HISTORIA
POLEMICA
DE
GRÆCORUM
SCHISMATE.

TOMUS PRIMUS,

PARS I. & II.

HISTORIA
POLEMICA
DE
GRÆCORUM
SCHISMATE

Ex Ecclesiasticis Monumentis concinnata

LABORE ET STVDIO

P. LAURENTII COZZA A' S. LAURENTIO
Ordinis Minor. Regularis Observantiæ, Provinciæ Romanæ Lectoris Jubilati, ex Guardiani Sac. Montis Sion, totiusq; Terræ Sanctæ ex Custodis, Sacræ Congregat. Indicis Consultoris, Supr. Rom. ac Univers. Inquisit. Qualificatoris, & in Cismontana Observ. Familia Vice-Commissarii Generalis,

IN QUA

Præter Historiam exactè digestam, omnes & singula controversiæ post Concilium Constantinopolitanum I. usque ad Florentinum, sivè occasione hæresis, sivè schismatis inter Ecclesiam Orientalem, & Romanam Occidentalem exortæ, summâ cum diligentia discutiuntur,

OBLATA

SANCTISSIMO D. N.

D. CLEMENTI

DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ XI.

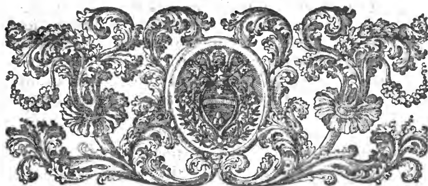
ECCLESIASTICI Cap. 8. vers. 11.

Non te prætereat narratio Seniorum: Ipsi enim didicerunt à Patribus suis; quoniam ab ipsis disces intellectum, & in tempore necessitatis dare responsum.

ROMÆ, Typis Georgii Placho, propè S. MARCUM, MDCCXIX.

SUPERIORUM LICENTIA.

BEATISSIME PATER,

VIxdum in Orientem, ſacri Montis Sion Guardianum, ac Terræ Sanctæ Cuſtodem acturus, haud multis ab hinc annis appuleram, PATER BEATISSIME; vixque beatam illam exoſculatus fueram Regionem, Redemtoris noſtri ſudo-

ribus, lacrymis, ipſo demum ſanguine conſecratam; cùm, ſuavi quadam violentiâ, confertim ſeſe in animum ingeſsére meum Catholicæ Veritatis Dogmata omnia, ceu propriis ferè oculis obverſantia: id nimirum promovente, ut reor, ſacrorum eorundem locorum energiâ; quippe quorum ambitu, vel peracta illa fuerint, vel indicta, in univerſum deinde Mundum emanatura.

Quò tamen lætior iſthæc pietas arriſerat, cordiſque mei fibras jucundiùs dilataverat, eò mihi triſtiùs accidit intueri horridum illum Chriſtianitatis ſqualorem, quà hæreſi, quà ſchiſmate, præclara adeo Fidei incunabula ferè penitus obducentem. Ergo in tantis, unde gaudium auſpicatus fueram, ad Fidem Catholicam argumentis, tanta illa viciſſim in conſpectu poſita infidelitas, animo meo ægritudinem intulit amariſſimam: Sed ea tamen torquere animum nunquam acerbiùs inſiſtebat, quàm cùm, apud id genus hominis identidem, pro re natâ, hoc ulcere refricato, reponebant illi eveſtigiò, Latinum neſcio quale ſupercilium, quaſi Græcæ defectionis reum; nec deerant, qui per ſummam injuriam conviciis Eccleſiam noſtram proſcinderent. Hæc mihi ægerrimè ferenti cùm in dies miſeriùs obverſarentur, rationem inire mecum aliquam aggreſſus fui, quâ, non verbo tantùm & opere (quod pro virili agebam) verùm etiam calamo, humani generis divinam inibi colerem Reparationem; quâ item Noſtratibus idoneam velut facem accenderem adversùs puras putas illas Refractariorum calumnias; quâ ſimul, egregio SANCTITATIS TUÆ zelo tributum aliquod ſiſterem, olim redux. Ceſſit ex voto ſatis ea cogitatio, dum in Hiſtoriam Schiſmatis Orientalis concinnandam evaſit: Neque enim crediderim, optata per me Latinis, & Græcis commoda in unam Lucu-

cu-

cubrationem aptiore methodo colligari, aut quidpiam aliud Sanctitati Tuæ consecrari à me reduce potuisse, quàm hoc genus Operis, utrisque illis percommodi, & Provinciam ipsam quodammodo redolentis, quam tum in partibus incolebam. Quid, quòd redolet eximium genium Tuum, græcis eruditionibus addictissimum, quo, ablegatis in eandem usque plagam per ingentes sumtus Conquisitoribus, quicquid inde contrahi potuit Codicum excellentiorum, Urbi & Orbi quæsivisti? Blanditur enimverò, vel unus hic titulus labori meo; sed enim illud cum primis præstantissimum subest, ad spem humanissimæ dignationis: Exertum, inquam, numerisque omnibus Apostolicum studium Tuum, quo Catholicas Veritates in turbulentissima præsentium temporum facie fortiter asserturus, nihil non urges, aditibus ex adverso omnibus obstruendis. Ab hac ergo infracta Sanctitatis Tuæ strenuitate qualibuscunque Lucubrationibus istis gratiam auspicor accessuram: Ejusdem quippe Pastoralis sollicitudinis est, & Abactores Dominici Gregis, palàm denuntiatos, e Fidelium cœtu disterminare; & correctam velle, sive antiquam, sive recentem, seductarum Ovium aberrationem. Hoc ego institutum persequor quoad Græcos, Res & Acta circa ipsos omnia, consignatis temporibus, ex integro comprehendens. Atque in hoc quidem conatu, si minùs cogitatè, accuratèque processerim, quàm ut Sanctitatis Tuæ libratum usquequaque judicium subire possim; id unum saltem, a nemine reprehendendum, legentibus obviabit: Alíquale, inquam, enixissimi pro Ecclesia zeli studium meum, per Sanctitatem Tuam omnibus de Religione sollicitis inspiratum; Quam Deus Optimus Maximus Christianæ Reipublicæ diu

so-

ſoſpitem amet, tanquam inconcuſſum veræ Sapientiæ, Catholicæque Fidei Columen, ac tanquam Virtutum, bonarumque Artium omnium excellens, & providum incitamentum. Dicabam

SANCTITATIS VESTRÆ

Humillimus, Devotiſs., & Obſequentiſs. Servus & Subditus

Fr. Laurentius à Sancto Laurentio.

LE-

L E C T O R I.

Rationem tibi debeo, amice Lector, hujusce Operis, Græca & Latina comprehendentis, ad quod multo labore aggrediendum, dum in Oriente degerem, ideo me comparavi, quòd illi Eterodoxi calumniatores, & queruli, & aurem in dies, & animum veritati asserendæ, in illo meo secessu everberarent. E're Catholicæ Fidei, & unitatis futurum censui, & monumenta illa dispersa in unum cogere, quæ non cuique obvium est ad methodum expedire, & quæ faciunt nobiscum ad os pertinaciæ græcanicæ obstruendum. Ad hoc, Orientalem, & Occidentalem ferè omnem Historiam peragravi, prompsique ex Monumentis indubiam fidem emeritis, quidquid moleti sunt Græci conflando Schismati, quo destinentur, & quidquid operæ contulerunt perpetuo studio Romani Pontifices, ad eos unioni Ecclesiæ Christi, communibusque Dogmatibus reaptandos. Horum omnium denarratio usque ad Concilium Florentinum porrigitur, eoque finitur. Inter hæc (quæ præcipuam implent partem) omnes errores, in quos successu temporum abierunt, omnesque insimulationes, quas in Ecclesiam Latinam commenti sunt, ut per indaginem sedulam proferuntur, nec calamo, nec inquisitioni peperci, quo etiam fusè & appositè dispungerentur. Prætern. si alias difficultates historicas intercurrentes, quæ flexu ad scopum meum inutili longiùs obduxissent, sicut in re Chronologica non multus fui, quòd tempora huic Historiæ per Chronologos omnes adverterim eadem prorsùs figi, etsi quòd discrepant in consulatibus, aliisque nonnullis eventibus consignandis, hæc meam istam Provinciam non attingunt. Quod igitur Annos attinet, inhæsi Baronio, & Raynaldo, quodve concernit Acta Conciliorum, sicut & inaugurationem, vitam, atque decessum Pontificum Romanorum, Labbeum tenui, pro suis eruditis ad hoc, & solidis adnotationibus. Habes ergò quæ agitem, & quo ductu. Opus autem sex Partibus omninò constat, & Tomis quatuor, atque ut binæ duobus Tomis prioribus, dabuntur singulæ duobus posterioribus, spesque est, ut omnes propediem lucem videant, quippe dudum ex integro adornati. Tomus hic primus à prima Constantinopolitana Synodo exorditur, in qua per causam Primatus illius Sedis ad reliquas Patriarchales, primitiva Schismatum alea jacta fuit, & desinere pergit in Photii ætatem, de cujus turbis deinceps in subsequentibus. Vale, & meam pro Ecclesia, & literis æqui, bonique habeas voluntatem.

Im-

Imprimatur,

Si videbitur Reverendiss. P. Magistro Sac. Palatii Apost.

H. Cervinus Episc. Eraclea Vicesgerens.

APPROBATIONES.

EGregium Opus *de Græcorum Schismate*, pervigili studio *Reverendissimi Patris Laurentii Cozza à S.Laurentio Ordinis Minorum Regularis Observantiæ, Vice-Commissarii Generalis, &c.* elaboratum, & meæ censuræ à Reverendiss. P.Gregorio Selleri S.P.A. Magistro concreditum magnâ animi voluptate perlegi, & summâ attentione perpendi; Cùmque nihil omninò in eo deprehenderim, aut bonis moribus contrarium, aut ab Orthodoxæ Fidei puritate, & Historiæ veritate alienum; immò sanæ doctrinæ veterum monimentis abundè firmatæ, omnia consona repererim; æquissimum arbitror, ut publici juris fiat, ac Typis mandetur; potissimùm quia hoc eruditum Opus, numeris omnibus absolutum, & Authore suo de Republica Literaria optimè merito dignissimum, fidelibus arma suppeditat, quibus & Hæresum & Schismatum monstra ad internecionem usque lacessant. Ita sentio, salvo &c. Datum Romæ in Collegio D. Thomæ apud SS. Vincentium & Anastasium in Trivio die 7. Decembris 1717.

Cajetanus Corazza Clericorum Minorum Provincialis, & in Collegio Urbano Lector.

QUæ in *Historia Polemica de Græcorum Schismate ex Ecclesiasticis Monumentis concinnata atque illustrata* congessit *Reverendissimus P. Laurentius Cozza Ord. Minorum Regularis Observantiæ*, Rom. Provinciæ Lector Jubilatus, Ex-Guardianus sacri Montis Sion, & Sanctiss.D.N. Jesu Christi Sepulchri, Scriptoris Ordinis, in Cismontana Observantium Familia Vice-Commissarius Generalis, &c. atq; incredibili & longo labore collegit, ut initia, incrementa, ac Græcanici Schismatis adulti perfidiam ex selectis Ecclesiasticæ Historiæ Capitibus reserata faceret, magno animi oblectamento percurri. Opus erat indefatigato Viri doctissimi calamo, qui Historiam hanc accuratè descriptam animosus crueret, & totam simùl quasi uno intuitu spectandam exponeret. Per annorum etenim congruam dispositionem ordine continuato cuncta digessit, ut celeberrimæ controversiæ Capita aptè, concinnèque disposita, legenti illicò elucescant, atque uberrimam quisque reportare valeat segetem ad Græcorum & Orientalium Schismaticorum errores, & placita evacuanda ac proterenda. Opus multiplici eruditionis copiâ refertum quisquis attentus legerit, spectatam dudùm multis argumentis Viri clarissimi eruditionem iterùm agnoscet, ac juvandæ Populorum Schismaticorum saluti perutilissimum, neque in eo quidquam deprehendat Orthodoxæ Fidei adversum. Quapropter dignissimum ad studia Polemicæ Theologiæ juvanda existimo, ut publici juris fiat, si ita Reverendissimo Sacri Palatii Apostolici Magistro videbitur. In quorum fidem præsentem subsignavi hac die 28. Aprilis Anni 1718.

Ego Franciscus Dominicus Bencini S.T.D., in Collegio Urb. de Propaganda Fide Controversiarum Lector, & Academiæ Conciliorum in eodem Collegio Secr.

Imprimatur.

Fr. Gregorius Selleri Sacri Palatii Apost. Magister, Ordinis Prædicatorum.

IN-

INDEX CAPITUM.

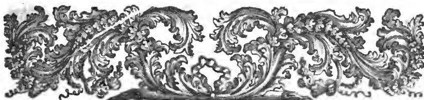
Quæ continentur in hoc Tomo.

PRIMÆ PARTIS.

SECUNDÆ PARTIS.

CAP.V.

HI-

HISTORIA POLEMICA
DE GRÆCORUM SCHISMATE.
PARS PRIMA.

CAPUT I.

De prima Græcorum Schismatis causa.

1 AMBITIO certè, fastus, atque Græcorum superbia, schisma primùm in eis, de hinc hæresim peperit: omnium namque hæresum una semper mater superbia fuit, teste B. Augustino in lib. de Pastoribus, ubi ait: *Diversis in locis sunt diversæ*, nimirum hæreses, *sed una mater superbia omnes genuit*. Et in lib. Ecclesiastici cap. 10. *Initium superbiæ hominis, apostatare à Deo*. Translato enim Bizantium à piæ memoriæ Constantino Magno Imperio Romano, præsentiâ Imperatoris Romani inflati, de primatu Ecclesiæ Constantinopolitanæ cogitare cæperunt, eamque super cæteras Orientis Ecclesias extollere meditantes, quasi Ecclesiasticus principatus non à Christo Domino, & Petro, sed ab Imperatore, atque sæculari potestate originem traheret.

2 Hæc itaque intra se diù cogitantes (licet nondum in mentem venerit universalem primatum appetere) tandem sub Pontificatu Damasi, Imperantibus Valentiniano, & Theodosio seniore, occasione accepta à Synodo Generali Constantinopolitana I. celebrata anno Domini CCCLXXXI. Eucherio, & Flavio Evagrio Coss. in causa Macedonii divinitatem Spiritui Sancto adimentis, neque rectè de Filio Dei sentientis, præmeditatum supra Ecclesias Patriarchales Orientis, Alexandrinam nimirum, & Antiochenam, primatum, quasi auctoritate Synodi Generalis constabilire curarunt, inferentes inter Canones ad disciplinam Ecclesiasticam spectantes, regulam de antefato Ecclesiæ Constantinopolitanæ Primatu, hisce conceptam verbis: *Constantinopolitanæ Civitatis Episcopum oportet primatus honorem habere post Romanum Episcopum, propterea quod sit nova Roma.* Quæ quidem regula in vulgatis Isidori Mercatoris collectionibus reperitur inter Canones sub num. 5. apud Gentianum Hervetum sub n. 3. In versione porrò Dionysii Exigui nectitur cum Canone III.

3 Cæterùm hunc Canonem nullatenus editum esse in plenario centum & quinquaginta Patrum Concilio cum Baronio & Binio notant eruditi: Et quidem pluribus de causis: Primò quia non videtur rationi consentaneum, Patres illos derogare voluisse Decretis Concilii Nicæni nuper celebrati, aliter de Ecclesiarum privilegiis Can. VI. decernentis. Secundò, eò quia prælibatus Canon adversatur Canoni II. in eodem Concilio Constantinopolitano edito, ubi decernitur, servanda esse privilegia Ecclesiarum Antiochenæ, atque Alexandrinæ, secundùm constituta in Nicæna Synodo: *Alexandrinæ quidem Episcopus*, dicitur ibi, *ea quæ sunt in Ægypto tantùm gubernet: Orientis autem Episcopi solius Orientis curam gerant, servatis honoribus Ecclesiæ Antiochenæ, qui in regulis Nicænæ Synodi continentur*: & ita non videtur verosimile, eosdem Patres voluisse condere duo Decreta sibi prorsus adversantia eodem Concilio, & tempore. Neque est probabile, Timotheum Episcopum Alexandrinum Synodo præsentem voluisse subscribere Decreto derogativo privilegiorum suæ Ecclesiæ, nullo prolato vel minimo verbo in defensionem sui, & prælibatæ Ecclesiæ juris.

4 Deindè, in epistola Synodica ejusdem Concilii data anno subsequente ad Damasum Papam, omnia in Synodo gesta recensentur, & quæ ad fidem, & quæ ad disciplinam in ea decreta fuerant. Hujus tamen Canonis nul-

A lam

lam prorsum mentionem fecerunt: Non enim recensere omisissent, si in plenaria Synodo editus fuisset, quemadmodum alios recensere non prætermiserunt Patres. Et hisce de causis concludunt viri docti, allegatum Canonem post absolutum Concilium, immò post Nectarii Patriarchæ electionem, reverso ad Ecclesiam suam Timotheo, à paucis, qui Constantinopoli remanserant, Episcopis editum fuisse, ac inde inter Acta, cæterosque Synodi generalis Canones, insertum.

5 At concesso etiam, gratisque dato, prælibatum Canonem à plenario conditum Concilio, nullam tamen vim habere poterat, utpotè adversativum Decretis magnæ Nicænæ Synodi, neque ab Apostolica Sede approbatum: ut enim ait Magnus Gregorius lib. 6. epist.31. aliàs 131. Canones præfati Concilii, præter fidei Decreta, Ecclesia Romana nec habuit, nec recepit: „ Et Canones quidem, *inquit*, Constantinopolitani Concilii „ Eudoxianos damnant: Sed si quis fuerit „ eorum auctor Eudoxius, minimè dicunt. „ Romana autem Ecclesia eosdem Canones „ gesta Synodi illius non habet, nec accipit. „ In hoc autem eandem Synodum accipit, „ quod est per eam contra Macedonium desi„ nitum. *Hæc Gregorius*.

CAPUT II.

De alio Canone à Græcis edito in Synodo Chalcedonensi, pro eodem primatu sibi usurpando.

6 SEptuagesimo, ab hoc supposito Canone, anno, ex quo superbia ascenderat semper, in Synodo Chalcedonensi à sexcentum triginta Græcis Patribus celebrata, anno Domini CCCCLI. sub S. Leone Papa & Imperio atque Consulatu Marciani, in causa Dioscori, & Euthychètis denegantium in Christo Domino duplicem naturam, humanam videlicèt & divinam, prælibati Patres novum Canonem de primatu Ecclesiæ Constantinopolitanæ condiderunt, fundati tùm in Canone supra recensito, tùm in ratione ibidem allegata, nimirum, spectata dignitate Imperialis Civitatis: quoniam scilicet, Constantinopolitana Civitas erat nova Roma: Illumque inter alios Canones sub num.28. juxtà Gentiani versionem recensuerunt, tenoris videlicèt sequentis.

7 „ Sanctorum Patrum Decreta ubique „ sequentes, & Canonem, qui nuper lectus „ est, centum & quinquaginta Dei amantis„ simorum Episcoporum agnoscentes, eadem „ quoque & nos decernimus, ac statuimus „ de primatu, sivè privilegiis Sanctissimæ Ec„ clesiæ Constantinopolis novæ Romæ: Et„ enim antiquæ Romæ Throno, quod Urbs „ illa imperaret, jure Patres privilegia tri„ buerunt, rectè judicantes, Urbem, quæ & „ Imperio, & Senatu honorata sit, & æqua„ libus cum antiquissima Regina Roma pri„ vilegiis fruatur, etiam in rebus Ecclesiasti„ cis, non secùs ac illam extolli, & magne„ fieri secundam post illam existentem. *Hactenus Canon*; sed conditus absentibus Lucentio, & Paschasino Apostolicæ Sedis Legatis, cui universi Patres subscripsere, prælibatis exceptis Legatis, qui eidem contradixerunt, prout ejusdem indicant Concilii Acta Act.16. Et quidem meritò, cùm undique falsis nitatur principiis.

8 Etenim Patres hujus Canonis Conditores, in primis pro præcipuo fundamento assumunt Canonem V. Concilii Constantinopolitani I. de quo in superiori capite, qui hactenus certè latuerat, neque ullus ex Episcopis Constantinopolitanis unquam usus eo fuerat; proindè Lucentius Apostolicæ Sedis Legatus, & Contradictor, inter alia hæc duo opponit, inquiens: „ Accedit ad cumulum, „ quod trecentorum decem & octo Episcopo„ rum Constitutionibus propositis, centum „ quinquaginta, qui in Synodicis Canoni„ bus non habentur, mentionem tantum fe„ cisse noscuntur. *Et postea*. Quæ dicunt „ ante octoginta prope annos constituta fuis„ se. Si ergo his temporibus hoc beneficio „ usi sunt, quid nunc requirunt, quo non „ secundùm Canones usi sunt? Si nunquam „ usi sunt, quare requirunt? *Hæc ille*. Constat porrò ex dictis in superiori capite, clanculò, & post absolutum Concilium Constantinopolitanum, à paucis Episcopis præallegatum Canonem editum, non in plenario Concilio: ideoque falsò asserunt Patres Chalcedonenses, conditum fuisse à centum quinquaginta Patribus.

9 Cùm verò Apostolicæ Sedis Legati in mandatis haberent, ut in Chalcedonensi Synodo, cui nomine S. Leonis præsidebant, Sanctorum Patrum constituta, nulla paterentur temeritate violari, vel quovis modo imminui, servarentque omnimodis Romani Pontificis dignitatem: & si qui forte Civitatum suarum splendore, vel potentiâ confisi, aliquid sibi usurpare præsumpsissent, quâ dignum est constantiâ retunderent; videntes frustrà agere ut præfatus Canon rescinderetur, reluctantibus Concilii Patribus, quibus & Marcianus Augustus adhærebat; Lucentius alter Legatorum, hac usus est protestatione, inquiens: „ Sedes Apostolica nobis præsen„ tibus humiliari non debet: & ideò quæ„ cumque in præjudicium Canonum, vel Re„ gularum hesterna die gesta sunt, nobis ab„ sentibus, sublimitatem vestram petimus, „ ut circumduci jubeatis: Sin aliàs, con„ tradictio nostra his gestis inhæreat, ut no„ verimus quid Apostolico viro universalis „ Ecclesiæ Papæ referre debeamus; ut ipse „ aut de suæ Sedis injuria, aut de Canonum

ever-

„ everfione poffit ferre fententiam. *Hæc Lucentius*, cujus contradictio à Patribus recepta fuit, ac in Actis inferta, ut habetur in fine Actionis 16.

10 Dicitur infuper in eodem Canone Romanam Ecclefiam primatus privilegia à Patribus obtinuiffe: *Etenim antiquæ Romæ throno, quod Urbs illa imperaret, jure Patres privilegia contulerunt*. Eft hoc & aliud conditorum Canonis principium falfum: Quoniam Romana Ecclefia, non à Patribus, aut à quavis Synodo primatus privilegia obtinuit, fed à Chrifto Domino, & Beato Petro Apoftolorum Principe, ut in propriis terminis fcribit Nicolaus Papa I. in epiftola data ad Michaelem Imperatorem, inquiens. *Ifta igitur privilegia huic Sanctæ Ecclefiæ à Chrifto donata, à Synodis non donata, fed jàm folummodò celebrata, & venerata*.

11 Neque ex Canone VI. Concilii Nicæni inferri id licet: quoniam in eo non conceditur Ecclefiæ Romanæ primatus, fed fupponitur, & ex illius formâ ftatus Alexandrinæ Ecclefiæ, aliarumvè Ecclefiarum conftituitur: prout ex ipfius Canonis verbis rectè intellectis perfpicuum fit: Etenim fecundùm vulgatas Conciliorum editiones fic fe habet: *Mos antiquus perduret in Ægypto, vel Lybia, & Pentapoli, ut Alexandrinus Epifcopus horum omnium habeat poteftatem: quoniàm quidem & Epifcopo Romano parilis mos eft*. Et ferè ità habetur in collectione Dionyfii Exigui. Apud autem Hervetum legitur: *Quandoquidem Epifcopo Romano hoc eft confuetum*. Et Gelafius Cyzicenus vertit: *Quoniam & Urbis Romæ Epifcopo confuetum hoc eft*. Non ergò in Canone dicitur, Epifcopus Romanus habeat hujus, vel illius Provinciæ, aut Regionis adminiftrationem, quod effet privilegium aliquod conferre. Dicitur benè: *Epifcopus Alexandrinus* habeat in Ægypto, & Lybia, & Pentapoli poteftatem. Et quare? Quoniam Epifcopo Romano parilis mos eft, vel confuetudo eft, vel confuetum eft. Ex quo liquet, primatum Ecclefiæ Romanæ in prælibato Canone affumi pro aliarum Ecclefiarum regula.

12 Et hanc effe veram ejufdem Canonis intelligentiam, tradit Nicolaus I. in prælaudata ad Michaelem epiftola, ubi ait: „ Proinde animadvertendum eft, quia non Nicæna, non denique ulla Synodus quodquam Romanæ Ecclefiæ contulit privilegium, quæ in Beato Petro noverat, eam totius curam poteftatis pleniter meruiffe, & cunctarum Chrifti ovium regimen accepiffe. *Et paulò poft*. Nicænę Synodi non aliud præcepta teftantur, adeò ut non aliquid fuper eam aufa fit conftituere, cum videret nihil fupra meritum fuum poffe conferri. *Et inde*. Denique fi inftituta Nicænę Synodi diligenter infpiciantur, invenietur profectò, quia Romanæ Ecclefiæ nullum eadem Synodus contulit incrementum, fed „ potius ex ejus forma, quod Alexandrinæ Ecclefiæ tribueret particulariter fumpfit exemplum. *Hæc Nicolaus*.

13 Cujus rei caufa in antiquis codicibus, prælibatus Canon habet præfixum titulum: *Quod Ecclefia Romana femper habuit primatum*, & fub hoc titulo in eadem Chalcedonenfi Synodo Act. 16. relectus fuit à Pafchafino Apoftolicæ Sedis Legato. Quem titulum præferferri in codice Canonum Claudii Nardy Senatoris Parifienfis, in Foffarenfi, aliifque pluribus, teftatur Labæus in notis ad eundem Canonem: Et præfixum quoque fuiffe in codice Dionyfii Exigui, licet in vulgatis defit, tradit Alanus Copus in Dial. 1. & ex eodem Alano adnotat Binius. Undè optimè inferre licet, ante Nicænam Synodum primatus privilegia habuiffe Romanam Ecclefiam, fi in titulo ejufdem Nicæni Canonis declaratur, primatum femper habuiffe. Hinc eft quod Bellarminus lib. 2. de Rom. Pont. cap. 13. allegatum Nicæni Canonem fic exponit: „ Alexandrinum Epifcopum debere gubernare illas Provincias: quia Romanns Epifcopus, ità confuevit, ideft, quia Romanus Epifcopus ante omnem Conciliorum definitionem confuevit permittere Epifcopo Alexandrino, Regiones Ægypti, Lybiæ, & Pentapolis: five, confuevit per Alexandrinum Epifcopum illas Provincias gubernare &c.

14 Denique alteri quoque falfo principio idem nititur Canon, cùm in eo dicatur privilegia Ecclefiæ Romanæ, ideo collata, quia Roma Urbs & Imperii Sedes erat: *Etenim antiquæ Romæ throno, quod Urbs illa imperaret, jure Patres privilegia contulerunt*: Non enim Ecclefiarum privilegia ab Imperiali pendent poteftate: aut principatus Ecclefiafticus fundamentum fumit à fæculari principatu. *Alia eft ratio rerum fæcularium, alia divinarum*, fcribit S. Leo in epiftola ad Marcianum: *Nec præter illam petram, quam Dominus in fundamento pofuit, ftabilis erit ulla conftructio. Propria perdit, qui indebita concupifcit*. Deridet infuper eandem rationem allegatam in caufa Acacii ab Apoftolica Sede jure damnati, Gelafius Papa in epiftola 13. data ad Epifcopos Dardaniæ, inquiens: „ Rifimus autem, quòd prærogativam volunt Acacio comparari, quia Epifcopus fuerit Regiæ Civitatis. Numquid apud Ravennam, apud Mediolanum, Syrmium, apud Treviros multis temporibus non conftitit Imperator? Numquidnàm harum Urbium Sacerdotes ultra menfuram fibimet antiquitùs deputatam, quippiam fuis dignitatibus ufurparunt? *Et paulò poft*. Alia poteftas eft Regni fæcularis, alia Ecclefiafticarum diftributio dignitatum. Sicut enim quamvis parva Civitas prærogativam præfentis Regni non minuit: Sic Imperialis præfentia menfuram difpenfationis religio-

„ fæ non mutat. *Hæc Gelasius*. Imperialis ergò Sedes ipsius præsentia Imperatoris, Ecclesiæ Constantinopolitanæ non auxit ultra Conones privilegia: auxit benè suorum superbiam Præsulum.

15 Cæterùm Patriarchalium distributio Sedum aliam longè diversam ab allegata in Canone habet causam, prout Patres ferunt: Romana enim Ecclesia ideò cunctis præcellit, quoniam Apostolorum Princeps Petrus illam fundavit, seditque in ea, ac denique cum B. Apostolo Paulo proprio sanguine consecravit. Secundum porrò locum obtinet Alexandrina: quia à Marco Petri Discipulo, & Evangelista, ac ejusdem Petri nomine fundata extitit, ibidemque glorioso martyrio vitam consummavit. Sed & Antiochena tertium sortita est locum, quoniam & ipsa à B. Petro fundata fuit, in ea per septem annos antequam Romam venisset, sedit. Ita ex vetustissimis scribit Anacletus in sua 3. epistola, inquiens: „ Prima ergò Sedes est cœlesti beneficio Romana Ecclesia, quam, ut memoratum est, Beatissimi Petrus & Paulus suo martyrio consecrarunt. *Et paulò post*. Secunda autem Sedes, *subjungit*, apud Alexandriam Beati Petri nomine à Marco ejus Discipulo atque Evangelista consecrata est: quia & ipse in Ægypto primùm verbum veritatis directus à Petro prædicavit, & gloriosum suscepit martyrium, cui Venerabilis successit Abilius, *aliàs Anianus*. Tertia autem Sedes apud Antiochiam ejusdem, idest, Beati Apostoli Petri nomine habetur Venerabilis, quia illic priusquam Romam veniret, habitavit; & Ignatium, *aliàs Zachæum, sive Evodium*, Episcopum constituit, & illic primùm nomen Christianorum Novellæ gentis exortum est.

16 Cui porrò non placet Anacleti adhærere testimonio, audiat Magnum Gregorium lib.6. epist.37. data ad Eulogium, de ejusmodi Sedibus sic scribentem: „ Cùm multi sint Apostoli, pro ipso tamen principatu sola Apostolorum Principis Sedes in auctoritate convaluit, quæ in tribus locis unius est. Ipse enim sublimavit Sedem, in qua etiam quiescere, & præsentem vitam finire dignatus est. Ipse decoravit Sedem, in quam Evangelistam Discipulum misit. Ipse firmavit Sedem, in qua septem annis, quamvis discessurus sedit. *Hæc Gregorius*.

17 Similia quoque tradit S. Leo in epistola 33. ad Anatolium data de læso jure Sedum Alexandrinæ & Antiochenæ per Chalcedonensem Canonem, de quo in præsenti, ubi inter plura ait: „ Nihil Alexandrinæ Sedi ejus, quam per Sanctum Marcum Evangelistam Beati Petri Discipulum meruit, pereat dignitas; nec Dioscoro impietatis suæ pertinacià corruente, splendor tantæ Ecclesiæ tenebris obscuretur alienis. Antiochena quoque Ecclesia, in qua primùm prædicante Beato Apostolo Petro, Christianum nomen exortum est, in paternæ Constitutionis ordine perseveret, & in gradu tertio collocata, nunquam se fiat inferior.

18 Eodem pariter servato ordine, eademque spectata ratione Nicolaus I. in epistola ad Consulta Bulgarorum cap. 92. Sedes enumerat Patriarchales, dum ait: „ Veraciter illi habendi sunt Patriarchæ, qui Sedes Apostolicas per successionem Pontificum obtinent, idest, qui illis præsunt Ecclesiis, quas Apostoli instituisse probantur: Romanam videlicèt, quam Sanctorum Principes Apostolorum Petrus & Paulus, & prædicatione sua instituerunt, & pro Christi amore fuso proprio sanguine sacraverunt; Alexandrinam, quam Evangelista Marcus Discipulus, & de Baptismate Petri Filius à Petro missus instituit, & Domino Christo cruore dicavit; Antiochenam, in qua Conventu magno Sanctorum facto, primùm fideles dicti sunt Christiani,. & quam Beatus Petrus priusquam Romam veniret per annos aliquot gubernavit. *Hæc ibi Nicolaus* eadem repetens in epistola ad Michaelem Imperatorem. Et ita loquitur ante Nicolaum Gelasius Papa in Romana septuaginta Episcoporum Synodo.

19 Hæc itaque est vera Sedum Patriarchalium distributio, propter allegatas rationes: ac ideò Patres Nicæni in conferendis Ecclesiæ Alexandrinæ privilegiis ad formam privilegiorum Ecclesiæ Romanæ, non temporalem Civitatis splendorem, aut sæcularem dignitatem, sed Ecclesiæ dumtaxat attenderunt Fundatorem, nimirum B. Petrum Apostolorum Principem: & hujus rei causa Can.VII. volentes honorem aliquem præbere Ecclesiæ Hierosolymitanæ, ubi B. Jacobus Apostolus sedit, vitamque glorioso martyrio finivit, prout etiam vetus erat traditio: quæ tamen de illis non erat, in quibus Petrus Episcopus sedit, aut quas ipse fundaverat, salvis juribus aliarum Ecclesiarum, & præcipuè sui Metropolitani, solum Patriarchalis Ecclesiæ titulum tribuerunt, edito sub his verbo Canone: *Quia consuetudo obtinuit, & antiqua traditio, ut Æliæ Episcopus honoretur, habeat honoris consequentiam, salva Metropoli propria dignitate*. Sivè, ut vertit Isidorus Mercator; *Manente tamen Metropolitanæ Civitati propria dignitate*.

20 Et hac de causa Episcopus Hierosolymitanus solo contentus Patriarchæ titulo suo semper remansit Metropolitano subjectus. Quare longa ætate Palestinæ Metropolitano, & Antiocheno Patriarchæ, qui toti præsidebat Orienti subjectum fuisse, scribit S. Hieronymus in Epistola, sivè Apologia ad Pamachium adversus errores Joannis Hierosolymitani cap.15. & S.Leo in epistola 62. data ad Maximum Antiochenum Episcopum, acriter

ter reprehendit Juvenalem Episcopum Hierosolymitanum, quòd in Synodo Ephesina fuisset ausus sibi Provinciæ Palestinæ usurpare principatum. Meritò itaque admonet Gelasius Papa in prælaudata epistola ad Episcopos Dardaniæ, in rebus Ecclesiasticis non esse attendendam Urbium qualitatem, sed Sanctorum Patrum dispensationem, inquiens: *Atque ideò non ad Civitatis cujuslibet respiciant qualitatem, sed modum dispensationis Ecclesiasticæ paterna traditione firmatum convenienter observent.*

CAPUT III.

De hujus Canonis rescissione & Anatolii retractatione.

21 Soluta Chalcedonensi Synodo, Lucentius & Paschasinus Apostolicæ Sedis Legati, gesta in ea adversus Canones in causa primatus Ecclesiæ Constantinopolitanæ ad S. Leonem Romanum Pontificem retulerunt, quibus acceptis S. Pontifex, & perlectis Synodicis litteris à Patribus ejusdem Synodi ad ipsum transmissis, in quibus eum de eodem constituto Canone, & Legatorum contradictione certiorem reddebant, Apostolici pectoris constantiâ restitit, gesta in hujusmodi causa reprobavit, Canonem irritavit, Anatolium de sibi usurpato primatu reprehendit, Marcianum Augustum, atque Pulcheriam hortatur, ut intra Sanctorum Patrum constituta constringant Anatolium, agantque cum eo, ut deposita primatus ambitione, fruatur tantùm sibi per Sacros Canones concessis privilegiis &c.

22 Itaque scripsit in primis ad Anatolium increpatorias literas sub datis XI. Kal. Junii, Herculano viro clarissimo Consule, quarum initium: *Manifestato sicut optavimus*: quibus reprehendit, & quod ausus fuerit ordinare Episcopum Antiochenum, nullo ad hoc sibi competente jure, & quòd posthabitis Sacri Nicæni Concilii Canonibus, & Decretis, primatus super alias Ecclesias, sola ambitione duce, usurpare sibi tentaverit: quare hujusmodi ea in epistola recitatis Anatolii gestis, subjungit, increpans, inquiens: „ Nimis „ ergò hæc improba, nimis sunt prava, quæ „ Sacratissimis Canonibus inveniuntur esse „ contraria. In totius Ecclesiæ perturbatio„ nem superba hæc tendit elatio, quæ ita „ abuti voluit Concilio Synodali, ut Fratres „ in fidei tantummodò negotium congrega„ tos, & definitionis ejus causa, quæ erat „ curanda, perfunctos, ad consentiendum sibi, „ aut depravando traduceret, aut terrendo „ compelleret.

23 Deindè facta mentione de contradictione acta in Synodo per suos Legatos, subjungit: „ Absit enim à conscientia mea, ut „ tàm prava cupiditas meis studiis adjuvetur, „ ac non potiùs & meo, & omnium qui non „ alta sapiunt, sed humilibus consentiunt, „ opere subruatur. Sancti illi & Venerabiles Patres, qui in Urbe Nicæna, Sacrilego „ Ario cum sua impietate damnato, mansu„ ras usque in finem Mundi leges Ecclesiasti„ corum Canonum condiderunt, & apud nos „ in toto Orbe terrarum in suis constitutio„ nibus vivunt, & si quid usquam aliter, „ quam illi statuerunt, præsumitur, sine cun„ ctatione cassatur.

24 Porrò ipsum monet, ut ab incœpto desistat, ostenditque nullitatem jactati Canonis editi à centum quinquaginta Patribus, subjungens: „ Noli Frater, altum sapere, sed „ time, & Christianissimorum Principum „ piissimas aures improbis inquietare desiste: „ quibus certum habeo, modestiâ te magis, „ quàm elatione placiturum. Persuasioni „ enim tuæ in nullo penitùs suffragatur quo„ rundam Episcoporum ante sexaginta, ut „ jactas, annos facta subscriptio, nunquam„ que à Prædecessoribus tuis ad Apostolicæ „ Sedis transmissa notitiam, cui ab initio sui „ caducæ, dudumque collapsæ, sera nunc & „ inutilia subjicere fulcimenta voluisti, eli„ ciendo à Fratribus speciem consensionis, „ quam tibi in suam injuriam verecundia fa„ tigata præberet.

25 Denique addit, non esse derogandum privilegiis Ecclesiarum Alexandrinæ, & Antiochenæ, hortaturque illum, ut deposita ambitione spiritu induatur charitatis, sin autem, sciat se ab universalis Ecclesiæ communione esse privatum: „ Hæc tibi scribens, *inquit*, „ in Domino hortor, ac moneo, ut deposito „ ambitionis desiderio, spiritu potiùs ferveas „ charitatis, ejusque virtutibus, secundùm „ doctrinam Apostolicam, proficienter ope„ ris. *Est enim patiens, benigna, & non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt.* Un„ dè si charitas non quærit propria, quantum „ peccat qui concupiscit aliena? A' quibus „ volo, ut te prorsus abstineas, memorque sis „ ejus sententiæ, quæ dicit: *Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam.* Nàm si „ inconcessa quæsieris, ipse te tuo opere at„ que judicio, universalis Ecclesiæ pace pri„ vabis. *Hæc Leo.*

26 Dedit & eodem tempore alias literas ad Marcianum Augustum, quarum initium: *Magno munere misericordiæ Dei*, missas per Lucianum Episcopum & Basilium Diaconum, quos S. Pontifex ad has componendas controversias cum Anatolio, & Marciano Constantinopolim Legatos amandaverat. In eis namque literis, primò contestatur se nullo modo, nullo tempore, sub nullo prætextu permissurum, ut Decreta Nicænę Synodi infirmarentur, aut violarentur, inquiens: „ Privilegia enim Ecclesiarum, Sanctorum Pa-

„ Patrum Canonibus instituta, & Venerabi- „ lis Nicænę Synodi fixa Decretis, nulla „ possunt improbitate convelli, nulla novi- „ tate mutari. In quo opere, auxiliante „ Christo, fideliter exequendo, necesse est „ me perseverantem exhibere famulatum, „ quoniam dispensatio mihi credita est, & ad „ meum tendit reatum, si paternarum regu- „ læ sanctionum, quæ in Synodo Nicæna ad „ totius Ecclesiæ regimen, spiritu Dei in- „ struente, sunt conditæ, me, quod absit, „ connivente, violentur, & major sit apud „ me unius Fratris voluntas, quàm universæ „ Domus Domini communis utilitas. *Hæc* „ *S. Leo*.

27 Deindè hortatur ipsum Imperatorem, ut operam suam impendat, agatque cum Anatolio, quatenus ab improba desistat superbia, & usurpatum sibi contra Canones primatum, vigore Canonis Synodi Chalcedonensis dimittat, inquiens: „ Agite quod Christianæ „ est probitatis, & Regiæ, ut prædictus Epi- „ scopus pareat Patribus, consulat paci, ne- „ que sibi æstimet licuisse, quod Antiochenæ „ Ecclesiæ sine ullo exemplo, contra statuta „ Canonum, Episcopum ordinare præsum- „ psit: quod nos amore reparandæ fidei, & „ pacis studio retractare cessavimus. Absti- „ neat ergo ab Ecclesiasticarum injuria re- „ gularum, & illicitos declinet excessus, „ ne se ab universali Ecclesia, dùm inimica „ paci tentat, abscindat.

28 De eadem re simul, & per eosdem Legatos scripsit quoque ad Pulcheriam Augustam, ut supra innuimus, alias literas incipientes: *Sanctis & Deo placitis Clementiæ vestræ studiis*, quibus super omnia in mentem revocat beneficia in ipsius ad Episcopatum assumptione à Sede Apostolica præstita, inquiens: „ Frater & Coepiscopus meus Ana- „ tolius parùm consideravit, quanto pietatis „ vestræ beneficio, & mei favoris assensu, „ Constantinopolitanæ Ecclesiæ Sacerdo- „ tium fuerit consecutus. Dehinc audaciam illius insectatur & superbiam, qui non contentus eorum quæ obtinuerat, majora contra Canones sibi usurpaverat, subjungens: „ Et „ non tàm de adeptis gavisus, quàm de im- „ modicis appetendis supra mensuram sui „ honoris accensus est, credens huic tàm in- „ temperanti cupiditati posse prodesse, quod „ ei quorundam consensum præbuisse dicitur „ extorta subscriptio: cùm tàm destruendis „ mox conatibus contradictio Fratrum & Co- „ episcoporum meorum vicem meam agen- „ tium, fideliter, & laudabiliter obviaret. „ Quoniam contra statuta paternorum Ca- „ nonum, quæ ante longissimæ ætatis annos „ in Urbe Nicæna spiritualibus sunt fundata „ Decretis, nihil cuiquam audere conce- „ ditur.

29 Subjungit inde plura de ejusdem Episcopi Anatolii audacia, atque superbia, inquiens: „ Superbum nimis est, & imm- „ deratum ultra fines proprios tendere, & an- „ tiquitate calcata alienum jus velle præri- „ pere, atque ut unius crescat dignitas tot „ Metropolitanorum impugnare primatus, „ quietisque Provinciis, & olim Sanctæ Sy- „ nodi Nicænę moderatione dispositis, bellum „ novæ perturbationis inferre; atque ut Ve- „ nerabilium Patrum Decreta solvantur, quo- „ rundam Episcoporum proferre consensum, „ cui tot annorum series negavit effectum. „ Nàm sexagesimus ferè annus hujus jactan- „ tiæ esse jactatur, qua se prædictus Episco- „ pus æstimat adjuvari, frustra cupiens id sibi „ prodesse, quod etiam si quisquam ausus est „ velle, nullus tamen potuit obtinere. Agno- „ scat cui successit viro, & repulso omni spi- „ ritu elationis, Flaviani modestiam, Fla- „ viani humilitatem, quæ illum usque ad „ Confessoris gloriam provexit, imitetur. *Hæc ibi Leo*; rogatque in fine, ut cum Anatolio & ipsa agat pro pace, & Ecclesię unitate; persuadeatque eidem, ut intra limites per Sanctos Patres constitutos se contineat.

30 Hisce ergò tanti Pontificis conatibus permotus Marcianus Augustus, triennio à condito Canone audaciam repressit Anatolii, rescissoque eodem Canone, jussit Sanctorum Patrum, & Nicænę Synodi Decreta intemeratè servanda, cassatis, irritatis, atque irritis declaratis, gestis, actibus, sive factis, Sacris Canonibus hactenus editis adversantibus, edita hac de re unà cum Valentiniano sanctione, tenoris videlicèt sequentis.

Imperatores Valentinianus, & Marcianus Augusti, Palladio Præfecto Prætorio.

31 „ Privilegia, quæ generalibus Con- „ stitutionibus universis Sacrosanctis Eccle- „ siis Orthodoxæ Religionis retrò Principes „ præstiterunt, firma & illibata in perpetuum „ decernimus custodiri. Omnes sanè prag- „ maticas, sanctiones, quæ contra Canones „ Ecclesiasticos, interventu gratiæ, vel am- „ bitionis elicitæ sunt, suo robore & firmi- „ tate vacuatas esse præcipimus. Et quia „ humanitatis nostræ est Egenis prospicere, „ ac dare operam, ut pauperibus alimenta „ non desint; salaria etiam, quæ Sacrosanctis „ Ecclesiis in diversis speciebus de publico „ hactenus ministrata sunt, jubemus nunc „ quoque inconcussa, & à nullo prorsus im- „ minuta præstari. Liberalitatiq; huic prom- „ ptissimæ perpetuam tribuimus firmitatem. Dat. Ætio, & Studio Coss.: *Hactenus Marciani & Valentiniani Sanctio*, quæ extat in codice de Sacrosanctis Ecclesiis lib. 1. tit. 2. leg. 12. &c.

32 Laudavit insuper Marcianus constantiam S. Leonis Papæ, quòd nullo modo passus fuerit Canonum regulas violari, prout refert Gelasius in sæpè laudata epistola data ad Episcopos

scopos

ſcopos Dardaniæ, ubi ait: „ Poſtremò, ſi „ ſibi de Imperatoris præſentia blandiuntur, „ & indè putant Conſtantinopolitanæ Civi„ tatis Epiſcopi potiorem fieri poſſe perſo„ nam; audiant Marcianum ejuſdem Princi„ pem Civitatis, poſteaquam pro augmen„ to Urbis ipſius Sacerdotis interceſſor acce„ dens, contra regulas nihil obtinere potuit: „ ſanctæ memoriæ Papam Leonem ſummis „ laudibus proſecutum, quod Canonum re„ gulas violari nulla ratione fuerit perpeſſus.

33 Anatolius ipſe denique auxilio Principis deſtitutus, ab incæpto deſtitit, uſurpatumque dimiſit primatum, datis literis excuſatoriis ad Leonem, quibus non ſua ſponte, fatebatur, talia præſumpſiſſe, ſed à Clero Conſtantinopolitano ſollicitatum, talia tentaſſe. Sic idem Gelaſius ſubjungit dicens: ***Audiant Anatolium ejuſdem Sedis Antiſtitem, Clerum potiùs Conſtantinopolitanum, quàm ſe tentaſſe talia, confitentem.*** Hoc pariter indicat S. Leo in epiſtola ad eundem Anatolium data poſt illius retractationem, cujus initium eſt: *Si firmo incommutabilique propoſito*, in qua eandem Anatolii excuſationem refutat, inquiens: „ Illam autem culpam, quam de „ augenda poteſtate aliena, ut aſſeris, ad„ hortatione contraxeras, efficaciùs atque „ ſinceriùs tua charitas diluiſſet, ſi quod ten„ tari ſine tua voluntate non potuit, non ad „ ſola Clericorum Concilia tranſtuliſſes: „ quia ſicut in mala ſuaſione delinquitur, ità „ & in mala conſenſione peccatur. Sed gra„ tum mihi, Frater chariſſime, eſt, quòd di„ lectio tua id profiteatur ſibi diſplicere, „ quod tunc etiàm placere non debuit. Suf„ ficit in gratiæ communis regreſſum profeſ„ ſio dilectionis tuæ, & atteſtatio Principis „ Chriſtiani, nec tarda videtur correctio, cui „ tam Venerabilis aſſertor acceſſit &c.

34 Denique plura ſubjungit S. Leo eadem in epiſtola, pacem, perfectamque Anatolii cum Romano Pontifice indicantia concordiam, pacemve, dùm & monita eidem, jam dimiſſo primatu, in poſterum ſervanda præſcribit, ut firma, atque perpetua inita inter eos concordia maneret, inquiens: „ Abji„ ciatur penitùs in conceſſi juris, qui diſſen„ ſionem fecerat, appetitus. Sufficiant limi„ tes, quos Sanctorum Patrum providentiſ„ ſima decreta poſueruut. Ut quieta ſit ſuis „ meritis, & antiquis privilegiis dignitas „ omnium Sacerdotum, & maneat in te Do„ minicæ charitatis affectio: ad quam dile„ ctionem tuam ſæpius cohortatus cum Fra„ tre, & Coepiſcopo noſtro Juliano, qui „ communem gratiam ſemper optavit: cujus „ induſtria & ſollicitudines tuæ relevabun„ tur, & fides Catholica munietur. Super „ omnia autem, fraterna charitate hortor, „ & moneo, ut ea, quæ ad gloriam, vel mu„ nimen pertinent Sacerdotalis officii, Ni„ cænorum Canonum univerſalis Eccleſiæ „ pacem ſervantia Decreta cuſtodias; ſic „ enim inter Domini Sacerdotes inviolata „ charitas permanebit, ſi paribus ſtudiis, quæ „ ſunt à Sanctis Patribus conſtituta, ſerven„ tur. *Hæc S. Leo ad Anatolium &c.*

CAPUT IV.

De Græcorum Schiſmate renovato ab Acacio Epiſcopo Conſtantinopolitano.

35 SEdatâ igitur controverſiâ de primatu Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, abolitoque ex ea ſuborto Schiſmate, atque reconciliato Romanæ Eccleſiæ Anatolio Epiſcopo, triennio ferè poſt, anno nimirùm Domini CCCCLVII. Pontificatus Sancti Leonis anno XVIII. obiit Marcianus Auguſtus, cùm imperaſſet annos VI. menſes VI. dies verò II. cujus loco, ut tradit Nicephorus, *communi Senatus calculo, Leo Tribunitius, Thrax & ipſe genere, Imperator ſalutatus eſt, & à Patriarcha Anatolio diademate coronatus:* Cui S. Leo accepto ſuæ electionis Nuncio, ex more, gratulatorias dedit literas, quibus etiàm hortabatur illum, ut prædeceſſoris veſtigia ſectaretur, Orthodoxam fidem, & Chalcedonenſis Synodi Decreta adverſus hæreſes tueretur: id quod in exordio ſui Regni peroptimè præſtitit Imperator, edita ad hoc adversùs hæreticos ſanctione, quâ omnia à ſuis prædeceſſoribus edita contra eoſdem Decreta, confirmavit.

36 Anno inde ſequenti, ideſt, CDLVIII. Anatolius in Eccleſiæ Romanæ communione migravit è vita, cùm ſediſſet annos VIII. & menſes VIII. Eique operâ Leonis Auguſti datus eſt Gennadius ſucceſſor, vir utique pius, & doctus, prout ſcribit Theodorus Lector. Hoc verò Eccleſiam Conſtantinopolitanam moderante, Romæ S. Leo Papa III. Idus Aprilis, anno Domini CCCCLXI. Imperii Leonis Auguſti anno V. ad Dominum migravit, cùm ſediſſet in Petri ſolio annos XX. menſes X. dieſque XXVIII. Ei porrò ſucceſſit Hilarius natione Sardus, qui cùm pie Eccleſiam moderaſſet annis V. menſibus IX. diebus verò XXVIII. Anno videlicèt Domini CCCCLXVII. Leonis Imperii anno XI. ultimum clauſit diem IV. Idus Septembris: Hilario poſt decem vacantis Sedis dies ſucceſſit Simplicius Caſtini filius, patria Tyburtinus.

37 At ſub Simplicii Pontificatu anno ejus IV. Domini verò CCCCLXXI. Imperii Leonis Auguſti XV. fato functus Gennadius, datus eſt ſucceſſor in Epiſcopatu Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Acacius, ex Præfecto Collegii Orphanorum, ſuperbus valde, vir ſane peſſimus, faſtu, & arrogantia, ambitionève plenus: qui ab initio de primatu ſuæ Ec-

Ecclesiæ contendere cœpit, novasque turbas movit. Favebat ei Imperator apud quem egit, ut datis literis ad Simplicium Papam, primatus privilegia postularet, id quod frustra postulavit, resistente summâ constantiâ Simplicio, ut scribit Gelasius ad Episcopos Dardaniæ, inquiens: „ Eaque nihilominus etiam „ sub sanctæ memoriæ Simplicio, Legatum „ Sedis Apostolicæ sanctæ memoriæ Probum „ Canusinæ Urbis Episcopum, Leone Principe tunc petente, docuisse nullatenus posse „ tentari, neque his prorsùs præbuisse consensum.

38 Intereà Leo Augustus obiit, anno sui Imperii XVIII. Domini verò CCCCLXXIV. Pontificatus Simplicii anno VII. Cui impius successit Zeno, pessimus Catholicæ fidei adversarius, hæreticorum fautor, & antesignanus, in cujus Imperii initio, Petrum Fullonem, & Timotheum hæreticos à Leone Augusto relegatos, revocavit, inde postulantibus hæreticis Antiochenis, Petrum eundem, nec sine auri in multa copia effusione, Episcopum illis concessit: pessimumque Timotheum in Ecclesia Alexandrina pariter Episcopum restituit. Hujus Principis patrocinio fultus Acacius, quod minimè obtinere potuit sub Leone Augusto, curavit iterum sub Zenone, nec quidem sine Vafricie: Egit enim cum eo, ut edita sanctione Ecclesiarum privilegia antiquitùs concessa, et, ut ajebat, aliquorum tyrannide collapsa in integrum restituerentur, ut hac via privilegia primatus suæ Ecclesiæ juxta Canonem Chalcedonensem Principis firmarentur Decreto, sicque roboratis, quasi jure sibi debita, illa sibi usurpare licuisset. Annuit postulatis Imperator, sanctionemve, quæ extat in codice de Sacrosanctis Ecclesiis lib. 1. tit. 2. leg. 16. sub inscriptione: *Rescissio eorum, quæ tempore tyrannidis fuerant innovata*, edidit, tenoris videlicèt sequentis.

Zeno Augustus, Sebastiano Præfecto Prætorio.

39 „ Decernimus, ut antiquatis, & infirmatis funditùs iis, quæ contra ipsum Orthodoxæ Religionis Deum quodammodo „ facta sunt, in integrum restituantur universa, & ad suum ordinem revocentur, quæ „ ante professionem nostræ mansuetudinis de „ Orthodoxæ Religionis fide, & Sanctissimarum Ecclesiarum, & martyriorum statu firmiter obtinebant, his quæ contra hæc, „ tempore tyrannidis innovata sunt, tàm „ contra Venerabiles Ecclesias, quarum Sacerdotium gerit Beatissimus, ac Religiosissimus Episcopus Patriarcha nostræ pietatis „ pater Acacius, quàm contra cæteras, quæ „ per diversas Provincias collocatæ sunt, nec „ non & Reverendissimos earum Antistites, „ seu de jure Sacerdotalium creationum, seu „ de expulsione cujusquam Episcopi, à quolibet his temporibus facta, seù de prærogativa in Episcoporum Concilio, vel extra „ Concilium ante alios residendi, vel de privilegio Metropolitano, vel Patriarchico sub „ iisdem impiis temporibus penitùs antiquandis: ut cassatis, vel rescissis, quæ per „ hujusmodi sceleratas jussiones, aut pragmaticas Sanctiones, aut Constitutiones „ impias, sive formas subsecuta sunt, quæ à „ Divæ recordationis retrò principibus ante „ nostrum Imperium, & deinceps à nostra „ mansuetudine indulta, vel constituta sunt „ super Sanctis Ecclesiis, & martyriis, & Religiosis Episcopis, & Clericis, aut Monachis inviolata serventur. Sacrosanctam „ quoque hujus religiosissimæ Civitatis Ecclesiam, & matrem nostræ pietatis, & Christianorum Orthodoxæ Religionis omnium, „ & ejusdem Regiæ Urbis Sanctissimam Sedem, privilegia, & honores omnes super „ Episcoporũ creationibus, & jura ante alios „ residendi, & cætera omnia, quæ ante nostrum Imperium, vel Nobis imperantibus „ habuisse dignoscitur, habere in perpetuum „ firmiter Regiæ Urbis intuitu, judicamus, „ sancimus. Dat. XVI. Kal. Januarias, Armato viro clarissimo Consule. *Hactenus* „ *Sanctio*.

40 Hanc porrò sanctionem Eminentissimus Baronius tribuit Leoni Augusto, nos verò tùm ex inscriptione, quam in codice prælaudato præsefert, tùm ex consignato Consule, Zenoni adscribimus: quoniam etiam ex ejusdem Baronii sententia Consulatus Armati unà cum Basilisco consignatur sub anno III. Imperii Zenonis, quo anno Simplicius Papa, cùm ex fidelissima relatione Monachorum Constantinopolitanæ Ecclesiæ accepisset, Timotheum Elurum, sceleltissimum Alexandrinæ Ecclesiæ invasorem, non solùm ab exilio solutum fuisse, sed etiam liberè Constantinopoli morari, ibique vires omnes pro hæresi propaganda insumere, scripsit ad Zenonem Augustum epistolam, quæ incipit: *Cuperem quidem*, sub datis IV. Idus Januarii, & Basilisci Consulatu, qua rogat, ut Timotheum Elurum Ecclesiæ Alexandrinæ invasorem, ac hæresum fautorem Regia potestate cohibeat. Aliamque ejusdem argumenti ad Acacium fecit sub datis V. Idus Januarii incipien. *Quantum Presbyterorum*, qua mandat Acacio, ut omni conatu obsistat Timotheo, ne Concilium universale, quod ille apud Imperatorem agebat, habeatur.

41 Contradixisse ejusmodi conatibus Simplicium, & inde Felicem, Auctor est Gelasius in epistola ad Episcopos Dardaniæ, ubi ait: „ Sanctæ memoriæ nihilominus Papa „ Simplicius, & post eum sanctæ memoriæ „ Papa Felix, non solùm Basiliscum tyrannum; sed etiam Imperatorem Zenonem pro „ iisdem ipsis excessibus, auctoritate libera

sæ-

„ sæpius increpasse noscuntur, flectique potuisset, nisi Constantinopolitani Præsulis „ accenderetur instinctu, qui particeps externæ communionis effectus, necessariò in „ quod inciderat, jam fovebat, malens in „ suæ prævaricationis obstinatione persistere, quàm curandus ad salubria remeare, „ Sicut ipse rerum probavit eventus.

42 Interea ut usurpatum primatum aliquo modo executioni demandaret, egit cum Imperatore, ut exturbato Petro Fullone, sivè Gnaphæo, qui occiso Stephano Orthodoxo Episcopo, faventibus Eutychianis, Antiochenam Ecclesiam invaserat, Successor Constantinopoli eligeretur, ibidemque ordinaretur. Annuit Imperator, & electo Stephano juniore, ab Acacio in regia Civitate ordinatus fuit, ampliata hoc pacto sua jurisdictione contra regulas, & Decreta Nicænæ Synodi, allegato prætextu sedandi dissensiones Ecclesiæ Antiochenæ, prout ex literis datis ad Imperatorem Sub. X.Kal. Julias, quarum initium est: *De Ecclesia Antiochena*, idem Simplicius Papa indicat, ubi & electionem Stephani viri Orthodoxi confirmat, ea conditione, ut imposterum in ejusmodi Casibus, servarentur Decreta Nicænæ Synodi, inquiens: „ Et quoniam seditiones Antiochenas religiosissimo proposito sedandas „ non aliter existimatis, nisi præter præjudicium Venerandi illius Concilii Nicæni apud Constantinopolim jisdem petentibus „ ordinaretur Antistes, quod in ejus tantummodò persona sic memorastis assumptum, ut deinceps secundùm definitionem „ Patrum orientali Synodo creatio Antiocheni Pontificis reservetur; nec haberi loco „ vultis injuriæ, quod dissensionis gratia factum est auferendæ. Tenet hanc pietatis vestræ Beatus Petrus Apostolus sponsionem, „ & Christianissimi, fidelissimique Principis „ mentem in hæc verba jurasse, quòd post hac „ in Antiochena Urbe, veteri more servato, à „ Comprovincialibus suis Episcopus ordinetur: nè quod nunc frater & Coepiscopus meus Acacius vobis est jubentibus executus, „ in usum posteritatis veniat, & Statuta Patrum, quæ præcipuè præstastis illæsa confundat. Unde quæ à Vobis amore quietis „ Sanctè & religiosè sunt ordinata reprobare „ non possumus: ne Status Antiochenæ Ecclesiæ sub nostra dubitatione videatur ambiguus. *Hæc & alia ad Zenonem Simplicius.*

43 Ejusdem porrò argumenti alias literas, quarum initium: *Clementissimi Principis literis*, fecit & ad Acacium, qui se excusaverat non sua ambitione, sed coactum à Principe id egisse, immò diù dubitasse, ne videretur ex hoc cura aliena voluisse usurpare, unde Pontifex sic eum perstringit, inquiens: „ Quamvis enim profecerit ad quietem, quod „ Christianissimi Principis jussione, vel sine „ præjudicio Canonum à tua charitate fuerit „ Antiochenus Episcopus ordinatus; tamen „ non est sinè invidia factum, cujus cavendum deinceps etiam ille testatur, qui præcepit, exemplum. In quo pietati ejus gratias dignum est nos referre: quoniam ità „ gloriæ suæ moderatus est potestatem, ut fidelissima devotione Patrum regulis submittere, quæ juberet nec in auctoritatem recipi, quòd sequenti constituit ætate prohiberi: ut scilicèt in hac tantummodo persona, quam jussu ejus, & Studio quietis „ Antiochensibus, non tua usurpatione, Antistitem consecrasti, quod factum est necessitate sufficeret. Inquo tuæ dilectionis „ non irrationabilem cognoscimus fuisse famulatum: quià Ecclesiarum jura respiciens, „ diù te non immeritò suspendisse testaris, ne „ videreris ambire, quod tanto Principi, & „ in tàm gravi causa non poteras abnegare. „ *Hæc Simplicius.*

44 Pro bono pacis hæc egisse Simplicium non dubium est, ut hac via conciliaret sibi Imperatoris animum ad fovendam orthodoxam fidem, tum in Ecclesia Antiochena, tum Alexandrina Eutychianorum causâ periclitantem: ne propter denegatam Stephani Junioris confirmationem, occasionem acciperet Imperator agendi, & contra ipsum, & adversus Catholicos, & in discrimen veniret in prælibàtis Ecclesijs Catholica Religio, sed frustra tanta usus fuit Pontifex cum Imperatore, & Acacio, humanitate: Ambitio enim primatus, quæ in Acacio latuerat, hoc facto magis, ac magis incensa, appetitum primatus illi vehementiorem ingessit, usque adeò, ut famis, seù potius explendæ rabiei causâ custodita Canonum claustra ruperit, & vincula Catholicæ Communionis fregerit, ut eventus probavit.

45 Etenim Anno Domini CDLXXXII. Simplicij Papæ XII. Imperii Zenonis IX. Severino Viro Clarissimo Consule, cùm Antiochena Synodus causâ mortis Stephani Junioris Episcopi, Calendionem virum Catholicum in successorem elegisset, confirmationemque à Romano Pontifice obtinuisset, prout indicant literæ Simplicii datæ ad Acacium Idibus Julij, sub hoc Consulatu, incipien: *Antiocheni exordium Sacerdotis*. Acacius, cui non placuerat ejusmodi electio, utpote non ab eo promota, quemadmodum illa Stephani junioris, egit cum Imperatore, ut Calendionem è sede exturbaret, sub falso accusationis prætextu, quòd nimirum Imperatoris nomen è Dypticis abstulisset, ut scribit Gelasius in Epistola ad Episcopos Dardaniæ. Nec satis ei visum fuit Catholicum, & Canonicè electum, atque confirmatum Episcopum deponere ac etiam in exilium amandare, nisi adderet iniquitatem ad iniquitatem, restituendo in Ecclesia Antiochena olim damnatum, & proscriptùm hæreticum Petrum Fullonem sivè Cnaphæum.

46 Eodem anno ad superos evocato Timotheo Catholico, viro, atque Ecclesiæ Alexandrinæ Episcopo, communi Episcoporum Ægipti consensu, substitutus fuit Joannes, utique & ipse orthodoxus, quem confirmare paratus erat Simplicius. At Acacij impulsu, hujusmodi electioni adversatus est Zeno Imperator, eo prætextu, quòd diceret ipsum ante jurasse, non futurum aliquando, ut in Alexandrinum Episcopum eligi pateretur: Ita Joanne pulso, jussu ejusdem Principis, Acacio tamen impulsore, restitutus est in Ecclesia Alexandrina Episcopus, alter nefandissimus hæreticus Petrus Moggus, antea & ipse pulsus.

47 Accepta horum gestorum notitia Simplicius, ad Acacium mox fecit Epistolas quarum initium, *Miramur pariter, & dolemus*, sub datis Idibus Julij, & ejusdem Severini Consulatu, quibus eum redarguit, quòd de rebus adeò magnis nihil scripsisset, quod ex credito sibi officio Vicariæ Præfecturæ Apostolicæ Sedis quàm naviter præstare debuisset. Hinc enarrata legatione ei facta à Synodo Ægipti pro confirmanda Joannis electione, & quomodo illum confirmare paratus erat, distulisse tamen proptèr receptas Imperatoris literas, progreditur ad detestandam Petri Moggi substitutionem, subiungens: „ Sed „ illud me non mediocriter fecit attonitum, „ quòd iisdem literis suis Petrum, qui hære- „ ticorum socius dudum extitisse probatur „ & princeps, quòd conscientiam dilectio- „ nis tuæ meminimus non latere, instructio- „ nesque ipsas, quibus fuerit confutatus, „ nosse confidimus, quemque etiam dubium „ non sit, adhuc extra communionem durare „ Catholicam, sæpeque nos de eodem ex illa „ urbe pellendo scripsisse sit certum, ad præ- „ fatæ Ecclesiæ regimen existimet provehen- „ dum: cumque promittat rectæ fidei defini- „ tionibus convenire, à cujus utique (sicut „ superiùs dixi) consortio tàm degit extra- „ neus, quàm ab ejus communione discretus „ est, ad quam si nunc redire contendit, ni- „ si per satisfactionē christianis regulis com- „ petentem, non potest introire, ac proin- „ de non ad fastigium Sacerdotalis dignitatis „ accedere. *Hæc & alia Simplicius.*

48 Porrò in fine admonet, ut agat cum Principe, quatenus ab incæpto desistat, supplicando, obsecrando, insinuando, & de omnibus secundùm veritatem reddat ipsum certiorem, inquiens: „ Opportunitatibus „ ergò repertis, Clementissimi Principis vo- „ luntatem incessabiliter pro fide Catholica „ supplicando, & ab his sedulò revocare quæ „ nociva sunt dogmati Christiano, & secundùm „ hæc, quæ mandamus, informare crebrò, in- „ que eam partem, quæ amica sit veritati, po- „ tiùs instare non desinas, & (ut S. Timo- „ theum venerandus Apostolus Paulus insti- „ tuit) opportunè, importunè obsecrando, in- „ sinuando, exponendoque nullatenus alle- „ gare cessabis, & nobis subindè quæ geran- „ tur, quæve gerenda sint, veraciter indica- „ re. *Hæc pius Pontifex*. Alias quoque eodem anno sub datis VIII. Idus Novembris fecit ejusdem argumenti literas ad eundem Acacium, quarum initium: *Cogitationum ferias non habemus*, per Rusticum quendam missas, quibus excitare illum conabatur à somno, hortabaturque, iterum monebatque, ut cum Imperatore pro reddenda Ecclesiæ Alexandrinæ pace ageret.

49 Sed frustrà, ait Baronius, Simplicius Papa clamat, incassumque laborat excitare, & ad prælium in hæreticos provocare Acacium jam transfugam, & in castris adversariorum militantem. Quæ autem inter hæc affectata silentia foverit Aspidum ova idem prævaricator Acacius, exitus demonstravit, cum ex ijs Reguli eruperunt, dùm egit ut Petrus Cnaphæus, pulso Calendione, revocaretur Antiochiam, & Petrus Moggus in Sedem Alexandrinam, ejecto Joanne, iterum intruderetur Episcopus, ambo venenati Colubri, truculentæ Bestiæ, faces hæreticorum. *Hæc Baronius*. Nec his contentus Acacius persuasit Zenoni ut Decretum fidei servandum ab universis Episcopis ederet, pro Ecclesiarum unione, fideliumque communione, ut mentiebatur, hinc Enoticon appellatum, idest Decretum unitiuum. Ità scribit Liberatus in Breviario cap. 17. in fine, ubi „ ait. „ Acacius verò, promittente Petro „ facere unitatem, nec adnuc implente legi- „ timè, nomen ejus in Dypticis recitari per- „ misit, tanquam jam Alexandrini Præsulis „ in Sede positi. Joannes Talaja judicatur „ à Zenone ab Episcopatu pelli. Acacius au- „ xilio patronorum Petri persuasit Zenoni, ut „ fieret Heneticon: ad cujus perlationem, „ seù professionem suscepit communicantes „ sibi clericos Petri hæreticos, & laicos con- „ ventos Constantinopoli. *Hæc Liberatus*, qui & Cap. 18. prædictum Henoticum in propriis terminis recenset. Sed & extat apud Evagrium lib. 3. hist. cap. 14. & ex eo refert Baronius ad annū Domini CCCCLXXXII. Sub num. 26. his nimirum conceptis verbis.

Zeno Imperator, Cæsar, Pius, Victor Triumphator, Maximus, semper Augustus, Reverendissimis Alexandriæ, Ægipti, Lybiæ, & Pentapolis, Episcopis, Clericis Monachis, & Laicis salutem.

50 „ Quoniam pro certo scimus Impe- „ rium nostrum à sincera solùm, & vera fide „ initium habuisse, tùm stabilitum esse, tùm „ robur ac præsidium, quod expugnari ne- „ quit, ex ea sumpsisse (quam quidem fidem „ Divini Numinis instinctu trecenti decem & „ octo Sancti Patres Niceæ congregati expo- „ suerunt, quam etiam confirmarunt centum

&

„ & quinquaginta Sancti Patres Constantinopoli coacti) noctes, diesque non precibus solùm, sed studio omni & legibus sancitis laboravimus, ut ea in Sancta Catholica, & Apostolica Dei Ecclesia, quæ ubique terrarum est, quæque immortalis, & sempiterna nostri principatus quasi parens est, plenè, perfectèque expleatur: piusque Dei populus in pace, & Divina concordia perseverans, gratas, acceptasque precationes unà cum Sanctissimis Episcopis & Clero pietati deditissimo, Monasteriorum Præpositis & Monachis, Deo pro Nostri Imperii conservatione offerat. Nàm si præpotens Deus, & Salvator noster Jesus Christus, qui ex Sancta Virgine Maria Deipara carnem sumpsit, & natus est, & nostras consentientes laudes & cultum, quem ei tribuimus, approbet, lubensque, & quasi parato animo excipiat; non modò omnia adversariorum genera fracta, debilitataque concident, verùm etiam alii omnes mortales suam ipsorum cervicem jugo Nostri Imperii, proximè ac secundùm Deum, spontè subiicient: & pax ejus commoda, æquabilis aeris temperatio, fructuum cujusque generis abundantia, aliaque omnia, quæ sunt ad humanæ vitæ usum accomoda, affatim suppeditabuntur.

51 „ Jàm igitur cum constet inter omnes nos, Imperiumque Romanum sinceræ fidei subsidio conservari: afferuntur nobis libelli supplices à piis Monasteriorum Præfectis, Eremitis, & aliis Reverendissimis viris, qui nos vehementer obtestantur, ut Sanctissimis Ecclesiis restituatur concordia, membraque Membris coniungantur, quæ hostis probitatis Dæmoniū longissimo temporis spatio dirimere pro virili laboravit: pro certo persuasus, si Corpus Ecclesiæ Concordiæ vinculis firmè cohærens impugnaret, se separatum iri; nàm quia membra Ecclesiæ non coalescebant, factum est, ut infinitæ hominum multitudines, quas temporis longinquitas tot annorum curriculis ex hac vita exemerit, partim baptismatis lavacro carentes mortem obierint, partim Divinæ communionis minimè factæ participes, ex corporis custodia (quod nemo homo vitare potest) emigrarint: quin etiam cædes ferè infinitæ inde factæ, & non terra modò, verùm etiam aer copiosa Sanguinis effusione inquinatus. Quotusquisque ergo est, qui non optarit ista corrigi, adque statum reduci meliorem?

52 „ Quocirca dedimus operam, ut vos intelligatis, tum omnes ubique Ecclesias non aliud Symbolum, vel doctrinam, vel decisionem fidei, vel fidem, quàm Sanctum Symbolum, de quo diximus, trecentorum decem & octo Episcoporum, quod centum quinquaginta Patres, quos suprà commemoravimus, confirmarunt, aut habuisse, aut habere, aut habituros esse, aut scire alios habere. Quòd si quisquam alium habeat, eum alienum ab Ecclesia existimamus. Nam hoc solo nostrum Imperium, ut docuimus, conservari confidimus; idemque ipsum populi amplexati, salutari Spiritus Sancti illustrantur lumine; Sacroque baptismatis lavacro tinguntur: idem quoque assensi sunt Sancti Patres in Concilio Ephesino congregati, qui impium Nestorium, & ejus erroris fautores ministerio Ecclesiastico abdicarunt. Cui etiam una cum Eutychete (uterque enim fidei decretis, quæ diximus, repugnat (anathema denunciamus, approbamusque ea, quæ duodecim capita dicuntur Cyrilli piæ memoriæ, Sanctæ & Catholicæ Ecclesię Alexandrinæ Archiepiscopi.

53 „ Nàm confitemur, Unigenitum Dei Filium Dominum nostrum Jesum Christum verè incarnatum esse, consubstantialem, descendisse de Cœlo, carnem sumpsisse à Spiritu Sancto, & Maria Virgine Deipara: unum esse, non duo. Unum enim esse dicimus, & miracula, quæ edidit, & passiones quas in carne sustinuit. Eos autèm qui eum dividunt, aut naturas ejus confundunt, aut carnem suscepisse imaginariam introducunt, omninò reiicimus. Quippe incarnatio sine labe peccati ex Deipara reverà facta, accessionem alterius filii non effecit. Nam manet Trinitas, etiàm cùm una Trinitatis persona, nempe Deus Verbum, incarnata sit. Quare cùm exploratum habeamus, cùm omnes Sanctas ubique & ortodoxas Ecclesias, tùm earum Præsides Deo carissimos, tùm nostrum Imperium nullum aliud Symbolum, aliamvè fidei decisionem, præter Symbolum, de quo summus modò locuti, vel admisisse, vel admittere velle, absquè ulla hæsitatione nos ad concordiam revocamus. Ista quidèm certe vobis scripsimus, non ut novaremus fidem, sed ut vobis de fide penitus persuaderemus. Cuique autèm, qui aliud quiddam vel senserit, vel sentiat, seù jam, seù aliàs, seù in Concilio Calcedonensi, seù in alio quovis Concilio, anathema indicimus, maximè verò omnium Nestorio, Eutycheti, & illorum Doctrinæ fautoribus.

54 „ Quocircà vos Spirituali Matri Ecclesiæ adiungite, atque secundùm unam, solamque fidei decisionem trecentorum decem & octo Sanctorum Patrum nobiscum unà Divina communione in ea fruimini. Nàm Sacrosancta vestra Mater Ecclesia, tum vos ingenuos suos filios amplecti cupit, cùm vestram diù optatam dulcemque vocem andire desiderat. Properè igitur vos ad eam recipite. Nam si hoc præstiteritis, non modò Domini Salvatoris, & Dei nostri Jesù Christi benevolentiam vobis conciliabitis, verùm etiam à nostra Celsitudine ma-

„ magnam laudem consequemini. *Hactenus* „ *Zenonis Enoticon*.

55 Hoc ergò impio Decreto proscripta est Chalcedonensis Synodus, immò ei anathema dictum: Quòd enim Basiliscus Tyrannus adversùs eandem Synodum egerat. Octennio àntea in sua Encyclicha data ad Timotheum Episcopum Alexandrinum, resistente, & tota vi contradicente Acacio, hoc præstitit Zeno, fovente, quin potius dictante Acacio: ut ex Schismatico hæreticus fieret. Eidem Decreto mox subscripsit Petrus Moggus Ecclesię Alexandrinæ invasor, ut refert Evagrius lib. 3. Cap. 13. inquiens. „ Petrus Moggus Epistolam recepit, eique subscripsit, pollicitur-„ que se eos, qui partes adversarias sequebantur, admissurum. Posteà ergo cùm celebris Conventus Alexandriæ ab universo populo ageretur, & ad unum omnes Epistolam Zenonis de concordia admitterent: Petrus quoque eos, qui stabant à Prætorio, recipit; & concione apud Populum in Ecclesia habita, Epistolam Zenonis de concordia „ legit.

56 Cæterùm tumultu orthodoxorum facto, Imperator ne ab eis proclamaretur hæreticus, simulavit se defensorem Synodi Chalcedonensis, non tamen sine nova adiecta impietate: Nam Joannem Talajam Episcopnm Alexandrinum electum, de quo supra, pellj jussit, eo pretextu, quod Concilio Chalcedonensi adversaretur, Consilium ad hoc præstante Acacio, prout recitat Liberatus in Breviario cap. 18. ubi recensito Enotico statim subiungit. „ His ita gestis Ep.scopus „ quidem Antiochiæ suscepit Synodicam Jo-„ annis Talajæ, quam per Magistrianum mi-„ serat cum Ello Magistro. Imperator, au-„ tem putans quod Joannes Episcopus non „ sanè saperet de Concilio Chalcedonensi, sed „ omnia simulatè ageret, Consilio Acacii „ scripsit literas Pergamio Duci & Apollonio „ Augustali, ut pellerent quidem Joannem „ Talajam, inthronizarent autem Petrum „ suscipientem Henoticon, & clericos Ti-„ mothei Catholici, & quam transmisit Sy-„ nodicam Acacio, & Simplicio Romano. *Hæc Liberatus*. At Ioannes Talaja sic pulsus Antiochiam profectus, consilio inito cum Calendione Episcopo Antiocheno, & receptis ab eo Synodicis literis, Romanum Pontificem Simplicium appellavit, sicut Beatus Athanasius fecerat, ut idem Liberatus subiungit.

57 Cùm hæc accepisset Simplicius statim literas dedit ad Acacium; sed ut ait Liberatus; „ Acacius susceptis Epistolis, simplici-„ ter rescripsit, quia Joannem quidem Ale-„ xandriæ ignoraret Episcopum, Petrum ve-„ rò Moggum suscepisset in communionem „ in Zenonis Principis unitivo, & quod hoc „ citra ejus gessisset Sententiam, propter uni-„ tatem Ecclesiarum, Principis jussione. Sic se excusabat impius Acacius, quando universa hæc suo consilio, suaque suasione egerat Imperator: sed subiungit Liberatus de aliis literis datis à Simplicio ad Acacium, quibus acriter reprehendit de recepto in communionem Petro Moggo: inquiens: „ Simplicius „ verò suscipiens hujusmodi literas contrista-„ tur adversùs Acacium, eique rescribit, „ quod non benè fecerit contra Sententiam „ Apostolicæ Sedis ad Communionem hære-„ ticum hominem suscipiens. Oportebat enim „ communi Decreto damnatum, tanquam „ adulterum, communi Concilio á damna-„ tione liberari. Ad hæc autem, quia non „ sufficeret Petro confiteri communicato-„ rem se esse Ecclesiæ Catholicæ secundùm „ edictum, sed oporteret eum secundùm ter-„ minum Chalcedonensis Concilii, & secun-„ dùm Epistolam Papæ Leonis Ecclesiæ am-„ plecti communionem. Unum enim duo-„ rum necessariò agere deberet, aut suadère „ Petro purè suscipere terminum Synodi, aut „ removere se ab ejus communione. Sed „ cum ad Acacium hæc scripta venisset, & „ deliberaret, quid eum oporteret rescribere, „ Papa Simplicius defunctus est, & ordina-„ tur Felix Romanæ præsul Ecclesiæ. *Hactenus Liberatus*.

CAPUT V.

De eodem Acacii Schismate sub Felice III. Papa.

58 ANno Domini CCCCLXXXIII. Imperii Zenonis anno X. Simplicii Papæ anno XVI. Anicio Fausto Consule, die II. Martii idem Simplicius ex hac vita ad Dominum migravit, cùm sedisset annos XV. Menses V. & dies X. ut Anastasius adnotat, licèt aliter habeatur apud Auctorem Pontificalis Romani inde exactis sex vacantis Sedis diebus, die VIII. ejusdem Mensis creatus est Pontifex Felix hujus nominis III. Patriâ Romanus atavus S. Gregorii Magni, prout ipse testatur homil. 38. in Evangella, & in 4. Dialog. cap. 16. Hic initio sui Pontificatus rejecit, proscripsit, & execratus est impiissimi Zenonis Ennoticon, idest, pacis, & reconciliationis unitiuum edictum, quo homo Laicus in Concilium Calcedonense, in Episcopos, aliosque orthodoxos anathema intulit, fidei nova Decreta sancivit, leges Ecclesiæ præscripsit, Doctores Ecclesiæ docere, novumque fidei Symbolum ipsis proponere studuit, quo demum Claves potestatis Ecclesiasticæ suffurans, in non obtemperantes anathema intorsit. Sic Theodorus Lector lib. 2. Collect. inquiens: *Cùm autem omnes, ut fertur, alii Patriarchæ Conciliationem Zenonis approbarent, solus Felix Romanus illi non communicavit*.

59 Tunc temporis Romam venerat Joannes

nes Talaja electus Episcopus Alexandrinus, ut apud Simplicium, quem appellaverat, causam suæ appellationis exhiberet, sed reperto mortuo Simplicio, libellum quærelarum Felici tradidit: quo accepto Felix, quòd res magni esset momenti, maximique ponderis, Synodum ex Italiæ Episcopis Romæ coegit, ut more Majorum, & plurium Sententiâ, quid agendum esset decerneretur: In qua quidem Synodo communi omnium Suffragio decreta fuit Legatio Constantinopolim ad Zenonem Imperatorem, & ut scriberentur robustissimæ literæ, quibus de proditione Catholicæ fidei, ejusque proditoribus quærelæ ingererentur. Scriberetur quoque ad Acacium Constantinopolitanum Episcopum, cui de non defensa fide, deque conniventia cum hæreticis, ipse Romanus Pontifex, ut par erat, expostularet: Insuper adderetur Libellus accusationis eidem Romano Pontifici adversùs eundem Acacium à Joanne Episcopo Alexandrino traditus. Huic jungeretur ipsius Romani Pontificis libellus ad eundem Acacium, instar citationis, ut responderet adversùm se oblatis in Apostolicæ Sedis judicio obiectionibus. Sed & ea de re alius mitteretur ad Zenonem Imperatorem Libellus, ut cogeret Acacium cum accusatore experiri judicio, ut ferè in terminis adnotat Baronius ad hunc annum sub num. 17. & 18. Horum meminit etiam Liberatus in Breviario in præcit. Cap. 18.

60 Commissa fuit Legatio Miseno Cumanæ Ecclesiæ Episcopo ex regione Campaniæ, & Vitali Episcopo Troentino ex Picena regione, ut habetur in Breviculo Historiæ Eutychianorum apud Labæum tom. 4. Concil. pag. 1082. ubi & allegata Felicis, & Romanæ Synodi Gesta recensentur, his nimirum verbis. „ Postquam ergo non solùm nihil „ profecisse literas decessoris sui Sanctus Fe„ lix Papa cognovit, & ludibria quædam A„ cacio fieri in eversionem totiùs Ecclesiasti„ cæ Disciplinæ, Electis Vitale Episcopo „ Troentinate ex Picena regione, & Miseno „ Cumanæ Ecclesiæ Episcopo ex regiona „ Campaniæ, sub hac instructione direxit, „ ut Petrus de Alexandrina pelleretur Eccle„ sia, & ut libello Sancti Joannis Episcopi A„ lexandrini responderet Acacius, atque ipsi „ denunciaretur Acacio, ut Anathema dice„ ret Petro. *Hactenus ibi*. Liberatus verò in Breviario de hac eadem Legatione missa Constantinopolim hæc habet. „ Quoniàm verò „ tot Epistolæ, quæ vel ad Acacium à Papa „ vel ad Imperatorem missæ sunt, nihil pe„ nitùs profecerunt: Ex deliberatione Vita„ lis & Missenus Episcopi in Legatione dire„ cti sunt, utquæ superiùs dicta sunt, alle„ garent, & Petrus sicut antea de Alexandri„ na Ecclesia pelleretur. *Hæc Liberatus*. His Legatis adiectum fuisse Felicem fidei defensorem, scribit Papa Felix in Epistola ad Zenonem per eosdem Legatos missa, sed detentum infirmitate cum aliis iter minimè perfecisse, notat Liberatus.

61 In eadem Synodo examinata fuit causa Petri Fullonis, aliàs Gnaphæi, Episcopi Antiocheni, & repertus incidisse in hæreses Valentini, Manichæi, Arii, Sabellii, Apollinaris, & Eutychetis, nec non & in errores gentilitatis plures Deos asserentis: proindè decreverunt Patres esse eidem scribendum, monendumque ad resipiscendum: Et datæ sunt Literæ, quarum initium. *Quis dabit Capiti meo aquam*, quibus, facta prædictorum errorum mentione, refutatisque, ad resipiscendum monetur, unde in fine Epistolæ sic Pontifex concludit: *Hæc tibi scripsi unà cum præsente Synodo, conveniens te coram Deo, & Sanctis Angelis, ut ea doceas, ea nobiscum sentias; ut illibata fides nostra permaneat in gloriâ Dei*.

62 Interea Acacius acceptâ quadam Petri Fullonis Epistolâ horrendis refertâ blasphemiis, & si antea in eum studiosus, cujus patrocinio sedem ipsam Antiochenam adeptus fuerat, coacta Synodo in Regia Constantinopolis Civitate, communi Patrum Suffragio errores illius condemnavit, & datis literis, quarum initium: *obstupit Cœlum, & tremuit Terra*, & errores refutat, & ut illis rejectis, damnatisque Patrum fidem sectetur, admonet: quare Epistolam concludens ait. „ Ut ergò „ non incedas per non tritam & inviam semi„ tam, & præcipitatus in aciem hæresum, si„ as & causa perditionis multorum, & à Dei „ Sacerdotio alienus, in via regàli te ipsum „ & ovile dirige, per quam & Sancti Pa„ tres qui in Chalcedone convenerunt, am„ bulaverunt, & Cœlum apprehenderunt. Tu „ enim cognoscis, quòd dolabra ad radicem „ infructuosarum arborum jacet, & sub ipsa „ sicut oleaster incideris, hoc est, Sancti Spi„ ritus virtute, ut pax & concordia firma per„ maneat in Sacerdotibus Christi. *Hæc ibi*.

63 Eodem tempore easdem Petri Fullonis hæreses refutarunt suis in Epistolis ad ipsum datis. Atheon Episcopus Asinoes, Faustus Episcopus Apollonidæ, Pamphilus Episcopus Abydarum, Asclepiades Episcopus Trallium, Flavianus Episcopus Rhodopensis, sivè Flaccianus, Justinus Episcopus in Sicilia, & Quintianus Episcopus Asculanus: Sed & hic ad calcem suæ Epistolæ adiecit duodecim Anatematismos, quemadmodum & Asclepiades ad calcem suæ octo adjecerat Anathematismos, ex quibus manifesti fiunt Petri Fullonis errores, quibus singulis suus opponitur Anathematismus, quos ad eruditionem hic recensendos duxi.

Anathematismi S. Quintiani Episcopi Asculani.

I.

64 Omnis qui dicit unam naturam Dei Verbi & carnis, non duas naturas unitas, indivisasque, damnetur.

II. Si

II.

Si quis confundit duas Christi naturas, dicens Deum passum carne, & non passum Christum carne, secundùm Apostolum, damnetur.

III.

Si quis impassibilem, & immortalem Deum Verbum dicit couversum in passionem, & mortem, & non hoc reddit ejus Carni, damnetur.

IV.

Si quis nomen Trisagion, hoc est, ter Sanctum dicit propter nos Crucifixum, & non Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, damnetur.

V.

Si quis post vocem ter Sanctam, Deum dicit Crucifixum propter nos, & non potius unum Filium, cui in medio ter Sanctæ vocis hymnus dicitur, damnetur.

VI.

Si quis hominem dicit, qui pro nobis Crucifixus est, sive Deum, dividendo naturas,& non eas copulando in crucifixione ejus, damnetur.

VII.

Si quis nudum hominem dicit,sicut Paulus Samosatenus, aut sicut Photinus, damnetur.

VIII.

Si quis dicit duas personas,seu subsistentias & non potiùs duas naturas in unam personam & unam subsistentiam concurrentes, damnetur.

IX.

Si quis alterius substantiæ dixerit carnem Domini à carne nostra: & non potius nobis consubstantialem absque peccato, damnetur.

X.

Si quis Deum hominem, & non magis Deum & hominem dicit; damnetur.

XI.

Si quis dicit creatum Patris Verbum, & non magis ejus carnem; & si quis dicit consubstantialem carnem Domini Deo & Patri, & non potiùs Deum Verbum, damnetur.

XII.

Si quis dicit sine mente, & sine anima Dominum Nostrum Jesum Christum, & pro ea habuisse Divinitatem, & ex hoc dicendum passum carne Deum, & non magis mentem cum anima rationali humanatum Deum Verbum, & impassibilem dicendum eundem Divinitate, humanitate verò passibilem, damnetur.

Anathematismi Aclepiadis Episcopi Trallium.

I.

65 Si quis apponit in Trisagio Crucem præter Filium Dei, Anathema sit.

II.

Si quis quaternitatem introducit in Trisagio apponens post Trinitatem Christum Crucifixum, Anathema sit.

III.

Si quis confundit Trinitatem, cundem, dicens esse Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, Anathema sit.

IV.

Si quis distinguit unam essentiam Trinitatis in duas, Anathema sit &c.

V.

Si quis unum Filium secat in dualitatem filiorum, Anathema sit.

VI.

Si quis Dei Verbum & carnem dicit unam naturam, ignorans naturarum differentiam, Anathema sit.

VII.

Si quis Divinam naturam Filii confundit passionibus carnis ejus, & non confitetur eum Spiritu impassibilem, carne verò passum, Anathema sit.

VIII.

Si quis dicit Deum passibilitatem, aut mortem gustasse, tanquam ad hæc eum bona voluntate venisse cum conversus esset; & non confitetur eam tanquam Deum non fuisse sub damnatione mortis, mortem vero mortificasse per carnem suam mortalem; quam assumpsit, Anathema sit. *Hactenus Anathematismi.*

66 Ex eo enim quod in Trisagio, hoc est, in verbis illis, *Sanctus Deus*, *Sanctus fortis*, *Sanctus immortalis*, addidisset Petrus Fullo, *qui crucifixus est pro nobis*, ac in universa sua Ecclesia, quasi sub quodam pietatis prætextu decantandum præcepisset, diversarum hæresum deprehensus fuit innovator. Hoc primò liquet ex Epistola Felicis prima ad eum ex Concilio Romano data, suprà indicata ubi inter plura ait: „ Sed incautè, ut „ Serpens Evæ, tu ipse quoque erroris vene„ na multitudini fidelium, atquè auribus in„ fudisti, traditamque ab Angelis Sanctissi„ mam laudationis formam corrupisti, infe„ rens illi: *Qui crucifixus es pro nobis*. Ergo „ non advertisti, quod Paulum Samosate„ num, Photinumque, & Artemium impie„ tate trascendis, qui duos Dei filios posue„ runt, unum quidem ante sæcula, alterum „ verò noviter natum, cū ipse quoque Trini„ tati invexeris pluralitatem, duos Dei filios „ dicens, unum fortem, alterum crucifixum.

67 Deindè subiungit: „ Ad hæc fidelis„ simum Christi gregem in Manichæi opinio„ nem præcipitare contendis, qui Spiritum „ Sanctum asserit Crucifixum. Nam quod „ post illud, Sanctus immortalis, quòd est „ Spiritus Sanctus, tunc infers: *Qui pro* „ *nobis crucifixus es*, *Miserere nobis*, quater„ nitatemque, non Trinitatem, populo in„ sinuare videris. Nempe si ex humana tradi-

„ ditione manaffet hæc laus, non ità incautè crucem infereres laudi, in qua filii appellatio, fortis, ponitur.

68 Progreditur inde ad originem hujus laudis recenfendam, inquiens: „ Quoniàm „ verò ab Angelis nobis laus ista profluxit, „ qui ante Crucem dicebant, *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, ficut refpicere Ifaias meruit: poft crucem verò cum laude clamabant: *Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis*. Deniquè cum Terremotu „ Conftantinopolis quateretur, populufque „ in Campo oraret, infantulus toto Populo „ fpectante cum Prodo Civitatis Epifcopo, „ in Cœlum per unam horam raptus eft, ibique hujufmodi didicit hymnum. Rurfumque defcendens, nuntiavit quæ in Æthere „ audierat, dicens de Cœlo, quafi de multitudine pfallentium hujufmodi laudes infonuiffe auribus fuis, dictumque fibi ut eam „ laudationem Populo indicaret. Quam ubi „ populi incæperant, Civitatem receperunt; „ Deoque per hujufmodi laudem propitio facto, ab imminenti ira liberati funt, *Hæc* „ *ibi*.

69 Acacius quoque in fua ad eundem Petrum Fullonem data Epiftola, eofdem errores ex facta Trifagio additione deducit, inquiens: „ Quæ Scriptura docuit dicere Spiritum Sanctum Crucifixum effe, aut duos „ filios dogmatizare, feù trifagiam hyranologiam depravare, vel quaternitatem pro „ Trinitate glorificare, aut Angelis Sanctiorem & fenfatum magis te ipfum demonftrare? Nam dicendo, *Sanctus fortis*; & „ rurfus ex altera parte inferendo, *qui crucifixus eft propter nos*, duos filios fignificans, „ unum fortem,& unum Crucifixum: Quando autem rurfum dicis, *Sanctus immortalis, qui crucifixus eft propter nos* inveniris „ inferre Crucem Sancto Spiritui. De ipfo enim dictum, *Sanctus immortalis*. Et hujufcemodi intellectus tuæ totius hæreticæ „ pravitatis proprii funt, imò verò Manichææ „ furiæ idolatria eft. *Hæc Acacius*. Et eadem adnotant, Atheon Fauftus Pamphilius, cæterique fuprallegati Epifcopi in fuis ad Petrum datis Epiftolis.

70 Cæterùm cùm Petrus minimè refpiceret, fecundò ex eadem Romana Synodo per alteram monitus Epiftolam, & adhuc in errore perfiftens, Felix Papa cum univerfa Synodo Sententiam damnationis in ipfum pronunciavit, his nimirum Verbis conceptam: „ Quoniam importabilibus verbis impiè garrulafti, & non judicafti cedere prædictis „ Sanctis Patribus,qui ornarunt Sedem beatæ Memoriæ multum triumphantis Ignatii „ Martyris, cujus tu indignus exiftens, nefcio quomodo infilvifti inchoare novitatem „ in Catholica Ecclefia tuis prophanis legibus, & impiis dogmatibus, & judicafti „ non oportère dicere Chriftum Crucifixum „ propter nos: Sed paffionem ideò impaffibili impiè induxifti, & immortali Patri mortem imponere, & non horruifti ea, quæ „ non fufcepifti ex Divinis Evangeliis, & „ Apoftolis; probatiffimifque & gloriofis Patribus, peffimè fophifticatus ipfa intorquère, & propriam peftem fenfus imponere „ fimplicioribus, fcandalum hujufcemodi hærefis, non ut æqualiter prioribus hærefibus „ vigeat, fed magis multipliciter excellat: „ & non ftatuifti credere veritati, & binis literis noftris ad te fcriptis, nunc incæpi fententiare contra te, imò ille, qui vertex eft „ omnium Paftoralium Sedum, in fanctis „ laudibus florens, Apoftolorum verò optimus Petrus, cujus tu nomine æqualis es, „ fed non opinione, neque fide, quoniam ab „ iftius recta intentione, & immaculata fide „ valdè declinafti.

71 „ Et non folùm contra te fententio, „ fed & contra eos, qui non erubuerunt characteres venerabilium Evangeliftarum, & „ Apoftolorum eos fequentium, ac perfectorum Doctorumfermones; & inftabili Sententia ex tua iniqua expofitione firmati sũt: „ tanquam dulciffima circumfequendi in mala opinione, quod verè amariffimum eft, & „ non averterunt hujufmodi impietatem. Dicemus ergo tibi, ficut & contra illos, *quoniam dilexifti iniquitatem, magis loqui quàm* „ *juftitiam, dilexifti omnia verba præcipitationis linguâ dolofa: propter hoc Deus deftruet te* „ *in finem*. Et non folum ab Antiochena Ecclefia, fed ab omni Civitate deponet: & „ firma fit hæc tua depofitio à me,& ab his,qui „ unà mecum Apoftolicum Thronum regunt, „ & ab Acacio Conftantinopolitanæ Ecclefiæ „ Paftore, & à Venerabilibus Epifcopis fibi „ fubjectis, quoniam ipforum monimenta „ non fuftinuifti. *Hæc Felix*, qui inde ejufdem blafphemias recenfet, & denique fugiendam ab omnibus orthodoxis illius communionem denunciat. Scripfit porrò ad Zenonem Imperatorem literas, quarum initium, *Convenit Clementiæ tuæ*, nuncians, Petrum Fullonem Synodali judicio Sententia anathematis condemnatum, & proindè ab ejus communione effe abftinendum: & hortans, ut eundem Petrum depofitum ab Ecclefia Antiochena expellat.

72 Dùm hæc Romæ agerentur contra Petrum Fullonem, venerunt Conftantinopolim Vitalis, & Mifenus Epifcopi Apoftolicæ Sedis Legati unà cum literis Felicis Papæ, quas Romà fecum attulerant, tùm Zenoni, tùm Acacio, tùm Clero, tùm aliis exhibendis: At in primo eorum ingreffu in Regiam Civitatem, ftudio Acacii, & Zenonis juffu capti, ac tenti funt, atque in tetrum Carcerem inclufi, chartis, literifque omnibus exuti. Inde perfidus Acacius blanditiis utens, & fraude egit cum eis, ut Petro communicarent: id quod contra Felicis Papæ mandata præftiterunt:

runt: eductique de carcere, Acacio celebrante, Sacris interfuerunt, & nomen Petri haeretici Alexandrinae Ecclesiae invasoris in Sacris Dypticis sine contradictione recitare in publica Ecclesia audierunt. Ita Liberatus in Breviario Cap. 18. cit. ubi breviter rem describens ait; „ Itum est Constantinopolim: & „ praedicti Episcopi in custodiam sunt reda„ cti, chartis sublatis, nè Catholicis, qui„ bus scriptum fuerat, redderentur: Quos ite„ rum post haec Acacius de Custodia eiiciens, „ secum fecit procedere, ut quasi confirma„ to Petri Sacerdotio dimitteretur. *Hactenus* „ *Liberatus*. Auctor quoque Breviculi Historiae Eutychianistarum sive Gestorum de nomine Acacii, apud Labaeum cit. agens de iisdem Legatis ait; „ Qui quamvis hostili „ more detrusi in Custodiam Chartas amise„ rint, tamen perfidis haereticis, atque dam„ natis accomodare non debuerant, quae so„ la negare potuit, voluntatem. Non solùm „ ergò non egerunt quae jussa sunt, aut quae „ expedire poterant: Sed etiam haereticis „ communicaverunt, confirmationem Petri „ Episcopatus, ad quem pellendum missi fue„ rant, deferentes, atque contumelias in „ Episcopum Joannem Acacio dirigente por„ tantes. *Hac ibi*.

73 Horum gestorum offensi orthodoxi Monachi, illi praecipuè qui Acaemetae vocabantur, missis Simeone, atque Sylvano ad Felicem Papam, omnia quae per Legatos acta fuerant, retulerunt, eosdem accusantes de recepto Petro in Communionem, & quomodo illius nomen in Sacris Dypticis, ipsis praesentibus, nec contradicentibus, recitare permiserint: Breviter Liberatus adventum Monachorum ad Felicem indicat per haec verba: *Redeunt aliquando Legati, sed praecesserunt Monachi, qui eos graviter de proditione arguebant*. Diffusiùs autèm Evagrius lib. 3. cap. 20. inquiens: „ Qui autèm ex domicilio Mo„ nachorum, quos Acaemetas vocant, venè„ re ad Felicem, Misenum & Vitalem prop„ tereà coarguerunt, quòd ad ipsorum usque „ Constantinopolim adventum Petri Nomen „ clam, & occultè in Sacris Tabulis legi „ consueverat; ex eo autem ad praesens usque „ tempus palàm & aperte Misenum & Vita„ lem Petro communicasse. *Et infra*: Cre„ vère etiam res istae Sermone Simeonis Mo„ nachi, qui fuit ex numero eorum, qui vo„ cantur Acaemetae, missi à Cyrillo ad Fe„ licem. Nàm Misenus & Vitalis ab ipsis fue„ runt reprehensi, propterea quod cum hae„ reticis communicaverant; idque cùm no„ men Petri ut haeretici palàm in Sacris Ta„ bulis recitaretur; quodque ea ratione mul„ ti Simplices homines ab haereticis in erro„ rem adducerentur, qui affirmare non dubi„ tarunt, Petrum ab Episcopo Romano in „ Communionem receptum esse.

74 Itaque his acceptis, Papa Felix mox Episcoporum Concilium Romae convocavit, ut tantum nefas ex proditione Legatorum, eorundem Episcoporum Sententia damnaretur, & tàm ipsos proditores, quàm ad scelus impulsores, par damnationis poena percelleret. Celebrata fuit haec Synodus II. Sub Felice, anno Domini CCCCLXXXIV. ejusdem Pontificatus anno II. Imperii Zenonis anno XI. Theodorico Rege, atque Venantio Cos. Romam jam reversis Legatis proditoribus, Vitale nimirum, & Miseno, unà cum Acacii literis, quibus palàm fatebatur, se cum Petro Alexandrino, utpote ortodoxo, communicare, ut scribit Gelasius Papa Epist. 13. ad Episcopos Dardaniae, & constat ex Epistola Synodica ejusdem Concilii data ad Clericos, & Monachos Orientales.

75 In ea namque Synodo omnium primo vocatis Vitale, & Miseno, jusserunt Patres de legatione sibi credita rationem reddere. Sed inventi minimè ipsos servasse, immò transgressos esse praecepta, quae obituri eam functionem acceperant: Et licèt modò negarent, modò excusarent, se fuisse deceptos, nescientesque cum haereticis communicasse, convicti tùm ex Acacii literis, quas ut diximus secum Romam detulerant, tùm ex literis Cyrilli Abbatis Monasterii Acaemetarum in eadem Synodo lectis, ut scribit Evagrius lib. 3. Cap. 20. tùm denique Simeonis Monachi, ac Sylvani Praesbyteri testimonio, quos idem Cyrillus Romam amandaverat, ut idem Evagrius refert, unà omnium Sententiâ judicati sunt, qui communione Catholica essent indigni, nec non ab Episcopatus honore alieni: Unde in Epistola Synodica suprà cit. dicitur: *His ergò deterioribus compertis, Vitalem, atque Misenum à Sacerdotali Collegio & Sacrosancta Communione suspendimus*. Et in Breviculo historiae Eutychianistarum, concluditur: *Quibus rebus, habita Synodo, commotus Beatissimus Papa, Vitalem, & Misenum ab officio & communione suspendit*. Liberatus quoque eandem damnationem recensens ait *Redeunt aliquando Legati, sed praecesserunt Monachi, qui eos graviter de proditione arguebant. Auditi cominus, & convicti ex ipsis literis, quas detulerunt, à locis propriis sunt remoti*. Denique Evagrius loco supracit., de eadem damnatione sic ait: *Quibus de Causis Misenus & Vitalis de Sacerdotii gradu dimoverentur, & à Sacrosancta, & pura separentur communione; idque de Sententia totius Concilii*.

76 His peractis, celebrata fuit altera sessio in causa Acacii, allatisque in medium cunctis manifestis ab eo perpetratis criminibus, communi omnium suffragio judicatus est haereticorum participatione pollutus: visumque tamen est Patribus, iterum esse monendum, ut resipisceret, aliàs sciret se excommunicationis Sententiâ percellendum: Sic Liberatus in Breviario Cap. 18. inquiens: *Ubi ergò ad plenum detectus est Acacius haereticus*, Pa-

Papa Felix in literis suis Synodicis ad Acacium sic posuit; Peccasti, ne adiicias, & de prioribus supplica. At renitente Acacio, & Synodalibus contemptis monitionibus, visum est Patribus in eum sententiam excommunicationis & depositionis pronunciare; Subdit ergo Liberatus: „ Susceptis his Acacius literis perseverat, neque recedens à Communione Petri, neque suadens ei palam suscipere Chalcedonense Concilium, & tomum Papæ Leonis. Hæc cognoscens Papa Felix damnationis Scripturam misit Acacio per Tutum defensorem, cujus est principium: *Multarum transgressionum reperiris obnoxius.* Extat ad Calcem Breviculi Historiæ Eutychianistarum exemplar Sententiæ latæ in Acacium his nimirum verbis conceptæ.

Edictum Sententiæ Felicis Papæ propter Acacii Episcopi CP. damnationem.

77 „ Acacius, qui secundò à Nobis admonitus statutorum salubrium non destitit esse contemptor, meque in meis credidit carcerizandum, hunc Deus cælitùs plorata Sententiâ, de Sacerdotio fecit extorrem. Ergò si quis Episcopus, Clericus, Monachus, Laicus, post hanc damnationem eidem communicaverit, anathema sit, Sancto Spiritu exequente. *Hactenus Sententia.* Qua in Synodo pronunciata, de ea Synodicas ad ipsum Acacium literas fecit, quarum ex Liberato mentionem fecimus, tenoris videlicet sequentis.

Felix Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Catholicæ Urbis Romæ, Acacio.

78 „ Multarum transgressionum reperiris obnoxius, & in Venerabilis Concilii Nicæni contumeliâ sæpè versatus, alienarum tibi Provinciarum jura temerariè vindicasti. Hæreticos, & pervasores, atque ab hæreticis ordinatos, & quos ipse damnaveras, atque ab Apostolica instititisti Sede damnari, non modò communioni tuæ recipiendos putasti, verùm etiam aliis Ecclesiis, quòd nec de Catholicis fieri poterat, præsidere fecisti, atque etiam honoribus, quos non merebantur, auxisti. Testatur hoc Joannes, quem à Catholicis Apameæ non receptum, pulsumque de Antiochia, Tyriis præfecisti: & Humerius tunc de Diaconio rejectus, atque Christiani nominis appellatione privatus, à te etiam in præsbyterii provectus officium.

79 „ Et quasi hæc minora tibi viderentur in ipsam doctrinæ Apostolicæ veritatem ausu superbiæ tuæ tetendisti, ut Petrus, quem damnatum à Sanctæ memoriæ Decessore meo ipse retuleras, sicut testantur annexa, Beati Evangelistæ Marci sedem, te connivente, rursus invaderet, & fugatis orthodoxis Episcopis & Clericis, sui proculdubiò similes ordinaret: pulsoque, qui illic fuerat regulariter constitutus, captivam teneret Ecclesiam. Cujus tibi adeò grata persona est, & Ministri ejus accepti, ut Episcopos & Clericos plurimos orthodoxos tunc Constantinopolim venientes, detegaris affligere, & Apocrisiarios ejus confovere, atque anathematizantem eundem Petrum Chalcedonensis Decreta Concilii, & violantem Sanctæ Memoriæ Timothei sepulturam, sicut ad nos certiores nunc quoque Nuntii detulerunt, per Misenum, & Vitalem crederes excusandum: nè eum laudare desineres, & multis efferre præconiis, itaut damnationem ipsius, quam ante retuleras, veram non fuisse jactares.

80 „ Tantum autèm perseverans in hominis defensione perversi, ut quondam Episcopos, nunc verò honore, & communione privatos, Vitalem, atque Misenum, quos ad ejus expulsionem specialiter misèramus, sublatis chartis, Custodiæ passus fueris mancipari, & ad processionem, quæ tibi cum hæreticis habetur, exindè productos, sicut etiam professionibus patefactum est, ad hæreticorum, tuamque communionem, contemptâ, quæ vel Gentium jure servari debuit, legatione, pertraxeris, præmiisque corruperis, & in læsionem Beati Petri Apostoli, à cujus Sede profecti fuerunt, non solùm inefficaces redire feceris, sed etiam impugnatores omnium, quæ fuerunt mandata, monstraris. In quorum deceptione tuam nequitiam prodidisti, ut ad libellum fratris & Coepiscopi mei Joannis, qui te gravissimis objectionibus impetivit, in Apostolica Sede secundùm Canones respondère diffidens, objecta firmasti.

81 „ Felicem quoque disensorem fidelissimum nobis, necessitate faciente seriùs subsecutum, indignum tuis censuisti oculis. Eos quoque tecum literis tuis communicare testatus es, quos constat hæreticos. Quid enim sunt aliud, qui post obitum Sanctæ memoriæ Timothei ad Ecclesiam sub Petro redeunt, vel qui se ex Catholicis eidem tradiderunt, nisi quòd Petrus ab universa Ecclesia, atque à te fuerat judicatus? Habeo ergo cum his, quos libenter amplecteris, portionem ex Sententia præsenti, quam per tuæ tibi direximus Ecclesiæ defensorem.

82 „ Sacerdotali honore, & communione Catholica, nec non etiam à fidelium numero segregatus, sublatum tibi nomen, & munus Ministerii Sacerdotalis agnosce, Sancti Spiritus judicio, & Apostolica per nos auctoritate damnatus, nec jam unquam anathematis vinculis exvendus. *Cælius Felix Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Catho-*

„ *licæ Urbis Romæ subscripsi*. Data. V. Kal. Augusti, Venantio Viro Clarissimo Consule. Hactenus Epistola & Sententia in Acacium, cui subscripserunt Episcopi sexaginta septem Synodo præsentes.

83 Scripsit inde & literas sub datis Kalend. Augusti, quarum initium, *Quoniam pietas tua*, Ad Zenonem Imperatorem, quibus in primis conqueritur de violatis ab eo Legatis: „ Sed cùm apud barbaras etiam „ nationes, *ait*, atque ipsius Deitatis ignaras, pro exequendis negotiis vel humanis, „ jure gentium Legationis cujuslibet habea- „ tur Sacrosancta libertas; notum est omnibus, quantò magis ab Imperatore Romano & Christiano principe, in rebus præsertim Divinis, oportuerit intemeratam „ servari. *Hæc de violata legatione*. Deinde recensitis nefariis Petri Alexandrini, & Acacii gestis, de illorum damnatione, & præcipuè Acacii in Synodo pronunciata, & ad ipsum Acacium missa certiorem reddit, inquiens: „ Propterea hunc eundem, utpotè, „ qui multa contra scita veterum nefaria perpetrari, & ejus laudator emerserit, quem „ adseruit ipse damnatum, & ab Apostolica „ fecit Sede damnari, ac rursus ædificans, „ quæ ante destruxerat, prævaricatorē se ipse constituit, eorum quos sequi maluit „ portioni districtionis Apostolicæ, per Tutum Romanæ Ecclesiæ defensorem, justa „ deputavit auctoritas, atque à Communione & dignitate Apostolica, qua se ipse ejus „ externis sociando monstravit indignum, „ legitima severitate discrevit. *Hæc de Acacii damnatione*: qui Petro Alexandrino jam heretico damnato communicaverat. Et denique hortatur ut hujusmodi tàm Petri Alexandrini,quàm Acacii damnationi acquiescat, undè in fine protestatur, inquiens: „ Et ex „ hoc quidem de his omnibus conscientiam „ meam ante Tribunal Christi causam dicturus absolvo. Vestræ Mentis intererit, magis ac magis cogitare, & in rerum præsentium statu sub Divina nos examinatione subsistere, ac post hujus vitæ cursum ad „ divinum consequenter venturos esse judicium. Data Kal. Augusti. Venantio V. „ C. Consule.

84 Datæ sunt etiam ex eadem Synodo aliæ literæ ad Clericos, & Monachos Orientales, quarum initium est, *olim nobis*, *atque ab initio*, quibus certiorantur de gestis in eadem Synodo, ac de pronunciata damnationis Sententiâ in Acacium, nec non & datis ad eum literis unà cum damnationis Sententiâ, præsentandis à Tuto fidei defensore ad hunc misso effectum, undè inter alia hæc habentur: „ Post illam Sententiam, quæ in Acacium „ perturbatorem totius Orientis Ecclesiæ dicta est; his quoque nunc congregatis addicimus literis, memoratam subdendo Sententiam, quam placuit per Tutum defensorem Ecclesiæ Acacio dirigi, ne volentes aliqui circumscribere veritatem, malignissimis blandimentis Simpliciores quoque seducant. Nam si terrâ, Marique ortodoxis non ponerentur insidiæ, plurimi „ ex nobis cum eadem Acacii Sententia venire potuissent. *Hæc ibi*. Cui Epistolæ subscripserunt Episcopi quadraginta duo, inter quos omnium primus Candidus Episcopus Tiburtinus sic: *Candidus Tiburtinæ Civitatis Episcopus, Petro Alexandrinæ Ecclesiæ pervasori, & Acacio quondam Ecclesiæ Constantinopolitanæ, nec non etiam Petro Antiocheno ab Episcopatus, & Christianorum numero olim jure & merito segregatis, omnibusque sequacibus eorum, sequens auctoritatem Sedis Apostolicæ secundum nostrum juxtà Ecclesiæ Statum Catholica deliberatione prolatam, anathema dicens subscripsi*. Ex qua subscriptione manifestum redditur, non tantùm Acacium hac in Synodo damnatum, sed & Petri Antiocheni, & Petri Alexandrini repetitam quoque damnationem.

85 Extant aliæ literæ Felicis datæ ad Clerum, & Plebem Constantinopolitanam, quibus hortatur ne turbentur ob prævaricationem Legatorum, quos jam Romana Synodus damnaverat, & ut Acacii pariter à Sede Apostolica damnati communionem devitent: ac denique ut Salomoni Presbytero iniustè ab Acacio dejecto, communicent & in suo gradu ipsum conservent. Sunt autem tenoris sequentis.

Felix Clero & Plebi Ortodoxis Constantinopoli Constitutis, dilectissimis Filiis, salutem.

86 „ Probatam cunctis vestræ fidei firmitatem, Vitalis, atque Miseni, non irrationabiliter opinamur prævaricatione „ turbatam, qui universa, quæ illis mandata sunt, non tantùm negligendo, verùm etiàm impugnando, fecerunt, ut Ecclesia Romana consentire damnatis hæreticis crederetur, quando contra vetitum, his „ qui à Petro illo hæretico, patricidarum „ socio, olim, justèque dejecto, & toties „ anathematizato, directi, atque ab Acacio „ suscepti sunt, nostrorum immemores mandatorum, communicare convicti sunt nulla contestatione præmissa, quam tamen, sicut his præceptum fuerat, religio vestræ „ Sanctitatis audiret: actumque est, ut, sicut prædiximus, excelsus illorum noster „ crederetur assensus. Quos & ordinibus „ suis, & veneranda Divini Mysterii perceptione privavimus. Nullus ergo vestrùm per „ tale commissum sit immemor sui, nec nos „ æstimet in Apostolicæ Traditionis defensione deficere, quos videt fidei contumeliam in proditores & perditos vindicasse.

87 „ Scire vos quoque decuit, Acacii, quon-

„ quondam Epifcopi, varietatem, inconftantiamque detectam: Qui cum de Petro ifto, ficut probatur annexis, non ferenda retulerit, atque olim dixerit fuiffe damnatum, per Legatos noftros multis laudibus profecutus, contra confcientiam fecit; utrum ei quicquam credendum fit, omnes qui timorem Dei ante oculos conftituunt, judicabunt. Alienarum quoque Provinciarum fibi jura defendens, Sanctorum trecentorum decem & octo Patrum Canones illicitarum fibi ordinationum præfumptor eft conatus evertere. Quorum etiam ob hoc fubjacet ultioni: nec Romanæ, ideft, Apoftolicæ Sedis, qua fe ipfe privavit, communione jam gaudet: quando Petri Eutychianiftæ focius, & fufceptor apparens, damnationis ejus fe participem indicavit. Quem noftra quoque Sententia minifterii Epifcopalis officio, & Sancta communione, veftroque numero, ideft Chriftiano, judicavit alienum, ficut reperitur in adnexis.

88 „ Filio autem noftro Salomoni Presbytero, quem Acacius, ut placeret hæreticis, fuo privare putavit gradu, gradum proprium Sententia veftra confervet, vel omnes qui fortè à memorato propulfi, in locis fuis, & in noftra communione manère pronuntiet. Quamvis autèm Zelum veftræ fidei noverimus, monemus tamen, ut omnes qui Catholicæ fidei volunt effe participes, ab illius fe communione abftineant, ne, quod abfit, fimili fubjaceant ultioni. *Hactenus Epiftola*. Ex qua etiam conftat Felicem in eadem, Sententiam in Acacium aliofque latam contumaces, annexam mififfe.

89 Cæterùm perlatis ad Acacium fuæ damnationis, & depofitionis literis, patrocinio fultus Imperatoris, eas non fufcepit, contemptis magis: at Monachus quidam Catholicus ex Monafterio Dii, eandem damnationis chartam, Acacio ingrediente Ecclefiam ad Sacra peragenda, ejus fufpendit pallio, ut fcribit Liberatus cap. 18. cit. inquiens: „ Datis Acacio hujufmodi literis, eas non fufcepit, patrocinio fultus Imperatoris, itaut cogerentur, qui eas detulerunt, per quendam Monachum Achimetenfem ipfam chartam damnationis, dùm ingrederetur ad celebranda facra, fufpendere in ejus pallio, & difcedere. *Hæc Liberatus*. Cujus rei caufa fcribit Nicephorus lib. 16. hift. Cap. 17. Monachos illius Monafterii, Dii nominati, qui comminiftri ad hoc opus fuere, dira ab Acacianis paffos, ex iis plurimos occifos, alios vulneratos, quofdam verò Cuftodiæ traditos, quorum celebris eft in tabulis Ecclefiafticis memoria, in quibus Monachorum Dii Monafterii, ejufmodi necatorum occafione, gloriofum innotefcit Martyrium.

90 Porrò fubjungit idem Nicephorus, Acacium eò infaniæ prorupiffe, ut imitatus Diofcorum Alexandrinum, nomen Felicis Papæ è Sacris Dypticis tolleret, atque Catholicos Epifcopos, fubrogatis fchifmaticis, hæreticis, & infamibus, fedibus exterminaret fuis. Hoc ergò tempore Ecclefia Conftantinopolitana, penitùs à Romana fegregata manfit, Acacium hæreticum, & fchifmaticum patrocinante Imperatore, thronumque in hærefi & fchifmate, atque facrificantem ufque ad extremum vitæ fuæ, ut concludit Liberatus, inquiens: „ Qui tamen ufque ad mortem, patrocinante Imperatore, remanfit facrificans. His ergo provenientibus, & Acacio permanente in Petri Communione, feparavit fe quidem Sedes Apoftolica, à Conftantinopolitana. *Hæc Liberatus*. Lapfum inde, & pecuniâ corruptum Tutum Ecclefiæ defenforem, qui damnationis literas Conftantinopolim attulerat, ut fupradictum eft, liquet ex Epiftola Felicis data ad Monachos Urbis Conftantinopolitanæ, & Bithyniæ, in quibus damnatum hujus rei caufa oftenditur. Sunt verò Literæ tenoris fequentis, videlicèt.

Felix Rufino, Thalafio Præsbyteris, & Archimandritis, & cæteris Monachis circà Conftantinopolim, & Bithyniam Conftitutis.

91 „ Diabolicæ artis aftutias frequentiùs experimur, fed malignitati ejus, Deo juvante, non cedimus. Nàm cùm ea quæ toties pro conftantia fidei difponuntur, fraus ejus vacuare molitur, neceffe eft ut & viribus, quas Divina gratia fubminiftrat, conatus ipfius extirpemus. Acceptis itaque literis dilectionis veftræ, quarum Bafilius fuit lator, inter cætera Tutus, quem ob hoc feceramus defenforem Ecclefiæ de provectioribus intra Ecclefiam Clericis, ut quam dirigi non licebat, in Acacium ipfe fententiam portaret, fe quadam dementia, immò ardòre pecuniæ, poftquam noftris fatisfactum eft conftitutis, inimicis fidei vendidiffe convictus eft, atque confeffus. Lectæ funt enim literæ ipfius in Conventu Fratrum, qualiter pactâ interpofitâ perfonâ, Marone condemnato, ei cui fententiam portarat inhæfiffe creditur: quas proprias effe cognofcens, non potuit diffiteri. Unde eum fidei, & Sedis Apoftolicæ proditorem, officio defenforis, quod ei ad tempus dederamus, exvimus, eumque Sacrofancti Myfterii communione privatum, præcipitarique cognitione præcepimus, monentes dilectionem veftram, ut ficut femper feciftis, pro cuftodia veritatis jugi obfervatione vigiletis. *Hæc de lapfu Tuti*. Profequitur inde de Lapfis Monachis, dans agendi regulam eum eis, qui refipifcebant, fubjungens.

C 2 92 „ Et

92 „ Et quia non est dubium, nonnullos ex Monasteriis vestris esse deceptos, atque ad inimicos Dei, seu sponte, seu necessitate transisse, observandum vobis de talibus hoc esse mandamus, ut quisquis cujuslibet loci apud vos, vel sponte se dedit, vel mercede corruptus, collegii vestri sit prorsus alienus: Quia nisi à fidelibus perfidi sint remoti, rerum discretione sublata, laborabunt suspicionibus innocentes, ut ad vitia facilis hominibus est prolapsus. A' probatorum consortio, contagia repellenda sunt perditorum: quoniam bonos mores, colloquia, sicut scriptum est, perversa corrumpunt. Illorum verò aliter causa tractanda est, quos constiterit pœnis gravibus ut traducerentur afflictos. Circa quos humaniores vos esse convenit, ut ad cellulas sub districtione pœnitentiæ revertantur, & fidelioribus lacrymis eorum quod lapsi sunt expietur, donec exclusis inimicis, & perversoribus suis, Catholica purgetur Ecclesia. *Hactenus Epistola*.

93 „ Denique post damnatum Acacium, non tamen studia omisit sua Felix, ut ipsum ad pœnitentiam revocaret: licèt enim in sententia damnationis dictum fuerit: *nec jam unquam anathematis vinculis exuendus*, non est ita accipiendum, ut nulla spes veniæ Acacio remanserit, etiamsi pœniteret; sed ideò dictum, quia in sua pertinacia manente, & non resipiscente, numquam fuisset ab illo vinculo exuendus. Si ergò absolutè pronunciata illâ sententiâ, mens Pontificis fuisset, non esse absolvendum quantumvis pœnitentem, non egisset postea, ut ad pœnitentiam revocaretur. Egit hoc pius Pater, & non perfunctoriè atque inefficaciter, sed adhibibito medio viro nobili Andromacho, ut Acacio rem pertractaret. Sic refert Gelasius Papa in Epistola, sive commonitorio ad Faustum, inquiens: „ Illud autem nimis est impudens, quòd Acacium veniam postulasse confingunt, & nos extitisse difficiles. Testis est frater vester, filius meus vir Illustris Andromachus, qui à nobis abundanter instructus est, ut cohortaretur Acacium deposita obstinatione resipiscere, & ad Sedis Apostolicæ remeare consortium, quique se sub Iurejurando magnis cum eodem molitionibus egisse testatur, nec ad ea quæ recta sunt potuisse deflecti, sicut rerum probatur effectu. *Hæc Gelasius*: qui cum dicit à *nobis*, loquitur non in persona propria, sed in persona Apostolicæ Sedis, seu rectiùs in persona sui decessoris, nimirum Felicis sub quo denique Acacius decesserat, prout infra subiiciemus.

CAPUT VI.

De eodem Acaciano Schismate sub Flavita Episcopo Constantinopolitano.

94 Elapsis ab Acacii damnatione annis quatuor, in ea perseverans, sic damnatus & anathematizatus, extra Catholicæ Ecclesiæ communionem, miserè ac infelicitèr decessit, anno nimirum Domini CCCCLXXXVIII. Felicis Papæ VI. Imperii verò Zenonis anno XV. Dinamio & Siphidio Coss. cùm sedisset in Constantinopolitana Cathedra annos XVII. atque mensibus IX. prout adnotat Nicephorus in Chronico: eique successit Flavitas Ecclesiæ Constantinopolitanæ Præsbyter, de cujus electione Nicephorus lib. 16. hist. cap. 18. hæc scribit.

95 „ Post Acacium Flavitas Constantinopolitanum suscepit Episcopatum, vir quidem presbyter esse visus fuit, sed usque adeo ad audaciam, & improbitatem summam pervènit, ut id quod dicturus sum facinus, satis qualis fuerit, indicare possit. Zeno Imperator chartam puram in sacro ponit altari, atque in charta alia perscriptum Deo supplicavit, ut per Angeli manum, quæ in hominum conspectum non veniret, nomen ejus adscriberet, quem Cœlesti calculo Constantinopolitanæ Ecclesiæ Hierarcham præfectum vellet: atque ob eam rem quadraginta dierum jejunium indixit, & Deum omnes orare, ut qui illi placitus esset, ostenderetur, jussit. Hæc ubi Flavitas cognovit, auro multo templi custodem, qui idem Princeps imperialium cubiculariorum erat, corrupit, ut in charta pura nomen ejus adnotaret, eamque rursus Imperatoris sigillo obsignaret. Hoc ubi factum est, & ubi constitutum Jejunii tempus præteriit, sigillo è chartâ sublato, de repentè Flavitas ingenti gloria, perindè atque à Deo designatus esset affluens, correptus est; & magnifico saltu in Patriarchæ thronum is conscendit. *Hæc Nicephorus*.

96 Hic cùm esset hæreticus, & hæreticorum fautor de Petri Moggi, & Acacii communione, quorum nomina in Sacris Tabulis retineri voluit, hostis quoque Chalcedonensis Synodi, ob ineundam tamen Communionem cum Episcopo Romano, affectavit dici Catholicus, & Synodicas dedit ad Felicem Papam literas, simulans se nolle inthronizari sinè illius assensu. Itá Liberatus in Breviario cap. 18. ubi ait: „ In istis posita Ecclesia moritur Acacius, & ordinatur post eum Flavitas presbyter, qui fuit à Sancta Thecla, qui non consensit sine Romano Episcopo inthronizari, sed transmisit Synodicam Papæ Romano Felici. Qui modico vivens tempore, moritur non accipiens Epistolam ipsius. *Hæc Liberatus*.

97 At

97 At eodem tempore literas quoque fecerat ad Petrum Moggum, quibus contestabatur se communioni Felicis adversari, & Concilium Chalcedonense anathematizare, cùm ad Felicem scriberet se illius esse communionis, Petri verò conjunctionem reiicere. Cujus fraudis admonitus Felix, receptisque Flavitæ ad Petrum datis literis, à piis & orthodoxis viris ad ipsum perlatis, mox Legatos à Flavita Romam cum Synodicis missos cum contumelia expulit. Hæc omnia ex Nicephoro lib.16.Cap.19,cit. ubi ait: „ Cùm „ Flavitas adhuc thronum obtineret, Synodales ad Petrum Alexandrinum Epistolas „ dedit, & ejusdem generis literas ab eodem „ accepit, in quibus eadem de Chalcedonensibus Actis, Anathemati ea subiiciens „ scripsit. *Et post pauca subjungit*. Et Flavitas ad Felicem scribens, se illius communionis esse, Petri autem conjunctionem adversari significaverat: Idem ad Petrum literas dans fecerat, communionem „ se illius recipere, Felicem autem reiicere „ insinuans: Quas literas ubi Felix Papa à „ Piis quibusdam ad se perlatas accepit, Legatos Flavitæ cum contumelia Româ expulit. *Hactenus Nicephorus*.

98 Cæterùm ex literis Felicis Papæ ad Flavitam datis, quarum initium est: *Multa sunt quæ nobis*, constat Legatos Flavitæ non fuisse ad Communionem admissos, quia de Acacii, & Petri nominibus delendis è Sacris tabulis, nihil sibi mandatum dixerint. „ Sed „ dùm cum ipsis sollicitiùs ageretur, *inquit* „ *Felix*, ut si mallent Beati Petri Apostoli „ communionem fideli corde suscipere, responderent vel se, vel dilectionem tuam ab „ Alexandrini Petri, Acaciique deincepa „ recitatione futuram modis omnibus alienam: Illi nihil sibi tale mandatum fuisse „ perhibentes, oblatæ salubriter gratiæ nostræ consentire noluerunt. Qua eorum „ cunctatione permoti, cùm literæ venientes, vel ipsa rerum dispositio aliud promittere videretur, & relatio prædictorum longe aliter quàm sperabatur efferret, Communionem quidèm nostram contristati distulimus: quam remotis dubietatibus optabamus plenam Catholicæ fidei, & hoc, „ quod circà orthodoxam fidem consensum „ nobiscum se habere promisit, arbitramur „ esse venturam. *Hactenus Felix* de non receptis in Communionem Flavitæ Legatis.

99 Deindè post multa, urget Flavitam ut Petri, & Acacii nomina à Sacris Dypticis rescindat, ab illorum recitatione prorsus se abstineat, si Ecclesiæ Romanæ communicari exoptat: „ Nollemus, *inquit*, qualicumque difficultate suspendi, nisi respectus „ Catholicæ veritatis obsisteret, cui dilectionem quoque tuam summis viribus inhærere vel opto, vel moneo. Nomen igitur Petri, & Acacii tollatur de medio, nec „ Apocrisariis damnati Petri misceamur, aut „ literis. Et sicut ait Apostolus, *Abscindantur, qui nos conturbant*; Iterumque, ut „ ipse pronunciat; *Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio*, cum nominibus personisque suis præterita causa deleatur. *Et in fine concludit*. Quantociùs ergò super his tua nos reddat dilectio certiores: ut Deo nostro perficiente quod cœpit, „ in compage Corporis Christi plena valeamus reconciliatione consentire: *Hæc ibi Felix* satis perspicuè causam designans, de non receptis Flavitæ Legatis in Communionem.

100 Hujusmodi autem literæ ad manus Flavitæ minimè devenerunt, morte præventi, ut Liberatus accuratè adnotavit dicens. *Qui modico vivens tempore, moritur non accipiens Epistolam ipsius*. Quarto etenim mense nondum absoluto à sua inthronizatione, repentina morte occubuit: Sic Nicephorus lib. 16. Cap.18. inquiens: „ Infœlix enim ille: cùm „ non totos quatuor menses in sede ea transegisset, morte repentina ex hominibus sublatus est, cùm nec dimidiam quidem partem muneris ejus, quo Episcopalem dignitatem redemerat, conradere potuerit. *Hæc Nicephorus*, subjungens postea, quomodo Flavitæ in adipiscendo Episcopatu fraus Imperatori detecta, in Eunuchum cubicularium ejusdem doli participem animadverterit, data imposterùm solis Episcopis libera potestate præficiendi Ecclesiæ, quem sibi maluerint Episcopum. *Ipsam verò Ecclesiam*, ait, *Episcopis permisit, ut illi Suffragiis suis, quem idoneum esse procurationi ei judicarent, eligerent*.

101 Intereà temporis Felix Papa post Flavitæ obitum, antequam quicquam sciret de successoris electione, scripsit ad Thalasium Archimandritam Constantinopolitanum, ne ipse cum Ecclesia Constantinopolitana, aut ejus Monachi, ante communicarent, quàm à Sede Apostolica id eis demandatum fuerit. Extat hæc Epistola inter Felicis Epistolas in Ordine XIV. tenòris videlicet sequentis.

Felix Thalasio.

102 „ Post factas literas, quas per filios „ nostros Religiosi propositi viros dilectioni „ tuæ misimus contradendas, ne quid minùs „ pro Catholicæ Fidei Custodia diligentior „ cura prospiceret, charitatem tuam duximus admonendam, ut etiamsi, præstante „ Deo nostro, nomina damnatorum, idest, „ Alexandrini Petri, & Infelicis Acacii, fuerint de Ecclesiastica recitatione sublata, ut „ similes perditionis eorum, Sacerdotii non „ permittantur præsumere dignitatem, non „ priùs tua dilectio, vel Congregatio, quam „ gubernas, Constantinopolitanæ Ecclesiæ, „ vel quicumque ejus futurus est Pontifex, „ communicandum esse decernat, quàm ad no-

„ notitiam Sedis Apostolicæ cuncta referan-„ tur, vel ipsius literis, qui fuerit creatus „ Episcopus, vel tuæ dilectionis alloquiis. „ Quia sicut per professionem Catholicam „ Sedis Apostolicæ formam secutus es, ut te „ à damnata communione suspenderes: Ità „ Beati Petri sequi debetis exemplum, ut „ quando ejus auctoritate fuerit relata com-„ munio, tunc eis etiam tuum noveris mi-„ scendum esse consortium.

103 „ Nec quisquam dilectioni tuæ om-„ ninò persuadeat jam nostram communio-„ nem illis partibus fuisse commissam, cùm „ videas adhuc res in dubio constitutas, & „ apud nos de illic creato Pontifice omnia „ haberi prorsus incerta. Neque posset cum „ eo sociari communio, cujus adhuc à nobis „ nec honor probatur esse susceptus, nec fi-„ des atque intentio comprobata. Expectet „ ergo dilectio tua Sedis Apostolicæ jussio-„ nem, & sic Ecclesiæ Constantinopolitanæ „ Sacra se communione conjungat, si in par-„ ticipatione Beati Petri, & Catholicæ ve-„ ritatis desiderat permanère. Data Kal Ma-„ jas, Proho & Fausto Vir. Clarifs. Coss. Indictione XIII. *Hactenus Epistola Felicis*. In margine apud Labæum adnotatur, errorem in Consulum designatione irrepsisse: hinc marginista legendum putat. *Fausto & Longino Coss. anno*.490. Veriùs tamen putarem loco Probi, & Fausti, reponendos Probinum, & Eusebium, qui consulatum gesserunt anno 489. cùm probabiliùs videatur hoc anno scriptam Epistolam, ante receptam de Euphemii electione notitiam: ex contextu enim Epistolæ evincitur scriptam esse vacante Constantinopolitana Sede, post Flavitæ obitum, cui successit Euphemius creatus anno 489. ut infra.

CAPUT VII.

De continuato Acaciano Schismate sub Euphemio Episcopo Constantinopolitano, usque ad obitum Felicis Papæ.

104 SUblato itaque, ut diximus, ex improvisa morte Flavita, Anno Domini CCCCLXXXIX. Imperii Zenonis anno XVI. Felicis Papæ anno VII. Probino, & Eusebio Coss. ut notat Baronius, eligitur in ejus locum Euphemius ejusdem Ecclesiæ preshyter, genere Alexandrinus. Sic Liberatus. *Et factus est Euphemius Episcopus genere Alexandrinus*. Cui statim literas fecit Petrus Alexandrinus de Communione mutuò habenda, quas contempsit Euphemius, eò quod in eis Acta Chalcedonensis Synodi anathematizarentur, & ab illius communione prorsus se abstinuit: Ita Evagrius lib. 3. Cap.23. inquiens: „ Cum Euphemius lite-„ ras Petri Alexandrini de mutua inter eos „ communione accepisset, animadverteret-„ que eas Actis Concilii Chalcedonensis, „ anathema indixisse: valdè omninò com-„ motus fuit, seque à Petri communione „ penitùs sejunxit. *Hæc Evagrius*; & Nicephorus lib. 16. cap. 19. subjungit, eundem Euphemium propria manu expunctò è Sacris Dypticis Petri Moggi nomine, Felicis nomen reposuisse, ac inde ex more ad eundem Felicem Papam Synodales literas misisse. „ Euphemius, inquit, simul atque Episco-„ patum iniit nihil moratus, suis ipse mani-„ bus in Sacris Tabulis Petri Moggi no-„ men expunxit, & Felicis appellationem „ reposuit, atque in Sacro Suggestu consi-„ dens, Synodales, more recepto Epistolas, „ ad Felicem dedit.

105 Verùm Felicem in Communionem minimè recepisse Euphemium, subjungit Nicephorus, licèt pro Catholico habitum, eò quia nomina Acacii & Flavitæ adhuc in Sacris Dypticis retinuerit: „ Porrò Papa, „ *subjungit*, scripta quidem illius accepit, & „ Euphemio velut orthodoxo favit, sed illum „ in Episcopalem communionem non admi-„ sit, propterea quod Acacii quoque & Fla-„ vitæ nomen de Sacro libro non deduxisset. Additur in Libello Synodico apud Labæum tom.4. Concil. pag. 1054. eundem Euphemium Congregata Synodo in regia Civitate Concilium Chalcedonense in ea confirmasse, Actis ejusdem Synodi ad Felicem transmissis: „Aca-„ cio autem, *inquit Libellus*, & qui ei suc-„ cesserat Flavita, morte sublatis, Euphe-„ mius sanctissimus in solium Constantino-„ politanum inducitur: qui Divinam & san-„ ctam convocans Synodum, Chalcedonen-„ sem Synodum confirmavit, & Acta Syno-„ di Papæ transmisit: quem Felix & occiden-„ tales Archiepiscopi, ut orthodoxum qui-„ dem virum receperunt: non tamen in Epi-„ scopum, propterea quod Acacii à Felice „ anathemate notati nomen è Sacris Tabulis „ non delevisset. *Hæc ibi*.

106 Non tamen Felix suarum literarum prorsus indignum judicavit Euphemium, dedit ad illum & literas, ut ait Liberatus, qui de Euphemio agens scribit, *Qui & suscepit à Papa Romano scripta*. Literas verò non communicatorias dedisse, liquet ex dictis, sed commonitorias, quemadmodum non dedignatus fuerat similes rescribere ad Flavitam, licèt morte præventus, ut dictum est, eas non recepisset. Scripsit quoque idem Pontifex ad Zenonem Imperatorem alias literas, incipientes: *Dignas referre Deo nostro gratias*, quibus ipsum laudat de adhibito in novi Episcopi ordinatione studio: Causam reddit de non admissis in suam Communionem Cleri Constantinopolitani Legatis, & inde hortatur eum, ut Acacii nomen publicè recitari non patiatur, agatque ut damnati Episcopi memoria è Sacris Dypticis omninò deletur, ut inita utriusque Ecclesiæ, Romanæ videlicet & Constan-

stantinopolitanæ concordia, una quoque sit omnium fides, Orientalium scilicet, & Occidentalium.

107 De primo ergò sic scribit: „ Dignas referre Deo nostro gratias fateor, „ mens humana non sufficit, quod tantam „ religionis curam in vestræ pietatis sensibus „ miseratio Divina constituit, ut eam & universis negotiis anteponi & soliditate Reipublicæ contineri, quàm veraciter Cristiano, tàm augusto judicio censeretis, quia „ revera propitiatione cœlesti rerum subsistit „ universitas. Ex qua mirabili devotione vestræ clementiæ processisse cognosco, quid- „ quid pro Divini cultus reverentia celebratus tranquillitatis vestræ sermo deprompsit. „ Ut scilicet firmare catholicæ fidei cupientes unitatem, Ecclesiarumque pacem magnopere roborari, talem studeretis præfici „ Constantinopolitanis Antistitem, qui superno munere prosequente, & morum probitate fulgeret, & præ omnibus Ortodoxæ veritatis polleret affectu. Magnam igitur, egregie Princeps, capio de utroque „ lætitiam: Cùm & in tuæ serenitatis animo, „ sicut in sæculi fastigio constitutum, ità „ præcipuum Ecclesia filium Deo factore „ suscepit: & eum ipsum, de cujus Pontificio gloriamini, dùm ad Beati Petri Apostoli Sedem suæ refert dignitatis exordium, „ jam sue dedisse gaudeo moderationis indicium. Ubi simul & magnanimitas vestra „ resplendet, quando Ecclesiæ causam, sicut Divinitùs institutum est Pontificum „ desiderat ordinatione componi, & qui in „ sacerdotii perhibetur provectus officium, „ optat inde fulciri, unde Christo cupiente „ profluit cunctorum gratia plena Pontificum. *Hæc ibi*.

108 Talia namque de Euphemii electione, & post Euphemii electionem dicta esse haud dubito: Flavitæ enim, ejusque electioni, ut aliqui autumant, minimè accomodari possunt, quoniam pro orthodoxo habitus non fuit Romę, nec cognitus ut talis, qualis reverà non fuit, quin potiùs, ut dictum est supra, in conspectu totius Ecclesiæ Romanæ fautor hæreticorum, & Petri Moggi comparuit socius, eique in Communione unitus: cujus rei causa Legatos illius Felix cum contumelia expulit: Atque Euphemii fides, ut ortodoxa ab universis Episcopis Occidentalibus, & Papa Romano recepta fuit: non ergò poterat Felix gratulari de electione Flavitæ: benè quidem de electione Euphemii, post receptas ejusdem Euphemii Synodicas: proinde subjungit: „ Cujus etiam literarum „ me refovet intentio, qua, sicut decet Christo placère nitentem, & summum Apostolorum Beatum Petrum, & petram fidei esse „ non tacuit, & eidem Mysteriorum claves „ creditas fuisse cælestium prudenter struxit, „ utque nobiscum circà ortodoxam fidem „ consentientem haberet assensum, quò ampliùs unanimis redderetur, expetiit.

109 Deindè de non receptis in Communionem Legatis hæc subdit: „ Gratissimis „ igitur professionibus hujus, & votis copiosa lectione patefactis, mox ut etiam filios „ meos sancti propositi Monachos pariter venisse conspexi, difficultates omnes, quæ „ primitùs obstrepebant, hac credidi dispositione submotas: atque ideo venientibus „ Clericis, eas præter consuetudinem socias esse personas, quæ Petro vel Acacio „ non communicasse viderentur: ut illorum „ nominibus sequestratis, per quos scandalum contigisset Ecclesiis, sincèra deinceps „ Charitas proveniret. Quibus ritè perpensis, nihil aliud mihi supererat gratulanti, „ nisi ut his qui fuerant destinati, Apostolicæ Sedis communio traderetur. Sed cùm „ pro Catholica fide cautiùs admonerem, ut „ suscipientes eam à consortio se retraherent „ damnatorum, non sibi hoc mandatum omninò dixerunt. Qua rerum diversitate permotum anxium me hæsisse profiteor; cùm „ aliud literæ, & ipsa rerum ratio demonstraret, & aliud memoratorum continere assertio. *Hæc de non receptis in Communionem Legatis ab Euphemio & Clero missis*.

110 Prosequitur inde, rationem afferens, cur non sibi licuisset in Apostolicę Sedis communionem recipere quos Acacio, & Petro communicare non renuerant, inquiens: „ Puramque volens cum eo, qui Pontifex creatus asseritur inire concordiam, gloriæ vestræ suggerere properavi, ut nihil residère „ pàtiamini, quo denuò quicquam valeat dissensionis oboriri. Quià dùm per Synodum „ Chalcedonensem, quam se dudum literis „ designavit tua clementia venerari, Eutychen atque Dioscorum constet esse damnatos, & eorum sectatores plurimis illarum „ partium documentis Timotheus & Petrus „ extitisse monstrentur, atque eorum communionem, etsi prohibitam, secutus Acacius, quos ipse Epistolis suis hæreticos „ dixerat esse damnatos: Sententiâ illius „ Concilii convincuntur adstringi, & in ipsorum pænam meritò recidisse, quorum „ elegère consortium: Sicut in cæteris hæreticis facta semel Synodus abjecti cujuslibet erroris cunctos sequaces consequenter involuit.

111 Denique Imperatorem hortatur, ità subjungens: „ Quæsò igitùr, gloriosissime, „ nec in successoribus refovere judicemur, „ quod manifestum est in auctoribus fuisse „ damnatum: Nec Petri putetur legitima „ provenisse purgatio, quem non secundùm „ morem veterum Apostolica Sedes, quæ „ ligavit, absolvit. Scit enim Christiana „ mens tua, venerabilis Imperator, quoniam „ delicta mortalium secundùm conscientiam „ relaxandi nonnisi Pontificibus suis ordine com-

„ competenti superna dederit dispensatio facultatem. Qui Petrus tamen, si verè receptus esset, veniam mereri debuit, non honorem, qui à damnatis atque hæreticis falsum Sacerdotii nomen accipiens Catholicæ non poterat Ecclesiæ præsidère. Hæc ego, Reverendissime Princeps, Beati Petri qualiscumque Vicarius, non auctoritate velut Apostolicæ potestatis extorqueo, sed tanquam sollicitus Pater, salutem, prosperitatemque Clementissimi Filii manère cupiens diuturnam, fideliter imploro. Ecce desideramus, optamus, ambimus Ecclesiam Constantinopolitanam; sicut semper, habere connexam. Exuantur, obsecro, ab his qui nostri non sunt, & nos quoque volumus esse vobiscum. Postulationes certè gentium Barbararum, Venerabilis Imperator, pro quiete mundani regni publicè benignus exaudis. Quanto præstantiùs, quæsò te, preces Apostolicæ Sedis pro sacrarum tranquillitate rerum placatus admittis? Hoc enim, hoc expedit, ut si utraque Roma mutuo pignore nuncupatur, fiat utraque una fides illa Romanorum, quam per universum Mundum prædicari, Beatus Paulus testatur Apostolus, sicut apud nostros floruit indiscreta Majores: & quæ genere concordat, ac nomine, non fit religione divisa, per quam etiam discrepantia copulantur. Putas nè me, Venerabilis Imperator, non cum lacrymis ista profundere, & velut præsentem ad tuæ pietatis vestigia? Nec enim piget, in tali maximè causa, Imperialibus officiis inclinari, cùm se Apostolus omnium factum dicat peripsèma. Hæc diutiùs tacui, ne aliis contraria fugerentibus, irreverentiam meis potiùs literis commovèrem. Verùm nunc facultate percepta qualiter vigeat in meo corde vestræ pietatis affectus, insinuo: quia successus traditæ vobis Divinitùs potestatis cupio propitiatione constare. Neque, Venerande Fili, respuas supplicantem, nevè meam velis dissimulare personam. *Hæc & alia exorans pius & amantissimus Felix*.

112 Sed surdus Imperator tanti Patris monita, tanti Pontificis preces audire renuit, neque tàm justè, tam sanctè, & cum tanta postulatis humilitate acquiescere voluit, in sua manens obstinatione, in suo Schismate perseverans, malens potiùs cum Acacianis inire consortium, quàm cum orthodoxis in Apostolicæ Sedis communione partem habere. Nec quidem Euphemius adduci potuit, ut se ab Acacianis abstineret: & quamvis detestatus fuerit societatem Petri Moggi, cum quo, ut ait Nicephorus, plurimùm certavit, & habita Synodo excommunicationis Sententiam in ipsum pronunciavit; non perindè Acacii nomē è Sacris Tabulis abolère voluit, neque se ab illius recitatione abstinère.

113 Intereà Petrus Moggus anno Domini CCCCXI. vivere desiit, cùm sedisset in Ecclesia Alexandrina ab obitu Timothei orthodoxi Episcopi annos XIII. cujus loco ab hæreticis substitutus fuit Athanasius cognomento Herniosus, hæreticus & ipse, tali nomine & sede indignus. Ità Liberatus cap. 18. inquiens: „ Non post multum tempus moritur & Petrus Moggus Alexandriæ, & post cum in ea Sede ordinatur Athanasius, qui & ipse in Edicto Constantinopolitanæ, & Antiochenæ & Hierosolymitanæ communicavit Ecclesiæ. Obierat pariter quatriennio antea, anno nimirum Dñi CCCCLXXXVI. Petrus Fullo sivè Cnapheus alter invasor perditissimus Ecclesiæ Antiochenæ, cui datus fuerat non dissimilis successor, favente Zenone, alter scilicèt hæreticus, Palladius nomine, qui cum Petro Alexandrino communionem tenebat; cujus rei causa Athanasius in Sede Alexandrina Petri Moggi successor, non abnuit communicare cum Palladio, societatemque cum eo inire. Hæc quidem omnia in Catholicæ fidei dispendium, in orthodoxorum contemptum, atque piorum hominum discrimen, favore Zenonis Imperatoris eveniebant, qui non patiebatur ad Episcopatus ascendere, nisi quos constabat Ennoticon, sive unitivum Decretum recepisse.

114 Non tamen multò post supervixit Zeno sublatus è vivis anno Dñi CCCCXCI. sui Imperii XVIII. Felicis Papæ anno IX. cùm imperasset annos XVII. & menses V. ut notat Marcellinus, sub Olybrio Consule, ex Cassiodòro, eodemque Marcellino, de cujus mortis genere Cedrenus scribens ait: *Fertur fama Zenoni à quadam Divina potestate fuisse caput abscissum, ut ea res conspectum hominum fugeret, solâque cute caput cum cervice conjungeretur*. Veriùs tamen Evagrius lib. 3. cap. 29. ait: *Cùm Zeno absque liberis decimo septimo regni sui anno confecto esset, comitiali morbo extinctus est*. Subjungit posteà creditum mortuum vivum fuisse sepultum: id quod confirmat Zonaras tom. 3. Annalium, licèt velit ex ebrietate delapsum creditum fuisse mortuum, ac sepultum: auditam quoque ex tumulo, expergefacto, lamentabilem ejus vocem, nemine tamen curante, miserè expirasse, subjungit; Cedrenus verò refert biduo à Cubiculariis lamentabilem illam vocem auditam sic affantem: *Miseremini: & aperite mihi*: cum illi dicerent, alium jam imperare: respondisse: *Nihil curo*: *in Monasterium me adducite*. Subdit postea: „ Sed cùm non aperirent, ferunt aliquantò post, monumentum fuisse reclusum, inventumque in eo Zenonem, qui præ fame suos ipse lacertos mandiderat, & caligas, quas gestabat. *Hæc Cedrenus*, qui etjam tradit, jubente Ariadna illius uxore fuisse sepultum, demandatumque Custodibus ne sepulchrum aperirent. Utcumque res se habuerit, non sinè justo Dei ju-

judicio talia acta sunt, unde de eo rectè dici potest: *Mortuus est impius in impietate sua.*

115 Sic ergò vitâ functo Zenone, postposito Longino ejus fratre, studio, & operâ ejusdem Ariadnæ, Anastasius Epidamneus genere, nondum ex Senatorum ordine, officio tantùm in aula Imperiali Silentiarius, Imperialem Coronam obtinuit. Rem sic describit Evagrius lib.3.cap.29. „ Mortuo Zenone, Longinus ejus frater magnam adeptus „ potentiam, tametsi spem animo concepit „ se Imperio potiturum; tamen ea, quæ ex- „ pectabat, minimè est consecutus: Nam „ Ariadna Anastasio, qui nondum ad Senatorum Ordinem ascenderat, sed solùm in „ schola Silentiariorum (sic enim dicitur) adscriptus erat, coronam imposuit Imperatoriam. *Et paulò infra subjungit.* Iste Anastasius patriam habuit Epidamnum, quæ „ jam Dyrachium nuncupatur. Et primùm „ Longinum fratrem Zenonis officio fungentem Magistri, quem veteres Præfectum „ ordinum aulicorum vocabant, mittit in „ patriam, multisque aliis posteà Isauris idem „ postulantibus, ad suos revertendi concessit „ potestatem. *Hactenus Evagrius.*

116 Anastasius itaque sic delectus ab initio adversarium habuit Euphemium Episcopum Constantinopolitanum, qui eum coronari minimè consensit, nisi priùs emissa catholicæ fidei professione; id quod præstitit, licèt aliter sentiret, ut regnaret, Anastasius. Ita refert Theodorus Lector in Collect.lib.2. inquiens: „ Et restitit Euphemius Episcopus vocans eum hæreticum, & indignum, „ qui Christianis imperaret. Ariadna verò, „ & Senatores vi tractum cogunt. Ille verò „ consentire noluit, nisi scriptam ab eo confessionem retulisset, qua Chalcedonēsis Synodi Decreta determinationis fidei inserta „ comprobaret. *Hæc Theodorus.* Suidas verò in verbo *Anastasius*, ita eandem rem enarrat, inquiens: „ Hic sub Euphemio Patriarcha, Constantinopolitanâ Cathedrâ parata, cùm quibusdam cœtus agitabat. Verùm Euphemius minitabundus ei dicit: Ut „ aut si frequentaret Ecclesiam, cum ea consentiret, aut nequaquam eam ad pervertendos Simpliciores ingrederetur. Sin „ secus, inquit, feceris, resectâ tuâ comâ, „ te in triumpho ducam cum populo: Ex eo „ tempore quievit, felicis illius gloriæ causa retinendæ. *Hæc Suidas.*

117 Hujus porrò exaltationis delata per Celerinum nuncium Romam notitia, gavisus est Felix Papa: Nam qui expertus esset, quanto discrimine sub Zenone in Oriente fides Catholica laborasset, existimans advenisse diem, quo priora illa infelicissima tempora, quibus sola hæresis triumpharat, penitùs desinerent, & fides oppressa consurgeret, gratulatoriam statim ad Anastasium Augustum Epistolam dedit, ut benignitate eum alliceret, & ejus capere animum festinaret. Hujus Epistolæ, quæ desideratur, meminit Gelasius Papa in sua 4. Epistola, sivè commonitorio ad Faustum, erga initium, ubi ait: „ Quid sibi vult autèm, quod dixerit „ Imperator, à nobis se in religione damnatum, cum super hac parte & decessor meus non solùm minimè nomen ejus attigerit, „ sed insuper quando principia adeptus regiæ „ potestatis exercuit, in ejus se rescripsit imperii promotione gaudère.

118 Atqui læti sunt de hujus Principis promotione Manichæi; gavisi sunt & Ariani, illi propter Anastasii matrem suæ ipsorum sectæ studiosam, isti verò quia Clearchum ejusdem Principis avunculum sibi addictum habebant: Sic Theodorus Lector loc.mox cit. inquiens: „ Manichæi & Ariani lætabantur „ propter inaugurationem Imperii Anastasii: „ Manichæi, quòd mater illius Zelo ac studio ipsorum prædita erat. Ariani verò quòd „ Clearchum avunculum Anastasii consentientem haberent. *Hæc Theodorus*, & sanè meliori quoad ipsos, licèt infælicissima sorte, læti sunt ejusmodi hæretici, quàm gavisus fuerat pius & sanctissimus Pontifex, ut eventus probavit: Spes enim fefellit eum, dum in progressu sui regni impius Imperator, factus omnium hæreticorum patronus, & fautor, nil in animo magis habuisse videbatur, quàm Catholicam fidem, omnesque perdere, & exterminare Orthodoxos.

CAPUT VIII.

De eodem Schismate sub Gelasio Papa usque ad depositionem Schismatici Euphemii.

119 SIC stantibus Ecclesiæ Constantinopolitanæ rebus. Romæ Felix Papa V. Kal. Martias ad Dominum migravit currente anno Domini CCCCXCII. sui Pontificatus anno IX. Imperii Anastasii anno II. eodem Anastasio Augusto, & Ruffino Coss. cùm sedisset annos VIII. menses XI. Dies verò XVIII. Cujus loco, universo suffragante Clero, quinque dumtaxat diebus vacantis Sedis elapsis, die II. Martii, electus fuit Gelasius Romanus Genere, ex Patre Valerio: etsi mendosè Anastasius in libro de Romanis Pontificibus faciat eum genere Africanum: etenim ipsemet Gelasius in Epistola 8. data ad Anastasium Imperatorem, testatur se Romæ natum per illa Verba: *Gloriose fili, te sicut Romæ natus, Romanum principem amo.*

120 Huic ergo Pontifici, Ephemius more majorum, ab initio Epistolam fecit, cui & suæ fidei professionem inseruit, in omnibus Catholicæ fidei consonam, ut hac via in Communionem Ecclesiæ Romanæ recipere-

tur à Gelasio, in quam recipere noluerat Felix. Verùm eàdem de Causa, qua renuerat Felix, renuit & Gelasius, quoniam verò nomen Acacii nondum Euphemius è Sacris Dypticis deleverat, communionem catholicam ei impertire detrectavit, datis ad eum literis commonitoriis, quibus eum monebat ut præfatum Acacii damnati nomen deleret, si vellet in Ecclesiæ Romanæ communionem admitti. At Euphemius facta nova Legatione, alias ad Gelasium ejusdem argumenti literas fecit, eadem quæ in prioribus repetens, multis adjectis rationibus, ut animum Pontificis flecteret: quas literas misit per Sinclitium Diaconum. Cùm verò S. Pontifex has secundas acceperit literas, iterum respondit, & objecta Euphemii refutavit, & Acacii defensionem: scripsitque, neminem ad Communionem Ecclesiæ Romanæ se admittere posse, qui Acacii nomen damnare detrectaverit. Hortatusque iterum est eum, ut quemadmodum Eutychetem, reliquosque hæreticos, sic quoque Acacium anathematizaret. Extant ejusmodi literæ inter Gelasii Epistolas, quarum initium est, *Quod planè cupimus*, datæ eodem primo anno sui Pontificatus, tenoris videlicet sequentis.

Dilectissimo Fratri Euphemio, Gelasius.

121 „ Quod planè cupimus, atque sinceris fidei communionisque Catholicæ redintegratione firmari, asserit tua dilectio, quòd alteri solus non sufficiat auditus, nisi per literas spectaverit significantiam provocantem de his, quæ circa nos dispensatio Divina perfecit, ut sic in secundis vicem salutationis impenderem. Non arbitramur, vel dilectionem tuam, vel aliquem sic hoc sperare potuisse, ut putaret nos, vel aliquempiam potiorem, quæ sunt gesta referentes, debuisse responsa promereri, quia nimis judicaretur arrogans, si de prima Sede aliter existimasset. Quod si; ut magis opinamur, quasi sociis, quibus præesse Christi munere delegatum est, Apostolicam Sedem institutum sibi noviter sacerdotem preeuntibus oportuisse dixisti literis indicare: fuit quondam Ecclesiastica vetus hæc regula apud Patres nostros, quibus una Catholica Apostolicaque communio ab omni prævaricatorum libera pollutione constabat. Nunc autem cùm societatem præferre malitis extraneam, quàm ad Beati Petri purum redire illibatumque Consortium; *quomodo cantabimus canticum nostrum in terra aliena?* Quomodo dispositionis Apostolicæ antiqua fœdera præbeamus hominibus cōmunionis extraneæ? Quemadmodum vobis ordinationem renuntiatura est, cui etiam vestro Testimonio, hæreticos damnatos præponitis? Dicet forsitan tua dilectio, hæreticos damnatos dici Acacium, & Petrum, Cur si fas non est, præsentibus saltem literis colloquamur? Quia aliter appellamus Dominicæ mensæ participes, aliter qui in ejus nobiscum societate dissentiunt: quia ipse Dominus alio modo verba faciebat à sua prædicatione discretis: alio Discipulis regni cœlestis secreta pandebat. Consequenter quoque Apostoli non ita à suo Collegio separatis, quemadmodum fidei domesticis, consortibusque loquebantur.

122 Conquestus suis literis Euphemius, electionem Gelasii ex auditu tantùm a se perceptam, cùm nihil, licèt literis provocatus Gelasius significasset; rescribit S. Pontifex, non putare eo sensu hæc ab Euphemio scripta, ut quereretur non accepisse literas à Romano Pontifice, quasi ad id præstandum ex debito teneretur: nimis enim arrogans fuisset, id sibi sumere voluisse, ait Gelasius, Inde veterem Ecclesiæ morem recenses, ut novo subrogato Pontifice Romano, de his literas dare soleret ad omnes Episcopos; quod omnium esse causa communis, cùm præeminens membris caput visibile præficeretur Ecclesiæ Catholicæ: quo gaudio illi dumtaxat reputabantur indigni, qui Catholicæ communicationis expertes essent: cujus rei causa, indignum indicat fuisse Euphemium, cui darentur hujusmodi literæ, quod nimirum non cum Ecclesia Catholica sed cum damnato Acacio communionem retinebat: & propter eandem causam, ait se, veluti extraneo scribens, nullum ei Apostolicæ salutationis, & benedictionis ex more munus impertisse. *Hæc ex Baronio*. Pergit inde objecta ex literis Euphemii diluere, subjungens.

123 „ Sed ait dilectio tua, tantùm circa me se se charitatis habuisse, ut non solùm ad scribendum fueris contentus, sed affatus audire. Legisti sententiam: *Fides ex auditu, auditus autem per Verbum Dei:* illud scilicet Verbum, quod Confessioni Beati Apostoli Petri portas Inferni nunquam prævalituras esse promisit. Atque Ideo rationabiliter existimasti, quia fidelis Deus in verbis suis, nonnisi aliquid tale promisisset instituere, veram sponsionis suæ promissionem impleret.

124 „ Ait denique tua dilectio, nos Divinæ providentiæ gratiâ, quod ille monstraverit, Sanctarum Ecclesiarum non deserere charitatem, quia me in Pontificali Sede locaverit non indigentem, sicut ait, doceri; sed intendentem omnia necessaria ad Ecclesiastici corporis unitatem. Ego quidem sum omnium hominum minimus, satia immeritus ad tantæ Sedis officium, nisi quod superna gratia semper operatur magna de parvis. Quid enim de me sentiam, cùm hoc ipse de se Magister Gentium testetur, qui se ultimum & non dignum vocari

Apo-

„ Apostolum, profitetur? Verumtamen, ut „ ad dilectionis tuæ verba redeamus, si veraciter assecutus es, hæc Divinitùs mihi fuisse „ collata, quæ & profectò quæcumque sunt „ bona, dona sunt Dei: Sequere ergo hortamenta non indigentis doceri, & secundùm supernam dispositionem universa cunctaque inspicientis, quæ ad Ecclesiarum „ pertinent unitatem, & adversùs Diabolum conturbatorem veræ pacis, atque compagis, ut asseris, fortiter resistentis. Si „ ergò de me ista pronuntias, aut sectanda „ tibi sunt, quæ à Christo, ut perhibes, „ constituta sunt; aut palam te, quod absit, „ Christi dispositionibus obviare depromis, „ aut ad venam luxuriæ de me cognosceris „ ista jactare.

125 „ Sed consequenter annectis, condescendibilem me & optima dispositione „ revocare posse concordiam. Proindè quoniam isto verbo frequenter utimini, quid „ sibi velit, explorē. Optima enim illa est Ecclesię catholicę, atque Apostolicę dispositio, „ ad meliora proficiendo condescendere, non „ ad inferiora descendendo deficere. Cùm autem dicis, condescendere nos debere vobiscum, interim jam vos, aut descendere, „ aut descendisse monstratis. Undè, quæso, „ vel quò ista descensio est? Utique ex superiore quodam loco ad inferiora depositio, à Catholica Apostolicaque Communione, ad hæreticam damnatamque prolapsos vos videtis, cognoscitis, non negatis: „ & non solùm vos in infimis jacere delectat, „ sed etiam in superiore manentes Sede, vultis impelli. Condescendere nos vobiscum „ invitatis ad ima de summis, nos coascendere vos nobiscum rogamus ad summa de „ imis. Nunc igitur sub conspectu illius excelsæ justitiæ judicet genus humanum, „ qui nostrùm debeat alteri obedire.

126 „ An dicis, ut cætera nunc omittam, descendit Dominus ipse de Cœlo? „ descendit planè, sed ut hominem ab errore liberaret, non ut ejus misceretur errori. Nonne ipse præmonuit, ut qui in tecto consisterent, non descenderent, nec „ ad ea, quæ in Domo esse videntur, tollenda? Nonne pro omnibus Apostolus clamat „ unus, qui plùs omnibus laboravit, cùm „ de Custodia veritatis ageretur, quibus nec „ ad horam cessimus subjectionis gratia, ut „ veritas Evangelii permaneret apud vos? „ Videtis cælestem Magistrum condescendere noxiis recusantem? Postremò, faciamus aliquem corruisse, ad quem benignissimè sublevandum paululum quisquam velit inflecti. Ergo ut erigatur jacens, miserantem convenit inclinari, non ut cum eo„ dem præcipitetur in foveam.

127 „ Igitur per literas, quas per Sinclitium Diaconum destinastis, de his quos „ baptizavit, quos ordinavit Acacius, Majorum traditione confectam & veram, præcipuè religiosæ solicitudini congruam præbemus sine difficultate medicinam. Quo „ nos vultis ultra descendere? Quid tacetis? „ Quid verecundamini verbis exprimere, „ quod corde gestatis? Ipsa vos saltem verecundia, quod nonnumquam fit, debuit „ commovere. An forsitan, ut hæreticorum „ damnatorumque & his vel eorum successoribus communicantium nomina consentiamus admitti? Hoc non est condescendere „ ad subveniendum, sed evidenter in inferna „ demergi.

128 „ Parcite, quæso, & nobis & vobis. Quod si curam vestri adeò non habetis, date veniam nobis. Dolere & flere „ possumus & debemus: in hæc abrupta deduci nec possumus nec debemus, qui, „ præstante Deo nostro, sinceram puramque paternæ traditionis fidem communionemque retinère, & ab omni prævaricatorum contagione discretam, etiam „ intentato periculo mortis, optamus, eligentes (si velit Deus) quælibet illa perpeti, quàm causas incidere damnationis „ æternæ. Date, inquam, veniam, si tamen cum vos propter amorem cujuslibet „ hominis vel timorem hæc libenter incurritis, nos propter amorem Dei, & timorem „ gehennæ, talia refutamus. Nec vos credatis, dissimulando causas atque personas, „ cujuslibet amicitiis posse subrepere; quia „ neque vos ita subtiles estis, qui non possitis intelligi: & nos, præstante Deo nostro, non reperitis incautos. Nonne missis „ huc sæpè literis indicastis, cum cæteris hæreticis vos Eutychen quoque respuere? „ Hoc si verum est, aut eos, qui communicaverunt Eutychetis successoribus, pariter abdicate: aut aliorum quoque hæreticorum successoribus communicantes, admittite.

129 „ Sed Acacius, inquis, nihil contra fidem, sicut Eutyches & successor ejus, „ legitur ubicumque dixisse, quasi non sit deteriùs, & non ignorasse veritatem, & tamen communicasse veritatis inimicis. Si „ enim cum aliquis rectè Sapiens de fide catholica communicet illis hæreticis, inter „ quos Eutychetem posuistis, vel successoribus eorum, non est fas eos inter Catholicorum altaria nominare: ita ergo nè illius „ Eutychetis successoribus communicando, „ simili forte tenetur obnoxius? De talibus „ quippe convenienter dicitur: *descendant in infernum viventes*: qui dum illà vità, *qua justus vivit*, verà atque catholica putantur „ vivere, repente aut in prona pravitatis, aut „ in hæreticæ communionis inferna vergunt. „ Ecce quales Christo dicitis esse præponendos, cùm ille nec animas nostras sibimet „ præcipiat anteponi.

130 „ Imò & adhuc quæritis, quando fue-

„ fuerit damnatus Acacius? quasi reverà, „ etiamsi eum nullus ante damnasset, non debuerit orthodoxæ & Apostolicæ communionis, cujus prævaricator extitit & desertor, participatione secludi: Sicut etiam „ quilibet, qui fuerit ante Catholicus, cuicumque hæresi communicans, meritò judicatur à nostra societate removendus: aut „ in tali sorte defunctus, inter Catholicorum „ nomina nullatenus computari. Miramur „ tamen, quomodo ista profertis, hoc est, „ ut & Synodum Chalcedonensem vos suscipere pro fide Catholica profiteamini, & „ eos, quos damnavit, sectantium communicatores, non particulariter generaliterque putetis fuisse damnatos. Ostendite ergo quæ Synodus in unaquaque hæresi cum „ erroribus successores eorum his communicantes simulque omnes non damnet complices. Itaque ille vester Acacius, qui Eutychianis detestabili communione factus „ est particeps, ab eadem Synodo sine dubitatione damnatus est, quæ & Eutychen, „ Dioscorumque cum successoribus eorum „ hisque communicantes Synodico tenòre „ prostravit. Sic sequaces quoque eorum, „ Timotheum, Petrumque simili definitione „ dejecit.

131 „ Proindè si ea quæ in Synodo Chalcedonensi pro fide & communione catholica, lege Apostolica definita sunt, verè certèque sectamini, fient vestra professione „ multiplici continetur; aut successores ab „ illa Synodo damnatorum hisque communicantes abiicite, aut, si istos admittitis, ea „ quæ in illa Synodo pro fide & communione Catholica, & Apostolica sunt peracta, „ non solùm falsò vos retinere perpenditis, „ sed insuper labefactare conamini, & in Eutychianam hæresim sine retractatione recidistis, meritoque à Catholicis probamini esse vitandi: quia ut talem pestilentiam „ perpetuò possemus evadere, ea quæ contra „ ipsam ab ea Congregatione Sanctorum Patrum salubriter decreta leguntur, nullatenus mutilanda, non solùm Sedis Apostolicæ Præsules, sed etiam Orientalium regionum catholici censuere Pontifices.

132 „ An Petrum dicitis fuisse purgatum, „ cui communicavit Acacius? Veris assertionibus edocete, hoc ostendite, hoc probate, quibus ille modis, quibus ille regulis ab Eutychiana fuerit professione vel „ communione mundatus, ut cum id nihilominus evidenti rerum claruerit demonstratione convictum, palàm apertèque possitis „ advertere, aut vos debere cedere veritati, „ aut adversùs hanc manifesta dimicatione „ confligere. Nec vobis blandiamini, quia „ fidem Catholicam profitemini vos tenère, „ quià Eutychetis nomen ademistis, quia ca „ veluti prædicare videamini, quæ ortodoxa prædicavit antiquitas. Clamat enim „ nobis illa Evangelica Sententia: *aut facite* „ arborem bonam, & fructus ejus bonos, aut „ facite arborem malam & fructus ejus malos: à fructibus enim arbor cognoscitur: „ idest, si voce, si fide, si professione Catholica, & Apostolica fideliter, veraciterque „ gloriamini: hujus & communionem recipite. Si verò hæreticorum scilicet damnatorum, vel his, aut successoribus eorum „ communicantium, communio vobis placet, quid statis? quid circumspicitis? Simul & eorum apertè manifestèque, remotis obstaculis, dogma defendite. Quid „ enim juvat? imò & satis gravat, dictis polliceri, quod factis negatur, ut non solùm „ ipsa per se hæresis Eutychiana, quàm sit funesta Christiano Sacramento, possitis agnoscere, sed quanta & quàm gravia hæresis „ ista in sui diffinitione contineat.

133 „ Ecce ad quæ nos præcipitia condescendere provocatis, atque ad quæ nos „ vitæ æternæ pericula cupitis inclinare. „ Hoc descensu salvare est ægrotantem, an „ cum languente consumi? Hæc erit optima „ dispositio illius, quam memoras, reparandæ concordiæ, an illa potiùs, ut rejectis contagiis perfidorum, integra fide, „ sincera sui communione potiatur communio catholica atque Apostolica, ne hæreticorum tabe depulsa, intemeratam suæ „ fidei Confessionem nitatur adstruere, atque „ invicem sibimet congruentis ortodoxæ professionis communionisque sit unitas? Hanc „ (sicut dilectionis tuæ literæ cohortantur) „ meis quoque temporibus custodiri, qua valeo prece deposco, quæ per tot annos ab „ illis Patribus gloriosis illibata intactaque „ servata est. Hec enim est, sicut ipse dicis, „ quam Deus noster de omnibus benè futuram, & secundùm suam veritatem & regulam gubernandam, & præscius ante constituit, & singulis quibusque temporibus „ sua dispositione convenienter aptavit. Hæc „ est voluntas Dei, cujus tu ingeris mentionem, quam ego quoque pro meo modulo, „ quem Dominus donare dignatur, cupio „ prorsus implere, ut non reus de hujus talenti cœlestis diminutione reperiar: Sed „ in hoc talento (sicut ipse quoque nos admonet) incrementum Christi gratia postulo „ consequi, & nullum prorsus incidere detrimentum.

134 „ Hinc est quod prioribus dilectionis tuæ literis, sicut tua quoque pagina designavit, pro vestra sumpsi salute tristitiam, „ ubi comperi quod erat vobis noxium, & „ quod veræ paci contrarium reperi. Contristatur enim Apostolus de errore deviantium, & lætitiam recipit de eisdem sus prædicatione correctis. Si autem tua Charitas, ut dixit, nescio quorum necessitate „ constringitur, quod (pace tua dixerim) Sacerdos pro veritate promenda nec facere de-

„ deberet omninò, nec dicere, Ignoscat nobis hominibus timidissimis, si coarctante „ nos terribilis & Divini judicii gradi necessitate constringimur, sicut qualescumque „ Ministros Christi decet, nos animas nostras ponere pro veritate salvandas, quàm „ eas lucrari velle veritatis diminutione perdendas, ut non dicam, contra fidem libitis cujuslibet abdicandas.

135 „ Istæ mihi sunt (quas dilectio tua „ commendat) certæ fidei perpetuæ cum eo, „ quicumque voluerit, in Christi visceribus „ amicitiæ. Hic non tam optamus præponi „ aliis, sicut prædicas, quàm cum fidelibus „ cunctis sanctum & Deo placitum habere „ consortium. Hæc mihi (quam mandat dilectio tua) pax solida, inconvulsa, & „ perennis: hoc unum vinculum (sicut etiam „ ipse desideras) salutare, quo euncta uniri „ possit Ecclesia. Hoc quibus est creditum „ (sicut & ipse deprecaris) protectio Divina „ perficiat. Hæc est, *quæ Deus est*, *charitas*, „ quam poscis, *de corde puro*, *& conscientia bona*, *& fide non ficta*, quomodo ergo de „ corde puro, si Hæreticorum fuerit participatione polluta? Quando *conscientia bona*, si malorum fuerit confusione permixta? „ Quomodo *fide non ficta*, si fuerit mixta cum „ perfidis? Quæ si prudentia tua (sicut eam „ precamur) diligenter advertat, perspicit „ Apostolicam Sedem non vitare pacem, sed „ hæreticorum, damnatorumque vitare contagia. Quæ etiam vos rationabiliter intuentes, creditis commonendum populum „ Constãtinopolitanum non permittere submoveri nomine perfidorum. Quisnam hoc „ in Ecclesia Dei, quæsòte, possit audire, cum „ utique Pastorem sequi Grex debeat ad pascua salutaria revocantem, non per devia „ gregem pastor errantem? Dic mihi, rogo „ te, grex pro te, aut tu pro Grege redditurus es rationem? Certè si vobis hoc placet, multò magis causa est nobis justior, „ qui populum Romanum à fide illa sua, laudabili Majorum traditione percepta, declinare non sinentem nos penitùs libenter „ audivimus, si vos Constantinopolitanam „ plebem, ab hæretica Communione discedere recusantem, non vultis offendere.

136 „ Sed nos dicitis debere dirigere qui „ eam valeant mitigare. Quomodò me auditura est, quem videtur habere suspectum, „ si Præsules suos despicit admonentes? Nonnè ipsis Apostolis est præceptum in aliquibus regionibus verbi prædicatione non uti: „ his quippe, in quibus non fuerant audiendi? „ Veniemus, frater Euphemiane, sine dubitatione, veniemus ad illud pavendum „ Tribunal Christi (ut taceam, quæ ex hoc „ fit metuenda vindicta) circumstantibus illis, à quibus fides ipsa est. Non illic insinuationibus, non dilationibus, non inclusionibus est agendum: Sed manifestissimè „ comprohandum, utrùm Beati Petri gloriosa Confessio cuiquam eorum, quos regen„ dos accepit, quidquam subtraxerit ad salutem; an eam auscultare nolens, etiam „ cum suo periculo rebellis extiterit obstinata pernicies? Ibi certè dilucidabitur, „ utrùm ego (sicut putatis) acerbus, asper, „ & nimis durus, difficilisque sim vobis, qui „ cum ratione vestram salutem, parturio, „ qui clamo: Etiamsi austerum videtur antidotum, accipite, quæso, bibite, vivite, „ nolo moriamini: an vos, qui à noxiis prohibiti, medicos ducitis execrandos, imò „ qui vultis vobiscũ medicos ægrotare, quam „ vos recipere sanitatem. Dominus te incolumem custodiat. *Hactenus Gelasius ad Euphemianum.*

137 At Euphemius hisce paternalibus restitit monitis; & noluit intelligere ut benè ageret: quinimmò obstinatior factus, eò magis obduruit, quòd ea viderentur jure sibi conecdi debère, quod solus adversùs ingruentes hæreticos in Oriente fidei Catholicæ ageret defensorem, tutareturque Chalcedonense Concilium adversùs eundem Imperatorem illud ipsum labefactare conantem. Nec omisit S. Pontifex literas dare ad Anastasium Imperatorem, quem sciebat emisisse confessionem fidei Catholicæ, quamvis ab ipso Imperatore literas minimè accepisset: Testatus hoc idem Gelasius in Commonitorio ad Faustum, ubi scribit: *Ego nulla ipsius scripta percipiens, honorificis, ut nostis, eum literis salutare curaverim*, licet ejusmodi literæ desiderentur: Sed sine fructu, Imperatore hæresim Eutychianorum in corde nutriente. Euphemius porrò videns optatam non posse à Gelasio communionem extorquère retinendo in Sacris Tabulis Acacii nomen, more Schismaticorum, hæreticorumque omnium, ad convicia in Pontificem evulganda animum vertit; ac proinde ut prorsus Anastasio invisus redderetur, aperto mendacio evulgavit, ipsum Imperatorem neque ab Episcopo, neque à Senatu Romano receptum. Ut indè causam suam defenderet, de non delendo Acacii nomine duo manifestè falsa propalavit; unum, non potuisse Acacium à solo Romano Pontifice damnari; Alterum verò, Acacium resipuisse pœnituisseque, veniamque postulasse, illam tamen ob Romani Pontificis duritiem, minimè obtinuisse. Quòd cùm resciret Gelasius, occasione, qua Theodoricus Rex, occiso Odeacro, & Romanorum rerum potitus, Constantinopolim pro firmanda pace cum Imperatore, Faustum officiorum Magistrum & Irenæum ablegaverat, eidem Fausto causam illam commendavit, ut cum esset Constantinopoli, objecta dilueret, tentata destrueret, atque sequester pacis existens orientalis Ecclesiæ cum occidentali conciliator accederet. Professus Faustus, graviterque susceptum negotium peregit; sed non ex sententia, ut erat

in

in optatis, absolvit, refragante Euphemio, & majora rixarum fomenta miscente. Qui & de omnibus quæ cum ipso transacta erant, datis ad Gelasium literis eum certiorem reddidit. Quibus acceptis Gelasius ad eum rescripsit Epistolam defensoriam, qua adversariorum calumnias refellere posset, unde & *Commonitorii nomen accepit*.

138 In ea namque declamat ab exordio adversùs obstinationem Grecorum, sic exordiens: „ Ego quoque mente percepi Græ„ cos in sua obstinatione mansuros, nec cui „ velut insperatum videri potest, quod est „ ante præcognitum. Quapropter non jam „ propter Religionis causas student dispositionibus publicis obviare, sed potiùs per „ occasionem Legationis regiæ Catholicam „ fidem moliuntur evertere, & tali commer„ cio nituntur sperata præstare.

139 Deindè subjungit, calumniam esse, Senatum Romanum, & ipsum Pontificem non recipere Imperatorem, inquiens: „ Quid „ sibi vult autem quod dixerit Imperator, à „ nobis se in religione damnatum, cùm super „ hac parte & Decessor meus non solùm mi„ nimè nomen ejus attigerit, sed insuper „ quando principia adeptus regiæ potestatis „ exercuit, in ejus se rescripsit Imperii pro„ motione gaudere: Et ego nulla ipsius un„ quam scripta percipiens, honorificis, ut „ nostis, eum literis salutare curaverim? „ Decessores mei Sacerdotes, qui prævari„ catoribus se communicasse propria voce „ confessi sunt, à communione apostolica sub„ moverunt. Si ita isti placet se misceri „ damnatis, nobis non potest imputari: Si „ ab eis velit abscedere, tanto magis à nobis „ non potest esse damnatus, sed potiùs ad „ gratiam sinceræ communionis admissus. „ Ad Senatum verò pertinet Romanum, ut „ memor fidei, quam à parentibus se susce„ pisse meminit, contagia vitet communio„ nis externæ, ne à communione hujus Se„ dis Apostolicæ (quod absit) reddatur ex„ ternus.

140 Dat inde rationem cur postulantibus Græcis venia denegetur, subjungens: „ Ve„ niam si dari debere proponunt. Legatur „ ex quo est Religio Christiana, vel certè „ detur exemplum in Ecclesia Dei à quibus„ libet Pontificibus, ab ipsis Apostolis, ab „ ipso denique Salvatore, veniam nisi corri„ gentibus se fuisse concessam. Auditum au„ tem sub isto Cœlo nec legitur omninò, nec „ dicitur, quod eorum voce depromitur: *Da„ te nobis veniam, dùm tamen nos in errore „ duremus*. Id quoque, par est, ostendant, qui „ nobis canones nituntur opponere, quibus „ hoc canonibus, quibus regulis, qua le„ ctione, quovè documento, sivè à majori„ bus nostris, sivè ab ipsis Apostolis (quos „ potiores meritò fuisse non dubium est) seu „ ab ipso Domino Salvatore, qui judicaturus „ creditur vivos & mortuos, sivè factum est „ unquam, vel faciendum esse mandatur. „ Mortuos suscitasse legimus Christum, in „ errore mortuos absolvisse non legimus. Et „ qui certè hoc faciendi solus habuit potesta„ tem, Beato Petro principaliter mandat „ Apostolo: *Quæ ligaveris super Terram, li„ gata erunt & in Cœlis: Et quæ solveris su„ per Terram erunt soluta & in Cœlis. Super „ terram*, inquit; nam in hac ligatione de„ functum, nusquam dixit absolvendum.

141 Procedit porrò ad alteram Euphemii objectionem refutandam, dicentis, Acacium ab uno solo, sive à solo Romano Pontifice non potuisse damnari, ac proinde non rectè, quinimmò injustè damnatum. „ Euphemium „ verò miror, *inquit*, si ignorantiam suam „ ipse non perspicit, qui dicit Acacium ab „ uno non potuisse damnari. Ita nè non per„ spicit secundùm formam Synodi Chalce„ donensis, Acacium fuisse damnatum? Nec „ novit eam, aut Sententiam Sacerdo„ tum; Erroris hujus auctores constat fuisse „ damnatos, sicut in unaquaque hæresi à „ principio Christianæ Religionis & factum „ fuisse, & fieri manifesta rerum ratione mon„ stratur, Decessoremque meum executorem „ fuisse veteris constituti, non novæ Con„ stitutionis auctorem? Quod non solùm „ Præsuli Apostolico facere licet, sed cui„ cumque Pontifici, ut quoslibet & quem„ libet locum, secundùm regulam hæreseos „ ipsius ante damnatæ, à Catholica Com„ munione discernant. Acacius quippe non „ fuit novi, vel proprii inventor erroris, ut „ in eum nova scita prodirent, sed alieno fa„ cinori sua Communione se miscuit. Ita„ que necesse est, ut in illam recideret justa „ lance sententiam, quam cum suis successori„ bus per convenientiam Synodalem susce„ perat auctor erroris.

142 „ Nobis opponunt Canones. *Subjun„ git*, dum nesciunt quid loquantur. Con„ tra quos hoc ipso venire se produnt, quòd „ primæ Sedi, sana, rectaque suadenti, pa„ rère fugiunt. Ipsi sunt Canones, qui ap„ pellationes totius Ecclesiæ ad hujus Sedis „ examen voluere deferri. Ab ipsa verò nus„ quam prorsus appellari debere sanxerunt: „ ac per hoc illam de tota Ecclesia judicare, „ ipsam ad nullius commeare judicium, nec „ de ejus unquam præceperunt judicio judi„ cari, Sententiamque illius constituerunt „ non oportère dissolvi. In hac ipsa causa Ti„ motheus Alexandrinus, & Petrus Antio„ chenus, Petrus, Paulus, Ioannes, & cæ„ teri, non solùm unus, sed plures utique „ nomen Sacerdotii præferentes, sola Sedis „ Apostolicæ auctoritate sunt dejecti, cujus „ rei testis etiam ipse docetur Acacius, qui „ præceptionis hujus extitit executor. Quod „ utique sicut Apostolicam Sedem juxta for„ mam Synodicam fecisse manifestum est, sic

ne-

„ neminem resultare potuisse, certissimum. „ Hoc igitur modo recidens consortium „ damnatorum, est damnatus Acacius, qui „ eorum damnationem, antequam prævaricator existeret, fuerat executus. *Hæc & alia ejusdem argumenti producit Gelasius*.

143 Denique ad illud, quod Acacius postulasset veniam, injustè tamen ob duritiem Romani Pontificis denegatam, sic occurrit Gelasius: „ Illud autem, *inquiens*, nimis „ est impudens, quod Acacium veniam postulasse confingunt, & nos extitisse difficiles. Testis est frater vester, filius meus vir „ illustris Andromachus, qui à nobis abundanter instructus est, ut cohortaretur Acacium deposita obstinatione resipiscere(*dum dicit, à nobis, Sedem Apostolicam denunciat, non suam propriam personam*) & ad „ Sedis Apostolicæ remeare consortium, qui- „ que se sub jurejurando magnis cum eodem „ molitionibus egisse testatur, nil ad ea, quæ „ recta sunt potuisse deflecti, sicut rerum probatur effectu. Certè proferatur judicium. „ quando miserit, quando veniam postularit, „ correctionemque suam nobis promiserit „ exhibendam: nisi fortè hunc animum gessit, „ quem successores ejus habere perspicimus, „ ut tamen si veniam postularet, sic sibi vellet impendi, ut nihilominus in errore persisteret: ubi utique non tàm à nobis recipi „ videretur, quàm nos potius in suam traduceret pravitatem. *Hactenus Gelasius*, qui & complura ejusdem argumenti subjungit, ut ostendat nonnisi falsa pronunciasse Euphemianos in Acacii damnati subsidium.

144 Hujus dissidii meminit Cyrillus in vita S. Sabæ Cap.69. apud Surium tom.6. ubi ait: „ Tertio anno Imperii Anastasii incidit „ gravis seditio inter eos, qui præerant Ecclesiis: Romanis quidem Pontificibus dissidentibus, & Bizantinis, quod Acacium, „ qui Cõstantinopolitanus quidem fuit Episcopus, de rebus autèm Christianis non „ rectè sentiebat, inscriptum haberent in Sacris Dypticis Bizantini, rursum exclusis „ Alexandrinis, qui Chalcedonensem Synodum feriebant anathemate, Dioscori autem admittebant communionem. Cùm „ ergò inter eos invicem magna esset dissensio, qui priùs dictus est Elias Episcopus „ Hierosolymitanus, solius Euphemii, qui „ erat Constantinopoli, amplexabatur communionem, occidentalibus, ut diximus „ depugnantibus; Palladio verò Antiocheno „ ad gratiam intuente Imperatoriam, & ideo „ Chalcedonensem quidem Synodum ferientes anathemate, ea autem amplectente, quæ „ tenebant Alexandrini, utpotè quòd Athanasius ea, quæ Alexandrini sentiret, *Hactenus* Cyrillus. Ubi quòd de Elia Episcopo Hierosolymitano communicante cum Euphemio, scribit, non est ita intelligendum quòd communicaret in schismate, sed in fide Catholica, quam Euphemius profitebatur, cui adversabantur Episcopi Antiochenus, & Alexandrinus, nec Euphemius adhuc fuerat per Sententiam Romani Pontificis expressè damnatus, adeout non licuisset sine noxa Episcopo Hierosolymitano cum eo communicare, ut notat Baronius ad annum Domini 493. sub num. 42.

145 Cum porrò reversis Romam Fausto, & Irenæo Theodorici Regis Legatis, accepisset Gelasius, quæ Anastasius Imperator de eo locutus erat, & quot mendacia adversùs Apostolicam Sedem Constantinopoli, & in aula ipsa Imperiali evulgata fuerant, scripsit ad ipsum Imperatorem in sui & Apostolicæ Sedis defensionem Apologeticam Epistolam: hortando etiam illum ut obtemperaret Apostolicæ Sedi, & Acacii nomine deleto, atque damnato, sive penitus proscripto, Ecclesiarum pacem restituendam curaret. Extat ejusmodi Epistola octava in ordine inter Gelasii Epistolas, tenoris sequentis.

Gelasius Episcopus ad Anastasium Augustum.

146 „ Famuli vestræ pietatis, Filii mei, „ Faustus Magister, & Irenæus viri Illustres, „ atque eorum comites publica legatione „ fungentes, ad Urbem reversi, clementiam „ Vestram quæsisse dixerunt, cur ad vos meæ „ salutationis scripta non miserim. Non meo, „ fateor instituto; sed cùm directi dudum de „ partibus Orientis vel videndi mihi licentiam, „ sibi vestris præceptionibus abnegatam, tota Urbe dispersèrint, à literis credidi temperandum, nè onerosus potius quàm officiosus existerem. Videtis igitur non mea „ dissimulatione provenisse, sed competentis „ fuisse cautelæ, nè respuentibus animis molestias irrogarem. Sed ubi Serenitatis tuæ „ benevolentiam comperi, præfatis indicantibus, humilitatis meæ Clementer expetisse sermonem, jam revera perpendi, imputandum non immeritò mihi, si tacerem: „ quia gloriose Fili, te sicut Romæ natus, „ Romanum Principem amo, colo, suscipio: „ & sicut Christianus, cum eo, qui Zelum „ Dei habet, secundùm scientiam veritatis „ habère desidero: Et qualiscumque Apostolicæ Sedis Vicarius, quodcunque plenæ fidei Catholicæ deesse comperero, pro meo „ modulo sugestionibus oportunis supplere „ contendo. Dispensatione etenim mihi Divini sermonis injunctâ, *væ mihi est, si non evangelizavero*. Quòd cum vas electionis „ Beatus Paulus Apostolus formidet, & clamet, multò magis mihi exiguo metuendum est, si Divinitùs inspiratum, & paterna Devotione transmissum, subtraxero „ Ministerium prædicandi. Pietatem tuam „ precor, ne arrogantiam judices Divinæ „ rationis officium. Absit, quæso, à Romano

Prin-

„ Principe, ut intimatam suis sensibus veritatem arbitretur iniuriam.

147 „ Duo quippe sunt, Imperator Auguste, quibus principaliter Mundus hic regitur, Auctoritas Sacra Pontificum, & Regalis potestas. In quibus tantò graviùs est pondus Sacerdotum, quantò etiam pro ipsis Regibus Domino in divino reddituri sunt examine rationem. Nosti etenim, Fili clementissime, quod licèt præsideas humano generi dignitate, rerum tamen Præsulibus Divinarum devotus colla submittis, atque ab eis causas tuæ salutis expetis, inque sumendis Cœlestibus Sacramentis, eisque (ut competit) disponendis, subdi te debere cognoscis religionis ordine potiùs, quàm præesse. Nosti itaque inter hæc, ex illorum te pendere judicio, non illos ad tuam velle redigi voluntatem. Si enim, quantùm ad ordinem pertinet publicæ Disciplinæ, cognoscentes imperium tibi superna dispositione collatum, legibus tuis ipsi quoque parent Religionis Antistites, ne vel in rebus mundanis exclusæ videantur obviare Sententiæ; quo, rogo, te decet affectu eis obedire, qui pro erogandis Venerabilibus sunt attributi Misteriis. Proindè sicut non leve discrimen incumbit Pontificibus, siluisse pro Divinitatis cultu, quod congruit, ita his (quod absit) non mediocre periculum est, qui, cùm parère debeant, despiciunt: Et si cunctis generaliter Sacerdotibus, rectè Divina tractantibus, fidelium convenit colla submitti: quantò potiùs Sedis illius Præsuli consensus est adhibendus, quem cunctis Sacerdotibus, & Divinitas summa voluit præeminère & subsequēs Ecclesiæ generalis jugiter pietas celebravit? Ubi pietas tua evidenter advertit, numquam quolibet penitus humano Consilio elevare se quemquam posse illius Privilegio vel Confessioni, quem Christi vox prætulit universis, quem Ecclesia veneranda confessa semper est, & habet devota primatem. Impeti possunt humanis præsumptionibus, quæ Divino sunt judicio constituta, vinci autem quorumlibet potestate non possunt. Atque utinam sic contranitentibus perniciosa non sit audacia, quemadmodum, quod ab ipso Sacræ Religionis auctore præfixum est, non potest ulla virtute convelli. Firmamentum enim Dei stat, Numquid nam aliquibus infestata Religio est, quantacumque potuit novitate superari, & non magis hòc invicta permansit, quo æstimata est posse succumbere.

148 „ Desinant ergo, quæso te, temporibus tuis quidam per occasionem perturbationis Ecclesiasticæ præcipitanter ambire quæ non licet; nè & illa, quæ malè appetunt, nullatenus apprehendant, & modum suum apud Deum & homines non teneant. Quapropter sub conspectu Dei purè ac sincerè pietatem tuam deprecor, obtestor, & exhortor, ut petitionem meam non indignanter accipias: rogo, inquam, ut me in hac vitâ potiùs audias deprecantem, quàm (quod absit) in Divino judicio sentias accusantem. Nec me latet, Imperator Auguste, quod pietatis tuæ studium fuerit in privata vita. Optasti semper fieri particeps promissionis æternæ. Quapropter noli, precor, irasci mihi, si te tantùm diligo, ut regnum, quod temporaliter assecutus es, velim te habere perpetuum, & qui imperas Sæculo, possis regnare cum Christo.

149 „ Tuis certè legibus, Imperator, pateris nihil perire, Romano nomini nullum admittis ingeri detrimentum. Itanè verum est, Princeps egregie, qui non solùm præsentia Christi beneficia, sed desideras & futura, ut religioni, ut veritati, ut sinceritati Catholicæ communionis & fidei temporibus tuis patiaris quemquam inferre dispendium? Qua fiducia (rogo te) illic ejus præmia petiturus es, cujus hic damna non prohibes. Non sint gravia, quæso te, quæ pro tuæ salutis æternitate dicuntur. *Scriptum legisti: meliora sunt vulnera amici, quàm oscula inimici*. Quæso pietatem tuam, ut quo affectu dicuntur à me, eo tuis sensibus intimentur. Nemo pietatem tuam fallat. Verum est quod singulariter per Prophetam Scriptura testatur? *Una est Columba mea, una est perfecta mea*, una est Christiana fides, quæ est Catholica. Catholica autem veraciter illa est, quæ ab omnium perfidorum, atque ab eorum successoribus, atque consortibus sincera, pura, immaculata communione divisa est. Alioquin non erit Divinitùs mandata discretio, sed miseranda confusio. Nec ulla causa jàm superest, si hoc in quolibet contagio voluerimus admittere, nè cunctis hæresibus aditum, januamque pandamus. *Qui enim in uno offenderit, omnium reus est*. Et, *qui minima spernit, paulatim decidit*. Hoc est quod Sedes Apostolica magnopere cavet, ut quia mundo radix est Apostoli gloriosa confessio, nullà rimà pravitatis, nulla prorsus contagione maculetur. Nàm, si (quod Deus avertat quod fieri non posse confidimus) tale aliquid proveniret, unde cuiquam resistere auderemus errori, vel unde correctionem errantibus posceremus? Proindè si pietas tua unius Civitatis populum negat posse pace componi, quid nos de totius orbis terrarum sumus universitate facturi, si (quod absit) nostra fuerit prævaricatione decepti? Si totus correctus est Mundus, profana Patrum suorum traditione despecta, quomodo non corrigatur unius Civitatis populus, si prædicatio fida succedat? Ergo, glo-

„ glorioſe Imperator, nolo ego Eccleſiarum „ pacem, quam etiamſi cum mei Sanguinis „ impendio provenire poſſet, amplectar?

150 „ Sed (precor te) cujuſmodi debeat „ eſſe pax ipſa, non uteumque, ſed veraciter „ Chriſtiana mente librermus. Quomodo „ enim poteſt eſſe pax vera, cui charitas in„ temerata defuerit? Charitas autem quali„ ter eſſe debeat, nobis evidenter Apoſtolus „ prædicat, qui ait: *Charitas de corde puro, „ & conſcientia bona, & fide non ficta*. Quo„ modo, quæſo te, *de corde erit puro*, ſi con„ tagio inficiatur externo? Quomodo *de „ conſcientia bona*, ſi pravis fuerit, maliſque „ commixta? Quomodo *de fide non ficta*, ſi „ maneat ſociata cum perfidis? Quæ cùm à „ nobis ſæpe jam dicta ſint, neceſsè eſt tamen „ inceſſabiliter iterari, & tamdiu non taceri, „ quamdiù nomen pacis obtenditur, ut no„ ſtrum non ſit (ut invidiosè jactatur) facere „ pacem, ſed talem velle doceamus, qualis „ & ſola pax eſſe, & præter quam nulla eſſe „ monſtratur.

151 „ Eutychianum certè dogma contrà „ quod Apoſtolicæ Sedis cautela pervigilat, „ ſi creditur ſalva fidei Catholicæ veritate „ poſſe conſiſtere, promatur, aſſeratur, & „ quantislibet viribus adſtruatur, ut non ſo„ lùm per ſe ipſum, quàm inimicum ſit fidei „ Chriſtianæ poſſit oſtendi, ſed quantas & „ quàm læthales hæreſes in ſua contineat col„ luvione, monſtrari. Si autem (ut magis „ confidimus) à Catholicis judicatis menti„ bus excludendum, quæſo te; cur non & „ contagia ſimul eorum, qui hac probantur „ eſſe polluti, decernitis reſutanda cùm di„ cat Apoſtolus: *non ſolùm qui non facienda „ faciunt, reos videri, ſed etiàm qui conſen„ tiunt facientibus?* Proindè ſicut non poteſt „ perverſitatis communicatore ſuſcepto, non „ pariter perverſitas approbari: Sic non po„ teſt refutari perverſitas, complice ſectato„ re perverſitatis admiſſo. Legibus certè ve„ ſtris criminum conſcii, ſuſceptoreſque La„ trocinantium, pari judiciorum pœna con„ ſtringuntur: nec expers facinoris æſtimatur, „ qui licèt ipſe non fecerit, facientis tamen „ familiaritatem fœduſque receperit.

152 „ Proindè cùm Chalcedonenſe Con„ cilium, pro fidei Catholicæ atque Apoſto„ licæ veritate, communioneque celebratum, „ damnaverit Eutychen deteſtandi furoris „ auctorem; non ſatis habuit, niſi ut pari„ ter ejus quoque conſortem Dioſcorum cæ„ teroſque percelleret. Hoc igitur modo, ſi„ cut in unaquaque hæreſi vel factum ſemper, „ vel fieri non habetur ambiguum, ſucceſſo„ res eorum Timotheum, Petrum, atque al„ terum Antiochenum Petrum, non viritim „ proptèr ſingulos quoſque rurſus facto Con„ cilio, ſed Synodi ſemel acta regula conſe„ quenter eliſit. Quemadmodum ergò non „ evidenter apparet? etiàm cunctos ſimili „ tenòre conſtringi, & qui eorum communi„ catores & complices extiterunt, atque om„ nes omninò, à Catholica atque Apoſtoli„ ca meritò communione diſcerni: Hinc „ Acacium quoque jure dicimus à noſtro „ conſortio ſubmovendum, qui maluit in ſor„ tem tranſire perfidiæ, quàm in Catholicæ „ atque Apoſtolicæ communionis ſincerita„ te conſtare, cùm ferè per triennium, ne „ in id veniret Apoſtolicæ Sedis Epiſtolis „ doceatur competenter inſtructus. Poſt„ quam verò communis eſt factus alienæ, „ non potuit niſi à Catholicæ & Apoſtolicæ „ mox ſocietate præcidi, ne per eum, ſi vel „ paululum ceſſaremus, nos quoque vide„ remur ſubiiſſe contagia perfidorum.

153 „ Sed revera vel tali perculſus pœna „ reſipuit, correctionem promiſit, emenda„ vit errorem? aut ille tractatus leniùs vo„ luerat coerceri, qui etiàm verbera dura non „ ſenſit? Quo in ſua perfidia, & damnatio„ ne moriente, tàm ejus in Eccleſiaſtica re„ citatione non poteſt nomen adſcribi, quàm „ externæ contagium non debet communica„ tionis admitti. Quaproptèr aut doceatur „ ab hæretica participatione ſincerus, quo„ rum ſe ille communioni permiſcuit, aut „ cum iiſdem non poteſt non repelli. Si au„ tèm ſuſurrant Orientis Epiſcopi, quòd ad „ eos Sedes Apoſtolica non iſta conſcripſerit, „ quaſi vel ipſi de recipiendo legitimè Petro „ Sedem Apoſtolicam ſuis literis fecerint „ certiorem, vel hujus receptionis incondi„ tæ non jàm pariter complices extitiſſent, „ quem ſicut verè non poſſunt docère ab hæ„ retica pravitate fuiſſe purgatum, ità ſe „ hæreticorum nullatenus poterunt excuſa„ re conſortes.

154 „ Quod ſi fortaſſis adſtruxerint, quòd „ ad Apoſtolicam Sedem de ſuſceptione Pe„ tri per Acacium cuncti conſona voce retu„ lerint, per eundem ſibimet omnes pari vo„ ce ſentiunt fuiſſe reſcriptum. Apoſtolicæ „ verò Sedis Auctoritas, quod cunctis Sæ„ culis Chriſtianis Eccleſiæ prælata ſit uni„ verſæ, & Canonum ſerie paternorum, & „ multiplici traditione firmatur. Sed vel „ hinc, utrùm ſibi quiſquam contra Nicæ„ næ Synodi conſtituta quippiam valeat „ uſurpare Collegio, poteſt unius commu„ nionis oſtendi, non mentibus externæ ſo„ cietatis aperiri. Apud illos, ſi quis con„ fidit, egrediatur in medium, & Apoſtoli„ cam Sedem de utraque parte revincat, & „ inſtruat. Tollatur ergo Nomen è medio, „ quod Eccleſiarum diſcretionem procul à „ Catholica communione operatur, ut ſin„ cera pax fidei communioniſque reparetur, „ & unitas: & tunc quis noſtrùm contra ve„ nerandam vel inſurrexerit, vel nitatur in„ ſurgere vetuſtatem, competenter & legiti„ mè perquiratur. Et illic apparebit, quis modeſto propoſito cuſtodiat formam tradi-

tionemqua Majorum: quis supra hæc irreverenter insiliens, rapinâ æqualem posse fieri arbitretur.

155 „ Quod si mihi populi Constantinopolitani persona proponitur, per quam „ dicatur nomen scandali, idest Acacii, non „ posse removeri; taceo, quia & hæretico „ quondam Macedonio pulso, & Nestorio „ nuper ejecto, plebs Constantinopolitana „ Catholica permanere delegerit potiùs, „ quàm majorum præsulum damnatorum af- „ fectione retineri. Taceo, quod qui ab eis- „ dem ipsis damnatis præsulibus, baptizati „ fuerant, in fide Catholica manentes, nul- „ la sint exagitatione turbati. Taceo, quod „ prò rebus ludicris populares tumultus „ nunc etiàm vestræ pietatis auctoritas re- „ frenarit: atque ideò multò magis pro sa- „ lute animarum suarum necessariò vobis „ Constantinopolitanæ Civitatis obtempe- „ rat multitudo, si eam ad Catholicam, & „ Apostolicam Communionem vos Principes „ reducatis. Etenim, Imperator Auguste, „ si contra leges publicas aliquid (quod ab- „ sit) quispiam fortasse tentaret, nulla pati „ id ratione potuisses: at Divinitatis purâ sin- „ ceramque devotionem, ut tibi plebs subdita „ redigatur, Conscientiæ tuæ non putas in- „ teresse?

156 „ Postremò, si unius Civitatis po- „ puli animus non putatur offendi, ne Di- „ vina (ut res postulat) corrigantur: quantò „ magis, ne Divina offendantur, Catholi- „ ci nominis universi piam fidem nec lædere „ debemus omnino, nec possumus? & tamen „ iidem nostra se posfunt voluntate sanari. „ Competentibus ergo sinant curari se posse „ remediis: alioqui (quod absit) in eorū tran- „ seundo perniciem, cum illis perire possu- „ mus, ipsos verò salvare non possumus. Jam „ hic quid sit magis sequendum, sub Divino „ judicio vestræ conscientiæ derelinquo: „ utrùm, sicut nos optamus, simul omnes „ certam redeamus ad vitam; an, sicut illi „ poscunt, manifestam tendamus ad mortem.

157 „ Sed adhuc Apostolicam Sedem, „ sibi medicinalia suggerentem, superbam „ vocare arrogantemque contendunt. Ha- „ bet hoc qualitas sæpe languentium, ut ac- „ cusent magis Medicos cōgruis observatio- „ nibus ad salubria revocantes, quàm ut ipsi „ suos noxios appetitus deponere vel repro- „ bare consentiant. Si nos superbi sumus, „ quia animarum remedia convenientia mi- „ nistramus; quid vocandi sunt qui resultant? „ Si nos superbi sumus, qui obediendum „ paternis dicimus institutis; qui refragan- „ tur, quo appellandi sunt nomine? Si nos „ elati sumus, qui Divinum cultum puro „ atque illibato cupimus tenòre servari; qui „ contra Divinitatem quoque sentiunt, di- „ cant, qualiter nuncupentur? Sic & nos, „ cæteri, qui in errore sunt, æstimant, quod „ eorum non consentiamus insaniæ. Ubi ta- „ men spiritus superbiæ veraciter consistat, „ & pugnet, veritas ipsa indicat. *Hactenus* „ *Epistola Gelasii ad Anastasium*.

158 At ne istis quidem datis à Gelasio literis, vel minimùm Anastasius persuaderi valuit, ut remoto obice, Ecclesiis unio redderetur & pax, Euphemio insuper cum suis in Sententia obstinatè persistente, immò & alios ab Apostolicæ Sedis communione revocare conante; cùm ad decipiendos Simplices illa jactaret, non esse ejusmodi inter se & Gelasium quæstionem, qua Catholica communio solvi deberet; utpotè quòd non de fide (ut mentiebatur) sed de moribus altercatio orta esset: per Apostolicam verò Sedem magis exerceri vindictam, quòd ab Acacio spreta esset, quàm justitia defendi. Quibus prætextibus dùm involveret eos, qui antea secum communicare renuerant, in suas partes blandis Sermonibus captivos abducere satagebat. Verùm plurimi ex Orientalibus Episcopis, spretis Euphemii blanditiis, contemptisque ejus mendaciis, tenaciter Gelasio adhærebant, ejusque sectantes communionem, inter quos Episcopi Dardaniæ, quos permaximè laudavit Gelasius per suas literas datas III. nonas Augusti, Asterio & Presidio Coss. & per Cyprianum atque Macarium Diaconos missas, in quibus sic exorditur.

159 „ Audientes Orrodoxam vestræ di- „ lectionis in Christo constantiam, atque „ ita vos antiquæ fidei, communionisque sin- „ ceræ traditionibus inhærentes, ut mentem „ Christianæ deditam veritati, nullatenus „ infecerint prævaricatorum vicina Conta- „ gia, magnificavimus Dominum, charita- „ temque vestram missis literis aliqui per „ Religiosos viros filios nostros Cyprianum „ atque Macarium Diaconos tota cordis avi- „ ditate curavimus: quoniam pro Sedis Apo- „ stolicæ principatu, cujus sollicitudo dele- „ gata Divinitùs, cunctis debetur Ecclesiis, „ nos vivimus, si vos statis in Domino, ma- „ gnisque gaudiis triumphamus. *Hæc in* „ *exordio*. Admonet inde ut ab Eutychianæ pestis incursu sua pectora intemerata servent: postea subjungit: „ Ut autem ab eorum, qui „ in errore sunt positi, noxia societate ca- „ veatis, nullum talibus communicantem „ ad vestrum recipiatis qualibet subreptione „ consortium: quia sicut in unaquaque hæ- „ resi cum pravitatis auctore damnato, suc- „ cessores ejus & complices atque hujusmo- „ di sectatoribus polluta communione per- „ mixtos catholica vitare debet integritas, „ ita cum Eutychete Dioscorus, simulque „ Timotheus Aelurus, & Petrus Alexandri- „ nus, ejusque communicator Acacius, nec „ non etiam Antiochenus Petrus cum suis „ sunt omninò participibus abdicandi. Nec „ quisquam etiamsi pravitatem deponere se „ promittat, recitandis tamen nominibus

„ con-

„ consentiens perditorum, vel eadem reci-
„ tantium minimè communione discretus, ad
„ immaculata sacrilegiis ovilia quibuscum-
„ que modis est permittendus intrare, ut Ec-
„ clesia Dei Nostri, *quæ maculam, rugam-*
„ *que non sustinet*, inviolata permaneat.

160 Hortatur quoque ut hæc eadem per vicinas Provincias patefacere curent, ut & qui, ut ait, Catholicæ communionis sinceritate subsistunt, competentibus roborentur alloquiis, & qui forsitan ab illius rectitudine deviarunt, ad integritatem dogmatis Christiani salubribus monitis reducantur. Certiorat porrò eosdem Episcopos, de Thessalonicensi Episcopo à Romana Ecclesia damnato, inquiens: „ Noverit autem Vestra Fra-
„ ternitas Ecclesiæ Thessalonicensis Antisti-
„ tem nostris adhortationibus sæpius incita-
„ tum, contagia communionis externæ nun-
„ quam declinare voluisse, nec apud nos no-
„ men Acacii, vel cæterorum similium per-
„ fidorum, hisque communicantium congrua
„ professione damnasse. Quapropter eum
„ Communionem Sedis Apostolicæ non re-
„ cepisse manifestum est, quoniam nisi pu-
„ ris sensibus, & ab omni nefanda societate,
„ Beati Petri Apostoli nec possumus nec de-
„ bemus Ecclesiæ præbère commercia. Et denique admonet ne se ab aliquo persuaderi finant, Acacio Crimen prævaricationis suæ fuisse laxatum: *quia*, inquit, *qui postquam in Collegium recidens pravitatis, verèque meruit ab Apostolica communione secludi in hac eadem persistens damnatione defunctus est. Absolutionem quam superstes nec quæsivit omninò, nec meruit mortuus jam non potest impetrare.*

161 Concludit quoque admonens, ne circumveniri se finant à Schismaticis, falsis eorum prætextibus, & signanter, dùm dicebant non de Religione, sed de moribus fuisse quęstionem, inquiens: „ Sed neque vos quis-
„ que circumvenire pertentet: quod dicat,
„ non de Religione, sed de moribus esse cer-
„ tamen, vel Apostolicam Sedem non cau-
„ sam communionis Catholicæ fideique tra-
„ ctare, sed injuriam dolère, cur videatur
„ ab Acacio fuisse contempta: quoniam hæc
„ & hujusmodi, quatenus simplices quoque
„ decipiant, hi qui in errore sunt positi,
„ spargere non quiescunt: videtur enim, si-
cut supra jam dictum est, per nomina prævaricatorum, si quod absit, in Ecclesia recitanda credantur, simul & contagium, prævaricationis induci. Sedes autem „ Apo-
„ stolica intantum non contumeliam dolet,
„ sed fidem defendit, communionemque sin-
„ ceram, ut hodie cuncti, qui in ejus visi
„ sunt prorupisse despectum, si ad integrita-
„ tem fidei communionemque Catholicam
„ revertantur: Secundùm regularum trami-
„ tem paternarum, toto cordis affectu ve-
„ nientes, & plena charitate suscipiat. *Hactenus Gelasius*. Alias quoque literas dederat Gelasius ad Episcopos Dardaniæ, quibus eos admonuerat, ut Eutychianorum Communionem vitarent, unam, quæ incipit: *Ubi primùm respirare fas est*: missam per Ursicinum Episcopum, alteram verò hac priorem per Triphonem Religiosum virum pariter missam, quæ desideratur; Extant tamen literæ Episcoporum responsivæ datæ ad eundem Gelasium tenoris, videlicet sequentis.

Domino Sancto Apostolico, & Beatissimo Patri Patrum, Gelasio Papæ Urbis Romæ, Humiles Episcopi Dardaniæ.

162 „ Saluberrima Apostolatus vestri
„ præcepta Tryphone viro religioso filio no-
„ stro deferente, qua oportet devotione sus-
„ cepimus, & maximas Deo omnipotenti,
„ & Beatitudini vestræ referimus gratias,
„ quòd nos pastorali admonitione, & Evan-
„ gelica doctrina visitare dignatus es: Do-
„ mine Sancte Apostolice & Beatissime Pa-
„ ter Patrum. Desiderii enim, & voti no-
„ stri est, Jussionibus vestris in omnibus obe-
„ dire, & quemadmodum à Patribus nostris
„ accepimus, Sedis Apostolicæ, quæ vitæ
„ & meritis vestris delata est, præcepta inte-
„ meratè servare, atque Religionem ortho-
„ doxam, cujus estis prædicatores, fideli,
„ & inculpata devotione, prout nostræ ru-
„ sticitatis sensus patitur, custodire.

163 „ Eutychis enim, vel Petri, Acacil-
„ que, & omnium sectatorum ejus atque
„ consortium, velut quædam pestifera con-
„ tagia, ante vestram quoque vitavimus jus-
„ sionem, & multò magis nunc post admo-
„ nitionem Sedis Apostolicæ, & ab eadem
„ nos pollutione necesse est abstinere: & si
„ qui alii ejusdem Eutychetis sectam, vel
„ Petri, & Acacii, aut secuti sunt, aut se-
„ quentur, vel eorum de se complicibus at-
„ que consortibus æstimant immiscendos, &
„ à nobis, qui Sedi Apostolicæ secundùm Di-
„ vina præcepta, & Patrum statuta inculpa-
„ ti servire desideramus, omni ratione vitan-
„ di sunt. Et si qui prava intentione (quòd
„ neque arbitramur, neque optamus) à Se-
„ de Apostolica se crediderint segregandos,
„ ab eorum nos alienos esse consortio profi-
„ temur, quoniam, ùt dictum est, Patrum
„ in omnibus custodientes præcepta, & in-
„ violabilia Sacrosanctorum Canonum insti-
„ tuta sectantes, Apostolicæ & singulari illi
„ Sedi vestræ communi fide, & devotione
„ parère contendimus.

164 „ Et quoniam suggerendi fomitem
„ nobis pro insita sibi benignitate Beatitudo
„ vestra concessit, aliqua memorato Try-
„ phoni viro religioso filio nostro, præcep-
„ torum vestrorum portatori, suggerenda
„ mandavimus. Et ut suggestionem ejus,
„ quantùm arbitramur justam, & rationa-

„ bilem pro supplicatione nostra, libenti animo Apostolatus vester dignetur admittere, „ justis precibus exoramus (quòd supplicatio nostra mereretur effectum, unum ex Angelica Sede vestra cum sæpè dicto viro Religioso ad nos usque præcipite destinare, ut „ sub ejus præsentia quæ fides orthodoxa, & „ vestræ jussionis sinceritas postulat, ordine„ tur. *Hactenus Epistola*. Cui subscripserunt Joannes Episcopus Metropolitanæ Ecclesiæ Scopinæ, Bonosus, Samuel, Verianus, Faustinus, Et Ursinus Episcopi.

165 Ex allatis literis satis liquet quali cum virtute Episcopi Dardaniæ in tam turbulentissimo Orientalis Ecclesiæ statu Apostolicæ Sedi parebant, & quanta cùm constantia Euphemii communionem contemnebant: Undè merito Gelasius in superiùs recensita Epistola, Eorundem in fide constantiam, sinceramque communionem permaximè laudat atque commendat.

166 Intereà Gelasius videns se nihil cùm Anastasio, neque cum Euphemio proficere, Concilium indixit Romæ celebrandum, ut in eodem quæcumque ad fidem Catholicam illibatè custodiendam, dissidia tollenda, pacemque in Ecclesia restituendam spectare viderentur, communi omnium Episcoporum voto, Deo inspirante decernerentur. Celebrata fuit hæc Synodus Romæ anno Domini CCCCXCIV. Imperii Anastasii anno IV. ipsius Gelasii Pontificatus anno III. Asterio atque Presidio Coss. cui interfuerunt Episcopi septuaginta.

167 In ea namque Synodo potissimùm laborarunt Patres, ut Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ communio nulla vel levi macula conspersa, illibata penitùs, & impolluta, sancta atque recta in omnibus servaretur. Ad hoc verò præstandum sollicitiorem curam impendens, non solùm vindicasse voluit ipsam Ecclesiam ab omnibus, ut semper fuit, immunem hæresibus, atque hæreticorum consortio: Sed ut eam redderet à pravorum Scriptorum contagione securam, omne studium adhibens, delectum habuit Ecclesiasticorum librorum, qui hactenus editi legi solerent, distinguens, separansque, quasi os Domini, mundum ab immundo, & secernens pretiosum à vili. Cui rei perficiendæ gratiâ Decretum constituit, ab Ecclesia Catholica perpetuò servandum, in quo post recensitos veteris, ac novi Testamenti libros Canonicos, adjecit de primatu Romanæ Ecclesiæ, & aliarum Patriarchalium Ecclesiarum juribus, ad reprimendam Constantinopolitanorum Antistitum præsumptionem, & audaciam infringendam, qua se Acacius, primùm, inde ejus successores adversùs Romanam Ecclesiam protervè nimis erexerant, prout in terminis adnotat Binius.

168 Decretum itaquè hac de re editum sic se habet: Post propheticas, Evangelicas, atque Apostolicas Scripturas, quibus Ecclesia Catholica per gratiam Dei fundata „ est, illud etiam intimandum putamus, quòd „ quamvis universæ per orbem Catholicæ „ Ecclesiæ unus Thalamus Christi sit, sancta tamen Romana Catholica, & Apostolica Ecclesia nullis Synodicis constitutis „ cæteris Ecclesiis prælata est, sed Evangelica voce Domini & Salvatoris nostri primatum obtinuit. *Tu es Petrus*, inquiendo, „ *& super hanc petram ædificabo Ecclesiam, & „ portæ inferi non prævalebunt adversus eam: „ & tibi dabo Claves regni Cælorum. Et quæcumque ligaveris super terram, erunt ligata & in Cælis, & quæcumque solveris super Terram, erunt soluta & in Cælis.*

169 „ Cui addita est etiam societas Beatissimi Pauli vasis electionis, qui non diverso (sicut hæretici garriunt) sed uno tempore, uno eodemque die, gloriosa morte „ cum Petro in Urbe Roma, sub Cæsare Nerone agonizans, coronatus est; & pariter „ supradictam Sanctam Romanam Ecclesiam „ Christo Domino consecrarunt, talemque „ omnibus Urbibus in universo Mundo sua „ præsentia atque venerando triumpho prætulerunt. Est ergo prima Petri Apostoli „ Sedes Romana Ecclesia, *non habens maculam, neque rugam, nec aliquid hujusmodi*.

170 „ Secunda autem Sedes apud Alexandriam Beati Petri nomine, à Marco „ ejus & Discipulo & Evangelista consecrata est. Ipseque à Petro Apostolo in Ægiptum directus, verbum veritatis prædicavit, & gloriosum consummavit Martyrium.

171 „ Tertia verò Sedes, apud Antiochiam ejusdem Beatissimi Petri Apostoli „ nomine habetur honorabilis, eo quòd illic, prinsquam Romam venisset, habitavit, & illic primùm nomen Christianorum „ novellæ gentis exortum est. *Hactenus Gelasii & Synodi decretum de Sedibus Patriarchalibus.*

172 Cùm porrò Anastasius, atque Euphemius nihilo meliores effecti, piis Pontificis monitis, neque illius Decretis parère voluerint: quinimmò in deterius lapsi, Anastasius Ortodoxæ fidei adversarius in aperto se declaravit, recepta Eutychianorum hæresi, Acephalosque hæreticos fovens, & Euphemius quasi insaniens, postquam illos, qui Romanæ Ecclesiæ & Sedi Apostolicæ communicabant, à sua secrevisset Communione, proclamans, Acacium justè non potuisse à Sede Apostolica damnari, pluraque falsa commiscens in Acacii defensionem, visum fuit sanctissimo Pontifici, post habitam horum notitiam, alias literas facere ad Episcopos Dardaniæ, nè forte à schismaticis deciperentur, quibus in universum probare aggreditur, Acacium justè ab Apostolica Sede fuisse damnatum, Hæreticorum verò atque Schisma-

il-

ticorum allegatas rationes, aut falfas, aut futiles & nullius roboris extitiffe.

173 Data eft ejufmodi Epiftola anno Domini CCCCXCV. fub confulatu Viatoris, licèt mendosè in fine ejus legatur, *Victore viro clariffimo*, & in ipfis Kal. Februarii Initium habet: „ Valdè mirati fumus quod ve- „ ftra dilectio quafi novam veluti difficilem „ quæftionem, & adhuc tanquàm inauditum „ quippiam noffe defiderat, quod Eutychia- „ næ peftilentiæ communicatores non haben- „ tes quod pro fuæ perditionis obftinatione „ refpondeant, fequenti jam ratione con- „ victi, mifera contentione fubmurmurant, „ non quia fit alicujus momenti, quod gar- „ riunt, fed quia non inveniunt penitùs quid „ loquantur. Ubi magis eos, qui Catholi- „ cis fenfibus inftituti funt, adhuc qua Ec- „ clefiæ traditione funt devii, profanafque „ vocum novitattes, & ineptias caducæ per- „ verfitatis obtendunt, quibus eos veftra di- „ lectio retulit jactitare.

174 Deindè procedit oftendere Acacium juftè fuiffe à Sede Apoftolica damnatum, fubjungens: „ Ideo Acacium non putare ju- „ re damnatum, quod nos fpeciali Synodo „ videatur fuiffe dejectus; & infuper demen- „ tiam fuæ vanitatis accumulant, pueriliter „ adiicientes, præcipuè Pontificem regiæ „ civitatis. Quapropter ftultitiam refpon- „ tes inanium querelarum, percurrere vos „ oportet ab Ipfis Beatis Apoftolis, & con- „ fiderare prudenter, quoniam Patres noftri „ Catholici videlicet, doctique Pontifices in „ unaquaque hærefi quolibet tempore fufci- „ tata, quidquid pro veritate, pro commu- „ nione Catholica, atque Apoftolica, fe- „ cundùm fcripturarum tramitem, prædica- „ tionemque Majorum, facta femel Congre- „ gatione, fanxerunt, inconvulfum voluerunt „ deinceps firmumque conftare: nec in ea- „ dem Caufa denuò quæ præfixa fuerant re- „ tractari qualibet recenti præfumptione per- „ miferunt; fapientiffimè prævidentes, quo- „ niam fi decreta falubriter cuiquam liceret „ iterare, nullum contra fingulos quofque „ prorfus errores ftabile perfifteret Ecclefiæ „ conftitutum, ac femper iifdem furoribus „ recidivis omnis integra definitio turba- „ retur.

175 Poftea progreditur demonftrare, femel hærefi fingulari Synodo damnata, eàdem quoque damnatos effe tùm illius fectatores, tùm fectatoribus communicatores, adducens exempla Sabellii à Synodo damnati cum omnibus fectatoribus, communicatoribufque, Arii, Eunomii, Macedonii, Neftorii, aliorumque hæreticorum, quos pariter cum omnibus fuccedentibus in eadem ipforum hærefi, & in eis communicatoribus, damnarunt Synodi: ac proinde hoc eodem pacto damnatum concludit Acacium à Synodo Chalcedonenfi, qua damnata fuit hærefis Eutychetis, & omnes communicatores, & fectatores illius: unde ait: „ Et Acacius fecundùm for- „ mam Synodi Chalcedonenfis, qua error, „ cui communicavit, elifus eft, ficut de hæ- „ retico homine fcriptum eft, fuo judicio „ condemnatus apparuit, juftèque Sedes „ Apoftolica, quæ utique fe Alexandrinum „ Petrum damnaffe, non etiam folviffe me- „ morat, nè per Acacii priftinam commu- „ nionem, Petri quoque Collegium, cui „ Acacius communicaverat, incideret, ip- „ fum competenter Acacium à fua Commu- „ nione fubmovit. Quapropter utrùm errori, „ vel prævaricationi communicaverit Aca- „ cius, quid opus erat nova difcuffione co- „ gnofcere? cùm jam literis fuis effet ipfe „ confeffus, ac, ficut fcriptum eft, *ore tuo* „ *juftificaberis, & ore tuo condemnaberis*, ver- „ borum fuorum vinculis & reus teneretur, „ & jure plectendus.

176 Alia porrò ejufdem argumenti fubnectit, addens, Acacium fuiffe ad legitimum Sedis Apoftolicæ judicium vocatum, refugiffe tamen, contempfiffeque, quando fecundùm Canones, & Patrum Decreta, & ejufdem Sedis Apoftolicæ dignitatem, & primitatem parère debuerat: & indè oftendit jus Apoftolicæ Sedis, judicandi in quibufvis caufis, ratione fui primatus, inquiens: „ Non reticemus autèm quòd cuncta per „ univerfum Mundum novit Ecclefia; quo- „ niam quorumlibet fententiis ligata Ponti- „ ficum, Sedes Beati Petri Apoftoli jus ha- „ beat refolvendi, utpotè, quòd de omni „ Ecclefia fas habeat judicandi, neque cui- „ quam de ejus liceat judicare judicio; Si „ quidem ad illam de qualibet Mundi parte „ Canones appellari voluerint, ab illa au- „ tem nemo fit appellare permiffus. Quaprop- „ tèr cùm fatis conftet Acacium nullum ha- „ buiffe pontificium, fententia Sedis Apofto- „ licæ damnatum, fine ulla ejus notione fol- „ vendi; dicant certè, qua Synodo hoc il- „ le præfumpferit, quod nec fic quidem abf- „ que Apoftolica Sede fas haberet efficere? „ Cujus Sedis Epifcopus? cujus Metropo- „ litanæ civitatis Antiftes? Nonnè Parœciæ „ Heraclienfis Ecclefiæ? Si illi certè licuit „ fine Synodo fententiam Apoftolicæ Sedis „ abrumpere, nulla ejus confultatione quæ- „ fita, ita nè verò non licuit primæ Sedi „ Chalcedonenfis Synodi conftituta, ficut „ decuit exequenti, hujufmodi prævaricato- „ rem fua auctoritate detrudere?

177 Item oftendit ex confequenti Sedem Apoftolicam abfque ulla Synodo habere jus poteftatemque abfolvendi quos particulares Synodi iniuftè damnat, & damnandi quos abfolvunt, inquiens: „ Sed nec illa præter- „ mittimus, quòd Apoftolica Sedes frequen- „ ter, ut dictum eft, more majorum, etiam „ fine ulla Synodo præcedente, & abfolvendi „ quos Synodus iniquè damnaverat, & dam-

nan-

„ nandi nulla existente Synodo qnos oportuit, habere facultatem. *Hæc ibi*. Producit inde eomplura hujus rei exempla, de iniustè in Synodis damnatis, à sola Sede Apostolica absolutis: „ Sanctæ memoriæ quippe, *subjungit*, Athanasium Synodus Orientalis addixerat, quem tamen exceptum Sedes Apostolica, quia damnationi Græcorum non consensit, absolvit. Sanctæ memoriæ nihilominus Joannem Constantinopolitanum, Synodus etiam Catholicorum præsulum certè damnarat, quem simili modo Sedes Apostolica etiam sola, quia non consensit, absolvit. Itemque sanctæ memoriæ Flavianum Pontificum Græcorum Congregatione damnatum, pari tenore, quoniam sola Sedes Apostolica non consensit, absolvit, potiusque qui illic receptus fuerat, Dioscorum secundæ Sedis præsulem sua auctoritate damnavit, & impiam Synodum non consentiendo submovit, ac pro veritate, ut Synodus Chalcedonensis fieret, sola decrevit, in qua Pontificibus innumeris, qui latroeinio corruerant Ephesino, veniam poscentibus, sola eoncessit, & in sua perfidia permanentes, nihilominus sua auctoritate prostravit,

178 Deniquè post plura alia ejusdem argumenti pergit ad confutandum aliam Acacianorum rationem, in eo fundatam, quòd cùm Acacius Episcopus extitisset regiæ Civitatis Episcopus, non poterat ab Apostolica Sede damnari: aitque: „ Risimus autem, quòd prærogativam volunt Acacio comparari, quia Episeopus fuerit regiæ Civitatis. Nunquid apud Ravennam, apud Mediolanum, Sirmium, apud Treviros, multis temporibus non constitit Imperator? Numquidnā harū Urbiū Saeerdotes ultra mensuram sibimet antiquitùs deputatam, quippiam suis dignitatibus usurparunt? Numquid Acacius, ut Joannem qualemlibet hominem, Catholicum tamen à catholicis ordinatum, de Alexandria excluderet, Petrumque in hæresi jam detectum, atque damnatum, absque Sedis Apostolicæ consultatione reciperet, aliqua Synodo saltim illic habita, hoc audacter arripuit, ut Calendionem de Antiochia pelleret, hæreticumque Petrum, quem ipse quoque damnaverat, absque notitia Sedis Apostolicæ rursus admitteret, aliqua Synodo id fecisse monstratur? Si certè de dignitate agitur Civitatum, secundæ Sedis, & tertiæ major est dignitas Sacerdotum, quàm ejus Civitatis, quæ non solùm inter Sedes minimè computatur, sed nec inter Metropolitanorum jura censetur. *Hæc & alia* pro eodem argumento scribit Gelasius, ut ostendat justè Acacium à Sede Apostolica fuisse damnatum. Similia quoque tradit in Epistola 15. data ad Episeopos Orientales, cujus initium, licèt mutila: *Quod ergò isti prudentes viri*. Et in quodam ipsius fragmento quòd incipit: *Illud me non mediocriter* ubi recenset fragmentum depromptum ex Epistola Felicis Papæ ad Zenonem Imperatorem, & alterum ex Epistola Acacii ad Simplicium Papam, ut vidère est apud Labæum Tom. 4. Coneiol. pag. 1211. & 1217. Interea hoc eodem anno, quo Gelasius prælibatam ad Episcopos Dardaniæ scripsit Epistolam, Euphemius Imperatoris jussu dignitate Patriarchali exutus, in exilium amandatur.

CAPUT IX.

De continuato Acaciano Schismate ab Euphemii depositione ad usque Gelasii Papæ obitum.

179 Itaque anno Dñi CCCCXCV. supracitato, cùm Anastasius Imperator palam hæreticus ab Euphemio agnitus fuerit, ei restitit, & ut Suidas tradit, minatus est se illum in ordinem reducturum, si in hæresi perseveraret, cujus rei eausa indignatus Imperator, falsis adinuentis accusationibus, deponi jussit: Sic Marcellinus in Chronico sub Consulatu Viatoris, & Æmiliani, inquiens. *Euphemius Constantinopolitanus falsò ab Anastasio Principe accusatus, atque damnatus in exilium ductus est*. Caput verò falsæ accusationis indicat Theodorus Lector in collectan. lib. 2. quòd nimirùm Isaurorum insidiis fomenta præbuisset: *Anastasius*, inquit, *insidias Isaurorum Euphemio acceptas retulit*: sub quo falso pretextu accersiri jussit Episcopos, certè hæreticos, ut Synodali decreto Euphemii depositio concluderetur. *Et cum profectò scripsisset*. Subjungit Theodorus Lector, *Episcopos Domi præsentes congregavit*. Qui in unum eongregati, non spectata veritate, neque servato justitiæ ordine, sed magis ut Imperatori placerent, Sententiam excommunicationis primùm in ipsum pronunciarunt, & inde deposuerunt. *Hi ut Imperatori gratificarentur*, ait idem Theodorus, *Euphemium Excommunicant ac deponunt*.

180 His peractis Imperator loco Euphemii Episcopum Constantinopolitanum substituit Macedonium ejusdem Ecclesiæ presbyterum & Custodem, & quamvis populus plurimùm pro restituendo rogasset Euphemio, nihil obtinère potuit: undè narrationem prosequens Theodorus Lector, ait: *eligit autem Imperator Episcopum Macedonium quendam presbyterum Ecclesiæ, & Custodem. Populus verò seditionem movet propter Euphemium, & Hippodromum supplicandi gratia currunt: at nihil efficiunt: pervicit enim Imperatoris resistentia*. Addit porrò Euphemium à Macedonio cautionem expostulasse, ut sine insidiis abdueeretur, concessam verò fuisse;

acceptâque pecuniâ à Macedonio pro sui & suorum famulorum sustentatione, oblata, abiisse. „ Ille verò, *subdit*, per Macedonium cautionem petiit, ut sine insidiis inde abduceretur. Macedonius verò aliquid laude dignum cogitans, ut cautio illi, & ratio redderetur, consensit; & cùm Euphemius in Baptisterio esset, episcopalia insignia à Diacono sibi ipsi auferri præcepit: atque ita ad Euphemium accessit: factaque mutatione, pecunias illi ad sustentandos eos, qui cum illo erant, dedit.

181 Hunc Macedonium subscripsisse Enotico Zenonis, idem Theodorus lector asserit, inquiens: *Macedonius Imperatori morem gerens, concordiæ Zenonis subscripsit*. Verùm contrarium indicat Cyrillus in vita S. Sabæ cap. 69. apud Surium tom.6. ejusdem temporis scriptor: agens enim de Euphemii depositione, & electione Macedonii, hæc habet: „ Euphemius quidem propter rectam de fide sententiam ab Imperatore (ò justitiæ!) impiè depellitur à Sedis rectione, & in ejus locum evehitur Macedonius. Cùm in his autem esset Ecclesia, iis quidem, qui Euphemium Sede expulerant, assentiri non sustinuit Elias Episcopus Hierosolymitanus, ut qui eum expulissent præter regulam: Macedonio verò non dubitavit communicare, & cum eo convenire, ut qui ipse quoque rectam fidem amplecteretur: quod quidem non parum ab initio turbavit Imperatorem. *Hactenus Cyrillus*. Si itaque rectam fidem profitebatur Macedonius, cujus rei causa ab initio turbatus est Imperator, clarum est, Macedonium Ennoticon Zenonis nequaquam subscripsisse. Erat insuper Macedonius vir pius, & Religiosus, ut idem Theodorus adnotat, à Gennadio viro sanctissimo & rectæ fidei educatus, & ex sorore illius nepos: *Hic Macedonius*, inquit, *vir erat Religiosus, & Sacer utpote à Gennadio educatus, cujus etiam (ut fama habet) nepos erat ex sorore*. Tantæ laudis certè dignus non fuisset, si Ennotico subscripsisset Zenonis.

182 Injustè sanè depositionem passus est & exilium Euphemius, non sine tamen justo Dei judicio: qui enim patris monita audire renuit, par fuit, ut Tyrannum experiri cogeretur: „ Passus est hæc, *ait Baronius*, Euphemius, licèt injustè, & à perfido Imperatore Catholicæ fidei adversario: quòd tamen contempsisset parère Romanis Pontificibus in abdicatione Acacii nominis: meruit ipse, justo Dei judicio, abdicari. Sic planè, qui gloriosum fuisset confessionis ob hæc, quæ passus est, titulum consecutus; quòd ab ipsa Romana Ecclesia minimè meruit ad communionem admitti (extra quam nulla potest esse ex sententia Patrum vera Confessio, neque Martyrium) infelix decessit inglorius, & postea nomen ejus è dypticis est sublatum. *Hæc Baronius*.

183 Hoc porrò cum Patriarcha Macedonio nihil agere pro concordia potuit Gelasius morte præventus, etenim anno immediatè sequenti, nimirum Domini CCCCXCVI. Imperii Anastasii annos VI. Sui Pontificatus anno V. Paulo viro Clarissimo Consule, XI. Kal. Decembris, Gelasius ex hac vita migravit ad Dominum, cùm sedisset annos IV. menses VIII. Dies verò XIX. Cujus loco, septem exactis vacantis Sedis diebus, die nimirum XXVIII. Novembris communi omnium Calculo substitutus fuit Anastasius, Romanus quidem genere Petri filius è regione quinta cognominata Caput Tauri. Licèt Marcellinus non sine errore, hujus Pontificis creationem biennio post reponat, sub Consulatu scilicet Scythæ & Paulini.

184 Hoc insuper eodem anno Palladius hæreticus Episcopus Antiochenus vivere desiit, cùm decem sedisset annos: Subrogatus in ejus locum Flavianus junior qui cùm nomine senis Flaviani orthodoxam quoque hæreditavit fidem: ab exordio enim adversùs Imperatorem cæterosque hæreticos pro Catholica fide, & pro Chalcedonensi Synodo constanter dimicare cœpit, cujus rei causa postea fortiter intemeratoque animo exilium subiit: De cujus fide & constantia scribit Cyrillus loco supra cit. „ Postquam autem Flavianus quoque, qui post mortem Palladii Antiochenæ præfuit Ecclesiæ, eamdem, qua is sentiebat, & in recta veraque ratione ingrediebatur: non poterat amplius contineri ira Imperatoris, qui adversùs pietatem solùm erat fortissimus, nec ferre poterat eorum Concordiam, sed efferatus acri ira percitus utrosque damnat exilio. *Hæc Cyrillus*, indicans summam in fide consensionem Flaviani cum Elia Episcopo Hierosolymitano, & cum Macedonio Constantinopolitano, de fide rectè sentientibus, pro eáque cum Imperatore decertantibus.

CAPUT X.

De eodem continuato Acaciano Schismate sub Pontificatu Anastasii Papæ.

185 ANastasius ergo Papa ut occurreret in exordio sui Pontificatus periclitanti Ecclesiæ Orientali sub hæretico Principe, Legationem Constantinopolim ad hoc munus obeundum Germano Episcopo Capuano, atque Cresconio Episcopo Tridentino, datisque literis, quibus in primis profitetur se pro Christo legatione fungi, dùm pro pace precatur Ecclesiæ, docetque inde non esse temerè judicandum de his qui ad Dominum migraverunt: admonet postea ut specialiter Acacii nomen taceatur in Ecclesia, & quòd contentio magnopere sit cavenda: Hortatur insuper ipsum Imperatorem, ut Alexan-

xandrinos admoneat ad fidem sinceram, & ad paeem redire Catholicam, & ut ipse Constitutis obtemperet Apostolicæ Sedis. Instruit denique, quòd eos, quos post damnationem suam vel baptizavit vel ordinavit Acacius, nulla portio læsionis attingat; & quòd mali, bona ministrando, sibi tantummodo noceant, nec Ecclesiæ Sacramenta commaculent. Ipsa ergò in integrum Epistola, sic se habet.

Gloriosissimo, & Clementissimo Filio Anastasio Augusto, Anastasius Episcopus.

186 „ Exordium Pontificatus mei, primitùs oblata populis pace, pronuntio, & „ consequenter pro fide Catholica humilis „ pietati tuæ precator occurro: in quo primùm mihi Divinum faverem propinquasse „ confido, quòd nunc consonantia in me augustissimi nominis tui non dubium præstat „ auxilium, ut sicut præcelsum vocabulum „ pietatis tuæ per universas gentes toto orbe „ præfulget, ita per ministerium humilitatis meæ, sicut semper est Sedes Beati Petri, in universali Ecclesia assignatum sibi à „ Domino Deo teneat principatum. Nec „ propter unum mortuum, diutiùs tunica illa Salvatoris, desuper contexta per totum, „ malæ sortis patiatur incertum, quæ sola in „ di.cissionem pro firmitate sui venire non „ potuit, serenitate tua præcipuè rēpublicam „ gubernante. Cui enim in privatâ vitâ tantum circa sinceræ Religionis studium fuit, „ ut (sicut fama certissima celebravit) nemo „ magis vel inter præcipuos Sacerdotes præfixas à Sanctis Patribus regulas Ecclesiæ „ custodisse dicatur. Quod sanctum studium „ cum Majestate Imperii crevisse confidimus.

I.

187 „ Legatione itaque fungimur pro „ Christo, nec eos propter offensionem vel „ scandalum patimini publicè nominari, „ quorum merita, vel actus illum judicem „ latere non possunt, in cujus jam sunt judicio constituti. Nec illic se potest interserere in corpore mortali adhuc temeraria „ præsumptio, in quo non solùm confessio „ facit aperta merita singulorum, sed etiam „ silentii ipsius non potest latere secretum. „ Namque & prædecessor noster Papa Felix, „ & etiam Acacius illuc proculdubio sunt, „ ubi unusquisque sub tanto judice non potest perdere sui meriti qualitatem.

II.

188 „ Itaque monente nos beatissimo „ Paulo Apostolo, nè quod fit in hoc offendiculum in Ecclesia, dum, quod facere non „ possumus, de his, qui jam transierunt, „ judicare conemur, observandum esse tranquillitas tua cognoscat. Ait enim de his, „ qui de rebus ad Deum solùm pertinentibus „ judicare præsumunt. *Nemo enim nostrùm* „ *sibi vivit, & nemo sibi moritur: sive enim* „ *vivimus Domino vivimus: Sive morimur,* „ *Domino morimur, Sive ergo vivimus, sive* „ *morimur, Domini sumus. In hoc enim Christus resurrexit à mortuis, ut & vivorum &* „ *mortuorum dominetur. Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut tu quare spernis fratrem tuum? omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Scriptum est enim: Vivo ego* „ *dicit Dominus, quoniàm mihi flectetur omne genu: & omnis lingua confitebitur Deo.* „ *Itaque unusquisque nostrùm pro se rationem* „ *reddet Deo. Non ergò ampliùs invicem judicemus, sed hoc judicate magis, nè ponatis* „ *offendiculum fratri vel scandalum.* Monet „ igitur Beatus Apostolus, nè de his nobis „ præsumamus judicium, de quibus nemo „ potest meliùs, vel veriùs judicare, quàm „ Deus; nec sibi in hoc quispiam temerarios „ ausus usurpet, & propter hoc pax atque „ unitas Ecclesiæ dissipetur, nam & in regum „ libro dicitur: *Non quomodò videt homo, videt Deus, quià homo videt in facie, Deus autem videt in Corde.* Item in Paralipomenon libro primo: *Et nunc, ò Salomon scito Deum Patrum tuorum, & servi illi in corde perfecto & animo volente, quoniam omnia* „ *corda scrutatur Deus, & omnem cogitationem.* Item in Ezechiele: *Hæc dicit Dominus Deus: Sic dixistis domus Israel, & cogitationes cordis vestri ego novi.* Unde & de „ Domino judice dicitur in Evangelio: *Sciens autem Jesus cogitationes eorum dixit:* „ *quid cogitatis mala in cordibus vestris?*

III.

189 „ Precamur itaque clementiam vestram, ut specialiter nomen taceatur Acacii, ut quod multis ex causis scandalum vel „ offendiculum Ecclesiæ concitavit, speciali „ appellatione taceatur, cùm (sicut diximus) „ in generalitate Sacerdotum, uniuscujusque „ meritum illum judicem latere non possit, „ qui novit quid cuique tribuendum sit pro „ æstimata dispensatione meritorum, cui soli cogitationes quoque manifestæ sunt. „ Quantos verò excessus atque præsumptiones habuerit Acacius, nè clementiæ tuæ suggerere per singula fortasse videatur onerosum, Cresconio vel etiam Germano, fratribus, & Coepiscopis meis, quos misimus „ ad serenitatem tuam, de causis singulis „ Acacii qualis fuerit, instructionem plenissimam dedimus, clementiæ vestræ specialiùs recensendum, si hoc pietati tuæ placuerit curiosiùs indagare, nè In aliquo suggestionibus nostris veritas defuisse videatur: ut pro Divina Sapientia vestra perspicuè vidère possitis, non superbia vel elatione Sedis Apostolicæ, in Acacium talem processisse sententiam, sed facinoribus „ certis (quantùm nos extra illud judicium, „ quod solum falli non potest, æstimamus) „ Zelo magis divinitatis extortam.

IV.

I V.

190 „ Nos verò humilliter supplicantes, controversiam in Ecclesia remanere noluimus, cùm magis vitanda contentio sit. Dicitur in proverbiis: *Odium suscitat contentio. Omnes autem qui non contendunt, protegit amicitia*. Et Apostolus ad Corinthios: *Cùm enim sint inter vos æmulationes & contentiones, nonne carnales estis, & secundùm hominem ambulatis?* Item ad Philippenses: *Si quà ergò consolatio in Christo, si quà solatium charitatis, si quà societas spiritus, si quà viscera & miserationes, implete gaudium meum, ut id ipsum dicatis omnes, eandem charitatem habentes, nihil per contentionem, neque per inanem gloriam, sed in humilitate mentis invicem æstimantes sibimetipsis superiores, non sua singuli respicientes, sed aliorum*.

V.

191 „ Hoc tamen præcipuè insinuo Serenitati tuæ, gloriosissime, & Clementissime fili Auguste, ut cùm causæ Alexandrinorum patuerint piissimis auribus vestris, ad Catholicam, & sinceram fidem eos auctoritate, Sapientia, Divinisque vestris monitis redire faciatis. Nàm quid tenendum sit in Religione Catholica, secundùm diffinita Patrum, & prædicationē omniū Sacerdotum, qui in Ecclesia floruerunt, si hoc quoque præceperitis, scientibus in memoriam transmittendo renovabimus, ignorantibus ad discendum pro officio nostræ instructionis offeremus, ut nulla extra hæc ingeniorum jactantia vel pravitas audiatur.

V I.

192 „ Illud verò peculiariùs pro amore Imperii vestri & beatitudine, quæ vestrum consequi poterit regnum, pro Apostolico officio prædicamus, ut (sicut docet, & Spiritus Sanctus dictat) monitis nostris obedientia præbeatur, ut bona omnia vestram Rempublicam consequantur, sicut in Exodo promittitur. *Si audieris vocē Domini Dei tui, & quæ placent ei feceris coràm ipso, & obedieris præceptis ejus; omnem infirmitatem, quam importavi Ægiptiis, non importabo in te: Ego enim Dominus sum, qui salvum facio te*. Et illic iterùm tubâ potentissimâ canitur: *Et nunc Israel quid Dominus Deus tuus postulat à te aliud, quàm ut timeas Dominum Deum tuum, & ambules in omnibus viis ejus, & diligas eam, & servias Domino Deo tuo ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, custodire præcepta Domini Dei tui, & justitias ejus, quas ego mando tibi?* Hæc me suggerentem frequentiùs non spernat pietas tua, ante oculos tuos habens Domini in Evangelio verba. *Qui audit vos, me audit, & qui vos spernit me spernit; & qui me spernit, spernit eum, qui me misit*. Nam Apostolus, concinens Salvatori nostro ità loquitur: *Quapropter qui hæc spernit, non hominem spernit, sed Deum, qui dedit Spiritum Sanctum suum in nobis*. Pectus clementiæ vestræ Sacratum est publicæ fœlicitati, ut per præstantiam vestram, quam velut Vicarius Deus præsidere jussit in terris Evangelicis, Apostolicisque præceptis, non dura superbia resistatur, sed per obedientiam, quæ sunt salutifera, compleantur.

V I I.

193. „ Nàm secundùm Ecclesiæ consuetudinem, Sacratissimum Serenitatis tuæ pectus agnoscat, quod nullum de his vel quos baptizavit Acacius, vel quos Sacerdotes, sivè Levitas secundùm Canones ordinavit, ulla eos nomine Acacii portio læsionis attingat, quo forsitan per iniquum tradita Sacramenti gratia, minus firma videatur. Nàm & Baptismum, quod procul fit ab Ecclesia, sivè ab adultero, vel à fure fuerit datum, ad percipientes munus pervenit illabatum: quia vox illa, quæ per columbam sonuit, omnem maculam humanæ pollutionis excludit, qua declaratur ac dicitur: *Hic est qui baptizat in Spiritu Sācto & igne*. Nàm si visibilis Solis istius radii, cùm per loca fœtidissima transeunt, nulla contactus inquinatione maculantur, multò magis illius, qui istum visibilem fecit, virtus nulla ministri indignitate constringitur. Nàm & Judas cùm fuerit sacrilegus, atque fur, quidquid egit, inter Apostolos pro dignitate commissa, beneficia per impium data, nulla ex hoc detrimenta senserunt, declarante hoc ipsum Domino manifestissima voce: *Scribæ*, inquit, *& Pharisæi super Cathedram Moysi sedent: quæ dicunt, facite, quæ autem faciunt nolite facere: dicunt enim & non faciunt*. Quidquid ergo ad hominum profectum quilibet in Ecclesia minister officio suo videtur operari, hoc totum contineri implendo Divinitatis effectum, ita ille per quem Christus loquitur Paulus affirmat: *Ego plantavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus*. A' Deo autem non quæritur, quis vel qualis prædicet, ut invidos etiàm benè prædicare Christum confirmet, quo malo Diabolus ipse dejectus est, & hoc ipse prædicare non desinit.

V I I I.

194 „ Ideo ergo & ipse Acacius, cujus nomē dicimus esse reticendū, malè bona ministrando, sibi tantùm nocuit. Nàm inviolabile Sacramentum quod per illum datum est, aliis perfectionem suæ virtutis obtinuit, ei autem obfuit. Quòd cùm ita sit, aliquorum intantùm se extendit curiosa suspicio, ut imaginentur, prolato à Papa Felice judicio, postea inefficaciter in Sacra-

„ mentis, quæ Acacius usurpavit, egisse: ac
„ proinde eos metuere, qui vel in consecra-
„ tionibus, vel in Baptismate Mysteria tra-
„ dita susceperunt, nè irrita beneficia Divi-
„ na videantur. Meminerint, in hac quoque
„ parte similiter tractatum prævalere Supe-
„ riorem, quia non sine usurpatione nomi-
„ nis Sacerdotii, adjudicatus hoc egit: in
„ quo virtutem suam obtinentibus Mysteriis,
„ in hoc quoque aliis rea sibi persona non no-
„ cuit. Nàm ad illud pertinuit, quod tubâ
„ Davidicâ canitur: *Verumtamen Deus con-*
„ *quassabit capita inimicorum suorum, verti-*
„ *cem Capilli perambulantium in delictis suis.*
„ Nàm superbia semper sibi, non aliis, fa-
„ cit ruinam: quod universa scripturarum
„ Cœlestium testatur auctoritas, sicut etiam
„ per Spiritum Sanctum dicitur à Propheta:
„ *Non habitabit in medio domus meæ, qui fa-*
„ *cit superbiam.* Unde cùm sibi Sacerdotis
„ nomen vindicaverit condemnatus, in ipsi-
„ us verticem superbiæ tumor inflictus est,
„ quia non populus, qui in Mysteriis donum
„ ipsius sitiebat, exclusus est, sed anima so-
„ la illa, quæ peccaverat, justo judicio pro-
„ priæ culpæ erat obnoxia: quod ubique nu-
„ merosa scripturarũ testatur instructio. Un-
„ de remotis hominum studiis, sivè versuti-
„ is, in hac adhuc præsenti fragilitate posi-
„ torum, secundùm preces nostras, annisu
„ & auctoritate Imperiali offerte Deo nostro
„ unam Catholicam Ecclesiam, & Apostoli-
„ cam: quia hoc solum est, in quo non so-
„ lùm in terris, sed etiam in Cœlo triumpha-
„ re possitis. *Omnipotens Deus regnum & sa-*
„ *lutem tuam perpetua protectione custodiat,*
„ *gloriosissime, & Clementissime semper Au-*
„ *guste.* *Hactenus* Epistola.

195 Hisce itaque munitis literis Germanus, & Cresconius, comitante eos Festo Romano patricio, profecti sunt Constantinopolim anno Dñi CDXCVII. currente anno I. Pontificatus Anastasii, Anastasii Imperatoris VII. eodem Anastasio iterum Consule. Cumque pervenissent ibi, Anastasius benè illos recepit, detinuitque tamen plus quàm par erat, ad finem videlicet usque anni sequentis, nullo dato responso. Interea tamen dolosè cogitabat quomodo inducere Anastasium Papam posset ad subscribẽdum Ennoticon Zenonis. Dùm porrò prælibati Apostolicæ Sedis Legati hujus rei causa Constãtinopoli morarentur, fama percrebruit in universo Oriente, à Sede Apostolica missos pro Ecclesiarum pace & unione Legatos ad ipsum Imperatorem. Quarè Apocrisarii Ecclesiæ Alexãdrinæ Constantinopoli morãtes, ut sua Ecclesia in Communionem Apostolicæ Sedis reciperetur, supplicem Libellum, atque fidei confessionis Festo, & Episcopis Germano & Cresconio obtulerunt, tenoris sequentis.

Gloriosissimo atque Excellentissimo Patricio Festo, & Venerabilibus Episcopis Cresconio, & Germano simul cum ejus potestate directis in Legatione ab Urbe Roma ad Clementissimum & Christo amabilem Imperatorem Anastasium, Alexandrinæ Venerabilis Ecclesiæ Dioscorus presbyter, & Charem Lector Responsis ejusdem Ecclesiæ servientes.

196 „ Venerabiles Sanctæ Ecclesiæ Ro-
„ manæ Urbis, atque Alexandrinæ non so-
„ lùm fidem rectam, & immaculatam, ex
„ quo salutaris in eis prædicatus est sermo,
„ sed etiam in Divino Ministerio semper con-
„ cordiam servaverunt. Quippè cùm ab uno
„ fuerit in utrisque jactum fidei fundamen-
„ tum (Petrum memoramus Beatum Aposto-
„ lum, cujus per omnia Sanctus Evangeli-
„ sta Marcus extitit imitator) itant si quan-
„ do contigerit in rebus ambiguis, quædam
„ Episcoporum Concilia celebrari, Sanctis-
„ simus is qui Romanæ præsideret Ecclesiæ,
„ Reverendissimum Alexandrinæ Civitatis
„ Archiepiscopum deligeret, ut sui curam
„ loci susciperet.

197 „ Sed hostem humani generis, cui
„ bona perosa sunt, qui in perniciem no-
„ stram impio semper furore grassatur, non
„ piguit per Satellites proprios Zizania in-
„ ter utrasque conserere, ut tantæ unitatis
„ discordiam perpetraret. Nàm Eutychete
„ impiissimo contra fidem, quæ in Beatissi-
„ mis Apostolis prædicata est, sentiente,
„ & docere tentante, contigit per idem tem-
„ pus Sedis Apostolicæ præsulem tunc Leo-
„ nem literas ad Chalcedonense Concilium
„ destinare, quarum literarum fuere Inter-
„ pretes hi, qui cum Theodoreto Cyrorum
„ Civitatis Episcopo tunc fuerant Nestoria-
„ næ hæresis sectatores: contràque eam fi-
„ dem, quæ à Venerabilibus trecentis decem
„ & octo Patribus est edita, supra memora-
„ tæ literæ probantur existere; & non pravas
„ occasiones his, qui ejusdem nefandissimi
„ Nestorii blasphemias vendicant, præstite-
„ runt: ita ut licentiis astruerent eundem
„ Nestorium minimè perversa sensisse. His
„ igitur causis Deo amabilis populus noster
„ offensus est, & de Græca translatione ar-
„ bitratus est in Latino quoque sermone sen-
„ sum contineri, ac se se ab unitate Romanæ
„ divisit Ecclesiæ. Nec non etiàm Romanus
„ Antistes, extimans nos contra eam fidem,
„ quæ tradita est à Beatissimis Apostolis, con-
„ spirasse, à nostra se communione suspendit.

190 „ Veruntamen ejus volentes satisfa-
„ cere sanctitati, nos eam fidem tenère, quam
„ Princeps Apostolorum Petrus, ejusque Di-
„ scipulus Marcus Beatissimi crediderunt, &
„ postmodum trecenti decem & octo venera-
„ biles edidère Pontifices, Legatos ad Ur-
bem

„ bem Romam noftra dirigere curavit Eccle-
„ fia. Sed ibi quidam Civitatis noftræ reper-
„ tus eft à recta fide diffentiens, atque ab ea
„ ex caufis quoque diverfis alienus exiftens,
„ qui hoc vifus eft perpetrare, nè ulla in fu-
„ fcipiendis Legatis copia præberetur: qui
„ nec ad faciem ufque falutationis admiffi,
„ fine aliquo effectu reverfi funt.

199 „ Quià verò antè non multum tem-
„ poris Photinus religiofus Diaconus San-
„ ctæ Theffalonicenfis Ecclefiæ nobifcum de
„ pace Ecclefiarum verba conferuit, dixitque
„ fe antè fpatium parvi temporis deftinatum
„ à fanctiffimo Archiepifcopo Andrea Thef-
„ falonicenfis Ecclefiæ ad Romanum Pontifi-
„ cem Anaftafium: & affirmabat de his, quæ
„ nos vehementer offendunt, In translatione
„ Epiftolæ fibi fatisfactum fuiffe à fupradicto
„ Præfule Romanæ Ecclefiæ, quòd fcilicet in
„ Epiftolæ translatione comprobarentur er-
„ rores: ipfam verò Latinam Epiftolam juxta
„ fidem trecentorum decem & octo Sancto-
„ rum Patrum editam conftitiffe. Infuper
„ quædam retulit ex perfona ejufdem Anti-
„ ftitis fuiffe narrata, quæ ad vituperationem
„ eorum, quæ in translatione funt indita, per-
„ tinerent: & ad illos, qui ea confingere ten-
„ taverunt, ad fatisfactionem eorum qui re-
„ ctam fidem, immaculatamque cuftodire
„ non negligunt.

200 „ Quibus abundè fanatis, cupien-
„ tefque priftinam redintegrari concordiam,
„ maluimus etiam à vobis, fi vera funt illa,
„ quæ Photinus religiofus Diaconus nobis
„ retulerat, edoceri, veftræque defideravi-
„ mus occurrere fanctitati, & de his omnibus
„ habere colloquium. Verùm fanctitas ve-
„ ftra, non femel fed crebrò nos docere di-
„ gnata eft, in Epiftolæ interpretatione er-
„ rores interfitos non in latino textu fuiffe
„ conceptos. Quapropter fupplicamus vo-
„ bis, ut confeffionem noftræ fidei fumere-
„ tis: pro qua venerabilis Ecclefiæ noftræ le-
„ gatione perfungimur: quam fidem etiam
„ ubique Sanctiffimus Archiepifcopus inti-
„ mavit, & approbantium accepit refcripta
„ cunctorum. Quod fi etiam veftram huic
„ fidei Sanctam Ecclefiam videritis congrue-
„ re, nobis fatisfieri jubeatis; ut fublatis è
„ medio fcandalis ad priftinam tàm Romana,
„ quàm Alexandrina venerabiles Ecclefię re-
„ deant unitatem.

201 „ Hanc autem fidei confeffionem vo-
„ bis obtulimus taliter cōtinentem ex Evan-
„ gelicis Apoftolicifque præconiis infpira-
„ tione divina folam veram rectamque fidem,
„ quam trecenti decem & octo venerabiles
„ Patres, qui in Nicæna Synodo congregati
„ funt, ediderunt, quam & fecuti funt cen-
„ tumquinquaginta, qui ad Urbem regiam
„ convenerunt æquè venerandi Pontifices.
„ Hanc etiam exequentes, qui Ephefi colle-
„ cti funt Patres, annuente quoque Sedis
„ Apoftolicæ Papa Sāctiffimo Cœleftino, fa-
„ crilegum damnavere Neftorium, pœnam
„ in eos qui tentaverint fidem aliam ftatuere,
„ præfigentes: quem Neftorium nos quoque
„ fimul cum Eutychete contraria his quæ fu-
„ periùs dicta funt fentientes anathematis ul-
„ tione damnamus, fufcipientes duodecim
„ illa Capitula, quæ venerādæ memoriæ Cy-
„ rillus Alexandrinæ Ecclefiæ quondam Ar-
„ chiepifcopus fcripfit.

202 „ Confitemur autem unigenitum
„ Dei filium & Deum, qui fecundùm verita-
„ tem factus eft homo, Dominum Noftrum
„ Jefum Chriftum confubftantialem Patri
„ fecundùm Divinitatē, & confubftantialem
„ nobis eundem ipfum fecundùm humanita-
„ tem; qui defcendit & incarnatus eft de Spi-
„ ritu Sancto ex Maria Virgine Theotoco,
„ hoc eft, Dei genitrice, unum Filium non
„ duos exiftere. Unius namque dicimus uni-
„ geniti filii Dei, fivè miracula, fivè etiam
„ paffiones, quas fponte pro nobis carne fu-
„ ftinuit. Eos autem qui dividunt, vel con-
„ fundunt, aut phantafiam aliquam introdu-
„ cunt, nequaquam omninò recipimus: quia
„ incarnatio illa, quam Dei genitrix fecun-
„ dùm veritatem ex fe edidit, augumentum
„ filii non effecit: Manfit enim Trinitas, etiam
„ incarnato, quod unum ex Trinitate eft,
„ Verbo Dei. Hæc itaque fcripfimus, non
„ fidem novantes, fed vobis causâ concor-
„ diæ fatisfacere cupientes. Omnem autem
„ qui aliter fentit, fenferitue, feù nunc, feù
„ aliquando in quocumque loco vel in quoli-
„ bet Concilio, anathematis pœnâ percelli-
„ mus, præcipuè verò Neftorium, & Euty-
„ chetem, univerfofque qui illis affentiunt.

203 „ Veftra igitur reverentia fufcipiens
„ fidem noftram, hanc fe Præfuli Romanæ
„ Ecclefiæ Anaftafio afferuit relaturam: quem
„ & paratum exiftere memorabat fatisfacturū
„ illis, qui fuiffent à nobis hac caufa tranf-
„ miffi. Illud etiam afferebat, hanc fidem
„ Diofcorum, Timotheum, Petrumque fen-
„ fiffe noftræ quidem Civitatis Archiepifco-
„ pos, nec deberi in Dypticis eorum nomi-
„ na recenferi. Nos contra popofcimus, aut
„ perduci adversùs eos qui aftruant, talefque
„ demonftrent, aut fi non reperientur qui
„ eos convincere potuiffent, nobis pro eo-
„ rum perfona fatisfacientibus acquiefcant;
„ demonftrantibus, & approbantibus,
„ quòd hanc fidem tenuerint, docuerint,
„ cunctifque quos informaverint, tradiderint
„ præfati parentes noftri, & Archiepifcopi
„ Timotheus, Diofcorus, & Petrus. Ve-
„ ftra autem Sanctitas renuit, dicens non fi-
„ bi fuiffe præceptum ab Apoftolicæ Sedis
„ Antiftite de his facere quæftionem.

204 „ Hujus rei gratiâ obteftamur vos
„ coram magno Deo, & Salvatore noftro Je-
„ fu Chrifto, qui de Sancta & Dei Genitrice
„ Maria Virgine incarnatus, & natus eft,

„ quique concordem glorificationem servi-
„ tutemque fidelium probat libenter & suscipit, & Sanctis Angelis ejus, per hanc „ eandem immaculatam, quæ de illo est fidem, ut ad Urbem Romam, favente Domino, venientes hanc chartulam offeratis „ Apostolicæ Sedis Antistiti Anastasio, quæ „ ex persona Sanctæ Ecclesiæ Alexandrinæ „ vobis oblata est: ut ejus sanctitas relegens „ quæ sibi fuerint placita, seu literis ad Sanctissimum nostrum Archiepiscopum datis, „ per aliquem internuntium manifestare dignetur. Nàm cùm à Sanctitate ejus fidei „ rectæ fuerit servata Confessio, quæ est ad „ Beatis Patribus constituta, nos paratos „ existere profitemur ad Urbem Romam Legatos, qui pro unitate Sanctarum Ecclesiarum Dei agere debeant, destinare.

205 „ Confidimus autem in Domino nostro Jesu Christo, quòd huic fidei ejus beatitudo consentiens, juxta illa, quæ in responsione sunt posita, velut proprios etiam „ nostros populos arbitretur, & pro eorum „ regimine sollicitudinem gerat, cupiens secundùm Deum omnibus utilis approbari. „ Exemplum autèm hujus Chartulæ apud „ nos detinuimus, necessè habeutes, si qua „ mora pervenerit, quo minùs Sanctarum „ Ecclesiarum unitas fiat, in illo glorioso de „ Cœlis adventu Domini nostri Jesu Christi, „ cum venerit judicare vivos & mortuos, ante Tribunal ejus, ubi nulla est acceptio „ personarum, cum hoc assistere ad refellendum eos, qui Sanctarum Ecclesiarum neglexerunt unitatem. *Hactenus Libellus Ecclesiæ Alexandrinæ*.

206 In eo namque mira hæreticorum vafricies maximè videre est, dùm à falsatis Leonis Magni per hæreticos datis ad Flavianum literis, exordiuntur, ut hac afferta veritate in cæteris Simplices deciperent: in hoc enim verum fassi sunt, contestante eodem S. Leone in Epistola 69. ad Marcianum data, ab hæreticis suam scriptam ad Flavianum Epistolam falsatam fuisse, ut, mutatis quibusdam verbis & Syllabis, receptor Nestoriani erroris videretur. Neque in fidei Confessione errorem aliquem explicuerunt, ut hoc pacto ostenderent, Ecclesiam Alexandrinam Nicænam sectari fidem, proindeque iniustè ab Ecclesia Romana reiici, à suaque repelli communione. Fraus tamen illorum in duobus apparuit; & quòd de Synodo Chalcedonensi, de quo tunc magna erat controversia, Anastasio principe, omnimodis ut ab universis anathematizaretur procurante, vel minimum verbum faciunt; & quòd Dioscorum, Petrum, & Timotheum quondam Episcopos Alexandrinos, nefandissimos hæreticos, & perditissimos homines, in Sacris Dypticis, & in Sanctorum Episcoporum numerum retinendos pronunciant. Unde meritò ab Apostolicæ Sedis Legatis, Ecclesiaque Romana, cum suo libello rejecti sunt.

207 Interea temporis, commorantibus adhuc Constantinopoli Apostolicæ Sedis Legatis, Macedonius Patriarcha propensior factus erga Ecclesiam Romanam, egit cum Festo, ut causam suam, rationemque Anastasio Romano Episcopo afferret: Sed renuit Imperator, hoc nè fieret districtè prohibens: Ita Theodorus Lector in Collect. lib. 2. inquiens: *Per hunc Festum Macedonius Episcopus Constantinopolitanus Anastasio Romano Episcopo rationem reddere voluit: verùm nè hoc faceret, ab Imperatore est prohibitus*. Agebat Imperator cum eodem Festo viro sæculari ex ordine Senatorio, de modo inducendi Anastasium Pontificem ad subscribendum Ennotico Zenonis, cùm nihil cum Episcopis Legatis proficere posse dignosceret: onus suscepit Festus, ut Imperatori gratificaret, Romamque hoc animo revertitur, ut idem Theodorus Lector subjungit, inquiens; *Festus verò (sicut fert fama) Imperatori clanculò pollicitus est, persuasurum se Romano Episcopo; ut concordiæ Zenonis subscriberet*. Atqui dùm Romam appulit, Anastasium Papam mortuum reperit: *Cum autem Romam venisset*, concludit Theodorus, *Anastasium Episcopum* mortuum reperit.

208 Eodem tempore Athanasius hæreticus Ecclesiæ Alexandrinæ Episcopus ultimũ clausit diem, succedente in Alexandrina Cathedra Joanne cognomento Mela, qui decessorum vestigia sequens, Eunotico & ipse subscripsit Zenonis, ut ait Liberatus in Breviario Ca. 18. scribens: „ Sic enim Athanasio „ hæretico tempus Episcopatus sui complente post eum ordinatur Alexandrinus Episcopus Joannes cognomento Mela, qui & „ ipse secutus Petrum & Athanasium præcessores, & in edicto unitivo communicavit „ aliis Sedibus. *Hæc Liberatus*. Leontius verò Bizantinus post Athanasii obitum quatuor meminit Episcoporum sibi invicem succedentium, qui omnes hæretici Ennotico Zenonis adhæserunt: *Post Athanasium*, inquit, *Joannes fit Episcopus, rursumque Joannes alter, inde Dioscorus, & tandem Timotheus, qui omnes unionis scriptum recipiebant, & Synodum anathematizabant*. Id porrò quod Liberatus subjungit de Episcopo Constantinopolitano, Antiocheno, & Hierosolymitano communicantibus in Edicto unitivo, falsum est, nec sine calumnia assertum: nàm nec Macedonius Episcopus Constantinopolitanus, nec Flavianus Antiochenus, nec Elias Hierosolymitanus, receperunt Ennoticon Zenonis, sed apertè palamque professi sunt Synodum Chalcedonensem, ut superiùs de Flaviano & Elia dictum est, & de Macedonio infra clariùs constabit.

CA-

CAPUT XI.

De eodem Schismate Acaciano Sub Symmaco Papa usque ad Macedonii Episcopi Constantinopolitani depositionem.

209 LAbente ferè anno CDXCVIII. Imperii Anastasii anno VIII. Anastasii autem Papæ II. Paulino, & Joanne Scytha Coss. idem Anastasius Papa cùm sedisset annum I. Menses XI. dies verò XXIII. ex hac vita migravit XVI. Kal. Decembris. Post cujus obitum de successore eligendo permultùm certatum est. Etenim Romam reversus Festus, ut superiùs diximus, & mortuum reperiens Anastasium, ut promissis satisfaceret, operam dedit, malis tamen artibus, nec sine pecuniæ effusione, ut is eligeretur, quem præsciret suis votis adhæsurum in recipiendo Zenonis Ennotico: ità Græcus Auctor Theodorus Lector loco supra cit., ubi recensito Festi Romam reditu, Anastasiique obitu subjungit: „ Quapropter studium impendit, ut „ (quod quærebatur) quibusdam prætextibus „ subscriberetur. Multis enim pecuniâ cor„ ruptis, id perfecit, ut præter consuetudi„ nem Episcopus quidam eligeretur, Roma„ nus natione, nomine Laurentius.

210 Itaque diviso Clero & Romano Populo, Senatuque pariter in duas partes discisso, aliis in Basilica convenientibus Constàtiniana, aliis in Basilica S. Mariæ, illi Symmacum, isti Laurentium, non sine multorum cæde Pontificem renunciarunt, faventibus Laurentio, Festo, & Probino potentissimo Senatore cum suis adhærentibus, Symmacum verò patrocinante cum majori atque saniori parte Cleri & Populi, aliisque ex Senatorio ordine, Fausto ex Consule: unde idem qui supra Theodorus Lector ait: *Ordinatur itaque duo: à pluribus quidem ex Diacono ordinatur Symmachus: ab aliis verò Laurentius. Quorum gratiâ Romæ cædes, rapinæ, & alia innumera mala perpetrantur.* Auctor porrò Pontificalis, de hac eadem contentione in vita Symmachi sic scribit. „ Symmachus „ natione Sardus, ex patre Fortunato, se„ dit annos XV. menses VII. dies XXII. Hic „ fuit temporibus Theodorici regis, & Ana„ stasii Augusti, à die X. Kal. Decembris, us„ que ad diem XIV. Kal. Augusti. Hic sub „ contentione ordinatus est uno die cum „ Laurentio; Symmachus in Basilica Con„ stàtiniana, Laurentius in Basilica Beatæ Ma„ riæ. Ex qua causa separatus est Clerus, & „ divisus est Senatus. Alii cum Symmacho „ erant, alii verò cum Laurentio.

211 Hac itque stante controversia, conventione facta inter partes, itum est ad Theodorici Regis judicium Ravennæ tunc degentis, cujus sententia fuit, ut Anastasius Bibliothecarius scribit: *ut qui primo ordinatus fuisset, vel ubi pars maxima cognosceretur, ipse sederet in Apostolica Sede: quod tandem æquitas in Symmachum invenit, & cognitio veritatis, & factus est Præsul Symmachus.* Hæc quidem præter regulas Sacrosque Canones acta sunt, necessitate tamen cogente, ut cædes, rapinæ, dissensionesque in Urbe Roma hujus Schismatis occasione cessarent, aliud non habentes remedium, nisi, utràque consentiente parte, judicium Regis, quamvis Ariani, expetere.

212 Firmato itaque, ut par erat, in solio Petri Symmacho, Synodum Romæ celebrandam statim indixit: ad quam ex Universa Italia convenerunt Episcopi septuaginta duo: De tempore hujus Synodi, & indictione ejusdem, hæc Acta Synodalia habetur. *Post consulatum Paulini viri Clarissimi, Kalendis Martii in Basilica Beati Petri Apostoli, Synodo præsidente Beatissimo Papa Symmacho:* Sic liquet, celebratum esse anno Dñi CDXCIX. currente anno IX. Imperii Anastasii, bimestri post suam electionem. Prosequuntur inde Acta: „ Fulgentius Archidiaconus dixit: „ Beatitudo vestra, directis ante hac per „ Provincias auctoritatibus, frequentem Ita„ liæ Sacerdotum Synodum convocavit, „ quorum præsentia in vestris videtur oculis „ constituta. Nunc Beatitudo vestra, quæ „ ad Ecclesiasticas indemnitates, vel ad pa„ cem totius Ecclesiæ pertinent sive concor„ diam, dignetur tractabiliter ordinare. *Hæc ibi*: unde constat non à Theodorico Rege, ut nonnulli falsò autumant, hanc Synodum indictam, sed ab ipso solo Symmacho Romanæ Ecclesiæ Episcopo. Subjungunt inde Acta. *Acclamatum est ab omnibus Episcopis & presbyteris. Exaudi Christe Symmacho vita. Dictum est decies. cujus sedem & annos. Dictum est novies. Ut facias, rogamus; Dictum est decies.* Et ita apparet, Symmachum ab universo Concilio pro legitimo habitum esse Pontifice.

213 Auctor Pontificalis, sivè Anastasius in vita Symmachi, scribit, in hac Synodo, Laurentium, qui cum eo de Papatu certaverat, ordinatum fuisse Episcopum Nucerinæ Civitatis. *Symmachus*, inquit, *congregavit Synodum, & constituit Laurentium in Nucerina Civitate Episcopum, intuitu misericordiæ.* Cæterùm causam habiti Concilii idem Symmachus consignat cap.a. dùm ait: „ Concı„ lium dilectionis vestræ, neglecta hycmis „ asperitate, sollicitudo nostra pro Ecclesiastica indemnitate specialiter congregavit, ut Episcopalem ambitum, & confusionis incertum, vel popularem tumultum, quem per subreptionem Diaboli usurpatione aliquorum tempore ordinationis meæ constat exortum, communicato paritèr tractatu, in futurum possimus robustè, ac vivaciter amputare.

214 Constitutum ergò est in ea Synodo, ut „ Si presbyter, aut Diaconus, aut Cleri-

„ ricus, Papa incolumi, & eo inconsulto, „ aut subscriptionem pro Romano Pontificatu commodare, aut pittacia promittere, „ aut Sacramentum præbère tentaverit, aut „ aliquod certè suffragium polliceri, vel de „ hac causa, privatis conventiculis factis, „ deliberare atque decernere, loci sui dignitate atque communione privetur. *Item*. „ Ut si transitus Papæ inopinatus evenerit, „ ut de sui electione successoris non possit „ ante decernere. Si quidem in unum inclinavit totius Ecclesiastici ordinis electio, „ conservetur electus Episcopus. Si autèm „ (ut fieri solet) studia cœperint esse diversa „ eorum, de quibus certamen emerserit, „ vincat sententia plurimorum: Sic tamen, „ ut Sacerdotio careat, qui captus promissione, non recto judicio de electione decreverit. *Deniquè*, ut si quis ad Ecclesiasticam pertulerit notitiam consilia eorum, „ qui contra hanc Synodum de Pontificali „ egerint ambitu, & rationabili probatione „ convicerit, particeps actionis hujusmodi, „ non solum purgatus ab omni culpa sit, sed „ etiàm remuneratione, quæ non indigna sit „ sublevetur. Hæc itaque Synodica constituta ab universis Episcopis comprobata fuere, quibus post Symmachum & ipsi subscripsère numero septuaginta tres, post quos & Præsbyteri, numero sexaginta septem: inde Diaconi numero quinque.

214 Sic itaque Romæ rebus compositis, ad Orientales turbines sedàdos animum convertit Symmachus, & cùm juxta morem literas gratulatorias Anastasii expectasset Imperatoris, nec accepisset, prout in fine suæ Apologeticæ Epistolæ ad eundem Imperatorem datæ, idem Symmachus indicat, ipse monitorias ad eundem fecit literas, admonens, ut à communicatione, & patrocinio desisteret hæreticorum, licèt hujusmodi literæ desiderentur. At Anastasium nedùm monitis parère detrectavit, verùm adversùs Catholicos, eosque qui Sedi Apostolicæ communicabant, Chalcedonensemque Synodum recipiebant, bellum movit, adeo ut immissis in eos militibus cogeret eos cum hæreticis communicare.

215 Intereà Romæ novæ turbæ excitantur adversùs Symmachum, Festo & Probino Auctoribus, calumniosè in eum agentibus, & de variis Criminibus ipsum accusantibus: proindè revocato Laurentio, complures de Clero & populo, cum iisdem Senatoribus relicto Symmacho, ei adhæserunt, Schismate iterum renovato. Sic Anastasius in Symmachi vita, inquiens: „ Post annos verò quatuor, aliqui ex Clero Zelo ducti, & alii qui ex Senatu, maximè Festus & Probinus, incriminaverunt Symmachum: & „ subornaverunt falsos testes, quos miserunt „ Ravennam ad regem Theodoricum, accusantes Beatum Symmachum, & occultè „ revocaverunt Laurentium post Libellum „ Romæ factum; & fecerunt Schisma, & divisus est iterum Clerus: Nàm alii communicaverunt Symmacho, & alii Laurentio. *Hæc Anastasius*, in eo solùm errans, quòd dicat hæc accidisse post quatuor annos, cum eodem primo Symmachi Pontificatus anno evenisse, Ravennæ adhuc commorante Theodorico, certum sit ex iis, quæ ipse Anastasius subjungit, & quæ de reditu Theodorici ad Urbem Romam consignat Cassiodorus: Ait enim Anastasius. „ Tunc Festus & Probinus Senatores miserunt relationem Regi; „ & cœperunt agere, ut visitatorem daret „ Rex Sedi Apostolicæ. Tunc Rex dedit Petrum Altinæ Civitatis Episcopum, quod „ Canones prohibent. *Hæc Anastasius*. Cassiodorus verò consignat reditum Theodorici Regis ad Urbem anno immediatè sequenti, nimirum Domini D. Patricio, & Hippatio Coss. Sub quorum consulatu, hæc habet: „ Sub quibus, Rex Theodoricus Romam „ cunctorum voto expetitus advenit, & Senatum suum mira affabilitate tractans, Romanæ plebi donavit annonas, atque murandis mœnibus deputatæ per annos singulos pecuniæ quantitatæ subvenit.

216 Et hoc eodem anno celebrata est Romæ secunda Synodus sub Symmacho, præsente Romæ Theodorico, in qua Pontifex ab objectis criminibus se expurgavit, damnatis Petro Episcopo Altinæ, quem Visitatorem delegerat Theodoricus, & Laurentio Episcopo Nucerino Apostolicæ Sedis invasoribus, de qua Synodo sic Anastasius scribit: „ Eodem tempore Beatus Symmachus congregavit Episcopos CXV. & facta Synodo, „ purgatur à crimine, & damnatur Petrus „ Altinas invasor Sedis Apostolicæ, & Laurentius Nucerinus, quia vivo Episcopo „ Symmacho pervaserunt Sedem ejus. Tunc „ ab omnibus Episcopis, & Presbyteris, & „ Diaconibus, & omni Clero vel Plebe reintegratur Sedi Apostolicæ Beatus Symmachus cum gloria apud Beatum Petrum sedère Præsul.

217 Non perindè tumultus quievit, conspirantibus in invicem Seditiosis, quinimmò in eos qui Symmacho communicabant insurgentibus, Festo, atque Probino ex Consulibus turbam moventibus, undè cædes plurimæ Romæ visæ sunt rapinæ, plurimaque mala, ut subjungit Anastasius, inquiens: „ Eodem tempore Festus caput Senatus exconsul, & Probinus exconsul cœperunt intra „ Urbem Romam pugnare cum aliis Senatoribus, & maximè cum Fausto exconsule, „ & cædes & homicidia in Clero ex invidia „ fiebant. Qui verò communicabant Beato „ Symmacho justè, publicè qui inventi fuissent intra Urbem, gladio necabantur. „ Etiàm sanctimoniales Mulieres, & Virgines deponentes de Monasteriis, vel de ha-

bi-

„ bitaculis suis, denudantes sexum fœmi-
„ neum, cædibus plagarum afflictas vulnera-
„ bant, & omni die pugnas contra Ecclesiam
„ in media Civitate gerebant. Et multos Sa-
„ cerdotes occiderunt, inter quos Dignissi-
„ mum, & Gordanum presbyteros ad vincu-
„ la S. Petri, & ad Sanctos Ioannem & Pau-
„ lum fustibus & gladio interfecerunt, &
„ multos Christianos, itaut nulli esset secu-
„ ritas die vel nocte de Clero in Civitate am-
„ bulare: solus autem Faustus exconsul pro
„ Ecclesia pugnabat. *Hactenus Anastasius*.

218 Hisce ergò malis ut occurreret Theodoricus Rex, Romam reversus jussit iterum aliam Synodum congregari, ut in ea iterum causa Symmachi cognita, judicio, Sententiâve Episcoporum finiretur. Sicque per Symmachum, jubente, ut dictum est, Theodorico Rege, Indicta Synodo, prout indicant Acta ipsa, ubi dicitur. *Sed potentissimus Princeps, ipsum quoque Papam in colligenda Synodo voluntatem suam literis demonstrasse significavit*. Et idem Imperator asserit in præceptione data ad eosdem Episcopos in Synodo congregatos, dicens: *Ideoque vos de diversis Provinciis fecimus evocare*. Celebrata fuit anno Domini DI. Rufo Magno, & Fausto, Avieno Coss. prout acta ipsa consignant. In ea porrò, refutatis, quæ adversus Symmachum produxerant, accusationibus, hanc pronunciaverunt sententiam. „ Ut Symma-
„ chus Papa Sedis Apostolicæ præsul, ab
„ ejusmodi propositionibus impetitus, quan-
„ tum ad homines respicit (quia totum, cau-
„ sis obsistentibus superiùs designatis, con-
„ stat arbitrio Divino fuisse dimissum) sit im-
„ munis & liber, & Christianæ plebi, sine
„ aliqua de objectis oblatione, in omnibus
„ Ecclesiis suis ad jus Sedis suæ pertinenti-
„ bus, tradat Divina Mysteria: quia eum
„ ob impugnatorum suorum impetitionem,
„ propter superiùs designatas causas, obli-
„ gari non potuisse cognovimus.

219 Hoc eodem tempore, quo Romæ hæc agebantur, Constantinopoli Anastasius palàm bellum movit adversùs eos qui cum Macedonio Patriarcha cum fide integra Synodo Chalcedonensi adhærebant: quare Populo in Theatro ad spectacula ex more clauso, repentè prosilientibus, qui erant in insidiis collocati, ita jubente Imperatore, diverso armorum genere trucidati sunt, enecatis ex eodem Populo ultra numerum trium millium, prętèr alios, quibus licuit acceptis vulneribus foras egredi, domumque repetere sauciatos. Hujusmodi cladem indicat Ennodius in suâ Apologeticâ per hæc verba: „ De his
„ quæ præfati sumus, notum est, quod in
„ Constantinopolitana nuper Ecclesia fertur
„ admissum. Undè patimur sine vocis usura
„ tristitiam. Qui enim oblatis remediis non
„ obedierunt, meritò nihil consolationis,
„ tempore quo premebantur, non habue-
„ runt. *Hæc Ennodius*. Eandem Cladem deplorat Symmachus in Epistola ad Episcopos Orientis, quoniam & si pro ortodoxa fide talia passi sint, ex quo tamen in Schismate positi, sine merito, utpote extra communionem Catholicæ Ecclesiæ, extra quam verum Martyrium esse non potest: undè ait sanctus Pontifex: „ Nullus ambigat eadem
„ nihilominus esse ventura, quæ in Constan-
„ tinopolitana nuper Ecclesia contigerunt.
„ De quibus mihi pariter ingemiscere ne-
„ cesse est, & tacère. Nàm qui Apostolicæ
„ Sedis admonitionem negligendam esse cre-
„ diderunt, meritò inciderunt in ea, quæ
„ venire solent solatio destitutis.

220 Sic itaque manu armata impius Imperator atque hæreticus Synodo Chalcedonensi adversabatur, orthodoxamque fidem impugnabat; adeo ut finè armatis militibus, nec populum per Civitatem litanias facientem, abire fineret, prout scribit Theodorus Lector in Collect. lib. 2. inquiens: *Contrà seditiones Populi, quæ contrà Imperatorem in Civitate fiebant, hæc Anastasius Imperator excogitavit, ut Eparchus Civitatis litanias populi sequeretur: timebat enim Zelum eorum, qui pro quarta Synodo incursiones faciebant. Et hoc deinceps in consuetudinem abiit*. Porrò & qui adversabantur Macedonio Patriarchæ, nec sine Imperatoris scientia, insidias ei eodem tempore tetenderunt, dataque cuidam Eucholio pecunia, Patriarcham occidi mandarunt. Quod cùm ille rescivisset, ut mansuetudinem suam etiàm cum inimicis ostenderet, proditori Eucholio pecuniam pro intentato scelere dedit. Ità subjungit Theodorus Lector, inquiens: *Inimici Macedonii Episcopi Constantinopolitani Eucholium quendam subornarunt, qui gladio illum impeteret; Macedonius verò ut mansuetudinem suam ostenderet, munera Eucholio dare præcepit. Tale quid etiàm ergà sacrilegos quosdam fecit*.

221 Horum omnium Romam perlata notitia, Symmachus quartam Synodum in Basilica Sancti Petri, palmarem dictam à porticu, ut notat Binius, celebrandam indixit, anno Domini. DII. Flaviano Avieno viro Clarissimo Consule, ut acta ejusdem Synodi produnt, in qua primùm communi Patrum calculo, confirmatâ Symmachi electione, ut in universum Schisma occasione præfatæ electionis exortum, & usque ad prædictum annum repullulans, deleretur: paxque in Ecclesia Romana, contra Anastasii per Festum attentata, firmaretur, aliisque ad Ecclesiasticam disciplinam pertinentibus constitutis, pronunciata fuit in Anastasium Imperatorem hæreticū, & hæreticorū fautorem excommunicationis sententia, quam licèt non recenseant Acta Synodica quæ nūc extant, cū integra nō habeātur, liquet tamen ex Apologetico Symmachi adversùs calumnias Anastasii, ubi ait: *Dicis quod, mecum conspirante Senatu, excom-*

mu-

municaverim te. Ità quidem ego, sed rationabilitèr factum à decessoribus meis, sinè dubio sequor.

222 At Imperator cùm primùm rescivisset, se in Romana Synodo excommunicatum; comperiens molitiones suas per Faustum adversùs Symmachum in cassum abiisse, nec alio modo sibi licère experiri vindictam, ad maledicta conversus, calumniarum jaculis ipsum è longe appetere conatus est, edito in Pontificem libello, eoque vulgato, variis contumeliis referto. Symmachus verò habita hujus rei notitia, visoque præfato libello, ut suum, Ecclesiæque Romanæ honorem defenderet, adversùs Anastasium, scripsit alium Libellum Apologeticum, tenoris sequentis.

Apologetica adversùs Anastasii Imperatoris Libellum famosum; Quo Pontificem ob latam in se excommunicationis Sententiam proscindebat.

223 „ Ad Augustæ Majestatis Gratiani „ Imperatoris epistolam octo libris Beatus „ respondit Ambrosius, quia pro Fide Ca„ tholica & illum non piguit prolixiùs præ„ dicare, & hic non fastidivit gratanter ac„ cipere. Hæc dixerim, ut si modum Libel„ li promendo collegerim, non existimet „ quæ non oportuit locutus. Si mihi, Im„ perator, apud exteros Reges, eosque to„ tius Divinitatis ignaros, pro fide Catho„ lica dicendum foret, quid ejus veritati ra„ tionique congrueret, etiam prætenta mor„ te perorarem: *Væ mihi erit, si non evan„ gelizavero*: meliusque est jacturam vitæ „ præsentis incidere, quàm sempiterna dam„ natione puniri. Verùm tu si Romanus Im„ perator es, etiàm Gentium Barbararum „ Legationes debes clementer admittere. Si „ Christianus Princeps es, qualiscumque „ Præsulis Apostolici debes vocem patien„ ter audire.

224 „ Contumelias tuas, Imperator, „ quas sub Divino judicio ipse perpendis, „ utrùmnè in me religiosa mente profuderis, „ fateor vel mei causa, vel tui dissimulare me „ non posse. Mei causa promissionem Domi„ ni recolendo, dicentis: *Cùm vos persecuti „ fuerint, & dixerint omne malum adversùm „ vos proptèr justitiam, gaudete*. Tui autem, „ quia nollem sic meam gloriam provenire, „ ut te possit non mediocriter onerare. Et „ ego quidem Dominicis & Apostolicis eru„ ditionibus institutus, benedictionem ti„ deo tuis, Imperator, referre maledictis, „ contumeliis honorificentiam reddere, & „ odiis redhibere Charitatem. Sed vide quæ„ so, nè ab eo, qui ait, *Mihi vindictam, & „ ego retribuam*; quantum à me remittitur, „ tantum à te cumulatiùs exigatur. Quid „ enim Christus dicat de his, qui vel mini„ mum in eum credentem scandalizaverint, „ Evangelium referat, non mea voce pro„ matur.

225 „ Sed fortasse dicis, Imperator, po„ tiùs te esse minimum, qui credas in Chri„ sto, & de te hoc rectiùs accipi, & me esse „ scandalizantem tuam fidem. Christus ita„ que Deus veraciter totus, & totus homo „ est sic conceptus, sic conversatus in sæcu„ lo, sic passus, sic apud inferos, sic resusci„ tatus, sic cum Discipulis apparens, sic „ elevatus in Cœlum, sic exinde dictus est „ esse venturus, sic hodieque in Cœli regio„ ne persistit, dicente Paulo, *in quo habi„ tat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter*. „ Et certè de eo dicit, quod nunc est ipse. „ Ergò ille est minimus, qui sic credit in „ Christum. Sed hujusmodi in Christum cre„ dit, qui in integrum Christum credit, non „ in Semi-Christum, & ideò non Christum, „ quia Christus nonnisi integer: integer au„ tem non nisi hujusmodi. De tali ergò in „ se credente dicit: ipse etenim minimus „ ejus, & parvus est: pro quo scandaliza„ to, quid promiserit, ipsius, ut dictum est, „ meliùs verbis ostenditur.

226 „ Fortasse dicas, Imperator; sed „ ego quoque talem Christum credo, & ideò „ inter ejus minimos jure connumeror. Hoc „ graviùs; si & talem credis, & talem non „ credentibus communione misceris: *Non „ solùm*, inquit Apostolus, *qui faciunt, sed „ qui consentiunt facientibus*. An communi„ care non est consentire cum talibus? Pro„ inde, aut doce alios non esse, aut longè „ graviùs, ut dictum est, contra notam sibi „ erit tendere veritatem.

227 „ Contumelias igitur, Imperator, „ quas in meam proferendas putas esse perso„ nam, utinam quàm mihi gloriosæ sunt, ita „ te gravare non possent. Domino meo di„ ctum est à quibusdam, *Dæmonium habes, „ vorator, de fornicatione natus*, & putas „ quia ego debeam mihi dolere? Quàm talia „ proferenti cautum est, & Divinis legibus, „ & humanis? *In ore duorum aut trium te„ stium stabit omnem verbum*. Quid cùm & „ humano, & cum humano te examinante „ judicio, falsa fuerint approbata? Quid fa„ cies, Imperator, in Divino judicio? An „ quia Imperator es, nullum Dei putas esse „ judicium? Taceo quod Imperatorem ac„ cusatorem esse non conveniat. Postremò „ iisdem Divinis humanisque legibus nemo „ possit esse accusator & Judex. Numquid„ nam sub alieno judicio dicturus es causam? „ vel accusator adstabis?

228 „ Dicis esse me Manichæum. Num„ quid ego Eutychianus sum, vel Eutychia„ nos defendo, quorum furor maximè Ma„ nichæorum suffragatur errori. Roma mi„ hi testis est, & Scrinia testimonium perhi„ hibent, utrùm à fide Catholica, quam in „ Sede Beati Apostoli Petri veniens ex pa-

ga-

„ ganitate ſuſcepi, aliqua ex parte deviave-„ rim. Procedat aliquis, & qualibet ratione „ convincat; alioqui convicia ſunt iſta, non „ criminum probamenta. Neſcio utrùm qui-„ bus objicitur falſum, an falſis objectioni-„ bus inimica dicentibus me non ordine con-„ ſecratum. Iter, imbres Lapidum totus „ evaſi: judicavit Deus. An quia Impera-„ tor es Divinum putas contemnendum eſſe „ judicium?

229 „ Sed fortaſsè dices etiam indignan-„ tem Deum noxia quæque plerùmque per-„ mittere. Scriptum eſt: *Ex fructibus eo-„ rum cognoſcetis eos*. Oſtende ergò quid exi-„ ſtimes arguendum, ut iratum maximè „ Deum, quæ non convenerant permiſiſſe „ demonſtres. An quia Eutychianis nulla-„ tenùs aequieſco? Me quidèm iſta non fau-„ ciant, ſed te palàm, apertèque demon-„ ſtrant, meum cogitaſſe honorem repellere, „ quem interventu ſuo Beatus Petrus impo-„ ſuit. An quia Imperator es contra Petri „ niteris poteſtatem? Et qui Petrum Ale-„ xandrinum recipis, Beatum Petrum Apo-„ ſtolum in ſuo qualicumque Vicario calcare „ contendis? An benè factus eſſem, ſi Euty-„ chianis faverem? Si Acacii nomine com-„ municarem? Latere non poteſt, cur iſta „ prætendas.

230 „ Conferamus autèm honorem Im-„ peratoris cum honore Pontificis, inter „ quos tantum diſtat, quantum ille rerum „ humanarum curam gerit, & iſte Divina-„ rum. Tu, Imperator, à Pontifice Baptiſ-„ mum accipis, Sacramenta ſumis, oratio-„ nem poſcis, benedictionem ſperas, pœni-„ tentiam rogas; Poſtremò, tu humana ad-„ miniſtras, ille tibi Divina diſpenſat. Ita-„ que, ut non dicam ſuperior, certè æqua-„ lis honor eſt; Nec te putes Mundi pompa „ præcellere: *Quià quod infirmum eſt Deo, „ fortius eſt hominibus*. Itaquè videris quid „ te deceat; Tamen cùm in accuſationem „ proruperis, tàm in Divinis Legibus, quàm „ humanis pari mecum ſorte conſiſtis; in qua „ caritutus honore ſummo ſi fuero, quià id „ mavis, te accuſante convictus, amiſſurus „ pari ratione, ſi non conviceris, dignita-„ tem. Sic iſtud in Mundo judicium, ſpe-„ ctante Deo, & Angelis ejus, ſpectaculum „ omni Sæculo ſimus, quo aut Sacerdos bo-„ næ vitæ, aut Imperator religioſæ mode-„ ſtiæ conſequatur exemplum. Quià his „ præcipuè duobus officiis regitur humanum „ genus, ut non debeat aliquod eorum exi-„ ſtere, quo valeat offendi Divinitas, maxi-„ mè cùm uterque honor videatur eſſe perpe-„ tuus, atque ità humano generi ex alteru-„ tro conſulatur.

231 „ Precor, Imperator, pace tua, di-„ xerim memento te hominem, ut poſſis uti „ conceſſa tibi divinitùs poteſtate; quià etiàm „ ſi hæc ſub humano prævenere judicio, ſub „ Divino neceſſe eſt, ut diſcutiantur exa-„ mine. Fortaſsis dicturus es, ſcriptum eſſe: „ *Omni poteſtate nos ſubditos eſſe debere*. Nos „ quidèm poteſtates humanas ſuo loco ſuſci-„ pimus, donec contrà Deum ſuas erigunt „ voluntates. Cęterùm ſi omnis poteſtas à „ Deo eſt, magis ergò quæ rebus eſt præſti-„ tuta Divinis. Defert Deo in nobis, & nos „ deferemus Deo in te. Cęterùm ſi tu Deo „ non deferas, non potes ejus uti privilegio, „ cujus jura contemnis.

232 „ Dicis, quòd, mecum conſpirante „ Senatu, excommunicaverim te. Iſta qui-„ dèm ego; Sed rationabiliter factum à De-„ ceſſoribus meis, ſine dubio ſubſequor. Di-„ cis, quòd malè te Romanus tractet Sena-„ tus. Si nos te malè tractamus, ſuadentes, „ ut diſcedas ab Hæreticis: Tu nos benè „ tractas, quos vis ſociare præcipitanter „ Hæreticis? Quid ad me, inquies, quod „ egit Acacius? Recede ergò, & nihil ad te: „ Nam ſi non recedis ab eo, pertinet ad te. „ Relinquamus uterque mortuum. Et nos „ hoc petimus, ut nihil ad te pertineat, quod „ egit Acacius. Tu nos facis objicere tibi, „ qui vis ad te pertinere quod egit Acacius. „ Nos vitamus quod egit Acacius: vita & tu: „ & ad utroſque non pertinet quod egit Aca-„ cius, ut poſſis ſine iis, quæ egit Acacius, „ cum ea, quæ ad nos pertinet, causâ conjun-„ gi, ut poſſis ſine Acacio noſtræ Commu-„ nioni ſociari.

133 „ Nos non te excommunicavimus, „ Imperator, ſed Acacium: Tu recede ab „ Acacio, & ab illius excommunicatione „ recedis. Tu te noli miſcère excommuni-„ cationi ejus, & non es excommunicatus à „ nobis. Si te miſces, non à nobis, ſed à „ temetipſo excommunicatus es. Ità ſit, ut „ in utroque, ſivè diſcedas, non ſis excom-„ municatus à nobis, ſivè non diſcedas, non „ ſis excommunicatus à nobis. Catholici „ Principes quidèm ſemper Apoſtolicos Pre-„ ſules inſtitutos ſuis literis prævenerunt, & „ illam confeſſionem, fidemque præcipuam, „ tamquàm boni filii, quæſierunt debitæ pie-„ tatis affectu, cui noſcis ipſius Domini Sal-„ vatoris ore curam totius Eccleſiæ delega-„ tam. Quod quià per occaſiones fortaſsè „ publicas tua creditur præterjiſſe tranquil-„ litas, nè magis honorem meum, quàm ſol-„ licitudinem Dominici Gregis appetere ju-„ dicaret, appellare non deſtiti meis te ſpon-„ tè colloquiis.

234 „ Vulgatum fuiſſe deſignas, quòd „ Tua Serenitas directâ militari manu com-„ pelleret eos, qui ſe à contagione perfido-„ rum multis temporibus abſtinere delege-„ rint, vi, & armis in prævaricatæ commu-„ nionis conſortia deteſtanda. Ubi te, rerum „ humanarum Princeps, qualiſcumque Se-„ dis Apoſtolicę Vicarius conteſtari mea vo-„ ce non deſino, ut te memineris hominem

G quan-

„ quantalibet sis Mundi potestate subnixus, „ circumspiciasq; cunctos, qui ab initio dog- „ matis Christiani Catholicam fidem diverso „ proposito persequi, vel affligere sunt conati, „ quemadmodùm (ut vastitatis insectatione, „ cujus placuit contritionis illatæ) ipsi, qui „ intulerint ista prævalendo, defecerint, & „ orthodoxa veritas hoc prævaluerit magis, „ quò putaretur oppressa: quæ sicut sub In- „ sectatoribus suis crevisse monstratur, sic „ obtrivisse cognoscitur insequentes.

235 „ Miror, si non humanus sensus in- „ tendit, præcipuè qui se Christiano vult „ vocabulo nuncupari, inter illos sine dubio „ deputandum, qui rectam confessionem, „ communionemque Christianam variis su- „ perstitionibus impugnare sunt nisi, dùm „ hanc & ipsi quocumque modo percellere „ moliuntur. Quid interest enim, utrùm „ Paganus, an, quod est deterius, sub nomi- „ ne Christiano veram, sinceramque tradi- „ tionem Apostolicæ Regulæ conetur infrin- „ gere, atque in hanc prorumpere cæcita- „ tem, ut cùm in illis Regionibus cunctæ „ prorsùs hæreses opiniones suas habeant pu- „ blicè licentiam profitendi, sola Catholicę „ communionis libertas putetur ab iis, qui „ se religiosos existimant, subruenda? Quæ „ si putetur error (quod non licet) cum cæ- „ teris, quibus illic facultas est agere, fina- „ tur erroribus, sin integritas æstimatur, se- „ quenda potiùs fuerat, quàm violenta per- „ secutione vastanda. Nec eam probantur „ insequi potuisse, nisi prava sectantes.

236 „ At nè ipsi convincerentur errare, „ repellere cogitarunt, quo nutabantur er- „ rantes, malentes non affectari quod justum „ est, sed potiùs submovere quod doceren- „ tur injusti. Sic recessit ab humanis menti- „ bus Deus, ut obstinatè contrà ejus volun- „ tatem non aspiciant, & in isto Sæculo Di- „ vinum non deesse posse judicium, & post „ hujus vitæ cursum illi sit tremendo non „ defuturus examini, sub quo perniciosa- „ rum studia modis omnibus actionum di- „ scussa patefiant, & patefacta puniantur, „ nisi qui hæc omninò non credunt, quivè „ illa se perpetrasse impunè confidunt. Nos „ autèm humani generis conscientiam con- „ testari, qua possumus voce, nullatenùs „ cessamus omnipotentem Deum suis mini- „ mè defuturum, & quantacumque sit hu- „ mana præsumptio, quantacumque poten- „ tia, sub Divino nutu hujus atrocitatis „ censuram sine dubitatione vindicandum. „ Nàm talem ausum neque hìc confidimus „ evasurum, & in illo magno Dei judicio „ recepturum, quod iis temeritatibus Di- „ vina retributione debetur.

237 „ Hæc nos nequaquàm tacuisse suf- „ ficiat, ut cum superna fuerit ultio subse- „ cuta, & vera nos protulisse consideratio „ humana cognoscat, & pœnam non inani- „ ter pronuntiasse venturam, & præposuisse „ præmonitionis formam, qua hujusmodi „ præcipitiis de cetero temperetur. Certe si „ hujusmodi propterea relinquendos proprio „ definitis arbitrio, quia nec à Christianis „ vexari deceat, Christum quocumque titu- „ lo confitentes, nec viventes in jure Roma- „ no lacerari conveniat à Romanis, conse- „ quenter ostenditur, Romanos homines, & „ qualiscumque Christianæ professionis im- „ petere, nec Christianum dici posse modis „ omnibus, nec Romanum. Proindè aut re- „ pellendi fuerant, aut nullus penitùs impe- „ tendus, & quod in uno genere judicas „ amovendum, in omnibus repelle, si præ- „ vales. Si omnia sunt sinenda, nullus pe- „ nitùs excludendus; alioquì dùm parcendo „ cunctis erroribus sis amicus, nonnisi so- „ lùm tibi probatur displicuisse quod verum „ est. Omnes Catholici Principes, sivè cum „ gubernacula Imperii susceperunt, sivè cum „ Apostolicæ Sedi novos agnoverunt Præsu- „ les institutos, ad eam sua protinùs scripta „ miserunt, ut se docerent ejus esse consor- „ tes. Itaquè qui non hoc fecerunt ab eadem „ se ipsos profitentur alienos, quod chartis „ quoquè tuis apud te etiam possumus ad- „ struere, nisi te æmulum, & reum, & ini- „ micum vitaremus, & judicem.

238 „ Non mirum, si Catholicos perse- „ quuntur Manichęorum patroni, cum falsi- „ tas non possit non persequi veritatem. Non „ mirum, si in Orthodoxos sæviant, quibus „ potest cum cunctis hæresibus convenire, & „ universis erroribus amici, non possint nisi „ solis esse non erràtibus inimici. Si error est, „ convincendus est: Verùm si error non est, „ tibi verum deesse cognosce, qui persequeris quo convinceris errore: Sed pravitatis „ complex, non potest nisi eum persequi, qui „ est pravitatis inimicus. *Hactenus Libellus Apologeticus.*

239 Ex quo liquidò constat Symmachum in Libello Anastasii de Manichæorum hæresi infamatum, cùm reverà præ cæteris Hæreticis Manichæos permaximè fuerit insecutus: Etenim in ejus vita scribit Auctor: *Post hæc omnia Beatus Symmachus invenit Manichæos in Urbe Roma, quorum omnium simulacra vel codices ante fores Basilicæ Constantinianæ incendio concremavit, & eos ipsos exilio relegavit.* Rectiùs verò Symmachus in fine sui Apologetici Anastasium liberà voce Manichæorum patronum pronunciat, qui omnium Scriptorum testimonio Græcorum de Manichæismo fuit infamatus. Undè, ut suprà etiàm adnotavimus ex Theodoro Lectore, electo Anastasio in Principem, Manichæi, & Ariani lætati sunt: *Manichæi*, inquit, *& Ariani lætabantur propter inaugurationem Imperii Anastasii: Manichæi, quòd mater illius zelo, ac studio ipsorum prædita erat; Ariani verò, quòd Clearchum avunculum Anastasii consentientem haberent.* 240

240 Post hæc verò Anastasius licèt perditissimus Princeps in sua perfidia, hæresive persistens, pietatem simulans, Anno Domini DV. Sabiniano, & Theodoro Coss. legem edidit, quæ habetur lib. 1. Cod. Tit. 4. Leg. 19. tenoris sequentis:

Imperator Anastasius Augustus Eustachio Præfecto Prætorio.

241 „ Jubemus eos tantummodò ad de„ fensorum curam peragendam ordinari, qui „ sacrosanctis orthodoxæ Religionis imbuti „ mysteriis, hæc in primis sub gestorum te„ stificatione, præsente quoquè religiosissimo „ Fidei orthodoxę Antistite, per depositio„ nes cum Sacramenti Religione celebran„ das patefecerint. Ità etiàm eos præcipi„ mus ordinari, ut Reverendissimorum Epi„ scoporum, necnon Clericorum, & Hono„ ratorum, ac Possessorum, & Curialium „ Decretis constituantur. Dat. XIII. Kal. „ Maji, Sabiniano, & Theodoro Coss. *Hæc ibi*, postquàm legem aliam quoquè tulit de recipiendis in Militiam, quæ extat pariter in eodem Cod. lib. quoquè, & Tit. Leg. 20. hujusmodi tenoris:

242 „ Nemo militet, qui non apud acta „ testificatus cum tribus sit, propositis sa„ crosanctis Evangeliis, se esse Christianum „ orthodoxum. Fiantque acta ad eum Ma„ gistratum, sub quo militaturus est, & duo „ tantùm aurei pro ea reprehendantur. Si verò „ id neglectum fit, dabit libras quadraginta „ is Magistratus, ejusque Officium viginti; „ qui verò militavit, decem, atque à militia „ ejicietur. Testes qui pejeraverint, in cor„ pus punientur; aliæ verò mulctæ Comitis „ periculo rebus privatis inferentur. *Hactenùs Lex*.

243 Mos erat tunc temporis seligendi aliquem Virum probum, atque pium in defensorem Ecclesiæ; hunc ergò nonnisi sub testificatione jurejurando firmata, quòd esset orthodoxus, eligendum sancivit. Et eodem pacto, nonnisi probatos orthodoxos in militiam adscribi decrevit. Hujusmodi Legibus, ab officio Defensoris Ecclesiæ, & à militia, Catholicos omnes, & qui Romanæ Ecclesiæ communicabant, & quotquot, licèt in schismate positi, Chalcedonensi Synodo adhærebant, exclusit, soli enim illi, juxtà Imperatoris intellectum, pro orthodoxis recepti erant, qui ei adhærebant, cum eo in fide communicabant, Zenonis Ennoticon recipiebant, atque Chalcedonensi Synodo adversabantur. Et ideò ipsemet Imperator nunquàm destitit Macedonium, & qui ei communicabant persequi: Undè scribit Theodorus Lector in *Collect. lib. 2. Anastasius Imperator, ut modicum quietis à bellicis occupationibus accepit, rursùm contra Ecclesiam, & Macedonium orthodoxum Constantinopolitanum Episcopum, armatus est*. Hæc Theodorus.

244 Deindè, qua vi usus fuerit Anastasius, ut Macedonius Chalcedonensem Synodum proscriberet, anathematizaretque, & Macedonio reluctante, quomodò impius Imperator universis Hæreticis in Ecclesia Constantinopolitana libertatem concesserit, idem Theodorus his verbis subindicat: *Imperator Macedonium vehementer ursit, ut idem ipse faceret. Ille verò sine universali Synodo, cui magnæ Romæ Episcopus præsideret, nihil se facturum dixit. Quarè Imperatorem contra se incitavit: qui ob id ad magnam Ecclesiam confugientes, indè avelli curavit, & leges libertatis Hæreticorum Ecclesiis præbuit*. Interea decessit Alexandriæ Joannes Mela Episcopus, eique successit alter Joannes, cognomento Machiota, & ipse quidèm Hæreticus, de quo Liberatus in Breviario cap. 19. ait: *Joannes Machiota successit Joanni Mela: hic etiam ipse suos Principes secutus est, suscipiens quidèm unitivum Zenonis edictum, non autem suscepit Chalcedonense Concilium, aut Epistolam Sancti Leonis Papæ*.

245 Anno porrò Domini DX. Imperii Anastasii Anno XX. Pontificatus verò Symmachi Anno XII., qui & XVIII. Theodorici Regis Romanorum, Boetio, atque Eutherico Coss. acriter adversùs Catholicos certatum est in Oriente, sæviente tota vi Anastasio. Etenim omnium primò, iniquâ lege, sub pietatis specie edita, curavit iniquus Princeps, ut Catholici, & veri orthodoxi temporalibus exuerentur bonis, irritam decernens quamcumque donationem, translationem, vel bonorum immobilium concessionem factam in favorem, ut ipse mentiebatur, Hæreticorum (sub quo nomine, quos sibi communicare renuebant, & quos Macedonio communicabant, Conciliumque recipiebant Chalcedonense, comprehendere intendebat) sivè per viam contractus, sivè donationis, sivè jure hæreditario, sivè quovis alio titulo. Extat hujusmodi Lex in Cod. de Hæreticis lib. 1. tit. 5. Leg. 10., quæ sic se habet.

Anastasius Imperator Augustus Euritbrio Præfecto Prætorio.

246 „ Si qui orthodoxæ Religioni, em„ ptione verâ vel fictitiâ, aut quocumque alio „ jure, vel titulo, prædia vel possessiones, „ resque immobiles, in quibus orthodoxæ „ Fidei Ecclesię, vel Oratoria constituta sunt, „ in hæreticæ Sectæ, & contrariæ orthodo„ xæ Fidei sentientem quamcumque perso„ nam transferre volverint, nullam hujusmo„ di vel inter vivos habitam, vel secreto ju„ dicio compositam, valère volumus volun„ tatem, etiam si ab orthodoxæ Fidei vendi„ tore, vel quocumque modo alienatore „ commentitio, sub qualibet occasione fue„ rint assignata, sed irrita omnia hujusmodi „ documenta, & tanquàm nec penitùs seri-

„ pta esse censemus. Hæc enim prædia, & „ possessiones, quæ in hæreticas personas, „ quocumque modo translatę fuerint, vel „ collatæ Fisci nostri juribus decernimus vin- „ dicari. Sivè enim apud Dominos,possesso- „ resve orthodoxos ea prædia maneant, sivè „ ad Fisci nostri jura pervenerint, necesse est, „ in his Ecclesias, & Oratoria constituta di- „ ligentiùs, & sollicitiùs instaurari. Nostræ „ etenim Serenitatis undiquè ad hunc exitum „ providentiæ decet, ut Omnipotentis Dei „ Templa (in quibus nostræ fidei instituta „ perdurant) cultu assiduo per omnia sæcula „ rediviva serventur. Nec enim dubitari po- „ test, si in Hæreticos tales possessiones ve- „ niant, in quibus veræ fidei Ecclesiæ, vel „ Oratoria constituta sunt,& integritas coli- „ tur, omnimodo ab his deseri, atque desti- „ tui, & omni cultu vacare: omnibus facris, „ & solitis viduari mysteriis, omni splendore „ privari: nullis populorum conventionibus, „ nullis Clericorum observationibus cele- „ brari; & ex hoc fine dubio easdem Eccle- „ sias perire, ruere, & complanari. Nec „ enim de earum restauratione Hæretici po- „ tuerunt aliquandò cogitare, quas penitùs „ esse nolebant. Quæ omnia resecantes, ad „ præsentem Legem pervenimus. Dat. v. „ Idus Augusti, Boetio Viro clarissimo Con- „ sule.

247 Hæc itaquè fuit Anastasii lex, ini- qua quidèm secundùm ipsius mentem, quâ, sicut dictum est, veros Catholicos sub Hære- ticorum nomine, secundùm ipsius sententiam, comprehensos, mulctare voluit: justâ tamèn si veros Hæreticos eâ punire proposuisset: pro- indè & Imperatores Catholici adversùs veros Hæreticos illam retinuerunt, & innovarunt, ut liquet ex Justiniani *Leg. Sanctæ* adversùs Samaritanos editæ, & *leg.* Quæ de Samaritis adversùs alios Hæreticos, in eodem Codice lib.1. Tit.5. cit. l.17. & l.18.

248 Post hæc, eodem Anno, animum adjecit Anastasius, ut Macedonium depone- ret, depositumque in exilium amandaret, complurihus adversùs illum ex composito il- latis calumniis: Accusatum in primis fuisse, tradit Liberatus in Breviario, quòd Evange- lia falsasset: „ Hoc tempore, *inquit*, Ma- „ cedonius Constantinopolitanus Episcopus „ ab Imperatore Anastasio dicitur expulsus, „ tanquàm Evangelia falsasset, & maximè „ illud Apostoli dictum: *Quod apparuit in* „ *carne, justificatum est in spiritu*: hunc enim „ mutasse, ubi habet (*os*) idest, qui, mono- „ syllabnm Grecum, litera mutata, *o* in *co*, „ vertisse, & fecisse *cos*, ideft, *ut esset Deus* „ *apparuit per carnem*.. Tanquàm Nestoria- „ nus ergò culpatus expellitnr per Severum „ Monachum. *Hæc Liberatus*. Sed Evagrius lib.3.cap.32. tradit quosdam subornatos Ado- lescentes in medium proditos, Macedonium accusasse de carnis flagitio cum ipsis commis- so, ejusque tamen ex carentia virilium pro- bata innocentia, ad alias se convertisse fal- lacias: „ Itaquè, *inquit*, tandèm accedunt „ adolescentes calumniatores, qui cùm se, „ tùm Macedonium flagitiosi cujusdam faci- „ noris, falsò reos arguunt. At verò ubi „ Macedonius genitalibus carere deprehen- „ sus fuit, ad alias fallacias se convertunt. „ Nec destiterunt, quoad consiliis celeris, „ Aulicorum Ordinis Præfecti, ex occulto, „ Sede Episcopali dimovissent.

249 Ceterùm & causam legitimam ex- pulsionis Macedonii, & modum recensent Theodorus Lector, & Anastasius Bibliothe- carius, aliique Scriptores Græci: Et qui- dèm Anastasius in Chronico scribit, Macedo- nium Anathema pronunciasse in eos, qui Chalcedonensi Synodo adversabantur: *Con- stantinopolitanus Episcopus*, inquit, *anathe- matizabat damnantes Synodum Chalcedonen- sem*: Cujus rei causâ Monachi quidam Hære- tici, duce impio Severo, venientes Constan- tinopolim, certamen inierunt adversùs Ma- cedonium: quibus se adjunxit Joannes Ma- chiota Episcopus Alexandrinus,qui duo mil- lia librarum Imperatori dare spoponderat, si publico posito edicto Synodum Chalcedo- nensem damnaret, cui ac illius Apocrisariis, licèt suadente Imperatore, communicare re- nuit Macedonius: „ Intereà Monachi qui- „ dam, *subjungit Anastasius*, Hæretici du- „ centi venientes Constantinopolim unà cum „ Severo impio, contrà Macedonium, atque „ Chalcedonense Concilium decernebant. „ Nos Anastasius honorificè suscepit verita- „ tis inimicos, qui conturbaverunt Orien- „ tem, & Constantinopoli eadam operantes. „ Joannes verò Alexandrinus Episcopus duo „ millia librarum dare spopondit Imperatori, „ si edicto proposito perfectè damnaret Con- „ cilium Chalcedonense. Imperator autèm „ Macedonium rogabat Apocrisariis commu- „ nicare Joannis, Joannemque recipere, Sy- „ nodum neque recipientem, neque damnan- „ tem. Macedonius autèm restitit, dicens „ non se illis communicaturum, nisi confite- „ rentur Matrem, & Magistram Synodum „ Chalcedonensem. *Hæc Anastasius*, sub- jungens posteà de Dorotheo Monacho Ale- xandrino, qui edito libro in defensionem Sy- nodi Chalcedonensis, oblatoque Magnæ uxo- ri fratris Anastasii, ut ea mediante Anastasio traderetur, passus est exilium, Anastasio ipso jubente.

250 At Theodorus Lector in Collect. lib.2. tradit, præfatos Monachos excommu- nicatos fuisse à Macedonio, quibus posteà usum Imperatorem, ut contumeliis afficere- tur Macedonius, ac in eum accusationes in medium proderent: „ Imperator cum mul- „ tis, *inquit*, manifestè Macedonio resistens, „ jam Monachos excommunicatos, jam ip- „ sos primores subornat, ut nefandis convi- ciis,

„ ciis, & vociferationibus Episcopum impetant, cum quibus erat etiam Julianus Episcopus Halicarnassi Cariæ, & Severus Monachus, qui & fidei, & sui ipsorum facti fuerant inimici. *Hæc Theodorus Lector*; subjungit deindè de populari exorto tumultu in Macedonii defensam, inquiens; „ Populus autèm cum mulieribus, & parvulis infinita multitudine cum Præsidibus Monachorum (*puta Catholicorum*) congregata, per Civitatem clamant: *Tempus Martyrii est, o Christiani. Patrem nemo deserat*. Imperatorem verò probri gratia, Manichæum & Imperio indignum vocant. Quibus territus Imperator, portas Curiæ Imperialis undiquè claudit, & navigia fugæ accommoda Palatio adhibet.

251 Hac de re, ut tumultus sedaretur, ad simulationem animum adjecit, & se velle Ecclesiæ Catholicæ, & Macedonio coadunare affectans, & simulans cum Macedonio, adesse festinat, ut prosequitur idem Theodorus Lector, inquiens: „ Imperator cum pridie faciem se Macedonii posthac non visurum curasset: Misso nuncio obsecravit, ut illum salutare liceat: Populus verò, cum Ecclesiam Macedonius ingressus esset, Monachos obtestabatur, dicens: *Patrem habemus apud nos*. Et qui ad Scholam pertinebant, quotiès ingrediebatur, cum laudibus ingredientem accipiebant. Et cum ingressus esset, Anastasium redarguit tanquàm Ecclesiæ hostem. Ille verò per Hypocrisim Ecclesiæ, & Episcopo coadunari videbatur.

252 At deniquè conceptum scelus perfecit, quoniàm noctu manu armata, missis Militibus, violenter Macedonium rapere jussit, ac illicò in exilium asportare. Ità concludit idem Theodorus Lector, dicens: „ Suspicatus Imperator, si Macedonius judicaretur, Populum illi tanquàm insontè opitulaturum: noctu illum violēter abreptum, Chalcedonem misit, & indè Euchaitas adduci præcepit. Sequenti verò die Timotheum quemdam Presbyterum, & Custodem Ecclesiæ, Episcopum elegit: quem Litrobulbam, & Colonem, propter facta quædam nominibus istis convenientia, vocarunt.

CAPUT XII.

De eodem continuato Acaciano Schismate ab expulso Macedonio ad obitum usque Symmachi Papæ.

253 ITa expulso Macedonio, Senatus, & Populus Constantinopolitanus in magno fuit mœrore: nàm, ut ait Nicephorus lib. 16. cap. 26. „ Et vitæ sanctitatem, & doctrinæ sinceritatem in Macedonio admirabantur; etenim pietatis studio, dignitateque Sacerdotali is valdè eminebat: ut qui à Gennadio educatus, atque edoctus fuisset, cujus etiam ex fratre nepos fuit. *Hæc Nicephorus*, subiungens postea de Anastasii illata persecutione in eos, qui ex parte erant Macedonii, compluribus in exilium missis, aliis relegatis, nonnullis honore privatis, aliisque pœnarum generibus mulctatis, inquiens: „ Contrà sectatores ejus postea gravis persecutio orta est: quidam enim exilio, nonnulli relegatione, alii accusationibus iniquis, alii bonorum publicatione afflicti sunt. Multi etiam, qui fuga sibi consuluerunt, Romam pervenerunt. *Hactenus Nicephorus*. Cujus persecutionis meminit, & Anastasius Bibliothecarius in Chronico, ubi adnotat complures orthodoxos eà in persecutione relegatos fuisse in Oasin Thebaidos.

254 Timotheus porrò cognomento Calon, sivè ut legunt, Cedrenus, & Nicephorus, *Chilon*, ideft Libidinosus equus, in locum Macedonii substitutus, non pridem Ecclesiam Dei ingressus est, nisi detractis Macedonii imaginibus, ut scribit Theodorus Lector, inquiens: *Ecclesiam verò Timotheus ingressus non est, nec ad Liturgiam accessit, nisi priùs detractis Macedonii imaginibus, & insignibus*. Et cùm tempus adesset majoris hebdomadæ, dum hæc contingerant, Timotheus *supplicationes Parasceves in Templo Deiparæ quod in Calcopratiis erat, fieri excogitaverat*, ut idem Lector subjungit. Ut indè populo ostenderet, Macedonium Nicænum trecentorum decem & octo Patrum Symbolum minimè recepisse, cum semèl in anno, ex more recepto, recitari soleret, amicorum rogatu, jussit per singulas recitandum Synaxes: „ Timotheus ab amicis rogatus, *ait idem Theodorus Lector*, Symbolum fidei trecentorum decem & octo Patrum, per singulas Synaxes dici curavit, ad reprehensionem videlicet Macedonii, quasi ille Symbolum hoc non reciperet; cum anteà semèl tantùm in anno, in Parasceve scilicèt Dominicæ Passionis tempore, quo Episcopus catechizabat, recitatum esset.

255 Deindè, ut impietatem ejusdem Timothei demonstret, eiusque in fide inconstantiam, hæc subjungit: „ Cùm is, qui in Monasterio studii præfuerat, mortuus esset; abiit Timotheus in Monasterium illud, ut ibi Episcopum eligeret. Is verò, qui ordinandus erat, ad eum dixit, non passurum se, ut ordinaretur à viro, qui Synodum Chalcedonensem anathemate damnasset. Respondit huic Timotheus: *Anathema sit cuilibet homini Synodum Chalcedonensem aversanti, vel anathematizanti*. Quo dicto, qui ordinandus erat, ordinationem suscepit. Joannes autem quidam Antiochenus cùm Manichæus esset, Timotheum contume-

meliis affecit; & ad Imperatorem currens, quæ gesta ab illo essent, patefecit. Imperator vocatum ad se Timotheum, graviter increpavit: Ille verò negavit, dicens: *Anathema sit quisquis Synodum Chalcedonensem recipit*. Hactenus Theodorus Lector. Sed Imperator Acta originalia Chalcedonensis Synodi, in Arca sanctiore à Macedonio reclusa, per quemdam Calepodium furtim sublata, conscidit, atque igni tradidit, prout refert Nicephorus loco supracit., inquiens: *Imperator illicò Chalcedonensium Actorum Libellum, quem Macedonius in Arca sanctiore depofuerat, per Calepodium quendam furtim sublatum conscidit, atque igni tradidit*.

256 Idem porrò Timotheus hæreticorum omnium fœx, in exordio sui Episcopatus, Petri Fullonis ab universa Ecclesia etiam Constantinopolitana olim damnati, hæresim renovare est agressus, præcipiens, ut in Sacro Trisagii hymno fieret additamentum ejusdem Petri Fullonis, nimirùm, *qui crucifixus est pro nobis*: Sic Paulus, sivè potiùs Joannes Diaconus in Miscellaneis lib. 25. inquiens: „ Deindè idem Timotheus quosdam ex Principibus præcepit in Templo Sancti Theodori Sparatii super ambonem Trisagii additamentum admittere, idest, *Qui crucifixus est pro nobis*: itaut multitudines indignatæ per diem litaniæ illinc egrederentur: quandò, & Timotheus per commonitorium scriptum omnibus præcepit Ecclesiis, Trisagion in Litaniis dicendum cum additamento: quod multi metuentes fecerunt. *Hæc Joannes Diaconus*. Intereà tamen advenientes Catholici quidam Monachi, alium psalmum canere incœperunt, quos lætanter orthodoxi receperunt, eosque sic canentes insecuti sunt; undè diviso populo, factâque seditione, cædes plurimæ, incendia quoquè subsecuta sunt, adeoùt Anastasius ipse Imperator, ut sibi consuleret, latitare coactus fuerit: „ Monachi verò, *subjungit idem Diaconus*, alium psalmum psallendo venerunt. Hos autèm populus videns, clamavit: *Benè venerunt orthodoxi*. Simultas etiam facta est multa, & incendium Domorum multarum, & homicidia dena millia, turba vociferante adversùs Anastasium, & Vitaliane Imperatorem petente; itaùt fugeret Anastasius, & latitaret, ab ipsâque Ariadna lacerare-tur injuriis, ut puta multorum causa malorum Christianis affectus: *Hactenùs Diaconus*. Hos ergò fructus pepererunt primordia regiminis impii Timothei.

257 Hoc deindè fedato tumultu, non ad meliorem frugem converfus Imperator, quinimmò pejor effectus, quos etiam extrà Constantinopolim, & longè positos orthodoxos in veritate fidei ambulantes, & cum Ecclesia Catholica communicantes, expugnare aggreditur, minis utens, blanditiis quoquè, muneribusque, prout ei perfidia suggerebat sua: Sic apud Surium, ex Metaphraste tom. ad diem xi. Januarii, loquens de ejusmodi Anastasii artibus, ait: „ Potentiæ autèm admiscet improbitatem, ut hac quidèm deciperet, illâ autèm ad effectum redderet quod contendebat: ut neque vis, si esset immixta, & persuasione minimè contemperata, molesta videri possit, & planè violenta, ut quæ robur accepisset ex sola occasione: neque rursùs persuadere, si impotens sit, & imbecillum, & quòd possit pauca, & apud paucos efficere: alios quidèm ex Episcopis adoriebatur minis, & exiliis, alios autem honoribus, & assentationibus, & nonnumquàm etiàm corrumpere pecuniâ, & suum malum aliorum quoquè efficere, & morbum communicare contendebat, mutabilis non minùs, quàm Protheus (ut Græci dicunt) & non minùs mente, quàm ille aspectu varius: *Ubi enim zelus*, inquit Jacobus, *& contentio, ibi inconstantia, & omne opus pravum*. Hactenus ibi.

258 Prosequitur indè recensens quæ idem Anastasius cum Magno illo egerat Theodosiò Monachorum Palestinæ Coriphęo, viroque spectatæ sanctitatis, atque incontaminatæ fidei prorsùs diverso ab altero illo Theodosio pariter in Palestina Monacho, hæretico tamen, qui fuit tempore Marciani, & Pulcheriæ Augustæ. Hunc ergò, ut in errorem traheret, in Acephalorumque adduceret partem, simulatâ pietate, muneribus tentare est aggressus, misitque ad eum summam triginta librarum, ut eâ pecuniâ, & pauperibus, & suorum Monachorum occurreret indigentiæ: unàque simùl & fidei confessionem adversantem Chalcedonensi Synodo expostulavit. At Dei servus munera, utpotè pauperibus distribuenda, minimè recusavit, postulatis verò summâ restitit constantiâ: „ Postremò, *inquit*, hanc quoquè magnam Turrim aggreditur Imperator, machinæ autèm erant aurum; idque non parvum, ut posset contemni, sed quod redibat ad summam triginta librarum: eratque donum non nudum, & apertè donum, nè non acciperetur, ut quòd suspicionem pareret avaritiæ, sed id quoquè occultabat prætextus speciosus, & valdè probabilis, nempè pauperes, & quæ erant necessaria ad usum fratrum ægrotantium: his virum conabatur ingenuum redigere in servitutem. *Et paulò post*. Cùm ergò cognovisset ille Magnus id, quod fiebat ab illa pusilla & abjecta anima, temerè adversùs se comparari: erat (ut vulgò dicitur) Aquila in nubibus; ut qui nec posset capi, nec vinci: sed reverà potiùs eum capit, qui simulabat. Nàm aurum quidèm non repellit, nè fortè videretur temerè suspicari, & offensionis alignam præberet occasionem: Sed duplici damno affecit adversarium, simùl quidèm

pri-

„ privans pecuniis, cùm esset aliòqui avarus, „ & simùl etiàm spem vanam, & inanem „ ostendens, quâ ducebatur, & quæ scopo „ nihil habebat consequens.

259 Proindè congregatis universis Monachis ad certamen pro Catholica Fide ineundum cum impio Principe excitavit, se ducem, se militem, se virum strenuum, & fortem, primumque in omnibus ostendens: undè per literas primos cum eo congressus habuit, quibus rationes, probationes, atque fundamenta ab Hæreticis, & hæretico Principe allegata, solidè refutavit, nugasque ea omnia fuisse, clarissimè demonstravit, quarum literarum fragmentum apud eundem Surium loc. cit. habetur, tenoris sequentis.

260 „ Cùm duo sint nobis proposita, ò „ Imperator, vel turpiter, & illiberaliter vi„ vere consentiendo Acephalis, vel honestè „ mori sequendo recta Patrum dogmata: „ scito à nobis mortem esse præferendam. „ Tantùm enim abest, ut hæc nova sequamur „ dogmata, ut non solùm in loco mansuri „ simus præcedentes Patrum leges sequentes; „ sed eos etiam, qui præter hæc alia tueri „ sustinuerunt, piè abdicabimus, & subjicie„ mus Anathemati: sed nec ullum ex Ace„ phalis ordinatum per vim suscipiemus. „ Absit, ut hoc fiat, ò Rex Christe; & si tale „ quid contigerit, veritatis Deum Præsidem „ testantes, vel potiùs illum ipsum, qui „ nunc ab ipsis maledictis, & blasphemiis „ appetitur, usque ad sanguinem resistemus, „ & quomodò pro patria, ita pro recta fide „ lubenter animas profundemus, etiàm si „ ipsa sancta loca igne perdenda visuri simus. „ Quid enim opus est solo nomine, quandò „ ipsa sacra reverà afficiuntur contumeliâ? „ Nos ergò nequaquàm admittemus aliquid „ sentire (tantum abest ut dicere) quòd di„ screpet à sanctis, & œcumenicis Conciliis: „ Ex quibus primum quidèm ornatur trecen„ tis decem & octo Patribus, qui cùm ad„ versùs Arium in Sancto Spiritu Niceę con„ venissent, anathemati miserum subjiciunt, „ & à corpore abscindunt Ecclesiastico, alie„ nantem à Patris essentia eum, qui est natu„ râ Filius, & introducentem dogmata à re„ cta Fide aliena. Secundum autèm impulsu „ Divino congregatum adversùs Macedoniū, „ qui ipse quoque sceleratè loquebatur ad„ versùm bonum Spiritum, eum abdicat. „ Tertium autèm adversùs profanam & exe„ crandam linguam Nestorii, qui ipse quo„ que absurda erat locutus adversùs Christi „ carnis susceptæ consilium, pulchrè Ephesi „ convenit. Post hæc quidèm fuit etiàm „ Chalcedonense sexcĕtorum & triginta Di„ vinorum Patrum, qui cùm etiàm ea dixis„ sent, quæ conveniebant prioribus; & qui „ illi dixerant, adhùc accuratiùs exposuis„ sent, infelicem, & execrandum Eutyche„ tem unà cum Nestorio abscindunt à cor„ pore Ecclesiæ, & fidem confirmant Apo„ stolicam; & quicumque non ità sentiebat, „ decernunt esse alienum ab Ecclesia. Ad„ versùs hæc & ignis accendatur, & ensis „ acuatur, mors quoquè nobis acerba affe„ ratur, immò verò, si fieri possit, pro una „ innumerabiles: Nos verò nunquàm prode„ mus veram Religionem; neque ea, quæ „ rectè placuerunt Patribus, ea abrogando, „ probro afficiemus. Testes sint eorum su„ dores, quos pro fide susceperunt, & mul„ tæ dimicationes: sed ea manebunt firma, „ & immobilia apud nos, & apud eos, quos „ fas est, & Deum, & nos sequi. Pax autèm „ Dei, quæ superat omnem mentem, sit cu„ stos, & dux tuæ potentiæ. *Hactenus Theo„ dosius.*

261 Hisce literis receptis Imperator, iram simulavit, nec est ausus durè ad ipsum rescribere, sed quasi humilians atque submittens se, non tamèn sinè simulatione, ac in hypocrisi; rescripsit ergò, se non fuisse harum rerum auctorem, sed magis Monachos, aliosque, qui se rectam fidem vindicare dicebant: ipsum verò illorum secutum esse sententiam; ceterùm Institutum suum quale esset, à Monachis ad eum missis, accepturum. Extat exemplar hujus Epistolæ Anastasii ad Theodosium, apud eundem Auctorem, sic se habentis.

262 „ Hujus innovationis, ò homo Dei, „ nos non sumus Auctores. Testem confi„ denter invocamus qui omnia cernit, Dei „ oculum; Sed ab illis oritur hic motus, „ quos plùs quàm aliis oportebat hæc hono„ rare silentio. Nunc autèm cupientes sin„ guli primi videri, & dicendi facultate & „ dignitate, se ipsos feriunt, & nos ad se „ invicem attrahunt. Quid nos ergò aliud „ oportet facere, quàm dùm ii moventur, nos „ non simùl moveri, sed quietem amplecti, „ ut sic persuadere possimus eis, qui hæc mo„ vere statuerint, dimissâ tali contentione „ unà nobiscum quiescere? Omninò enim „ tuam non latet pietatem, quòd quidam „ Monachi & Clerici, qui rectam fidei sibi „ vindicant sententiam, hæc movère scandala, „ se ipsos (ut diximus) studentes ostendere „ primas obtinere partes in harum rerum co„ gnitione, & quòd mysterium, & fidem in „ ore suo circumferant. Quæ quidèm cùm „ non possint comprehendi ab hominibus, „ nihil aliud, quàm illos mendaces osten„ dunt, & Sycophantas. Ex quo etiam pro„ ficiscitur magna Dei in nos indignatio, eò „ quòd existimem mysterium non esse myste„ rium, nec ex sola fide consistere, sed ex „ absurdis nugis; & condemnamus eos, qui „ nos docuerunt Deum fide, & mysterio co„ lere. Vos ergò nunc quoquè oportet, si „ unquàm, orare pro Ecclesia, ut nos beni„ gnis Deus oculis aspiciat, & pacem suis „ conciliet Ecclesiis, quæ tàm malè sunt di-

visæ

„ visæ propter studia ipsorum Præsulum. Quæ „ autèm à vobis missæ sunt Eulogiæ nobis admodum libentèr ostensæ sunt. Nostrum „ autèm quale sit Institutum, annunciabunt „ pii Monachi, qui à vobis missi sunt. *Hactenus Anastasii Epistola*.

263 Licèt ergò Imperator paulisper se continuerit, posteà tamen iterùm furens, datis edictis, & militari manu, cunctos in hæresim adducere conabatur; sed Theodosius hæc minimè timens, in publica Ecclesia, cùm suggestum conscendisset, alta voce exclamavit: *Si quis quatuor Sanctas Synodos non tanti esse existimat, quanti quatuor Evangelia, sit Anathema*. Indè divisis Monachis misit binos, & binos circuire Civitates, locaque circumvicina, & prædicare contra hæresim Eutychetis, aliorumque ei adhærentium, duas in Christo naturas, humanam scilicet, & Divinam in unitate personæ negantium: Unde perlatâ ad Imperatorem hujus rei notitiâ, indignatus, Theodosium in exilium asportari jussit. Hæc omnia ex eodem Auctore apud Surium loc.cit.

264 Porrò in eadem Regia Constantinopolis Civitate, addens impietatem ad impietatem, per quendam Platonem in pulpito Ecclesiæ insistentem,in hymnum Trinitatis jussit Theopaschitarum addere quaternitatem, ut recenset Marcellinus in Chronico, sub consulatu Fasti Pauli, & Musciani, inquiens: „ Die Dominico, dum jubente Anastasio per „ Platonem in Ecclesiæ pulpito insistentem in „ hymnum Trinitatis Theopaschitarum qua„ ternitas additur: multi orthodoxorum pri„ stina voce psallentes, perfidosque præcones „ clamoribus objurgantes, in ejusdem Eccle„ siæ gremio cæsi sunt, deductique in carce„ re perierunt. *Hæc ibi*. Subiungit indè de cæde orthodoxorum facta die sequenti in Atrio Sancti Theodosii, & de orta postmodùm die tertia seditione: inquiens „ Altera „ nihilominùs die in atrio Sancti Theodori „ majori cæde pro fide unica perculsi sunt. „ Quaproptèr commota orthodoxorum ag„ mina, die sequenti, idest, VIII. Idus No„ vembris (in qua die memoria Cineris du„ dùm totam Europam tegentis apud Bizan„ zium celebratur) in forum cum constantia „ undiquè confluunt: quorum alii quidem, „ cæteris die noctuque hymnum Trinitatis „ Christo Deo psallentibus, totam peragrant „ Civitatem, & Anastasium Cæsarem mona„ stico habitu affectantes ferro, flammisque „ interimunt: alii claves Portarum, omnia„ que signa militaria ad forum, quo religio„ nis Castra metati fuerant, deferunt; ibi„ que Anastasio Cæsare in Processibus de„ gente, Areobindam sibi Imperatorem fieri „ clamitant: imaginibusque deindè, statuis„ que Anastasii in terram dejectis, Celerem „ & Patricium Senatores ad se supplicandi „ vel satisfacendi gratiâ missos, jactis pluviæ „ instar lapidibus repulerunt, Domibus Ma„ rini, & Pompei succensis. In circum ad „ Anastasium venientes, & ante ejus solium „ consistentes, hymnum Trinitatis juxta mo„ rem Catholicum concinnentes: coruscum„ que Evangelium,Crucemque Christi feren„ tes è foro plurimi convenerunt, Marinum, „ Platonemque pravitatis ejus auctores ferro „ subjici debere conclamantes. Hos cives „ Anastasius Cæsar solitis perjuriis, simula„ tisque vocibus sese facturum cuncta pro„ mittens, tertio die ex quo in forum adve„ nerat, sine ullo rerum effectu ad sua fecit „ habitacula repedare.

265 Post hæc Imperator, reassumpta pravitate, ut Flavianum Episcopum Antiochenum, Ellam Hierosolymitanum, Joannem Paltensem, & quot in Oriente Catholicæ Ecclesiæ communicabant, Synodum Chalcedonensem recipiebant, ac Hæreticis adversabantur, cogeret in eorundem Hæreticorum inducere partem, Sydone octoginta perfidorum Episcoporum Synodum fieri jussit, de qua idem Marcellinus subjungens, ait: *Porrò redintegrata Anastasius pravitate, infamem, & irridendam Synodum apud Sydonem Civitatem (cujus de nomine ridicula nomina præponuntur) octoginta fermè perfidorum Episcopis congregatis adversùs orthodoxorum Episcopos, fieri imperavit*. Resistentibus Satanicæ illi Congregationi, magìs quàm Synodo, Flaviano, & Joanne Episcopis, Imperatoris jussu, ambo in Castellum, quod Petra dicebatur, exules missi fuerunt, ubi Flavianus sanctissimè quievit, Joannes verò usque ad Justini Imperium ibidem permansit, ut subjungit idem Marcellinus, inquiens: *Flavianus Antiochiæ Catholicus Patriarcha, & Joannes Paltensium Pontifex, quoniàm hunc cœtum sacrilegum refellerunt, in Castellum, quod Petrum dicitur, exules missi sunt: ibi Flavianus Confessor Christi in Domino quievit: Joannem Justinus Augustus mox Imperator factus revocavit*.

266 Intereà Symmachus Papa de iis, quæ in Oriente à perfidis, ac impio agebantur Imperatore certior factus, periclitanti Catholicæ Fidei, quantùm fas sibi erat occurrere volens, ad eos, qui Catholicæ Fidei assertores esse videbantur, literas fecit, quibus eos hortabatur, ut ea in persecutione viriliter agerent, atque pro Fide Catholica strenuè decertarent. Hujusmodi literæ sic se habuerunt.

Dilectissimis Fratribus universis Episcopis, Presbyteris, Diaconis, Archimandritis, & cuncto Ordini, vel Plebi per Illyricum, Dardaniam, & utramque Thraciam consistentibus.

267 „ Quod fieri planè cupimus, si quæ „ scribimus impleantur. Nullus stupeat ser-

va-

„ vatum hactenus nos nunc solvisse silentium,
„ cùm prudentissimi Salomonis ista vox per-
„ sonet: *Tempus loquendi, & tempus tacendi.*
„ Quia taciturnitatem præsens tempus expu-
„ gnat; nàm inter cętera, quæ accidunt,
„ nunc silere, nec fidei stimulis excitari, ma-
„ gni constat esse fastidii. Quippè, ubi Reli-
„ gionis reverentia, & summa concutitur,
„ aptum juxta Divinam Scripturam dicere,
„ eos, qui sunt mites, debere esse pugnaces.
„ Siquidèm & spiritualis quædam Deo ac-
„ cepta congressio, indè & laudabiliter uni-
„ versa tolerat, nè quisquam à Divina cha-
„ ritate separetur, & vos quidèm docere
„ quod doceatis, grave onus pudoris, sed
„ necessarium & utile tales admonere: nec
„ enim congruum illis religiosæ afferre dog-
„ mata disciplinæ, à quibus institutionis ip-
„ sius expectatur plena perfectio.

268 „ Sed breviter clara perstringemus.
„ Cui incognitum, Constantinopolitana Ec-
„ clesia qua Nestorii contagione laboravit?
„ Nestorii, inquam, qui quasi putre corpo-
„ ris membrum à societate Catholicæ com-
„ munionis excisus est. Ubi terrarum non
„ prædicatur Congrègatio Chalcedonensis
„ sancti Concilii, quæ Eutychetem, & Dio-
„ scorum, dico nomina famosa & magnæ
„ perfidię, unius sententiæ integritate dam-
„ navit, iniquitatis complices uno spiritu
„ divinis dogmatibus adversa sectantes? Quis
„ Petrum, & Timotheum præfatorum ver-
„ nulas ignoravit, propugnatores intentio-
„ nis addictæ, auctores, ac magistros suos
„ sævo errore vincentes? Illum Timotheum
„ loquimur parricidam, qui sanctæ recorda-
„ tionis Proterio superstite, non solùm Ec-
„ clesiam non religiosis Auctoribus occupa-
„ vit, verùm etiàm effusionem pii sanguinis
„ ad crimen pervasionis adjecit: ipsius nem-
„ pè damnationem universalis est Ecclesiæ
„ vox locuta, dùm eum nomine quoquè
„ Christiani honoris exueret. Ejus Petrum
„ sequacem notum fecerunt orthodoxorum
„ plurimæ passiones, in quibus ille virtu-
„ tem animi sui exultavit ostendere. Novit
„ hunc Ephesus cum tota societate Dioscori,
„ ubi cum prædicto Auctore peccati finem
„ S. Flaviani operatus innotuit.

269 „ Tacenda sunt Antiochiæ mala,
„ ubi per alterius Petri nefanda ludibria re-
„ verendum Sacerdotii nomen irrisum est.
„ Quis Apamiæ, & Tyri gemitus, tragicis
„ criminibus comparandos, vel si solis vacet
„ digna possit lamentatione deflere? Quid
„ Acacium? qui quasi boni sui fascino gra-
„ vatus, quæ Basilisco imperante præmise-
„ rat, novo exemplo penè deprehensus est
„ adversùs se ipsum dicens sententiam, illos
„ mutata voluntate defendens, quos priùs
„ gloriosum putavit abjicere, & laborans
„ sociare fidelibus, quos dudùm hæreticos
„ manifestę prævaricationis ostenderat: pro-
„ pter quod maximè fugiendus, & designato
„ superiùs damnatorum agmini coæquandus,
„ illa propter quæ fidelis probatus est dissol-
„ vens, permixtus his, per quos læsio Eccle-
„ siæ generalis evenit.

270 „ Adversùs hos, si Patrum dogmata
„ ratio suadeat esse servanda, cogitate, si
„ possunt ea majori transgressione calcari,
„ quàm nunc per eos, qui in partibus vestris
„ Eutychetis dogmata recidiva resuscitant.
„ Si verò tanquàm infirma constituta senten-
„ tia, sine piaculo negliguntur, citrà ullum
„ robur credulitatis nostræ summa subsistit,
„ semper succedentibus novis, vetera consti-
„ tuta solventibus. Quandò enim paternarum
„ regularum despiciûtur inventa, nec eorum,
„ quę benè instituta sunt, firmitas vindicatur,
„ hujusmodi impietates necesse est fidei su-
„ pervenire. Nàm ubi facilis dissolutio est
„ rationabilis constituti, ibi omnis sanctita-
„ tis forma corrumpitur. Christus impetitur,
„ & (quis hoc fidelium patienter accipiat?)
„ Instituta Patrum reverenda calcantur. Et
„ quis non vitæ mortem justâ electione præ-
„ ponat? Ubi Catholicæ Fidei adoranda re-
„ verentia? Ubi multo cruore Sanctorum
„ dogmata constituta? Ubi Doctorum vete-
„ rum fidelis auctoritas? Ubi illa religiosa-
„ rum mentium stupenda patientia, propriis
„ bonis contenta nudari, nè de spe æternæ
„ hæreditatis excideret, quasvis ambiens pos-
„ sessiones, nè incorruptibilis illius boni ju-
„ dicaretur indigna? Nàm nulla majora do-
„ cumenta sunt fidei, quàm ubi temporis
„ ratio suadet vitam subdere passioni; & ideò
„ qui pro ea periculum persecutionis subire
„ meruère, dignum se cœlestis ostendit esse
„ militiæ, Christus nos pio sanguinis pretio
„ comparavit gratiæ libertate concessa, nihil
„ invenientibus humanis operibus, quod di-
„ gnum tantâ mercede tribuerunt. Atque
„ ideò ubi Religionis injuria est, amorem
„ fidei omnem oportet transcendere affe-
„ ctum.

271 „ Unusquisque ergò exilia, & pere-
„ grinationes tanquàm domum, patriamque
„ respiciat; nè desideriis retentus humanis,
„ Christi societate privetur. Ecce tempus,
„ quo repetit fides milites suos, & inclamat
„ ad defensionem sui fervorem gratiæ confe-
„ cutos. Fidem ipsam dicere judicemus.
„ Ecce tempus optabile, ecce fructuum con-
„ gregatio desiderata fidelium, parvis passio-
„ nibus munera magna compenset.

272 „ Pluribus charitatem vestram, quo
„ dispensatione nobis credita cuperemus hor-
„ tari: Sed quid opus est vocis stimulis, ubi
„ ad tolerandas pro Christo magnanimiter
„ passiones Apostolicis, & Patrum docemur
„ exemplis, qui per damna humanarum re-
„ rum Cælestium nobis ostenderunt argu-
„ menta virtutum? Ergò pronunciamus in-
„ trepidi claras Ecclesiæ cum magna fiducia

,, disciplinas. Longè sit à nobis sermo Pro-
,, phetæ dicentis: *Et Sacerdotes vera celave-*
,, *runt*. Quem enim latet, discipulorum
,, scientiam à Doctoribus exigendam? Et
,, quod non pronuntiatum lædit sequaces,
,, hoc constat periculosum esse tacentibus.
,, Necesse est enim apud eos laborare verita-
,, tem, apud quos non manifestum latet sub
,, veritatis colore mendacium, magnum ro-
,, bur ad impugnantes fidem, quamdiù ad-
,, versùs eos prolatæ sententiæ non viriliter
,, asseruntur. Sed de vobis dicere opto me-
,, liora: ut ea quæ per improbos confusa sunt,
,, per vos correctionis remedium consequan-
,, tur. Non est tàm durum decipi quemquam,
,, quàm deceptum in errore persistere. Malum
,, hoc, & multis omnibus gravius, cùm à
,, corpore suo membra dissentiunt. Nàm, &
,, si non sigillatim occupet omnia lineamenta
,, debilitas, necesse est tamèn, juxta Apostoli-
,, cam vocem, totum corpus ex parte prægra-
,, vari.

273 ,, Undè addictorum fugienda com-
,, munio, juxtà Beatum Apostolum: *Pronun-*
,, *tiationem fidei nullus erubescat: virtus est*
,, *enim omni credenti*. Declinemus sacrile-
,, gum Eutychetis errorem cum manichæa
,, malitia congruentem; Communionem quo-
,, què eorum, qui sunt à talibus educati, pari
,, intentione vitemus, qui nunc quasi mor-
,, bum, & contagium Ecclesiis partium ve-
,, strarum tentant irrepere. Nemo se separet
,, cum prędictis, & ferre tempestatem dissi-
,, mulet, donec portum veræ fidei ab eorum
,, communione separatus introeat. Quæ qui-
,, dèm amans moneo, non odio persequens
,, accuso. Nàm qui culpanda vituperat, nec
,, utilia subministrat, exprobrantis potiùs ha-
,, bet studium, quàm amantis affectum. Et
,, qui cohortatur ad profutura, vehementiùs
,, boni propositi designat imaginem, ut fer-
,, ventiùs utilia expetantur, invitans.

274 ,, Proptèr quod, fratres, illius bonæ
,, Ecclesiæ desiderantes unitatem, & beatum
,, decorem sanctæ concordiæ præsumentes,
,, dicamus cum Sancto David: *Quàm bonum,*
,, *& quàm jucundum habitare fratres in unum*;
,, & ut de vobis Apostolus Paulus dixerit:
,, *Vos omnes fratres in Christo uno estis*. Do-
,, nec enim unitas non redeat, nullus ambi-
,, gat eadem nihilominùs esse ventura, quæ in
,, Constantinopolitana nuper Ecclesia conti-
,, gerunt; de quibus mihi paritèr ingemiscere
,, necesse est, & tacère. Nàm qui Apostolicæ
,, Sedis admonitionem negligendam esse cre-
,, diderunt, meritò inciderunt in ea, quæ
,, evenire solent solatio destitutis. Si quis
,, ergò salutem propriam cogitans servare cu-
,, pit Apostolica judicia, cum à præfatorum
,, se labe sejunxerit, nostræ communionis se
,, noverit sinè dubitatione participem. Quià
,, si ab eorum, quos Apostolica Sedes damna-
,, vit, non se societate removerit, sciat nullo
,, colore, nullo figmento, nullàque calidita-
,, te Ecclesiasticæ se Custodiæ posse subrepe-
,, re: quià sicut illos, qui se à suprascripto-
,, rum, hoc est, Eutychetis, Dioscori, Ti-
,, mothei, Petri, & Acacii venenis disso-
,, ciant, libenter amplectimur; ità circà isto-
,, rum sectatores, cura, & sollicitudo nostra,
,, nè subrepere possint, semper invigilat.
,, Deus vos incolumes custodiat fratres cha-
,, rissimi. *Hactenus Epistola Symmachi*.

275 Eodem tempore, dùm pius, & bo-
nus pastor Beatissimus Symmachus, penè tota
Orientali Ecclesia in discrimen constituta, ad
ovile suum oves adducere curabat, easque in
fide, & Christianæ Religionis veritate confir-
mare, & constabilire suis literis laborabat;
Etiam oves, orthodoxi nimirùm, qui in Ec-
clesia eadem Orientali pro fide, & Catholica
decertabant Religione, auxilium ab optimo
Pastore poposcerunt, rogantes in ovile reci-
pi, ac in Apostolicæ Sedis communione ad-
mitti, dùm hæreses omnes se damnare, Ca-
tholicamque fidem profiteri, contestabantur.
Cujus rei causâ sequentem, fecerunt ad eun-
dem Symmachum Epistolam.

Ecclesia Orientalis
Ad Symmachum Episcopum Romanum.

276 ,, Bonus ille & amator hominum
Dominus noster Jesus Christus, qui propter
bonitatem suam in nos inclinans Cœlos, &
descendens ad Terras, immaculatis Evange-
,, liis quotidiè illud clamat: *Non est opus va-*
,, *lentibus Medico, sed malè habentibus: Non*
,, *veni vocare justos, sed peccatores ad pœniten-*
,, *tiam*. Plus autèm volens aperire opera suæ
,, clementiæ, adjecit in sequentibus dicens:
,, *Quis autèm vestrum habens centum oves, si*
,, *perdiderit ovem unam ex iis, nonnè relinquit*
,, *nonaginta novem in deserto, & vadit ad per-*
,, *ditam, quamdiù inveniat illam? Et inve-*
,, *niens, imponit illam gaudens, in humeros suis;*
,, *& veniens domum suam, convocat amicos*
,, *suos, & vicinos; dicens: Congratulamini mi-*
,, *hi, quià inveni ovem perditam*. Et ut clariùs
,, fieret quod dicitur, mox adjecit parabo-
,, lam Mulieris, quæ perditam invenerat dra-
,, chmam, utrisque adjungens, & dicens:
,, *Amen dico vobis, quià sic fiet gaudium in*
,, *Cœlis de uno peccatore pœnitentiam agente.*

277 ,, Hæc diximus, Sanctissime, ausi
,, supplicare non pro perditione unius ovis,
,, neque pro perditione unius drachmæ, sed
,, pro amica nobis salute, non Orientalium
,, partium tantùm, sed trjum propè plaga-
,, rum habitabilis Mundi, non corruptibili
,, argento, aut auro redemptarum de vana
,, conversatione à parentibus tradita, sed pre-
,, tioso sanguine Agni Dei, sicut docuit Bea-
,, tus gloriosorum Apostolorum Princeps,
,, cujus Cathedram Beatitudini Tuæ credi-
,, dit Christus optimus Pastor, qui venit quę-
rens,

„ rens, & liberans quod perierat, & ponens „ animam suam in redemptionem pro multis. „ Quem imitatus, Sanctissime, Beatissime- „ que, festina ad adjuvandum nos, sicut Bea- „ tus Paulus Doctor vester ad auxilium quā- „ doque Macedonum festinavit. Et quidèm „ Ille in visione cognoscens periclitari Ma- „ cedones, in veritate adjuvare eos prope- „ ravit.

278 „ Tu autèm affectuosus in filiis Pa- „ ter, non visione, sed in veritate spiritua- „ libus cernens oculis pereuntes in prævari- „ catione patris nostri Acacii, noli remorari. „ *Magis autèm* (ut ità dicam) *non dormites*, „ *sed festina ad liberandum nos*: quià non in „ ligando tantùm potestas est tibi data, sed „ in solvendo quoquè diu vinctos ad imita- „ tionem Magistri; nequè in eradicando, vel „ diruendo, sed in plantando, & ædificando, „ secundùm Beatum Jeremiam, magis secun- „ dùm Salvatorem Mundi Christum, in cu- „ jus ille extitit typo: neque in tradendo „ tantùm Satanæ in interitum carnis, sed & „ in charitate formando, longâ aversione de- „ jectos: nè (quod absit) majori tristitiâ ab- „ sortis nobis à Satana videamini pertulisse „ dispendium. Non enim ignoras ejus inge- „ nium, qui quotidiè à sacro Doctore tuo „ Petro doceris oves Christi per totum habi- „ tabilem Mundum creditas tibi pascere non „ vi, sed spontè coactas: qui cum doctissimo „ Paulo clamas nobis subjectis, & dicis: „ *Non enim dominamur vobis in fide, sed coo-* „ *peramur in gaudio*.

279 „ Quarè deprecamur disrumpi no- „ vum Chirographum nostrum, sicut Sal- „ vator, & Dux noster Christus verus, illud „ in Cruce disrupit; nè ultrà post lavacrum „ regenerationis, malorum nostrorum sub- „ jaceamus delicto, sed ut ejus, qui comedit, „ uva acerba ligaverit dentes, secundùm Bea- „ ti Ezechielis Prophetiam. Cùm ergò in „ veritate parabolam istam salutari adventu „ suo Salvator impleverit; cur, Sanctissime, „ ac Beatissime, Acacii inobedientia, uvam „ acerbam comedentis: nostri, idest filiorum „ ipsius in tàm longò annorum cursu ligati „ sunt dentes? Si unus homo peccavit, quarè „ toti Synagogæ, aut magis toti habitabili „ Mundo per Anathema Divinus furor in- „ cumbit? Ubi ergò Dei promissio, quæ di- „ cit: *Non percipient filii parentum peccata*, „ *neque parentes filiorum suorum, sed unus-* „ *quisque morietur in suo peccato*.

280 „ Si propter Alexandrinorum, aut „ magis Eutychianorum amicitiam, qui aver- „ santur & anathematizant Sanctissimum & „ Beatissimum Papam Leonem, vel in Chal- „ cedone Synodum habitam, anathematiza- „ tus est Acacius; quarè nos à Vobis æsti- „ mamur hæretici, & in anathemate sumus „ nos, qui amplectimur solam illam Episto- „ lam, & quæ dicta sunt in Sancta Synodo à „ Qui propter prædicationem recti dogmatis „ vestri quotidiè oppugnamur: & ut hære- „ tici anathematizamur ab iis, qui Eutycheti „ consentiunt. Noli facere judicium per il- „ lum, qui cunctam judicat terram: nè per- „ das justum cum impio: nè fiat apud te ju- „ stus ut impius: nec æqualiter judicentur à „ te orthodoxi & hæretici, vel qui anathe- „ matizant prædictam sanctam Epistolam, „ sanctamque Synodum vestram rectam, & „ ii, qui vobiscum ab eis anathematizantur, „ & qui orant mori quotidiè pro recta fide, „ quæ à vobis prædicatur.

281 „ Et Jesus quidèm Nave incircum- „ cisos, & Idolorum Servatores Gabaonitas „ cum mendacio fugientes ad se, dùm oppu- „ gnarentur ab Abimelech, vel cæteris qua- „ tuor cum eo Principibus, pro eo quòd ad „ eum confugerant, Deo cooperante, stre- „ nuè vindicavit, nè blasphemaretur nomen „ Dei ejus, tanquàm non eos adjuvare præ- „ valentis. Vos autèm Sanctissimi Viri, Jesu „ Magni Dei, & Salvatoris spei nostræ Di- „ scipuli, imitatoresque ejus, qui figuram „ Servi assumpsit, ut nos liberos redderet à „ peccato, quod regnabat in nobis; viden- „ tes oppugnari nos, & mortificari, non sicut „ Gabaonitas incircumcisos, sed vobiscum „ circumcisos in Christi circumcisione, ne- „ que Idolorum servitores, & æmulos, etsi „ peccatores, tamèn Christianos, & vobis- „ cum omnia in Christo sapientes, non de- „ spiciatis, neque condemnetis ultrà, pii „ Patres: Sed sicut Beatissimus prædictus „ Iesus Nave non illos tantùm, sed & Raab „ meretricem illis antepofuit propter duo- „ rum exploratorum susceptionem; ità & „ vos nos vigilanter assumite cum Dei ju- „ vamine propter duarum naturarum tradi- „ tionem, quæ à vobis per Epistolam inter „ Sanctos constituti Papæ Leonis contra Eu- „ chetis deliramenta directa est. Et illa qui- „ dèm suscipiens explorantes, in stupam lini „ suæ Domus abscondit: Nos autèm rectæ „ fidei vestræ suscipientes confessionem, in „ corde nostro non abscondimus, sed in Ec- „ clesiarum dogmatibus, Dei misericordiâ „ eam cum auctoritate prædicamus. Et illa „ quidèm rogata per metum, eos se habere „ negavit: Nos autèm oramus, nè unquàm „ humano metu negemus rectæ doctrinæ no- „ stræ veritatem, & usque ad sanguinem pro „ ea stabimus, si sit necesse.

282 „ Undè non tædeat nos adjuvare, „ nequè odio habeatis propter adversantium „ communionem: quandò se ab hac plurimi „ facultatibus impediti, & non habentes sol- „ licitudinem multarum animarum suspende- „ rint: quibus verò multarum animarum cu- „ ra commissa est, in creditis sibi communi- „ cent Ecclesiis, nullum contrarium haben- „ tes communicantem sibi, & metuentes re- „ linquere Lupis oves propter vocem Domi-

H 2 ni

" ni dicentis: *Mercenarius autem, & qui non* " *est Pastor, cujus non sunt oves propriæ, videt Lupum venientem, & relinquit oves, &* " *fugit, & Lupus rapit eas atque dispergit,* " *quià Mercenarius est, & non habet ovium* " *curam*. Quod ergò non amore vitæ capti, " sed ovium salutem curantes plurimi Sacer- " dotum hoc faciunt, deinceps, miserante " Deo, cognoscere poterit tua paternitas.

283 " Quidam enim de his, qui in Sa- " cerdotio constituti sunt, sperantes in exi- " lio mitti Presbyteros orthodoxos, & San- " ctos Viros, volentes se præter necessitatem " ab Ecclesiis suo arbitrio subducere, ipsos- " que sequi, non cesserunt eis hoc facere, " adjuvantes eos, ut manerent in creditis sibi " Sanctis Ecclesiis ad populi munimen or- " thodoxi, in se suscipiendo quę putantur di- " scretionis illorum. Sicut Rebecca quon- " dam dicens Jacob: *in me peccatum tuum,* " *fili*: ita illi ab Ecclesiis sibi creditis discedere " spontè volentibus dixerunt: *In nos veniat* " *peccatum discretionis vestræ*: Tantummodò " oves Christi preter necessitatem Lupis non " relinquatis; nè in loca vestra Hæretici in- " gredientes, Lupi discerpant oves; aut cer- " tè ab ipsis ovibus suis propter rectam fidem " fugati, & his, qui non fugantur, sed spon- " tè discedere cupiunt, nè cui adversantium " communicent, tali fide dicentes: putas, isti " amore vitæ hoc faciunt, an amore anima- " rum, ad imitationem Domini sui primi Pa- " storis nostri Jesu Christi Magni Dei, & Sal- " vatoris spei nostræ, qui animam suam po- " suit pro ovibus suis.

284 " Omnimodò autèm & qui videntur " communicare orthodoxi, & qui se à com- " munione abstinent, omnes post Deum tuę " lumen visitationis & assumptionis opperi- " mur. Quarè festina juvare Orientem, ex " quo vobis duo grandia diei lumina Petrum " & Paulum ad illuminationem totius Mun- " di Salvator direxit. Reddite ergò ei bo- " nam retributionem, quam ipse vobis dedit: " illuminate cum rectæ fidei lumine, sicut " per ipsum vos quondam Divinæ cognitio- " nis lumine idem illuminavit. Sicut enim " quandò toto Mundo in peccatis ægrotante " unius hominis delicto lassati, in ægritudi- " nis curatione, boni illius Medici discipuli, " ipsum Cœlestem Medicum, & Principem " Pastorem, Magistrum suum ad curam vo- " cantes ægritudinis ipsius, aliquandò dice- " bant: *Domine inclina Cælos tuos, & descen-* " *de*; aliquandò rursùm: *Qui Regis Israel* " *intende: qui sedes super Cherubim, appare:* " *excita potentiam tuam, & veni, ut liberes* " *nos*. Sic nos modò, qui infirmitate novæ " prævaricationis patris nostri dejicimur, ad " tuam clamamus Beatitudinem; ut & tu " imitator existens Filii Dei ad dilectionem " deprecatione venias, imitatione ipsius Cœ- " lestis Patris tui, *qui facit Solem suum oriri* " *super bonos & malos; pluit super justos &* " *injustos*. Festina in auxilium nostrum, " sciens, Sanctissime (sicut in principiis di- " ctum est) *quià non opus habent sani Medico,* " *sed malè habentes*.

285 " Quòd si parva existeret ægritudo, " nos forsitan ad spiritualem nostrum Medi- " cum curreremus, quatenùs & passiones " bonorum Medicorum, idest, gloriosorum " Christi Discipulorum, vestrorumque Do- " ctorum, & sancta adoraremus tua vestigia, " ut & prævaricationis medicinam, & solu- " tionem vinculorum, & delicti remissionem " de tuo sancto ore susciperemus.

286 " Sed quià *non est ulcus, aut macula,* " *neque plaga tumens, sed totum ulcus est à* " *pedibus usque ad caput*, Sicut Beatus Isaias " antiquam prævaricationem deflens, dixit: " Vos jam boni Medici, & illius veri Medi- " ci, vel bonorum Discipulorum ipsius cer- " tissimi plantatores, festinate ad curam re- " solutorum Ecclesiastici corporis membro- " rum, ut dissolutas manus nostras, dissolu- " taque genua erigatis, & cursus rectos fa- " ciatis pedibus nostris; nè quod claudum " est, ampliùs distorqueatur, sed curetur " magis per strenuitatem, & optimam dili- " gentiam vestram.

287 " Sicut enim magistro nostro Do- " mino Paulo glorioso Apostolo propter infi- " deles aliquos, dùm eum pigeret Sermonem " Domini in Corintho loqui, adstans Domi- " nus dixit: *Loquere, & non taceas, quià* " *multus est mihi Populus in hac Civitate*. Et " nunc tuæ dicit Beatitudini ejus benigni- " tas: Festina, & noli tardare ad Orientis " auxilium, magis autèm ad majores partes " habitabilis Mundi, quià non tantùm pro " centum viginti millibus in magna quando- " que constitutis Civitate Ninive, sed à " multo pluribus spera expectari tuam post " Deum Medicinam. Si enim qui præcessit " Beatitudinem tuam inter Sanctos consti- " tutus Leo Archiepiscopus ad Attilam tunc " erronem barbarum per se currere non du- " xit indignum, ut captivitatem corrigeret " corporalem, nec tantùm Christianorum, " sed, & Judæorum (ut credibile est) atque " Paganorum: quantò magis festinare ad " tuam attinet Sanctitatem, non ad corpo- " reæ, quæ bello fit, captivitatis correctio- " nem atque conversionem, sed animarum, " quæ captivatæ sunt, vel quotidiè capti- " vantur? & inter duas diabolici vias erro- " ris Eutychetis, atque Nestorii, tertiam " imò mediam nobis ostendas expressiùs veri, " rectique dogmatis viam.

288 " Dubiam eam fecerunt nostra pec- " cata, æstimantibus quibusdam non posse " inter Nestorii & Eutychetis salutis viam " mediam reperiri; sed quod omninò necesse " sit, aut illius esse quemquam, aut illius. " Propter hoc festina post Deum nos adjuva- re:

„ te: & sicut inter Arii dividentis atque separantis unam Deitatis naturam atque substantiam, & Sabellii quoquè confundentis personas, & minuentis numerum Trinitatis, ostendunt Sanctissimi Patres viam mediam veritatis, in confessione Divinitatis unam substantiam, naturam, virtutemque demonstrantes, propter Sabellium tres Personas & æquæ potentiæ unam veritatem. Sic & vos nunc, Sanctissimi, atque Beatissimi, illuminate nos spiritualis scientiæ vestræ lumine, quæ est inter sententiam Eutychetis ad imitationem Sabellii naturas, atque substantias confundentis, & inter Nestorii ad imitationem Arii personas atque substantias dividentis, vera rectæ fidei confessio, tradita nobis à Papa Leone inter Sanctos constituto, & Discipulorum in Chalcedone Sanctorum Patrum duarum substantiarum, aut naturarum unitas in una, eademque persona & substantia Magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi.

289 „ Ipsi enim docuerunt nos Divinis Scripturis, alteram esse visibilem & palpabilem & passibilem carnis naturam, & alteram invisibilem, impassibilem & incomprehensibilem naturam in una persona & substantia Magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi: alteram de Matris substantia & natura venientem de semine David, Abrahæ, & Adæ, secundùm carnem natam; alteram verò ex utero ante Luciferum genitam de substantia & natura Patris. Sed nè rursùs propter immaculati partus duas naturas,& substantias occasiones apprehendentes, qui secundùm Nestorium sapiunt, duas personas, aut duos filios, vel duos Christos malè introducant; docuerunt Sancti illi, & Beati Patres unam scire personam & substantiarum inseparabilem unitatem ex duabus substantiis & naturis, & in duabus substantiis & naturis Magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi.

290 „ Nos enim, ò Sanctissime, & Beatissime Symmache, eundem esse existimamus ex duabus naturis, & in duabus naturis, & non (sicut illi dicunt) ex duabus naturis unam naturam post adunationem, in duabus autèm subsistentibus naturis cum unitate non pati confiteri; ut se doceant Arianorum esse imitatores, dicentium per Filium glorificari Patrem, cum Filio autèm non pati se eum glorificari. Sed sicut contra illos docuerunt fratres tui Sanctissimi Patres, *per quem*, & cum quo æqualiter pati dicere nos: quia *per quem* humanitatem; *cum quo*, Divinitatem significantes Magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi. Sic & nunc illis, ex duabus quidèm naturis, dicentibus: In duabus autèm non confitentibus, nos ex duabus, & in duabus pariter dicimus. Ex duabus enim dicentes, ex quibus subsistit unitas; In duabus autèm, in quibus visus est, & palpatus est, & assumptus post Passionem, & Resurrectionem confitemur, & in quibus veniet judicaturus vivos & mortuos.

291 „ Neque enim nuda Divinitas poterat aut palpari, aut crucifigi pro vita Mundi; nec simplex humanitas morti subjacens per mortem confundere eum, qui obtinebat mortem, hoc est, Diabolum. Undè & post Resurrectionem in immaculata carne sua visum Verbum Dei, & Deus noster omnibus Discipulis suis dicebat: *Videte manus meas & pedes meos, quià ego ipse sum: palpate & videte, quià spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habentem. Habentem*, dixit, ut non is in illa mutatus putaretur, sed in veritate assumpsisse crederetur. Beato quoquè Thomæ diffidenti clamat: *Infer digitum tuum, & vide manus meas; & da manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis*. Undè dùm assumeretur, duo Viri visi Discipulis in albis vestibus clamabant, & dicebant: *Viri Galilei, quid statis aspicientes in Cælum? Hic Jesus, qui ablatus est à vobis in Cælum, ità veniet, sicut vidistis euntem in Cælum*, cùm venerit omnimodò in gloria Patris cum Sanctis suis Angelis in die terribili justi judicii: sic infideles Judæi videbunt in quem compunxerunt, & cum eis peccatores etiàm nostri, cùm qui eorum misertus est, & liberavit eos, neglectus autèm ab eis est. Secundùm vos autèm Sancti & Justi videbunt quem dilexit anima eorum, & lætabuntur lætitiâ ineffabili & gloriosâ, accipientes consummationem fidei suæ in salutem animarum suarum, & audientes suavissimam vocem ejus dicentis: *Venite benedicti Patris mei, hæreditate paratum vobis Regnum ab initio Mundi*. Cujus beatę vocis cum tua Beatitudine, & nos indignos dignetur Christus Dominus noster, per omnia, Sanctissime Pater. *Hactenus Orientalium Epistola ad Symmachum*.

292 Erant hæc scribentes orthodoxi quidèm, non communicantes in erroribus Alexandrinorum, ac in omnibus fidei dogmatibus rectè sentientes, & ex eorum numero Sacerdotum, qui Macedonio Episcopo Constantinopolitano adhærebant, eique communicabant, proindè non consentientes Anastasio Imperatori, ab eoque vexati: tamèn in Ecclesiæ Romanæ, & Apostolicæ Sedis communione nequaquam recepti erant, proptèr nomen Acacii, nec à Macedonio, nec ab aliis Sacerdotibus è sacris tabulis deletum: cujus rei causâ tanta cũ summissione in communionem Apostolicæ Sedis recipi exorant, supplicant, obsecrant, utpotè nulla hæresi polluti: cùm tamèn de Acacii nomine vel minimam

mam mentionem faciant; & cum primùm omnium ab eis requiri videbatur, ut Acacio anathema dicerent, non constat, an fuerint in communionem recepti: eò magis quòd incompertum habetur, quid ipsis Symmachus rescripserit, nullis de hac re existentibus ejusdem Pontificis ad eos datis litteris.

293 Intereà impius Severus favore Imperatoris expulso Flaviano, Sedem Antiochenam invasit, ut notat Marcellinus in Chronico sub consulatu Probi, & Clementiani inquiens: *Severus Eutychetis perfidiæ, Anastasio Cæsare volente, Sedem Antiochenam Flaviani Antistitis ex Monacho Episcopus occupavit*. Meminit hujus inthronizationis Liberatus in Breviaro cap. 19. Cyrillus quoque Monachus in vita S. Sabæ apud Surium sup. cit. eandem invasionem Antiochenæ Sedis per Severum recenset, ubi & omnia scelera ejusdem describit. Cæterùm quinam fuerit iste Severus, cujus fidei, & quorum morum accipere possumus ex Libello Orientalium Agapeto Papæ oblato, & habetur Act. 1. Concilii Constantinopolitani sub Menna celebrati, ubi sic habetur: „ Severus facinorosus, qui contrà „ Deum semper locutus est iniquitatem: & „ quandòque quidèm Græcorum vanidicorum „ Mysteriis imbutus, ipsa honoravit, quan„ dòque verò Eutychis, & Manetis insaniam „ docuit, & in tota vita dixit benè valere „ fidei Christianorum, & appellationem Ne„ storii Anthropolatræ ad decipiendum eos, „ qui in simplicitate paratas habent aures, „ suscipiendam excogitavit, evidenter illa il„ lius dicendo, Nestorianosque vocabat Ma„ gistros rectorum dogmatum, & nec illi pe„ percit, qui baptizavit ipsum, invalidisque „ anathematibus implevit totum Mundum, „ ac arroganter decernere ipse præsumpsit, & „ validiores fortitus est cum his, qui um„ bram ordinationis illi commodarunt contra „ prædictam sanctam œcumenicam Chalce„ donensem Synodum, & contra sacras ac „ Deo dilectas Epistolas sanctę memorię „ Leonis Papæ, qui fuit illuminator, & co„ lumna Ecclesiæ, quique firmavit fideles, ut „ ambularent in recta semita, sicque illud „ relinquetur Divinæ Scripturæ dictum im„ pleri: *Et incidit in foveam, quam fecit*: Un„ dè dubitantes quomodò ipsum propriè vo„ cemus, idem cum gentibus sentientem, „ ejusdem opinionis cum Eutyche, ejusdem„ que moris cum Nestorio, magis propriâ, „ & insigni appellatione nominabimus ipsum „ ibidem, cum veritate organum Diaboli „ vocantes. *Hæc, & alia ibi*. Plura habentur apud Evagrium lib. 3. cap. 32. aliosvè Scriptores maximè Græcos. Nos verò adjiciemus quæ ab Anastasii Imperio dumtaxat usque ad Electionem Mennæ Episcopi Constantinopolitani acta sunt, ex Libello Synodico apud Labæum Tom. 4. Conciliorum pag. 1414. ita se habentia.

Constantinopolitana contra Euphemium.

294 „ Zenone igitur mortuo, & Ariadnen uxorem ipsius, & Imperium suscepit Anastasius: & Synodo hæretica Constantinopoli congregata propter sanctam Chalcedonensem Synodum, infinitis calumniis obruit, & ultra Armeniam in exilium egit Euphemium: Et solio denuò restituit beatissimum Macedonium: qui simplici convocata Synodo, decreta quidèm Calchedonensia scripto confirmavit: Enoticum verò Zenonis metu Anastasii silentio præteriit.

Sydonia contra Chalcedonense.

295 „ Petro igitùr Fullone rejecto, Palladius solium Antiochiæ suscepit: eoque defuncto Flavianus, Zenonis Ennoticum recepit; & cùm tres sanctas œcumenicas Synodos scripto probasset, Chalcedonensem silentio præteriit, Imperatori gratificatus. Imperator autèm Anastasius per Eutropium Tribunum Flaviano & Eliæ Hierosolymitano mandavit, ut Sidonem Synodum convocarent, & Anathematismis sacram Chalcedonensem Synodum subjicerent. Verùm hanc Elias re infecta dimisit: quapropter Patriarchis vehementer Imperator succensuit.

Antiochena Eutychianorum.

296 „ Cùm autèm Flavianus Antiochiam revertisset, Monachi quidam Apostatæ, & Eutychiani delirii Sectatores Synodum prædatoriam convocantes, Flavianum ejecerunt, & in exilium expulerunt, eique Severum substituerunt. Hic igitur, qui Acephalus deindè dictus fuit, cum ducentis Apostatis Monachis, ex Eleutheropoli Constantinopolim contendit, & multa contra Macedonium fremens, dato etiàm Anastasio juramento, nulla conscientiæ ratione habita, quod nunquàm contra Chalcedonensem Synodum moturus aliquid esset: & juramentum conculcavit, & cum nefanda Synodo illam anathemate notavit.

Constantinopolitana Timothei.

297 „ Anastasius igitur Imperator Macedonium Constantinopolitanum innumeris circumventum criminationibus, solioque exturbatum, Gangras in exilium exegit; nec multò post etiàm ipsum, & qui ante eum fuerat, Euphemium, quòd ad Gotthos confugissent, & se ipsos invisissent, Patriarchas gladio punivit. Hæreticum autèm Timotheum, qui Colon, & Litrobulus cognominabatur, Ecclesiæ reddidit, tan-

„ tanquàm ejusdem secum sententiæ, & con- „ filiis suis obtemperantem. Is impiissima „ congregata Synodo contra sanctam Chal- „ cedonensem Synodum calcitravit: & Se- „ vero assentientes, unà cum eo Acta Sy- „ nodi Hierosolymam misit. Quibus non re- „ ceptis, ad iram movit Anastasium; quapro- „ pter & Eliam sanctæ Civitatis Episcopum „ in Evilam exulatum misit: Joannem verò „ solio restituit, & Acta Synodica Severi, & „ Timothei eò transmisit.

Hierosolymitana Theodosii, & Sabæ.

298 „ Theodosius verò, & Sabas ortho- „ doxorum propugnatores, minimèque er- „ rantes Stellæ, desertæ ducum, & Mona- „ chorum fidei, peculiari collecta Congre- „ gatione, eos, qui Synodica illa Acta at- „ tulerunt, è sacris locis ejecerunt. Quod „ cùm comperisset Anastasius, Theodosium „ & Sabam in exilium deportari præcepit. „ Hi verò præoccupato deserto divinam & „ sanctam Monasticorum Ordinum college- „ runt Synodum, & quatuor attestationibus „ doctrinæ orthodoxæ plenis collectis, duas „ quidèm Imperatori Anastasio miserunt, „ unam Principibus, & quartam Joanni, qui „ Eliæ Dei præconi successerat: quo ipso „ tempore Timotheus Bizantinus objit, & „ Mennas solium accepit. *Hæc omnia ex Li- „ bello Synodico.*

CAPUT XIII.

De continuato Acaciano Schismate ad obitum usque Anastasii Imperatoris.

299 ANno Domini DXIV. Pontificatus Symmachi Anno XVI. Imperii Anastasii Anno XXIV. Cassiodoro viro clarissimo Consule die XIV. Kalendas Augusti idem Sanctissimus Pontifex Symmachus ex hac luce ad Dominum migravit, cùm fedisset annos XV. menses VII. dies verò XXVI. Cujus in locum exactis diebus septem vacantis Sedis VII. Kalendas Augusti, summâ omnium concordiâ substitutus fuit Hormisda natione Campanus, ex patre Justo, Patriâ Frusinates, qui plurimùm laboravit pro extirpandis in Orientis Ecclesiis exortis hæresibus, atque concordiâ earundem Ecclesiarum cum Romana Ecclesiâ; adeoùt ab ipso sui Pontificatus exordio hujus rei literas ad Orientales scribere non piguit.

300 Primo itaquè anno Pontificatus Hormisdæ Vitalianus Scytha conflato exercitu adversùs Anastasium surrexit, & adeò strenuè certavit, ut ipsum ad ultimum usque discrimen adduxerit. Rem compendiosè describit Marcellinus Comes in Chronico, inquiens: „ Vitalianus Scytha assumpto Romanorum „ Equitum in triduo congregatorum auxilio, „ in loco, qui Septimus dicitur, advenit, ibi- „ que castrametatus est, dispositisque à Marc „ ad Mare suorum Ordinibus, ipse ad portam, „ quæ Aurea dicitur, sine ullius accessit dispendio. *Hæc ibi*. Subjungit indè, causam hujus Vitaliani motus non aliam fuisse, nisi orthodoxæ Religionis ab Anastasio undiquè exagitatæ zelum, atque injustam orthodoxi Macedonii Episcopi expulsionem; inquiens: *Pro orthodoxorum se fide, proque Macedonii Urbis Episcopo incassum ab Anastasio Principe exulato, Constantinopolim accessisse asserens.* Cedrenus verò in Compendio Historiæ sub Anno XXIII. Imperii Anastasii eundem Vitaliani motum recensens, ait: „ Vitalianus oc- „ cupatâ universâ Thraciâ, Scythiâ, & My- „ siâ, ducens secum Hunnorum, & Bulga- „ rorum agmen, multas Urbes, & Cyrillum „ quoquè Thraciæ Præfectum cepit, & præ- „ dando Constantinopolim usque processit. *Ità Cedrenus*. De capto verò Cyrillo, rem sic enarrat Marcellinus, subjungens loco mox cit. *Cyrillum loquacem magis quàm strenuum Ductorem Militiæ inter duas pellices Vitalianus reperit dormientem, eumque mox abstracto cultro Getico jugulavit, hostemque se Anastasio Cæsari palàm, apertèque exhibuit.*

301 Porrò Anastasius ad extremum redactus, missâ Legatione ad Vitalianum de pace cum eo firmanda egit, datis conditionibus, & jurans, Macedonium, atque Flavianum propriis expulsis Sedibus, se revocaturum, acturum posteà, ut Heracleæ congregata Synodo, consentiente quoquè Episcopo Romano, Religionis controversiæ finirentur. Quarè, subjungit Cedrenus: „ Tùm Anastasius, „ rebus suis deploratis, pacem per Legatos „ petit, jurans unà cum Senatu, se relegatos „ revocaturum, Macedonio & Flaviano suos „ Episcopatus redditurum, Concilium He- „ racleæ acturum revocato etiàm Papâ Ro- „ mano. *Hæc Cedrenus*. Quarè, ut aliquo pacto promissis stare crederetur, & Vitalianum sibi conciliaret, populumque eàdem de causa sibi sæpè adversantem liniret, summâ hyeme Synodum Heracleæ celebrandam, qua cuncta auferrentur Ecclesiarum dissidia, ut mentiebatur, indixit; & datis Literis die XXV. Decembris ad ipsum Hormisdam Pontificem, ipsum certioravit de futura celebranda Synodo, & ut ad conciliandas Ecclesias suum adhiberet adventum rogavit. Extant ejusmodi Anastasii ad Pontificem datæ Literæ, quæ sunt tenoris sequentis, videlicet.

Anastasius Augustus Hormisdæ Papæ.

302 „ Omnibus negotiis Divinę res pre- „ ponendæ sunt; Deo etenim Omnipotente „ propitio, Rempublicam & conservandam

& me-

„ & meliorandam esse confidimus. Quià igitur dubitationes quædam de orthodoxa „ Religione in Scythiæ partibus videntur „ esse commotæ, id specialiter clementiæ „ nostræ placuit, ut venerabilis Synodus in „ Heracleotana Civitate Provinciæ Europæ „ celebretur, quatenùs concordantibus animis, & omni veritate discussâ, vera Fides „ nostra omni Orbi Terrarum manifestiùs „ innotescat, ut deinceps nulla possit esse „ dubitatio, vel discordia. Quapropter Sanctitas Tua cum quibus sibi placuerit Reverendissimis Episcopis, quos de Ecclesiis „ sub sui Sacerdotii cura constitutis idoneos „ & instructos erga orthodoxam Religionem „ esse probaverit, ad præfatam Heracleotanam Civitatem intra diem Kalendarum Juliarum dignetur. Data v. Kalend. Januarii „ Constantinopoli, Senatore V.C. Consule. „ Accepta pridie Idus Maij, Florentio V.C. „ Consule. *Hactenus Epistola Anastasii*.

303 Intereà Vitalianus non destitit suis cum Militibus Imperatorem insequi, Terrâ, Marique Imperium invasit, adeòut pressus Imperator, & in discrimen positus, iterùm Senatores Legatos ad ipsum Vitalianum, qui pacis cum eo leges componerent, mitti coactus fuerit, ut Marcellinus recenset in Chronico sub Consulatu Anthemii, & Florentii, inquiens: „ Vitalianus eidem Anastasio immanior factus est inimicus: præmissis suorum „ Equitibus, armatisque Naviculis, sinistro „ sibi littore decurrentibus, ipse peditum armis stipatus Sixtinense prædium ingressus „ est, totiusque loci palatium habuit mansionem. Missi sunt ad Vitalianum Senatores, „ qui pacis cum eo leges componeret. *Hæc Marcellinus*, qui posteà subjungit quibus cum conditionibus pax inter illos constabilita fuit, inquiens: „ Nonaginta auri pondera, exceptis regalibus muneribus, pro pretio „ tunc accepit Hipatii, jam mille centum auri „ libris cum Uranio captivo sibi à suis in Sozopoli oblatis. Magister Militum Vitalianus per Thraciam factus, Hipatium, quem „ captivum, catenatumque apud Acres Castellum tenebat, reversus suo remisit avunculo. *Hæc Marcellinus*. Allegatis tamen à Marcellino conditionibus, deest una ex præcipuis: cùm enim susceptum à Vitaliano bellum solùm redintegrandæ orthodoxe Religionis ab Anastasio Principe exagitatæ causam habuerit: nonnisi sub conditione cogendæ œcumenicæ Synodi, in qua controversiæ omnes dirimerentur, & pax universis concederetur Ecclesiis, arma dimisit. Qua stante conditione, facta ad Romanum Pontificem legatione per Patricium virum clarissimum literas sequentes Anastasius rescripsit.

Victor Anastasius, Pius, Felix, Inclytus, Triumphator, semper Augustus.
Hormisdæ Sanctissimo, ac Religiosissimo Archiepiscopo & Patriarchæ.

304 „ Beatitudini Vestræ non putamus „ ignotum, quod pro temporis qualitate loquendum, atque tacendum, etiàm Divinæ „ Scripturæ provida est admonitione dispositum. Exactum proindè silentii tempus „ incitamenta nobis loquendi concessit. Atque ideò opportunum esse prospeximus, „ quæ apud nos sub Religionis specie commoventur, auditui vestro committere. „ Ante hoc siquidèm duritia eorum, quibus „ Episcopatus, quem nunc geritis, erat sollicitudo commissa, temperare nos à transmittendis faciebat Epistolis. Nunc autèm „ currens de vobis suavis opinio, ad memoriam nostram bonitatem paternæ affectionis adduxit, ut illa requiramus, quæ Deus „ & Salvator noster Sanctos Apostolos divino sermone docuit, ac maximè B.Petrum, „ in quo fortitudinem Ecclesiæ suæ constituit. His igitur præfatis initiis, hortamur, „ ut ad ea, quæ de Scythiæ partibus mota „ sunt, undè & Concilium fieri convenire „ perspeximus, mediatorem se Apostolatus „ vester faciat, ut contentionibus amputatis, „ unitas sanctæ restitnatur Ecclesiæ. Nobis „ autèm omnia optata præstantur, si orationibus vestris, & frequenti paginarum allocutione nostri memores fueritis. Data pridie Idus Januarii Constantinopoli, Et accepta Anthemio, & Florentio VV. CC. „ Consulibus v. Kal. Aprilis per Patricium. *Hactenus Epistola*.

305 Has ergò posteriores Literas per Legatum missas priùs accepit Pontifex, primas verò post: proindèque paucis post diebus eidem Imperatori rescripsit, laudans, quòd Ecclesiæ paci studuerit; de Concilio verò cogendo, se responsurum fassus est, cùm causam illud congregandi perfectè cognoverit. Ejusmodi ergò Hormisdæ literæ tenoris sunt sequentis,

Hormisda Episcopus
Anastasio Augusto.

306 „ Gratias supernæ virtuti, quæ per „ vestræ pietatis affatus diuturnum dignata „ est terminare silentium, tale præstans collocutionis exordium, ut & de vestræ clementiæ prosperitate lætemur, & ad unitatem, Deo donate, reverti posse sanctam confidimus Ecclesiam. Hoc opus supernæ clementiæ hæc, & decessorum meorum fuit „ semper oratio: quos etiàm rerum actus paternæ traditionis Ministros, & rectæ fidei „ declarant fuisse Custodes. Pax est enim „ totius bonitatis initium, qua nihil, quantum

„ tum ad Catholicæ fidei cultum, validius, „ nihil æstimari oportet excelsius: pro hac „ scilicet facere, & cuncta sustinere conve„ nit, qui sanctarum Scripturarum proba„ bilis cupit esse discipulus. Hanc omnium „ bonorum Matrem, & nutricem Christum „ Dominum nostrum suis constat prædicasse „ discipulis, dicentem: *Pacem meam do vo„ bis, pacem relinquo vobis*. Quam vos Reli„ giosi curâ propositi, Domino aspirante, „ providentes, de orthodoxæ concordia co„ gitatis Ecclesiæ in Beati Apostoli Petri re„ verentia, Divina specialiter præcepta ser„ vantes. Quæ res majorem superni favoris „ defensionem vestro procurat Imperio. Rectè „ enim oblata Deo veneratio, inexpugnabi„ lem devotis mentibus murum defensionis „ indulget. Proindè omnipotentem Deum „ fusis precibus exoramus, ut qui vobis stu„ dium quærendæ Ecclesiarum pacis indulsit, „ ipse quoque sub conservatione Catholicæ „ fidei, desiderio vestro super hac parte præ„ stet effectum. Preterea directis ad nos sacris „ affatibus commemorationem sancti Con„ cilii facere pietas vestra dignata est. De „ qua re tunc plenissimum poterimus prebere „ responsum, cùm causam Congregationis „ nos voluerit evidenter agnoscere. Nunc „ verò, quia præstante Domino nostro, data „ est facultas alloquio, congrua veneratio„ ne debiti præbebimus sermonis officja. Da„ ta Pridie Nonas Aprilis, Florentio V. C. „ Consule. *Hæc Hormisda*.

307 Scripserat ad Hormisdam eodē tempore & per eundem Patricium Legatum, ejusdem argumenti, quo Anastasius, literas, Vitalianus quoque, quæ literæ desiderantur. Item & Dorotheus Ecclesiæ Thessalonicensis Episcopus alias fecit literas, per eundem pariter Legatum missas, quibus ipsum plurimùm commendavit, de suscepta pro Ecclesiarum unione curâ, contestans insuper se cupere, ut hæreticis damnatis, Romanæ Ecclesiæ debitus præstaretur honor, quarum literarum initium est: *Ait quodam loco cuncta*. Ad quem rescripsit Hormisda alias literas incipientes: *Ubi charitatis interest servare præcepta*: laudans in eis pietatem ejus, atque in Apostolicam Sedem studium, hortans insuper ad collaborandum pro Ecclesiarum pace, unione, atque concordia. Porrò idem Pontifex receptis prioribus Anastasii literis, ad eundem legationem mittere decrevit, selectis ad hoc munus præstandum Ennodio & Fortunato Episcopis, Venantio Presbytero, Vitali Diacono, atque Hilario Notario, non quidèm causâ celebrandi Concilii, sed tantùm ad explorandum, qua intentione Synodum fieri postulasset: an Fidem Catholicam, prout promiserat, profiteri, Epistolam Sancti Leonis recipere, & hæreticos anathematizare paratus esset, nè scilicet Majestas Apostolicæ Sedis eluderetur ab ipso, dùm non ad Fidem Catholicam stabiliendam, sed ad Regnum confirmandum, Vitalianumque avertendum Pontificiâ abuteretur auctoritate. Proindè perbrevem rescripsit Epistolam per Severianum missam, tenoris videlicet sequentis.

Hormisda Anastasio Augusto per Severianum.

308 „ Benè clementia vestra confidit, „ sicut datis ad me gloriosis designavit affati„ bus, quod Reipublicæ vestræ specialiter „ proficiat, si negotiis omnibus orthodoxæ „ fidei causa præponatur. Hæc est enim, ve„ nerabilis Imperator, de suscepto modera„ mine Rectoris cura salubrior, ut ejus sibi „ favorem per opera bona conciliet, qui uni„ versum & tribuit, & regit Imperium. Pro„ indè me quoque & Domino nostro Jèsu „ Christo convenit supplicare, ut qui de Ec„ clesiæ suæ concordia vestram pietatem co„ gitare voluit, hunc super hac parte con„ cedere dignetur effectum; quatenus tem„ poribus vestris orthodoxâ fide præditus „ universus Terrarum Orbis exultet. De „ his verò, quæ pro Synodali Congregatio„ ne præcepistis, quid fieri oporteat, per fra„ tres & Coepiscopos meos, qui properè sub„ sequentur, gloriæ vestræ insinuanda man„ davi: quorum suggestione, si Divinus fa„ vor mea vota prosequitur, competentiùs „ poteritis universa cognoscere. Dat. VIII. „ Julii Florentio Consule. *Hactenus Epistola*.

309 Sed & designatis Legatis Ennodio scilicet & Fortunato Episcopis, Venantio Presbytero, Vitali Diacono, & Hilario Notario supra recensitis, antequàm proficiscerentur, sequentem dedit instructionem, hisce nimirùm verbis conceptam.

310 „ Cum Dei adjutorio & orationibus „ Apostolorum venientes in partes Græcia„ rum, si Episcopi voluerint occurrere, in „ qua decet eos veneratione suscipite. Et si „ voluerint secessionem parare, nolite sperne„ re, nè judicetur à Laicis, nullam vos cum „ illis velle habere concordiam. Si verò vos „ ad convivium rogare voluerint, blandâ „ excusatione eos excusate, dicentes: *Orate „ ut primùm mysticam illam Mensam mereamur habere communem, & tunc erit nobis „ ista jucundior*. Victualia verò & quæ alia „ offerre voluerint, exceptâ tamen subvectio„ ne, si causa poposcit, nolite suscipere: „ sed taliter excusate, nihil deesse dicentes, „ sperantes etiam, ut animos suos vobis ac„ comodent, ubi sunt dona & divitiæ, & „ charitas & unitas, & quidquid ad gaudium „ religiosum certum est pertinere.

311 „ Cum ista ordinatione, Deo pro„ pitio, Constantinopolim pervenientes, „ ibi secedite, ubi ordinaverit Clementissi-

„ mus Imperator; & antequàm ipſum vi-
„ deatis, nulli ad vos veniendi licen-
„ tiam præter quos pietas ejus miſerit. Po-
„ ſteà tamen quàm Principem videritis, ſi qui
„ orthodoxi, & noſtræ communionis, aut
„ zelum habentes unitatis vos videre volue-
„ rint, eos ſub omni cautela ſuſcipite; per
„ quos fortè,& quid agitur deprehendere po-
„ teritis. Præſentati itaque Imperatori, lite-
„ ras porrigite cum tali allocutione: *Salutat*
„ *vos Pater veſter; Deum quotidiè rogans, &*
„ *interceſſionibus Sanctorum Apoſtolorum Petri*
„ *& Pauli veſtrum Regnum commendans, ut*
„ *Deus, qui vobis tale deſiderium dedit, ut*
„ *pro cauſa Eccleſiæ mitti, & conſulere Beati-*
„ *tudinem ipſius elegeritis, ipſe, & perfectio-*
„ *nem tribuat voluntatis.*

312 „ Et ſi voluerit, antequàm chartas
„ ſuſcipiat, ordinem legationis agnoſcere,
„ his verbis utimini: *Jubete ſcripta ſuſcipere.*
„ Si dixerit: quid habent chartæ? Reſponde-
„ te: *Salutes ad pietatem veſtram continent,*
„ *& Deo gratias agunt, quòd vos ſollicitos de*
„ *unitate cognoſcunt Eccleſiæ: legite, & agno-*
„ *ſcetis.* Et nullius cauſæ mentionem peni-
„ tùs faciatis, niſi priùs acceptæ literæ rele-
„ gantur. Et poſt ſuſceptas literas, & rele-
„ ctas, adjicite: *Nam, & ad Vitalianum fa-*
„ *mulum veſtrum miſit literas, qui acceptâ à*
„ *pietate veſtra (ſicut ipſe ſcripſit) licentiâ,*
„ *ſuos ad Patrem veſtrum ſanctum Papam ho-*
„ *mines deſtinavit. Sed quia juſtum erat, ut*
„ *priùs ad clementiam veſtram dirigeret, hoc*
„ *fecit, ut vobis jubentibus, atque ordinanti-*
„ *bus ad eum ſcripta, quæ detulimus, Deo*
„ *propitio, perferamus.*

313 „ Si Imperator petierit Epiſtolas à
„ vobis ad Vitalianum directas, ſic reſpon-
„ dendum eſt: *Non hoc nobis Pater noſter*
„ *ſanctus Papa præcepit: nec ſine juſſione illius*
„ *aliquid poſſumus facere. Tamen ut ſciatis*
„ *ſimplicitatem literarum, quia nihil aliud ha-*
„ *bent niſi preces ad pietatem veſtram directas,*
„ *ut accomodetis animum veſtrum pro unitate*
„ *Eccleſiæ; jungite nobiſcum perſonam, quo*
„ *præſente traditæ à nobis literę relegantur.*
„ Si verò dixerit Imperator eas ſe debere le-
„ gere; reſpondebitis, jam vos ſuggeſſiſſe,
„ juſſum non fuiſſe à ſancto Papa. Si dixe-
„ rit: Hoc tantum eſt, quod in literis con-
„ tinetur? poſſunt enim & mandatis alia
„ nuntiari. Tunc reſpondebitis: *Abſit à*
„ *conſcientia noſtra. Nobis non eſt conſuetudo:*
„ *nos pro Dei cauſa venimus, & in Deum com-*
„ *miſſuri ſumus. Simplex eſt Sancti Papæ le-*
„ *gatio & omnibus nota ipſa ejus petitio, ipſæ*
„ *preces; ut conſtituta Patrum non corrumpan-*
„ *tur; ut Hæretici de Eccleſiis removeantur;*
„ *præter iſta legatio noſtra nihil continet.*

314 „ Si dixerit indè: & ad Synodum
„ invitavi ſanctum Papam; ut ſi quid eſt am-
„ biguum, tollatur de medio. Reſponden-
„ dum eſt: *Agimus Deo gratias, & petitioni*
„ *veſtræ, quia hunc vos affectum & animum*
„ *habere cognoſcimus, ut ea, quæ à Patribus*
„ *conſtituta ſunt, generalitas ſervet; quia tunc*
„ *vera & ſancta unitas poteſt eſſe inter Eccleſias*
„ *Chriſti, ſi, Deo adjuvante, hoc, quod Præ-*
„ *deceſſores veſtri Marcianus & Leo cuſtodie-*
„ *runt, elegeritis eſſe ſervandum.* Si ille di-
„ xerit: Quæ ſunt iſta, quæ dicitis? Re-
„ ſpondetis: *Ut Synodus Chalcedonenſis, &*
„ *Epiſtolæ Sancti Leonis Papæ, quæ ſcriptæ*
„ *ſunt contra hæreticos Neſtorium, & Euty-*
„ *chetem, & Dioſcorum, nullatenùs corrum-*
„ *pantur.* Si dixerit: Nos Synodum Chal-
„ cedonenſem & Epiſtolas Papæ Leonis &
„ recepimus & tenemus: Vos mox gratias
„ agite, & pectus ejus oſculamini, dicentes:
„ *Modò cognovimus Deum eſſe vobis propitium,*
„ *quandò facere talia feſtinaſtis; quia iſta eſt*
„ *Fides Catholica, iſta eſt, quam prædicave-*
„ *runt Apoſtoli, ſine qua nullus poteſt eſſe or-*
„ *thodoxus: iſtam debet Sacerdotum genera-*
„ *litas tenère, & prædicando ſervare.*

315 „ Si dixerit: Orthodoxi ſunt Epi-
„ ſcopi; de conſtitutis Patrum non recedunt.
„ Reſpondebitis: *Ergò ſi conſtituta Patrum*
„ *ſervantur, & in nullo corrumpitur, quod in*
„ *ſancta Chalcedonenſi Synodo firmatum eſt,*
„ *quæ cauſa eſt tantum inter Eccleſias partium*
„ *eſſe diſcordiæ? Vel quæ cauſa fecit in uno*
„ *Orientis Epiſcopos non conſentire?* Si dixe-
„ rit: Quieti erant Epiſcopi, nulla inter ip-
„ ſos diſcordia verſabatur, Prædeceſſor ſan-
„ cti Papæ animos eorum miſſis literis exci-
„ tavit, & ad confuſionem excitandam per-
„ duxit. Reſpondendum: *Literas, quas*
„ *ſanctæ memoriæ Symmachus deſtinavit, præ*
„ *manibus habemus. Si extrà hæc, quæ pietas*
„ *veſtra dixit, hoc eſt,Chalcedonenſe Concilium*
„ *ſequor, Epiſtolas Papæ Leonis admitto, aliud*
„ *nequidquam continent, niſi exhortationem, ut*
„ *iſta ſerventur; quomodò verum eſt, quòd*
„ *per ipſum eſt generata confuſio? At ſi hoc con-*
„ *tinetur in literis, quod & Pater veſter ſpe-*
„ *rat, & pietas veſtra conſentit, quid ille fecit?*
„ *quid enim in eo videatur eſſe culpabile?* His
„ adjicite preces & lacrymas, rogantes: *Do-*
„ *mine Imperator, conſiderate Deum; ponite*
„ *ante oculos veſtros futurum ejus judicium:*
„ *Sancti Patres, qui iſta conſtituerunt, Beati*
„ *Petri Apoſtoli fidem ſecuti ſunt, per quam*
„ *ædificata eſt Eccleſia Chriſti.*

316 „ Si Imperator dixerit: Quod me
„ vultis per locutionem facere, habete: Ec-
„ ce mihi communicate,qui Synodum Chal-
„ cedonenſem recipio, & Epiſtolas Papæ
„ Leonis amplector: Nunc communicate
„ mihi. Reſpondendum eſt: *Quo ordine pie-*
„ *tas veſtra communicari ſibi deſiderat? Nec*
„ *nos prædicantem iſta pietatem veſtram vita-*
„ *mus, quod ſcimus Deum timère, & gaude-*
„ *mus, quia gratum vobis eſt Patrum conſtitu-*
„ *ta ſervare. Fiducialiter ergò rogamus, ut*
„ *per vos in unitatem revertatur Eccleſia.*

Sciant

„ *Sciant omnes Episcopi voluntatem vestram, & quia Synodum Chalcedonensem & Epistolam Papæ Leonis servatis, vel Apostolica Constituta*. Si dixerit: Quo ordine facienda sunt hæc ostendere oportere: iterùm preces adhibite cum humilitate, dicentes: *Pater vester scripsit Episcopis generaliter. Jungite his literis sacras vestras, significantes hoc vos vindicare, quod Sedes Apostolica prædicat: & tunc qui sunt orthodoxi de unitate Sedis Apostolicæ minimè separentur, & qui his sunt contrarii, cognoscantur. Quibus ordinatis paratus est Pater vester, etiam si opus fuerit, suam accomodare præsentiam, & quidquid expedit, servatis Patrum Constitutis, pro integritate Ecclesiæ non negare*.

317 „ Si dixerit Imperator: Benè ista: Suscipite interim nostræ Civitatis Episcopum: iterùm preces jungite, humiliter dicentes: *Domine Imperator, pacem venimus cum Dei adjutorio, vobis adnitentibus, & præstantibus, facere, & contentionem sopire in Civitate vestra. De duabus est personis intentio: ista causa proprium cursum habet: Generalitas Episcoporum priùs ordinetur: fiat una communio Catholica, & sequenti loco de istis, vel si qui sunt alii extrà Ecclesias suas, tunc diligentiùs potest causa cognosci*. Si dixerit Imperator: De Macedonio dicitis: intelligo subtilitatem vestram, hæreticus est, nullâ ratione revocari potest. Respondetis: *Nos, Domine Imperator, nullum personaliter indicamus. Et si pietas vestra consideret, magis pro anima vestra & opinione loquimur, ut sit discussio; & si hæreticus est, judicio cognoscatur, ut non sub opinione orthodoxi injustè dicatur oppressus*.

318 „ Si dixerit Imperator: Quid vultis? Modò dicite de Synodo Chalcedonensi; dicens & de Epistolis Papæ Leonis: Eccè qui est istius Civitatis Episcopus, ad ista consentit. Respondendum est: *Si ita custodit in examinatione causæ, eum juvare plùs poterunt; Et quia servo vestro Vitaliano Magistro Militum talem dedistis licentiam, ut si speraret à Beatissimo Papa, ut pro causis talibus apud eum discussione causæ his personis, quibus de loco potest esse intentio, integra universa serventur*. Si Imperator dixerit: Sinè Episcopo debet esse Civitas mea? Hoc vobis placet, ut ubi ego maneo, Episcopus non sit? Respondendum: *Prædiximus duarum personarum intentionem esse in ista Civitate. Quod ad Canones pertinet, jàm ante suggessimus: Canones solvere in Religionem committere est. Multa sunt remedia, multa inventa, per quæ pietas vestra sine communione esse non possit, & integra judiciorum forma servetur*. Si dixerit: Quænam sunt ista remedia? Respondetis: *Non à nobis noviter inventa. Suspensà causà de aliis Episcopis, persona, quæ consentit confessioni pietatis vestræ, & Constitutis Sedis Apostolicæ, interim usque ad eventum cognitionis teneat locum Constantinopolitani Sacerdotis, si cum Dei adjutorio Episcopi se voluerint accomodare Sedi Apostolicæ. Habetis textum libelli in Scriniis Ecclesiæ editum, juxtà quem debeant profiteri*.

319 „ Si tamen contrà alioa Episcopos Catholicos fuerint datæ petitiones, magnoperè contrà illos, qui sine verecundia Chalcedonensem Synodum anathematizant, & Epistolas non recipiunt Sancti Leonis Papæ, petitiones suscipite, causam tamen in Sedis Apostolicæ reservate judicio, ut & spem de audientia detis, & tamen nobis debita reservetur auctoritas. Si tamen Imperator Serenissimus totum se promiserit esse facturum, tantùm ut nostram præsentiam accomodemus, modis omnibus priùs sacram ipsius per Episcopos, & per Epistolam vestram, uno de vestris perferente per Provincias, unà cum personis, quas Imperator deputaverit, destinate; ut sic eum Chalcedonense Concilium servare, & Epistolas S.Leonis Papæ omnibus innotescat. Quibus ita procedentibus, ad nos in Christi signo, ut adventum procuremus, scripta dirigite.

320 „ Præterea est consuetudo per Episcopum Constantinopolitanum omnes Imperatori Episcopos præsentari: Si hoc illorum callidus tractatus invenerit, volentium formam legationis agnoscere, ut cum Timotheo, qui modò videtur Constantinopolitanam gubernare Ecclesiam, Imperatorem videatis; sic facite, ut si ante agnoveritis quàm ad Imperatorem ingrediamini, ista disponi per aliquos, nec dùm præsentati, dicite: *Mandata talia nobis dedit & præcepta Pater pietatis vestræ, ut sine aliquo Episcoporum vestram clementiam videamus*. Ergò agite, donec se ab hac consuetudine ipse removerit.

321 „ Quòd si omninò noluerit, aut si captiosè contigerit, ut ante Imperatorem inopinatè Timotheum videatis, ita suggerite: *Præcipiat pietas vestra nobis dare secretum, ut causas, pro quibus missi sumus, exponamus*. Si dixerit, dicite: Ecce ante ipsum. Respondetis: *Non injuriam facimus; sed quod ad causas pertinet, etiam ipsius continet legatio nostra personam, ut suggestionibus nostris præsens esse non potest*. Et nullâ ratione eo præsente, aliquid allegetis, sed egresso, delegationis textum exerite. *Hactenus Instructio*. Cui adjectæ fuerunt assertiones singularum causarum, ut infrà se habentes.

Capitula singularum Causarum.

322 „ Ut Synodus Chalcedonensis, & Epistolæ S.Leonis Papæ serventur. Ut-

„ quæ clementissimus Imperator consentiens „ debeat pietatis suæ sacra generalia ad universos Episcopos destinare, in quibus significet, prædicta, se & credere, & vindicare.

323 „ Consentientes etiam Episcopi in „ Ecclesia, præsente plebe Christiana, hæc „ prædicare debeant: Amplecti se sanctam „ fidem Chalcedonensem, & Epistolas S. Leonis Papæ, quas scripsit contrà hæreticos „ Nestorium, Eutychetem, & Dioscorum, „ sed & contrà sequaces eorum, Timotheum „ Elurum, Petrum, vel contrà eos, qui in „ ipsa causa tenentur obnoxii, simùl etiam, „ & Acacium, qui quondam Constantinopolitanæ Ecclesiæ fuit Episcopus, sed & Petrum etiam Antiochenū anathematizantes „ cum sociis eorum. Hæc manu propriâ, præsentibus electis venerabilibus Viris, scribentes, faciant secundùm textum Libelli, „ quem per Notarium nostrum edidimus.

324 „ Io exilium deportatos pro causa „ Ecclesiastica ad audientiam Sedis Apostolicæ revocandos, ut judicium, & vera examinatio de his possit haberi: itaut causa „ eorum inquisitioni Integræ reservetur.

325 „ Si qui verò sacræ Sedi Apostolicæ „ communicantes, Catholicam fidem prædicantes atque sequentes fugati sunt, vel in „ exilio detinentur, hos justum est ante omnia revocari.

326 „ Prætereà quę Legatis inter reliqua „ injunximus, ut si contigerit libellos porrigi adversùs Episcopos, qui persecuti sunt, „ Catholicos, de his judicium Sedi Apostolicæ reservetur, ut circà nos venerandorum „ Patrum possint constituta servari, per quæ „ ædificatio generalitati proveniat. *Hactenus Capitula singularum Causarum*.

327 Per eosdem porrò Legatos Senatus Romanus literas quoque ad Anastasium fecit, quibus ipsum certiorat de Pontificia studio pro Ecclesiarum pace, quam unicè pendere fatetur ab Acacii nominis damnatione. Undè & exorat, ut ipse etiam dignetur tanto negotio ab universis optato Christi fidelibus manus dare. Extant ejusmodi literæ inter Hormisdæ Epistolas, ita se habentes,

Rescriptum Senatus Urbis Romæ ad Anastasium Augustum.

328 „ Si prima semper est, Imperator „ invicte, à regentibus supplicum spectata „ devotio, si sola gratia Dominorum conciliatur obsequio; indubitanter agnosces sacræ jussionis oraculo, quanta Senatus vestri fuerint gratulatione suscepta, maximè „ cùm ad hoc, & animus Domini nostri invictissimi Regis Theodorici filii vestri mandatorum vestrorum obedientiam præcipientis accedere; & sciamus super omnia „ beneficia vestra tunc magis nos erigi, cùm „ dignos creditis, quibus debeat impetrari. „ Mox igitur Sacræ studio jussionis implendæ, Beatissimum Papam Hormisdam credidimus deprecandum, de quo parùm est dicere, quia voto supplicantium benignitate præcessit, sed & nobiscum suas preces, „ ut quod hortamini fiat, adjunxit, Evangelicis voluntatem suam testimoniis asserendo, ostendens Mundum suprà multitudinem peccatorum suorum scādalis plùs gravatum, dùm vox sit ista Dominica: *Væ Mundo à scandalis*. Et idem, oportere homines scandalizantium partes membrorum „ abscindere, quàm ut in ignem, non renuntiando scandalis, mittantur æternum.

329 „ Sed & post hæc, Divinæ lectionis „ exemplis, quàm boni sint fructus pacis, „ ostendit, cùm diceret: Et Apostolum Paulum gratiâ Dei plenum, nihil tamen, quibus benè cupiebat, quod optaret meliùs, „ invenisse, nisi pax Dei, quæ est suprà omnem excellentiam, in eorum sensibus abundaret; quòdque in Evangelio Domini sit „ vox ista dicentis: *quoniàm pacifici filii Dei vocabuntur*. Et iterùm ad ipsum scripturarum omnium revertendo Doctorem, quantò ipsa vel fide, qua & cœlestia Regna præsumimus, & à peccatorum cruciando, „ salvamur, Charitas sit major ostendit, testimonium tale subjiciens: *Spes*, *Fides*, „ *Charitas*; *major autem omnium Charitas*; „ idest, spiritus, gratiâ donante Divinâ, Charitatem virtutibus omnibus exaltat. Non „ habemus ergò, si & propter pœnam scandala declinamus, & pacem propter pacis „ bona sectamur, & ad Charitatem nos, qui „ est Charitas Christus hortatur. Quid est „ enim quod retinet catholico ardore festinos? Quid est quod delinquentis Acacii „ impedit volentes Christum videre personâ? „ Quid est quod à suo liberi alieno gravantur errore? Hæc cùm venerabilis Papæ latiùs fuerint expedita rescriptis, pro nostræ „ tamen obsequio credidimus devotionis indenda, nè non rogasse putaremus recondendo responsum, quod accepimus deprecantes.

330 „ Proindè, piissime Imperator, hæc „ suo nomine Senatus Serenitatis tuæ clementiæ provocatus adjunxit, ut qui animo quàm benigno in utraque Republica „ concordanda fuisti, tàm esse pio in Ecclesiæ reintegrandâ unitate noscaris. Nam, ut „ pax illa Regnorum tantùm scitur prodesse „ subjectis, si hæc Religionis cum populo „ suo proficit imperanti. Etenim quis non „ hæresum perfidarum sequaces plusquàm ipsos deliquisse putet Auctores? Quis non „ post patibulum Crucis dividentes iterùm „ Christi membra condemnet? Utinam hæc „ jam vobis regnantibus causa cœpisset, ut „ faciliùs mala reprimerētur nascentia, quàm „ provecta. Nam quis ambigat non potuisse „ ejus resistere, cujus corrigi temporibus vi-de-

„ deret errorem? *Per Ennodium, & Fortunatum Epiſcopos, Venantium Presbyterum,* „ *Vitalem Diaconum, & Hilarium Notarium.* Hactenus Epiſtola.

331 Adjecta quoque fuit Legatio Theodorici Regis Romanorum, qui exiſtimans, œcumenicum Concilium fore celebrandum, indictumque jam, ut fama ferebatur, Legatum delegit Agapitum virum clariſſimum, cui & literas fecit, quas recenſet Caſſiodor. lib. 2. Var. Epiſt. 6. tenoris ſequentis.

Agapito V. I. Patricio Theodoricus Rex.

332 „ Deliberationis noſtræ conſilium, „ Virorum prudentium requirit obſequium, „ ut utilitatis publicæ ratio Sapientum miniſterio compleatur. Et ideò Illuſtris Magnitudo Tua, Deo auxiliante, cognoſcat, „ Legationem nos ad Orientem deliberaſſe „ tranſmittere: cui te idoneum judicantes, „ juſſis præſentibus evocamus. Sed licèt omnis Legatio Virum ſapientem requirat, cui „ Provinciarum utilitas, totiuſque Regni „ ſtatus committitur vindicandus. Nunc tamen neceſſe eſt prudentiſſimum eligere, qui „ poſſit contrà ſubtiliſſimos diſputare, & in „ conventum Doctorum ſic agere, ut ſuſceptam cauſam tot erudita poſſit ingenia „ ſuperare. Magna res eſt contra Artifices „ loqui, & apud illos aliquid agere, qui ſe „ putant omnia providère. Lætare igitur „ tanto judicio, quandò ante ſuſcipis dilectionis donum, quàm jure potuiſſes probare ingenium. *Hactenus Epiſtola Theodorici.*

333 Profecti tandèm ab Urbe Apoſtolicæ Sedis Legati, Conſtantinopolim fœliciter pervenêre, quos honorificè Anaſtaſius ſuſcepit, ſingulari quoquè humanitate tractavit. Egerunt indè Legati cum ipſo, juſſionem Hormiſdæ in omnibus ſervantes, ſingula mandatorum capita eis oſtendentes, quibus omnibus, licèt ſubdolè, uno excepto, aſſenſum præbuit. Ut verò videretur Catholicus, orthodoxis articulis palàm repugnare non auſit, quos præcipuè ſciebat orthodoxum populum Regiæ Civitatis, Vitalianum pariter recipere. De Acacii nomine delendo aſſentiri noluit, cùm ſciret gratum minime fore orthodoxo Conſtantinopolitano populo, utpotè in Acacium ſtudioſiſſimo, ut illius nomen deleretur; quinimò nec aſſenſurus eſſet tantâ Ignominiâ, ſuum, quem adeò dilexiſſent, Antiſtitem affici. Intereà verò Legatos ferè ad annum retinuit, bonâ ſpe aleus eos, pro ineunda Eccleſiarum concordia; ac ideò toto illo tempore eos in honore habuit, ac omni humanitatis officio eſt proſecutus. Plurimùm enim ſciebat ſibi conducere ad concitatos compeſcendos tumultus prælibatam Legatorum moram, atq; in Urbe præſentiam.

334 Eodem quoquè tempore, ut ſibi populum magis conciliaret, editâ conſtitutione, ut habetur in Cod. de Sacroſanctis Eccleſiis lib. 1. titul. 2. leg. 18. donavit Eccleſiæ magnæ Conſtantinopolitanæ ſeptuaginta librarum auri redditnum, eam ob cauſam, ut ſcilicet exequiæ, ſinè ſumptu, & gratis fierent in Urbe Conſtantinopolitana uſque ad novos muros, & Blachernas, & Peram, ſtatuens pœnam adversùs delinquentes: ſecutus in hoc exemplum piæ memoriæ Conſtantini Magni, qui ad eundem effectum eidem Eccleſiæ dedit nongentos octuaginta Ergaſterios, prout refert Juſtinianus in novella 95. quæ incipit: *Singula bonorum operum*, ubi & ejuſmodi Anaſtaſii donationem permaximè commendat.

335 Poſt hæc, elapſo ferè anno à Legatorum adventu, remittere eos decrevit, magnâ alitos ſpe optatæ Eccleſiarum concordiæ, ad quam paratiſſimum, licèt ſimulatè, ſe oſtenderat, & ut magis orthodoxos deciperet, decrevit peculiarem legationem ad Hormiſdam, ſelectis ad hoc munus præſtandum Theopompo, & Severiano viris clariſſimis, datâ inſtructione, ut ſuaderent Pontifici, nil aliud pro ineunda concordia, tantoque perficiendo negotio deficere, quàm ipſius in Regia Conſtantinopolis Civitate præſentiam. Facta eſt ejuſmodi legatio ad Hormiſdam Anno Domini DXVI., Pontificatus Hormiſdæ Anno III., Imperii Anaſtaſii Anno XXVI., Petro viro clariſſimo ſine collega Conſule. Anaſtaſii porrò literæ per ſuos Legatos miſſæ ſic ſe habent.

Anaſtaſius Auguſtus Hormiſdæ Papæ per Theopompum, & Severianum Viros clariſſimos.

336 „ Omnia, quæ benignitas conceperit „ animorum, dulci ambitu, & feſtinatione „ laudabili propagantur; nec ſibi requiem „ putant poſſe præſtari, donec ad effectum „ ſaluberrimum deſiderata perduxerint. Et „ tunc quædam ipſius feſtinationis fit requies, dùm contigerit ſpes votorum. Quod „ in præſenti nos certâ ratione pertulimus, „ donet cœleſtis favor, & noſtræ petitioni „ anditum, & veſtræ promiſſionis ſerenum „ donet effectum. Ergò quia vel maxima itineris longitudo, & ultrà ſolitum morem „ hyemalis aſperitas, quod optabamus nobis „ fecit incertum, interim intrà animos noſtros deſiderata compreſſimus, beneficia Divina captantes, quæ bonæ exitus rei ſuâ „ interpoſitione decidunt. Agnoſcentca igitur, quòd ejus primam nobis gratiam condonavit, ut miſſa ad nos legatio, ad Beatitudinem tuam fœliciter remearet, ad ſecundam proceſſimus, ut dirigeretur à nobis „ promiſſa legatio, per quam, & commemoratio fieret eorum, quæ cum ſanctiſſimis „ Viris longâ deliberatione contulimus, & „ indè, Deo auſpice, tàm noſtræ petitionis, quàm

„ quàm vestræ gratiæ ad integrum lux serena resplendeat, & toti Orbi gaudia expectata donentur. Commemorationis itaque loco, & salutationis honorem reddendo, Theopompum virum illustrem, Comitem domesticorum, agentem sacri nostri Palatii Scholam, fidelem nobis vel pro suis moribus, vel pro ipsa affectione genitali nostræ Provinciæ; sed & Severianum virum clarissimum, Comitem sacri nostri Concistorii, ad vestram direximus Sanctitatem, qui ordinem literarum propriâ voce testantes, ad celeritatem expectata provocent, quæ etiam cœlesti misericordiæ credimua placuisse. Data XVII. Kal. Augusti Constantinopoli, Petro viro clarissimo Consule. *Hactenus Epistola Anastasii* per suos Legatos missa. Scripsit quoque per eosdem Legatos ad Senatum Urbis Romę sequentes Literas.

Imperator Cæsar Flavius Anastasius, Pius, Felix, Victor, semper Augustus, Germanicus Inclytus, Francicus Inclytus, Sarmaticus Inclytus, Pater Patriæ, Proconsulibus, Consulibus, Prætoribus, Tribunis Plebis, Senatuiq; suo salutem dicit.

337 „ Si vos, liberique vestri valetis, benè est: Ego, Exercitusque meus valemus. Quoties utrisque publicis rebus prosperâ voluntate consulitur, non solùm exhortatio, sed postulatio quoque creditur conveniens, ut duabus in unum concurrentibus causis, animus incitatus, quod fœlix, & bonum partibus fit, valeat adipisci. Si etenim Christus Deus, & Dominus noster, & per mitissimam voluntatem, & quandam dispensationis petitionem nos revocavit ad se, & redemptos proprio sanguine libertati restituit, ut salutem mortalitati præstaret, non videtur absurdum, tàm apud gloriosissimū Regem, quàm apud Beatissimum Papam Almę Urbis Romæ, Patres conscriptos Imperiali petitioni conjunctos ea sperare, quæ & nobis, & sibi, Deo annuente, in commune proficiant; hoc est, ut fugitivorum audiant concinnatos sermones, mendacio solo compositos, sed satisfactione susceptâ, quam & veritas, & Legatorum, qui directi sunt inquisitio patefecit, ad desideratam pacem, acceptabili Deo voluntate, concurrant. Indubitatum siquidèm est ex longa annorum serie, multam partem Reipublicæ vestram vindicare constantiam. Proinde oportet sanctissimum Cœtum vestrum, solerti studio ac provido labore contendere, tàm apud excelsum Regem, cui regendi vos potestas, & sollicitudo commissa est, quàm apud venerabilem Papam, cui intercedendi apud Deum facultas est præstita, ut in ea parte animi sui bonitatem dignentur impendere, in qua utriusque Reipublicæ membra, speratâ sanitate salventur. Implebitis enim veterem consuetudinem, & nimis consilio vestro notissimam, si ea, quæ publicæ utilitati conveniunt, tractando, sperando, postulando, effectum adipisci, Deo auspice, feceritis. Data v. Kal. Augusti Chalcedone, Petro viro clarissimo Consule. *Hactenus Epistola ad Senatum.*

338 Nec Apostolicæ Sedis Legatos vacuos remisit, sed literas per eosdem ferendas fecit ad Hormisdam, quibus suæ fidei professionem, quamvis simulatè compositam, inseruit, ut ita orthodoxus crederetur, hàcque viâ Pontificem eluderet, atque deciperet. Etenim in omnibus orthodoxæ fidei conformibus consentire videbatur, uno tantùm sibi reservato circâ Acacii nomen delendum, quemadmodùm & ipsis Apostolicæ Sedis Legatis, subdolè pariter contestatus erat. Hæc quidèm in prædictis literis liquidò apparent, quæ sunt tenoris sequentis.

Exemplum Sacræ Anastasii Augusti Hormisdæ Papæ Per Ennodium, & Fortunatum Episcopos Venantium Presbyterum, Vitalem Diaconum, & Hilarium Notarium.

339 „ Gratias omnipotenti Deo referimus, quòd Sanctitas Vestra disciplinis cœlestibus instituta, sicut poposcimus, Legatos fidei Ennodium, & Fortunatum venerabiles Episcopos, sed etiam Viros religiosos Venantium Presbyterum, Vitalem Diaconum, & Hilarium Notarium, quales poscebat causæ sublimitas, destinavit; qui negotii magnitudinem implere possint, Ecclesiastici luce sermonis, quique, operante Deo, omnia subtiliter requirentes, quæ ad rectam & veram Christianorum pertinent fidem, & ipsi, sicut decuit, declararunt, & à nobis, sicut oportuit, agnoverunt, quia una est Ecclesia Dei Apostolicis fidei ubiquè firmata doctrinis. Undè quis audeat de Domini nostri Jesu Christi Incarnatione aliter quàm habet veritas ipsa sentire, nisi, ut confiteatur æqualem & consubstantialem Patri Filium, salutis nostræ causâ, juxtà annunciationem Archangeli, in utero Virginis, carnem ex eadem assumendo, hominem factum? Et sicut ait Apostolus, in servili forma, ut Crucem pro nobis carne susciperet. De quo Beatus Petrus Apostolus Judæis dicit: *Vos petistis vobis dimitti Virum homicidam, Auctorem verò vitæ interfecistis.* De quo etiam legitur in Paulo Apostolo: *Factus obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis.*

340 „ Confitemur enim, quòd Genitrix Dei Beata Virgo Maria in vera carne & ani-

„ anima rationabili, & intelligibili nobis „ Deum peperit Salvatorem, quem *Homoufion* Deo Patri, & Spiritui Sancto ante „ fæcula eundem nobis quoque Homoufion „ propter peccata nostra, in fine temporum „ credimus, & probamus fuisse progenitum, „ sicut Propheta David dicit: *De ventre Matris meæ Deus meus es tu*. Quæ tamen ità „ sine defectu, vel confusione nostri Corporis, est assumpta nostra substantia, ut in „ eadem carne Dei Filius Mundum examinaturus adveniat, oculis omnium vulnerum „ & clavorum indicia repræsentans, sicut „ scriptum est: *Et videbunt in quem pupugerunt*. Cum omnibus etiam orthodoxis impiissimos Nestorium atque Eutychetem vitamus pariter & horremus: Eorum condemnantes & anathematizantes & personas „ & dogmata, detestabilibus sacrilegiis comparanda, qui dispensationem Divinam, & „ humanæ remedia infirmitatis, similiter aut „ nescire voluerunt, aut cognita blasphemare. Tale igitur circà fidem clementiæ nostræ propositum, Summus Deus ab exordio vitæ sensibus nostris immisit. Undè & „ Imperium nostrum credimus custodiri.

341 „ Miramur autem quamobrèm de „ Beatissimis Patribus, qui in Chalcedone „ convenerunt, aliqua nobis scribere voluistis, dùm ea, quæ ab his fuerant constituta, „ Prædecessorum nostrorum multiplicibus „ Decretis confirmata monstrantur. Et cùm „ nec alia Synodus facta fuerit, per quam, „ quæ ab illa disposita sunt, redderentur infirma, nec lex à nobis processerit, cujus „ novitate statuta præfati Episcopalis Concilii solverentur, maximè cùm ipsa Synodus dixerit anathema esse debere quicumque aliam fidem, quam apud Nicæam trecenti decem & octo venerabiles Patres cōstituerunt, docere, vel immutare voluerit, „ ad hoc etiam eos, quos superiùs comprehendimus, idest, Nestorium & Eutychetem damnaverunt, quos nos quoque damnamus. Nam pro hac causa attestantur nobis etiam Divinæ Literæ ad Alexandriam „ non semèl, sed multoties destinatæ. Per „ quas objurgavimus, cùr sibi non arbitrentur posse sufficere directam fidei doctrinam, „ recedentes ab anathemate Chalcedonensis „ Synodi, vel venerandæ memoriæ Leonis „ Episcopi. Undè non parvum studium apud „ nos, & intentio in præsenti quoque perdurat, quatenùs à superfluo anathemate eosdem possimus abstrahere, & Sanctæ Ecclesiæ universali conjungere.

342 „ De Capitulo verò, quod solùm „ videtur esse residuum, nostra voluntas petitioni vestrę fortassè propter unitatem Ecclesiarum convenerat, nisi alia Venerabilibus Ecclesiis ex hoc removeri scandala „ crederemus. Nunc universa, quæ sint facienda perpendite, quia grave esse clementia nostra judicat de Ecclesia venerabili „ propter mortuos vivos expelli, nec sine „ multa effusione humani sanguinis scimus „ posse ea, quæ super hoc scribitis ordinari; „ omnia tamen à Deo sperantes per Concilium meliùs agere poteritis, quàm ab his „ hominibus, qui propter errores suos Provincias percurrentes, inimicam Evangeliis „ sanctis, & Ecclesiis volunt esse discordiam. Ergò ut sit placens Supernæ Majestati Ecclesiarum unitas, providete; quia, „ quid nobis in eis, quæ præfati sumus obsistit, ignoramus, si benè nos arguit. Per „ omnia tamen voluntatis nostræ puritatem „ Legatorum nostrorum poteritis narratione „ cognoscere. Petimus autem, ut pro nobis „ Apostolatus vester orare dignetur, quod „ vos libenti animo facere, hâc poterimus „ maximè ratione cognoscere, si perfectam „ nobis unitatem Ecclesiarum dignatus fuerit Deus, vobis disponentibus, condonare: „ Illa enim vox Dei magnam benedictionem „ diligentibus se mandavit atq; donavit, qua „ declaravit: *Pacem meam do vobis, pacem meam dimitto vobis*. Hactenus Epistola.

343 Hisce acceptis literis, non potuit non decipi Hormisda, cui secreta cordis Anastasii latebant, solus enim Deus corda omnium novit; & licet minùs grata ei fuisset Anastasii Legatio, utpotè in Fidei negotio per Viros Laicos, prout indicat in Epistola, quam posteà scripsit ad Avitum Episcopum Viennensem, dissimulavit tamen, nondùm detectâ Imperatoris fraude; atque mox ad ipsum literas reddidit, quibus & studium ejus de concilianda pace plurimùm commendavit, monuitque insuper, ut deniquè damnatis hæresibus, Ecclesiæ unitas suum sortiretur effectum. Prælibatæ porrò literæ sic se habent.

Hormisda Anastasio Augusto per Theopompum, & Severianum.

344 „ Sollicitari animum tuum, clementissime Imperator, ambitiosâ aviditate commemoras, donec speratæ unitatis redintegratio optata contingat. Bona sunt desideria salutis, & laudabilis quæ se hujusmodi „ Deo commendat intentio. Prudentiæ siquidèm speciale documentum est, cùm id, „ quod sibi utile credit, impatienter inquirit. „ Nam si in corporum morbis noxia est tarda „ curatio, quantò magis in salute animæ gravius est ferendus remediorum fidelium ferior appetitus? cùm moneamur spiritualibus institutis, nè quæ prodesse possunt in „ diem posterum differantur, clamante lapientissimo Salomone: *Nè tarder converti ad Dominum, & nè differas de die in diem*; „ quia sicut in incerto vitæ tempora, ita in „ tuto animæ convenit esse remedia, ut intret in gaudium Domini sui, quem veniens „ Dominus, ea, quæ sibi placent, invenerit ope-

„ operari. Undè & fateor me fuisse miratum, cùr tamdiù Legatio promissa tardaverit, cùm facienda ista sint, ut Regna Cœlestia rapiantur. Verumtamèn instinctus ipse,quem mansuetudinis vestræ declarat alloquium, spem supernæ Misericordiæ pollicetur. Desuper est enim & ipsum velle quod bonum est. Confido autem, quoniam qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet usque in finem. Ergò viæ, cui incepistis, insistite, & spretis errantium lubricis, nobiscum suprà petram solidam tenete vestigia. Tali crevit Ecclesia sancta consensu, quòd his verbis Apostolicorum Actuum testatur historia: *Multitudinis credentium erat cor unum & anima una*. Nam quemadmodùm connecti poterunt gratiæ vinculis, quorum distant corda sententiis? Fac, Domine Imperator, effectum rerum fidem probare verborum. Non enim sermonibus cognoscuntur hominum corda, sed effectibus. Cùm & Abraham pater noster non nuda Deo fide, sed opere fidem commendante placuerit. Undè vel pro dispensatione mihi credita, vel pietatis vestræ circà me benignitate perpensâ, Domine Fili, hortor & supplico, ut studium pacis, quod per scripta præfertis, ad componenda nobiscum, adjutore Deo, ea in his, quibus laborant Ecclesiæ, dirigatis, quia secundùm Prophetam: *Pax multa diligentibus nomen tuum, & non est illis scandalum*.

345 „ Non sunt incognita apud mansuetudinem vestram quæ nos ab ea, quam redintegrare cupimus, unitate discernant. Date operam, ut laudando quæ profitemini, compleantur effectu. Et Apostoli, cujus communionem creditis expetendam, totis viribus sequimini disciplinam. In totum perdita noxiorum declinate contagia, scientes non habere cum Religiosis impios portionem, nec ullum fidei cum perfidia esse consortium. Consequens est, ut qui errorum detestatur Principes, oderit sectatores. Execrabile habeatur in flore, quod damnatur in semine. Offerte hoc munus Deo, pro vestris, precor, offerre temporibus: jam diù hanc à vobis hostiam pro tantis, quæ vobis contulit Christus beneficiis expectat. Quid opus est apud illum preces adhibere, qui supplicat? Vos Senatui Urbis Romæ, ut me ad pacem hortaretur, injungitis. Ego non solùm cum his ad vos supplicationis verba converto, sed vestigiis vestris pro universali advolvor Ecclesia. Audite me pro Christo Legatione fungentem: Non patiamini ab improbis canibus Christi membra discerpi; quæ insanabilia videtis, abscindite, & quæ ægra, curate. Cùr, quæ sana sunt, invalidis conjuncta quatiuntur? Servate ordinem, quem unitas ipsa præfinit, & pacem Mundo, quam poteitis reddite. Hæc & sub præsenti occasione deposco, & rursùm ac sæpiùs supplicare curabo sperans, importunitatem hanc meam & Deo esse placituram, & apud vos quoquè per assiduas petitiones, quoniam id nos Dominus docuit, vanam non futuram. Data Romæ. *Hactenus Hormisdæ Epistola*.

346 At posteà detectâ Anastasii fraude, ac Legatorum compertâ malitiâ, qui à fide Catholica alieni, Eutychianis addicti, ac illorum hæresim defensores, conabantur pro posse ipsum Pontificem in errorem ducere, ac in eorum trahere sententiam, eosdem Legatos Hormisda re infectâ dimisit, prout ipse in Epistola, quam dedit ad Avitum Episcopum Viennensem, sciscitantem ab eo de hujusmodi legationis effectu, contestatur, inquiens; „ Sed quantùm ad Græcos, ore potiùs præferunt pacis vota, quàm pectore, & loquuntur magis justa, quàm faciunt: verbis velle se jactant, quod operibus nolle declarant: quæ fuerint professi, negligunt: & quæ damnaverint, hæc sequuntur. Nam undè est, quòd cùm per Ennodium fratrem & Coepiscopum nostrum Sacerdotales Viros ad confirmanda ea,quæ Sedes Apostolica poposcerat, directuros se esse promisissent, multa quoquè, quæ ad correctionem pravitatis suæ à nobis quæsita fuerant, pollicentes, non solùm non religiosos Viros, penès quos causæ illius plena esse posset instructio, secundùm constituta propria non miserunt, verùm etiam, quasi res parva gereretur, Laicos, & alienos ab Ecclesiastico corpore destinantes non se studuerunt de cœno, quo immersi tenentur, evolvere, verùm etiam Catholicæ fidei claritatē fulgentem, suâ, quod absit, se posse credidecrunt obscuritate fuscare: Hæc fuit nostri causa silentii, quam vos quoquè, spirituali vobis prudentiâ revelante, vidistis. Quid enim de hac causa poteram directis literis indicare, quàm in statu suo videbam duram pertinaciter custodire perfidiam? Novi exitus sollicitæ diligentiam relationis inquirunt. Qui de rebus cognitis nihil indieat, abundè in statu suo manère priora declarat. *Hæc Hormisda*.

347 Intereà Imperator hac simulatione diù continuatâ, conciliato sibi orthodoxo Constantinopolitano populo, excussoq; proindè Vitaliani timore, pristinam adversùs veros orthodoxos instauravit persecutionem; adeòut ad se vocatis Lignidensi, Nicopolitano, Naysitano, & Paulitalieno Episcopis, Timotheo Constantinopolitanó communicare jusserit, ut indicat Nicephorus Calixtus lib. 16. hist. cap. 38., inquiens: „ Laurentium præterea Lignidensem, Alcysonem Nicopolitanum, Gajanum Naysitanum, & Evangelium Paulitaliensem Catholicos Illyriei Sacerdotes suis Anastasius præsentari jus-

„ jussit obtutibus; Alcyson & Gajanus Epi-„ scopi apud Bizanzium vitâ functi sunt. Addit Marcellinus in Chronico, Domnionem quoquè Episcopum Illyricum accersiri jussisse; sed tumultante populo, & ad arma concitatis Illyricis propter suos exturbatos Episcopos, Anastasium ad suas Ecclesias reverti mandasse Domnionem & Evangelium, retento apud se Laurentio insigni nominis Catholico Sacerdote, quantùmlibet exilii sententiâ damnatus ab eo esset; quem posteà in patriam remissum, subjungit. Eâdem tempestate Episcopum Thessalonicensem metu Anastasii communicasse Timotheo Episcopo Constantinopolitano, scribit Anastasius Bibliothecarius in Chronico, cujus rei gratiâ, subjungit, Episcopos Illyrici in unum congregatos, discessisse ab illius communione, & in scripto Romanam communionem professos esse: „ Sanè, inquit, Thessalonicensi „ Episcopo communicante ob metum Impe-„ ratoris Anastasii Timotheo Constantino-„ politano Episcopo, qui Concilium Chal-„ cedonense anathematizaverat; quadragin-„ ta Episcopi Illyrici, & Græciæ convenien-„ tes in unum propter professionem in scri-„ ptis factam à proprio Metropolitano, di-„ scesserunt ab eo; & Romam mittentes, Ro-„ mano cõmunicare, in scriptis professi sunt. *Hæc Anastasius*.

348 Cogitavit porrò Hormisda de nova Legatione mittenda, de qua in Epistola ad Avitum Episcopum Viennensem hæc scribit: „ Et nos quidèm dispensationis nostræ me-„ mores, necesse est eos repetitæ Legationis „ officio convenire; quo affectu salvationis „ suæ, si respectu Dei, si rationis intuitu „ non moventur, saltèm pulsantibus impor-„ tunè & pertinaciter acquiescant; & aut „ ad rectam viam declinatis erroribus rever-„ tantur, aut propter impœnitens cor ab om-„ nibus inexcusabiles judicentur, qui & mo-„ niti totiès in perfidiæ obstinatione persi-„ stunt. Delegit ad hoc perficiendum officium Ennodium Episcopum Ticinensem, quem & pro prima quoquè Legatione delegerat, cui socium & collegam adjecit Peregrinum Episcopum Misenatis in Campania Ecclesiæ, nemine ex Romanæ Ecclesiæ Clericis selecto, ut res omni careret invidiâ, quam movere potuissent Romanæ Ecclesiæ Clerici, si ipsi pro suæ Ecclesiæ juribus decertassent, videriquè potuissent privato magis affectu agi, quàm spiritu Dei impelli pro defensione justitiæ, ut notat Baronius. Datis denique literis tùm ad Imperatorem, tùm ad alios, de quibus infrà, mense Aprilis, ubi primùm facultas navigandi data fuit, Anno Domini DXVII. Imperii Anastasii Anno XXVII. ejusdem Hormisdæ Pontificatus Anno IV. In Oriente ipso Anastasio IV. Consule; in Occidente verò Agapito, missi sunt Constantinopolim: Literæ verò Imperatori tradendæ hæc fuerunt.

Hormisda Anastasio Augusto per Ennodium & Peregrinum Episcopos.

349 „ Dudùm Legatis mansuetudinis „ vestræ remeantibus, ad literas vestras & „ mandata respondi, non quidèm universa „ plenè sicut magnitudo rei postulabat, ex-„ pediens, & tamèn pro tempore certa per-„ stringens. Verùm & si sufficienter me alle-„ gare omnia contigisset, numquid agens „ apud clementiam vestram causam fidei, po-„ teram, repetitis precibus, importunitatis „ incessi? Timeant notam hujus ingratitu-„ dinis, quibus cura est studium negotiis „ navare mundanis. Opus non implet Evan-„ gelii, qui à prædicatione ejus venialiter „ putat posse cessari. Pervigilem Pastorum „ oportet esse custodiam, & lumbos sine re-„ laxatione præcinctos. Bonæ admonitio-„ nis, sicut constat dulcem fructum, ità ejus „ non decet esse fastidium. Et aliàs, cur po-„ stulationis meæ molestam mansuetudini „ vestræ quisquam dicat esse frequentiam, „ cùm per ea, quæ fiunt ex officio meo, per „ remedia fidei vestræ consulatur Imperio? „ Etenim quæ me onerat cura, vos relevat; „ mihi incumbit, sed vobis proficiet; licèt „ ex diverso semine unus fructus amborum „ est. Nàm sicut pœna est nec dicere Deo „ accepta, nec facere, ità certa remunera-„ tio vel illi, qui spiritualia prædicaverit, vel „ illi, qui audita non spreverit.

350 „ Dedit quidèm Clementia vestra „ veluti obsidem propositi sui sub testimonio „ Imperialis alloquii, & se quasi pignore „ quodam bonæ voluntatis adstrinxit. Sed „ opus est cœptis adjicere firmitatem. Su-„ mant plenum decorem jacta fundamina; „ non remittantur propugnantes pro Dei Ec-„ clesiis manus. Totiès Israeliticus hostis „ intercedit, quotiès Moyses brachia non re-„ misit. Effectus opera, finis commendat ini-„ tia. Non prodest cœpisse deserentem, quià „ sola perseverantia fidei dat salutem. Bene-„ dicimus Deum, cujus zelo pietas vestra „ transgressores impios Nestorium, & Euty-„ chetem, eos persequitur, qui cum nefan-„ dis & sacrilegis dogmatibus profitentur. „ Probat odisse se vitia, qui condemnat erran-„ tes, nec relinquit sibi locum deviandi, qui „ non pepercerit excedenti. Primus inno-„ centiæ gradus est odisse culpanda. Sed ve-„ ritatis interest, Domine Fili, & Catholi-„ cæ disciplinæ, ut Sectatores etiàm eorum „ atque participes oderitis, quorum execran-„ dos Principes judicatis. Non in damnan-„ dis sola, idest certa nomina, sed in his „ etiàm, qui damnatos sequuntur, sunt cri-„ mina persequenda. Frustrà aversari se plu-„ res asserit, qui unum de his, qui detesta-„ tione digni judicantur, exceperit. Non „ enim numerus errantium hominum, sed „ meritum consideratur errorum. Hoc ideò,

„ nè facilè putet vestrâ Clementia, Acacii „ prætereundam esse personam.

351 „ Nonnè ille est Acacius, qui cœno „ Petri, Dioscori & Eutychetis dogmate & „ communione pollutus, dùm copulatur, im„ mersus est? Illius sustinens in condemna„ tione supplicium, cujus elegit in commu„ nione consortium? Qui viritim propter „ impietates suas horum singulos odit, & in „ illis Acacium necesse est oderit, & omnes „ in Acacio non amarit. Ab illo per Orien„ tales Ecclesias fermentum nefandi erroris „ inolevit. Indè Alexandrinæ perfidiæ eous„ què nutrita superbia, ut non acquiescat, „ sicut scripsistis, mandatis salutaribus, cu„ jus famulatur imperiis; & in errore decli„ nando non sequatur admonitionem, cujus „ in agendis rebus experitur sibi utilem po„ testatem. Undè & majori hujusmodi ho„ mines convenit detestatione vitari, quià „ quæ docère debuerunt, nec, dùm ab aliis „ instruuntur, assumunt. Spernentes in „ his imperantis monita, in quibus tan„ tùm non timeri jubentur imperia; & „ immemores devotionis contrà salutem ani„ mæ, quos contumaces esse oportuit pro „ salute. Hos mentibus perditis ausus nu„ trivit Acacii cum perfidis juncta commu„ nio; atque ideò æstimandus est auctoris „ loco, cujus graviùs peccatur exemplo. „ Nihil enim vitia magis, quàm imitatio fo„ vet, dùm creduntur non improbanda esse, „ ad quæ alii quoquè videntur accedere. Fra„ gilis est & caduca mortalitas; vix nefariæ „ cogitationes, dùm comprimuntur, inte„ reunt. Jacet semen noxium sub errore, nec „ deficit; latum pandit derelinquentibus adi„ tum, qui jungit cum improbitate consensû.

352 „ Utinàm, invictissime Imperator, „ inter ipsa Apostolicæ districtionis initia „ Orientales Ecclesię Acacii contagia nefan„ da vitassent: non per multos error ille no„ xia venena diffunderet, ipsâ quoquè nunc „ fortassis erecta Alexandrinæ Ecclesiæ tunc „ colla cecidissent, dùm perculsam perfidiam „ suam in damnatione imitatoris agnosce„ rent, & displicere in complicibus se vide„ rent. Sed dùm malè nutriti foventur erro„ res, & pravorum consensus inutilis æqui„ tate corrigenda dissimulatur, per impuni„ tatem sequacium mala dogmata multipli„ cavit auctorum. Et vos quidèm, si placet, „ adeò efficaciter impetretis, ut condemne„ tis vestrum de alieno errore propositû. Sed „ cogitandum est, Clementissime Imperator, „ si ei apud Deum sufficiat errata culpasse, „ cui dedit posse corrigere, non est differen„ da curatio: admoveantur Medicæ profun„ dis vulneribus manus. Sola ante Acacium „ Alexandria perfidiæ suæ fœditate sordebat. „ Respicite quantas jam partes emendatio ne„ glecta polluerit. Quousquè pateris, Do„ mine Fili, Ecclesiam Dei divisionem suo„ rum mœrere membrorum? Anticipent be„ neficia tua ad Deum perventura suspiria: as„ sume fidei curam: & vexillum salutis at„ tollens, ad errores ab Israele removendos, „ velut Ezechias alter exurge: fas tibi laude „ novorum operum titulos æquare prisco„ rum. Ille dissipavit excelsa, tu superbiam „ erectæ impietatis inclina: ille simulacra „ contrivit, tu dura infidelium corda con„ stringe: ille memoriam Serpentis ænei su„ stulit, tu virus præsentis effunde. Offer „ Deo recta, quæ fecit, & spera dona, quæ „ meruit: *Fidelis est enim Dominus, qui red„ dit singulis secundùm opera eorum*.

353 „ In aperto est quanta sit expectatio „ fidelium, quanta trepidatio perfidorum. Il„ li ambiunt gaudere cum Angelis de rece„ ptis: isti metuunt, nè ab his, quos decepe„ rant destituti, pœnis remaneant præparatis. „ Pendent anxia corda cunctorum. Ab ulti„ mis ad nos Galliis directa Legatio, si quid „ de unitate redintegrationis sollicitudo no„ stra promovisset, famâ secutâ, consuluit. „ Nec difficile opus Clementiæ tuæ; scit „ Deus suorum laboribus subvenire. In usu „ est ad Principes suos convertere colla sub„ jectos. Dat specie maximum signum recens „ religiosæ memoriæ Marciani Imperatoris „ exemplum. Quid egit tunc vulgus, aut „ populus? Non opus nota revolvere. Adul„ ta est perfidia ista per devios, sopita per „ justos. Imitare religiosi integritatem pro„ positi, quam studio civilitatis æquasti. Ad „ hæc nostris lacrymis, nostris precibus alle„ ganda, Ennodium, atque Peregrinum fra„ tres, & Coepiscopos nostros vice nostrâ pro „ exhibenda etiàm honorifica salutatione di„ reximus; ideò maximè designato viro fasce „ secundæ Legationis imposito, ut qui no„ bis spei bonæ initium detulit, nunc, adju„ tore Deo, plenû reportet effectum. Acquie„ scite, precamur, fidelibus monitis, cujus vos „ delectatos dudùm legimus institutis. Da„ ta III. Nonas Aprilis, Agapito Viro claris„ simo Consule. *Hactenus Epistola*.

354 Scripsit itèm ad Timotheum Episcopum Constantinopolitanum commonitoriam Epistolam, qua & præteriti silentii, & præsentis alloquii rationem allegat, & eum hortatur, monetque ut resipiscat, & pro Ecclesiarum unione laboret, agatque sine morâ, quæ salutaria sunt. Est ergò Epistola hujusmodi.

Hormisda Timotheo Episcopo Constantinopolitano.

355 „ Non mirabitur dilectio tua ratio„ nem præteriti silentii mei, si quæ præcesse„ rint, universa consideret: non mirabitur „ præsens alloquium, si quæ sit vis charitatis „ expedat. Sustinere enim omnia charitatem, „ Magistro gentium docente, cognovimus; „ quæ si sua, sicut continet doctrina ipsa, „ non quærit, an incongruè abusus Privile-

gio

gio meo, quod tibi potiùs prodesse possit, exhibeo? Expectare enim me decuit ab errantium conjunctione te liberum, & sic amare correctum: vidère ab improbandis dividi, atque ità literario sermone complecti. Sed quem optem reducem, cùr differam vocare tardantem? Cùr non detur locus moderationi, cùm nihil detrahitur æquitati? Impendenda sunt quæ laborantibus prosunt, si nos societatis contagione non polluunt. Hæc causa mihi fuit præsentium literarum, ut horter, ut moneam, nè terram nostrâ jacère patiamur negligentiùs infœcundam. Non diù infructuosam arborem occupare solum diligens permittit Agricola; patienter expectat; sed numquid sub continuatione perdurat? Vocatus ad salutaria non moreris. Propè ab innocentia non recedit, qui ad eam finè tarditate revertit. Movere Patrum monitis, & insistens fidelibus finè lapsu aut errore vestigiis, præcedentia dilue per futura. Adjacet tibi modò ad justa populos incitando, modò pro fide principalibus vestigiis supplicando, dirigere quod devium est, solidare quod dubium: magno te convenit labore providere, ut causas transacti temporis rectæ tegat sedulitas actionis. Præstat quidem animæ suæ, per quem universali aliquid confert Ecclesiæ. Et ità se res habet, ut si studiosus, si indefessus institeris, fiat tibi utilis causa communis. Data III. Nonas Aprilis, Agapito Viro clarissimo Consule.

356 Alias quoquè per eosdem Legatos fecit literas ad universos Episcopos hereticos Orientis, quibus pariter eos admonet, ut rejectis erroribus, Catholicam, atque orthodoxam amplectantur fidem, detestatâ pessimorum hæreticorum communione, uni Romanæ ac Universali & veræ Ecclesiæ communicare ac uniri satagant; populosque suæ curæ concreditos in viam veritatis reducant, scientes in extremo judicio de commisso sibi Grege, Supremo Judici rationem reddituros. Sic ergò se hujusmodi habent literæ.

Hormisda universis Episcopis in Orientis partibus constitutis.

357 „ Et si admonitionis meæ cura desisteret, vos tamèn proprii memores conveniret officii, non negligenter omittere quæ enixè omnes decet pro animæ suæ salute servare, ut mandatorum Cœlestium disciplina, non alieno studio, sed ipso vobis clareret inesse proposito. Nàm licèt laude non careat qui bonis consiliis obsecundat, tantò est tamèn potior in honore sapientiæ, qui prævenit recta, quàm qui sequitur instituta, quantò est illustriùs docère, quàm discere. Recordetur unusquisque in qua vocatione à Domino sit vocatus, & quid ab eo expectetur advertat. Miserum est intrà meritum jacère propositi, cùm id, quod præfertur nomine, non ostenditur actione. Magna meruimus, si quod indicta postulant, impleamus. Qui se ad pascendas Dominici Gregis oves gaudet adscitum, cogitet de commissa sibi gubernatione judicium. Pervigil adhibenda tutela est, continuanda custodia; non dandus Lupis rapacibus locus, non ullis casibus relinquendus, quià neglectus error ovium culpa Pastorum est. Veniet qui rationes creditæ dispensationis examinet. Omnium quidèm constat esse justitiam, nec ulli impunitam licentiam patere peccandi. Sed quis gradus nesciat esse meritorum, & sicut non æqua præmia, ità diversa esse supplicia? Multiplicantur scientibus plagæ; pauca flagella leguntur inscitiæ.

358 „ Quod si ita est, sicuti esse non dubium est, existimandum, quid in eo deceat esse propositi, cui alienos quoquè errores necesse est imputari. Clamat Sanctus Spiritus per Prophetam: *O' Pastores Israel, numquid semetipsos pascunt Pastores?* Certum est plus ab eo, cui plus creditur, exigendum, & tantò magis nos obnoxios fieri, quantò effusiore gratiâ contigerit honorari. Magister bonus & docens per obscura lucem, per similitudinum ænigmata veritatem, Servum talenti à se traditi præter argumenta custodem non arguit infidelem, sed condemnavit inutilem. Undè in aperto est, in quo metu esse deceat eum, qui Dominicum numisma perdiderit, si culpatus est ille, qui acceptum, fine imminutione fervavit. Nullus contentus fit innocentiâ suâ, quià Deo nostro universa cernenti, per prædicationis assiduitatem, rationem quoquè propositi debemus alieni. Largam scientiam decet esse Doctorum. Non amat Fides Christiana secretum, quam quisquis in aure tantùm effundit, abscondit. Per universas Gentes Verbi prædicatio mandatur Apostolis, & quàm inexcusabiliter hoc quisquam potest sibi tacère commissum.

359 „ Quid prodest cuilibet paternarum reverentiam servare regularum, si concuti hæc ab aliis, si sine honore tractari patienter accipiat? Infirmum ostendit affectum, qui quod diligit non tuetur. Incursantur passim sancta à perfidis constituta, & rediviva subindè compressis excessibus resurgit improbitas. Quemadmodùm, rogo, pietatem in Deum probat, qui tàm nefanda dissimulat? Recordemur quâ Catholicorum frequentiâ Sacerdotum, illa, quibus nitimur, celebrata didicerimus esse Concilia, quantos nec debilitas impedivit, nec senectus onerosa tardavit. Exigua visa sunt spatiosarum intervalla regionum, & labores ipsi pro quadam consolatione jucundi, dùm spiritu sanctarum Congregationum regente sapientiam, fera ætas, quod fer-

„ varet, acciperet. Et hæc insectantibus impiis post damnatam in radice perfidiam, tacet qui scit sibi esse mandatum: *Exalta vocem tuam, qui evangelizas Hierusalem, exalta, noli timere*. Nonnè hoc ante oculos habens, Discipulum ità Gentium Doctor instituit, ut opportunè evangelizare non cesset? Admonens: *Attende tibi, & doctrinæ; insta in illis. Hoc enim faciens, & te ipsum salvum facies, & eos, qui te audiunt*. Ergò vel propheticis stimulis excitati, vel normis Apostolicæ institutionis instructi, curam salutaris prædicationis assumite.

360 „ Diligite & vindicate sententias probatas piis, infidelibus inimicas. Et ad petram, suprà quam fundata est Ecclesia, revertentes, apud illorum etiàm vos Patrũ spiritus, quorum veneranda constituta improbè labefactantur, absolvite: æstimantes, Cum Dñus ad illud, quod expectatur examen, advenerit; qualis Apostolis creditus, qualis aliquorum tentantium dubitatione compertus, qualis Angelo prænunciante promissus, utrùm ab illis melius sit argui, an cum eorum cohorte conjungi? Utrùm talis qualis videbitur, aut qualis ab impiis negatur, Dominum confiteri? Nil vos retrahat à salute, velocibus ad viam redite vestigiis. Lapsus ruentem non gravat, si resurgat. Larga est Dominicæ doctrina Clementiæ: noxia sunt erroris vincula, dùm retinent. Odit justitia pertinaces, fovet clementia corrigentes. Data III. Nonas Aprilis, Agapito Viro clarissimo Consule.

361 Sed & ad orthodoxos Orientales Episcopos scripsit pariter in eadem Legatione, laudans eorum in fide constantiam, & ad viriliter certandum adversùs Hæreticos ipsis literis excitat: indè eos certiorat de secunda Legatione ab eo Constantinopolim missa ad Ecclesiarum pacem conciliandam. Suntvè literæ tenoris sequentis.

Hormisda Episcopis Orthodoxis.

362 „ Est quidèm fidelium speciale solatium Deus, nec unquàm inter quælibet dura deficiunt, qui se ad eum toto mentis studio contulerunt. Verumtamèn hoc votum proposito vestro debere me fateor, ut sicut exulto de sinceritate fidei vestræ, ità de firmitate merear gaudere constantiæ. Undè & aspectu interiore vos intuens, ad desiderium colloquendi vobiscum promptus assurgo, ut & dilectionem circà Deum vestram literario sermone remunerer, & spem paginali adhortatione confirmem; atque ità his, cum quibus mihi est consortium sanctæ communionis, jucundum reddam testimonium charitatis. Non enim sufficit animo meo de vobis esse securum, nisi ostendero illum quoquè, quo vos complector, affectum. Siquidèm declarat se non ex judicio odisse à Dei dilectione divisos, qui potest non amare conjunctos.

363 „ Benedico igitur Deum, dùm fervorem fidei vestræ inter procellas varias, & tempestatum adversa considero. Vos quoquè, ut super his pietatem ejus glorificetis, uberiore exultatione suadeo, qui electorum suorum mentes, quò acceptiores sibi reddat, examinat, & licèt cognitos sibi, quibusdam tamèn difficultatibus probat, ut justitiam quoquè inesse dono, quod largitur, ostendat. Atque ideò pertinaciter bono vos convenit imminère proposito, nec in via, quæ ducit ad Cœli Regna, deficere. Qui intuetur Dominica munera non æstimanda promissa, nullius potest respectum habere periculi. Non enim frangit consideratio præsentium malorum, nisi futurorum bonorum vincat oblivio, quandò omnem amaritudinem laboris excludit, qui dulcedinem spei, quæ expectatur, amiserit. Quæ enim difficultas beatitudini par est, aut quæ condignæ præmiis passionis ad futuram scilicet gloriam, quæ in vobis, Apostolo annuntiante, revelabitur? Absit, nè quidquam à Christi charitate nos separet. Quanta est tribulatio, si gloriam parit? Materia prosperorum est quæ putatur adversitas. Dùm inclinamur, erigimur. Nemo haberet futuram remunerationem, nisi necessitates præsentium sustineret. Videte quanto opere hominum terrena messis assurgat. Quanto est igitur labore procurandum, ut cœlestia dona non pereant? Quieta est negligentium vita, sed non votì opulenta substantia: *Dignus est operarius, ut fructus mercedis accipiat*. Indiscretè passim pietas cum impietate languesceret, si examinatio bonos à malis divisura cessaret. Gratum admodùm spectaculum Domino in agone justorum; nec quidquam ità supernam gratiam conciliat homini, sicut adversorum impetus patiēter excepti. Quis Milites sub pacis securitate miretur? Non est arduum in sicco secura fixisse vestigia; nec artem gubernatoris ostendit marina tranquillitas. Satis est intrepidum inter bella procedere, inter lubrica non labare, fluctus in tempestate contemnere. Sæviat & motus suos exerceat mundana tentatio, dùm manifesti appareant qui probantur.

364 „ Hæc scientes, charissimi Fratres, fidei vestræ tenete constantiam, & ipsa etiàm, si inciderint, militantia meritis vestris amate pericula. Annunciate quæ cogitis, & participate etiàm per universum Orbem mandata Evangelica, quæ tenetis; suprà stipendia vestra correctio quoquè vobis adscribatur aliena. Inter cæterorum enumerationem, quibus sibi Divinam gratiam plenus spiritu Dei Propheta conciliat, in-

„ inter ea, quibus miſericordiam, qua conſervetur, exorat: docere ſe iniquos vias Domini, & converſionem per ſe fieri prædicat impiorum. Beati, quibus vita innocenter acta dat premium. Beati per quos aliis quoquè præſtatur exemplum. Et nos quidèm, quantum in nobis eſt, nec ſollicitudine, nec labore ceſſamus, ut humilitatem, quam nos Dominus noſter docuit, imitati, quæ ſaluti eorum conveniunt poſtulemus; ut diſpenſationis mihi creditæ, dùm agnoſcitur cura, probentur officia. Nàm repetitâ vice Ennodium atque Peregrinum fratres & Coepiſcopos noſtros, mandatâ Legatione, direximus, rationem, adhortationes, preces, lacrymas ingerentes, ut ab impiorum contagione ſeparati, ad veram fidem iiſdem, quibus vos modis, & Apoſtolica ſcit Sedes, ſe conferant, aut certè non nos defuiſſe prædicationi, ſed illos propriæ ſaluti, Mundus agnoſcat. Data Agapito Viro clariſſimo Conſule.

365 Hoc eodem tempore Conſtantinopoli, loco exilii, ob fidei Catholicæ confeſſionem detinebatur Poſſeſſor Africanus Epiſcopus, qui in prima Legatione ſuæ fidei profeſſionem in Legatorum manibus emiſerat. Hinc Hormiſda occaſione hujus ſecundæ Legationis & ad ipſum literas fecit, quibus & laudat ejus in fide conſtantiam, atque ad libenter ferendas tribulationes pro Catholicæ fidei defenſione hortatur. Inſuper certiorat de recepto confeſſionis fidei, ab eo in Legatorum manibus emiſſæ libello, commendatque ejus fidei ſinceritatem. Porrò literæ, quas ad eum dederat, ſunt tenoris ſequentis, videlicet.

Hormiſda Poſſeſſori Epiſcopo.

366 „ Optimam veſtræ charitatis audientes inſtantiam, & cognoſcentes rectæ vitæ tramitem, quem ſine ſtrepitu vindicatis, Deo noſtro gratias ſine ceſſatione perſolvimus, ut & in ea diſpoſitione perſiſtas, & cæteris, quod ſequantur, tribuere poſſis exemplum. Iſta ſunt dona cœleſtia; iſta ſunt Divinæ retributionis indicia; iſta ſunt Dei judicia, quæ te à Catholico Sacerdotum noluerunt ſeparari conſortio. Undè, frater chariſſime, præſentibus hortamur alloquiis, ut in ea conſtantia, qua electus es, perſeveres, & augumenta probabilibus initiis ſubminiſtres; quià bonum opus, præcipuè quod ad doctrinam fidei pertinet, niſi ſemper creverit, videtur imminui. Et ſi tribulatio mundana contigerit, ante oculos veſtros, futura præmia ponentes, Apoſtolicâ vos admonitione conſulimus, dicentes: *Non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.* Meliora tamèn ſperamus, quià Deus, qui per Beatum Apoſtolum dixit: *Qui vos non dimiſit tentari ſuper quod poteſtis*; ipſe pro ſua pietate, quos ſuos elegit eſſe, & de laqueis adverſariorum, ſicut ſemper, eripiet. Libellum dilectionis tuæ de confeſſione rectæ fidei per Legatos noſtros remeantes accepimus, & in eo ſinceritatem tuæ fraternitatis agnovimus; quià quod rectè credit, ſub atteſtatione publica prædicare non diſtulit. Data III. Nonas Aprilis, Agapito Viro clariſſimo Conſule.

367 Hiſce literis adjeciſſe Hormiſdam libellum confeſſionis fidei Catholicæ, cui ſubſcribendo quiſque ſe poſſet verè probare Catholicum, ſub cujus profeſſione conſequi poſſet Catholicam Romanæ Eccleſiæ communionem, adnotat Baronius ad Annum Domini DXVII. ſub num. 30. quem libellum ex Codice Vaticano extractum non minùs idem exhibet Baronius, quàm Binius, & Labæus tom. 4. Concil. inter Epiſtolas Hormiſdæ poſt Epiſt. 9 ad hunc modum ſe habentem.

Regula Fidei.

368 „ Prima ſalus eſt, regulam rectæ Fidei cuſtodire, & à conſtitutis Patrum nullatenùs deviare. Et quià non poteſt Domini noſtri Jeſu Chriſti prætermitti ſententia dicentis: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* Hæc, quæ dicta ſunt, rerum probantur effectibus, quià in Sede Apoſtolica immaculata eſt ſemper ſervata Religio. Ab hac ergò ſpe & fide ſeparari minimè cupientes, & Patrum ſequentes in omnibus conſtituta, anathematizamus omnes Hæreticos, præcipuè Neſtorium hæreticum, qui quondam Conſtantinopolitanæ fuit Urbis Epiſcopus, damnatus in Concilio Epheſino à Cœleſtino Papa Urbis Romæ, & à Sancto Cyrillo Alexandrinæ Civitatis Antiſtite. Unà cum ipſo anathematizantes Eutychetem & Dioſcorum Alexandrinum in Sancta Synodo, quam ſequimur & amplectimur, Chalcedonenſi damnatos. His Timotheum adjicientes parricidam, Ælurum cognomento, & Diſcipulum quoquè ejus, atque ſequacem Petrum, vel Acacium, qui in eorum cõmunionis ſocietate permanſit; quià quorum ſe communioni miſcuit, illorum ſimilem meruit in damnatione ſententiam. Petrum nihilominùs Antiochenum damnantes cum ſequacibus ſuis, & omnium ſupraſcriptorum.

369 „ Quapropter ſuſcipimus, & approbamus omnes Epiſtolas Leonis Papæ, univerſas, quas de Religione Chriſtiana conſcripſit. Undè, ſicut prædiximus, ſequentes in omnibus Apoſtolicam Sedem, & prædicantes ejus omnia conſtituta, ſpero, ut in una communione vobiſcum, quam Sedes Apoſtolica prædicat, eſſe merear, in

qua

" est integra & verax Christianæ Religionis " sodalitas. Promittens etiàm, sequestratos " à communione Ecclesiæ Catholicæ, idest, " non consentientes Sedi Apostolicæ, eorum " nomina inter sacra non esse recitanda my- " steria. Hanc autèm professionem meâ ma- " nu propriâ subscripsi, & tibi Hormisdæ " Sancto & Venerabili Papæ Urbis Romæ " obtuli. Data xv. Kalend. Aprilis, Agapito " Viro clarissimo Consule. *Hactenus Fidei* " *Regula*.

370 At Binius in Notis ad Epistolam 9. Hormisdæ existimat hunc libellum, eundem esse, quem idem Hormisda in præfata 9. Epistola data ad Joannem Nicopolitanum Episcopum se misisse scribit, dùm ait: " Undè " & pro nostra sollicitudine, & illorum in- " tegrâ nobiscum conjunctione, libellum di- " reximus, in quo eos oportet debere sub- " scribere, quià & omnes Sacerdotes vestra- " rum partium, qui ad Sedis Apostolicæ " communionẽ reversi sunt, in eadem profes- " sione subscripserunt. *Hæc ibi*. Quibus verbis fatetur Pontifex, se libellum Fidei misisse ad Episcopos Epiri veteris, qui in Synodo congregati, nominatim Hæreticos non damnarunt, prout in fine Epistolæ ad eosdem Episcopos datæ, quę incipit: *Benedictus Deus*, contestatur dicens: " Undè libellum cum " literis misimus, cui vos subcriptiones pro- " prias inserite, ut fides vestra, quam dire- " cta per Rufinum Diaconum scripta testan- " tur, apud nos fiat hujus quoquè repetitio- " nis adjectione manifestior. Quæ quidèm evenisse anno superiore, Epistolæ ipsæ indicant, quæ datæ leguntur sub Consulatu Petri XIII. Kal. Decembris, ac ità verosimile est, prælibatum libellum missum anno superiore ad Episcopos Epiri veteris, hoc anno traditum quoquè Legatis Apostolicæ Sedis secum ferendum. Cùm enim in Oriente complures Catholicam fidem profitentes, quinimò & defendentes, Hæreticorum communionem minimè vitarent, fortè ad hoc non teneri existimantes, ac proindè in Romanæ Ecclesiæ communione non reciperentur, placuit Hormisdæ præfatum edere libellum ad universos Orientales mittendum, & ab iisdem subscribendum, si vellent participes Ecclesiæ Romanæ fieri communionis.

371 Cùmque igitur hisce literis, & fidei libello muniti proficiscerentur Apostolicæ Sedis Legati Constantinopolim, adhùc in itinere constituti, accidit, ut Hormisda accepto Nuntio sibi à Joanne Episcopo Nicopolitano misso, certioratus fuerit de novâ ac dirâ excitata à Dorotheo Episcopo Thessalonicensi adversùs sibi subjectos orthodoxos persecutione: cui, ut occurreret S. Pontifex, nova mandata iisdem Legatis per sequentes literas dedit.

Hormisda
Ennodio, & Peregrino Episcopis.

372 " Postquàm profecta est charitas ve- " stra, Nicopolitanus Diaconus, qui vobis " etiàm occurrit in itinere, Romam venit, " quem præter moram vidimus, cogitantes, " nè fortè esset, quod ad instructionem man- " datæ vobis Legationis adjicere deberemus: " quod & rationabilitèr factum, ipsa res evi- " denter ostendit. Obtulit enim Epistolam " Joannis Episcopi sui, & aliam Synodi sibi " subjacentis Ecclesiæ Nicopolitanæ, qua " queruntur, ab Episcopo Thessalonicensi ex- " citatas adversùm se tàm principales, quàm " judiciarias potestates: concussionibus, & " dispendiis se vehementer affligi propter " hoc, quià de ordinatione sua ad Episcopum " relationem secundùm prisca exempla non " miserit. Pro qua causa speraverunt, ut de " remedio cogitare deberemus, consulentes " etiàm nos, ut daremus eis licentiam, rela- " tionem ad designatum Episcopum secun- " dùm consuetudinem destinandi. Undè tra- " ctavimus, & Episcopum quidèm Nicopoli- " tanum admonuimus, nè tale aliquid aude- " ret tentare, si nobiscum velit in commu- " nione persistere: nè per illum, si ab eo, " qui à communione nostra alienus est, confir- " mationem petiisset: nostra quoquè commu- " nio contagium sustineret. Hæc vos, ut " omnia sciretis, instruximus. Data pridie " Idus Aprilis, Agapito Consule. *Hactenus* *Epistola*. Sed & ad Dorotheum Episcopum Thessalonicensem, sequentem commonitoriam scripsit Epistolam.

Hormisda Episcopus Dorotheo Episcopo
Thessalonicensi.

373 " Joannes frater, & Coepiscopus " meus Nicopolitanæ Urbis Antistes cum " Synodo sua variis se concussionibus, atque " dispendiis graviter causatur affligi; quod à " transgressorum societate divisus, postquàm " communionem Sedis Apostolicæ emeruit, " ad Thessalonicensium Ecclesiam ordina- " tionis suæ initia non direxit. Potuisset ne- " glectus sic esse culpabilis, si unum esset in- " ter omnes mysterium charitatis. At cùm " multi se à petræ illius, quæ Christus est, " soliditate diviserint, quis non velit ab er- " rantium conjunctione discerni, ut merea- " tur cum his, qui consistunt in veritate, " conjungi? Non igitur consuetudo est ne- " glecta, sed vitata contagia. Ergò objicere " quis posset errorẽ, ubi cogitatam salubriter " intelligit cautionem? At nos, quod debue- " ras primus assumere, credebamus, te sequi " saltèm post aliena exempla potuisse. Non " sufficit in lapsibus mora, nisi ad reprehensio- " nis cumulum circà eos quoquè, qui ad viam

re-

„ redeunt, accedat invidia? Quid aliud, „ quàm Beati Petri (quod sine impietate di- „ ci non potest) ipsum, quod à Domino da- „ tum est nomen, oderunt, qui eos, qui ad „ Sedis ipsius Altaria confugiunt, inse- „ quuntur?

374 „ Quo pudore, rogo, privilegia cir- „ ca te illorum manere desideras, quorum „ mandata non servas? & reverentiam, quam „ non exhibes fidei, cupis tibi Ecclesiasticà „ potestate deferri? si in iisdem vestigiis, „ quibus Catholici nituntur, insisteres, infe- „ ctationem tamèn proximi vitare deberes; „ sciens secundùm Domini nostri, & Salva- „ toris, quem colimus, instituta, eum qui „ scandalizaverit unum de minimis, obno- „ xium magnis esse peccatis. Ubi est, Domi- „ ne, humilitas, quam sub occasione Disci- „ pulorum tuorum, certantium de loci qua- „ litate, docuisti? Tu ostendis illum esse ma- „ ximum, qui exhibere studuerit se pusillum: „ *Respice de Cælo, & vide: visita vineam* „ *istam, te cultore, plantatam*: intende circà „ mandata tua minimos, & circà ambitum „ honoris elatos.

375 „ Cùr recentia cupitis, & prisca de- „ seritis, circà summa desides, & parva cu- „ rantes? Nonnè hoc est rerum vilia deci- „ mare, & legis præcepta contemnere? Ser- „ va illa, quæ Deo congruunt, & facilè ea, „ quę sunt ab hominibus, subsequentur. Quin „ potiùs curam salutis assume; & cùr te alius „ prævenerit in veritate, suspira; nè si inse- „ ctari eos, qui ad Ecclesiæ revertuntur „ membra, perstiteris, tu quoquè cum his, „ quos nominatim condemnat, Apostolicà „ sententià, copuleris. Data pridie Idus „ Aprilis, Agapito V. C. Consule.

376 Has porrò literas ad eosdem Legatos tradendas, Episcopo Thessalonicensi Pontifex misit, adjectâ iisdem novâ instructione de modo, quo cum præfato Thessalonicensi Episcopo se gerere oportuerat: præcipiens quoquè, ut easdem literas ad Episcopum Thessalonicensem datas, universis in locis publicari facerent, præcipuèque in ipsa Civitate Thessalonicensium. Ejusmodi verò instructio ità se habet.

Hormisda Ennodio, & Peregrino Episcopis.

377 „ In nomine Patris, & Filii, & Spi- „ ritus Sancti, intercedentibus, & adjuvan- „ tibus Sanctis, quid agendum sit in causa Ni- „ copolitanæ Ecclesiæ. Primùm, ubi Thessa- „ lonicam, Deo juvante, veneritis, Episto- „ las nostras, quas in hac causa misimus, „ Episcopo Thessalonicensi tradite, illum „ quidèm ordinem in ejus salutatione servan- „ tes, quem scitis, à nobis esse mandatum „ circà eos, qui cum Sede Apostolica, hoc „ est, Ecclesia Catholica, non communicant.

378 „ Traditis autèm Epistolis, instan- „ ter agere debetis, ut se ab ejus Ecclesiæ „ concussione suspendat: rationem reddentes, „ quià non potuit reversus ad communio- „ nem, & ad corpus Ecclesiæ cum illis, qui „ nedùm reversi sunt, quidquam habère con- „ junctum: nos non solvere à Prædecessoribus „ nostris concessa privilegia, si ipse Ecclesia- „ stica instituta non deserat. Certè redeat ad „ unitatem, & nos cum eo insistemus, ut „ omnia Privilegia quæcumque consecuta est „ à Sede Apostolica Ecclesia ejus, inviolata „ serventur.

379 „ Dicite etiàm apertè illum ostende- „ re inimicum se esse fidei, si insequitur, „ quos viderit ad Catholicam Communio- „ nem reverti. Quod si poteritis causam ibi, „ Deo propitio, componere, scriptis ad Epi- „ scopum Nicopolitanum literis, quid vestra „ promoverit opera, nuntiate.

380 „ Si verò obstinatus fuerit, nec ab „ insecutione ejus cessare voluerit, secundùm „ literas, quas ad clementissimum Imperato- „ rem misimus, apud Principem causam Ec- „ clesiæ Nicopolitanæ sic agite; ut dicatis; „ Alcyson Episcopus Nicopolitanus satisfe- „ cit Ecclesiæ Catholicæ, susceptus est, & ad „ communionem reductus. Hujus successor „ Joannes Episcopus & Deum ante oculos „ habens, & de salute sua cogitans, & Præ- „ decessoris sui bonum exemplum sequens, „ condemnatis hæreticis, vel transgressori- „ bus, ad Sedem Beati Petri Apostoli misit, „ & susceptus est; huic nunc Thessalonicen- „ sis Episcopus insidiatur, & eum concutit; „ contraria his fecit, & ab eo exigere volens. „ Hinc Pater vester, & omnes orthodoxi ro- „ gant, ut jussionibus vestris removeatur ab „ eo ista molestia, nè videatur hominibus „ propter hoc illum persecutionem pati, quià „ ad communionem Sedis Apostolicæ rediit; „ & qui expectant per vos unitatem fieri, „ aliud incipiant credere, si pietatem vestram „ viderint hoc dissimulare, hoc negligenter „ accipere.

381 „ Visum est nobis expedire, ut lite- „ ras, quas ad Thessalonicensem in causa „ Nicopolitana direximus, quolibet ordine „ prudentia vestra diversis in locis faciat pu- „ blicari: magnoperè tamèn in Civitate „ Thessalonicensium, quià hoc facto, & à „ persecutione nostrorum potest cessari, & „ ad ipsius, si se correxerit, credimus perti- „ nere salutem. *Hactenus instructio*. Literæ verò, quarum hac in instructione ad Anastasium data, in eadem Nicopolitana causa, meminit, sunt sequentes.

Hormisda Anastasio Augusto per Ennodium & Peregrinum Episcopos.

382 „ Dùm sapientiæ vestræ, clementis- „ sime Imperator, profunda considero, pro-

vi-

„ videntes saluti propriæ, vobis displicère „ non existimo. Nequè enim aut Divina „ monita, aut humana continent institu„ta, ut qui consulit bonæ spei, qualibet „ debeat reprehensione culpari; cùm maxi„ mè pietas quoquè vestra affectu se unitatis „ & pacis flagrare fateatur. Quæ res me quo„ què vel pro fiducia conscientiæ vestræ, vel „ pro creditæ quoquè mihi dispensationis of„ ficio emergente, compulit, non supersede„ re negotio. Joannes frater & Coepiscopus „ meus Nicopolitanæ Civitatis Antistes præ„ decessoris sui sanctæ recordationis Alcyso„ nis secutus exemplum, Beati Petri Apo„ stoli communionem cum Synodo sua, dam„ natis his, quos Ecclesia detestatur, expe„ tiit. Is nunc gravibus fatigatur insidiis. „ Precor mansuetudinem vestram iniqua mo„ lientibus obviate, & removete molestias, & „ correctum fovete, cui, ut corrigeretur, „ debuisset insisti. Scient enim qui tardave„ rint, se reos futuros, cùm à vobis foveri „ viderint jàm reversos. Fateor, clementis„ sime Imperator, miror insidiantium perti„ naciam neque Dei, neque vestro intuitu „ permoveri. Nàm qui oderunt in homine „ studium desiderii boni, quod de se æsti„ mant judicari, insequuntur ad recta redu„ ces, jure culpandi, si non converterint „ deviantes; date fidei vestræ clara docu„ menta, si adsore cunctis ad unitatem re„ ductis & officio omni, & adhortatione co„ gitetis. *Hactenus Epistola*.

383 Deniquè iisdem Legatis, antequàm primò Romà discederetur, alias quoquè literas dedit directas ad universum Populum & Monachos Constantinopolitanos, quibus permaximè eos hortabatur, abstinere se ab Hæreticorum consortio, in mentem revocans scelerata Basilisci gesta, Timotheique Æluri impia acta, simùlque Constantinopolitani tunc Populi fidei zelum & pietatem, atque illum eundem zelum reassumere admonet, & in fide Catholica eos perseverare rogat, obsecratque. Sunt ergò hujusmodi tenoris literæ.

Hormisda Clero, Populo, & Monachis orthodoxis Constantinopoli consistentibus.

384 „ Si is, qui calicem aquæ frigidæ, „ mandata Evangelica secutus, obtulerit, „ mercedem boni propositi, ipso Domino, „ qui hoc docuit, restituente, consequitur: „ Nonnè qui tanto populo fidelium verita„ tem annuntiare distulerit, justè pœnam „ damnationis incurrit? Hinc est, quod in„ terminationem mandati cœlestis effugiens „ (quod docet loquendum est, in his, quæ „ ad Deum pertinent, nec tacendum;) ha„ bens quoquè vestræ salutis affectum, ad„ monitionem eorum, quæ presens necessitas „ poscit, assumpsi; omnes, quibus curæ est „ fide integrâ Christianam Religionem ser„ vare, contestans, ut eos, qui sanctam Chal„ cedonensem Synodum, & Beati Leonis „ de fide Catholica conscriptas Epistolas de„ elinant, quibus possunt viribus, adversen„ tur & fugiant: quandò ipsi sunt, qui Euty„ chetis, & Dioscori Alexandrini, vel po„ tiùs nefandâ Manichæorum contagione „ polluti, verbo quidèm adversùs constituta „ Patrum videntur habere certamen, rebus „ autèm contrà Incarnationem Domini no„ stri Jesu Christi evidenter insurgunt.

385 „ Recordamini, Charissimi, quæ „ fuerunt Basilisco Palatinę Aulę incumben„ te tentata; & temporum illorum acta vel „ visa, vel audita recolite, quàm scelesta „ tunc fuerit Timothei, cognomento Æluri, „ quàm imprudens & monstruosa præsum„ ptio; quantus etiàm per universum Orbem „ fidei se vestræ fervor ostenderit. Probavit „ tunc Constantinopolitanus Populus quàm „ purè deceat credentes Christiana servare „ mysteria. Sed transacta utinam studia fuis„ sent, & non nunc similia tempus expeteret. „ Rursùm enim iidem Hæretici caput im„ probum de profundo, quo immersi tene„ bantur, attollunt. Atque ideò rogo, hor„ tor, admoneo dilectionem vestram, ab eo„ rum vos Conciliis & communione secer„ nere.

386 „ Recordamini zeli prioris, & vi„ vere in vobis lucem, scintillam ignis spi„ ritualis ostendite, nè simplicem in vobis „ veritatis affectum perditorum astutia ex„ pugnasse se gaudeat. Et hæc quidèm, quan„ tùm ad præsentem necessitatem, & assumen„ dam contrà impios cautionem, dixisse suf„ ficiat. Spero tamèn, quòd si admonitio „ ista promoverit, & mihi & vobis utilis erit; „ quando & Deus in vestra salute glorifica„ bitur, & fructus nostræ sollicitudinis ap„ parebit. Data III. Nonas Aprilis, Aga„ pito V.C. *Hactenus Epistola*.

387 Sed quem effectum sortita est hujusmodi tantis & talibus literis associata Legatio, videamus. Excusserat jàm, ut diximus, Anastasius Vitaliani timorem, cujus vires, conciliato sibi populo, debilitatas vidit; immò, ut Marcellinus scribit in Chronico, anno superiore ipsum Vitalianum in ordinem redegerat, ablatâ ei nobilissimâ Præfecturâ, atque in ejus loco Ruffino Magistro Militum substituto: proindè Legatos, Constantinopolim venientes, minùs honorificè suscepit, & turpiùs tandèm ejecit. Conatus est primùm pecuniâ illos corrumpere: eùmque eorum constantiam, atque in Catholica fide ardentissimum zelum expertus fuisset; & quòd sua munera Christianâ generositate respuerint, irâ accensus ejecit, ac in periculosa Navi cum custodibus Militibus impositos, jussit ità navigare, ut nullam ingrederentur Civitatem.

tatem. Hæc omnia ſcribit Anaſtaſius Bibliothecarius in vita Hormiſdæ, ubi deſcribens hanc ſecundam Legationem, ait.

388 „ Itèm ſecundò miſit Ennodium Epi-
„ ſcopum, & Peregrinum Miſenatem Epi-
„ ſcopum, portantes Epiſtolas conſortatorias
„ fidei, & conteſtationes ſecretas num. 19.
„ & textum libelli. In quo libello noluit
„ aſſentiri Anaſtaſius Auguſtus, quià ipſe in
„ hæreſi Eutychiana communicaverat. Vo-
„ luit itaquè eos Legatos per remuneratio-
„ nem corrumpere. Legati verò Sedis Apo-
„ ſtolicæ, contempto Anaſtaſio Auguſto, nul-
„ latenùs conſenſerunt accipere pecunias,
„ niſi ſatisfactionem Sedis Apoſtolicæ ope-
„ raretur. Tunc Imperator repletus furore,
„ ejecit eos per poſterulam, & impoſuit eos
„ in Navi periculoſa cum Militibus, & Ma-
„ giſtrianis, & Præfectis, nomine Heliodoro,
„ & Demetrio, quibus hoc dedit in manda-
„ tis Imperator Anaſtaſius, ut nullam Civi-
„ tatem ingrederentur. Legati verò Sedis
„ Apoſtolicæ ſecretiùs ſupraſcriptas Epiſto-
„ las Fidei 19. per manus Monachorum &
„ orthodoxorum expoſuerunt per omnes Ci-
„ vitates. Quas tamèn Epiſcopi Civitatum,
„ qui erant complices Anaſtaſii Auguſti, om-
„ nes eas Epiſtolas timore pro crimine Con-
„ ſtantinopolim direxerunt. Tunc furore
„ repletus Anaſtaſius Auguſtus contrà Pa-
„ pam Hormiſdam inter alia ſacra ſua hoc
„ ſcripſit, dicens: Nos jubere volumus, non
„ nobis juberi. *Hæc Anaſtaſius Bibliothecarius*. Epiſtola verò Imperatoris, cujus Anaſtaſius meminit, ſic ſe habet.

Anaſtaſius Auguſtus Hormiſdæ Papæ.

389 „ Etſi magnum aliquid taciturnita-
„ tis judicatur, tamèn neceſſarium eſt admi-
„ rantes Dei miſericordiam aſſiduè frequen-
„ tare ſermonem. Et quià initium fidei, quam
„ nos Dominus Deus & Salvator noſter Je-
„ ſus Chriſtus docuit, in remiſſione peccato-
„ rum præcellit, nulli habetur ignotum,
„ ipſe enim per propriam Paſſionem omnia
„ Adam peccata mundavit: Et hæc fuit ne-
„ gotiatio humilitatis ipſius, ut & præſa-
„ tum, & omnes fratres liberaret ex ſervi-
„ tute peccati, voluntariè perſonam ſervi
„ ſuſcipiens. Nàm Beatus Paulus Apoſto-
„ lus docuit nos, ſcribens ad Romanos: *Re-*
„ *gnavit mors ab Adam uſque ad Moyſen, &*
„ *in eos, qui non peccaverunt*. Ex quo eſt uni-
„ verſitati quodàmodò declaratum ex gene-
„ rali diſpoſitione, ſive mirabilibus, ſpecia-
„ lia quæque exempla debere ſuſcipere ſemèl
„ tàm magnæ legis juſſiones, & tàm pià bo-
„ nitate firmatæ, ut omnis doctrina, quam
„ Diſcipulis ſuis tradidit, in hoc firmamento
„ conſiſtit. Fugavit ægritudines, ſive mul-
„ tifaria genera paſſionum, nodum peccati,
„ propria, ſicut dictum eſt, paſſione reſolvit;
„ & agens ad implenda ſimilia, Diſci[illegible]
„ factis & ſermonibus inſtruebat. V[illegible]
„ ſicut aliqui nituntur oſtendere, c[illegible]
„ ipſis Apoſtolis tàm piam doctrinam pe[illegible]
„ obedientiam implere diſſimulant, i[illegible]
„ mus ubi magiſterium miſericordi[illegible]
„ & magni Dei nobis poſſit occurrere. [illegible]
„ autèm non eâ credimus ratione, u[illegible]
„ ſericordes eſſe putamus, qui miſeric[illegible]
„ didicerunt. Sed poſtulationem noſtram à
„ præſenti tempore taciturnitate comprimi-
„ mus, irrationabile judicantes illis precum
„ adhibere bonitatem, qui rogari ſe nolint,
„ contumaciter reſpuentes; injuriari enim,
„ & annullari ſuſtinere poſſumus, juberi non
„ poſſumus. Data v. Idus Julii Conſtinopo-
„ li, Anaſtaſio Auguſto IV. & Agapito V.C,
„ Conſule. *Hæc impius Imperator*.

390 Intereà Hæretici, expulſis, ut dictum eſt, Apoſtolicæ Sedis Legatis, ſoluto timore, quem ex unitate Catholica jam jam ſancienda conceperant, veluti abrupto freno, adversùs orthodoxos, & qui Romanæ & Catholicæ communicabant Eccleſiæ, favente ſceleſto Principe, manu quoquè armata inſiliunt, eorum diripientes Eccleſias, quinimò profanantes, alios propriis bonis ſpoliantes, alios occidentes, & alios exules abire cogentes: hic fuit deplorabilis Eccleſiæ Orientalis poſt abſceſſum Legatorum Apoſtolicæ Sedis ſtatus. Sed & in ſecunda Syria perfidus Severus Eccleſiæ Antiochenæ invaſor, de quo ſuprà, Acephalorum caput, & Eutychianæ hæreſis propugnator, unà cum Petro perditiſſimo quoquè hæretico & Apamææ Eccleſiæ Epiſcopo, tanquàm Lupi rapaciſſimi ovile Chriſti invadentes, orthodoxas oves diſpergere, & mactare ſunt aggreſſi, prout ex literis Archimandritarum, & Monachorum ſecundæ Syriæ ad Hormiſdam datis perſpicuum ſit, quæ ſunt tenoris ſequentis.

Sanctiſſimo & Beatiſſimo univerſæ Orbis Terræ Patriarchæ Hormiſdæ, continenti Sedem Principis Apoſtolorum Petri.
Deprecatio & ſupplicatio minimorum Archimandritarum & cæterorum Monachorum ſecundæ Syriæ Provinciæ.

391 „ Gratiâ Salvatoris omnium noſtrùm
„ Chriſti nos ad veſtram Beatitudinem reſu-
„ gere velut de hyeme, & tempeſtate ad por-
„ tum tranquillitatis admoniti, minimè cir-
„ cumvallantibus tenèri jam credimus. Nàm
„ & ſi patimur, gaudentes ſuſtinemus; ſcien-
„ tes, *quià non ſunt condignæ paſſiones hujus*
„ *temporis ad futuram gloriam, quæ revelabi-*
„ *tur in nobis*. Quoniàm verò Chriſtus Deus
„ noſter Principem Paſtorum, & Doctorem,
„ & Medicum animarum conſtituit vos, &
„ veſtrum Sanctum Angelum, dignum eſt

„ passiones, quæ nobis contigerunt, exponere, & immisericordes ostendere Lupos, qui dissipant Gregem Christi: ut auctoritatis baculo eos expellat de medio ovium, verbo autèm Doctrinæ animam sanet, & orationis medicamentis mitiget.

392 „ Qui autèm sint isti, & qui hos adversùm nos armaverint, audistis utique, Beatissime: Severus ille, & Petrus, qui nunquàm in Christiano numero reputati sunt, qui per singulos dies sanctam Chalcedonensem Synodum, Sanctissimum Patrem nostrum Leonem publico anathemate impetentes, qui judicium Dei nihil æstimantes, & colendos Canones Sanctorum Patrum conculcantes, Episcopos quidèm principali potentiâ facientes exhiberi, & nos cogentes illudere prædictam Sanctam Synodum, suppliciis inæstimabilibus affligentes. Undè, & quidam eorum injectas plagas minimè sustinentes, de hoc sæculo transierunt, & nostrorum verò non exigua multitudo perempta est. Euntibus namque nobis ad mandram Domini Simeonis pro causa Ecclesiæ, insidiatæ sunt nobis in itinere prædicti coinquinati, & supervenientes occiderunt ex nobis trecentum quinquaginta viros, quosdam autèm vulneraverunt; alios verò, qui potuerunt ad colenda Altaria confugere, ibidem peremerunt, & Monasteria incenderunt, per noctem mittentes multitudinem inquietorum hominum, redemptorumque omnem paupertatem Ecclesiasticam hujusmodi pestiferi homines consumentes.

393 „ Ad singula autèm delatæ ad vestram Beatitudinem instruent chartæ à Venerabilibus fratribus Joanne, & Sergio, quos miseramus Constantinopolim, sperantes vindictam fieri de his, quæ commissa sunt. Sed eos nec verbo dignatus est Imperator, sed etiàm cum grandi contumeliâ expulit, comminatus eis, qui ista porrigerent. Undè hinc est nos vel serò cognoscere, quoniàm tanta pravitas, & audacia talium malorum adversùs Ecclesias facta, ipsius immissione composita est. Deprecamur ergò, Beatissime Pater, supplicantes, & rogantes, ut exurgatis cum fervore, & zelo, & condoleatis justè pro corpore laniato; (nàm caput estis omnium) & vindicetis Fidem contemptam, Canones conculcatos, Patres blasphematos, & talem Synodum anathemate impetitam, vobis à Deo data est potestas, & auctoritas ligare, & solvere: *Non opus habent qui sani sunt Medicis, sed malè habentes*.

394 „ Exurgite, Patres Sancti, venientes ad salvandum nos; imitatores estote Domini nostri, qui de Cœlo super Terram advenit quærere errantem ovem: Petrum illum respicite Principem Apostolorum, cujus Sedem ornatis, & Paulum, qui est vas electionis, qui circumeuntes orbem terrarum illuminaverunt. Nàm magna vulnera majoribus indigent adjumentis. Mercenarii vidètes Lupos venientes adversùs oves, dimittunt eas dissipari ab illis. Vobis autèm veris Pastoribus, & Doctoribus, quibus cura pro salute ovium commissa est, occurrit ipse Grex cognoscere suum Pastorem, ab immitissimis bestiis liberatus, & vocem sequens Pastoris, sicut Dominus ait: *Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me*. Non ergò despiciatis nos, Sanctissime, qui à bestiis ferocibus quotidiè vulneramur.

395 „ Ad perfectam autèm notitiam vestri Sancti Angeli, anathematizamus in eàdem nostrâ deprecatione virtutem habente Libelli, omnes projectos, & excommunicatos à vestra Apostolica Sede. Dicimus autèm Nestorium, qui fuit Constantinopolitanus Episcopus, Eutychètem, Dioscorum, & Petrum Alexandrinum, qui cognominatus est Balbus, & Petrum, qui dicebatur Fullo, Antiochenum, nihilominùs & Acacium, qui fuit Constantinopolitanus Episcopus, eorum communicatorem, & omnes qui unum illorum hæreticorum defendunt. *Hactenus Epistola*, sive relatio Archimandritarum, & Monachorum secundæ Syriæ, cui subscripsernnt, Alexander Archimandrita S. Maronis, Simeon, Joannes, & Procopius Presbyteri, & pariter Archimandritæ, unà cum centum, & sexaginta quatuor ex Diaconis, Presbyteris, aliisque Archimandritis. Baronius verò adnotat huic Epistolæ subscripsisse Archimandritas viginti quinque, Presbyteros verò, & Diaconos simùl centum septuaginta. His receptis literis, Hormisda mœrore confectus, compatiens suarum ovium miseriæ, nec valens aliâ via juvamen aliquod præstare, consolatorias dedit tenoris sequentis literas, non tantùm ad eos, verùm, & ad omnes Orientis orthodoxos.

Hormisda Episcopus, Presbyteris, Diaconis, & Archimandritis secundæ Syriæ, & reliquis orthodoxis in quocumque Orientali climate degentibus, & in Apostolicæ Sedis communione permanentibus.

396 „ Lectis literis dilectionis vestræ, quibus inimicorum Dei patefacta vesania est, & infidelium pertinax furor dolenter expositus, qui dùm redivivo spiritu oderunt Dominum, membra illius impiè persequuntur, quantùm ad constantiæ vestræ agnitionem benedixi Deum, fidem militum suorum inter adversa servantem, sed rursùm Ecclesiarum concussionem, & servorum Dei molestias, laboresque considerans, Prophetâ gemitus meos adjuvante, cla-

„ clamavi: *Exurge, Domine, judica causam tuam; memor esto improperitorum tuorum, quæ ab insipiente sunt tota die*; libenter ea quoquè, quæ sequuntur, adjungens: *Nè oblivîscaris vocem quærentium te; superbiam eorum, qui te oderunt, ascendit semper ad te*. Nàm sicut oportet nos stabilitatem fidei custodire, ità non convenit de Divini Judicii æquitate diffidere. Non novus hic, fratres, Ecclesiæ labor, & tamèn dùm humiliatur, erigitur, ac per ea, quibus atteri creditur, damna vitantur. Ex usu est fidelibus Dei, ut per mortes corporum vitas lucrentur animarum: amittunt quidèm caduca, sed merentur æterna, & dùm persecutio viam facit probationi, probatio causa fit meriti. Stulti & in cæcitate sævientes nesciunt, quià quos conversationi hominum subtrahere se posse credunt, ad Dei Regna perducunt, hinc in ipsis periculis gaudia & ambitus passionum; expectat enim agones suorum, qui magnorum distributor est munerum. Nàm quis non frangeretur malis, nisi consolarentur adversa de præmiis? Spes illa est, quæ non finit in desperatione deficere; excludit siquidèm amaritudinem tribulationum dulcis sapor virtutum. Quis enim magni habeat præsentia, sciens æstimare ventura? Quis dispendia vitæ renuat, si quæ sunt recipienda consideat. Persistite Charissimi mihi, & inconcussam fidem fixà animi virtute servantes, perseverantiæ laudem, in qua est salus & bonorum hominum palma, præsumite. Magna sunt, ad quæ vocamur indigni: non retardet infirmitas, quià qui vocat, retributor fidelis & fortis adjutor est. Non prosperorum spe decipiamur aut mollium; nec facilia proponamus; non delitiosa nobis Dominus noster, non est blanda pollicitus; præmia promisit ille, non otia: non benè laudi convenit & quieti. Quis locus erit remunerationi, si nulla est cura virtutis? Angusta porta, sed Regna diffusa; paucis aditus, sed probatis. Nonnè hæc sunt ad eos prævia verba, quos docuit? *Persequentur, & in Synagogis flagellabunt vos*: per patientiam, sicut scriptum est, possideamus animas nostras, nè eas per impatientiam doleamus amissas.

397 „ Primus Crucem Dominus noster & patientiæ ipsius Magister ascendit, suo informaturus exemplo, quos erat adjuturus auxilio. Ipse inter virtutes lancem retinet & labores, stans contrà venena furentium, ut secundùm persecutionis iras, illis æterni Imperii det coronas. Revolvite quas Machabæorum exitus pertinaces vetus historia laudes persequitur; quo Judas, & illa suprema fidelium phalanx mortis honore reseratur; in quanto ore sit constans populus in monte consumptus; & hę omnes pro custodienda lege virtutis species & umbra futurorum tanta exempla meruerunt. Nos in Patribus vidimus, palpavimus, probavimus, quem sequamur. Quid non referendum est rei, quid denegandum est veritati, quid non debitum redemptionis? Libenter communicavimus dogmata ista vobiscum. Dicit enim sapientissimus Salomon: *Beatus qui prædicat verbum in aurem obedientis*. Gaudium est siquidèm volentes alloqui, & ad rectam viam eos, qui non reluctentur, hortari.

398 Tenemus enim obsidem fidei vestræ sub literarum professione constantiam, qua à transgressorum contagione divisi, ad Apostolicæ Sedis dogmata & mandata recurritis, serò quidèm viam veritatis ingressi. Sed benedictus Deus, qui non in finem obliviscitur, qui corripit, & medetur, nec continuè gregis sui oves patitur insidiantium Luporum rapacitate discerpi, qui per districtionis temperantiam, nec coercitionem suorum negligit, nec salutem. Sed quid mirum, si oves, relicto illo uno & vero Pastore dispersas, callidus, cruentus & rapax turbavit insidiis? Qui tutelam suam deserunt, ipsi se periculis, quibus laniantur, exponunt. Ergò nunc saltim solidis passibus in viam Patrum, ad quam recurristis, insistite: potens erit misericordia Dei, aliorum quoquè correctionem mercedi vestræ, si à vobis ad rectum deducantur adscribere. Sed in totum vos à cœno, quo immersi Hæretici tenentur, avellite, & excutientes immunditiam pulveris inhærentis generaliter universos ab Apostolicis dogmatibus declinantes, religiosà detestatione damnate: *Nulla tenebris cum luce communio*; nec qui per recta itinera gradiuntur, vestigia sua cum deviantium errore conjungunt.

399 „ Tenendum est fidei vinculum, & vitandum de perfida societate contagium; quià secundùm Apostolum, quemadmodùm *qui adhæret Domino unus spiritus est*; *ità qui adhæret meretrici, unum corpus efficitur*. Amant virtutes collegia sua; & adhærentes sibi secum impietas in profunda demergit; in conspectu, in oculis, in ore, in ipsis manibus sunt Patrum dogmata, quæ custodienda mandamus; quotidiè nos ad conservationem sui, Concilia veneranda constringunt, longum est sigillatim universa retexere. Chalcedonensem Synodum, in qua omnium reverentia continetur; Sed & venerandi Leonis prolata de ipsis Apostolorum præcordiis instituta & nosse nos convenit & tueri: in his vexillum fidei, in his propugnaculum veritatis; in his Christus agnoscitur; in his redemptionis nostræ spes & causa servatur. Hoc est illud, quod in Apostolo legimus fundamentum, in quo seipsum decipit, quisquis ligna, fœnum,

„ num, stipulas consumendas ignibus superædificare tentaverit. His interfecta sunt „ Eutychètis, & Nestorii venena conciliis; „ quià adversùm Dominicæ dispensationis „ salubre Mysterium, dùm contraria inter „ se disputatione nituntur, sub quadam sacrilegii æqualitate consentiunt, sententiis „ dispares & impietate concordes; quorum „ alter nolens Beatam Mariam Virginem „ Dei esse Genitricem, in Domino nostro „ quæ unita sunt, dividit. Alter, dùm convenientium naturarum propria & certa „ confundit, Mysterium nostræ redemptionis extinguit; alter Photini sectam; alter „ Manètis insaniam impiâ contagione contingens.

400 „ Adversùm hos, dilectissimi fratres, provisa remedia ullâ animi virtute „ defendite, qua in labefactationem eorum „ videtis Hæreticos impietate pugnare. Non „ sit pigra veritatis assertio. Quo studio „ oportet salutem diligi, cum videatis perditionem mortiferam sic amari? Pudeat „ segniter asseri veritatis leges, cùm tàm „ pertinaciter defendantur errores. Et auctores quidèm inventionum malarum, quæ „ prædiximus, Synodica constituta justis „ condemnationibus insequuntur. Sed vos „ etiàm sequaces eorum, ut declinetis, pariter admonemus, quos Apostolica Sedes & „ deprehendit pares auctoribus suis, & conjunxit damnatis Timotheum parricidam & „ Dioscorum & Petrum Alexandrinos, Acacium Constantinopolitanum cum sequacibus suis, Antiochenum quoquè Petrum „ prædicto similem sicut errore, sic nomine; „ Sed & Severum ejusdem loci, nihilominùs „ & veneni: Xenajam itèm Hieropolitem, „ Cyrum Edessenum, Petrum Apameæ non „ jàm pro sua tantùm, sed pro aliorum quoquè damnatione damnandos; qui cum se „ opinionum suarum sordibus indesinenter „ involvunt, alios quoquè docendo quæ malè assecuti sunt, polluerunt, generalis mandati salubritate vos moneo. Quidquid adversùs Regulas Patrum de quibuslibet „ commentariis profertur, abjicite.

401 „ Nullus vos in congruentibus præceptis, aut novis moveat institutis. Si „ enim mundani sunt, & Ecclesias tenère „ non possunt; quià eis convenit magis discere, quàm docère, nefas est enim Altaribus piis peregrina inferre libamina; „ quià certos religiosis disciplinis terminos „ Deus inter ipsa quoquè cultus sui præscripsit initia, inter Levitas & populum suum „ divisit officium: alia est potestas hominum, „ alia ministeria Sacerdotum: incitavit potiùs Dominum, quàm placavit, qui externum ignem Divinis adytis sacrorum temerator invexit. Quis est qui sibi in alienis „ institutis jubendi auctoritatem possit assumere, cùm non sit ambiguum, offerentis „ honorem debitum, pro sola officii præsumptione punitum? In regia Ozias reverentiâ & administratione permansisset, si monitus tantæ destructionis exemplo, ac religiosis institutis timendo, quàm hæc assumendo meliùs imperasset. Sed dùm nec „ prohibentibus cultoribus Templi pertinax „ temerator absistit, inter ipsam lepræ abominationem percussus, Altaria, & Officia Regni perdidit, dùm ministeria Sacerdotis „ invadit.

402 „ Sciant ergò non esse accepta à „ Deo quæ de mandatis ejus à præsumptoribus assumuntur, quandò unum ad ostensionem sententiæ vivacis dedecoris pœna „ servavit, alios velox flamma consumpsit. „ Quòd si sunt, quæ Religionis aliquo colore contecta sint, vires habere nequeunt, „ quæ tantis auctoribus reluctantur. Clamat „ Paulus Apostolus: *Licèt nos, aut Angelus de Cœlo evangelizet vobis, præterquàm quod evangelizavimus vobis, anathema sit.* Nec „ semèl hoc dixisse sufficit, repetit salubre „ mandatum: *Sicut prædiximus, & nunc iterùm dico: si quis vobis evangelizaverit, præter id, quod accepistis, anathema sit.* Servet ergò latam pro fidei conservatione sententiam, quisquis Apostolicam sequitur „ disciplinam: & quidèm nobis cura non defuit; nàm gemino Legationis officio quidquid in precibus humile, quidquid in allegationibus rationabile, quidquid in mandatis salubre detulimus. Sed nunquid „ ideò negligenda est justitiæ via? Quoniam „ infidelitas suos errores amat. Qui errores „ suos diligit cum obstinatione perfidiæ, non „ sunt jungendi cum cadentibus lapsus: sine „ nostra contagione pereant qui ab impietatibus suis nec castigato errore declinant: „ *Deus sanos vos custodiat, filii dilectissimi.* „ Data IV. Idus Februarii post Consulatum Agapiti Viri clarissimi. *Hactenus Epistola.*

403 Dùm porrò hæc in Oriente agebantur, Timotheus scelestissimus Constantinopolitanus Patriarcha, hæreticus, & hæreticorum fautor, orthodoxorum crudelis persecutor inopinatâ morte de medio sublatus est, cùm impiè annos sex Cathedram illam tenuisset, cui, non sine speciali Dei providentia, neque ex sententia Imperatoris hæretici, sed conatu populi datus est successor Joannes Cappadox orthodoxæ fidei cultor; cui, quamvis, vivente Anastasio, nec suspirare licuisset, ipso tamèn post paucos menses mortuo, strenuè pro Catholica fide & Ecclesiarum unione laboravit.

404 Cùm autèm nihil remissiùs in orthodoxos ageret Anastasius, nec animum à tyrannide temperaret, ortâ popularium ac etiàm complurium nobilium seditione, insidias ei tetenderunt; quod cùm comperisset Imperator, complures captos necari jussit, alios necan-

candos retinuit, inter quos Justinum, ac Justinianum orthodoxos & clarissimos Viros. Sed in visione supernè admonitus ab eorum cęde se abstinuit, prout Zonaras part. 3. Annal. his verbis narrat: „ Anastasius verò paulò ante obitum, nunciatis sibi insidiis, multos comprehenderat, atque inter alios Justinum, & Justinianum, qui post rerum potiti sunt, atque in animo habebat eos occidere, sed deterritus est somno, cùm ei vir terribilis adstitisse visus esset ac dicere: Justino, ac Justiniano nè quid mali feceris; nàm uterque suo tempore Deo serviet. Absolutis à crimine, ac liberè dimissis Justino & Justiniano, aliud Anastasius somnum vidit: Virum scilicet terribilem librum in manibus tenentem, ac ei dicentem, se delère vitæ illius, propter suam impietatem, quatuordecim annos. Ità idem Zonara recenset, dicens: „ Crimine lęsæ Majestatis absolutis (Justino & Justiniano) dennò aliud visum somnium memoratur: Virum terribilem, qui librum manu gestans, diceret: Ecce ob perversitatem fidei tuæ annos quatuordecim vitæ tuæ deleo. *Hæc Zonaras*. Id quod & Cedrenus pariter in compendio Historiæ recenset, subjungens posteà: „ Somno solutus Anastasius, in somnium id Amantio Pręposito ad se evocato exposuit. Atque is: Ego etiàm, inquit, imaginatus sum adstare Majestati tuæ; venisseque magnum porcum, qui me veste acceptâ, in terram prostraverit, atque devoraverit. Deindè Proclus conjector advenit, pronunciavitque utrumque paulòpost vitâ defunctum. *Hæc Cedrenus*.

405 Nec Procli divinatio vana fuit; nàm paucos post dies cœlesti fulmine tactus, interiit. Scribit idem Zonaras, Anastasio prænunciatum fuisse, fulmine interiturum, ipsum verò Tholatum ædificium sibi construxisse, ut hac arte in eo degens, fatum vitaret: *Et quià fatale sibi esse*, ait Zonaras, *ex oraculo didicerat, ut fulmine interiret, Tholatum ædificium construxit, in eoque degit, sed frustrà*. Cedrenus verò hoc idem recenset, addens, Cisternam in Palatio multis meatibus aperuisse, quibus occurrens, posset vim ignis vitare: *Anastasius*, inquit, *cùm oraculo edoctus esset, igne sibi pereundum fore, Cisternam in Palatio, quæ frigida dicitur, multis meatibus aperuit, quorum cuique cadus appositus esset, conatus hoc pacto oraculum irritum reddere. Verùm abs re fuit, fulmine enim divinitùs est ejectus*. At quomodò acciderit, describit Zonaras his verbis: *Cùm aliquandò tonitrua horrendum in modum resonarent, & fulgura multa eliderentur; atque ipse perterritus è cænaculo in cænaculum descenderet, & alios atque alios thalamos subiret, in quodam regio cubiculo mortuus inventus est*.

406 Interfectus est ergò Anastasius Anno sui Imperii XXVIII. Die IX. Julii, Domini verò Anno DXVIII. Pontificatus Hormisdæ Anno V. Cùm imperasset Annos XXVII. menses III. dies XXIX. ut tradit Marcellinus in Chronico, vel ut alii notant, totidèm Annos & menses, dies verò tantùm III. Eodem, quo interfectus est tempore, in visione Eliæ Patriarchæ Hierosolymitano, adhùc in exilio degenti, nunciatum refert Cyrillus Monachus in vita S. Sabæ apud Surium tom. 6. die XXV. Decembris, necnon & eidem S. Sabæ; eunte enim S. Saba jàm octogenario, unà cum Stephano, & Euthalio Monachis ad visitandum in exilio constitutum Eliam Patriarcham, eadem die nona Julii, ait Cyrillus, exeunte de cubiculo suo Elia lacrymosos oculos habente, ac sciscitantibus Saba, & Monachis, quidnam ei accidisset, & quòd tàm tardè esset egressus, & cùr tristis esset, & essent oculi ejus effusi lacrymis, respondisse: *Heù, hac hora mortuus est Anastasius Imperator; & oportet me quoquè omninò decimo die post eum excedere, ut causam nostram agamus ante horrendum Tribunal*. Porrò de visione facta Sancto Sabæ, hæc subjungit Cyrillus: „ Hoc ipsum quoquè apertum fuit B. Sabæ, & in illa nocte, qua visione dignatus est Patriarcha, dicitur ipsum quoquè vidisse fulmina, quæ desuper immittebantur in Imperatorem, & eum veluti persequebantur, ut interimerent, eum autem fugientem in regia penetralia, turpitèr effudisse animam. *Hæc Cyrillus*. Sophronius porrò in Prato Spirituali cap. 35. hæc scribit: „ Dicebat Abbas Polchronius de S. Elia Hierosolymorum Archiepiscopo, quòd sicut, cùm esset Monachus, vinum non bibebat, ità nec Patriarcha quidèm factus bibit, sed eandem servavit regulam. Dicebant de eodē Archiepiscopo Elia, & de Flaviano Antiochię Archiepiscopo, quòd ab Anastasio Imperatore ambo fuerint exilio relegati propter sanctā Chalcedonēsem Synodum; Elias quidèm in Haila, Flavianus verò apud Petram. Die verò quadam significaverunt sibi ambo Patriarchæ mutuò dicentes: *Anastasius hodiè mortuus est: eamus igitur & nos, ut cum illo judicemur*. Et post duos dies ambo migraverunt ad Dominum. *Hæc Sophronius*.

CAPUT XIV.

De Justini Imperatoris electi, ac reliquis Hormisdæ gestis pro delendo Acaciano Schismate, & Ecclesiarum unione stabilienda.

407 Interfecto, ut dictum est, scelestissimo Anastasio, ad Imperiale fastigium evectus est ex Prefecto Prætorio Justinus Thrax, & si obscurus genere, virtute tamèn, & Religione clarissimus: de cujus electione ex Zacharia Eutychiano Scriptore, hæc

hæc prodit Evagrius lib. 4. cap. 1. „ Postquàm Anastasius ex corporis ergastulo, ad præclarum domicilium, ut dixi, demigravit, Justinus genere Thrax, nono mense Paveni, qui à Latinis Julius nominatur, Anno autèm quingentesimo sexagesimo sexto ex eo tempore, quo Urbs Antiochia primùm illud nomen accepit, purpurâ vestitur Imperatoriâ, & à Militibus Prętorianis, quibus ante, cùm esset Præfectus Aulicorum, præfuerat, Imperator declaratur. Qui quidèm ad istam Imperatoris dignitatem præter omnem spem propterea ascendit, quód multi, & præstantes Viri, cùm Anastasio cognatione conjuncti, superfuerant, qui, cùm omnibus rebus, quas prosper, & beatus vitæ status postulat, abundare videbantur, tùm eam consecuti potentiam, quæ homines in tàm amplo honoris gradu locare possit. *Hæc Evagrius*. Invitum tamèn gubernacula suscepisse Imperii, ipsemet testatur Justinus in Epistola data ad Hormisdam: sed ita Divino nutu factum, *qui suscitat de pulvere egenum, & de stercore erigit pauperem, ut sedeat cum Principibus, & solium gloriæ teneat*, ut hoc piissimo, & Catholico Principe, pax diù quæsita, diùque Ecclesiarum optata, mediante, deniquè stabiliretur: ut Acta ipsius demonstrant.

408 Sic itaquè electus Imperator, Populus Ecclesiam ingressus xv. & xvi. Julii magno zelo exarserat, ut excommunicatis Eutychianis, eorumque defensoribus, sacrosanctum Chalcedonense Concilium cùm Sancti Leonis Papæ, & Euphemii, & Macedonii Episcoporum nominibus Sacris Diptycis restituerentur: prout acta à Baronio relata ad annum Domini DXVIII. à num. 5. indicant: Quod Joannes Episcopus Constantinopolitanus, aliàs orthodoxus, libentissimè præstitit. Et nè videatur solis importunis Populi clamoribus factum, ac ideò minùs rectè, procuravit Joannes, annuente Justino, ut eadem ritè, more majorum in Conventu Patrum agerentur, & communi illorum suffragio confirmarentur. Ac ideò quatuor post ab hujusmodi acclamationibus elapsis diebus, nimirùm die xx. Julii, Constantinopoli collecta est quadraginta ibi commorantium Episcoporum Synodus: in qua primùm oblatus fuit orthodoxorum Monachorum libellus, quinque continens petitiones, quarum prima erat: Ut sanctæ memoriæ Euphemius, & Macedonius expulsi, & in exilio mortui, iustè, & canonicè revocarentur, & traderentur Catalogo prædecessorum Archiepiscoporum in Domino ibidem quiescentium; omnibus vacuis manentibus, quæ contrà ipsos quandocumque facta fuerant, & ponerentur in sacris Diptycis ipsorum vocabula.

409 Secunda, ut qui proptèr causam prædictorum Patrum, Euphemii scilicet, & Macedonii banditi fuerunt, fugatique, reverti restituerentur propriis gradibus. Tertia, ut Symbolum Nicænum, atque etiàm Constantinopolitanum, ponerentur in Sacris Diptycis. Quarta, ut nomen sanctæ memoriæ Leonis Papæ, pariter in Sacris Diptycis retineretur. & recitaretur. Quinta deniquè, ut attenta contrà Sanctam Chalcedonensem Synodum removerentur, & blasphema verba per Severum Ecclesiæ Antiochenæ invasorem, adversùm illam temerè prolata anathemati subjicerentur. Præfatis ergó petitionibus perlectis, cognitis, atque examinatis, visum est Patribus annuendum, undè & ad singulas sua apposuerunt decreta, prout ex Synodica Epistola data ad Joannem Episcopum Hierosolymitanum, quæ incipit: *Cùm Deus omnium Dominus*, lecta Act. 5. Synodi Constantinopolitanę sub Menna, palàm fit. Ex qua liquet etiàm, hac in Synodo Constantinopolitana receptas fuisse quatuor priores Synodos, Nicænam scilicet, Constantinopolitanam, Ephesinam, & Chalcedonensem, atque ab omnibus recipiendas jussum, excommunicato, atque anathematizato Severo, eandem Synodum Chalcedonensem calumniante, & anathemati temerè subjiciente.

410 Porrò idem Joannes Constantinopolitanus Episcopus absolutâ Synodo, Acta Synodalia nedùm ad Joannem Episcopum Hierosolymitanum misit, verùm, & ad alios Episcopos, & Metropolitanos: undè extat ejusdem argumenti Epistola eadem Act. 5. Concilii Constantinopolitani sub Menna, quæ incipit: *Deus, qui omnia ad utilitatem*, data ad Epiphanium Episcopum Tyri. Plura statim Provincialia Concilia, receptis Actis Synodi Constantinopolitanæ, diversis in locis celebrata fuisse referunt Scriptores: Hierosolymis à Joanne Synodum congregatam fuisse, in eaque Acta Concilii Constantinopolitani fuisse recepta, constat ex Synodica ejusdem Joannis Hierosolymitani data ad Joannem Constantinopolitanum, & Synodum ab eo congregatam, quæ incipit: *Quoniàm duplex est lacrymarum motus*. Sic factum Tyri sub Epiphanio Episcopo, pariter docet ejus Synodica, quæ incipit: *Benedictus Deus pacis Dominus*, data quoquè ad Synodum Constantinopolitanam, ut liquet ex eadem Act. 5. Concilii Constantinopolitani sub Menna. Item, & ab Episcopis secundæ Syriæ in Synodo congregatis eadem Acta recepta fuisse, indicat illorum Synodica, quæ incipit: *Cum ob multitudinem malorum*, data ad Synodum Constantinopolitanam, & lecta Act. 1. Concilii Constantinopolitani sub Menna, ubi pariter, & lecta fuit Epistola Cleri Ecclesiæ Apamensis, quæ incipit: *Proprium quid Sacerdotii est*; & altera Monachorum Apamęæ pariter Ecclesiæ incipiens: *Docuerunt nos Divinæ Scripturæ*, datæ ad Episcopos secundæ Syriæ, quibus ostendunt se quoquè Acta Synodi Constantino-

nopolitanæ recipere. Eodem tempore orthodoxi Clerici, & Monachi Eccleſiæ Antiochenæ horum famâ permoti, cùm nimis ab Hæretico intruſo Severo premerentur, diùque vexati, & variis modis afflicti fuiſſent, ſupplicationem ad Joannem Epiſcopum Conſtantinopolitanum miſerunt; quæ extat ſimiliter in Actis Concilii Conſtantinopolitani ſub Menna, eſtque tenoris ſequentis.

Sanctiſſimo ac Beatiſſimo Archiepiſcopo œcumenico Patriarchæ Joanni, & Sanctæ Synodo congregatæ. Supplicatio à Clericis, & Monachis Apoſtolici Throni Antiochenæ magnæ Civitatis Catholicæ Sanctæ Eccleſiæ Dei.

411 „ Nunc eſt, ſi quandò fuit, tempus, Beatiſſimi Patres, omnes orbis Sanctas Dei Eccleſias, tanquàm ex uno ore propheticum illud vociferandi: *Lætentur Cæli, & exultet Terra, & omnia quæ in eis ſunt: quoniàm miſertus eſt Deus Populi ſui.* Quòd enim ſceptra Romanorum piis, & à Chriſto amatis Imperatoribus ſint commiſſa, ſic & libertas ac fiducia orthodoxam religionem colentibus donata ſit, quomodò non meritò perſuadet fidelibus, ut hanc vocem proferant? At in tàm communi feſtivitate orbis, una ex omnibus, vel admodùm eum paucis, Eccleſia Antiochena mœſtitia, & luctu impleta eſt. Lupum enim pro Paſtore (neſcimus quomodò) ſuſcepit, & affligitur,

412 „ Quàm enim tragœdiam non exceſſerunt, ac ſuperarunt mala attentata à Severo? qui primùm quidèm (ut quomodò vixerit, prætereamus, veſtris auribus parcentes) nulli unquàm Eccleſiæ communicaſſe videtur: deindè cùm calumniæ ſagittis vulneraſſet, & expelli euraſſet, paravit exagitare juſtiſſimum Paſtorem Flavianum, beatiſſimi illius ſedem violenter, & contrà Canones ſubripuit, & indè ad inſtar mercenarii non ſolùm ovile Chriſti ab injuria non defendit, neque fugit, quod tolerabile fuiſſet, ſed ipſe operabatur ea, quæ ferarum ſunt, oves jugulando, & diſpergendo.

413 „ Novitates autèm, & blaſphemias adversùs Deum fingens, nulli Sanctorum Patrum pepercit: perſeverat enim penè quotidiè abdicans Synodos pro pietate congregatas. Nàm qui ſanctam Chalcedonenſem Synodum anathematizare, & impugnare auſus eſt, quæ maximè firmavit Symbolum trecentorum decem & octo Sanctorum Patrum, quæ etiàm ſuſcepit centum quinquaginta Sanctos Patres, inſuper etiàm, & ſimiliter Sanctos Patres, qui Epheſi contrà impium Neſtorium convenerunt, ſatis manifeſtum eſt, quòd & prædictas evertit, & odit tanquàm hujus ſorores,

414 „ Quot autèm homicidia Sanctorum Monachorum patrarit cum manibus judaicis hujuſmodi jugula cædem fecerit, neque nos, Sanctiſſimi, neque aliorum aliquem latuit. Dirum enim ſpectaculum fuerunt jacentes viri, qui religioſis certaminibus uſquè ad canitiem certaverunt, nudi & inſepulti projecti ultrà trecentos exiſtentes, ex ſecunda Syriorum Provincia nati, canibus, & avibus lacerandi, expoſiti. Similia autèm, & ſimiliter miſeranda ſunt, & quæ in Xenodochiis, ideſt Hoſpitalibus ab ipſis facta ſunt. Carceres enim ædificat nunc, & in eos pro fide multos detrudit, in tenebris detinendos flagellando interficit. Qualia, Sanctiſſimi, & circà fontes in Daphne facere præſumpſit, & veneficiis ibidem utens, & ſceleſtis ſacrificiis Dæmones colens, hoc quoquè tota illa magna Civitas prædicat. Neque verò ipſis ſanctis Altaribus pepercit, neque ſacris vaſis, alia confringens, alia autèm conflans, quæ ſimilibus ſuis erogat. Præſumptum eſt autèm ab ipſo, & hoc, ò Beatiſſimi, nàm Columbas aureas, & argenteas, in figuram Spiritus Sancti ſuper Divina lavacra, & Altaria appenſas, unà cum aliis ſibi appropriavit, dicens, non oportere in ſpecie Columbæ Spiritum Sanctum nominare. Pecunias quidèm & domos, & quæcumque in optimis fundis erant, exportavit, & expendit, & graviſſimis uſuris Eccleſiam obruit.

415 „ At, Beatiſſimi Patres, non eſt poſſibile omnia percurrere, quæ ab illo præſumpta fuerunt; ideò his paucis, & magnis contentis, deprecamur veſtram ſanctam Synodum, ut tandèm aliquandò ſedetis mala, quæ noſtram Eccleſiam occupant, & totum ferè Orientem, & ab iſto nequiſſimo Viro nos liberetis, exactâ ab eo pœnâ eorum, quæ contrà Divinos Canones, politicas Leges fecit; & curam gerat earum rerum, quæ relictæ ſunt, ſi quid remanſit, & perſuadeatis piiſſimo ac invictiſſimo Principi, & mittat aliquos bonis moribus probatos, aliquo ex noſtris ſimùl veniente, qui rebus invigilet, ut cohibeantur, & ratio ab illis exigatur eorum, quæ à principio uſquè nunc fecerunt; & in ſuos uſus privatos multa furtim converterunt, cuſtodiantur autèm quæ invenientur, nè omnia penitùs exportentur. Non enim ceſſat bonus homo adversùs ea, quæ ſunt Eccleſiæ Dei, ea, quæ ad ipſam Eccleſiam pertinent, diſſipare. Cùm enim meritò ab omni ſpe exciderit, in Viros iniquos, à quibus nutritur, ſpem habet. Rogamus etiàm, ut Oratores mittantur, & pro fratribus, ſive Epiſcopi ſint, ſive Clerici, vel Monachi, aut Laici, ut relegati reſtituantur pro-

„ propriis Civitatibus, & Ordinibus, insu-
„ per in his omnibus veniam petentes pro-
„ pter dolorem nos occupantem, adjuramus
„ vestram Beatitudinem, per sanctam & con-
„ substantialem Trinitatem, & pietatem ac
„ victoriam, & perseverantiam Dominorum
„ totius Orbis, Justini & Euphemiæ semper
„ Augustorum, moveri & nobis opportunè
„ succurrere, & non despicere supplicatio-
„ nes nostras, adducere autèm & hæc omnia
„ ad pios Christanos Imperatores nostros, &
„ persuadère ipsorum Serenitati, ut omnia
„ bona sanctissimæ Ecclesiæ nostræ, per ipso-
„ rum & vestram consequantur providen-
„ tiam. *Hactenus supplicatio*, cui subscri-
„ pserunt Presbyteri aliqui, Diaconi quo-
„ què, Subdiaconi, & Monachi omnes nu-
„ mero sex suprà viginti.

416 Cùm verò hæc perferrentur ad Justinum Imperatorem, calumniati sunt apud eum Proceres Eutychiani, hos omnes, quorum querelæ perlatæ sunt Constantinopolim, esse Nestorianos hæreticos, ideòque dignos, qui pœnis subjicerentur. Quibus auditis Imperator Syros ac Palestinos scripto admonuit, ut cujus essent fidei docerent. Qua occasione tùm Antiocheni, tùm Hierosolymitani Clerici cum Monachis earundem Ecclesiarum convenientes, libellum scripserunt ad Justinum Imperatorem, quo se verè catholicos esse absque ulla ambiguitate perspicuè declararunt ad hunc modum scribentes, videlicèt.

Deo amabili, ac piissimo Imperatori ex Deo Augusto, & Principi Justino Christianissimo.
Deprecatio, & supplicatio ab Hierosolymitanis, & Antiochenis, & secundæ Syriæ Clericis, & Abbatibus, & Possessoribus Syriæ Provinciæ.

417 „ *Haurite aquam cùm lętitia ex fonti-*
„ *bus salutis*, vociferator Isaias Propheta
„ exclamat, fontes salutis Evangelicæ verita-
„ tis prædicationes manifestè ostendens, ex
„ quibus Beati Apostoli, & eorum, qui per
„ ordinem fuerunt Discipuli, & sapientes
„ Ecclesiæ Doctores, salutarem aquam fidei
„ haurientes, omnem S. Dei Ecclesiam irriga-
„ verunt, quæ in Petra summi Apostolorum
„ subnixa rectam, & inflexibilem Confessio-
„ nem custodiens, fiducialiter cum eo ad uni-
„ genitum Filium Dei exclamat omni tem-
„ pore, dicens: *Tu es Christus Filius Dei*
„ *vivi*. Hanc salutarem Confessionem à
„ sanctis quatuor Synodis, quæ Evangelicis
„ præceptis sunt honoratæ, suscipientes,
„ nunquàm per Christi gratiam à traditis
„ nobis rectis dogmatibus deviavimus, sicut
„ rerum testatur probatio, & tempore ne-
„ cessitatis fidei constantia demonstrat.

418 „ Si igitur, ut Christiani rationis
„ fidei sumus participes, Domine piissime, &
„ ad communem pacem, & unitatem festina-
„ mus, nostram fidem, quam ab initio susce-
„ pimus, per hanc satisfactionem nostram
„ manifestam vestræ facimus pietati; ut no-
„ tum sit, quià & paci concurrimus, & à
„ rectâ cum Deo juvamine non divertimus
„ fide, sed omnem ex æquo hæresim execra-
„ mur, non solùm Eutychianistas, & Ace-
„ phalos, sed & Nestorianos, & hominem
„ colentes toto animo audentes anatemati-
„ zamus.

419 „ Nos autèm, Domine charissime
„ Imperator, sicut suprà dictum est, in Pa-
„ trem, & Filium, & Spiritum Sanctum,
„ ab initio baptizati quoquè, & credentes
„ essentiam Dei in tribus subsistentiis, ado-
„ ramus: secundùm Sanctorum Patrum Sym-
„ bolum, credentes in unum Deum Patrem
„ omnipotentem, & in unum Dominum no-
„ strum Jesum Christum Unigenitum Deum
„ Verbum, similiter, & in unum Spiritum
„ Sanctum; & secundùm hoc Divinum ma-
„ thema, diffinitionem à Sancta Chalcedo-
„ nensi Synodo promulgatam intelligimus
„ quoquè, & suscipimus, confidentes, &
„ credentes, quià unam substantiam, vel
„ personam, quòd idem est, ipsa Sancta Sy-
„ nodus, in duabus naturis, idest in Deitate,
„ & humanitate indivisè, & inconfusè præ-
„ dicavit Deum Verbum.

420 „ Dominus noster Jesus Christus
„ unus est ex Sancta, & unius essentiæ Tri-
„ nitate; si enim unum Deum in tribus sub-
„ sistentiis, sicut dictum est, accipimus,
„ Pater autèm non est incarnatus, nec Spi-
„ ritus Sanctus; Deus Verbum incarnatus
„ est, & homo factus est unus ex Sancta, &
„ unius essentiæ Trinitate, secundùm filia-
„ tionis proprietatem. Sic ista secundùm præ-
„ dictas quatuor Synodus credentes, & se-
„ cundùm Dei Verbi nativitatem, secundùm
„ carnem confiteri non renuimus. Undè
„ propriè Dei Virgo Genitrix esse creditur,
„ tanquàm naturâ, & veritate unius essentiæ
„ Patri Filium Deum Verbum, naturâ im-
„ mutabilem, ex ipsa factum hominem, enixa
„ est, & duas naturas in Christo per essentiam
„ vel substantiam unitas confitentes, sicut in
„ unius persona vel substantia: nec harum di-
„ versitatem vel proprietatem post unitionem
„ auferimus, nec eas dividere in duabus per-
„ sonis, & substantiis per unitionem sumus
„ edocti; Eundemq. scimus unigenitum Filiũ
„ Dei, & ante incarnationem ejus, & post
„ eundem Deum quidèm simùl & hominem
„ passibilem carne, impassibilem Deitate, cir-
„ cumscriptum corpore, non circumscri-
„ ptum spiritu, eundem terrenum, & cæle-
„ stem, quem Mundus ut hominem capit, &
„ ut Deum continere non potuit, mortalem,
„ & immortalem, nusquàm naturarum diver-
„ sitate ejus ablatâ, neque dividentes per es-
„ sentiam unionem.

421 Hoc

421 Hoc enim verè magnum pietatis my-
„ sterium, quià unus ex sancta unius essen-
„ tia Trinitatis incarnatus & homo factus
„ Deus Verbum in utraque natura Deitatis
„ & humanitatis indivisè & inconfusè co-
„ gnoscitur & adoratur, non conversionem,
„ vel mutationem sustinens, sed proprieta-
„ tem utriusque naturæ in una persona in
„ semetipso conservans. Ob hanc igitur fidem
„ prædictas sanctas Synodos suscipientes &
„ custodientes, anathematizamus omnes, qui
„ adversùs eas quocumque tempore, vel mo-
„ do aliquid conscripserunt, præcipuè Joan-
„ nem Aegeotam, qui adversùm memoratam
„ sanctam Chalcedonensem Synodum mul-
„ tas, ut Nestorianus blasphemias evomuit.
„ Similiter & condemnantes Timotheum,
„ Ælurum cognominatum, sicut Eutychia-
„ nistam, adversùs eam cum suis latrantem
„ sequacibus. Ità ergò cum Dei juvamine
„ semper sensimus, & jàm nunc sentimus.

422 „ Quapropter hanc satisfactionem
„ vestræ obtulimus pietati, & ut jubere di-
„ gnata est, nos proprium intellectum, &
„ quemadmodùm de sana fide sentimus expo-
„ nere; quià quidam Hæretici, dùm suam
„ malam fidem occultare festinant, nostram
„ in Christo libertatem & rectam fidem de-
„ trectare conantur. Supplicamus igitur
„ vestram Clementiam, sollicitudinem per-
„ fectam in Ecclesiarum unitione sanctarum
„ habere debere; ut unitas, quæ cum Dei
„ fuerit juvamine, nec ullo deinceps ratio-
„ nabili, aut irrationabili occasionis fomite
„ inquietari pax possit. Deus autèm om-
„ nium vestrùm pium adimpleat desiderium
„ in gloriam sui, & Reipublicæ disciplinam.
Hactenus supplicatio.

423 His acceptis Justinus Imperator pro ipsorum voto primò promulgavit edictum, quo præcipiebatur, ut omnes exules fidei Catholicæ sub Anastasio condemnati ad propria postliminio redirent, pristinosque gradus & honores reciperent: subrogati verò in locum ipsorum Hæretici procùl pellerentur, aliisque pœnis exagitarentur; sacrosanctum Chalcedonense Concilium in sacras Tabulas inferretur, & ab hominibus piè & religiosè observaretur, omnibusque Ecclesiis tutissima pax redderetur. Ità Auctor vitæ S. Sabæ apud Surium tom. 6. ad diem 5. Decembris, inquiens: „ Cùm enim post Anastasium Ju-
„ stinus piè assumpsisset Imperium, & per
„ universum Orbem misisset edictum, ut or-
„ thodoxi quidèm remitterentur ab exilio.
„ Chalcedonensis autem Synodus scribere-
„ tur in sacris Tabulis, & veteres honores
„ redderentur orthodoxis, & rursùm tran-
„ quillâ pace frueretur Ecclesia. His sic fa-
„ ctis, & Justino imperante, reversâ rursùm
„ fide orthodoxâ, erat quidèm Beatus Sabas
„ natus plusquàm octoginta annos ætatis,
„ & corporis imbecillitate, & senectute, &
„ longâ illâ & intensâ virtutum exercitatio-
„ ne affectus & maceratus. Verumtamèn &
„ si ità se haberet, prompto tamèn & alacri
„ animi studio florebat ac vigebat, & quos
„ per Christum suscipiebat labores, præfere-
„ bat omni quieti, & animi relaxatione.
Hæc Auctor, qui & gesta ejusdem S. Sabæ hac occasione acta enarrare prosequitur.

424 Deindè post hoc editum edictum, aliud promulgavit Imperator Justinus, quo exagitavit Severianos hæreticos, vel alios Catholicæ Ecclesiæ hostes; dùm vetuit, nè Hæretici fungi publicis muneribus possent, & ab omni essent militia alieni, eujus edicti meminit Justinianus Novella 109., ubi ait:
„ Sciant igitur universi, quòd ante nos im-
„ perantes, & maximè Leo piæ memoriæ,
„ & Justinus piæ memoriæ noster Pater, in
„ suis Constitutionibus Hæreticis omnibus
„ interdixerunt, ut neque ullâ ipsi partici-
„ parentur militiâ, neque quodlibet in pu-
„ blicis curis participium haberent, uti nè
„ occasione militarium & publicorum Col-
„ legiorum Sanctæ Dei Catholicæ & Apo-
„ stolicæ Ecclesiæ membra viderentur vasta-
re. *Hac ibi*. Extat porrò in Codice de Hæreticis lib. 1. tit. 5. sub nomine Justini lex 12. sic se habens: „ Manichæi utiquè expellun-
„ tur, & capite puniuntur. Reliqui autèm
„ Hæretici (hæreticus est omnis non ortho-
„ doxus) & Græci (seù Pagani) & Judæi &
„ Samaritæ prohibentur Magistratum gerere,
„ & dignitatem habere, aut jus dicere, aut
„ defensores, aut Patres Civitatum fieri (nè
„ habeant licentiam vexare, aut judicare
„ Christianos, aut Episcopos.) Item mili-
„ tare quoquè prohibentur. *Hæc ibi Justi-
nus*. Inter hæc autèm Justinus antiquum orthodoxorum Principum morem imitatus, duodecimâ circiter die à celebrata prædicta Synodo Constantinopolitana, de sui electione ad Hormisdam Papam sequentes dedit literas, videlicet.

Justinus Augustus Hormisdæ Papæ.

425 „ Dei beneficia, licèt multis, maxi-
„ mè tamèn Summis Pontificibus convenit
„ indicari; proindè Sanctitati Vestræ per
„ has declaramus Epistolas, quòd primùm
„ quidèm inseparabilis Trinitatis favore, de-
„ indè amplissimorum Procerum Sacri nostri
„ Palatii, & Sanctissimi Senatus, necnon
„ electione firmissimi Exercitus ad Imperium
„ nos, licèt nolentes ac recusantes, electos
„ fuisse atque firmatos. Precamur proindè,
„ ut sanctis orationibus vestris Divinæ Po-
„ tentiæ supplicetis; quatenùs initia nostri
„ roborentur Imperii. Hoc enim & nos spe-
„ rare, & vos decet implere. Data Kalen-
„ dis Augusti Constantinopoli, Magno V.C.
„ Consule.

426 Ex qua Epistola liquet, falsum esse

id, quod ex Scriptore Eutychiano refert de hujus Principis electione lib.4. histor. cap. 2. dùm ait: „ Per idem tempus Amantius vir „ potens in primis cubiculo Imperatoris præ„ fuit; qui, quoniàm non licebat Eunucho „ Imperio Romano potiri, cupiebat Theo„ crito homini secum fide, benevolentiâ con„ juncto, Coronam donare Imperatoriam. „ Itaquè Justino accersito, magnam pecuniæ „ vim ei dat, quam jubet illis distribui, qui „ possent Purpuram Imperatoriam Theocri„ to impertiri, & ad id præstandum maximè „ viderentur idonei. Justinus autèm, sivè „ quòd populum largitione suum planè red„ didit, sivè quòd excubitorum benevolentiâ „ pecunia sibi conciliavit (utrumque enim „ memoratur) Imperio ipse potitus est; ac „ statimpost, Amantium & Theocritum cum „ aliis nonnullis è medio sustulit. *Hæc Evagrius*. Atqui contestante Justino in literis datis ad Hormisdam, se nolentem & recusantem ad Imperium, Procerum, Senatus & Militum operâ evectum, falsum remanet, quod Evagrius scribit, nimirùm largitione populum sibi benevolum reddidisse, & pecuniâ excubitorum benevolentiam acquisivisse, ut ipsis faventibus, ad Imperium eveheretur. Sed Amantio perduellionis reo justas dedit pœnas, utpotè qui sub Anastasio potens, auctor fuerat, ut per iniquum Principem orthodoxi omnes deprimerentur.

427 Cæterùm Hormisda receptis Imperatoris literis gratulatus plurimùm est de Catholico Principe ad Imperiale fastigium evecto, sperans sub tali Imperatore diù optatâ pace sanctas Dei Ecclesias frui posse; proindè reddidit statim literas, quibus in primis de ejus gratulatur electione, significat indè spem de Ecclesiarum unione sub ejus principatu conceptam, deque fide Catholicâ, quæ hactenùs in Oriente defecerat, iterùm constabilienda. Sic itaquè rescripsit.

Hormisda Episcopus Justino Augusto.

428 „ Venerabilis vestri Regni primitiis, „ fili gloriosissime, loco muneris gratulatio„ nem suam Catholica transmisit Ecclesia, „ per quas se post tantam discordiæ fatiga„ tionem requiem pacis invenire confidit. „ Nec est dubium ideò ad rerum summam „ cœlesti vos providentiâ pervenisse, ut vestris „ temporibus impacta Religioni in Orientis „ partibus aboleatur injuria. Debitas Bea„ to Petro Apostolo Imperii vestri primitias „ reddidistis, quas hac ratione devoti susce„ pimus, quià Ecclesiarum per vos proximè „ futuram credimus sine dubitatione concor„ diam. Deus, qui pietatis vestræ sensibus „ alloquendi nos vota concessit, ipse circà „ syncerum Religionis suæ cultum præstabit, „ sicut optamus, effectum. Significastis nolen„ tibus & recusantibus Imperii pondus im„ positum, qua ratione electos vos cœlesti „ constat esse judicio, secundùm Apostolum „ dicentem: *Non est potestas, nisi à Deo; „ quæ autèm sunt, à Deo ordinata sunt*. Su„ perest, ut à Deo electi, sicut & credimus, „ Ecclesiæ, quam laborare cernitis, manus „ vestræ solatia porrigatis. Cessent qui paci „ ejus obsistunt. Obtumescant qui in forma „ Pastorum conantur gregem Christi disper„ dere. Istorum correctio vires vestri firmat „ Imperii, quia ubi Deus rectè colitur, ad„ versitas non habet effectum. Hanc gratu„ lationis paginam per Alexandrum virum „ clarissimum non omisimus destinare, spe„ rantes cum Dei nostri adjutorio per Virum „ clarissimum filium nostrum de singulis, quæ „ ad unitatem Ecclesiæ pertinent, nos Cle„ mentiæ vestræ præbituros esse responsum. „ *Hactenus Epistola*.

429 „ Deindè Clerus Constantinopolitanus, quin potiùs Episcopi illi Orientales, à quibus Synodus Constantinopoli celebrata fuerat, scientes frustrà pro Catholica fide instauranda laborare, nisi Catholica per Romanum Pontificem communione impartirentur, Acta Synodalia pro recipienda confirmatione ad Hormisdam miserunt, egeruntque, ut Justinus datis ad Pontificem literis, ipsum rogaret, ut ab eo Legati mitterentur Constantinopolim, qui Apostolicâ auctoritate conciliarent Ecclesiis pacem, & lapsos in Ecclesiam restituerent. Id, quod libenter præstitit Justinus, & per Gratum Virum clarissimum sequentes ad Hormisdam misit literas.

Justinus Augustus Hormisdæ Papæ.

430 „ Joannes vir beatissimus hujus Re„ giæ Urbis Antistes, & cæteri Viri religiosi „ Episcopi de diversis locis, & Civitatibus „ hic reperti, nostram Serenitatem docue„ runt pro concordia veram & orthodoxam „ fidem colentium, proque unitate Venera„ bilium ejus Ecclesiarum literas tuæ San„ ctitati offerendas confecisse, ac magnoperè „ postularunt, nostras etiàm Epistolares pa„ ginas super hoc ad eam emanare; quorum „ petitiones, utpotè semper unitatis amato„ res, libenter amplexi, hos Divinos api„ ces ad tuam Beatitudinem censuimus pro„ rogandos. Quibus scriptis, desideriis su„ pradictorum Reverendissimorum Antisti„ tum subvenire, proque nobis & Republi„ ca, cujus gubernatio nostræ pietati cœlitùs „ credita est, Supernam Majestatem suis ora„ tionibus placare dignetur. Ut autèm tuæ „ Sanctitati pacis & unitatis, atque concor„ diæ jura pleniùs pateficant, quosdam re„ ligiosissimos Sacerdotes pacem amplecten„ tes & desiderantes, ad sacratissimum no„ strum pervenire disponat comitatum. Ob hanc

„ hanc enim causam Gratum virum clarissimum sacri nostri Consistorii comitem, & Magistrum Scrinii & memoriæ direximus, cujus pręclaram opinionem multis anteà notam habemus temporibus. Data VII. Idus Septembris Constantinopoli, Magno V. C. Consule.

431 Eodem tempore, & per eundem Legatum, præter Epistolam Synodicam, cujus meminit Justinus in supracitata Epistola, quæ quidèm non extat, scripsit quoquè Joannes Episcopus Constantinopolitanus alias literas, quibus suæ fidei inseruit confessionem, cùm optimè sciret, aliter se minimè recipiendum ab ipso Romano Pontifice, atque universâ Ecclesiâ in Catholicam communionem. Ejusmodi autèm literæ sic se habent.

Domino, & per omnia Dei amatori Sanctissimo Fratri, & comministro Hormisdæ. Joannes in Domino salutem.

432 „ Saluto vestram Sanctitatem, charissime in Christo frater, & salutans prædico: quoniàm recta fides salva est, & Charitas fraternitatis firmata est. Hoc Deus solus potens per studium Christianorum, & piissimorum Imperatorum fieri voluit. Scribere igitur Apostolicè, & rescripta suscipere fraternè Dei amore dignemini.

433 „ Ego enim inquisibili ratione doctrinam Sanctissimorum Apostolorum secundùm traditionem Sanctorum Patrum tenens, similiter honorem consubstantiali, & per omnia Sanctæ Trinitati offero, sicut in Nicæa CCCXVIII. Cœtus promulgavit, & in Constantinopoli CL. Conventus firmavit, & in Ephesina CC. firmavit, & in Chalcedone Conventus DCXXX. Patrum firmavit. Hanc ergò fidem usque ad ultimum anhelitum, per gratiam Dei custodiens spiritalibus amplexibus, tàm vestram Sanctitatem, quàm etiam orthodoxas Ecclesias ex animo amplector, unà tecum in veritate sentiens, & unà tecum sperans in illo die per hanc fidem salvari bonâ voluntate Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Consubstantiali enim Trinitati omnis gloria debetur nunc, & in sæcula sæculorum. Omnem in Christo fraternitatem, quæ cùm vestra est Sanctitate, ego, & qui mecum plurimùm in Domino salutamus.

434 „ Tantum ad satisfaciendum scripsimus, ut & venerabile nomen Sanctæ recordationis Leonis quondam Urbis Romæ Archiepiscopi in Sacris Diptycis tempore cōsecrationis proptèr concordiam affigeretur, & vestrum benedictum nomen similiter in Diptycis prædicetur. Ut de omnibus autèm satisfiat vestræ Sanctitati (quoniàm pacem vestram amplectimur, & de unitate Sanctarum Ecclesiarum curamus) rogamus vos pacificos Viros destinare, & vestræ dignos Apostolicæ Sedis, qui debeant satisfacere, & satisfactionem nostram suscipere, ut & in hac parte Christus Deus noster glorificetur, qui per vos pacem hanc Mundo servavit. Acceptâ XIII. Kalendas Januarii post Consulatum Agapiti.

435 His acceptis Hormisda, perlectisque Actibus Synodalibus, approbavit omnia ea, quæ pro firmitate Chalcedonensis Concilii, & contrà Severum, aliosque Eutychianos hereticos decreta fuerunt: at verò reprobavit gesta in favorem Macedonii, & Euphemii, quorum nomina Synodali Decreto, ut dictum est, in Sacris Diptycis restituta fuerant: quoniàm etsi pro orthoduxa fide exilium passi fuerint, attamèn extrà Catholicæ Ecclesiæ Communionem: propterea quòd Acacii schismatici nomen, & hæreticorum Communione polluti, nimis pertinaciter retinentes, prout super iùs diffusè dictum est, in Apostolicæ Sedis Communione minimè recipi meruerunt: proindè, prout infrà dicemus, per Apostolicæ Sedis Legatos eadem nomina è sacris Tabulis, unà cum Acacii nomine, sic jubente Hormisda, expuncta fuerunt. Intereà rescripsit Pontifex ad Justinum, commendans illius studium de concilianda pace, monens, ut cœptis insistat, & ut de medio ea, quæ hactenus causa divisionis extiterunt, prorsùs auferantur: remisitque literas tenoris sequentis, videlicèt.

Hormisda Justino Augusto.

436 „ Sumptam de Imperii vestri ortu lętitiam, quamvis apud nos pollentem merito præcedenti, quoquè geminastis alloquio, reciprocâ devotione testati. Jàm tunc secutura prævidimus, quæ nunc de Ecclesiasticæ unitatis affectu cœlestis gratiæ inspiratione significastis. Habes ergò, Clementissime Imperator, præsentem de tali voto jàm gloriam, sed expectatur de perfectione perpetua. Hæc sunt validissima Imperii vestri fundamenta, quæ in ipso nascentis Regni principio divinam universis præferunt sancta dispositione culturam.

437 „ Tenete itaquè hanc piæ sollicitudinis curam, & pro Catholicorum pace, sicut cœpistis, insistite: quiâ Deus noster, qui vobis hunc tribuit animum, elegit etiàm per quos præstet effectum. Nam, & Episcoporum vota, precesque nobis effusas gratantèr amplectimur: qui tamèn loci sui consideratione commoniti, ea desiderant, quæ dudùm, ut sequi vellent, Sedis Apostolicæ exhortatio crebra non defuit. Et quoniàm clementiam vestram id cupere, illos etiàm hæc didicimus postulare, quæ res hactenus Ecclesiarum pacem sub contentiosa obstinatione diviserit, nec pietatis vestræ, nec illorum refugit, velut latenti causâ, notitiam.

438 ,, Quid igitur facere debeant, & literis nostris, & libelli, quem direximus, ,, ferie continetur. Hæc, si Deo nostro, & ,, clementiâ vestrâ adjuvante suscipiant, & ,, sequuntur; poterit ad eam, quam maximo ,, desideramus ardore, perveniri concordiam. ,, Filius præterea noster vir clarissimus Gra- ,, tus sacri Consistorii comes, & Magister ,, Scrinii memoriæ ostendit in se vestrum al- ,, legationis suæ maturitate judicium; cujus ,, mora sensibus vestris, eo referente, meliùs ,, asseretur. *Hactenus Epistola*.

439 Ad Joannem porrò Episcopum Constantinopolitanum responsorias pariter fecit literas, quibus commendatâ ejus sollicitudine pro Ecclesiarum pace, & quòd Concilium Chalcedonense, & Beati Leonis de fide Epistolas unà cum Synodo recepisset, hæc tamèn non sufficere, subindicat ad Ecclesiarum habendam unitatem, si nomen Acacii adhùc in sacris Tabulis retinetur, qui cum Dioscoro, & Eutychete communicaverat, proindè expungendum esse admonet, eoque expuncto nomine, ad Ecclesiæ Catholicæ communionem admittendum pollicetur. Hujusmodi verò literæ sic se habent.

Hormisda Joanni Episcopo Constantinopolitano.

440 ,, Spirituale gaudium directis charitas tua significavit affatibus, docendo, ,, ut Catholicæ Religionis disciplinam ordi- ,, ne suo vestri Pastores, Deo nostro juvante, ,, receperint. Hæc esse beneficia Misericor- ,, diæ supernæ quis dubitet? Hæc quis dubi- ,, tet venerabilis Principis trophæis adjungi? ,, Quis ambigat, quià major ei de hac pace, ,, quàm de quibuslibet præliis triumphus ac- ,, quiritur? Istius laboris gloria nescit occa- ,, sum; quià ubi Deus rectè colitur, nun- ,, quàm adversariorum crescit iniquitas. Di- ,, lectionis tuæ confessionem grataner acce- ,, pimus, per quam Sanctæ Synodi compro- ,, bantur, inter quas instauratione constitu- ,, torum omnium Chalcedonensem Concilium ,, prædicastis, & Catholicorum numero ad- ,, jungi desiderans, Sancti Papæ Leonis in ,, Diptycis nomen asseveras scriptum.

441 ,, Ista laudanda sunt, si perfectionis ,, subsequatur effectus; quià recipere Chal- ,, cedonense Concilium,& sequi Sancti Leo- ,, nis Epistolas, & adhùc nomen Acacii de- ,, fendere, hoc est inter se discrepantia vin- ,, dicare. Quis Dioscorum, & Eutychetem ,, condemnans, innocentem ostendere possit ,, Acacium? Quis Timotheum & Petrum ,, Alexandrinum, & alium Petrum Antio- ,, chenum, & sequaces eorum declinans,sicut ,, diximus, non abominetur Acacium, qui ,, eorum communionem secutus est? De cha- ,, ritate siquidèm tua meliora Dei omnipo- ,, tentis expectamus auxilio, habentes opti- ,, mæ promissionis spem; sicut ad nos, quæ ,, direxisti tua scripta ostendunt, tecum in ,, veritate sentiens, & ipsa defendens, spe- ,, rans in illo judicio per ipsa te posse salvari. ,, Post hæc quid restat, nisi ut Sedis Apo- ,, stolicæ, cujus fidem te dicis amplecti, se- ,, quàris etiàm sine trepidatione judicia?

442 ,, Igitur partibus Orientalibus osten- ,, de per te quòd sequantur exemplum, ut ,, omnium laus, qui correcti fuerint, tuis ,, laboribus applicetur. Ergò, cùm magna ,, denunties, & fidem Beati Apostoli Petri ,, te amplecti significes, rectè credens in ea ,, salutem nostram posse subsistere, libellum, ,, cujus continentia subter annexa est, à cha- ,, ritate tua subscriptum ad nos dirige, ut ,, sine conscientiæ tuæ formidine unam com- ,, munionem, sicut oramus, habere possimus. ,, Pro persona quoquè filii nostri Grati, viri ,, clarissimi,Deo nostro gratias sine cessatio- ,, ne persolvimus, cujus fides, & recta cre- ,, dulitas nostrum circà se excitavit affectum; ,, dignus reverà qui tantæ curam susciperet ,, actionis, & maximi Principis ad nos man- ,, data perferret. *Hactenus Epistola*.

443 ,, Omiserat quidèm, nec sine industria, Joannes Episcopus Constantinopolitanus in suis datis ad Pontificem literis, renunciare Macedonii, atque Euphemii nomen, instante populo,& annuente Synodo,in sacris Tabulis restitutum, nè fortè de pace acturus à discordiæ seminariis auspicaretur. At Sanctus Pontifex docet suis in literis, auspicandam unionem ab Acacii nomine delendo, præteriens & ipse nomina Euphemii & Macedonii, optimè sciens, quòd semèl deleto Acacii nomine, cęterorum quoquè nomina, qui Acacio communicaverant, quales fuerant Macedonius & Euphemius, eâdem ratione, & absque hæsitatione, forent delenda.

444 Sed & Justinianus vir clarissimus,qui post Justinum Imperii habenas suscepit, Catholicus, qui Catholicæ Religionis causâ sub imperio Anastasii in non leve discrimen vitæ adductus fuerat, Ecclesiarum amator unitatis & concordiæ, rectè Catholici Principis usus occasione, ipse quoquè suis datis ad eundem Pontificem literis, & per eundem Gratum Imperatoris Legatum missis ad eandem unionem animum ejusdem Pôtificis peragendam excitavit. Et cùm probè sciret,nomen Acacii impedimento fuisse, quominùs exul concordia, ac sæpè per alios Prædecessores Pontifices tentata, revocari aliquandò potuisset, nè id ad faciendam modò pacem impedimento esset, non tacet, quod Joannes omisit, sed de ejusdem Acacii nomine ingerit mentionem, certumque reddit ipsum Pontificem, quòd si ipse personaliter accederet, aut per suos Legatos, fore ut ipsius sententiâ præfatum Acacii nomen exploderetur. Sunt autem ejus literæ tenoris sequentis.

Ju-

Justinianus Comes Hormisdæ Papæ.

445 Desiderabile tempus, quod summis „ votis optavimus, Divina clementia, dolo„ res generis humani respiciens, largiri di„ gnata est, quo omnes Catholici, & Deo „ perfecti fideles Majestati ejus se valeant „ commendare. Idcircò has ad Apostola„ tum vestrum liberâ licentiâ jam mihi bene„ ficio Cœlesti indultâ, direxi. Dominus „ etenim noster invictissimus Imperator or„ thodoxam religionem semper amplectens „ ardentissimâ fide, cupiensque Sacrosanctas „ Ecclesias ad concordiam revocare; mox, „ ut adeptus est, cœlesti judicio infulas prin„ cipales Sacerdotibus hîc positis denuntia„ vit, ut pro Regulis Apostolicis unirentur „ Ecclesiæ; & magna quidèm pars fidei est „ composita, Deo auctore.

446 „ De nomine tantummodò Acacii „ vestræ Beatitudinis convenit audire con„ sensum. Quam ob causam Dominus Noster „ Serenissimus Princeps Gratum virum subli„ mem, unanimem mihi amicum, cum pagi„ nis Augustis ad Sanctitatem tuam transmi„ sit, ut modis omnibus dignetur Constan„ tinopolim ad reliqua concordiæ componen„ da venire: sed absquè quadam dilatione ve„ strum expectamus adventum, quem si qua „ tarditas, quod fieri non debet, forsitan re„ tinuerit, interim vel Sacerdotes idoneos „ destinare festinet, quià totus Mundus par„ tium nostrarum conversus ad unitatem mo„ ras non patitur.

447 „ Accelerate ergò, Domine Sanctis„ sime, nè vobis absentibus, quæ debent præ„ sentibus ordinari.... Scimus etenim lite„ ras vestræ Beatitudinis, & antecessorum „ vestrorum ad Orientem directas, quid su„ per hac eadem causa contineant. Ut au„ tèm nihil prætermittatur propter causam „ sæpiùs memoratam, ab invictissimo Rege „ religionis quoquè negotium filio vestro vi„ ro sublimi Grato est injunctum, favente „ Domino nostro Jesu Christo. *Hæc Justi*„ *nianus*.

448 Acta sunt hæc omnia Anno I. Imperii Justini, Pontificatus Hormisdæ Anno V. Domini verò Anno DXVIII. sub Consulatu Magni & Florentii. Quo anno prælibatis recensitis literis ab Hormisda receptis, in re tanti momenti, more Majorum, aliorum quoquè Episcoporum sententiam exquirere voluit; proindè retento Romæ Grato Justini Legato, Synodum Episcoporum congregavit, proposuitque universis Episcopis, nùm ob pacis bonum concedendum esset Orientalibus, ut nomen Acacii retineretur in Diptycis, eò quòd jam experientiâ fuerit demonstratum id impedimento fuisse Majoribus, nè pax universalis Ecclesiæ sanciretur, quod si concederetur, nequaquàm expungenda ex eisdem Ecclesiasticis Tabulis nomina Euphemii ac Macedonii Constantinopolitanæ Ecclesiæ Episcoporum, qui ob exilium & obitum in exilio videri poterant satis esse confessionis gloriâ illustrati.

449 At Episcopi factâ diligenti inquisitione, quid hac de re prædecessores Romani Pontifices, Simplicius, Felix, Gelasius, & Symmachus sensissent, erutis de Archivio Romanæ Ecclesiæ eorum Epistolis, unâ, eâdemque sententiâ decreverunt, recipiendam Orĩetalem Ecclesiam ad communionem Apostolicæ Sedis, si Acacium schismaticum condemnarent, nomen ejusdem penitùs abolerent; deniquè si Euphemium & Macedonium eâdem schismatis labe respersos, è sacris Tabulis delerent & expungerent. Quibus itâ peractis Legatio Pontificia, prout exposcebant Justinus, Justinianus, & Joannes, designata est; delectis ad hoc munus obeundum Germano Episcopo Capuano aliàs ad Anastasium legatione perfuncto, Joanne Episcopo, Blando Presbytero, Felice atque Dioscoro Diaconibus. Cujus Legationis mentio habetur in Libello Synodico apud Labeum tom.4. Concil. pag. 1588., ubi sic dicitur: „ Cùm „ igitur Anastasius in lecto impiam animam „ fulgure ab irato Deo immisso efflasset, ei„ que Justinus Pius in Imperio successisset, „ Beatus Hormisda Papa Romanus plurimos „ Episcopos Thessalonicam misit, ut sacram „ Chalcedonensem Synodum confirmarent. *Hæc ibi*. Sed Anastasius Bibliothecarius in Vita Hormisdæ, tàm Legationem Justini ad Hormisdam, quàm Hormisdæ ad Justinum, his verbis recenset, inquiens: „ Fulmine „ Divino Imperator Anastasius objit. Sum„ psit Itaquè Imperium Justinus orthodoxus, „ & direxit auctoritatem suam ad Papam „ Hormisdam Sedis Apostolicæ per Gratum, „ illustrem nomine; petens à Sede Aposto„ lica, ut redintegraretur pax Ecclesiarum. „ Tunc Hormisda Episcopus cum consilio „ Regis Theodorici direxit à Sede Apostoli„ ca Germanum Capuanum Episcopum, & „ Joannem, & Blandum Presbyteros, & Fe„ licem & Dioscorum Diaconos Sedis Apo„ stolicæ, & Petrum Notarium, munitos ex „ omni parte fide & textu libelli pœnitentiæ. *Hæc Anastasius*. Porrò Hormisda designatis Legatis, sequentem instructionem dedit.

Indiculus, quem acceperunt Legati Apostolicæ Sedis.

450 „ Cùm, Deo propitio, partes Orien„ tales fueritis ingressi, si qui Episcopi vobis „ occurrerint, & libellum, cujus continen„ tiam percepistis, à se subscriptum offerre „ voluerint, suscipite, eisque præbete san„ ctæ communionis consortium. Si verò oc„ currentes ipsi, eo, quo superiùs diximus, „ ordine profiteri noluerint; à vobis equidèm

sub

„ sub sacerdotali affectione tractentur. Sed „ neque vobis sit cum his mensa communis, „ neque ab his vel victualia præsumatis accipere, nisi tantùm subvectionem, si causa „ poposcerit, & hospitalitatem, nè credant se „ omninò fastidiosè despectos.

451 „ Cùm autèm Constantinopolim, „ Deo adjuvante, veneritis, in eam secedite, „ quam Imperator præbuerit, mansionem; & „ nullum ad salutationem vestram priùs permittatis accedere, exceptis his, quos ipse „ miserit Imperator, aut quos nostræ communionis esse cognoscitis, donec ipsum „ Principem videatis, cui præsentati, salutantes literas nostras offerte, suggerentes, „ magnum nos de ejus Imperio gaudio percepisse, & nimiùm gratulari, quod cùm „ Deus omnipotens ad hoc evexit, juxtà ejus „ sacras literas, ut secundùm ea, quæ sunt „ ab Apostolicæ Sedis constituta Præsulibus, „ Deo auctore, & Regno ejus adnitente, Ecclesiarum & pax & unitas his temporibus „ desiderata proveniat.

452 „ Qui si vos hortatus fuerit, ut Constantinopolitanum videatis Episcopum, intimate vos præfinita habere, quæ etiàm ab „ eis sæpè sunt cognita, quæ ab universis „ Episcopis Catholicam communionem amplectentibus professio debeat celebrari. „ Hæc si Episcopus Constantinopolitanus „ implere paratus est, ei grataner occurrimus. Si verò Sedis Apostolicæ adhortationem sequi contemnit, quid necesse est, ut „ ad occasionem contentionis salutatio nostra proficiat, quibus non est disputationis „ aut certaminis causa in mandatis? Si verò „ Imperator sibi aperiri voluerit, quid sit „ quod ab Episcopo fieri postuletis, formam „ libelli, quam portatis, ostendite.

453 „ Quòd si de anathemate Acacii „ consentiens, successores ejus dixerit recitandos, ob hoc, quod propter defensionem „ Chalcedonensis Synodi aliqui eorum fuerunt exilio deportati, insinuabitis nihil „ vos de libelli posse forma decerpere, in qua „ sequaces damnatorum pariter continentur. „ Sed si eos ab hac non poteritis intentione „ deflectere, saltèm hoc acquiescite, ut anathematizato specialiter per Libellum, quem „ vobis dedimus, Acacio, de prædecessorum „ ejus nominibus taceatur, abrasis eorum de „ Dypticorum inscriptione vocabulis. Quo „ facto Episcopum Constantinopolitanum in „ vestram communionem accipite. Libellum „ verò vel Episcopi Constantinopolitani, vel „ aliorum, quos vos suscipere, Deo volente, „ contigerit, primò agite, ut præsente populo recitetur. Quòd si hoc fieri non potuerit, saltèm in Secretario præsentibus Clericis, & Archimandritis relegatur.

454 „ Hæc omnia, si Deo fuerint volente completa, Imperatorem rogate, ut „ destinatis sacris per Metropolitanos Episcopos, adjunctis ipsius Episcopi Constantinopolitani literis innotescat, Episcopum „ Constantinopolitanum, suo quoquè consensu celebrata professione, quam Sedes „ Apostolica destinavit, in unitatem communionis fuisse susceptum; quibus literis „ etiàm ipsos hortetur similia profiteri. Quòd „ si in hac parte Imperator aliquid difficultatis attulerit, Episcopus Constantinopolitanus directis præceptionibus Episcopis „ suis Parœcialibus, vel cęteris Metropolitanis, eis præsentibus, qui à vobis pariter „ directi fuerint, quid ipse fecerit, innotescat; quod ab eo modis omnibus vos oportet exigere, ut facti hujus testimonio perflagrante, etiàm universos, vel qui longè „ sunt positi, latère non possit. *Hactenus Instructio.*

455 Libellum porrò, cujus hac in instructione fit mentio, eundem fuisse cum eo, quem per Ennodium & Fortunatum Apostolicæ Sedis Legatos, sub titulo, *Regula Fidei*, imperante Anastasio, idem Hormisda misit, & nos suprà transcripsimus, liquet ex Joannis Episcopi Constantinopolitani Epistola, data ad Hormisdam infrà recitanda, quæ incipit: *Redditis mihi literis*.

456 Præter hæc, varias literas per eosdem Legatos ferendas fecit Hormisda; rescripsit in primis ad Justinianum Comitem, cujus literas, ut vidimus, jam per Gratum delatas, acceperat, eique gratulatur de studio unionis Ecclesiarum, quod se habere ostenderat, cui & insistere hortatur, deprecans, ut quantum ei fas est, agat, ut Acacii nomen cum suis sequacibus, quod hactenùs impedimenti fuit, nè diù optata consequeretur unio, prorsùs removeatur, atque damnetur. Sunt autèm literæ tenoris sequentis.

Hormisda Episcopus Justiniano Augusto.

457 „ Literarum vestrarum serie religionis ope pollente, devotionis optatissimâ gratulatione susceptâ, gratias Divinitati retulimus, quià dedistis indicium facile à „ vobis fieri quod potuissemus hortari. Hinc „ est, quòd quià sponte laudabilia cupitis, „ dignè ad principatus apicem generis vestri „ stemmata pervenerunt. Quapropter insistite, & Religiosæ vivacitatis animis imminete, ut quemadmodùm pro bonæ voluntatis initio genus vestrum meruit culmen Imperii, in æterna vobis de perfectione gloria sint triumphi. Videte quo desiderio „ ad pacis gaudia ludificatus diù Mundus „ exhortet. Respicite generalitatis animos „ vestri præsûptione beneficii, certa spe quietis attolli; non est quod se dubietas inferat; „ non est quod aliquid ambiguitatis accedat, „ cùm testamini, quòd, & nos quidèm benè „ novimus, accedere ad Ecclesiarum concordiam religiosi Principis vota. Quapropter

„ pter tantæ magnanimitati gratias agentes,
„ quantâ poffumus petitione deprecamur, ut
„ Acacii nomen cùm fequacibus fuis, quod
„ plenè unitatis Ecclefiarum impedit gau-
„ dium, damnationis ordine fit remotum.
„ Nos enim convenientes caufæ qualitati di-
„ reximus Legatos, quibus præfentibus, ini-
„ tium quod dedifti gaudii, poffit, fecundùm
„ quæ mandatis continentur,impleri. *Hactenus ad Juftinianum.*

458 Ad Juftinum Auguftum fcripfit iterùm plurimùm illius zelum pro Catholica religione, & Ecclefiarum unione commendans; hortaturque,ut tàm gloriofum opus perficiat, in eoque perficiendo primitias fui Imperii Deo offerat. De Acacii nomine delendo, de Synodo Chalcedonenfi unà cum Epiftolis Sancti Leonis recipiendo, plura fubjungit: atque cavendum ab iis, qui recepta Synodo Chalcedonenfi, Acacium damnare recufant, admonet: ac denique fuos ad pacem, & unionem Orientalis Ecclefiæ conciliandam, miffos Legatos ei commendat. Literæ autèm funt fequentes.

Hormifda Juftino Augufto.

459 „ In tantum pro gratia Divinitatis
„ gloriæ veftræ famam conftat extenfam, &
„ ità vos fuffragante vitæ merito,laudabiliter
„ mundo contigit innotefcere, probatiffimo-
„ rum hominum opinione vulgante, ut fuper
„ vos potiùs credatur delatum culmen Im-
„ perii, quàm per Imperium vos aliquis dicat
„ agnofci.Certum eft quidèm hujufmodi pro-
„ vectione veftrâ priftino fplendori acceffiffe
„ decoris cumulum. Sed ficut tenuiftis olim
„ moribus principatum, fic cùm vos per ora
„ Gentium impatiens fecreti magnitudo de-
„ tulerit, ad nos quoquè, ficut myfticè lo-
„ quuntur Scripturæ, teftimoniis fuavitatis
„ veftræ odor advenit.

460 „ Et certè cùm latè prudentium ho-
„ minum fententia religiofæ vitæ veftræ fue-
„ rint inftituta difperfa, habere non potui-
„ mus incognitum, quidquid de vobis fuerat
„ Mundi atteftatione vulgatum: quià ficut
„ mediocri laude digna in immenfum fibi ne-
„ queunt vindicare præconia, ità finè fine
„ prædicandum rapitur in populum quidquid
„ bono fuerit admirationis ornatum. Vin-
„ dicat enim fibi quantitatis fuæ jure magni-
„ tudo famæ teftimonia, quià nefciunt latère
„ miranda: hinc eft, quòd principatus vobis,
„ ac honores publica jura commiferunt; nàm
„ quòd meritorum infignia generalitatis facta
„ funt vota, nemo ità rerum arbiter iniquus
„ extitit, qui paffim vos æftimet arches in-
„ clytæ accepiffe titulos, cùm negari ne-
„ queat, dignè vos meruiffe Imperii culmen,
„ quorum probitatem Mundus agnovit. Sed
„ parùm eft, quamvis judicio univerfitatis,
„ fufcipere loco præmii jura regnandi. Illud
„ magis eft admirabile, quod ità vos homi-
„ num laudabilitate firmatos fufcipiunt im-
„ peria, ut judicia fint Divina. Non eft du-
„ bium electos fuos Venerabili prædeftina-
„ tione Divinitatis ad tantæ poteftatis orna-
„ menta venire, quos fynceræ fidei documen-
„ ta circumvallant. Verè vobis prophetici
„ Spiritus convenire verba dixerimus: *Priufquàm te formarem in utero, novi te.*

461 „ Ad hanc vos gloriam, incompre-
„ henfibili fupernæ Majeftatis difpofitione
„ procurante, obfequium naturæ Mundo
„ protulit, fub cuftodia fidei tranfactæ vitæ
„ probitas inftituit, atque ad Imperia Cle-
„ mentia Divina provexit: ob hoc fcilicet,
„ ut tandèm aliquandò divifores Dominici
„ Corporis fidei veftræ executione compreffi,
„ Ecclefiarum concordia Diabolica impedi-
„ menta fuccideret, & univerfitas de aduna-
„ tione gauderet. Hoc Religioni, hoc Fidei,
„ hoc Serenitati veftræ fpecialiter cœlitùs
„ mandatur officium: quibus, & poffe om-
„ nia, & perficere videmus indultum.

462 „ Itaquè, ficut inftituiftis facere,
„ navate fufcepti operis munus, quod fuper-
„ nà vobis providentià videtis injunctum.
„ Et verè fic decuit, ut per Principem pax
„ debeat fieri, quam reverentia Divinitatis
„ expofcit. Date has affumpti Deo noftro
„ veftri oblationes Imperii, ut per vos poffit
„ pacis fructus impleri. Sinè dubio quidquid
„ tali facto animæ veftræ fuerit præftitum, à
„ vobis mundo judicatur impenfum. Ma-
„ gnum, & inæftimabile eft, Venerabilis Im-
„ perator, propter quod adfciti eftis judicio
„ Divinitatis: extenduntur ecce vota pacem
„ defiderantium; diuturni temporis tractu
„ mœret Ecclefiarum indivifibilis difciffa
„ communio: eft in gemitu difcerpta frater-
„ nitas, cùm circà Patrum dogmata varia fit
„ voluntas. Accingite ergò lumbos viribus
„ fidei; videte cui vos Regi Divinitas velit
„ obfequi: quantum fit, quòd per vos procu-
„ rat impleri. Ecclefiæ venerandæ Corpus,
„ quòd propria Chriftus nofter paffione fun-
„ davit, gloriæ veftræ adunare factis infti-
„ tuit. Non eft, quo magis circà vos gratia
„ fupernæ Majeftatis eluceat, quàm fi Eccle-
„ fiæ Corpus per veftrum reparetur officium,
„ Sanguinis Domini redemptione formatum.
„ Eft quidèm caufæ hujus vetuftiffima cala-
„ mitas, fed pro immanitate fui recentiffi-
„ mus dolor, & tantò Chriftianis animis
„ fortior gemitus, quantò temporibus eft
„ dilatus.

463 „ Videndum vobis eft in quantùm
„ quotidiè antiqui hoftis fervefcat infania, &
„ cùm olim caufa fit decifa fine fententiæ,
„ pacis faciat tarditatem: & cùm Chalcedo-
„ nenfis Synodus, & B. Papæ Leonis confti-
„ tuta placent, quoad Charitatem reverti
„ volumus, à certamine non defiftis. Se-
„ quuntur quæ dogmatibus prædictis adfcri-

pta

„ pta sunt, & ab eorum sequacibus, quos „ prędictâ auctoritate damnatos intelligunt, „ non recedunt. Tenent adhùc in complexibus nomen Acacii, quem vident judicio „ Sedis Apostolicæ meritò pœnam subjisse „ damnati. Quis non intelligat simulatè dicï: „ *Sanctorum Patrum sequimur dogmata, sed* „ *non diligimus facta? Quæ à sancta Chalcedonensi constituta sunt, & quæ Beati Leonis* „ *Epistola continet, fovemus, veneramur,* „ *amplectimur; sed Acacio, qui damnatorum* „ *communionem secutus est, impendimus vota.* „ Sed quid opus est de judicatis rebus verba „ facere, cùm nos hortari tantummodò deceat, ut expressâ superiùs simulatione „ submotâ, sub omni puritate pacem debeant, à [illegible]ibus hæc dicuntur, optare.

464 „ Apud vos mihi est omnis deprecationis causa, Imperator egregie, vos his „ ac talibus religiosi operis resistite vivâ charitate; vobis imminet, ut qui Ecclesiasticæ concordiæ habuistis sub privata vita „ desiderium, sub Principatu detis effectum. „ Non fuit quò magis gratiæ vestræ cumulus „ accederet, quàm quod vobis divinitùs datum est, ut quod semper voluistis fieri, „ per vos ad terminum possit adduci. Nec „ breve specimen circà vos gratiæ divinitatis „ effulsit, quibus datur posse facere quod „ semper optastis. Quapropter, quoniam vobis tantæ causæ titulum videtis esse servatum, removete quidquid ambiguum remansisse creditur ad plenitudinem gaudiorum. Nos enim, qua decuit affectione per „ Gratum virum clarissimum, cui pro moderatione sui congruè sensimus officium Legationis injunctum, literis vestri Principatus acceptis, causæ magnitudini convenientes, destinavimus viros Germanum & „ Joannem Episcopos, & Blandum Presbyterum, necnon & Felicem Diaconum, per „ quos si, quemadmodùm præsumimus, Serenitatis vestræ favor arriserit, secundùm „ quæ mandata sunt, Ecclesiarum adunatione generalitatis possint vota firmari. *Hactenus Hormisda ad Justinum.*

465 Dedit quoquè literas ad Euphemiam Augustam, Justini uxorem, insignem pietate fœminam, quæ anteà Lupicina nuncupata, in sua coronatione, jubente Justino, mutato nomine, Euphemia dicta fuit, in memoriam Euphemiæ illustris Martyris, in cujus Basilica celebratum fuerat Chalcedonense Concilium. Commendat ergò Pontifex & fidem, quam etiam in privata vita tenuerat, & Religionis zelum & studium pro Ecclesiarum concordia ab ea assumptum. Hortatur porrò, ut Viri sui pietatem pro eâdem stabilienda pace, foveat; agatque cum Episcopis, ut sub eo libelli tenore per Legatos missi, fidem suam profiteri dignentur. Tenor verò literarum ità se habet.

Hormisda Euphemiæ Augustæ.

466 „ Ecclesiarum pax jàm cœlesti ordinatione componitur, cùm vos ad Imperium Deus elegit, apud quos esse integrum „ semper Religionis suæ cognovit affectum; „ Nàm sicut in privata vita Deum semper recto dogmate coluistis, ut de Religionis „ concordia cogitaretis; & multa quidèm „ inter ipsa Imperii vestri primordia facta „ sunt, quæ spem nobis correctionis integræ „ pollicentur. Undè quià in vobis amorem „ fervère fidei gratulamur, agentes Deo gratias, quotidiè pro vobis Beato Petro Apostolo supplicamus, ut pro votis vestris apud „ Dominum suffragetur, & cursum bonæ „ voluntatis adimpleat. Nec dubium est, „ divinis vos auxiliis adjuvari, quià tanto „ Religionis studio mandatis cœlestibus obeditis. Hinc est, quòd quia sanctum conjugii vestri constat esse propositum, has fiducialiter ad vestram clementiam literas destinamus, ut per vos ad perficiendam Ecclesiæ pacem Mariti vestri pietas ampliùs „ incitetur. Magnum opus arripuistis, magna vobis causa commissa est. Per vos „ etiàm populos Christus vult ad Ecclesiæ „ fœdera revocare, quos per se voluit à morte redimere. Magna etiàm vestro sexui parata est laudis occasio, si vobis instantibus, „ Ecclesiæ suæ Christus, quæ divisa fuerant, „ membra conjungat. Nec ejus major est „ gloria, quæ humanæ salutis lignum scrutata est, & sola Crucem, quam omnis veneratur Mundus, invenit. Superabitis „ quinimmò illius merita, quià Ecclesiæ unitas per illam suum invenit signum, per vos „ est habitura remedium. Agat igitur jugalis vestri religiosa clementia, ut fratres & „ Coepiscopi nostri sub eo libelli tenore, „ quem dudùm misimus, fidem suam dignentur asserere; quatenùs perfecta possit esse, „ quæ est inchoata correctio, quià irrita est „ quælibet in cultura Dei confessio, cui deest fidei plenitudo. Hoc enim quod à reliquis fieri poposcimus, à multis jàm Sacerdotibus constat effectum; & unitas esse justa in communione non poterit, si non fuerit in reversione servata. *Hactenus Epistola ad Euphemiam.*

467 Porrò optimè notat Hormisda penès Joannem Episcopum Constantinopolitanum residère totiùs pacis conciliandæ facultatem, ut si ipse resiliret, ut fecerant sui prædecessores, omnem operam & impensam periisse non dubitaret. Quapropter per eosdem Legatos ad ipsum quoquè literas dedit, quibus mulcère hominem lenitate, & resilientem veritatis urgère stimulis ad cursum, dubiumque efficacioribus suadère, & certum reddere argumentis, atque labantem animo rationibus stabilire non prætermisit. Sunt ergò literæ ad eum datæ tenoris sequentis, videlicet.

Hor-

Hormisda Joanni Episcopo Constantinopolitano.

468 „ Reddidimus quidèm, frater, congruum literis tuis sub Ecclesiastica libertate responsum; & quid in his congratulati fuerimus insertum, qui taciturnitate præteritum evidenter expressimus. At licèt cuncta sensibus tuis non crebra Legatio, nunc usu in Ecclesia diuturnæ conversationis tuæ vetustas insuderit; juvat tamèn adhùc latiùs aperire nostrum repetitâ ratione consilium; quià tunc benè de fidei firmitate differitur, quandò simplicibus verbis conciliandæ pacis cupiditas explicatur. Desideria quippè tua, quibus te ad Ecclesiasticam testaris festinare concordiam, ut haberent partes illæ, semper optavimus; nec solâ votorum ambitione contenti, usi etiàm precibus sumus. Vestro sunt hæc & Mundi testimonio roborata quæ loquimur, quià ut Catholicæ unitatis reparatio fiat, auctoritatem vestram intemeratæ fidei integritate submittimus. Inclinet orationibus nostris aurem suam Divina Miseratio, ut quod creditis postulandum, sequamini, & ametis oblatum. Nobis una causæ sollicitudo, una custodia est, ità pacem cupere, ut sic Religionis, sic Venerabilium Patrum constituta serventur; quoniàm quæ inter se consonâ credulitate non discrepant, æquum est, ut simili observatione subsistant.

469 „ Sed cùr diutiùs immoramur? Scis ipse unitatis causa quid exigat; scis ipse quâ viâ ad Beati Petri Apostoli debeas venire consortium. Habes itineris tui ducem, quem jàm te sequi asseris, Chalcedonense habitum pro Religione Conventum. Jàm te quoquè, quod idem amplecti testatus es, Beati Leonis redeuntem dogma comitabitur. Hæc si placent, Acacii defensio damnati non placeat: hoc est, quod boni studii à perfectione vota suspendit. Si sunt enim illa adversùm Dei & legis ejus inimicos, Venerabilium Patrum Congregatione disposita, ut quisquis eos in communione sequeretur, jàm tunc latam subiret in sua damnatione sententiam. Non sunt igitur nova quę constanter exequimur, sed temporibus illis facta judicia justa Patrum constitutione servamus.

470 „ Hortamur itaquè, frater, & mentem tuam Dei nostri misericordiâ adjuvante pulsamus, ut ab omni te Hæreticorum contagione, Acacium cum sequacibus suis condemnando, disjungens, unà nobiscum Dominici Corporis participatione pascaris. Si nobiscum universa prædicas, cùr nobiscum non universa condemnas? Tunc enim nobiscum, quæ veneramur, amplecteris, si nobiscum quæ detestamur, horrueris, Pax integra nescit aliquam habere distantiam, & unius Dei vera esse non potest, nisi in confessionis unitate cultura. Quapropter salutantes te fraternæ charitatis affectu, petitionem tuam missis, sicuti sperasti, religiosissimis viris Germano ac Joanne Episcopis, Felice Diacono, Dioscoro Diacono, atque Blando Presbytero, significamus esse completam. Hi verò, quibus fuerint mandatis instructi ante allegationes eorum, si cogites, evidenter agnosces. Hi pacem tuam sub ea, qua spe scripsimus professione suscipient. Imple ergò, frater charissime, gaudium nostrum & tuum ad nos per eos rectæ fidei tuæ remitte præconium, ut per te universis detur exemplum. *Hactenus Epistola*.

471 Intereà dùm Romæ pro Legatis mittendis hæc agerentur, literæque eis tradendæ conficerentur, idem Joannes Constantinopolitanus Episcopus, alias ad Hormisdam literas misit, quibus de sua recta fide, atque conciliandæ Ecclesiarum pacis studio certiorem fecit. Quibus receptis Hormisda, sequens dedit responsum.

Hormisda Joanni Episcopo Constantinopolitano.

472 Ea, quæ Charitas tua destinatis literis significavit, agnovimus & gratulamur ad conscientiam nostram fidei tuæ indicia pervenisse: optantes, ut intentioni tuæ quam rectam esse cupimus, plenum Deus noster circà Ecclesiasticam pacem concedere dignetur effectum, cujus spem animo Supernæ Majestatis assumpsimus: Quià Imperatorem Serenissimum ad hoc Providentiâ Divinâ judicamus electum, ut per eum Ecclesiarum redintegratio tantis temporibus desiderata proveniat. Quapropter, licèt quæ pro fidei unitate facienda sunt, tuæ charitatis notitiam latère non possint, Legatos tamèn direximus, quos ratio causæ poscebat. Quibus hortantibus, & quæ jàm pridèm à nobis significata, & quæ nuper iterata sunt, ad effectum, Domino nostro auctore, perveniant. *Hactenus Epistola*.

473 Cęterùm Hormisda in hac Legatione nihil omisit, quod ad optatum finem conducere posset: quarè sciens Clerum Constantinopolitanum non infimas partes habere potuisse, ut pax firmaretur, quippè qui poterat universum populum movère, ac uno momento conflare discordias, voluit & amantissimis literis occasione eorundem Legatorum prævenire, scripsitque ad Theodosium Archidiaconum, & reliquos ejusdem Ecclesiæ Clericos sequentes, licèt perbreves literas.

Hormisda Theodosio Archidiacono Constantinopolitano, & universis Catholicis à pari.

474 „ Gratias Misericordię Divinę competenter exsolvimus, quæ fidem vestram „ diù laborare non passa est; nàm tempus „ oblatum est, quo fidos Milites suos Catholica recuperare possit Ecclesia. Quæ „ enim major animum vestrum potest obtinère jucunditas, quàm malorum commemorata depulsio? Gaudiis pręsentibus compensare afflictionis incommoda; quià Deus „ noster, qui remedio fuit, adversis opprimi „ charitatem vestram noluit, sed probari. „ Nàm si transacti temporis mala cum præsenti, quæ Divinâ esse non ambigitur retributione compensetis, quis dubitat ampliora vos præmia consecutos, quàm nocere potuisset adversitas? Et quamvis pro „ statu fidei Catholicæ nunquàm sollicitudo „ nostra cessaverit; tamèn Serenissimi Principis sacris affatibus incitati Legatos destinare curavimus, quorum officio, Deo „ auctore, in his, quæ sæpè mandavimus, „ subsequi non dubitamus effectum, Et ideò „ competenter enitere, ut Ecclesiæ Catholicæ hoc præcipuum liberationis munus „ possitis offerre, quatenùs repulsis omnibus, „ quæ hactenus nocuerunt, in una, quam „ semper optavimus communione gratulantes, Deo nostro laudes referre sine cessatione possimus. *Hactenus Epistola.*

475 Clarebat non minùs pietate tunc temporis, quàm in Regia Aula auctoritate Justinianus Domesticorum Comes, qui jàm pro Ecclesiarum unione literas dederat, quas suprà retulimus, & indè alias dederat ad eundem unà cum oblationibus Apostolorum Principi per ipsum offerendis Pontificem. Quarè Hormisda hac captâ occasione, ità rescripsit.

Hormisda Justiniano viro illustri.

476 „ Magnitudinis vestræ literas sanctę „ fidei plenas amore suscepimus, quibus ad „ exercendam apud vos prædicationis Apostolicæ firmitatem, opportunitatem nobis „ provenisse divinitùs nunciastis. Undè indesinenter Domino nostro agimus gratias, „ qui ad tàm præclara remedia, & tempus vobis, & animum dedit. Et nos quidèm desuper ista agnovimus ordinari, postquàm ei detulit Divina Majestas Imperium, „ qui se ad componendam Ecclesiarum pacem indicat ordinatum. Ergò restat, ut „ universi Episcopi partis Orientalis, juxtà „ libelli seriem, ad correctionis pervenisse se „ testentur effectum. Patet venerandæ via „ concordiæ; notata sunt optatæ remedia „ sanitatis. Sacerdotes,qui Catholicam pacem desiderant, professionem catholicam „ non recusent; non enim opus est partibus „ errorem corrigi, sed radicitùs amputari. „ Insistite igitur, sicut cœpistis, ut merces „ apud Deum vestra, quæ de boni operis inchoatione habet initium, de perfectione „ consequatur effectum. Animum quidèm „ vestrum talem missa ad nos testantur allo„ quia, ut ad plenitudinem boni propositi „ non multo indigeatis hortatu. Nostri tamèn desiderii, ea, quæ spem dedit oratio, „ ampliùs accendit ardorem; & avidiùs gaudia impleri cupimus, quæ instare jàm divinitùs arbitramur. Hinc est, quòd Beatum Apostolum quotidiè suppliciter obsecramus, ut vobis, per quos integrari membra sua sancta jàm sperat Ecclesia, & effectum Deus celerem & salutem tribuat longiorem. Nos quidèm vestris animis obsequentes Viros direximus ad solidandam „ sub Apostolicæ dispositionis ordinatione „ concordiam. Vestrum est, ut sicut nos bonæ intentioni deesse nolnimus,ità eos apud „ nos optatum referre faciatis effectum. Munus vestrum veneranda sacraria suscepe„ runt; quod ampliùs Beato Petro Apostolo facietis acceptius, si per vos optatam „ Ecclesiæ receperint unitatem. *Hactenus Hormisda ad Justinianum.*

477 Erant quoquè in eadem Justini aula præter Justinianum, qui apud Imperatorem plurimùm valebant, duo alii Viri clarissimi, Celer nimirùm & Patritius, quos in tàm grandi negotio benevolos reddere curavit Hormisda, non negligens, & ad ipsos dare literas, eosque de missa Legatione ad effectum conciliandæ Ecclesiarum pacis, certiores reddere, scribens ad eos sic.

Hormisda Celeri, & Patritio à pari.

478 „ Quamvis pro loci nostri consideratione de causa fidei Catholicæ minimè tacère possimus, tamèn ad hanc partem Serenissimus Princeps magnoperè directis affatibus, nostrum incitavit studium; pro cujus „ Legatos voluntate direximus. Et quià „ hujusmodi causa, filiorum Ecclesiæ sublevari debet auxilio, salutantes vos cultu „ atque honorificentiâ competenti, poscimus, ut pro Ecclesiastica pace allegationes „ eorum, qui directi sunt, apud animos Serenissimi Principis adjuvetis. Siquidèm vestræ Celsitudinis laborem non parva retributio subsequitur: cùm omnipotenti Deo „ nos gratias persolvere de vestris operibus „ feceritis. *Hactenus ad Celerem, & Patricium.*

479 Cùm verò Legati Thessalonicam transituri essent, ubi Timotheus tunc erat Episcopus, qui sub Anastasio Principe, ut eidem morem gereret, à Catholica se subduxerat communione, neque hoc sibi fatis, aliosque Episcopos subtrahere conatus fuerat, nè

in Legatorum transitu turbæ excitarentur, vel quidquam Timotheus adversùs eos agere posset, placuit Hormisdæ scribere ad Præfectum Prætorium Thessalonicensem, aliisque Viris illustribus perbreves hasce sequentes literas.

Hormisda Præfecto Prætorio Thessalonicensi, & cæteris Illustribus à pari.

480 „ Licèt pro causa Ecclesiastica nunquàm sollicitudo nostra cessaverit, tamèn „ Imperatoris Serenissimi Sacris affatibus „ promptiùs incitati, Legatos cum cœlestis „ misericordiæ favore direximus; quorum of„ ficio bona, quæ de Principis mente præsu„ mimus, impleantur; & ideò salutantes am„ plitudinem vestram, cultu, & honore quo „ dignum est, poscimus, ut pro redintegra„ tione fidei vestrum commodetis studium, „ nec tantis fidelium tardari vota tempori„ bus permittatis, quià non est dubium Celsi„ tudinem vestram fructum tantæ laudis „ acquirere, si per eam, quæ ab omnibus bo„ nis optantur, Dei nostri misericordiâ ope„ rante, proveniant. *Hactenus Hormisda*.

481 Deniquè imperante Anastasio, ac Catholicos persequente, cùm plures Episcopi, ac Viri illustres metu Principis à Catholica se subduxerint communione, complures fœminæ Viris constantiores, nihilo paventes Tyranni minas, constantissimè in Catholica, quam cum Baptismate ab infantia receperant, religione perstiterunt, quinimmò, & virorum animos in eadem perstare sententia invicto animo suaserunt; inter quas maximè eminebant Anastasia, & Palmaria genere nobilissimæ ex ordine Senatorio, & Patricio. Harum memor Hormisda, non est dedignatus ad eas literas facere, & de legatione pro redintegratione Religionis, ipsas quoquè certas reddere, ita scribens.

Hormisda Anastasiæ, & Palmariæ à pari.

482 „ Bonæ voluntatis studium, Divinæ „ semper comitatur prosperitatis effectus, „ Dei nostri providentia temporis facultas „ oblata est, in qua pro fidei vestræ præmio „ debeatis anniti. De superna primitùs mi„ sericordia, deinceps de conscientia clementissimi Principis præsumentes, Legatos pro „ Religionis Catholicæ causâ direximus, per „ quos amplitudinem vestram debitæ venera„ tionis salutamus officio; postulantes, ut „ pro Ecclesiasticæ redintegratione concor„ diæ vestrum laborem atque operam non negetis, quatenùs cum, repulsis, remotisque „ iis, quos Apostolicæ Sedis damnavit au„ ctoritas, ad unam, quæ recta est, commu„ nionem plebs Christiana redierit, Beatum „ Petrum Apostolum, pro cujus fide niti„ mur, in vestris possitis habere actibus ad„ jutorium. *Hactenus Epistola*.

483 His ergò munitos literis Apostolicæ Sedis Legatos discedere jussit Hormisda, currente anno Domini DXIX. Imperii Justini Anno II. & ejusdem Hormisdæ Pontificatus Anno VI. ipso Justino Augusto, & Eutharico viro clarissimo Coss. nondùm transactâ hyeme, nec expectato tranquilliori tempore navigandi; urgebat enim tanti ponderis negotium, quod perfici quamcitiùs ad impatientiam usque universus optabat Orbis.

CAPUT XV.

De gestis Legatorum Apostolicæ Sedis, & inita, deleto schismate, damnatisque hæresibus & Hæreticis, Ecclesiarum concordia.

484 Profecti ergò Apostolicæ Sedis Legati, primùm prout monumenta, quæ extant, referunt, in Civitatem Aulitanam, versùs Calcidem appulerunt, ubi ab Episcopo Civitatis fuisse humanissimè receptos, & spem dedisse eis de suscipiendo libello, secunda Germani relatio indicat, licèt desit integra relatio omnium gestorum in prælibata Civitate, quam scripsisse admonet idem Germanus in prælaudata secunda relatione, prout infrà. Venerunt indè Scampum, fortè Civitatem Macedoniæ illam, quidam quam sitam ponunt inter Dytrachium, & Lychnidum; atque ibi quomodò fuerint recepti à Troilo Civitatis Episcopo, & quæ acta sunt ab eis, Germanus ipse, & cæteri Legati in secunda suggestione recensent, quæ talis est.

Exemplum suggestionis secundæ Germani, & Joannis Episcoporum, Felicis, & Dioscori Diaconorum, & Blandi Presbyteri.

485 „ In Civitate Aulonitana, quo or„ dine cum Dei adjutorio pervenimus, & „ quomodò sumus suscepti ab Episcopo Ci„ vitatis ipsius, & quid est actum, & quale „ responsum dederunt, & quià hæc promisit, „ ut cum Metropolitano suo faceret libellum, „ in alia Epistola Beatitudini vestræ signifi„ cavimus. Quid in Scampina Civitate fa„ ctum est vestris orationibus tacère non „ permisimus.

486 „ Antequàm nos ingrederemur in „ Civitatem ipsam, Venerabilis Troilus Epi„ scopus cum suo Clero, vel plebe in occur„ sum nobis egressus est. Et quomodò Deus „ in ipsa die benedictus est, & quæ festivitas „ per ipsius pietatem est subsecuta, ad noti„ tiam Apostolatus vestri referimus. Nobis „ præsentibus, vel suo Clero, & nobilibus „ Viris ipsius Civitatis, Libellum subscripsit,

 por-

„ porrexit: suscepimus, & præsente omni „ Clero vel plebe in gradu suo à servo vestro „ Petro Notario Sanctę Ecclesię Romanæ est „ relectus. Erat conventus in Basilica San- „ cti Petri. Confitemur Beatitudini vestræ, „ tantam devotionem, tantas Deo laudes, „ tantas lacrymas, tanta gaudia difficilè in „ alio Populo vidimus. Propè omnes cum „ cereis viri cum mulieribus, milites cum „ Crucibus in Civitate nos susceperunt. Ce- „ lebratæ sunt Missæ, nullius nomen obno- „ xium Religioni est citatum, nisi tantùm „ Beatitudinis vestræ. Noster Episcopus ve- „ nerabilis Germanus Missam celebravit. Et „ promiserunt nec posteà recitari, nisi quos „ Sedes Apostolica suscepit. Quanta à nobis „ operata sunt, Deus propitius in vobis, „ conservet. Istam Epistolam ante triginta „ milliaria à Lignino fecimus, sperantes ipsâ „ die in eadem Civitate cum Dei adjutorio „ pervenire. Et quomodò ad nos pervenit „ Scampinus Episcopus, speramus, & ipsius „ Civitatis Lignidi Episcopum similia facere. „ Quod si factum fuerit, datâ occasione re- „ scribemus.

487 „ Scampis nobis positis, post Mis- „ sas, horâ cœnatoriâ, Stephanus, & Leon- „ tius Viri clarissimi ab Imperatore missi, in „ occursum nobis venerunt, adhùc nescien- „ tes nos in partibus Grçciarum positos; quià „ talia mandata fuerunt Comiti Stephano da- „ ta, ut ad partes Italiæ transirent in occur- „ sum nostrum. Est Stephanus iste, qui mo- „ dò dicitur, de parentela filii vestri Magistri „ militum Vitaliani. Hi nobis nunciaverunt, „ Patricium Senatorem proscriptum, & in „ exilium missum. Pro qua tamèn causa, nisi „ quomodò ad nos pervenerit, non possumus „ dicere, quià non est de talibus rebus facilè „ deliberare. Dicitur tamèn & Apocrisa- „ rios Thessalonicensis Ecclesiæ teneri, apud „ quos dicunt Epistolas inventas; pro qua „ causa nescimus; cum ipsis & Philumenum, „ Demetrium, Magistranium, & alias per- „ sonas, quorum nomina ignoramus. Ista „ sunt, quomodò prædiximus, ut audivimus. „ De causa tamèn Ecclesiastica cum Dei mi- „ sericordia prospera nunciantur. Cosmatem „ tamèn Medicum, pro qua causa in Italiam „ venit, penitùs intelligere non potuimus, „ nisi hoc, quià fortiter queritur, de quo de- „ betis esse solliciti, ut sciatis, pro qua cau- „ sa ibidem venit. *Hactenus secunda sug- gestio.*

488 Peractis iis, quæ prædicta sunt Scampis, profecti sunt Lignidum, sive Lichnidum, perveneruntque ibi circà initia mensis Martii; atque ibidem quoquè cuncta ad intentum acta fuerunt, recipiente Theodorito illius Civitatis Episcopo, sive exhibente fidei libellum, quo relecto publicè in Ecclesia, repertus fuit recta omnia continere, prout in tertia relatione, sive suggestione eorundem Legatorum liquet, quæ tenoris est sequentis.

Tertia Suggestio Legatorum supra- nominatorum.

489 „ In alia Epistola significavimus „ Beatitudini vestræ de Scampina Civitate, „ de Venerabili Troilo Episcopo, quo ordi- „ ne libellum dedit, & qualis festivitas est „ celebrata in ipsa Civitate. Cùm Dei mi- „ sericordiâ venimus Lignidum, Theodori- „ tus Episcopus venerabilis vir ipsius Civi- „ tatis, similiter libellum dedit, qui libellus „ in Ecclesia est relectus, & omnia secundùm „ Constitutionem vestram sunt facta. Ro- „ gate Deum; sperate ab Apostolis ejus Bea- „ tissimis Petro, & Paulo, ut Deus, qui ini- „ tia talia donavit orationibus vestris, simi- „ liter sequantur & prospera, ut tempora „ coronæ vestræ in correctione Ecclesiarum „ semper prædicentur. Quam Epistolam ad „ Apostolatum vestrum direximus die No- „ narum Martiarum. *Hactenus ibi.*

490 Deindè profecti sunt Thessalonicam, ut ibi cum Timotheo Episcopo agerent, qui à communione Apostolicæ Sedis, ut suprà dictum est, imperante Anastasio, se subduxerat, atque alios quoquè Episcopos in suam sententiam trahere curaverat. Egerunt ergò cum eo, ut libellum susciperet, atque orthodoxam fidem profiteretur, & post varia certamina, convictus Timotheus libello subscribere volebat; sed deficientibus cunctis, qui sub ejus ordinatione constituti erant, Episcopis, subscribere distulit; promittens, ut post Paschalia festa, adveniente uno ex Apostolicæ Sedis Legato, in publico omnium Episcoporum conventu tàm ipse, quàm cęteri Episcopi, subscriberent, prout Dioscorus Diaconus, unus ex Apostolicæ Sedis Legatis, in sua per Pollionem missâ ad Hormisdam relatione, sive suggestione refert, quæ talis est.

Suggestio Dioscori Diaconi per Pollionem Subdiaconum.

491 „ Ineffabili Dei omnipotentis mise- „ ricordia & pietas ejus, quam super huma- „ num genus clementer effundit, humanis „ viribus æstimari non potest, nec sermoni- „ bus explicari, sed sufficit ejus tantùm con- „ silia devotis sensibus admirari, & scire om- „ nia bona de ejus tantùm gratiæ penderę „ remediis. Et ista quotidiana probatio, au- „ dacter tamèn præsumo dicere, Domine „ meus Beatissime Papa, quià præsens causa „ præterita cuncta trascendit, quam Deus „ vestris temporibus & meritis reservavit. „ Quid in Aulone satisfactum, quid Scam- „ pis, quid Lignidi fuerit subsecutum, an- „ teriore significatione suggessi. Ad Thessa-

loni-

„ lonicam pervenimus, quas contentiones „ habuerimus cum Episcopo Thessalonicensi, „ & quæ dicta fuerint, vel etiam constituta, „ harum portitoris viva insinuatione discetis. „ Quod tamen non oportet preterire silentio, „ insinuare non differo. Post multa certami- „ na præfatus Episcopus ratione convictus, „ libellum subscribere voluit. Sed quia Epi- „ scopi, qui sub ejus sunt ordinatione con- „ stituti, omnes non aderant, in præsenti „ hoc convenit, hoc promisit, ut post dies „ sanctos, uno ex nobis à Sede Constantino- „ politanæ Urbis directo, Episcopis congre- „ gatis, qui in ejus sunt Diœcesi constituti, „ libellum subscriberent, quod cum Dei „ adjutorio credimus esse complendum. Hæc „ sunt Thessalonicæ constituta. *Hæc Dioscorus*, qui posteà subjungit enarrare, quæ Constantinopoli gesta fuerant, de quibus nos infrà.

492 Deniquè Constantinopolim venientes, quomodò ibi fuerint recepti ab Imperatore, & nobilibus Viris, ab universo Clero, & Monachorum ordine, describit in primis compendiosè Anastasius Bibliothecarius in vita Hormisdæ, inquiens: „ Qui venien- „ tes juxtà Constantinopolim, tanta gratia „ fidei illis refulsit, ut multitudo Monacho- „ rum orthodoxorum, & illustrium Viro- „ rum maxima multitudo occurreret: in qui- „ bus & Justinus Imperator, & Vitalianus „ Consul simùl occurrerunt ad Castellum „ Rotundum, qui ducit usquè in Civitatem „ Constantinopolim, qui ingressi unà cum „ Grato illustri, suscepti sunt à Justino or- „ thodoxo Augusto cum gloria. Omnis ita- „ que Clerus unà cum Episcopo Joanne Cõ- „ stantinopolitano, sensit, quòd gratanter „ suscepti sunt. *Hactenus Anastasius*. Appulisse verò Apostolicæ Sedis Legatos Constantinopolim ferià secundà Majoris Hebdomadę adnotat distinctè Dioscorus in ejus suggestione, ubi omnia gesta ibidem, & initam deniquè concordiam recenset. Etenim enarratis quæ suprà recensuimus, gestis cum Episcopo Thessalonicensi, subjungit.

493 „ Vestris orationibus commendati, „ ad Constantinopolitanam pervenimus Ci- „ vitatem ferià secundà Hebdomadæ Au- „ thenticæ. Decimo ab Urbe prædicta mil- „ liario sublimes & magnifici Viri nobis oc- „ currerunt, inter quos sunt Magister Mili- „ tum Vitalianus, Pompejus & Justinianus, „ & alii Senatores, multique Catholicæ fidei „ ardore ac desiderio redintegrandæ pacis ar- „ debant. Quid plura? Cum summis penè „ omnium gaudiis ingredimur Civitatem.

494 „ Alia die, quæ est tertia feria, piis- „ simi Principis præsentamur aspectibus; cun- „ ctus illic aderat Senatus, in quo conventu „ erant & Episcopi quatuor, quos Episcopus „ Constantinopolitanus pro sua persona di- „ rexerat. Obtulimus Beatitudinis vestræ li- „ teras, quas clementissimus Princeps cum „ grandi reverentia suscepit. Dicta sunt quæ „ ante examinationem causæ oportuit inti- „ mare. Mox causa cœpta est. Hortabatur „ nos clementissimus Imperator, hoc dicens: „ Videte Civitatis hujus Episcopum, & in- „ vicem vobis pacifico ordine reddite ratio- „ nem. Nos è contrà respondimus: Quid „ imus ad Episcopum certamina facere? Do- „ minus noster Beatissimus Papa Hormisda, „ qui nos direxit, non nobis præcepit certa- „ re, sed præ manibus habemus libellum, „ quem omnes Episcopi volentes Sedi Apo- „ stolicæ reconciliari fecerunt. Si præcipit „ pietas vestra, legatur; & si est in ipso quod „ ignoretur, aut verum esse non credatur, „ dicant: & tunc ostendemus nihil extrà ju- „ dicium Ecclesiasticum in eodem libello esse „ conscriptum; aut si illi possunt docère, „ quia non convenit Religioni Catholicæ, „ tunc nobis incumbit probare. Relectus est „ libellus sub conspectu Principis & Senatus. „ Nos statim subjunximus: Dicant præsen- „ tes Episcopi, qui adsunt pro persona „ Constantinopolitani Episcopi, si hæc, quæ „ in libello leguntur, gestis Ecclesiasticis „ minimè continentur? Responderunt omnia „ vera esse. Post quæ nos subjunximus: Do- „ mine Imperator, & nobis grandem laborem „ Episcopi abstulerunt, & sibi convenientem „ rem fecerunt dicere veritatem. Mox cle- „ mentissimus Imperator his, qui aderant, di- „ xit Episcopis: Et si vera sunt, quarè non „ facitis? Similiter & aliquanti de ordine „ Senatorio dixerunt: Nos Laici sumus; „ dicitis hæc vera esse; facite, & nos se- „ quemur.

495 „ Intermissâ quartâ ferià Episcopus „ Constantinopolitanus in Palatio suscepit à „ nobis libellum; sed non post multa certa- „ mina hoc convenit, proemium modicum „ facere, & subjungere mox libellum, quem- „ admodùm vestra Beatitudo dictavit. Sub- „ scriptio ab eodem facta est, libello conve- „ niens, similiter & Datarium, cujus exem- „ plaria & græcè & latinè Apostolatui vestro „ direximus.

496 „ Post factum libellum nomen Aca- „ cii de Diptycis est deletum, similiter & „ Flavitæ, Euphemii, Macedonii, & Timo- „ thei; & non solùm hoc in ipsa sola Eccle- „ sia, in qua Episcopus manet, verùm etiàm „ per omnes Ecclesias cum grandi diligentia, „ Deo adjutore, suggerimus fuisse factum. „ Similiter deleta sunt de Diptycis Zenonis „ & Anastasii nomina. Episcopi diversarum „ Civitatum, quanti inventi sunt, libellum „ similiter obtulerunt; & cum grandi cautela „ suggerimus custoditum, nè quis nobiscum „ communicaret Episcopus, qui libellum „ primitùs non dedisset. Pari modo & omnes „ Archimandritæ fecerunt, apud quos Ar- „ chimandritas & certamina nos habuisse

sug-

„ suggerimus, dicentibus illis: sufficit, quià „ Archiepiscopus noster fecit; nos factum „ ejus sequimur. Quid ampliùs? Post multa „ certamina, ipsi quoquè ratione convicti, „ libellos modis omnibus obtulerunt.

497 „ Post hæc omnia, Deo juvante, in „ Ecclesiam processimus, & qualia gaudia „ facta sint unitatis, & quemadmodùm Deus „ benedictus sit, quæ laudes quoquè Beato „ Petro Apostolo, & vobis relatæ sunt, ipsius „ actionis consideratione perspicitis, quod „ mea lingua non valet explicare. Nihil est „ subsecutum secundùm vota inimicorum, „ non seditio, non effusio sanguinis, non „ tumultus, quod veluti terrentes inimici „ anteà prædicabant. Ipsi quoquè Ecclesia- „ stici Constantinopolitani admirantes, & „ Deo gratias referentes, dicunt nunquàm se „ meminisse ullis temporibus tantam populi „ multitudinem communicasse. His adim- „ pletis etiàm clementissimus Imperator ad „ Beatitudinem vestram sua scripta subjun- „ git, ordinem rei gestæ significans, similiter „ & vir Reverendissimus Joannes Constanti- „ nopolitanæ Civitatis Antistes. Noveri- „ tis etiàm & sacra generalia esse edita, at- „ que credimus, Deo propitio, & vestris san- „ ctis orationibus, per universas Provincias „ quantociùs destinari. Hæc Constantino- „ poli gesta sunt, & nunc de Antiochena Ec- „ clesia tractatur; & ideò adhùc laboratur, „ quià nondùm persona congrua est electa.

498 „ Oret ergò Beatitudo vestra inten- „ tiùs, ut Deus, qui vestris precibus exora- „ tus, Constantinopolitanam Ecclesiam Apo- „ stolicæ Sedi restituit, ipse & dignam per- „ sonam donet in Antiochia ordinandam, & „ assiduas adunet Ecclesias. Rescribite Epi- „ scopo Constantinopolitano, si videtur Bea- „ titudini vestræ, facite mentionem damna- „ tionum Severi, & illorum, quos nomina- „ stis in Epistola illa, quam scripsistis ad se- „ cundam Syriam per Joannem & Sergium „ Monachos; hoc ipsum det ad Imperatorem, „ rescribentes, Si feceritis, videtur mihi „ necessarium esse. *Hactenus Dioscori sug-* „ *gestio*.

499 Germanus quoquè Episcopus, & Apostolicæ Sedis Legatus, non omisit hujusmodi gesta, & si minùs diffusè, editâ ab ipso relatione, sive suggestione nomine etiàm cæterorum Apostolicæ Sedis Legatorum, tenoris sequentis;

Suggestio Germani, & Joannis Episcoporum, Felicis, & Dioscori Diaconorum, & Blandi Presbyteri.

500 „ Non miramur Apostolatus vestri „ precibus cuncta nobis prospera successisse, „ scientes, quòd ampliùs nostro ministerio „ vera pro nobis elaboraret oratio. Ità enim „ totus se Ecclesiastici negotii tulit eventus, „ ut dubitari non possit, Beati Petri per sin- „ gula provenisse miraculum, primum quòd „ tantum in ipsis, qui dignitate funguntur, „ invenimus Religionis ardorem, ut Vita- „ lianus, & Pompejus, & Justianianus nobis „ occurrerent in decem millibus, & de ad- „ ventu nostro cum vestra gratiarum actione „ gloriari non arbitrarentur indignum.

501 „ Deindè quod tanta fuit etiàm in „ plebe devotio, ut pars maxima populorum „ cum cereis simùl, & laudibus vestris no- „ strum præstolaretur adventum. Sub hac „ itaquè celebritate secundâ feriâ Hebdoma- „ dæ Majoris Constantinopolim sospites, hi- „ laresque convenimus: posteroque die piissi- „ mo Principi præsentati, tanto ejus releva- „ ti sumus affectu, ut si alia minimè præcede- „ rent, sola nobis ad solatium piissimi Princi- „ pis gratia sufficisset: sed orationibus ve- „ stris majora secuta sunt. Nàm eo die sub „ Senatus cuncti præsentia, Episcopi quoquè „ quatuor adsuerunt, quos Joannes Constan- „ tinopolitanus Antistes pro partis suæ defen- „ sione transmiserat, quibus Apostolicæ Se- „ dis Libellum ostendimus, omniaque in eo „ recta, canonicaque esse probavimus.

502 „ Postremò quintâ feriâ, hoc est, in „ Cœna Domini, ad palatium in generali „ conventu venit Episcopus, & perfecto li- „ bello consentiens, cum summa devotione „ subscripsit. Quis explicet quanta illic „ Principis pariter, ac Senatus lætitia fuerit, „ quas ibi lacrymas gaudia pepererint, quas „ voces vel in laudem Principis, vel in Sedis „ vestræ, totius cœtus, & Cleri furor emisit? „ Explicari hæc relatione non possunt, sed „ considerationi vestræ, portitorique relin- „ quimus, quod eloqui non valemus.

503 „ A Palatio in Ecclesiam summa „ cum celebritate pervenimus, ut fidei, ani- „ morumq; concordiam solemnis quoquè ce- „ lebritas roboraret. Vix credi potest quis „ fletus lætantium, quæ immensitas fuit ex- „ undatioque populorum: ipsa suam lætitiam „ turba mirabatur: nec dubitari poterat ma- „ num adsuisse cœlestem, quæ talem mundo „ contulit unitatem. Acacii prævaricatoris „ anathematizati nomen de Diptycis Eccle- „ siasticis, sed & cæterorum Episcoporum, „ qui eum in communione secuti sunt, sub „ nostro conspectu significamus erasos. Ana- „ stasii quoquè, & Zenonis nomina, similiter „ ab Altaris recitatione submota: Pax est „ orationibus vestris Christianorum menti- „ bus reddita: una totius & Ecclesiæ anima, „ una lætitia solus luget humani generis ini- „ micus, vestræ precis expugnatione col- „ lisus.

504 „ Orate, ut Antiochenam quoquè si- „ milia fœlicitas illustret Ecclesiam, de cujus „ Antistite adhùc tractatus nutare conspici- „ tur; quoniàm inter diversa vota populorum

de

„ de personæ electione non constat. Credimus tamen quòd precibus Beatitudinis vestræ de ipsa quoque velociter ordinatio digna proveniat, ut cœpta pax temporibus vestris per omnem Mundum pariter dirigatur, & cunctis in Apostolicam partibus communionem, fidemque convenientibus perfectè, sicut pridem fuerat, omnibus membris capiti suo connectatur Ecclesia.

Hosteneus suggestio.

505 Anastasius Bibliothecarius refert, in adventu Legatorum, eos qui ex parte erant Acacii, in Templum S. Sophiæ confugientes, misisse ad Justinum, qui dicerent, se non consensuros Apostolicæ Sedi, nisi redditâ priùs damnationis Acacii ratione: „ Sentientes quoquè, inquit, hoc, qui erant complices Acacii, incluserunt se in Ecclesia majori, quæ vocatur Sancta Sophia, & consilio facto, mandaverunt Imperatori dicentes: nisi nobis reddita fuerit ratio, quarè damnatus est Episcopus Civitatis nostræ Acacius, nullatenùs consentiemus Sedi Apostolicæ. *Hæc Anastasius*, quæ tamèn sunt prætermissa ab Apostolicæ Sedis Legatis, in datis ab ipsis relationibus. An verò hujusmodi ratio reddita fuerit, & si in vulgatis Anastasii codicibus omissum videatur, attamèn in manuscripto Codice Ardyi, apud Labæum Tom. 4. Concil. pag. 1418. hæc adjecta leguntur: „ Et facto simùl concilio cum Justino agitatum in conspectu omnium Illustrium. Tunc Legati Sedis Apostolicæ elegerunt ex suis Dioscorum Diaconum ad reddendam rationem, qui tunc exposuit eis culpas Acacii, ut etiàm omnes simùl cum Justino agitantes adclamarent dicentes: & hic, & in æunm damnatur Acacius. Eodem tempore jussit Justinus Rex acceptâ veritate, ut sine aliqua dilatione facerent Libellos omnes Episcopi, qui in Regno Justini erant, & redirent ad communionem Sedis Apostolicæ: quod etiàm factum est, & concordaverunt ab oriente usque ad occidentem, & cucurrit pax Ecclesiæ. Qui textus Libelli hodiè in Archivio Ecclesiæ reconditus tenetur. *Hæc ex prælibato Codice.*

506 Cæterùm Libellus, cui Joannes Constantinopolitanus subscripsit, atque Apostolicæ Sedis Legatis Romam ad Hormisdam per eos mittendus, traditus, & cui universi Episcopi Apostolicæ Sedis communionem petentes, subscribere tenebantur, in sequenti ejusdem Joannis Epistola continetur, quæ ita se habet.

Domino meo per omnia Sanctissimo, & Beatissimo fratri, & comministro Hormisdæ Joannes Episcopus in Domino salutem.

507 „ Redditis mihi literis vestræ Sanctitatis, in Christo frater charissime, per Gratum clarissimum Comitem, & nunc per Germanum, & Joannem Reverendissimos Episcopos, Felicem, & Dioscorum Sanctissimos Diaconos, & Blandum Presbyterum, lætatus sum de spirituali charitate vestræ Sanctitatis, quòd unitatem sanctissimarum Dei Ecclesiarum secundùm veterum Patrum requiris traditionem, & laceratores rationabilis gregis Christi amore pulsare festinas.

508 „ Certus igitur scito, per omnia, Sanctissime, quià secundùm quod vobis scripsi, unà tecum cum veritate sentiens, omnes à te repudiatos hæreticos, renuo & ego pacem diligens. Sanctissimas enim Dei Ecclesias, idest, superioris vestræ, & novellæ istius Romę unam esse accipio, illam Sedem Apostoli Petri, & istius Augustæ Civitatis unam esse definio. Omnibus Actis à sanctis illis quatuor Synodis, idest, Nicæna, Constantinopolitana, Ephesina, & Chalcedonensi, de confirmatione fidei, & statu Ecclesiæ assentior, & nihil titubare de benè judicatis patior; sed & conantes aut scissos usque ad unum apicem placitorum perturbare, lapsos esse à Sancta Dei generali, & Apostolica Ecclesia scio, & tuis verbis rectè dictis evidenter utens, per præsentia scripta hæc dico.

509 „ Prima salus est, rectæ fidei regulam custodire, & à Patrum traditione nullatenùs deviare: quià non potest Domini nostri Jesu Christi prætermitti sententia dicentis: *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*. Hæc, quæ dicta sunt rerum probantur effectibus: quià in Sede Apostolica inviolabilis semper catholica custoditur religio. De hac igitur fide non cadere cupientes, & Patrum sequentes in omnibus constituta, anathematizamus omnes hæreses, præcipuè verò Nestorium hæreticum, qui quondam Constantinopolitanæ Urbis Episcopus, damnatus in Concilio Ephesino à Beato Cœlestino Papa Urbis Romæ, & à venerabili viro Cyrillo Episcopo Alexandrinæ Civitatis: & unà cum illo anathematizamus Eutychetem, & Dioscorum Alexandrinæ Civitatis Episcopum, damnatos in Sancta Synodo Chalcedonensi, quam venerantes sequimur, & amplectimur, quæ sequens Sanctam Synodum Nicænam, Apostolicam fidem prædicavit: his conjungentes Timotheum parricidam, Ælurum cognominatum, anathematizamus, & hujus discipulum, & sequacem in omnibus Petrum Alexandrinum, similiter condemnantes. Anathematizamus similiter Acacium quondam Constantinopolitanæ Urbis Episcopum complicem eorum, & sequacem factum, necnon & perseverantes eorum communioni & participationi; quorum enim quis communionem complectitur, eorum & similem adju-

„ judicationem in condemnatione consequitur. Simili modo, & Petrum Antiochenum condemnantes anathematizamus cum sequacibus suis, & omnibus supradictis. Undè probamus, & amplectimur Epistolas omnes Beati Leonis Papæ Urbis Romæ, quas conscripsit de recta fide. Quapropter, sicut prædiximus, sequentes in omnibus Sedem Apostolicam, & prædicamus omnia, quæ ab ipsa decreta sunt, & propterea spero in una communione vobiscum, quam Apostolica Sedes prædicat, me futurum, in qua est integra christianæ Religionis, & perfecta soliditas. Promittentes in sequenti tempore sequestratos à communione Ecclesiæ Catholicæ, idest in omnibus non consentientes Sedi Apostolicæ, eorum nomina inter Sacra non recitanda esse mysteria. Quod si in aliquo à professione mea dubitare tentavero, his quos condemnavi per condemnationem propriam, consortem me esse profiteor. Huic verò professioni subscripsi meâ manu, & direxi per scripta tibi Hormisdæ Sancto, & Beatissimo fratri, & Papæ magnę Romæ, per suprascriptos Germanum, & Joannem Venerabiles Episcopos, & Felicem, & Dioscorum Diaconos, & Blandum Presbyterum.

Joannes Misericordia Dei Episcopus Constantinopolitanæ novellæ Romæ hac mea professione consentiens omnibus supradictis subscripsi sanus in Domino.

Data mense Martio die 27., *Indictione* XII. *Consulibus D. Justino Imperatore Augusto, & Eraclio Eutharico Viro clarissimo.*

Indè ex parte idem Joannes Episcopus Constantinopolitanus aliam ad eundem Hormisdam fecit Epistolam, qua pacem Ecclesiæ initam esse denunciat; ideòque eum plurimùm gaudere admonet, sic scribens.

Domino meo per omnia sancto, & Deo amabili fratri, & comministro Hormisdæ Joannes in Domino salutem.

510 „ Quandò Deus propria mirabilia in suis operatur, tunc oportet ea, quæ Divinis literis continentur, ipsius scripturæ vocibus fiducialiter exclamare: *Quis loquetur potentias Domini, aut auditas faciet omnes laudes ejus in omni tempore?* Ecce enim talem pium Principem Romanæ Reipublicæ suscitavit, quali multò ante & Catholica indigebat Ecclesia, & omne genus hominum videre cupiebat. Ideòque ità etiàm coronam gratiæ super eum cœlitùs declinavit, ut affluenter in sacrum ejus caput misericordia funderetur; omnique annunciationis ejus tempore cum magna voce Deum omnium Principem glorificaverunt, quoniàm talem verticem meis manibus tali coronâ decoravit. Is verò maximus Imperator primam suorum certaminum palmam, devicto inimico, evidenter ostendit; secundùm virtutis ejus meritum adunationē sanctissimis Ecclesiis sapientissimè comparavit; Regnum ejus tertium bonum dissipata conjunxit, & pacem Mundi sapientissimè procuravit.

511 „ Idcircò in omnibus Deo magno gratias referens cuncta sapientissimè gubernanti, annunciare tibi pacem pacis filio nunciavi, in omnibus Deo amantissime, ut illud gaudium sapias, quo David quidèm secundùm legem in Arce Dei revocatione figuraliter exultabat, Apostoli verò per gratiam veraciter lætabantur. Gaude itaquè in Domino gaudium tuæ conveniens Sanctitati, & scribe ea, quæ vestrum benignum animum decent, homo Dei; nàm quæ fuerant divisa, conjuncta sunt, & dispersa collecta sunt, & quæ longè erant, sibi invicem adunata sunt; & sicut oportet dicere, & olim scripsi, utrasque Ecclesias tàm senioris, quàm novæ Romæ unam esse evidenter intelligens, & utriusque eorum unam Sedem rectè esse diffiniens, indivisibilem adunationem, & utrinsque nostrorum consonam confirmationem cum judicii integritate cognosco.

512 „ Undè rogo Deum, semper eam inseparabilem permanère orationibus Sanctorum Apostolorum, & tuæ precibus Sanctitatis, per quas donari nobis, & universo Mundo clementissimum, & christianissimum Principem Justinum, & piissimam ejus Conjugem, nostram autèm filiam Euphemiam in pace multis temporibus comprecatur, Beatissime Frater. Gavisi igitur de præsentia Reverendissimorum Episcoporum, necnon & Clericorum vestrorum gratias agimus, quoniàm secundùm petitionem nostram tales pacificos Viros, & vestræ dignos Sedis Apostolicæ destinastis, regulam Patrum sine confusione servantes, fidemque indivisam custodientes. Quorum amplectentes in omnibus mentem, cuncta per eos ad satisfactionem vestræ egimus Sanctitatis. Omnem in Christo fraternitatem, quæ cum vestra est Sanctitate, ego quoquè & mei plurimùm salutantes. *Hactenus Epistola.*

513 Justinus quoquè Imperator ad eundem Hormisdam de inita Ecclesiarum pace literas dedit, quibus etiàm indicat, Joannem Episcopum Catholicam amplexum fidem, hæreticos anathematizasse, atque nomen Acacii cum aliorum schismaticorum nominibus è sacris tabulis expunctum esse; & deniquè, ut pro perpetuitate stabilitæ pacis oret, rogat. Sunt autèm literæ sequentes,

Vi-

Victor Justinus, Pius, Fælix, Inclytus, Triumphator semper Augustus Hormisdæ Sanctissimo, ac Beatissimo Archiepiscopo Almæ Urbis Romæ Patriarchæ.

514 „ Scias effectum nobis, Pater Religiosissime, & quod diù summis studiis „ quærebatur, noveris patefactum; & antequàm advenerint qui à vobis destinati sunt, „ quòd Joannes vir Beatissimus Antistes novæ nostræ Romæ unà cum Clero ejus vobiscum sentiunt, nullis variantes ambigultatibus, nullis divisi discordiis; scias libellum ab eo subscriptum, quem offerendum judicaveras, Sanctissimorum Patrum concilio congruentem, omnes concurrunt alacri opere ad suscipienda vota tàm vestra, quàm Constantinopolitanę Sedis, quos veritatis coruscus fulgor illuminat: Omnes accelerant libentissimè, quos oblectat via dilucida: Sequuntur scita Patrum sanctissima, leges probatissimas; & Conciliis quorundam firmatis, qui rectum tenebant tramitem, aliorum correctis, qui vagabantur incerti, in eo res colligitur, ut unitatem individuæ Trinitatis ipsi quoquè unitate colunt mentium. Negatum est inter Divina Mysteria memoriam in posterum fieri (pro tenore libelli, quem diximus) Acacii prævaricatoris quondam hujus Regiæ Urbis Episcopi, necnon aliorum Sacerdotum, qui vel primi contra constituta venerunt Apostolica, vel successores erroris facti sunt, nullâ usque ad ultimum diem suum pœnitentiâ correcti.

515 „ Et quoniàm omnes nostræ Religionis admonendi sunt, ut exemplum imitentur Civitates Regiæ, destinanda ubique principalia præcepta duximus, tanto flagramus Religionis officio, tanto affectamus studio pacem Catholicæ fidei pro remuneranda cœlitùs pace nostræ Reipublicæ, pro conciliando subjectis meis superno præsidio. Quid enim gratius reperiri potest? quid justius? quid illustrius? quàm quos idem Regnum continet, ejusdemque fidei cultus irradiat, eos non diversa contendere, sed collectis in eodem sensibus, instituta venerari non humanâ mente lata, sed divini prudentiâ spiritus? Oret igitur vestræ Religionis sanctitas, ut quod pervigili studio pro concordia Ecclesiarum Catholicæ fidei procuratur Divini muneris opitulatio, jugi perpetuitate servari annuat. Datum x. Kalen. Maji Constantinopoli.

516 Andreas insuper Prevalitanus in Epiro Episcopus exultans pro inita concordia, atque congaudens, voluit & ipse literas ad Hormisdam scribere, eumque certiorare primùm de quorundam Episcoporum in Synodo Epiri novi simulatione, & indè breviter recensere, quæ Scampis, & Lignidi, ac demùm Constantinopoli gesta erant in Apostolicæ Sedis presentia Legatorum. Sunt autèm literæ tenoris sequentis, videlicet.

Domino meo semper Beatissimo, & Apostolicà Sede intimà veneratione præferendo, atque Angelicis meritis coæquando Patri Patrum Papæ Hormisdæ Andreas.

517 „ Commendans me humillimè vestigiis vestris piissimis, indico propter Synodum Epiri novi, quoniàm finxerunt anathematizare intrà semetipsos aliquas personas: Hoc tantummodò ingenio usi sunt, ut nos in sua malitia caperent: quibus resistit Divina Trinitas per vestras sanctas preces; & cùm deprehensi fuissent in sua malitia, nunquàm potuimus Archiepiscopo suadère, ut ad viam veritatis, & ad vestra præcepta verteretur.

518 „ Sed modò cùm advenerunt Beatissimi, atque Sanctissimi Domini Episcopi, vel Diaconi directi à sancta Corona vestra, occurrerunt illis Scampinus Episcopus vir Beatissimus Troilus cum omni gaudio, & luminaribus; & porrecto libello secundùm vestram præceptionem, statim recepti sunt in pace Christi, & Missas celebravere cum Episcopo in Scampina Civitate. Et videntes Lignidonenses quod fecit Scampinus, simili modo & ipsi secuti sunt.

519 „ Nunc dùm istas litteras ordinaremus, supervenit Magistrianus de Urbe Constantinopolitana, qui nuntiavit, quià Deo propitio, precibus sanctis vestris, & Constantinopolitani miserunt anathema Acacio, & cum pace Pascha celebraverunt. Jàm quod sequatur, vestra intercessio apud Deum laboret, ut ad perfectum servi Sedis Apostolicæ inveniamur. Epistolas verò, quas destinaverunt ad meam humilitatem supramemorati Viri Beatissimi Episcopi, pietati vestræ junctas transmisi. Acceptâ die, quo suprà.

520 „ Cęteri porrò nobiles Viri, & fœminæ, ad quas Hormisda literas dederat, & ad cooperandum pro concilianda Ecclesiarum pace, hortatus fuerat, ipsâ secutâ reconciliatione, gratulatorias non omiserunt ad eundem Hormisdam dare literas. Quarè Justinianus Comes, & Vir illustris hanc brevem fecit Epistolam.

Domino meo Sanctissimo Hormisdæ primo Archipontifici & Papæ Urbis Romæ Justinianus Comes salutem.

521 „ Venerandę Sanctitatis vestræ prędicatio regularum, quæ Christo Deo pro Ecclesiarum pace, & pro plebis concordiâ ju-

O

„ jugiter supplicat, quidquid nunc per Beatissimos suos Sacerdotes annuit peragendum, propitiâ Divinitate cuncta effectui sociata sunt, nullâ prorsùs quorundam violente discordiâ. Igitur vestris sacris orationibus ac præceptionibus orthodoxorum fide muniti, supplices petimus, ut hi pro Sanctissimo Augusto nostro, totius fidei fautore, proque ejus Republica, pro nobis quoquè mandatorum vestrorum custodibus, æterno Regi consuetas impetrabiles preces offerre dignemini, nosque vobis fideliter supplices vestris salutiferis rescriptionibus visitare. *Hactenus Justinianus.* Pompejus verò sic scripsit.

Domino meo Beatissimo, & Apostolico Patri Hormisdæ Archiepiscopo universalis Ecclesiæ Pompejus.

522 „ Sanctis Beatitudinis vestræ precibus omnipotentis Dei pietas exorata, tantæ nobis fidei Principem condonare dignata est, ut religiosissimis Clementiæ ejus meritis redintegratio pacis Ecclesiasticæ, quæ votis omnium fidelium poscebatur, jure videatur esse collata; in cujus Regis proventu solidissima Principatus sui fundamenta Sancti Spiritus operatione constituit, quæ tantum robur obtinent stabilitatis invictæ, quantum actionis excellentia, unica & admirabilis æstimatur. Et ideò reverendam vestri Pontificatus Beatitudinem cultu reciprocantis alloqui salutantes, quæsumus, ut magis magisque pro clementissimi atque invictissimi Domini nostri Principis prosperitate orare dignemini, quatenùs ineffabilis omnipotentis Dei pietas sua dona, in quibus etiàm fructus vestræ agricolationis exuberat, justis gratiæ opitulatione custodiat. Nobis quoquè filiis vestris spirituali vobis conglutinatis affectu, quos hujus operis maximè semper sollicitudo perstrinxit, suffragatrix intercessio sanctimoniæ Pontificalis assistat. *Hæc Pompejus.* At Juliana Anicia aliam fecit tenoris sequentis Epistolam.

Domino Beatissimo Patri Hormisdæ Juliana Anicia.

523 „ Precibus vestræ Beatitudinis, adventu Legatorum principalis Sedis Apostolicæ, elisis erroribus hæreticorum in unitatem fidei Catholicæ convenimus congregati simùl ad ubera materne Ecclesiæ in die sanctæ Resurrectionis. Quapropter stylo venerationis alloquentes Sanctitatem vestram, admonemus, ut intimetis destinatis à vobis Reverendissimis Viris, nullo modo abscedere, antequàm, sicut prævideritis, ut oportet, firmentur ea, quæ benè disposita sunt ab eis; ut amputatis omnibus reliquiis transacti erroris, impendiis vestræ Beatitudinis roborata unitas ad effectum perpetuum deducatur. *Hactenus Juliana.* Anastasia pariter & suas scripsit literas in hunc modum.

Domino Sancto & Beatissimo Patri Patrum Hormisdæ Archiepiscopo universalis Ecclesiæ, Anastasia.

524 „ Divini luminis illuxisse nobis gratiam meritò profitemur, Apostolatus vestri reverentiam in sancto corde nostri tenere memoriam paginali assertione noscentes: veraci namque spe confidimus, supernę misericordię propitiationem de Pontificali intercessione subsistere, Dominę Beatissime & Apostolice honore suscipiende Pater. Pervigiles vestrarum orationum excubiæ, & miranda victoriosissimi Principis fides splendore Catholico semper irradians, diù expectatam sacrosanctis Ecclesiis concordiam pacis restituit, quam omnibus triumphis suis solidissimè firmatis invictum jure exultat præcoluisse vexillum. Ideòque illibata vestræ Paternitatis sanctimonia, pro incolumitate atque prosperitate prædicti Domini nostri Augusti vota, precesque omnipotenti Deo offerre indesinenti continuatione persistat, ut ineffabilem tantorũ bonorum gratiam, quam ipse piis ejus sensibus inspiràvit, ad futuræ quoquè beatitudinis profectum conservare dignetur. Domino etiàm jugali filio vestro, & mihi peculiari cultrici vestræ, cum sobole, quam nobis Dominus donare dignatus est, à vestro Pontificatu oratio benigniter impendatur, cujus suffragio Divini favoris protectio nobis clementer aspiret. *Hactenus Anastasia.* Deniquè Theodoritus Episcopus Lignidensis suas quoquè gratulatorias pro Ecclesiarum unione per Pollionem literas sequentes ad Hormisdam dedit.

Domino Sancto Beato prædicabili & adorando Apostolico Patri Hormisdæ Papæ Urbis Romæ humilis famulus tuus Theodoritus.

525 „ Meæ quidèm exiguitatis non esset tàm magna præsumere, & ad vestrum pium Sanctum Apostolatum pusilli sermone præsentes parvulas destinare paginas. Sed quià pro insita vobis humanitate, pio propitiationis animo omnia nutu Divinitatis protegere consuevistis; lucidum diem, & totius festivitatis repletum omni reddidistis Mundo, & omnia vestris prædicandis precibus ad pristinum veritatis revocastis statum, & in unum concordare, vel subjugare vestris prædicabilibus, & adorandis meritis annuistis. Ideòque & si meis obru-

tus

„ tus iniquitatibus, & ab eis undiquè op„ pressus, ex ipsis recreatus infernis, recur„ rente ad religiosa vestigia vestra famulo tuo „ viro religioso Pollione, usurpavi me tàm „ per eum, quàm etiàm his parvulis & exi„ guis chartis, vestris prædicandis, & ado„ randis præsentare vestigiis, Divinum omni„ bus viribus exhortans favorem, & clarâ vo„ ce cum omnibus omninò canens: *Gloria* „ *in excelsis Deo, & in terra pax hominibus* „ *bonę voluntatis*, qui pro sua incomprehensi„ bili pietate vestris mirificis operibus omnia „ illuminavit & liberavit, & lucidum & „ totius festivitatis repletum diem in toto „ Orbe vestris Deo dignis precibus præstitit, „ & ab omni iniquitate eripuit, & omnem „ nodum colligationis absoluit, & omnem „ semitam aperuit. Hanc itaquè gratulatio„ nis repletam pio vestro pronus offerens „ Apostolatui, deprecor ut pro meæ flebili„ tatis exiguitate vestris piis precibus me„ mores esse dignemini, Domine Sancte, „ Beate, & Apostolice Pater. Accepta XIII. „ Kal. Julii, Domino Eutharico V. C. Con„ sule. *Hactenus Epistola Theodoriti*.

526 Itaquè prærecensitæ literæ tot personarum Illustrium, præter eas, quas fecerunt Apostolicæ Sedis Legati, Justinus, & Constantinopolitanus Episcopus, pariter allegatas, post initam concordiam, & Ecclesiarum constabilitam pacem, peractis in sanctæ unionis vinculo paschalibus diebus, missæ Romam fuerunt ad Hormisdam, qui antequàm eas reciperet, ignorans quæ acta fuerant, famâ, ut solet, diversimodè loquente, anxius ad Lagatos sub datis VII. Kal. Majas sequentem dedit Epistolam.

Hormisda Germano, & Joanni Episcopis, Felici, & Dioscoro Diaconis, & Blando Presbytero.

527 „ Opinionum diversitas diù nos fa„ cit de prosperitate vestra, vel de susceptæ „ actionis qualitate sollicitos: præcipuè cùm „ nihil certum tàm diuturno tempore vestræ „ dilectionis potuissemus rescriptione cogno„ scere. Nos tamèn repertà latoris occasio„ ne, hæc ipsa significare maluimus. Quapro„ pter salutantes cum Dei omnipotentis au„ xilio incolumes nos esse cognoscite, quod „ & de vobis audire desideramus. Sed ut de „ omnibus, quæ gesta sunt, nostram pleniùs „ possitis instruere notionem à quibus per„ sonis, vel in quibus locis benè, sicut credi„ mus, suscepti fueritis, vel ubi, aut sub „ qua festivitate Resurrectionis Dominicæ „ charitas vestra tenuerit diem. Et quid de„ inceps egeritis, per omnia rescriptis cur„ rentibus declarare, quatenùs vestram cogi„ tationem de vestra, & actuum prosperita„ te revelare possitis, & si quid instructioni, „ quam suscepistis causæ adfuerit, subjunge„ re cum Dei nostri solatio valeamus. Data „ VII. Kal. Majas, Eutharico V. C. Con„ sule.

528 Deindè paucis elapsis diebus, cùm nequaquam literas adhùc recepisset, & proindè incertus de rebus Constantinopoli gestis, & jàm elapsa esset sacra Ascensionis Domini dies, velut impatiens, Paulinum Ecclesiæ defensorem Constantinopolim misit, cui præter literas, quas ad Imperatorem misit, sequentes quoquè duas literas, sub datis III. Kal. Majas ad eosdem dedit Legatos: quarum una ità se habet,

Hormisda Germano, & Joanni Episcopis, Felici & Dioscoro Diaconis, & Blando Presbytero.

529 „ Animus noster diuturnâ redditur „ expectatione sollicitus, præcipuè ad tantum „ Principem destinati, sub celeritate nos „ certiores debuissetis efficere. Nàm ante „ diem Ascensionis Dominicæ literas vestras „ credebamus nos posse suscipere. Idcircò „ tàm vestræ sospitatis indicia, quàm profe„ ctum causæ, quam peragendam cum Dei „ nostri juvamine suscepistis, desideramus „ agnoscere. Paulinum Ecclesiæ Romanæ de„ fensorem cum scriptis præsentibus destina„ re curavimus, tàm Principi literas, quàm „ singulis, quibus oportuit, dirigentes. Qua„ propter Deum nostrum congruis precibus „ oramus, ut ipse salutem vestram suâ propi„ tiatione custodiat, & causæ qualem deside„ ramus concedere dignetur effectum. Quià „ nihil majus inter titulos optimi Imperato„ ris adscribitur, quàm si eum Ecclesia Græ„ ca præsens, & futura prædicare mereatur „ pacis auctorem. Data III. Kal. Majas, „ Eutharico V. C. Consule. *Hactenus hæc Epistola*. Altera verò ad eosdem data talis est.

Hormisda Legatis nostris, quibus suprà.

530 „ Necesse est ut vel de injunctæ actio„ nis statu, vel de vestræ dilectionis cogite„ mus absentia: & pro his rebus sollicitudo „ nostra non patitur scribendi quaslibet oc„ casiones omittere. Antehàc per Magistria„ num, qui in Symmachi patricii remeavit „ obsequium, literas charitati vestræ direxi„ mus; hortantes, ut nos de universis, quæ „ in causa Ecclesiastica gesta sunt, vel gerun„ tur, non omitteretis instruere, quod, & „ facere pro nostræ cogitationis relevatione „ debetis. Nostri enim voti est, ut labori ve„ stro Deus omnipotens desideratum conce„ dere dignetur effectum. Stephanum nego„ tiatore, per quem vobis nostra contradentur „ alloquia, in quo ratio poposcerit, compe„ tentibus solatiis adjuvate: quià hunc sem„ per nostrum fuisse recolitis. Data eodem „ die.

531 Has ergò tres Epistolas scripsit ad suos Legatos Hormisda, antequàm certior esset de gestis eorundem; primam datam VII. Kal. Majas, constat ex hac tertia, missam per Magistrianum Constantinopolim remeantem; alteram verò per Paulinum Ecclesiæ Romanæ defensorem, ut visum est; hanc verò tertiam eodem tempore cum secunda scriptam, per Stephanum Mercatorem, occasione acceptâ eum Legatis suis cōmendandi, cujus rei causâ non per Paulinum, sed per eundem Stephanum ferendam, & contradendam voluit.

CAPUT XVI.

De receptis à Pontifice literis, ejusque rescriptis ac Scytharum Monachorum gestis.

532 INtereà diutiùs expectatę literę pacis nuncię ad manus Pontificis devenerunt mense Junii ejusdem Anni DXIX. nō sinè ingenti ipsius ac totius Urbis gaudio, Itaquè ex more publicè coràm universo Populo in Ecclesia recitatis Joannis Episcopi literis, fidei professionem continentibus, ipsius Imperatoris Sacra, atque Legatorum relatione, crebræ acclamatæ sunt Deo Laudes, simùlque Hormisdæ atque Catholico Imperatori præconia faustis sunt vocibus frequentata, & redditis Deo debitis gratiis, persolutisque solemnibus, mox ad ipsum Imperatorem gratulatorias rescripsit, simùlque hortatorias, ut quod actum ab eo fuerat pro pace Ecclesiæ Constantinopolitanæ consequenda, id quoquè agere non ommitteret pro conciliandis Antiochena atque Alexandrina Ecclesiis, scribens ad hunc modum,

Hormisda Episcopus Justino Augusto,

533 „ Lectis clementiæ vestræ paginis, „ quæ restitutam fidei concordiam nūciabant „ in Divinæ laudis canticum mens totius Ec„ clesiæ læta prorupit, quo canitur: *Gloria* „ *in excelsis Deo, & in terra pax hominibus* „ *bonæ voluntatis.* Hujus igitur fiduciâ Hym„ ni dignam fidelibus meritis gloriam, fœ„ licitatemque præsumite. Neque enim te „ ità Deo placitum Principem ad Imperii „ verticem humanus tantùm consensus eve„ xit: te sibi Divinus favor ante formaverat, „ Tradidit enim tibi Orientis Imperium, ut „ ejus operum fieres instrumentum; atque „ ideò, ut hoc in te propheticum dictum, ju„ re conveniat efficiatis: *Constitues eos Prin*„ *cipes super omnem terram; memores erunt* „ *nominis tui, Domine, in omni progenie &* „ *generatione.* Etenim cùm tibi sit christia„ nam pacem servare propositum, quis te du„ bitet à Christo esse delectum? Hæc prima „ sunt vestri fundamenta Principatus, Deum „ placasse justitia, & asciviſſe vobis excel„ lentissimæ Majestatis auxilia, dùm adver„ sarios ejus, velut proprios, comprimitis „ inimicos. Hæc nimirùm maxima Reipu„ blicæ fundamenta sunt, hoc solidum, invi„ ctumque robur. Neque enim humanis ictibus potest esse pervium quod est Divinæ „ gratiæ firmitate vallatum. Testis est huic „ prophetica Scriptura; ait enim; *Elegi Da*„ *vid servum meum, oleo sancto meo unxi eum:* „ *manus enim mea auxiliabitur ei, & brachium* „ *meum confortabit eum.* Contrà autèm fru„ strà arma, frustrà sibi copias quærit, quem „ gratia superna destituit. Etenim veraciter „ scriptum est; *Nisi Dominus custodierit Ci*„ *vitatem, in vanum vigilant qui custodiunt* „ *eam.* Bellabis tu quidèm, Divino tutus „ auxilio, Excellentissime Princeps, & tuæ „ Reipublicæ jugo ferocissimarum Gentium „ colla submittes, Sed nulla victoria potest „ esse præstantior, quàm quòd humani gene„ ris hostem, post quæsita tàm longi temporis „ firmamenta, subvertis.

534 „ Enimverò cęterorum natura præ„ liorum distincta gentibus, regionibus ter„ minata, cruore polluta: hæc omne genus „ humanum palma complectitur, hunc om„ nibus regionibus importabis triumphum; „ & quod Divinæ proximum pietati est, qui „ paulò ante ductu Diaboli grassabantur, „ ad propriæ salutis effectum sine sanguinis „ effusione vincuntur. Durabit igitur hujus „ christianæ victoriæ per ævum triumphus, „ Neque enim poterunt labe temporis abole„ ri quæ in sempiterna fidei stabilitate fun„ data sunt. Permanebit longè, latèque ve„ strorum fama factorum, & sicut Divinis „ designatur eloquiis: *In omnem terram exi*„ *vit sonus eorum, & in fines terræ verba eo*„ *rum.* Et cęteris quidèm bellis agros, ur„ bes, oppida, & quod supremum est, sub„ jectorum libertatem tueris, quæ mortalium „ usibus comparata, simili quadam mortali„ tate solvenda sunt. In hoc certamine vita „ ipsa defenditur, & quoadmmodò pro sem„ piternæ beatitudinis arce pugnatur, Quo„ circà continuam tanti operis apparatus „ Clementiæ vestræ intentionem requirit, „ Facite, ut nullum prorsùs receptaculum, „ ex quo rursùs immanissimus hostis emer„ gat, inveniat: cunctis eum nudate præsi„ diis, & si quid usquàm vestigiorum ejus „ reliquum est, in omne clementi remedio „ purgate; omne nequitiæ germen funditùs „ eruatur; adversa Deo stirps ad vivum us„ què resecetur, nè minùs compressa (quod „ absit) iniquitatis radix venenata latiùs itę„ rùm virgulta diffundat,

535 „ Quorsùm hæc? Quià superest ad„ huc vobis Alexandrinæ, atque Antiochenæ „ & aliarum Ecclesiarum nullo modo negli„ genda correctio; in qua, si suam curam „ Clementia vestra immiserit, spes est, quo au-

„ auctore bona cuncta credimus incipi, eo„ dem celeriter auxiliatore compleri. Com„ mendamus prætereà Legatos ab Apostolica „ Sede directos, & apud vestram fidem, re„ ligionemque deponimus: quos ità perfe„ ctis omnibus pietas vestra dimittat, ut Di„ vinis, vestrisque beneficiis ad Apostolicam „ Sedem plenam referant de Ecclesiarum om„ nium pace lætitiam. Quæ scripta per Pau„ linum Romanæ Ecclesiæ defensorem famu„ lum vestræ pietatis ingerenda transmisimus. „ Data VII. Idus Julii, Eutharico V.C.Con„ sule. *Hactenus Epistola*.

536 Itèm simul rescripsit ad Joannem Episcopum Constantinopolitanum, eum commendans, quòd libellum fidei acceperit, & ad unitatem Ecclesiæ redierit: admonet insuper, ut dispersa colligat membra, ut rectò semper incedat itinere, caveatque ab insidiis Diaboli, fluctus, tempestatesque, ad turbandam Ecclesiæ tranquillitatem ab humani generis hoste excitatas, attentè prospiciat. Ac deniquè hortatur, ut sollicitus sit pro Alexandrinæ quoquè & Antiochenæ Ecclesiarum statu, ut & ipse deleto schismate, universis abjuratis hæresibus, ad sanctæ Ecclesiæ redeant unitatem. In fine autèm Legatos suos commendare non omittit. Sunt autèm literæ tenoris sequentis, videlicet.

Hormisda Joanni Episcopo Constantinopolitano.

537 „ Consideranti mihi tuę scripta cha„ ritatis, in quibus cum Sede Beati Apo„ stoli Petri unam tibi esse fidem professus es, „ propheticâ libet exclamare licentiâ: *Ecce* „ *quàm bonum & quàm jucundum habitare fra*„ *tres in unum*. Neque enim refert quam „ longinquis locorum spatiis dividamur, „ quandò jàm, Deo auctore, una fidei co„ habitatione conjungimur. Nunc enim mi„ sericordiâ procurante Divinâ in unius cor„ poris vultum dissipata olim Christi membra „ conveniunt, & ab iniquissimis direpta la„ tronibus annunciata à propheticis vocibus „ Domini nostri redintegratur hæreditas, & „ verè in hujus Petræ fide, idest, Apostolo„ rum Principis firmitate, Orientalis Eccle„ siæ fundamenta solidantur, quæ cùm facta „ tuis literis indicentur, tempestiva exulta„ tione dicendum est: *Quàm speciosi pedes* „ *evangelizantium pacem, evangelizantium* „ *bona*. Gratias igitur Excellentissimæ Tri„ nitati, quæ consentientes in Christum Ec„ clesiæ ac Reipublicæ dedit esse rectores. „ Enimverò rerum salus est, quoties in fidei „ Catholicæ veritate Sacerdotes ac Princi„ pes mensura connectit. Hoc firmum pa„ cis vinculum est, hæc cœlitùs dimissa so„ cietas; neque fas est enim, in quo vi„ dent concordari Præpositos aliud sentire „ subjectos.

538 „ An dubium est, cuncta hæc Provi„ dentiam disposuisse Divinam? Primùm „ eum Principem esse delectum, qui cùm se „ hominum suscepisse videret Imperium, non „ se oblitus est Deo esse subjectum. Dehinc „ quod talem fraternitatem tuam Ecclesiæ „ suæ Præsulem dedit, quem non esset am„ biguum cum Sede nostra, idest, Apostoli„ ca, certam, mansuramque fidei subiturum „ esse concordiam. Etenim libello à nobis „ fidei libenter accepto, cùm redintegratio„ nis in Christo fueris avidus, nunquàm in „ prædestinatione Divina fuisse à nobis co„ gnosceris alienus.

539 „ Itaquè, dilectissime Frater, Dei „ nostri spontè currentibus instate benefi„ ciis, sparsi olim gregis pleniùs membra „ colligite, & custodite collecta. Memento „ nunc clementer assignatæ à Christo navis „ te esse rectorem: fac cogites diabolicę con„ tumaciæ spiritus, quietem itineris & cu„ ram turbantes; nec te lateant fluctus tem„ pestatis incertæ, quos evigili mente pro„ spicias, & erecta in Deum ratione com„ penses, nulla tibi commissi negotii negli„ gentia clavum Dominicę ratis extorqueat. „ Illud unicum recti itineris signum fixis „ semper obtutibus intue, quo certiùs per„ flantis Diaboli turbata contemnas, & ad „ promissi Portus tranquilla pervenias. Hæc „ est Christiani palestra certaminis; tali „ Christi militiæ sempiterne vitę palma pro„ ponitur. Hęc tibi rectissimè cogitanti non „ deerit suo militi presidium Ducis; & quan„ tò hostium multiplicantur insidiæ, tantò „ summi gratia rectoris, adversantis venena „ misericordiæ suæ facit esse materiam, sicut „ sermo Apostolicæ veritatis asseruit, dicens: „ *Ubi abundavit iniquitas, superabundavit &* „ *gratia*. Tu tantùm divinis, rectissimisque „ inhærens institutis, Ecclesiasticam foven„ do concordiam, veluti quodam pacificæ „ voluntatis signatus judicio, illius esse di„ scipulus approberis, qui ait: *Pacem meam* „ *do vobis, pacem meam relinquo vobis*.

540 „ Hortare etiàm, quamquàm spontè „ ad recta tendentem, filium nostrum cle„ mentissimum Principem Justinum, christia„ no sæculo divinitùs comparatum, ea perfi„ cere, quę regalibus literis dignatus est pol„ liceri, ut missis ad eos edictis, quos ab „ Ecclesiæ matris uberibus etiàm nunc de„ vius error abducit, diabolicam fraudem & „ auctoritate Religionis, & moderatâ pote„ state compescat Imperii; eamque sibi con„ trà communem totius humanitatis hostem „ maximam ducat esse victoriam, si supernæ „ auxilio Divinitatis vetusti serpentis vene„ na compresserit.

541 „ De Antiochenę quoquè atque Ale„ xandrinæ Ecclesiarum statu non superse„ deas esse sollicitus, & clementissimo subin„ dè Principe supplicato, ut in his quoquè

pa-

„ pacem religiosâ ordinatione restituat, quatenùs bonis cœptis plenè cumulum perfectionis adjungat. Frustrà enim bonum opus incipitur, si non in totum perfectio subsequatur. Commendamus prætereà Legatos à Sede Apostolica destinatos, quos ità facias ad nos tua dilectio remeare, ut nobis plenam referre queant de restituta universis Ecclesiis pace lætitiam. Data VII. Idus Julii, Eutharico V.C. Consule.

542 Nec vigilantissimus Pastor Hormisda dedignatus est, receptis Justiniani Comitis, Pompei, Julianæ Aniciæ, atque Anastasiæ literis, iterùm rescribere, laudans, quòd se pacis studiosos ostenderint, hortansque simùl ad operam navandam, ut perfecta Ecclesiæ tranquillitas reddatur. Sunt ergò ad Justinianum Comitem datæ literæ tenoris sequentis.

Hormisda Illustri Viro Justiniano.

543 „ Benedicimus ineffabile Divinitatis auxilium, quià de Ecclesiarum pace universitatis desiderium sub tranquillitate agnovimus fuisse completum. Quod quidèm non præter opinionem nostram contigit fieri; quià religiosissimi Augusti præsumpti genere spem semper gessimus de quiete, & quod credimus faciendum sub Principe christiano de adunatione, erat in votum. Quarè habebit gloriosus Imperator de hac causa triumphorum titulos, non quibus se oblivio mortalitatis interserat, sed quos Divinitatis gratia super perpetuitate confirmet; & vobis quoquè cœlestis remunerationis non deerit præmium, qui adjuvistis boni Principis institutum, atque obsequio convenienti desiderio horrorem segregationis fecistis excludi: *Benedictus Dominus Deus noster, qui visitavit, & fecit redemptionem plebis suæ*. Superest nunc, ut quià vobis hujusmodi officium certum est providentiâ Divinitatis injunctum, accingatis, ut ait, lumbos, & pacificæ adhortationis viribus persequamini, à quibus pacem non videmus agnosci, maximè quià gratia gloriæ vestræ detrahitur, si quid in hac causa fuerit minùs impletum. Circumspicite omnia fide, qua vivitis, & diligentiâ, qua vigetis occurrite omnibus incursibus, quibus Religionis christianæ reverentiam videtis esse vexatam, ut instantiæ vestræ, benè possimus cum exultatione dicere: *Reminiscentur & convertentur ad Dominum omnes fines terræ*. Quæ cùm ità sit, vos, qui Ecclesiæ Catholicæ tranquillitati fecistis initium, procurare decet effectum; non deerit Salvatoris nostri favor in perfectione, qui vobis hoc opus inspiravit incipere. Data Consule suprascripto. *Hæc ad Justinianum. Ad Pompejum verò sic.*

Hormisda Pompeio.

544 „ Ità devotionis nostræ animum gaudio concordiæ fatemur impletum, ut nulla credamus verba sufficere, quibus fidei vestræ puritatem valeamus expiere. Magna profectò memoria fœlicitatis transibitis ad posteros, quià vos in facienda pace sollicitudine certum est fuisse constrictos. Habetis apud Divinitatem meritum, cujus religionis persolvitis affectum. Operati quidèm estis generalitatis desideria, sed & vestra pariter completa sunt vota: & cùm animæ vestræ paraveritis præmium, universitas sibi gaudet beneficium impensum. Quapropter debitâ honorificentiâ salutantes hortamur, & petimus, ut vivacitate, qua quietis Ecclesiasticæ cœpistis initium, procuretis effectum; & quocumque contentionis alicujus videritis remansisse vestigia, curetis modis omnibus insequenda. Adeste Ecclesiarum Dei plenissimæ tranquillitati, insistite labori, quem fidei vestræ munere Domino curastis offerre. Facitis enim, ut majore à vobis fiduciâ exigamus plenitudinem, quos gratulamur desideratæ dulcissimæ adunationis initia votiva fundasse. Data Consule suprascripto. *Ità ad Pompejum. Sed ad Julianam Aniciam ad hunc modum scripsit, videlicèt.*

Hormisda Julianæ Aniciæ.

545 „ Literis amplitudinis vestræ perceptis, gratias Deo nostro de Catholicæ fidei redintegratione persolvimus, optantes, ut ipse vestris sensibus pro religione sua, quod concessit, longâ ætate conservare dignetur studium: ut sicut personam vestram Imperialis Sanguinis vena nobilitat, ità conscientiæ bonorum meritorum luce præfulgeat. Undè salutantes cultu atque honorificentiâ competenti, poscimus, ut in eo, quo cœpistis, permanere proposito debeatis, & dare operam, ut ad effectum conatus tantæ causæ perveniat, nè aliquid impostèrum semen hujus mali remaneat, undè posthac sub qualibet occasione inimicus quilibet revirescat. *Hactenus ad Julianam Aniciam. Porrò ad Anastasiam ità.*

Hormisda Anastasiæ.

546 „ Postquâm Deus noster Ecclesiæ suæ membra in pacem pristinam redeuntis solidavit, diù vos desiderasse certamina.... Quod provenisse gaudentes, & nos quidèm indesinenter Divinam clementiam deprecamur, ut sicut has regni primitias gratanter accepit, ità fidem boni Principis omni semper adjuvet prosperitatis effectu, & tàm ipsum, quàm vos omnes in sacrosancto Religio-

„ ligionis amore custodiat; ut quorum fides, „ errorem pessimæ dissensionis abjecit, & tu „ ità in terris floreas, ut æternæ salutis re„ muneratio subsequatur. Nunc igitur vos „ quoquè vota nobis conjungite, & omnibus „ à Deo viribus implorate, ut hujus corre„ ctionis exemplum omnes sequantur Eccle„ siæ, ut nihil sibi Diabolus remansisse gau„ deat, quem in totum penè nostra concor„ dia gratulatur exclusum. *Hæc ad Anastasium*.

547 Dedit quoquè eodem die, quo supra-recensitæ, nimirùm VII. Idus Julii alias literas ad Germanum cæterosque Legatos, quibus hortatus est, ut cum Imperatore ejusque agerent conjuge, ut omnes Ecclesiæ, præcipuè verò Alexandrina, & Antiochena, ad Apostolicæ Sedis communionem revocarentur. Sunt autèm literæ.

Hormisda Germano, & Joanni Episcopis, Felici, & Dioscoro Diaconis, & Blanda Presbytero.

548 „ De his, quæ acta charitatis vestræ „ relatio comprehendit, gratias Deo nostro „ referimus, qui laborem vestrum juvare di„ gnatus est, & hortamur, ut Clementissimo „ Principi, & piissimæ Augustæ conjugi ejus „ officiis imminere competentibus debeatis „ & agere, auxiliante Christo nostro univer„ sis sub Ecclesiastica observatione dispositis, „ ut omnes Ecclesiæ, quæ in qualibet mundi „ parte sunt positæ, ad communionem Sedis „ Apostolicæ revocentur. De Alexandrina „ verò atque Antiochena Ecclesiis laborate, „ ut nostræ fidei sub observatione rationabi„ li connectantur, quià tantæ rei perfectio, „ tàm Clementissimo Principi, quàm vobis „ gratiam Divinæ propitiationis acquirit. „ Data Eutharico V. C. Consule. *Hæc ad Legatos*.

549 Cùm intereà Justinus Augustus universas Orientis Ecclesias ab hæresis labe purgare contenderet, atque Catholicæ conciliare Ecclesiæ, Severum impium hæreticum Ecclesiæ Antiochenæ invasorem, misso Magistriano, jussit Constantinopolim adduci, causam ibidem suorum, quos contrà Synodum Chalcedonensem fecerat, tractatuum redditurum, ordinato in ejus locum Paulo orthodoxo Constantinopolitanæ Ecclesiæ Presbytero. At Severus præscius eorum, quæ jusserat Imperator, captâ fugâ, Seleuciam descendit, indè conscensâ Navi, fugit Alexandriam. *Hæc ex Liberato in Breviario cap. 19.*, inquiens: „ Mortuo Imperatore Anastasio, & Justino „ facto Imperatore, Severus à Vitaliano Ma„ gistro Militum viro religioso & orthodo„ xo accusatur, quod despiceret Imperatoris „ jussionem, & Synodum non susciperet. Ju„ stinus Imperator misit Magistrianum, ut „ Severus Constantinopolim adduceretur, & „ redderet causam tractatuum suorum, quos „ fecerat contra Synodum. Jàm enim ab ip„ so pio Imperatore Julianus Halicarnasseus „ Episcopus pro eadem Sancta Synodo, eò „ quòd eam non reciperet, pulsus fuerat Se„ de. Quod sciens Severus, & prævidens „ quid sibi immineret, clàm nocte descendit „ Seleuciam, & navim conscendens, fugit „ Alexandriam, ad quam Civitatem & Ju„ lianus fugerat. Ordinatusque est pro eo „ Archiepiscopus Antiochiæ Paulus ortho„ doxus, suscipiens Chalcedonensem Syno„ dum. *Hactenus Liberatus*. Sed huic ordinationi Legati Apostolicæ Sedis, utpotè factæ contrà privilegia Ecclesiæ Antiochenæ de suis eligendis sibi Episcopis, contradixerunt.

550 Eodem tempore Leontius, qui parentem se Magistri militum Vitaliani faciebat, sub specie quadam pietatis, quasi niteretur Chalcedonensem Synodum roborare, hæresim Eutychianam validare studebat; favebat plurimùm quibusdam Monachis Scythis catholicæ fidei adversariis, cum quibus inito Consilio, legationem ad Hormisdam decreverunt, ipsomet Leontio cum quibusdam aliis Monachis suscipiente onus proficiscendi Romam, sperantes ab ipso Pontifice obtineri posse, ut aliqua sua confirmarentur capitula. Hæc omnia Dioscorus Apostolicæ Sedis Legatus in sua refert suggestione, sivè relatione ad Hormisdam data sub die III. Kal. Junias, quæ talis est.

Suggestio Dioscori Diaconi.

551 „ Verum est nulla esse gaudia ma„ gnoperè spiritualia, à quibus ex toto tri„ bulatio possit esse separata. Gaudemus de „ unitate Constantinopolitanæ Ecclesiæ, quæ „ facta est cum Sede Apostolica: lætamur „ quotidiè diversorum Episcoporum libellos „ nobis satisfactionis afferri. Modicum in „ Ephesina Civitate contigit scandalum, ubi „ contempta est & injuriata Synodus Chal„ cedonensis. Est invocatus clementiss. Impe„ rator hoc corrigere, quod & speratcum Dei „ adjutorio fieri. Nunc & si post labores, & si „ post intentiones plures, Antiochena Ecclesia „ ordinata est, electus est quidam Paulus no„ mine Presbyter Constantinopolitanæ Ec„ clesiæ, quem huic honori aptissimum Im„ peratoris testimonio comprobatum volue„ runt, & tentaverunt hic ordinare. Ego „ jussionis vestræ non immemor contradixi, „ dicens: Jussit Dominus noster Beatissimus „ Papa, secundùm antiquam consuetudinem, „ ibi eum Episcopum ordinari. Hoc obti„ nuit quod præcepistis: Orate, ut Deus „ precibus Apostoli Petri, & ipsam Civita„ tem cum pace faciat electum suscipere Sa„ cerdotem.

552 „ Et quià ista aguntur, & in his quoti-

„ quotidiè proficit Ecclesia, insidiator antiquus suscitavit Monachos de Scythia, qui de domo Magistri Militum Vitaliani sunt, omnium Christianorum votis adversarii, quorum inquietitudo non parvas moras generavit unitati Ecclesiarum, & magnoperè de prædictæ Ecclesiæ Antiochenæ ordinatione. Isti Monachi, inter quos est Leontius, qui se dicit esse parentem Magistri Militum, Romam festinant, sperantes aliqua Capitula à Beatitudine vestra confirmari.

553 „ Est in ipsis inter cætera ubi volunt dicere, unum de Trinitate Crucifixum: quod est nec in sanctis Synodis dictum, nec in Epistolis Sancti Papæ Leonis, nec in consuetudine Ecclesiastica. Quod si permittitur fieri, mihi videtur dissensiones, & scandala non mediocria nasci inter Ecclesias. Istud Anastasius Imperator magnoperè Catholicis imponere festinavit: istud & Euthychetis Discipuli in Synodo Chalcedonensi proposuerunt. Quià quotiescunque Patres de Dei filio Domino nostro Jesu Christo disputaverunt, Filium Dei Verbum, consubstantialem Patris, homousion Patri dixerunt. Iste autèm sermo ideò nunquàm est in Synodis à Patribus introductus, quià procùldubio catholicæ fidei minimè poterat convenire. Cujus sermonis, si subtiliter attendatur intentio, ad quantas hæreses pateat, & quæ mala per eum possint disputationibus Ecclesiasticis introduci, quoniàm longum est per præsentes insinuare, præterimus.

554 „ Undè sanum mihi videtur & utile, & ad pacem Ecclesiarum conveniens, nihil aliud responsum dari, nisi: sufficit sanctum Chalcedonense Concilium, in quo & aliæ Synodi continentur: sufficiunt Epistolæ Papæ Leonis, quas Synodus confirmavit: novitatem in Ecclesia introducere nec volumus, nec debemus. Est in propositione eorum callida & hæc dicere: Nos Synodum Chalcedonensem suscepimus, hoc speramus, ut jubeatis nobis eam exponere, quià non sufficit sic quomodò est exposita contrà hæresim Nestorianam; non quasi non intelligentes, nisi conantes per subtilitatem ad hoc nos adducere, ut disputetur de Synodo Chalcedonensi. Quod si factum fuerit, dubia & infirma ostenditur, & hæreticorum omnium patuit errori. Inter alia, si post Synodum Chalcedonensem, si post Epistolas Papæ Leonis, si post libellos, quos dederunt & dant Episcopi, & per ipsos satisfecerunt Sedi Apostolicæ, iterùm aliquid novi addatur, sic mihi videtur, quià quidquid factum est, destruitur. Data 111. Kal. Junias Constantinopoli. *Hactenus suggestio*.

555 In alia suggestione, quam simùl Apostolicæ Sedis Legati ad eundem Pontificem miserunt, concernente gesta in Antiochena Ecclesia, & Monachorum Scytharum, recensent, Monachos Scythas nonnullos Episcopos de sua Provincia insimulasse, quasi Nestorianam hæresim sectarentur, inter quos Paternum Episcopum, delatis accusationibus ad Imperatorem, sed cognitâ causâ apud Judices, & coràm Principe, repertoque Paterno nullius erroris obnoxio, ipso absoluto atque in gratiam unà cum Vitaliano recepto, jussit Imperator accusatores suo Episcopo supplicare: Cujus rei causa indignati Monachi, fugâ lapsi, maluisse de Civitate discedere, quàm ad concordiam devenire; quâ arreptâ occasione, ad Pontificem per Legatos adiisse, sperantes ab eo aliquid obtinere, quod à Legatis minimè potuerunt. Suggestio ergò Legatorum ità se habet,

Suggestio Germani & Joannis Episcoporum, Felicis & Dioscori Diaconorum, & Blandi Presbyteri.

556 „ Cùm Dei misericordia, quo ordine & qua cautela communicavimus in Ecclesia Constantinopolitana, jàm aliis literis per servum vestrum Pollionem directis, vestra Beatitudo cognovit. Et similiter in aliis literis non semèl, sed secundò, qualia æmuli homines Religionis tentant, significare curavimus, ut nihil sit actum, aut cogitatum faciendum, quod lateat Beatitudinem vestram. Stat nobiscum cum Dei adjutorio quidquid in Constantinopolitana Ecclesia est ordinatum. Non titubant gaudia spiritualia, quæ celebrarunt & celebrant Catholici.

557 „ Causa Antiochenæ Ecclesię ordinationis, non solùm nobis labores fecit, sed grandes tribulationes; quià homines festinantes impedimentum facere generali unitati, diversis modis diversa impedimenta fecerunt. Nostra erat propositio de his, qui se suspenderunt de ànathemate in prædicta Ecclesia ordinare Sacerdotem. Non proposuerunt ante oculos futurum judicium palàm dicentes: omnes, qui Sedi Apostolicæ communicabant, Nestoriani sunt; & magis illis non debere credere, qui modò videntur ad communionem Sedis Apostolicæ revocari. Post multas afflictiones, & penè in tres mēses à Patribus protracta certamina, piissimus Imperator suâ auctoritate Paulum nomine Presbyterum de Ecclesia Constantinopolitanâ elegit Episcopum fieri in Ecclesia Antiochena, dicens inter alia & hoc testimoninm de ipso, quià duobus annis in Antiochia positus, non mediocriter resistebat Severo hæretico; similia & omnes Catholici consonabant. Et omnia ista de persona prædicti Imperator se promisit ad vestram Beatitudinem relaturum.

558 „ Harum tamen tribulationem provisores & socii, & unitati Ecclesiarum impedimento Monachi de Scythia fuerunt, qui posteà hinc discesserunt, assignati ab omnibus nihil pacificum cogitare, ad Beatitudinem vestram cucurrerunt, sperantes surrepere & per literas vestræ Sedis suas intentiones confirmare. Isti de sua Provincia Episcopos accusant, inter quos est Paternus Tomitanæ Civitatis Antistes. Petitiones obtulerunt, & coacti piissimi Principis & Domini Vitaliani Magistri Militum jussione, frequenter ad audientiam causæ convenimus, non quasi volentes nos in his negotiis occupare, quià nobis sunt ante oculos Beatitudinis vestræ præcepta, quibus præcepistis, ut causæ tantùm, cui veneramus intenti, nullis aliis negotiis misceremur. Sed sperantes posse intentiones eorum pacari, ad hoc descendimus. Et quià nobis diù laborantibus, & illis nullam suscipientibus rationem, nihil proficiebat in eo, quo tendebamus, clementissimus Imperator in conventu publico, ubi & nos interfuimus, Paternum prædictum Episcopum, & magnificum virum Vitalianum reduxit ad gratiam: accusatores quoquè jus suo præcepit Episcopo supplicare.

559 „ Monachi verò cùm similiter ad concordiam quærerentur, fugâ lapsi maluerunt de Civitate discedere, quàm ad concordiam pervenire. Prædicti Monachi ad Italiam venientes, aliquanta capitula proponere habent, inter quæ & unum de Trinitate crucifixum continetur, sperantes ità confirmati ex auctoritate Beatitudinis vestræ, sicut & in aliis literis significavimus, & modò hoc dicimus, ut nulla novitas à Sede Apostolica scribatur; quià & nos ante Imperatorem & ante Senatum hæc indicavimus, dicentes: Extrà Synodos quatuor, extrà Epistolas Papæ Leonis nec dicimus, nec admittimus quidquid non continetur in prædictis Synodis, aut quod non est scriptum à Papa Leone non suscipimus; quià si voluerit Dominus noster qualemvis novitatem scribere, pejus erit istud vitium, quàm illud, quod factum est per Eutychetem. Sufficere debet Ecclesiæ, quod per sexaginta annos ab Eutychete usque modò sustinuit.

560 „ Nobis quod visum est scripsimus: in vestra potestate est deliberare quod vobis Deus imperaverit; quoniàm hęc illi nituntur asserere, eo modo sibi satisfacere cupientes, itaùt profiteamur, & dicamus, unum de Trinitate passum esse; quod nec Patres, nec Synodi dixerunt. Ista ideò per singula exposuimus, nè illorum subtilitas glorietur in nostra simplicitate propter istas novas intentiones. Vitaliano magnifico viro subrepserunt, ut & talia vindicare pro talibus rebus, & contrà nos quęcunque potuit impedimenta afferret; cujus immutationem omnis nobiscum deflet Ecclesia. Quapropter rogamus, ut consuetâ cautelâ, & quâ solet Dominus noster vigilantiâ cogitetis, & quomodò suspendendi sunt qui à nobis taliter recesserunt, & à nostra communione fuerunt sejuncti; & quid eis respondeatur, vel quomodò earum capitula repellantur; quià eos omnes Constantinopolim Catholica exhorret Ecclesia. Data 111. Kalendas Julias Constantinopoli. *Hactenus suggestio.*

561 De hac eadem Scytharum Monachorum excitatâ contentione scripsit Justinianus triplicatas ad Hormisdam literas, in quarum prima exponit, quid egerint Monachi Scythæ, & quomodò declinantes judicium Principis & Legatorum, aliorumvè, Achilles, Joannes, Leontius, & Mauritius, sive Maxentius Romam profecti fuerint, causam coràm Sanctitate Sua delaturi; & indè rogat, ut Reliquias S.Laurentii, & Apostolorum Sanctuaria, quemadmodùm & per suos Legatos supplicari fecerat, dignetur pro sua devotione, & spirituali consolatione remittere. In secunda verò subindicat eandem contentionem Monachorum, sed à Paulino Ecclesiæ Romanæ defensore literarum latore diffusè instrui posse, ait: rogat verò, ut satisfactis religiosis Monachis, Joannem & Leontium remittat. Ac deniquè in tertia petit scire, an, ex quo Christus Dominus Dei Filius carne crucifixus sit, verè dici possit unum de Trinitate crucifixum, quoniàm id solùm Catholicum esse profitetur, quod à sua Sanctitate fuerit intimatum. Itaquè primò sic scripsit.

Domino Sancto meritis Beatissimo & Apostolico Domino Patri Papæ Hormisdæ

Justinianus vir clarissimus.

562 „ Propitiâ Divinitate, quæ semper Ecclesiam catholicam per incrementa fidei instituit, unitas sanctarum Ecclesiarum per doctrinam & auctoritatem Apostolatus vestri provenit. Sed quoniàm comperimus quosdam nomine Monachos, quibus magis discordia in studio est, quàm charitas & pax Dei, cupientes quædam perturbare, ad Angelum vestrum hinc descendentes iter arripuisse; quos Beatitudo vestra, præsentibus scriptis causam livoris eorum cognoscens, itaùt merentur suscipere, & à se longè pellere dignetur; quoniàm vaniloquia ipsorum festinantium novitates introducere in Ecclesia, quod neque quatuor Synodi venerabiles, neque Sancti Leonis Papæ Epistolæ continere noscuntur, in omni loco turbas excitare videntur,

563 „ Quamobrèm etiàm & à viris Reverendissimis Episcopis, & Diaconibus directis ab Apostolatu vestro ad nos Angelus vester destinare dignetur, & ipsos dignâ correctione perculsos, ut superiùs dictum est, pellere jubeat. Ergò hæc petimus (ut sicut supra dictum est) ipsas hujusmodi literas per eundem portatorem ad nos dirigere magnoperè festinet. Sunt tamèn nomina eorum Achilles, Joannes, Leontius, Mauritius (sive Maxentius.) Hæc nostra est maxima sollicitudinis causa, nè unitas, quam vester labor, oratioque perfecit, per inquietos homines dissipetur, sperantes in Domino Deo, quià si quid est, quod adhùc à totius Orbis pace dissentiat, hoc quoquè orationibus vestris Apostolicæ Sedis communioni societur.

564 „ Præsumentes autèm de Beatitudinis vestræ benevolentia, paternam dilectionem nimiùm petimus, quatenùs Reliquiis Sanctorum Apostolorum tàm nos, quàm Basilicam eorum hic in domo nostra sub nomine prædictorum Venerabilium constructam, illustrare & illuminare largè dignemini; cognoscentes quòd nullum nobis majus beneficium, nec munus præstare potestis, Domine Beatissime Pater, quàm si hanc nostram petitionem adimpleveritis, subitò autèm iter arripiente prędicto agente in rebus, etiàm duo pallia serica ad ornamentum Altaris Sanctorum Apostolorum direximus, quæ suscipientes efficacissimis precibus vestris nostri jubete jugiter facere mentionem. *Hactenus Epistola Justiniani*. Sed cujus generis, & quænam fuerint postulatæ Sanctorum Apostolorum Reliquiæ, indicant Apostolicæ Sedis Legati, in sua data ad Hormisdam suggestione sub 111.Kal.Julias, ità se habente.

Suggestio Legatorum ad Hormisdam Papam.

565 „ Fillus vester magnificus vir Justinianus, res convenientes fidei suæ faciens, Basilicam Sanctorum Apostolorum, in qua desiderat & Beati Laurentii Martyris Reliquias esse constituit, sperat per parvitatem nostram, ut prædictorum Sanctorum Reliquias celeriter concedatis. Habuit quidèm petitio prędicti Viri secundùm morem Græcorum, & nos contrà consuetudinem Sedis Apostolicæ exposuimus. Accepit rationem. Et quià talis est fervor fidei ejus, qui meretur quidquid de Apostolica Sede depoposcerit, & talis est, qui sperat, undè & salus animæ & fidei effectus accrescat, talibus desideriis postulata competit non negare. Undè si & Beatitudini vestrę videretur, Sanctuaria Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, secundùm morem, ei largiri præcipite; & si fieri potest, ad secundam cataractam ipsa Sanctuaria deponere, vestrum est deliberare. Petit & de catenis Sanctorum Apostolorum, si possibile est, & de craticula Beati Laurentii Martyris. Ista sunt desideria prædicti Viri; in hoc fides ipsius est incitata. Propter hoc in Urbem vestram virum spectabilem Eulogium Magistrianum direxit, hoc sibi satisfacere judicans, si de ipso fonte, de quo per omnem terram Sanctuaria Apostolorum sunt data, indè & ipse Reliquias suscipere mereatur. Et benè facitis causam Ecclesiasticam magnoperè in contestatione Dei tali homini commendare, cujus synceritas & integritas circà Religionem catholicam nota est omnibus hominibus. Hic voluerunt capsellas argenteas facere & dirigere; sed posteà cogitaverunt, ut & hoc quoquè à vestra Sede pro benedictione suscipiat. Singulas tamèn capsellas per singulorum Apostolorum Reliquias fieri debere suggerimus. Data 111.Kalend. Julias, Constantinopoli. *Hactenus Legati*. Altera verò Justiniani Epistola talis est, videlicet.

Domino Sanctissimo, ac Beatissimo Hormisdæ Justinianus vir clarissimus.

566 „ Quidquid est cautius, quidquid firmius, ut pro sancta fide & concordia sacrarum Ecclesiarum geratur, optamus, Undè ad Beatitudinem vestram & frater noster gloriosissimus Vitalianus per Paulinum virum sublimem defensorem vestræ Ecclesiæ rescripsit, & nos per eundem significare curavimus, illa debere Beatitudinem vestram perficere, quę pacem & concordiam sanctis concedant Ecclesiis. Subindè tamèn, qui certius responsum ad Sanctitatem vestram referat, cum literis piissimi nostri Imperatoris destinavimus. Nàm quanta quæstio in partibus nostris orta est, potest etiàm antelatus vir religiosus defensor Sanctitatem vestram instruere. Undè petimus, ut si est possibile, celerrimo dato responso, & satisfactis religiosis Monachis, Joannem & Leontium ad nos remittatis; nisi enim precibus & diligentiâ vestrâ ista quæstio soluta fuerit, veremur, nè non possit Ecclesiarum sanctarum pax provenire. Ergò cognoscentes, quià & merces & periculum hujus rei vobis servatur, diligenter tractate, & firmissimum responsum per antelatos religiosos Monachos, si est possibile, antequàm Legatus noster ad Beatitudinem vestram perveniat, nobis remittite: in hoc solo omnis pendet intentio. *Hactenus altera Epistola*. Verùm & tertiam ad hunc modum scripsit.

Do-

Domino Sancto meritis Beatissimo Justinianus vir clarissimus.

567 Ut plenissima fidei perfectio doctri„na Beatitudinis vestræ uobis proveniat, iterùm Eulogium virum strenuum agentem in rebus juxtà alias causas, etiàm hanc propter direximus, per quem valdè petimus, ut per omnia responso Apostolatus vestri circumspecto, & cautissimo in confessione catholicæ fidei confirmetur. Post semel enim Divinâ Misercordiâ donatam catholicæ Ecclesiæ unitatem, quidam asserunt, Christum Filium Dei Dominum nostrum pro nostra salute carne crucifixum, unum de Trinitate debere prædicari; quod si suscipiendum sit, paternâ provisione reverentia vestra cautissimo suo rescripto, quid sequi, quidvè super hoc evitare debeamus, nos certiorare dignetur, quoniàm verba videntur facere dissensionem; nàm sensus inter Catholicos omnes unus esse probatur.

568 „ Imponite igitur vobis semèl susceptum laborem, Sancte, ac venerabilis Pater, etiàm in hoc prædecessores vestros sequentes, quorum memoriam & amplectimini & consortio Pontificatus ornatis, & de hac intentione liberos nos properate reddere & securos. *Hoc enim credimus esse Catholicum, quod vestro religioso responso nobis fuerit intimatum*. Quià verò dictum est Scytichos Monachos hac ratione ad Sedem vestram accessisse pro traditione Patrum, & ordine regularum, præbito eis responso nihil formidante, ad nos cum vestris literis jubete remittere. Quarum etiàm exemplaria consignata prædicto viro strenuo Eulogio dari præcipite. Hæc enim omnia ideò petimus vos disponere cautiùs, ut nè locus mendacio, vel insidiis detur: quoniàm summo cum desiderio fidem Catholicam amplectentes, vestra doctrina unitatem universo Orbi petimus condonare. *Hactenus Justinianus*.

569 Commorantibus Romæ Monachorum Legatis, has Justiniani literas accepit Hormisda, & quoniàm nondùm adhùc patefacta ei fuerat eorum vafricies, quamvis illos mox remittere proposuerit, asserentibus illis insidias in itinere sibi esse paratas, retineri decrevit ad Legatorum suorum usque reditum. Ità S. Pontifex respondens ad ipsum Justinianum, sub datis IV. Nonas Septembris, quibus in literis significat quoquè se per eaundem portatorem quesita transmittere Sanctuaria. Sunt verò literæ hujusmodi.

Hormisda Justiniano Viro Illustri.

570 „ Ità magnificentiæ vestræ animum vigère novimus religionis affectu, ut beneficium à vobis in perfectione pacis Ecclesiæ velitis magis exigi, quàm rogari, judicantes meritis excellentiæ vestræ proficere, quod vos generalitatis desiderio contingit offerre. Undè & nos à vobis præsumptè quærimus tanquàm debitum, quod meritis vestris novimus esse profuturum; & ideò, Domine Fili, sub omni charitate salutantes, speramus ut immineatis operi, quod, Domino adjuvante, fundastis, memores Divini testimonii: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*.

571 „ Præterea Monachos, quos venisse Romam significastis, literis vestris ad propria mox voluimus reverti. Sed quià sub testificatione potentiæ Divinæ dicebant, per insidias in itinere paratas vitæ sustinere se posse discrimen, volentes redire Constantinopolim, passi non sumus violenter expelli. Quapropter necesse habuimus venientibus Legatis nostris, inquirere, qua reverà faciente causâ inter eos fuerit commota discordia.

572 „ Beatissimorum verò Apostolorum Petri & Pauli Sanctuaria, sicut religiosissimo quæsistis affectu, per harum portitorem sub omni veneratione transmisimus; optantes orationibus eorum, ut mentis vestræ oblatio, & desideria gratiæ sint Divinitatis accepta. Petimus itaquè, ut tàm de his quæ geruntur pro concordia, quàm etiàm de incolumitatis vestræ bono nuncietis sollicitudini nostræ gaudium, currente paginâ literarum. Data IV. Nonas Septembris Eutharico V. C. Consule. *Hactenus Hormisda ad Justinianum*.

573 Intereà Monachi, qui Romæ degebant, ut se bonam causam apud Pontificem habere viderentur, quasi pro catholica fide certantes, ad conficienda mendacia, hæreticorum more, animum adjecerunt, Victorem Diaconum atque Dioscorum coràm Pontifice de hæresis crimine accusantes; cujus rei causâ placuit Hormisdæ eosdem non dimittere Monachos ante Legatorum adventum, rescripsitque Justiniano, ut ageret cum clementissimo Imperatore, quatenùs & Victor Diaconus, ut dictum est, de hæresi à Monachis Scythicis infamatum, Romam mitteretur, causam fortè suam coràm accusatoribus dicturus. Ità in alia Epistola ad eundem Justinianum data, quæ talis est.

Hormisda Justiniano Illustri.

574 „ Eulogio virò clarissimo filio nostro deferente, literas Celsitudinis vestræ suscepimus, eoque remeante debitum persolventes salutationis officium, significamus Scythas Monachos allegasse plurima, quæ nos relinquere indiscussa non possumus; sed Legatorum nostrorum, Deo juvante, festinemus adventum: pro qua re eos in Urbe

„ credimus retinendos, à qua nec ipsi ordi- „ natione dissentiunt. Amplitudinem tamèn „ vestram retinere confidimus, quod de ipsis „ nobis præterito tempore literis destinatis „ scripserint. In quorum allegationibus cum „ Legatis remeantibus competēter fuerimus „ instructi, si quid reprehensione dignum co- „ gnitio nostra repererit, necesse est, ut circà „ eos teneamus Ecclesiasticam Disciplinam. „ Victorem præterea, qui Diaconi habere per- „ hibetur officium, cujus fidem hi ipsi Mona- „ chi vehementer accusant, vel alios qui „ perversas forsitan obiiciunt quæstiones, or- „ dinatione Domini filii nostri Clementissi- „ mi Imperatoris, ad Urbem vobis suggeren- „ tibus dirigantur, ut universas allegationes, „ de quibus contendunt, nos possimus agno- „ scere, *Hæc ad Justinianum Hormisda*.

575 Scripsit eodem tempore per eundem Eulogium ad Dioscorum Diaconum, & Apostolicæ Sedis Legatum, & quæ adversùs eum ex Monachorum depositione acceperat, in iisdem literis indicavit, addens sibi visū fuisse Episcopo Constantinopolitano causam delegare, ut ipse inter eos, & qui ab eis impetebantur, audiret. Quibus acceptis, Dioscorus rescripsit Pontifici, refutans quæ adversùs eum Monachi detulerant, causam Victoris Diaconi exponens, ac deniquè, ut se in puritate catholicæ fidei adhùc permanere ostenderet, in eisdem literis suæ fidei professionem inserere voluit. Sunt ergò Dioscori literæ tenoris sequentis.

Suggestio Dioscori Diaconi ad Hormisdam Papam.

576 „ Per Eulogium virum sublimem literas Beatitudinis vestræ suscepimus, in „ quibus significastis intentionem Monacho- „ rum Scytharum, & quomodò visum fuerit „ Apostolatui vestro Episcopo Constantino- „ politano causam delegare, ut ipse inter eos, „ & qui ab eis impetuntur, audiret: mihi qui- „ dèm non displicuerat, quià ubi conscientia „ cum Dei adjutorio, nulla formidine terre- „ tur, à nullo debet declinare, imò magis fe- „ stinare, ut per examen, quod verum est, om- „ nibus manifestetur.

577 „ Significastis mihi ab illis contesta- „ tionem datam, ut non mihi hæretici junge- „ rentur. Quos dicunt hæreticos ego ignoro, „ nisi illos fortè, qui Synodum Chalcedonēsē „ suscipiunt, quos ego Catholicos dico. Vi- „ ctor Diaconus dicitur; quidam cum isto „ antequàm nos Constantinopolim ingrede- „ remur, habuerunt contentionem de uno de „ Trinitate crucifixo, & de Christo compo- „ sito, & de aliis capitulis à nobis hìc posi- „ tis: obtulerunt contrà ipsum Libellum tàm „ nobis, quàm Episcopo Constantinopolita- „ no. Convenimus in domum Episcopi, ut „ inter eos intentionem, quæ vertebatur, „ agnosceremus. Prædictus Episcopus Sy- „ nodum Chalcedonēsem protulit; legit ante „ omnes omnia quæ sunt in eodem Concilio „ constituta, dicens: Præter ista nihil mihi „ aliud dicatur. Qui sequitur ista, potest in- „ ter Catholicos esse. Victor respondit: su- „ scipio similiter & Epistolas Papæ Leonis, „ & Sancti Cyrilli Epistolas Synodales, quæ „ sunt in Chalcedonensi Concilio allegatæ „ & manu subscribo, & Sacramentis confir- „ mo ista me suscipere, & præter ista nihil „ aliud prædicare: & si inventus fuero ali- „ quandò extrà ista aliud prædicans, nullam „ circà me peto misericordiam. Scythæ è „ contrà inchoaverunt dicere: Addatur & „ unus de Trinitate, Nos è contrà diximus: „ Quod non est in quatuor Conciliis defini- „ tum, nec in Epistolis Beati Leonis Papæ „ nos nec dicere possumus, nec addere. Di- „ splicuit hoc dictum. Victor autèm utrùm „ sincero animo hæc diceret an dolosè, quis „ nosse potest, nisi qui corda cognoscit? Ver- „ ba ista nos audivimus, Dei est animum ju- „ dicare. Posteà finè nobis magnificus vir „ Vitalianus Magister militum inter se & „ Episcopum Constantinopolitanum vocave- „ runt prædictum Victorem, locuti sunt „ cum eo: quid definierint inter se, nescimus. „ Posteà nec Victor ad nos venit, nec est „ causa dicta.

578 „ Isti tamèn Scythæ, sciat Beatitu- „ do vestra, omnes qui accipiunt Synodum „ Chalcedonensem, Nestorianos dicunt, di- „ centes: non sufficit Synodus contrà Nesto- „ rium, & sic debere Synodum suscipere quo- „ modò ipsi exposuerint: qui homines quales „ sunt, & quales intentiones habent, & quid „ volunt in fide Catholica introducere, cum „ Dei adjutorio manifestatum est omnibus „ Catholicis: nec indiget causa mea labore, „ quam pro sua misericordia Deus produxit „ ad lucem.

579 „ Ego quod à Patribus didici, quod „ semper Ecclesia Catholica servavit, non „ tacui, non abscondi. Unus est Deus, de quo „ Moyses loquitur, dicens: *Audi Israel, Dominus Deuus tuus, Deus unus est*. Et in alio „ loco ait: *Dominus solus docebat eos*. Unius „ substantiæ credimus Trinitatem, quomo- „ dò prædixi, unam Deitatem, tres Perso- „ nas, quià nec plures Deos dicimus, cre- „ dentes unum Deum esse, idest, Patrem & „ Filium & Spiritum Sanctum, nec tres Per- „ sonas negamus, nè Sabellii dogma videa- „ mur sequi. Verum est personam Filii, idest „ Verbi Dei, consubstantialem Patri, & ipsa „ caro facta est; ipsa in utero Mariæ habita- „ vit; ipsa naturam humanam suscepit sine „ peccato: Ipse Filius Dei homo factus, na- „ tus est de Virgine Maria; propterquòd „ eam Dei genitricem dicimus & credimus, „ quià unitas Divinitatis & Humanitatis, „ quæ fieri cœpta est, ex quo Mariæ Ange-

lus

„ lus Gabriel annunciavit, dicens: *Ave Maria gratia plena; Spiritus Sanctus superveniet in te, &c.* non tantùm in utero non est „ divisa, sed nec in partu, nec in nutrimentis, nec in passione, nec in sepulcro, nec „ in Resurrectione, nec in Cœlo separata est; „ quià unus est Filius Dei Dominus noster „ Jesus Christus, non in persona divisus, „ non in naturis separatus, neque in potentia „ diversus. Idem est namque & sustinens „ passionem, quià omnes homines, aut dividens, quemadmodùm Nestorius; aut negans, quomodò Eutyches; aut minùs Incarnationem credens, quomodò Apollinaris; aut phantasiam introducens, quomodò „ Manes, à fide catholica sunt incisi; homines operarii iniquitatis, & hostes doctrinæ „ Apostolorum.

580 „ Ista didici, ista audivi à Majoribus nostris: & si fortè extrà ista quid debeamus sequi, ignoro, exponente Beatitudine vestra, necesse est me sequi. Maxentius tamèn, qui sub Abbatis vocabulo dixit se congregationem habere, si interrogetur ant cum quibus Monachis vivit, aut „ in quo Monasterio, aut sub quo Abbate „ Monachus factus est, dicere non potest. „ Similiter & si de Achille dicere voluero, „ rem facio supervacuam; cui sufficit semper „ latère propter conscientiam suam ab omnibus Catholicis damnatam. Data Idibus „ Octobris, Eutharico Consule. Accepta xv. „ Kalen. Decembris, Rustico V.C. Consule. *Hactenus Dioscori suggestio*.

581 At Legati Monachorum, jussi, ut dictum est, Legatorum Apostolicæ Sedis expectare reditum, cùm cognovissent se malam fovère causam, fugam arripere tentarunt: verùm re ad Pontificem delata, eos restringi, & usque ad Legatorum suorum reditum custodiri jussit, ut ipsemet Hormisda testatur in Epistola 63. ad eosdem Legatos, data 111. Nonas Decembris, in cujus fine hæc habet: „ De personis Scytharum Monachorum Justinianus vir illustris nobis scripsit, quarum „ exemplaria literarum fraternitati vestræ „ direximus, qui cùm nollent sustinere vestræ dilectionis adventum, & observationum moras se dicerent ferre non posse, tentaverunt clàm de Urbe discedere; quos „ tùm non fecimus sollicitiùs custodiri, ea, „ quæ de vobis contraria dixerunt, volentes „ agnoscere, ut cùm reversi, Deo propitio, „ fueritis, eorum error rationabilibus adhortationibus corrigatur. *Hæc Hormisda*. Hæc quidèm non ferentes Monachi, varias turbas Romæ excitarunt, novas de Religione quæstiones proponentes, zizaniam discordiarum in populum disseminantes, ac plura alia perpetrantes, quæ Hormisda in literis recenset datis ad Possessorem Episcopum Afrum temporis sequentis.

Hormisda Possessori Episcopo.

582 „ Sicut rationi congruit, ut consulant ambigentes, ità par est respondère „ consultos, quià ipse impellit in errorem, „ qui non instruit ignorantem; nec quidquam „ aptius est studioso Religionis, quàm inquisitio veritatis, quandò faciliùs devium „ vitat, qui iter, per quod graditur, rogat. „ Sed priusquàm respondendi curam de his, „ quæ dilectio tua percunctatur aggrediar, „ libenter in literis tuis fidei tuæ me fateor „ invenisse fervorem, cujus calore succensus „ redivivam in illis partibus infidelium perversitatem vigère suspiras. Dignissimus dolor, qui dedita Deo corda contristet; nec „ enim est apud eos lapsus inlamentabilis, „ quibus est igniculus charitatis; quià unum „ spiritualium votum est salus inconcussa „ cunctorum. Sed non est ignota Ecclesiæ „ Dei de hujusmodi procellis, aut insueta „ tempestas; & quamvis rectoris sui gubernaculo inconcussa persistat, variis tamèn „ insurgentium fluctuum laborat vexata turbinibus. Nàm undè est psalmidici vox Prophetæ, qui ipsius Ecclesiæ personam spiritu, quo impellebatur, assumens: *Sæpè*, „ inquit, *expugnaverunt me à juventute mea*; „ *etenim non potuerunt mihi?* Concutiunt, „ sed in nihilo prævalebunt; adhùc in area „ fumus, mixta sunt frumenta cum paleis, „ gemunt boni consortia malorum, sed superest flamma non necessariis, & parata „ sunt horrea jàm probaris. Ubi terrarum „ non est ista permixtio? Nos fixis decet insistere vestigiis: proficiemus inter adversantes propriis bonis, si erroribus non involvamur alienis. Probat enim virtutis „ suæ validum robur, qui cùm impellitur, non „ movetur.

583 „ Ubi non variæ tentationis aculei? „ Quales per hunc ferè jugem annum quorundam Scytharum, qui Monachos præseferebant specie, non veritate; professione, „ non opere, subtili tectas calliditate versutias, & sub Religionis obtentu famulantia odiis suis venena pertulimus, studentes „ eos ab interno vulnere medicabilis patientiæ moderamine sanare, Beati Pauli monita non tacentes: *Noli verbis contendere*; „ *ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem* „ *audientium*. Sed quandò virus, quod viscera penetravit, evellitur? Quandò corda „ malè sibi credula veritatis obtemperant institutis? Quandò induit obedientiæ humilitatem opinionibus suis vallata superbia? „ Quandò acquiescunt paci contentionum „ studiis assueti, sola certamina amantes de „ Religione captare, & mandata negligere? „ Nunquàm apud eos charitas novo commendata præcepto, nunquàm pax dominico relicta discessu, una pertinacis cura

pro-

„ propositi, rationi velle imperare, non credere; contemptores auctoritatum veterum, „ novarum cupidi quæstionum; solam putantes scientiæ rectam viam quâlibet conceptâ facilitate sententiam: eousquè tumoris elati, ut ad arbitrium suum utriusque Orbis „ putent inclinandum esse judicium; nec in „ numero fidelium deputantes sequaces traditionis paternæ, si suæ viderint cedere „ nolle sententiæ; docti crimina serere, obtrectationum venena componere, integrum Ecclesiæ corpus odisse, seditiones instruere, invidiam concitare, & pro obedientia, quæ in cœnobiis Principatum regularis obtinet disciplinæ, obstinationem „ pertinacis amare superbiæ,

584 „ Non illos potuimus monitis, non „ mansuetudine, non auctoritate comprimere. In publicum usquè prodiere conventum, ad concussionem quietis circà Regum etiàm statuas inclamantes; & nisi fidelis populi constantia restitisset, per diabolicæ femina nefanda zizaniæ apud illos dissensionem & discordiam commovissent, „ per quos adjutorio Dei de Religione eorum est pulsa dissensio. De eis verò probavimus propheticâ Apostolum voce dixisse: „ In novissimis diebus instare tempora periculosa, & fore homines tantùm sui amatores, habentes formam pietatis, virtutem autèm ejus abnegantes; itaquè esse vitandos. Hæc ideò dilectioni vestræ indicanda sub occasione credidimus, nè, si illinc fuerint fortè delati, ignorantes quemadmodùm se in Urbe Romana tractaverint, sub aliqua verborum simulatione deciperent.

585 Hęc itaquè in prælibata Hormisdæ Epistola de gestis Scytharum Monachorum in Urbe Roma. Prosequitur indè Pontifex respondère ad Consulta Possessoris circà librum Fausti Episcopi, quem à Romana Ecclesia nullatenùs recipi declarat; sed & prædicti Monachi dignoscentes se non posse Legatorum Apostolicæ Sedis ferre præsentiam, veriti, nè per eos convincerentur hæretici, ante illorum adventum Roma se subducere sunt conati; proindè opportunitatem temporis nacti, publicis affixis contestationibus, duodecim anathematismos continentibus, qui in Maxentii Scythæ scriptis inserti leguntur, clàm arreptâ fugâ ab Urbe discesserunt. Indè propter allegatam Hormisdæ Epistolam scripsit Maxentius adversùs illam Apologiam mendaciis refertam; quod cùm per eam perstringi videretur, negavit in primis esse à Pontifice scriptam, sed ab adversariis sub Hormisdæ nomine confictam: ex quo factum est, ut Joannes Cochlęus vir aliundè doctus, & hæreticorum nostri temporis egregius refutator, deceptus ab ejusmodi Apologia, quam à catholico Viro exaratam credidit, & ipse quoquè abjudicavit Hormisdæ; cùm aliundè ex stylo, & serie historiæ, ex ratione quoquè argumenti, constet esse Hormisdæ. Dicit insuper in eadem Apologia, se cum suis à defensore fidei Roma expulsum, quod quidèm pariter manifestum est mendacium; cùm ex superiùs dictis constet, Pontificem eos retinere voluisse usque ad adventum Legatorum, quinimmò fugam tentantes restringi jussisse, atque custodiri. Exposuit insuper Maxentius in eodem scripto, Dioscorum & alios Apostolicæ Sedis Legatos asseruisse, sic Christum unam esse personam in Trinitate, ut non fateri voluerint Christum esse Deum Verbum, se æquivocè intelligere eos vocem personæ, non pro supposito, sive subsistentia, sed quempiam alterum repræsentantem appellare personam. Sed accipe Maxentii verba, „ Loci opportunitas exigit à nobis, qualiter „ & cùr hæretici, ex quibus cùm unus Dioscorus unam personam prædicantes Christum ex Trinitate: unum ex Trinitate „ Christum confiteri nullatenùs acquiescant. „ Et indè. Personam igitur Dei verbi habere asserunt Christum, non autèm quòd ipse Deus Verbum sit Christus; sicut personam Dei videbatur habere Propheta, qui „ dicebat ad Israel: *Audi populus meus, & loquar Israel, & testificabor tibi: Deus, Deus tuus ego sum, &c.* Secundùm hunc ergò modum unam personam asserunt hæretici esse „ ex Trinitate, non quod hic Christus unus „ sit ex Trinitate, sed quia Verbi Dei in se „ habitantis personam habeat, quæ una est „ ex Trinitate; ut sic Vicarius quodammodo, sive Minister sit Verbi Dei Christus, „ non autèm ipse Deus Verbumt sit Christus, *Hæc Maxentius*, qui de calumnia convincitur ex ipsa Dioscori fidei confessione inserta in suprà ejusdem Dioscori Epistola recensita ad Hormisdam Papam data. Hęc itaquè quantum ad Scytharum Monachorum gesta, quorum causa nunquàm absoluta, nisi in V. Generali Constantinopolitana Synodo sub Justiniano Principe celebrata.

CAPUT XVII.

An dicere, unum de Trinitate passum, sive Crucifixum, adversetur Catholicæ Fidei.

586 Excitatâ, ut diximus, à Monachis Scythis controversiâ de uno ex Trinitate crucifixo, resistentibus hujusmodi novitati, aut novo modo loquendi Apostolicæ Sedis Legatis primùm, indè ipso Pontifice Hormisda, non otiosum erit examinare, an modus iste loquendi, hæresim, aut errorem involvat aliquem fidei catholicæ adversativum, & quatenùs errorem non involvat, quarè nec Legati, nec Pontifex hanc locutionem admittere voluerint. Et certè per se, nec

nec

nec hæresim, nec errorem involvere videtur. Etenim Maxentius in septem Capitibus suæ Confessionis Fidei, quam adjecit ad Epistolam datam ad Episcopos Afros, cujus initium, *utile & pernecessarium*, exponens quartum Caput, quod erat de uno ex Trinitate crucifixo, sic ait: „ Trinitas etiàm post Incarnationis Mysterium Trinitas mansit, quià „ idem Deus Verbum etiàm cum propria car„ ne unus est ex Trinitate, non quòd caro „ ejus sit de substantia Trinitatis, sed quià „ caro Dei Verbi est, qui est unus ex Trini„ tate. *Hæc Maxentius*, cui expositioni non dissenserunt Episcopi Afri, qui totam fidei confessionem illius etiàm approbaverunt.

587 Porrò eandem locutionem admisisse Proclum Archiepiscopum Constantinopolitanum in Epistola data ad Joannem Episcopum Antiochenum, auctor est Liberatus in Breviario Cap. 10. sic dicens: „ Scripsit au„ tèm idem Proclus Epistolam ipsi Joanni, „ cui & tomum suum direxerat, in qua di„ cit, dicentes autèm iterùm passibilem „ Deum, ideſt Chriſtum, confitemur eum „ non esse passum quod est, sed quod factum „ est, ideſt propriâ carne: & ità prædican„ tes nullo modo fallimur; quoniàm quidèm „ & unum ex Trinitate secundùm carnem „ crucifixum fatemur, & Divinitatem passi„ bilem minimè blasphemantes, &c.

588 Post hæc verò Justinianus Imperator in Edicto fidei dato ad Epiphanium Episcopum Constantinopolitanum, utitur eadem locutione, dum ait: „ Pauci quidam infi„ deles, & alieni à Sancta Dei Catholica & „ Apostolica Ecclesia contradicere judaicè „ ausi sunt adversùs ea, quæ ab omnibus Sa„ cerdotibus rectè observantur, probantur, „ & annunciantur; negantes Dominum no„ strum Jesum Christum unigenitum Filium „ Dei & Deum nostrum incarnatum ex Spi„ ritu Sancto & Sancta Gloriosâ, semperque „ Virgine & Deipara hominem factum & „ crucifixum unum esse Sanctæ & consub„ stantialis Trinitatis coadorandum & con„ glorificandum Patri & Sancto Spiritui, „ consubstantialem Patri secundùm Deita„ tem, consubstantialem nobis secundùm „ humanitatem, passibilem carne, eundem „ impassibilem Deitate. *Hæc & alia similia* „ *Justinianus*.

589 At occasione hujus Confessionis, sive Edicti Fidei, fluctuantibus nonnullis Ecclesiæ Romanæ Clericis, nùm Justiniani locutio de uno ex Trinitate crucifixo foret admittenda, quam instantibus Scythis Monachis admittere renuit Hormisda, Anatolius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconus consuluit Ferrandum Diaconum Carthaginensem virum doctrinâ conspicuum, & Sancti Fulgentii Discipulum, qui datâ Epistolâ ad ipsum Anatolium, sic ad quæsitum inter multa respondit: „ Propter istos ista dixi; qui nunc „ audientes unum de Trinitate passum, di„ cunt, adde secundùm carnem: quasi ali„ ter intelligi debeat, etiàmsi ego non ad„ dam, vel addere multùm necessarium sit, „ quod etiàmsi non additur, apparet. Liben„ ter autèm exigi à me patior, quod ultrà „ addere sum paratus. Incunctanter profert „ lingua, quod retinet conscientia. Unus „ de Trinitate Filius Dei Jesus Christus, qui „ est una persona de tribus personis, passus „ est secundùm carnem. *Et post multa sub*„ *jungit*: Superest nunc in conclusione hujus „ voluminis eisdem duabus sententiis, de „ quibus inter se disputantium fratrum pro„ lixa sit altercatio, nè qua remanere vel su„ spiciosis videatur ambiguitas, dare quan„ dam fidei regulam, qua præcedente, simpli„ citas loquentium manifestetur, & audien„ tium removeatur scandalum. Dicturus er„ gò unum de Trinitate passum, addat priùs: „ Omnipotentis Dei unam substantiam, tres „ esse personas, ex quibus una persona, ideſt „ Filius Dei permanens, homo factus, na„ tus & passus sit, neque Patre, neque Spi„ ritu Sancto pariter incarnato; quamvis „ opus nostræ redemptionis tota fuerit Tri„ nitas operata. *Hæc Ferrandus*. Ex quo liquet, non damnare locutionem illam, quæ dicit, *unum de Trinitate passum*, licèt ad majorem cautelam, & ad auferendam omnem ambiguitatem consultiùs sit addere, secundùm carnem.

590 Et sanè Joannes hujus nominis II. receptâ Justiniani Epistolâ per Hypatium atque Demetrium Episcopos Imperatoris fungentes Legatione, delatâ atque in ea lectâ fidei confessione ejusdem, non rejecit locutionem de uno ex Trinitate passo, sed integram & verè catholicam approbavit, ut liquet ex ejusdem Joannis Epistola, data Avieno Senatori, Liberio, Severino, & aliis Viris illustribus, cujus initium, *olim quidèm illustres & magnifici Filii*, ubi inter alia hæc habet: „ Nunc tamèn, nè quid de vestris sen„ sibus relinquatur ambiguum, quid Epi„ stolæ tenor habeat, quid textus dogmatis „ contineat, breviter insinuare curavi. Ju„ stinianus siquidèm Imperator filius noster, „ ut ejus Epistolæ tenore cognovistis, de his „ tribus quæstionibus orta certamina fuisse „ signavit: Utrùm unus ex Trinitate Chri„ stus & Deus noster dici potest: hoc est, una „ de tribus personis Sanctæ Trinitatis Sancta „ Persona. An Deus Christus carne per„ tulerit impassibili Deitate. An propriè & „ veraciter Mater Domini nostri Jesu Christi „ Maria semper Virgo debeat appellari. Pro„ bavimus in his catholicam Imperatoris fi„ dem, & ità esse Propheticis & Apostolicis, „ vel Patrum exemplis evidenter ostendimus. „ Unum enim ex Sancta Trinitate Christum „ esse, hoc est, unum de tribus Sanctæ Tri„ nitatis Personis, sanctam esse Personam,

quam

„ quam Græci Hypostasin dicunt, in his „ exemplis evidenter ostendimus. *Hæc Joannes*, subjungens postea diversa testimonia, & inde concludens, refert Procli testimonium, qui ait: „ Quid enim nos sapimus atque sentimus, quià in ipsa Divina natura; qua „ conjunctus & unitus est Filius Patri, San„ ctoque Spiritui, non dicimus eum Deitate „ passum fuisse, sed carne, quam pro nobis „ assumpsit ex nobis. Unus igitur ex Trinitate crucifixus est carne, qua factus est, „ non tamen Deitate, qua unitus est Patri „ & Spiritui Sancto, perpessus est, nè & il„ los crucifixos pariter asseramus.

591 Cœterùm ex vi argumentationis ejusmodi locutionem admittendam concluditur. Negari quidem sine fidei jactura non potest Christum esse unam personam de Sancta Trinitate; non enim admittitur in Christo persona humana, ut impius Nestorius blasphemabat, sed unica est in Christo persona, & illa Divina est, Dei scilicet Verbi, quæ una est de Sancta Trinitate. Undè Paulus 1. ad Corinth. cap. 8. *Unus Deus Pater*, inquit, *ex quo omnia & nos in ipso: & unus Dominus noster Jesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum*. Omnia per Jesum Christum propter personam Verbi in eo; nàm, ut ait Joannes in Evangelio cap. 1. de Dei Verbo dictum est, *omnia per ipsum facta sunt*, inquiens: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum: omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est*. Nec filius Dei esset, nec dici posset, quomodò Catholica fides illum prædicat, nisi persona Verbi esset, nàm sola Dei Verbi persona filius Dei est; ac ideò Christus Dominus noster, quià persona Dei Verbi est, rectè filius Dei est & dicitur. Itaquè recta argumentatio est: Christus est una persona de Sancta Trinitate, atqui Christus passus est: ergò una persona de Sancta Trinitate passa est; quòd si negetur hæc consequentia, fiat reductio argumenti per impossibile, & dicatur: Una persona de Sancta Trinitate non est passa, atqui Christus est una persona de Sancta Trinitate, ergò Christus non est passus. Sivè sic: nulla persona de Sancta Trinitate est passa, sed Christus est una persona de Sancta Trinitate, ergò Christus non est passus: sequitur ergò hæretica conclusio.

592 Sed dicent fortè, cùr Hormisda ejusmodi locutionem, si verè catholica, illam proponentibus Monachis Scythis damnavit, atque rejecit? Dicendum, Hormisdam illam non damnasse, nec constat à Pontifice fuisse damnatam, sed tantùm noluisse admittere, ut insistebant Monachi Scythæ: & quidèm rationabilibus de causis; nàm in primis Monachi Scythæ afferebant, in Concilio Chalcedonensi non fuisse sufficienter provisum contrà Nestorii errorem, ac proindè pernecessarium judicabant, ut eidem Concilio fieret additio, de uno de Sancta Trinitate passo. Hoc sanè temerarium erat, calumniamque Concilio, & sexcentis Patribus, qui eidem interfuerunt inferens. Eorum ergò procacitati, arrogantiæ, atque temeritati obsistens Hormisda, tale propositum additamentum meritò admittere recusavit: suspicans ex hoc de aliquo Monachorum dolo, quorum fides suspecta erat, cùm viderentur in Eutychianismum declinare; poterantque ex tali admisso additamento subdolè Eutychetis hæresim confirmare; quæ suspicio augebatur ex eo, quòd, ut scribit Ferrandus Diaconus Carthaginensis in prælaudata Epistola ad Anatolium Ecclesiæ Romanæ Diaconum, ipse Eutyches in Synodo Chalcedonensi petierit Apocrisariis S.R.Ecclesiæ, ut hujusmodi additamentum fieret; necnon & Anastasium Imperatorem Eutychianâ labe infectum hoc idem postulasse, refert Dioscorus Apostolicæ Sedis Legatus in suggestione ad Hormisdam de controversia Monachorum Scytharum, suprà à nobis recensita.

593 Sufficienter insuper fuisse provisum in Synodo Chalcedonensi adversùs Nestoriū, aliasque præcedentes hæreses, ipsum fidei decretum à Patribus editum in fine Actionis 5. palàm ostendit. In eo namquè, recitatis Symbolo Nicæno, ac altero Symbolo Constantinopolitano receptis atque confirmatis, & recensitis hæreticorum præcipuè Eutychetis atque Nestorii blasphemiis, sic definitum legitur: „ Sequentes igitur Sanctos Patres, „ unum eundemque confiteri Filium & Do„ minum nostrum Jesum Christum consonanter omnes docemus, eundem perfectum in „ Deitate, & eundem perfectum in humanitate, Deum verum & hominem ex anima „ rationali & corpore, consubstantialem Patri secundùm Deitatem, consubstantialem „ nobis eundem secundùm humanitatem, per „ omnia nobis similem absque peccato: ante „ sæcula quidèm de Patre genitum secundùm „ Deitatem, in novissimis autèm diebus eundem propter nos, & propter nostram salutem ex Maria Virgine Dei Genitrice secundùm humanitatem, unum eundemq; Christum, Filium, Dominum, Unigenitum, „ ex duabus naturis inconfusè, immutabiliter, indivisè, inseparabiliter agnoscendum; „ nusquàm sublatâ differentiâ naturarum „ propter unitionem, magisque salvâ proprietate utriusque naturæ, & in unam personam atque subsistentiam concurrente: „ non in duas personas partitam, aut divisum, sed unum eundemque Filium & Unigenitum Deum Verbum, Dominum Jesum „ Christum, sicut ante Prophetæ de eo, & „ ipse nos Jesus Christus erudivit, & Patrum „ nobis Symbolum tradidit. His igitur cum „ omni undiquè scrupulositate exactâ curâ & di-

„ & diligentiâ à nobis disposita, definivit „ sancta & universalis Synodus, alteram „ fidem nulli licere proferre, aut conscribe- „ re, vel componere, aut sentire, aut alios docere. *Hactenus Definitio Fidei*, ubi postea aliter sentientes anathematizantur. Ex qua liquet Nestorianæ blasphemiæ, præciso quocumque novo additamento, fuisse sufficienter provisum; cùm enim Nestorius diceret duas in Christo personas, sicut & duas naturas, humanam scilicet, & Divinam; definientibus Patribus unam tantùm in Christo personam in duabus naturis, & hanc Divinam, nimirùm Dei Verbi, ad refellendam Nestorianam hæresim non opus erat quidquam novum addi.

594 Minùs quoquè quidquam addendum esse videtur ad perfectam refutationem doctrinæ Nestorii, si attendatur doctrina Sancti Leonis Magni in Epistola Synodica data ad Flavianum Episcopum Constantinopolitanum, cujus initium: *Lectis dilectionis tuæ literis*, relectâ & receptâ Act.2.Concilii Chalcedonensis, ubi inter plura de fide à Sancto Pontifice exarata, expositâ adversùs Nestorium doctrinâ catholicâ de unitate personæ in Christo sub §.5. subjungit: „ Propter hanc „ unitatem personæ in utraque natura in- „ telligendam, & Filius Hominis legitur „ descendisse de Cœlo, cùm Filius Dei car- „ nem de ea Virgine, de qua est natus, as- „ sumpserit. Et rursùs, Filius Dei cruci- „ fixus dicitur ac sepultus, cùm hæc non „ in Divinitate ipsa, qua Unigenitus con- „ sempiternus & consubstantialis est Patri, „ sed in naturæ humanæ sit infirmitate per- „ pessus. Undè Unigenitum Filium Dei „ crucifixum & sepultum omnes etiàm in „ Symbolo confitemur, secundùm illud „ Apostoli dictum: *Si enim cognovissent*, *nunquàm Dominum Majestatis crucifixissent*. Hæc Beatus Leo. Dicente ergò Sancto Pontifice Filium Dei crucifixum, atque sepultum, ex consequenti asseruit unum de Trinitate crucifixum & sepultum; nàm Filius Dei unus est de Trinitate. Non ergò necessaria erat nova & explicita illa additio ad refutandam Nestorii hæresim de uno de Trinitate crucifixo, si tùm ex definitione Concilii, tùm ex doctrina Beati Leonis hoc idem colligi poterat. Urgentibus ergò Monachis Scythis faciendam hujusmodi additionem, quasi in Chalcedonensi Synodo non fuerit sufficienter provisum contrà hæresim Nestorii, locum suspicandi dederunt subdolè hoc ab eis postulari, nec sine aliquo perverso fine, aut sinistra intentione, ratione cujus suspicionis repelli meruerunt.

595 Deniquè prælibatam locutionem, quæ dicit unum de Trinitate passum & crucifixum, potuisse sinistram habere interpretationem, tradit Ferrandus Carthaginensis Diaconus in sæpè citata ad Anatolium Diaconum Ecclesiæ Romanæ Epistola, qui triplici de causa in malum sensum accipi potuisse tradit. Primò intepretando aliam esse Trinitatem, alium unum de Trinitate, sicut alia est Civitas, & alius unus est de Civitate: „ Recordor aliquandò (inquit) triplicem me „ intellexisse causam, quæ dubitare quos- „ dam de hac sententia cogeret. Prima sci- „ licet, nè quadam separatione intercedente „ alia esset Trinitas, & alius qui unus esset „ de Trinitate; sicut alius est Pater, alius est „ Filius, quandò de Patre Filius esse dicitur; „ & alia Civitas, aliusque homo, qui de Ci- „ vitate esse narratur. *Hæc Ferrandus*. Et meritò propter doctrinam Discipulorũ Theodori Episcopi Mopsuesteni asserentium, Christum Dominum Filium Dei esse, non tamèn unum ex Trinitate, sed alium à Trinitate, prout Dionysius Exiguus in Epistola ad Pastorem adnotat, inquiens: „ Temporibus „ Antistitis nominati (Idest Procli) Theodo- „ sio Imperatore regente Rempublicam, per „ Syriam & Armeniam Discipuli Theodori „ Mopsuestenæ Civitatis Episcopi, pravam „ fidem, corrupto Symbolo, rudibus popu- „ lis exorsi sunt intimare, calliditate subti- „ lissima Beatam Trinitatem sic unius essen- „ tiæ prædicantes, ut Christum Dominum „ nostrum, unum ex Trinitate nullatenùs „ faterentur, undè sequebatur hæc inepta „ suæ temeritatis absurditas, ut quia Chri- „ stum constat unum esse Deum ac Domi- „ num, quatuor personas in tribus adstrue- „ rent, duosque Dei filios proculdubiò præ- „ dicantes. Sed huic impietati mirè Ponti- „ fex antefatus obsistens, docuit Christum „ Dominum nostrum & in principio Verbum „ apud Deum, & Deum Verbum unum de „ Trinitate esse, per quem omnia facta sunt. „ *Hæc Dionysius Exiguus*.

596 Altera causa allegata à Ferrando est, nè dicendo unum de Trinitate passum, inferretur Divinitatem, sivè Divinam substantiam passibilem. *Secunda verò causa*, inquit, *dubitationis videtur*, *nolentes dicere unum de Trinitate passum*, *nè Divina substantia fieri passibilis videatur*. Et hoc magis periculosum videbatur propter Eutychetis hæresim, ad quam declinare præcipuè videbantur Monachi Scythæ. Non enim ex duabus naturis in unitate personæ Christum Dominum constare volebat Eutyches, sed unâ dumtaxat naturâ: dicebat utiquè ex duabus naturis fuisse ante adunationem, post adunationem verò unam effectam. Ità S.Leo in prælaudata Synodica ad Flavianum Epistola sub §.6. inquiens: „ Cùm autèm ad interlocutionem „ examinis vestri Eutyches responderit, di- „ cens: Confitecor ex duabus naturis fuisse „ Dominum nostrum ante adunationem, post „ adunationem verò unam naturam confi- „ teor. Miror tàm absurdam, tàmque per- „ versam ejus professionem, nulla judican-

„ tium increpatione reprehensam, & sermo-
„ nem nimis insipientem, nimisque blasphe-
„ mum, ità omissum, quasi nihil, quod offen-
„ deret, esset auditum. *Hæc B.Leo*, qui in subsequentibus docet Eutyehetem separasse à Christo humanam naturam, hoc est, voluisse post unionem Divinam tantùm in Christo remansisse naturam, absorta à Divina natura humana, sivè in Divinam conversa; cujus rei causâ qui huic favebant errori, addendum esse volebant *unum de Trinitate* passum, & hac admissa à Catholica Ecclesia locutione, possent in sensu suæ hæresis illam interpretare.

597 Tertia deniquè causa, quam Ferrandus consignat, cùr dubitare fecerit quosdam, dicendi unum de Trinitate passum, nititur in eo, quòd aliquis posset inferre, unum esse Filium Trinitatis. Inquirenti enim quinam sit unus ille de Trinitate passus, si respondeatur, Filius, posset inferre, aut Filiorum esse Trinitatem, aut Trinitatis esse Filium. Si verò dicatur, illum unum de Trinitate esse Deum, posset subjungere, ergò non esse unum de Trinitate, eùm sola Trinitas sit unus Deus. Ipsius verba sunt: „ Tertia dubitationis cau-
„ sa est, nè dicentibus, unus de Trinitate
„ passus, inquisitor acerrimus dicat: Quis
„ unus? Et respondentibus, Filius; dicat
„ iterùm: ergò si unus est Filius de Trinita-
„ te, velut unus est Trinitatis, Filiorum est
„ Trinitas, aut Trinitas est Filius? Respon-
„ dentibus, Deus, dicat: Quomodò est quis-
„ piam unus de Trinitate, cùm non sit unus
„ Deus, nisi Trinitas? *Hactenus Ferrandus*, qui proindè ad auferendam quamlibet ambiguitatem aut falsam, sive erroneam interpretationem, docuit addendum esse, *in carne*, hoc est, unum de Trinitate passum in carne, secundùm scilicet assumptam humanitatem; in quo sensu & Joannes Papa suprà allegatus locutionem Justiniani comprobavit, & docuerat Proclus apud Liberatum loco suprà allegato, relatus etiàm ab eodem Joanne Papa, ut visum est.

CAPUT XVIII.

De iis, quæ acciderant in Ecclesia Thessalonicensi, adveniente Joanne Episcopo Apostolicæ Sedis Legato.

598 Rebus Constantinopoli compositis, & peractis omnibus, quæ hactenus recensuimus, placuit Apostolicæ Sedis Legatis operam dare pro concilianda Ecclesia Thessalonicensi, quam in eorum transitu propter allegatam ab illius Episcopo excusationem irreconciliatam dimiserunt: quarè quemadmodùm erant in votis, ex conventione inita cum prælibato Episcopo illùc adeundi unus ex ipsis, in cujus præsentia coacta Synodo nationali, res componi possent, missus est Joannes Episcopus unà cum Epiphanio Presbytero, atque Licinio Comite. Profecti ergò sunt post III. Kal. Julias; nàm eo tempore Joannem Episcopum atque Apostolicæ Sedis Legatum moram adhùc fecisse Constantinopoli, eorundem Legatorum suggestio ad Hormisdam in causa controversiæ Monachorum Scytharum, eâdem die data, palàm ostendit. Cùm itaquè pervenissent Thessalonicam, perlatâ notitiâ ad Dorotheum Episcopum, selectis Aristide Presbytero & duobus Episcopis, quos sciebat esse adversarios negotii, direxit ad Joannem, cum quibus tractatum Joannes habuit de subscriptione libelli; illis verò nutantibus, indèque palàm fatentibus esse in libello Capitula aliqua corrigenda, re infectâ discesserunt. Sed alterâ die, iterùm convenientibus præfatis Episcopis, antequàm quidquam locuti fuissent, factâ populari seditione, occisis duobus pueris ab Episcopis seditionis consciis, in Joannem irruerunt, caputque ejus in duas partes frangentes, ac renes pariter ejusdem dissipantes.

599 Arte & studio Dorothei Eutychiani excitatam fuisse hujusmodi adversùs Legatum, sociosque ejus seditionem, Germanus & reliqui Legati in suggestione ad Hormisdam datâ testantur, referentes eundem Dorotheum biduo ante adventum Legati, super duo millia baptizasse, & frumenta in tanta copia populo erogasse quæ potuissent ad tempora sufficere, ut hâc viâ præfatus populus ad nutum suum penderet. Subjungentes, & malitiam hanc addidisse, ut plebi diceret ex adventu Legati rectam fidem fore immutandam. Hujus seditionis mentio fit in libello Synodico, licèt diverso modo ab enunciato evenisse ibi referatur. Etenim sic se habet:
„ Cùm igitur Anastasius in lecto impiam ani-
„ mam fulgure ab irato Deo immisso efflasset,
„ eique Justinus pius in Imperio successisset,
„ Beatus Hormisda Papa Romanus plurimos
„ Episcopos Thessalonicam misit, ut sacram
„ Chalcedonensem Synodum confirmarent.
„ Quam Divinam & Sanctam Synodum, qui
„ malè sentiebant, noctu crudeliter incensâ
„ domo, ubi erant congregati, dissiparunt;
„ & sanctos illos Viros semiustulatos abegerunt. *Hæc in prælaudato libello*. Verùm aliter evenisse superiùs dicta demonstrant, quæ ex recensenda inferiùs Legatorum relatione missa ad Hormisdam Papam, manifestiora fient.

600 Tanti patrati facinoris evulgata fama Romam usque pervenit, præcessitque adventum literarum, quas Legati eâdem de re ad Hormisdam miserant; nec eas expectavit Sanctus Pontifex, qui mox ac talia audierat ad eosdem Legatos fecit literas, quibus enarratis, priùs quæ de ejusmodi seditione perlata fuerant, mandat, ut agant cum

Prin-

Principe, quatenùs compelleret Dorotheum Episcopum Thessalonicensem & Aristidem Presbyterum, quorum operâ seditionem popularem excitatam acceperat, Romam venire, causam ibi coràm se dicturos. Sunt verò literæ ejusmodi.

Hormisda Germano, & Joanni Episcopis, Felici & Dioscoro Diaconis, & Blando Presbytero.

601 „ Cùm nos Ecclesiasticæ prosperitatis gaudia sublevarent; & propè plenum laboris vestri fructum quotidiè carperemus, repentè nos inimica universi, quæ repentè successerat, fama confundit; cujus opinionis ordinem etsi vobis nedùm referentibus suspicamur incertum, pro ipsius tamen magnitudine credidimus non tacendum. Itaquè perlatum est, fratrem & Coepiscopum nostrum Joannem, cùm Thessalonicam pro suscipiendis tantùm libellis, qui promittebantur, accederet, ità plebis irrationabili seditione concussum, ut extincto primùm eo, qui hospitium venienti præbuerat, ipse quoquè non dissimili cæde mactatus, & vix sacrosancti Fontis reverentiâ vindicatus evaserit; cujus seditionis initium sub interrogationis doloso commento ab Aristide Presbytero narratur exortum. Verùm nos, si hæc manifesta sunt, adeò de plebe non querimur. Erit in potestate venerandi Principis, temporis sui, & Catholici Sacerdotis injuriam, qua jubeat resecare censurâ.

602 „ Sed quod ad nos attinet, curâ pervigili per vos (Deo propitio) desideramus impleri, quià nullum volumus, aut redditâ ratione converti, aut sic rectam viam fidei profiteri, ut sibi à Principe aliquid sine doctrinæ remedio causetur imponi. Hæc igitur suggestione vestræ supplicationis peragite, ut Thessalonicensis Episcopus, qui sub interrogationis obtentu Ecclesiasticam pacem protracto in longum nititur dissipare negotio; quoniàm à vobis suscipere noluit, à Principe ad Urbem directus, ab Apostolica percipiat Sede doctrinam, & quidquid sibi dubium putet, hùc veniens præsenti à nobis inquisitione condiscat. Sic enim probare potest, se catholicæ professionis servare cautelam, non malitiosè concepta vindicare certamina. Sciat nos paratos esse, & benè inquirentes instruere, & errantes ad fidei rectum tramitem scientiâ duce revocare; quià si dubitans paratam non vult experiri doctrinam, nec rursùs in simplicitate cordis, quæ pacis & religionis causâ jubentur admittere; in aperto est qua mente, vel Dei nostri præceptis obsistat, vel orthodoxi Principis exempla contemnat.

603 „ In hac ergò parte totus suggestionis vestræ actus immineat, quia nec illi aliâ possunt ratione salvari, & incitatæ plebis sub hoc meliùs moderamine causa sedatur; cum quo etiàm Aristidem Presbyterum clementissimus Princeps ad nos venire præcipiat, quia sicuti præfati sumus, omnes, quorum pax Ecclesiastica ambiguitate dividitur, simùl ad communionem nostram, depulsâ mali erroris ægritudine, catholicæ scientiæ cupimus sentire medicinam. Prætereà mox, ut præsentia vos contigerit scripta suscipere, debebitis ad nos de vestris aliquem destinare cum relatione, quæ universa contineat; undè his, quæ gesta sunt, vel geruntur, sollicitudinem nostram revelare debeatis. Datarium quoquè literis vestris adjungite, nè vobis portitoris tarditas possit adscribi. Data III. Idus Octobris, Eutharico V.C. Consule. *Hactenus Hormisda*, qui post mensem ferè ac dimidium sequentem à Legatis suis relationem accepit.

Suggestio Germani Episcopi, Felicis & Dioscori Diaconorum, & Blandi Presbyteri.

604 „ Magna misericordia Dei est, & inæstimabilia ejus judicia, qui nihil occultum dimittit, ut probetur uniuscujusque conscientia. Dorotheus Thessalonicensis Episcopus non novus apparuit, nec ad præsens factus, sed se demonstravit quem olim vera prædicabat opinio. Iste semper in malis desideriis suis involutus, datâ occasione exercuit, quod contrà fidem catholicam semper parturiebat scelus. In aliis literis significavimus Beatitudini vestræ, quo ordine transeuntes Thessalonica, libellos non potuimus suscipere. Erat tamèn constitutum post ordinationem Sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ unum ex nobis ad ipsum dirigere, quia hoc sperabat prædictus, ut unus ex nobis post susceptos libellos cum ipso Missas celebrare, quasi testimonio habens in generalitate se ad unitatem Sedis Apostolicæ esse conjunctum. Etsi tardè, factum est tamèn; & venerabilem Joannem Episcopum ad ipsum dirigentes, directus est cum ipso ex communi electione Epiphanius Presbyter. Germanus venerabilis & illustris Episcopus erat cum eis, & Licinius Comes Scholæ ex ordinatione clementissimi Imperatoris. Qui Licinius tamèn, cùm priùs pro alia causa esset Thessalonicam directus, congregata Synodo de Parochia Ecclesiæ Thessalonicensis, ibi est inventus, & expectans secundùm promissionem unum ex nobis. Voluerunt ipso præsente libellos facere & subscribere, quod factum est. Signavit ipsos libellos prædictus Vir, & veniens Constantinopolim, factum nunciavit. Dicebа-

„ batur nobia ab Apocrifario Dorothei: Jubete dirigere, qui libelloa suscipiat. Deliberatum est, sicut prædiximus, venerabilem Joannem Episcopum ambulare, ut haberet testimonium subscriptionis illorum. Rogavimus piissimum Imperatorem, ut Comes Licinius ambularet cum eo; quod factum est.

605 „ Et quià pervenerunt in Civitatem, nunciatum est Dorotheo per Comitem Licinium, præsentiam adesse nostrorum. Qui direxit Aristidem Presbyterum cum aliia Episcopis, quos soloa sciebat adversarios esse negotii, ut nostros videret; cum quibus voluerunt facere primum certamen de libellis, dicentes: Sunt Capitula, quæ debent emendari. Dixerunt nostri: Non esse in potestate ipsorum hoc facere: Si vultis facere, Deo gratias; si non vultis facere, venimus, salutavimus vos, perambulavimus. Discesserunt post ipsa verba. Ad alium diem convenerunt, iterùm ista loquentes; & antequàm propositionem verborum fecisent, ibi non est contentio generata, non injuria secuta est: subitò populus insanus irruit super ipsum, & duos pueroa occiderunt Episcopi, caput etiàm fregerunt Episcopo in duabus partibus, & renes ejus dissipaverunt, & nisi misericordia Dei, & defensio Sancti Marci Basilicæ eruisset eos de manibus eorum, ibi perierant: liberati sunt tamèn, quomodò dicitur, quià manua publica supervenit, quæ eos eruere potuit.

606 „ Ista & istorum concinnamenta Dorothei malitia fabricavit, qui antebiduum quàm pervenirent nostri Thessalonicam super duo millia baptizavit, frumenta tanta erogavit in populo, quæ possint ipsis ad tempora sufficere, significana plebi, quia fides recta mutatur. Ista quomodò non habuerant excitare populum? Ista quem non invitabant ad seditionem? Post hoc, ipsum libellum, quem fecerat cum Episcopis ante populum scidit, dicena: ego istud usque ad mortem nunquàm faclo, nec facientibus consentio: occiderunt hominem Joannem venerabilem catholicum, qui nos venientes susceperat in domo sua, qui semper separatus fuit à communione Dorothei propter Synodum Chalcedonensem, in quo talem mortem exercuerunt, qualem illi, qui Sanctum Proterium occiderunt.

607 „ Ista ad clementissimum Imperatorem pervenerunt, & propè in tota Civitate catholicus luctus est propter talia, quę contigerunt scelera. Promittit sancta clementia vindicare & citare Dorotheum, quia nos contestati sumus pietatem ejus, dicentes: Nullâ ratione Dorotheum inter Episcopoa, [illegible] in communione Sedis Apostolicæ potest Beatissimus Papa recipere; & contrà qui voluerint eum in sua communione recipere, scire se esse reos auctoritate Ecclesiastica. Ista ad notitiam Beatitudinis vestræ festinavimus referre, ut nihil vos lateat, quod in istis partibus agitur. Accepta IV. Kal. Decembris, Eutharico Consule.

608 Intereà Justinua Dorotheum Episcopum Thessalonicensem Constantinopolim accersiri jussit, causamibi coràm Judicibus dicturum, quarè Apostolicæ Sedis Legati alias literaa fecerunt ad Hormisdam, ipsum de Dorotheo Constantinopolim ducto certiorautes, quæ licèt non extent, ex literis tamèn Hormisdæ ad eosdem Legatos datis, evincitur, qui primùm dolens de Ioanne catholico viro, à quo Hospitium receperunt Legati, in prælibata Thessalonicensi seditione occiso: deindè eos monet, ut coràm Principe insistant, quatenùs Dorotheus tanti sceleria patronus, exutus Episcopatus honore, vel longè relegetur, vel ad Urbem Romam dirigatur, alio in ejus locum selecto catholico & approbato Viro. Snnt autèm literæ tenoris sequentis, videlicet.

Hormisda Germano, & Joanni Episcopis, & Blando Presbytero.

609 „ Graviter nos Joannis Catholici afflixit interitus, quem hæretici Dorothei vesaniâ perhibetis extinctum. Nam eundem Dorotheum Constantinopolim *jussu* Principis didicimua evocatum. Adversùs quem Domino & filio nostro Clementissimo Principi debetis insistere, nè in eandem Civitatem denuo revertatur, sed Episcopatus, quem nunquàm benè gessit, honore deposito, ab eodem loco, ac Ecclesia longiùs relegetur; vel certè hùc ad Urbem sub prosecutione congrua dirigatur. Ad hanc etiàm partem evigilare debetis, nè in locum ejus Aristides totius mali incentor, & conscius quibuslibet supreptionibus ordinetur: nàm nulli prodest mutari personam, si ejusdem forma nequitiæ perseveret; sed talem virum debetis eligere, ut judicio vestro cuncta Catholicorum Congregatio gratuletur. *Hæc Hormisda* in causa Episcopi Thessalonicensia, sub datis III. Nonas Decembris, eodem Eutharico Consule. Quæ verò posteà in ea subjungit, ad causam Thomæ & Nicostrati, qui ab eorum Sedibus Episcopalibus expulsi fuerant, pertinent,

610 Atqui Joannes, sive Epiphanius adhùc Thessalonicæ consistens, dùm accepit Dorotheum Constantinopolim evocatum, edoctus de illius malitia, sciensque multam pecuniæ copiam secum detulisse, timens nè illius mendaciis aures præberentur, & nè Judices pecuniâ corrumperentur, de ipsa Thessalonicensi Civitate Indiculum Constantinopolim direxit, quò universa Dorothei, atque

Thes-

Thessalonicensium Episcoporum crimina recenset: monetque pariter, quomodò pecuniâ munitus Constantinopolim unà cum suis proficisceretur. Aitque.

611 „ Si pro peccatis nostris isti, qui „ hinc adducti sunt Episcopi, Constantinopolim fuerint ingressi, non dicamus quòd „ Imperatorem visuri sunt modis omnibus, „ sed quòd & suis locis restituentur. Tantas enim pecunias secum detulerunt, ut „ non homines, sed possint Angelos excæcare. Si ergò (quod absit) ingressi fuerint, „ tanta falsa per nostram absentiam dicturi sunt, quanta potest Diabolus invenire. „ Nàm si hic in conspectu nostro plura tentaverunt, & Domino nobiscum stante, confusi sunt; quanta facient per absentiam „ nostri? Ut ergò eorum possit dissipari malignitas, jubete nobis præsentibus, si ad audientiam pro peccatis ventum fuerit, ut „ constet apud homines nos immeritò mortuos esse, & illos patrocinio pecuniæ laborare. Nos enim eos in omnibus in conspectu Senatus convincere possumus, quòd „ hæretici perfecti sunt, tunc demùm eorum „ potest monstrari fallacia.

612 „ Itèm dicendum: si hæretici non „ sunt, quomodò ante duas hebdomadas, „ quàm nos veníssemus, statuerunt omnes „ in unum Episcopi, nè quis Missas foras Civitatum teneret? Sed hinc omnes, ut & „ multitudo esset futuræ seditioni congregata, & doceri possit secundùm errores eorum. Qui postquàm senserunt nos venisse, „ publicaverunt, festinandum esse cum parvulis, nè persecutione veniente pagani „ morerentur infantes: & tunc velut ad alterum Pascha tantos baptizaverunt, ut „ consuetam festivitatem superarent.

613 „ Itèm dicendum: si hæretici non „ sunt, quomodò tanta frumenta confecerunt, ut canistra plena omnibus erogarent, „ nè imminente, sicut dicebant, persecutione, communicare non possent?

614 „ Itèm, si hæretici non sunt, posteà „ quarè accusati sunt gestis à Candido viro „ sublimi Vicario Magistri Militum Prætorianorum in judicio Præfectorum? Et si „ maturum periculum cognoscerent adfuturum, quarè denuò tanquàm damnandi velint subvenire iterùm parvulis cupientes; „ tanta rursùs & confutati exercuerunt baptismata, ut verè cunctis se hæreticos ostendissent? ad quam rem satis & magnifica „ potestas Præfectorum gravissimè indignata est.

615 „ Itèm, si hæretici non sunt, quomodò cum in Baptisterio absconditi essemus, „ consilium inter se habitum per noctem, veluti de periculo nos liberare volentes, in „ navi mittere voluerunt, ut hac occasione „ Mari præcipites daremur? Cùmque nos „ respondissemus per Demetrium & Andream Diaconos: Omnes nos apud vos esse „ cognoscunt: quomodò per noctem navigare possumus? Sed si vos verè pro nostra salute consuluistis, crastinâ die secretè, „ quinque vel sex Senatores, qui periculum „ substantiæ, vel salutis suæ metuunt, unà „ cum Magistri Militum Vicario Candido „ comite jubete advocare. Cognoscant & „ ipsi ubi transferimur, & facimus quod jubent: sin autèm soli secretim hoc non facimus. Tunc illi non invenientes effectum, ad horam tacuerunt, & aliâ die iterùm seditionem populi commoverunt: „ undè vix, Deo volente, evasimus. *Hactenùs Indiculus, directus Constantinopolim de Thessalonica.*

616 Ex eo nàmque Episcoporum adversùs Apostolicæ Sedis Legatum, sociosque, impia gesta manifestiora fiunt, eorumque fides qualis fuerit perlucidè demonstratur. Attamèn, ut suprà dictum est, quod prævidit Epiphanius, evenit, corruptis pecuniâ atque excæcatis Judicibus, sive Aulicis, aut Ministris Cæsareis (de Justino nàmque tantum scelus credi non potest, longè abest ab ejus, quàm ergà Catholicam Religionem habuit, pietate) mitissimè cum Dorotheo actum fuit, & quod postulabat Pontifex, ut Romam dirigeretur, denegatum. Hinc sub quadam justitiæ specie, non longè à Regia Urbe, & à Thessalonica, prout optaverat Hormisda, & prout omni cum efficacia postulaverant Legati, amandatus fuit Dorotheus, sed Heracleam propè Regiam Urbem, & undè poterat liber evadere, & prout evenit, ad propriam Sedem remeare. Hæc quidèm recensent Apostolicæ Sedis Legati in sequenti missa ad Hormisdam suggestione, sive relatione, quæ talis est.

Suggestio Germani Episcopi, Felicis, & Dioscori Diaconorum, & Blandi Presbyteri.

617 „ Reverenda vestri Apostolatus alloquia per filios vestros Leonem, atque Eulogium desiderabili hilaritate suscepimus; „ quorum priùs præceptum, cùr quæ Thessalonicæ contigerunt, non insinuavimus, „ arguebat. Sed longè ante ejus adventum, „ occasione comparatâ, curavimus significare quæcunque vel rumore venientium, „ vel eorum, qui pertulerant scriptis, quorum exempla subter adjunximus, vel piissimi Principis narratione comperimus. Secuta est vindictæ promissio: adeout Dorotheus Thessalonicensis Episcopus ad Heracleam deduceretur Civitatem, donec causa terminum reperiret: Inter hæc, secundùm ea, quæ præcepistis, auctoritatem „ Apostolatus vestri Principi insinuare curavimus, ut ad percipiendam doctrinam Catholicæ puritatis, Romam præfatus Dorotheus

„ theus unà cum Aristide mitteretur. Qui „ respondit, causam non esse, pro qua Romam delegarentur audiendi, ubi sine accusatorum controversia se se possent libe„ riùs excusare. Sed repentè, dùm hæc geruntur, ab Heracliensi, quantum agnovimus, in qua tenebatur, dimissus est Civitate: quam ob causam, vel qua ratione, aut conditione, vel quibus agentibus, ignoramus. *Hæc Legati de causa Dorothei*. Quæ postea, subjungunt, spectant ad tempus, quo illo anno celebranda erat Pascha, nimirum die XIII. Kal. Maii, de qua re scripserat ad eundem Hormisdam Joannes quoquè Episcopus Constantinopolitanus per suas literas, sub datis XIV. Kal. Februarii, Vitaliano & Rustico Coss., quarum initium est: *Quemadmodùm puro corde*.

618 Post hæc Dorotheus, ut dictum est, Thessalonicam reversus, volens justificare semetipsum, literas fecit ad Hormisdam, quibus in causa seditionis Thessalonicensis se innocentem exhibet, asseritque periculo vitæ se quoquè pro Joanne Episcopo exposuisse: insuper addidit, ab initio Pontificatus ejusdem Pontificis, quidquid ad honorem atque satisfactionem illius & Apostolicæ Sedis pertinebat, nihil prætermisisse, nec fore prætermissurum. Sunt autèm literæ tenoris sequentis.

Sanctissimo, ac Beatissimo, & Comministratori Hormisdæ, Dorotheus in Domino salutem.

619 „ Propositi nostri & orationis est summum studium, per omnia Beatissime & ter Beate Pater, & scribere frequenter ad vos sanctissimos, & mutua mereri colloquia, & nullo tempore extorrem me ab hujusmodi lætitia esse condecet. Quoniam igitur manifestè cognovi quosdam sanctas aures vestras perturbare, & scio proculdubiò vos in omnibus esse perfectos, & quia nihil sine judicio audire possitis, nec ulli penitùs vestrum animum accomodare, & ut non ampliùs per taciturnitatem largiri tempus videar illis, qui nihil quidèm à nobis læsi sunt, sed sine causa & superfluè adversùs nos armati sunt: Deo tamèn & vestræ satisfacio Sanctitati, quia pro Joanne viro Reverendissimo Episcopo, qui paulò ante à vestra venerabili Corona directus est, prædestinavi me periculis, & mortem sustinui, & meam pro ejus scio me objecisse animam; & hoc ostenditur gestis, & ex his, qui quamquàm per meam absentiam acerrimè videantur esse discussi. Et quid longo sermone opus est uti? Cùm vobis omnia Dominus Deus noster Jesus Christus patefacere, & satisfacere possit; quia & quandò cognovi vos ad Apostolicæ Sedis Præsulatum advocari, commune gaudium totius Mundi esse judicavi. Ab illo enim tempore hoc ipsum scribens ad vos, quantum ad me, quidquid ad honorem & satisfactionem vobis & Apostolicæ Sedi pertinet, nihil prætermisi, sed nec prætermitto. Paulò post autèm scietis per Venerabiles, annuente Domino Jesu Christo, quià hæc ab exordio mihi sunt excogitata, & quandò Dominus Deus tempus dedit, ad effectum hæc sunt perducta. Omnem cum vestra Sanctitate in Christo fraternitatem ego quoquè & mei plurimùm salutamus. „ *Hæc Dorotheus*, cui sic respondit Hormisda.

Hormisda Dorotheo Episcopo Thessalonicensi.

620 „ Considerantes tuæ fraternitatis Ecclesiam, ante prætereuntis mala discordiæ olim cum Sede Apostolica præcipua fuisse charitate conjunctam, te nuper pacis redditæ esse credebamus auctorem; sed quia quos prævenire debueras, sequi etiàm remoraris, non leviter pro fraternitatis tuæ dilatæ correctionis ingemiscimus tarditate; Scribis enim aures nostras cujusdam sceleris atrocitate turbatas. Utinàm usque ad nos tantùm detestabilis fama percurreret, & non toto Orbe christianis mentibus tàm dolendum, tàm execrabile facinus nunciaret, ut qui te innocentem nesciunt, à christianitatis simul credant tramite deviasse. In qua enim Mundi parte immanitatis huius invidia non & catholicas contristat Ecclesias, & hæreticorum prava vota lætificat? Quæ nos à dilectionis tuæ conscientia, sicut literis intimas, ostendi cupimus aliena: quid enim votis nostris magis convenit, nisi ut redire ad pacem catholicam volentes Episcopos, à crudelitate, & criminibus contingat semper obnoxios comprobari. Expectamus igitur, si non desunt fraternitati tuæ veritatis Deo nota præsidia, ut & tanti sceleris à te repellas invidiam, & in reconciliatione fidei tandèm eorum, qui reversi sunt, sequaris exempla. Data IV. Kalen. Novembris, Rustico viro clarissimo Consule. *Hæc Hormisda*.

621 Ceterùm quid porrò actum sit in hujusmodi Dorothei causa, non apparet, solùm verò constat Hormisdam definiendam sibi reservasse, prout ipsemet fatetur in Epistola data ad Epiphanium Episcopum Constantinopolitanum, relectâ atque receptâ Act. V. Synodi Constantinopolitanæ sub Menna, ubi versùs finem ait: „ Nàm de Thessalonicensibus, quorum ad nos Legati sub clementissimi & fidelissimi Principis filii nostri ordinatione venerunt, nè quid omisisse credamur, nosse nos volumus secundùm hoc, quod Domino nostro inspirante pla-

„ placuerit, causam omnem nostri dispositione tractandam. *Hactenus Hormisda.* Existimo tamen hujus quoque Thessalonicensis Ecclesiæ reconciliationem protractam ad tempora usque Synodi Constantinopolitanæ II. sub Justiniano habitæ.

CAPUT XIX.

De Justini & Hormisdæ studio in conciliandis cæteris Ecclesiis; de Joannis Constantinopolitani Episcopi morte, & electione successoris; ac de reditu Legatorum ad Urbem.

622 NOn satis visum fuit Justino Augusto pro catholicæ Ecclesiæ perenni pace solam Ecclesiam Constantinopolitanam cum aliquibus adjacentibus recepisse Romanæ atque Catholicæ Ecclesiæ communionem, nisi etiam aliæ Ecclesiæ longiùs distantes id idem præstarent eidem Ecclesiæ, & ipsæ, receptis libellis, reconciliarentur; ad hoc enim infatigabili studio laboravit piissimus Princeps, nec frustrà, Deo ipsum ad tantùm opus adjuvante, cum diversi diversarum Provinciarum Episcopi libellos eidem obtulerint, solùmve quæstiones aliquas de fide solvendas sibi postulantes, quas clementissimus Imperator optimè edoctus non esse sæcularium potestatum de fide solvere quæstiones, ad Hormisdam Papam definiendas atque decidendas remisit, datis ad eum literis tenoris sequentis, videlicet.

Justinus Augustus Hormisdæ Papæ.

623 „ Quanto flagramus studio pro colligendis concordia sacratissimis Ecclesiis, „ jamdudùm nos palàm fecisse dignoscitur; „ qui & ab ineunte nostro Imperio Sanctitatem vestram admonendam duximus, quo „ certos dirigeret, ut interventu eorum remedium aliquod his rebus inveniri possit, „ & antequàm advenerint qui destinati sunt, „ cuncta præparavimus, quò faciliùs transigerentur, quæ per hanc florentissimam Urbem disponenda fuerant. Verùm quoniam „ preces nostro Numini porrectæ sunt ex diversis Eois Provinciis, certa quædam dissentientibus pro fide catholica, secretaque „ suæ mentis declarantibus, quæ apud se pro „ individua Trinitate constituta testantur, „ quæque firmiter se recepturos ostendunt; „ hisque relectis, Dioscorus aliqua asseruit „ non convenienti ordine inserta fuisse: meritò duximus aperienda vobis ea, quæ sumus edocti. Non multò itaquè post à nobis quidam destinabitur ad certiorem faciendam Beatitudinem tuam super omnibus, & insinuandas vobis supplicationes, „ quæ nobis oblatæ sunt, & responsum pietatis vestræ referendum, quo possint resecari tandèm dubitationes incongruæ. Securi igitur de nostro consilio, sollicitis „ orationibus placare nobis Divinitatē summam dignemini. Data XIV. Kal. Februarii Constantinopoli, Vitaliano & Rustico „ Consulibus. *Hactenus Justini Epistola.*

624 Ex designatis Consulibus liquet prælibatam scriptam esse Epistolam Anno Domini DXX. Pontificatus Hormisdæ Anno VII. Imperii autèm Justini Anno III., quo anno in Fastis Consularibus consignatur Rusticus Consul in Occidente, Vitalianus verò in Oriente, qui, ut notat Marcellinus Comes in Chronico, septimo sui Consulatus mense decem septem vulneribus confossus in ipso Imperiali Palatio cæsus est, jussu quidèm Justini Imperatoris, adversùs quem impiè conspiraverat, prout indicat Evagrius lib. 4. hist. cap. 3. Porrò eodem tempore, quo Justinus, etiàm Justinianus Comes fecit ejusdem argumenti literas ad Pontificem, quæ sunt,

Domino Beatissimo atque Apostolico Patri Hormisdæ Papæ Urbis Romæ Justinianus.

625 „ Quantam venerationem Religionis habeamus, quamque solliciti semper „ fuerimus propter uniendas sanctas Ecclesias, testis est quoquè vestra Beatitudo. „ Postquàm regnavit etenim Dominus noster „ inclytus Imperator, per omnes ad Italiam „ venientes direximus literas, Apostolatum „ tuum rogantes, sicut decebat. Nunc etiàm „ nè quid eorum, quæ fieri convenit prætermittatur, Joannes vir Reverendissimus Antistes, Heraclianus Presbyter, & Constantius Diaconus sacrosanctæ Ecclesiæ hujus „ inclytæ Civitatis destinati sunt ad Urbem fœliciter, ut super omnibus, quæ scripsit filius vester Serenissimus Imperator, „ integrum responsum accipiat. Dignetur „ ergò Sanctitas tua suscipere memoratos „ Viros religiosissimos libenter, & habitis „ orationibus, placatâq; Divinitate, sic omnia debeat ordinare venerabiliter, ut nihil „ ultrà remaneat in ambiguum.

626 „ Nobis etenim videtur, quoniam „ Filius Dei vivi Dominus noster Jesus „ Christus ex Virgine Maria natus, quem „ prædicat summus Apostolorum carne passum, rectè dicitur unus in Trinitate cum „ Patre Spirituque Sancto regnare, Majestatisque eius personam in Trinitate & ex „ Trinitate non infideliter credimus. De „ nominibus autèm defunctorum Episcoporum clementer, & ut decet pacificum Patrem, disponite: quià vester quoquè prædecessor beatæ recordationis ad memoriæ „ principalis Anastasium scripsit, ut si nomen Acacii tantummodò tolleretur, una „ nobis esset communio.

627 „ Nonnè igitur suasit vestra Sedes, „ ut præstet imitari Beatissimum & Sanctissimum Leonem Romanum Pontificem, „ ac sicut ille scripsit Leoni, ita & vos, omnibus amputatis dubitationibus, perfectas, „ pacificasque paginas ad invictissimum Principem filium vestrum rescribere, ut ante „ Tribunal venturi Judicis participes eorum „ sitis, quorum Sedem jure Sacerdotali tenetis. Ostendat ergò tuus Apostolatus, „ quod Petro successit Apostolo; quoniã Dominus à vobis, utpotè summis Pastoribus „ exacturus est universorum salutem, qui „ poterunt esse salvi firmatâ concordiâ. Nos „ etenim finitis Capitulis, de quibus scripta suscepistis, ultrà non patiemur à quoquam controversiam Religionis in Republica nostra moveri, nec vestram Sanctitatem convenit audire superflua concertantes. *Hæc Justinianus*.

628 At Vir clarissimus deceptus est in eo quòd asserat, antecessorem Hormisdæ in datis ad Anastasium Imperatoris literis scripsisse, ad Ecclesiarum concordiam sufficisse tantùm, si Acacii nomen deletum fuisset. Hoc eodem insuper & in errore fuit Justinus, qui in Epistola, quam per Gratum misit ad Hormisdam, inferiùs recitandâ, pariter scribit: „ Anastasius quidèm religiosissimæ memoriæ, vestræ culmen Ecclesiæ palàm apertèque constituit, cùm hoc scriberet negotium prædecessori nostro, satis esse pacem affectantibus, si nomen tantùm reticeatur „ Acacii. *Hæc ille*. Atqui, perpensa Epistola Anastasii Papæ ad Anastasium Imperatorem, à nobis in superioribus recensita, & si in ea de Acacii tantùm nomine videatur habita mentio, nihilominùs de cæteris cum Acacii nomine communicantibus nihil sancivit, cùm tunc principalis controversia verteretur de delendo Acacii nomine, quo deleto, de aliis quoquè cum eo communicantibus illud idem fuisset præstandum. Solùm ergò suggessit eâdem in Epistola, se recepturum, quos baptizaverat, vel ordinaverat Acacius: quod Apostolicâ dispensando auctoritate fieri posse cognoverat, sciens Gelasium Papam se idem præstiturum pollicitum fuisse. Non tamen suggessit, se recepturum eos, qui cum Acacii nomine communicaverant. Patet ergò Justini, atque Justiniani error.

629 Porrò Hormisda his receptis literis distulit responsum dare Justino usque ad Legatorum ipsius, quos mittere in sua Epistola promiserat, adventum; Justiniano verò breviter respondit, universa omittens, quæ ad Episcoporum nomina reticenda, sive delenda, Justinianus indicaverat, responsurus pleniùs post adventum Legatorum, solùmque ad Articulum de Sancta Trinitate sententiam dixit. Literæ ergò ità se habent.

Hormisda Justiniano viro illustri.

630 „ Quod Celsitudo vestra animi circa me sui benevolentiam dignatur ostendere, facitis rem Deo placitam, & rectæ „ conscientiæ congruentem; sed non parva „ sunt nobis hujus emolumenta propositi. „ Major in nos fructus de tali bonitate revertitur, neque enim vacua honorificentia „ est quæ defertur Antistiti. Indubitatum siquidèm est, quia honor ministri, cultus „ est Domini, & qui personam Sacerdotis „ magni habet, majorem remunerationem „ ab eo, cui Sacerdos famulatur, accipiet, dicente Domino Jesu: iis, qui Prophetas in „ honore suscipiunt, suam mercedem esse „ reddendam, & apud me quidèm magni est „ gratia vestra momenti, eo tamen precisior, „ quià quidquid mihi gratiæ dignanter impenditis, in Ecclesiarum defensione monstratis.

631 „ Sed, ut ad id, quod Celsitudo vestra desiderat, noster sermo dirigatur, „ quamquàm & clementissimus Imperator, & „ vos promittatis Legationem esse venturam, & id cum ratione convenerit, ut eorum, qui dirigendi sunt super omnibus, nos „ decuerit expectare præsentiam; tamen quia „ gratum est nobis studium, quod circà Religionem vos habere declarastis, non gravat prælibare, dicendo non opus, ut stabilitate fidei vestræ, contentionis potiùs, „ quàm rationis sequaces procaci verborum „ novitate confundant: *Sancta Trinitas Pater & Filius & Spiritus Sanctus unus est Deus*, hanc Israel jussus adorare, cujus „ inseparabilis & indiscreta substantia non „ potest dividi, non potest sacrilegâ distinctione separari, servatâ tamèn suâ unicuique personæ. Hæc interim commendanda „ fidei vestræ, epistolaris styli terminum cogitantes, congruâ credimus brevitate sufficere, pleniùs disserenda cum florente Imperio clementissimi Principis, si promissam „ Legationem & nos suscipere, Deo propitiante, contigerit, & cognitis omnibus „ cum adjutorio Dei nostri, responso reddito pro Universitatis informatione remittere. *Hactenus Hormisda ad Justinianum*.

632 Inter hæc circà initia prælibati Anni Domini DXX. Joannes Episcopus Constantinopolitanus, cùm sedisset annos tres, ex hac vita ad Dominum migravit, plenus meritis, vir utiquè catholicus, licèt sub Anastasio impio Principe ad Ecclesiæ Constantinopolitanæ solium evectus, cujus studium sub Justino Principe plurimùm ad Ecclesiarum pacem atque ineundam unionem profuit. Cujus loco successit Epiphanius Presbyter quondam Syncellus, qui ab initio sui Episcopatus, Patrum se regulas servaturum promisit, initam pacem atque concordiam magis

gis augêre, quàm dissipare, pront Dioscorus Diaconus Apostolicæ Sedis Legatus refert in sua data ad Hormisdam relatione, quæ talis est.

Suggestio Dioscori Diaconi ad Hormisdam Papam.

633 „ Erat optabile, & voto nostro conveniens, consonantia præteritis annunciare, scilicet Pontificem Constantinopolitanæ Ecclesiæ Joannem esse Superstitem, & confessionem libello editam; cujus merita non est dubium Deo placère, qui inter catholicos, & communicatores Sedis Apostolicæ meruit ad aliam ex hac vita discedere. In cujus locum Epiphanius quidam Presbyter quondam] Syncellus ei successit, cujus initia bona videntur; nàm rationabilia loquitur, & promittit Patrum se regulas servaturum, pacem, unitatemque ordinatam non dissipare, sed magis augère. Ista sunt quæ promittit. Quid tamen operè possit implere, adhùc ignoramus. Has siquidem literas quartâ post ordinationem ejusdem die, repertâ occasione transmisimus; necdùm cum eo communicavimus, non quasi resistentes, sed quia adhuc ab eo non sumus invitati. Supcrest, ut Beatitudinis vestræ insistat oratio, quatenùs divinæ gratiæ adjutorio talis crumpat, per quem de perfectâ possimus unitate gaudere. Accepta VII. Idus Aprilis, Rustico V. C. Consule, *Hactenus Epistola*.

634 Hac acceptâ relatione Hormisda Papa, cùm nec literas suæ ordinationis ab Epiphanio accepisset, nec Legatos ex more ad Sedem Apostolicam cum novi Antistitis professione fidei mittendos videret, doluit Sanctus Pontifex de neglecto more, nec valens diù expectare, quod citiùs fieri oportebat, fecit ipse ad Epiphanium literas, quibus se mirari fatetur morem pristinum fuisse ab eo neglectum; postulatque, ut Legationem debitam ad Sedem Apostolicam mittere non recuset. Sunt autèm ejusmodi literæ.

Hormisda Epiphanio Constantinopolitano Episcopo.

635 „ Diù nos non nunciata tuę primordia dignitatis tenuere suspensos, & in ipsa commmunis gratulatione lætitiæ mirati admodùm sumus morem pristinum fuisse neglectum; quia reparatâ Ecclesiarum, Deo annuente, concordiâ, plenum fraternæ pacis id flagitabat officium; præsertim quòd illud sibi non arrogantia personalis, sed regularum observantia vindicabat. Decuerat siquidèm, frater charissime, te Legatos ad Apostolicam Sedem inter ipsa tui Pontificatus initia destinasse, ut & quem tibi debeamus affectum, benè cognosceres, & vetustæ consuctudinis formam ritè compleres. Sed licèt his omissis, paginalia tantùm sufficere judicasses ex occasione colloquia, nos tamèn gratiâ stimulante compulsi, interim justè constantiam expectationis abrupimus, reciproca mutuæ charitatis verba reddentes, quia & noster animus amoris impatiens, & Legatorum nostrorum votiva relatio, exclusum quod imperabat causa silentium, ad officia benigna traxerunt, quibus ad præsens gaudii nostri signa monstramus, & privatæ quodammodò amicitię votiva persolvimus. Legationem autèm tuam, & ea, qua dudùm gratiâ sustinemus, & fultis veteribus constitutis, exigimus, ut quantum gaudii fructum, vel de tui Pontificatus honore capiamus, vel quas tibi gratias referre conveniat, pro impensis in negotio propagandæ unitatis officiis (sicut nostrorum multipliciter astruxit Legatorum narratio) evidentiùs exprimimus. *Hactenus Hormisda*.

636 Ceterùm Epiphanius, licèt tardiùs, quàm par fuerat, sui officii memor, quod jure debitum ab eo prælibatis literis Hormisda exigebat, nimirùm ut literis, & legatione ex more de sua ordinatione certiorem redderet ipsum Romanum Pontificem, implere curavit; quarè primùm literas fecit ad Hormisdam, quibus non minùs de sua ordinatione, quàm de fide, quam profitebatur, fide catholica certiorem reddere voluit, dilatâ ad tempus magis opportunum legatione. Atqui Epiphanii literæ sic se habent.

Sanctissimo, ac Beatissimo Domino fratri, & Comministratori Hormisdæ Epiphanius Episcopus in Domino salutem.

637 „ Deus, qui in altò habitat, & humilia respicit, & omnia pro salute hominum affluenter providet, pro sua bonitate & misericordia meam respexit parvitatem, & post obitum sanctæ memoriæ quondam Archiepiscopi & Patriarchæ Joannis Sedem Sacerdotalem Sanctæ Ecclesiæ Catholicæ Regiæ Urbis mihi conferre dignatus est, sententiâ & electione christianissimi & justissimi Principis nostri, & piissimæ Reginæ, quæ ei ad omne studium communicat Divinum, sequentiumque eorum; his, quibus est bona conversatio, & qui regiis honoribus sunt sublimiores, simùl & Sacerdotum & Monachorum & fidelissimæ plebis accessit consensus. Quapropter necessarium duxi hoc primum indicium meis inferre literis, ut ostendam quam circà vestram Apostolicam Sedem habeo voluntatem.

638 „ Est mihi ratio magnoperè, Beatissime, uniri me vobis & Divina amplecti

„ dogmata, quæ ex Beatis & Sanctis Discipulis & Apostolis Dei, præcipuèque à Summo Petro Apostolorum, Sedi sanctæ vestræ sunt tradita, & nihil eis pretiosius existimare. Neque enim contrà aliundè veniens sanctæ Ecclesiæ constituta ignoro, sed nutritus per Dei voluntatem ex teneris unguibus in sancta catholica Ecclesia, parvi per tempora sanctissimis Sacerdotibus & Patriarchis. Nam sæpiùs præpositus his, qui per sacratissimum & ineffabile Baptisma sua exuunt peccata, & veram unius essentiæ Trinitatis docui fidem, quam sicut præfatus sum, ex Discipulis Dei Magni & Salvatoris nostri Jesu Christi procedentem, omnium Sacerdotum & omnium Laicorum amplectimur cœtus.

639 „ Divinum enim reverà sanctum & à Deo datum Symbolum trecentorum decem & octo Sanctorum Patrum in Nicæa congregatorum adoro & prædico, & christiani splendoris manifestum judicium esse annuncio; & quinquaginta & centum Sanctorum Sacerdotum in hac Urbe Regia factam Venerabilem Synodum: similiter & ducentorum Dei amatorum Patrum conventum in Ephesina factum; triginta & sexcentorum Reverendissimorum Patrum & Sacerdotum & Synodum factam Chalcedone veram esse & convenientem & compaginatam prædictis sanctis Conciliis, ipse ego didici, aliosque docere cognovi. In his ergò quatuor Synodis sanctis & sacris magnum pietatis prædicatum mysterium, & omnium hominum est reposita salus. Eos enim, qui fuerunt, vel sunt ejusdem sententiæ & suscipio & amplector, & unire me eis diligo. E contrà autèm eos, qui præter istas quid sentiunt aut prædicant, vel præterito tempore aliquid conati sunt, à cœtu orthodoxorum extorres esse existimo. Similiter rectas & reverà religiosissimas Epistolas Venerabilis Papæ Leonis pro recta fide conscriptas circumamplector & suscipio.

640 „ Habeat igitur hanc sententiam circa me vestræ Beatitudinis sancta fraternitas. Vobis enim manifestum feci & sub me Ecclesiis hæc prædico, festinans per omnia eas mihique & vestræ Beatitudini vinculo charitatis adunari, quas omninò oportet esse unitas & inviolabiles, & corpus unum communis Apostolicæ Ecclesiæ, idemque perpetuò custodire. Quantus enim circa vestram venerabilem fraternitatem in omnibus sit amor, jubete perpendere; quia quos vestra Apostolica Sedes condemnans in Sacris Diptycis non recitare jussit, eos nec ego inter sacra facio recitari mysteria. Hoc autèm & his notum est, qui à vobis sunt directi Viri Reverendissimi, ideſt, Germano sanctissimo, & Joanni Episcopis, Felici & Dioscoro Diaconibus, & Blando Presbytero, qui efficaciter secuti sunt ea, quæ eis sunt à vobis injuncta.

641 „ Oret igitur vestra Sanctitas tàm pro me, quàm pro subjectis meis Sacerdotibus, ut perpetuè custodiamur, rectam Dei tenentes confessionem, similiter & pro Serenissimo Principe nostro, & pro Christianissima Augusta, quia eorum salus communis sanctarum ubique est Ecclesiarum profuturum firmamentum. Istam igitur vobis habentibus intentionem, nullo modo jam licebit sanctam Dei dilacerari Ecclesiam, per gratiam Sancti Spiritus, & intercessiones Sanctæ & gloriosæ Dei Genitricis Virginis Mariæ. Omnem quamcumque vestram fraternitatem ego quoquè & mei plurimùm salutamus. *Alia manu*. Incolumis in Domino ora pro nobis, Dei amator sanctissime frater. Accepta xv. Kal. Octobris, Rustico V. C. Consule. *Hactenus Epistola*.

642 Sed & eodem tempore quo Epiphanius hasce suas literas misit ad Pontificem, alias quoquè scripsit Justinianus Comes receptas ab Hormisda eodem die, simùlque cum literis Epiphanii. In eis namque difficultates quorundam exponit Episcoporum, de delendis nominibus Episcoporum orthodoxorum præter Acacii nomen propter solam communicationem retentam cum Acacii nomine: & hoc plurimùm obsistere perfectæ aliarum Ecclesiarum unioni significat. Controversiam itèm de Christo uno de Trinitate, quæ in fide ambiguitatem aliquam apud nonnullos causabat, denuò aperit, & ab ipso pariter solutionem postulat. Sunt ergò literæ.

643 „ Domino nostro Jesu Christo favente, regnat in sæculo qui sacrà Religione suum fundat Imperium, quoniam benè gubernat humana, cui priùs Divina placuerint, quod præsentibus evenisse temporibus gratulamur. Filius etenim vester Clementissimus Imperator æternitatis beneficio sceptra fortitus, fidei causas arripuit explicandas, & ad tuam Sanctitatem missâ Legatione Sedis Apostolicæ promeruimus Sacerdotes, quorum adventu non mediocriter adolevit Ecclesiarum concordia sacrosanctarum, vobis instantibus, ut decebat. Acacii namque, quod dissidium generat, nomine stirpitùs amputato, pro tenore libellorum, quos direxistis, in hac Urbe Regia multisque Civitatibus unitas optata provenit, quam summis inventam laboribus venerari convenit, in perpetuumque custodiri necesse est.

644 „ Hæc quibuslibet argumentis retractari quispiam patietur, quæ sempiterna Majestas ritè composuit? Sed quia prosperos eursus frequenter impedire festinat humani generis inimicus, pars Orientalium non

„ non exilis, nec ferro flammisque compelli „ potest, ut Episcoporum nomina post Aca„ cium defunctorum condemnet, quæ diffi„ cultas generali cōcordię moras nectit. San„ ctitas itaquè vestra cœlitùs inspirata tem„ porum rerumque qualitatem consideret, & „ condemnatis hujus erroris auctoribus, id„ est Acacio Constantinopolitano, Petro & „ Timotheo Æluro, & Dioscoro Alexandri„ nis, Petroque Antiocheno, finire dignetur „ inveteratum certamen, de cæterorum no„ minibus quæstione sopita: ut redimatis „ plebem de sanguine, quam Deus noster „ regendam commisit, ac non persecutioni„ bus ac eruore, sed patientiâ Sacerdotali „ populum Domino nostro concilietis, nè, „ dùm volumus animas lucrari, & corpora „ multorum perdamus & animas. Errores „ etenim diuturnos lenitate elementiâque „ convenit emendari: præcipuè quia vestræ „ Beatitudinis prædecessores sępissimè volue„ runt Reipublicæ nostræ Antistites ad suam „ revocare communionem, si tantummodò „ taceretur Acacius, cæterique prædicti. „ Non est ergò grave quod suasit vestra Se„ des: ut præstet illud etiam magis magis„ que deposcimus, ut tua Sanctitas, conce„ ptâ gratiâ cœlesti, quæ prætendunt Orien„ tales Episcopi tractare dignetur, eorum„ que fidei competentem præbere consen„ sum.

645 „ Nobis etenim videtur, quoniam „ Filius Dei vivi Dominus noster Jesus Chri„ stus ex Virgine Maria natus, quem prædi„ cat summus Apostolorum carne passum, „ rectè dicitur unus in Trinitate cum Patre „ Spirituque Sancto regnare: sient enim vi„ detur ambiguum dicere simpliciter, unum „ de Trinitate, non præmisso nomine Domi„ ni nostri Jesu Christi, sic ejus personam in „ Trinitate cum Patris Spiritusque Sancti „ personis non dubitamus esse: sine Christi „ namque persona nec credi Trinitas religio„ sè potest, nec adorari fideliter, quemadmo„ dùm Sanctus Augustinus ait: *An aliqua* „ *ex Trinitate persona*: & alio loco: *solus in* „ *Trinitate corpus accepit*. Et iterùm, *unus* „ *trium*.

646 „ Rogamus igitur, Reverendissime „ salutantes, ut futuri judicii memores, cau„ sam taliter ordinetis, nè quid dubitationis „ relinquatur imposterùm, quatenùs cum „ omni scrupulo discordiarum sublato, pacis „ desideratæ per orbem totum vincula reno„ ventur, & venerandarum floreat Ecclesia„ rum concordia, corporisque unius in pri„ stinum statum membra recolligantur. Ille „ namque Medicus jure laudatur, qui vete„ res ægritudines ità sanare deproperat, ut ex „ his nova vulnera non nascantur. Speciali„ ter ergò cognoscat vester Apostolatus, „ compositis eisdem duobus capitulis, uni„ versos Sacerdotes istius Reibublicæ liben„ ter amplecti vestram communionem. Ac„ cepta xv. Kalendas Octobris, Rustico V. „ C. Consule. *Hæc Justinianus ad Hormisdam*.

647 At Hormisda hisce receptis literis, responsum dare distulit usque ad adventum Legationis, quam eâdem de causa pollicitus fuerat mittere Imperator, ut ex superiùs ipsius recitatis literis ostensum est. Intereà Epiphanius Synodum Constantinopoli collegit, ex qua decreta fuit Legatio ad Romanum Pontificem, selectis ad hoc munus præstandum Joanne Episcopo Claudianopolitano, Heracliano Ecclesiæ Constantinopolitanæ Presbytero, & Constantino ejusdem Ecclesiæ Diacono, qui receptis synodicis literis, aliisque ab ipso Epiphanio scriptis, ad iter se pararunt. Sed contigit Joannem Episcopum ejusdem Legationis primarium ægrâ valetudine laborare, quem donec convalesceret, expectare oportuit. Justinianus verò, qui per eosdem Legatos alias literas ad Pontificem dirigere decreverat, morę hujus impatiens, per Eulogium Tribunum atque Notarium Legatorum adventum hisce literis ad Hormisdam datis prævenire voluit.

Domino Beatissimo & Apostolico Patri Hormisdæ Papæ Urbis Romæ, Justinianus.

648 „ Quantâ reverentiâ vestram Beati„ tudinem veneramur multis Epistolis, ex „ quo Serenissimus Imperator filius vester re„ gnavit, cognoscetis. In præsenti quoquè „ debito pudore salutantes tuam Sanctita„ tem, postulamus enixiùs, ut assiduis pre„ cibus & frequentissimis orationibus pro „ concordia laboretis Ecclesiarum vestrarum, „ nobisque (sicut per Legatos etiàm vestros „ per omnia scripsimus) tàm de sermone, de „ quo vertitur controversia, quàm de nomi„ nibus Episcoporum sub Acacio defuncto„ rum, per Eulogium virum sublimem, Tri„ bunum & Notarium dignetur Apostolatus „ vester integrum, indubitatumque destinare „ responsum; omnibus videlicet, quæ præ„ sentibus Legatis vestris ordinata sunt, in „ perpetuo firmiter duraturis.

649 „ Vir namque religiosus Joannes „ Episcopus, qui venturus est Romam, deti„ netur ægritudine corporali: nihil enim „ prohibet ante ejus quoquè adventum con„ cordiam prævenire: sublatâ dubitatione „ Religionis, & eum tamèn mox dimittemus, „ favente Divinitate, quia jam melius habet; „ quoniam nec difficilia sunt quæ eeciderunt „ in ambiguitatem, nec expedit diutiùs cau„ sam vitæ protrahi sempiternæ, nè dilatis „ temporibus aliquid nascatur incertius. „ Æternitatis igitur supernæ, tremendique „ Judicii non immemor Sanctitas vestra, quę „ sibi commissa sunt efficaciæ tradi depro-

R 2 ret

,, ret, ut intelligant cuncti, rectè vos Apo-,, stolicæ Sedis esse primatum sortitos. Hæc ,, igitur, quæ scribuntur à nobis affectu pa-,, terno, jubete quantocitiùs adimpleri. Sei-,, tis namque quàm sit admirabilis gloriç tan-,, torum errores annorum vestri Pontifica-,, tus tempore stirpitùs aboleri. *Hæc Justi-,, nianus*.

650 Justinus quoquè Imperator, qui Eulogium Tribunum suprarecensitum Romam ad Theodoricum Regem super quibusdam negotiis direxerat, per eundem & ipse voluit ad Hormisdam literas facere, quibus de delecta Legatione certiorem reddidit, significans esse aliquatenùs retardatam expeditionem propter Joannis Episcopi ægritudinem, cui mandata dedisse subjungit exponendi Sanctitati suæ capitula, quæ ad perfectam unitatem Ecclesiarnm pertinebant, sic scribens.

Justinus Augustus Hormisdæ Papæ.

651 ,, Dùm Beatissimum Germanum Epi-,, scopum, vel eos, qui cum eo à vobis fue-,, rant destinati, de hac dimitteremus Regia ,, Civitate, hujusmodi illis mandata tradi-,, dimus, quòd capitula, quæ ad perfectam ,, unitatem Ecclesiarum pertinebant, Apo-,, stolatui vestro per Reverendissimum Joan-,, nem Episcopum sequenter manifesta facere-,, remus,quę tamen ipsis hic pręsentibus fue-,, rant declarata. Sed evenit præfatum Joan-,, nem Antistitem longâ ægritudine detineri, ,, Nè qua igitur vestram Reverentiam ingre-,, diatur adversa sententia, quasi vobis pro-,, missa nostrâ desidiâ quadam ultroneâ mi-,, nùs ad effectum perducentibus, necessa-,, rium esse perspeximus dilationis causam ,, vobis exponere per Eulogium vestræ San-,, ctitati Tribunum & Notarium, quem ad ,, præcelsum Regem Theodoricum super ne-,, gotiis quibusdam transmisimus: hoc quo-,, què adjicientes, quòd dùm propitia Do-,, mini & Dei nostri Majestas eundem virum ,, religiosissimum Joannem pristinæ voluerit ,, reddere sanitati, sicut semel promiseramus, ,, statim illum ad tuam Sanctitatem trans-,, mittemus. Superest, ut Sanctitudo tua ,, Divinum nobis præsidium orationibus suis ,, dignetur acqnirere. Data Constantinopoli ,, pridie Kalen. Septembris. Accepta Romæ ,, Kal.Octobris, Rustico V.C. Consule, *Hæc Justinus*.

652 Cùm verò ex prælibatis Justini, atque Justiniani literis constet Legatos Apostolicæ Sedis jam Romam reversos, præstat videre qnandò reversi fuerint, & quibus mandatis atque literis muniti, antequàm ulteriùs de hac Epiphanii & alterâ Justini Legatione agere progrediamnr; quoniam post Legatorum reditum tàm Epiphanius Legatos suos, quàm Justinus ad Pontificem direxerunt, sicut jam indicatum est. Itaquè sub Consulatu Vitaliani & Rustici, Anno nimirum Domini DXX. Imperii Justini III. & Hormisdæ Pontificatus Anno VII. Romam remeasse, arrepto itinere mense Julii, recensendæ Justini literæ demonstrant: nec solus Justinus literis suis commendatos ad Pontificem remisit, verùm & eâdem occasione per eosdem remeantes Legatos literas ad eundem Pontificem fecerunt Euphemia Augusta, Celer vir illustris, atque Juliana. Reddemus ergò primùm literas Justini, indè alias.

Justinus Augustus Hormisdæ Papæ per Legatos Germanum, & Joannem Episcopos, Felicem, & Dioscorum Diaconos, & Blandum Presbyterum.

653 ,, Summa quidèm habenda vobis est ,, gratia, quòd alacrem operam non dubita-,, tis impendere ad colligendas, adunandas-,, que venerabiles Ecclesias; verùm in ea ,, prælucet maximè perfecta solertia, quòd ,, hominés adoptatis, qui voto benevolo tuæ ,, Sāctitudinis syncero & integro possint ani-,, mo deservire. Germanus siquidèm Reve-,, rendissimus Episcopus, necnon Felix & ,, Dioscorus, & Blandus viri religiosissimi ,, tantâ semet præbuerunt attentos industriâ, ,, ac in tanta sapientia versati sunt, ut quan-,, tùm ad officium eorum pertinet, transactis ,, in plenum & elaboratis omnibus, nihil al-,, tercationis superesset ulteriùs. Sed cùm ,, ea conditione sit mortalis fragilitas, ut re-,, rcmissiùs circà se agi desideret, & interro-,, gationibus suis planum præberi responsum; ,, maximè cum aliqua causa in immensa ho-,, minum fuerit multitudine devoluta, fa-,, ctum est, ut in hac quidèm Urbe florentis-,, simâ quidquid ordinatum est de causa Re-,, ligionis, deque unitate celebranda cum ,, Apostolica Sede sub temporibus Joannis ,, religiosissimæ memoriæ, cùm in Sacerdo-,, tio Regiæ esset hujus Urbis, id, favente ,, Deo, servetur immobile, quin & in aliis ,, compluribus Civitatibus probata sit vestra ,, ordinatio, atque suscepta.

654 ,, Cętera verò clementiore quodam ,, indigeant moderamine in nominibus Anti-,, stitum; non eorum, qui specialiter nume-,, rati sunt in Epistola, quam Sanctitudo tua ,, nobis destinasse noscitur, sed aliorum, ,, quorum memoriam maximè Civitates dili-,, gunt, in quibus floruisse noscuntur Super-,, stites. Quapropter Legatis quidèm tuæ ,, Sanctitudinis nulla fuit licentia mandati ,, tenorem egrediendi, cum quo directi sunt, ,, Omnis autem finis negotii vestro jam tan-,, tùm pendet arbitrio, ut solus pacem con-,, cludere debeat, qui prima rei commovit ,, exordia; sed ea quidèm necnon quædam ,, commemorabuntur apertiùs per Legatum no-

„ nostrum, qui paulò post destinabitur. In „ præsenti verò redeuntibus Viris religiosissi„ mis, tàm appellandam vestram Reveren„ tiam credidimus, quàm commonendam, „ & suis orationibus pro nostro utatur Impe„ rio, proque incolnmi statu Reipublicæ. „ Data VII. Idus Julii Constantinopoli, Vi„ taliano & Rustico viris clarissimis Consuli„ bus. *Hæc Justinus per Legatos*. Euphemia porrò Augusta has per eosdem perbreves dedit literas.

Euphemia Augusta Hormisdæ Papæ.

655 „ Beatitudinis vestræ literas grato, „ jucundoque suscepimus animo, quem ete„ nim non solùm Apostolicæ Sedis auctoritas „ celebrat, sed vitæ quoquè commendat in„ tegritas, & studiosa rectæ fidei solertia, hu„ jus verba quis non libentissimis suscipiet „ auribus? Igitur poscimus ac monemus, ut „ orationibus vestris nunquàm excedat no„ men meum, ac præcipuè Serenissimi Con„ jugis nostri, sed tàm utrique nostrorum, „ quàm Reipublicæ supernum precibus ve„ stris placetur præsidium. *Hactenus Euphemia*, quæ literis ab Hormisda datis, quas suprà recensuimus, distulit responsum dare ad reditum usque Legatorum. Celer autem sic scripsit.

Domino Beatissimo & Apostolico Patri
Hormisdæ
Celer vir illustris,

656 „ Maxima nobis gratulationis causa „ præstatur, quoties ad Apostolatum ve„ strum scribendi tempus emerserit. Nunc „ igitur remeante Beatissimo Germano Epi„ scopo, vel reverendissimis Viris, qui à vo„ bis pro conjungendis Sanctis Ecclesiis „ fuerunt destinati, necessarium duximus „ Sanctitatem vestram debere venerari, in„ dicantes antedictos habuisse quidèm stu„ dium, ut voluntatem vestram plenus seque„ retur effectus; sed quia totum Corpus erat „ infirmum, interim caput, quod priùs ne„ cessarium judicatur, adhibito medicami„ ne vestro sanatum est; & dissensio, quæ „ erat inter venerabiles Ecclesias Romanam, „ & Constantinopolitanam, unitate interve„ niente, sepulta est, & alia non parva mem„ bra simili Divinitatis gratiâ, purgata at„ que conjuncta. Hanc etiam spem gerimus „ universi, quòd gratia Dei, quæ semper „ Sedi vestræ permansit, & permanet, hujus„ modi vobis inspirationem bonitatis præ„ beat, & mansuetudine & dispensatione ve„ strâ, reliquum adhuc corpus, quod habe„ tur infirmum (sicut superiùs à nobis di„ ctum) vestro medicamine unitate receptâ „ jungatur. Specialiter autèm deprecamur „ Pontificium vestrum, ut pro nobis beni„ gno Patris animo orare jubeatis. *Hactenus Celeris Epistola*. At verò Julianæ literæ sic se habent.

Domino Beatissimo atque Apostolicæ Sedis probatissimo Pontifici Hormisdæ
Patri,
Juliana Anicia.

657 „ Quæ prima sunt tua Beatitudinis „ salutationis obsequia persolvimus, optan„ tes, ut hanc paginam tuis veverandis obtu„ tibus Divinitas faciat recenseri, & pro suæ „ Ecclesiæ vigore augmenta salutaria vestræ „ vitæ suffragari dignetur, quatenus te per„ vigili possit contra adversos & rabidos ca„ nes Status Ecclesiæ vindicari. Etenim, „ Venerabilis Pater, quod de nostræ fidei „ integritate curam geris, Vicariis gloriosi „ Petri Apostoli ista conveniunt, cui Domi„ nus pascendarum ovium injunxit officium. „ Cognoscat ergò tua pro uobis sancta solli„ citudo, nos firmiùs tenere rectæ fidei fir„ mitatem immobilem, pro qua, nè ejus vio„ laretur sanctimonia, hactenus repugnavi„ mus. Quòd verò tuus Apostolatus pro „ tantæ pietatis causâ curam ferre præcepit, „ in quantum potuimus, pro nostris viribus „ non desivimus spiritu lenitatis adversos ad„ monere, & Dei nobis gratiâ cooperan„ te &c. *Hæc ibi*: desunt reliqua: est enim „ prælibata mutila Epistola.

658 Antequam porrò Legati Romam appulissent, quin potius dum Constantinopoli adhuc morantes ad iter se parabant, prælibatæque expedirentur literæ, Hormisda ipsorum moræ impatiens, duas ad eosdem fecit literas, quibus causam tantæ moræ scire se velle indicaverat, atque simul ad quamcitiùs ad Urbem remeandum sollicitaverat, quarum prima brevior talis fuit.

Hormisda Legatis suis.

659 „ Ità non incolumitatis, & actuum „ vestrorum cura sollicitat, ut quamvis fre„ quentibus occasionibus non prætermitta„ mus hortari, certiores vos de his, quæ cir„ cà vos aguntur fieri literis destinatis. „ Nam & cùm per hominem illustris viri at„ que magnifici Patricii filii nostri Agapiti „ desideriis vestris congruos miserimus affa„ tus, & nunc quoquè anxietatis vestræ cre„ didimus solatium, si ad vos præsentia scri„ pta mitteremus: tantum est, ut de actibus „ atque sospitate vestra, necnon & de mora, „ per quam vos detineri plurimùm dolemus, „ relevetis vos alloquiis sub occasione idonea „ portitoris. Data IV. Idus Julias, Rusti„ co V. C. Consule. *Hæc Hormisda*, qui pancis post diebus hanc alteram scripsit.

Hor-

Hormisda Germano Episcopo, Felici & Dioscoro Diaconis, & Blando Presbytero.

660 „ Animos nostros tam diuturnum „ dilectionis vestræ silentium, ut tantorum „ temporum contristat absentia, præcipuè „ cùm vir magnificus Patricius Symmachus, „ & vir illustris Romanus Magister Militum „ filii nostri reditum apud nos charitatis ve„ stræ sine dilatione promiserint, & ignora„ mus utrum illic causarum qualitas, an cer„ tè fraus aliqua simulatâ sub necessitate de„ tineat; qua nobis sollicitudinem sine cessa„ tione gerentibus, & penè universos homi„ nes illarum partium percunctantibus, di„ versa & dissimilia nunciantur: & ideò, „ quoniam vos causas tantæ tarditatis meliùs „ deprehendere & intelligere potestis atque „ cognoscere, significare nobis ista, de qui„ bus noster cruciatur animus, debuistis; „ vel si est causa dilationis idonea, sicut con„ stitum est, aliquem de vestris ad nos opor„ tuerat destinari, undè nè forsitan per versu„ tias aut aliquam concinnationem vobis di„ latio & impedimenta generentur, sub ce„ leritatę nobis scribite, ut sub rationabili „ ordinatione pro vestra repetitione ad filium „ nostrum clementissimum Imperatorem di„ rigamus. Ergò tàm circa personas, quàm „ de causa fidei, pro qua diù moramini, quid „ geratur instruite, atque plenissimè nobis „ universa rescribite, ut omnibus cognitis, „ Deo nostro favente, tractemus, quemad„ modùm personis vestris, & causæ ipsius, „ cujus res agitur, possit misericordia subve„ nire. Data idibus Julii, Rustico Viro cla„ rissimo Consule. *Hactenus Hormisda.* Sed hujusmodi literæ post Legatorum discessum Constantinopolim pervenerunt, quoniam, sicut dictum est, & allegatæ Justini literæ ostendunt, eodem mense, quo Hormisda eas scripsit, Constantinopoli discesserant Legati.

CAPUT XX.

De Legatione Epiphanii Episcopi Constantinopolitani, & altera Justini Augusti ad Hormisdam

661 DEcretâ, ut suprà dictum est, in Synodo Constantinopolitana ab Epiphanio unà cum cæteris congregatis Episcopis ad Hormisdam Legatione, atque retardatâ propter Joannis Claudianopolitani Episcopi ægritudinem expeditione, ipso denique convalescente suum sortita est effectum, eodem anno, quo suprà, nimirùm DXX. licèt labente, sub Consulatu Rustici, jam cęso Vitaliano, ut in superioribus monuimus, in Oriente altero Consule. Romam itaque ad extremum mensis Novembris appulerunt Orientales Legati, & pridie Kalendas Decembris admissi à summo Pontifice, qui summa cum humanitate eos suscepit, Synodicas de Epiphanii ordinatione eidem contradiderunt tenoris sequentis literas.

Domino nostro Sancto ac Beatissimo Patri Patrum Archiepiscopo & Patriarchæ Hormisdæ, Theophilus, Basiliscus, Isaias, Anastasius, Paternus, Martianus, & cætera sancta Synodus, quę in Constantinopolitana est Civitate congregata.

662 „ Innumerabilem & investigatam „ Magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi „ sapientiam, quantùm hominibus datur in„ telligi, considerantes, charitatem ejus im„ mensam justè miramur, & cum magna cla„ mamus voce: *Quis loquetur potentias Domini, auditas faciet omnes laudes ejus?* „ Ecce enim per bonam voluntatem sanctæ „ & unius essentiæ Trinitatis, & intercessio„ nem gloriosæ Mariæ Virginis, studio quo„ què & vigilantiâ christianissimi & fidelissi„ mi Imperatoris, & piissimæ Reginæ, olim „ quæ fuerant membra divisa, per Spiritus „ Sancti gratiam ad unitatem & charitatem „ perfectam sunt redacta. Et sicut Moyses „ & Aaron Duces Dei veræ culturæ Israeli„ ticæ nominati, nunc ità & nos gaudentes „ clamamus: *Cantemus Domino; gloriosè enim magnificatus est. Adjutor & protector factus est mihi in salutem.* Et hæc sentire & prædi„ care cum fiducia sumus edocti.

663 „ Considerantes autem charitatem, „ & Deo amabilem vestræ Beatitudinis vi„ tam etiam ex his, qui à vobis sunt destinati „ Reverendissimi Legati, similiter & pacem „ sanctarum Dei Ecclesiarum tàm senioris, „ quàm novellæ Romæ, cui nos ipsi partici„ pes fuisse monstramus, bono Pastori & Prin„ cipi omnium Christo Deo nostro consuetè „ gratias referimus. Nam post obitum san„ ctæ recordationis quondam Archiepiscopi „ & Patriarchæ Joannis Constantinopolitanę „ Civitatis, Deus, qui propriam Ecclesiam „ in petrâ rectæ fidei incorruptâ fundavit, & „ portas Inferni non prævalere ei decrevit, „ dedit nobis sanctum Pastorem & Patriar„ cham Epiphanium, virtutibus & correctio„ nibus & meditatione Divinarum florentem „ Scripturarum, rectam quoquè tenentem „ fidem, & orbatorum paternam regentem „ sollicitudinem: & quid ampliùs dicam? „ omnem pręconiorum fontem transcen„ dentem.

664 „ His ergò virtutibus pollens, non „ immeritò proprias & creditas sibimet ma„ ximas Ecclesiæ curas sapienter & honorifi„ cè gessisse dignoscitur, habens in mente il-

lud

„ lud, quod à facri Cantici auctore relatum „ est: *Os meum loquetur sapientiam, & meditatio cordis mei prudentiam*. Undè secundùm rectam & probabilem fidelissimi & christianissimi nostri Principis, & piissimæ „ Reginæ, & gloriosissimorum communis „ Reipublicæ Procerum sententiam, nostrâ „ quoquè etiam omnium in hac Urbe habitantium testificatione, judicium Pauli mirabilis communis Ecclesiæ Doctoris, non „ est in eo fraudatum, qui irreprehensibilem „ debere esse Episcopum denunciat; ità & „ postrum Pontificem virtutibus undiquè coronatum esse videmus.

665 „ Igitur Ecclesiasticam legem implentes, Apostolatui vestro salutationis debitum persolventes officium, speramus, ut „ ampliùs charitatis vinculum, & paternum „ affectum circa nos charitas vestra custodire „ dignetur, & sapienti gubernatione & humilitate, quæ christianum decet, & mansuetudine, quæ ad rationabilis traditi vobis ovilis salutem pertinet, peragatis, commune lucrum existimantes, quòd per vos „ & vestrum germanum & comministratorem, nostrum autem Dominum & Patriarcham, pacem totius Orbis Ecclesiarum esse provisam: *Frater enim à fratre adjuvari spiritualiter, murus est inexpugnabilis, & Civitas munita*, ex Divinis est accipere „ Scripturis. Nam intercessionibus vestræ „ Beatitudinis generalis tranquillitas Ecclesiæ orthodoxorum fuerit redonata: Gloria „ quidèm in excelsis Deo omnium Salvatori „ per Angelos cum lætitia referetur, pax „ verò in terra confirmabitur: bona autem volutas fidelibus communis Domini „ & Salvatoris nostri Jesu Christi servis fundetur.

666 „ Adjicient igitur nostris supplicationibus, quod minùs dictum est, Joannes sanctissimus Episcopus Claudianopolitanæ Civitatis nostræ comministrator & „ Heraclianus, Reverendissimus Presbyter „ sanctę majoris Ecclesiæ & cohabitator prędicti sanctissimi Archiepiscopi & Patriarchæ Epiphanii, & Constantius vir reverendissimus Diaconus ejusdem sanctæ Ecclesiæ, qui probationem suæ rectæ fidei & „ bonæ voluntatis olim his, qui à vestra „ Apostolica Sede fuerant directi, dedisse „ cognoscuntur: digni autem & vestræ Sanctitatis & administratione pacis & gratiæ „ Domini nostri Jesu Christi Dei nostri & „ unitionis sanctarum Ecclesiarum monstrabuntur. Quos speramus lætantes in Domino, & pacem desideratam nunciantes, ad „ nos citiùs vestris Deo amabilibus correctionibus edoctos remeare dignemini. „ Omnem in Christo fraternitatem nos quoquè & qui nobiscum sunt plurimùm salutamus. *Hactenus Synodica*.

667 Ei porrò subscripserunt Episcopi, Theophilus Heracliensis Ecclesiæ, Basiliscus Ticinensium, Stephanus Nicomediensium, Isaias Rhodiæ, Anastasius Nicæensium, Joannes Claudianopolitanæ, Paternus Provinciæ Scythiæ, Martianus Chalcedonensis, Patricius Eudoxiopolitanæ, Eulogius Melitenæ, Palydentius Antiochenæ, Stephanus Philomeliensis, Christodorus Methymnensis, Palmantius Oenandes in Lycia, Joannes Attaliensis, Joannes Olympinæ, Martianus Martianæ in Lycia, Phocas Dardanensis in Hellesponto, Zoticus Carpatiensis, ac Sabbatius Stratonicìensis in Lydia. Scripsit per eosdem Legatos, ut innuimus supra, & ipse Epiphanius, quibus tàm Imperatoris, quàm ejus Conjugis, ac suam animi alacritatem pro reddita Ecclesiis pace, ac earum inita unione, demonstrat. Indicat Ponti & Asiæ, ac maximè Orientis Sacerdotes suorum Episcoporum nomina damnare volentes in unionem atque communionem recipiendos: Calicem quoquè, aliaque munera se eidem mittere significat. Sunt ergò literæ sequentes,

Domino per omnia Sancto, ac Beatissimo Fratri & Comministratori Hormisdæ Epiphanius Episcopus in Domino salutem.

668 „ Quantam habuimus alacritatem „ nos quoquè & piissimus & christianissimus „ Imperator unà cum fidelissima & in omnibus bonis florente Conjuge sua circa rectam & puram sanctarum Ecclesiarum unitionem, & quemadmodùm cum charitate „ Dei, qua nos decebat, destinatos à vobis „ sanctos Episcopos & religiosos suscepimus, „ & venerandos habuimus Clericos, existimamus quidèm & ante ex his, quæ acta „ sunt, satisfactum vestræ Beatitudini. Credidimus tamen, quòd si Dominus Salvator Jesus Christus Deus noster idem ipsos „ Reverendissimos Comministratores nostros „ incolumes vestris obtutibus præsentavit, „ omnia, quæ excitata sunt, vobis sanctissimis „ manifesta fieri, & laborem, quem potuimus sustinere, per hos ipsos manifestiùs „ cognoscetis. Quemadmodùm per Dei gratiam & fidelissimorum Principum nostrorum, Constantinopolitanæ Civitatis nostra Ecclesia pacificè est gubernata; & nomina eorum inter sacra non sunt recitata „ mysteria, quæ Sedi vestræ prophana cognovimus. Sed quatuor Conciliorum pro „ recta fide consonantia prædicatur, & hoc „ ipsum omnibus sacrorum Diptychorum recitatione manifestum est.

669 „ Annuncient igitur vobis, quia „ non pauci nobis subjecti Sacerdotes, nec „ rursus sub eorum ordinatione Episcoporum parva est subdita multitudo, quæ bonum hujus cœptæ unitionis amplectitur: „ vestra etiam Sanctitas cognoscat istius se-

ge-

„ generalis boni, & Principem & inceptorem „ nihilominùs constitutum. Undè fortiter „ ad vigilandum Beatitudo vestra laudum est „ stimulis excitanda, nè id, quod Divina in „ honorem vestri cœperat ordinare miseri- „ cordia, non ad plenum itaut condecet „ communis unitas pervenire videatur. Di- „ ligentiùs autem de his fidelissimi & piissi- „ mi nostri Principes de sanctarum Dei Ec- „ clesiarum unitate & concordia gaudentes, „ ad vestram mandaverunt Beatitudinem „ supplicationes à plurimis sanctis Sacerdo- „ tibus suscipientes tam Ponti, quàm Asiæ „ Provinciæ & maximè Orientis, apud quos „ nomina quondam Sacerdotum suorum ta- „ cère difficile & impossibile esse videtur, „ tantaque eorum obstinatio est, ut omne „ periculum pro tali facto parati sint susti- „ nere.

670 „ Igitur præcedentes omnes circa „ pacis studium necessarium causas conside- „ rantes, quia per solam istam humilitatis „ viam communem omnibus unitionem & „ salutem invenimus, interrogantes, sicut „ dictum est, & satisfacientes vobis ab illis, „ qui à nobis in hoc negotio sunt destinati, „ causam eum pacifica, qua vos decet, gu- „ bernatione dispensetis; nam dùm una utra- „ que sit Ecclesia, proculdubiò & bona, „ quæ per vigilantiam eveniunt, communis „ exindè laudis gloria utrisque Patriarcha- „ libus Sedibus rimatur, ut consuetè omnium „ Dominus & conditor Christus verus Deus „ noster magnificetur. De his autèm omni- „ bus summo vobis supplicentur affectu Jo- „ annes Sanctissimus Episcopus, multos no- „ biscum sudores in præsenti deponens cer- „ tamine, & Heraclianus reverendissimus „ Presbyter sanctæ nostræ majoris Ecclesiæ „ & cohabitator noster; & Constantinus re- „ verendissimus Diaconus ejusdem majoris „ Ecclesiæ, per quos & nostra Synodalia se- „ cundùm Ecclesiasticas vestræ Beatitudinis „ destinavimus leges.

671 „ Nunc igitur piissimi nostri Impe- „ ratoris studium circa sanctarum Ecclesia- „ rum unitionem ostendentis, pacificis ad „ vestram Beatitudinem de his causis utendo „ literis, & oblatas sibimet ab Hierosolymi- „ tanis, & Orientalibus petitiones destina- „ vit. Nos ergò occasionem salutationis in- „ venire volentes, hanc ad vos fecimus Epi- „ stolam, per quam supplicamus, proponen- „ tes vobis sanctissimis hanc vocem divinam: „ *Ecce tempus acceptabile; ecce nunc dies salu-* „ *tis*. Ecce credidit nobis omnium Dominus „ talentum, quod augmentatum posit re- „ stitui boni operis fructu, & salvari per lau- „ dabilem vestram dispensationem tantas „ quidem sanctas Ecclesias, tantosque eorum „ Sacerdotes & multitudinem innumerabi- „ lem, nunc quidèm unitam sanctæ Ecclesiæ, „ periclitantem autem & errantem, si vestræ „ Beatitudinis gubernaculum commemore- „ tur, & maximè his, qui in sanctis locis „ habitant Christi Dei nostri, ità ubiquè san- „ ctis adherentes Ecclesiis, ut eorum residui „ non debeat multitudo. Nàm omnes per „ suggestiones eorum, ità in obstinationis „ suæ malo perdurant, ut velint ante è vita „ recedere, quàm excogitata relinquere, ut „ si Deus hos per vestram Beatitudinem adu- „ nari præceperit, vestræ laudis meritum & „ præsētibus & futuris adscribatur tēporibus.

672 „ Oret igitur vestra Sanctitas tam „ pro piissimis & christianissimis Principi- „ bus, quàm pro nostra parvitate, & uni- „ versali unione, ut gratia sanctæ, & unius „ essentiæ Trinitatis, & intercessionibus Do- „ minæ nostræ Sanctæ, & gloriosæ Virgi- „ nis & Dei Genitricis Mariæ, omnia ad „ unitatem indivisam conveniant, & funda- „ mentum inconcussum Catholicæ fidei con- „ firmetur per omnia, sanctissime Frater. „ Indicia autem nostræ secundùm Christum „ Dominum nostrum charitatis per Viros „ reverendissimos destinavimus ad admini- „ strationem Divinæ culturæ & Sanctæ „ Apostolicæ vestræ Ecclesiæ Calicem au- „ reum gemmis circumdatum, patenam au- „ ream, & alium Calicem argenteum, vela „ serica duo; quæ suscipere vestram Beatitu- „ dinem supplicamus cum illa charitate, „ quam vos habere secundùm Deum non du- „ bitamus. Omnem in Christo fraternitatem, „ quæ cum vestra est Sanctitate, nos quoquè „ & qui nobiscum sunt, plurimùm salutamus. „ Accepta pridie Kalendas Decembris, Ru- „ stico V. C. Consule. *Hactenus Epiphanii Epistola ad Hormisdam*.

673 Oblatus fuerat clementissimo Prin- cipi Justino Augusto ab Ecclesiæ Hierosoly- mitanæ, necnon & Antiochenæ, & secundæ Syriæ Clericis, atque Abbatibus & possesso- ribus Provinciæ Syriæ libellus supplex, quo in Ecclesiæ Catholicæ communionem recipi postulabant, enixèque exorabant, emissâ in eo suæ fidei professione, qua perspicuum fie- ret Imperatori, se nihil devium à Catholica & orthodoxa fide retinere, cujus meritò re- pelli possent. Eo itaque ab Imperatore rece- pto, non sunt admissi, sed priùs consulendum Romanum Pontificem jussit: proindè præfa- tum libellum Joanni Episcopo contradidit, eidem Pontifici exhibendum, sicuti & factum est. Exemplar autèm ejus hoc modo se habet.

Deo amabili ac piissimo Imperatori ex Deo Augusto & Principi Justino Christianissimo Deprecatio & supplicatio ab Hierosolymitanis, & Antiochenis, & secundæ Syriæ Clericis, & Abbatibus, & possessoribus Syriæ Provinciæ.

674 „ *Haurite aquas cum lætitia ex fon- „ tibus salutis*, vociferator Isaias exclamat, fon-

„ fontes salutis Evangelicæ veritatis prædicationem manifestè ostendens, ex quibus Beati Apostoli, & eorum, qui per ordinem fuerunt Discipuli & sapientes Ecclesiæ Doctores, salutarem aquam fidei haurientes, omnes sanctam Dei Ecclesiam irrigaverunt, quæ in petra summi Apostolorum subnixa rectam & inflexibilem confessionem custodiens, fiducialiter cum eo ad Unigenitum Filium Dei exclamat omni tempore, dicens: *Tu es Christus filius Dei vivi.* Hanc salutarem confessionem à sanctis quatuor Synodis, quæ Evangelicis præceptis sunt honoratæ, suscipientes, nunquàm per Christi gratiam à traditis nobis rectis dogmatibus deviavimus, sicut rerum testatur probatio, & tempore necessitatis fidei constantia demonstrat.

675 „ Si igitur, ut Christiani rationis fidei sumus participes, Domine piissime, & ad communem pacem & unitatem festinamus, nostram fidem, quam ab initio suscepimus, per hanc satisfactionem nostram manifestam vestræ facimus pietati, ut notum sit, quia & paci concurrimus, & à recta cum Dei juvamine non divertimus fide, sed omnem ex æquo hæresim execramur, non solùm Eutychianistas & Acephalos, sed & Nestorianos, & homines eolentes toto animo audentes anathematizamus.

676 „ Nos autem, Domine charissime Imperator, sicut supra dictum est, in Patrem & Filium & Spiritum Sanctum baptizati quoquè, & credentes essentiam Dei in tribus subsistentiis, adoramus; secundùm Sanctorum Patrum Symbolum credentes in unum Deum Patrem omnipotentem, & in unum Dominum Jesum Christum Unigenitum Deum Verhum, similiter & in uuum Spiritum Sanctum; & secundùm hoc Divinum Mathema, diffinitionem à sancta Chalcedonensi Synodo promulgatam intelligimus quoquè & suscipimus, confitentes & credentes, quia unam suhstantiam, vel personam, quod idem est, ipsa sancta Synodus in duabus naturis, idest, in Deitate & humanitate indivisè & inconfusè prædicavit Deum Verbum.

677 „ Dominus noster Jesus Christus unus est ex sancta & unius essentiæ Trinitate: Si enim unum Deum in tribus subsistentiis, sicut dictum est, accipimus, Pater autem non est incarnatus, nec Spiritus Sanctus; Deus Verbum incarnatus est, & homo factus est, unus ex sancta & unius essentiæ Trinitate, secundùm filiationis proprietatem. Sic ità secundùm prædictas quatuor Synodos credentes, & secundam Dei Verbi Nativitatem secundùm carnem confiteri non renuimus. Undè propriè Virgo Dei Genitrix esse creditur, tanquàm natura & veritate unius essentiæ Patri Filium Deum Verbum, naturâ immutabilem, ex ipsa factum hominem, enixa est, & duas naturas in Christo per essentiam vel substantiam unitas confitentes, sicut in unius persona, vel substantia; nec harum diversitatem vel proprietatem post unitionem auferimus, nec eas dividere in duabus personis & substantiis per unitionem summa edocti; eundemque scimus Unigenitum Filium Dei, & ante Incarnationem ejus, & post, eundem Deum quidèm simul & hominem, passibilem carne, impassibilem Deitate, circumscriptum corpore, non circumscriptum spiritu, eundem terrenum & cœlestem, quem Mundus ut hominem capit, & ut Deum continere non potuit, mortalem & immortalem, nusquàm naturarum diversitate ejus ablatâ, neque dividentes per essentiam unionem.

678 „ Hoc enim veræ magnum pietatis mysterium, quia unus ex sancta unius essentia Trinitatis incarnatus, & homo factus Deus Verbum in utraque natura Deitatis & humanitatis, indivisè & inconfusè cognoscitur & adoratur, non conversionem vel mutationem sustinens, sed proprietatem utriusque naturæ in una persona in semetipso conservans. Ob hanc igitur fidem prædictas sanctas Synodos suscipientes & custodientes, anathematizamus omnes, qui adversùs eas quocunque tempore vel modo aliquid conscripserunt, præcipuè Joannem Ægeotam, qui adversùs memoratam sanctam Chalcedonensem Synodum multas ut Nestorianus blasphemias evomuit. Similiter & condemnantes Timotheum, Ælurum cognominatum, sicut Eutychianistam, adversùs eam cum suis latrantem sequacibus. Ità ergò cum Dei juvamine semper sensimus, & jam nunc sentimus.

679 „ Quapropter hanc satisfactionem vestræ obtulimus pietati, & ut jubere dignata est, nos proprium intellectum, & quemadmodùm de sana fide sentimus exponere, quia quidam hæretici, dùm suam malam fidem occultare festinant, nostram in Christo libertatem & rectam fidem detrectare conantur. Supplicamus igitur vestram Clementiam, sollicitudinem perfectam in Ecclesiarum unitione sanctarum habere debere; ut unitas, quæ cum Dei fuerit juvamine, nec ullo deinceps rationabili, aut irrationabili occasionis fomite inquietari pax possit. Deus autem omnium vestrum pium adimpleat desiderium in gloriam sui & Reipublicæ disciplinam. „ *Hactenus Libellus.*

680 Justinus ergò Imperator, hoc accepto, ut dictum est, Joanni reddidit, per ipsum Romano contradendum Pontifici, à quo exquirenda esset in re tanti momenti sententia. Cùm verò & ipse Augustus Synodicæ Legationi suam quoquè, quam promiserat, adje-

esset ad Hormisdam, selecto Grato viro illustri ad prælibatum officium exequendum, in literis, quas ad eundem Pontificem per antefatum Legatum ferendas fecit, hujus quoque libelli meminit. Sed & capita quoque controversa, quæ perfectam Ecclesiarum Orientalium unionem retardabant, prout in prioribus datis literis recensere promiserat, in hujus Legationis literis pariter exposuit. Sunt ergò literæ hujusmodi.

Justinus Augustus Hormisdæ Papæ.

681 „ Quo fuimus semper, & quo sumus „ studio pro conciliandis sententiis catholi„ cam fidem colentium, ut eodem animo „ cuncti venerentur Numen individuum Tri„ nitatis, palàm fecisse dignoscimur: nunc „ Legatum ad vestram Beatitudinem ultrò „ ob hoc ipsum dirigentes Gratum virum su„ blimem Magistrum Scrinii, quo remedium „ tandem reperiatur discordiis varia cun„ ctantium, nunc prono, libentique suscipientes affectu Viros religiosissimos, quos „ interventores unitatis vestra Sedes Apo„ stolica credidit destinandos. Profectò enim „ tanquam ipsam pacem & jucundis eos ocu„ lis aspeximus, & externis manibus duxi„ mus amplectendos. Quin etiam omni in„ tentione ordinavimus, ut venerabilis Ec„ clesia Constantinopolitana, necnon com„ plures aliæ vota suscipiant vestra, non so„ lùm in cæteris, sed in auferendis etiam no„ minibus ex sacris Diptycis, quæ removen„ da maximè postulastis.

682 „ Verùm nonnullæ fuerunt Urbes „ & Ecclesiæ tum Ponticæ, tum Asianæ, & „ præcipuè Orientales, quarum Clerici, vel „ populi omnibus pertentati minis, & per„ suasionibus, tamen flexi sunt, ut tollant „ Antistitum & repellant nomina, quorum „ apud eos opinio floruit, sed morte vitam „ duriorem æstimant, si mortuos condemna„ verint, quorum gloriabantur vita Supersti„ tum. Quid igitur faciamus hujusmodi per„ tinaciæ, quæ nec dicto audiens existit, & „ tormenta in tantum despicit, ut amplum „ sibi & festivum judicet, si corpore priùs, „ quàm religioso desistat consilio? Nobis „ quidem videtur opus esse molliùs agendi & „ clementia, quæ si non in tua Sanctitate, „ jam nec in alio poterunt inveniri, nam ne„ que sanguinis & suppliciorum cupidi (quod „ dictu etiam grave est) libellum suscepimus, „ neque ut parvo discrimine remaneant im„ perfecta concordiæ desideria, sed ad pro„ pagandam, quo possumus ordine, conjun„ ctionem membrorum Ecclesiæ. Utrum ita„ que præstantiùs erit minorum gratia in to„ tum esse nobis adjectas tantas multitudi„ nes, an concessis exiguis & remissis, majo„ ra & omni ratione quærenda corrigi, ut quæ „ non licuit per omnia, saltem ex necessariis „ partibus allegentur? Veniam itaque nomi„ num postulamus, non Acacii, non utriusque Petri, non Dioscori vel Timothei, „ quorum vocabula ad nos datæ tuæ Sancti„ tatis Epistolæ continebant, sed quos in „ aliis celebravit Civitatibus Episcopalis re„ verentia, & hoc exceptis Urbibus, ubi „ vestræ Beatitudinis libellus jam in plenum „ admissus est, nisi hanc quoque partem „ benevolentia statuerit vestra mitiùs corri„ gendam.

683 „ Verùm nec judicio caret Sedis „ Apostolicæ, ut non magis venia dicenda „ sit, quàm deliberata jam ac perspecta diffi„ nitio. Anastasius quidem religiosissimæ „ memoriæ vestræ culmen Ecclesiæ, palàm „ apertèque constituit, cùm hoc idem feri„ beret negotium prædecessori nostro, satis „ esse pacem affectantibus, si nomen tantùm „ reticeatur Acacii. Ergò priora vestræ Se„ dis constituta sequitur, qui non omnes me„ morias mortuorum judicat contemnendas, „ ut indignum habeatur & incongruum, si „ non placidior omnibus, non solùm defun„ ctis, sed etiam superstitibus vestra divul„ gatur in omni fine terrarùm lenitas. Et hoc „ quidem non dubitaverimus ità gratiosum „ vobis futurum, ut pacifico statim responso „ lætior Mundus reddatur.

684 „ Retinet autem vestra Sanctitas, „ quod dudùm scripsimus, ex Oriente sup„ plicationes nobis esse destinatas, volunta„ tem ipsorum continentes & arbitrium, in „ quo sese duraturos ostendunt firmiter, & „ quo nullâ ratione desistendum existimant. „ Hanc itaque chartulam secundùm nostra „ promissa per Joannem virum reveren„ dissimum Episcopum dirigendam vobis in „ præsenti meritò credidimus, ut à vestra Se„ de etiam tenor ejus admissus ad colligen„ das proficiat & adunandas ubique venera„ biles Ecclesias & Hierosolymitanam præ„ cipuè, cui tamen omnes favorem impen„ dunt quasi matri christiani nominis, ut ne„ mo audeat ab ea sese discernere: consen„ sum itaque proprium tuam Sanctitudinem „ epistolari quoque pagina convenit declara„ re, ut cognito omnibus atque patefacto, „ tenorem ejusdem chartulæ à vobis etiam „ laudari & tenaciter custodire lætior Mun„ dus existat. Data Idibus Septembris Chal„ cedone, Rustico V. C. Consule. Accepta „ pridie Kal. Decembris, Consule suprascri„ pto. *Hactenus Epistola.*

685 Justinianus quoque Comes & literas fecit ad Pontificem, licèt perbreves, petebatque, ut compositis capitulis, à Justino missis, quæ levissimam materiam non difficilis compositionis sibi continere videbantur, quamprimùm Legatos ad propria remeare sineret, sic ergò scripsit.

686 „ Diligenter Apostolatus vester co„ gnovit, quanto fidei calore filius vester

Se-

„ Serenissimus Imperator nosque fuimus ab „ initio. Nunquam cessavimus agere quæ „ pertinebant ad firmamentum Religionis „ Divinæ. Pro qua re nuper etiam Reverendissimos Sacerdotes Romam direximus, ut „ integrum componeretur de capitulis, quibus ad ea dubietas vertebatur. Sed ignoramus quæ difficultas provenerit, ut minimè sopirentur hactenus ea, quæ videntur „ esse levissima. Salutantes ergò vestram Reverentiam petimus, ut nulla præbeatur „ occasio, qua de tua quisquam possit ambigere voluntate; sed habentes præ oculis judicium Majestatis Supernæ, modis omnibus festinare dignemini. *Hæc Justinianus.*

687 Itaque Hormisda ferè per totam hyemem retentis Romæ Legatis, super capitulis controversis varias cum eis sessiones habuit, qui convicti, atque de veritate omni genere probationum à Beato Pontifice demonstrata persuasi, ipsius sententiæ ac definitioni æquo animo, summâque cum reverentia adhæserunt, & receptis datis responsivis tùm ad Synodum, tùm ad Epiphanium, tùm quoque ad Imperatorem literis, mense Martii adhuc labente, Româ discesserunt, currente Anno Domini DXXI. Pontificatus Hormisdæ Anno VIII. Imperii vero Justini IV. Consulibus Valerio Viro clarissimo in Occidente, in Oriente verò Justiniano. Quid porrò rescripserit, ex ejusdem Pontificis infra recensendis literis accipiemus. Et quidem ad Synodum, his verbis scripsit.

Hormisda Synodo Constantinopolitanæ.

688 „ Fratrem & Coepiscopum nostrum „ Epiphanium, apud fœlicissimam (Deo favente) Constantinopolim ad officium muneris Sacerdotalis assumptum pervenisse, ad „ nos fraternitate vestrâ referente, gaudemus, quia gratiùs suscipiuntur indicia, „ quæ significaverit amata persona, & tantò „ majus pro auctoritate nuncii nascitur gaudium, quantò non est quod de testimonio „ disputetur. Sic erat congruum, charissimi „ nobis, sic se circa proximum patefacere „ decebat effectum, ut per vos Sedi Apostolicæ innotescat, quòd moribus & Sanctitate fulgeret, quòd usqueadeò se omnium „ bonis, & sicut vos asseritis, imbuit institutis, ut nos sit fortius meritis testimonium, quàm in honorem Sacerdotis adscitum. Quid est enim, quod de eo habeatur ambiguum, in quo de bonis moribus „ sub probatione factæ concordiæ præsuscepta sunt Divina. Quapropter facitis sanctè, „ facitis religiosè, facitis piè, quòd veritati testimonium libenter impenditis, quòd „ præmium benemeritis non negatis. Quia „ idem error est tacère veritatem, qui est falsis assistere, & eadem injustitia est si negetur honor moribus placitis, quæ est si concedatur indignis.

689 „ Certum est, amantissimi, participari vos cum Sacerdotis laudibus intimatis, quia omni fraternitatis vestræ ordini „ transcribitur, quòd in uno, quem ex vobis elegistis, esse laudatur. Deus omnipotens fidei suæ pacem sub perpetuitate „ conservans, electionem ordinationemque „ vestram, quam insinuandam Sedi Apostolicæ per Joannem fratrem & Coepiscopum „ nostrum, necnon & Heraelianum Presbyterum, atque Constantinum Diaconum „ filios nostros religiosè credidistis, tantâ „ firmitate confortet, itâ & omnium discordantium luctamina, disiiciat, itâ dissidentium corda compescat; & quemadmodùm „ sub fratre & Coepiscopo nostro Epiphanio „ pacificationis datum est indicium, gratularemur effectum. Data VII. Kalendas Aprilis. Valerio Viro clarissimo Consule. „ Gesta in causa Abundantii Episcopi Trajanopolitani in Scrinio habemus. *Hactenus Epistola.*

690 Ad Epiphanium porrò Episcopum scripsit laudans Principum solertiam, & Præsulum diligentiam in componendis fidei rebus. Eique in recipiendis lapsis vicem suam delegat, Vicariumque suum constituit, monens, ut cautè & sine errore procedat, sacrosque Canones attendat, nè nævus aliquis inferatur fidei: illudque præcipuè observandum mandat, ut nisi subscripto Libello fidei à se jam nuper per Legatos misso, & cui hactenus cæteræ Ecclesiæ cum Constantinopolitana ad communionem Apostolicæ Sedis receptæ, subscripserunt, nemo ex lapsis unitionem postulantibus recipiatur. Et hoc idem maximè servandum tradit cum Hierosolymitanis, de quibus idem Epiphanius scripserat. Alia quoque similia superaddit, prout fusè in eis literis, quæ sic se habent.

Hormisda Epiphanio Episcopo Constantinopolitano.

691 „ Multo gaudio sum repletus, quòd „ circa Ecclesiæ pacem, & sanctissimi Imperatoris, & dilectionis tuæ tale studium, „ quale literis indicasti, Legatorum quoque „ meorum assertione cognovi. Manifesta „ enim hinc supernæ misericordiæ documenta produntur, quando & humani Principes „ causam fidei cum Reipublicæ ordinatione „ conjungunt, & Ecclesiarum Præsules, quod „ ad dispensationem suam pertinet, officii „ memores exequuntur. Talibus indigebat „ post discordiæ procellas Religio Christiana „ rectoribus, qui compressis providâ dispensatione turbinibus, diù peregrinatam pacem, depulsâ tempestate, reducerent, & in „ futura sæcula propositi sui exempla tendentes, sibi ad scribendum indubitanter osten-

„ ostenderent, quidquid Deo placitum po-
„ steri pro sua imitatione fecissent. Benedi-
„ camus Deum, frater charissime, nostris
„ hoc diebus fuisse concessum, & totis ora-
„ tionum & curarum viribus annitamur, ut
„ quæ per Dei nostri opem benè correcta
„ sunt, ipso adjuvante, per omnia comple-
„ antur.

692 „ Sperandum enim est, ut ad com-
„ pagem corporis sui reliqua quoque, quæ
„ adhuc divisa sunt membra festinent, & à
„ potioribus minora non discrepent, ad quod
„ cùm dilectio tua christianæ studio chari-
„ tatis hortetur, debet id, ad quod inci-
„ tat sequi, & quod amandum suadet,ample-
„ cti. Similem enim jam fidei curam geren-
„ tes, per religiosam patientiam, par etiam
„ præmium de boni operis speramus effectu:
„ neque enim difficultatibus est credendum.
„ Non fatigatur asperis fides: nec ad Cœlo-
„ rum ardua per proclive contenditur: nec
„ remunerationem circa laboris exercitia
„ quis meretur. Undè nè facientes bona,
„ deficiamus, specialiter admonemur: *Beati*
„ *etiam*, teste Psalmista, *qui custodiunt judi-*
„ *cium, & faciunt justitiam in omni tempore*:
„ quia non initium laboris remunerationem
„ præmii consuevit invenire, sed terminus.
„ Ergò par studium sollicitudinis assumen-
„ tes, quibus est una in communione & cre-
„ dulitate societas, quemadmodùm de adu-
„ nata Sedi Apostolicæ Constantinopolitana
„ Ecclesia pariter exultamus in Domino: ità
„ de reliquarum quoque (sicut affectuosè
„ admones) reintegratione curemus primùm,
„ ut fidem integritatemque nostram imma-
„ culatam ab omni contagione servemus.

693 „ Nosti enim, Frater sanctissime,
„ quæ Ecclesiasticam servent vincula concor-
„ diam, quæ nos ab hæreticorum tueantur
„ insidiis, per quæ etiam Canonum custodia-
„ tur auctoritas. His in robore suo omni
„ circumspectione servatis, remedia speran-
„ tibus conferentur. Habet enim & Eccle-
„ siasticarum ordo regularum & ipsius forma
„ justitiæ, ut medicina rationabilis benignè
„ & fideliter sperantibus non negetur: nec
„ quisquam ita est ab humanitate discretus,
„ quem non à rigore discretionis inclinet in-
„ cauta simplicitas: sed ut cautè hoc citra
„ querelam, aut erroris alicujus nævum va-
„ leat expediri, dilectissime frater, perso-
„ nam meam te in hoc oportet induere, sci-
„ entem in hujusmodi causis, sicut prædi-
„ ctum est, quid faciendum sit, quid caven-
„ dum: ità omnia providenda, ut non ambi-
„ gas rationem dispensationis hujus Deo esse
„ reddendam: ita tamen ut eos, qui vobis
„ fuerunt communione sociati, vel per vos
„ Sedi Apostolicæ vestra nobis scripta decla-
„ rent, quibus etiam continentia libello-
„ rum, quos obtulerint, inferatur: sic enim
„ & Severi, & complicum ejus, aut similium
„ absolvemus errores, nec eorum, qui sanari
„ poterint, dispendia patiemur: quod ideò
„ vobis specialiter credimus imponendum,
„ ad diligentiam vestram nostra onera trans-
„ ferentes, quia non parva jam documenta,
„ resistentes hæreticis, edidistis, nec debet de
„ eo ambigi, quem benè contigerit explora-
„ ri: simul assume remedia medicinæ, simul
„ accingere auctoritate justitiæ, & sic circa
„ supplices humanitate mollire, ut in hære-
„ ticorum contagione perdurantes, aut eos,
„ qui innocentiam simulant, & cum nostris
„ solâ voce consentiunt, ab his, quibus pro
„ Ecclesiæ reintegratione consulitur & pro-
„ videtur, excludas; nec enim expedit circa
„ hos Ecclesiasticam temperare censuram.
„ Non enim erunt miserationis bona pro eo-
„ rum, quibus consuli oportet, necessitate
„ collatâ, si indiscretè fuerint bonis, malis-
„ que communia.

694 „ Et quia Hierosolymitanorum quo-
„ que faciebat in tuis literis tua dilectio
„ mentionem, quorum etiam ad nos quædam
„ delata professio, necessarium duximus vel
„ recensere quæ scripta sunt, vel respondere
„ quæ congrua. Qui si Sanctorum Patrum
„ constituta custodiunt, si illa fidei funda-
„ menta venerantur, ab his, quæ per eos
„ Sancto Spiritu compungente definita sunt,
„ non recedent. Aut enim perfecta sunt, ità
„ ut sunt, & adjectione non indigent; aut
„ benè valida, & ideò non mutanda; quan-
„ do per ea omnium hæreticorum venena
„ compressa sunt, nec quicquam Chalcedo-
„ nensis Synodus, quod utile quælibet dili-
„ gentia potuisset excogitare, præteriit; quæ
„ præcedentium quoque dogmata vel clariùs
„ manifestavit, vel repetitâ auctoritate fir-
„ mavit, speciale quoddam adversùs Nesto-
„ rium & Eutychem aggressa certamen; al-
„ terum Deitatem Dei nostri Jesu Christi à
„ carne separantem, & ideò Sanctam Ma-
„ riam Dei Genitricem pronunciare vitan-
„ tem; alterum veritatem carnis in Domino
„ renuentem, quandò Dominus noster Jesus
„ Christus idem Filius Dei, idem Filius ho-
„ minis, una in duabus persona naturis, Di-
„ vinitatis & humanitatis carnis, nec natu-
„ ris adunatione confusis, non velut quarta
„ persona addita Trinitati, sed ipse Filius
„ Dei *exinanivit semetipsum, formam servi ac-*
„ *cipiens*, propter quod & unam nec divisibi-
„ lem profitemur essentiam Trinitatis, &
„ proprietatem tamen suam scimus inesse
„ personis, unam Filii Dei cum assumpta
„ carne, unam Spiritus Sancti, & personas
„ proprietatibus designantes, & per unita-
„ tem essentiæ inseparabile Trinitatis My-
„ sterium confirmantes. Neque enim ambigi
„ potest Verbum Dei intra Matris viscera
„ per carnem humanam assumpsisse naturam,
„ nec post à se factam intrà vulvam natura-
„ rum unitionem divisum. Nam ut humani-

tas

„ tas sine Deo non est edita, sic in Cruce non „ est impassibilis Divinitas à carnis passione „ divisa; quod Virginis partus & intemerata „ fœcunditas, & singularis à mortuis Resurrectio, & ad Cœlos declarat Ascensio.

695 „ Hæc si quemadmodùm à Patribus „ constituta sunt, servant, credant, nec definita transcendant, à quo tramite qui declinant, ipsi sibi nebulam dubitationis offendunt. Nobis autem illud Apostoli cum „ contentiosis respondère necesse est: *Nos hanc consuetudinem non habemus, nec Ecclesia Dei*. Hęc ideò breviter, quia nec ambigi convenit de rebus juxta fidem sępiùs definitis; & penè supervacua est allegatio, „ quæ adhibetur instructis, cùm super hac re „ & ad clementissimum Principem filium nostrum non pauca perstrinxerim. Et quia „ de Hierosolymitanorum propositione respondimus, hoc quoque æstimavimus, salutis eorum causa competenter addendum, ut „ si communionis Apostolicæ desiderant unitatem, professionem suam scripto inditam, „ quam Legatis nostris apud Constantinopolim positis obtulerunt, aut per suos ad „ nos dirigant, aut fraternitati vestræ tradant, eodem tamen, sicut diximus, tenore „ conscriptam, quæ ad nos modis omnibus „ sub vestra ordinatione deferatur.

696 „ Nam de Thessalonicensibus, quorum ad nos Legati sub clementissimi & „ fidelissimi Principis filii nostri ordinatione „ venerunt, nè quid omisisse credamur, nosse „ vos volumus, secundùm hoc, quod Domino „ nostro inspirante placuerit, causam omnem „ vestrâ dispositione tractandam, & si quod „ oportet impleverint, ordinanda hæc per „ fratrem nostrum & Coepiscopum venerabilem virum Joannem, sed & filios nostros „ Heraclianum Presbyterum, & Constantinum Diaconum Ecclesiastico honore dignissimos ad causam pertinentia conscripsisse contenti, gratulati sumus in Viro ordinis nostri pâr meritum & religiosum nos „ invenisse propositum, & cum Legatione „ mandata sapientiæ & moribus congruentia. Votiva enim res & plena gaudii est, „ ut sine justa æstimatione probabiles, quos „ communionis & officii contigerit esse consortes. *Et alia manu*: Deus te sanum custodiat, frater venerabilis. Data VII. Kal. „ Aprilis, Valerio viro clarissimo Consule. *Hactenus Epistola*.

697 Ex qua notandum est, nimirum, cùm Pontifex agens de ChristoDei Filio ex duabus naturis in unitate personæ constante, dicat: *Non velut quarta persona addita Trinitati*, quosdam talis dementiæ hæreticos fuisse, ut negantes Christum esse unum ex Trinitate, adderent Trinitati quartam personam, asserentes Christum ipsum Dominum non esse unum ex Trinitate, esse tamen Deum, Deique Filium, sicque quartam Trinitatis personam; cujus generis hæreticos, discipulos extitisse Theodori impii Mopsuestenæ Civitatis Episcopi, notat Dionysius Exiguus in Epistola data ad Pastorem, ubi agens de iis, qui fuerunt hæretici temporibus Procli Episcopi Constantinopolitani, ait: Temporibus Anti„ stitis nominati, Theodosio imperante rem„ gente Rempublicam, per Syriam & Arme„ niam discipuli Theodori Mopsuestenæ Ci„ vitatis Episcopi pravam fidem, corrupto „ Symbolo, rudibus populis exorsi sunt in„ timare, calliditate subtilissimâ Beatam „ Trinitatem sic unius essentiæ prædicantes, „ ut Christum Dominum nostrum condito„ rem universitatis, unum ex Trinitate nul„ latenus faterentur, undè sequebatur hæc „ inepta suæ temeritatis absurditas, ut quia „ Christum constat verum esse Deum ac Do„ minum, quatuor personas in tribus adstrue„ rint, duosque Dei filios proculdubiò præ„ dicarent. *Hæc Dionysius*; subjungens, hujusmodi errorem optimè refutatum à Romano Pontifice. Hos ergò hæreticos hac in supra allegata Epistola perstringit illis verbis Hormisda. Quod porrò in eadem Epistola scribit Hormisda de Legatione Episcopi Thessalonicensis ad eum missa, taliter accipiendum est, ut Dorotheus Episcopus Thessalonicensis, consulente, vel etiam jubente Justino Augusto, legationem quoque suam direxerit ad Romanum Pontificem, datisque literis, quas supra Cap. 18. sub num. 619. recensuimus, excusationis in eis contentum fecerit. Quæ quidem Legatio ad hunc eundem annum referenda est. Sed veniamus ad ea, quæ Hormisda per eosdem Legatos rescripsit Justino. Duæ fuerunt Pontificis literæ datæ sub eodem die ad Imperatorem, in quarum prima admonet nihil innovandum ad evitandam discordiam; ac de his, qui ad communionem admitti possunt, se Epiphanio Episcopo scribere innuit. In alterâ verò Trinitatis, atque Incarnationis Mysterium secundùm rectam fidem exponit. Reddamus ergò primam, quæ talis est.

Hormisda Justino Augusto.

698 „ Scio quidem, venerabilis Impera„ tor, Clementiam tuam conscientiâ boni „ operis tantùm esse contentam; nec in his, „ quæ pro catholicæ Ecclesiæ unitate dispo„ nitis, humanis laudibus indigère, nè ma„ gni studii gloria non dignâ remuneratione „ vilescat. Quanta est enim circa eum hu„ mani summa preconii, cui contigit terra„ rum Regna committi? Cum eo noxia sint „ blandimenta adulationis suspicioni, quæ „ humilitas detulerit imperanti. Et aliàs se„ cundùm Evangelicam traditionem necesse „ est, ut fructu supernæ remunerationis ca„ reat, qui retributionis laudem expectat. „ Hinc mansuetudinem vestram omni bonitatis

„ tatis perfectione pollentem, ad Deum universa, quæ memorabiliter facitis, referre non ambigo, nec caduca cogitantes ab illo expectatis pro actuum vestrorum retributione mercedem, quem bonorum omnium constat auctorem. Et tamen ego Divinis, quibus obsecundo, convenio institutis, nè religiosæ conscientiæ vestræ beneficia conferta dissimulem, nè taciturnitas mea, quæ vobis crescit ad gloriam, mihi, quod absit, vertatur in culpam.

699 „ Novi enim, de illis decem Domini & Salvatoris nostri pietate mundatis, quia & novem sunt notâ ingratitudinis improbati, & unus testimonium fidei & merita receptæ salutis retulit, qui gratiarum actionem sanatus exolvit. Exequor exempla quæ didici, & quod per officii mihi crediti materiam prædico, sub occasione literarii sermonis exhibeo. Ago gratias quantò ampliùs possum, etsi quantas debeo non possum; sed solatium mihi est, quòd de beneficiis mecum vestris Mundus exultat, & laceratæ hactenus Ecclesiæ membra ad compagem suam revocata gloriantur. Reduxisti populis fidem, persecutus errorem; inclinata est superbia inimicorum Ecclesiæ Dei, & humilitas crecta fidelium.

700 „ Magna res tibi contigit, Imperator; magna in te emolumenta cum potestate coierunt, quæ mercaris intellige, Non exiguam in te partem boni operis illius, quod vadens ad Cœlos Dominus noster Jesus Christus contulit, transtulisti; nam pacem, quam ille Discipulis dedit, per te Mundus invenit: non dubium congratulari tibi Angelos Cœli; nam si juxta assertionem Evangelicam lætitia est eis super uno peccatore salvato, quæ potest esse populo? Salve Ezechias præsentis ætatis; nam etsi fuerunt ante eum Reges Juda, bonum qui facerent, nullus tamen eorum dissipavit excelsa, Tu quoque schismatum & superbiæ dissipator, & cultus veteris restitutor, præsume tibi similitudine illius annorum augenda curricula, qui operum ejus imitaris exempla. Hæc omnia, quæ ad majus gloriæ tuæ spectant augmentum, non stimulo adhortationis alienæ, non ullis precibus excitatus aggrederis; solus tibi in consilio Deus; non est qui se ad participationem tanti operis tentet inserere: tibi debes actionis hujus studium, tibi bonæ actionis effectum. Tu me, venerabilis Imperator, Ecclesiæ vulnera tàm longa mœrentem ad spem reddendæ salutis animasti. Tu me post tàm continuos turbines jam penè desperatione cessantem ad novam tranquillitatem directis ultrò piis literis excitasti: hoc quoque proculdubiò Divinâ intelligentiâ conferente, ut inter ipsa tui Principatus exordia fidei ejus dicares obsequium, cui acceptum debebas imperium; sed qui te ad incipienda hæc non potui primus impellere; nunc majore fiduciâ tantis beneficiis compellor provocatus orare, nè patiaris in re tàm boni operis esse defectum, nè manus, quas ad Deum erigis, acceptis operis perfectione suspendas.

701 „ Negare non possum pro Domini nostri hæc me affectu & unitatis exposcere; sed fateor & saluti tuæ pro tanta mansuetudinis gratia hæc studia me debere. Scriptum est enim, quia, *qui perseveraverit usque ad finem, salvus erit*. Nec vos aliquorum obstinatio reddat à proposito pigriores. Durum est, ut efficacior sit eorum pertinacia, qui dividunt pacem, quàm eorum, qui afferunt unitatem. Amentur vulnera, cum providcantur pro salute remedia, & præoptabile .... putetur...., mortuis quàm inhærere cum vivis. An non æquum est, ut religiosi Principis subdantur Imperio, qui non moventur exemplo? Non omnis æger remediis salubribus acquiescit, & medendi studium sæpè ipsis, quibus adhibetur, ingratum est; & tamen grata est pro salute necessitas, nec ipsi post respirationem non sunt beneficiis obnoxii, qui curantur inviti.

702 „ Cavenda est subtilium magnâ circumspectione calliditas, qui ingerunt difficilia, dum nituntur labefactare composita. Et quis hoc possit admittere, ut ad illa per pacem credamur adduci, ad quæ non potuimus discordiæ necessitate compelli? Et putetur æquum, ut contra salutem Principis subjectorum voluntatem sequatur, quàm pro sua salute subjecti Principis non famulentur imperio? Ipsam tibi mecum, venerabilis Fili, crede Ecclesiam Dei supplicare, ut eam sine macula & ruga, sicut scis, Domino placere, custodias; nec in eam oculus ille, qui pervigilat, nævum aliquem, qui aversetur, aspiciat, Ama quod à Deo compunctus elegisti, & intemeratum serva illud, cujus pars esse voluisti, Fuerit ante sollicitudo tantùm mea, nunc unam nobis causam tua fecit esse clementia. Nunc austeriorem me quisquam dicat esse prioribus, nec adhortatio alicujus pro sententiæ auctoritate teneatur. Diligentiorem me non pertinaciæ studium, sed scandala secuta fecerunt. Fortè inter initia locus esse potuit lenitati: malè (sicut notum est) per accessus præcedentium temporum errorum augmenta ereverunt. Non parvi habeas, Fili sanctissime, quod curasti, ubi sancta Chalcedonensis Synodus, & inter sanctos venerandi Papæ Leonis religiosissima constituta locum alicujus honoris habuerunt? Ubi non adversùm tanta fidei fundamenta, quasi quoddam bellicum hostium Dei insonuit exercitus? Quantò acrioribus hæc impetita sunt jaculis

„ lis, tantò validioribus sunt munienda subsidiis.

703 „ Rogo, elementissime Imperator, „ nè me aut ad deferenda hæc, quæ dudum „ beneplacita sunt, aut mutanda compellas. „ Vox enim illa auribus meis indefinenter „ immurmurat, quia *nemo manum ad aratrum* „ *mittens, & post se respiciens, aptus est Regno* „ *Dei*, cùm in evidenti sit, quia pœnitentia „ malorum est operum, non bonorum. Sed „ quanquam his urgemur angustiis, tamen „ propter mansuetudinis tuæ consideratio- „ nem, & venerabilium Legatorum Joannis „ Episcopi, Heracliani Presbyteri, & Con- „ stantini Diaconi allegatio nos non inhu- „ mana permovit, qui innocentibus aut igna- „ ris causæ remedia credidit esse poscenda; „ ad fratrem & Coepiscopum nostrum Epi- „ phanium scripta transmisimus, ut memor „ religionis, quos dignos susceptione esse ere- „ diderit & alienos à communione, quam re- „ spuimus, sicut asseritur, innocentes eos ad „ societatem suæ communionis admittat, li- „ belli tamen, qui à nobis interpositus est, „ tenore servato. Melius est enim & magis „ Deo placitum, si salvâ fide Ecclesiastico „ corpori jungantur abscissi, quàm in abscis- „ sos transeant, qui in Beati Petri immacu- „ latâ communione manserunt. Data VII. „ Kal. Aprilis, Valerio V. C. Consule. *Hactenus Epistola*. Altera verò, in qua Mysterium Divinitatis & Incarnationis Dominicæ exponit, ità se habet,

Hormisda Justino Augusto.

704 „ Inter ea, quæ ad unitatem Ecclesiæ pertinent, propter quam Deus cle- „ mentiæ vestræ elegit Imperium, in literas „ contulistis: hæc quoque, venerabilis Impe- „ rator, cura fidei, cui multipliciter vos stu- „ dere declaratis, adjecit, ut aliquorum pre- „ ces perferendę ad humilitatis meę notitiam „ jungerentur, quibus vel quid quæstionis „ oriretur agnoscerem, vel ad submoven- „ dum propositæ consultationis ambiguum, „ responsum à me religiosæ scientiæ conve- „ niens redderetur. Legi omnia sollicitudine „ qua decebat, & licèt ad responsi plenitu- „ dinem sufficere potuisset, si illa tantùm, „ quæ à veteribus sunt diffinita, rescriberem, „ tamen ut religiosi propositi vestri remune- „ rarem affectum, non subtrahendum credidi „ mei quoque sermonis obsequium.

705 „ Quid enim est quòd emergentibus „ Nestorii & Eutychetis venenis paterna „ omisit instructio? Penè omnes impietates „ cum inventoribus tàm nefandorum dog- „ matum convenientia in unum Synodica „ decreta prestrerunt: nec ulteriùs remansit „ locus ullus tàm diris perfidiæ seminibus „ amputatis, aut Christum Dominum no- „ strum credere sine carnis fuisse veritate, „ aut eundem non Deum & hominem de ma- „ terni uteri intemerata fœcūditate prodiisse, „ cùm alter eorum dispensatione, qua salva- „ ti sumus, negando, quantum in se est, irri- „ tam faceret; alter opinione contrariâ, sed „ impietate consimili, in eodem Domino no- „ stro Jesu Christo potestatem Divinam à ve- „ ra humanitate secluderet; neque ille recor- „ datus quia palpandam carnem suam Chri- „ stus ostendit, nec ille Evangelii memor, „ Verbum carnem factum esse dicentis, cui „ vox Domini indeficienter insonare debue- „ rat, qua dixit & docuit: *Nemo ascendit* „ *in Cœlum, nisi qui de Cœlo descendit Filius* „ *hominis, qui est in Cœlo*. Sępè hæc & mul- „ tis præcedentium sunt comprehensa senten- „ tiis; sed nec clementia vestra, licet jam „ dicta sint, fastidiosè poterit repetita co- „ gnoscere, nec nobis pudor est, ea, quæ sunt „ à decessoribus nostris prædicata revolvere. „ Neque enim possibile est, ut sit diversitas „ prædicationis, ubi una est forma veritatis; „ nec ab re judicabitur alienum, si cum his, „ cum quibus convenimus fide, congrua- „ mus & dogmate.

706 „ Revolvantur piis mansuetudinis „ vestræ auribus decreta Synodica, & Beati „ Papæ Leonis convenientia sacræ fidei con- „ stituta, eadem invenietis in illis, quæ in- „ veneritis in nostris. Quid ergò est post il- „ lum fontem fidelium statutum? Quid am- „ plius (si tamen fidei terminum servat) „ quamlibet curiosus scrutator inquirat, non „ opus, aut adjectione plenius, aut institu- „ tione perfectius? nisi fortè mavult quis- „ quam dubitare, quàm credere, certare, quàm „ nosse, sequi dubia, quàm servare decreta. „ Nam si Trinitas Deus, hoc est, Pater & „ Filius, & Spiritus Sanctus, Deus autem „ unus specialiter, Legislatore dicente: *Au-* „ *di Israel, Dominus Deus tuus, Deus unus* „ *est*. Qui aliter habet, necesse est aut Divi- „ nitatem in multa dividat, aut specialiter „ passionem ipsi essentiæ Trinitatis impin- „ gat, & (quod absit à fidelium mentibus) „ hoc est, aut plures Deos more profano „ gentilitatis inducere, aut sensibilem pœ- „ nam ad eam naturam, quæ aliena est, ab om- „ ni passione transferre. Unum est, Sancta „ Trinitas, non multiplicatur numero, non „ crescit augmento, nec potest aut intelli- „ gentiâ comprehendi, aut hoc quod Deus „ est discretione sejungi. Quis ergo illi se- „ creto æternæ impenetrabilisque substantiæ, „ quod neque ulla visibilium, vel invisibi- „ lium naturarum potuit investigare natura, „ profanam divisionem tentet ingerere, & „ Divini arcani Mysterium revocare ad cal- „ culum moris humani? Adoremus Patrem, „ & Filium & Spiritum Sanctum indivisam „ distinctè, incomprehensibilem, & inenar- „ rabilem substantiam Trinitatis, ubi & si „ admittit numerum ratio personarum, uni-

tas

„ tas tamen non admittit essentiæ separatio„ nem; ita tamen ut servemus Divinæ pro„ pria naturæ, servemus propria unicuique „ personæ, nec personis Divinitatis singula„ ritas denegetur, nec ad essentiam hoc, quod „ est proprium nominum, transferatur.

707 „ Magnum est sanctæ & incompre„ hensibile mysterium Trinitatis, Deus Pa„ ter, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus; „ Trinitas indivisa: & tamen notum est quia „ proprium est Patris ut generaret Filium, „ proprium Filii Dei, ut ex Patre Patri na„ sceretur æqualis, proprium Spiritus San„ cti, ut de Patre & Filio procederet sub una „ substantia Deitatis. Proprium quoque Filii „ Dei, ut juxta id quod scriptum est: *In no„ vissimis temporibus Verbum caro fieret, & habitaret in nobis*; ità intra viscera Sanctæ „ Mariæ Virginis Genitricis Dei unitis utris„ que sine aliqua confusione naturis, ut qui „ ante tempora erat Filius Dei, fieret Filius „ hominis, & nasceretur in tempore homi„ nis more, Matris vulvam natus non ape„ riens, & Virginitatem Matris Deitatis „ virtute non solvens. Dignum planè Deo „ nascente Mysterium, ut servaret partum „ sine corruptione, qui conceptum fecit esse „ sine semine, servans quod ex Patre erat, & „ repræsentans quod ex Matre suscepit.

708 „ Nam jacens in præsepio videbatur „ in Cœlo, involutus pannis adorabatur à „ Magis, inter animalia editus ab Angelis „ nunciabatur, vix egressus infantiam, & an„ nuncians mysticam sine instituente doctri„ nam, inter rudimenta annorum puerilium „ edens cœlestia signa virtutum. Idem enim „ Deus & homo, non (ut ab infidelibus dici„ tur) sub quartæ introductione personæ, „ sed ipse Dei Filius Deus & homo, idest „ virtus & infirmitas, humilitas & majestas, „ redimens & venditus, in Cruce positus & „ Cœli Regna largitus; ità nostræ infirmita„ tis particeps, ut posset interimi; ità inge„ nitæ potentiæ Dominus, nè posset morte „ consumi. Sepultus est juxta id, quod ho„ mo voluit nasci, & juxta id, quod Patri „ erat similis, resurrexit, patiens vulnerum „ & salvator ægrorum, unus defunctorum, & „ vivificator obeuntium, ad inferna descen„ dens, & à Patris gremio non recedens; undè „ & animam, quam pro communi conditio„ ne posuit, pro singulari virtute & admira„ bili potentia mox resumpsit.

709 „ Hæc ità esse, nec ullam dubita„ tionem oportere recipere, idem Dominus „ noster Jesus Christus, nè inter corporis „ passiones Deus non esse crederetur, aut nè „ Deus tantùm, & non homo inter opera „ mirabilium stupenda virtutum, proposito „ nos duorū Apostolorum informavit exem„ plo, Deum esse Christum Dominum no„ strum Petri fide: hominem Thomæ dubi„ tatione declarans. Quid enim intererat, „ ut quem se homines dicerent, Discipulos „ suos vellet inquirere, nisi ut respondente „ Petro: *Tu es Christus filius Dei vivi*, no„ tum faceret hoc non de carne & sanguine „ proditum, sed à Patre Deo inspirante re„ velatum, & per testimonium laudatæ re„ sponsionis fides patefactæ fieret veritatis? „ Quid interrat, ut apparente post Resur„ rectionem Domino, Thomas tamen aut „ deesset cæteris, aut solus ambigeret, nisi „ ut Mundus crederet, quod ambigens Di„ scipulus explorasset, ut dum unius mani„ bus se pateretur tangi, ab universitate fide„ lium quid esset posset agnosci? Non ergò „ ad explorandum Discipulum interposita est „ dubitatio, sed quæsita posteritatis instru„ ctio. An nè aliud expectat, quòd se idem „ Dominus Cleophæ cum alio Discipulo, „ cùm ad Emmaus tendentes, de se loqueren„ tur, inservit; & quanquam de Resurrectio„ ne Domini per mulieres, quæ primæ ad „ monumentum convenerant, agnovissent; „ tamen ut per eorum dubitationem daret „ credendi futuris sæculis firmitatem, inci„ piens à Moyse & omnibus Prophetis, opor„ tuisse pati Christum, & ità intrare in glo„ riam suam, interpretatus scripturas osten„ dit, & per passionem humanam naturam & „ Divinam in eo esse per gloriam, multipli„ cibus hæc sanctarum scripturarum exem„ plis insinuavit.

710 „ Nec apud religiosam conscientiam „ tuam, venerabilis Imperator, tanquam „ ignota dicuntur, Fides enim ipsa, quæ à „ te constanter asseritur, tibi reddit hoc mu„ neris, ut sensibus tuis, & affectum sui in„ ferat, & scientiam, per quam diligentiùs „ asseratur, infundat. Et tantum Interest di„ spensationis mihi creditæ, ut ego quoque „ vel apud scientes nota non taceam, ut suc„ cedente sibi per vices temporum Catholi„ corum prædicatione sensuum, quod inde„ ficienter asseritur, sine fide credatur. La„ tiùs hæc, quæ ad Deitatem, humanitatem„ que Domini nostri Jesu Christi pertinent, „ & in eo unitas duas sine confusione natu„ ras potui secundùm veterum definita diffe„ rere, si esset adversùm eos, qui his diffi„ tiunt, disputandum. Sed cùm in manibus „ omnium sint & Synodica Constituta & „ Beati Papæ Leonis dogmata, perstrinxisse „ potiùs pauca, quàm evolvere credidi con„ venientiùs universa.

711 „ Nunc verò agnoscere fatis est & „ cavere proprietatem, & essentiam cogitan„ dam, ut sciatur quid personæ, quid nos „ oporteat deferre substantiæ; quæ qui in„ diligenter ignorant, aut callidâ impietate „ dissimulant, dum omittunt quid sit pro„ prium Filii, trinæ tendunt insidias Divinita„ ti. Sed si quæ prædicta sunt, validis te„ neantur fixa radicibus, nec à paterna tra„ ditione receditur, & constanter quæstio„ nibus

„ nibus obviatur, Data VII. Kalen. Aprilis, „ Valerio V. C. Consule. *Hactenus Hormisda*.

712 Inter hæc Ecclesia Antiochena turpibus Pauli Episcopi moribus, quem, ut in superioribus diximus, Justinus, exturbato impio Severo, delegerat, fœdata, supplices libellos miserat tùm ad Legatos Apostolicæ Sedis ante eorum discessum, tùm ad ipsum Justinum, quibus & enormia Pauli exponebant, & remedium tanto malo postulabant. Etenim propter illius nefanda, nedùm hæretici Catholicam respuebant communionem, verùm ipsi orthodoxi ab ejus communione se alienos faciebant; immò & domestici ipsius ab eo deficiebant: non enim putabant rectam illius fidem, qui tàm sceleratè vitam ducebat. Verùm, dùm Imperator adversùs illum procedere rigore justitiæ se parabat, Paulus sua sponte se abdicavit, prout ipsemet Justinus datis ad Hormisdam indicat literis, quæ sunt tenoris sequentis.

Justinus Augustus Hormisdæ Papæ.

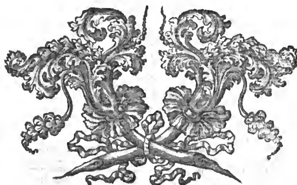
713 „ Ut, quod in Paulo viro reverendissimo contigit, Apostolatui vestro pateat, qui Sacerdotio præditus Antiochenæ Civitatis, ità versatus esse dicitur in multis causis, quæ religiosis alienæ sunt Episcopis, ut Clericorum suorum proditione, habitatorum etiam dictæ Civitatis, aliorum insuper frequentium incusaretur, non tantùm Legatis vestræ Sanctitudinis in hac Regia positis Urbe (ut ipsos quoque retinere censemus) verùm post eorum recessum, qui malæ conscientiæ suæ testimonio, veritus insuper, nè, quæstione habitâ, graviorem formam exitus rei posceret, recusatores libellos obtulit, ut liceret ei secedere à suscepto, sicut dictum est, Episcopatus officio. Quoniam igitur cordi nobis est & fuit, ut semper Civitatum Antistites in amore sint omnium communi, quorum regendas acceperunt animas; Paulus autem reverendissimus ultrò se de suo (prout memoravimus) abdicavit Sacerdotio, præsentem Epistolam duximus dirigendam, ut vobis aperiatur, & orationibus propriis cœleste nobis præsidium digneтur acquirere. Data Kalen. Maji Constantinopoli, Justiniano & Valerio viris clarissimis Consulibus. *Hactenus Justinus*. Et ejusdem argumenti Epiphanius Episcopus Constantinopolitanus sequentes ad eundem Pontificem fecit literas.

Per omnia Sanctissimo, ac Beatissimo Domino Fratri & Comministratori Hormisdæ Epiphanius Episcopus.

714 „ Frequentiores quidem literas facere ad vestram Beatitudinem, & frui affectu paternæ charitatis optamus. Nunc autem ea, quæ evenerunt, cupientes vestram sanctimoniam non latère, præsentibus usi sumus scriptis. Multis enim & non parvo spatio temporis perturbationibus Antiochiæ maximam Civitatem, quæ est in Diœcesi Orientali prima, circumstantibus sub occasione, quia Paulus amabilis Deo Episcopatum memoratæ habuit Civitatis, & multis Urbis ipsius habitatoribus, sicut dixerunt aliqui, à catholica sese separantibus communione, & assiduas interpellationes tranquillissimo & fidelissimo Principi nostro ingerentibus, & eorum quæ in accusationem ducebantur, inquisitionem supplicantibus fieri manifestam. Quæ quidem initium olim sumpserunt, sicut nec directos à vestra Sanctitate amabiles Legatos latuit, cùm in alia degerent Civitate, agnoscentes super his omnia. Memoratus ergò amabilis Deo Paulus prodesse sibi hoc existimans, per libellos proprios designatæ Civitatis desertionem & Episcopatus elegit, & universalem quietem, & à causis alienationem se præferre monstravit. Quæ omnia & amabilem Christo Principem nostrum manifesta Reverentiæ vestræ fecisse novimus; sed nunc omnibus nobis pretiosiùs & de quò maximè noctibus & diebus nuncium de his, qui ab amantissimo Principe, & à nobis directi sunt ad vestram Beatitudinem Deo amabiles Legati, amicam Deo pacem nunciantes, & omnia pulchritudine decora unitatem sanctarum Ecclesiarum annunciantes, quamcitò ad nos destinare dignemini, ut præsentis causæ (sicut sæpè scripsimus) sit cœleste lucrum his, qui in celeritate sunt bonæ correctionis auctores, Beatissime & Sanctissime Frater. Omnem, quæ est cum tua Beatitudine in Christo fraternitatem nos & qui nobiscum sunt multis salutamus annis. *Hactenus Epiphanii Epistola*.

715 Sic suâ sponte abdicato Paulo, ut Principis sententiã vitaret, Dei judicium effugere non potuit, dùm non diù post ad supremum æterni Judicis Tribunal evocatus ex hac vita migravit, postquàm nondùm annos duos integros sedisset. Cui & successor datus fuit Euphrasius, ut scribit Evagrius lib.4. cap.4. hist., ubi ait: „ Paulus, cui dabatur „ mandatum, ut Concilium Chalcedonense „ palàm prædicaret, suâ sponte decedens Antiochiâ, certo jam vitæ cursu confecto, „ commune universæ carnis iter ingreditur. „ Cujus Episcopatus Sedem Euphrasius Hierosolymis Antiochiam profectus capessit. *Hac Evagrius*. Sed Justinus Imperator consulens Ecclesiæ quoque Alexandrinæ, eam de catholico Episcopo providere curavit: deditque ei Antistitem Asterium virum orthodoxum, quem recensere omittit Nicephorus in Chronico: hujus tamen sub Justino mentio

fit in Actibus Sancti Aretæ Martyris apud Surium tom. 5. ad diem 24. Octobris, ubi habetur, Justinum Imperatorem literas fecisse ad Asterium Episcopum Alexandrinum, ut Incitaret Regem Æthyopum ad movendum arma adversùs Homeritas hæreticos Nestorianos. At satis de Græcorum Schismate ad hæc usque tempora protracto, sedato tamen, Divinâ favente gratiâ, non sine ingentibus laboribus sub Justino Principe, sub Hormisda Pontifice, sub Epiphanio Episcopo, quorum gloria pro tantis exanthlatis laboribus in promovenda Catholica Fide, & dilitis adunandis Ecclesiis, in æternum manet.

PARS

HISTORIA POLEMICA
DE GRÆCORUM SCHISMATE,
PARS SECUNDA.

1 SEDATO Acaciano Schismate, prout in superioribus, cumulatus meritis ad Cœlum migravit Hormisda Anno sui Pontificatus X. inchoato, cùm sedisset annos IX. & dies x. currente Domini Anno DXXIII. Imperii verò Justini Anno VI., Maximo V.C. Consule. Cujus loco exactis septem vacantis Sedis diebus, in ipsis Idibus Augusti clectus fuit Joannes hujus nominis primus Presbyter Tituli Sancti Pammachii, genere Etruscus, Constantii filius, qui postquàm sedisset annos duos & menses novem, Ravennæ in carcere jussu Theodorici Regis Ariani, cujus hæresi Sanctus adversabatur Pontifex, detentus, fame, inediâ, aliisque ærumnis confectus VI. Kal. Junias, currente Domini Anno DXXVI. Imperii Justini IX. spiritum Deo reddidit, Olybrio V.C. Consule, cujus corpus Romam translatum, sepultum fuit in Basilica Vaticana IV. Kal. Julias; eique transactis quinquaginta & octo diebus, die XXIV. mensis Julii datus est successor Felix, hujus nominis IV., natione Samnita, patre Castorio; sub cujus Pontificatu, currente Anno Dñi DXXVII. Mauritio Consule, Justinus Imperator, morbo, fenioque gravatus, universo consentiente, immò efflagitante Senatu, in ipsis Kalendis Aprilis, ut notat Marcellinus in Chronico, Justiniano ex sorore nepoti Imperium resignavit, & quarto elapso à resignatione mense, ex vita decessit, cùm Imperasset annis IX. & mensibus II.

2 Sub hoc porrò Principe Anno IV. Imperii ejusdem, Domini verò DXXX., Lampadio & Oreste Coss. IV. Idus Octobris Felix Romanus Pontifex, cùm sedisset annos IV. menses II. diesque XVIII. vitam cum morte commutavit, creato in ejus locum post tres vacantis Sedis dies, nimirum XVII. Kalend. Novembris Bonifacio hujus nominis II. patriâ Romano, genere tamen Gotho, filio Sigisbuldi, qui post annum & dies duos, XVI. Octobris die, Anno Domini DXXXI. post Consulatum Lampadii & Orestis, obiit in Domino; cui erga ejusdem anni finem datus est Joannes hujus nominis II., cognomento Mercurius Romanus genere, ex patre Projecto de Monte Cœlio regione, qui cùm decessisset Anno Domini DXXXV. VI. Kalend. Julias Imperii Justiniani Anno IX., Bellisario V.C. Consule, Agapitus in solio successit Petri, Romanus natione, Gordiani filius, in Regulis Ecclesiasticis apprimè eruditus, ut scribit Liberatus in Breviario cap. 21. Quo Ecclesiam moderante, Epiphanius Episcopus Constantinopolitanus fidei catholicæ propagator, postquàm sedisset annos XV. decessit è vita.

3 Sublato itaque Epiphanio studio Theodoræ Augustæ Justiniani Conjugis Sectę Eutychianæ addictæ, Eutychianus Patriarcha substitutus est, Anthimus nomine, Episcopus Trapezuntinus, prout notat Liberatus in Breviario cap. 20., inquiens: *Ea tempestate mortuo Epiphanio Constantinopolitano Episcopo, Theodora Augusta Anthimum transtulit in eandem Sedem, qui fuit Episcopus Civitatis Trapezuntis regionis Ponti, latenter Chalcedonense Concilium non suscipientem*. De hoc eodem Anthimo in libello Monachorum Regiæ Civitatis Hierosolymorum, & aliorum Orieñtalium exhibito Agapito Papæ, ac relecto in quinta Synodo sub Menna Act. 1. hæc habentur: „ Iste enim & similes huic ex hæreticis „ Acephalis existentes, ac paululùm Reli„ gionis pietatem simulantes, in Ecclesias se „ intruserunt, tanquàm quædam Ægyptiaca „ flagella, qui nullo modo proprijs Ecclesiis „ vacare voluerunt, & hoc solùm benè sa-

„ pientes, ut non devastent sibi adjudicatas; „ aliud malè sapuerunt degere in tanta multitudine in hac Regia Urbe, ut multos in „ proprium barathrum secum arripiant. Instituit enim prædictus Anthimus non Evangelicam, sed fictam vitam, ut finis probavit; & relinquens Ecclesiam Trapezundarum sibi creditam, transcendit in aliam istius Civitatis ante hos proximos annos, „ ostendendo omnibus simulatam continentiam suæ conversationis, atque hoc pacto „ quæstum faciens pietatem. Cùm ergò per „ hanc subripuerit, potuit & in Regiam sese „ immittere, ut augere videretur subdolam „ existimationem vitæ suæ, conversatusque „ est multo tempore cum hæreticis ibidem „ nidificantibus; placita illis faciendo & dicendo, videlicet hæreticum furorem similem eis exercendo. Cùm autem vidit sanctæ memoriæ Epiphanium in extremis jacentem, machinatus est quid corruptum, „ quod pravum ipsius consilium prorsus aperuit. Tanquam enim conaretur omnibus „ ibidem commendare dolum suæ longæ prçstolationis, illud, quod multis ignotum erat, „ & solùm prudentioribus in suspicionem venerat, in lucem proferre, vel etiam invitus coactus est. Ante enim multum tempus prçcogitavit adulterium & raptum hujus Imperialis Ecclesiæ. Hic ergò potuit „ per illorum auxilium & venerabilem Sedem hujus Civitatis rapere, & ad tantam „ administrationem promoveri, cùm propriam neglexerit Ecclesiam, & viduam, ac „ sine viro eousquè ipsam derelinquendo, ex „ quo dolum suæ fictæ conversationis perspicuum omnibus ostendit. Etenim cùm parvam Ecclesiam suscipere superbè contempserit, statim ad tantam & incomparabilem illi Ecclesiam seipsum provexit, tanquàm sufficientem existentem ipsius curam „ habere. *Hæc de Anthimo*. Similia habentur in altero libello porrecto Imperatori à Dalmatio & Archimandritis Regię Civitatis, à Monachis & Archimandritis Ecclesiæ Hierosolymitanæ, & à Monachis Montis Sinai ac secundæ Syriæ, relecto pariter eadē Act. 1. Quintæ Synodi sub Menna.

4 Hic ergò, qui ut Vulpes intravit, studuit in omnibus apparere catholicus, probans tùm Chalcedonense Concilium, tùm cætera alia Concilia, ac reliqua à veris orthodoxis probata; & cùm de ejus hæresi rumor sparsus esset, se purgare conaverat coram Justiniano Imperatore, asserens disertis verbis, se in omnibus adhesurum iis, quæ Apostolica Sedes sentienda præscriberet, prout refertur à Patribus in Act. 4. ejusdem quintæ Synodi sub Menna. Verùm Agapito Constantinopolim veniente, suscepta Legatione, licèt coactè, Theodati Italiæ Regis, sprevit Anthimi præsentiam, nec ad salutandum admittere voluit, prout scribit Liberatus in Breviario cap. 21., ubi agens de Agapiti electione atque suscepta ad Justinianum Legatione, ait: „ Verùm mortuo Joanne Mercurio, Agapitus Archidiaconus Romanæ Ecclesiæ Papa „ ordinatur, in Regnlis Ecclesiasticis apprimè eruditus. Quo tempore Theodatus Rex „ Gothorum scribens ipsi Papæ, & Senatui „ Romano, interminatur non solùm Senatores, sed & uxores & filios, filiasque eorum „ gladio se interempturum, nisi egissent apud „ Imperatorem, ut destinatum exercitum „ suum de Italia submoveret. Sed Papa pro „ eadem causa Legatione susceptâ, Constantinopolim profectus est. Et primùm quidem honorificè suscipiens directos sibi ab „ Imperatore, sprevit tamen Anthimi præsentiam, eumque ad salutandum suscipere „ noluit. *Hæc Liberatus*.

5 Habuisse Agapitum concertationem de Religione occasione Anthimi, aliorumque Acephalorum hæreticorum cum Justiniano Principe, recenset Anastasius in vita Agapiti, his verbis: „ Et primùm cœpit habere altercationem cum piissimo Principe Imperatore „ Justiniano Augusto de Religione. Cui Beatissimus Agapitus Episcopus constantissimè „ fidei Apostolicę responsum reddidit de Domino nostro Jesu Christo, Deo & homine, „ hoc est de duabus naturis in Christo. Et „ dum contentio versaretur, ità Dominus „ adfuit, ut Episcopum Constantinopolitanum, nomine Anthimum, inveniret Agapitus Papa hæreticum. Cùmque contentio versaretur cum Augusto & Agapito Papa, dixit ei Imperator Justinianus: *Aut „ consenti nobis, aut exilio deportari te faciam*. „ Tunc Beatissimus Papa Agapitus respondit cum gaudio, dicens ad Imperatorem; „ *Ego quidem peccator ad Justinianum Imperatorem christianissimum venire desideravi; „ nunc autem Diocletianum inveni; qui tamen minas tuas non pertimesco*. Et dixit ei „ iterùm Agapitus venerabilis Papa: Tamen, „ ut scias tu, eum idoneum non esse Religioni christianæ, Episcopus tuus confiteatur „ duas naturas in Christo. Tunc accersito „ ex præcepto Augusti Episcopo Constantinopolitano, nomine Anthimo, & discussione factâ, nunquam voluit confiteri in doctrina catholicæ responsionis ad interrogationem Beati Papæ Agapiti duas naturas „ in Domino Jesu Christo. Quem cùm vicisset Sanctus Papa Agapitus, glorificatus est ab omnibus Christus. *Hæc Anastasius*.

6 Addit Liberatus, Principibus petentibus, ut Anthimum Agapitus in salutatione & communione susciperet, negasse Pontificem id se posse facere, quòd si libello se orthodoxum ostenderet, ad Cathedram suam reverti permissurum: „ Denique, inquit, „ petentibus Principibus, ut Anthimum Papa in salutatione & communione suscipe-

ret

„ ret, ille fieri, inquit, posse, si se libello „ probaret orthodoxum, & ad Cathedram „ suam reverteretur. Impossibile esse, ajebat, „ translatitium hominem in illa Sede permanere. *Ita Liberatus*, subjungens munera & minas ab Augusta Theodora exhibita, & factas Pontifici, ut Anthimo faveret, contemnente omnia Sanctissimo Agapito, atque in sententia constanter persistente, inquiens: „ Augusta verò clàm promittente munera „ multa, & rursùs Papæ minas intentante, „ in hoc Papa perstitit, nè ejus audiret petitionem. *Addit denique*. Anthimus verò „ videns sese pulsum, pallium quod habuit, „ Imperatoribus reddidit, & discessit, ubi „ eum Augusta suo patrocinio tueretur.

7 Anastasius verò scribit, Anthymum sede pulsum in exilium jussu Principis amandatum: „ Tunc, *inquit*, piissimus Augustus Justinianus „ gaudio repletus, humiliavit se Sedi Apostolicæ, & adoravit Beatissimum Agapitum „ Papam. Eodem tempore ejecit Anthymum „ à communione, & expulit in exilium. *Hæc Anastasius*. Sic ergò ejecto Anthimo hæretico, egit Imperator cum Agapito, ut ejus loco Mennas Catholicus consecraretur Episcopus, ut concludit Anastasius, inquiens: *Tunc piissimus Augustus Justinianus rogavit Beatissimum Papam Agapitum, ut in locum Anthymi Episcopum Catholicum consecraret nomine Mennam*. Et Liberatus ait: „ Tunc „ Papa Principis favore Mennam pro eo ordinavit Antistitem, consecrans eum manu „ suâ in Basilica Sanctæ Mariæ. Fuit iste Mennas Præpositus Xenodochii Majoris, quod „ vocatur Samson, genere Alexandrinus, „ suscipiens Chalcedonensem Synodum. *Hæc Liberatus*.

8 Acta sunt hæc anno Dñi DXXXVI. Imperii Justiniani Anno X. currente Anno II. Pontificatus Agapiti, post consulatum Bellisarii, mense decimo ab inthronizatione Anthimi, ut notat Nicephorus in Chronico, vel duodecimo, ut placet Zonaræ. Eodemque tempore idem Sanctus Pontifex, cum Anthimo Severum quoque, Petrum, & Zoaram ejusdem Eutychianæ Sectæ professores proscripsit atque damnavit, prout liquet in Libellis exhibitis & relectis Act. 1. Quintæ Synodi sub Menna. De depositione porrò Anthimi & Mennæ substitutione literas fecit Agapitus ad Petrum Episcopum Hierosolymitanum, quarum initium est. *Volnissemus quidem fratres dilecti*, quæ literæ fuerunt Encyclichæ ad universos Episcopos Orientis.

9 His itaque aliisque in Religionis catholicæ augumentum peractis à Beato Agapito, constituto apud Imperatorem Pelagio Diacono Apocrisario, dùm ad iter se parabat, morbo oppressus obiit in Domino Constantinopoli. Sic Liberatus cit. cap. 22. inquiens: *His peractis, constituens Papa apud Imperatorem Apocrisarium Ecclesiæ suæ Pelagium Diaconum suum, dum in Italiam reverti disponit, Constantinopoli abiit*. Anastasius quoque idem refert, inquiens: „ Post dies „ verò aliquantos ægritudine correptus, de„ functus est Constantinopoli, cujus corpus „ in loculo plumbeo translatum est Romam „ usque in Basilicam Beati Petri Apostoli, „ ubi & sepultus est XII. Kal. Octobris. *Hactenus Anastasius*. Plura de rebus gestis ab Agapito, ejus obitu & funere ex vetusto manuscripto codice Bibliothecæ Vaticanæ recenset Baronius ad hunc annum à num. 59. & sequ.

10 Post cujus obitum, Mennas, illo adhuc vivente, acceptâ Vicariâ potestate, unà cum Apostolicæ Sedis Legatis, scilicet Sabino Episcopo Canusino, Epiphanio Episcopo Asculano, Asterio Nolano, Rustico Fesulano, & Leone Nolano Episcopis; quos superiori anno Agapitus Constantinopolim miserat, egerunt de celebranda Synodo, antequam rursus insurgerent potentiâ freti Imperatricis depositi nuper hæretici, qui fuerant Pontificiâ Agapiti auctoritate compressi. Quare convocatis in Regia Civitate ex vicinioribus Episcopis, & iis qui Constantinopoli morabantur, celebrata fuit prima sessio, annuente Justiniano Principe, VI. Nonas Majas ejusdem anni, nimirum post Consulatum Bellisarii: secunda verò pridie Nonas Majas: tertia VI. Idus Maii: quarta XII. Kalendas Junias, & quinta pridie Nonas Junias, quibus Actionibus absoluta est universa Synodus Constantinopolitana sub Menna, in qua damnati fuerunt Synodali sententiâ Anthimus, Severus, Petrus, & Zoara, damnationem approbante Justiniano, immo suâ novellâ constitutione promulgante, ut habetur in authent. collat. 4. titul. 21. novella 42. Receptis porrò hujus Synodi Actis ab Ecclesia Hierosolymitana, Petrus ejusdem Civitatis Episcopus coactâ Synodo ex trium Palæstinarum Episcopis XIII. Kal. Octobris, eosdem hæreticos sententiâ pariter Synodali damnavit, atque proscripsit, ut ejusdem Synodi Acta demonstrant.

11 Interea Romæ acceptâ notitiâ obitus Agapiti, cùm ex more pro successoris electione haberentur comitiæ, Theodatus Gothorum Rex, prout refert Anastasius, violentam manum immittens, quem liberè Clerici vellent, minimè eligendum permisit, dato eis Sylverio in Pontificem filio Hormisdæ quondam Papæ, ex legitimo Matrimonio nato: in quem, licèt Clerici ab exordio minimè consensissent, attamen post illius ordinationem, nè Ecclesia Dei pessimo fœdaretur schismate, ei adhæserunt, & tanquam verum Pontificem approbaverunt, & receperunt: „ Sylverius natione Campanus, *ait Anastasius*, ex patre Hormisda Episcopo Romano, sedit annum unum, menses quinque, „ & dies undecim. Hic levatus est à Tyranno

„ no Theodato sine deliberatione decreti. „ Qui Theodatus corruptus pecuniâ datâ, „ talem timorem induxit Clero, ut qui non „ consentirent in ejus ordinatione, gladio pu- „ nirentur. Sacerdotes quidam non subscri- „ pserunt in eam, secundùm morem anti- „ quum, neque decretum confirmaverunt an- „ te ordinationem. Jam autem ordinato „ Sylverio sub vi & metu, propter adunatio- „ nem Ecclesiæ & Religionis, postmodùm „ subscripserunt Presbyteri. *Hæc Anastasius.*

12 Cæterùm ex falsa narratione de pecunia à Sylverio Theodato collata, ut studio illius Episcopus ordinaretur, Anastasium deceptum eruditi omnes existimant; nam Liberatus scriptor illius temporis, agens de Silverii electione nec verbum facit sive de violentia Theodati ut eligeretur, sive de pecunia à Silverio recepta ut suâ operâ Romanus fieret Episcopus: cap. enim 22. sui Breviarii ita scribit: *De cujus decessu audiens Romana Civitas, Silverium Subdiaconum Hormisdæ quondam Papæ filium, elegit ordinandum.* Immo in sententia lata adversùm Vigilium intrusum, ipsum infamat, quòd pecuniâ comparaverit Pontificiam dignitatem adversùs legitimum Pontificem: Quòd si Sylverius eodem criminè maculatus extitisset, hoc idem in competitore tacuisset.

13 Itaque Theodora Augusta nequissima fœmina, cui in corde erat, ut Eutychiani in suas Sedes, à quibus Agapiti primùm, deinde Synodali decreto exturbati fuerant, Anthimus scilicet, Severus, Petrus, & Zoara, restituerentur, egit cum Vigilio, quem ut supra dictum est, Agapitus Apocrisarium Apostolicæ Sedis Constantinopoli apud Justinianum delegerat, ut eo creato Pontifice cum Anthimo communicaret & aliis, ut hac viâ Ecclesias, quas priùs invaserant, repetere possent, adjectâ promissione, de scribendo Bellissario, tunc in Italia degenti, ut suâ auctoritate ageret cum Clero, ut eligeretur in Pontificem. Hisce acceptatis conditionibus nec sine ingenti pecuniâ ad hunc eundem effectum ab eadem receptâ Augusta, discessit Vigilius Constantinopoli, Romam profecturus. Hæc omnia recenset Liberatus illius temporis scriptor in Breviario cap. 22. inquiens: „ Augusta verò vocans Vigilium „ Agapiti Diaconum, profiteri sibi secretò „ ab eo flagitavit, ut si Papa fieret, tolleret „ Synodum, & scriberet Theodosio, Anthi- „ mo & Severo, & per Epistolam suam eorum „ firmaret fidem, promittens dare ei præce- „ ptum ad Bellisarium, ut Papa ordinaretur, „ & dari centenaria septem. Lubenter ergò „ suscepit Vigilius promissum ejus, amore „ Episcopatus, & auri. Et factâ professione „ Romam profectus est.

14 Verùm dùm Romam venit, Sylverium in Romanum Pontificem reperit electum: quare Urbe relictâ ad Bellisarium Ravennam profectus, Augustæ mandata contradidit; additâ duorum centenariorum aureorum promissione, si ageret, ut ejecto Sylverio, ipse in Pontificem eligeretur. Augustæ mandatis & Vigilii mandatis annuens postulatis Bellisarius, Romam profectus, adhibitis falsis testibus, Reum Sylverium constituit de mutua cum Gothorum Rege societate, confictis per quendam Marcum Scholasticum & Joannem sub Sylverii nomine ad præfatum Regem Epistolis; cujus rei causâ sub dolo ad palatium vocatus Sylverius, ibique à suis ereptus & retentus, inde Pataram in Lycia exulem amandavit, & in ejus Sede Romæ Vigilium intrusit. At ope Episcopi Patarensis revocatus Imperatoris jussu ab exilio, dùm Romam repetit, iterùm captus atque in Vigilii potestate contraditus, in Pontiam, sive Palmariam Insulam sub custodia relegatur. Hæc omnia ex eodem Liberato satis manifesta habentur. Anastasius verò in vita Sylverii meminit hujus dumtaxat exilii in Pontiam Insulam, omisso primo exilio in Orientem; & eandem damnationis causam, nempè intelligentiam cum Gothorum Rege, ut iterùm Romana Civitas eidem, jam expulso, contraderetur Regi. Sic itaque in exilio constitutus Sylverius, famulantibus eum Episcopis quatuor, nimirum Terracinensi, Fundano, Firmano & Mintumesi, inito cum eis consilio, damnationis sententiam in Vigilium pronunciavit, quam literis exaratam per Anastasium Subdiaconum ad ipsum misit Vigilium, quæ ita se habuit.

Sylverius Episcopus Vigilio.

15 „ Multis te transgressionibus irretitum sacerdotalis jamdudùm novit generalitas; & quia cruentis humano sanguine „ manibus decessoribus nostris pervicaciâ tuâ „ subripiens, Leviticis præsumpseris excu- „ bare ministeriis, plerique noverunt fide- „ lium. Nam quia contra jura canonica tem- „ poribus sanctæ memoriæ Bonifacii Papæ, „ ipso vivente, successor ejus designari cona- „ baris, nisi tibi amplissimi Senatus obviasset „ justitia, tunc providentiâ Pastorali à Pon- „ tificali auctoritate tua execranda jam de- „ buerant auspicia detruncari. Sed dùm par- „ vum vulnus ante in te neglectum est, in- „ sanabile accrevit apostema; quod nisi fer- „ ro altiùs abscindatur, fomentorum non „ potest sentire medicinam. Quippe qui ne- „ quissimi spiritus audaciâ ambitionis phre- „ nesim concipiens, in illius Apostolici Me- „ dici, cui animas ligandi, solvendique col- „ lata & concessa potestas est, versaris con- „ tumeliam, novumque scelus erroris in „ Apostolicam Sedem rursùs niteris inducere, & in morem Simonis, cujus Disci- „ pulum te ostendis operibus, datâ pecuniâ, „ meque repulso, qui, favente Domino, tri-

bus

„ bus jam jugiter emensis temporibus ei prę„ fideo, tempora mea niteris invadere. Ha„ beto ergò cum his, qui tibi consentiunt, „ pœnæ damnationis sententiam, sublatum„ que tibi nomen & munus ministerii sacer„ dotalis agnosce, Sancti Spiritus judicio & „ Apostolica à nobis auctoritate damnatus. „ Sic enim decet fidem Sanctorum Patrum „ in Ecclesia servari catholica, ut quod ha„ buit amittat, qui improbabili temeritate, „ quod non accepit, assumpserit. *Dato* VIII. „ *Kal. Julii, Cælius Sylverius Papa Urbis Ro-* „ *mæ huic decreto anathematis in Vigilium* „ *pervasorem facto, ad omnia statuta consen-* „ *sum præbens, subscripsi*. Hactenus condemnotoria Epistola, cui subscripserunt pariter quatuor supra recensiti Episcopi, damnationi consensum præbentes.

16 Interea temporis dum Sanctus Pontifex in exilio prælibato constitutus compluribus premeretur ærumnis, Amatus Episcopus Augustudonensis ad levandam illius inopiam, munuscula quædam misit, ac datis literis de statu exilii certior fieri petiit, ita scribens.

Beatissimo Sylverio Amator Episcopus.

17 „ A' quibusdam, Pater dilectissime, „ illis à partibus adventantibus, audivimus „ vos à Sede Sancti Petri pulsum, exilio de„ stinatum. Quod nimis gravè ferentes, mi„ simus parva munuscula, idest argenti libras „ triginta ad vestram, vestrorumque susten„ tationem; quæ petimus, ut ita grato ani„ mo suscipiatis, sicut gratâ mittuntur in„ tentione. Precamur quoque, ut per ve„ stram Epistolam nobis remandare non de„ dignemini, qualiter circa vos sit actum, „ vel modò agitur, ut certam rationem de „ vobis scire, & fratribus valeam nunciare. „ Quid enim putas de nobis fieri, Pater Sum„ me, cùm de Summo Pastore & Vicario „ Sancti Petri talia fiunt? Vos tamen noli„ te multùm tristari, sed confortamini sem„ per in Domino, quoniam potens est Divi„ nitas immensæ tempestatis incerta bono „ serenitatis amovere. Ora pro nobis Bea„ tissime Pater. *Hactenus Amator*.

18 Sed sic exulante Sylverio, Vigilium postulatis ab Augusta adhæsisse ferunt, Synodum Chalcedonensem reprobasse, unam in Christo naturam asseruisse, ac proinde & cum hæreticis supra recensitis communicasse, & per Antoninam Bellisarii conjugem sequentem fecisse Epistolam, tradit Liberatus.

Dominis & Christis, Vigilius.

19 „ Scio quidem, quia ad Sanctitàtem „ vestram antea fidei meæ credulitas, Deo „ adjuvante, pervenit. Sed quia modò glo„ riosa filia mea Patritia Antonina christia„ nissima desideria mea fecit impleri, quòd „ fraternitati vestræ præsentia scripta trans„ mitterem. Salutans ergò vos gratiâ, qua „ nos Deo nostro Salvatori conjungimur, & „ eam fidem, quam tenetis, Deo adjuvante, „ & tenuisse & tenère significo, sciens, quia „ illud inter nos prędicamus & legimus, ut „ & anima sit & cor unum in Deo. Prove„ ctus mei, qui vester est, Deo adjuvante, „ vobis gaudia maturavit ex meo animo, „ sciens fraternitatem vestram quæ optat, & „ libenter amplecti. Oportet ergò, ut hæc „ quę vobis scribo, nullus agnoscat; sed magis „ tanquam suspectum hic me sapientia vestra „ ante alios existimet habere, ut faciliùs pos„ sim hæc quæ cœpi operari & perficere. „ Orate pro nobis Deum, mihi, fratres in „ Christo Domino conjuncti. *Hactenus Epi-* „ *stola*.

20 Subjungit Liberatus, Vigilium fidem suam scripsisse, in qua duas in Christo damnavit naturas, atque ita, resolvens tomum Papæ Leonis, dixisse: „ Non duas Christum „ naturas confitemur, sed ex duabus natu„ ris compositum unum Filium, unum Chri„ stum, unum Dominum. *Et iterum*. Qui „ dicit in Christo duas formas, unaqnaque „ agente cum sua communione; & non con„ fitetur unam personam, unam essentiam; „ anathema sit. Qui dicit, quia hic quidem „ miracula faciebat, hic verò passionibus suc„ cumbebat; & non confitetur miracula & „ passiones unius, ejusdemque, quas sponte „ suâ sustinuit carne nobis consubstantiali, „ anathema sit. Qui dicit, quòd Christus „ velut homo misericordiâ dignatus est; & „ non dicit ipsum Deum Verbum & crucifi„ xum esse, ut misereatur nobis, anathema „ sit. Anathematizamus ergò Paulum Sa„ mosatenum, Dioscorum, Theodorum & „ Theodoritum, & omnes, qui eorum statu„ ta coluerunt, vel colunt. *Hæc Vigilius*, ait Liberatus, *scribens hæreticis occultè*.

21 Suspectam esse hanc Epistolam tradunt eruditi, & pluribus probat Baronius ad Annum Domini DXXXVIII. sub num. 15. & seq. existimantque ab aliquo Eutychiano confictam hæretico, & præcipuè ex Actione XIV. sextæ Synodi demonstrat, ubi dicitur: *Sanctum Concilium exclamavit: Anathema libro qui dicitur Mennæ ad Vigilium, & qui eum finxerunt sive scripserunt: Anathema libellis, qui dicuntur facti fuisse à Vigilio ad Justinianum, & Theodoram divæ memoriæ, qui & sunt falsi demonstrati*: constat enim ex titulo Epistolæ datæ *Dominis & Christis*, directam fuisse Justiniano, & Augustæ, neminem certè alium *Dominos & Christos* nuncupare potuisset Vigilius. Imperatores tantùm & Reges, qui uncti sunt, Christi appellari merentur, ac ideò infertur eandem fuisse prælibatam Epistolam cum libello anathematizato in sexta Synodo, quem reverà non à Vigilio editum proclamant Patres. Et hoc quoque adver-

vertit Binius in notis ad Breviarium Liberati, ubi & alias quoque affert rationes, quibus probat ejusmodi Epistolam ab Eutychianis suppositam. Et etiam si esset Vigilii non obstare indemnitati fidei Romanorum Pontificum, innuit Baronius, quoniam tunc temporis Vigilius nondùm erat legitimus Papa, sed Pseudopapa, Sedis Apostolicę invasor, & Schismaticus, adhuc vivente Sylverio: quare consideranda sunt ejus gesta postquam legitimè sedit. Tunc etenim impiis Theodoræ Augustæ postulatis invicto renuit animo, ut acta ipsius declarant, & tota vi Eutychianis restitit, damnavitque quotquot unam tantùm In Christo asseverabant naturam.

22 Interèa Beatissimus Sylverius, ut præmisimus, in Insula Pontia relegatus, ibique pane tribulationis, & aquâ angustiæ sustentatus, ut ait Anastasius, deficiens mortuus est, confessor factus. Liberatus verò, inediâ defecisse, tradit. Obiit, secundùm Anastasium XII. Kal. Junii Anno Dñi DXL. ut supputat Binius in notis ad Sylverii vitam, qui fuit Annus sui Pontificatus IV. Imperii verò Justiniani Annus XIV. ipso Justiniano Consule cum Paulino juniore Collega. Ibique sepultus fuit, cujus Sanctitatem ad ejus sepulchrum crebra Divinâ virtute patrata miracula, certam reddiderunt.

23 Post cujus obitum in arcto positus Romanus Clerus, anceps de successoris electione, post varias consultationes, denique ad evitandum schisma & periculosissimam declinandam hæresim, in Vigilium, qui Pontificatu post mortem Sylverii se abdicaverat, licèt subdolè, sperans hac viâ Theodoræ Augustæ & Bellisarii fretus protectione canonicè eligi, consensit: & Romanum Pontificem renunciavit IV. Kalendas Julias ejusdem anni. Sic ergò electus Vigilius accepit ex more Justiniani gratulatorias & obedientiæ literas unà cum fidei professione per Dominicum virum Patricium & exconsulem Imperatoris Legatum redditas: & mutatus in Virum alterum, contra spem atque Theodoræ Augustæ expectationem, Anthimum aliosque ejus collegas hæreticos Anathemati subjecit, ut liquet ex Epistola data ad eundem Justinianum, cujus initium est: *Literis clementiæ vestræ*. Id quod ægrè tulit impia Theodora.

24 Porrò Justinianus, fortè ab eadem Augusta sollicitatus in invidiam Romani Pontificis, qui primatui Ecclesiæ Constantinopolitanæ super alias Orientales Ecclesias semper restitit, editâ sanctione Anno XV. sui Imperii, Domini verò DXLI. Pontificatus Vigilii Anno II. Basilio juniore Consule; sub titulo *de Regulis Ecclesiasticis & Privilegiis, aliisque Capitulis ad Sacrosanctas Ecclesias, & reliquas venerabiles domos pertinentibus*, ut habetur in Authentic. collat. 9. tit. 14. & novella 131. Ecclesiam Constantinopolitanam post Romanam evexit super universas Orientis Ecclesias, in Patriarchalem erectam, inquiens.

25 „ Sancimus igitur vicem legum obtinere sanctas Ecclesiasticas regulas, quæ à sanctis quatuor Conciliis expositæ sunt, aut firmatæ, hoc est, In Nicæna trecentorum decem & octo, & in Constantinopolitana sanctorum centum quinquaginta Patrum, & in Ephesina prima, in qua Nestorius damnatus est, & in Chalcedonia, in qua Eutyches cum Nestorio anathematizatus est. Prædictarum enim quatuor Synodorum dogmata sicut sanctas Scripturas accipimus, & regulas sicut leges observamus. Ideoque sancimus secundùm earum diffinitiones, sanctissimum senioris Romæ Papam primum esse omnium Sacerdotum, beatissimum autem Archiepiscopum Constantinopoleos novæ Romæ secundum habere locum post sanctam Apostolicam senioris Romæ Sedem: aliis autem omnibus Sedibus præponatur. *Hactenus Justiniani Sanctio*.

26 Poterat utique hæc sanctio novi Schismatis Orientalem inter & Occidentalem Ecclesiam esse causam, si Vigilius Papa, ut fecerat S. Leo, aliique decessores, restitisset, id, quod fortè impia expectabat Theodora. Verùm tacuit pro bono pacis Vigilius, & tacuerunt indè ejusdem Vigilii successores. Ex hoc tamen palàm constat, Ecclesiam Constantinopolitanam prælibato sæcularis Principis decreto in Patriarchalem evectam, & contrà universos Canones primum post Romanam locum accepisse; quoniam, prout in superioribus ostensum est, similia Patrum Græcorum Concilii Constantinopolitani I. & Synodi Chalcedonensis attentata Romanorum Pontificum, & maximè Sancti Leonis auctoritate, irrita & cassa fuere, accedente quoque Imperiali Sanctione Pontificum Acta confirmante. Optimè ergò Nicolaus I. ad Consulta Bulgarorum cap. 92. de Sedibus interrogatus Patriarchalibus, respondit: „ Constantinopolitanus autem & Hierosolymitanus Antistites, licèt dicantur Patriarchæ, non tantæ tamen auctoritatis, quantæ superiores existunt. Nam Constantinopolitanam Ecclesiam, nec Apostolorum quisquam instituit, nec Nicæna Synodus, quæ cunctis Synodis celebrior &, venerabilior est, ejus mentionem aliquam fecit, sed solùm quia Constantinopolis nova Roma dicta est, favore Principum potiùs, quàm ratione Patriarcha ejus Pontifex appellatus est. *Hæc Nicolaus*.

27 Porrò Græci hoc idem privilegium Synodali decreto confirmare & constabilire curarunt; quare in sexta Synodo in Trullo, tacitâ Justiniani sanctione, juxtà rescissos Constantinopolitani I. & Chalcedonensis Canones, in favorem ejusdem Patriarchatus Canonem condiderunt, qui in ordine est XXXVI.

sic

fic fe habentem : „ Renovantes quæ à fanctis „ centum quinquaginta Patribus, qui in hac „ à Deo confervanda & Regia Urbe conve- „ nerunt, & fexcentorum triginta, qui Chal- „ cedone convenère, conftituta funt, decer- „ nimus, ut Thronus Conftantinopolitanus „ æqualia privilegia cum antiquæ Romæ „ Throno obtineat, & in Ecclefiafticis, ut „ ille rebus magnificat, ut qui fit fecundus „ poft illum; poft quem magnæ Alexandri- „ norum Civitatis numeretur Thronus, de- „ inde Antiochiæ, & poft eum Hierofoly- „ mitanę Civitatis. *Hactenus Canon Trullanus*.

28 Sed inde fcrupolofi Græci, quoniam de auctoritate Canonum fextæ Synodi dubitare videbantur, in octava Synodo œcumenica iterum confirmare idem fatagerunt, edito Canone XXI. tenoris fequentis: „ Definimus, neminem prorsùs Mundi Potentium „ quenquam eorum, qui Patriarchalibus præ- „ funt Sedibus, inhonorare aut movere à „ proprio Throno tentare, fed omni reve- „ rentiâ & honore dignos judicare, præci- „ puè quidèm Sanctiffimum Papam fenioris „ Romæ, deinceps autem Conftantinopo- „ leos Patriarcham, deinde verò Alexan- „ driæ, ac Antiochiæ, atque Hierofolymorum. *Hactenus Canon*. Ubi obfervare licet fub prætextu decernendi debitum Sedibus Patriarchalibus præftandum honorem, fecundum locum Ecclefiæ Conftantinopolitanæ poft Romanam, confirmare voluiffe. Itaque conftans eft, Ecclefiam Conftantinopolitanam favore Principum, non Canonum Ecclefiafticorum auctoritate in Patriarchalem evectam; tacentibus atque Romanis tolerantibus Pontificibus ad majora vitanda mala & frequentiora hujus rei caufa declinanda fchifmata. At utinam ad unionem perpetuò cum Græcis habendam, hæc profuiffet tolerantia. Et hæc fatis ad continuationem Hiftoriæ à fedato Acaciano fchifmate ufque ad hęc tempora, quandò nova incœperunt diffidia, de quibus modò agendum eft.

CAPUT I.

De orto diffidio fub Juftiniano occafione damnationis trium Capitulorum.

1 Eodem imperante Juftiniano, Anno fui Imperii XX., Domini verò DXLVI., Pontificatus Vigilii Anno VII. poft Bafilii Confulatum Anno V. nova orta eft inter Orientales & Occidentales controverfia, quæ alterius fchifmatis caufa effe poterat, nifi prudentiâ Romani Pontificis fedata fuiffet. Etenim Theodorus Cęfareę Cappadociæ Epifcopus, Acephalorum hæreticorum fautor & Origenis Sectator, à paucis annis profcripti, ad ultionem eorum, quæ contra Origenem gefta erant, atque in Pelagii Diaconi Sanctæ Romanæ Ecclefiæ apud Juftinianum Apocrifarii invidiam, cujus operâ Origenes & ejus fcripta damnata fuerant, ut imminens periculum Acephalis averteret, controverfiam de tribus Capitulis excitavit, ut Ecclefiæ pacem perturbaret.

2 Tria autem erant Capitula: I. Ibæ Epifcopi Edeffeni Epiftola ad Marim Perfam. II. Perfona Theodori Epifcopi Mopfueftenì & ejus fcripta. III. Theodoreti Epifcopi Cyri Difputationes adversùs duodecim Capitula Cyrilli Epifcopi Alexandrini. De primo verò Capitulo fciendum eft, Ibam Epifcopum Edeffenum in fufpicionem veniffe, quafi Neftorio adhæfiffet, in cujus rei teftimonium allata in medium quædam fuit Epiftola ejus nomine poft Acta Ephefinæ Synodi fcriptam ad Marim Perfam, in qua dicebatur, Neftorium nullo juris ordine fervato fuiffe damnatum. S. Cyrilli adversùs Neftorium gefta reprobabantur, atque Theodorus Mopfueftenus Epifcopus primarius Neftorianæ hærefis auctor fummis laudibus efferebatur. Quæ omnia ut lucidiùs clarefcant, prælibatam hic fubjiciemus Epiftolam, quæ poft proemium fic fe habet.

3 „ In brevi autèm claræ tuæ prudentiæ, „ quæ in paucis multa cognofcit, indicare, „ quæ pridem, & nunc hic acta funt, feftinavimus, fcientes quia quæ veftræ Sanctitati à nobis fcripta funt, veftro ftudio illic „ omnibus innotefcent, & quià nullam per- „ mutationem Scripturæ à Deo traditæ fu- „ fceperunt. Facio autem hujus argumenti „ principium ex fermonibus, quos & ipfe „ edoctus fum.

4 „ Contentio facta eft, ex quo hic tua „ Religiofitas fuit, his duobus hominibus „ Neftorio & Cyrillo: & confcripferunt ad- „ versùm fe nocivos & perniciofos libros, qui „ audientibus fuerunt fcandalum. Neftorius „ enim dixit in fuis libris, ficut religiofitas „ tua novit, quia Beata Maria Dei Genitrix „ non eft: itaut multi putarent, ex hærefi „ Pauli Samofateni hunc effe, qui dixit ho- „ minem purum effe Chriftum. Cyrillus au- „ tem libros Neftorii volens deftruere, la- „ pfus eft, & inventus eft in Apollinarii dog- „ ma incidens. Confcripfit enim & ifte illi „ fimiliter, quia ipfe Deus Verbum homo „ factus eft, ut non effet differentia inter „ Templum & inhabitantem in eo. Con- „ fcripfit enim duodecim Capitula, quæ, pu- „ to, & tuam cognoviffe religiofitatem, quia „ una natura eft Divinitatis & humanitatis „ Domini noftri Jefu Chrifti; & quia, ficut „ dicit, non oportet dividere voces dictas, „ quas vel ipfe Dominus de femetipfo dixit, „ vel Evangeliftæ de eo.

5 „ Hæc omni impietate plena funt, ficut „ Sanctitas tua novit. Quomodò enim ae-

„ cipi potest hoc, quod est in principio Verbum, de Templo, quod factum est in Maria? aut illud: *minuisti eum paulò minus ab Angelis*, de Divinitate Unigeniti dictum? Ecclesia enim sic dicit, sicut & tua religiositas novit, & à principio sum edoctus, atque firmatus Divinâ doctrinâ ex libris Beatissimorum Patrum, duę naturę, una virtus, una persona, quæ est unus filius Dominus noster Jesus Christus.

6 Ob hanc contentionem victores & pii Imperatores jusserunt, Episcoporum primores in Ephesina congregari Civitate, & coràm omnibus libros Nestorii & Cyrilli judicari. Priùs autem quàm omnes Episcopi, qui jussi fuerant congregari, venissent in Ephesum, præcedens idem Cyrillus aures omnium quodam medicamine, quod solet sapientum oculos obcæcare, præoccupavit. Invenit autem causam ex odio, quod habuit circa Nestorium. Et antequàm in Synodum adveniret Sanctissimus, & Deo amantissimus Archiepiscopus Joannes, Nestorium ex Episcopatu deposuerunt, judicio & inquisitione non factâ.

7 „ Post duos autem dies damnationis ejus venimus in Ephesum; & cognoscentibus, qui in damnatione Nestorii, quæ ab eis facta est, duodecim Capitula, quæ à Cyrillo conscripta sunt, cùm essent contraria veræ fidei, posuerunt & firmaverunt, consenserunt eis tanquàm veræ fidei consonis, omnes Orientales Episcopi eundem Cyrillum damnaverunt, & excommunicationem adversùs alios Episcopos, qui consenserant ejus Capitulis, protulerunt. Et post hanc perturbationem unusquisque in suam Civitatem reversus est. Nestorius autem, quia suæ erat odio Civitati, & Viris, qui in ea sunt, maximis, in eam reverti non potuit. Et remansit Orientale Concilium non communicans Episcopis, qui communicaverunt Cyrillo.

8 „ Et ob hoc multa tristitia inter eos facta est, & in contentione erant Episcopi adversùs Episcopos, & populi adversùs populos; & completum est opere, quod scriptum est: *quia erunt inimici domestici ejus*. Ex hoc detractiones multæ adversùs nos factæ sunt Paganorum & Hæreticorum. Non enim audebat aliquis de Civitate ad Civitatem, aut ad Provinciam de Provincia proficisci, sed tanquàm inimicum suum unusquisque proximum suum persequebatur. Multi autem ante oculos non habentes Dei timorem, occasione Ecclesiastici zeli, inimicitiam, quam occultam in cordibus suis habuerant, ad effectum perducere, festinabant.

9 „ Ex quibus unus existit nostrę tyrannus Civitatis, quem & ipse non ignoras; qui occasione fidei non solùm viventes punit, sed & hos etiam, qui olim ad Dominum migraverunt. Quorum unus est Beatus Theodorus veritatis Prædicator, & Doctor Ecclesiæ, qui non solùm in vita sua colaphis cecidit hæreticos pro veritate suæ fidei, sed & post mortem spiritalia arma in opusculis suis Ecclesiæ filiis dereliquit, sicut & tua Sanctitas cum eo versata agnovit, & ex his, quæ ipse conscripsit, credidit. Hunc ausus est, qui omnia præsumit, coram Ecclesia anathematizare, qui propter zelum Dei non solùm propriam Civitatem ab errore ad veritatem convertit, sed & longè existentes Ecclesias suâ doctrinâ perdocuit.

10 „ Et de libris quidem ejus multa ubique perscrutatio facta est, non quia à vera fide existerent alieni (vidi enim eum, adhùc illo vivo, frequenter eum laudantem, & in libris ejus legebat) sed propter inimicitiam latentem, quam adversùs eum habuit, quoniam manifestè eum convicit in Synodo. His ergò malis intereà gestis, & unoquoque, ut volebat, sicut scriptum est, ambulante; adorandus Deus noster, qui semper suâ clementiâ curam pro suis gerit Ecclesiis, erexit cor fidelissimi atque victoris Principis, ut dirigeret Virum magnum, & in suo Palatio notum, qui cogeret Reverendissimum atque Sanctissimum Archiepiscopum Orientis Domnum Joannem, ut reconciliaretur Cyrillo; ab eo enim fuerat de Episcopatu depositus. Et postquàm literas Imperatoris accepit, sanctissimum & religiosissimum Paulum Emissenum Episcopum direxit, per eum veram fidem scribens & denuncians ei, quia si huic fidei Cyrillus consentiret, & anathematizaret eos, qui dicunt, quia una natura est Divinitatis & humanitatis; ut ei communicaret.

11 „ Voluit autem Dominus, qui semper suæ curam gerit Ecclesiæ, quam sanguine suo proprio redemit, ut & cor Ægiptii molliret, & sine fatigatione consentiret fidei, eamque susciperet, & omnes qui absque hac crederent, anathematizaret. Et communicantibus invicem, contentio de medio est sublata, & pax in Ecclesia facta est, & non est in ea jam schisma, sed pax sicut pridem fuit.

12 „ Quæ autem verba sunt, quæ à Sanctissimo & Deo amantissimo Archiepiscopo Joanne scripta sunt, & quę à Cyrillo rescripta suscepit, ipsas Epistolas huic, quam ad tuam direxi religiositatem, conjunxi, ut relegens tua Sanctitas agnoscat, & omnibus amantibus pacem denunciet, quia contentio jam quievit, & medius inimicitiæ paries est ablatus; & qui seditiosè adversùs vivos, & mortuos irruerant, in confusione sunt, satisfacientes pro suis excessibus; & contraria docentes suæ priori doctrinæ. Non enim quisquam audet di-

ce-

„ cere: Quia una est natura Divinitatis & „ humanitatis, sed confitentur in Templum, „ & in eum, qui in hoc habitat, qui est unus „ Filius Jesus Christus. Hæc autem scripsi „ tuæ religiositati ex magno affectu, quem „ circa te habeo, sciens quia tua Sanctitas „ nocte & die in doctrina Dei semetipsum „ exercet, ut multis sit utilis. *Hactenus Epistola*.

13 Porrò animadvertendum est, Ibam Episcopum in prædatoria pseudosynodo Ephesina operâ Dioscori, & Eutychetis, velut hæreticum depositum, atque fuisse excommunicatum, passum pariter carceres & exilia. Qua de re in Generali Chalcedonensi Synodo suam causam recognosci postulavit, ut habetur Act. 10. ejusdem Synodi: asserens se absentem & injustè ab Eutychete damnatum: cognita eius causa fuit, auditis priùs accusationibus adversùs eum allatis à Samuele, Cyro, Eulogio, & Mara Edessenæ Ecclesiæ Presbyteris, & perlectâ quoque in eadem Synodo prælibatâ ad Marim Persam suo nomine scriptâ Epistolâ; quibus omnibus in Synodo libratis, atque perpensis, Decreto Synodali judicatus fuit orthodoxus, & ab omni crimine innoxius, proferentibus Apostolicæ Sedis Legatis, Paschasino, scilicet, Lucentio, & Bonifacio, hanc sententiam: „ Relectis chartis, agnovimus ex sententia Reverendissimorum Episcoporum, Ibam Reverendissimum innoxium approbari. Relectâ enim „ ejus Epistolâ agnovimus eum esse orthodoxum. Et ob hoc decernimus; & honorem, Episcopatum, & Ecclesiam, à qua „ injustè & absens expulsus est, ei restituendam. *Hactenus Decretum*, cui subscripserunt Anatolius Episcopus Constantinopolitanus, & cæteri Episcopi, qui in ea convenerant Synodo. Et hoc fuit primum Capitulum, ratione cujus Acephali ansam acceperunt calumniandi Synodum Chalcedonensem, quasi recepisset Epistolam Ibæ, quæ Nestorio favere videbatur.

14 De secundo verò Capitulo, puta de persona Theodori Mopsuesteni, notandum est, prædictum Theodorum virum sceleſtissimum fuisse, Monachismi desertorem, luxuriæ sordibus coinquinatum, in doctrina impium, tùm antea, cùm post adeptum Episcopatum, adeout meritò habitus fuerit pro primario Nestorianæ hæresis auctore; de eo autem in actis Concilii Constantinopolitani secundi Act. 5. habetur: „ Dicant igitur qui „ utuntur Dictis Sancti Cyrilli & Procli, quæ „ de Theodoro scripta sunt, si non Judæis, „ aut Paganis, aut sodomitanis, & hæreticis „ connumeratur, imò magis eorum omnium „ impietatem magnitudine blasphemiarum „ superans & perversâ mente, & cogitationis „ dementiâ istarum blasphemiarum genitor „ factus, impiorum abortivorum, & sibi perniciosorum pater apparens, & ad destructionem legentium & audientium evomens „ ejusmodi blasphemias, anathemati subjectus est. *Hæc ibi*. Cùmque ergo Theodorus in prerecensita Epistola Ibæ laudaretur, visum fuit Acephalis ejusmodi laudes approbatas in Synodo Chalcedonensi, ubi receptam & approbatam præfatam Epistolam existimabant, eò vel maximè quòd prælibata Synodus anathema Theodoro, ut par erat, minimè dixerit; & hoc fuit secundum Capitulum, ratione cujus prædicti Acephali jactabant se adversari prælibatæ Chalcedonensi Synodo.

15 Circa tertium Capitulum, recolenda sunt gesta Cyrilli adversùs Nestorium: etenim perlatâ Alexandriam notitiâ de Nestorii blasphemia, qui negabat B. Virginem Mariam esse veram Dei Genitricem, id quod & verbis & scripto edocebat Beatus Cyrillus, qui tunc Ecclesiam moderabat Alexandrinam, scripsit primam & secundam Epistolam ad Nestorium, quibus ei persuadere conabatur, ut si in plebe sermone lapsus fuerat, tractatibus corrigeret, & Beatam Virginem Deiparam pronunciaret, quemadmodùm Sancti Patres, & totius Orbis atque universalis Ecclesiæ consensio hactenus firmaverant: cùmque nihil profecisset, indurato in sua perfidia Nestorio, rem per litteras priùs detulit ad Cœlestinum Papam per Possidonium Diaconum suum allatas, & indè tertiam synodicam ad ipsum rescripsit Nestorium, cujus initium: *Cùm Salvator noster directè pronunciet*, ad cujus calcem duodecim Capitula sive anathematismos adversùs doctrinam Nestorii, & ad totidem hæresum Nestorii capita adjecit, qui sunt.

I.

16 „ Si quis Emanuelem Verbum Dei, „ & ob id sacram Virginem Theoticon esse „ non confitetur (genuit enim illa incarnatum Dei Verbum secundùm carnem) anathema sit..

II.

17 „ Si qui sunt, qui Dei Patris Verbum carni, secundùm hypostasim unitum, „ & unum tantùm unà cum sua carne Christum esse, eundem nimirum Deum simul & „ hominem non confitetur, anathema sit.

III.

18 „ Si quis post unionem hypostases in „ Christo distinguit, eâque dumtaxat conjunctione easdem inter se nectit, quæ est „ secundùm dignitatem, vel auctoritatem, „ vel potestatem, & non eâ potiùs, quæ est „ secundùm naturalem unionem, anathema „ sit.

 19 Si

IV.

19 „ Si quis duabus personis, vel hypostasibus eas voces attribuit, quæ in Evangelicis & Apostolicis Scripturis passim occurrunt, quævè à Sanctis de Christo, aut ab ipso quoque Christo de se ipso dicta sunt, & alias quidem homini seorsùm à Dei Verbo considerato adscribit, alias verò tanquàm in Divinam Majestatem convenientes, soli Verbo, quod ex Deo Patre est, accommodat, anathema sit,

V.

20 „ Si quis dicere audet, Christum non esse verum Deum, sed hominem tantùm Deiferum, utpotè unum naturalemque Filium, quatenùs nimirum Verbum caro factum carni & sanguini, proindè ac nos, communicavit, anathema sit,

VI.

21 „ Si quis Dei Patris Verbum, Christi Deum vel Dominum esse dixerit, neque post Verbum secundùm Scripturas incarnatum, unum, eundemque Deum simul hominem esse confessus fuerit, anathema sit.

VII.

22 „ Si quis Jesum Christum ut hominem à Deo Verbo operante motum fuisse dixerit, & Unigeniti gloriâ fuisse circumdatum quasi alterum ab ipso, anathema sit,

VIII.

23 „ Si quis hominem assumptum unà cum ipso Dei Verbo adorandum, unà cum illo glorificandum, unà cum illo tanquam alterum in altero existentem, Deum appellandum esse dicere ausus fuerit (hunc enim intellectum particulâ, *cum*, adjectâ, perpetuò & necessariò afferre consuevit) & non unà potiùs adoratione Emanuelem honorat, unamque illi glorificationem attribuit, quatenùs Verbum factum est caro, anathema sit,

IX.

24 „ Si quis unum Dominum nostrum Jesum Christum à Spiritu Sancto glorificatum asserit, tanquàm alienâ virtute usum, eâ, quæ per ipsum est, efficaciamque, qua contra immundos spiritus uteretur, & Divina inter homines miracula operaretur, ab ipso eodem accepisse prædicat, & non proprium illius esse, ait, spiritum, per quem Divina signa edidit, anathema sit.

X.

25 „ Christum Jesum nostræ confessionis Pontificem & Apostolum extitisse, eundemque semetipsum pro nobis in odorem suavitatis Deo & Patri obtulisse Divina Scriptura commemorat. Si quis ergò dixerit, Pontificem & Apostolum nostrum non esse constitutum ipsum Dei Verbum, posteaquàm caro & homo nobis similis factum est, sed hominem illum, qui ex muliere natus est, quasi alterum quempiam ab ipso diversum; aut si quis Christum pro se ipso quoque, & non potiùs pro nobis solis sacrificium obtulisse affirmaverit (neque enim is oblatione opus habebat, qui nullum peccatum commiserat) anathema sit,

XI.

26 „ Si quis ipsam Domini carnem vivificam, ipsiusque Verbi quod ex Patre est, propriam esse negaverit, sed alterius cujuspiam ipsi Verbo secundùm dignitatem tantùm conjuncti, hoc est Divinam tantùm inhabitationem sortiti, esse dixerit, neque verò potiùs vivificam confessus fuerit, ut modò meminimus, eò quod Verbi, quòd omnia vivificare potest, facta sit propria, anathema sit,

XII.

27 „ Si quis non confitetur Dei Verbum secundùm carnem passum, secundùm carnem crucifixum, mortemque secundùm carnem gustasse, & primogenitum tandem ex mortuis factum esse, quatenùs videlicet vita est, & vivificum ut Deus, anathema sit.

28 Hæc itaque Capitula sunt, sive anathematismi Cyrilli adiecti ad calcem supracitatæ Epistolæ ad Nestorium datæ, editæ in Synodo Alexandrina post receptas Cœlestini Papæ literas, quibus damnatum in Synodo Romana Nestorium acceperat. Quæ quidèm Capitula nedùm Nestorium exacerbarunt, qui totidem contradictoria rescripsit Capitula & Anathematismos, ut habetur par.1.Concilii Ephesini apud Labæum tom. 3. Concil. pag. 424. verùm maximè exturbarunt Joannem Episcopum Antiochenum, quasi Cyrillus in Apollinaris dogma prolapsus esset, proindè mandavit Andreæ, atque Theodoreto Episcopis, qui tunc Antiochiæ aderant, ubi & Concilium Joannes indixerat, ut scripto adversùs prælibata Cyrilli Capitula responderent. Id quod præstitit Theodoretus, qui diffusam adversùs præfata Cyrilli Capitula disputationem contexuit. Scripserunt quoque & alii Orientales, qui Joanni Antiocheno adhærebant: quare Beatus Cyrillus, ut ostenderet se omninò alienum ab Apol-

Apollinaris dogmatis labe, primò prælibata Capitula explicavit, edito libello, cujus initium: *Omnia, ut scriptum est, obvia sunt intelligentibus, & recta invenientibus scientiam.* Inde rescripsit Apologeticum, cujus initium: *Qui suam mentem Sanctissimo Deo dicarunt.* Quo objectis Orientalium occurrit, seque ab illorum calumniis defendit. Denique cùm se maximè calumniari conspiceret à scriptis Theodoreti Episcopi Cyri, in refutatione prædictorum Capitulorum, scripsit ad Evoptium Episcopum, atque in ea Epistola adjecit Theodoreti objecta adversùs prædicta Capitula, suamque addidit defensionem. Quæ quidem omnia habentur in Actis Concilii Ephesini apud Labæum citat. tom. 3. Conciliorum.

29 Cùm verò Beatus Cyrillus in Conciliabolo Ephesino sub Joanne Antiocheno, tanquàm Apollinarii, Eunomii, atque Arrii dogmatis sectator, latâ sententiâ, unà cum Memnone Ephesino Episcopo depositus fuisset, ut Acta illius Conciliaboli ostendunt, in vera œcumanica Synodo conquestus est de calumnia, & dato libello, ut liquet ex Act.4. ejusdem Synodi, postulavit causam suam examinari, & ab illata contumelia purgari, ac proinde citandum Joannem Episcopum Antiochenum, ut coram universo Concilio & ipse causam diceret, & illatas probaret calumnias; qui cùm tertiò vocatus, accedere renuisset, Act.5. Cyrillus & Memnon absoluti fuere, Joannes verò Antiochenus, & qui cum eo erant Episcopi ab Ecclesiastica communione alieni declarati sunt. Factâ inde ab universa Synodo horum gestorum relatione tùm ad Imperatores Theodosium & Valentinianum, cùm ad Cœlestinum Papam: quare doctrina Cyrilli & duodecim Capitula in eadem Synodo recepta fuerunt.

30 Porrò Theodoretus, ut ait Liberatus cap. 12. in secunda Ephesina Synodo damnatus fuit absens, nec egressus de sua Civitate propter allegata scripta adversùs duodecim Capitula Cyrilli, & propter Epistolam ab eo missam Clericis & Monachis & Laicis antè Ecclesiæ pacem contra primam Ephesinam Synodum; qua de re cognitâ illius causâ in Synodo Chalcedonensi, ut habetur Act.8. & quoniam S. Leo Papa jam in communionē receperat, & quia in ipsa Synodo anathema dixit Nestorio, & quia denique in libello ab eo porrecto veram & catholicam profitebatur fidem, ab Apostolicæ Sedis Legatis, universo consentiente Concilio, absolutus fuit, ac in propriam restitutus Sedem. Et hac de causa tertium caput calumniandi, sive non recipiendi Synodum Chalcedonensem sumebant Acephali, quasi prælibata Synodus approbasset scripta Theodoreti adversùs duodecim Capitula Cyrilli, quæ Nestorianismum sapere videbantur. Hoc ergò est tertium Capitulum, de quo in præsenti agimus.

31 Scio quendam Virum eruditum aliter sentire de tribus Capitulis, docentem illa tria esse Capitula, quorum diserta mentio fit in Epistola à Joanne Romano Pontifice ad Avienum datâ & alios Senatores, in qua dicitur: „Justinianus siquidem Imperator filius „ noster (ut ejus Epistolę tenore cognovistis) „ de his tribus quæstionibus orta certamina „ fuisse significavit: Utrum unus ex Trinitate Christus & Deus noster dici possit, „ hoc est, una de tribus personis Sanctæ Trinitatis Sancta Persona: An Deus Christus „ carnę pertulerit impassibili Deitate: An „ propriè & veraciter Mater Domini nostri „ Jesu Christi Maria semper Virgo debeat „ appellari. Probavimus in his catholicam „ Imperatoris fidem. *Hæc ibi*. At nova hæc de tribus Capitulis opinio plurimùm à vero aberrare videtur; nam tria hæc Capitula à nemine ex Catholicis revocata fuere in controversiam, solis hæreticis negativam partem tenentibus. Controversia verò de tribus Capitulis, de quibus in præsenti, orta fuit inter Catholicos, prout etiam infra diffusè agemus. Et quæ in Edicto damnavit Justinianus, quæ causa fuit aliqualis controversiæ inter Vigilium Papam & ipsum Justinianum, & inde inter eundem Pontificem & quosdam Episcopos Occidentales; sunt tria illa à nobis supra recensita, prout in fine prælibati Edicti palàm fit, & prout etiam innuit Liberatus in Breviario cap.24. & ultimo.

32 His modò suppositis, Justinianus Imperator, cui in corde erat universos Acephalos ad unitatem fidei traducere, facilè annuit postulatis à Theodoro Episcopo Cæsareæ, editoque Edicto satis copioso, ubi universam fidei cōnfessionem exaravit, ad calcem tria prælibata quoque Capitula damnavit, his verbis damnationem conceptam: „ Nos autem præter reliquos omnes hæreticos à dictis quatuor sanctis Conciliis damnatos, „ atque Ecclesiâ exclusos, damnamus etiam „ atque proscribimus Theodorū, qui fuit Episcopus Mopsuestiæ, ejusque impios libros, „ necnon ea, quæ Theodoretus malè scripsit „ contra veram fidem, & duodecim Sancti „ Cyrilli Capita, ac primam sanctam Ephesinam Synodum, & pro defensione Theodori ac Nestorii. Præterea damnamus etiam „ Epistolam, quam Ibas fertur scripsisse ad „ Marim Persam, quæ negat, Verbum Dei „ ex Sancta Virgine Deipara Maria incarnatum hominem esse factum, & Divum Cyrillum pro hæretico traducit; ac primam „ quidem Ephesinam Synodum reprehendit, „ ut quæ incognita causa Nestorium damnavit; duodecim autem Capitula Sancti Cyrilli conspuit; Nestorio verò & Theodoro „ eorumque impiis scriptis & opinionibus „ patrocinatur. *Hæc Justinianus adversùs Capitula*.

35 Ceterùm tota hujus facti series habetur

tur apud Liberatum in Breviario cap.24., qui
postquàm retulerit gesta adversùs Origenem,
licèt mortuum damnatum decreto Mennæ
Episcopi Constantinopolitani & ipsius Justi-
niani Principis, statim subjungit: „ Et re-
„ serato adito adversariis Ecclesiæ, ut mor-
„ tuus damnaretur, Theodorus Cæsareæ
„ Cappadociæ Episcopus, Sectâ Acephalus,
„ Origenis autem defensor acerrimus & Pe-
„ lagio æmulus, cognoscens Origenem fuis-
„ se damnatum, dolore damnationis ejus, ad
„ Ecclesiæ conturbationem, damnationem
„ molitus est in Theodorum Mopsuestenum,
„ eò quòd Theodorus multa opuscula edidis-
„ set contra Origenem, exosusque & accusa-
„ bilis haberetur ab Origenistis, & maxi-
„ mè quòd Synodus Chalcedonensis (sicut
„ probatur) laudes ejus susceperit in tribus
„ Epistolis; cujus damnationem memo-
„ ratus Theodorus tali machinatione per-
„ fecit.

34 „ Scribente Principe contra Acepha-
„ los in defensionem Synodi Chalcedonensis,
„ accedens idem Theodorus Cappadox unà
„ cum satellitibus, qui sub nomine catholi-
„ co Acephalis favebant, cum Theodoræ Au-
„ gustæ favore Imperatori suggessit, scriben-
„ di laborem non eum debere pati, quandò
„ compendio posset Acephalos omnes ad
„ suam communionem adducere. Si quidem
„ illi, inquit, hoc offenduntur in Synodo
„ Chalcedonensi, quòd laudes suscepit Theo-
„ dori Mopsuesteni Episcopi Epistolamque
„ Ibæ, quæ per omnia Nestoriana esse co-
„ gnoscitur, Synodus ipsa judicio suo pro-
„ nunciaverit orthodoxam. Qui Theodorus
„ si cum dictis suis & hæc Epistola anathe-
„ matizaretur, tanquàm retractata Synodus
„ atque purgata, suscipietur ab eis per om-
„ nia & in omnibus, & sine pietatis vestræ
„ labore Ecclesiæ Catholicæ sociati, gauden-
„ te universali Ecclesiâ, clementiæ vestræ
„ laus erit sempiterna.

35 „ Hæc audiens Imperator, & dolum
„ dolosorum minimè prospiciens, suggestio-
„ nem eorum libenter accepit, & hoc se fa-
„ cere promptissimè spopondit. Sed rursus
„ illi callidâ fraude rogaverunt eum, ut di-
„ ctaret librum in damnationem trium capi-
„ tulorum: quo libro ejus edito, & toti
„ Mundo manifestato, dùm emendare Prin-
„ ceps erubescit, irrevocabilis causa fieret.
„ Sciebant enim Principem solitâ pietate,
„ scandalum emergente, sententiam suam
„ posse corrigere, seseque ad periculum per-
„ venire. Annuit eis Princeps, & hoc se læ-
„ tus implere promisit. Et relinquens operis
„ sui studium, unum in damnationem trium
„ Capitulorum condidit librum, pro delictis
„ nostris, nobis omnibus notissimum. *Hacte-
nus Liberatus.*

36 Edito itaque prælibato decreto, ad
majorem illius firmitatem procuravit, ut Epi-
scopi ei subscriberent, qui nutabant id pre-
stare, ex quo videbatur prærecensita damnatio
derogari dignitati Synodi Chalcedonensis:
subscripserunt tamen Orientis Patriarchæ,
sed ut fassi sunt, vi adducti, prout recitat
Facundus Hermian. lib. 4. cap. 4. Scribit Li-
beratus loc. mox cit. Episcopos subscribentes
muneribus fuisse à Principe ditatos, non sub-
scribentes sede propriâ depositos, aut exi-
lio damnatos, nonnullos verò fugâ latuisse:
„ Cætera verò, *inquit*, quæ subsequenter in
„ Episcopis & Catholica Ecclesia ab eodem
„ Principe facta sunt, quomodò consentien-
„ tes Episcopi in trium damnationem Capi-
„ tulorum muneribus ditabantur, vel non
„ consentientes depositi, in exilium missi
„ sunt, vel aliquâ fugâ latitantes, in angu-
„ stiis fœlicem exitum susceperunt, quoniam
„ nota sunt omnibus, puto nunc à me silen-
„ da. *Hæc Liberatus.* Subscripsit utique &
Menna Archiepiscopus Constantinopolita-
nus, sed hac adjectâ conditione, si hæc Ro-
mano Episcopo non probarentur, suum sibi
Chirographum restitutum iri: quod sub jus-
jurandi fide illi promissum est, ut idem Facun-
dus suprarelatus recenset.

37 Porrò Justinianus conspiciens se nihil
hoc in negotio, quod Ecclesiarum statum re-
spiciebat, utiliter tentare posse sine sententia
Romani Pontificis, Vigilium Româ evocare
curavit. Ex hoc autem liquet suspecta esse,
quinimmo falsa, quæ Anastasius scribit in vi-
ta Vigilii de suggestionibus Romanorum
ante ejus ab Urbe recessum factis, & de mis-
sione Anthimi Scribonis per Theodoram Au-
gustam, ut vi raperet Vigilium, & Constanti-
nopolim traduceret: atque etiam de impreca-
tionibus Romanorum adversùs eundem Vigi-
lium cùm Navim conscenderit, & alia quæ
ibi recenset usque ad ingressum Pontificis in
Siciliam: etenim non vi illatâ jussu Theodo-
ræ Augustæ Româ discessit Vigilius, sed
evocatus ab Imperatore occasione trium Ca-
pitulorum, à quo confirmationem sui edicti
exigere volebat, ut tumultus Orientalium
Episcoporum occasione damnationis trium
Capitulorum subortus, accedente Romani
Pontificis assensu, sedaretur. Hac de causa
honorificè susceptus fuit ab Imperatore, eo-
dem Anastasio teste, qui subjungit: „ Et
„ vale faciens omnibus, ingressus est Con-
„ stantinopolim in Vigilia Natalis Domini
„ nostri Jesu Christi. Tunc obvius est ei Im-
„ perator, & osculantes se, cœperunt flere,
„ & plebs illa psallebat ante eum, usque ad
„ Ecclesiam Sanctæ Sophiæ: *Ecce advenit
Dominator Dominus.*

38 Ex quibus verbis manifestum est, Vigi-
lium sic honorificè susceptum à Principe, non
vi, eodem mandante Principe, Româ extra-
ctum. Corrigendus tamen est Anastasius in eo
quoque, quòd dicat Vigilium ingressum Con-
stantinopolim in Vigilia Nativitatis Domini:
quo-

quoniam, teste Procopio lib. 3. de bello Gothico, Vigilius in Insula Siciliæ hyemavit: *His ità peractis*, inquit, *jam byems se circumegerat: Vigilius interea Romanus Antistes ab Imperatore ex Sicilia evocatus, Byzanzium venit; nàm ut eo contenderet, diutinam ea in Insula hic traxerat moram*. Et ipsemet Anastasius scribit, fecisse in prælibata Insula ordinationes mense Decembris: „ Qui ingressus Siciliam, „ *ait*, in Civitatem Catanensem permissus est „ facere ordinationem per mensem Decem- „ brem, Presbyteros & Diaconos, in quibus „ retransmisit Romæ Ampliatum Presbyte- „ rum, & Vicedominum suum, & Valenti- „ num Episcopum ad Sanctas Ruffinam, & „ Secundam, ad custodiendum Lateranas, „ & gubernandum Clerum. *Hæc Anastasius*. Non ergò potuit Vigilius Catanæ in Sicilia habere ordinationem mense Decembris, & ingredi Constantinopolim die XXIV. ejusdem mensis: si ergò talem habuit ordinationem, certè non est ingressus Constantinopolim in Vigilia Nativitatis Domini, & ita probabilius est cum Procopio, hyemasse in Insula Siciliæ, atque hyeme transactâ contendisse Constantinopolim.

39 Cęterùm universa occidentalis Ecclesia prælibato Justiniani adversabatur edicto, & Pelagius in primis Diaconus S. Romanæ Ecclesiæ, qui functo Apocrisarii munere apud Justinianum, post publicatum edictum Constantinopoli secesserat, consuluit post suum ad Urbem adventum, unà cum Anatolio altero S. Romanæ Ecclesiæ Diacono, Ferrandum Diaconum Carthaginensem, virum eà ætate apprimè eruditum, quatenùs, ut Facundus lib. 4. pro defens. Capitul. scribit, habito de hac causa tractatu cum Episcopo Carthaginensi, vel aliis, quos zelum fidei & Divinæ Scripturæ scirent habere notitiàm, sententiam pronunciarent, eamque scripto transmitterent. Id quod Ferrandus & alii Episcopi Africani præstiterunt, rescribentes, nè Imperatoris decretum in aliquam acciperent auctoritatem, nec quicquam penitùs de ipso Chalcedonensi Concilio pertingendum. Qua etiam de causa Pontianus Africanus Episcopus, antequàm Vigilius Constantinopolim perveniret, rescripsit ad Justinianum ferè monitoriam Epistolam tenoris sequentis.

Clementissimo atque piissimo filio Justiniano Imperatori
Pontianus Episcopus in Domino salutem.

40 „ Principaliter nomen ab ipsis incu- „ nabulis justitiæ suscepisti; & justus Do- „ minus ità præstitit, ut nomen ante justi- „ tiæ tribuerit, cui Imperii postmodùm gu- „ bernacula contulisset. Adunata est igitur „ gratia Creatoris non solùm in nomine, ve- „ rùm etiam & merito, cujus vita exaltata „ est imperando, & Imperium justè vivendo. „ Dignatus es nos in Africanis partibus „ commorantes literis admonere, qualem fi- „ dem teneas & defendas. Cognovimus quòd „ Dominus Beato Petro statuit, dicens: *Su- „ per hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, „ & portæ Inferi non prævalebunt adversùs „ eam; & tibi dabo claves Regni Cœlorum*. „ Exultavit spiritus noster, hoc firmiter te „ esse piissime Imperator, quod Apostolica „ fides prædicat, credentes, quòd à rectæ „ credulitatis tramite non declines. Talem „ enim decet esse Imperatorem, pium, ju- „ stum, fidelem, qualem te nos esse cogno- „ vimus.

41 „ In extremo itaque Epistolæ vestræ „ cognovimus, quod nos non mediocriter re- „ mordet, debere nos Theodorum, & scri- „ pta Theodoreti & Epistolam Ibæ damnare. „ Eorum dicta ad nos usque nunc minimè „ pervenerunt; quòd si & pervenerint, & ali- „ qua ibi Apocrypha, quæ contra fidei regu- „ lam dicta sunt, legerimus, dicta possumus „ respicere, non auctores dictorum jam mor- „ tuos præcipiti condemnatione damnare. „ Quòd si adhùc viverent, & correpti erro- „ rem suum non condemnarent, justissimè „ damnarentur. Nunc autem, quibus reci- „ tabitur sententia damnationis nostrę? Quod „ in eis recorrigatur non est. Sed timeo, „ piissime Imperator, nè sub obtentu dam- „ nationis istorum Eutychiana hæresis eri- „ gatur; & dùm minima indicia non sperni- „ mus, ad majorem hæresim, collisionemque „ veniamus. Et quid nobis cum mortuis ini- „ re bellum, ubi nulla invenitur in congres- „ sione victoria? Apud Judicem verum jam „ tenentur, à quo nullus appellat. Per ip- „ sum, in quo nos honoratis & diligitis, sup- „ plicamus Clementiam tuam, ut pax per- „ maneat temporibus tuis, nè dùm quæris „ damnare jam mortuos, multos inobedien- „ tes interficias vivos, & exinde compellaris „ reddere rationem ei, qui venturus est ju- „ dicare vivos & mortuos. *Hactenus Epistola*.

42 Interea Vigilius, transactâ hyeme & adveniente opportuno navigandi tempore, è Sicilia Constantinopolim solvit Anno Domini DXLVII. sui Pontificatus VIII. Imperii Justiniani XXI. Belli Gothici Anno XII., ut notat Procopius, ubi, ut supra dictum est, fuit honorificè ab Imperatore susceptus. Biennio certatum fuisse in causa Anthimi Patriarchæ, quem Theodora Augusta restituendum in sua Sede contendebat, notat Anastasius in vita Vigilii, inquiens: „ Per bien- „ nium verò fuerunt contentiones de Anthi- „ mo Patriarcha, quomodò promisisset revo- „ care, & remittere eum in locum suum, & „ cautionem manus suæ ostendebant, quo- „ modò promiserat eum in ordinem suum re- „ vocare. Sed Vigilius nullatenùs eis voluit

con-

„ consentire, sed tantâ roboratus virtute, „ magis mori desiderabat, quàm vivere. Tunc „ Vigilius Papa dixit: *ut video, non me fecerunt venire ad se Justinianus & Theodora piissimi Principes, sed hodie scio, quòd Diocletianum, & Eleutheriam inveni: facite ut vultis, dignè enim factis recipio.* Hæc Anastasius. Tanta fuit hac in re Vigilii constantia, licèt in Imperiali constitutus Civitate, ut sui non oblitus muneris, impiæ Theodoræ anathema dicere, latâ sententiâ, minimè formidarit, teste Magno Gregorio lib.2. epist.36. ad Episcopos Hibernos scribente: *Postquàm recordandæ memoriæ Vigilius Papa in Urbe Regia constitutus contra Theodoram tunc Augustam, & Acephalos damnationis promulgavit sententiam; tunc Romana Urbs ab hostibus adita & captivata est. Ergò bonam causam habuerunt Acephali, & injustè damnati sunt, post quorum damnationem talia contigerunt? Absit.* Hæc Gregorius. At damnata fœmina paulò post è vita decessit sui sceleris pœnas in æternum solutura.

43 Defunctâ itaque Theodorâ Anno Imperii Justiniani XXIII. ut notat Procopius, ac ità sopitâ de Anthimi restitutione controversiâ, totus conatus remansit in controversia de tribus Capitulis, quam ipsemet Justinianus promoverat, & cujus rei gratiâ Vigilium Constantinopolim evocaverat, in qua diviŝi erant Episcopi, aliis tria illa Capitula damnantibus, aliis verò defensantibus: primi ex parte Principis erant; secundi verò ei adversabantur. Vigilius verò adhùc constans permanebat ea in sententia, non esse quicquam innovandum, quod aliquatenùs derogare posset dignitati Synodi Chalcedonensis. Qui porrò pro illorum condemnatione stabant, literis & scriptis in diversas Orbis partes evulgatis, jactabant ipsum Vigilium Papam tria damnasse Capitula, eaque damnando impugnasse Synodum Chalcedonensem; quamobrèm plures non leviter perculsi animo, à sua resiliebant communione. Perlatâ horum rerum notitiâ ad Valentinianum Episcopum Metropolitanum Tomitanum in Scythia, per literas consuluit Vigilium de gestorum veritate, cui Vigilius è Regia Constantinopolis Civitate sequentem rescripsit Epistolam.

Dilectissimo Fratri Valentiniano Episcopo de Tomis Provinciæ Scythiæ Vigilius.

44 „ Fraternitatis tuæ relegentes scripta, Pontificalem in vobis sollicitudinem inesse gratanter accepimus, quia prophetica tibi possunt verba competenter aptari, quibus ait: *Salvabo gregem meum, & suscitabo super eum Pastorem, qui pascat eum, servum meum.* Oportet ergò charitatem tuam ea quoque Domini nostri verba sectari, per quæ dixit: *Speculatorem te posui Domui Israel, & audies de ore meo verbum, & annunciabis eis ex me.* Et convocatos eos, quos scandalizari diversis rumoribus retulisti, incessanter hortari, nè per hoc forsitan seducantur, qui sub prætextu catholico nequissimo spiritu simplicium Christianorum corda fallaciâ suâ decipere moliuntur, & patris sui Diaboli consuetudinem maligno sectantes spiritu, Ecclesiam tibi commissam diversis mendacibus scriptis conturbare desiderant, quibus Apostolica lectio aptatur, dicens: *Rogo autem vos, fratres, ut observetis eos, qui offendicula, præter doctrinam, quam vos didicistis, faciunt; & declinate ab illis.* Et infra: *Et per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium.* Vestra autem obedientia in omni loco divulgata est, quatenus fraternitatis vestræ adhortatione sæpe commoniti, nulla fideles eorum animos à rectitudine viæ, quæ Christus est, qui ait: *Ego sum Via & Veritas & Vita*, qualibet malignâ annunciatione submoveat. Sed si, quod non oportet, ab Adversariis conturbati, aliquid (quod Deus avertat) contra fidem factum, fortè formidant, cum mansuetudine, quæ convenit Christianis, prophetica verba sectentur, dicentis: *Interroga Patrem tuum, & annunciabit tibi; seniores tuos, & dicent tibi.* Et alius Propheta: *Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore ejus.*

45 „ Et quoniam Basinianus illustris & magnificus vir, filius noster, cum his, qui pro actibus tuæ fraternitatis Ecclesiæ in Constantinopoli observant, pari ratione dixisse noscuntur, etiam hoc Dei inimicos fuisse mentitos, quod personæ Episcoporum Ibæ atque Theodoreti in nostro (quod absit) fuissent judicato damnatæ. Legant ergò quæ de causa, quæ hic mota est, ad fratrem nostrum Mennam Constantinopolitanæ Urbis Episcopum scribentes, legimus definisse, & tunc cognoscent, nihil à nobis, Deo nos custodiente, commissum, vel certè dispositum, quod contra fidem, prædicationemque venerandarum quatuor Synodorum, quæ pro una, eademque fide definita sunt, idest, Nicenæ, Constantinopolitanæ, Ephesinæ primæ, & Chalcedonensis reperiatur adversum; aut unius ex his, quæ definitioni suprascriptę Chalcedonensis fidei subscripserunt, tangat injuriam: vel quod decessorum, prædecessorumque nostrorum inveniatur (quod absit) constitutis fortè contrarium, sed in omnibus Apostolicæ Sedis Præsulum, & beatæ recordationis Papæ Leonis, & prædictarum Synodorum adversariis restitisse. Fraternitatem autem vestram credimus non latère inimicos fidei Christianæ hoc semper sæculari & reprobandâ molitos astutiâ, ut

quod

„ Evangelistas quatuor contraria sibi (quod absit) dixisse, monstrarent: quibus à Sanctis Patribus per Evangeliorum concordiæ libros est cœlesti sapientiâ contradictum.

46 „ Quod nunc quoque sancti Chalcedonensis Concilii adversarii (inter quos etiam Rusticum & Sebastianum comperimus istius auctores scandali, quos olim pro meritis suis à sacra communione suspendimus, in quibus nos, si non resipuerint celeriter, fraternitas tua cognoscat, canonicam sententiam prolaturos) qui sub prætextu falsæ defensionis student, ut eandem Synodum contra prædictas tres Synodos dixisse (quod absit) ostendant. Quibus hæc conantibus Prophetæ dicta consonanter aptantur, dicentis: *Verè mendacium operatus est stylus mendax scribarum*. Verbum Domini nostri projecerunt, & sapientia nulla est in eis. *Docuerunt enim linguam suam loqui mendacium, ut iniquè agerent, laboraverunt*. Quibus si non pœnituerint, veniet Psalmistæ invocata sententia, dicentis, *ut destruas inimicum & defensorem*.

47 „ Credimus enim catholicis Ecclesiæ filiis ea, quæ tunc ad fratrem & Coepiscopum nostrum Mennam scripsimus, idest, de blasphemiis Theodori Mopsuesteni, ejusque persona, vel de Epistola; quæ ad Marim Persam scripta ab Iba dicitur, & scriptis Theodoreti, quæ contra rectam fidem & duodecim Capitula Sancti Cyrilli facta sunt, abundè posse sufficere: quippe dùm in constituto nostro superiùs designato possit diligenter agnosci, quia in ipsa definitione fidei, quam sancti Chalcedonensis Concilii Sacerdotes secundùm præcedentes eam tres alias sanctas Synodos protulerunt, non aliquid mutaverunt, sed laudantes omnia, quæ à Superioribus acta sunt sanctâ definitione suâ, perpetuo robore firmaverunt. Tamen si post hæc aliquis (quod non credimus) dubitare voluerit, hortamur, ut cum tuæ fraternitatis ordinatione ad nos venire festinet, quatenùs lucidâ admonitione cognoscat, omnia quæ decessorum nostrorum,& antefatarum quatuor Synodorum sunt de una, eademque fide acta scriptaque temporibus à nobis inviolabiliter fuisse servata: Qua ratione percepta, sublato, sicut oportet, de christianissimis animis scandalo, pax Deo placitâ in ejus Ecclesia illibata perduret.

48 „ Hoc quoque fraternitatem tuam credimus adhortandam, nè ulteriùs prædictorum Rustici & Sebastiani, aut illorum, qui pravæ eorum præsumptionis probantur esse participes, scripta suscipiat; sed & universos ad tuam pertinentes ordinationem commoneas, nè vel ipsi à prædictis relegant aliquid destinatum, vel falsitati eorum ulteriùs animum suæ credulitatis accomodent, Deus te incolumem custodiat, frater charissime. Datum xv. Kal. Aprilis, Imperii Domini Justiniani Augusti Anno XXIV. post Consulatum Basilii viri clarissimi Anno X. per Joannem Presbyterum & Apocrisarium, & ipse direxit eam per Maxentium hominem suum. *Hactenus Epistola*.

49 Cùmque & in Occidente eadem fama schismaticorum operâ perlata esset adversùm Vigilium Papam, quasi adversùs Concilium Chalcedonense aliqua attentasset, Aurelianus Episcopus Arelatensis missâ Legatione,& datis literis per Anastasium Constantinopolitanum ad ipsum Vigilium, sciscitatus est ab eo, num verum esset, ab ipso aliqua esse tentata adversùm Chalcedonensem Synodum, quibus receptis à Vigilio literis, itá eidem Arelatensi rescripsit Episcopo.

Dilectissimo fratri Aureliano Episcopo Arelatensi, Vigilius.

50 „ Fraternitatis vestræ literas pridiè Idus Julias, Anastasio deferente, suscepimus, gratias referimus Divinæ Clementiæ, qui sollicitudinem vestram in fidei causa, vel in nostræ opinione personæ sic suis religimus convenire mandatis, ut dignè charitati tuæ verba Dei & convenienter aptentur, quibus ait: *Elegit te Sacerdotem ex omnibus, ut ascenderes ad Altare meum, & adoleres mihi incensum, & portares Ephod coram me*. Necesse ergò nobis est charitatis vestræ sollicitudinem brevi interim, quantum pro temporis qualitate potuimus, relevare colloquio: quatenùs modis omnibus confidatis, nihil nos penitùs admisisse, quod decessorum nostrorum constitutis, vel sanctæ, quæ una eademque est, fidei quatuor Synodorum, idest, Nicenæ, Constantinopolitanæ, Ephesinæ primæ, atque Chalcedonensis, inveniatur (quod absit) esse contrarium, aut quod ad personarum injuriam pertineat, quæ definitioni ejusdem sanctæ fidei subscripserunt, vel Sanctorum Prædecessorum nostrorum Cœlestini, Xisti, Leonis, aliorumque præcedentium, atque sequentium definitis reperiatur adversum, sed à nobis omnibus prædictis Synodis unam venerationem, unamque fidei credulitatem indubitabiliter exhiberi; & eos, qui omnes suprascriptas quatuor Synodos in rectitudine fidei non sequuntur, vel unum ex ipsis, vel omnes in fide reprobant, aut reprobare, aut injuriare, vel repudiare nituntur, abjicimus; sed & ea, quæ in ejusdem sanctæ fidei injuriam verbo dicta vel reperiuntur scripta, anathematizanda, execrandaque judicavimus & constituimus judicanda: simili pœnâ plectentes etiam eos, qui fidem Beati Cyrilli, quem sanctæ recordationis Leo prædecessor noster ad præ-

prædecessores vestros, aliosque datis probavit, & laudavit scriptis, & Chalcedonensis veneranda sancta Synodus legitur protulisse, aliorumque Patrum, quos Apostolicæ Sedis Præsules susceperunt, atque secuti sunt, execrandâ superbiâ impia vocaverunt.

51 „ Fraternitas ergò tua, quem Apostolicæ Sedis per nos constat esse Vicarium, universis Episcopis innotescat, ut nullis aut falsis scriptis, aut mendacibus verbis, aut nunciis qualibet ratione turbentur, sed potiùs primi Apostolorum, sicut convenit, verba sectentur, dicentis: *Adversarius vester Diabolus, ut Leo rugiens, circumit, quærens quem devoret, cui resistite fortes in fide. Et quod item Doctor Gentium dicit Apostolus. Rogo autem vos fratres, ut observetis eos, qui dissensiones & offendicula præter doctrinam, quam vos didicistis, faciunt, & declinate ab illis*: in Domino confidentes, quia sicut præfati sumus, ab Apostolis fidem traditam, & à prædictis sanctis quatnor Conciliis declaratam, & à dece[illegible]ribus nostris, & ab antedictis Patribus pr[illegible]atam atque inviolabiliter custoditam, [illegible]cerâ voluntate tenuimus, tenemus, venerati sumus, veneramur atque defendimus, & contra eam facieites Apostolica auctoritate [illegible]lamnam[illegible].

52 „ Sed quanta possumus per filium nostrum Anastasium de his, quæ gesta sunt, breviter nos indicare necesse est, & cùm nos Dominus filius noster clementissimus Imperator, sicut promisit, Deo (qui cor ipsius tenet) juvante, reverti præceperit, hominem, qui vobis ad singula subtiliter innotescat, Deo propitio, destinamus. Quod ideò adhuc non fecimus, quia & hyemis asperitas & Italiæ, quæ vos non latet, necessitas prępedivit, donec Serenissimus Princeps, sicut desiderat, Domino sibi adjuvante, subveniat. Illud quoque credimus sperandum, ut quia scriptum est: *Frater fratrem adjuvans exaltabitur*; & sicut de credentibus in Domino Actuum Apostolorum Scriptura testatur, quia *erat credentibus in Domino cor unum & anima una*; ut sit fraternitas vestra in hac quoque parte sollicita, & glorioso filio nostro Childeberto Regi, quem Christianitatis studio venerationem integram Sedi Apostolicæ, cui nos Deus præesse voluit, cognovimus exhibere, supplicare non desinas, quatenùs in tanta rerum necessitate circa Ecclesiam Dei sollicitudinem, sicut & confidimus, christianâ devotione persolvat; ut quia Gothi cum Rege suo in Civitate Romana perhibentur ingressi, hoc eis dignetur scribere, nè se in Ecclesiæ nostrę præjudicio, quippe velut alienæ legis, immisceat, & aliquid faciat, aut fieri qualibet ratione permittat, unde Catholica possit Ecclesia perturbari.

53 „ Dignum enim est, & catholico, sicut est, Regi conveniens, ut fidem & Ecclesiam, in qua Deus illum voluit baptizari, omni debeat virtute defendere. Scriptum est enim: *Vivo ego, dicit Dominus, quia glorificantes me, glorificabo*. Festina ergò, frater charissime, ut in sanctæ fidei sinceritate persistens, Ecclesiarum pacem, quæ vel à Deo per meritum Sacerdotii tibi commissa est, vel à nobis per Apostolicam auctoritatem Vicariâ potestate mandatur, competenti sollicitudine, Deo propitiante, custodias, & Vicarium te Sedis nostræ dignis Deo manifestes operibus. Deus te conservet, frater charissime. Dat. III. Kal. Majas. Imperii Domini nostri Justiniani perpetui Augusti, Anno XXIV. post Consulatum Basilii viri clarissimi Anno X. per hominem, quem Anastasius direxit. *Hactenus Epistola*.

54 Ad horum clariorem intelligentiam sciendum est, Vigilium ab exordio sui adventus in Civitatem Constantinopolis, Zoilum Alexandrinum sibi occurrentem, aliosque de de emissa subscriptione redarguisse. Verùm postea cùm non exiguam inter dissidentes Episcopos discordiam reperisset, ac proindè in summum positam periculum Ecclesiam, ut schismate scinderetur, faventibus Imperatori præstantiorum Sedium Episcopis, & in majori quoque numero, Africanis verò exadversò stantibus, collectâ viginta Episcoporum Synodo, in ea causam pertractandam decrevit. Cùmque Episcopi dissidentes altercarentur potiùs, quàm pacificè, ut par e[illegible], controversiam examinarent, mandavit Pontifex, ut quisque suam sententiam rationibus confirmatam scripto proferret. His ab unoquoque exactis, eas post aliquot dies parti damnanti tria Capitula, reservandas tradidit; cum altera verò parte convenit usquè ad proximè agendam Synodum Generalem de quæstione proposita tacendum, & cum damnantibus tria Capitula communicandum interea temporis esse; maximè cum inter eas non de fide, sed de personis dumtaxat contentio verteretur; sicque Zoilum, Mennam, aliosque decreto damnationis trium Capitulorum adhærentes in suam recepit communionem, prout idem Facundus scribit.

55 Porrò cùm plerique nec adverterent, nec mentem Pontificis assequerentur, in Vigilium, ut desertorem & prævaricatorem insurrexerunt; ob hoc præcipuè quoniam sciebant ipsum Pontificem aliter priùs sensisse. Primarii verò contradictores, & qui se Vigilio rebellarunt, fuere Felix Gillitanus Monasterii in Africa Abbas, & Lampridius, qui causâ defendendi tria Capitula, Constantinopolim se contulerant, vitantes Pontificis communionem, cujus rei causâ primùm à Clericis Pontificis rejecti fuere; sed dolo Sebastiano Romanæ Ecclesiæ Diacono se insinuarunt,

runt, inde Rustico altero pariter ejusdem sanctæ Ecclesiæ Diacono, quos à Vigilio abstraxere, ab illius sese communione secernentes. Et in eandem postea societatem traduxerunt Subdiaconos quoque Vigilii, Defensores, & Notarios, nimirum Joannem, Gerontium, Severinum, Importunum, alterum Joannem, & Deusdedit, ut liquet ex libello Vigilii adversùs Sebastianum & Rusticum infra recitandum. Prælibati ergò Schismatici adversùs eundem Romanum Pontificem, ad diversos Episcopos in diversas Provincias constitutas literas dedere. Cùm verò præcipui literarum conscriptores forent Rusticus & Sebastianus, ut dictum est, Romanæ Ecclesiæ Diaconi, nonnulli Episcopi tantorum virorum auctoritate commoti à Vigilio recesserunt, alii verò ad tempus, donec res magis sibi explorata fieret, ab ejus se consuetudine temperavere. Sed alii prudentiores ad rem apertiùs cognoscendam nuncios misère Constantinopolim, & literas ad ipsum Vigilium conscripserunt, inter quos fuerunt Valentinus Episcopus de Tomis in Scythia, & Aurelianus Episcopus Arelatensis, quem, antequàm Constantinopolim contenderet, Vicarium suum constituerat, prout ex literis ejusdem Vigilii datis XI. Kalend. Junias Anno IV. post Consulatum Basilii, quarum initium: *Sicut nos pro tuo charitatis affectu*, liquet, quibus prærecensitas Pontifex responsivas fecit literas. Hac ergò de causa admonet Valentinum Episcopum, nè attendat falsa scripta Rustici & Sebastiani; & hortatur Aurelianum, sive Auxianum, ut alii vocant, Episcopum Arelatensem, nè turbetur falsis aliorum scriptis, aut mendacibus verbis, aut Nunciis, ut in prælibatis Epistolis palàm fit.

56 In periculosissimo fluctuandi statu erat tunc Navicula Petri, vigilabat tanquam optimus Nauclerus Vigilius, sperans sedaturum in Generali Synodo excitatam ex una parte ab Orientalibus, ex altera ab Occidentalibus tempestatem. Interea tamen Sebastianus & Rusticus universa à Pontifice pro vitando schismate acta parvipendentes, insolentiores effecti, undique illum vexare, & dictis, & scriptis, & factis minimè desinebant. Quare Vigilius non valens diù præfatorum sustinere audaciam, à compluribus quoque suis Clericis destitutus, collectis, qui ibi tunc erant, Italiæ Episcopis, Anno Domini DL. Imperii Justiniani XXIV. Belli Gothici XV. post Basilii consulatum Anno IX. vel X. adversùs Schismaticos & signanter Sebastianum & Rusticum, sententiam damnationis pronunciavit, his verbis conceptam.

Vigilius Episcopus Rustico & Sebastiano.

57 „ Diù vobis, Rustice & Sebastiane „ Canonibus & decessorum nostrorum congruentem ultionem inferre pro Apostolica „ moderatione distulimus, sed quia Doctoris „ Gentium in cordis vestri duritia (quod à „ nobis cum nimia tristitia dicitur) verba „ videmus impleta, quibus ait: *Nescitis* „ *quia patientia Dei ad pœnitentiam vos adducit? tu autem secundùm duritiam tuam &* „ *impœnitens cor, thesaurizas tibi iram in die* „ *iræ*: ut excessus vestros ex plurimis pau„ cos interim, inquantum possumus, desi„ gnemus, venientibus nobis hic in Regiam „ Civitatem, tu Rustice, dum aliqua nobis „ ignorantibus legeres, quæ hominem loci „ tui omninò legere non decebat, & plura „ committere dicereris, quæ etiam nostram, „ si te non prohibuissemus (quod absit) opi„ nionem atque animam lædere potuisset: „ dicente quoque de te nobis aliqua Paulo „ Diacono, etiam te præsente, sicut opor„ tuit, & pro affinitate, qua nobis à Germa„ no, quem diximus, jungebaris, & pro „ eo quod nos te ad Leviticum provexera„ mus officium, frequenter & secretè paternâ „ monuimus charitate, ut si ea, quæ de te „ dicebantur, ex aliqua parte cognosceres, „ à talibus temperares, nè, quia Dei causam „ indiscussam non pateremur qualibet ratio„ ne relinquere, canonicum per nos in te ju„ dicium proveniret.

58 „ Tu autem non solùm admonitio„ nem nostrâ audire malevolo spiritu noluisti, „ sed etiam, sicut scriptum est: *argue sapientem, & adamabit te; stultum, & odio habebit te*. Et iterum: *noluit intelligere, ut* „ *benè ageret: iniquitatem meditatus est in cubili suo*: ad hoc malitia tua perducta est, ut „ nostrâ admonitione contemptâ, in odium „ potiùs prosilires, & occasionem quæreres, „ quatenus causâ Capitulorum, idest, de „ dictis Theodori Mopsuesteni ejusque per„ sona, sed & Epistola, quæ ab Iba ad Marim „ Persam perhibetur scripta, necnon dicto„ rum Theodoreti, quæ contra rectam fidem „ & Epistolam beatæ recordationis Cyrilli „ Synodicam ad Nestorium cum duodecim „ Capitulis, quam & sancta Synodus Ephe„ sina prima suscepit, & beata Chalcedonen„ sis Synodus, ad convincendas Nestorii ve„ sanias in definitione fidei legitur posuisse, „ quæ, te etiam instante, certum est flagitata, „ itaut filiis nostris Sapato & Paulo Diaco„ nis, sed & Surgentio Notariorum primice„ rio clamitares dicens, non solùm nomen & „ scripta Theodori Mopsuesteni à nobis de„ bere damnari, sed & territorium ipsum, „ ubi positus est, & ut ossa ejus evulsa „ quisquam de sepultura eiiceret, & cum eo„ dem territorio incenderet, gratanter acci„ peres: & cùm necesse esset, ut negotium „ quod fuerat in judicio nostro perductum, „ te etiam quammaximè inter alios tàm sa„ crati ordinis, quàm sequentis consentiente, „ sententiâ finiretur, quod constat effectum,

 & quid

„ & quid de eodem judicato feceris, quomodò etiam in Palatio, ut fratri nostro Mennæ, ad quem scripseramus, celeriter traderetur institeris, nulli habetur incertum, itaut filio nostro Surgentio primicerio petenti schedam ipsam judicati nostri, ut apud se pro loco suo secundùm consuetudinem retineret, per multos dies dare penitùs noluisses, donec exemplaria per plurimos Sacerdotes ac Laicos, sed & per gloriosum virum Tyrannum magistrum militum, aliosque Laicos in Africana Provincia destinares; quod in Ecclesia nostra à Diacono nunquam factum est, ac nobis etiam nescientibus, ejus exemplaria destinares.

59 „ Nàm & Sabbato Sancto, quo ipsum, te, sicut præfati sumus, imminente, protulimus judicatum in Ecclesiam sessum processisse & communicasse, & officium tuum implesse cognosceris. Nam & eodem die revertens ab Ecclesia, Coepiscopo nostro, quantùm perhibet, Juliano hoc diceres, quia meliùs fieri non potuit, quàm quod factum est judicatum, & hortareris ut Deus oraretur, nè quod factum est, tolleretur. Quod etiam, succedente Dominico die Paschæ, similiter effecisti, & diù in eadem perdurando sententia, alios, ut judicatum nostrum libenti animo sequerentur, nihilominùs hortabaris. Nam dùm Antiochenæ Ecclesiæ Apocrisariis ejusdem judicati exemplaria nos dare petentibus differremus, sed hoc magis justum esse prædictis Apocrisariis, diceremus ut à fratre nostro Menna potiùs exemplaria peterent, ad quem à nobis videbatur fuisse prolatum, tu autem publicâ voce deposceres, dicens, Dominum Leonem ità de Epistola sua diversis exemplaria destinasse, nos facere debere similiter asserendo, quia metueres, nisi universitas judicati nostri exemplaria de scrinio nostro edita teneret, qualibet ratione postea forsitan celaretur. Nam dùm occasionem euntis ad Siciliam reperisses, & judicatum nostrum laudesque ejus, ubi etiã filios nostros Diaconũ, Primiceriumq; tecum manifestum est subscripsisse, filiis nostris Pelagio Diacono, aliisque dirigere voluisses pro cautela, nè ab aliquo inveniri forsitan potuisset, nobis etiam ignorantibus, in membrana conscriptum, & in brevitate quadruplicatum, literis scriptum minutissimis destinasti.

60. „ Nàm & Vincentio secundæ Regionis Subdiacono iterum à nobis postea ad Siciliam directo, per eum filio nostro Pelagio Diacono similiter scripsisti: sed quia ita memoratus Subdiaconus prosperè navigavit, ut illũ qui in membrana scripta portaverat, præcedere potuisset, quantum nobis retulit, ea quæ in membrana scripseras, Pelagius Diaconus, ipso præsente percepit. „ Ergò dum & te præ omnibus imminente prolatum fuerit judicatum, & tanta in ejus judicati laude succensus per multum tempus scripseris, feceris vè, ut nunquam te crederemus ab hac posse rectitudine deviare, immutatum te subitò post hæc quadam animi levitate, vulgante opinione comperimus, & cum adversariis Ecclesiæ, qui contrà judicati nostri seriem nitebantur, & à nobis sunt per judicati ipsius tenorem à communione suspensi, secretè tractare; & dùm filius noster Paulus Diaconus ad Italiam discedere voluisset, postcaquàm & ad eum pervenit, quòd scandalum Ecclesiæ, in communione adhùc nostra positus, secretè & hìc, & in Africana Provincia, ubi antea defendendo & laudando judicatum nostrum, ejus exemplaria destinasti, facere nitebaris, tunc tibi cœpit insistere & dicere, ut si verum esset, producere debuisses, quod tu convictus, celare minimè potuisti.

61 „ Tunc verò memoratus nobis cœpit imminere Diaconus, ut aut corrigere te ab his quæ illicitè faciebas, sub nostra præsentia Clericorumque promitteres, aut certè petitionem adversùm te, & varietatem tuam atque fallaciam ab eo factam, quam & præ manibus gerebat, debuissemus accipere: ad hoc es propriâ voluntate perductus, ut tactis Evangeliis Sacramenta præstares, & verba tua à Notario scripta in nostro teneantur scrinio, quibus inter alia legeris promisisse, te nunquam à nostro penitùs obsequio discessurum. Posteaquàm verò pejor te Sebastianus pro solo scandalo faciendo, sicut & initia ipsius venientis in Constantinopolim monstraverunt, & exitus pejor edocuit, noscitur advenisse, itaut mox tui immemor Sacramenti, conjurationem inter vos contra statuta Canonum, nobis ignorantibus, facientes, in apertum uterque proruperis scandalum.

62 „ Sed ut tua, Sebastiane, non in quantum sunt, sed in quantum referre possumus, mala, quæ feceris, diversi cognoscant, & justè te, nam magis tardè, canonica advertant subjisse sententiam, ad tuæ ordinationis veniamus initia. Absentibus filiis nostris Diaconis Anatolio atque Stephano, à nobis postulasti, ut ad tempus pro implendo officio, absentium loco, Diaconum te interim faceremus. Quod ideò tibi ad præsens speranti concessimus, quia ante ordinationem tuam cautionem nobis propriâ voluntate legeris emisisse, quam & testibus roborasti, & tactis Evangeliis juramentum corporaliter præstitisti, ut quidquid tibi à nobis pro Ecclesiastica utilitate fuisset injunctum, fideliter & sine aliqua fraude compleres; Officium verò, locumque Diaconi sine aliquo vitio, sine aliqua superbia, sine aliquo neglectu, donec re-

ver-

„ vertentur Diaconi memorati, aut quanto te „ tempore in Levitarum voluissemus ordinatione ministrare cum omni humilitate & „ studio sine neglectu modis omnibus impleturum: in eadem cautione rursùs adjiciens, „ quòd si de his omnibus, quæ cum Sacramento, tactis corporaliter Evangeliis, promisisti, aliquid minùs implesses, tunc à „ sancta communione esses suspensus; itaut „ si à die excessus tui intrà annum pœnitentiæ noluisses colla submittere, tu tibi anathema, manu propria scribendo, dixisti. „ Tunc ergò ad præsens factus es, sub ea, „ quam sperabas, & pollicitus fueras conditione Diaconus.

63 „ Postea verò, ut à nobis ad Dalmatiarum patrimonium mittereris, summis „ precibus postulasti. Quod nos securi, quia „ talem feceras cautionem, animo libenti „ concessimus. Qui dùm in Salonitanam Urbem pro ordinatione patrimonii advenisses, „ quantum ad nos postea est plurimorum relatione perductum, illicitis te, & à Sede „ Apostolica prohibitis ordinationibus miscuisti, & quos Honorius, tunc prædictæ „ Civitatis Episcopus, contra consuetudinem Romanæ, vel suæ Ecclesiæ & Sedis „ Apostolicæ constituta sacris ordinibus applicaverat, non solùm prohibere penitùs „ noluisti, sed nec nobis ex hac causa vel „ scripto referre, vel quandò Thessalonicæ „ nobis occurreras, memor conscientiæ tuæ, „ nè verbo quidem suggerere voluisti, ut cum „ illis, tanquàm cum legitimo & rationabili „ ordine factis, cupiditatis spiritu acquievisti procedere, & eorum socius es communionis venalitate repertus. Iterùm Thessalonica ad Dalmatias patrimonii regendi „ causâ remissus es, ex qua Provincia frequenti te auctoritate monuimus, ut non „ ante discederes, nisi omnes secundùm pollicitationem tuam tàm de Dalmatiarum „ patrimonio, quàm de Prævalitano colligeres pensiones.

64 „ Sed tu omnia prętermittens ad Constantinopolitanam Urbem pro solo faciendo venire scandalo festinasti, quantum & „ sequens exitus declaravit. Relegens tamen „ constituti nostri seriem, quam de præfatis „ Capitulis ad Mennam hujus Civitatis Antistitem dedisse relegimus, in conspectu „ Diaconorum, Subdiaconorumque, vel universorum Clericorum, publicâ voce laudabas, ut de Cœlo judicatum nostrum ordinatum atque prolatum, omnibus, sicut prę- „ fati sumus, Clericis loquereris. Dicta verò Theodori Mopsuesteni asserebas te in „ Roma Urbe inter aliquos Codices invenisse, quæ confirmabas omni execratione & „ blasphemiis esse completa. Hæc dicendo „ in nostro obsequio, & in Ecclesia publicè, „ & in Placidias officium Diaconatus implebas. Nativitatis Christi Dei Domini & „ Salvatoris nostri secundùm carnem præterito anno dies advenit: vocavimus te, quia „ ad nos, quæ supra meminimus te fecisse in „ Dalmatiis, de recenti pervenerunt; & sicut „ oportuit, diximus tibi, si cum illis, qui „ contra Sedis Apostolicæ constituta in sacratis sunt applicati ordinibus, processisti, „ aut eorum te communioni, sicut dicitur, „ sociasti, necesse nobis est, ut si nos Deus „ ad nostram dignatur Ecclesiam revocare, „ quæramus ista, & veritatem manifestiùs „ cognoscentes, secundùm Canones vindicemus.

65 „ Tu verò conscientiæ tuę reatu perterritus, quia contra Apostolica feceras „ constituta, occasionem tibi discedendi dissimulans requirebas. Nam cùm te pro certo „ mandata cum Joanne Episcopo & Surgentio Primicerio, atque Saturnino Consulario nostro ad Mennam fratrem nostrum hujus Civitatis Antistitem misissemus, reversus in Placidias, multis præsentibus & officium Diaconi tu & Rusticus ex more „ complestis, & quando clementissimus Princeps Dominus filius noster, ut aliâ die ad „ Ecclesiam procedere deberemus, Referendarium destinavit, ut ei promitteremus, „ cum aliis Diaconis & Clericis nos tu & „ Rusticus fuistis hortati. Nam & ad refectionem pariter in nostra mensa ambo fuisse simili ratione probabimini. Sed sicut „ Judas postquàm buccellam accepit, de traditione Domini cogitavit, ità & vos nocctis horis pro concitando scandalo discessistis.

66 „ Nos autem alio die mandantes vobis, ut aut procederetis locum Diaconi ex „ more complentes, aut à communione vos „ cognosceretis fuisse suspensos. Tu verò „ Sebastiane, his, quos inter alios miseramus „ fratribus nostris Joanni & Juliano Episcopis hoc, quantum renunciaverunt, dixisti: „ *Ego judicatum, quod Papa protulit, sequor,* „ *si tamen in illos vindicat, qui contra judicatum faciunt.* Nam & simili eis, quantum „ perhibent, ratione dixisti, intantum ut diceres ibi venisse Lampridium & Felicem „ Monachos, qui nostrum judicatum suscipere noluerunt & mandasse vos eis: *Non* „ *vos possumus videre, quia vos aliam causam* „ *habetis, & nos aliam.* Postea verò ad hoc „ nequitia vestra pervenit, ut excommunicatis communicare contra Canones superbo „ præsumeretis spiritu, idest memoratis vel „ aliis, quos pro hoc, quod contrà judicatum nostrum scripserant, per ejusdem judicati seriem constabat jam à nobis communione suspensos; cui judicato, sicut supra meminimus, vos acquievisse & consensisse & communicasse catholica probavit „ Ecclesia. Undè constat vos secundùm regulas Canonum justè damnari. Definiunt „ enim Canones: *Si quis excommunicatus*

ante

„ *ante audientiam communicare præsumpserit*, „ *ipse in se damnationem protulit*.

67 „ Item: *Placuit universo Concilio, ut* „ *qui excommunicatus fuerit pro suo neglectu*, „ *sive Episcopus, sive quilibet Clericus, & tem-* „ *pore excommunicationis suæ ante audientiam* „ *communicare præsumpserit, ipse in se dam-* „ *nationis judicetur protulisse sententiam*. Ad- „ jecisse etiam execrandâ superbiâ, quæ nec „ leguntur, nec sine Pontificis sui jussione „ aliquandò ordinis vestri homines præsum- „ pserunt, auctoritatem vobis prædicationis „ contra omnem consuetudinem, vel Cano- „ nes vindicare, Ephesinæ primæ Synodi im- „ pugnationem & exprobrationem, sed & „ Beati recordationis Cyrilli; Blasphemias „ quoque contra Jesum Dominum nostrum „ dictas simili defendentes insaniâ, & per „ omnes Provincias fallaciter scribentes, nos „ aliquid commisisse, quod reperiatur adver- „ sum definitioni sanctæ Chalcedonensis Sy- „ nodi, quæ præcedentium se trium, idest, „ Nicenæ, Constantinopolitanæ, atque Ephe- „ sinæ primæ concordat fidei Synodorum. „ Ità ergò cunctorum animos, qui vestram „ malitiam nescierunt, sed tanquàm à Ro- „ manis Diaconis suscipientes scripta, sim- „ pliciter crediderunt, ad tantum scelus ope- „ ratio fallaciæ vestræ pervenit, ut humanus „ sanguis in aliquibus locis intrà Ecclesiam „ (quod dici nefas est) funderetur; & om- „ nem legem Ecclesiasticam superbo spiritu „ conculcare voluistis, sanctarum quoque „ regularum consequentiam injuriis affeci- „ stis, impia & quæ non sunt licita, per uni- „ versas contra nos Provincias fallaciter in- „ dicaudo.

68 „ Nuper etiam malis vestris addentes „ pejora prioribus, Domnum Leonem præ- „ decessorem nostrum in Theodori Mopsue- „ steni dictis, quę contra rectam fidem legitur „ scripsisse, consensum præbuisse atque fir- „ masse, dato scripto ad christianissimum „ Principem Dominum filium nostrum, ausi „ fuistis astruere. Absit ergò quemlibet cre- „ dere christianum, quod aliquid tale, quod „ contra rectam fidem à quolibet inveniatur „ scriptum, illius tanti Præsulis sanctitas „ suscepisset, quippe qui in universis Episto- „ lis suis & Nestorium & Eutychen, vel eis „ similia sapientes, pari legitur sententiâ „ condemnasse. In quo memorato scripto, „ etiam contra Divinas Scripturas, non solùm „ Pontificibus multis, sed etiam, quod dici „ nefas est, ipsi quoque Principi sacrilegas „ injurias irrogare tentastis, quatenùs igno- „ rantem christianum populum diabolicâ am- „ pliùs deciperetis astutiâ.

69 „ Hæc ergò sustinentes per multa „ temporis spatia, patientiâ sacerdotali rese- „ care distulimus, credentes vos forsitan resi- „ piscere, & ab illicitis temperare. Sed quia „ semel & secundò adhortatione nostrâ per „ fratres nostros Episcopos, idest, Joannem „ Marsicanum & Julianum Cingulanum, vel „ Sapatum filium nostrum atque Diaconum, „ necnon & per gloriosum virum item filium „ nostrum Cethegum, & religiosum virum „ item filium nostrum Senatorem, aliosque „ filios nostros commoniti noluistis audire, „ & neque ad Ecclesiam, neque ad nos rever- „ ti, sicut omnia facitis, voluistis detestan- „ dâ superbiâ; & ideò necesse nobis est in vo- „ bis canonicè vindicare, nè videamur Divi- „ narum Scripturarum increpationibus sub- „ jacere. Scriptum est enim: *Videbas furem* „ *& simul currebas cum eo, & cum adulteris* „ *portionem tuam ponebas*. Et ipse Dominus „ ac Salvator noster dicit: *quòd si oculus tuus* „ *dexter scandalizat te, erue eum, & projice* „ *abs te; expedit enim tibi, ut pereat unum* „ *membrum tuum, quàm totum corpus mitta-* „ *tur in gehennam*. Et quoniam iste intelle- „ ctus magis de officiis Ecclesiarum, vel pro- „ ximis non rectè agentibus, & scandala in „ Ecclesiis mittentibus sano sensu debet „ aptari, sicut & alibi nos admonet, dicens: „ *Oportet venire scandala, sed væ illi, per* „ *quem veniunt*. Et Beatus Apostolus simili „ prædicat ratione: *Utinam & abscindantur* „ *qui vos conturbant*. Et iterum sancta Scri- „ ptura nos commonet, dicens: *Ejice pesti-* „ *lentem de Concilio, & exiet cum eo jurgium*.

70 „ Oportet ergò nos jam post tantas „ admonitiones in vobis, Rustice & Seba- „ stiane, per auctoritatem Beati Petri, cu- „ jus nos Dominus sibi voluit vice servire, „ regulariter vindicare, propterea, nè si jam „ diutiùs differamus, omnis Ecclesiasticus „ ordo solvatur. Ideòque quod à nobis cum „ gemitu, sed cum Beati Petri auctoritate „ dicendum est, pro suprascriptis excessibus „ alienos vos à Diaconi esse honore decerni- „ mus, & omni ministerio officii Levitici, „ prædictum vobis honorem auferentes, pe- „ nitùs submovemus, nullam ulteriùs licen- „ tiam habentes, ut ex Levitico nomine, aut „ gradu aliquid facere præsumatis, vel sub „ nomine Diaconorum scribendo, iterùm „ Dei conturbetis Ecclesiam: quippe qui ex „ Apostolica auctoritate & Patrum regulis, „ contra quas multa spiritu superbo atque „ irreligioso fecistis, vos olim dignos dam- „ natione præsenti auctoritate deponimus.

71 „ Et ut universi, nos hęc pro loco, in „ quo nos Deus esse voluit, & auctoritate „ Beati Petri Apostoli rectè fecisse cogno- „ scant, Canonum constituta posuimus, quæ „ sancta Chalcedonensis Synodus apud se re- „ licta laudavit. Aetius Archidiaconus re- „ legit: *Si quis Presbyter aut Diaconus suum* „ *contemnens Episcopum, à communione se-* „ *metipsum suspendit Ecclesiæ, & secretius col-* „ *lectam facit, & altare constituit, & noluit* „ *evocanti Episcopo consentire, & noluit eidem* „ *acquiescere, neque obedire, & priùs & secun-*

dò

„ *dò vocanti*; *hunc omninò damnari*, *nec unquam hunc curationem mereri*, *nec recipere eum posse honorem*. *Si autem permanserit turbas faciens & seditiones Ecclesiæ*, *per extraneam potestatem tanquàm seditiosum debere comprimi*. Omnes Reverendissimi Episcopi clamaverunt: *Hæc justa regula*, *hæc regula Patrum*. Pariter statuentes, ut si nobis viventibus, sicut optamus, sub humilitate & mansuetudine canonicè pœnitentes, matrem recognoveritis Ecclesiam, competenter à nobis venia concedatur. Si verò (quod non optamus) sub regulari pœnitentia ad matrem Ecclesiam consuetâ distuleritis redire superbiâ, Conciliorum in vobis, quorum regulas posuimus, censura servetur, ut nullus post transitum nostrum, quod ex Beati Petri, cujus locum, licèt immeriti, gerimus, auctoritate proferimus, Canonum regulas exequentes, in Ecclesiastico gradu audeat revocare, Joannem, Gerontium, Severinum, Importunum, Joannem atque Deusdedit, quos constat vestræ conjurationis & conspirationis esse participes, quos nos potentes bonos, militare Ecclesiæ, cui Deo præsidemus auctore, nostro tempore feceramus; tamen ut & ipsi possint & diversi cognoscere, de Subdiaconorum & Notariorum, vel defensorum officio præsenti se sententia noverint fuisse depositos, & nullum penitùs in Ecclesia nostra gradum ulteriùs detinere; nisi fortè, sicut præfati sumus, nobis in hac luce superstitibus, & ipsi pœnitentiæ canonicæ colla submiserint.

72 „ Felicem etiam Monachum Afrum, qui Gillitano Monasterio dicitur præfuisse & levitate suâ, atque inconstantiâ, congregationem ejusdem Monasterii per diversa loca certum est dispersisse, & vestræ pravitatis incensor est, cum universis, qui eum vel vos, tàm Clerici vel Monachi, quàm Laici, post præsentia interdicta, in aliqua vestra se societate polluerint, aut consensum, consiliumque præbuerint, regularem in his, quæ item superiùs legitur, constituimus manere sententiam, quatenus in his remediis, ordine servato canonico, nullus præsumat pacem, quam Dominus diligit, ulteriùs Ecclesiæ perturbare.

73 „ Præsentem autem sententiam, per Joannem Marsicanum, Zachæum Squillaceum, Julianum Cingulanum, fratres & Coepiscopos nostros, sed & Sapatum atque Petrum filios nostros Diaconos, necnon & filium nostrum Surgentium primicerium Notariorum, atque Servum Dei Subdiaconum regionis secundæ, nostræ, cui præsidemus, Ecclesiæ, vobis noscimur transmisisse. *Hactenus Literæ damnationis*:

74 At non proinde sedatum est schisma, verùm magis auctum, in sua duritia Romanis persistentibus Clericis, & dira adversùs proprium Antistitem machinantibus. Ex altera parte Orientales illi, qui tria illa Capitula impugnabant, & Justiniano in illorum adhærebant damnatione, nondùm expectatâ universali Synodo, secundùm Pontificis judicatum, Imperatorem sollicitabant, ut cogeret Episcopos ab recipiendum prælibatæ suæ damnationis Decretum, instigante ad hoc præcipuè Theodoro Cæsariensi. Qua de causa Justinianus Synodum celebrandam indixit Mopsuestiæ in Cilicia adversùs eundem Theodorum Episcopum Mopsuestenum ante centum annos defunctum, hoc eodem Anno DL. post Consulatum Basilii IX. qua in Synodo decretum fuit adversùs Theodori defensores, & inde factâ diligenti inquisitione, si quæ adhuc ibidem de ipso reliquiæ conservarentur, & nùm in ejus Ecclesiæ Sacris Diptycis unà cum aliis ejusdem Civitatis Episcopis Catholicis ipse adscriptus reperiretur, examinatisque testibus inventum est omnium depositione, nullam ejus sæculi memoriam extare, quo nomen Theodori è sacris tabulis recitatum fuerit, quòdque potiùs nomine ejusdem expuncto, Cyrilli nomen substitutum fuerit, quibus peractis absoluta est Synodus, datis postea de rebus gestis in ea literis ad ipsum Vigilium Papam. Interfuerunt huic Synodo novem Episcopi cum aliis compluribus clarissimis viris, inter quos Martinus Comes, qui Imperatoris literas attulit ad Joannem Metropolitanum, & ad Cosmam tunc Mopsuestenum Episcopum. Ejusdem Synodi mentio habetur in libello Synodico, ubi dicitur.

75 „ Cùm igitur Nestorio quidam adhærerent, Theodori nefariis scriptis seducti, eamque sententiam clanculum defenderent, Zelo succensi multi Præsules, Synodi celebrandæ causâ Mopsuestam venerunt, & convocato Clero, & Magistratibus, ad intemerata Evangelia juramentū exegerunt, utrum Theodori, qui ipsorum fuisset impius Episcopus, nomen in sacris tabulis esset relatum; & cùm respondissent, ità neç illud negassent, sancta Synodus hæc in scriptis Vigilio Sanctissimo Papæ Romano transmisit. *Hæc ibi*. Verùm in actis Synodicis relectis in V. Synodo collat. & Act. 5. constat nullam memoriam repertam fuisse, sicut supra diximus, Theodori Mopsuesteni, sed alterius tantùm Theodori Galatæ Episcopi ejusdem Civitatis viri catholici, tres ante annos defuncti, prout recitat in fine eorundem Actorū, & testatur Joannes Episcopus Metropolitanus Ecclesiæ Justinianopolitanę, confirmātibus cęteris Episcopis, eidem Synodo consedētibus, nimirū Thoma Episcopo Ægeę, Stephano Castabaleorum, Niceta Epiphaneorum, Andrea Flaviadeorum, Procopio Jeropolitanorum, Urbico Alexandrinæ, Antonino Roseorum, & Cosma Mopsuestiæ Ecclesiarum Episcopis, qui & Actis subscripserunt. Id quod etiam testantur iidem Episcopi in Epistola

stola Synodica data ad ipsum Justinianum Imperatorem, cujus initium: *Semper quidem pro pietate ad Deum*, relectâ pariter & insertâ in Actis V. Synodi, eâdem collat. cit.

76 His porrò peractis, Justinianus, instigante Theodoro Cæsariensi, contra Synodi Decretum, atque Vigilii judicatum, & emissâ sponsione de servando usque ad universale Concilium silentio, adversùs tria illa Capitula publicè appendi jussit edictum: quod, nec rogante per suos Vigillo, revocare voluit; immò & præter minas, vim quoque adhibuit, suis mandans satellitibus, ut in ipsum Vigilium manus injiciant: qui horum omnium conscius, in fugam spem omnem posuit, atque ex Placidiana Domo, ubi degebat, confugit ad ibi proximè junctam Ecclesiam sancti Petri, prout refert idem Vigilius in Epistola Encyclica datâ ad universam Ecclesiam, infra recitandâ.

77 Ex hoc verò arrogantior factus Theodorus Cæsariensis, omnium, ut prædiximus, auctor malorum, potentiâ factus impudens eò audaciæ progressus est, ut Zoilum Patriarcham Alexandrinum, quod inhærens olim Vigiliò, tria illa Capitula ab Imperatore promulgata damnare renuisset, suâ sponte, nullâ Synodo congregatâ vel aliquo ordine judiciali servato, veluti si primarius ipse solus toti orbi præsideret Antistes, in ordinem redigens Sede privavit, & tanquam hæretici hominis ex sacris Diptycis ejus nomen expunxerit, inque locum ipsius Successorem subrogavit Apollinarem. Indicat hoc idem Liberatus in Breviario cap. 23. per hæc verba: *Et auferentes Paulo pallium, deposuerunt eum, & ordinaverunt pro illo Zoilum, quem postea Imperator deposuit, & Apollinarem ordinavit, qui nunc est Præsul Alexandrinæ Ecclesiæ.* Dicit ab Imperatore depositum, quoniam Imperatoris auctoritate, ut deponeretur, usus fuerat Theodorus. Ob hæc itaque Theodori scelera Vigilius Dei zelo succensus, infracto animi robore, non sui oblitus ministerii, etsi in terra aliena, quin & in Regia adversarii Principis, ac potentis Imperatoris Civitate, Apostolico verè spiritu, convocatis quos potuit Latinis Episcopis, in eadem Ecclesia Sancti Petri, ad quam, ut præfati sumus, confugerat, sententiam excommunicationis, atque depositionis in ipsum Theodorum, aliarumque pœnarum in complices, his verbis, pronunciavit.

Vigilius Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Catholicæ Urbis Romæ dixit.

78 „ Res est quidem Divinæ conveniens „ jussioni, patientiam præbere peccantibus, „ quam non tamen adusque decet ostendi, ut „ spe continuæ impunitatis jugiter sine cor„ reptione peccetur. Quoniam igitur tu „ Theodore Cæsareæ Cappadociæ Civitatis „ Episcope, qui hactenus sb ordinationis tuæ „ tempore, unius anni spatio in Ecclesia, „ cujus gubernacula susceperas, non passus „ es residere, sed auctoritate nominis Epi„ scopalis abusus, universalis Ecclesiæ scan„ dala generare non cessas; & à nobis modò „ familiariter objurgatus, nonnunquam ve„ rò fraternâ increpatione correptus, sæpè „ etiam Divinarum Scripturarum auctorita„ te commonitus, vel Ecclesiasticæ consue„ tudinis convictus exemplis, semper emen„ dationem sermone promitteos, quam fa„ ctis nequissimis respuehas, nunquam à pra„ va intentione cessasti.

79 „ Nos verò longanimitatem nostram, „ Divinâ largitate concessam, tàm circa te, „ quàm circa seductos abs te, penè hoc quin„ quennio elapso monstravimus. Primùm „ quidem in eo, quòd pro scandalo refrenan„ do condescendentes quorundam animis, „ quos aliquâ dispensatione credimus tem„ perandos, quia tu jam eos pluribus annis „ inquietissimus stimulator accenderas, quæ„ dam pro tempore medicinaliter existima„ vimus ordinanda; tali scilicet conditione, „ ut omni imposterùm perturbatione sopitâ, „ nihil ultra nec verbo, nec literis quisquam „ facere ex eadem causa præsumeret. Ac tu „ pravæ consuetudinis tractus audaciâ, ne„ que tunc cessare à conscribendis, vel præ„ dicandis novitatibus voluisti, itaut sæpiùs „ libellis Episcoporum redditis, & confes„ sum tuum cum eis propriâ confessione con„ demnans, eorum vel tuis excessibus sæpiùs „ à nobis concedi veniam postulasses.

80 „ Post hæc autem, cùm te à præsum„ ptione solita nec pudor humanæ verecun„ diæ, nec Sacerdotii pondus, nec timor „ Divini Judicii cohiberet, dùm ampliùs, „ quàm justum fuerat, patientiam tuis faci„ noribus præberemus; ad hoc est causa per„ ducta, quatenùs semotis omnibus, quæ „ de trium Capitulorum quibuslibet dicto, „ scriptovè fuerant ordinata, quid de ipsa re „ facto opus esset, cùm Africanarum, Illy„ ricianarum, seu Galliarum partium con„ gregata Synodo tractaremus, eorum ma„ ximè præsentiam requirentes, quorum fue„ rat scandalizata fraternitas. Illud quoque „ magnoperè nobis cum clementissimo Prin„ cipe, præsentibus etiam Menna Constan„ tinopolitanæ Civitatis, & Dacio Mediola„ nensis Urbis Antistite, aliisque tàm Græ„ cis, quàm Latinis Episcopis, cum quibus „ omnibus etiam tu Theodore pariter adfui„ sti, necnon & præsentibus Judicibus atque „ Proceribus, universoque Senatu convenit, „ nè usque ad memoratam Concilii diffini„ tionem quidquam de præfatis tribus Capi„ tulis ab aliquo fieri intentaretur.

81 „ Ac deinde tuis ex consuetudine in„ citamentis liber condemnationem Capitu„ lorum ipsorum contineus, in Palatio, te assisten-

„ assistente & instruente, coram quibusdam „ Græcis Episcopis est relectus, à quibus as„ sentationum favorem tuis vocibus exige„ bas. Ex quo facto tàm tu, quàm tibi con„ sentientes Episcopi, mitiùs licèt à nobis „ quàm oportuit increpati, ad promerendam „ fictâ satisfactione veniam, convolastis. Quis „ autem commemorare sufficiat quæ, te in„ citante atque exequente, mala commissa „ sunt? Nam, ut de magnis excessibus tuis „ parva narremus, totius scandali incita„ mentum fuisti atque seditio; qui domi tuæ „ sedens, antiquarios pretio caro conducens, „ ea quæ juratâ voce te non esse facturum „ usque ad constitutum tempus frequentiùs „ firmaveras, conscripsisti: & sub prætextu „ Religionis, ea quæ Dei Ecclesiam divide„ rent, sicut etiam rebus ipsis agnoscitur, „ perpetrasti. Nam usque ad hoc animum „ christianissimi Principis falsis suggestioni„ bus perduxisti, ut Clementia ejus, quæ in „ suis hostibus pia semper apparuit, contra „ nos graviter moveretur.

82 „ Sed hæc omnia bona desideria no„ stra, quæ pro pace Ecclesiæ proculdubiò „ militabant, ità animus tuus quietis impa„ tiens dissipavit, ut illa, quæ fraternâ colla„ tione & tranquilla Episcoporum fuerant „ reservanda judicio, subitò contra Eccle„ siasticum morem & contra paternas tradi„ tiones, contràque omnem auctoritatem „ Evangelicæ, Apostolicæque doctrinæ, edi„ ctis propositis, secundùm tuum damnaren„ tur arbitrium, dùm fidelium nullus igno„ ret, per quos Dominus ac Deus noster „ doctrinis cœlestibus plebem suam jusserit „ erudiri, vel quibus ligandi, solvendique „ super terram dederit potestatem. Deinde „ in Domo Placidiana cum Græcarum vel „ Latinarum partium Episcopis, qui in Urbe „ Regia aderant, & Presbyteris ac Diaconi„ bus Constantinopolitanæ Ecclesiæ conve„ nisti; ibique sub magna vociferationis con„ testatione, tàm nos, quàm frater noster „ Mediolanensis Episcopus prohibuimus, nè „ aliquis vestrùm prævaricationi communis „ constituti, contemptâ fraternitate, præberet „ assensum.

83 „ Tu autem, Sedis Apostolicæ inter„ dicentis per nos auctoritate despectâ, ad „ Ecclesiam, in qua edicta ipsa pendebant, „ reliquos tecum attrahens, perrexisti, ibi„ que, aliis adjectis prævaricationibus, Mis„ sarum solemnia celebrasti; & quasi nihil „ tibi esset primæ Sedis Antistitem præsen„ tem & contradicentem contempsisse, Pon„ tificem etiam Alexandrinæ Ecclesiæ Sacer„ dotem fratrem nostrum Zoilum, cujus no„ men usque ad memoratum diem communi„ catum vobis fuerat, Diptycis eximentes, „ Apollinarem quemdam perversorem, atque „ Ecclesiæ ipsius adulterum vobis sociastis, „ ut vestra iniquitas non solùm in removen„ do simplicissimo Sacerdote, sed etiam in „ recipiendo patefieret perversore. Retice„ mus interim alia, quæ eodem die à vobis „ in Apostolicæ Sedis & Canonum perpetra„ ta probantur injuriam, nè detenti enume„ ratione culparum, quarum inventor osten„ deris, quod tibi competit, diutiùs diffe„ ramus.

84 „ Et licèt ante triginta dies pro me„ moratis excessibus vestris ab Apostolicæ „ vos communionis removissemus consortio, „ credentes, quòd sacerdotali proposito faci„ liùs, quæ mala gesta fuerant, satisfactione „ congruâ curaretis; ideòque ex persona & „ auctoritate Beati Petri Apostoli, cujus, li„ cèt exigui, nos locum gerimus, cum Da„ cio Mediolanensi, Joanne Marsicano, Za„ chæo Squillaceno, Valentino Sylvæ Can„ didæ, Florentio Matellicatensi, Juliano „ Signino, Romulo Numenatensi, Domini„ co de Calliopoli, Primasio Adrumentino, „ Verecundo Lunensi, Stephano Ariminensi, „ Paschasio Aletrino, atque Jordane Corto„ nensi, fratribus & Coepiscopis nostris, ac „ Theodorum Cæsareæ Civitatis quondam „ Episcopum, sententiæ promulgatione, tàm „ sacerdotali honore, & communione catho„ licâ, quàm omni officio Episcopali, seu po„ testate spoliatum esse decernimus; nullis te „ vacare ulteriùs rebus, nisi pœnitentiæ la„ crymis censentes, quibus perceptâ remis„ sione culparum, locum, communionem„ que tuam, aut à me, aut post obitum meum „ à successore meo (si merueris) indulgentiæ „ recipias.

85 „ Teque Mennam Constantinopoli„ tanæ Civitatis Episcopum, qui non dissi„ mili culpâ constringeris, cum omnibus „ Metropolitanis & Micropolitanis Episco„ pis ad tuàm Diœcesim pertinentibus, sed „ & tuos Orientales, vel diversarum Provin„ ciarum majorum, minorumque Civitatum „ Episcopos, qui his excessibus, pro quibus „ Theodorum Cæsareæ Cappadociæ quon„ dam Episcopum condemnavimus, præbui„ stis assensum, humaniore sententiâ, pro Dei „ consideratione, tamdiù à sacra communio„ ne suspendimus, donec unusquisque ve„ strùm, errorem suæ prævaricationis agno„ scens, culpam apud nos propriam, com„ petenti satisfactione diluerit. *Subscriptio.* „ Deo juvante & ipsius gratiâ, Vigilius Epi„ scopus Sanctæ Ecclesiæ Catholicæ Urbis „ Romæ huic damnationi atque excommu„ nicationi Theodori Cæsareæ Cappadociæ, „ & huic communicantis Mennæ Constanti„ nopolitanæ Urbis Episcopi, vel aliorum „ Præfectorum, subscripsi. Dat. XIX. Kalend. „ Septembris, imperante Domino Justinia„ no perpetuo Augusto, Anno XXV. post „ Consulatum Basilii viri clarissimi, An. IX. „ *Hactenus Theodori damnatio.*

86 Verùm hujus damnationis chartam

Y sta-

statim proferre noluit Vigilius, sperans, Imperatorem ad cor reversum, Divini Judicii consideratione, gesta priora revocaturum, deditque illam cuidam pio & christiano viro conservandam, hac adjectâ cautelâ, ut si hi, qui excesserant, nullo modo corrigere voluissent, aut si ipsi vis aliqua irrogaretur, vel fortè contingeret ex hac luce migrare, mox eam in celeberrimis locis affigeret, quatenùs ejus notitia Christianis omnibus patefacta servaretur imposterùm. Cùmque postea conspiceret Vigilius se in Ecclesia Sancti Petri, ubi à satellitibus Imperatoris vim jam passus fuerat, alapamque à quodam ex illis acceperat, tutum non esse, trans Mare quæsivit effugium, & in Basilicam Sanctæ Euphemiæ apud Chalcedonem habitare disposuit.

87 At ubi Justinianus Imperator accepit, Vigilium justo metu perculsum è Petri Basilica confugisse Chalcedonem, & in Ecclesia Euphemiæ Martyris cum suis degere, insuper & corporis malâ valetudine laborare: facti pœnitens, missâ Legatione, in pristinum domicilium revocare curavit, adjecto Sacramento pro illius securitate. Sed Vigilius inde egredi nullatenùs consensit, neque juramento Legati fidem adhibere voluit, nisi priùs ea, quæ contra ipsius voluntatem de tribus Capitulis Imperator appendisset edicta, idem protinùs revocaret, & penitùs aboleret. Hæc quidem & alia habentur in Encyclica Epistola, quam fecit Vigilius ad universos Christifideles, ut universæ Ecclesiæ quæ gesta essent, innotescerent, nè quidquam calumniosum adversùm Pontificiam dignitatem à schismaticis fortè evulgatum, mentes præoccuparet fidelium. Sunt ergò literæ tenoris sequentis.

Vigilius Episcopus Ecclesiæ Catholicæ universo Populo Dei.

88 „ Dùm in Sanctæ Euphemiæ Basilica „ gravi laborantes ægritudine detineremur, „ piissimus atque clementissimus Imperator „ Dominico die, idest Kalendis Februarii, „ gloriosos Judices suos ad nos destinare dignatus est, idest Bellisarium & Cethegum „ Exconsules atque Patritios, necnon Petrum Exconsulem Patritium atque Magistrum, sed & Justinum Exconsulem & curapalatii, & Marcellinum Quæstorem, qui „ nobis dicerent, ut Sacramenta percipere „ deberemus, & de Sanctæ Euphemiæ Ecclesia ad Civitatem Regiam remeare. Quibus tale dedimus, Deo adjuvante, responsum dicentes: Nos quidem in hanc Basilicam pro nulla pecuniaria, vel privata causa confugimus, sed pro Ecclesiæ tantùm „ scandalo, quod jam in toto Mundo pro „ peccatis innotuit. Et ideò si causa Ecclesiæ ordinatur, ut pacem ejus, quam „ avunculi sui piissimus Princeps fecit temporibus, & modò restituat, ego Sacramentis opus non habeo, sed statim egredior. Si autem causa Ecclesiæ finita non „ fuerit, item Sacramentis opus non habeo, „ quia nunquam de Sanctæ Euphemiæ Basilica exire dispono, nisi scandalum ab Ecclesia Dei fuerit amputatum.

89 „ Nam posteaquàm edicta sua piissimus Princeps jussit appendi, omnibus „ Episcopis diversarum partium, sed & Presbyteris atque Diaconibus, necnon & Clericis Constantinopolitanæ Ecclesiæ ad nos „ venientibus, in Placidiana Domo, antequàm ad Sancti Petri confugeramus Basilicam, facie ad faciem ita locuti sumus. Rogate piissimum Principem, ut edicta sua, „ quæ præcepit appendi, removere dignetur, „ & constitutum commune debeat expectare, „ idest, ut scandalizati Episcopi Latinæ Linguæ, aut ad Synodum veniant, aut certè, „ remotâ omni violentiâ, suas scripto declarent sententias. Quòd si fortè preces „ vestras audire noluerit, vos nulli rei præbeatis assensum, quæ ad divisionem tendit „ Ecclesiæ; nec contra constitutum comminatione aliquâ veniatis. Quia si hoc forsitan, quod non credimus, feceritis, noveritis vos ex præsenti die, ut prevaricatores „ à Beati Apostoli Petri Sede per ministerium vocis meæ communione suspensos.

90 „ Et quoniam his actis non solùm ea, „ quæ commissa fuerant nullo modo sunt correcta, sed etiam ex aliis causis die ipso, „ in præjudicium regularum Eccesiasticarum, vel injuriam Sedis Apostolicæ, pejora præsumpta sunt, nec ulteriùs eos communionis nostræ permisimus esse participes, „ nec aspectus eorum, post tot prevaricationes, nostri oculi receperunt. Ea enim, quæ „ verbo de memorata excommunicatione „ cunctis Episcopis, Presbyteris & Diaconibus, aliisque Clericis Constantinopolitanæ Ecclesiæ voce publicâ dixeramus, postea etiam die XIX. Kalendarum Septembrium nuper præteritarum, in Beati Petri „ Basilica in Orsmida scripto firmavimus, in „ quo etiam Theodorum Cæsariensem, qui „ sub habitu Episcopali, lupus rapax Dominico gregi semper tetendit insidias, & assumens totius Ducatum scandali, universalem Dei perturbavit, ac perturbat Ecclesiam, de Episcopatus ordine deponentes „ damnavimus: alios verò, qui superiùs memorati sunt, à communione suspendimus. „ Sed ob hoc hactenùs paginam ipsius damnationis proferre noluimus, quoniam & „ clementissimum Principem pro tali ac tanto „ scandalo, ea quæ facta sunt, Divini consideratione judicii, revocare confidimus, & „ prædictis omnibus oportebat nos spatium „ pœnitentiæ reservare, imitantes Beatum Petrum, cujus Sedem tenemus, etsi immeriti,

91 Char-

91 „ Chartam verò ipsam excommunicationis atque damnationis euidam Christianæ personæ tradidimus conservandam, ut si forsitan hi qui execesserant, nullo modo corrigere voluissent, aut si nobis vis aliqua irrogaretur, sive quælibet inquietudo fieret, vel certè humanâ sorte transitus de hac luce contingeret, mox eam in celeberrimis locis proponeret, quatenùs ejus notitia ehristianis omnibus patefacta servaretur in posterum. Dùm hæc autem præfatis Judieibus dieeremus, rogavimus & eonjuravimus eos, invoeato omnipotentis Dei judicio, ut clementissimo Imperatori hoc quoque ex nomine nostro suggererent, quia illis, qni à nobis excommunicati sunt, in quibus & is, quem prædiximus, est, communieare non debet, nè grave, quod absit, peeeatum incurrat. Iis ita se habentibus, per magnificum virum Petrum Referendarium, die pridie Kalendas Februarias, quædam Charta nobis est allata, quam à clementissimo Prlneipe nullo modo credidimus destinatam, quia nec fuerat pietatis ejus manu subseripta. Et dùm memorato Referendario dieeremus, ut in ea subseriberet, diemque quo ab ipso fuerat allata, pariter designaret, omninò refugit hoc facere: quæ res suspieionem nostram, quia charta ipsa à piissimo Prlncipe nesciretur, apertè firmavit, tantis enim à veritate sepositis rebus atque injuriis probatur esse plenissima, ut hanc Imperialis oris nunquam eredatur mansuetudo dictasse: maximè eontra illius primi Apostolorum Vicarium, cujus olim reverentiæ se frequentibus seriptis professus est debitorem.

92 „ Memorata autem charta, licèt per se nullas vires obtineat, tamen eontra eam ad singula, Deo juvante, veraciter atque simplieiter respondetur: quatenùs ejus falsitas, quæ sapientibus viris semper est odiosa, à eunctorum animis pleniùs excludatur. Nune autem omnibus hominibus hoe quoque euravimus indieandum, quoniam nos ad Sanctæ Euphemiæ Basilicam sub magno timore atque anxietate discessimus. Nàm cùm ad Beati Petri Basilicam in Orsmida fundatam Augusto mense nuper præterito fugissemus, nullum latère confidimus, quia eùm in eadem Ecclesia à comitatu Prætoris, cum multitudine armatorum militum veniente tanquam ad bellum instructâ aeie, à sancto ejus Altare tracti pedibus traheremur, tenuimus, & super nos etiam ipsa Altaris mensa reeiderat, nisi Clericorum nostrorum fuisset manibus sustentata.

93 „ Postea verò dùm nobis dieitur, quod exinde, nisi saeramenta voluissemus aceipere, sub omni violentia traheremur, memorati Judices à piissimo Imperatore directi voluissent nobis sacramenta præstare, indiculum dedimus, per quod dari personæ nostræ scripto petivimus jusjurandum, quod elementissimus Princeps non quale nos voluimus præberi, eoneessit, sed quale ipsi placuit per Judiees suos dandum esse dictavit. Et dùm supradicti Judices, posito indiculo super Altare, & eatarata Beati Petri Apostoli, & super crucem; quæ de ligno passionis Domini liabet inclusum, sed & super Claves Beati Petri Apostoli præstitissent corporale jusjurandum, ad Plaeidianas, tanquam nihil mali ulteriùs patientes, secundùm piissimi Principis redivimus voluntatem. In qua dùm multa mala intollerabilia sepiùs pateremur, quæ jam omnibus nota esse eonfidimus, prædictos Judices tàm verbo, dùm ad nos sepiùs à clementissimo fuissent Principe destinati, quàm etiam scriptis semel, secundò, & tertiò eredimus contestandos, ut facramenta, quæ dederant, eonservarent, & piissimo Imperatori suggererent, quatenùs nullas inquietudines aut molestias, sicut nobis juratum fuerat, pateremur.

94 „ Dùmque nihil nostra toties vel verbo vel scripto eontestatio profecisset, sed diebus singulis pejora etiam pateremur, ante biduum Natalis Domini per nos ipsos agnovimus, & auribus nostris audivimus, quia per singulos memoratæ Domus eustodiremur ingressus, itaut illi, qui nobis ponebant insidias, à nostris hominibus plurimis viderentur, & eorum clamores in eubiculo, ubi manebamus, nocte qua discessimus, audiremus. Quo facto, cùm sub gravi desperatione nocturnis horis maximè & pavoris ægritudine teneremur, diffugimus, sicut locus ille poterit cunctis hominibus indicare. Nàm si circumspiciatur quale quantumque discrimen metu faeiente despeximus, ut per parvam maeeriem fabrieantium transire compediti dolore nimio in nocturna obseuritate positi cogeremur, tunc poterit evidenter agnosei, quanta nobis fuerit temporis pro sola Eeelesiæ eausa necessitas, aut quanta custodia, quæ nos sub tali discrimine coegit discedere. *Hæc in prælibata Epistola, quoad suam fugam*.

95 Deinde nè quis de ejus fide quidquam mali in vulgus dispergeret, quod posset piorum atque fidelium preoccupare mentes, quasi non rectè de Religione sentiret, subnectit suę fidei professionem, ad cujus calcem anathema dicit Arrio, Macedonio, Eunomio, suisque dogmatibus, atque omnibus, qui errori eorum eonsenserunt. Item & anathematizat Paulum Samosatenum, Photinum, Bonosum & Nestorium cum nefariis doctrinis suis, & quotquot eorum blasphemiis præbuerunt aliquandò consensum; Valentinum quoque Manichæum, Apollinarem, Eutychen, atque Dioscorum unà cum suis scriptis prædicationi-

nibus, & fantoribus, sive fectatoribus, eidem anathemati subjicit, omnesque pariter hæreticos, licèt non nominatos, quos constabat in suis erroribus constitutos decessisse. Ac inde gestarum seriem rerum enarrandarum reassumit, inquiens.

96 „ Et quoniam nullus Christianorum „ usque ad præsentem diem gestarum rerum „ incertam debet habere notitiam, etiam „ quæ post tantæ relationis supplementum „ facta sunt, simili ratione narramus. Dùm „ hesternâ die, ideſt Dominicorum, quæ fuit „ pridie Nonas Februarias, magnificus vir „ Petrus Referendarius ad nos cum mandatis clementissimi Principis remeasset, dicens: Quandò vultis ut veniant Judices „ & vobis præbeant Sacramenta, quatenùs „ de hac, in qua residetis Ecclesia, egredi debeatis, & securi vel Regiam Civitatem remeare? Ita ei publicâ voce respondimus: „ Et per gloriosos Judicea Palatii, sicut præfati sumus, cum quibus & tua magnitudo „ ad Sanctam Euphemiam venerat, quæ superiùs sunt dicta, mandavimus, & nunc per „ te denuò clementissimo Principi hæc dicicimus fuggerenda. Noa ad pietatem tuam „ festinantes, ante septem annos de Civitate „ nostra sic egressi sumus, ut nulla hsberemus privata negotia: nunc quoque suggerimus & rogamus pro pace, quam per pietatem tuam pridem Deus donavit Ecclesię, „ ut eam nullorum hominum turbari ampliùs „ insinuatione permittas; nec auctorem totius scandsli Theodorum ultra vexare „ fidem catholicam patiaris; quoniam ante „ sex menses à nobis inter alios communione sacrâ privatus est, & ab Episcopatu pro „ sua pravitate depositus, per eam videlicet „ paginam, quam adhùc pro mansuetudinis „ vestræ intuitu, & spe conversionis ejus, „ sicut dictum est, publicè proferre distulimus.

97 „ Illud enim pari modo per magnitudinem tuam ejus auribus intimamus, „ quia de causa Ecclesię per te nullum possumus dare responsum, ob hoc, quòd quædam, quæ tibi dicimus nuncianda ejus clementiæ, profiteris te non posse suggerere. „ Et ideò si directis duobus Judicibus, quorum nomina tibi in præsenti prodidimus, „ Sacramenta præstare dignetur, ut post hæc „ sine metu periculi fratrem nostrum Dacium Episcopum Mediolanensis Ecclesiæ, „ vel alios, quos cum eo transmiserimus, loco nostro suscipiat, parati sumus dirigere, „ ut per eos de Ecclesiasti a causa quæcumque mandamus, veracit r innotescat. Siquidem Ecclesiæ causâ nulla Sacramenta „ nobis dari deposcimus; sed mox pro gratiarum actione ejus occurrimus pietati, „ quia nihil aliud est, quod præter scandalum nos, Deo adjuvante, perterreat, undè „ ampliùs in Sanctæ Euphemiæ Basilica sedeamus. Supplicamus etiam Deo nostro, „ & precibus indefessis optamus, ut per eum, „ sublatâ dissensione, pax, quam piæ memoriæ avunculi sui fecit ipse temporibus, reparetur Ecclesiæ. Nam si ulla provenerit „ ultra dilatio, nos necesse est causam modis „ omnibus definire; quia neque proximos, „ neque alios parentes, aut quamlibet substantiam animæ nostræ, vel piissimi Principis opinione præponimus. Data nonis „ Februarii, imperante Domino Justiniano perpetuo Augusto, Anno xxv. post „ Consulatum Basilii viri clarissimi, Anno X. *Hactenus Epistola Encyclica Vigilii.*

98 Post hæc, in prælibata videlicet Epistola recensita, Imperator, tsctus timore Dei, in se reversus ab instituto destitit, & appensa antea de tribus Capitulis tolli jussit edicta, & ex sententia Vigilii Papæ, quod fecerat abrogavit; atque quod idem Pontifex postularat, cuncta in generali Concilio agitanda reservavit. Theodorus quoque malorum omnium auctor pœnitens & humilis libellum supplicem Pontifici obtulit, quo & rectam fidem professus est, & quatuor sacrosancta Concilia œcumenica comprobavit, atque controversiam de tribus Capitulis à se excitatam ad decisionem Concilii & ipse distulit, petens veniam de injuriis & contumeliis Pontifici innocenti objectis: id quod præstiterunt Mennas Episcopus Constantinopolitanus, Andreas Episcopus Ephesinus, Theodorus Antiochiæ Pisidiæ Epi copus, Petrus Tarsensis Episcopus, pluresque alii, ut liquet ex constituto Vigilii de tribus Capitulis oblato Justiniano Imperatori, ubi & prælibatus fidei libellus, exhibitus à Theodoro Menna, cæterisque recensitis Episcopis eidem Vigilio, continetur insertus, qui ita se habet.

99 „ Omnes quidem fideles, maximè verò Dei Sacerdotes, pacem & sanctificationem sequi cum omnibus oportet, sine quibus nemo, secundùm Apostolum, videbit „ Dominum. Nos igitur Apostolicam sequentes doctrinam, & festinantes Ecclesiasticam concordiam servare, sequentem facimus libellum. In primis quatuor sanctas „ Synodos, Nicęnam trecentorum decem & „ octo, Constantinopolitanam centum quinquaginta, Ephesinam primam ducentorum, „ in qua in Legatis suis atque Vicariis, ideſt „ Beatissimo Cyrillo Alexandrinę Urbis Episcopo, Arcadio & Projecto Episcopis, & „ Philippo Presbytero, Beatissimus Cœlestinus Papa senioris Romæ noscitur præsedisse. Et per omnia & in omnibus quæcumque in omnibus gestis Chalcedonensis „ Concilii, aliarumque prædictarum Synodorum, sicut in iisdem quatuor Synodis „ scriptum invenitur, communi consensu „ cum Legatis atque Vicariis Sedis Apostolicæ, in quibus juxta tempora sua prædecessores Sanctitatis vestræ Beatissimi Papæ senio-

„ fenioris Romæ, ipsis Synodis præsiderunt, „ tàm de fide, quàm de aliis omnibus causis, „ judiciis, constitutionibus, aut dispositionibus definita aut judicata, vel constituta, „ sive disposita sunt, inconcussè, inviolabiliter, irreprehensibiliter, atque irretractabiliter, sine adjectione, vel imminutione „ aliquâ nos promittimus secuturos, nec „ quidquam contrarium, quod ad earum reprehensionem & retractationem, vel permutationem, sive injuriam sub qualibet occasione vel novitate pertineat, admissuros, „ aut tale aliquid præsumentibus consensuros, sed quæcumque communi consensu „ cum Legatis atque Vicariis Sedis Apostolicæ orthodoxæ ibidem dicta sunt, ea orthodoxa veneramur atque suscipimus.

100 „ Quæcumque anathematizaverunt „ vel damnaverunt, anathematizamus & nos, „ atque damnamus, & universa, sicut ab iisdem Synodis communi consensu cum Vicariis Sedis Apostolicæ judicata aut definita, vel constituta sive disposita lecta inveniuntur, irretractabiliter atque impermutabiliter conservamus. Sed & beatæ recordationis Papæ Leonis Epistolas, & Sedis Apostolicæ constituta, quæ tàm de fide, quàm de firmitate prædictarum quatuor Synodorum processerunt, nos in omnibus secuturos, servaturosque promittimus. „ Anathematizantes omnem hominem ad ordines & dignitates Ecclesiasticas pertinentem, quicumque contra ea, quæ superiùs „ promisimus, sub qualibet occasione vel altercatione venire tentaverit. Libellum autem in causa trium Capitulorum, de quibus quæstio nata est, contra constitutum „ piissimi Principis & Beatitudinis vestræ, „ ego quidem nullum feci, sed volo atque „ consentio, ut omnes libelli, qui facti sunt „ sub hac forma, Beatitudini vestræ reddantur. De injuriis autem, quæcumque Beatitudini vel Sedi vestræ factę sunt, eas quidem non feci; sed quia pro pace Ecclesiæ „ modis est omnibus festinandum, velut si „ eas fecissem, veniam postulo. Quia verò „ tempore discordiæ excommunicatos vel „ non receptos à Beatitudine vestra in communionem suscepi, pariter veniam postulo. *Hactenus Libellus* Mennæ, Theodori, & aliorum suprarecensitorum Episcoporum, qui & ei se subscripserunt.

101 Hac stante fidei emissâ professione, tùm Theodorus, tùm Menna absoluti à censuris, in communionem recepti fuerunt Anno Dñi DLII., Imperii Justiniani Anno XXVI., Pontificatus Vigilii XIII., post Consulatum Basilii XI., Belli Gothici Anno XVII., Regni verò Totilę Gothorum Regis Anno XI. Quibus peractis, Menna Episcopus Constantinopolitanus in communione Apostolicæ Sedis ex hac vita migravit, cùm sedisset Annos XVI., cujus loco non sine cœlitùs emissis prodigiis, ut Eusthathius apud Surium to. 2. ad diem 6. Aprilis enarrat, substitutus fuit Eutychius Monachus, ordinatus Episcopus Ecclesiæ Constantinopolitanæ, qui ab initio suæ ordinationis, fidei professionem, more majorum, Vigilio Romano Pontifici, iis verbis conceptam exhibuit.

Sanctissimo & Beatissimo Domino, & Consacerdoti Vigilio, Eutychius.

102 „ Scientes quantorum bonorum causa est pax Dei, custodiens corda & sensus „ fidelium, & colligens eos, ut unum idemque sapiant in recta fidei confessione, & ad „ perficienda Divina mandata, & propitium „ Deum faciens in his, quæ recta sunt, concordantibus: ideò festinantes unitatem „ conservare ad Apostolicam Sedem vestræ „ Beatitudinis, manifestum facimus, quod „ nos semper & servavimus & servamus fidem „ ab initio traditam à Magno Deo & Salvatore nostro Jesu Christo Sanctis Apostolis, „ & ab illis in omni Mundo prædicatam, & „ à Sanctis Patribus explanatam, & maximè „ ab his, qui in sanctis quatuor Synodis congregati sunt, quos per omnia & in omnibus amplectimur & suscipimus, idest trecentos decem & octo sanctos Patres, qui „ Nicææ congregati sunt, & sanctum Symbolum, sive mathema fidei exposuerunt, „ & Arianam impietatem anathematizaverunt, & eos qui similia eis sapuerunt vel „ sapiunt.

103 „ Suscipimus autem & centum quinquaginta sanctos Patres Constantinopoli „ congregatos, qui idem sanctum Mathema „ explicaverunt, & de Deitate Sancti Spiritus dilucidaverunt, & hæresim Macedonianam Sanctum Spiritum impugnantem, „ & impium Apollinarium condemnaverunt „ eum his qui similia illis sapuerunt & sapiunt. Suscipimus autem & sanctos ducentos Patres in Ephesina prima Synodo „ congregatos, qui per omnia secuti sunt „ idem sanctum Symbolum sive Mathema, & „ condemnaverunt Nestorium impium & impia ejus dogmata, & eos qui similia ei aliquandò sapuerunt vel sapiunt. Ad hæc autem suscipimus & sexcentos triginta sanctos Patres Chalcedone congregatos, qui „ etiam ipsi per omnia consenserunt prædictis tribus Synodis, & secuti sunt prædictum Symbolum sive Mathema à trecentis „ decem & octo sanctis Patribus expositum, „ & à centum quinquaginta sanctis Patribus „ explanatum, & anathematizaverunt eos, „ qui aliud præter prædictum Symbolum „ præsumunt docere aut exponere, aut tradere sanctis Dei Ecclesiis. Condemnaverunt autem & anathematizaverunt & Eutychem & Nestorium & impia ejus dogma-

„ mata, & eos qui similia eis sapuerunt vel „ sapiunt.

104 „ His ita se habentibus, certum facimus, quòd omnia, quæ à prædictis quatuor sanctis Synodis judicata & definita „ sunt, & servavimus & servamus; quia etsi „ per diversa tempora prædictæ sanctæ quatuor Synodi factæ sunt, tamen unam eandemque confessionem fidei servaverunt & „ prædicaverunt. Suscipimus autem & amplectimur & Epistolas Præsulum Romanæ „ Sedis Apostolicæ, tàm aliorum, quàm Leonis sanctæ memoriæ de rectâ fide scriptas, „ & de quatuor sanctis Conciliis, vel uno „ eorum.

105 „ Cùm igitur prædicta omnia & servavimus & servamus, & in his nobis ipsis „ invicem consentimus, necessarium est conferri de tribus capitulis, undè quibusdam „ quæstio nata est. Et ideò petimus, præsidente nobis vestra Beatitudine, sub tranquillitate & Sacerdotali mansuetudine propositis sanctis Evangeliis, communi tractatu eadem capitula in medio proponenda, „ quæri & conservari, & finem quæstioni imponi Deo placitum & convenientem his, „ quæ à sanctis quatuor Conciliis definita „ sunt: quoniam ad augumentum pacis & „ concordiam Ecclesiarum pertinet, ut omni de medio dissensione sublatâ, quæ à prædictis quatuor sanctis Conciliis definita „ sunt, inconcussa serventur, sanctarum Synodorum reverentiâ in omnibus custoditâ. „ His autem & subscripsi incolumis in Domino. Ora pro nobis sanctissime, & beatissime frater. Ego Eutychius misericordiâ Dei Episcopus Constantinopolis novæ „ Romæ omnibus suprascriptis subscripsi. *Hactenus literæ professionis fidei.*

106 His receptis literis, gratulatus est Vigilius, noscens novum Archiepiscopum nè dum rectè de Catholica fide sentire, verùm & Synodum ad dirimendam de tribus capitulis controversiam exposcere, quemadmodùm & ipsemet in optatis habebat; quare datis ad eum literis commendat illius fidem, & postulatis de cogenda Synodo pro dirimenda prælibata controversia, se libenter annuere profitetur. At literæ Vigilii sic se habent.

Dilectissimo fratri Eutychio, & Episcopis sub te constitutis, Vigilius.

107 „ *Repletum est gaudio os nostrum, & „ lingua nostra exultatione*, quòd discordiæ „ confusione submotâ, pacem Deus suæ reformavit Ecclesiæ, ut impleretur quod dictum est. *Ecce quàm bonum & quàm jucundum habitare fratres in unum*. Valdè enim „ nos in Domino exultare convenit, quòd „ charitatis vestræ scripto nobis est oblata „ professio, cujus tenor ità se habet: *scientes „ quantorum bonorum causa est pax Dei, custodiens corda & sensus fidelium, & colligens „ eos, ut unum idemque sapiant in recta fide „ confessione.*

108 „ His autem & subscripsimus, hujus „ professionis orthodoxæ claritatem libenter „ amplexi, eadem nos per omnia & in omnibus approbantes, custodituros atque inviolabiliter servaturos Deo nostro profitemur auctore. Omnibus igitur, quæ professio vestra continet, in sua perenniter firmitate durantibus, poposcit vestra Fraternitas, ut nobis præsidentibus, de tribus Capitulis, ex quibus quæstio nata est sub tranquillitate & Sacerdotali mansuetudine, „ sanctis propositis Evangeliis conferatur, & „ finis quæstioni ipsi Deo placitus, & conveniens iis, quæ à memoratis sanctis quatuor „ Conciliis definita sunt, inconcussa serventur, earundemque Synodorum reverentiâ „ in omnibus custoditâ. Quam professionem „ paternarum traditionum memorem & sequacem, tàm in fraternitate vestra, quàm „ in omnibus similia confessis atque consistentibus, omni laude plenissimam judicavimus, & nostros ex ea re verè fratres agnoscimus.

109 „ Undè divinæ clementiæ supplicamus, ut omnes nos in hac confessione, & „ paternis traditionibus permanentes, nostro „ digni reperiantur officio, & in die divini „ judicii nulli prævaricationi paternarum „ constitutionum inveniamur obnoxii. Quibus ita prædictis, postulationis vestræ desiderium cognoscentes annuimus, ut de „ tribus Capitulis, ex quibus quæstio nata „ est, facto regulari conventu, servatâ æquitate, mediis sacrosanctis Evangeliis, collationem cum unitis fratribus habeatis, & „ finis detur placitus Deo, & conveniens „ his, quæ à sanctis quatuor sunt definita „ Conciliis; scientes utique, sicut & communis professionis testimonio declaratur, „ memoratarum Synodorum in omnibus reverentiam custodiri. Deus te incolumem „ custodiat, frater charissime. Datum VIII. „ Idus Januarias, Imperii Domini Justiniani „ perpetui Augusti Anno XXVII. post Consulatum Basilii Viri clarissimi Anno VII. *Hactenus Vigilius.*

110 Prælibata Eutychii fidei professio habetur quoque inserta in ipso Vigilii constituto, ubi adnotatur oblatam fuisse ei Theophaniorum die: cui subscripsisse constat non solùm Eutychium, verò & Appollinarium Episcopum Alexandrinum, in ea sede confirmatum, jam vitâ functo Zoilo, item & Domnum Antiochiæ Syriæ Antistitem, Ellam insuper Thessalonicensem Episcopum, atque alios complures, qui primæ fidei confessioni à Menna, Theodoro, & aliis supra recensitis exhibitæ, minimè subscripserant: & hac de causa præfata Vigilii Epistola legitur data, nedùm Eutychio, verùm & Episcopis sub eo constitutis. CA-

CAPUT II.

De Synodo II. Constantinopolitana, ſive V. Generali, in cauſa trium Capitulorum congregata.

111 His peractis urgebat Imperator, ut Synodus quantocyùs haberetur, cùmque Vigilius pro Eccleſiæ pace firmanda, minimè diſſentiret, cœptum eſt agi primùm de loco, exinde de numero Epiſcoporum. Cupiebat Vigilius Synodum in Inſula Siciliæ, vel alio aliquo Italiæ loco fieri, ubi tàm Occidentalibus, quàm Orientalibus Epiſcopis facilis eſſet acceſſus: at refragante Juſtiniano, conſenſit Vigilius, ut Conſtantinopoli celebraretur, dummodò Occidentales Epiſcopi, maximè Africani, & Illyrici vocarentur, nè excluſi conqueri poſſent, & exinde ſchiſma novū excitare. Annuit Imperator, hac adjectâ conditione, nè Epiſcoporum Occidentalium numerus Orientalium numerum excederet. Hæc omnia in ſuo conſtituto recenſet Vigilius, ubi relatâ Eutychii fidei profeſſione ſupra recenſitâ ſtatim ſubjungit.

112 „ His igitur diſpoſitis, optavimus „ quidem, venerabilis Imperator (ſicut frequentiſſimè ſupplici prece popoſcimus) „ eundem ad quemlibet Italiæ locum, aut „ certè ad Siciliam, convocatis ad nos Africanæ & aliarum Provinciarum Latinæ linguæ Sacerdotibus vel Eccleſiæ noſtræ ſacratis ordinibus, ſecundùm conſuetudinem „ tractaremus, & de quæſtionibus trium Capitulorum pietati veſtræ redderemus plenâ „ deliberatione reſponſum; quod quia fieri „ Serenitas veſtra non annuit, hoc iterum „ noſcitur conſtitutum, ut oblatum à nobis „ manſuetudini veſtræ nominibus de ſuprascriptis Provinciis, qui nobiſcum ad tractandum adhiberentur Antiſtites, clementia veſtra faceret advenire; cui diſpoſitioni „ item præbuimus Eccleſiaſticæ pacis amore „ conſenſum. Poſtea verò hoc magis cum „ conſenſu fratrum noſtrorum, noſtrarum „ partium Epiſcoporum, nuper ante ſanctum „ Paſchæ diem pietas veſtra conſtituit, ut ex „ æquato numero his Pontificibus, qui in „ Conſtantinopolitana Urbe præſentes ſunt, „ de tribus Capitulis, ex quibus quæſtio „ vertitur, ſecundùm ſuperiùs deſignatam „ fratrum Epiſcoporum profeſſionem debe- „ remus inire tractatum. *Hæc Vigilius in ſuo conſtituto.*

113 At Imperator morę impatiens Synodum coegit adversùs pacta conventa, literiſque ſuis datis ad Patriarchas Conſtantinopolitanum, Alexandrinum, Antiochenum, & Vicarios Hieroſolymitani Patriarchæ & cæteros Epiſcopos Orientales, qui erant in Urbe, ad controverſiam de tribus Capitulis aggrediendam hortatur. In quibus literis judicati olim à Vigilio editi, mentionem injecit per hæc verba: „ Quomodò verò poſtea, cùm „ perveniſſetis, ſicut dictum eſt, ad hanc „ Regiam Civitatem, ſcripta facta ſunt ad „ invicem à veſtra Sanctitate, & à Vigilio „ religioſiſſimo Papa antiquioris Romæ, ut „ omnes vos uniti conveniatis, & propter „ illos, qui ſive ex ignorantia, ſive ſcientia „ impietatem Capitulorum defendunt, con„ gruum judicium eis, quæ à ſanctis quatuor „ Synodis pro fide definita ſunt, proferatis. *Hæc Juſtinianus de Vigilii judicato.* Hoc enim fecit, ut de Pontificis ſententia nullus videretur ambigendi locus: diſſimulavit tamen illius judicati reſciſſionem, cæteraſque conditiones cum Vigilio depactas, & ſupra recenſitas.

114 Convenit itaque Synodus à Juſtiniano indicta IV. Nonas Majas Anno Domini DLIII., Imperii Juſtiniani Anno XXVII. Indictone I. poſt Conſulatum Baſilii viri clariſſimi Anno XII. Belli Gothici, ut notat Procopius, Anno XVIII., in qua primùm lecta fuit Epiſtola Juſtiniani Auguſti ad ipſum Synodum data, cujus initium: *Semper ſtudium fuit orthodoxis & piis Imperatoribus Patribus noſtris pro tempore exortas hæreſes per congregationem religioſiſſimorum Epiſcoporum amputare, & rectâ fide ſincerè prædicatâ, in pace ſanctam Dei Eccleſiam cuſtodire*, exhibita per Theodorum Silentiarium. Cùmque prima collatio abſente Vigilio, præſidente Eutychio Patriarcha, ſine tamen Pontificis delegatione incœpta fuiſſet, de Vigilio ad Concilium vocando omnium primò actum fuit. Proinde illuſtri decretâ Legatione, ſelectis Eutychio Patriarcha Conſtantinopolitano, Apollinario Alexandrino, Domnino Theopolitano, Benigno Heracleæ Pelagonienſis vicem agente Eliæ Epiſcopi Theſſalonicenſis, Theodoro Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopo, Andrea Epheſi, Megethio Heracleæ Thraciæ, Joanne Nicomediæ, Stephano Nicęæ, Conſtantino Chalcedonenſi, Euſebio Tyri, Joanne Cæſareæ Paleſtinæ, Amazonio Edeſſæ, Theodoro Seleuciæ Iſauriæ, Thoma Apameæ Syriæ, Pompejano de Bizacio, Phoca Stalienſi Provinciæ Prævalienſis, Theodoro Leontopolitano, Stephano de Clyſmate, & Æmiliano Antipyrgi, ad Vigilium miſſi ſunt, poſtulantes, totius Concilii nomine, ut cauſam trium Capitulorum cum cęteris Epiſcopis in Synodo congregatis diſceptare vellet, & proinde dignaretur unà cum cæteris Synodo adeſſe, quemadmodùm ſuis literis Eutychio pollicitus erat. At Vigilius valetudinem cauſatus in poſterum diem reſponſum diſtulit, qua pollicitus eſt manifeſtare quod ei de tali conventu placuerit. Hæc omnia ex Actis ejuſdem Synodi collat. 1., ubi prærecenſiti Epiſcopi peractâ Legatione, coram univerſa Synodo ſic affati ſunt.

115 Si-

115 „ Sicut nobis in omnibus visum est, „ pervenientes ad Sanctissimum Papam antiquioris Romæ Vigilium, petivimus ejus „ Beatitudinem convenire, & disceptare unà „ nobiscum de tribus Capitulis, secundùm „ scripta, quæ inter nos & ipsum facta sunt, „ manifestantes ejus Beatitudini, quod Serenissimus noster Imperator per literas ad „ nos direxit, adhortans nos de eisdem tribus Capitulis respondere; qui modò quidem propter corporis infirmitatem dixit „ non posse ad hanc petitionem respondere: „ in postero autem die pollicitus est manifestare quod ei de tali conventu placuerit. *Hæc ibi*. Quibus verbis, ut notat Petrus de Marca in dissert. de Decreto Vigilii num. 10. non significat, quod Viris eruditis persuasum hactenùs fuit, scilicet, se scriptis Synodo satisfacturum; sed potiùs indicat, se conventum illum canonicæ Synodi loco non habere: qua de re perindè sit acturus. Urserat præcipuè Synodi indictionem ad sanandos Occidentalium Episcoporum animos, qui læsi fuerant illâ dispensatione, qua usus erat ad conciliandos Orientales: Ea conditio placuerat Justiniano. Itaque conventus solorum Orientalium censeri non poterat à Vigilio legitimum & universale Concilium. Hæc ex Petro de Marca, confirmante omnia ex actis secundæ collationis.

116 Itaque VIII. Idus Majas ejusdem Anni habita est secunda collatio, in qua præfati Episcopi, qui iterum reversi fuerant ad Vigilium, postulantes, ut ad Synodum cum cæteris conveniret Episcopis, retulerunt, hoc responsum à Vigilio obtinuisse, nimirum non posse eidem interesse Concilio propter multitudinem Episcoporum Orientalium ibidem existentium, & paucitatem Occidentalium: „ Sanctissimi Patriarchæ & religiosissimi Episcopi, *inquiunt Acta collat. 2.*, qui „ cum illis convenerant ad Sanctissimum Papam Vigilium, dixerunt: Secundùm promissionem hesterno die factam à Beatissimo „ Papa antiquioris Romæ Vigilio, pervenimus ad eum sexto die instantis Maji mensis, idest, ante duos dies, commonentes quidem ejus Beatitudinem, quæ inter nos in „ scriptis complacuerunt, adhortantes verò „ eum convenire unà nobiscum, & tractare „ & disponere de tribus Capitulis, de quibus piissimus Imperator nos ejusque Beatitudinem in scriptis interrogavit. Ille verò „ respondit, non posse unà nobiscum convenire, eò quòd plurimi quidem hìc sunt „ Orientales Episcopi, pauci verò cum eo: „ facere autem per semetipsum in scriptis „ suam sententiam, & offerre piissimo Domino. Ideò enim & inducias postulasse à sua „ Serenitate, ut intrà eas suam voluntatem „ manifestaret. *Hactenus Acta*. Ex quibus evincitur, suam præsentiam denegasse Vigilium, eò quòd prælibata Synodus fuisset convocata contra inita cum Principe pacta, & non expectatis, nec vocatis Occidentalibus, ac proinde nomen legitimæ Synodi non meruisse.

117 Contendebant porrò Legati, prout prælibata subjungunt Acta, conventum non esse differendum propter absentiam Occidentalium Episcoporum, præcipuè cùm in aliis Synodis œcumenicis vix duo aut tres Occidentis Episcopi interfuissent, nunc verò adesset ipse Vigilius & aliquot Italiæ, Illyrici, & Africæ Sacerdotes. Urgebant insuper illius rescriptum, quo promiserat Eutychio, se cum fratribus unitis de hac re tractaturum, se autem cum illo communione jungi; sed nihil profecerunt, in sua sententia remanente Vigilio: qui in rescripto dato ad Eutychium promisit convenire ad Synodum regularem: *Annuimus*, ait, *ut de tribus Capitulis, ex quibus quæstio nata est, facto regulari conventu, servatâ æquitate, mediis sacrosanctis Evangeliis collationem cum unitis fratribus habeatis*. Hæc autem verba dissimulabant Legati. Cùmque prædicta Synodus nec servatâ æquitate indicta fuerit, nec canonicè congregata, illegitima censebatur ab ipso Vigilio, qua de causa nec per se ipsum, nec per suos Legatos, quemadmodùm in canonicis, & regularibus œcumenicis Synodis fieri consueverat, interesse voluit.

118 Missi pariter fuerunt eàdem de causa ad Vigilium Imperatoris nomine Petrus Magister officiorum & Patricius, Constantinus Quæstor sacri Palatii, Patricius, Liberius, Bellisarius, Cethegus, & Rusticus Patricii, quibus eandem responsionem dedit, nimirum se non posse convenire ad Synodum, & per se solum scripto satisfacturum, ut eadem acta testantur. Qua de causa, licèt sinè Vigilii præsentia, sine aliquo ejusdem Vigilii Legato, acta Synodalia prosecuti sunt. Quare in eadem secunda collatione, scientes Synodi Patres adesse in Regia Civitate Primasium Episcopum Bizacenæ Provinciæ in Africa, Sabinianum Episcopum Zapharennæ, Projectum Episcopum Naisitanum in Illyrico, & Paulum Episcopum secundæ Justinianæ, selegerunt Diogenianum, & Anatolium Episcopos, Ammonium Petrum, & Theodorum presbyterum, qui nomine totius Synodi ad eos pergerent, atque ad Synodum vocarent. Id quod præstiterunt prædicti Legati, sed frustrà, respondentes prælibati Episcopi, se non posse Synodo interesse. Etenim Primasius dixit: *Papa non præsente, non venio*. Sabinianus dixit: *non posse venire, eò quòd non præstò est Archiepiscopus ejus Benenatus*. Projectus ferè simile respondit, & ita Paulus. Sicque se excusantes, ut inquiunt Acta, Synodo interesse noluerunt.

119 Post hæc verò, non ampliùs requisito Vigilio eodem Eutychio, propriâ suâ auctoritate, præsidente, acta Synodalia prosecuti sunt.

ti funt. Quare die VII. Idus Majas habita eft feffio, five collatio tertia, in qua emiffa priùs fidei profeffione, decretum eft, de tribus Capitulis altero die agendum effe: „ De difceptatione autem, *inquiunt Acta*, trium Capitulorum, hoc eft, de Theodoro Mopfuefteno & fcriptis ejus, & de Epiftola, quæ dicitur Ibæ ad Marim Perfam fcripta, & de confcriptis Theodoreti, quæ contra rectam fidem & fanctæ memoriæ Cyrillum, & contra duodecim ejus Capitula expofita funt, pro quibus & interrogavit nos piiffimus, & tranquillimus Imperator, quoniam fpeciali indigent conventu, alio die, Deo adjuvante, conveniamus.

120 Deinde IV. Idus Majas iterum convenientes, celebrata eft quarta collatio. In ea namque recitatæ funt horrendæ blafphemiæ Theodori Mopfuefteni, excerptæ ex diverfis ejus fcriptis, libris, commentariis, explanationibus, aliifque ab eo editis operibus: nec non & impium fidei Symbolum ab eodem conditum, & inde adversùs præfatum Theodorum conclamatum eft: „ Anathema Theodoro Mopfuefteno: Ifte Evangelia reprobavit, ifte difpenfationem injuravit: Anathema illis, qui non anathematizant eum; defenfores ejus Judæi funt: fequaces ejus pagani funt, prout habetur in actis Synodalibus. Quibus abfolutis, dilata eft collatio ad alteram diem.

121 Die itaque VIII. Idus Majas habita eft quinta collatio, ac in ea in medium relata funt fcripta Cyrilli Alexandrini adversùs doctrinam impiam Theodori. Item fragmentum libelli Clericorum Armeniæ & Perfidis, Proclo Epifcopo Conftantinopolitano exhibiti. Fragmentum tomi ejufdem Procli ad Armenos miffum, alterum Rabulæ fragmentum ex Epiftola fcripta ad Beatum Cyrillum. Infuper excerpta ex Hiftoria Ecclefiaftica Hefychii Presbyteri Hierofolymitani, facræ quoque leges Theodofii & Valentiniani promulgatæ adversùs Neftorium & Theodorum, & alios eis adhærentes. Alia item fragmenta aliorum Patrum, nimirum Theophili in Epiftola ad Porphyrium Antiochiæ Epifcopum, Gregorii fcribentis ad Theophilum, Theodoreti etiam diverfis in locis, Epiftola Juftiniani ad Joannem Epifcopum Metropolitanum, cum altera data ad Cofmam Epifcopum Mopfueftenum; & denique Acta Synodi Mopfueftenæ juffu Juftiniani nuper celebratæ. Necnon & auctoritas S. Auguftini, cum altera S. Leonis Magni, quibus Seftilianus Ecclefiæ Africanæ Legatus conatus eft probare poft obitum aliquem condemnari poffe.

122 Quibus recitatis, tranfitus factus eft ad examinanda Theodoreti fcripta, tùm ea, quæ fcripfit adversùs Anathematifmos Cyrilli, tùm quæ in fuis Epiftolis exaravit miffis ad Andream Samofatenum Epifcopum, ad Neftorium poft unionem Orientalium cum Cyrillo, & ad Joannem Epifcopum Antiochiæ. Quæ quidem fcripta rejecta & profcripta funt, laudato tamen Concilio Chalcedonenfi, eò quòd non priùs Theodoretum in communionem recepiffet, quàm ille Neftorium anathematizaffet: „ Sancta Synodus dixit, *inquiunt Acta*: Ex his quæ Theodoretus impiè confcripfit, miranda eft fubtilitas fancti Chalcedonenfis Concilii. Sciens enim ejus blafpemias, priùs quidem multis fæpiùs ufa eft contra eum exclamationibus: poftea verò non aliter eum fufcepiffet, nifi priùs anathematizaffet Neftorium & ejus blafphemias, pro quibus antea fcripfit defendens eas. Cùm itaque & de his, quæ propofita funt, finem acceperunt, alio die de reliquo Capitulo nobis quæftio proponetur. *Hactenus ibi*.

123 Sexta exinde collatio habita eft die XIV. Kalendas Junias, ac in ea in medium allata eft Epiftola Ibæ ad Marim Perfam, & recitata à Theodoro Diacono & Notario. Poftea Callonymus recitavit Epiftolam Procli Epifcopi Conftantinopolitani, datam ad Joannem Epifcopum Antiochenum, cujus initium: *Arbitror te cognofcere, religiofiffime*, ut eâ convinceretur, Ibam poft Ecclefiæ pacem adhæfiffe Neftorio. Item ab eodem Callonymo Diacono & Notario recitata funt gefta aliqua, feu geftorum pars, quæ in Ephefina Synodo habita funt, pro Epiftolis fanctæ memoriæ Cyrilli. Et ita recitatæ funt Epiftola Cyrilli ad Neftorium, cujus initium: *Injurias quidem*. Cœleftini quoque Papæ ad Neftorium data Epiftola, cujus initium: *Aliquantis diebus vitæ noftræ*. Epiftola infuper Synodica Cyrilli & Ecclefiæ Alexandrinæ ad ipfum pariter Neftorium, quæ incipit: *Salvatori noftro*, & cui adjecti funt duodecim Anathematifmi. Porrò fragmentum quoddam Chalcedonenfis Synodi relectum eft, & inde recitata S. Leonis Epiftola, quæ incipit: *Lectis dilectionis tuæ literis*, data ad Flavianum unà cum aliis ejufdem Chalcedonenfis Synodi fragmentis. His peractis, & factâ collatione Epiftolæ Ibæ cum definitione fanctę Chalcedonenfis Synodi, reperta eft prælibatæ definitioni adverfari: quare, ut ipfa oftendunt: „ Omnes Epifcopi clamaverunt: Hæc omnes diximus: Epiftola hæretica eft: Epiftolam, quæ dicitur Ibæ, omnes condemnamus: Iftam omnes anathematizamus: Epiftola aliena Synodo eft: Epiftola contraria definitioni eft: Tota Epiftola hæretica eft: Tota Epiftola blafphema eft. Qui hanc non anathematizat, hæreticus eft: Qui iftam fufcipit, hæreticus eft, Epiftolam definitio fancti Chalcedonenfis Concilii condemnavit. Qui eam fufcipit, non confitetur Deum Verbum hominem factum effe. Qui eam fufcipit, Cyrillum non fufcipit: Definitio Chalcedonenfis Conci-

„ lii Epistolam, quæ Ibæ dicitur, ejecit. „ Unus Nestorius, unus Theodorus: Ana- „ thema Theodoro & Nestorio, & Epistolæ, „ quæ dicitur Ibæ. *Hæc & alia ibi*. Et post has exclamationes, decreta est sessio in alterum diem.

124 Non est hìc prætermittendum quod Eruditi cum Baronio adnotant & Binio, nimirùm Acta hujus Concilii hactenùs edita, alibi mendosa esse, alibi commentitiis scriptis aucta; atque etiam pluribus in locis mutilata existere. Hinc observant, leges Theodosii Imperatoris adversùs prolatas Nestorium, quæ in quinta recitantur collatione, in Codice Theodosiano, atque in Actis Concilii Ephesini aliter se habere. In sexta porrò collatione plura mendacia de Ibæ Epistola & de Chalcedonensi Concilio plura contraria legi; ac illa verba: *Qui est Dominus noster Jesus Christus unus de Sancta Trinitate*, de quibus Eutychiani sub Hormisda Papa diù altercati fuerunt, textui Chalcedonensis Concilii esse superaddita; cujus rei causa totam ferè collationem sextam in magnam suspicionem fraudis, doli, ac surreptionis venire. Notant quoque, Epistolam, quæ sub nomine Theodoreti ad Joannem Antiochenum de obitu Cyrilli gaudentis, recitatam, Theodoreti minimè esse, sed alicujus nebulonis Eutychiani commentum, ac in Actis Concilii intrusam; quoniam, ut testatur Nicephorus, Joannes Antiochenus ante Cyrilli obitum è vivis sublatus est, substituto in ejus locum Domno: & liquet ex Epistola ejusdem Cyrilli ad Domnum Joannis successorem datâ. Denique observant cum Actis septimæ Synodi, & Nicephoro lib. 17. cap. 27. hac in Synodo errores quoque Origenis esse damnatos, cùm tamen in Actis, quæ extant, nec quidem vel levis mentio habeatur.

125 Ab Origenistis primùm falsata existimant, præcipuèque à Theodoro Cæsariensi, qui Synodo interfuit, & qui Origenistis maximè favebat, ac etiam ab ipso Eutychio, qui Concilio præfuit, quem constat & ipsum in errores Origenis incidisse, licèt reprehensum postea à S.Gregorio tunc Diacono & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Apocrisario errorem correxisse, atque in pace obiisse. Secundò à Monothelitis quoque prælibata Acta corrupta fuisse, duplici probant argumento ex Actis sextæ Synodi; quibus primùm refertur, quòd Monothelitæ Epistolam quandam sub Mennæ Constantinopolitani Episcopi nomine ad Vigilium Papam conscriptam, de unica in Christo voluntate ediderint, eamque divulgarint sub titulo quintæ Synodi, quasi ex actis quintæ Synodi deprompta foret; ad quam Stropham detegendam Legati Apostolicæ Sedis in sexta Synodo ostenderunt Actis hujus quintæ Synodi œcumenicæ tres quaterniones (dolo ac fraude Monothelitarum) recenter annexos esse.

126 Deinde dùm in prædicta sexta Synodo legeretur Actio septima quintæ Synodi, inventæ sunt in ea duæ supradictæ Epistolæ, Vigilii nomine inscriptæ, quarum altera ad Justinianum Imperatorem, altera ad Theodoram Augustam data habetur; quibus Vigilius Papa assereret, unam esse in Christo operationem: quæ sine dubio à Monothelitis Sanctissimo Pontifici fuerunt adscriptæ, ut sententiâ Pontificis eorum hæresim de una voluntate & operatione una in Christo confirmarent. Hinc Apostolicę Sedis Legati manifestè demonstrarunt, ejusmodi literas confictas esse & commentitias; cujus rei causâ Act. 14. ejusdem sextæ Synodi anathema dixerunt in eos, qui quoquomodò quintam Synodum corruperunt. Cæterùm germana Acta quintæ Synodi recognovisse S. Gregorium Magnum, & exemplaria misisse ad Reginam Theodolindam Longobardorum, atque ejus filium Adulowaldem, liquet ex lib. 12. Epistola 7. ejusdem Pontificis. *Hæc ex Binio*. Revertendo modò ad Historiam quintæ Synodi.

127 Die VII. Kalendas Junias habita fuit septima collatio: in ea autem, suggerente Constantino Imperatoris Quæstore, per Diodorum Archidiaconum, & Primicerium Notariorum recitatæ sunt Epistolæ illæ Vigilii, datæ ad Sebastianum & Rusticum Ecclesiæ Romanæ Diaconos, & aliæ datæ ad Aurelianum, sive Auxanum Episcopum Arelatensem, supra à nobis recensitæ. Hac enim viâ Imperator & Concilium prætexerunt arguere Vigilium prævaricationis, quasi antea tria Capitula damnasset, quæ postea defendebat. Cùm tamen constet Vigilium non damnasse Sebastianum & Rusticum, quia præcisè tria Capitula defendebant, sed quoniam contra ejus judicatum agebant, quo indictum fuerat silentium usque ad Synodum Generalem. Exinde verò ex Actis Antiochenæ Synodi recitatum fuit, quòd Nestoriani sibi Theodoretum tanquàm suum vendicarent, ejusque imaginem currui impositam, cum triumpho & Psalmorum Canticis in Civitatem Cyri solemni ritu introduxerunt. Quibus peractis, dilata est sessio, sive collatio in alteram diem proferenda de tribus Capitulis sententia.

128 Itaque IV. Nonas Junias habitâ VIII. & ultimâ collatione, Collonymus Diaconus & Notarius nomine totius Synodi sententiam pronunciavit adversùs Theodorum Mopsuestenum, Ibæ Epistolam & Theodoreti scripta adversùs Cyrillum, adjectis anathematismis contra Nestorii & Eutychetis hæreses, adversùs tria Capitula. In ea namque post plura recitatum est.

129 „ Repetitis igitur omnibus, quæ „ apud nos acta sunt, iterum confitemur, „ quòd suscipimus sanctas quatuor Synodus, „ idest Nicenam, Constantinopolitanam, „ Ephesinam primam & Chalcedonensem, & quæ

„ quæ pro una, eademque fide definierunt, „ prædicavimus & prædicamus. Eos autem, „ qui hæc non suscipiunt, alienos Catholicæ „ Ecclesiæ judicamus. Condemnamus autem & anathematizamus una cum omnibus „ aliis hæreticis, qui condemnati & anathematizati sunt à prædictis quatuor sanctis „ Conciliis, & à sancta Catholica & Apostolica Ecclesia, & Theodorum, qui Mopsuestiæ Episcopus fuit, & impia ejus conscripta, & quæ impiè Theodoretus scripsit „ contra rectam fidem, & contra duodecim „ Capitula Sancti Cyrilli, & contra Ephesinam primam Synodum, & quæ ad defensionem Theodori & Nestorii ab eo scripta „ sunt.

130 „ Super hæc anathematizamus & „ impiam Epistolam, quam dicitur Ibas ad „ Marim Persam scripsisse, quæ denegat, „ Deum Verbum de sancta Dei Genitrice & „ semper Virgine Maria incarnatum, hominem factum esse, & sanctæ memoriæ Cyrillum, qui rectè docuit, tanquam hæreticum, & similiter Apollinario scribentem, „ criminatur, & inculpat quidem Ephesinam „ primam Synodum, tanquam sine examinatione & quæstione Nestorio ab ea deposito, & duodecim Sancti Cyrilli Capitula „ impia & contraria rectæ fidei vocat; defendit autem Theodorum & Nestorium, & „ impia eorum dogmata & conscripta.

131 „ Prædicta igitur tria Capitula anathematizamus, idest Theodorum impium „ Mopsuestenum cum nefandis ejus conscriptis, & quæ impiè Theodoretus conscripsit, „ & impiam Epistolam, quæ dicitur Ibæ, & „ Defensores eorum, & qui scripserunt vel „ scribunt ad defensionem eorum, vel recta „ ea dicere præsumunt, vel omninò impietatem eorum, nomine sanctorum Patrum, „ aut sancti Chalcedonensis Concilii defenderunt, aut defendere conantur. *Hactenus sententia*.

132 His habitis adjecti sunt & Canones ad fidei dogmata pertinentes, numero XIV. cum suis anathematismis, exinde subscripserunt Eutychius Patriarcha Constantiaopolitanus, Apollinarius Patriarcha Alexandrinus, aliique Episcopi, omnes numero centum quinquaginta, & absoluta est Synodus quinta œcumenica.

133 Atqui aliter in suo constituto pronunciavit Vigilius Papa, qui licèt copiosè scripta Theodori refutaverit, personam tamen damnare noluit, quemadmodùm & Synodus Chalcedonensis neque damnaverat: cujus ratio erat, eos, quos constat decessisse in communione, non esse post obitum damnandos: id quod probavit auctoritate S. Leonis Magni, qui scribens ad Theodorum Episcopum Ferolivienſem, dicit: *Non necesse est nos eorum, qui sic obierunt, merita actusque discurrere; cùm Dominus Deus noster, cujus judicia nequeunt comprehendi, quod Sacerdotale mysterium implere non poterat suæ justitiæ reservavit*. Confirmans hoc idem testimonio Gelasii ad Episcopos Dardaniæ, & in Actis Synodalibus in causa Miseni Episcopi Cumani. Usus insuper est testimonio Dionysii Alexandrini, in causa Nepotis erroris Millenariorum auctoris, apud Eusebium in Ecclesiastica historia: & inde concludit, dicens, Theodorum in vita minimè à Patribus damnatum, non esse post obitum damnandum.

134 Similiter de Theodoreto pronũciavit, superfluum esse ad exprobrationem Theodoreti tendere, unà semel, quod ejus scripta adversùs Cyrillum damnentur: cùm Cyrillus ipse & Synodus Chalcedonensis nihil aliud ab ipso Theodoreto exegerint, quàm ut Nestorio anathema diceret: etenim post plura de hac quæstione allata, ait: „ Hac ergò rerum „ veritate perpensâ, statuimus, atque decernimus, nihil in injuriam atque obtrectationem probatissimi in Chalcedonensi Synodo viri, hoc est Theodoreti Episcopi Cyri, sub taxatione nominis ejus à quoquam „ fieri vel proferri: sed, custoditâ in omnibus „ personæ ejus reverentiâ, quæcumque scripta, vel dogmata ejus cujuslibet nomine „ prolata sceleratorum Nestorii atque Eutychetis manifestantur erroribus consonare, „ anathematizamus, atque damnamus.

135 Denique, de Epistola Ibæ ad Marim Persam, pronunciavit, nihil esse retractandum post Synodum Chalcedonensem, in qua nihil contra Ibam, nec contra ejus Epistolam pronunciatum fuerat. In fine porrò sui constituti, sic constituit: „ His igitur à nobis „ cum omni undique cautela atque diligentia propter servandam inviolabilem reverentiam prædictarum Synodorum, & earundem venerabilium constituta dispositis, „ memores scriptum esse, terminos Patrum „ nostrorum nos trascendere non debere, statuimus & decernimus, nulli ad ordines & „ dignitates Ecclesiasticas pertinenti licere „ quidquam contrarium his, quæ præsenti asseruimus vel statuimus constituto, de sæpe „ dictis tribus capitulis aut conscribere, vel „ proferre, aut componere, vel docere, „ aut aliquam post præsentem diffinitionem movere ulteriùs quæstionem. Si „ quid verò de iisdem tribus Capitulis, „ contra hæc, quæ hic asseruimus vel statuimus, nomine cujuscumque ad ordines & „ dignitates Ecclesiasticas pertinẽtis factum, „ dictum, atque conscriptum est, vel fuerit, & à quolibet ubicumque repertum, „ hoc modis omnibus ex auctoritate Sedis „ Apostolicæ, cui per gratiam Dei præsidemus, refutamus. *Hactenus Vigilius*, qui & se subscripsit, & subscripserunt Episcopi, qui cum eo erant numero sexdecim, unus Archidiaconus, & duo Diaconi. Datum est præfatum constitutum, pridie Idus Majas,

Anno Imperii Justiniani XXVII. post Basilii Viri clarissimi Consulatum Anno XII. Dùm reliqui Orientales Synodum cādem de causa habebant.

136 Adnotat Baronius ad Annum DLIII. sub num. 20a. Vigilii constitutum exhibitum fuisse coram universa Synodo collat. 5. relectum postea, atque refutatum collat. 6. cui assentitur Binius: quoniam, inquit, in prælibata sexta collatione à Vigilio allegatæ in suo constituto in defensam trium Capitulorum rationes, fuerunt examinatæ, discussæ, ac denique rejectæ. At Petrus de Marca in sua de decreto Vigilii Dissert. sub num. 12. dissentitur, aitque ex hac Baronii opinione non leve Novatores argumentum sumere posse adversùs Pontificiam auctoritatem, cujus scripta in Synodo non solùm discuti, sed etiam refutari, ex hoc probare possunt, & definitionem illius decreti contrariam cum anathemate proferri. Ac ideò ait, rationes adductæ in sexta collatione pro Epistola Ibæ, atque refutatæ, utpotè notissimæ jam, licèt quoque allegatæ in constituto Vigilii, non ab eo constituto fuerunt depromptæ, quo non indigebant, ut eis innotescerent, pluriès olim examinatis, atque discussis sex vel septem ante annis, ut ex Facundi Hermaniensis scriptis fit manifestum.

137 Cæterùm scrupulum Petri de Marca facilè diluitur, si dicatur, nullatenùs à Vigilio exhibitum fuisse suum Synodo constitutum, atque illius examini subjecisse. Etenim non promisit Vigilius suam sententiam scripto tradere Synodo, benè verò Imperatori. Et ita testantur Legati ad eum missi, referentes collat. 2. *Ille verò respondit, non posse unà nobiscum convenire, eò quòd plurimi quidem hìc sunt Orientales Episcopi, pauci verò cum eo, facere autem per semetipsum in scriptis sententiam suam, & offerre piissimo Domino*. Et in ipso Constituto fatetur, coactum ab Imperatore id se fecisse: „ Ideòque, *inquit*, „ cùm fratres nostri, neque exæquato nobiscum numero residere, neque in scriptum, „ quę ageremus, vel tractaremus, redigi paterentur, tanquàm (quod absit) non convenientia rectitudini loqueremur, quæ scribere timeremus. Et insuper gloriosissimis „ ad nos Procéribus destinatis insisteret vestra clementia, nostrum de trium Capitulorum negotio quàm celerrimè proferre debere responsum, nec sic destitimus vestræ „ obedire velle clementiæ. *Hæc ibi*. Porrò liquet etiam, prælibatum constitutum, non Synodo directum, sed Imperatori: *Gloriosissimo & clementissimo filio Justiniano Augusto Vigilius Episcopus*, ut pręsefert titulus. Et in fine: *Ecce*, inquit, *Venerabilis Imperator luce clariùs demonstratur, bonæ nos semper habuisse in sanctorum quatuor Synodorum reverentia, voluntatem, & quæcumque à Sanctis Patribus in eisdem considentibus definita vel statuta, sive judicata sunt, intemerata permanere*.

138 Constat ergò prælibatum constitutum exhibitum fuisse Imperatori, cujus jussu coactus insuper ediderat Vigilius, nullo modo Synodo, pręcipuè quam illegitimam & non regularem, utpotè contra pacta conventa ab Imperatore coadunatam, agnoscebat. Est ergò probabile, stante Baronii sententiâ, ab ipso Imperatore fuisse exhibitum Concilio, & illius examini subjecisse. Non est autem ex hoc ansam prębere Novatoribus insurgendi adversùs Pontificiam auctoritatem, unà semel quod constat, non jubente, neque consentiente Vigilio, sed propriâ Principis voluntate pręfatum constitutum exhibitum fuisse Synodo, atque Episcoporum censuræ & examini subjectum: hanc auctoritatem sibi contra jus præfata Synodo, ut Imperatori acquiesceret, arrogante.

139 At instat Petrus de Marca, Vigilii sententiam, utpotè alienam à Principis instituto, non esse probabile, ab eodem Principe fuisse Synodo oblatam: „ Promulgatio Con„ stituti, *ait*, aliena fuisset ab instituto & „ prudentia Imperatoris, qui damnationi „ trium Capitulorum, cùm totus incumbe„ ret, non debuit suis votis officere, Vigilii „ auctoritate prolatâ, quæ desiderium illius „ improbaret. Imò verò, ut faciliùs obtine„ ret quem sibi proposuerat eventum, neù „ quis expectaret quid Principi Vigilius re„ spondisset, quemadmodùm pollicitus erat „ se facturum, per Constantinum sacri Palatii „ Quęstorem Justinianus Synodo suggessit, „ Vigilii mentem satis explicatam esse ex iis, „ quæ sępiùs hac de re docuerat cùm scriptis, „ tàm viva voce. Et ut sacrum conventum „ ad damnationem trium Capitulorum animaret, literas ea de re à Vigilio scriptas „ ad Aurelianum Arelatensem, & ad Valentinianum Scythię Episcopum, & sententiam ab eodem Pontifice latam adversùs „ Rusticum & Sebastianum Diaconos suos „ trium Capitulorum fautores, è Latina in „ Gręcam linguam versas legendas exhiberi „ ab eodem Quęstore curavit. *Hæc Petrus de Marca*.

140 Verùm ad impugnandam hac in re Baronii sententiam, non adeò efficacia mihi videntur. Etenim Justinianus ab incœpta Synodo, ut Patres ad damnationem trium Capitulorum animaret in suis literis ad eos datis, atque in prima collatione recitatis, fassus est, Vigilium jam tria verbo & scripto Capitula damnasse: *Et Vigilio*, inquit, *enim religiosissimo Papæ antiquioris Romæ, cùm pervenisset ad hanc Regiam Civitatem, de tribus Capitulis subtiliter omnia manifestavimus, & interrogavimus eum quid de hoc causa sapit. Et ipse non semel, nec bis, sed etiam sæpiùs in scriptis anathematizavit tria Capitula*. Hęc Justinianus. Id, quod conatur ostendere ex literis

teris ejusdem Vigilii datis ad Aurelianum Arelatensem ad Valentinianum Episcopum de Tomis in Scythia, & ex sententia pronunciata adversùs Rusticum & Sebastianū: Quare, nisi aliâ accedente causâ superfluum fuisset repetere lectionem literarum Vigilii in collatione septima: cùm ex notitia earundem literarum ab exordio Synodi ab Imperatore expositâ, satis animati essent Patres ad damnationem trium Capitulorum exemplo allegato à Principe Vigilii.

141 Itaque probabilius mihi videtur Justinianum exhibuisse Synodo constitutum Vigilii ab Episcopis examinandum, ut hac viâ à Synodo reprobatum, rationabiliùs posset adversùs Vigilium insurgere. Neque enim Imperator timebat Episcopos, cognitâ Vigilii sententiâ, Vigilio adhæsuros, quos sciebat maximè adversari præfatis Capitulis, & suæ favere opinioni. Certus quidem erat de Patrum mente, cùm selegisset, ut præfati sumus, eos solos Episcopos ad Concilium celebrandum, quos sibi favorabiles agnoverat. Quarè recitato constituto Vigilii in sexta collatione, atque refutato & improbato, ut Patrum sententiam velut æquam ostenderet, jussit, ut prælibatæ Vigilii literæ, & sententia adversùs Rusticum & Sebastianum in septima recitarentur collatione, ut hac viâ Vigilium prævaricationis argueret, qui constituto aliter quàm antea decernebat, prout optimè observat idem Baronius.

142 Utcumque res se habuerit, hoc unum certum est, Vigilium statim Acta Concilii, sententiamque adversùs tria Capitula in ea Synodo pronunciatam minimè approbasse; cujus rei causâ indignatus Justinianus, tùm Vigilium, tùm Episcopos ei adhærentes in exilium amandari jussit, prout apertis verbis scribit Anastasius in vita Vigilii. Indicat & Liberatus in Breviario cap. ult., licèt tempus non adnotet, per illa verba: *Cætera verò quæ subsequentur in Episcopis & catholica Ecclesia ab eodem Principe facta sunt, quomodò consentientes Episcopi in trium damnationem Capitulorum, muneribus ditabantur, vel non consentientes depositi, in exilium missi sunt, vel aliquà fugà latitantes, in angustiis fœlicem exitum susceperunt, quoniam nota sunt omnibus, puto nunc à me silenda*. Isidorus in lib. de Viris Illustribus cap. 18. agens de Justiniano, tradit Justinianum rescripsisse contra Episcopos Africanos, & Illyrici in causa trium Capitulorum: *Condidit quoque*, inquit, *& rescriptum contra Illyricanam Synodum, & adversùs Africanos Episcopos, in quo tria Capitula damnare contendit*. Porrò cap. 25. scribit, Victorem Episcopum Africanum exilium passum eâdem de causa, inquiens: *Victor pro defensione trium Capitulorum à Justiniano Augusto exilio in Ægyptum transportatur*. Facundum quoque Hermianensem Episcopum in Africa quæsitum ad pœnas, eò quòd quàm disertissimè pro tribus Capitulis scripsisset, & captantem latebras evasisse, constat ex libro ab eo edito adversùs Marcianum. Hoc pacto crudele schisma exortum est inter Orientales & Vigilium atque Ecclesiam Occidentalem, & adversùs Apostolicam Sedem.

CAPUT III.

De confirmatione quintæ Synodi, & sedato Orientalium Schismate.

143 HAnc Synodum confirmatam Sedis Apostolicæ auctoritate, atque ita œcumenicæ Synodi necnon & auctoritatem recepisse, constans est omnium Scriptorum consensus. Græci Scriptores in eo etiam consentiunt, quòd ab ipsomet Vigilio fuerit primùm confirmata, de qua Photius in libello de Synodis ità scriptum reliquit: „ Sanctum & œcumenicum quintum „ Concilium, magnam Constantini Civi„ tatem, sacrum sibi Templum consecravit, „ centum sexaginta quinque Episcoporum „ præsentiâ & concursu confirmatum, qui„ bus præfuerunt Mennas primùm, deinde „ Eutychius, qui ex successione ipsius Re„ giæ Civitatis Archiepiscopalis rexerunt „ clavos, & Vigilius Romæ Episcopus (qui „ in Civitate quidem erat, sed Concilio non „ aderat; & quamvis ad sacri Cœtus conven„ tum promptus non esset, communem ta„ men Patrum fidem libello comprobavit) & „ Apollinaris Alexandriæ, Domnusque An„ tiochiæ Archiepiscopi, & Dydimus & Eva„ grius, Eustochii Hierosolymorum Episco„ pi vicem gerentes: *Hactenus Photius*: Nilus verò tradit Vigilium eidem Synodo præfuisse: *Præerant*, ait, *Synodo Vigilius Papa Romæ, Eutychius Constantinopolis, Apollinaris Alexandriæ, Domnus Antiochiæ, & Damianus Hierosolymorum*. Sed falsò de Vigilio hoc asserit, satis enim liquet nullatenùs præfuisse, nec Synodo interfuisse. Id quod etiam adnotatur in Libello Synodico, licèt etiam ibi falsò dicatur, Vigilium incursionis Gothorum causâ Bizantium appulisse.

144 Evagrius quoque lib. 4. hist. cap. 17. testatur Vigilium Synodum confirmasse: *Vigilius autem*, inquit, *per litteras consensit Concilio, non tamen interesse voluit*. Ita pariter Nicephorus lib. 17. hist. cap. 27. & 28. Eustathius in vita Eutychii, Cedrenus & Zonara, aliique perplures Græci constanter scribunt. Petrus de Marca in præcitata Dissert. de Vigilii decreto refert collectionem Canonum Arabicorum ad usum Ecclesiæ Alexandrinæ, In qua scriptum reperiri ait: „ Excommu„ nicavit Synodus & vivos & mortuos, quod „ antea non præstitum, nisi in illos solos, fa„ ctumque hoc Patriarchâ Romano sciente,

qui

„ qui & confirmavit, & scripto ad Imperato-„ rem dato, fidem suam professus est. *Hæc ibi*. Aliud porrò monumentum affert ex Historia Ecclesiastica Arabica Ibæ Patriarchæ, ubi pariter agens de Synodo quinta Constantinopolitana, ait: *Romanus Patriarcha præsens Synodo nec adivit, nec Legatum misit sed consensum præbuit, dictaque Patrum suscepit*.

145 Itaque concordant etiam Latini scriptores in hac eàdem sententiâ, quod nimirum Vigilius Synodo tandem consenserit, in hoc tamen discrepant, quod Græci fateri videntur, statim absolutâ Synodo, ei consensisse Vigilium, eò vel maximè, quòd Eustathius cit. in vita Eutychii agens de hac Synodo cap. 23. ubi eùm quatuor Patriarchas, Vigilium scilicet Romanum, Eutychium Constantinopolitanum, Domninum Antiochenum, & Apollinarem Alexandrinum, tempore quintæ Synodi in Regia Urbe fuisse, præmisisset, subjungit: „ Cùm igitur ex quatuor Pastorũ concor-„ dia rectoque sensu factum esset unum ovi-„ le, atque unus Pastor, & omnis Disciplinę „ moderatio, per Sacerdotes & Sacerdotum „ Præsules conquievisset, discesserunt ad suas „ singuli Civitates, & populos magno cum „ gaudio. *Hæc ibi*. Ex quo testimonio etiam Natalis Alexander in dissert. 3. Sæculi VI. articul. 3. in eam descendit sententiam, ut Vigilius statim Synodo adhæserit: „ Concor-„ des autem non fuissent, *subinfert Natalis*, „ quatuor Patriarchæ, si Vigilius à cæteris „ dissensisset, nec Synodum Constantinopo-„ litanam, & factam in ea trium Capitulo-„ rum damnationem approbasset. Major au-„ tem Eutychio coævo Auctori & oculato „ testi fides adhibenda est, quàm Anastasio „ Bibliothecario, qui Vigilium in exilium „ à Justiniano pulsum scribit, quòd Synodi v. „ decreta recipere noluisset. *Hæc Natalis Alexander*.

146 Confirmat hoc auctoritate Cyrilli Scythopolitani in Vita S. Sabę, laudatâ Act. I. septimæ Synodi, ubi ait: „ Itaque eum „ sancta universalis quinta Synodus Con-„ stantinopoli esset congregata, communi & „ generali anathemate rejecti sunt Origenes, „ Theodorus Episcopus Mopsuestiæ, & quæ-„ cunque ab Evagrio, & Didymo dicta sunt „ de præexistentia: Probarunt autem id qua-„ tuor Patriarchæ præsentes. *Hactenus Cyrillus*. Et Natalis sic concludit: *Itaque Vigilius quintam Synodum approbavit, antequàm Constantinopoli discederet. Non est igitur in exilium ob pertinacem ejus improbationem deportatus*. Hæc & alia in suę sententiæ confirmationem exhibet Natalis Alexander.

147 At Baronius à Græcorum sententia discedens, in eâ est opinione, ut non statim Vigilius Synodo adhæserit, cujus rei causâ passum fuisse exilium firmat; etenim sub Anno Domini DLIII. num. 223. sic ait: „ Mihi „ verosimile non fit, ut vel pendente Syno-„ do, vel statim ut est absoluta, id Vigilius „ fecerit, tùm ex his, quæ dicta sunt de ejus „ exilio mox secuto, tùm etiam, quod si ve-„ rum esset, tunc per literas assensum Vigi-„ lium tribuisse, utique literæ tanto emendi-„ catæ labore, atque industria Actis fuissent „ intextæ, & plurima eorum exemplaria ex-„ scripta, notaque facta omnibus tùm Orien-„ talis, tùm Occidentalis Orbis Ecclesiis. *Hactenus ibi Baronius*, qui postea sub Anno Domini DLIV. num. 4. suam aperit opinionem, & relato prius Anastasii testimonio de liberato Vigilio ab exilio rogatu Narsetis exercitus Italiæ Ducis, subjungit: „ Hæc „ autem, quæ de Vigilii liberatione & alio-„ rum ab exilio dicta sunt, licèt Anastasius „ facta tradat, rogante Narsete exercitus in „ Italia Duce, tamen & tunc accidisse puta-„ mus, ut Vigilius Papa assensus fuerit Im-„ peratori, recedensque à sua sententia, quam „ constituto edito declaraverat, quintam „ Synodum comprobarit. *Hæc Baronius*.

148 Nec longè ab hac abest opinione Binius in notis ad v. Synodum, ubi Græcorum opinionem Evagrii, Nicephori, Cedreni, Zonaræ, atque Photii, asserentium statim per literas Vigilium adhæsisse Synodo, refutat ex eo quod nulla superfuisset Imperatori causa mittendi in exilium ipsum Vigilium, unà semel quòd cum aliis Synodum approbasset: & indè subjungit: „ Itaque veriùs esse „ existimo, quod Vigilius tùm demum, abro-„ gato, quod prius pro defensione trium Ca-„ pitulorum fecerat, constituto, hanc Syno-„ dum suo decreto, suàque auctoritate Pon-„ tificiâ confirmaverit, quando vindicata „ Italia per Narsetem à Gothis, anno primo „ post absolutum Concilium œcumenicum, „ ab exilio solutus ab Imperatore acerrimo „ trium Capitulorum hoste & impugnatore, „ muneribus, donis, ac privilegiis ornatus, „ in Italiam redire, permissus fuit. *Hactenus Binius*.

149 Cæterum per Literas assensisse Vigilium, id quod multis sæculis fuit Latinis ignoratum, certum facit ipsum decretum è latebris erutum, & è Regia christianissimi Regis Bibliotheca in lucem editum, studio Illustrissimi Archiepiscopi Petri de Marca: exscriptum autem est ex volumine, quod calamo exaratum servabatur in veteri Bibliotheca Romanæ Ecclesiæ, jam inde ab anno septingentesimo quinquagesimo tertio exscriptum à Leone Cinnomo viro Græco, Anno Domini MCCLXXVI. & ab eodem repositum in Bibliotheca Imperatoria Græcorum, cum aliis pluribus, & præsertim Actis v. Synodi, cui subjuncta fuit. Datum porrò est Eutychio Patriarchæ Constantinopolitano, quod ita se habet.

Di-

Dilecto Fratri Eutychio Vigilius.

150 „ Scandala, quæ humani generis inimicus in universo mundo excitavit, nullus „ ignorat adeò, ut unumquemque propositum „ suum ad subvertendam Dei Ecclesiam per „ universum orbem diffusam, quocumque „ modo implere satagentem, non tantùm suo „ nomine, sed etiam nostro, atque aliorum, „ diversa tùm loquendo, tùm scribendo com„ponere impulerit: in tantum ut nos ipsos „ unà cum fratribus, & Coepiscopis nostris, „ in Urbe regia degentes, & æquali reveren„tià quatuor Synodos vindicantes, & in una „ eademque quatuor illorum Synodorum fi„de sincerè persistentes, cavillationibus, „ versutiis & dolo malo ab iis dividere cona„tus fuerit; itaut nosmetipsi, qui ejusdem „ cum illis eramus, & sumus de fide senten„tiæ, in superhabita dilectione fraterna in „ discordia abjerimus.

151 „ Sed quoniam Christus Deus no„ster, qui est lux vera, quem tenebræ non „ comprehendunt, omni confusione à menti„bus nostris remotâ, universum orbem & „ Ecclesiam ad pacem revocavit, itaut quę à „ nobis definiri debent, revelante Domino, „ & veritate investigatâ salubriter impleta „ sunt. Idcircò sciat vestrùm universa fra„ternitas, quòd quatuor Synodos, hoc est „ Nicænam, Constantinopolitanam, Ephe„sinam primam, & Chalcedonensem, unà „ cum iisdem fratribus nostris, in omnibus „ suscipimus, & devotà mente veneramur, „ atque unanimiter servamus. Et si qui eas„dem sanctas Synodos in omnibus, quæ ab „ ipsis de sancta fide definita sunt, non sequun„tur, eos à cœtu sanctæ & catholicæ Eccle„siæ alienos judicamus. Quapropter desi„derantes ea scire fraternitatem vestram, „ quæ à nobis facta sunt, his nostris literis „ ipsi manifestum facimus.

152 „ Quoniam nulli dubium est, quot „ quantaque mota sunt, ob tria Capitula, „ hoc est de Theodoro olim Mopsuestiæ „ Episcopo, ejusque scriptis, quin etiam de „ scriptis Theodoreti, & de Epistola, quæ di„citur scripta ab Iba ad Marim Persam: & „ quàm diversa de tribus illis Capitulis dicta „ atque conscripta sunt. Ideo si in omni ne„gotio sapientiæ ratio postulat, ut id, de „ quo quæritur, retractetur, neque pudori es„se debet, cùm ea, quæ ab initio omissa, stu„dio deinde veritatis inveniuntur, in pu„blicum eduntur, quantò magis Ecclesiasti„cis disceptationibus convenit, eandem ra„tionem in illis quoque observari? Præci„puè cùm manifestum sit, Patres nostros, & „ maximè Beatissimum Augustinum, qui in „ Divinis Scripturis claruit, Romanæ elo„quentiæ Magistrum, propria scripta retra„ctasse, dictaque sua correxisse, atque illa, „ quæ omiserat, ac deinde invenerat addi„disse. Nos quoque similiter illis exemplis „ incitati, in controversia trium Capitulo„rum supra memoratorum, nunquam desti„timus, quin investigaremus quid de prædi„ctis tribus Capitulis in Patrum nostrorum „ literis veriùs inveniri posset.

153 „ Undè patuit reverà, dictis Theo„dori Mopsuestiæ sermonibus, qui ubiquè „ redarguuntur, pleraque contraria rectæ „ fidei & doctrinis Sanctorum Patrum con„tineri; quare ipsi Sancti Patres adversùs „ eum scribentes, tractatus suos ad Sanctæ „ Ecclesiæ eruditionem reliquerunt. Etenim „ inter cæteras ipsius blasphemias apertè ip„sum dixisse invenimus, alium esse Deum „ Verbum, & alium Christum, à passioni„bus animæ, & concupiscentiis carnis ve„xatum, & paulatim à minoribus receden„tem ad meliora per profectum operum per„venisse, & conversatione irreprehensibi„lem factum. Et ut nudum hominem ba„ptizatum fuisse, in nomine Patris & Filii „ & Spiritus Sancti, & per baptisma gratiam „ Sancti Spiritus accepisse, & adoptionem „ promeritum. Et ad exemplum imaginis „ Imperatorię, ob personam Dei Verbi Chri„stum adorari. Et post Resurrectionem im„mutabilem cogitationibus & omninò im„peccabilem factum. Præterea dixit, eam „ unionem Dei Verbi factam fuisse ad Chri„stum, qualem Apostolus dixit de viro & „ muliere: *Erunt duo in carne una*. Et quòd „ post Resurrectionem, cum insufflasset Do„minus Discipulis, & dixisset: *Accipite* „ *Spiritum Sanctum*, non dedit illis Spiri„tum Sanctum. Similiter hoc quoque au„sus est dicere, quòd confessionem, quam „ Thomas edidit, attrectans manus & latus „ Domini post Resurrectionem, dicens: *Do„minus meus & Deus meus*, non ad Christum „ retulit (neque enim Theodorus ait, Chri„stum esse Deum) sed propter miracula Re„surrectionis stupentem Thomam laudasse „ Deum, eaque verba dixisse. Quod autem „ pejus est, in interpretatione, quam scilicet „ ad Apostolorum acta idem Theodorus scri„psit, similem fecit Christum Platoni & „ Manichæo & Epicuro & Marcioni, dicens, „ quoniam sicut illorum singuli ex proprio „ dogmate, cujus auctores fuerunt, suos „ Discipulos appellavere Platonicos & Ma„nichęos & Epicureos atque Marcionistas, „ eodem modo Christus dogma inveniens, ex „ eo Christianos appellavit.

154 „ Propterea igitur agnoscat univer„sa Ecclesia catholica, nos justè & irrepre„hensibiliter ad ea, quæ hac nostrâ constitu„tione comprehenduntur, devenisse. Undè „ condemnamus & anathematizamus unà „ cum aliis omnibus hæreticis, qui (ut ma„nifestum est) damnati & anathematizati „ sunt à prædictis sanctis quatuor Synodis,

&ab

„ & ab Ecclesia catholica, Theodorum olim „ Mopsuestiæ Episcopum & impia ejus scri- „ pta; nihilominùs ea quoque, quæ à Theo- „ doreto scripta sunt contra rectam fidem, & „ contra duodecim Capitula Sancti Cyrilli, „ & contra Synodum Ephesinam primam, „ quæque ab eo scripta sunt pro defensione „ Theodori & Nestorii. Prætetea anathema- „ tizamus & condemnamus Epistolam ad „ Marim Persam hæreticum, quæ ab Iba „ scripta dicitur, quæ Christum Verbum ex „ Sancta Deipara & semper Virgine Maria „ incarnatum, hominem factum esse negat, „ nudum verò hominem ex ea natum, quem „ Templum vocat, itaut ex hoc intelligitur „ alium esse Deum Verbum, & alium Chri- „ stum: Sanctum verò Cyrillum rectæ fidei „ Magistrum, & præconem ut hæreticum, & „ similia Apollinario scribentem calumnia- „ tur, & reprehendit primam Ephesinam Sy- „ nodum, quasi absque judicio & inquisitio- „ ne Nestorium damnaverit, tùm Capita „ duodecim S. Cyrilli impia, & rectæ fidei „ contraria appellat eadem Epistola; defen- „ dit autem Theodorum & Nestorium, & im- „ pia eorum dogmata atque scripta.

155 „ Prædicta itaque tria Capitula ana- „ thematizamus & condemnamus, scilicet „ impium Theodorum Mopsuestiæ, unà cum „ impiis ejus scriptis; Et quæcumque impiè „ Theodoretus scripsit, atque etiam Episto- „ lam, quæ dicitur ab Iba scripta fuisse, qua „ superiùs dictæ prophanæ blasphemiæ com- „ prehenduntur. Quin etiam quemcumque, „ qui crediderit, aliquo ullo tempore ea Ca- „ pitula debere suscipi aut defendi, vel co- „ natus fuerit hanc præsentem condemnatio- „ nem subvertere, simili anathemati subji- „ cimus. Quoscumque verò, qui rectam „ fidem servantes, à dictis Synodis prædica- „ tam, memorata tria Capitula condemna- „ verunt, vel etiam condemnant, fratres & „ consacerdotes esse definimus. Quæ verò „ aut à me, aut ab aliis ad defensionem præ- „ dictorum trium Capitulorum facta sunt, „ præsentis hujus scripti nostri definitione, „ evacuamus. Absit enim ab Ecclesia catho- „ lica, ut aliquis dicat omnes superiùs com- „ prehensas blasphemias, à prædictis quatuor „ Synodis, aut ab una ipsarum susceptas „ fuisse, vel eos, qui similia sentiunt & se- „ quuntur. Apertissimum autem est, quòd à „ memoratis Sanctis Patribus, & maximè à „ sancta Synodo Chalcedonensi, nullus, de „ quo esset suspicio, admissus est, nisi qui „ rejecisset superiùs comprehensas blasphe- „ mias, aut illis similia, vel hæresim, de „ qua fuit suspectus, vel blasphemias dene- „ gavisset & condemnasset, in quorum suspi- „ cionem venit. *Hactenus Decretum. Sub- „ scriptio*. Deus te servet incolumem, frater „ honoratissime. Data ante sextum Idus De- „ cembris, Imperii Domini nostri Justiniani „ æterni Augusti Anno XXVII., post Con- „ sulatum Basilii viri clarissimi Anno duo- „ decimo.

156 Ex hoc itaque decreto constat Vigilium quintam Synodum recepisse atque confirmasse; in eo namque & ipse tria Capitula damnat, quatuor Synodos recipit, prout decreverant quintæ Synodi Patres, eosque sic credentes, & definientes, fratres & consacerdotes suos esse pronunciat, idest suæ communionis esse, declarat. Quod Vigilii decretum non fuit à Græcis ignoratum, immo relatum ab eis ad calcem Actorum quintæ Synodi, ut exscriptor antiquus explicat, & ex ipso Codice liquet, ad cujus finem habetur apposita: immò & ex ipso Epistolæ titulo, quod ita se habet: *Vigilii Epistola ad Eutychium, & ad præjacentem sanctam Synodum*, constare potest, ut monet Petrus de Marca in præfata Dissertat. de Vigilii decreto num. 15. Hac ergò de causa universi Græci Scriptores, ut Evagrius, Cedrenus, Zonaras, Nicephorus & alii supra recensiti, testantur Synodum quintam à Vigilio confirmatam, etsi eidem non interfuisset.

157 Verùm apud Latinos in oblivionem venit, eò quòd in Actis latinis ejusdem Synodi prælibatum decretum, sive Vigilii Epistola minimè relata fuerit: causam hujus reddit idem Petrus de Marca sub num. 21. nimirùm, quod Acta Græca, statim post damnata Capitula, versa sunt in Latinam Linguam, Vigilio tradita, ut deliberare posset de illorum approbatione vel rejectione. Et nemini curæ fuit, *inquit*, Actis Latinis Epistolam Vigilii adiicere; cùm satis videretur, ad exemplum cæterarum Epistolarum Pontificiarum, hanc regestis contineri Vigilii: quorum tamen cùm sit facta jactura, istam quoque Epistolam intercidere necesse fuit. Dubitari minimè potest, *subjungit*, quin statim interpretationem Latinam aggressus fuerit aliquis utriusque linguæ peritus, ad usum Vigilii & Occidentalis Ecclesiæ, cùm id in more positum fuisse doceant veteres interpretationes Anathematismorum Ephesinæ Synodi, & integræ Chalcedonensis, atque sextæ Synodi. In hac verò causa omninò maturanda erat Latina interpretatio, ut possent Acta Vigilio exhiberi apud se deinde consulturo de trium Capitulorum damnatione. Quare statim atq; collatio VIII. finem accepit, ubi trium Capitulorum damnatio continetur, sine dubio Acta Synodi latinè versa, Vigilio tradita fuerunt. *Hæc in terminis Petrus de Marca*, addens Latinam interpretationem hujus Synodi esse antiquissimam, quod probat ex Actis VI. Synodi, ubi dicitur Latinam interpretationem servatam fuisse in Patriarchio Constantinopolitano, ut habetur Act. 14. & ex Gregorio Magno Lib. 3. Epist. 4. ubi habetur, prælibatum Pontificem exemplaria Latina hujus Synodi misisse ad Theodolindam Longobardorum Reginam.

158

158 Acta porrò Latina, quæ extant, ut supra præfati sumus, corrupta sunt, plura continent adjecta, de quibus locuti sumus, & plura in eis desunt. Constat enim in eadem Synodo Origenem & ejus errores damnatos, testantibus cunctis Scriptoribus Græcis. In Libello Synodico scriptum inter alia habetur: „ Quæ quidem divina & sancta Synodus, „ Origenica Dogmata, & Theodori Mopsuesteni, ut & Theodoreti, & Ibæ adversùs beatum Cyrillum Alexandrinum scripta, decenti Anathemati subjecit. *Photius quoque de eadem quinta Synodo inter plura scribit*: „ Præterea damnarunt & Anathemate consuderunt Origenem Dydimum, & „ Evagrium veteres fidelium morbos, qui sanè homines Græcorum Tabulas in Dei Ecclesiam inferre conati fuerant. *Hæc Photius*. Nilus verò de eadem quinta Synodo scribit congregatam Justiniani jussu precipuè adversùs errores Origenis, licèt falsò scribat præsedisse unà cum aliis Patriarchis Vigilium: „ Sancta & œcumenica, *inquit*, quinta Synodus habita est Constantinopoli, imperante Justiniano, congregata à centum „ sexaginta Sanctis Patribus adversùs insanientem Origenem. Præerant Synodo Vigilius Papa Romæ, Eutychius Constantinopolis, Apollinaris Alexandriæ, Domnus Antiochiæ, & Damianus Hierosolymorum. Erat Annus Mundi 6045. Christi „ verò 545. à quinta usque ad sextam sunt anni 102. *Hactenus Nilus*, qui etiam in tempore errare videtur.

159 Extat quoque apud Labeum tom. 5. Concil. pagin. 786. testimonium cujusdam Anonymi de eadem Synodo ità scribentis; „ Quinta & sancta œcumenica Synodus habita est Constantinopoli sub Justiniano seniore Imperatore, & Vigilio Papa Romæ, „ & Eutychio Patriarcha Constantinopolis. „ Interfuerunt centum sexaginta quinque Patres. Quæ Synodus Chalcedonensem confirmavit, & ut orthodoxa retinuit omnia „ ejus salutaria dogmata, & hæreses ab illa „ damnatas anathematizavit. Rejecit quoque & anathematizavit sancta illa Synodus in primis Origenem dementem, & omnia ejus impia dogmata, ac scripta, tùm „ Evagrium & Dydimum, ut symistas ejus „ ac sequaces & paganorum dogmatibus scaturientes. *Hæc ille*. Cedrenus porrò in compendio Historiæ ad Annum XXV. Justiniani, exhibet Epistolam Justiniani, datam ad eandem Synodum adversùs errores Origenis, sic se habentem.

Literæ Justiniani ad sanctam Synodum C.P. De Origene & Sectatoribus ejus.

160 „ Studium nostrum fuit & est, sanctam Dei & Apostolicam Ecclesiam à turbis securam custodire, prout par est, & „ ea, quæ quocumque modo contra orthodoxam fidem enascuntur, condemnare. „ Cùm ergò compertum habeamus, esse Hierosolymis quosdam nimirum Monachos, „ qui Pythagoræ, Platonis, Origenisque Adamantii impios errores sectentur ac doceant, „ existimavimus curam & inquisitionem de iis adhibendam, nè ii tandem paganicis & „ manichaicis suis imposturis multos perdant. Dicunt enim (ut de multis pauca „ commemoremus) mentes fuisse prorsùs & „ numeri & nominis expertes; omniaque rationalia unum esse identitate substantiæ & „ operationis, & virtute apud Deum Verbum per unitionem & cognitionem.

161 „ Has verò mentes, ubi susceperint „ juxtà uniuscujusque captum satietatem divinæ dilectionis & contemplationis, per „ mutationem ipsarum in deterius, vel crassiora, vel tenuiora corpora induere, & nomina sortiri, ac inde cœlestes & administras subsistitisse virtutes. Imò & Solem „ & Lunam & Stellas, utpotè quæ & ipsa in „ rationabilium unitate sint, ex mutatione „ in deterius facta, hoc esse cœpisse quod „ sunt. Ea verò rationabilia, in quibus magis Dei amor refrixerit, *Pschòs*, hoc est, „ Animas nuncupari, & crassioribus, qualia „ nostra sunt corpora, immitti. Quæ autem „ ad extremum perversitatis venerint, ea „ frigidis ac caliginosis inferi corporibus, & „ Dæmones fieri, & nuncupari; ac proinde „ ex Angelico quidem statu fieri animalem, „ ex animali verò dæmoniacum & humanum. Unam autem dumtaxat mentem ex „ tota unitate rationalium, imperturbatam „ perstitisse & immotam à dilectione divina „ & contemplatione, eamque fuisse Christum Regem Deum & hominem.

162 „ Affirmant etiam, corpora penitùs „ interire ipso Domino primùm, deinde reliquis omnibus suum corpus abjicientibus; „ & quod rursùm omnes redeuntes ad ipsam „ veritatem, mentes fiunt juxtà illud esse „ quod priùs habebant; ac videlicet ipsum „ etiam Diabolum restituendum esse, & reliquos Dæmones in ipsam unitatem, atque „ impios & nefarios homines unà cum divinis ac Deo plenis Viris, cœlestibusque virtutibus; eodemque modo, quo & Christus, „ cum Deo esse uniendos, sicut & priùs „ uniti erant, atque adeò Christum planè „ nihil à reliquis ratione præditis differre, „ neque virtute, neque operatione, neque „ substantia, neque cognitione.

163 „ Pythagoras etenim principium „ omnium rerum, unitatem esse dixit; & „ rursùm Pythagoras & Plato, multitudinem „ quandam animarum incorporearum esse, „ dicentes, dicunt etiam, quòd si in peccatum aliquod inciderint, in pœnam dimittuntur in corpora. Quocircà Plato corpus appellavit *demas* (hoc est vinculum,

„ & *sima*, hoc est, sepulchrum) eò quòd anima in ipso corpore, quasi vincta & sepulta sit. Deinde de futuro judicio & retributione animarum rursùs inquit: Anima illius, qui unà cum sapientiæ studio puerorum amore, & flagitiosâ vitâ se polluit, per tres millenarias circuitiones pœnas luet; & sic recuperatis alis post annorum millia educitur & abit: reliquæ verò, cùm ex hac vita discesserint, aliæ quidem sub terra in judicii locum delatæ pœnas simul & rationem dabunt; aliæ in cœlestem quemdam locum per judicium elatæ, fœlicitate fruuntur pro vitæ meritis.

164 „ Est autem in promptu hujus sententiæ absurditatem perspicere. Quis enim eum docuit millenarias istas annorum conversiones, & quòd post millium annorum decursum unaquæque anima ad suum perveniat locum? Quæ verò his interserit, nè à procacibus ipsis quamvis libidinosis, congruum esset dici, nedùm à tali ac tanto Philosopho; quippè eos, qui vitam puritate plenam ad extremum usque duxerunt, cum intemperantibus & puerorum amatoribus conjunxit, eisdemque bonis utrosq; frui dixit. Pythagoras ergò & Plato & Plotinus, aliique horum sectatores, qui unico consensu animas immortales esse fatentur, eas corporibus priores esse affirmant, & esse quandam animarum multitudinem, & quæ delinquunt, in corpora demitti, ut dixi, & pigrorum quidem animas abire in asinos, rapacium verò in lupos, dolosorum in vulpes, mulierum amore fruentium in equos.

165 „ Sed Ecclesia Divinis adstipulans Scripturis, animam unà cum corpore creatam affirmat, non alterum altero priùs, ut vecordi Origeni visum est. Propter has igitur nefarias & perniciosas opiniones, imò potiùs nugas, vos hortamur, ò Sanctissimi Patres, ut in unum collecti, subjectam expositionem diligenter perlegatis, & singula ejus capita damnetis & anathematizetis unà cum Origene omnes, qui idem sentiunt, aut sentient ad finem. *Hactenus Justiniani Literæ*.

166 Palàm ergò fit in ea Synodo actum esse de Origenis erroribus, ut testantur, sicut præfati sumus Græci omnes, adeout Nicephorus duas tantùm collationes hujus Synodi recenseat, ut dictum est, unam adversùs tria Capitula, alteram verò adversùs errores Origenis, ut ex libro 17. suæ hist. cap. 27. palàm fit. Testantur quoque Acta vitæ Sancti Sabæ, relecta in septima generali Synodo atque recepta, ubi Cosmas Diaconus & Notarius legit: *Sanctæ venerabilis quintæ Synodi, quæ Constantinopoli congregata est, communi & universali summissi sunt anathemati Origenes & Theodorus Mopsuestiæ, & ea, quæ ab Evagrio & Dydimo dicta sunt, de eo videlicet, quod ante substantiam fuisse perhibeant; & quod de restitutione in statum pristinum fatebantur, consentientibus quatuor Patriarchis*. Hujusmodi verò Actorum mutilationem ab Origenistis factam, qui Synodo præfuerunt, ut notavimus supra *num.* 125. eruditi communiter sentiunt, præcipuèque à Theodoro Episcopo Cesareæ, qui primas partes in ea Synodo habuit, & defensor acerrimus Origenis extitit; nec à suspicione Origenistæ immunis fuit ipsemet Eutychius Patriarcha Constantinopolitanus, ut eodem loco præfati sumus.

167 At modò non leve dubium movetur qua de causa in decreto Vigilii nulla vel levis mentio habeatur de damnatione errorum Origenis: videtur enim ad ipsius officium pertinuisse, nedùm Acta confirmare adversùs tria Capitula, verùm & quæcunque gesta fuerant adversùs Origenem, atque illius errores. Neque satis est, si dicatur in Actis ad eum transmissis defuisse gesta adversùs Origenem, quoniam ab absoluta Synodo ad tempus dati decreti, decursis jam sex mensibus, notissima cunctis erat damnatio Origenis, atque suorum errorum in Synodo habita; undè non videtur Vigilius debuisse prætermittere etiam illorum Actorum confirmationem.

168 Ut huic occurramus difficultati, operæ pretium est advertere jam Anno Domini DXXXVIII. ad suggestionem Pelagii Diaconi & Romanæ Ecclesiæ Apocrisarii, Justinianum oratione suâ, quæ incipit: *Nobis semper studio fuit*, missâ ad Mennam Patriarcham, errores atque Origenis nugas refutasse, prælibatum Patriarcham hortatum fuisse, ut easdem unà cum Episcopis in Urbe Regia degentibus subjiceret anathemati, id quod Mennas præstitit. Deinde misso damnationis decreto ad Vigilium Papam pro obtinenda confirmatione, præfatum Vigilium subscripsisse eidem damnationis decreto, scribit Liberatus in Breviario cap. 23. in fine, ubi præfata enarrans gesta, ait: „ Pelagius æmulus existens Cesareæ Cappadociæ Episcopo, volens ei nocere, eò quòd esset Origenis defensor, unà cum Menna Archiepiscopo Constantinopolitano, flagitabat à Principe, ut juberet fieri, quod illi Monachi supplicabant: (*Monachi enim Palestinæ Capitula adversùs Origenem detulerant, petentes, ut damnarentur cum suo auctore*) ut Origenes damnaretur, ipsaque Capitula talia docentia. Annuit Imperator facillimè, gaudens se de talibus causis judicium ferre. Jubente eo, dictata est in Origenem & illa Capitula anathematis damnatio, quam subscribentes unà cum Menna Archiepiscopo apud Constantinopolim reperti, deindè directa est Vigilio Romano Episcopo, Zoilo Alexandrino, Euphemio Antiocheno, & Petro Hierosolymitano: Quibus eam accipientibus, & subscribentibus,

Ori-

„ Origenes damnatus est mortuus, qui vi„ vens olim fuerat ante damnatus. Idem recenset Cassiodorus lib. I. Divinarum Lectionum cap. I., ubi agens de Origene, ait: *Hunc licèt tot Patrum impugnet auctoritas, præsenti tamen tempore & à Vigilio Beatissimo Papa denuò constat esse damnatum*. Hoc itaque supposito, cùm jam Vigilius olim Origenem damnasset, decreto suo, quod necessario de tribus Capitulis ferre debebat, Origenem non est complexus, adversùs quem partes suas olim impleverat. Ita tradit Petrus de Marca. Itaque ex hactenus deductis satis superque constat Vigilium Synodum suo decreto confirmasse, atque approbasse.

169 Ut porrò omnis dubietas de tempore, quo eam confirmaverit, atque approbaverit, auferatur, ex ipsius decreti datâ palàm fit, sex post ab absoluta Synodo menses, Vigilium Synodo adhæsisse. Ultima namque Synodi collatio habita fuit IV. Nonas Junias, prout Acta produnt, Domini Anno DLIII. Imperii Justiniani XXVII. post Consulatum Basilii viri clarissimi Anno XII. Belli Gothici Anno XVIII. currente Indictione I. decretum porrò Vigilii datum legitur ante sextum Idus Decembris ejusdem anni, ac proinde post sex menses à solutione Synodi. Nec in hoc contradicunt Græcorum Scriptorum testimonia, quæ non dicunt statim consensisse, sed consensisse & quidem per literas, & utique verum est, quòd consensit per literas, licèt non statim. Non enim Cedrenus, Zonaras, Nicephorus, Eutychius, aliique, qui gesta hujus Synodi retulerunt, scripserunt eodem die, quo fuit absoluta Synodus, sed valdè post, & certè postquàm Vigilius consensit; proindèque cum omni veritate referunt, Vigilium Synodo suâ auctoritate adhæsisse, licèt post sex menses à soluta Synodo. Hinc recepto decreto à Patriarcha, atque Episcopis, qui tunc aderant, & ipsi Imperatori communicato, statim ejusdem Principis jussu solutus est Vigilius ab exilio Constantinopolim revocatus, solutique sunt & cæteri Episcopi & Clerici Vigilio consentientes. Ac ideò liquet, tempus hujus exilii non diutinum fuisse, nec ultra sex menses excedisse.

170 Anastasius Biblioth. in vita Vigilii, aliam recenset causam solutionis hujus exilii, eam enim refudit in Narsetem Exercitus in Italia Ducem, qui post devictos Gothos, rogantibus Clero & Romano Populo, pro Vigilio apud Imperatorem oraverat; sic enim scribit: „ Eodem tempore Imperator Justi„ nianus misit Narsetem Eunuchum & Cu„ bicularium suum in Italiam, cui, datâ „ pugnâ cum Gothis, donavit Deus victo„ riam, & occisus est Rex, & multitudo Go„ thorum interfecta est. Tunc adunatus Cle„ rus rogaverunt Narsetem, ut unà cum „ ejus suggestione rogarent Principem, ut „ si adhùc viveret Vigilius Papa, aut Pres„ byteri, seu Diaconi, vel Clerus, qui cum „ eodem Vigilio fuerant exilio deportati, „ reverterentur. Susceptâ relatione Narse„ tis, vel cuncti Cleri Romani, lætus affe„ ctus est Imperator & omnes inclyti ejus, „ eò quòd requiem donasset Deus Romanis. „ Mox misit jussiones suas per diversa loca, „ ubi fuerant in exilio deportati in Gissa, & „ Proconneso, & adduxit eos ante se Impe„ rator, dicens eis: Vultis recipere Vigi„ lium, ut fuit Papa vester? Gratias ago. „ Minùs nè? Hic habetis Archidiaconum „ vestrum Pelagium, manus mea erit vobis„ cum. Responderunt omnes: Imperet Deus „ pietati tuæ. Restitue nobis modò Vigi„ lium, & quandò eum voluerit Deus tran„ sire de hoc sæculo, tunc vestrâ præceptione „ nobis donetur Pelagius Archidiaconus. „ Tunc dimisit omnes cum Vigilio. *Hactenus Anastasius*.

171 Cæterùm accidisse potuit eo tempore, quo Vigilius Synodo consensit, datis prerecitatis literis ad Eutychium, vindicatâ Italiâ à Gothis per Narsetem, ut etiam pro Vigilio Narses, instante Clero Romano, rogasset, eaque evenisse, quæ Anastasius scribit: licèt dubitari minimè possit, causam primariam solutionis exilii non aliam fuisse præter Pontificis assensum Concilio exhibitum; quemadmodùm enim unica exilii ejus causa fuit non approbatio Synodi, sic & approbatio illius causa solutionis fuit.

172 Non est silentio prætereundum id, quod Anastasius in mox citato loco recenset, de auctoritate, quam sibi Justinianus arrogaverat, destituendi, & præsentandi Romanum Pontificem. Ex hoc enim facto pessimus inolevit usus, ut Romani Pontifices à Græcorum Imperatoribus post electionem confirmationem acciperent, quæ postea non sine ingentis pecuniæ oblatione obtineri poterat. Peccavit certè Romanus Clerus, & nimis abjectè egit, dùm post obitum Vigilii in successoris substitutionem præceptionem se expectaturum promisit Imperatoris. Sacrilegè se gessit Justinianus, dum duriores coegit Romanam Ecclesiam subire conditiones, quàm tulerat sub Ethniciis Imperatoribus, atque etiam sub Gothorum Regibus, de quibus nulla est usquam mentio, quod confirmationem electi in Romanum Pontificem sibi aliquando arrogarint.

173 Redacto porrò in gratiam Principis Vigilio, atque ab exilio soluto, antequàm Romam repeteret, obtinuit ab Imperatore nonnulla pro Senatu & Populo Romano privilegia, quæ extant in novella Justiniani Constitutione, sub titulo: *Pragmatica Sanctio Justiniani Imperatoris, complectens varia Capitula*, & habetur in corpore Juris Civilis, post Novellas & edicta Justiniani, in collect. nonnullarum Constitutionum ejusdem & aliorum Imperatorum, quæ sic se habet.

174 „ Pro petitione Vigilii venerabilis.
„ antiquioris Romæ Episcopi, quædam di-
„ sponenda censuimus ad utilitatem omnium
„ pertinentia, qui per Occidentales partes
„ habitare noscuntur. In primis itaque ju-
„ bemus, ut omnia, quæ Athalaricus vel.
„ Amalasuntha Regia mater ejus, vel etiam
„ Theodatis, Romanis, vel Senatu poscen-
„ te concesserunt, inviolabiliter conserven-
„ tur: sed & ea, quæ à nobis, vel à piæ me-
„ moriæ Theodora Augusta quondam Con-
„ juge nostra collata sunt, volumus illibata
„ servari: nullâ cuicumque dandâ licentiâ
„ contra ea venire, quæ à prædictis personis
„ pro quibuscumque rebus vel titulis data
„ vel concessa esse noscuntur, exceptâ vide-
„ licet donatione à Theodato in Maximum
„ pro rebus habitâ Marciani, ex quibus di-
„ midiam portionem Liberio viro gloriosis-
„ simo dedisse meminimus, reliquam dimi-
„ diam Maximo viro Magnifico relictam,
„ quas apud utrumque firmiter manere cen-
„ suimus. *Hactenus ex cap.* I. *hujus Consti-
„ tutionis*.

175 Deinde plura alia in ea decernuntur, quæ brevitatis gratiâ omittimus: continet enim prælibata constitutio capita xxvi., referam dumtaxat ea, quæ sub capite xix. sancita sunt de mensuris, & ponderibus, quæ ita se habent: „ Ut autem nulla fraudis vel
„ læsionis Provinciarum nascatur occasio,
„ jubemus in illis mensuris, vel ponderi-
„ bus species, vel pecunias dari, vel suscipi,
„ quæ Beatissimo Papæ, vel amplissimo Sena-
„ tui nostra pietas præsenti contradidit.
Hæc ibi. Legitur hæc constitutio data ad Narsetem Præpositum Sacri Cubiculi, & ad Antiochum Præfectum per Italiam Idibus Augusti, Imperii Justiniani Anno XXVIII., post Consulatum Basilii Viri clarissimi Anno XIII. ac proinde VIII. circiter Mense ab edito Vigilii decreto pro V. Synodo, & ab ejusdem Pontificis exilii solutione. Et cùm ex eadem constitutione liqueat Vigilio côtradidisse pondera & mensuras utendas à Romanis, palàm fit, nonnisi post hanc editam constitutionem Vigilium soluisse Constantinopoli remeandi causâ Romam: obiit verò in itinere in Insula Siciliæ apud Syracusas calculi dolore confectus, ut Anastasius scribit, inquiens: „ Tunc
„ dimisit omnes cum Vigilio. Venerunt ita-
„ que Siciliam in Civitatem Syracusas, ubi
„ Vigilius afflictus, calculi dolorem habens,
„ mortuus est. Cujus corpus ductum Ro-
„ mam, sepultum est ad Sanctum Marcellum
„ Via Salariâ. Hæc Anastasius.

176 De tempore obitus Vigilii, quo scilicet anno, quô mense, quave die, altum silentium est apud antiquos. Sylverium obiisse Anno Domini DXL. adnotavimus suo loco, sepultumque fuisse XII. Kalendas Junias; pariter diximus supra sub num. 22. qui erat Annus Imperii Justiniani XIV. quare vacante Sede sex diebus, ut consignat Anastasius, necesse est asserere, Vigilium receptum fuisse in legitimum Pontificem sexto Kalendas Junias, scilicet die xxv. mensis Maii ejusdem Anni Domini DXL. & Imperii Justiniani XIV. Si porrò verum esset quod scribit Anastasius, Vigilium Pontificatum tenuisse Annos XVII. Menses v. & dies xxvi., sequeretur Vigilium decessisse Anno Domini DLVIII. die xx. Mensis Novembris, sed hoc non videtur probabile, quoniam sic necesse esset asserere, obiisse Anno Imperii Justiniani XXXI. quo tempore constat Pelagium Sedem Pontificiam tenuisse, neque cum antedictis concordare potest.

177 Itaque mihi probabile videtur, Vigilium soluisse Constantinopoli paulò post latam à Justiniano præfatam constitutionem à Vigilio impetratam, & fortè eodem Mense Augusti, quo tempus navigandi proprium esse solet, ac proindè Anno Imperii Justiniani XXVIII., Domini verò Anno DLIV. pervenisse postea in Insulam Siciliæ Mense Novembris non est difficile creditu, ac ita factâ correctione annorum ab Anastasio consignatorum, si concedamus menses, & dies, quos supra annos vixisse tradit, concludi potest obiisse die xx. Novem. Anno Domini DLIV. Imperii Justiniani Anno XXVIII. cùm sedisset Annos XIV. Menses v. diesque xxvi. & cùm idem Anastasius in vita Vigilii scribat post illius obitum cessasse Episcopatum menses tres, & dies quinque, consignari poterit electio Pelagii successoris in diem xxvi. Februarii sequentis anni.

CAPUT IV.

An rectè Vigilius tria Capitula damnaverit, atque Synodum V. approbaverit.

178 Citra controversiam est eos rectè damnari, quos constat hæreses docuisse atque propugnasse, nullâ suorum errorum factâ retractatione; scripta quoque meritò damnari, in quibus falsa atque adversantia Catholicæ fidei dogmata continentur, satis notum est. Cùmque ergo Theodorus Mopsuestenus, & hæresim propugnasset, nunquam se retractando, scriptaque blasphemiis undique referta edidisset; atque evulgasset; nec non & Theodoreti scripta adversùs præcipuè duodecim Cyrilli Anathematismos, & Epistola Ibæ ad Marim Persam, errores adversùs rectam fidem contineant, rectè & meritò hæc tria Capitula damnavit Vigilius, quæ priùs eâdem de causa damnaverat V. Synodus. Ut verò à Theodoro exordiamur: iste inter alia impia quæ edidit scripta, Symbolum quoddam fidei ausus est evulgare ad deceptionem incautorum, undique blasphemiis refertum, tenoris sequentis.

179 ,, Eos qui nunc primùm erudiuntur
,, Eccclesiasticorum dogmatum subtilitatem,
,, seu aliquo hæretico errore transire volunt
,, ad veritatem, doceri oportet & confiteri,
,, quòd credimus in unum Deum Patrem sem-
,, piternum, qui non postea cœpit esse, sed
,, supra constitutum sempiternum, sed neque
,, postremò factum Patrem, quia semper &
,, Deus erat & Pater.

180 ,, Credimus autem & in unum Filium
,, Dei unigenitum, qui est de substantia Pa-
,, tris ut verè Filium, qui & ejusdem sub-
,, stantiæ est, cujus & est & creditur Filius.

181 ,, Et in Spiritum autem Sanctum,
,, qui ex Dei est substantia, qui non Filius,
,, Deus autem est secundùm substantiam,
,, quia illius est substantiæ, cujus est Deus
,, & Pater, ex quo secundùm substantiam est:
,, *Nos enim*, inquit, *non spiritum hujus Mundi*
,, *accepimus*, *sed spiritum qui ex Deo est*. A
,, creaturâ quidem ipsum segregans omni,
,, Deo autem conjungens, ex quo secundùm
,, substantiam est, propriâ autem ratione præ-
,, ter omnem creaturam, quam non secun-
,, dùm substantiam, sed causa opificationis
,, ex Deo esse putamus: & neque Filium
,, putantes, neque per Filium essentiam ac-
,, cipientem.

182 ,, Confitemur autem Patrem unum
,, perfectum personâ, & Filium similiter, &
,, Spiritum Sãctum eodem modo, salvâ autem
,, ratione pietatis nobis, Patrem & Filium &
,, SpiritumSanctum non tres aliquas substan-
,, tias diversas putare, sed unam eandem na-
,, turam Deitatis cognoscentes.

183 ,, Oportet autem & de dispensatio-
,, ne, quam pro nostra salute in ea dispensa-
,, tione, quæ est circa Dominum Christum,
,, Dominus effecit Deus scire, quòd Deus
,, verum hominem assumpsit perfectum, à
,, semine constitutum Abraham & David,
,, secundùm declarationem scripturarum di-
,, vinarum, hoc constitutum naturâ, quod
,, erant illi, quorum de semine erat: ho-
,, minem perfectum secundùm naturam, &
,, ex anima intellectuali, & carne consisten-
,, tem humanâ: quem hominem constitutum
,, secundùm nostram naturam, Spiritus San-
,, cti virtute in Virgine factum, *& natum ex*
,, *muliere*, *& factum sub lege*, *ut omnes nos re-*
,, *dimeret à legis servitute*, quam longè ante
,, statuit, adoptionem recipientes ineffabi-
,, liter conjunxit sibi: qui mortem quidem
,, eum secundũ m legem hominum sustinere
,, fecit, resuscitavit autem ex mortuis, &
,, eduxit in Cœlum, & sedere fecit in dex-
,, tera Dei, undè super omnem constitutus
,, principatum, & potestatem, & dominatio-
,, nem & virtutem, & omne nomen, quod no-
,, minatur, non solùm in hoc sæculo, sed
,, etiam in futuro ab omni creatura suscipit
,, venerationem, ut inseparabilem ad divi-
,, nam, naturam habens conjunctionem rela-
,, tione Dei & intellectu, omni ei Creaturâ
,, venerationem attribuente.

184 ,, Et neque duos dicimus Filios, ne-
,, que duos Dominos, quoniam unus Filius
,, secundùm substantiam Deus Verbũ, Uni-
,, genitus Filius Patris, cui iste conjunctus,
,, & particeps, communionem habet Filii
,, nomine & honoris, & Dominus secundùm
,, substantiam Deus Verbum, cui conjunctus
,, iste communionem habet honoris. Et ideò
,, nec duos dicimus Filios, nec duos Domi-
,, nos: quoniam certo constituto secundùm
,, naturam Domino & Filio, inseparabilem
,, habens ad eum conjunctionem, qui pro no-
,, stra assumptus est salute, cum illo honorem
,, & nominationem Filii & Domini habet,
,, non tanquam nostrùm unusquisque per se
,, ipsum subsistens Filius, (undè & Filii mul-
,, ti secundùm beatum dicimus Paulum) sed
,, solus præcipuum habens hoc, ut in con-
,, junctione ad Deum Verbum, tàm filiatio-
,, nis, quàm dominationis particeps sit, am-
,, putans omnem intellectum dualitatis filio-
,, rum, & dominorum. Præbet autem nobis
,, in conjunctione ad Deum Verbum, om-
,, nem habere ejus & fidem, & intellectum,
,, & visionem, pro quibus & venerationem
,, relatione Dei ab omni suscipit creatura:
,, unum ergò Filium dicimus & Dominum
,, Jesum Christum, per quem omnia facta
,, sunt, principaliter quidem Deum Verbum
,, intelligentes, qui secundùm substantiam,
,, & Filius Dei, & Dominus est.

185 ,, Deinde simul mente accipientes
,, sumptum Jesum, qui est de Nazareth,
,, quem unxit Deus spiritu & virtute, ut
,, conjunctione ad Deum Verbum, filiatio-
,, nis & dominationis participem constitu-
,, tum, qui secundus Adam à beato vocatur
,, Paulo, ejusdem quidem naturæ constitutus
,, Adam, & ostendens nobis futurum statum,
,, & tantam habens ad illum differentiam,
,, quanta fiet ejus, qui ineffabilia præbet futu-
,, ri status bona, ad eum, qui præsentium
,, tristium dedit initium, Simili autem mo-
,, do, & secundus homo vocatur, ut statum
,, secundum manifestans, quia prioris qui-
,, dem initium dedit Adam mortalis & passi-
,, bilis & multorum pleni dolorum, in quo &
,, demonstravit ad eum habere similitudinem;
,, secundum autem ostendit Dominus Chri-
,, stus.

186 ,, Iste de Cœlis in futuro visus, om-
,, nes nos in communionem educet suam:
,, *Nam primus*, dicit, *homo de terra terrenus*,
,, *secundus homo Dominus de Cœlo*, idest,
,, inde in futuro appariturus, ut omnes ad
,, imitationem ducat sui. Undè addit: *Qualis*
,, *terrenus*, *tales & terreni*; *& qualis cœlestis*,
,, *tales & cœlestes*. *Et quomodo induimus ima-*
,, *ginem terreni*, *induamus & imaginem ejus*,
,, *qui de Cœlo est*. In eo apparente, & eum
,, omnibus videntibus, qui judicandi sunt in
oc-

„ occulto constituta divina natura faciet judicium: *Tempora enim ignorantiæ nostræ despiciens Deus, nunc annunciat hominibus, ut omnes ubique pœnitentiam agant: quoniam statuit diem, quo judicet de orbe terrarum in æquitate, in viro, cui constituit fidem præstare, suscitans eum de mortuis*. Ista Ecclesiasticorum dogmatum doctrina, & omnis qui contraria ei sapit, Anathema sit. *Hactenus Symbolum Theodori*.

187 In hoc ergo Symbolo constat Theodorum fateri Christum esse purum hominem, eumque Dei Filium, non naturâ, sed adoptione & gratiâ: re ipsâ quoque, si non verbis, duas in Christo personas adstruere, cùm Deum & hominem assumptum, unum tantùm moraliter esse asserat, eâ scilicet unitate, quæ est secundùm dignitatem, & honorem, adeoque secundùm relationem, non secundùm hypostasim. Sic sonant verba illa: *Et neq; duos dicimus Filios, neq; duos Dominos, quoniam unus filius secundùm substantiam Deus Verbum, Unigenitus Filius Patris, cui iste conjunctus, & particeps cōmunionem habet Filii nomine & honoris: & Dominus secundùm substantiam Deus Verbum, cui conjunctus iste, communionem habet honoris. Et ideò nec duos dicimus filios, nec duos Dominos: quoniam certo constituto secundùm naturam Domino & Filio, inseparabilem habens ad eum conjunctionem, qui pro nostra assumptus est salute cum illo honorem & nominationem Filii habet & Domini*. Et item: *Unum ergò Filium dicimus & Dominum Jesum Christum, per quem omnia facta sunt: principaliter quidem Deum Verbum intelligentes, qui secundùm substantiam & Filius Dei & Dominus est. Deinde simul mente accipientes sumptum Jesum qui est de Nazareth, quem unxit Deus Spiritu & virtute, ut conjunctione ad Deum Verbum, filiationis & dominationis participem constitutum*. Patet ergò de mente Theodori, Jesum alterum esse à Deo Verbo, & vocabulo tantùm, non naturâ appellandum esse Dei Filium: cæteraque non genuina habere privilegia, sed per solam gratiam: & hoc pacto viam Nestorio aperuit asserendi Christi personam distinctam esse à persona Verbi, ac proinde Christum esse purum hominem, honore, gratiâ, adoptione, ac dignitate appellatum Filium.

188 Itaque propter ejusmodi blasphemias in Ephesina prima Synodo Act. VI. relecto hoc Symbolo à Charisio Presbytero, Patres unâ voce illud, tanquam in se subnexos habens errores Nestorii, damnarunt, rejecerunt, atque proscripserunt, hanc pronunciantes sententiam „ Si qui inventi fuerint, vel Episcopi, vel Clerici, vel Laici, sive sentire, sive docere ea, quæ continentur in oblata expositione à Charisio Presbytero de Unigeniti Filii Dei Incarnatione, sive scelerata & perversa Nestorii dogmata, quæ & subnexa sunt, subjaceant sententiæ sanctæ hujus & universalis Synodi; ut videlicet Episcopus quidem removeatur ab Episcopatu, & sit depositus: Clericus verò similiter excidat à Clericatu: Si verò Laicus quis sit, & ipse anathematizetur, sicut superiùs dictum est. *Hæc ibi*. Cujus Symboli reprobationis meminit & Beatus Cyrillus in Epistola data ad Proclum Episcopum Constantinopolitanum, cujus initium est: *Vix aliquandò*, ubi ait: „ Sciat verò tua Sanctitas, quòd prolatâ apud sanctam Synodum expositione ab eo compositâ, sicut dicebant qui protulerunt, nihil sanum habente, reprobavit quidem eam sancta Synodus, utpotè perversis plenam intellectibus, & Nestorianam impietatem quasi effluentem. *Hactenus Cyrillus*. Proindè meritò Patres in v. Synodo collat. IV. relecto præfato Symbolo, exclamarunt: *Hoc Symbolum Satanas composuit. Anathema ei, qui hoc Symbolum composuit. Hoc Symbolum Ephesina prima Synodus unà cum auctore ejus anathematizavit*. Et sic rectè Vigilius potuit Theodorum damnare, qui tale composuit Symbolum.

189 Cæterùm idem Vigilius in suo constituto sexaginta Capita excerpta ex Theodori scriptis impugnavit. Cyrillus quoque Alexandrinus, ut habetur collat. v. Synodi v. plures sententias Theodori refutavit, velut fidei catholicæ adversantes. Undè etsi Vigilius in prælibato constituto pepercerit personæ Theodori, scripta tamen ejus anathematizavit: poterat inde postea meliùs consultus, & ipsum Theodorum tantarum blasphemiarum, rectè anathematizare auctorem eò magis quòd constat ex ejusdem Theodori scriptis, non ex ignorantia tot protulisse blasphemias, sed scienter, sed pertinaciter, scribendo, docendo, prædicando, ac undique evulgando. Videri possunt excerpta ex ipsius libris tertio & quarto contra Apollinarium, ex Commentariis editis in Joannem, in Lucam, in duodecim Prophetas, ex interpretatione ejus in Psal. 68., ex libris suis de Incarnatione, adversùs quos scripsit Beatus Cyrillus, & ex innumeris aliis libris ab eo compositis, quorum excerpta recitata in eadem v. Synodo collat. IV. Et ex prædictis excerptis liquet, præter hæresim Nestorianam, complures alias docuisse hæreses; quoniam & Deum auctorem malorum facit, peccatum expediens hominibus; & fieri, Deum disposuisse tradit; sacram Job Historiam, utpotè pagana sapiens repudiat: Canticum quoque Canticorum despicit, utpotè scriptum à Salomone ad suam adamatam; & multa alia, quæ in eisdem excerptis legi possunt.

190 Hisce de causis longè ante v. Synodum, & ante Vigilium, ut hæreticum damnatum fuisse ab ipsa Mopsuestena Ecclesia, Acta Synodica ejusdem Ecclesiæ, relecta pariter in v. Syndo collat. VI. palàm faciunt, cùm in

in eis testimonio jurato totius Cleri, asseratur, nomen Theodori ab immemorabili deletum fuisse è sacris illius Ecclesiæ Diptycis, substitutumque ejus loco Sanctissimi Cyrilli nomen; non enim deletum fuisset ejus nomen, nisi ab Ecclesia fuisset ejectus, atque ut hæreticus damnatus; quarè Patres v. Synodi, relectis prælibatis Synodi Mopsuestenæ Actis, dixerunt: „ Sufficiunt quidem quæ dicta & „ prolata sunt, Ecclesiasticam traditionem „ demonstrare, eò quòd oportet hæreticos, & „ post mortem anathematizari. Et reliqua „ verò omnia, quæ mota sunt, ostendunt „ quemadmodùm ex prolixis temporibus „ Theodorus Mopsuestenus propter impia „ sua conscripta, & post mortem à catholica „ Ecclesia ejectus est. *Hæc ibi*. Undè patet rectissimè, Vigilium quoque damnasse eum, quem constabat à propria quoque Ecclesia olim damnatum.

191 Modò deveniendo ad conscripta Theodoreti contra Beatum Cyrillum & duodecim Anathematismos, rectè quoque damnavit Vigilius: etenim ejusmodi scripta & impugnant doctrinam approbatam ab Ephesina œcumenica Synodo, & patrocinantur Nestorio hæretico, atque etiam hæreticam continent doctrinam. Constat autem ex Act. 1. Ephesinæ Synodi, petente eodem Cyrillo, Epistolam ejus ad Nestorium datam cum duodecim Anathematismis fuisse examinatam ac repertam consentire in omnibus fidei Nicænæ, ac inde ab universa Synodo approbatam; undè inter omnes Episcopos, qui eam laudarunt, Theodorus Episcopus Ancyranus dixit: „ Sanctæ fidei expositionem à „ trecentis decem & octo Sanctis Patribus, „ qui Nicææ convenerunt, editam, admirabilem, rectamque, & apprimè piam religiosissimi, piissimique Patris nostri, & Episcopi Cyrilli Epistola clariùs & apertiùs „ ostendit, quæ in nullo ab ea fidei expositione dissentit, & ea tractat fusiùs, quæ „ illa disseruerat angustiùs. Quarè, cognitâ „ Epistolâ & trecentorum decem & octo Patrum mentis & fidei concordiâ, ut illis annuimus, & per omnia adstipulamur, ita „ etiam Patri nostro Cyrillo, qui illorum „ dicta pleniùs per hanc Epistolam exposuit. „ Hæc inquam nos credimus, quæ illis expofuerunt, & quæ memorati Sanctissimi Episcopi Cyrilli Epistola disertè explanavit. *Hæc Theodorus*. Et hoc pacto cæteri Episcopi Epistolam Cyrilli amplexi sunt, ut verè orthodoxam, & fidei Nicenæ conformem.

192 Deinde eadem sancta Ephesina Synodus post damnatum Nestorium, datis literis ad Theodosium & Valentinianum, quarum initium: *Vestra pietas*, testatur Cyrilli scripta, facto diligenti examine, & collatâ cum Nicena fide, reperta esse in omnibus eidem fidei conformia: „ Ac principio, *inquiunt*, quidem Cyrilli religiosissimi, sanctissimique Archiepiscopi Epistolas de fide „ conscriptas cum hac expositione contulimus, collatasque dogmatibus ac sententiis „ consentaneas comperimus, nec ulla in re „ doctrinam ejus à pia illa dispositione discrepantem. *Hæc ibi*. Idem contestatur post Actionem v. in Epistola data ad Cœlestinum Papam, quæ incipit: *Sanctitatis tuæ*, in qua dicitur: „ Lectæ proindè sunt literæ, „ quas Sanctissimus, Deoque dilectissimus „ Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopus Cyrillus „ ad eum scripserat, quas sancta Synodus „ approbavit, ut rectè, inculpatèque exaratas, atque in nullo dissentaneas Divinis „ Scripturis, traditæ videlicet fidei & expositæ in magna illa Synodo à Sanctis Patribus, qui Nicææ Bithyniæ olim convenerunt; sicut quoque tua Sanctitas id rectè „ probans testificata est. *Hactenus ibi*.

193 Ad hæc idem Sanctus Cyrillus in suo Apologetico ad Theodosium Imperatorem gloriatur, fidem suam à Romana Ecclesia, & ab Ephesina Synodo approbatam fuisse. In Concilio quoque Chalcedonensi Act. 1. communi totius Synodi voce recepta est Cyrilli doctrina, conclamatumque: *semper memoria Cyrilli; Cyrillo æterna memoria*. Et item: *Nos sicut Cyrillus credimus: sic credimus, sic credimus: Anathema ei, qui sic non credit*. Similia habentur Act. 2. & Act. 5. in definitione fidei, sancta Synodus profitetur se Epistolam Sancti Cyrilli suscepisse & approbasse.

194 Itaque adversùs hanc orthodoxam & ab Ecclesia, & sanctis Conciliis probatam, atque receptam doctrinam scripsit Theodoretus, calumnians in primis Beatum Cyrillum, quasi dogmata Apollinaris docuisset, & inde plura hæretica adversùs Cyrilli Anathematismos immiscens; quæ omnia sic ostendo. Et primò vario modo calumniatur Cyrillum in Epistola, quam scripsit ad Joannem Antiochenum, cui subjecit doctrinam contrariam Anathematismis Cyrilli, quæ ita se habet.

Theodoreti Episcopi Cyri Epistola ad Joannem Antiochenum Episcopum.

195 „ Valdè dolui, cùm anathematismos „ legissem, quos direxisti, nobis præcipiens, „ ut eos scripto destrueremus, & ut hæreticum eorum sensum nudum omnibus intimaremus. Dolui autem, quod vir pascendi fortitus officium, & cui Grex tantus est „ creditus, & oves infirmas curare præceptum, non solùm languet ipse, & quidem „ vehementer, sed nititur etiam oves ægritudine implere, & feris bestiis, sæviùs, ea „ quæ sunt pascenda, discerpit. Illæ namque „ ea quæ sunt dispersa & à Grege divisa, rapientes dilacerant, hic autem in medio gregis existens, & Salvator reputatus & Custos, latentem errorem in eos, qui illi parent, introducit. Quod enim apertè opu-

„ pugnat, observari facilè est; quod verò sub
„ amicitiæ specie insidias parat, invenit eum,
„ contra quem pugnat, incautum, eique fa-
„ cilè infert læsionem, undè iis, qui exteriùs
„ oppugnant, interiùs pugnantes sunt sævio-
„ res. Hoc me multò magis contristat, quod
„ sub pietatis nomine atque signra, & in po-
„ steris dignitate consistens, in hæreticas &
„ blasphemas voces erumpit: & dudùm ex-
„ tinctam Apollinarii inanem simul, impiam-
„ que doctrinam renovat. Super hæc autem
„ non solùm talia sentire, sed & suis blasphe-
„ miis non cōsentientes anathematizare præ-
„ sumpserit: si tamen ipsius ista sunt germi-
„ na, & non inimicorum quispiam veritatis,
„ tanquam ex illo hæc componens, projecit
„ in medium, secundùm illud, quod est in fa-
„ bula, pomum discordiæ, in altum flammam
„ exaltans,

196 „ Ego proinde, sive is, sive alius
„ quispiam velut ex illius persona hæc com-
„ posuerit, auxilio lucis Sanctissimi Spiritus
„ ad inquisitionem pravæ & hæreticæ opi-
„ nionis usus, pro modo concessæ mihi facul-
„ tatis, quoad fieri potuit, ea refutavi, do-
„ ctrinasque Evangelicas, & Apostolicas op-
„ posui, ac dogmatis absurditatem patefeci,
„ & quantùm discrepet à divinis dogmati-
„ bus, planum feci, ea ad Sancti Spiritus
„ eloquia perpendens, docensque qualiter à
„ divinis aliena sint & dissentanea. Adver-
„ sùs autem audaciam anathematismi hoc
„ dixerim, nempe Paulum clarissimum verita-
„ tis præconem ausum etiam adversùs Ange-
„ los, illos anathematizasse, qui Evangelica
„ & Apostolica documenta corruperant,
„ permanentes autem in traditis à Theologis
„ decretis non item, tales enim etiam bene-
„ dictionibus munivit, dicens: *Quicumque*
„ *banc regulam sequuntur, pax super ipsos, &*
„ *misericordia & super Israel Dei*. Colligat
„ igitur istiusmodi sermonum auctor ex Apo-
„ stolica execratione laborum suorum præ-
„ mia, & hæreticorum seminum manipulos.
„ Nos verò conquiescemus in doctrina San-
„ ctorum Patrum. Cæterùm huic Epistolæ
„ subtexuimus oppugnationes, ut ex ipsa
„ lectione perspicias, an hæretica problema-
„ ta strenuè diluerimus. Ad singulos autem
„ anathematismos seorsùm positos protuli
„ refutationem, ut lectores faciliùs intelli-
„ gant, ac perspicua sit dogmatum redargu-
„ tio. *Hactenus Epistola Theodoreti ad Joan-
nem Antiochenum*.

197 Deinde in refutatione Anathematis-
morum negat in primis Verbum carnem fa-
ctum esse; palàm enim fatetur: „ Igitur non
„ est factum carne Deus Verbum, sed carnem
„ viventem, & ratione præditam assumpsit,
„ non ipse naturaliter è Virgine natus, &
„ conceptus & figuratus, atque formatus, &
„ existendi principium exinde assumens, qui
„ ante sæcula & Deus est, & cum Patre co-
„ gnoscitur & adoratur. Sed templum sibi
„ in Utero Virginali formans erat cum for-
„ mato & nato. *Hæc ibi*: & calumniatur
Beatum Cyrillum, quasi asserat Verbum in
carnem conversum, dum dicit Verbum car-
nem factum in Virginis utero. Undè idem
Cyrillus in refutatione hujus oppositionis
ait: „ Confestim enim se convertit ad neces-
„ sitatem adstruendi conversione superiùs es-
„ se Dei Verbum, nec in naturam carnis
„ transformatum esse: quasi verò Anathema-
„ tismus id confirmet, ac ostendere velit.
Hæc Cyrillus. Sed reprehendi debet Theo-
doretus in hoc, quod reprehendat Cyrillum:
Nam una simul reprehendere videtur Evange-
listam Joannem dicentem cap. 1. *Et Verbum
caro factum est, & habitavit in nobis*, quod non
est Verbum in carnem fuisse conversum, sed
carni unitum in unitate personæ, idest in Di-
vina subsistentia, sive hypostasi. Quod qui-
dem negare, & aliam unionem fingere præter
hanc, est certè concedere in Christo duas
naturas, duasque personas, quod Nestorius
fatebatur, & sic illius hæresi est patroci-
nari.

198 Hanc porrò unionem in unitate per-
sonæ duarum in Christo naturarum denegasse
Theodoretum, sive non agnovisse, ex iis, quæ
prodit contra secundum Cyrilli Anathema-
tismum palàm fit. Ait enim: „ Unum qui-
„ dem Christum confitemur, Sanctis Apo-
„ stolorum doctrinis credentes, eundemque
„ propter unionem & Deum & hominem no-
„ minamus, secundùm hypostasim verò unio-
„ nem modis omnibus ignoramus, tanquam
„ peregrinam, & alienam à Divinis Scriptu-
„ ris, & Patribus, qui ea interpretati sunt.
Hæc ille. Fortè ignorans fuisse antiquum
Arianorum figmentum vocem hypostasis refu-
tare, velut à sacris Scripturis alienam, & sa-
pientem novitatem. Si enim unio non dica-
tur facta in hypostasi & personâ Verbi, undè
facta est? Si in natura, tota Trinitas esset
incarnata; si hoc non licet asserere, & nega-
tur unio facta in hypostasi, de facili labitur
in errorem Nestorii de duabus personis dua-
busque naturis in Christo. Undè Cyrillus in
refutatione horum Theodoreti dictorum ait:
„ Damnat autem eam novitatis, & peregri-
„ nè prolatam affirmat; non considerans,
„ quia impiorum hæreticorum adinventioni-
„ bus, dictionum virtus veritatem opponens,
„ destruere nititur, quod ab eis videtur op-
„ positum. Nestorio igitur ubique perimen-
„ te Dei Verbi secundùm carnem nativita-
„ tem, & solam nobis dignitatum unitatem
„ asseverante, hominemque Deo copulatum
„ esse dicente, filiationis æquivocatione ho-
„ noratum, necessariò nos dictis illius repu-
„ gnantes, secundùm subsistentiam unionem
„ dicimus factam. *Hactenus Cyrillus*. Omit-
to alia, quæ in reliquis oppositionibus ad cæ-
teros Anathematismos profert Theodoretus,

& quo-

& quomodò in eis pluriès de hæresi accusat Cyrillum, quoniam extant inter Acta Synodi Ephesinæ primæ. Quid verò porrò scripserit adversùs Cyrillum in Epistola, quam scripsit ad Monasteria, referre non pigebit.

Epistola Theodoreti scripta ad Monasteria contra Sanctum Cyrillum.

199 „ Qui propè stant, derident nostram „ paginam, & nostris fruuntur malis, & gau„ dent videntes nos à nobis ipsis consumptos. „ Causa verò istorum sunt, qui Apostolicam „ corrumpere fidem contendunt, & Evange„ licis dogmatibus instabilem doctrinam im„ ponere præsumunt, & impii Cyrilli Capi„ tula cum anathemate in Regiam Civita„ tem transmiserunt, suscipientes, & suis scri„ ptionibus, ut putaverunt, confirmantes „ quæ manifestè ex amara Apollinarii radice „ exorta sunt: eandem verò habent Arrii & „ Eunomii blasphemiam; quod si quis sub„ tiliter perspicere voluerit, nec ab insania „ Valentini & Manę & Marcionis aliena „ sunt.

200 „ Nam in primo quidem Capitulo „ dispensationem pro nobis factam ejecit, „ non recepisse Deum Verbum naturam hu„ manam, sed ipsum in carnem mutatum esse „ docens, & suspicione & phantasiâ Salvato„ ria nostri humanationem, sed non verè fa„ ctam esse dogmatizans. Hæc verò ab im„ pietate Marcionis, & Manæ & Valentini „ generata sunt. In secundo autem & tertio „ Capitulo quasi oblitus eorum, quæ in prin„ cipiis exposuit, unitatem, quæ est secun„ dùm subsistentiam, introducit, & conven„ tum per unitatem naturalem, temperatio„ nem quandam & confusionem per hæc no„ mina factam esse docens divinæ naturæ & „ servi formâ. Hoc verò ab Apollinarii hæ„ retica insania natum est.

201 „ In quarto verò Capitulo Evange„ licarum & Apostolicarum vocum divisio„ nem abdicat, & non permittit secundùm „ orthodoxorum Patrum doctrinas, eas qui„ dem, quæ Deo conveniunt voces in divina „ excipere natura, humiliores verò & hu„ maniter dictas recipi & applicari humani„ tati; & inde igitur est invenire benè sa„ pientes impietatis cognationem. Arrius „ etenim & Eunomius creaturam, & ex his, „ quæ non sunt, & servum unigenitum Dei „ Filium dicentes, humana, quæ à Domino „ Christo humaniter dicta sunt, Deitati ip„ sius applicare ausi sunt, alienum paternæ „ substantiæ, & dissimilem inde eum osten„ dere festinantes. Super hoc, ut compen„ diosè dicam, ipsam impassibilem & non „ mutabilem Christi Deitatem, & pati & „ crucifigi & mori dicit. Hoc verò & Arrii „ & Eunomii insaniam superat.

202 „ Nec enim hi, qui creaturam au„ dent dicere Creatorem omnium & Opifi„ cem, in istam excesserunt impietatem. Bla„ sphemat verò & Sanctum Spiritum, non „ ex Patre ipsum procedere dicens, secun„ dùm Domini vocem, sed ex Filio esse. Et „ iste verò Apollinarii seminum fructus est; „ propinquat verò & Macedonii malignæ „ culturæ. Tales sunt Ægyptii partus mali„ gni; patris verò pejor progenies. Hęc cùm „ oporteret vel abortiva facere in ipsa con„ ceptione, aut statim nata corrumpere eos, „ quibus animarum medicina commissa, ut„ potè perniciosa, & nostræ naturæ læsiones, „ nutriunt magnanimi, & multo digna esse „ studio judicant, ad perniciem tàm suam, „ quàm aliorum, qui aurea ei patiuntur, „ præstare. *Hæc Theodoretus in Epistola ad Monasteria*. Sed & in Epistola, quam ab Epheso scripsit ad Andream Episcopum Samosatensem adversùs sanctam Ephesinam Synodum plura habet. Est enim Epistola tenoris sequentis.

Epistola Theodoreti ad Episcopum Andream Samosatensem scripta ab Epheso.

203 „ Ab Epheso scribens, saluto tuam „ Sanctitatem, quam beatifico quidem infir„ mitatis, amabilem vero Deo existimo, quo„ niam auditu, non experimento cognovit „ mala, quæ hic facta sunt, mala omnem ra„ tionis vim superantia, & historicam vin„ centia narrationem, continuisque lacry„ mis & perpetuis fletibus digna. Periclita„ tur enim Ecclesiæ corpus dirumpi, magis „ id verò jam incisionem suscepit, nisi ille „ sapiens Medicus divisa & putrefacta mem„ bra reficeret & conjungeret. Insanit ite„ rum Ægyptus adversùs Deum, & bellat „ cum Moyse & Aaron, & famulis ejus, & „ plurima pars Israel adversariis consensit, „ nimis verò pauci sunt sani, qui & pro pie„ tate labores spontè sustinent.

204 „ Deculcata sunt pietatis venerabi„ lia. Illi, qui depositi sunt, sacerdotalia „ ministeria peragunt; & qui deposuerunt, „ domi sedent gementes. Illi, qui cum de„ positis excommunicati sunt, depositos li„ beraverunt depositione, sicut arbitrati sunt. „ Talem ludunt Synodum Ægyptii & Pale„ stini & Pontici & Asiani, & cum his Occa„ sus. Plurima enim pars Orbis terrarum „ morbum suscepit. Quales Mimi ridiculo„ rum in tempore impietatis sic pietatem in „ Comœdia deluserunt? Qualis verò Comœ„ diæ Scriptor talem unquàm fabulam reci„ taverit? Qualis verò Tragœdiæ Poeta di„ gnè fletus eorum conscripserit? Tanta & „ talia Dei Ecclesiæ mala insultaverunt: ma„ gis verò brevissimam particulam narravi „ eorum, quæ præsumpta sunt. *Hactenus Epistola*. Ex qua liquet, quàm acriter invehat in Ephesinam sanctam Synodum. Laudat

enim Pseudosynodum illam Ephesi à Joanne Antiocheno cum triginta suorum celebratam adversùs legitimam ibidem eodem tempore congregatam, quam vituperare contendit. Immò post Orientalium unionem, & damnatum Nestorium, & receptam ab Orientalibus & Occidentalibus damnationem, scripsit ad Nestorium, prælibatam condemnans damnationem, contestans se nunquam ei consentire. Epistola verò talis est.

Domino meo Reverendissimo & Religiosissimo, & Sanctissimo Patri Episcopo Nestorio, Theodoretus in Domino gaudere.

205 „ Quod non urbanâ conversatione „ delector, nec sæculari curatione, nec glo„ riâ, nec altis sedibus sum alligatus, arbi„ tror scire tuam Sanctitatem. Licèt enim „ & nihil aliud, ipsa tamen solitudo Ci„ vitatis, quam gubernare fortitus sum, suffi„ cit hanc me Philosophiam docere. Non „ solùm enim solitudinem, sed etiam pluri„ mos habet rerum tumultus, qui possunt fa„ cere pigros etiam eos, qui valdè eis gau„ dent. Nemo igitur persuadeat tuæ San„ ctitati, quòd ego Episcopalem Sedem cu„ piens, cohibendo oculos meos, tanquàm „ orthodoxas suscepi Ægyptiacas literas. Ut „ enim cum ipsa veritate dicam, sæpiùs eas „ perlegi, & subtiliter discussi, & hæreticâ „ illas amaritudine liberatas esse inveni, & „ timui quandam maculam eis imponere; & „ certè in odio habens quàm alius quidam „ patrem, tanquàm auctorem tumultuum „ existentem Orbis terrarum; & spero nul„ las pœnas sustinere hujus gratiâ in die Ju„ dicii, quoniam intentionem justus Judex „ exquirit.

206 His verò quæ adversùs tuam Sancti„ tatem injustè & contra leges facta sunt, nec „ si ambas manus aliquis incidet, patiar con„ sentire, divinâ videlicet gratiâ me adjuvan„ te, & infirmitatem animæ supportante. Et „ hoc certum etiam exigentibus per literas „ feci. Direxi verò etiam tuæ Sanctitati, „ quæ rescripsimus ad ea, quæ scripsit nobis, „ ut cognoscas, quòd nullum nos tempus „ propter divinam virtutem mutavit. Nec „ multipedes, vel Versipelliones docuit, quo„ rum hi quidèm petras, illi folia per colo„ rem imitantur. Universam fraternitatem, „ quæ tecum est, in Domino ego & qui me„ cum sunt plurimùm salutamus. *Hactenus Epistola*. Scripsit porrò & ad Joannem Antiochenum alias literas, quibus contestatur se permanere in doctrina sua adversùs Anathematismos Sancti Cyrilli Alexandrini, ita scribens.

Theodoreti Epistola ad Joannem Episcopum Antiochiæ.

207 „ Quoniam sapienter gubernat Deus, „ & nostræ providens concordiæ, & populo„ rum procurans salutem, congregare nos „ in unum præparavit, & consonantes sibi „ omnium ostendit voluntates. Communi„ ter enim perlegentes Ægyptiacas literas, „ & examinantes earum subtiliter sensum, „ invenimus consonantes dictis à nobis eas, „ quę inde directæ sunt, & palàm contrarias „ duodecim Capitulis, quibus usque ad prę„ sens, ut alienis à pietate, repugnantes per„ mansimus. Nam illa quidem habebant, car„ naliter factum esse Dei Verbum, & per sub„ sistentiam unitatem & conventum per uni„ tatem naturalem, & Deum Verbum pri„ mogenitum factum ex mortuis. Abdica„ bant verò & vocum divisionem, quæ de „ Domino factæ sunt; & alia verò ad hæc „ habebant Apostolicis quidem aliena, hære„ ticorum verò germina zizaniorum. Quæ „ verò nunc directæ sunt, Evangelica gene„ rositate decorantur. *Hactenus Epistola*.

208 Plura alia allata sunt in Act. 6. Synodi v. dicta & scripta ab eodem Theodoreto tùm adversùs Beatum Cyrillum, tùm adversùs sanctam Ephesinam primam Synodum, tùm contra rectam fidem, ex quibus in suspicionem venerat Nestorianismi; quarè meritò Patres Synodi Chalcedonensis Act. VIII. non pridèm eum receperunt, quàm anathematizasset Nestorium. Etenim porrecto libello coràm universa Synodo, quo restitui in suam Sedem petebat, eoque se purgare conabatur, Reverendissimi Episcopi clamaverunt: *Nihil relegi volumus; modò anathematiza Nestorium*. Et quoniam clarè Nestorium anathematizare detrectabat, pluriès de hac re monitus: *Episcopi iterum clamaverunt: Iste hæreticus est, iste Nestorianus est; Hæreticum foras mitte*. Quibus vocibus territus Theodoretus, dixit: *Anathema Nestorio, & ei, qui non dicit Dei Genitricem Virginem Mariam, & qui in duos filios partitur unum Filium Unigenitum. Ego autem & fidei definitioni subscripsi, & Epistolæ sanctissimi & Deo amantissimi Leonis; & sic sapio*. Quibus à Patribus auditis, receptus fuit in communionem, & in suam Sedem restitutus. Undè Patres v. Synodi, perlectis supra recensitis Theodoreti scriptis, & consideratis Actis præcitatis Chalcedonensis Synodi, dixerunt: „ Ex his, quæ „ Theodoretus impiè conscripsit, miranda „ est subtilitas sancti Chalcedonensis Conci„ lii: Sciens enim ejus blasphemias, priùs „ quidem multis sæpiùs usa est contra eum „ exclamationibus; postea verò non aliter „ eum suscepisset, nisi priùs anathematizas„ set Nestorium & ejus blasphemias, pro qui„ bus antea scripsit, defendens eas.

209 Constat ergò prædictum Theodoretum & calumniatum esse Sanctum Cyrillum, sanctamque Ephesinam primam Synodum, & contra doctrinam approbatam in sancta illa Synodo scripsisse, Nestorio quoque hæretico adhæsisse, hæretica nonnulla protulisse; undè meritò ejus scripta tùm à v. Synodo, tùm à Vigilio Papa damnata fuere. Extat in Actis v. Synodi eàdem collat. vi. quædam Epistola planè hæretica, & ergà Beatum Cyrillum nimis injuriosa, nomine Theodoreti scripta ad Joannem Antiochenum post obitum Cyrilli, relecta in eadem collatione, quam nos recensere omisimus, utpotè suppositiam, & non Theodoreti genuinam, sed ab aliquo confictam hæretico, ut eruditi observant; quoniam Joannes Antiochenus objit ante Beatum Cyrillum, cujus loco successit Domnus, cui Cyrillus scripsit eam Epistolam, quæ habetur inserta in Actis Synodi Chalcedonensis Act. xiv., cujus initium est: *Condolere nos fratribus necessarium est*. Cùm itaque dicatur, eam Epistolam scriptam à Theodoreto post Cyrilli obitum ad præfatum Joannem Antiochenum, & ex contextu Epistolæ idem evincitur, planum fit, ejusmodi Epistolam minimè esse Theodoreti, sed ab aliquo confictam Impostore.

210 Restat modò videre de Epistola Ibæ ad Marim Persam, an Vigilius eam rectè damnaverit, quam Epistolam recitavimus cap. 1. hujus partis. Et quidem rectè eam damnasse liquet ex eo, quòd præfata Epistola calumniatur Ephesinam Synodum, quatenùs causâ non examinatâ, & præcipiti judicio Nestorium condemnasset. Duodecim quoque Anathematismos Cyrilli ab Ephesina Synodo ut verè catholicos approbatos atque receptos refutat tanquàm sapientes Apollinarii hæresim, Theodorum plurimùm extollit, & quamvis ab ea Synodo œcumenica ut hæreticum damnatum, ut veritatis prædicatorem laudat & Ecclesiæ Doctorem; ac denique & doctrinam continet, quæ Nestorianæ favet hæresi.

211 Hæc autem omnia sic probantur. Dicitur enim in prælibata Epistola: *Antequàm verò omnes Episcopi, qui jussi sunt congregari, in Ephesum pervenirent, antecedens idem Cyrillus aures omnium veneno obcæcanti oculos sapientum obtinuit: Invenit verò clausas ex odio contra Nestorium. Et antequàm in Synodum perveniret vir sanctissimus & Reverendissimus Archiepiscopus Joannes, de Episcopatu Nestorium dejecerunt, judicio & quæstione non factâ*. Hæc ibi. At quàm calumniosè hæc in sanctam Synodum pronunciet, demonstrant ejusdem Synodi Acta. Nam, ut liquet Act. 1. Nestorius ter citatus fuit, renuente accedere, relectum fuit Symbolum Nicænum, inde eidem Symbolo consentientibus universis Episcopis, & comprobatâ doctrinâ Cyrilli in suis Epistolis exhibitâ, examinata fuit Nestorii doctrina, & factâ collatione tàm cum fide Nicæna, quàm cum Dictis plurimorum Sanctorum Patrum, reperta rectæ fidei contraria, damnata cum suo auctore fuit, cui damnationi universi subscripserunt Episcopi. Non ergò, causâ non examinatâ, & præcipiti judicio Nestorius damnatus fuit, ut mentitur, nec sine calumnia Iba in ea Epistola. Neque in hoc Articulo aliter scribit Iba, ac scripserat ipsemet Nestorius, & illi, qui cum eo erant, in relatione de Actis Synodi, cujus initium est: *Ad Ephesiorum Civitatem à pietate vestra convocati*. Cùm porrò Iba in ea Epistola dicat, non expectato Episcopo Antiocheno, causam Nestorii fuisse absolutam, utique verum est, sed eâ de causa quoniam accedere detrectabat, fuitque tamen ultrà terminum præfixum expectatus per dies sexdecim. Sic scribit Beatus Cyrillus in Epistola data Comario & Potamioni Episcopis, Dalmatio Archimandritæ Monasteriorum, Timotheo & Eulogio Presbyteris, cujus initium est: *Expectabamus honorabilem Nestorium*, in qua inter alia ait: „ Ac terminus quidem „ sanctæ Synodo à piissimis Imperatoribus „ positus erat sacra Pentecostes dies. Primæ „ enim illorum literæ, quibus evocabamur, „ ita continent. Hanc autem præstitutam „ diem nos nostro adventu in Civitatē Ephe„ siorum antevertimus; neque enim dece„ bat, ut Dominorum edicta negligeremus. „ Verùm posteaquàm piissimum, religiosissi„ mumque Joannem Episcopum Antioche„ num adventare accepissemus, adhùc sexde„ cim dies expectavimus, cùm tamen tota „ Synodus reclamaret, asserens illum con„ fessui interesse non velle, quod metueret, „ nè fortè Reverendissimus Nestorius, qui ex „ illius Ecclesia assumptus fuerat, loco suo „ moveretur: quæ res ipsi fortassè justum „ pudorem incuteret. Quam suspicionem „ veram extitisse, ipsa postea experientia li„ quidò ostendit. *Hæc Cyrillus*. Et idem testatur universa Synodus in literis datis ad Theodosium & Valentinianum de Actis contra Nestorium, quorum initium: *Vestra pietas christianissimi*. Omni ergò ex parte convincuntur de calumnia in Sanctam Synodum Ephesinam, quæ in Epistola Ibæ de prolato contra Nestorium judicio, exarata sunt.

212 Adversùs porrò duodecim Capitula Cyrilli, hæc in prædicta Epistola leguntur: *Conscripsit enim duodecim Capitula, quæ puto & tuam reverentiam cognovisse, quòd una natura est deitatis, & humanitatis Domini nostri Jesu Christi, quòd non oportet, inquit, dividere voces dictas, quas aut ipse Dominus pro se dixit, aut Evangelistæ de ipso. Omni verò impietate ea plena sunt, & antequàm nos dicamus, sicut & tua Sanctitas agnoscit*. Item quòd Cyrillus in iis Capitulis incidisset in hæresim Apollinarii, per hæc verba exprimit: *Cyrillus verò volens verba Nestorii refutare, lubri-*

cavit, & inventus est cecidisse in dogma Apollinarii. Quam calumniam idem Cyrillus refutat, nedùm respondens ad objecta Theodoreti, verum & in expositione eorundum capitum ab eo factâ: nam exponens primum Caput seu Anathematismum, inter alia habet: „ Natum est enim secundùm carnem ex Sancta Virgine, & æquè ac nos homo factum „ est, non amittens esse Deum (absit) sed „ existens quod erat, & in Divinitatis naturâ, & Gloriâ permanens. Dicimus igitur, „ ipsum Dei Verbum hominem esse factum, „ nec ob id tamen versum in id, quod non erat, „ non alteratum: Idem enim semper est, ne„ que conversionem obumbrationis pati su„ stinet, sed neque ullam Essentiæ illius cum „ carne commixtionem, aut confusionem, „ aut concretionem factam esse statuimus. *Hæc Cyrillus*, id quod sæpè repetit in explanatione aliorum Anathematismatum, sive Capitum.

213 Laudes porrò Theodori Mopsuesteni, quas in eadem Epistola pronunciat, hæ sunt: *Qui unus ex ipsis*, ait, *est Beatus Theodorus prædicator veritatis, & Doctor Ecclesiæ, non solùm in vita sua hereticos percussit in veram suam fidem, sed etiam post mortem arma spiritalia in suis libris filiis Ecclesiæ dereliquit, sicut & tua reverentia cum eo collocuta cognovit, & iis, quæ ab eo scripta sunt, credidit. Illum ausus est, qui omnia audet, in Ecclesia manifestè anathematizare, qui propter zelum Dei, non solùm suam Civitatem ab errore in veritatem convertit, sed etiam longè ægrotantes Ecclesias erudivit suâ doctrinâ*.

214 Denique eandem Epistolam continere doctrinam hæreticam, liquet ex eo, quod in ea dicatur: *Quomodo enim possibile est accipi Verbum, quod ab initio est, pro Templo quod ex Maria natum est?* Et in fine Epistolæ: *Non enim præsumit aliquis dicere, quòd una est natura Deitatis & humanitatis, sed confitentur in Templum & inhabitantem in eo, qui est unus Filius Jesus Christus*. At distinctio illa Templi ab inhabitante Templi, quod ex Maria natum est, Verbo quod ab initio est, Nestorio familiaris fuit, quibus verbis suam expressit hæresim: undè Beatus Cyrillus in refutatione objectionis Theodoreti ad primum Anathematismum, suspectam declarat similem locutionem. Et eò fortiùs augetur suspicio in persona Ibæ, quoniam, ut scribit Proclus Episcopus Constantinopolitanus in Epistola ad Joannem Antiochenum, cujus initium: *Arbitror te cognoscere*, relectâ Collat. VI. Synodi V. plures Monachi, aliique Ecclesiæ Edessenæ Clerici conclamarunt adversùs Ibam quasi studiosum erga Nestorii insaniam, & quod nonnulla Capitula impietate plena in linguam Syriacam versa, in varias partes evulgasset: „ Ad quid verò „ dico? ait Proclus, quòd multi inclamant „ hic, Religiosissimum Edessenorum Episco„ pum Ibam, non solùm quidam Clerici „ Edesseni & Monachi, sed enim etiam Pri„ mates & clari militiâ, quibus rectæ fidei „ calidus zelus accenditur, quòd tantum di„ ligit Nestorii insaniam, ut & quædam Ca„ pitula, quæ supposui scripto à nobis ad Ar„ menios tomo, & direxi tuæ reverentiæ, „ quæ sunt stulta & profana, & omni plena „ impietate, transferret voce Syrorum, & „ transmitteret ubique. *Hæc & alia Proclus*. His ergo stantibus meritò & rectè tam v. Synodus, quàm Vigilius Papa Ibæ Epistolam damnarunt. Undè ex hactenus deductis perspicuum fit, Vigilium Papam rectè tria Capitula damnasse, quæ v. Synodus pariter damnaverat.

CAPUT V.

An hujusmodi damnatio trium Capitulorum derogaverit auctoritati sanctæ Chalcedonensis Synodi.

215 Defuncto, ut diximus, Vigilio paulò post confirmatam Synodum v. & initâ Orientalium cum Apostolica Sede pace, nonnulli Occidentales Episcopi à communione Apostolicæ Sedis recesserunt, & maximè Istriani, aliique ex Longobardia, qui diù in schismate remanserunt, asserentes per Vigilii Decretum derogatum esse auctoritati & dignitati sacrosanctæ Chalcedonensis Synodi: quare cùm Pelagius adhùc Archidiaconus in Regia Constantinopolis Civitate constitutus, ante Decretum Vigilii damnationi trium Capitulorum subscripserit, & post Decretum consenserit, electus postea in Romanum Pontificem loco defuncti Vigilii, mox Episcopos Occidentales sibi adversari cognovit, suamque vitare communionem, adeout nec inventi fuerint Episcopi sufficientes pro illius ordinatione: „ Pelagius natione Ro„ manus ex Patre Joanne Vicariano, *inquit* „ *Anastasius*, sedit Annos XI. menses X. „ dies XVIII. Et dum non essent Episcopi, „ qui eum ordinarent, inventi sunt duo Epi„ scopi, Joannes de Perusio, & Bonus de Fe„ rentino, & Andreas Presbyter de Ostia, & „ ordinaverunt eum Pontificem. Tunc enim „ non erant in Clero, qui eum possent promo„ vere. *Hæc Anastasius*. Ubi Binius ait: „ Cùm Pelagius quintam Synodum appro„ basset, tantoperè omnes Occidentales Epi„ scopos offendit, ut non potuerit sufficentes „ reperire Episcopos, à quibus secundùm „ constitutionem Apostolicam ordinaretur: „ adeoque necessum fuerit jussu Pelagii Pres„ byterum Ostiensem (quod nunquam antea „ acciderat) loco Episcopi munus illud obi„ re. *Hæc Binius*.

216 Itaque Occidentales Episcopi, & precipuè Provinciæ Istriæ plura afferebant, qui-

quibus conabantur ostendere, non licuisse tria illa Capitula damnationi subiicere, à quorum damnatione sancta Chalcedonensis Synodus se abstinuerat, in ea etenim cognitâ causâ Theodori, minimè damnatus fuit: Theodoretus, & Iba, ut Catholici ab eadem Synodo habiti fuerunt, atque ejusdem definitione in proprias sedes, à quibus in secunda Ephesina Synodo exturbati fuerant, restituti sunt, non obstantibus iis, quæ Theodoretus scripserat adversùs duodecim Anathematismos S. Cyrilli, & quòd lecta fuerit Epistola ad Marim Persam scripta. Aliter ergò definiendo, ac sancta illa Chalcedonensis Synodus definierat, est dignitati & auctoritati illius derogare, immò adversari doctrinæ sancti Leonis Magni, docentis nullum esse ineundum tractatum de semel definitis in Synodis Generalibus & signanter in Synodo Chalcedonensi.

217 Proindeque loca S. Leonis Magni in Epistola datâ ad Leonem Augustum primò recitabant: In ea namque hæc scribit Sanctus Leo: „ Nam quæ patefacta sunt quærere, „ quæ perfecta sunt retractare, & quæ sunt „ definita convellere, quid aliud est, quàm „ de ademptis gratiam non referre, & ad interdictæ arboris cibum improbum appetitum mortiferæ cupiditatis extendere? *Et paulò post*. Detestandum ergo nobis est, „ perseveranterque vitandum, quod fraus hæretica nititur obtinere, nec in aliquam disceptationem piè & plenè definita revocanda sunt, nè ad arbitrium damnatorum, ipsi „ de his videamur ambigere, quæ manifestum „ est per omnia Propheticis & Evangelicis & „ Apostolicis auctoritatibus consonare. Undè si qui sunt, qui ab his, quæ cœlitùs sunt „ constituta, dissentiunt, suis opinionibus relinquantur, & ab unitate Ecclesiæ, cum ea, „ quam elegêre perversitate, discedant. Nam „ nullo modo fieri potest, ut qui divinis audent contradicere Sacramentis, aliquâ nobis communione socientur. *Et infra*. Prænoscat igitur pietas vestra, venerabilis Imperator, hos quos spondeo dirigendos, non „ ad confligendum cum hostibus fidei, nec ad „ certandum contra illos, à Sede Apostolica „ profecturos; quia de rebus & apud Niceam „ & apud Chalcedonem (sicut Deo placuit) „ definitis, nullum audemus inire tractatum, „ tanquàm dubia & infirma sint, quæ tanta „ per Spiritum Sanctum fixit auctoritas. *Hæc Episcopi Istriæ*. Alia quoque testimonia similia docentia ex eodem Sancto Leone, & ex aliis literis, adducebant, quæ brevitatis gratiâ omittimus, quoniam omnia eâdem expositione infrà referendâ diluuntur.

218 Sunt itaque prænotandæ duæ fidei regulæ, quarum prima est: Fidei Canonem mutari minimè posse; & quæstiones dogmatum Synodi universalis judicio semèl sopitas, iterùm excitari non debere. Tradit hanc regulam Tertullianus in lib. de Velandis Virginibus Cap. 1. inquiens: *Regula quidem Fidei una omninò est sola immobilis & irreformabilis*. Secundùm quam Regulam Vigilius in suo decreto ait: *Et si qui easdem sanctas Synodos in omnibus, quæ ab ipsis de sancta fide definita sunt, non sequuntur, eos à cœtu sanctæ & catholicæ Ecclesiæ alienos judicamus*. Altera regula est: ut in aliis causis extra fidem, idest in Capitibus, quæ dumtaxat ad Ecclesiasticam pertinent disciplinam, veritatem nunc latère, nunc aperiri; quâ patefactâ, priores Constitutiones, quamvis Conciliorum Generalium, reformari absque reatu poterunt. Hanc quoque regulam ibidem subjungit Tertullianus, inquiens: *Hac lege fidei manente, cætera jam disciplinæ & conversationis admittunt novitatem correctionis, operante scilicet & proficiente usque ad finem gratiâ Dei*. Juxtà quam regulam Beatus Augustinus lib. 2. de Baptismo contra Donatistas cap. 3. ait: „ Et ipsa Concilia, quæ per singulas Regiones, vel Provincias fiunt, plenariorum Conciliorum „ auctoritati, quæ fiunt ex universo Orbe „ christiano, sine ullis ambagibus cedere; ipsaque plenaria sæpè priora posterioribus „ emendari, cum aliquo experimento rerum „ aperitur quod clausum erat, & cognoscitur quod latebat, sine ullo typho sacrilegæ „ superbiæ, sine ulla inflata cervice arrogantiæ, sine ulla contentione lividæ invidiæ, „ cum sancta humilitate, cum pace catholica, cum charitate christiana.

219 Et hanc eandem regulam præmisisse Vigilium in suo decreto, ex illis verbis liquet, ubi ait: „ Ideo si in omni negotio sapientiæ „ ratio postulat, ut id, de quo quæritur, retractetur, neque pudori esse debet; cùm „ ea, quæ ab initio omissa, studio deinde veritatis inveniuntur, in publicum eduntur; „ quantò magis Ecclesiasticis disceptationibus convenit, eandem rationem in illis „ quoque observari? Præcipuè cùm manifestum sit Patres nostros, & maximè Beatissimum Augustinum, qui in Divinis Scripturis claruit, Romanæ eloquentiæ Magistrum, propria scripta retractasse, Dictaque sua correxisse, atque illa, quæ omiserat, ac deinde invenerat, addidisse. *Hæc Vigilius*. Ut ostendat sibi licuisse ea retractare, veritate meliùs compertâ, quæ in suo de tribus Capitulis constituto priùs decreverat.

220 Neque hoc est contra mentem Sancti Leonis Magni; cujus testimonia magnifaciebant Episcopi Istriæ. Etenim Beatus Pontifex in Epistola data ad Maximum Episcopum Antiochenum, cujus initium: *Quantum dilectionis tuæ*, duo dignâ observatione tradit, quòd Concilium Chalcedonense pro sola fidei causa indictum fuerit, & ad hanc solùm causam discutiendam, se Legatos misisse contestatur: Alterum verò, quòd si quæ in eadem Sy-

Synodo extra fidem acta sunt, dummodò contraria non sint definitioni sanctæ Nicœnæ Synodi, in judicium iterùm revocari posse non dubitat: „ Si quid sanè, *inquit*, ab his fratribus, quos ad sanctam Synodum vice meâ misi, præter id, quod ad causam fidei pertinebat, gestum esse perhibetur, nullius erit penitùs firmitatis; quia ad hoc tantùm ab Apostolica Sede sunt directi, ut excussis hæresibus, catholicæ essent fidei defensores. Quidquid enim præter speciales causas Synodalium Conciliorum ad examen Episcopale defertur, potest aliquam dijudicandi habere rationem, si nihil de eo est à Sanctis Patribus apud Nicœam definitum. *Hæc Sanctus Leo*. Quo testimonio utitur Pelagius Vigilii successor in Epistola data ad Episcopos Istriæ, quæ incipit: *Virtutum mater charitas*, ubi sub cap. 19. relatis prœrecensitis Sancti Leonis verbis, subjungit: „ Apertè nobis licentia tribuitur, ut quidquid illic extra fidei causas de personis gestum est, retractetur. Specialis quippè Synodalium Conciliorum causa est fides. Quidquid ergò præter fidem agitur, Leone docente, ostenditur quia nihil obstat, si ad judicium revocetur. *Hactenus Pelagius*.

221 His præmissis deveniendo ad allegata per Episcopos Istriæ B. Leonis testimonia, excerpta ex Epistola ad Leonem Augustum, dicimus, quòd optimè perpenso contextu totius Epistolæ absque ambiguitate evincitur, Beatum Pontificem loqui de iis, quę ad fidem pertinentia in ea Synodo definita sunt; ait enim S. Leo: „ Ut scilicet catholica fides, quæ humanum genus sola vivificat, sola sanctificat, in una confessione permaneat, & dissensiones, quæ de terrenarum opinionum varietate nascuntur, à soliditate illius petræ, supra quam Civitas Dei ædificatur, abigantur. Hæc autem Dei munera ita demùm nobis divinitùs conferuntur, si de his, quæ sunt præstita, non inveniamur ingrati; & tanquàm nulla sint, quæ adepti sumus, contraria potiùs expetamus. *Hæc ibi*. Quibus præmissis, statim subjungit: *Nam quæ patefacta sunt quærere*, & cætera allegata supra. Quis ergò non videat ex ipsis antecedentibus cum subsequentibus connexis, loqui tantùm de fidei definitionibus? Ex subsequentibus quoque idem evincitur; quoniam subjungit, Eutychetis & Dioscori discipulos, tanquàm si nihil foret definitum in ea Synodo, novos instruere tractatus; undè paulò post addit: „ Detestandum ergò nobis est, perseveranterque vitandum quod fraus hæretica nititur obtinere, nec in aliquam disceptationem piè & plenè definita revocanda sunt, nè ad arbitrium damnatorum ipsi de his videamur ambigere, quæ manifestum est per omnia Propheticis & Evangelicis & Apostolicis auctoritatibus consonare. Undè si qui sunt, qui ab his, quæ cœlitùs sunt constituta dissentiunt, suis opinionibus relinquantur, & ab unitate Ecclesiæ, cum ea, quam elegère perversitate, discedant. *Hæc S. Leo in eadem Epistola*. Patet ergò sensus verborum ipsius, talem nimirùm esse, ut fidei decreta firma sint & irretractabilia; undè Epist. 73. data ad eundem Leonem Augustum, cujus initium est: *Officiis, quæ ad gratulationem*, hæc alia ad rem habet: „ Quod opus virtutibus vestris, gloriæque conveniens, celerem & Deo placitum habebit effectum, si apud sanctam Chalcedonensem Synodum de Domini Christi Incarnatione firmata, nullà permiseris retractatione pulsari. *Hæc ibi*. In quo pariter sensu loquuntur edicta Valentiniani & Marciani, quorum initium: *Tandem aliquandò*, dùm inquiunt: *Universi ergò quæ à sancta Synodo Chalcedonensi statuta sunt, custodire debebunt, nihil postea dubitaturi*.

222 Cùm porrò controversia de tribus Capitulis actitata in Synodo Chalcedonensi nullo modo fidem, aut fidei dogmata tangat, sed personas dumtaxat, inde fit, quòd absque præjudicio dignitatis ejusdem Synodi poterat iterùm retractari. Quòd verò in ea controversia de personis tantùm, & non de fide disputatum fuerit, in primis liquet ex decreto ipsius Vigilii, ubi quæcumque in ea Synodo de fide definita sunt, se suscipere fatetur, & quoscumque ea non sequentes, aut retinentes, alienos à catholica Ecclesia pronunciat: „ Idcircò, *ait*, sciat vestrùm universa fraternitas, quòd quatuor Synodos, hoc est, Nicœnam, Constantinopolitanam, Ephesinam primam, & Chalcedonensem, unà cum iisdem fratribus nostris in omnibus suscipimus & devotâ mente veneramur, atque unanimiter servamus. Et si qui easdem sanctas Synodos in omnibus, quæ ab ipsis de sancta fide definita sunt, non sequuntur, eos à cœtu sanctæ & catholicæ Ecclesiæ alienos judicamus. *Hæc Vigilius*, qui postea transit ad agendum de controversia trium Capitulorum, utpotè ad materiam fidei non pertinente.

223 Deinde Pelagius Papa in prælaudata Epistola ad Episcopos Istrię cap. 3. idem apertis contestatur verbis, inquiens: „ Si igitur fidem, fratres charissimi, in cunctis Mundi partibus uno ac solido statu vigère non cerneretis, convulsum quidquam de sancta Chalcedonensi Synodo rectè diceretis. At postquàm nihil nunc aliud, nisi de personis agitur, nihil de sancta Chalcedonensis Synodi fide quæritis, auctoritatem Patrum quasi sequendo declinatis. *Hæc ibi*. Et in Epistola ad Childebertum Regem, quæ incipit: *Rufinus vir magnificus*, pariter contestatur, extra materiam fidei esse quæ tribus Capitulis mota sunt, inquiens: „ Et quamvis à transitu divæ memoriæ Theodoræ Augu-

stæ

„ ftæ, nullas de fide quæftiones Ecclefia Dei „ in partibus Orientis, Deo miferante, for„ midet; fed quædam Capitula extra fidem „ fuerint agitata, de quibus longum eft, ut „ epiftolari poffint complecti fermone. *Hæc Pelagius*. Magnus quoque Gregorius lib. 2. Epift. 36. data ad Epifcopos Hiberniæ, fpecialiter agens de caufa trium Capitulorum, idem fatetur, dùm ait: „ Nam in Synodo, „ in qua de tribus Capitulis actum eft, aper„ tò liquet, nihil de fide convulfum effe, vel „ aliquatenùs immutatum; fed, ficut fcitis, „ de quibufdam illic folummodò perfonis eft „ actitatum; quarum una, cujus fcripta evi„ denter à rectitudine catholicæ fidei devia„ bant, non injuftè damnata eft. *Hactenus S.Gregorius*.

224 Actum itaque in primis eft de Theodori quondam Mopfueftenæ Ecclefiæ Epifcopi perfona, an fcilicet propter ejus impia fcripta hærefim Neftorianam undique fcatentia damnari debuerat, & quidèm poft illius obitum, quoniam in communione decefferat; non effe damnandos jam in communione defunctos complures exiftimabant. Undè Pontianus Epifcopus Africanus in Epiftola data ad Juftinianum Auguftum, quam fupra recitavimus, fcribit: *Supplicamus clementiam tuam, ut pax permaneat temporibus tuis, ne dùm quæris damnare jam mortuos multos inobedientes interficias vivos*. Hujus porrò opinionis erat antea Vigilius, cujus rei causâ in fuo conftituto, nullatenùs damnandum Theodorum olim vitâ functum propugnabat, etfi fcripta illa anathemati fubjecerit. Ait enim in prælibato conftituto: *Grave eft enim infultare defunctis, vel fi Laici fuerint, nedùm illis, qui in Epifcopatu hanc vitam depofuerunt. Juftiffimum enim apparet prudentibus Viris, cedere præfcienti, Deo fcilicet, uniufcujufque voluntatem, & cognofcenti qualifcumque quifque futurus fit*. Id quod plurimis confirmare conatur teftimoniis; undè in medium profert fententiam S. Leonis Magni in Epift.91. data ad Theodorum Epifcopum Ferolivienfem, fcribentis: „ Nec neceffe eft eos, eo„ rum qui fic obierint, merita actufque di„ fcutere: cùm Dominus Deus nofter, cu„ jus judicia nequeunt comprehendi, quòd „ Sacerdotale minifterium implere non po„ tuit, fuæ juftitiæ refervaverit. *Hæc Sanctus Leo*, citat quoque & Gelafium in Epiftola ad Epifcopos Dardaniæ, & in Geftis Synodalibus de Myfeni Epifcopi Cumani abfolutione confectis, fimilia edocentem; fimiliter & exemplum profert Dionyfii Alexandrini apud Eufebium lib. 7. hift. Ecclef. qui etfi in Arfinoite habitâ Synodo adversùs errores Nepotis Epifcopi auctoris hærefis Millenariorum, damnata fuerit hærefis, damnataque & Nepotis fcripta, perfona tamen, quoniam jam defuncta, minimè damnata fuit.

225 In contrarium verò alii fentiebant, etiam vitâ functos excommunicari poffe, fi poft obitum conftiterit in hærefi deceffiffe. Ad cujus rei probationem Sextilianus Epifcopus de Africana Provincia, vicem agens Primofi Epifcopi Carthaginenfis, in v. Synodo, collat. v. diverfa Patrum protulit teftimonia: & primò retulit, quòd in fua Provincia multi Epifcopi congregati ftatuerunt de Epifcopis defunctis, qui hæreticis fuas facultates relinquunt, itaut poft mortem anathemati fubiiciantur. Et certè in Africana prima Synodo celebrata Anno Domini CCLV. ut in actis ipfius legitur, ejufdem Synodi Patres intelligentes, quòd Geminius Victor Chriftianus ex hac vita difcedens, Fortunatum quendam Presbyterum teftamento fuorum filiorum tutorem nominaffet, atque ità, juxta decretum cujufdam Concilii, olim hac de re in Africa fub anteceffloribus celebrati, pœnam excommunicationis inveniffet, ipfum Geminium defunctum, eò quòd Præsbyterum à cultu Dei ad fæcularia revocaffet, excommunicatum effe denunciarunt, ideoque pro defuncto facrificium offerri, nomen apud altare nominare feverè admodùm interdixerunt. Horum omnium meminit Beatus Cyprianus in Epift. 66. juxta editionem Pamelii, datâ ad Clerum, & plebem Furnitanorum, inquiens: „ Graviter commoti fumus ego & „ Collegæ mei, qui præfentes aderant, & „ Conpresbyteri noftri, qui nobis affidebant „ fratres chariffimi, cùm cognoviffemus quòd „ Geminius Victor frater nofter, de fæculo „ excedens, Geminianum Fauftinum Presby„ terum tutorem teftamento fuo nominave„ rit, cùm jam pridem in Concilio Epifco„ porum ftatutum fit, ne quis de Clericis & „ Dei miniftris tutorem vel curatorem te„ ftamento fuo conftituat, quandò finguli „ Divino Sacerdotio honòrati, & in Clerico „ minifterio conftituti, nonnifi altari, & fa„ crificiis defervire,& precibus atque oratio„ nibus vacare debeant. Scriptum eft enim: „ *Militans Deo, nemo obligat fe moleftiis fæcularibus, ut poffit placere ei, cui fe probavit*. „ Quod cùm de omnibus dictum fit, quantò „ magis moleftiis, & laqueis fæcularibus „ obligari non debent, qui Divinia rebus & „ fpiritualibus occupati ab Ecclefia recedere, „ & ad terrenos,& fæculares actus vacare non „ poffunt? *Et infra*. Et ideò Victor cùm „ contra formam nuper in Concilio à Sacer„ dotibus datam,Geminium Fauftinum Pref„ byterum aufus fit Tutorem conftituere, „ non eft, quod pro dormitione ejus apud „ vos fiat oblatio, aut deprecatio aliqua no„ mine ejus in Ecclefia frequentetur, ut Sa„ cerdotum Decretum religiosè & neceffa„ riè factum, fervetur à nobis. *Hactenus Cyprianus*. Undè liquet ex hujus Synodi, & Cypriani mente, aliquem poft obitum adhùc excommunicari poffe.

226 Sed & idem Sextilianus ut idem proba-

baret, fultus est quoque auctoritate Beati Augustini in Epist. 50. data ad Bonifacium Comitem, ubi paulò post initium scribit: *Quamvis si vera essent, quæ ab eis objecta sunt Cæciliano, & nobis possent aliquandò monstrari, ipsum jam mortuum anathematizaremus*. Quibus verbis perspicuum fit, de mente Augustini jam defunctos anathematizari posse. Subjungit inde Sextilianus aliud testimonium ejusdem S. Augustini excerptum ex gestis, quæ apud Marcellinum virum clarissimum Tribunum & Notarium acta sunt, cap. 187. quod ab eo sic recitatur: „ Augustinus Episcopus „ Ecclesiæ Catholicæ dixit: Non in homi„ nibus spes ponenda est Ecclesiæ, si boni „ sunt, neque si mali sunt, judicanda est Ec„ clesia periisse. Sed tamen etiam ipsorum „ causam tanquam fratrum nostrorum susci„ pimus: Et si nobis ostendi potuerunt „ criminosi, hodiè illos anathematizare„ mus.

227 Eandem quoque doctrinam idem Beatus Augustinus confirmare videtur lib. 3. contra Cresconium Grammaticum, nam Cap. 35. ait: „ Ego in Ecclesia sum, cujus membra „ sunt illæ omnes Ecclesiæ, quas ex labori„ bus Apostolorum natas atque firmatas simul „ in literis canonicis novimus, earum com„ munionem, quantùm me adjuvat Domi„ nus, sive in Africa, sive ubicumque, non „ deseram. In hac communione si fuerunt „ quos nescio Traditores, cùm eos demon„ straveris, & carne & corde mortuos dete„ stabor: nequaquàm tamen à vivis in ejus„ dem Ecclesiæ sanctâ unitate manentibus „ propter mortuos alienabor. *Et Cap.* 39. „ Ecce iterùm dico quæ me ulteriùs vetas di„ cere, arguit apud me eos, quos jam olim „ defunctos mea cognitio non judicavit. Di„ cis tu contrà: Licet tibi & hodie judicare, „ & judicium non tantùm de vivis, sed etiam „ de mortuis haberi potest. Licèt enim sit „ mortuus qui peccavit, nunquam illud mo„ ritur quod admisit. *Hactenus Beatus Augustinus*. Quæ testimonia non latuerunt Sextilianum, cùm in collat. cit. pariter recitet, unà cum altero quoq; testimonio excerpto, ut ait, in Epistola ad Catholicos, rectiùs tamen ex Epistola de unitate Ecclesiæ contra Epistolam Petiliani, ubi legitur: „ *Si* fortè isti „ libri ità designant traditorem suum, sicut „ designavit Dominus Judam, legant in eis „ nominatim & expressè vel Cæcilianum vel „ ordinatores eorundem librorum fuisse tra„ ditores, & si non eos anathematizavero, „ ipse cum eis judicer tradidisse. *Hæc ibi*, & habetur in Cap. *Sanè* caus. 24. quæst. 2. Can. 6.

228 Hujus quoque sententiæ, posse nimirum anathematizari mortuos, fuisse Beatū Cyrillum, non obscurè colligi potest ex ejus libello dato Anastasio, Alexandro, Martiniano, aliisque Catholicis Monachis, cujus initium est: *Studium ac diligentiam vestræ charitatis*, quo sacrum Symbolum exposuit, in eo namque paulò ante recitatum Symbolum, inter alia ait: „ Jam enim & sancta Syno„ dus, illa, inquam, in Epheso juxta volun„ tatem Dei congregata, cùm adversùs Ne„ storii perversam opinionem sententiam tu„ lit & sanctam & accuratam, simùl quoque „ pari sententiâ & pœnâ condemnavit vocum „ novitates aliorum, quotquot vel post illam „ forent, vel ante illum fuerunt, qui eadem „ cum illo saperent, dicereque vel scribere „ auderent. Etenim consentaneum erat, con„ demnato semèl ob tam prophanas vocum „ novitates viro, ut non unus dumtaxat feri„ retur, sed, ut sic dicam, universa illorum „ hæresis atque calumnia, quam contra pia „ Ecclesiæ dogmata fingunt, dùm prædicant „ duos filios, & impartibilem dividunt, Cœ„ lumque ac terram quod hominem latriâ co„ lant, crimine denotant. *Hactenus Cyrillus*, ubi per illa verba, *quoquot vel post illam forent, vel ante illum fuerunt*, indicare videtur, eos quoque, qui antea in hæresi decesserant damnatos ab eadem sancta Synodo. Quod quidem testimonium verbis parùm tantùm diversis recitavit in v. Synodo collat. v. Photinus Diaconus & Notarius, unà cum altero testimonio excerpto ex libro ejusdem S. Cyrilli, *de eo quod unus est Christus*; in quo idem sanctus Doctor relatâ hæresi Theodori, & aliorum similia docentium, subjungit: *Recusandum igitur eos qui tam malis culpis obnoxii sunt, sive in vivis sint, sive non*. Sed & in v. Synodo plura alia testimonia allegata sunt, ut universo orbi pateret, posse etiam mortuos, qui in impietate decesserunt & hæresi, damnari, & Anathemati subjicere.

229 Testimonia porrò in contrarium deducta S. Leonis, & Gelasii Papæ, non probant, neminem post mortem posse damnari, sed magis probant, defunctos jam, sub Dei judicio constitutos, à peccatis nec posse solvi, nec ligari, nec statum eorum quovis Ecclesiæ judicio immutari: immò nec ipsos in judicium ab Ecclesia vocari posse, aut litem adversùs illos instrui ex partium interrogationibus, & responsis. Atqui non negant quin de eorum doctrinâ judicium ex ipsorum libris ferri possit, & consequenter de personis ipsorum, ut eorum nomen invidiosum fit & execrandum, si hæretici, vel schismatici ex scriptis probentur, nec inter Ecclesiæ auctores nominentur, immò rejiciantur, atque ut hostes impugnentur: hoc enim præstat Anathema in mortuos pronunciata, vel certè de aliis criminibus exceptâ hæresi loqnuntur S. Leo, & Gelasius, vel schismate, ut notat Gloss. in Cap. *Damnationis* 5. caus. 24. quæst. 2. sunt enim atrocissima in sancta Dei Ecclesia hæresis, & schismatis crimina. Si enim jure civili perduellionis rei post mortem damnantur, & bona eorum addicuntur Fisco, quamvis

vis cætera omnia alia crimina mortalitate extinguantur, ut ait Papinianus, lege quoque canonica hæresis, & schismatis rei, poterunt post mortem damnari, licèt non sic aliorum criminum rei. Quemadmodùm enim perduellionis crimen atrocissimum est in jure civili, ità & in jure canonico se habet hæresis, & schismatis crimen. Neque relevat si dicas, eos qui in pace sepulti, sive defuncti sunt, atque in ejus communione, non posse ab Ecclesia à sua communione segregari. Quoniam si meruerunt dum viverent segregari, nec fuerunt segregati, quia adhùc ignota erant Ecclesiæ illorum crimina, pro quibus viventes segregandi erant, possunt rectè & post mortem segregari. Sed quid dico segregari, denunciari magis segregatos obiisse: Hæreticus namque, & schismaticus, à seipsis ab Ecclesia recedunt, sese per crimen hæresis, & schismatis ab Ecclesia segregant, & suo proprio judicio damnantur, ut loquitur Paulus ad Titum cap. 3. vers. 10. *Hæreticum hominem post unam & secundam correptionem devita, sciens quia subversus est, qui ejusmodi est, & delinquit, cùm sit proprio judicio condemnatus.* Et Beatus Judas in sua catholica Epistola vers. 19. *Hi sunt qui segregant semetipsos, animales, spiritum non habentes.* Hæretici ergò seipsos excommunicant. Undè Ecclesia tales esse declarat, quos sese constituerant per suam ipsorum hæresim. Decedentes verò in hæresi, vel schismate, nullo pacto in communione & pace decedunt. Optimè Benignus Episcopus in v. Synodo adversùs Theodori defensores, qui illum in pace Ecclesiæ defunctum conclamabant, ait: *Ille enim in communicatione & pace Ecclesiarum defunctus est, qui usque ad mortem recta Ecclesiæ dogmata servavit & prædicavit; quòd verò Theodorus non servavit, nec prædicavit recta Ecclesiæ dogmata, certum est ex ejus blasphemiis.* Et ita concludere volebat, Theodorum nullo modo in pace Ecclesiæ defunctum esse.

230 Neque allatum Dionysii Alexandrini exemplum non damnantis olim jam defunctum Nepotem Episcopum Millenariorum hæresis auctorem, ad rem facit. Nam Nepos propugnaverat errorem, nondùm ab Ecclesia dãnatum, in cujus opinione fuerunt Papias, Irenæus, Justinus Martyr, aliique plurimi Sanctissimi Viri, nec materia tangebat primarios fidei Articulos contentos in Symbolo, quin potiùs error Nepotis in obscurissima versabatur quæstione. Quare Beatus Dionysius eandem œconomiam servatam cum Nepote volnit, quæ hactenùs servata fuerat cum prioribus Patribus, quos ipse secutus erat. At Theodorus jam proscriptos in Paulo Samosateno propugnabat errores; suisque scriptis primaria fidei Capita impugnavit; qualia sunt Christi Divinitas, & vera Dei maternitas Beatæ Mariæ Virginis; quæ quidem dogmata nemo Sanctorum Patrum ante ipsum ausus fuit propugnare; ideòque non erat cum eo illa servanda œconomia, quam Dionysius servaverat cum Nepote.

231 Neque refert, quòd in Ephesina Synodo Theodorus nominatim non fuerit damnatus, quoniam damnato ejus Symbolo, implicitè & ipse damnatus fuit; undè in decreto damnationis Symboli hæc habentur: „ Statuit sancta Synodus alteram fidem nemini „ licère proferre, aut conscribere, aut componere præter definitam à Sanctis Patribus, qui in Nicæa cum Spiritu Sancto congregati fuerunt. Qui verò ausi fuerint aut „ componere fidem alteram, aut proferre, vel „ offerre converti volentibus ad agnitionem „ veritatis, sive ex gentilitate, sive ex judaismo, sive ex qualicumque hæresi, hos quidem, si sunt Episcopi aut Clerici, alienos „ esse Episcopos ab Episcopatu, & Clericos „ à Clericatu, decrevit: si verò Laici fuerint, „ anathemati subjici. *Hæc ibi.* Quare Pelagius in præcitata ad Episcopos Istriæ Epistola ait: „ Theodorum quippe mortuum „ sancta Synodus prima Ephesina damnavit. „ Nam cùm ab ejus Discipulis dictatum ab „ illo Symbolũ in eadem Synodo fuisset prolatum, illicò illic à Sanctis Patribus cum „ auctore damnatum est. Et Theodosius & Valentinianus in sua sacra lege pro Ephesina Synodo, relectâ collat. v. Synodi v. inquiunt: „ Quapropter per hanc nostram legem sancimus, eos, qui in omni terra ubique inveniuntur impiissimo & instabili Nestorii & „ Theodori proposito consentientes, Simonianos à præsenti nominari. *Et item.* Nemo igitur audeat, sacrilegos codices ab eis „ expositos, & maximè à Theodoro & Nestorio, & contrarios veræ doctrinæ & expositioni venerabilium Episcoporum, qui „ Ephesi collecti sunt, legere, aut possidere, „ aut scribere. *Et postea.* Hoc certum omnibus sit, quòd si quis præterierit præsentem nostram sanctionem, & Theodoro & „ Nestorio assenserit, illorum socios imitans, „ ejus per gladii ultionem omnis substantia „ Fisco addicetur. *Hactenus horum Imperatorum lex.*

232 Et licèt in ea lege, quæ eorundem Imperatorum habetur inter Acta Synodi Ephesini, nulla expressa mentio habeatur de Theodoro, attamen in ea quoque implicitè & ipse proscribitur Theodorus. Legitur enim „ ibi: „ Quamobrem hac lege sancimus quotquot ubicumque execrandæ opinionis Nestorii sequaces extiterint, eos Simonianorum nomine appellandos esse. *Hæc ibi.* Undè certè Theodorus implicitè continetur in ea lege; cùm & ipse Nestorii extiterit opinionis. Cætera verò quæ in favorem Theodori à suis defensoribus fuerunt adducta, in eadem Pelagii Epistolâ soluta reperiuntur. Stat benè, quòd damnato Theodoro, nec Ephesinæ, nec Chalcedonensi Synodo quid-

quam derogatum fuerit, pluribus quidem de causis, præcipuè verò, quoniam, ut visum est, controversia de persona erat, nequaquam de fide. Nam ipse quoque Vigilius in suo constituto dogmata Theodori proscripsit & anathematizavit, pepercit Theodori personæ, quoniàm nondùm perfectissimè instructus in ea versabatur opinione, dicente, non esse jam in communione defunctos post mortem damnandos propter allegatas Leonis, Gelasii, atque Dionysii Alexandrini auctoritates.

233 De Theodoreto porrò recepto in Chalcedonensi Synodo, arguebant Episcopi Istriæ, non potuisse Vigilium ejus scripta damnare absque præjudicio tantæ Synodi. Etenim Act. VIII. ejusdem Synodi cognitâ illius causâ repertus fuit catholicus, clamantibus universis Episcopis: *Theodoretus dignus est Sede Ecclesiæ, orthodoxum Ecclesia Pastorem recipiat: orthodoxum Doctorem Ecclesia recipiat. Theodoretus dignus est Sede sua. Archiepiscopo Leoni multos annos. Cùm L. Leo judicavit, Populus orthodoxum recipiat dignum sua Sede, Theodoreto catholico Doctori reddatur Ecclesia*. Si ergò tantis & talibus acclamationibus receptus fuit Theodoretus à sanctâ Chalcedonensi Synodo, habitusque ut catholicus, non poterat postea Vigilius ejus scripta damnare sine præjudicio Synodi Chalcedonensis, quæ scripta quoque illius indemnata reliquit. *Hæc defensores trium Capitulorum*.

234 Atqui satis liquet ex superiùs dictis, scripta Theodoreti adversùs duodecim Cyrilli Capitula, & alia nonnulla, hæresim Nestorianam continere, ipsique Nestorio plurimùm favere, ac proinde omni proscriptione digna. Synodus porrò Chalcedonensis Theodoretum suscepit, non tamen prælibata scripta recepit, nec probavit. Recepit utique Theodoretum, sed postquàm anathema dixit Nestorio, nunquàm enim illum recipere voluerunt Patres, nisi priùs Nestorium anathematizasset, adeout nec supplicem ejus libellum perlegi permiserunt, exclamantes: *Nihil relegi volumus: modò anathematiza Nestorium*: dicente vero Theodoreto: *Ego per Dei gratiam apud orthodoxos sum nutritus, & orthodoxè sum edoctus, & orthodoxè prædicavi; & non solùm Nestorium & Eutychem, sed omnem hominem, qui rectè non sapit, aversum & alienum existimo*. Patres clamaverunt: *clarè dic, anathema Nestorio, & amantibus eum*. Undè quousque Theodoretus non dixit: *Anathema Nestorio, & ei, qui non dicit, Dei Genitricem Virginem Mariam, & qui in duos filios partitur unum Filium unigenitum*; minimè receptus fuit. Damnando ergò Nestorium, se correxisse constat, & scripta sua Nestorio faventia simul damnasse nemo dubitare potest. Damnatâ personâ propter falsam doctrinam, censentur damnata quoque & dicta omnia & scripta, quæ & personæ & falsæ illius doctrinæ patrocinantur. Undè Pelagius in sua Epistola ad Episcopos Istriæ cap. 20. ait; „ A quibus tamen constat, quòd se postmodùm ipse correxit, qui in sancta Chalcedonensi Synodo Nestorium anathematizare consensit. Quis non videat, quantâ temeritate plenum sit, Theodoreti scripta suscipiendo defendere, quæ eundem ipsum constat, rectâ post profitendo, damnasse? Dum verò ejus & personam recipimus, & ea, quæ dudùm latuerant prava scripta reprobamus, in nullo à sanctæ Synodi actione deviamus, quia sola ejus hæretica scripta respuentes, & eum Synodo adhùc Nestorium insequimur, & eum Syndo Theodoretum profitentem rectâ, veneramur.

235 Attamen obstare videtur lex Valentiniani & Marciani data Palladio Præfecto Prætoriorum Orientis, Valentiniano Præfecto Illyrici, & Tatiano Urbis Præfecto Anno Domini CDLII. pridie Nonas Julii, Spartiano viro clarissimo Consule, qua abrogavit legem latam à Theodosio juniore adversùs Flavianum & socios. In ea namque lege Theodosius junior, deceptus à Chrysapio, damnavit Flavianum Episcopum Constantinopolitanum, & Eusebium alterum Episcopum, veluti Nestorii dogmatis Sectatores, & insuper Nestorii & Theodoreti scripta proscripsit, inquiens: „ Sed nec habeat aliquis, aut legat, aut transcribat, proferatve Nestorium, vel decreta ejus, aut codices noxios & maximè, quos contra solas Porphyrius edidit christianas literas, neque Theodoreti scripta, sed quicumque hujusmodi codices habet, publicè illos proferat, & cunctis videntibus igni tradantur. *Et paulò post subjungit*: Quicumque hoc egerit, vel qualislibet extiterit, vel quisquis codices habuerit, interdictam fidem Nestorii, ac Theodoreti continentes, aut interpretationes eorum, vel qui vocantur sermones allocutorii, sive traditiones, iisdem tormentis subjaceat, vel si ea, quæ sunt ab illis composita, alterius nomine fuerint prænotata. *Hactenus Theodosii junioris lex*. Sed Valentinianus & Marcianus in sua lege inquiunt: „ Aboleatur illa constitutio, quæ sceleratorum subreptione post obitum sanctæ memoriæ Flaviani adversùs eum lata cognoscitur; cessentque in totum ea, quorum initium fuit iniquum & injusta sententia nihil obsit Eusebio quoque & Theodoreto religiosis Episcopis, qui eadem lege continentur. *Hactenus ibi*. Ex quibus fit, scripta Theodoreti non potuisse justè damnari, si lege Valentiniani & Marciani declarantur à Theodosio juniore injustè damnata.

236 Hæc tamen non evincere, quæ defensores trium Capitulorum prætendebant, sic ostendo. In primis Theodosius junior eâ lege universa scripta Theodoreti proscripsisse videtur

tur nullâ factâ distinctione; Vigilius verò ea tantùm damnavit, quæ adversùs duodecim Cyrilli Capitula, & contra rectam fidem scripta erant, cæteris verò conscriptis ejusdem Theodoreti indemnatis relictis. Undè Pelagius in præfata ad Episcopos Istriæ Epistola cap. 20. ait: *Alia verò scripta illius non solùm recipimus, sed eis etiam contra adversarios utimur*. Meritò ergò Valentinianus & Marcianus legem sic generaliter adversùs scripta Theodoreti latam revocarunt. Deindè Theodosius eâ lege damnasse videtur ipsum quoque Theodoretum, nedùm solùm ejus scripta. Valentinianus & Marcianus in sua ipsorum lege nullam vel minimam de Theodoreti scriptis mentionem faciunt, solùm de persona agunt, quam à Theodosio minimè damnari potuisse, utpotè receptam in sancta Chalcedonensi Synodo veluti orthodoxam, pronunciant; dicentes: *quoniam non possunt Sacerdotes constitutione damnari, quos Synodicum ornat de conservata religione decretum*.

237 De Epistola Ibæ restat modò videre, an per ejus damnationem quidquam derogatum fuerit sacrosanctæ Chalcedonensi Synodo: quoniam lectâ ibidem Act. x. Epistolâ, quæ sub ejus nomine ferebatur scripta ad Marim Persam, ipsâ indemnatâ, absolutus fuit Ibas, quinimmò Maximus Episcopus Orthodoxam illam pronunciavit, inquiens: „ Ex „ iis, quæ modò relecta sunt, manifestum „ est, quia ab omnibus ei illatis Reverendis„ simus Ibas innocens est repertus, & ex „ relecto quoque rescripto Epistolæ, quæ „ prolata est ab eo, qui adversarius ejus exi„ stit, orthodoxa ejus declarata est dictatio. *Hæc Maximus Episcopus Antiochenus*. Et Apostolicæ Sedis Legati Paschasinus, & Lucentius, atque Bonifacius dixerunt: „ Re„ lectis chartis, agnovimus ex sententia Re„ verendissimorum Episcoporum Ibam Reve„ rendissimum innoxium approbari. Relectâ „ enim ejus Epistolâ, agnovimus eum esse „ orthodoxum. Et ob hoc decernimus & „ honorem Episcopatus, & Ecclesiam à qua „ injustè absens expulsus est, ei restituendam. *Hæc illi*, & in eandem sententiam descenderunt universi Patres. Non ergò Vigilius justè poterat Epistolam Ibæ damnare, quam orthodoxam universa Synodus Chalcedonensis judicavit: eamque damnando maximum vulnus intulit ipsi Chalcedonensi Synodo.

238 Pro hujus difficultatis solutione operæ pretium est advertere, atque in mentem recolere, Ibam Episcopum Edessæ accusatum fuisse de pluribus à quibusdam suæ Ecclesiæ Clericis, damnatum postea ab Eutyche, ipso absente, & inaudito, nec dato ei defensionis loco, ut ipse conquestus est coram Patribus in ipsa Chalcedonensi Synodo Act. x. proindè prælibati Patres jusserunt primùm Acta Judicii Beryti adversùm eum facta relegi, & examinari, inde & afferri in medium atque relegi libellum Samuelis, & aliorum Edessæ Presbyterorum, continentem capita accusationum adversùs eundem Ibam, à quibus omnibus rectè Ibas coram universa Synodo se purgavit; cùmque inter alia de Nestorianismo esset accusatus, ipse Ibas Nestorii errores damnavit, ipsi Nestorio anathema dixit, professus est se Nicænam fidem tenère, definitionem Sanctæ Ephesinæ Synodi primæ adversùs Nestorium amplecti, atque sanctissimi Leonis Papæ Tomum de recta fide suscipere. His peractis adversarii ejus in medium produxerunt Epistolam, quæ ab eo ferebatur scripta ad Marim Persam, ut ex ea illum convincere possent de Nestorianismo, eò vel maximè, quòd in ea calumniabatur Sanctam Ephesinam Synodum, quòd nullo judiciali ordine servato Nestorium damnasset, & adversùm S. Cyrillum acerrimum Nestorii impugnatorem plura exarata continerentur, de quibus & nos supra præfati fumus. Proindè coram Synodo relecta fuit, qua absolutâ lectione, Ibas rogavit quoque perlegi literas Clericorum Edessenorum, his utens verbis: *Jubeat vestra clementia relegi & literas Clericorum Edessenorum, ut cognoscatis, quia ab his quæ mihi illata sunt, alienus existo, & violentiam sum perpessus*. Quibus verbis non videtur pro sua agnovisse literam, dum ut à calumniis sibi illatis purgaretur, rogavit legi supplicationem Clericorum suæ Ecclesiæ, quâ contestabantur, nunquam se audivisse quicquam ab Ibâ prolatum adversùs rectam fidem, & quòd in minimum saperet heresim: deprecabanturque, ut suæ Ecclesiæ restitueretur. Itaque perlectâ præfata supplicatione, definitivam sententiam in causa prædicta pronunciarunt omnium primi Paschasinus, & Lucentius Episcopi, atque Bonifacius Presbyter Apostolicæ Sedis Legati, dicentes: *Relectis chartis agnovimus ex sententia Reverendissimorii Episcoporum, Ibam reverendissimum innoxium approbari. Relectâ enim ejus Epistolâ, agnovimus eum esse orthodoxum*.

239 Itaque ex allegatis verbis non evincitur, Apostolicæ Sedis Legatos, aliosque Patres approbasse Epistolam Ibæ; verba enim ista: *relectâ ejus Epistolâ, agnovimus eum esse orthodoxum*, non significant, Epistolam illam repertam esse orthodoxam, sed quòd non obstante Epistolâ adversùs cum productâ, repertus fuit orthodoxus, quoniam vel negavit esse suam, vel reprobavit illam. Proinde Sanctus Gregorius Magnus in Epistola data ad Secundinum, apertè fatetur Ibam denegasse Epistolam illam esse suam; §.3. scribit Sanctus Pontifex: *Epistolam verò, quam in ea Reverendissimus Ibas denegat suam, quòd in extrema parte Synodi jacet, agnoscit*. Ejusdem opinionis est Epiphanius Diaconus in disputatione habita contra Gregorium inter Acta Nicænæ secundæ Synodi Act. vi. Licèt alii in ea sint sententia cum Baronio ad An-

num Domini CDXLVIII. sub num.72.& seq. quòd Ibas nequaquam abnegavit Epistolam illam esse suam; quoniam, ut produnt Acta Synodi Berytensis, confessus fuit, se Cyrillum hæreticum nuncupasse, antequàm sua Capitula exponeret, & ante initam cum Orientalibus pacem. Cùm verò nullibi constet, Ibam pro hæretico habuisse Cyrillum, quàm in præfata Epistola, videtur illam recepisse pro sua. Cæterùm nec ex Actis Beryti Synodi clarè evinci potest, eum Epistolam ut suam cognovisse. Nam Mara dicente: *Beatum Cyrillum non vocasti hæreticum?* Respondit Ibas: *Cum veritate dico, non sum memor; & si vocavi eum, quandò Orientale Concilium eum quasi hæreticum anathematizavit, secutus sum Primatem meum.* Mara iterùm replicante: *Non dixisti, quia nisi anathematizasset Capitula sua, non reciperemus eum?* Subjunxit Ibas: *Dixi, quia nisi seipsum interpretatus fuisset, & suscepisset eum Orientale Concilium, & ego eum cum meo Principe & Orientali Concilio abnegabam.* Et infra solùm dicit, se secutum fuisse Orientale Concilium, nec anathematis in Cyrillum mentionem aliquam fecisse: quibus peractis lecta fuit prælibata Epistola, post cujus lectionem nihil ad ea respondisse, ex Actis constat. Proinde nihil clarè habetur, ostendens Ibam in Synodo Berythi pro sua agnovisse literam, cùm etiam fateatur neque meminisse se anathematizasse Cyrillum.

240 Utcumque verò se habuerit, sive negaverit Epistolam à se scriptam, sive illam improbaverit, firmum stat, sanctam Chalcedonensem Synodum recepisse Ibam, ut innoxium declarasse, utpotè ab accusatoribus rectè purgatum, non tamen ut orthodoxam Epistolam recepisse. Et licèt Maximus Antiochenus dixerit: *Orthodoxa est ejus declarata dictatio*, non proinde standum est testimonio hujus Episcopi; cæteri autem non ita fassi sunt Patres. Undè Patres v. Synodi Act. sive collat. vi. recensitis ejusmodi gestis, & spectatâ interlocutione Maximi Antiocheni in favorem Epistolæ Ibæ, dixerunt: „ Necessarium igitur esse putavimus, vestræ Beatitudini etiam hæc scienti manifesta facere, quæ ad hoc pertinent: illo certo constituto, quòd in Conciliis, non unius vel secundi interlocutionem attendere oportet, sed hæc, quæ communiter ab omnibus, vel amplioribus definiuntur. *Hæc ibi*, undè & subjungitur à Photio & Eustathio condemnatam fuisse Epistolam in Berythensi Synodo, Ibam verò absolutum, postquàm professus fuit se Ephesinam Synodum abs impia Epistola reprobatam recipere, & anathematizaverit Nestorium. Et eandem regulam secuti sunt Patres Synodi Chalcedonēsis Act. 10. Non enim satis eis visum fuit, Ibam abnegasse, vel improbasse Epistolam, ut omninò pro catholico haberetur, nisi anathematizato Nestorio & Eutychete, fidem suam manifestaret. Quare cuncti Synodi Patres, post Maximi Antiocheni & aliorum nonnullorum interlocutiones in favorem Ibæ, clamaverunt, ut habetur in fine Action. x. *Omnes eadem dicimus: Nestorium modò anathematizet. Unde Ibas bis auditis, respondit: Et jam in scripto anathematizavi Nestorium, ejusque dogma, & nunc anathematizo eum decies millies. Quod enim semel ex animo fit, si fiat decies millies, non contristat: anathema ipsi Nestorio & Eutychi & unam dicenti naturam; & omnem eum, qui non sapit sicut hæc sancta Synodus, anathematizo.* Quibus auditis, confirmata est absolutionis sententia in Ibam prolata: *Magnificentissimi & gloriosissimi Judices dixerunt: Quæ judicata sunt à sancto Concilio de Iba Reverendissimo Episcopo, propriam vim retinebunt.*

241 Itaque Patribus Chalcedonensis Synodi satis visum fuit, Ibam ipsum Epistolæ auctorem illam improbasse, absque eò quòd aliqua sententia specialiter adversùs eam pronunciaretur. Ibam verò eam improbasse, liquet ex damnatione ab eo pronunciata eorum, quæ in ea continebantur. In ea namque inter cætera, & Nestorium exaltat & Cyrillum deprimit, cùm porrò in Synodo anathema dixerit Nestorio, Cyrillum & ejus Capitula susceperit, certè reprobavit quæ in ea Epistola exarata erant. Ex quibus palàm fit, Vigilium damnando Epistolam Ibæ, in nullo, vel in minimo læsisse Chalcedonensem Synodum, quam constat nullo pacto Epistolam recepisse, immò potiùs ejusdem Ibæ definitione & sententiâ reprobasse.

242 Neque prætereundum est quod attentè adnotat Pelagius in sæpè citata Epistola ad Episcopos Istriæ, nimirum sanctam Chalcedonensem Synodum post definitionem fidei, causas Theodoreti & Ibæ, aliorumque Episcoporum cognovisse, utpotè nullo modo ad fidem spectantes. Sextâ enim Actione absoluta fuere quæ controversias fidei concernebant, ubi definitio Concilii pronunciata Act. v. subscripta est unanimi omnium Patrum consensu. Actione inde vii. actum fuit de Diœcesibus subjectis Episcopo Antiocheno & Episcopo Hierosolymitano, ut sedarentur jurisdictionales controversiæ hos inter duos exortæ Episcopos. Actione viii. cognita fuit causa Theodoreti Episcopi Cyri à sua jam Sede exturbati. Actione ix. & x. actum est de causa Ibæ Edesseni Episcopi pariter depositi, & in reliquis Actionibus cognitæ sunt diversorum Episcoporum causæ. Undè ait Pelagius: „ Vigilanti ergò curâ respicite quæ in sexta illius Actione sanctæ fidei professio consummatur, moxque in septima ad institutionum jam fidelium regula Canonum figitur. Ulterioribus verò Actionibus nihil de causa fidei, sed solùm negotia privata versantur. *Hæc Pelagius.* Itaque sicut supra præfati sumus, quæ extra cau-

causam fidei in Synodis pertractantur, iterùm in judicium revocari possunt & retractari. Ac ita etiam si Chalcedonensis Synodus in causa trium Capitulorum aliter definiisset, cùm materia ad fidem minimè spectet, poterat & in alia Synodo retractari, & à Romano Pontifice recognosci, & aliter etiam pronunciari, ac pronunciatum fuerit ab eadem generali Synodo Chalcedonensi absque suæ auctoritatis læsione, cùm auctoritas Synodorum generalium irretractabilis concernat tantùm definita in fidei causa.

243 Arguebant insuper Episcopi Istriæ ex constituto Vigilii, quo damnationi trium Capitulorum fortiter restiterat, immò pro illorum defensione diù pugnavit, atque complura passus est discrimina ad deportationem denique usque in exilium: non enim tanta mala passus esset, si non agnovisset illorum iniquam damnationem. Nonnulli postea, qui adversantur auctoritati Romanorum Pontificum, calumniantur Vigilium, quòd in causa tàm gravi & Ecclesiastica, quæ etiam fidem aliquo pacto tangebat, duo decreta edidisset contradictoria, modò propugnando tria illa Capitula, & modò reprobando.

244 Sed nihil obstat justæ damnationi trium Capitulorum, quòd Vigilius primo suo constituto aliter decreverit, ac postea. Nondùm enim Vigilius ab initio veritatem attigerat; quâ compertâ sententiam revocavit, ut par erat, & ideò in suo decreto causam damnationis trium Capitulorum refundit in agnitam veritatem primùm, inde sic pro Ecclesiarum concordia firmanda expediens fuisse edocet: „ Sed quoniam Christus „ Deus noster, *ait*, qui est lux vera, quem „ tenebræ non comprehendunt, omni confu- „ sione à mentibus nostris remotâ, universum „ Orbem & Ecclesiam ad pacem revocavit, „ itaut quæ à nobis definiri debent, revelan- „ te Domino, & veritate investigatâ salu- „ briter impleta sunt. *Hæc Vigilius*. Cognovit ergò Vigilius controversiam non esse de fide, ac proinde esse retractabilem; cognovit aliquem etiam post mortem posse anathematizari; & cognovit proinde non derogari dignitati Synodi Chalcedonensis per triũ Capitulorum damnationem, quæ illum latuerant, dùm primùm edidit constitutum, cujus rei causâ diù restitit. Relecta in v. Synodo monumenta, non tàm nota erant Vigilio antea, quàm postea, dùm Acta Synodi præ manibus habuit. Quare Pelagius in sæpè citata Epistola respondens huic argumento proposito ab Episcopis Istriæ, ait: *Latini quippe homines & Græcitatis ignari, dùm linguam nesciunt, errorem tardè cognoverunt; & tantò ei celeriùs credi debuit, quantò eorum constantia à certamine non quievit*. Deinde subjungit, consensum Vigilii, licèt tardè præstitum, ac aliorum Occidentalium, debuisse impellere eos ad acquiescendum magis decreto Vigilii, quàm ad ei contradicendum: *Quorum consensum*, inquit, *rectè fraternitas vestra despiceret, si ausu præcipiti, priusquàm verum cognoscerent, consensissent. At postquàm diù ab eis laboratum est, & longo tempore ad injurias usque certatum, hinc fraternitas vestra penset, quia tot labores repentè non relinquerent, nisi quæ vera sint, agnovissent*.

245 Neque factum Vigilii derogat Summorum Pontificum auctoritati, quorum infallibilitas circa res fidei, & mores universam Ecclesiam respicientes se extendit, in aliis porrò materiis, quæ puram tangunt disciplinam, tantam non habent & talem infallibilitatem; undè sæpè, ut supra etiam præmonuimus, Concilia ipsa generalia, aut revocant in prioribus sancita, aut moderant; sicut & Romani Pontifices à suis antecessoribus constituta aliquandò revocant, immò sua ipsorum quandòque retractant & reformant decreta, præcipuèque, si ex illorum retractatione bonum aliquod Ecclesiæ sit obventurum. Peroptimè hoc adnotat Pelagius cap. 8. ejusdem Epistolæ, probatque Pauli & Petri exemplo in controversia de Circumcisione; & inde concludens, ait: „ Si igitur in controversia „ trium Capitulorum, aliud cùm veritas quæ- „ reretur, aliud autem inventâ veritate, di- „ ctum est, cùr mutatio sententiæ huic Sedi „ in crimine objicitur, quæ à cuncta Eccle- „ sia humiliter in ejus auctore veneratur? „ Non enim mutatio sententiæ, sed incon- „ stantiæ sensus in culpa est. Quandò ergò „ ad cognitionem recti intentio incommuta- „ bilis permaneat; quid obstat, si ignorantiam „ suam deserens, verba permutet? *Hactenus Pelagius*.

246 Itaque firmum stat per Vigilii Decretum non esse quicquam derogatum auctoritati Synodi Chalcedonensis, nec læsam Apostolicam Sedem, sed confirmatam Synodum v. Generalem, quæ sine ejusmodi Decreto, nullius foret firmitatis. Quam postea Synodum universa recepit Ecclesia, successoresque quoque Vigilii illius secuti exemplum, receperunt. Sic Pelagius hujus nominis I. qui Vigilio successit, ut liquet ex ejus Epistola 3. data ad Narsem, & 5. pariter data ad eundem. Sic Pelagius Secundus in sæpè citata ad Episcopos Istriæ Epistola. Sic Sanctus & Magnus Gregorius lib. 1. Epist. 34. data ad Joannem Episcopum Constantinopolitanum. Et lib. 2. Epist. 36. data ad Episcopos Istriæ. Et lib. 3. Epist. 37. ad Constantinum Mediolanensem; & lib. 7. Epist. 67. ad Secundinum Monachum. Suscepit & vi. Synodus approbans Act. xi. Epistolam Synodicam Sophronii Patriarchæ Jerosolymitani, in qua v. Synodum cum aliis Generalibus prioribus se recipere & venerari contestatur. Lateranensis Synodus sub Martino I. Secret. iv. eandem Synodum v. se recipere ostendit, dum lecta fuit ejusdem sanctæ Synodi definitio.

Item

Item & eadē præcitata v. Synodus Act. xviii. in definitione fidei palàm fatetur se illi Synodo adhærere. Et quamvis verum sit, ab initio ei contradixisse nonnullos Episcopos Occidentales, qui in schismate fuerunt, & præcipuè Istriæ, Venetiæ, & Liguriæ, qui tunc sub Longobardorum Dominio degebant; nam Franci, Hispani, & Tusci moniti à Pelagio I. in communionem statim redierunt, recipientes v. Synodum: denique illi quoque sub Sancto Leone Magno, & universi qui adhùc sub schismate erant recipientes sanctam Synodum v. in communionem recepti fuere: & ita universus orbis sanctam v. Synodum recepit, undè ei velle contradicere, aliterque de ea sentire, superbum est, & temerarium nimis.

CAPUT VI.

De novo exorto Græcorum schismate sub Pelagio Papa hujus nominis II.

247 AD superos evocato Pelagio I. Vigilii successore Anno sui Pontificatus V. cùm sedisset Annos IV. menses x. & dies xviii. ut notat Baronius ex quodam Vaticano codice, elapsis mensibus tribus, diebusque xxv. vacantis Sedis, suffectus est ejus loco Joannes hujus nominis III. natione Romanus, Anastasii viri illustris filius, qui vixit in Pontificatu Annos XIII. dies xxiv. ut Binius supputat, quamvis scribat Anastasius sedisse Annos XII. menses xi. & dies xxvi. cui successit Benedictus & ipse Romanus Bonifacii filius, post longum vacantis Sedis intervallum, ob bellicos tumultus vacavit autem Sedes menses x. & dies tres: qui Ecclesiam moderavit Annis IV. mense uno, diebus verò xxviii. obiitque Pridie Kalendas Augusti Anni Domini DLXXVII. Imperante Justino, Anno sui Imperii XII. & eodem Anno post trium mensium & dierum xi. vacantis Sedis spatium, die xi. Novemb. in ejus locum suffectus est Pelagius hujus nominis II. natione pariter Romanus Vinigildi filius.

248 Defuncto insuper Justiniano Principe Anno Domini DLXVI. eum imperasset Annos XXXVIII. menses vii. & dies x. vel xiii. in ipsis Idibus Novembris successit ei in Imperio Justinus cognominatus Junior, Vigilantiæ Justiniani sororis, & Dulcissimi filius, coronatus cunctorum plausu unà cum Sophia uxore sua, qui Anno XVII. sui principatus decessit, cùm imperasset Annos XVI. menses ix. & dies xv. Tunc habenas Imperii solus accepit Tiberius genere Thrax, sed strenuus Miles, quem in collegam ab Anno DLXXVIII. adsciscerat, creato Cæsare, ipsemet Justinus: decedente postea Tiberio exactis jam à Justini obitu sui principatus annis, Mauritius jam delectus Cæsar principatum obtinuit Anno Domini DLXXXVI. Pontificatus Pelagii Anno IX.

249 Porrò Eutychius Patriarcha Constantinopolitanus, qui sub Justiniano exilium passus fuerat, quia decreto illius de incorruptibili, Catholico restiterat zelo, revocatus in Sedem suam post obitum Joannis Scholastici Pseudopatriarchæ, operâ & studio Tiberii Cæsaris, objerat quatuor menses ante Tiberii excessum. Cujus loco ex Monacho selectus fuit Joannes cognomento Jejunator, ob vitæ austeritatem & frequentia jejunia, quæ ut auram popularem captaret, præseferebat, qui ut in opinione suæ fictæ sanctitatis imperitum vulgus confirmaret, simulavit fugam, nè in Episcopum eligeretur. Hic enim electus & consecratus Archiepiscopus ex agno lupus apparuit, & sanctam illam in Ecclesiâ tot laboribus partam pacem mox fugavit, novoque schismati occasionem præbuit, fomenta præbente superbiâ suâ.

250 Itaque Anno Domini DLXXXVII. Pontificatus Pelagii II. Anno X. Imperii Mauritii II. Consulatum gerente solo Mauritio, Joannes Patriarcha arrogavit sibi nomen Episcopi œcumenici, simulque & auctoritatem, ausus & œcumenicam convocare Synodum in causa Gregorii Episcopi Antiocheni: etenim Gregorius invidiâ Asterii Præfecti Orientis accusabatur cum propria sorore alteri viro in Matrimonium datâ rem habuisse; atque prosperum Civitatis statum non semel, sed sæpè sæpiùs labefactasse, ut refert Evagrius lib. 6. hist. cap. 7. Adhæserunt huic calumniæ primores Civitatis, primùm ex parte Asterii, deinde adjuncti sunt populares, qui in Civitate artes exercebant, ad extremum verò & universa plebs: „ Ambo igitur, *ait* „ *Evagrius*, & optimates & populares in eandem cum plebe quasi pedibus iêre sententiam: & cùm in plateis, tùm in Theatro „ probra & contumelias in Episcopum Gregorium intorquere non cessavere. Quin „ etiam nè à Scæna quidem talis abfuit petulantia. *Ita Evagrius*. At Imperator hisce Antiochenis tumultibus auditis, amoto ab officio Asterio, Joannem substituit cum mandato, ut de orta adversùs Episcopum seditione diligenter inquireret, qui in ejusmodi causis examinandis parùm idoneus, publicato edicto, liberam unicuique potestatem dedit Episcopum accusandi, & comparente quodam Argentario primùm, de prædicto incestu Gregorium accusavit, inde nonnulli populares prosperum Civitatis statum pluriès labefactasse depofuerunt. At Gregorius ab illatis accusationibus se purgavit, indeque provocans ad Concilium, profectus est Constantinopolim, ut & ibidem se purgaret, ut prælibatus Evagrius scribit. Hoc itaque pretextu Joannes Constantinopolitanus Episcopus, datis literis sub nomine Episcopi œcumenici, Synodum congregavit in eadem Regia Constantinopolis

lis Civitate, in qua Synodo, ut subjungit Evagrius: *post multas & graves contentiones secundùm Gregorium sententia promulgata est, ut ejus accusator acriùs excruciatus & circumcivitatem actus, exilio mulctaretur.*

251 Cùm verò Pelagius Romanus Pontifex accepisset, Joannem Episcopum Constantinopolitanum ea in Synodo œcumenici Episcopi sibi nomen usurpasse, datis literis continuò gesta Synodi, exceptâ sententiâ in Gregorii causâ pronunciatâ, cassavit, annullavit, atque prorsùs irrita, nulliusque roboris & firmitatis esse declaravit. Sunt autem Pelagii literæ sequentes.

Dilectissimis fratribus universis Episcopis, qui illicitâ vocatione Joannis Constantinopolitani Episcopi ad Synodum Constantinopolim convenerunt Pelagius.

252 „ Manifesto (sicut optavimus) per gratiam Dei, lumine evangelicæ veritatis, ab universali Ecclesia, perniciosissimi erroris nocte depulsâ, ineffabiliter gaudemus in Domino; sed non modico contristamur mœrore, quia ea, quæ olim calcata fuerant & funditùs damnata, nec unquam fieri debuerant, redivivis radicibus germinant atque pullulant. Et quoniam multa, quæ pœnitudinem possunt generare, proveniunt, necesse est ea cassare, quæ contra ordinem & omnem auctoritatem facta esse noscuntur. Undè, fratres, rejectâ penitùs audaciâ, quæ contra Apostolicam Sedem, & contra ipsam Domini Salvatoris vocem, qua dictum est: *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*, sumpta est disputandi contra Domini præcepta, vana errantium corda conquiescant, nec liceat defendi quod non liceat agere.

253 „ Relatum est ergò ad Apostolicam Sedem, Joannem Constantinopolitanum Episcopum Universalem se scribere, vosque ex hac sua præsumptione ad Synodum convocasse generalem, cùm generalium Synodorum convocandi auctoritas Apostolicæ Sedi Beati Petri singulari privilegio sit tradita, & nulla unquam Synodus rata legatur, quæ Apostolicâ auctoritate non fuerit fulta. Quapropter quidquid in prædicto vestro conventiculo (quia Synodus taliter præsumpta esse non potuit) statuistis, ex auctoritate Sancti Petri Apostolorum Principis, & Domini Salvatoris voce, qua Beato Petro potestatem ligandi atque solvendi ipse Salvator dedit, quæ etiam potestas in Successoribus ejus indubitanter transivit, præcipio omnia, quæ ibi statuistis & vana & cassata esse, itaut deinceps nunquam appareant, nec ventilentur. Etenim ipse Salvator Beato Apostolo Petro tanquam ipsa per se veritas loquitur, dicens: *Quæcumque ligaveris super terram, erunt ligata & in Cœlo; & quæcumque solveris super terram, erunt soluta & in Cœlo.* Multis denuò Apostolicis & Canonicis atque Ecclesiasticis instruimur Regulis, non debere absque sententia Romani Pontificis Concilia celebrari. Quapropter (ut jam dictum est) rectè non Concilium, sed vestrum conventiculum vel conciliabolum cassatur; & quidquid in eo actum est, irritum habetur ac vacuum. Vos quoque deinceps, ut nullius hortatu talia præsumatis, si Apostolicæ Sedis communione carere non vultis. Modò verò ideo suspenditur ultio, ut locum possit habere correctio.

254 „ Prædecessores verò Joannis & ipse Joannes non semel, sed sæpissimè Epistolas atque libellos propriâ manu subscriptos sanctis Antecessoribus nostris miserunt, quibus coram Deo protestati sunt, nihil unquam protervè contra Apostolicam Sedem agere, nec de illius aut aliorum privilegiis quidquam usurpare, qui hactenus in Archivio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ sub sigillis ac chirographis eorum roborati habentur integri. In ipsis enim Epistolis vel libellis anathematis vinculo se & successores eorum constrinxerunt, si unquam aliquid contra eos præsumpsissent, aut contra Apostolicam, vel ullius alterius Episcopi Sedem quidquam adversi quoquomodò essent moliti. Idcircò eos non est necesse excommunicare aut anathematizare, quia ipsi anathematis vinculo, propriis manibus professiones suas, suaque scripta roborando, constrinxerunt. Sciat se tamen & ipse Joannes, nisi errorem suum citò correxerit, à nobis excommunicandum fore & Apostolicæ Sedis, atque omnium Sanctorum Episcoporum communione carere.

255 „ Universalitatis quoque nomen, quod sibi illicitè usurpavit, nolite attendere, nec vocatione ejus ad Synodum, absque auctoritate Sedis Apostolicæ, unquam venite, si Apostolicæ Sedis & cæterorum Episcoporum communione vultis frui. Nullus enim Patriarcharum hoc tam prophano vocabulo unquam utatur, quia si Summus Patriarcha Universalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur. Sed absit à fidelis cujusquam mente, hoc sibi vel velle quempiam arripere, undè honorem fratrum suorum imminuere ex quantulacumque parte videatur. Quapropter charitas vestra neminem unquam suis in Epistolis universalem nominet, nè sibi debitum subtrahat, cùm alteri honorem offert indebitum: *Adversarius namque vester Diabolus, qui contra humiles sæviens, sicut Leo rugiens circuit quærens quem devoret*, non jam, ut cernimus, caulas circuit, sed ita validè in quibusdam Ecclesiæ necessa-

„ riis membris dentem figit, ut nulli sit dubium, quia nisi unanimiter, favente Domino, cunctorum provida Pastorum turba concurrat, omne, quod absit, citiùs ovile dilaniet.

256 „ Perpenditis, fratres charissimi, quid è vicino subsequatur, cùm & in Sacerdotibus erumpunt tàm perversa primordia. Quia enim juxta est ille, de quo scriptum est: *Ipse est Rex super universos filios superbiæ* (quod non sine gravi dolore dicere compellor, dùm frater & Coepiscopus noster Joannes mandata Dominica & Apostolica Præcepta, regulasque Patrum despiciens, eum per elationem præcurrere conatur in nomine) vestræ Beatitudini indicet omnipotens Deus, quàm gravi considerationis hujus gemitu torqueor, quòd ille quondam mihi notissimus, ille omnibus dilectus, ille, qui eleemosynis, orationibus, atque jejuniis videbatur occupatus, & ex eo, quem ferebat cinere, ex ea, quam prætendebat humilitate, jactantiam tantam sumpsit, ita ut universa sibi tentet adscribere, & omnia, quæ soli uni capiti cohærent, videlicet Christo, per electionem pompatici sermonis ejusdem Christi sibi studeat membra subjugare. Nec mirum, quòd ille tentator, qui initium omnis peccati scit esse superbiam, & tunc eâ in primo homine ante omnia usus est, & nunc eam in quibusdam hominibus ponit in fine virtutum; & qui aliquatenus bonis vitæ studiis videbantur crudelissimas manus ejus effugere, eis in ipsis metis boni operis, & in ipsa quodammodò apponat perfectionis conclusione tendiculum. Undè magnopere orandum est, & omnipotens Deus assiduis precibus implorandus, ut hunc à mente illius avertat errorem, hoc ab unitate atque humilitate Ecclesiæ malum superbiæ & confusionis amoveat, & favente Deo, omnibus viribus concurrendum atque providendum, nè in unius veneno sermonis viventia in Christi corpore membra moriantur. Si enim dici hoc licenter permittitur, honor Patriarcharum omnium negatur, & fortassè is in errore perit, qui universalis dicitur, & nullus jam Episcopus remansisse in statu veritatis invenitur.

257 „ Oportet ergò, ut constanter ac sine præjudicio servetis, sicut accepistis, Ecclesiâs, & nihil sibi in vobis hæc tentatio diabolicæ usurpationis adscribat. State fortes, state securi: scripta quæ universalis nominis falsitate condemnata sunt, nec dare unquam, nec accipere præsumatis. Omnes Episcopos curæ vestræ subjectos ab hujus adulationis inquinatione prohibete, ut universa vos Ecclesia Patriarchas non solùm in bonis operibus, sed etiam in veritatis auctoritate cognoscat. Si quâ autem forsitan adversa subsequantur, unanimiter persistentes, etiam moriendo debemus ostendere, quia in damno generalitatis nostrum specialiter aliquid non amamus. Dicamus cum Paulo: *Mihi vivere Christus est, & mori lucrum*. Audiamus quod primus omnium Apostolorum dicit: *Si quid patimini propter justitiam, beati eritis*. Mihi enim credite, quia honorem, quem pro prædicanda suscepimus veritate relinquimus, si necessitatis causa exigat, securiùs pro eadem veritate relinquimus, quàm tenemus. Orate fratres, ut honor Ecclesiasticus nostris diebus non evacuetur, nec unquam Romana Sedes, quæ (instruente Domino) caput est omnium Ecclesiarum, privilegiis suis usquam careat, aut expolietur: *Confidimus autem de vobis, charissimi, meliora atque viciniora saluti; quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque instantia, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia* (Magistro Gentium docente) *poterit nos separare à charitate Domini nostri Jesu Christi*; & quæ in ipso est, rectâ fide: *Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem*.

258 „ Patientia enim vobis necessaria est ad colluctationes adversariorum, quatenùs fidem intemeratam usque in finem conservantes, repromissionem percipiamus, quam repromisit his, qui legitimè certare deproperant: *Adhùc enim modicum aliquantulum, qui venturus est veniet, & non tardabit. Ecce enim Judex ante januam assistit, coronas hilariter promittens his, qui pro eo passionibus submittuntur. Quòd si quis se subtraxerit, non placebit animæ meæ; sed cadet de promissione propter negationem. Nos autem non sumus subtractionis filii in perditionem animæ. Propter quod assumite arma Dei, ut possitis resistere in die malo adversus omnes inimicos sanctæ Dei Ecclesiæ, & vestros, & induite loricam justitiæ, calceati pedes in præparationem Evangelii pacis, in omnibus assumentes scutum fidei, in quo possitis omnia jacula nequissimi ignea extinguere, & galeam salutis accipite, & gladium spiritus, quod est Verbum Dei, per omnem orationem & obsecrationem radicati & fundati in solatio fratrum pro Christo Jesu Domino nostro*.

259 „ *Sed & nunc, fratres, commendamus vos omnes Domino, & verbo gratiæ ejus, qui potest perficere & dare hæreditatem vobis cum omnibus Sanctis. Ipse autem Deus pacis & consolationis det vobis idipsum sapere in alterutrum, ut vobis invicem succurratis, ut non sitis divisi, ut unanimes uno ore, & uno corde honorificemus eum in concordiam & consolationem fratrum, qui potens est confirmare vos secundum Evangelium ejus, & juxta revela-*

,, *latiouem mysterii æternis temporibus taciti*,
,, *quibus vobis futurorum gaudiorum largienda*
,, *sunt munera*.

260 ,, Summoperè etiam considerare de-
,, betis, quòd, hi qui fratribus invident, eos-
,, que damnare aut perdere cupiunt, per se
,, & sua dogmata destruuntur. Dicit enim
,, Dominus: *Omne regnum in se divisum non*
,, *stabit*; & omnis scientia & lex adversùm se
,, non stabit. Ideoque necesse est, ut concor-
,, diter salubres suscipiatis hortatus, & nihil
,, per contentionem agentes, sed ad omne
,, studium devotionis unanimes Divinis &
,, Apostolicis constitutionibus pareatis, & in
,, nullo patiamini providentissima Canonum
,, decreta violari, quatenùs & Nicænorum
,, Canonum constituta, & quæ à nobis, vel
,, à prædecessoribus nostris, sunt providè &
,, salubriter decreta, intemerata permaneant
,, in futuro; & in Apocalypsi Dominus per
,, Joannem loquitur dicens: *Nolite timere*,
,, *ego sum primus & novissimus*, *& vivus*, *&*
,, *fui mortuus*, *& ecce sum vivus in sæcula sæ-*
,, *culorum*, *& habeo claves mortis & inferni*:
,, & paulò post: *Vincenti dabo edere de ligno*
,, *vitæ*, *quod est in Paradiso Dei mei*. Item
,, idem: *Esto fidelis usque ad mortem*, *& dabo*
,, *tibi coronam vitæ*. Et iterum: *Qui vicerit*,
,, *& custodierit usque in finem opera mea*, *dabo*
,, *ei potestatem super gentes*, *& reget illas in*
,, *virga ferrea*, *& tanquam vas figuli confringen-*
,, *tur*. Item idem: *Ecce sto ad ostium & pulso*.
,, *Si quis audierit vocem*, *& aperuerit mihi ja-*
,, *nuam*, *introibo ad illum*, *& cœnabo cum illo*,
,, *& ipse mecum*. *Qui vicerit*, *dabo ei sedere*
,, *mecum in throno meo*, *sicut & ego vici & con-*
,, *sedi cum Patre meo in throno ejus*.

261 ,, Vos, fratres, si non vultis cum eo
,, damnari (quia non solùm qui faciunt, sed
,, qui consentiunt facientibus, rei sunt) hor-
,, tamini eum, & monete recedere à præfatis
,, illicitis, & memor sit undè exciderit, &
,, agat pœnitentiam, & prima opera faciat.
,, Sin minùs, non mea loquar verba, sed ipsa
,, Domini Salvatoris, quæ per prædictum
,, Joannem in jam dicto libro locutus est, re-
,, plicans, ajo: *Veniam & movebo candela-*
,, *brum tuum de loco suo*, *nisi pœnitentiam eges-*
,, *ris*. Ipse enim magis tenet doctrinam Ba-
,, laam, qui docebat Balac mittere scanda-
,, lum coram filiis Israel, sicut iste docet vos
,, scandalizare sanctam Matrem Ecclesiam,
,, & universum cœtum tàm Sacerdotum, quàm
,, Religiosorum Christianorum atque fide-
,, lium. Undè & in supradicto libro contine-
,, tur ita, (semper enim potiùs vos Verbis
,, Domini Salvatoris ferire & instrui cupio,
,, quàm meis, licèt & ipsa Apostolicæ aucto-
,, ritatis sint ponderibus plena) *: Novi opera*
,, *tua novissima plura prioribus*, *sed habeo ad-*
,, *versùs te pauca*, *quia permittis mulierem*
,, *Jezabel*, *quæ se dicit prophetem*, *docere*, *&*
,, *seducere servos meos*, *fornicari & manducare*
,, *de Idolothytis*. *Et dedi illi tempus*, *ut pæ-*
,, *nitentiam ageret*, *& non vult pœnitere à for-*
,, *nicatione sua*. *Ecce ego mitto eam in lectum*,
,, *& qui mœchantur cum ea in tribulationem*
,, *maximam*, *nisi pœnitentiam egerint ab operi-*
,, *bus suis*, *& filios ejus interficiam in morte*.
,, *Et scient omnes Ecclesiæ*, *quia ego sum scru-*
,, *tans corda & renes*, *& dabo unicuique ve-*
,, *strùm secundùm opera vestra*.

262 ,, Hæc, fratres, valdè cavenda sunt
,, & præcepta Domini, atque sanctæ Sedis
,, Apostolicæ, quæ vice Domini Salvatoris
,, legatione fungitur, monita fideliter ample-
,, ctenda, & peragenda. De cætero, fratres,
,, super Provinciæ causa, undè Sedem Apo-
,, stolicam dudùm consulere voluistis, vi-
,, detur nobis sufficienter tractatum à sanctis
,, prædecessoribus nostris; sed quia denuò no-
,, stram mediocritatem de eadem re interro-
,, gare dignum duxistis, scitote, certam Pro-
,, vinciam esse, quæ habet decem vel unde-
,, cim Civitates, & unum Regem, & toti-
,, dèm minores potestates sub se, & unum
,, Episcopum, aliosque suffragatores decem
,, vel undecim Episcopos judices, ad quorum
,, judicium omnes causæ Episcoporum, &
,, reliquorum Sacerdotum, ac Civitatum cau-
,, sæ referantur, ut ab his omnibus justè con-
,, sonâ voce discernantur, nisi ad majorem au-
,, ctoritatem fuerit ab his, qui judicandi sunt,
,, appellatum. Undè non. oportet ut degra-
,, detur, vel dehonoretur unaquæque Pro-
,, vincia, sed apud semetipsam habeat Judi-
,, ces, Sacerdotes, & Episcopos singulos, vi-
,, delicet juxta ordines suos. Et quicumque
,, causam habuerit, à suis Judicibus judice-
,, tur, & non ab alienis, idest, à suis justis
,, Judicibus Provinciæ, & non ab externis,
,, nisi (ut jam prælibatum est) à judicatis
,, fuerit appellatum. Si verò in qualibet
,, Provincia ortæ fuerint quæstiones, & inter
,, ipsius Provinciæ Episcopos discrepare cœ-
,, perit ratio, atque inter ipsos diffidentes non
,, conveniat, ad majorem tunc Sedem refe-
,, rantur: & si illę facilè & justè non discer-
,, nuntur, ubi fuerit Synodus regulariter
,, congregata, canonicè & justè judicentur.
,, Majores verò & difficiles quæstiones (ut
,, sancta Synodus statuit, & beata consuetu-
,, do exigit) ad Sedem Apostolicam semper
,, referantur.

263 ,, Cæterùm Sanctorum Patrum sta-
,, tuta sequentes, Synodali auctoritate om-
,, nes qui adversùs Patres armantur, ut Pa-
,, trum invasores & mactatores, infames esse
,, censemus, quoniam ea vulnera, quæ fo-
,, mentis non sanantur, ferro abscindi, vel
,, curari necesse est. Unde, fratres, cessent
,, injustæ æmulationes, cessent insidiæ, ces-
,, sent falsæ criminationes, nè infirmus quis-
,, quam, propter quem Christus mortuus est,
,, talibus laceretur insidiis, nè ovis pretio
,, Christi redempta, lupinis à fratre saucie-

„ tur morsibus. Meritò ergò causa nos respicit, si talibus favere cœperimus. „ Corripiantur semper talia, nec illis, qui hæc „ exercere conantur, aut Patribus, vel fratribus insidiantur, liberè loqui concedatur, aut pro voluntate sermo proferri permittatur. Liquet omninò, quòd conniveant illis, qui talia eos loqui permittunt, „ quoniam occurreret veritas, si falsitas & calumnia displiceret vel odium.

264 „ Desinat igitur falsitas incessere „ veritatem; desinat suspicio, quæ justè repellitur, insidiari; desinat odium & inimicitia, persequi Patres, vel fratres: desinat „ conspiratio, quæ ab omnibus est repudianda, infestare Magistros. Horum igitur vitiorum auctores vel patratores non sunt in „ accusatione Pontificum recipiendi, sed penitùs repellendi, quoniam jubent canonica decreta Patrum, ut accusatio vel testimonium eorum, qui odio quoslibet insequuntur, vel qui inimici vel suspecti habentur, nullo modo recipiantur. Quorum „ statuta & nos firmantes, eadem omnibus „ inviolabiliter futuris temporibus tenère „ censemus. Quidquid autem super hac causa Patres nostri decernendum duxere dignum, ut condecet, necesse est, cùm labefactari vel infirmari cœperit, Apostolicâ „ denuò auctoritate firmari ac renovari, fratribusque dari. Data Kal. Martii Anno Domini DLXXXVII. Indictione v. *Hactenus Pelagii literæ*.

265 Scribit Sanctus Gregorius Magnus lib. 4. Epist. 38. ad Joannem Episcopum Constãtinopolitanum datâ, nedùm Pelagium Acta Synodi recepisse, verùm & Archidiacono suo apud Imperatorem in Regia Constantinopolis Urbe munus Apocrisarii ex more gerente, præcepisse, nè unà cum Joanne Missarum solemnia celebraret: „ Et quidem hac de re, „ *ait*, sanctæ memoriæ decessoris mei Pelagii gravia ad Sanctitatem vestram scripta „ transmissa sunt, in quibus Synodi, quæ „ apud vos de fratris quondam & Consacerdotis nostri Gregorii causâ congregata est, „ propter nefandum elationis vocabulum „ acta dissolvit; & Archidiaconum, quem „ juxta morem ad vestigia Dominorum transmiserat, Missarum vobiscum solemnia celebrare prohibuit. *Hæc Gregorius*, qui & lib. 7. Epist. 70. datâ ad Eusebium Episcopum Thessalonicensem, sive Urbicum, eadem repetit, additque, solùm causam Gregorii definitam eâ in Synodo ratam habuisse, cæteris cassatis & annullatis actis, inquiens: „ Pelagius decessor noster agnoscens omnia gesta ejusdem Synodi, præter illa, quæ illic „ de causa venerandæ memoriæ Gregorii Episcopi Antiocheni sunt habita valida, omninò distinctione cassavit, districtissimâ illum „ increpatione corripiens, ut se à novo & „ temerario superstitionis nomine cohiberet; „ adeout suum illi Diaconum, nisi tantum „ nefas emendaret, procedere prohiberet. *Hactenus Sanctus Gregorius*. Cæterùm territus Joannes Romani Pontificis minis, nec tutus hac in re de Principis patrocinio, ab incœpto destitit, nihilque novi, vitâ durante Pelagii, ausus est attentare, quamvis vitâ functo Pelagio, sub Magno Gregorio priora instaurare curaverit, prout infra.

266 Interea prætereunda non sunt quæ de hoc œcumenici nomine ab Episcopis Constantinopolitanis sibi usurpato in veteribus monumentis ante Pelagii & Joannis Episcopi Constantinopolitani tempora adnotata reperiuntur. Legitur enim in Actis Synodi Constantinopolitanæ sub Menna, hoc œcumenici Episcopi nomen ipsi Mennæ attributum; sic Act. 2. ubi dicitur: „ Post Consulatum Flavii Bellisarii clarissimi, pridie Nonas Majas, Indictione XIV. in Christi amantissima „ & Imperiali Roma Constantinopoli, præsidente Domino nostro Sanctissimo & Beatissimo Archiepiscopo Patriarcha œcumenico Menna. *Hæc ibi*. Et sub eodem œcumenici nominis titulo in exordio aliarum Actionum subsequentium pariter inscribitur; undè & in sententia lecta ab eodem Menna, recitata Act. V. dicitur similiter œcumenicus: *Sanctissimus, Beatissimus, œcumenicus Archiepiscopus & Patriarcha Mennas dixit*. Immò ante Mennam alter Joannes Episcopus Constantinopolitanus eundem habuit titulum, ut ferunt Acta Synodi Constantinopolitanæ celebratæ tempore coronationis Justini, inserta in Actis sextæ Synodi sub Menna. Etenim in eis dicitur: *Et acclamavit Sanctissimus ac Beatissimus Episcopus noster Patriarcha œcumenicus Joannes sic*. Et item: *Sequenti Dominica, quæ est decimasexta mensis Julii, Indictione XI. finitâ memoriâ prædictorum Sanctorum Patrum, rursùmque facto introitu à Sanctissimo & Beatissimo Archiepiscopo Patriarcha œcumenicâ Joanne*.

267 Atqui hæc minimè concordare videntur cum Pelagii literis, ubi ad reprimendam Joannis arrogantiam inter alia scribit, nunquam antea aliquem Constantinopolitanum Episcopum fuisse permissum eo uti nomine œcumenici, sed omnes ipsorum conatus retusos, penitùsque repressos esse à Romanæ Ecclesiæ Pontificibus. Constat enim ex recensitis Actis hoc nomine usos Mennam & alterum Joannem, nequaquam constat hos à Romanis Pontificibus fuisse repressos. Hinc Baronius ad Annum Domini DXVIII. sub num. 14., & ex eo Binius in notis ad Synodum Constantinopolitanam sub Menna, in ea sunt opinione, ut quotiès in Actis prælibati Concilii Joannes Episcopus Constantinopolitanus nominatur, totiès sit ei adjectum nomen œcumenici à posterioribus Græcis, non reverà quòd in Synodo tali nomine fuerit appellatus; & idem de eodem titulo adjuncto

Men-

Mennæ dicendum est. Et quidèm non sine rationabili motivo. Nam cùm Acta illius Concilii vera sint & legitima, atque à Romana Ecclesia sub Hormisda magnâ ex parte recepta, sine dubio contra Pelagium & Gregorium usurpatum œcumeniel Patriarchæ titulum damnantes, auctoritate ejusdem Concilii Constantinopolitani Episcopi se constanter defendissent, si hoc titulo Joannes & Mennas citra contradictionem orthodoxorum Episcoporum in legitimo eorundem conventu condecorati fuissent. Cùm ergò constet, Joannem in sui defensionem hoc minimè usum testimonio, fit clarum, in legitimis Actis præfatum titulum non adfuisse, ac ideò evincitur esse à posterioribus additum Græcis.

CAPUT VII.

De renovato Joannis schismate sub Pontificatu Sancti Gregorii Magni.

268 Post aliqualiter repressam, licèt non penitùs extinctam Joannis superbiam, Pelagius, grassante in Urbe Roma peste, Anno sui Pontificatus XIII., qui fuit Mauritii Imperii V., & Dñi DXC. VI. Idus Februarias è vivis sublatus est, cùm sedisset Annos XII. menses II. & dies XXVII., cui post menses VI. & dies XXVI. vacantis Sedis, datus est successor Gregorius, cognominatus Magnus, natione Romanus, Gordiani & Sylviæ filius, pronepos Felicis Papæ III. ut notat Joannes Diaconus. Hic verò gravissimas concertationes habuit cum Mauritio Imperatore, quę initium desumpserunt à quadam lege data ab ipso Principe, quæ Ecclesiasticam lædebat libertatem. Etenim devicto Hormisda Persarum Rege, legem tulit, qua prohibebat, nè quis Miles nondùm expletâ militiâ Monachus effici posset, eamque per Longinum virum illustrem Gregorio remisit, ut in Occidente publicaretur. Doluit Sanctissimus Pontifex, & datis ad eum literis pietate, humilitate, ac omni reverentia refertis, conatus est à proposito revocare. Sunt verò literæ, quæ habentur lib. 2. Epist. 62. tenoris sequentis, videlicet.

Gregorius Mauritio Augusto.

269 „ Omnipotenti Deo reus est qui Serenissimis Dominis in omne quod agit & „ loquitur purus non est. Ego autem indi„ gnus pietatis vestræ famulus in hac sugge„ stione neque ut Episcopus, neque ut ser„ vus jure Reipublicæ, sed jure privato lo„ quor, quia, Serenissime Domine, ex illo „ jam tempore Dominus meus fuisti, quandò „ adhuc Dominus non eras. Longino viro „ clarissimo Stratore veniente, Dominorum „ legem suscepi, ad quam fatigatus tunc „ ægritudine corporis respondere nihil valui. „ In qua Dominorum pietas sanxit, *ut quis„ quis publicis administrationibus fuerit impli„ catus, ei ad Ecclesiasticum officium venire „ non liceat.* Quod valdè laudavi, evidentis„ simè sciens, quia qui sæcularem habitum „ deferens, ad Ecclesiastica officia venire festi„ nat, mutare vult sæculum, non relinquere.

270 „ Quod verò in eadem lege dicitur: „ *ut ei in Monasterio converti non liceat*, om„ ninò miratus sum, dùm & rationes ejus „ possint per Monasterium fieri, & agi potest, „ ut ab eo loco, in quo suscipitur, ejus quo„ que debita solvantur. Nam & si quisquam „ devotâ mente converti voluisset, priùs res „ malè ablatas redderet, & de sua anima tan„ tò veriùs, quantò expeditiùs cogitaret. „ In qua lege subjunctum est, *ut nulli, qui „ in manu signatus est, converti liceat.* Quam „ constitutionem ego, fateor Dominis meis, „ vehementer expavi; quia per eam Cœlo„ rum via multis clauditur, & quod nunc „ usque licuit, nè liceat prohibetur. Multi „ enim sunt, qui possunt religiosam vitam „ etiam cum sęculari habitu ducere. Et ple„ rique sunt, qui nisi omnia reliquerint, sal„ vari apud Deum nullatenùs possunt.

271 „ Ego verò hæc Dominis meis lo„ quens, quid sum, nisi pulvis & vermis? Sed „ tamen quia contra auctorem omniũ Deum „ hanc intendere constitutionem sentio, Do„ minis tacere non possum. Ad hoc enim po„ testas Dominorum meorum pietati cœlitùs „ data est super omnes homines, ut qui bo„ na appetunt, adjuventur, ut Cœlorum via „ largiùs pateat, ut terrestre Regnum Cœle„ sti Regno famuletur. Et ecce apertâ voce „ dicitur: *ut ei, qui semel de terrenâ militia „ signatus fuerit, nisi aut expletâ militiâ, aut „ pro debilitate corporis repulsus, Domino no„ stro Jesu Christo militare non liceat.* Ad hæc „ ecce per me servum ultimum suum & ve„ strum, respondebit Christus, dicens: Ego „ te de Notario Comitem Excubitorum, de „ Comite Excubitorum Cæsarem, de Cæsa„ re Imperatorem, nec solùm hoc, sed etiam „ patrem Imperatorum feci; Ego Sacerdotes „ meos tuæ manui commisi, & tu à meo ser„ vitio milites tuos subtrahis? Responde, ro„ go, piissime Domine, servo, quid venienti „ & hæc dicenti responsurus es in judicio „ Domino tuo? Sed fortasse creditur, quia „ nullus eorum puro animo convertatur. „ Ego indignus famulus vester scio quanti „ his diebus meis in Monasterio milites con„ versi miracula fecerunt, signa & virtutes „ operati sunt. Sed per hanc legem jam nè „ quisquam talium converti valeat, prohibe„ tur. Requirat ergò Dominus meus piissi„ mus, qui prior Imperatorum talem legem „ dederit, & subtiliùs æstimet, si debuit „ dari.

272 „ Et quidèm considerandum valdè
„ est, quia eo jam tempore prohibentur qui-
„ que relinquere sæculum, quo appropin-
„ quat finis ipse sæculorum. Ecce enim mo-
„ ra non erit, & ardente Cœlo, ardente Ter-
„ râ, coruscantibus Elementis, cum Ange-
„ lis & Archangelis, cum Thronis & Domi-
„ nationibus, cum Principatibus & Potesta-
„ tibus tremendus Judex apparebit. Si om-
„ nia peccata dimiserit, & solùm hanc legem
„ contra se dixerit esse prolatam, quæ, rogo,
„ erit excusatio? Undè per eundem tremen-
„ dum Judicem deprecor, nè illæ tantæ la-
„ crymæ, tantæ orationes, tanta jejunia,
„ tantæque eleemosynæ Domini mei ex qua-
„ libet occasione apud omnipotentis Dei
„ oculos frustrentur, sed aut temperando
„ pietas vestra, aut immutando rigorem ejus-
„ dem legis inflectat; quia tunc magis Do-
„ minorum Exercitus contra hostes crescit,
„ quantò Dei Exercitus ad orationem cre-
„ verit. Ego quidèm jussioni subjectus, ean-
„ dem legem per diversas Terrarum partes
„ transmitti feci; & quia lex ipsa omnipo-
„ tenti Deo minimè concordat, ecce per sug-
„ gestionis meæ paginam Serenissimis Dnmi-
„ nis nunciavi. Utrobique ergò quæ debui
„ exsolvi, qui & Imperatori obedientiam
„ præbui, & pro Deo quod sensi, minimè ta-
„ cui. *Hactenus Gregorius*, qui eodem tem-
pore scripsit ad Theodorum Medicum ejus-
dem argumenti literas, cui & supra recensi-
tas, quas per suum Apocrisarium Imperatori
contradendas noluit, inseruit, ut ipse eas Im-
peratori contraderet. Sunt autem ad Theo-
dorum datæ literæ, ut ex lib. 2. Epist. 65. te-
noris sequentis.

Gregorius Theodoro Medico.

273 „ Quanta bona omnipotentis Dei &
„ Serenissimi Domini mei Imperatoris ha-
„ beam, lingua mea non sufficit explere. Pro
„ quibus bonis quid est meum retribuere, ni-
„ si eorum vestigia purè amare? Peccatis au-
„ tem meis facientibus, ex quorum suggestio-
„ ne vel consilio, nescio, an vestro, transa-
„ cto anno talem in Republica sua legem
„ protulit, ut quisquis eum purè amat, flere
„ vehementer debeat. Ad quam legem tunc
„ respondere non potui, quia ægrotus fui.
„ Modò autem eidem Domino aliqua sugges-
„ si. Præcipit enim: *ut nullus qui actionem*
„ *publicam egit, nullus qui officio, vel manu*
„ *signatus, vel inter milites fuit habitus, ei in*
„ *Monasterio converti liceat, nisi fortè si mili-*
„ *tia ejus fuerit expleta*. Quam legem pri-
„ mùm, sicut ii dicunt, qui leges veteres no-
„ verunt, Julianus protulit, de quo scimus
„ omnes quantùm Deo adversus fuerit. Quod
„ si ideo Serenissimus Dominus noster fecit,
„ quia fortè multi milites convertebantur, &
„ exercitus decrescebat, numquid per virtu-
„ tem militum subjugavit ei omnipotens
„ Deus Imperium Persarum? Numquid non
„ solæ lacrymæ illius auditæ sunt, & eo ordi-
„ ne, quem ipse nescivit, ejus Imperio Persa-
„ rum Regnum subdidit?

274 „ Valdè autem mihi durum videtur,
„ ut ab ejus servitio milites suos prohibeat,
„ qui ei omnia tribuit, & dominari eum non
„ solùm militibus, sed etiam Sacerdotibus
„ concessit. Numquid si intentio est servan-
„ darum rerum, non poterant ea ipsa Mona-
„ steria, quæ milites suscepissent, alienas res
„ reddere, atque ad conversionem homines
„ tantummodò habere? Hæc quia mihi valdè
„ dolent, eidem Domino suggessi. Sed ve-
„ stra gloria opportuno tempore secretè sug-
„ gestionem meam ei offerat. Nolo eam à
„ responsali meo publicè dari, quia vos, qui
„ ei familiariùs servitis, loqui ei liberiùs &
„ apertiùs potestis, quæ pro ejus sunt anima,
„ quoniam multis est occupatus, & vix ani-
„ mus ejus invenitur à curis majoribus va-
„ cuus. Tu quidem, gloriose fili, pro Chri-
„ sto loquere. Si auditus fueris, lucrum
„ operatus es animæ prædicti Domini tui,
„ & tuæ, si verò auditus non fueris, lucrum
„ solummodò tuæ fecisti. *Hactenus ad Theo-*
dorum.

275 Cæterùm ex prælibatis literis non-
nulla examinanda veniunt, quæ scrupulum
piis mentibus ingerere possunt. Et quidem
primùm, quod nimis abjectè, humilèque &
floccidum, scribere Mauritio videatur, pror-
sùs Apostolicæ Sedis dignitati alienum, at-
que indignum. Sed in hoc rectè excusatur,
dùm in præfatione prædictæ Epistolæ con-
testatur, se non ut Episcopum eam scribe-
re, sed jure privato loqui, cujus rei causâ
nec per suum Apocrisarium reddendam voluit
Imperatori, ut in more erat apud Romanos
Pontifices, sed per Principis Medicum con-
tradendam illi voluit, ut etiam in ipsius Epi-
stolæ redditione appareret, non talia scripsis-
se utendo Pontificiâ auctoritate, sed magis,
veluti eâ, pro tunc exutum, ut assolet ami-
cus amico privatè scribere.

276 Alterum verò est, quòd in ea assere-
re videtur, Sacerdotes Imperiali potestati esse
subjectos, quoniam ad Imperatorem scri-
bens, introducit Christum loquentem atque
ei dicentem. *Ego Sacerdotes meos tuæ manui*
commisi. Ad Theodorum verò scribit: *Ei &*
omnia tribuit, & dominari eum non solùm mi-
litibus, sed etiam Sacerdotibus concessit. Ve-
rùm non est sensus Beatissimi Pontificis, quòd
aliquo jure legitimo conveniat Imperatoribus
superioritas, & Dominium super Sacerdotes,
benè verò loquebatur juxta illorum tempo-
rum ab Imperatoribus usurpatam in Sacerdo-
tes jurisdictionem, quoniam jus sibi confir-
mandi etiam electum Romanum Pontificem à
Justiniani tempore sibi Orientis usurparant
Imperatores: proindè dùm dicit à Deo subje-
ctos

ctos fuisse Sacerdotes Imperatori, non adeo intelligenda sunt, quasi Deus subjecerit Sacerdotes sæcularibus Principibus, sed quòd permiserit subdi, quos aliundè liberos fecerat. Quoniam idem Gregorius in psal. 4. pœnitentialem deplorat præfatam subjectionem veluti juri Divino contrariam, inquiens: „ Concitavit enim adversùs Ecclesiam Dei „ (*idest Diabolus*) non solùm innumerabilem „ populi multitudinem, verùm etiam re„ giam (si fas est dicere) potestatem: nulla „ enim ratio fuit, ut inter Reges habeatur „ qui destruit potiùs, quàm regat Imperium. „ *Et post aliqua*: Ecclesiam quippe, *subjun„ git*, quam suo sanguinis pretio redem„ ptam, Salvator noster voluit esse liberam, „ hanc iste, potestatis regiæ jura trascendens, „ facere conatur Ancillam. *Et item*: Quid „ Nero, quid Diocletianus, quid denique iste, „ qui hoc tempore Ecclesiam persequitur? „ Numquid non omnes portæ inferi? Ex quibus liquet, secundùm tyrannidē sub Mauritio, non secundùm aliquod jus, Sacerdotes Imperiali potestati extitisse subjectos, & hanc fuisse genuinam S. Pontificis mentem, manifestum est.

277 Denique ultimum quod remanet examinandum scrupulum, quod ex Epistola Gregorii data ad Imperatorem exoritur, in eo sistit, quòd Gregorius, licèt non probaret edictum Imperatoris, ut adversarium Ecclesiasticæ libertatis, illud tamen parendo Imperatoris jussioni, scribit se misisse publicandum per diversas terrarum partes. Pro quo diluendo scrupulo opere pretium est scire, Gregorium non misisse edictum in diversas orbis partes publicandum, in iisdem terminis ab Imperatore conceptum, sed suâ utens Apostolicâ auctoritate, edictum correxit, sicque correctum publicandum à suis voluit, adeout non discreparet ab Ecclesiæ regulis. Etenim primùm correxit in eo, quòd cùm Imperator in suo edicto prohiberet, actionibus publicis implicatos nullo pacto recipiendos in Monasterio, S. Gregorius hos recipiendos esse declaravit, dùm iisdem obligationis nexibus fuerint soluti. Deindè cùm Imperator statuisset, milites nonnisi absoluto tempore militiæ posse ingredi Monasterium, Sanctus Pontifex sancivit, eos posse recipi atque retineri etiam non expletâ militiâ, dummodò probati inventi fuerint idonei. Quæ omnia palàm fiunt in ea Epistola ab eodem S. Pontifice data ad Episcopos Orientis, & Occidentis, in qua de Imperialis leges promulgatione agit, ut ex lib. 7. Epist. xi. quæ ita se habet.

Gregorius Eusebio Thessalonicensi, Urbico Dyrrachitano, Constantio Mediolanensi, Andreæ Nicopolitano, Joanni Corinthi, Joanni primæ Justinianæ, Joanni Cretensi Coritano, Joanni Larissæo, Moterniano Ravennati, Joanni Calaritano, Sardiniæ, & omnibus Episcopis Siciliæ.

278 „ Legem, quam piissimus Imperator dedit, nè fortassè hi, qui militiæ, vel „ rationibus sunt publicis obligati, dùm causarum suarum periculum fugiunt, ad Ec„ clesiasticum Habitum veniant, vel in Mo„ nasteriis convertantur vestræ studui frater„ nitati transmittere; hoc maximè exhor„ tans, quòd, qui sæculi actionibus impli„ cati sunt, in Clero Ecclesiæ præproperè „ suscipiendi non sunt, quia dùm in Eccle„ siastico Habitu non dissimiliter quàm vi„ xerunt vivunt, nequaquam student sæcu„ lum fugere, sed mutare. Quòd si etiam ta„ les quoque Monasterium petunt, susci„ piendi nullo modo sunt, nisi priùs ratio„ ciniis publicis absoluti fuerint. Si qui ve„ rò ex militantibus Viris in Monasteriis „ converti festinant, non sunt temerè susci„ piendi, nisi eorum vita fuerit subtiliter in„ quisita. Et juxta normam regularem de„ bent in suo Habitu per triennium probari, „ & tunc Monachicum Habitum, Deo au„ ctore suscipere. Qui si ita sunt probati at„ que suscepti, & pro anima sua pœnitentiam „ de perpetratis culpis agere student, pro „ eorum vita & lucro cœlesti non est eorum „ conversio renuenda. Qua de re etiam Se„ renissimus & Christianissimus Imperator, „ mihi credite, omni modo placatur, & li„ benter eorum conversionem suscipit, quos „ in rationibus publicis implicatos non esse „ cognoscit. *Hactenus Gregorius*.

279 Interea Româ jam ab Agilulpho Longobardorum Rege captâ, compluribus unà cum universa Italia premebatur calamitatibus, quibus, ut occurreret, aliqualemque medelam præstaret pius Pontifex, de generali pace facienda cum Agilulpho tractatum proposuit, nè continuato Bello res Italiæ, immò & Imperii in pejus abirent, nec alienum Regem invenerat; pro qua re scripsit ad Severum Scholasticum, ut ageret apud Exarchum, quatenùs prælibatam generalem pacem minimè refugeret; nam si secus, Romanos exhibitam à Rege pacem pro seipsis promptos esse recipere. Extant literæ lib. 4. Epist. 29. tenoris sequentis,

Gregorius Severo Scholastico Exarchi.

280 „ Qui assistunt Judicibus, & sinceris „ erga eos dilectionibus obstringuntur, illa „ eis suadere debent atque suggerere, quæ & „ animam salvent, & opinioni non derogent. „ Proinde quoniam novimus quantâ fidei sinceritate Excellentissimum Exarchum diligatis, idcircò Magnitudini vestræ quæ acta „ sunt indicare curavimus, ut hæc cognoscentes, ad consentiendum eum rationabiliter provocetis.

281 „ Scitote autem, quia Agilulphus „ Longobardorum Rex generalem pacem facere non recusat, si tamen ei Dominus Patricius judicium esse voluerit; nam multa „ sibi in locis suis intra pacis terminum queritur esse commissa. Et quoniam sibi, si „ ratio judicantium invenerit, satisfieri postulat, & ipse quoque se satisfacturum modis omnibus pollicetur, si quid à partibus „ suis constiterit in pace esse commissum. „ Quia ergò rationi non ambigitur convenire quod petit, oportet esse judicium, ut „ si quâ ab utraque parte mala facta sunt, „ componantur, dummodò generalis pax fiat, „ atque Deo valeat protegente, firmari; „ nam qualiter sit nobis omnibus necessaria, „ benè nostis.

282 „ Sapienter itaque, sicut consuevistis, agite, ut Excellentissimus Exarchus „ ad hoc sine mora debeat consentire, nè per „ eum pax renui, quod non expedit, videatur. Si enim consentire noluerit, nobiscum quidèm specialem pacem facere repromittit: sed scimus quia & diversæ Insulæ „ & loca sunt alia proculdubiò peritura. Hæc „ autem consideret, & pacem habere festinet, „ quatenùs in hac saltem dilatione & nos „ quietem possimus habere ad modicum, & „ Reipublicæ resistendi vires, adjuvante „ Domino, meliùs reparentur. *Hactenus Epistola.*

283 Cùmque hæc ab Exarcho delata essent ad Mauritium Imperatorem, derisit Beatum Gregorium, velut nimis simplicem, quòd facilè adeò crederet Regi barbaro. Cujus rei causâ scripsit ad Gregorium non dignas Summo Pontifice literas, atque nullo habito respectu, fatuum appellare non est veritus, atque de pluribus eum accusare, prout ex literis Gregorii responsivis ad Imperatorem datis; nam illæ Imperatoris non extant, manifestum fit. Rescripsit ergò Gregorius, ut habetur lib.4. Epist.31. ad Mauritium, purgans se de omnibus, de quibus Imperator conquestus est, innatâ in eis literis servatâ styli modestiâ. Suntque sequentes.

Gregorius Mauritio Augusto.

284 „ In Serenissimis Jussionibus suis „ Dominorum pietas, dùm me de quibusdam „ redarguere studuit, parcendo mihi minimè „ pepercit. Nam in eis urbanæ simplicitatis „ vocabulo me fatuum appellat. In scriptura etenim sacra, cum in bono intelligentia ponitur simplicitas, vigilanti sæpè prudentiæ atque rectitudini sociatur. Undè „ etiam de Beato Job scriptum est: *Erat vir simplex & rectus*. Et Beatus Paulus Apostolus admonet, dicens: *Estote simplices in malo, prudentes in bono*. Et per semetipsam „ admonet veritas, dicens: *Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ*. „ Esse valdè inutile indicans, si aut simplicitati prudentia, aut prudentiæ simplicitas „ desit. Ut ergò servos suos ad cuncta eruditos efficeret, esse eos & simplices sicut „ columbas, & prudentes ut serpentes voluit; quatenùs in eis & serpentis astutia „ columbæ simplicitatem acueret, & columbæ simplicitas serpentis astutiam temperaret.

285 „ Ego igitur, qui in Serenissimorum „ Dominorum jussionibus ab Arnulphi astutia deceptus, non adjunctâ prudentiâ, simplex denuncior, constat proculdubiò, quia „ fatuus appellor; quod ita esse ego quoque „ ipse confiteor. Nam si hoc vestra pietas „ taceat, causæ clamant. Ego enim, si fatuus „ non fuissem, ad ista toleranda, quæ inter „ Longobardorum gladios hoc in loco patior, minimè venissem. In ea autem re, „ quam de Arnulpho perhibui, quia toto „ corde venire ad Rempublicam paratus fuit, „ dùm mihi non creditur, etiam mentitus „ esse reprehendor. Sed & si Sacerdos non „ sum, scio gravem esse hanc injuriam Sacerdoti, ut veritati serviens, fallax credatur. Et dudùm novi, quoniam Arnulpho plùs est credendum, quàm mihi, Leoni ampliùs est creditum, quàm mihi; & „ nunc eis, qui esse ad medium videntur, „ plùs quàm meis assertionibus credulitas „ impenditur. Et quidèm si terræ meæ captivitas per quotidiana momenta non excresceret, de despectione mea atque irrisione „ lætus tacerem. Sed & hoc me vehementer „ affligit, quia ego, undè crimen falsitatis „ tolero, inde Italia quotidiè ducitur sub „ Longobardorum jugo captiva. Dùmque „ meis suggestionibus in nullo creditur, vires hostium immaniter excrescunt. Hoc „ tamen piissimo Domino suggero, ut de me „ mala omnia quælibet existimet; de utilitate verò Reipublicæ & causa ereptionis „ Italiæ non quibuslibet facilè pias aures „ præbeat, sed plùs rebus quàm verbis „ credat.

286 „ Sacerdotibus tamen non ex terrena

„ na potestate Dominus noster citiùs indi-„ gnetur, sed excellenti consideratione, pro-„ pter eum, cujus servi sunt, eis ita domi-„ netur, ut etiam debitam reverentiam im-„ pendat. Nam in divinis eloquiis aliquandò „ Sacerdotes Dii, aliquandò Angeli vocan-„ tur. Nam & per Moysen de eo, qui ad ju-„ ramentum ducendus est, dicitur: *Applica* „ *illum ad Deos*, idest ad Sacerdotes. Et rur-„ sùm scriptum est, *Diis non detrahes*, scili-„ cet Sacerdotibus. Et Propheta ait: *Labia* „ *Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem re-* „ *quirent ex ore ejus, quia Angelus Domini* „ *Exercituum est*. Quid ergò mirum, si illos „ vestra pietas dignetur honorare, quibus in „ suo eloquio honorem tribuens, eos aut An-„ gelos, aut Deos ipse etiam appellat Deus? „ Ecclesiastica quoque testatur Historia, quia „ cùm piæ memoriæ Constantino Principi „ scripto oblatæ accusationes contra Epi-„ scopos fuissent, libellos quidèm accusatio-„ nis accepit, & eosdem, qui accusati fue-„ rant, Episcopos convocans, in eorum con-„ spectu libellos, quos acceperat, incendit, „ dicens: *Vos Dii estis à vero Deo constituti.* „ *Ite & inter vos causas vestras discutite, quia* „ *dignum non est, ut nos judicemus Deos*. In „ qua tamen sententia, pie Domine, sibi ma-„ gis ex humilitate, quàm illis aliquid præ-„ stitit ex reverentia impensa. Ante eum „ quippè Pagani in Republica Principes fue-„ runt, qui verum Deum nescientes, Deos „ ligneos & lapideos colebant, & tamen eo-„ rum Sacerdotibus honorem maximum tri-„ buebant. Quid ergò mirum, si christia-„ nus Imperator veri Dei Sacerdotes digne-„ tur honorare, dùm Pagani, ut prædiximus, „ Principes honorem impendere Sacerdoti-„ bus noverunt, qui Diis ligneis & lapideis „ serviebant? Hæc enim pietati Dominorum „ non pro me, sed pro cunctis Sacerdotibus „ suggero.

287 „ Ego enim homo peccator sum. Et „ quia omnipotenti Deo incessanter quoti-„ diè delinquo, aliquid mihi apud tremen-„ dum examen illius esse remedium suspicor, „ si incessantibus quotidiè plagis ferior. Et „ credo, quia eundem omnipotentem Domi-„ num tantò vobis ampliùs placatis, quantò „ me ei malè servientem districtiùs affligitis. „ Multas enim jam plagas acceperam, & su-„ pervenientibus Dominorum jussionibus, in-„ veni consolationes, quas non sperabam. „ Si enim possum, has celeriter plagas enu-„ mero:

288 „ Primùm, quòd mihi pax subducta „ est, quam cum Longobardis in Tuscia po-„ situs sine ullo Reipublicæ dispendio fece-„ ram. Deinde corruptâ pace, de Romana „ Civitate milites ablati sunt. Et quidèm „ alii ab hostibus occisi, alii verò Narniæ & „ Perusii positi, & ut Perusium teneretur, „ Roma relicta est. Post hoc plaga gravior „ fuit adventus Agilulphi, itaut oculis meis „ cernerem Romanos more canum in collis „ funibus ligatos, qui ad Franciam ducebau-„ tur venales. Et quia nos, qui intra Civi-„ tatem fuimus, Deo protegente, manus „ ejus evasimus; quæsitum est, undè culpa-„ biles esse videremur, videlicet, cur fru-„ menta defuerint, quæ in hac Urbe diù mul-„ ta servari nullatenùs possunt, sicut in alia „ suggestione pleniùs indicavi. Et quidèm „ de me metipso in nullo turbatus sum, quia „ teste conscientiâ, fateor, adversa quælibet „ pati paratus sum, dummodò hæc omnia „ cum salute dumtaxat meæ animæ evadam. „ Sed de gloriosis viris Gregorio Præfecto & „ Castorio Magistro Militum non mediocri-„ ter sum afflictus; qui & omnia, quæ po-„ tuerunt fieri, nullo modo facere neglexe-„ runt, & labores vigiliarum & custodiæ „ Civitatis in eadem obsessione vehementis-„ simos pertulerunt; & post hæc omnia, gra-„ vi Dominorum indignatione percussi sunt. „ De quibus patenter intelligo, quia eos „ non sua acta, sed mea persona gravat. „ Cum qua, quia pariter in tribulatione „ laboraverant, post laborem pariter tribu-„ lantur.

289 „ Quod autem Dominorum pietas „ illud mihi pavendum & terribile omnipo-„ tentis Dei Judicium intentat, rogo per „ eundem omnipotentem Dominum, nè hoc „ ulteriùs quidèm faciat; nam adhùc nesci-„ mus, quis ibi qualis sit. Et Paulus egre-„ gius Prædicator ait: *Nolite judicare ante* „ *tempus, donec veniat Dominus, qui & il-* „ *luminabit abscondita tenebrarum, & mani-* „ *festabit consilia cordium*. Hoc tamen bre-„ viter dico, quoniam indignus & peccator „ plùs de venientis Jesu misericordia, quàm „ de vestræ pietatis justitia præsumo. Et „ sunt multa, quæ de judicio illius homines „ ignorant, quia fortassè quæ vos laudatis, „ ille reprehendet; & quæ vos reprehendi-„ tis, ille laudabit. Inter hæc ergò omnia „ incerta, ad solas lacrymas redeo, petens, „ ut idem omnipotens Deus piissimum Do-„ minum nostrum, & suâ hic manu regat, „ & in illo terribili Judicio liberum ab om-„ nibus delictis inveniat; & me ita placere, „ si necesse est, hominibus faciat, ut æter-„ nam ejus gratiam non offendam. *Hactenus* *Epistola ad Mauritium*.

290 Acta sunt hæc Mauritium inter & Gregorium Anno Domini DXCIV. Pontificatus Gregorii Anno V. Imperii verò ejusdem Mauritii Anno IX. currente Indictione XII. quo nimirùm anno Joannes Episcopus Constantinopolitanus, arreptâ per ejusmodi controversias occasione, patrocinio fretus Imperatoris, quo fortè sub Pelagio destitutus erat, iterùm superbiâ tumens, nomen Episcopi universalis sibi usurpavit. Etenim in Actis adversùm Joannem Presbyterum Eccle-

siæ

siæ Chalcedonensis, de hæresi accusatum, & ut hæreticum in judicio Constantinopolitano declaratum, sæpè Episcopum œcumenicum se subscripsit, prout Gregorius scribit in Epistola ad Sabinianum datâ infra recitandâ. Appellante postea Joanne Presbytero Apostolicam Sedem à sententia adversùs eum in judicio Constantinopolitano latâ, coactus est Joannes Episcopus Acta illius judicati Romam transmittere. Cùmque Gregorius vidisset in eis Joannem pluriès sub nomine Episcopi universalis subscriptum, doluit, & tantæ superbiæ maximè miratus est: quare deposito pro tunc Apostolico rigore, quem jam per suum responsalem priùs monere fecerat, per seipsum iterùm corripere voluit, ut inde parere renuentem, servatâ jam Evangelicâ regulâ, Ecclesiastico judicio justiùs coercere posset: proinde sequentes paterno amore refertas literas ad eum dedit.

Gregorius Joanni Episcopo Constantinopolitano.

291 „ Eo tempore, quo fraternitas vestra
„ in Sacerdotalem honorem provecta est,
„ quantam Ecclesiarum pacem atque concor-
„ diam invenerit, recolit. Sed quo ausu,
„ quovè tumore, nescio, novum sibi conata est
„ nomen arripere, undè omnium fratrum
„ corda potuissent ad scandalum pervenire.
„ Qua in re vehementer admiror, quia nè
„ ad Episcopatum venire potuisses, fugisse
„ velle te memini: quem tamen adeptum ita
„ exercere desideras, ac si ad eum ambitioso
„ desiderio cucurrisses. Qui enim indignum
„ te esse fatebaris, ut Episcopus duci debuis-
„ ses, ad hoc quandoque perductus es, ut
„ despectis fratribus Episcopus appetas solus
„ vocari.

292 „ Et quidèm hac de re sanctæ me-
„ moriæ decessoris mei Pelagii gravia ad San-
„ ctitatem vestram scripta transmissa sunt.
„ In quibus, Synodi, quæ apud vos de fratris
„ quondam & Consacerdotis nostri Gregorii
„ causâ congregata est, propter nefandum
„ elationis vocabulum, Acta dissolvit: &
„ Archidiaconum, quem juxta morem ad ve-
„ stigia Dominorum transmiserat, Missarum
„ vobiscum solemnia celebrare prohibuit.
„ Post ejus verò obitum, cùm indignus ego
„ ad Ecclesiæ regimen adductus sum, & ante
„ per alios responsales meos, & nunc per
„ communem filium meum Sabinianum Dia-
„ conum alloqui fraternitatem vestram, ut à
„ tali se præsumptione compesceret, non
„ equidèm scripto, sed nudo sermone curavi.
„ Et si emendari nollet, eum Missarum so-
„ lemnia cum fraternitate vestra celebrare
„ prohibui, ut Sanctitatem vestram priùs sub
„ quadam verecundiæ reverentia pulsarem,
„ quatenùs si emendari nefandus ac profanus
„ tumor verecundè non posset, tunc ad ea
„ debuisset, quæ sunt districta atque canonica
„ perveniri.

293 „ Et quia resecanda vulnera priùs
„ levi manu palpanda sunt, rogo, deprecor
„ & quantâ possum dulcedine exposco, ut
„ fraternitas vestra cunctis sibi adulantibus,
„ atqueerroris nomen deferêtibus contradicat,
„ nec stulto ac superbo vocabulo appellari
„ consentiat. Verè enim flens dico, atque ex
„ intimo viscerum dolore peccatis meis de-
„ puto, quòd ille meus frater nunc usque ad
„ humilitatem reduci non valuit, qui ad
„ hoc in Episcopatus gradu constitutus est, ut
„ aliorum animas ad humilitatem reducat:
„ quòd ille, qui veritatem docet alios, semet-
„ ipsum docere, nec, me quoque deprecante,
„ consensit. Perpende, rogo, quia in hac
„ præsumptione temerariâ pax totius turba-
„ tur Ecclesiæ, & gratiæ contradicitur com-
„ muniter omnibus effusæ, in qua nimirum
„ ipse tantùm crescere poteris, quantùm pe-
„ nès temetipsum decreveris, tantòque ma-
„ jor efficeris, quantò te à superbi & stulti
„ vocabuli usurpatione restringis, atque in
„ tantum proficis, in quantum tibi non stu-
„ dueris derogando fratribus arrogare.

294 „ Humilitatem ergò, frater chariffi-
„ me, totis visceribus dilige, per quam cun-
„ ctorum fratrum concordia, & sanctæ uni-
„ versalis Ecclesiæ unitas valeat custodiri.
„ Certè Paulus Apostolus cùm audiret quos-
„ dam dicere: *Ego sum Pauli, ego Apollo,*
„ *egò verò Cephæ*, hanc dilacerationem cor-
„ poris dominici, per quam membra ejus aliis
„ quodammodò se capitibus sociabant, vehe-
„ mentissimè exhorrescens exclamavit, dicens:
„ *Numquid Paulus pro vobis crucifixus est:*
„ *aut in nominè Pauli baptizati estis?* Sic ergò
„ ille membra dominici corporis certis extra
„ Christum quasi capitibus, & ipsis quidèm
„ Apostolis subjici particulariter evitavit.
„ Tu quid Christo universalis sanctæ Eccle-
„ siæ capite in extremi Judicii es dicturus
„ examine, qui cuncta ejus membra tibimet
„ conaris universalis appellatione suppone-
„ re? Quis, rogo, in hoc tàm perverso vo-
„ cabulo, nisi ille ad imitandum proponitur,
„ qui despectis Angelorum legionibus secum
„ socialiter constitutis, ad culmen conatus
„ est singularitatis erumpere, ut & nulli su-
„ besse, & solus omnibus præesse videretur?
„ Qui etiam dixit: *Conscendam in Cœlum;*
„ *super astra Dei exaltabo solium meum, sedebo*
„ *in monte testamenti, in lateribus Aquilonis;*
„ *ascendam super altitudinem nubium, similis*
„ *ero Altissimo.* Quid enim fratres tui omnes
„ universalis Ecclesiæ Episcopi, nisi astra
„ Cœli sunt? Quorum vita simul & lingua
„ inter peccata, erroresque hominum, quasi
„ inter noctis tenebras lucent. Quibus dùm
„ cupis temetipsum vocabulò elationis præ-
„ ponere, eorumque nomen tui comparatio-
„ ne calcare, quid aliud dicis, nisi: *In Cœ-*
lum

„ *lum conscendam; super Astra Cœli exaltabo solium meum?* An non universi Episcopi nubes sunt, qui & verbis prædicationis pluunt, & bonorum operum luce & miraculis coruscant? Quos dùm vestra fraternitas despiciens sub se premere conatur, quid aliud dicit, nisi hoc, quod ab antiquo hoste dicitur: *ascendam super altitudinem nubium?*

295 „ Quæ cuncta ego cùm flens conspicio, & occulta Dei judicata pertimesco, augentur lacrymæ, gemitus se in meo corde non capiunt, quòd ille vir Sanctissimus Dominus Joannes, tantæ abstinentiæ atque humilitatis, suorum familiarium seductione linguarum ad tantā superbiam erupit, ut in appetitu perversi nominis illi esse conetur similis, qui dùm superbè esse similis Deo voluit, etiam donatæ similitudinis gratiam amisit, & ideò veram beatitudinem perdidit, quia falsam gloriam quæsivit. Certè Petrus Apostolus primum membrum sanctæ universalis Ecclesiæ est. Paulus, Andreas, Joannes, quid alliud quàm singularium sunt plebium Capita? Et tamen sub uno Capite omnes membra sunt Ecclesiæ. Atque ut cuncta brevi cingulo locutionis adstringam, Sancti ante legem, Sancti sub lege, Sancti sub gratia, omnes hi perficientes Corpus, in membris sunt Ecclesiæ constituti, & nemo se unquam universalem appellare voluit.

296 „ Vestra autem Sanctitas agnoscat quantùm apud se tumeat, quæ illo nomine vocari appetit, quo vocari nullus præsumpsit, qui veraciter Sanctus fuit. Numquid non, sicut vestra fraternitas novit, per venerandum Chalcedonense Concilium hujus Apostolicæ Sedis Antistites, cui, Deo disponente, deservio, universales, oblato honore vocati sunt? Sed tamen nullus unquam tali vocabulo appellari voluit, nullus sibi hoc temerarium nomen arripuit; nè si sibi in Pontificatus gradu gloriam singularitatis arriperet, hanc omnibus fratribus denegasse videretur. Sed hæc scio, quia vestræ Sanctitati ab illis oriuntur, qui vobis deceptiosâ familiaritate deserviunt, contra quos peto, ut vestra fraternitas solerter invigilet, nec se eorum verbis fallendum præbeat. Tantò enim majores hostes credendi sunt, quantò magis laudibus adulantur. Relinque tales, & si omninò decepturi sunt, saltèm terrenorum huminum, & non Sacerdotum corda decipiant: *sine, mortuos sepelire mortuos suos*. Vos autem cum Propheta dicite: *Avertantur statim erubescentes, qui dicunt mihi: Euge, euge*. Et rursùs: *Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum*. Unde & benè quidem sapiens admonet: *Multi sint pacifici tui, consiliarius autem sit unus tibi de mille. Corrumpunt enim bonos mores colloquia mala.*

297 „ Antiquus enim hostis cùm robusti cor irrumpere non valet, subjectas & infirmas personas quærit, & quasi contra alta mœnia scalis appositis ascendit. Sic Adam per subjectam mulierem decepit. Sic Beato Job, cùm filios occidit, infirmam mulierem reliquit, ut qui ejus cor per se minimè poterat, saltèm si posset per mulieris verba, penetraret. Quicumque ergò juxta vos infirmi ac sæculares sunt, in sua semper persuasione atque adulatione frangantur; quia inde æternas Dei inimicitias pariunt, undè ipsi perversi amatores videntur. Certè olim clamabatur per Apostolum Joannem: *Filioli novissima hora est*; secundùm quod veritas prædixit, pestilentia & gladius per Mundum sævit, gentes insurgunt in gentes, terra concutitur, Orbis eum habitatoribus suis terrâ dehiscente sorbetur. Omnia enim, quæ prædicta sunt, fiunt. Rex superbiæ propè est, & quod dici nefas est, Sacerdotum est præparatus exitus; quia cervici militant elationis, qui ad hoc positi fuerant, ut Ducatum præberent humilitatis.

299 „ Sed hac in re, etiam si nostra lingua minimè contradicat, illius virtus contra elationem in ultionem erigitur, qui superbiæ vitio per semetipsum specialiter adversatur. Hinc enim scriptum est: *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam*. Hinc rursùs dicitur: *Immundus est apud Deum, qui exaltat cor*. Hinc contra superbientem hominem scriptum est: *Quid superbis terra & cinis?* Hinc per semetipsam veritas dicit: *Omnis qui se exaltat, humiliabitur*. Quæ ut nos ad viam vitæ per humilitatem reduceret, in semetipsa dignata est, quod nos admonet demonstrare, dicens: *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde*. Ad hoc namque unigenitus Dei Filius formam infirmitatis nostræ suscepit; ad hoc invisibilis, non solùm visibilis, sed etiam despectus apparuit; ad hoc contumeliarum ludibria, illusionum probra, passionum tormenta toleravit, ut superbum non esse hominem doceret humilis Deus. Quanta igitur humilitatis virtus est, propter quam solam veraciter edocendam, is, qui sine æstimatione magnus est, usque ad passionem mortis factus est paruus? Quia enim originem perditionis nostræ se præbuit superbia Diaboli, instrumentum redemptionis nostræ invēta est humilitas Dei. Hostis quippe noster inter omnia conditus, videri supra omnia voluit elatus. Redemptor autem noster magnus manens super omnia, fieri inter omnes dignatus est parvus.

299 „ Quid ergò nos Episcopi dicimus, qui honoris locum ex Redemptoris nostri humilitate suscepimus, & tamen superbiam hostis ipsius imitamur? Ecce novi-

„ mus Creatorem nostrum de suæ Celsitudi„ nis culmine, ut humano generi daret glo„ riam, descendisse, & nos de infimis ereati, „ de fratrum minoratione gloriam quærimus. „ Humiliavit se usque ad nostrum pulverem „ Deus, & in Cœlum os suum ponit, & su„ per terram lingua pertransit pulvis huma„ nus, & non erubescit: non metuit extolli „ homo putredo, & Filius hominis vermis. „ Reducamus ad animum, frater charissime, „ hoc, quod per sapientissimum Salomonem „ dicitur: *Ante tonitrum præibit coruscatio; „ & ante ruinam exaltabitur cor*. Ubi è di„ verso subjungitur: *Ante gloriam humilia„ bitur*. Humiliemur ergò in mente, si ad „ solidam conamur venire celsitudinem. Ne„ quaquam per elationis fumum oculi cordis „ obscurentur, qui quantò magis excreverit, „ tantò celeriùs evanescit.

300 „ Pensemus quid nos præcepta ad„ moneant Redemptoris nostri, dicentis: „ *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est „ Regnum Cœlorum*. Hinc etiam per Pro„ phetam dicit; *Super quem requiescet spiri„ tus meus, nisi super humilem & quietum & „ trementem sermones meos?* Certè eùm Do„ minus ad humilitatis viam adhùc infirman„ tium Discipulorum corda reduceret, dixit: „ *Si quis inter vos vult primus esse, erit om„ nium minimus*. Qua in re apertè cogno„ scitur, quoniam ille veraciter sublimis est, „ qui in suis cogitationibus humiliatur. For„ midemus ergò in illorum numerum adscri„ bi: *Qui primas in Synagogis Cathedras „ quærunt, & salutationes in foro, & vocari „ ab hominibus Rabbi*. Quo contra Discipu„ lis Dominus dicit: *Vos autem nolite vocari „ Rabbi: unus enim Magister vester est: vos „ autem omnes fratres estis: & Patrem nolite „ vocare vobis super terram. Unus est enim Pa„ ter vester*.

301 „ Quid ergò, frater charissime, in „ illo terribili examine venientis Judicis di„ cturus es, qui non solùm Pater, sed etiam „ generalis Pater in Mundo vocari appetis? „ Caveatur ergò malorum prava suggestio, „ fugiatur omnis instigatio Diaboli: *Opor„ tet quidèm, ut veniant scandala; verumta„ men væ homini illi, per quem scandalum ve„ nit*. Ecce ex hoc nefando elationis vo„ cabulo Ecclesia scinditur, fratrum omnium „ corda ad scandalum provocantur. Num„ quidnam mente excidit quod veritas dicit: „ *Qui scandalizaverit unum de pusillis istis, qui „ in me credunt, expedit ei, ut suspendatur „ mola asinaria in collo ejus, & demergatur in „ profundum Maris?* Scriptum verò est: *Cha„ ritas non quærit quæ sua sunt*. Ecce vestra „ fraternitas sibi arrogat etiam aliena. Rur„ sùs scriptum est: *Honore invicem præve„ nientes*. Et tu conaris eum omnibus tolle„ re, quem tibi illicitè desideras singulariter „ usurpare. Ubi est, frater charissime quod „ scriptum est: *Beati pacifici, quoniam filii „ Dei vocabuntur?* Considerare vos conve„ nit, nè quà radix amaritudinis sursùm ger„ minans, impediat, & per illam coinqui„ nentur multi. Quod tamen si considerare „ negligamus, contra tantæ elationis tumo„ rem judicia superna vigilabunt. Et nos „ quidèm, in quos talis, tantaque per ausum „ nefarium culpa committitur, servamus „ quod veritas præcepit, dicens: *Si pecca„ verit in te frater tuus, vade, & corripe eum „ inter te & ipsum solum. Si te audierit, lu„ cratus eris fratrem tuum: si autem te non „ audierit, adhibe tecum adhùc unum vel duos, „ ut in ore duorum vel trium testium stet omne „ verbum. Quod si non audierit eos, dic Ec„ clesiæ: si autem Ecclesiam non audierit, sit „ tibi sicut Ethnicus & Publicanus*.

302 „ Ego itaque per responsales meos „ semel & bis verbis humilibus hoc, quod „ in tota Ecclesia peccatur, corripere studui; „ nunc per me ipsum scribo. Quidquid fa„ cere humiliter debui, non omisi. Sed si „ in mea correptione despicior, restat, ut „ Ecclesiam debeam adhibere. Hæc itaque „ dicens, Omnipotens Deus fraternitati ve„ stræ indicet, quanto circa vos amore con„ stringor; quantùmque in causa non contra „ vos, sed pro vobis lugeo. In qua tamen „ præceptis Evangelicis, institutionibus Ca„ nonum, utilitatibus fratrum personam „ præponere non possum, nec ejus, quem „ multùm amo. Scripta autem Sanctitatis „ vestræ dulcissima atque suavissima de causa „ Presbyterorum Joannis & Athanasii susce„ pi, de qua vobis in subsequentibus, Do„ mino adjuvante, respondebo; quia sub „ tantis tribulationibus circumfusus Barba„ rorum gladiis premor, ut, non dico multa „ tractare, sed mihi respirare vix liceat. Da„ tis Kalen. Januarii, Indict. XIII. *Hactenus Epistola S.Gregorii ad Joannem*.

303 Ex hac Epistola colligitur, B.Gregorium à sui Pontificatus exordio monuisse per suos responsales ipsum Joannem, ut ab attentatis sub Pelagio omninò cessaret, profanumque œcumenici nomen sibi usurpatum prorsùs dimitteret, hoc quoque eisdem responsalibus adjecto mandato, ut si emendari nollet, eum eo nullatenùs Missarum solemniis interessent, Quod quidèm ad Sabinianum Diaconum suum pariter Apocrisarium scripsisse meminit. Joannes verò in proposito constans, nec ab instituto recedens, auditis monitionibus, ut auctoritate Principis in eo confirmaretur titulo, egit cum Mauritio, quatenùs datis ad Gregorium literis, persuaderet eum pacem cum Joanne habere, hac etiam usus calliditate, ut si Gregorius Imperatoris postulatis minimè præberet assensum, in Principis indignationem incideret, ipse verò ejusdem patrocinio fretus, securiùs certare cum Romano Pontifice posset pro usur-

usurpato titulo retinendo. Hæc quidem constant ex literis ejusdem Gregorii lib.4.Ep.39. ad eundem Sabinianum datis, quæ ita se habent:

Gregorius Sabiniano Diacono.

304 „ De causa fratris nostri viri Reverendissimi Joannis Episcopi Constantinopolitani duas Epistolas facere nolui; sed una breviter facta est, quæ utrumque habere videretur admixtum, idest & rectitudinem & blandimentum. Tua itaque dilectio eam Epistolam, quam nunc direxi, propter voluntatem Imperatoris dare studeat; nam de subsequenti talis alia transmittitur, de qua ejus superbia non lætetur. Ad hoc enim usque pervenit, ut sub occasione Joannis Presbyteri gesta hùc transmitteret, in quibus se penè per omnem versum œcumenicum Patriarcham nominaret. Sed spero in omnipotentem Deū, quia hypocrisim illius Superna Majestas solvet. Miror autem quomodò dilectionem tuam fallere potuit, ut permitteres Domno Imperatori persuaderi, quatenùs ad me sua scripta de hac causa transmitteret, in quibus admoneret, ut cum eo pacem habere debuissem. Qui, si justitiam tenēre vult, illum debuit admonere, ut se à superbo vocabulo compesceret, & protinùs inter nos pax fieret. Tamen qua id calliditate à prædicto fratre nostro Joanne factum sit, minimè suspicor pensasti. Idcircò enim hoc ille fecit, ut audiretur Domnus Imperator, & ille in sua vanitate confirmatus esse videretur, aut non à me audiretur, & ejus animus contra me irritaretur. Sed nos rectam viam tenemus, nihil in hac causa aliud, nisi omnipotentem Dominum metuentes.

305 „ Undè tua dilectio in nullo trepidet. Omnia, quæ in hoc sæculo videt acta esse contra veritatem, pro veritate despiciat; in omnipotentis Dei gratia, atque Beati Petri Apostoli adjutorio confidat: vocem veritatis recolat, dicentis: *Major est qui in Cœlis est, quàm qui in Mundo*; & in hac causa quidquid agendum est, cum summa auctoritate agat. Postquàm enim defendi ab inimicorum gladiis nullo modo possumus, postquàm pro utilitate Reipublicæ argentum, aurum, mancipia, vestes perdidimus, nimis ignominiosum est, ut per eos etiam fidem perdamus. In isto enim scelesto vocabulo consentire, nihil aliud est, quàm fidem perdere. Undè sicut tibi jam transactis Epistolis scripsi, nunquam cum eo procedere præsumas. *Hactenus Epistola ad Sabinianum.* Sed & ad ipsum Mauritium ejusdem argumenti sequentem dedit Epistolam.

Gregorius Mauritio Augusto.

306 „ Piissimus atque à Deo constitutus Dominus noster, inter cæteras Augustorum pondera curas, conservandæ quoque sacerdotali charitati, rectitudine studii spiritalis invigilat; videlicet piè, veraciterque considerans, neminem posse rectè terrena regere, nisi noverit Divina tractare, pacemque Reipublicæ ex universalis Ecclesiæ pace pendere. Quæ enim, Serenissime Domine, virtus humana, quodque carnei robur brachii contra vestri christianissimi culmen Imperii irreligiosas præsumeret manus erigere, si studeret concors Sacerdotum mens Redemptorem suum lingua pro vobis, atque ut oportebat meritis exorare? Aut quis ferocissimæ Gentis gladius in necem fidelium tantâ crudelitate grassaretur, nisi nostra vita, qui Sacerdotes nominamur,& non sumus, à pravissimis gravaremur operibus? Sed dùm nos competentia nobis relinquimus, & nobis incompetentia cogitamus, peccata nostra barbaricis viribus sociamus, & culpa nostra hostium gladios exacuit, quæ Reipublicæ vires gravat. Quid autem dicturi sumus, qui populum Dei, cui indignè præsumus, peccatorum nostrorum oneribus premimus? Qui quod per linguam prædicamus, per exempla destruimus? Qui iniqua docemus operibus, & solâ voce ea, quæ sunt justa prætendimus? Ossa jejuniis atteruntur, & mente turgemus. Corpus despectis vestibus tegitur, & elatione cordis purpuram superamus. Jacemus in cinere, & excelsa non despicimus. Doctores humilium, Duces superbiæ, ovinâ facie lupinos dentes abscondimus. Sed quis horum finis est, nisi quod hominibus suademus, Deo autem manifesti sumus? Quamobrem providentissimè piissimus Dominus noster ad compescendos bellicos motus, pacem quærit Ecclesiæ, atque ad hujus compagem Sacerdotum dignatur corda reducere.

307 „ Quod quidèm ego opto, atque quantum ad me attinet, serenissimis jussionibus obedientiam præbeo. Quia verò non causa mea, sed Dei est; & quia non solus ego, sed tota turbatur Ecclesia, quia piæ leges, quia venerandæ Synodi, quia ipsa Domini nostri Jesu Christi mandata superbi, atque pompatici cujusdam sermonis inventione turbantur, piissimus Dominus locum secet vulneris, atque resistentem ægrum Augustæ auctoritatis vinculis constringat. Adstringendo enim, statum Reipublicæ sublevatis, & dùm talia reciditis, de Regni vestri prolixitate tractatis. Cunctis ergò Evangelium scientibus liquet, quòd voce dominica Sancto & omnium

„ Apostolorum Petro Pincipi Apostolo totius Ecclesiæ cura commissa est, ipsi quippè dicitur: *Petre amas me? Pasce oves meas.* Ipsi dicitur: *Ecce Satanas expetiit cribrare vos sicut triticum. Et ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua: & tu aliquandò conversus, confirma fratres tuos.* Ipsi dicitur: *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ Inferi non prævalebunt adversùs eam; & tibi dabo claves Regni Cœlorum, & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in Cœlis; & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in Cœlis.*

308 „ Ecce claves Regni Cœlestis accipit, potestas ei ligandi ac solvendi tribuitur, cura ei totius Ecclesiæ & Principatus committitur, & tamen universalis Apostolus non vocatur. Et vir sanctissimus Consacerdos meus Joannes vocari universalis Episcopus conatur. Exclamare compellor ac dicere: *Oh tempora, oh mores!* Ecce cuncta in Europæ partibus Barbarorum juri sunt tradita, destructæ Urbes, eversa Castra, depopulatæ Provinciç, nullus terram cultor inhabitat; sæviunt & dominantur quotidiè in necem fidelium cultores Idolorum; & tamen Sacerdotes, qui in pavimento, & cinere flentes jacere debuerunt, vanitatis sibi nomina expetunt, & novis ac prophanis vocabulis gloriantur. Numquid ego hac in re, piissime Domine, propriam causam defendo? Numquid specialem injuriam vindico? Et non magis causam omnipotentis Dei, & causam universalis Ecclesiæ? Quis est iste, qui contra statuta Evangelica, contra Canonum decreta, novum sibi usurpare nomen præsumit? Utinam, vel sine aliorum imminutione unus sit, qui vocari appetit universalis.

309 „ Et certè multos Constantinopolitanæ Ecclesiæ in hæreseos voraginem incidisse novimus Sacerdotes, & non solùm hæreticos, sed etiam hæresiarchas factos. Inde quippe Nestorius, qui mediatorem Dei & hominum Jesum Christum duas esse personas existimans, quia Deum fieri hominem potuisse non credit, usque ad judaicam perfidiam erupit: Inde Macedonius, qui consubstantialem Patri, & Filio Spiritum Sanctum Deum esse denegavit. Si igitur illud nomen in ea Ecclesia sibi quisquam arripuit, quod apud bonorum omnium judicium fuit; Universa ergò Ecclesia, quod absit, à statu suo corruit, quandò is, qui appellatur universalis, cadit. Sed absit à cordibus Christianorum nomen istud blasphemiæ, in quo omnium Sacerdotum honor adimitur, dùm ab uno sibi dementer arrogatur.

310 „ Certè pro Beati Petri Apostolorum Principis honore per venerādam Chalcedonensem Synodum Romano Pontifici oblatum est; sed nullus eorum unquam hoc singularitatis nomen assumpsit, nec vocabulo uti consensit, nè, dùm privatum aliquid daretur uni, honore debito Sacerdotes privarentur universi. Quid est ergò, quod nos hujus vocabuli gloriam & oblatam non quærimus, & alter sibi hanc arripere etiam non oblatam præsumit? Ille ergò magis est piissimorum Dominorum præceptione flectendus, qui præceptis canonicis obedientiam præbere contemnit. Ille coercendus est, qui sanctæ universali Ecclesiæ injuriam facit, qui corde tumet, gaudere de nomine singularitatis appetit, qui honori quoque Imperii vestri se per privatum vocahulum superponit. Ecce omnes hac de re scandalum patimur. Ad vitam ergò rectam revertatur auctor scandali, & omnium Sacerdotum jurgia cessabunt. Ego enim cunctorum Sacerdotum servus sum, in quantum ipsi sacerdotaliter vivunt. Nam qui contra omnipotentem Dominum per inanis gloriæ tumorem, atque contra statuta Patrum suam cervicem erigit, in omnipotente Domino confido, qui meam sibi nec cum gladiis flectit. Quid autem nuper in hac Urbe ex ejus auditu vocabuli gestum sit, Sabiniano Diacono, ac responsali meo subtiliùs indicavi. Cogitet ergò Dominorum pietas de me proprio suo, quem specialiter præ cæteris semper fovit atque continuit, qui & vobis obedientiam præbere desidero, & tamen de mea negligentia reperiri reus in superno tremendoque Judicio pertimesco.

311 „ Ad secundam petitionem prædicti Sabiniani Diaconi, aut piissimus Dominus ipsum dignetur judicare negotium, aut sæpè nominatum Virum, ut ab hac tandem intentione cesset, deflectere. Si ergò judiciò pietatis vestræ justissimo vel clementibus admonitionibus cesserit, omnipotenti Deo gratias referimus, atque de concessa per vos omni Ecclesiæ pace gaudemus. Sin autem in eadem diutiùs contentione persistiterit, hac de re jam veritatis sententiam certam tenemus, quæ ait: *Omnis, qui se exaltat, humiliabitur.* Et rursùs scriptum est: *Ante ruinam exaltabitur cor.* Ego autem Dominorum jussionibus obedientiam præbens, prædicto Consacerdoti meo & dulciter scripsi & humilíter, ut ab hac inanis gloriæ appetitione sese emendet, admonui. Si igitur me audire voluerit, habet devotum fratrem: si verò in superbia persistit, jam quid assequatur aspicio, quia illum sibi adversarium invenit, de quo scriptum est: *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Hactenus ad Mauritium Gregorius*, qui pariter ejusdem argumenti literas fecit ad Constantinam Augustam, ut ex lib.4. Epist.34. quæ sic se habent.

Gre-

Gregorius Constantinæ Augustæ.

312 „ Omnipotens Deus, qui pietatis „ vestræ cor suæ dexterâ Majestatis tenet, & „ nos ex vobis protegit, & vobis pro temporalibus actibus æterna præmia remunerationis parat. Nam Sabiniano Diacono „ responsali meo scribente, cognovi in causis „ Beati Petri Apostolorum Principis contra „ quosdam superbos, humiles facie tenus & „ blandos, quantâ se justitiâ vestra Serenitas impendat. Et in Redemptoris nostri „ largitate confido, quia bonum hoc in Serenissimo Domino & piissimis filiis in Cœlestis quoq; Patriæ retributione recipietis. „ Nec dubium est, peccatorum vinculis solutis, æterna vos bona recipere, quæ in causis „ ejus Ecclesiæ ipsum vobis, cui potestas ligandi & solvendi data est, debitorem fecistis. Undè adhùc peto, ut nullius prævalere contra veritatem hypocrisim permittatis; quia sunt quidam, qui juxta egregii Prædicatoris vocem: *per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium*, qui veste quidèm despecti sunt, sed „ corde tument; & quasi in hoc Mundo cuncta despiciunt, sed tamen ea, quæ Mundi „ sunt, simul cuncta adipisci quærunt; qui „ indignos se omnibus hominibus fatentur, „ sed privatis vocabulis contenti esse non „ possunt, quia illud appetunt; undè omnibus digniores esse videntur.

313 „ Vestra itaque pietas, quam omnipotens Deus cum Serenissimo Domino „ universo Mundo præesse constituit, illi per „ favorem justitiæ famulatum suum reddat, „ à quo jus tantæ potestatis accepit, ut quantò veriùs in executione veritatis auctori „ omnium servit, tantò securiùs commisso „ sibi Mundo dominetur. Præterea indico, „ quia à piissimi Domini scripta suscepi, ut „ cum fratre & Consacerdote meo Joanne „ debeam esse pacificus. Et quidem sic religiosum Dominum decuit, ut ista præciperet Sacerdotibus. Sed cùm se novâ præsumptione atque superbia idem frater meus „ universalem Episcopum appellet, itaut „ sanctæ memoriæ decessoris mei tempore „ adscribi se in Synodo tali hoc superbo vocabulo faceret, quamvis cuncta Acta illius „ Synodi, Sede contradicente Apostolicâ, soluta sint, triste mihi aliquid Serenissimus „ Dominus innuit, quòd non eum corripuit, „ qui superbit, sed magis ab intentione mea „ declinare studuit, qui in hac causa Evangeliorum & Canonum statuta humilitatis „ atque rectitudinis virtute defendo. Qua „ in re à prædicto fratre & Consacerdote „ meo contra Evangelicam sententiam, contra Beatum quoque Apostolum, & contra „ omnes Ecclesias, contraque Canonum statuta agitur. Sed est omnipotens Dominus, „ in cujus manu sunt omnia, de quo scriptum „ est: *Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum.*

314 „ Et quidèm sæpèfatus sanctissimus „ frater Serenissimo Domino multa suadere „ conatur; sed benè novi, quia tantæ illæ „ orationes ejus & lacrymæ nil ei à quoquam „ contra rationem aut animam suam surripi „ permittunt. Triste tamen valdè est, ut patienter feratur, quatenùs, despectis omnibus, prædictus frater & Coepiscopus meus „ solus conetur appellari Episcopus. Sed in „ hac ejus superbia, quid aliud, nisi propinqua jam Antichristi esse tempora designatur? Quia illum videlicet imitatur, qui, „ spretis in sociali gaudio Angelorum Legionibus, ad culmen conatus est singularitatis erumpere, dicens: *Super astra Cœli exaltabo solium meum; sedebo in monte Testamenti; in lateribus Aquilonis; & ascendam super altitudinem nubium, & ero similis Altissimo.* Undè per omnipotentem Dominum rogo, nè pietatis vestræ tempora „ permittatis unius hominis elatione maculari, neque tàm perverso vocabulo ullum „ quoquomodò præbeatis assensum, atque „ hac in causa nequaquam me pietas vestra „ despiciat; quia etsi peccata Gregorii tanta sunt, ut pati talia debeat, Petri tamen „ Apostoli peccata nulla sunt, ut vestris temporibus pati ista mereatur. Undè iterùm „ atque iterùm per omnipotentem Dominum „ rogo, ut sicut parentes priores vestri Principes Sancti Petri Apostoli gratiam quæsierunt, ità vos quoque & hanc vobis quærere & conservare curetis, & propter peccata nostra, qui ei indignè servimus, ejus „ apud vos honor nullatenùs minuatur, qui „ & modò vobis adjutor esse in omnibus, „ & postmodùm vestra valeat peccata dimittere.

315 „ Viginti autem jam & septem annos ducimus, quòd in hac Urbe inter Longobardorū gladios vivimus. Quibus quàm „ multa hac ab Ecclesia quotidianis diebus „ erogantur, ut inter eos vivere possimus, „ suggerenda non sunt. Sed breviter indico, „ quia sicut in Ravennæ partibus Dominorum pietas apud primum Exercitum Italiæ „ Sacellarium habet, qui causis supervenientibus quotidianas expensas faciat, ita & in „ hac Urbe in causis talibus Sacellarius ego „ sum. Et tamen hæc Ecclesia, quæ uno, „ eodemque tempore Clericis, Monasteriis, „ pauperibus, populo, atque insuper Longobardis tàm multa indesinenter expendit, „ ecce adhùc ex omnium Ecclesiarum premitur afflictione, quæ de hac unius superbia multùm gemunt, etsi nihil dicere præsumunt.

316 „ Salonitanæ verò Civitatis Episcopus, me ac responsali meo nesciente, ordinatus est, & facta res est, quæ sub nullis an-

„ anterioribus Principibus evenit. Quod „ ego audiens, ad eundem prævaricatorem, „ qui inordinatè ordinatus est, protinùs misi, „ ut omninò Missarum solemnia celebrare „ nullo modo præsumeret, nisi priùs à Serenissimis Dominis cognoscerem, si hoc fieri „ ipsi jussissent, quod ei sub excommunicationis interpositione mandavi. Et contempto me atque despecto, in audaciam „ quorundam sæcularium hominum, quibus, „ denudatâ suâ Ecclesiâ, præmia multa præbere dicitur, nuncusque Missas facere præsumit, atque ad me venire secundùm jussionem Dominorum noluit. Ego autem „ præceptioni eorum obediens, eidem Maximo, qui, me nesciente, ordinatus est, „ hoc,quod in ordinatione suâ me,vel responsalem meum prætermittere præsumpsit, ita „ ex corde laxavi, ac si, me auctore, fuisset „ ordinatus. Alia verò perversa illius, scilicet mala corporalia, quæ cognovi, vel „ quia cum pecuniis est electus, vel quia „ excommunicatus Missas facere præsumpsit, „ propter Deum irrequisita præterire non „ possum. Sed opto, & Dominum deprecor, „ quatenùs nihil in eo de his, quæ dicta sunt, „ valeat inveniri, & sine periculo animæ meę „ causa ipsius terminetur.

317 „ Priùs tamen quàm hęc cognoscantur, Serenissimus Dominus,discurrente jussione,præcepit, ut eum venientem cum honore suscipiam. Et valdè grave est, ut vir, „ de quo tanta & talia nunciantur, cùm ante requiri & discuti debeat, honoretur. Et „ si Episcoporum causæ mihi commissorum „ apud piissimos Dominos aliorum patrociniis disponuntur, infœlix ego in Ecclesia „ ista quid facio? Sed ut Episcopi mei me „ despiciant, & contra me refugium ad sæculares Judices habeant, omnipotenti Deo „ gratias ago, peccatis meis deputo. Hoc „ tamen breviter suggero, quia aliquantulum expecto; & si ad me diù venire distulerit, in eo exercere districtionem canonicam nullo modo cessabo. In omnipotente „ autem Domino confido, quia longam piissimis Dominis vitam tribuet, & de nobis „ sub manu vestra non secundùm peccata nostra, sed secundùm gratiæ suæ dona disponet. Hæc ergò, tranquillissimæ Dominæ, „ suggero, quia integerrima serenitatis ejus „ conscientia, quanto moveatur zelo rectitudinis atque justitiæ, non ignoro. *Hactenus Epistola*.

318 Porrò idem Beatus Gregorius, nè quid omitteret in tanti scandali causa, timens nè fortè Orientales Episcopi, timore Imperatoris perculsi, eo titulo cohonestarent Joannis nomen, scripsit ad duos primarum Orientis Sedium Episcopos, Eulogium scilicet Alexandrinum, & Anastasium Antiochenum, admonens eos, ut superbiam insequantur Joannis, neminemque Episcopum nominent universalem, nec de Imperatoris animo timorem ullum concipiant. Sunt ergò literæ sequentes.

Gregorius Eulogio Episcopo Alexandrino & Anastasio Episcopo Antiocheno.

319 „ Dùm Prædicator egregius dicat: „ *Quandiù quidèm sum Gentium Apostolus, ministerium meum honorificabo*; qui rursùs „ aliàs dicit: *Facti sumus ut parvuli in medio vestrùm*, exemplum proculdubiò nobis sequentibus ostendit, ut & humilitatem teneamus in mente, & tamen ordinis nostri „ dignitatem servemus in honore, quatenùs „ nec in nobis humilitas timida, nec erectio „ sit superba.

320 „ Ante hos siquidèm annos octo sanctæ memoriæ decessoris mei Pelagii tempore, frater & Coepiscopus noster Joannes „ in Constantinopolitana Urbe ex causa alia „ occasionem quærens, Synodum fecit, in „ qua se universalem appellare conatus est. „ Quod mox idem decessor meus, ut agnovit, directis literis ex auctoritate Sancti „ Petri Apostoli ejusdem Synodi Acta cassavit. Quarum videlicet Epistolarum Sanctitati vestræ exemplaria studui destinare. „ Diaconum verò, qui juxta morem pro responsis Ecclesię faciendis piissimorum Dominorum vestigiis adhærebat, cùm præfato Consacerdote nostro Missarum solemnia „ celebrare prohibuit. Cujus ego quoque „ sententiam sequens, similia prædicto Consacerdoti nostro scripta transmisi, quorum „ exemplaria vestrę Beatitudini censui transmittenda; hoc præcipuè intendens, ut hac „ de re, quâ ex nova superbia tota universalis Ecclesiæ viscera perturbantur, priùs sæpefati fratris nostri animum modestâ intentione pulsemus. Qui si nequaquam à suæ „ elationis rigore voluerit inclinari, tunc „ quid fieri debeat, cùm omnipotentis Dei „ solatio subtiliùs pertractetur. Sicut enim „ veneranda mihi vestra sanctitas novit, uni „ per sanctam Chalcedonensem Synodum „ Pontifici Sedis Apostolicæ, cui, Deo disponente, deservio, hoc universalis nomen „ oblatum est. Sed nullus unquam decessorum meorum hoc tàm prophano vocabulo „ uti consensit; quia videlicet si unus Patriarcha universalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur. Sed absit „ hoc, absit à christiana mente id sibi velle „ quempiam arripere, undè fratrum suorum „ honorem imminuere ex quantulacumque „ parte videatur.

321 „ Cùm ergò nos hunc honorem nolumus oblatum suscipere, pensate quàm „ ignominiosiùs sit hunc sibi quempiam violenter usurpare voluisse. Propterea sanctitas vestra in suis Epistolis neminem unquam

„ quam univerſalem nominet, nè ſibi debi-
„ tum detrahat, cùm alteri honorem offert
„ indebitum: Nè hac in re de Sereniſſimis
„ Dominis animum veſtrum mordeat ſuſpi-
„ cio ſiniſtra, quia omnipotentem Domi-
„ num metuit, & contra ſtatuta Evangelica,
„ contra ſacratiſſimos Canones agere ali-
„ quid nullo modo conſentit. Ego verò,
„ quamvis à vobis per longa Terrarum, at-
„ que Maris ſpatia disjunctus ſim, ſum ta-
„ men omninò vobis corde conjunctus. Id-
„ que de veſtra Beatitudine erga me modis
„ omnibus confido; quia cùm me viciſſim
„ diligitis, à me non longè eſtis. Et magis
„ gratias referimus grano illo Sinapis; quia
„ ex modici deſpicabiliſque ſeminis ſpecie,
„ ita eſt ramis ex eadem radice ſurgentibus,
„ atque ſe diſtendentibus uſquequaque dif-
„ fuſus, ut in eis volatilia Cœli cuncta ni-
„ dificent, gratiaque ſit fermento illi, quo
„ tribus farinæ ſatis totius humani generis
„ maſſam in unitate conſperſit; atque parvo
„ lapidi, qui abſciſſus de monte ſine mani-
„ bus, occupavit univerſam faciem Orbis
„ terræ, qui ad hoc ſe uſquequaque diſten-
„ dit, ut ex omni humano genere in unita-
„ tem redacto totius corporis perficeretur
„ Eccleſiæ; atque ita ad totius compaginis
„ pertineret commodum membrorum partia-
„ lis iſta diſtinctio. Undè nos quoque à vo-
„ bis non longè ſumus, quia in illo, qui ubi-
„ que eſt, unum ſumus.

322 „ Agamus ergò ei gratias, qui, ſolu-
„ tis inimicitiis, in carne ſua fecit, ut in
„ omni Orbe terrarum unus eſſet Grex &
„ unum ovile ſub uno Paſtore; memores ſem-
„ per quid nos Prædicator veritatis admo-
„ neat, dicens: *Solliciti ſervare unitatem ſpi-*
„ *ritus in vinculo pacis*. Et, *pacem ſectamini*
„ *cum omnibus & ſanctimoniam, ſine qua ne-*
„ *mo videbit Deum*. Qui aliis quoque Di-
„ ſcipulis dicit: *Si fieri poteſt quod ex vobis*
„ *eſt, cum omnibus hominibus pacem habentes*.
„ Vidit enim, pacem bonos cum malis habere
„ non poſſe; & idcircò, ſicut noſtis, præmi-
„ ſit, *ſi fieri poteſt*. Sed quia pax, niſi in dua-
„ bus partibus firmari non valet, cùm hanc
„ mali fugiunt, boni tenère medullitùs de-
„ bent. Undè & mirè dicitur: *quod ex vobis*
„ *eſt*, ut videlicet in nobis maneat, etiam
„ cùm à pravorum hominum mente repelli-
„ tur. Quam videlicet pacem tunc veraci-
„ ter tenemus, cùm ſuperborum culpas cha-
„ ritate ſimul & juſtitiâ inſiſtente perſequi-
„ mur, cùm eos diligimus, & eorum vitia
„ odio habemus. Opus quippè Dei homo
„ eſt, ſed opus hominis vitium. Nos ergò
„ diſcernamus quid Deus, quid item homo
„ fecerit; & neque propter errorem odio ha-
„ beamus hominem, neque propter hominem
„ diligamus errorem.

323 „ Unitâ ergò mente inſequamur in
„ homine malum ſuperbiæ, ut ab hoſte ſuo,
„ videlicet errore, priùs ipſe homo libere-
„ tur: Præſtabit vires omnipotens Redem-
„ ptor noſter charitati atque juſtitiæ; præ-
„ ſtabit nobis longè à nobis poſitis unitatem
„ ſpiritus ſui, ipſe, cujus artificio quaſi in
„ Arcæ modum quatuor Mundi conſtructa
„ lateribus, atque imputribilium lignorum
„ compage, & bitumine charitatis adſtricta,
„ nullius adverſitate ſpiritus, nullius venien-
„ tis extrinſecus tumore fluctus perturbetur
„ Eccleſia. Sed quemadmodùm, illius guber-
„ nante gratiâ, petendum eſt, ut nulla nos
„ ſuperveniens exteriùs unda conturbet, ita
„ ex totis orandum eſt viſceribus, fratres
„ chariſſimi, ut ſuæ providentiæ dextera cu-
„ mulum ſentinæ in nobis interioris exhau-
„ riat. Adverſarius quippe Diabolus, qui
„ contra humiles ſæviens, ſicut Leo rugiens
„ circuit quem devoret, non jam, ut cerni-
„ mus, caulas circuit, ſed ita validè in qui-
„ buſdam Eccleſiæ neceſſariis membris den-
„ tes figit, ut nulli ſit dubium, quia niſi
„ unanimiter, favente Domino, cunctorum
„ provida Paſtorum turba concurrat, omne,
„ quod abſit, citiùs ovile dilaniet.

324 „ Perpendite, fratres chariſſimi,
„ quid è vicino ſubſequitur, cujus & in Sa-
„ cerdotibus erumpunt tam perverſa princi-
„ pia. Quia enim juxta eſt ille, de quo ſcri-
„ ptum eſt: *Ipſe eſt Rex ſuper univerſos filios*
„ *ſuperbiæ*, quod non ſine gravi dolore di-
„ cere compellor, frater & Coepiſcopus no-
„ ſter Joannes mandata Dominica, Apoſto-
„ lica præcepta, Regulas Patrum deſpiciens,
„ eum per elationem præcurrere conatur in
„ nomine. Veſtræ autem Beatitudinis indi-
„ cet omnipotens Deus, quàm gravi conſi-
„ derationis hujus gemitu torqueor, quòd
„ ille mihi quondam modeſtiſſimus, ille om-
„ nibus dilectus, ille qui in eleemoſynis,
„ orationibus atque jejuniis, videbatur oc-
„ cupatus, ex eo, in quo ſedebat cinere, ex
„ ea, quem prætendebat humilitate, jactan-
„ tiam ſumpſit, itaut univerſa ſibi tentet ad-
„ ſcribere, & omnia, quæ ſoli uni capiti co-
„ hærent, videlicet Chriſto, per elationem
„ pompatici ſermonis ejuſdem Chriſti ſibi
„ ſtudeat membra jugare. Nec mirum, quòd
„ ille tentator, qui initium omnis peccati
„ ſcit eſſe ſuperbiam; & tunc eâ in primo
„ homine ante omnia uſus eſt; & nunc eam
„ quibuſdam hominibus ponit in fine virtu-
„ tum, ut qui aliquatenùs bonis vitæ ſtudiis
„ ejus videbantur crudeliſſimas manus effu-
„ gere, cis in ipſa meta boni operis, & in ipſa
„ quodammodò apponat perfectionis con-
„ cluſione tendiculum. Undè magnoperè
„ orandum eſt, & omnipotens Deus aſſiduis
„ precibus implorandus, ut hunc à mente
„ illius avertat errorem, hoc ab unitate at-
„ que humilitate Eccleſiæ malum ſuperbiæ
„ & confuſionis amoveat. Et favente Domi-
„ no, omnibus viribus concurrendum atque
pro-

„ videndum, nè in unius veneno sermonis „ viventia in Christi corpore membra moriantur. Si enim hoc dici licenter permittitur, honor Patriarcharum omnium negatur. Et cùm fortassè is in errore perit, „ qui universalis dicitur, nullus jam Episcopus remansisse in statu veritatis invenitur.

325 „ Obtestor ergò, ut constanter ac „ sine præjudicio servetis, sicut accepistis, „ Ecclesias, & nihil sibi in vobis hæc tentatio diabolicæ usurpationis adscribat. State fortes, state securi, scriptaque cum universalis nominis falsitate nec dare unquam, „ nec suscipere præsumatis; omnes Episcopos curæ vestræ subjectos ab hujus elationis inquinatione prohibete, ut universæ „ vos Ecclesiæ Patriarchas non solùm in bonis operibus, sed etiam in veritatis auctoritate cognoscant: si quà autem forsan adversa subsequuntur, unanimiter persistentes, etiam moriendo debemus ostendere; „ quia in damnando generalitatis nomine „ nostrum specialiter aliquid non amamus. „ Dicamus cum Paulo: *Mihi vivere Christus est, & mori lucrum*. Audiamus quod primus omnium Pastorum dicit: *Si quid patiamini propter justitiam, beati eritis*. Mihi „ enim credite, quia honorem, quem pro „ prædicanda veritate suscepimus, si necessitatis causa exigat, securiùs pro eadem „ veritate relinquimus quàm tenemus. Pro „ me autem, sicut vestram charissimam beatitudinem decet, orate, ut hoc quod vobis loqui audeo, operibus ostendam. *Hactenus B. Gregorius*.

326 Dùm verò hæc ageret Gregorius, ut superbia Joannis coerceretur, factum est, ut justo Dei judicio Joannes ipse ex hac vita sublatus incideret in ejusdem Dei viventis manus, ad extremum præfati anni, cùm sedisset annos decem, ab Anno nimirum DLXXXVI. ad Annum usque DXCVI. Nicephorus verò lib. 18. Histor. cap. 34. sedisse scribit annos tresdecim: *Tum verò*, inquit, *Herarcha Urbis Constantinopolitanæ Joannes post Episcopatus sui annos tresdecim ex hac vita decessit*. Laudatur ab eodem Nicephoro propter incredibilem illius abstinentiam, & erga pauperes largitatem, illudque permaximè celebrat, quòd propter suam erga pauperes affectionem, plurimis ab Imperatore Talentis mutuò sumptis, Syngrapham illi dederit, qua substantiam suam mutuæ pecuniæ tanquam hypothecam apposuit atque impignoravit. Subjungit inde agens de Mauritii gestis post Joannis obitum, inquiens „ At postquàm is è vita migravit, Mauritius Antistitis facultates requirens, paupertatem „ eum magnoperè consectatum fuisse comperit; eumque de virtute tanta admiratus, „ Syngrapham statim discerpsit, & Lectulum „ tantùm ligneum, qui in bonis ejus repertus est, & amiculum laneum tenue admodùm, necnon penulam quandam deformem „ (fuerat namque Joannes malè vestitus, frugalitate vitæ conspicuus) in Aulam Imperialem inferri jussit, eaque rebus omnibus „ prætulit; & jejuniorum solemni tempore „ deinceps, lectis ex auro & lapillis pretiosis „ concinnatis, sericisque vestibus & aliis Imperialibus deliciis vale dicto, ligneo Præsulis ejus thoro noctibus totis usus est, „ gratiam quandam divinam ex eo se consecuturum existimans. *Hactenus Nicephorus*. Ex hoc enim Mauritii exemplo universus Populus Joannem pro Sancto venerari cœpit, & inter Sanctos à suis receptus est & connumeratus Græcis. Sed quàm falsò, liquet, quoniam extra communionem Ecclesiæ Catholicæ decessit, extra quam salus esse non potest; undè meritò Beatus Gregorius instar Samuelis lugentis Saulem, luctum fecit in Joannem.

327 Itaque post Joannis obitum, non statim, verùm elapso tempore substitutus est Cyriacus œconomus, vir quidèm optimi nominis, qui simul ac Regiæ Civitatis Episcopalem Thronum conscendit, mox ad promerendam catholicam communionem à Romano Pontifice, duos misit Romam ad Gregorium Legatos, Georgium Presbyterum & Theodorum Diaconum, datis per eos ad eundem Gregorium literis, unà cum suæ fidei professione in eis inserta. At Gregorius & honorificè Legatos suscepit, & gratanter professionem fidei recepit, utpotè in omnibus catholicæ fidei conformem; cui & rescripsit, remittens quoque suæ & Ecclesiæ Romanæ fidei professionem, ut constat ex lib. 6. Epist. 4. in qua Epistola inter alia scribit: „ Præterea „ Epistolas vestras directas plenas fide suscepimus, atque omnipotenti Deo gratias „ agimus, qui inconsutilem tunicam desuper „ contextam, videlicet Ecclesiam suam vicaria confessione fidelium in unitate gratiæ „ ab omni erroris scissione custodit, & contra pereuntis Mundi, ut ita dicam, tot „ culparum diluvium, ex multis lignis Arcam construit, in qua omnipotentis Dei „ electi serventur ad vitam. Nam cùm vicissim vobis fidei nostræ confessionem transmittimus, & charitatem nostram erga vos „ ostendimus, quid aliud in sancta Ecclesia agimus, nisi Arcam bitumine linimus, nè „ unda erroris intret, & vel spiritales quosque „ tanquam homines, vel carnales tanquam „ animalia occidat?

328 Post hoc ad pacem servandam invitat, quam servari minimè posse contestatur, nisi prophanum universalis nomen abjiciatur: „ Sed cùm sapienter, *subjungit*, à vobis recta fides prolata sit, restat, ut proculdubiò debeatis pacem cordium prudentiùs „ custodire, propter hoc quod veritas dicit: „ *Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos*.

„ *vos*. Et Paulus Apostolus admonet, dicens: „ *Solliciti servare unitatem spiritus in vinculo* „ *pacis*. Qui rursùs ait: *pacem sequimini cum* „ *omnibus & sanctimoniam, sine qua nemo vi-* „ *debit Deum*. Quam videlicet pacem tunc „ nobiscum veraciter habebitis, si prophani „ nominis superbiam declinetis, juxta quod „ idem Magister Gentium dicit: *O Timothee* „ *depositum custodi devitans prophanas vocum* „ *novitates*. Nimis quippe iniquum est, si hi, „ qui Prædicatores hujus veritatis facti sunt, „ de vani nominis elatione glorientur, cùm „ verus Prædicator dicat: *Mihi autem absit* „ *gloriari, nisi in Cruce Domini nostri Jesu* „ *Christi*. Ille ergò verè gloriosus est, qui „ non de temporali potentia, sed pro Chri- „ sti nomine de sua passione gloriatur. In „ hoc itaque vos medullitùs amplectimur. „ In hoc Sacerdotes vos esse recognoscimus, „ si repulsâ vanitate verborum sanctitatis lo- „ cum cùm sancta humilitate teneatis. *Hæc* *& alia ejusdem argumenti ibi*. Cùmque in- terea & alias literas ejusdem Cyriaci acce- pisset, qua se infirmum profitebatur ad illius Ecclesiæ regimen, rescripsit iterùm Grego- rius, ut habetur eodem lib.6. Epist.5. lau- dans ipsum de sua humilitate, & hortans ad pacem sanctæ Ecclesiæ conservandam.

329 Inter has verò reciprocas literas non omisit Gregorius cautum reddere Sabinia- num responsalem suum, nè cùm Cyriaco Mis- sarum solemnia celebraret, si ab usu prophani Episcopi universalis nomine non se contine- ret. Sed cùm eo uti vellet Cyriacus, secu- tus decessoris sui vestigia, paruit Sabinianus Gregorio, & à communicando cum Cyriaco se abstinuit. Cùmque hæc rescirent Episcopi Alexandrinus, & Antiochenus, Eulogius & Anastasius, rescripserunt Gregorio, non sibi æquum videri pro re tàm levi Ecclesiam Dei scindi, nomenclaturam Episcopi universalis rem esse parvi momenti, scissuram verò Eccle- siæ maximè considerandam. Quibus Beatus Gregorius, ut habetur lib. 6. Epist. 31. his verbis respondit: „ Charitas, qua vobis val- „ dè constrictus sum, tacere me minimè per- „ mittit, ut Sanctitas vestra, quæcumque „ apud nos aguntur, agnoscat, & falsis rumo- „ ribus non decepta, suæ justitiæ atque re- „ ctitudinis viam, sicut perfectè cœpit, per- „ fectiùs teneat. Responsales siquidèm fra- „ tris & Coepiscopi nostri Cyriaci venien- „ tes, ejus ad me Synodicam detulerunt Epi- „ stolam. Et quidèm inter nos & ipsum, sicut „ vestra Beatitudo novit, propter appellatio- „ nem prophani nominis est gravis discordia. „ Sed in causa fidei transmissos responsales „ ejus existimavi esse suscipiendos, nè culpa „ elationis, quæ in Constantinopolitana Ec- „ clesia penè contra omnes Sacerdotes exor- „ ta est, dissensionem fidei & rixam Eccle- „ siasticæ faceret unitati. Eosdem verò re- „ sponsales, quia hoc omninò humiliter pre- „ cabantur, Missarum solemnia mecum cele- „ brare feci, quia sicut & Serenissimo Impe- „ ratori nostro intimare studui, responsales „ fratris & Cōsacerdotis nostri Cyriaci mihi „ cōmunicare debuerunt, quia, auctore Deo, „ in elationem erroris non cecidi. Meus verò „ Diaconus cum prædicto fratre nostro Cy- „ riaco Missarum solemnia celebrare non de- „ bet; quia per prophanum vocabulum cul- „ pam superbiæ aut commisit aut sequitur; „ nè si, quod absit, procedit, ei in tali ela- „ tione pōsito, vanitatem stulti nominis con- „ firmare videamur. Eundem verò fratrem „ admonere studui, ut sese à tali elatione „ corrigat; quia si hanc non correxerit, pa- „ cem nobiscum nullo modo habebit. *Hæc* *ibi*. Sed clariùs & fortiùs, ut liquet ex eo- dem lib.6. Epist. 24. scripsit in literis datis ad Anastasium Episcopum Antiochenum, quas integras recensemus: suntque tenoris se- quentis.

Gregorius Anastasio Episcopo Antiocheno.

330 „ Desideratam suavissimæ vestræ „ Sanctitatis Epistolam communi filio meo „ Sabiniano Diacono referente, suscepi, in „ qua non linguæ, sed animæ verba proflue- „ bant. Et non mirum, si benè loquitur qui „ perfectè vivit. Quia enim per Magistrum „ Spiritum in schola cordis præcepta vitæ „ didicistis terrena cuncta despicere, ad Cœ- „ lestem patriam festinare, quantùm vos in „ bono profecistis, tantùm bona etiam de „ aliis sentitis. Dùm verò in scriptis vestræ „ Beatitudinis multa de me dici laudabilia „ audirem, intellexi studium, quia comme- „ morare voluistis, non quid sum, sed quid „ esse debeam. Illud verò quod me dicitis „ morum meorum debere reminisci, & ma- „ ligno spiritui quærenti animas cribare, pro „ nulla causa locum dare; ego quidèm me „ semper malis moribus fuisse recolo, atque „ eosdem in me mores, si possum, vincere ac „ delere summoperè festino. Si tamen, ut „ vos creditis, aliquid boni habui, in omni- „ potentis Dei adjutorio confido, quia obli- „ tus non sum. Sed Sanctitas vestra, ut vi- „ deo, in præmissis verbis dulcedinis, & sub- „ sequenti hoc verbo Epistolam suam api esse „ similem voluit, quæ mel simul & aculeum „ portat, ut me & melle satiaret & aculeo „ pungeret. Sed inter hæc ego ad meditan- „ dam Salomonis vocem redeo: *Quia melio-* „ *ra sunt vulnera diligentis, quàm inimici blan-* „ *dientis oscula*.

331 „ Quod verò dicitis pro nulla causa „ dare nos locum scandalo debere, hæc mihi „ & piissimus Dominus filius noster, pro cu- „ jus vita incessanter orandum est, jam sæ- „ piùs scripsit. Et quod ille ex potestate, „ scio quia hoc vos ex amore dicitis. Nec

Ff mi-

„ miratus sum, vos in vestris Epistolis Imperialia verba posuisse, quia habent inter se maximam cognationem amor & potestas. Nam utraque principaliter præsunt, utraque per auctoritatem semper loquuntur. Et quidèm in suscipienda fratris & Consacerdotis nostri Cyriaci Synodicâ Epistolâ dignum non fuit, ut pro causa prophani vocabuli moras facerem, nè unitatem sanctæ Ecclesiæ perturbarem, sed tamen de eodem superstitioso & superbo vocabulo eum admonere studui, dicens: quia pacem nobiscum habere non posset, nisi elationem prædicti verbi corrigeret, quam primus Apostata invenit.

332 „ Vos tamen eandem causam nullam esse dicere non debetis, quia si hanc æquanimiter portamus, universæ Ecclesiæ fidem corrupimus. Scitis enim quanti non solùm hæretici, sed etiam hæresiarchæ de Constantinopolitana Ecclesia sunt egressi. Et ut de honoris vestri injuria taceam, si unus Episcopus vocatur universalis, universa Ecclesia corruit; si unus, universus cadit. Sed absit hæc stultitia, absit hæc levitas ab auribus meis. In omnipotente autem Domino confido, quia quod promisit, citiùs impleturus est: *Omnis, qui se exaltat, humiliabitur*. Hæc occupatus in multis, ad Epistolarum vestrarum dicta in brevitate respondi: Nam quæ modò loqui per scripta non debeo, in animo signata manent. Peto, ut me Beatitudo vestra in suis sanctis orationibus semper ad memoriam reducat, quatenùs à malis me temporalibus & æternis vestræ intercessiones eripiant. Pro Serenissimo autem Domino Imperatore studiosè & ferventer orate, quia valdè est ejus vita Mundo necessaria. Cesso antem ampliùs dicere, quia & vos non dubito scire. *Hactenus Gregorius*, qui novis literis, à Cyriaco ad eum datis, receptis, respondit Sanctus Pontifex, ut habetur lib.6. Epist.28.ad hoc, ut pax Ecclesiæ conservetur, & scandala multorum auferantur, opus esse, ut se omninò ab usu prophani vocabuli abstineat; seque Anatolium, revocato Sabiniano, Apocrisarium apud Imperatorem mittere, cui in mandatis dedisse, ut ei satisfaceret: sic verò se habent literæ.

Gregorius Cyriaco Episcopo Constantinopolitano.

333 „ Scripta Beatitudinis vestræ suscepimus, quæ nobis non linguæ, sed animæ verba loquebantur. Aperiebant etenim mentem, quæ tamen mihi clausa non erat, quia per me metipsum suavitatis ipsius experimentum tenebam. Undè omnipotenti Deo incessanter gratias refero, quia si erga nos in corde vestro virtutum mater Charitas permanet, bonorum operum ramos nunquam amittitis, quia ipsam bonitatis radicem tenetis.

334 „ Oportet ergò, ut mihi atque omnibus fratribus vestris ejusdem charitatis pulchritudinem in hoc primùm opere monstretis, ut verbum superbiæ, per quod grave scandalum in Ecclesiis generatur, auferre festinetis, hoc modis omnibus implentes quod scriptum est: *Solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis*. Et rursùs: *Nullam occasionem dare adversario maledicti gratiâ*. Tunc enim ostensa charitas vera est, si per typhum superbiæ inter nos schisma non fuerit. Ego enim Jesum testem invoco in anima mea, quia à summo usque ad ultimum nulli hominum dare scandali occasionem volo. Omnes magnos esse & honorabiles cupio, quorum tamen honor honori omnipotentis Dei non detrahat; nam quisquis se contra Deum honorari appetit, mihi honorabilis non est.

335 „ Sed ut cognoscatis quam erga vestram Beatitudinem habeam voluntatem, dilectissimum filium meum Anatolium Diaconum ad piissimorum Dominorum vestigia transmisi, qui eorum pietati ac vestræ fraternitati satisfaciat, quia nulli in hac causa nocere appeto, sed humilitatem Deo placitam & Sanctæ Ecclesiæ concordiam custodire. Et quia hostis omnipotentis Dei Antichristus juxta est, studiosè cupio, nè proprium quid inveniat, non solùm in moribus, sed etiam nec in vocabulo Sacerdotum.

336 „ Ea ergò, quæ novo modo introducta sunt, ipso ordine, quo illata sunt, auferantur, & pax nobis illibata in Domino permanebit. Nam, quæ erit inter nos dulcedo, quæ charitas, si nosmetipsos voce refovemus, & rebus pungimur? Hoc ergò vestra Sanctitas agat, ut bona, quæ dicitis, nos in cordis medulla sentiamus; quatenùs dùm in unanimitate corda fuerint Sacerdotum, pro piissimorum Dominorum vita deprecantes, tantò citiùs exaudiri meremur, quantò & orationes vestras ante Dei oculos pax illuminat, & discordiæ macula non obscurat. *Hactenus ad Cyriacum Gregorius*.

337 At Imperator Mauritius causam Cyriaci fovens, quasi indignatus adversùs Gregorium, quòd reprehenderit Cyriacum, datis ad eum literis, admonet priùs, ut Cyriaci responsales citiùs remittat, indeque eum reprehendit, quòd indiscretè se egerit in causa Cyriaci; cui Sanctus Pontifex per alias literas suas, quæ habentur lib.6. Epist.30. satisfacere conatur, refellens quæ pro Cyriaci causa Imperator adduxerat. Sunt autem literæ sequentes.

Gre-

Gregorius Mauritio Augusto.

338 „ Dominorum pietas provida, nè „ quid fortassè scandali in unitate Sanctæ „ Ecclesiæ ex Sacerdotum dissensione generari potuisset, semel ac bis me admonere dignata est, ut responsales fratris & „ Consacerdotis mei Cyriaci benignè susciperem, eosque ad remeandum citiùs relaxarem. Et licèt, piissime Domine, aptè „ & providè cuncta præcipiatis, ego tamen „ invenio, quia eorum judicio indiscretus „ esse ex hac tali admonitione reprehendor. „ Numquidnam, si ex superbo ac prophano „ vocabulo meus non in modico est animus „ vulneratus, tantæ indiscretionis esse potui, „ ut nescirem quid unitati fidei, quid concordiæ Ecclesiasticæ deberem,& fratris mei „ Synodicam Epistolam suscipere, cujuslibet „ causæ amaritudine interveniente, recusarem? Absit hoc. Nimis mihi fuerat despuisse sic sapere.

339 „ Aliud namque est quod conservandæ unitati fidei, atque aliud quod debemus comprimendæ elationi. Distinguenda ergò erant tempora, nè prædicti fratris „ mei ex quolibet articulo charitas turbaretur. Undè & responsales ejus cum magno „ affectu suscepi. Quidquid debui, charitatis exhibui, meliùsque eos, quàm consuetudo prisca fuerat, honoravi, & mecum „ feci eos sacra Missarum solemnia celebrare; „ quia sicut meus Diaconus ad exhibenda „ sancta mysteria illi non debet ministrare, „ qui elationis culpam aut commisit, aut „ commissam ab aliis ipse non corrigit, ità „ Ministri illius in celebratione Missarum „ mihi adesse debuerunt, qui, custodiente „ Deo,in superbiæ errorem non cecidi. Eundem verò fratrem & Consacerdotem meum „ studiosè admonere curavi, ut si habere pacem omnium, concordiamque desiderat, „ ab stulti vocabuli se appellatione compescat.

340 „ De qua re mihi in suis jussionibus „ Dominorum pietas præcepit, dicens, ut „ pro appellatione frivoli nominis inter nos „ scandalum generari non debeat. Sed rogo, „ ut Imperialis pietas penset, quia alia sunt „ frivola valdè innoxia, atque alia vehementer nociva. Numquid non cùm se Antichristus veniens, Deum dixerit, frivolum „ valde erit? Sed tamen nimis perniciosum. „ Si quantitatem sermonis attendimus, duæ „ sunt syllabæ. Si verò pondus iniquitatis, „ universa pernicies. Ego autem fidenter „ dico, quia quisquis se universalem Sacerdotem vocat, vel vocari desiderat, in elatione sua Antichristum præcurrit, quia „ superbiendo se cæteris præponit.

351 „ Nec dispari superbiâ ad errorem „ ducitur, quia sicut ille perversus Deus videri vult super omnes homines, ità quisquis iste, qui solus Sacerdos appellari appetit, super cæteros Sacerdotes se extollit. Sed quoniam veritas dicit: *Omnis, „ qui se exaltat, humiliabitur*; Scio quia quælibet elatio tantò citiùs rumpitur, quantò „ ampliùs inflatur. Illis ergò pietas vestra „ præcipiat, nè quod per appellationem frivoli nominis scandalum gignant, qui in superbiæ typhum ceciderunt. Nam peccator „ ego, qui, auctore Deo, humilitatem teneo, „ admonendus ad humilitatem non sum. Omnipotens autem Deus Serenissimi Domini „ nostri vitam & ad pacem Sanctæ Ecclesiæ, „ & ad utilitatem Reipublicæ Romanæ, per „ tempora longa custodiat. Certi etenim sumus, quia si vos vivitis, qui Cœli Dominum timetis, nullam contra veritatem superbiam prævalere permittetis. *Hæc ad Mauritium Gregorius*. Sed frustrà hæc omnia, in sua pertinacia confirmato Cyriaco,favente Principe.

CAPUT VIII.

De Mauritii nece, Phocæ assumptione, & ejusdem Phocæ auctoritate sedato schismate.

342 Currente Anno Dñi DCII. Pontificatus Gregorii Anno XIII.,qui fuit Annus Imperii Mauritii XVII. inchoatus, Indictione v. ipse Mauritius militari seditione captus, & indè unà cum filiis necatus est, acclamato per eosdem seditiosos Milites in ejus successorem Phocâ, Cohortis cujusdam Centurione,viro audaci & strenuo, quem Imperatorem crearunt. Historia verò hujus compendiosè describitur à Gregorio Turonensi lib.11. cap.1. his verbis: „ In nomine Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu „ Christi per Indictionem sextam (*supple „ quintam*) Die vigesima tertia mensis Novembris, temporibus Domini & Beatissimi Papæ Gregorii coronatus est Phoca & „ Leontia Augusta Septimo in Palatio,quod „ dicitur Secundianas, & occisus est Mauritius Imperator cum omnibus filiis suis „ masculis, idest, Theodosio jam coronato, „ Tiberio, Petro, Paulo, & Justiniano, simul „ & Petro fratre suprascripti Mauritii Augusti. Sed & aliqui Procerum, qui ei cohærebant, idest, Constantius Patricius & „ Curator, & Placidus, sed & Georgius Notarius Principis. *Hactenus Turonensis*.

343 Anctores Græci, Theophanes scilicet, Cedrenus, Nicephorus, Zonara, & alii, quos Beda est secutus, scribunt, Mauritium pervenisse ad Annum usque sui Imperii vigesimum; verùm Euagrius lib. 5. cap. 23. qui eâ ætate fuit, & gesta sui temporis accuratè describit, rationemque temporum permaximè

mè observat, prout ipsemet testatur, solùm Annos XVI. & paucos menses Mauritii tribuit Imperio: „ Ut autem, *inquit*, ordinem temporum accuratissimè complectamur, intelligendum est, Justinum juniorem per se solùm ad Annos XII. & menses decem cum dimidio regnasse, atque unà cum Tiberio ad annos tres & undecim menses, totumque tempus Regni sui annos sexdecim & menses novem cum dimidio complexum esse. Regnavit autem Tiberius per se solùm annos quatuor, cum Justino autem tres & menses undecim. *Hæc Evagrius*. Undè subjungit Eminentiss. Baronius: „ Sic igitur, dùm numerat ab obitu Justiniani Imperatoris, cui Justinus successit; cùm constet Justinianum Idibus Novembris diem objisse Anno Domini quingentesimo sexagesimo quinto, atque teste eodem Evagrio, imperasse annos triginta octo & menses octo, sicque objisse anno Redemptoris quingentesimo sexagesimo quinto: His si addas annos decem & septem minùs mense uno cum dimidio, quibus imperavit Justinus, pervenies ad Annum Domini quingentesimum octuagesimum secundum: His junges quatuor, quibus solùm regnasse Tiberium, idem Evagrius tradit, pervenies ad Annum Domini quingentesimum octuagesimum sextum; à quo tempore incipe numerare annos Mauritii usque ad præsentem annum, utique non ampliùs, quàm annos sexdecim & tres menses reperies. *Hæc Baronius in terminis*.

344 Justo Dei judicio periisse Mauritium, Historici omnes fatentur: Sed quænam fuerint ejus gravia crimina, ob quæ talia meruerit, ex dictis colligi possunt, nimirum, quòd spreverit Sanctum Gregorium Magnũ, quòd leges contra Ecclesiasticam libertatem atque immunitatem tulerit, & quòd foverit Joannem & Cyriacum Episcopos, nomen Episcopi universalis sibi usurpantes. His addunt, quòd avaritiâ suâ, nè vili pretio multa Christianorum millia sub potestate Chajani in captivitate detenta, redimeret, permiserit à barbaro Rege crudeliter necari. Hoc factum in sua Miscella recenset Theophanes, ubi enarratâ victoriâ Chajani Avarorum Regis adversùs Christianos partâ, & quomodò depopulatâ Driziparâ Civitate Reliquias Sancti Martyris Alexandri prophanaverit, recensitâ Divinâ vindictâ in eum ob tale scelus, subjungit de Legatione ad eum à Mauritio missâ, & de petitione pretii factâ à Chajano pro reddendis Captivis, inquiens: „ At verò Senatus rogabat Cæsarem, ut Legationem ad Chajanum mitteret. Imperator autem Armazonem misit ad Chajanum cum multis muneribus Driziparam, qui verbis mitibus blandiretur. At ille nolebat dona suscipere, lamento intolerabili filiorum morte detentus: (*Septem enim filii ejus uno die obierunt, immissâ pestilentiâ in suos, propter prædicti Martyris per eum prophanatos Reliquias*.) Dicebat autem ad Legatum: Judicet Deus inter me & te, & Imperatorem Mauritium. Ego verò Captivos ei reddo, per unam animam unum numisma percepturus ab eo. Mauritius autem id dare minimè passus est. Verùm Chajanus petiit per singulas animas unum accipere nummum. At Imperator nec sic dare consensit, sed nec in quatuor siliquis. Tùm Chajanus commotus furore, omnes occidit, & ad propria rediit. *Hæc Theophanes*.

345 Varia quoque prodigia visa sunt prænotantia infœlicem Mauritii casum, à diversis recensita Scriptoribus. Eulusius in Vita Theodori Siceotæ Episcopi Anastasiopolitani apud Surium tom. 2. sub die 22. Aprilis, refert ante obitum Mauritii, Theodoro in Monasterio Beatæ Virginis Officia Divina cum Monachis persolvente, lucernam, quæ in Sanctuario recens ædificato semper ardebat, extinctam fuisse, & licèt bis & ter accensa fuerit, nequaquam accensam remansisse. Cujus rei admiratus Sanctus Episcopus, Monachos convocasse scribit, eosque, habito sermone, monuisse, ut si quis apud Deum peccasset, delictumque pœnitentiâ expiaret; nemine verò alicujus criminis reperto reo, ad Deum consulendum Theodorum confugisse, subjungit; quo consulto, apertoque divinitùs mysterio, hæc dixisse, ait: *Verè tu Isaia naturam hominis expendisti, cùm diceres: omnis homo fœnum, & omnis gloria ejus tanquam flos fœni; aruit fœnum, & flos ejus decidit*: „ Et cùm hæc loqueretur, *subjungit Auctor*, fratres rogabant eum, ut rem omnibus patefaceret. Quibus cùm præcepisset, ut rem nemini indicarent, prædixit eis, quo mortis genere Mauritius Imperator esset interiturus. Fratribusque meritò illi eventurum respondentibus ob ea, quæ improbè fecisset. Sic ipse quidèm, filii, inquit Sanctus Theodorus, morietur, sed post eum multò deteriora contingent, quæ hæc ætas non expectat. *Hactenus Eulusius*.

346 Cedrenus verò ante annum Imperatoris necem hæc quoque præcessisse narrat: „ Monachus quidam, *inquit*, cujus vitæ exercitatio illustris erat, strictum gladium tenens à foro, usque ad æneam portam procucurrit, omnibus prædicens, Imperatorem gladio occisum iri. Sed Herodianus Mauritio palàm, quæ ipsi eventura essent, denunciavit. *Hæc Cedrenus*, qui etiam affirmat, Populum Constantinopolitanum in Mauritii ludibrium Maurum quendam hominem, Mauritio similem, super Asinum imposuisse, & coronâ ex alliis confectâ coronasse, ac si Imperator esset, per Urbem duxisse, sannisque, jocis, scommatibus, ac sibilis infectatum

tum eum universum vulgus. Plura quoq; portenta è Cœlo visa enarrat Nicephorus lib. 18. Hist. cap. 38. Quibus territus Mauritius, ad Deum cor suum direxisse commemorat, inquiens: „ Sic igitur eodem anno ultimo „ Mauritii Imperatoris ipse ad se reversus, „ recordatusque Deum nihil elàm esse, eum- „ que pro meritis cuique suis sive bona, sive „ mala tribuere, tùm quàm graviter peccas- „ set, quòd Captivos redimere noluit, ex- „ pediens esse cogitavit, ut in hac vita tem- „ poraneas, & non in futura æternas pœnas „ daret. Itaque libellos supplices scripsit ad „ omnes Patriarchas & Monachos in omnia „ Monasteria, etiam Hierosolymam misit, ut „ à Deo peterent, ut ipse de peccatis admis- „ sis, in hac vita, & non in futura pœnas lue- „ ret. *Hæc Nicephorus*.

347 Porrò, cùm ei pronunciatum fuisset cavendum ab PH., ut Nicephorus ipse subjungit, suspicatus Imperator, nè proderetur à Philippo sororis suæ viro, eum judicio sisti jussit. Verùm in somniis admonitus ab ipso Domino Iesu Christo, à Phoca interimendus, si vellet in hac vita, & non in alia scelerum suorum pœnas luere; mutatâ sententiâ, Philippum ad se accersiri jussit, ad cujus pedes pervolutus, veniam petiit de injuria ei illata. Apparuit quoque in Cœlo horribilis aspectu Cometa, gladii formam habens, quę quasi lingua cœlestis, quæ essent ventura, prædiceret, ut habet idem Nicephorus. Cùm verò Legati ad consulendos Sanctos, missi ad Mauritium, redirent, Magistrianum, unum ex ipsis, talia respondisse affirmat: *Probat Deus conversionem tuam, & animæ salutem concedit, teque, totamque familiam tuam collocat inter Electos, sed Imperii cum dedecore jacturam patierit*. Quibus auditis, Mauritium laudes Deo dixisse, & gratias reddidisse, ait.

348 Concitatam ad extremum adversùs Mauritium seditionem, his verbis Nicephorus tradit, nimirum: „ Inter hæc autem accidit, „ ut Petrus germanus Imperatoris literas ip- „ sius jussu ad Exercitum mitteret, quibus „ juberet, ut trajecto Istro, Milites ibidem „ hyemarent. Quod cùm audisset Exercitus, „ commotus vehementer, seditionemque fa- „ ciens de novo creando Imperatore, tumul- „ tuosè agere incipiens, quem audacem sci- „ rent esse militem Phocam Centurionem, „ super scutum elevantes acclamant, salu- „ tantque Imperatorem. Ubi autem ista in- „ notuere Petro, mox Bizanzium veniens, „ certiorem de his reddidit Imperatorem; qui „ jam adventare sentiens hostem, Navim con- „ scendit cum liberis, & uxore; sed tempe- „ state repulsus, vix periculum evasit dela- „ tus ad Sanctum Antonomum; eâdemque „ nocte podagræ dolores corripuere. Qui ve- „ rò erant Constantinopoli contrariæ factio- „ nis Prasini, occurrentes Phocæ, eundem „ plurimùm honoravere, persuaseruntque in „ Hebdom venire. Inter hæc accidit peti à „ populo adversæ partis Theodosium filium „ Mauritii Imperatorem. His Mauritius ad- „ versatus, timens sibi germanus, in Deipa- „ ræ, Cyri dictum, Templum aufugit; quò „ jussus abstrahi à Militibus, sed tutatus est „ cum Populus. *Hæc Nicephorus*.

349 Deveniendo modò ad coronationem & unctionem Phocæ, Baronius ex Theophane sic eam describit: „ Cùm se contulisset, „ *inquit*, ad Septimum Phocas, facti sunt illi „ obviam Patriarcha Constantinopolitanus, „ necnon & Senatores. Exegit verò ab eo „ Cyriacus Patriarcha, ex more, confessionem „ Catholicæ Fidei, promissionemque, quà „ polliceretur, juxta ritum, se Ecclesiam à „ dissensionibus conservaturum immunem. „ Quibus peractis, idem Phocas in Ecclesia „ Sancti Joannis Baptistæ Insignibus Impe- „ ratoriis decoratur; ex quo facto clades „ provenit Imperii. Biduo post Phocas cur- „ ru Imperatorio advectus, venit in Regiam. „ Quintâ verò die Leontiam conjugem suam, „ coronâ ei impositâ, Augustam nuncu- „ pavit.

350 Deinde de Mauritii nece & filiorum ejus hæc alia subnectit: „ Cùm autem ex „ more pristino in editione Spectaculorum „ Phocas totus esset, & in Circo de loci prę- „ rogativa oborta contentio fuisset, Populus „ tumultuarius Mauritium appellavit, quòd „ nondùm mortuus esset. Movit res inexpe- „ ctata invidiam Imperatoris, qui mox ex- „ citatus, missis Militibus ad Mauritium, „ ad Portum Eutropii adduci jussit; ubi an- „ te oculos ejus jussi sunt necari quinque filii „ masculi. Ad quæ ille altâ Philosophiâ di- „ xisse fertur illud Davidicum: *Justus es*, „ *Domine, & rectum judicium tuum*. Interea „ verò cùm Nutrix subtraxisset unum è nece, „ & pro illo filium suum offerret, id Mauri- „ tius fieri vetuit, infantemque suum pro- „ didit, qui visus est è vulneribus lac dare „ cum sanguine. Tandem verò ultimo loco „ Mauritius ipse occisus est, cùm se casu su- „ periorem in omnibus demonstrasset. Ho- „ rum omnium abscissa capita, delata in cam- „ pum juxta Tribunal, ad fœtorem usque ibi „ permanserunt, donec Phocas licentiam ea „ auferendi atque sepulturæ mandandi, con- „ cessit, quæ unà cum corporibus delata sunt „ ad sepulchrum S. Mamantis. *Hæc de Mauritii nece atque filiorum ejus, & Phocæ Imperio*.

351 Confirmato itaque Phocâ in Imperio Icones, suam, & uxoris suæ Lontiæ Romam misit, perveneruntque septimo Kalendas Majas, undè & ab universo Senatu, Populo, atque Clero, Romanus acclamatus est consuetis acclamationibus, ut scribit Gregorius Turonensis lib. 11. cap. 1., inquiens: „ Ve- „ nit autem Icona suprascriptorum Phocæ & „ Leontiæ Augustorum Romam septimo Kalen-

„ lendas Maji, & acclamatum est eis in La-
„ teranis in Basilica Julii ab omni Clero, vel
„ Senatu: *Exaudi Christe Phoca Augusto, &*
„ *Leontia Augusta vita*. Tunc jussit ipsam
„ Iconam Dominus Beatissimus & Apostoli-
„ cus Gregorius Papa reponi in Oratorio
„ Sancti Cæsarii Martyris intra Palatium.
Hæc Turonensis. Porrò Sanctus Gregorius
Papa acceptis literis de Phocæ inthronizatio-
ne, ad eum infrascriptas fecit literas, quæ
habentur lib. 11. Epist. 38. sequentis tenoris,
videlicet.

Gregorius Phocæ Augusto.

352 „ *Gloria in excelsis Deo*, qui juxta
„ quod scriptum est, *mutat tempora & trans-*
„ *fert Regna*. Et quia hoc cunctis innotuit,
„ quod per Prophetam suum loqui dignatus
„ est, dicens: *quia dominatur Excelsus in Re-*
„ *gno hominum*, *& cui voluerit ipse dat illud*.
„ In omnipotentis quippe Dei incomprehen-
„ sibili dispensatione alternatim vitæ morta-
„ lis sunt moderamina, & aliquandò cùm in-
„ justorum multorum peccata ferienda sunt,
„ unus erigitur, per cujus duritiam tribula-
„ tionis jugo subjectorum colla depriman-
„ tur, quod in nostra diutiùs afflictione pro-
„ bavimus.

353 „ Aliquandò verò, cùm misericors
„ Deus mœrentium multorum corda sua de-
„ crevit collatione refovere, unum ad regi-
„ minis culmen provehit, per cujus miseri-
„ cordiæ viscera in cunctorũ mentibus exul-
„ tationis suæ gratiam infundit. De qua
„ exultationis abundantia roborari nos ci-
„ tiùs credimus, qui benignitatem vestræ pie-
„ tatis ad Imperiale fastigium pervenisse gau-
„ demus.

354 „ *Lætentur Cæli*, *& exultet terra*,
„ & de vestris benignis actibus universæ Rei-
„ publicæ Populus nuncusque vehementer
„ afflictus hilarescat. Comprimantur jugo
„ Dominationis vestræ superbæ mentes ho-
„ stium. Releventur vestrâ misericordiâ con-
„ triti ac depressi animi subjectorum. Virtus
„ cœlestis gratiæ inimicis terribiles vos fa-
„ ciat, pietas subditis benignos. Quiescat
„ fœlicissimis temporibus vestris universa
„ Respublica, prolatâ sub causarum imagine
„ prædâ pacis. Cessent testamentorum insi-
„ diæ, donationum gratiæ violenter exactæ.
„ Redeat cunctis in rebus propriis secura
„ possessio, ut sine timore habere se gaudeant
„ quæ non sunt eis fraudibus acquisita. Re-
„ formetur jam singulis sub jugo Imperii pii
„ libertas sua.

355 „ Hoc namque inter Reges Gentium
„ & Reipublicæ Imperatores distat, quòd
„ Reges Gentium Domini servorum sunt,
„ Imperatores verò Reipublicæ Domini li-
„ berorum. Sed meliùs hoc orando, quàm
„ suggerendo dicimus: Omnipotens Deus
„ in euncta cogitatione & opere cor vestræ
„ pietatis, suæ gratiæ manu teneat, & quæ-
„ que justè, quæque clementer agenda sunt,
„ inhabitator vestri pectoris Spiritus San-
„ ctus benignè disponat, ut de temporali Re-
„ gno vestra clementia post multorum anno-
„ rum curricula ad Cœlestia Regna pertin-
gat. Datâ mense Junii Indictione VI. *Hactenus Gregorius*.

356 Interea verò Phocas dedit ad Gregorium literas, quibus conquestus est, quòd nullum invenerit Constantinopoli ex more residere sanctæ Romanæ Ecclesiæ Apocrisarium. Etenim Anatolius, quem loco Sabiniani miserat Gregorius, ibidem decesserat, nec alium substituerat Sanctus Pontifex, qui tamen acceptis Phocæ literis, selecto Bonifacio Diacono, ad tale munus exercendum Constantinopolim misit; & datis ad Imperatorem literis, se exeusat ob temporis iniquitatem, ejus causâ nullus inventus esset, qui ejusmodi Provinciam subire vellet; & simul de miserando statu Romanæ Ecclesiæ eum certiorem reddit. Extant literæ in Regesto Sancti Gregorii lib. 11. Epist. 45. tenoris sequentis,

Gregorius Phocæ Augusto.

357 „ Considerare cum gaudiis & ma-
„ gnis actionibus gratiarum libet, quantas
„ omnipotenti Domino laudes debemus,
„ quòd remoto jugo tristitiæ, ad libertatis
„ tempora sub Imperiali benignitatis vestræ
„ pietate pervenimus. Nam quòd permane-
„ re in Palatio, juxta antiquam consuetudi-
„ nem, Apostolicæ Sedis Diaconum vestra
„ Serenitas non invenit, non hoc meæ ne-
„ gligentiæ, sed gravissimæ necessitatis fuit;
„ quia dùm Ministri omnes hujus nostræ Ec-
„ clesiæ tàm contrita, asperaque tempora
„ eum formidine declinarent atque refuge-
„ rent, nulli eorum poterat imponi, ut ad
„ Urbem Regiam in Palatio permansurus ac-
„ cederet. Sed postquàm vestram Clemen-
„ tiam, omnipotentis Dei gratiâ disponente,
„ ad culmen Imperii pervenisse cognoverunt,
„ ipsi quoque, suadente lætitiâ, ad vestra ve-
„ stigia venire festinant, qui priùs illuc acce-
„ dere valdè timuerant. Sed quia eorum qui-
„ dam ita senectute sunt debiles, ut laborem
„ ferre vix possint, quidam Ecclesiasticis cu-
„ ris vehementer implicantur, & lator præ-
„ sentium, qui primus omnium defensor fuit,
„ benè mihi ex longa assiduitate compertus
„ est vitâ, fide, ac moribus approbatus, hunc
„ aptum pietatis vestræ vestigiis judicavi.
„ Undè eum, auctore Deo, Diaconum feci,
„ & sub celeritate transmittere studui, qui
„ euncta, quæ in his partibus aguntur, in-
„ vento opportuno tempore, valeat Clemen-
„ tiæ vestræ suggerere.

358 „ Propter quod rogo, ut Serenitas
ve-

„ vestra ei pias aures inclinare dignetur, ut „ tantò nobis valeat celeriùs misereri, quantò afflictionem nostram veriùs ex ejus relatione cognoverit. Qualiter enim quotidianis gladiis, & quantis Longobardorum incursionibus, ecce jam per triginta quinque annorum longitudinem premimur, nullis explere vocibus suggestionis valemus, sed in omnipotente Domino confidimus, qui quæ cœpit, consolationis suæ nobis bona perficiet; & qui suscitavit in Republica pios Dominos, etiam extinguet crudeles inimicos. Sancta itaque Trinitas vitam vestrā per tempora longa custodiat, ut de bono vestræ pietatis, quod tardè suscepimus, diutiùs gaudeamus. *Hactenus Gregorii ad Phocam literæ*.

359 Eodem tempore, ut captaret sibi benevolentiam Leontiæ Augustæ, gratulatorias ei literas fecit pro Augustali adepta dignitate, per quas hortatur quoque eam ad fovendam Ecclesiam Romanam, eamque protegendam, allegato in exemplum zelo Pulcheriæ Augustæ, quæ propter defensionem Ecclesiæ Romanæ, & Catholicæ Fidei, meruit in Chalcedonensi Synodo Act.6. ejusdem à Patribus cognominari *nova Helena*. Literę verò ejusmodi, quæ recitantur lib.11. Regesti Epist.45. ad hunc modum se habent,

Gregorius Leontiæ Augustæ.

360 „ Quæ lingua loqui, quis animus cogitare sufficiat quantas de Serenitate vestri Imperii Omnipotenti Deo gratias debemus, quòd tàm dura longi temporis pondera cervicibus nostris amota sunt, & Imperialis culminis leve jugum subiit, quod libeat portare subjectis? Reddatur ergò Creatori omnium ab Hymnidicis Angelorum Choris gloria in Cœlo, persolvatur ab hominibus gratiarum actio in terra, quia universa Respublica, quæ multa mœroris pertulit vulnera, jam nunc consolationis vestræ invenit fomenta. Undè nobis necesse est omnipotentis Dei misericordiam enixiùs exorare, ut cor vestræ pietatis sua semper dextera teneat, ejusque cogitationes cœlestis gratiæ ope dispenset; quatenùs tranquillitas vestra tantò rectiùs valeat sibi servientes regere, quantò Dominatori omnium noverit veriùs deservire.

361 „ In amore Catholicæ Fidei faciat defensores suos, quos fecit ex benigno opere Imperatores nostros. Infundat in vestris mentibus zelum simul & mansuetudinem, ut semper pio fervore valeatis, & quidquid in Deo exceditur, non inultum relinquere, & si quid in vos delinquitur, parcendo tolerare. Det vobis in vestra pietate Pulcheriæ Augustæ clementiam, quæ pro zelo Catholicę Fidei in sancta Synodo, Helena nova vocata est. Omnipotentis Dei misericordia largiora vobis cum piissimo Domino spatia vivendi concedat, ut quò vestra longiùs vita extenditur, subjectorum omnium consolatio validiùs confirmetur.

362 „ Rogare forsitan debui, ut Ecclesiam Beati Petri Apostoli, quæ nuncusque gravibus insidiis laboravit, haberet vestra tranquillitas specialiter commendatam. Sed quia scio, quia omnipotentem Deum diligitis, non debeo petere quod spontè ex benignitate vestræ pietatis exhibetis. Quantò enim plùs timetis Conditorem omnium, tantò ampliùs ejus potestis Ecclesiam amare, cui dictum est: *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam; & portæ Inferi non prævalebunt adversùs eam*. Et cui dicitur: *Tibi dabo claves Regni Cælorum; & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in Cælo: & quodcumque solveris super terram, erit solutam & in Cælo*. Undè vobis dubium non est quàm forti amore ad eum vos stringitis, per quem solvi ab omnibus peccatorum nexibus desideratis. Ipse ergò sit vestri custos Imperii, sit vobis protector in terra, sit pro vobis intercessor in Cœlo, ut per hoc, quod relevatis duris ponderibus in vestro Imperio subjectos gaudere facitis, post multa annorum tempora in Cœlesti Regno gaudeatis. *Hæc Gregorius ad Leontiam Augustam*.

363 Neque fui muneris oblitus, per eundem Bonifacium Diaconum Apocrisarium scripsit ad Cyriacum Episcopum Constantinopolitanum, commendans utique præfatum Bonifacium, sed simùl admonens, ut à prophano illo universalis Episcopi nomine utendo se abstineat, ut pax inter eos constabiliri possèt. Recitantur ejusmodi literæ lib. 11. Epist.47., & sunt,

Gregorius Cyriaco Patriarchæ Constantinopolitano.

364 „ Quanta sit pacis virtus, charissime frater, ex voce dominica diligentiùs intuentes, quæ ait; Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis; ita in ejus nos decet dilectione persistere, ut locum præbere discordiæ nullo modo debeamus. Sed quia in radice ipsius vivere aliter non valemus, nisi mente & actu humilitatem, quam ipse Auctor pacis docuit, teneamus cum ea charitate, qua dignum est, suademus, ut prophanam elationem, quæ animabus semper adversa est, cordis pede calcantes, perversi, superbique vocabuli scandalum Ecclesiæ auferre de medio festinetis, nè à pacis nostræ societate divisi inveniri possitis. Sed unus in nobis spiritus, una mens, una charitas, una in Christo, qui sua membra esse nos voluit, sit compago concordiæ.

365

365 „ Nam quàm durum, quàm indecens, quàm crudele, quàmque à sacerdotali proposito sit extraneum, pacem illam, quam aliis prædicat, non habere, Sanctitas vestra consideret, & suos de superbia fratres scandalizare abstineat. Sed hæc magis studeat, ut vanæ aut superfluæ elationis Auctorem humilitatis queat ense prosternere, quatenùs ex ejusmodi victoria suum vos habitaculum Sancti Spiritus gratia sibi vindicet, & apertè impleatur in vobis quod scriptum est: *Templum Dei sanctum est, quod estis vos*. Præsentium verò portitorem dilectissimum communem filium Bonifacium Diaconum vobis in omnibus commendamus, ut quocumque necesse fuerit solatia vestræ, sicut decet, inveniat sanctitatis. *Hactenus ad Cyriacum Gregorius*.

366 Ceterùm diù, ac tanto cordis affectu, animique ardore optatam à Sanctissimo Pontifice pacem cum Cyriaco habere non potuit, qui in superbia usurpati tituli confirmatus, contemptis antefatis Gregorii monitionibus, eo uti nullatenùs destitit: quare Beatus Gregorius ad Superos evocatus, vivus in schismate remansit Cyriacus. Decessit Beatissimus Pontifex IV. Idus Martias Anni Dñi DCIV. Imperii Phocæ II., sui verò Pontificatus XIV. currente Indictione VII., cùm sedisset, ut ait Anastasius, Annos XIII. menses VI. dies verò X., cui post menses quinque, & novendecim vacantis Sedis dies, Sabinianus, non Innocens, ut cum errore scribit Nicephorus, non tamen sine tumultu, ut ex constituto Bonifacii successoris liquet, substitutus est in ipsis Kalendis Septembris ejusdem Anni DCIV., qui non diù Pontificatum tenuit. Etenim post annum,& menses quinque & novendecim dies, XI. Kalendas Martias Anni Domini DCV., currente VIII. Indictione inter diras calamitates, quibus Roma premebatur, ultimum clausit diem. Fuit enim tunc temporis fames in Civitate Romana, de qua Paulus Diaconus lib.4. cap.9. scribens, ait: *Fuit hyems frigida nimis, & emortuæ sunt vites penè in omnibus locis, messesque percussæ uredine passim evanuere*. Hunc porrò adversatum fuisse Gregorio, ejusque gestis, quinimmò & scriptis, auctor est Honuphrius. Et denique propter ejus avaritiam à Deo percussum, scribit Sigibertus in Chronico. Itaque propter ejus vitæ brevitatem, & propter alias calamitates, sub hujus Pontificatu nihil actum est in causa Cyriaci Episcopi Constantinopolitani.

367 Post Sabiniani obitum vacavit Sedes menses XI. & dies XXVI., & inde renunciatus est Romanus Pontifex Bonifacius hujus nominis III. ex Diacono, filius Joannis, Romanus patriâ, qui à Sancto Gregorio, ut supra monuimus, post Anatolii obitum, petente Phocâ, missus fuerat Constantinopolim Apocrisarius ad eundem Phocam Imperatorem, creatus XV. Kalendas Martias Anni Domini DCIV. Phocæ Imperii IV. currente Indictione IX., ideò quòd gratus esset Imperatori, cum quo Constantinopoli usque ad obitum Gregorii amicè vixerat. Cùm enim, ait Binius, quod etiam notat Baronius, tyrannicâ usurpatione Imperatorum Orientalium (& certè à Justiniani tempore) oporteret ad electionem Cleri Romani accedere consensum Imperatoris, eum eligere studebant, quem eidem gratum fore sciebant. Proinde plurimi, qui officio & munere Apocrisarii functi fuerant apud Imperatores Orientales, electi fuere in Romanos Pontifices, ut ex supra recensitis constat.

368 Hoc itaque regnante Pontifice, in exordio sui regiminis, facta est Constantinopoli aliqua adversùs Phocam conjuratio, quam his verbis Theophanes recenset: „ Anno Imperii Phocæ quarto Scholasticus Eunuchus, vir gloriosus Palatii, Constantinam Dominam olim Augustam conjugem Mauritii Imperatoris cum tribus filiabus ejus accipiens, ad magnam Ecclesiam confugit, consilio germani Patricii desiderantis Imperium. Fit igitur seditio magna in Urbe. Germanus autem Demarcheo Prasinorum Talentum auri misit, ut cooperaretur ei: Primores autem vulgi id admittere voluerunt. At verò Tyrannus in Ecclesiam ad abstrahendum mulieres destinavit. Sanè Patriarcha Cyriacus tunc restitit Tyranno, minimè passus è Templo tyrannicè abduci mulieres. Verùm juramentis certo eo reddito à Phoca, quòd non lederet eas, educuntur è Templo, & clauduntur in Monasterio. *Hæc Theophanes*. Ex quo facto Phocas in Cyriacum valdè exacerbatus est, quasi seditioni fomenta præbuisset, nec rectis oculis deinceps aspexit.

369 His intellectis Bonifacius, captâ opportunâ occasione hujus dissidii inter Principem & Cyriacum, cùm aliundè amicus esset Imperatoris, per literas, licèt non extent, Imperatorem interpellatus est, quatenùs superbiam compriméret, coerceretque Cyriaci, præciperetque, ut ab utendo nomine Episcopi universalis prorsùs se abstineret. Id, quod libenter præstitit Imperator, qui edito decreto, sancivit, neminem, nisi Episcopum Romanum appellandum œcumenicum. Sic Anastasius in vita Bonifacii per hæc verba: „ Hic obtinuit apud Phocam Principem, ut Sedes Apostolica Beati Petri Apostoli Caput esset omnium Ecclesiarum, idest, Ecclesia Romana, quia Ecclesia Constantinopolitana primam se omnium Ecclesiarum scribebat. *Hæc Anastasius*. Paulus verò Diaconus lib.4. de Gestis Lōgobardorum cap.11. veteris edit. eadem recenset, inquiens: *Hic Phocas Imperator, rogante Papâ Bonifacio, statuit, Sedem Romanæ & Apostolicæ Ecclesiæ pri-*

primam esse, *cùm priùs Constantinopolitana se primam omnium haberet*. Hoc ergò Principis decreto sedata est controversia, abolitumque schisma à tempore Joannis Episcopi Constantinopolitani, sub Pelagio Romano Pontifice primùm exortum. Et sanè valdè observandum est, nullum hactenus Græcorum schisma sedatum, nisi Imperatorum Orientis interpositâ auctoritate. Tanta fuit Ecclesiasticorum Græcorum superbia, quòd vi tantùm coacti sunt cedere, nullis suffragantibus rationibus.

CAPUT IX.

An Romanus Pontifex sanctè & justè uti possit titulo Episcopi Ecclesiæ Universalis.

370 MOvetur hæc controversia propter quosdam criticos, aliosque Romanæ Ecclesiæ adversarios, qui fulti auctoritate Pelagii & Gregorii in supra recensitis literis, debacchantur Episcopum Romanum sibi usurpasse titulum Episcopi Ecclesiæ Universalis, eâdem de causa & Primatum super universas Orbis Ecclesias. Quoniam ante Bonifacium III., & Phocæ decretum neminem eo vocabulo usum afferunt, dicente Pelagio in Epist. VIII. *Nullus enim Patriarcharum hoc tam prophano vocabulo unquam utatur; quia si Summus Patriarcha universalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur*. Gregorius verò, ut habetur in recensita Epistola data ad Joannem Episcopum Constantinopolitanum, quæ est 38. lib. 4. inter alia scribit: „ Numquid non sicut fraternitas „ vestra novit, per venerandum Chalcedo- „ nense Concilium hujus Apostolicæ Sedis „ Antistites, cui, Deo disponente, deser- „ vio, universales oblato honore vocati sunt? „ Sed tamen nullus unquam tali vocabulo „ appellari voluit, nullus sibi hoc temera- „ rium nomen arripuit;nè si sibi in Pontifica- „ tus gradu gloriam singularitatis arriperet, „ hanc omnibus fratribus denegasse videatur. *Hactenus Gregorius*, id, quod sæpiùs repetit in aliis Epistolis, in quibus etiam præcursorem Antichristi appellat eum, qui hujusmodi superbiæ utitur, & elationis nomine.

371 His non obstantibus, sanctè & justè Pontificem Romanum posse uti hoc titulo Episcopi Universalis, sive Episcopi Ecclesiæ Universalis, constantissimum est; cui enim commissa est cura totius Christi Gregis, universalis, sive Ecclesiæ universalis, sive totius Ecclesiæ Pastor meritò appellari potest; & rectè commissam esse hujusmodi curam Petro, & ex consequenti universis ei succedentibus, liquet ex textu Joannis cap. 21. dicente Domino Petro: *Pasce Oves meas, pasce Agnos meos*. Cujus rei causâ longè ante Gregorii & Bonifacii ætatem reperimus Romanos Pontifices eodem titulo usos. Etenim legimus, Sixtum hujus nominis Primum, in Epistola ejus secunda datâ universis Ecclesiis, se scripsisse: *Sixtus Universalis Apostolicæ Ecclesiæ Episcopus*; qui tamen solo Anno Domini CXXXII. Pontificatum adeptus est. Zepherinus quoque, qui Sedem Pontificiam conscendit Anno Domini CCIII. in quodam suo edicto lato in favorem pœnitentium, se Pontificem Maximum, & Episcopum Episcoporum intitulavit, ut auctor est Tertullianus in lib. de Pudicitia cap. 1., inquiens: *Audio etiam edictum propositum, & quidèm peremptorium, Pontifex scilicet Maximus, & Episcopus Episcoporum dicit: Ego & mœchiæ & fornicationis delicta pœnitentiâ functis dimitto*.

372 Deinde Victor Papa hujus nominis Primus, qui sedere incœpit Ann. Dñi CXCIV. in Epistola data ad Alexandrinos, pariter eodem utitur titulo, inquiens: *Victor Romanæ ac universalis Ecclesiæ Archiepiscopus*. Sic & Pontianus Pontifex de Anno CCXXXIII. in sua Epist. 2. *Pontianus*, ait, *sanctæ & universalis Ecclesiæ Episcopus*. Sic Stephanus hujus nominis Primus de Anno CCLVII. Epist. 2. datâ ad universos Episcopos, se scribit: *Stephanus sanctæ Apostolicæ & universalis Romanæ Ecclesiæ Episcopus*. Ad hæc Sanctus Athanasius, si Epistola genuina est, unà cum Episcopis Ægypti, scribens ad Marcum Papam, qui Pontificatum adeptus est Anno Christi CCCXXXVI. hoc eodem honoravit titulo: *Domino Sancto & Apostolici culminis venerando sanctæ Romanæ & Apostolicæ Sedis, atque universalis Ecclesiæ Papæ*. Et ipse eis respondens, se scribit: *Marcus sanctæ Romanæ, Apostolicæque Sedis & universalis Ecclesiæ Episcopus*. Sed & Felix II., si pariter genuina est Epistola, scribens ad Episcopos in Alexandrina Synodo congregatos: *Felix*, inquit, *Almæ Romanæ Urbis & universalis Ecclesiæ Episcopus*. Et in Epistola secunda: *Felix sanctæ & universalis Ecclesiæ Papa*.

373 Item Stephanus Episcopus Africanus cum universa Africana Synodo in Epistola Synodica datâ ad Damasum Papam: *Beatissimo Domino*, scribunt, *& Apostolico culmine sublimato Patri Patrum Damaso Papæ, & Summo omnium Præsulum Pontifici*. At verò & idem Sanctus Leo in Epist. 54. ad Marcianum Augustum datâ, ubi Anatolii superbiam damnat, ab eo non abhorret titulo, cùm se scribat: *Leo Episcopus Romanæ & universalis Ecclesiæ*. Et in Epist. 62. datâ ad Maximum Antiochenum, qua refutat Eutychetis & Nestorii errores, se Catholicæ Ecclesiæ Episcopum absolutè appellat, scribens: *Leo Catholicæ Ecclesiæ Episcopus*. In Epistola quoque 65. datâ ad Eudociam Augustam, de Pascha, utitur & eodem titulo, inquiens: *Leo Romanæ & universalis Ecclesiæ Episcopus*. Sic & in Epistola 97. datâ ad Leonem Augustum,

scribit: *Leo Romæ & universalis, Catholicæque Ecclesiæ Episcopus.*

374 Porrò in libellis diversorum exhibitis Leoni, & universæ Chalcedonensi Synodo, hoc eodem titulo honoratur Beatissimus Papa Leo; undè in libello Theodori Diaconi Ecclesiæ Alexandrinæ contra Dioscorum exhibito, prout habetur Actione 111. ejusdem Synodi, dicitur: *Sanctissimo ac Dei amantissimo & universali Archiepiscopo & Patriarchæ Magnæ Romæ Leoni.* In libello Ischyrionis Diaconi pariter Alexandrini, similiter adversùs Dioscorum exhibito, præfixus est titulus: *Sanctissimo & Beatissimo universali Archiepiscopo & Patriarchæ Magnæ Romæ Leoni.* In altero etiam Athanasii Presbyteri Alexandrini libello contra eundem Dioscorum, idem præfixus est titulus: *Sanctissimo & Beatissimo universali Patriarchæ Magnæ Romæ Leoni.* Ac denique & in libello Sophronii eadem habentur verba, scilicet: *Sanctissimo & Beatissimo universali Archiepiscopo & Patriarchæ Magnæ Romæ Leoni.*

375 Ad hæc verò post Sanctum Leonem & ante Pelagium atque Magnum Gregorium, alii quoque Romani Pontifices ejusmodi, aut æquivalenti titulo, vel usi sunt, vel ab aliis exhibito honorati reperiuntur. Undè Symmachus in Epistola datâ ad Theodorum Laureacensem, cui Pallii usum concessit, absolutè Apostolicæ Sedis Episcopum se scribit, nullâ adjectâ Urbis limitatione, inquiens: *Symmachus sanctæ Apostolicæ Sedis gratiâ Dei Episcopus.* Joannes verò Episcopus Nicopolitanus in literis datis ad Hormisdam Papam hunc titulum præfixit: *Domino meo per cuncta Sanctissimo ac Patri Patrum, ac Comministro Principi Episcoporum Hormisdæ.* Et similem titulum præfixum legimus in relatione Synodi Epiri veteris, per eundem Joannem Nicopolitanum, aliosque in ea Synodo congregatos Episcopos transmissâ ad eundem Beatissimum Papam Hormisdam. Avitus quoque Episcopus Viennensis gratulatoriam pro conversione Provinciarum Dardaniæ & Illyrici scribens ad eundem Hormisdam, *Domino*, inquit, *sanctis meritis præcellentissimo in Christo gloriosissimo & Apostolicæ Sedis dignissimo Papæ.* Archimandritæ ac cæteri Monachi secundæ Syriæ in relatione de Eutychianorum gestis, quin potiùs in libello Appellationis eidem Hormisdæ exhibito, sic titulum ei præfigunt: *Sanctissimo & Beatissimo universæ Orbis Terræ Patriarchæ Hormisdæ, continentis Sedem Principis Apostolorum Petri.*

376 Item Andreas Episcopus Prævalitanus in sua relatione, de simulatione Episcoporum in Synodo Epiri novi, ac de gestis Legatorum Apostolicæ Sedis in Civitatibus Scampis & Lignidi, datâ ad eundem Hormisdam, ita scribit: *Domino semper meo Beatissimo, & Apostolicâ Sede intimâ venerατione præferendo, atque Angelicis meritis coæquando Patri Patrum Papæ Hormisdæ.* Justinianus Comes, nondùm Imperator, in Epistola ad eundem Hormisdam datâ, post pacem initam, & sedato Acaciano schismate, appellat eum Archipontificem, scribens: *Domino meo Sanctissimo Hormisdæ primo Archipontifici & Papæ Urbis Romæ:* Sed & Pompejus vir illustris, scribens ad eundem Pontificem ejusdem argumenti literas, universalis Ecclesiæ Archiepiscopum appellat, inquiens: *Domino meo Beatissimo & Apostolico Patri Hormisdæ Archiepiscopo universalis Ecclesiæ.* Immo & Synodus Constantinopolitana in relatione data ad prælibatum Pontificem Hormisdam de ordinatione Epiphanii in Episcopum Constantinopolitanum, sic in titulo scribit: *Domino nostro Sancto ac Beatissimo Patri Patrum Archiepiscopo & Patri Hormisdæ.*

377 Bonifacio insuper hujus nominis Secundo scribens Stephanus Episcopus Larissæ, eundem titulum universalis Patriarchæ tribuit, inquiens: *Domino meo Sancto ac Beatissimo ac per omnia Beatissimo & verè venerando Patri Patrum universali Patriarchæ Bonifacio.* In altera porrò Epistola Patrem Patrum appellat. Episcopi quoque Thessaliæ in eorum Epistola, recitatâ in tertia Romana Synodo sess. 2. sub eodem Bonifacio, pariter Patrem Patrum vocant. In libello diversorum Monachorum exhibito Agapito Papæ, & relecto in Synodo Constantinopolitana sub Menna Act. 1: œcumenicus Patriarcha appellatur Pontifex: *Domino nostro*, ibi, *Sanctissimo & Beatissimo Archiepiscopo antiquæ Romæ & œcumenico Patriarchæ Agapito.* In libello Orientalium Episcoporum orthodoxorum, relecto pariter in eadem Synodo, eademque Actione, Pater Patrum appellatur idem Sanctissimus Pontifex Agapitus. Ex quibus omnibus palàm fit, tùm ante Synodum Chalcedonensem, tùm post eandem Synodum Romanos Pontifices condecoratos fuisse titulo Episcoporum Ecclesiæ universalis, eoque vel usos esse, vel oblatos, ut in prærecitatis testimoniis apparet, non respuisse, ut ex hoc liqueat de jure eis convenire, & posse eo rectè, sanctè & licitè uti.

378 Ad allegata in contrarium ex Epistola Pelagii, dicendum est, Pelagium per illa verba: *Nullus enim Patriarcharum hoc tàm prophano vocabulo utatur; quia si Summus Patriarcha universalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur*, coercere inferiores Patriarchas à Romano Pontifice, quoniam illis nullo jure poterat convenire nomen Episcopi universalis, quibus nullo jure competebat primatus super cæteros Patriarchas, & super universam Ecclesiam. Ex eo enim titulo Joannes Constantinopolitanus usurpare sibi conabatur jus super universam Ecclesiam, quo jure usurpato ausus fuit indicere Generalem Synodum, ut supra ostensum fuit. Exemplo enim suorum antecessorum, qui nullo jure,

sed

sed potentiâ tantum sæculari, ut alibi præfati sumus, titulum & nomen Patriarchæ usurparunt, ea sola ratione, quod Constantinopolis nova esset Roma, voluit & Joannes fimbrias dilatare, & quemadmodum Imperator Orientis erat tunc totius orbis & universalis Imperator; ita & ipse titulum universalis Episcopi & Patriarchæ vindicare sibi volebat: Ut postea paulatim ad instar Imperatoris, qui in sæculari dominio universa moderabat, posset ipse in spiritualibus similia agere. Id quod hactenus nemo ex suis antecessoribus attentare ausus fuerat.

379 Porrò quòd Pelagius per illa verba noluerit derogare primatui Ecclesiæ Romanæ, sive Romani Pontificis, ex contextu ejusdem epistolæ perspicuum fit: quoniam in primis scindit, & cassat acta Concilii Constantinopolitani, auctoritate sui Primatus super omnes Ecclesias; unde ait: *Quapropter quidquid in vestro Conventiculo (quia Synodus taliter præsumpta esse non potuit) ex auctoritate Sancti Petri Apostolorum Principis, & Domini Salvatoris voce, qua Beato Petro potestatem ligandi atque solvendi ipse Salvator dedit, quæ etiam potestas in successoribus ejus indubitanter transivit, præcipio, omnia, quæ ibi habuistis, & vana & cassata esse; itaut deinceps nunquam appareant & ventilentur*. Et subjungit inde, soli Petro datam esse voce Salvatoris potestatem ligandi atque solvendi, quæ in solos illius Successores transivit. Addit quoque constare Canonicis, Apostolicis & Ecclesiasticis regulis, *non debere absque sententia Romani Pontificis Concilia celebrari*: Non ergò Pelagius per illa verba derogare voluit primatui Romani Pontificis, si in eadem epistola illud clarissimè comprobat.

380 Docet insuper Pelagius in eadem epistola, ipsum Joannem, suosque antecessores, scriptis libellis & epistolis se protestatos fuisse, nolle quidquam agere contra jura Apostolicæ Sedis, vel in minimo ejus privilegiis derogare: „ Prædecessores verò Joannis, & „ ipse Joannes, *inquit*, non semel sed sæpissimè „ epistolas atque libellos propria manu subscriptos Sanctis antecessoribus nostris miserunt, quibus coram Deo protestati sunt, „ nihil unquam protervè contra Apostolicam „ Sedem agere, nec de illius ac aliorum privilegiis quidquam usurpare. „ Unde liquet, ipsum Joannem atque suos antecessores primatum Ecclesiæ Romanæ agnovisse, & ex Pelagii sententia nova prætensione Joannis ob profanum titulum sibi usurpatum, derogasse.

381 Denique jure primatus super universas Ecclesias idem Pelagius excommunicandum minatur Joannem, nisi ab instituto desisteret. *Sciat se tamen*, inquit, *& ipse Joannes, nisi errorem suum citò correxerit, à nobis excommunicandum fore, & Apostolicæ Sedis atque omnium Sanctorum Episcoporum communione carere*. Nemo certò nisi à Superiore excommunicari potest, nemo potest quempiam segregare à communione totius cœtus Episcoporum, nisi in universum cœtum superioritatem exercere possit. Si hæc minatur Pelagius, vindicat suam auctoritatem in universi orbis Episcopos, sicque palam fit per eandem epistolam constabilire magis, quam deprimere primatum Ecclesiæ Romanæ: Et ita firmum stat, per allegata verba præcipere inferioribus Patriarchis, ne præfato nomine Episcopi universalis uti audeant: Ne per tale nomen injuria fiat cæteris aliis Patriarchis, aut eorum privilegiis derogetur: nec aliud subsequentia Pelagii verba indicare possunt, connectendo posteriora cum prioribus.

382 Ad ea porrò, quæ ex verbis D. Gregorii referunt, qui in Epistola 32. lib. 4. ad Mauritium datâ scribit, præfatum nomen Episcopi universalis oblatum Romano Pontifici a Synodo Calcedonense, nullum ex Romanis Pontificibus assumpsisse, inquiens: *Certè pro Beati Petri Apostolorum Principis honore, per venerandam Calcedonensem Synodum Romano Pontifici oblatum est: Sed nullus eorum unquam hoc singularitatis nomen assumpsit, nec vocabulo uti concessit*. Dicendum est, quod cum constet ex supradictis, complures Romanos Pontifices & ante Synodum Calcedonensem, & post eam usos fuisse vocabulo Episcopi universalis, vel Episcopi universalis Ecclesiæ, atque etiam consensisse aliquando sic appellari, verba Gregorii esse intelligenda de usu pompatico, solemni, & frequenti illius vocabuli, vel in omnibus inscriptionibus, prout notat Binius ad Actionem III. Concilii Chalcedonensis. Nam certè suprarecensiti Pontifices, etsi aliquando usi sint tali vocabulo, rarò tamen: Unde Beatus Leo Papa inter plurimas, quas scripsit epistolas, vix in quatuor epistolis reperitur ejusmodi inscriptio, & idem videre est in aliis Pontificibus, qui parcè eo usi sunt vocabulo.

383 Deinde in duplici sensu accipi posse nomen universalis, adnotat Baronius ad annum Domini DXCV. sub num. 32. & seq. primò in potentiore significatione, quatenus significat Episcopum orbis terrarum, adeòut Patriarcha œcumenicus idem sonet, ac Pater, sive Patriarcha orbis terrarum, & ita ut ipse solus Patriarcha in orbe sit, præter quem nemo. Secundò accipi hoc nomen universalis posse, ait, pro eo quod significat Episcopum unum, qui, remanentibus cæteris Episcopis, eis tamen superemineat. In primo sensu ait, videtur loqui S. Gregorius in Epistola ad eundem Joannem Antiochenum datâ ut ex lib. 4. epist. 38. dum ait: „ Tu quid Christo universalis Sanctæ Ecclesiæ capiti in extremi „ judicii es dicturus examine, qui cuncta „ ejus membra tibimet conaris universalis „ appellatione supponere. *Et inde*. Qui enim „ te indignum esse fatebaris ut Episcopus duci debuisses, ad hoc quandoque perductus

„ es, ut despectis fratribus Episcopus appe-
„ tat solus vocari. *Et postea*. Numquid non
„ sicut vestra fraternitas novit per veneran-
„ dum Calcedonense Concilium hujus Apo-
„ stolicæ Sedis Antistites, cui, Deo disponen-
„ te, deservio, universales oblato nomine
„ vocati sunt? Sed tamen nullus unquam ta-
„ li vocabulo appellari voluit, nullus sibi hoc
„ temerarium nomen arripuit; Ne si sibi in
„ Pontificatus gradu gloriam singularitatis
„ arriperet, hanc omnibus fratribus denegas-
„ se videretur.

384 In hoc quoque sensu nomen universalis accepisse videtur in epistola ad Constantinam Augustam, dum ait. *Triste tamen valde est, ut patienter feratur, quatenus, despectis omnibus, prædictus frater & Coepiscopus meus solus conetur appellari Episcopus*. Et ad Eulogium. *Si unus Patriarcha universalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur*. Itaque nomen universalis Episcopi, prout hunc sensum facere potest, licet oblatum à Synodo Calcedonensi Romano Pontifici, nemo assumere voluit, quoniam solus Christus est Caput universalis Ecclesiæ, cui omnia membra subjiciuntur; Romanus Pontifex est caput universalis Ecclesiæ, cui cæteri Episcopi subjiciuntur ut fratres; & in administratione Collegii, non derogando neque eorum nominibus, neque eorum dignitatibus;

385 Et ita in secundo sensu nomen Episcopi universalis retinuerunt Romani Pontifices, quatenus remanentibus partibus integris, hoc est, in suo nomine, honore, gradu, atque dignitate Episcopis, eis supereemineat; Et in hoc sensu nullus, excepto Romano Pontifice, appellari potest Patriarcha œcumenicus, quia nemo ex aliis Patriarchis supereminet cunctis Ecclesiæ Episcopis & Patriarchis: Itaque in Romano Pontifice nomen Episcopi œcumenici, nihil aliud importat, nisi quòd ipsi sit commissa cura, seu quòd habeat curam Pastoralem universi Dominici Gregis, & ita aliis Episcopis supereemineat, ut ipsi maneant in suo gradu. *Hæc ex Eminentissimo Baronio*.

386 Cæterum Beatum Gregorium in sensu exposito à Baronio damnasse in se nomen Episcopi œcumenici, fundamentum desumi potest, ex iis quæ supra præfati sumus, quoniam Episcopi Constantinopolitani propter superbiam suam spiritualem potestatem satagebant commensurare cum potestate temporali sui Principis, & quemadmodum ille erat Imperator orbis terræ, ita & ipsi conabantur affectare spiritualem potestatem super unisam terram: Hoc peroptimè potuit comprehendere Sanctissimus Pontifex, cum nosset, hac sola via & ratione, quòd Constantinopolis erat Imperii Sedes & nova Roma, vindicasse sibi dignitatem Patriarchalem, licèt renuentibus Romanis Pontificibus. Cùm postea vidisset velle adhuc & nomen Patriarchæ œcumenici, non dubitavit credere illud sibi usurpare voluisse, ad instar Dominii sæcularis, unde optimè inferebat, quòd hoc nomen sive titulus, derogatorius erat universis Episcopis, sive nominibus aliorum Episcoporum & Patriarcharum: quod ipse solus vellet vocari Episcopus, & alia quæ subnectit Sanctus Pontifex: quoniam sicut Imperator in toto orbe erat unus, & uni tantum hoc nomen competebat: Sic Episcopus Constantinopolitanus appellatus œcumenicus, esset unus & solus, itaut nemini alteri conveniret ampliùs nomen Episcopi & Patriarchæ, sicut alteri competere non poterat nomen Imperatoris. Ut porrò præfati sumus, non sic hoc titulo usi sunt unquam, vel usuri sunt Romani Pontifices, ut aliis Episcopis derogetur, licèt universis supereemineant: unde potiùs se subscribunt Episcopi Ecclesiæ universalis, sivè Episcopi Catholicæ Ecclesiæ, quàm Episcopi universales, nam dicendo Episcopus Ecclesiæ universalis clariùs exprimit significatum suum, quod est esse ei commissam curam universi Dominici Gregis;

387 Nec per hoc, quod Gregorius appellet præcursorem Antichristi Episcopum Constantinopolitanum tale profanum nomen sibi arrogantem, inferri potest, quempiam tali nomine utentem, & sic Romanum Pontificem, dici sive appellari præcursorem Antichristi: quoniam præcursor Antichristi rectè vocatur ille, qui se extollit supra id quod non est, & coli vult, & venerari supra omnes honore sibi indebito: Sicut Paulus in Epist. 2. ad Thessal. cap. 2. de Antichristo scribit, dicens: *Adversatur & extollitur super omne quod dicitur Deus, aut quod colitur*; At Romanus Pontifex utens hoc titulo, non utitur aliquo sibi indebito, neque pariter se extollit supra id quod non est, si primatum exercet super universas orbis Ecclesias, cùm ei Divino jure sit talis concessus primatus. In Episcopo autem Constantinopolitano rectè verificantur Gregorii verba.

388 Certè noluit Gregorius dãnare principatum, sive primatum Romanæ Ecclesiæ, vel Romani Pontificis, qui talem primatum & principatum in universam exercuit Ecclesiam. Scribit etiam in Epistola 32. lib. 4. datâ ad Mauritium, qua superbia Joannis Episcopi Constantinopolitani detestatur, Petro, datas esse claves regni Cœlestis, potestatemque ligandi atque solvendi ei esse attributam, ac inde eidem commissam esse totius Ecclesiæ curam & principatum. Scribens postea ad Natalem Episcopum Salonitanum lib. 1. epist. 19. fatetur totius Christiani Gregis curam sibi esse commissam. *Pro qua re*, ait, *reverentiam vestram epistolario sermone deposcimus, ut tam vos, quàm Christianus Grex curæ nostræ commissus orationis vestræ solatiis perfruatur*.

389 Deinde ratione sui primatus super universas orbis Ecclesias lib. 1. epist. 72. Scribit ad Gennadium Patricium & Exarchum

in

in Africa, ut adversùs hæreticos Concilium Catholicorum Episcoporum congregari sinat; & Epist. 75. monet Episcopos Numidiæ, ut nullum ex Donatistis ordinare præsumant; ac etiam lib.2. Epist.4. vicem suam super omnes Siciliæ Ecclesias Maximiano Episcopo committit. Ejusdem porrò Primatus auctoritate lib.2. Epist. 30. mandat Lucillo Episcopo de Mellita, ut cogat Clericos Africanos habentes Ecclesiarum possessiones, ut consuetas solvant pensiones;& Epist.7. ad Joannem Episcopum Larissæum in causa depositionis Hadriani Episcopi præcipit, ut iterùm causa cognoscatur, quòd si ardua videatur, ad Apostolicam Sedem deducatur definienda, ac insuper excommunicationem eidem Joanni minatur, si quid contra statuta ab eodem Gregorio in prælibata causâ attentare præsumeret. Eâdem insuper auctoritate absoluit Honoratum Archidiaconum Salonitanum condemnatum à suo Episcopo, Sedemque Apostolicam appellantem, ut in Epist. 32. ejusdem lib. 11. sic & eodem jure approbavit depositionem Episcopi Anastasii, ut ex lib. 4. Epist.50., & eundem admonuit, nè pro ordinationibus quidquam acciplat. Id, quod etiam scripsit ad universos Episcopos per Helladiam Provinciam constitutos, ut ex lib.4. Epist.56. Et lib.3. Epist.20. interminatur excommunicationem adversùs Maximum contra Canones ordinatum Episcopum, nisi se abstineat à munere Episcopali exercendo, donec causa suæ ordinationis recognoscatur.

390 Sed longum esset omnia Gregorii gesta recensere, quibus ostendit Primatum super universas Orbis Ecclesias, cùm in ejus literis quilibet percurrere possit. Satis est dicamus, Joannem Presbyterum Chalcedonensé à Joanne Constantinopolitano in Conventu ibidèm habito injustè damnatum, sed Apostolicam Sedem appellantem, in Romana Synodo à Gregorio habita fuisse absolutum, cassatis & irritatis Actis conventus, sive judicii Constantinopolitani, ut liquet ex lib.5. Epist. 15. ad eundem Joannem Episcopum Constantinopolitanum, & Epist.16. ad Mauritium Augustum, & 17. ad Theoctistum Imperatoris cognatum. In qua causa eundem Joannem Constantipolitanum agnovisse in Romano Pontifice Primatum super universas Orbis Ecclesias, atque supra suam Constantinopolitanam, perspicuum fit ex eo, quòd Gregorio petente Acta adversùs Joannem gesta, ut causam legitimè recognoscere posset, non est ausus denegare, eique remisit; & inde sententiæ latæ à Gregorio & à Romana Synodo stetit, etsi cassativa & annullativa prioris suæ sententiæ.

391 Sed instant ejusmodi Critici asserentes,ex testimonio Anastasii, Ecclesiam Romanam à Phoca Principe sub Bonifacio III. Primatum obtinuisse, scribente de hoc Bonifacio Anastasio: *Hic obtinuit apud Phocam Principem, ut Sedes Apostolica Beati Petri Apostoli Caput esset omnium Ecclesiarum, idest Romana Ecclesia, quia Ecclesia Constantinopolitana primam se omnium Ecclesiarum scribebat*.

392 Cæterùm insulsa est hujusmodi instantia, quoniam verba Anastasii non sunt intelligenda eo in sensu, quo critici exponunt, ut Ecclesiæ Romanæ Principatui adversentur, quasi per Phocæ decretum tunc primùm Primatum Ecclesia Romana obtinuisset, cùm constet ex hactenùs dictis, à fundata Ecclesia Romana,Pontifices suos Primatum exercuisse super universas Ecclesias, & ipsum Gregorium ante Phocam idem præstitisse, id quod postea suo loco fusiùs demonstrabimus. Quare verba Anastasii intelligenda sunt, quòd Phocas Princeps, stante controversiâ exortâ ratione Primatus inter Ecclesiam Romanam & Constantinopolitanam, sive veriùs, stante præsumptione Episcopi Constantinopolitani usurpantis sibi nomen & titulum Episcopi universalis, ut ex eo quodammodò Primatum suæ Ecclesiæ vindicaret: Phocas latâ sententiâ definivit, ut par erat, in favorem Ecclesiæ Romanæ, repressâ Episcopi Constantinopolitani superbiâ. Undè Paulus Diaconus scribit, ut supra præfati sumus: *Hic Phocas Imperator, rogante Papa Bonifacio, statuit Sedem Romanæ & Apostolicæ Ecclesiæ primam esse*, hoc est, definivit, sententiam protulit propter antedictam controversiam; undè subjungit: *Cùm priùs Constantinopolitana se primam omnium scriberet*; nimirum propter usurpatum Episcopi universalis titulum. Id itaque præstitit Phocas, quod Theodosius & cæteri Imperatores præstiterunt, dùm in similibus controversiis ad sedanda schismata in favorem Ecclesiæ Romanæ, Pontificumque Romanorum sententiam protulerunt, nihil tribuendo jurium Ecclesiæ Romanæ, sed favendo juri accepto à Christo Domino & Beato Petro, derogando usurpatis juribus Episcoporum Ecclesiæ Constantinopolitanæ.

CAPUT X.

De altera secessione Ecclesiæ Constantinopolitanæ à Romana sub Sergio Patriarcha.

393 Pauló post latam à Phoca sententiam, Cyriacus mœrore confectus, ut scribit Cedrenus, excessit è vita, cùm sedisset Annos X. inchoato XI., in cujus locum subrogatus est Thomas Diaconus & Sacellarius magni Templi. Eodem Anno, qui fuit Domini DCVI. Phocæ Imperatoris IV. currente Indictione IX. ex hac vita migravit etiam Bonifacius Papa hujus nominis Tertius die XII. Novembris, cùm sedisset men-

menses VIII. & dies XIII. Post verò decem menses & sex dies vacantis Sedis creatus est die VIII. Septembris Anni Domini DCVII. Imperii Phocæ V. currente Indictione x. alter Bonifacius hujus nominis Quartus, natione Marsorum, de Civitate Valeria, ex Patre Joanne Medico, ut scribit Anastasius. Interea temporis Thomas Episcopus Constantinopolitanus sanctè & rectè munus pastorale exercuit, nihil innovans, sacrorum Conciliorum regulas servans; non tamen diù vixit, ereptus ex hac vita post annos duos & menses septem sui regiminis, ut Nicephorus scribit in Chronico. Cujus gesta Eulusius in vita Theodori Siceonitæ scribit apud Surium tom. 2. die 22. Aprilis.

394 Anno itaque Domini DCVIII. Pontificatus Bonifacii IV. Anno II., Imperii Phocæ VIII. currente Indictione XI. Orientalibus infausto propter omnium rerum penuriam & magnam hominum mortalitatem, ut annotat Cedrenus, & scribit Theophanes in sua Miscella cap. 17. substitutus est loco Thomæ Sanctissimi Patriarchæ, Sergius genere Syrus, ex Jacobitis parentibus ortus, ut Cedrenus & Theophanes notant. Qui quasi reluctans, Episcopatum accepit, undè ex vita hactenus ducta specimen optimi Prælati exhibuit; licèt postea qualis fuerat se exhibuerit, quoniam in transversum actus hæreticum Monothelitam se palàm declaravit, & ejusdem hæresis acerrimum fautorem, promotorem atque defensorem. Ut Catholicus habitus fuit & creditus usque ad Annum Domini DCXXIX., qui fuit Imperii Heraclii Anno XX., atque Honorii Papæ Pontificatus Anno IV., currente Indictione XI., prout infra.

395 Cùm Phocas imperasset Annis VIII. Anno Domini DCX., qui fuit Annus IV. Pontificatus Bonifacii IV. currente Indictione XIII. Heraclius, qui tùm in Africa Exercitum habebat, à suis conclamatus est Imperator, qui postea Constantinopolim cum universo veniens Exercitu, victis inimicis, intercepit ipsum Phocam, qui à vulgo interfectus, igni cremandus traditus est, ut scribit Nicephorus lib. 18. cap. 26. in fine. Cedrenus verò de exitu Phocæ hæc scribit: „ Tunc Photinus quidam, cujus uxori Phocas stuprum „ intulerat, in Regiam cum Militibus irrum„ pit, Phocam ignominiosè è Solio detrahit, „ Imperatoris veste spoliat, nigrâque circum„ datum veste, & numellis inclusum, con„ temptim ad Heraclium deducit. Qui ut „ primùm conspexit Phocam: *Miser*, inquit, „ *itanè Rempublicam gubernasti?* At deplo„ ratus Phocas respondit: *Tuum est rectiùs* „ *eam gerere*. Illicò autē Heraclius jubet, ma„ nus & pedes, mox humeros & pudēda ampu„ tari, tandèm & caput truncari, trunci quod „ reliquum fuit, Milites in foro Bovis com„ busserunt. *Hæc Cedrenus de Phocæ exitu*.

396 Imperante itaque Heraclio Anno ejus Imperii V., qui fuit Domini DCXIV. currente Indictione II. Bonifacius IV. Romanus decessit die VIII. mensis Maji cùm sedisset Annos VI. menses VIII, dies vero XIII. ut scribit Anastasius, successit ejus loco in Sede Pontificia Deusdedit post menses v. & dies XII, vacantis Sedis, natione Romanus, ex patre Stephano, Ecclesiæ Romanæ Subdiaconus, creatus die XIII. mensis Novembris, raro exemplo, quoniam hactenus ex ordine Subdiaconatus nullus assumptus fuerat ad Sedem Pontificiam. Hic verò cùm Ecclesiam sanctissimè gubernasset annis tribus ac diebus quinque, in Domino obiit, licèt alii scribant, Pontificatum tenuisse annis tribus minùs quinque diebus, & fortè veriùs, quoniam VIII. die Novembris hujus Anniversaria memoria recolitur. Cui datus est successor Bonifacius V, Campanus natione, de Civitate Neapoli, post unum mensem, & sex, vel sexdecim dies vacantis Sedis, creatus die XIV., vel XXIV. mensis Decembris Anni Domini DCXVII. Imperii Heraclii VIII. currente Indictione v. Exactis verò in Pontificatu Annis VII. mensibus decem & uno die, non Annis dumtaxat V. & diebus XIII., ut cum errore scribit Anastasius, migravit ad Dominum die XXV. mensis Octobris Anni Dñi DCXXV. Imperii Heraclii XVII. currente Indictione XIII, Post cujus obitum vacatâ Sede spatio mensium sex, dierumque decem & octo, die XIII. Maji Anni sequentis, nimirum, Domini DCXXVI. Imperii Heraclii XVII. currente Indictione XIV. creatus est Romanus Pontifex Honorius, natione Campanus, ut scribit Anastasius, ex patre Petronio Consule.

397 Hoc itaque regnante Pontifice, sui Pontificatus Anno IV., qui fuit Annus Domini DCXXIX., Heraclii Imperii XX., currente Indictione II. Monothelitarum hæresis, Eutychianæ propago invalescere cœpit, ipso favente Principe, Sergio quoque Patriarcha patrocinante. Notat tempus Cedrenus, causamque introductæ hæresis, & modum quoque describit, inquiens: „ Anno vigesimo „ Imperii Heraclii Hormisda regnat in Persis. „ Cùm autem esset Heraclius apud Hierapo„ lim, venit ad eum Athanasius Patriarcha „ Jacobitarum, vir acris & nequam ingenii „ Syrorum inditas versutias possidens, & mo„ to de fide ad Imperatorem sermone, repro„ misit ei Heraclius: Si Chalcedonensem „ Synodum suscepisset, Patriarcham illum „ Antiochiæ se facturum. At ille simulatè „ suscepit Synodum, confitens in Christo „ duas naturas. Interrogavit autem Impera„ torem de operatione & voluntatibus, qua„ liter has in Christo oporteret dicere, du„ plas an simplas. Tunc Imperator voce no„ vitatis consternatus, scribit Sergio Con„ stantinopolitano Episcopo; advocat etiam

Cy-

„ Cyrum Phasidis Episcopum, & hoc interrogato, reperit eum consentientem Sergio „ in unam voluntatem, & unam operationem. Sergius enim, utpotè Syrus genere, „ ac parentibus Jacobitis existens, unam naturalem voluntatem, & unam operationem „ in Christo rescripsit, atque confessus est. „ At Imperator utriusque acquiescens consilio, reperit & Athanasium eis consentientem; noverat enim, quia ubi una operatio „ reperitur, ibi & una natura cognoscitur. *Hactenus Cedrenus.*

398 Itaque Athanasius sub novitate verborum Principem decepit, atque in hæresim traxit; sed non ipse solus, & fortè nihil profecisset, nisi Cyri & Sergii auctoritas accessisset, quos consulere voluit Imperator, nec quidèm Cyrus consultus à Principe, sententiam suam aperire ausus fuisset, nisi prius à Sergio accepisset quid in hac sentiret controversia. Etenim à Sergio in errorem ductus est Cyrus, qui cum per sequentes literas, quæ relectæ fuerunt Act. xvi. sextæ Synodi œcumenicæ, & Constantinopolitanæ tertiæ, consulere voluit, scribens.

Deo honorabili meo Domino benigno Principi Pastorum, Patri Patrum, universali Patriarchæ Sergio, à Cyro humili vestro.

399 „ Prompto me existente, præsentem „ suggestionem porrigere Deo honorabili „ meo Domino, diversæ mihi subibant cogitationes, & in duabus sententiis animam „ partiebar. Putasnè, inquam, docenti consentiam: *Altiora te nè quæsieris, & potiora te ne scrutatus fueris; & claustra labiis imponens, silère studeam? Aut auscultem nè eum, qui dicit: quærens quære, & apud me mane?* Deindè in hoc meipsum sufficienter examinans, etiam scribendi sumebam fiduciam, cùm ter Beatitudinis vestræ „ à Deo inspiratam doctrinam in mente percipiebam, persuasus, quòd unum è duobus, „ sive etiam utrumque ex hoc mihi conquiretur. Aut enim, inquam, suscipiar, aut „ per omnia emendabor in his, quę suggeruntur, si non ita sese habent.

400 „ Dùm dignus fuissem effectus, Deo „ honorabiles piissimis vestigiis à Deo confirmati nostri Domini, simulque & Deo „ honorabilem ejus condescensionem indeptus, fiduciam capiebam, Divinam jussionem ejus Serenitatis relegendi, quæ ad „ Archadium sanctissimum Archiepiscopum „ Cypri contrà Paulum Primatem Anepiscoporum Deo decenter constructa est, cujus laudabilis, ac Deo amabilis verè est „ omnis quidèm intentus, piè immaculatam „ nostræ fidei rectitudinem allegans, duas „ autem operationes in Domino nostro Jesu „ Christo, ut post unitionem dicatur, prohibentem eam, inveniens abnuebam, & proferre tentabam honoratissimam Leonis Epistolam, duas operationes cum alterutrum, „ scilicet communione, quemadmodùm docet sanctissimus meus Dominus, manifestissimè proclamantem. Ex hoc ergò deinceps nobis exorto sermone, venerandam „ suggestionem à Deo inspirabilium vestrum „ ad relegendum jubebar suscipere, quæ dicebatur ac putabatur præfatæ piæ jussionis „ esse rescriptum, mentionem enim faciebat illius Pauli Sauli, sed & jussionis exemplaris, & intentum eorum, quæ in ea scripta fuerant, admittebat.

401 „ Opportunè ergò tunc silentium „ gerere, & nequaquam contradicere perstruebar: ad verò à Deo eruditam vestram „ doctrinam confugere didici, venerabiles „ ejus syllabas postulans promereri, liquidiùs declarantes, qualiter duas operationes post unitionem dicere recusantes in „ una, idest, singulari operatione in omnibus „ Divinis eloquiis possumus concludere, tàm „ quod passibile, quàm quod impassibile est „ ipsius ineffabilis dispensationis Salvatoris „ nostri Jesu Christi, quatenùs à Deo illustratâ eruditione, Deo instructorum vestrorum illuminata imperitia nostra, forsitan „ vel in hoc imitetur pinguissimam, atque „ fertilem terram, seminatumque verbi granum libenter suscipiens, ad fœcunditatem „ salvum perducat. Deo acceptas denique suæ „ orationes solitæ ministrare tàm meæ parvitati, quàmque his, qui mecum sunt, benignus meus Dominus dignetur. Subscriptio. *Cyrus humilis exorans pro honoratissima vita Deo honorabilis mei Domini suggessi.* Hactenus Cyri Epistola.

402 Ex qua clarum fit, nihil definiisse Cyrum ante consultum Sergium. Sergio porrò rescribente, in errorem traxisse eum certum fit; undè Imperator consentientibus in eam hæresim Athanasio, Cyro, & Sergio, consensit & ipse, eamque constabilire totis viribus conatus est. Et quamvis Imperium Romanum à potentia Saracenorum Mohometis Sectatorum plurimùm devastaretur, neglectis omnibus, totus occupatus in hac firmanda hæresi videbatur. Electo jam, ut promiserat, in Episcopum Antiochenum Athanasio; cùm obiisset interea Gregorius Episcopus Alexandrinus, ipsum Cyrum substituit, taliter ut tres primariæ Patriarcharum Orientis Sedes à Monothelitis Episcopis regerentur, ut faciliùs inferiores Episcopos in suam trahere possent sententiam. Sed quoniam sub specie defendendi Chalcedonensem Synodum subdolè omnia agebant, non facilè & tàm promptè detecti sunt hæretici. Quare Sanctus Maximus in disputatione habita cum Theodosio, initia hujus hæresis refundit in Annum Domini DCXXXIII., qui fuit VIII. Pontificatus Honorii, Imperii verò Heraclii XXIV. cur-

currente Indictione vi., inquiens: *Scitis enim factas innovationes à sexta Indictione præteriti circuli, quæ ab Alexandria inceperunt per expositionem novem Capitulorum à Cyro, qui nescio quomodò, ibi Præsul fuit, quæ confirmata sunt à Throno Constantinopolit*.

403 Hoc enim Anno mense Maji die v. ejusdem mensis Cyrus Synodum Alexandriæ congregavit, sub prætextu uniendi hæreticos omnes Ecclesiæ Catholicæ, veriùs tamen ut Synodali auctoritate hæresim Monothelitarum confirmaret atque roboraret. In ea namque Synodo, ut produnt Acta sextæ Synodi Act. xiii. pro Theodosianorum satisfactione, ut ibi præfertur, novem Capitula, sive novem Anathematismi editi sunt, in quibus non patenter & apertè statuta est una in Christo operatio, sed confusè tantùm & complicatis verbis. Etenim in septimo Capitulo, sive Anathematismo, ubi mentio fit de Christi Domini operationibus, ita dictum est.

404 „ Si quis unum Dominum nostrum
„ Jesum Christum in duabus considerari di-
„ cens naturis, non eundem unum de Tri-
„ nitate confiteatur, sempiternè quidèm ex
„ Patre genitum Deum Verbum, novissimis
„ autem sæculi temporibus eundem incarna-
„ tum atque genitum ex Sanctissima & Inte-
„ merata Domina nostra Dei Genitrice, sem-
„ perque Virgine Maria, sed alterum hunc
„ noscit, & alterum, & non unum eundem-
„ que, secundùm sapientissimum Cyrillum,
„ in Deitate perfectum, & in humanitate
„ eundem perfectum, ex hocque solo in dua-
„ bus contemplandum naturis, eundem pas-
„ sum, & non passum, secundùm aliud &
„ aliud, sicut idem Sanctus Cyrillus ait; &
„ patientem quidèm humanitus carne, secun-
„ dùm quòd homo est: permanentem verò
„ impassibilem, ut Deum in passionibus pro-
„ priæ carnis; eundemque unum Christum,
„ & Filium, operantem Deo decibilia & hu-
„ mana unâ Deivirili operatione, secundùm
„ Sanctum Dionysium, solâ contemplatio-
„ ne discernens ea, ex quibus unitio facta
„ est, & hæc intellectu considerans, incon-
„ vertibilia & inconfusa post eorum natura-
„ lem, & secundùm subsistentiam unitionem
„ manentia, in hisque indivisè, atque inse-
„ parabiliter unum, eundemque Christum &
„ Filium recognoscens, juxta quod duo ad
„ invicem inconfusè convenientia considerat,
„ intellectu realem causativam eorum con-
„ templationem faciens, & non phantasiâ
„ mendaci, atque inanibus mentis figmentis,
„ nullatenùs verò disjungit, quasi peremptâ
„ jam illâ, quæ in duo est, sectione pro-
„ pter ineffabilem & inconfusam & inex-
„ cogitabilem unitionem, dicens secundùm
„ Sanctum Athanasium: *Simul enim caro*,
„ *simul Dei Verbi caro; simul caro ani-*
„ *mata rationalis; simul Dei Verbi caro*
„ *animata rationalis*. Sed ad divisionem per
„ partes hujusmodi assumit vocem, Anathe-
ma sit. *Hactenus ibi*.

405 Hujusmodi ergò intricatis verbis, obscuris atque confusis, hæresim suam Cyrus expressit; ut appareret catholicè in cunctis sentire, & Chalcedonensem recipere Synodum atque pro eapugnare In ea Synodo, postquam Cap. VIII. Anathema dixerit Arrio, Eunomio, Macedonio, Apollinario, Nestorio, Eutychetí, Cyro, & Joanni Ægeotis, & universis, qui contradixerunt duodecim Capitulis Sancti Cyrilli Alexandrini, Cap. IX. & ultimo, anathematizat eos, qui scripta Theodoreti adversùm rectam fidem & Sanctum Cyrillum edita, Epistolam, quæ dicitur Ibæ, & Theodorum Mopsuestenum, ejusque scripta non anathematizant; eosque pariter anathematizat, qui scripta Cyrilli, præcipuè quę sunt contra Theodorum, Theodoretum, Andream, atque Nestorium, non suscipiunt.

406 His peractis à Cyro, de gestis in ea Synodo certiorem reddidit Imperatorem, misso ad eum Joanne Diacono unà cum literis & Actis Synodalibus. Id quod præstitit etiam cum Sergio Episcopo Constantinopolitano, ad quem inflatus dedit adulatione plenas sequentes literas, quæ sunt recitatæ eâdem Actione xiii. sextæ Synodi, nimirum.

Proprio Domino per omnia à Deo honorando, atque ter Beatissimo, benigno Pastorum Pastori, Patri Patrum universali Patriarchæ Sergio, Cyrus humilis vester.

407 „ Fœcunditatis & iterùm spiritalis
„ fructificantis per Deo acceptabiles oratio-
„ nes Beatitudinis Deo amabilis mei Domi-
„ ni, quæ concurrit doctrinis & temporibus
„ piissimorum à Deo conservandorum, & ve-
„ raciter Christo amabilium Dominorum
„ nostrorum, & nunc promereor ter Beatis-
„ simo meo Domino primitias suggerere.

408 „ Notum enim facio, quòd omnes,
„ qui dicuntur dogmatis Theodosianorum
„ circa hanc Alexandrinorum Christo ama-
„ bilem Civitatem Clerici, unà cum his, qui
„ in dignitatibus & exercitibus clarent, in-
„ super & qui ex plebe sunt in millibus con-
„ stituti, per tertiam Junii mensis adunati
„ sanctæ nostræ Catholicæ Dei Ecclesiæ, in-
„ temerabilia nobiscum Dei mysteria perce-
„ perunt, ad hoc adducti præviante profectò
„ beneplacito omnipotentis Dei per colla-
„ tam mihi doctrinam, tàm à piissimis ac in-
„ victissimis nostris Dominis, quàmque à Deo
„ inspiratâ Domini mei sanctitate, ut per
„ hoc stabiliretur, secundùm quod scriptum
„ est: *in confrequentationibus dies festus usque*
„ *ad cornua Altaris*. Si autem oportet vera-
„ cius dicere, non in confrequentationibus
tan-

„ tantùm, neque usque ad cornua Altaris, „ sed & in omnem Alexandrinorum Christo „ amabilem Civitatem, ejusque confinia usque ad nubes ipsas, & ultra has cælestibus ordinibus in pace sanctarum Ecclesiarum, & in his, quæ ad eamdem convertuntur lætantibus.

409 „ Qualiter autem hæc adunatio assecuta est, subtiliter præsumens suggessi „ piissimis auribus Invictissimorum ac Serenissimorum nostrorum Dominorum per „ consamulum meum Joannem Deo amabilem Diaconum, qui adfuit in omnibus, „ quæ mota sunt; & certus sum, quia & in „ hoc acceptat ultimum suum famulum sanctissimus meus Dominus. Quæsò itaque „ ter Beatissimum meum Dominum, quatenùs cognitionem omnium faciens, si quid „ mihi in tali motione forsitan defuit, aut „ per ignorantiam de competentibus frustratus sum, emendare exiguum suum famulum dignetur. Opus enim hoc Deo honorabilium vestrorum est, qui omnibus Divinis Scripturis decoramini, & desuper „ perficimini. *Subscriptio*. Cyrus humilis „ Episcopus orans pro Deo honorabilis mei „ Domini vitâ suggessi. *Hactenus Cyri Epistola*.

410 Interea temporis, defuncto Modesto Hierosolymitano sanctissimo Episcopo, substitutus est Sophronius, qui probè sciens hæreticos ea molitos in Synodo Alexandrina ad destructionem catholicæ veritatis, sub dolo so conciliandæ universæ Ecclesiæ pacis prætextu, adversatus est VII. Canoni, sive Capitulo edito in ea Synodo, ubi de una in Christo operatione mentio facta est. Et quoniam in eo Capitulo allegabatur testimonium Magni Dionysii Areopagitæ pro una operatione, locum falsatum Sanctissimi Doctoris ex unius vocis mutatione, proclamavit Sophronius, ut produnt Acta sextæ Synodi Act. XIV., ubi relecto tomo dogmatico Pyrrhi Episcopi Monothelitæ, hæc in eo contineri relatum est: „ Unum autem, ut dictum est, tantùm reprehendit Capitulum „ Sophronius Deo amabilis, tanquàm qui „ testimonium Dionysii Deiloqui Doctoris „ depravasset per immutationem unius vocis. „ Congrua quippe in hoc maximè dicens „ idem vir & cautelam habentia, in quibus „ ait ille: *Sed virificati Dei novam quandam* „ *Deivirilem operationem nobis exhibens*. „ Unam enim in veritate pro *nova* continebat eadem charta. *Hæc Pyrrhus*, qui postea suum Cyrum defendens, hæc alia subjungit: „ Non malitiosè, quod absit, secundùm „ meum sermonem, sed utpotè quæ non aliter *nova*, quàm *una* intelligi voluisset à „ Cyro sanctissimo, hujusmodi vox est apposita. Per extremitatem quippe negationem „ unam Divinus Doctor asserit, affirmativam „ faciens, & hanc singulariter exprimens, „ quid aliud, quàm unam confiteri operationem, tanquàm unius Christi secundùm „ dùm quamlibet rationem apertè & planè „ contradidit? *Hæc Pyrrhus*.

411 Sed notanda est hæreticorum subtilitas, immò vafricies, qui, ut eorum sententiam à catholico sensu nullatenùs alienam ostenderent, operationem illam unam, quam in Christo adstruebant, ad personam referebant, non ad naturas, ut quemadmodùm in Christo una sola persona est, ita & una operatio à persona specificata. Hac enim de causa complures, qui rectâ & bonâ fide rem considerabant, decepti, ejusmodi locutionem damnare minimè audebant. At non sic Sophronius, qui anguèm in herba latentem videbat, & dolos hæreticorum optimè noscebat, restitit ejusmodi locutioni; undè scripsit ad ipsum Cyrum, ut emendaret & corrigeret quæ de una operatione in Synodo Alexandrina definierat. Ad Sergium quoque Episcopum Constantinopolitanum literas fecit, ut deleretur Capitulum Synodi Alexandrini de una in Christo operatione. Neque his contentus, personaliter accessit Constantinopolim, ut efficaciùs cum eodem Sergio rem tractare posset, ut in Epistola Sergii datâ ad Honorium Papam modò recensendâ dicitur. Itaque Sergius videns se habere Sophronium contradictorem, curavit se, suosque, atque sententiam suam, suorumque defendere apud Romanum Pontificem, datis ad eum sequentibus literis, recitatis Act. XII. sextæ Synodi, sic se habentibus.

Exemplar Epistolæ Sergii Constantinopolitani ad Honorium Papam Romanum.

412 „ Intantùm Vobis Sanctissimis consonanter in omnibus, unanimitate spiritus constringimur, ut studeamus omnium „ consiliorum nostrorum & actionum vos sacratissimos habere Præsidentes; & nisi plurimùm locorum distantia sejungeret, hoc „ utique quotidiè gereremus vestræ honorandæ, unanimisque fraternitatis munito, „ muratoque nosmetipsos circumsepientes „ consultu: attamen, quoniam nobis etiam „ sermo, atque absque labore litera, quod studemus impartit, confestim ea, pro quibus „ hoc scribimus, enarramus.

413 „ Ante aliquod certum tempus, cùm „ adversùs Persas à Deo confirmatus Dominus noster & magnus Victor promovisset „ Exercitum, propter certamina à Deo sibi „ creditæ Christo amabilis Reipublicæ, & ad „ partes Armeniæ Provinciæ pervenisset, „ unus ex Principibus impiæ partis Severi „ execrabilis, nomine Paulus, in illis locis „ apparens, ad ejus pietatem accessit, sermonem pro sua errabunda hæresi proferens, & „ hoc profectò dumtaxat satisfaciendo; in „ quibus piissima ejus ac regalis magnanimitas

,, tas (cum cæteris enim donis Dei , etiam
,, divinorum dogmatum locupletari scientiâ
,, meruit) dùm redarguisset atque depom-
,, passet pravam ejus impietatem, profanis
,, ejus astutiis sanctæ nostræ Ecclesiæ, ut ve-
,, rus ejus propugnator recta atque immacu-
,, lata è diverso protulit dogmata , inter quę
,, & unius operationis Christi veri Dei nostri
,, mentionem fecit.

414 ,, Post aliquod verò tempus idem à
,, Deo confirmatus Imperator in Provinciam
,, Lazorum adveniens, recordatus est dispu-
,, tationis, quam, sicut diximus, fecerat
,, ad Paulum illum hæreticum in præsentia
,, Cyri sanctissimi , tunc quidèm ejusdem
,, Christo amabilis Lazorum Provinciæ Me-
,, tropolitanam Sedem tenentis, nunc autem
,, magnam Alexandriam regentis . Prædictus
,, igitur sanctissimus vir, his auditis, ejus Se-
,, renitati respondit, nescire subtiliter,utrùm
,, unam, an duas operationes Christi veri
,, Dei nostri adstruere necesse sit. Ergò per
,, jussionem ejus pietatis, per literas proprias
,, interrogavit nos prædictus sanctissimus vir,
,, utrùm unam operationem, an duas in Sal-
,, vatore nostro Christo necesse sit dicere ,
,, etsi quosdam noscamus Sanctorum ac Bea-
,, tissimorum Patrum , unam dicentes opera-
,, tionem.

415 ,, Undè nos, quæ nostræ erant scien-
,, tiæ , per nostra rescripta ei significavimus ,
,, dirigentes etiam sermonem acclamatorium
,, Mennę sanctissimi quondam Patriarchæ hu-
,, jus à Deo conservandæ Regiæ Urbis, por-
,, rectum ab eo hìc præsenti Vigilio sanctæ
,, memoriæ prædecessori Sanctitatis vestræ ,
,, habentem & diversa testimonia paterna de
,, una operatione , & una voluntate Salva-
,, toris nostri Christi veri Dei nostri . Nihil
,, tamen proprium penitùs in hujusmodi no-
,, stris rescriptis promulgavimus , sicut sup-
,, petit nosse vos sacratissimos , & unanimes
,, relegentes eorum , quæ missa sunt , exem-
,, plaria . Et silentium quidèm ex illo tem-
,, pore hujusmodi suscepit Capitulum .

416 ,, Quia igitur ante parvum tempus,
,, cooperante gratiâ Dei , *qui omnes homines*
,, *vult salvos fieri* , & *ad agnitionem veritatis*
,, *venire* , pio zelo fortissimi ac Invictissimi
,, magni Imperatoris excitatus Cyrus san-
,, ctissimus Alexandriæ magnæ Civitatis Pa-
,, triarcha & communis frater noster & Con-
,, sacerdos Dei amabiliter & modestè adhor-
,, tatus est eos , qui in magna Civitate Ale-
,, xandrina, Eutychetis , & Dioscori, Severi
,, quoque & Juliani Deo odibilium hæresi
,, languerent, ad Catholicam Ecclesiam ac-
,, cedere . Et post multas disputationes &
,, labores , quos cum nimia prudentia & sa-
,, luberrimâ dispensatione in hac causa im-
,, pendit, hoc, quod festinabat, per super-
,, nam gratiam ordinavit. Facta sunt inter
,, utrasque partes dogmatica quædam Capi-
,, tula , in quibus omnes , qui antea quidèm
,, in diversas portiones divisi fuerant , pro-
,, avosque sibi Dioscorum atque Severum
,, sceleratos hæreticos inscribebant , coadu-
,, nati sunt cum sanctissima & sola Catholica
,, Ecclesia, & unus grex Christi veri Dei no-
,, stri , omnis Christo amabilis Alexandriæ
,, populus factus est , & penè universa cum
,, eis Ægyptus & Thebais & Lybia & cæte-
,, ræ Ægyptiacæ dispositionis Regiones,quas
,, olim considerabant, ut diximus,in innume-
,, rabilem hæreseon multitudinem discissas ;
,, nunc autem beneplacito Dei, & studio prę-
,, dicti sanctissimi Alexādrinorum Antistitis,
,, unum labium facti sunt omnes,una vox, &
,, in unitate spiritus recta Ecclesiæ dogmata
,, confitentur . Ex his autem, quæ dicta sunt
,, atque stabilita , unum existit Capitulum
,, de una operatione Christi Magni Dei &
,, Salvatoris nostri .

417 ,, His ita provenientibus , Sophro-
,, nius venerabilis Monachus , qui (ut nunc
,, ex uno auditu didicimus)Hierosolymorum
,, Præsul est ordinatus (necdùm enim hacte-
,, nus ejus ex more Synodica suscepimus)
,, apud Alexandriam tunc temporis positus
,, cum præfato Sanctissimo Papa , quandò ,
,, sicut diximus, admirabilem illam circa eos,
,, qui dudùm hæretici fuerant , Dei benepla-
,, cito, unitatem componebat , atque cum
,, eo de eisdem Capitulis pertractabat , ad-
,, versatus est , & contradixit ad unius ope-
,, rationis Capitulum , duas omninò opera-
,, tiones Christi Dei nostri dignum, inquiens,
,, censeri : Prænominato autem Sanctissimo
,, Papa , præsertim testimonia ei quorundam
,, Sanctorum Patrum nostrorum proferente ,
,, dispersim in quibusdam opusculis suis unam
,, operationem asserentium , ad hæc quoque
,, & ex abundanti inquiente , quod multotiès
,, Sancti Patres nostri , ut lucrarentur pluri-
,, marum animarum salutem,dùm talia emer-
,, gerent Capitula , Deo gratis dispensatio-
,, nibus , ac placitis usi fuisse videntur , nihil
,, de subtilitate rectorum Ecclesiæ dogma-
,, tum exagitantes ; & dicente , quòd opor-
,, teat utique etiam in præsenti , dùm tanto-
,, rum millium populorum salus prę manibus
,, ponitur , nihil de hoc per contentionem
,, altercari ; idcircò quòd , sicut dictum est,
,, etiam à quibusdam sacris Patribus vox hu-
,, jusmodi dicta est , nihilque de hoc lædatur
,, rectæ fidei ratio , memoratus Deo amabi-
,, lis Sophronius talem dispensationem nul-
,, latenùs accepto tulit .

418 ,, Quia igitur pro hoc cum literis
,, ejusdem sanctissimi Comministri ad nos
,, conjunxit , de hoc quoque etiam apud nos
,, sermonem movendo insistens, ut de talibus
,, adimeretur Capitulis post factam unitio-
,, nem vox unius operationis, durum nos hoc
,, arbitrati sumus . Quomodò enim non esset
,, durum & valdè onerosum , quandò hoc re-
sol-

„ solvere, evertereque erat futurum omnem illam concordiam atque unitatem, quę benè fuerat affecta, tàm apud Alexandrinam magnam Civitatem, quàmque per universas sub eâ Provincias, quæ nullo tempore usquenunc acquieverant, nomen saltem simplex divini atque laudabilis Patris nostri Leonis, aut sancti & magni, atque universalis Chalcedonensis Concilii mentionem facere, nunc verò præclarâ & magnâ voce in divinis Missarum arcanis hoc prædicantes? . . . . .

419 „ Multis igitur à nobis de hoc motis sermonibus ad prænominatum venerabilem Sophronium, postremò adhortati eum sumus testimonia nobis proferre Sanctorum ac probabilium Patrum, illorum videlicet, quos omnes communiter Doctores confitemur, & quorum dogmata legem sanctæ Dei cognoscunt Ecclesiæ, duas nominatim, & ipsis verbis operationes in Christo dicendas tradentia; ille autem hoc facere minimè valuit.

420 „ Nos verò considerantes, incipientem ex hoc inter quosdam hic contentionem exardescere, & scientes, quòd semper ex hujusmodi decertationibus hæreseon dissensiones effectæ sunt, necessarium judicavimus, omne studium ponere ad sedandum atque amputandum talem superfluum verborum conflictum; & ad supradictum sanctissimum Alexandrię Patriarcham scripsimus, ut postquàm unitatem cum his, qui pridèm separabantur, Deo auxiliante, composuit, de cætero nullum permitteret unam aut duas proferre operationes in Christo Deo nostro, magis autem (sicut sancta & universalia tradiderunt Concilia) unum eundemque Filium unigenitum Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum operatum confiteri, tàm divina, quàmque humana, & omnem Deo decibilem & homine dignam operationem ex uno eodemque Incarnato Deo Verbo indivisè procedere, & ad unum eundemque redigi, eò quòd unius quidèm operationis vox, quamquàm à quibusdam Sanctis dicta est Pàtribus, tamen peregrina videatur, & perturbare aures quorundam suspicantium ad peremptionem hanc proferri inconfusè, atque secundùm subsistentiam unitarum in Christo Deo nostro duarum naturarum, quod non est unquam, nec fiat.

421 „ Similiter autem & duarum operationum dictio multos scandalizet, utpotè à nullo Sanctorum & probabilium Ecclesiæ Institutorum edita. Insuper & consequens ei sit prædicare duas voluntates, contrarietates circa invicem habentes, tanquàm Deo quidèm Verbo salutarem volente adimpleri Passionem, humanitate verò ejus obsistente ejus voluntati & resistente, & perinde duo contraria volentes introducantur, quod impium est. Impossibile quippe in uno eodemque subjacenti duas simul & erga hoc ipsum contrarias subsistere voluntates; nam salutaris Deum gerentium Patrum doctrina manifestè instruit, quòd nunquam intellectualiter animata Domini caro separatim, & ex appetitu proprio contrario nutui uniti, sibi secundùm subsistentiam Dei Verbi naturalem motum suum effecit, sed quando & qualem, & quantum ipse Deus Verbum volebat: & ut planiùs dicatur, quemadmodùm corpus nostrum regitur & ornatur, & disponitur ab intellectuali & rationali anima nostra, ita & in Domino nostro tota humana ejus conspersio ab ipsius Verbi Deitate semper in omnibus mota, Deimobilis erat, secundùm Nyssenum Gregorium, dicentem contra Eunomium ita: Secundùm quòd Deus Filius impassibilis utique est & immortalis. Si quà autem Passio de eo in Evangelio dicitur, per humanitatem profectò, quæ suscipiebat Passionem, hujusmodi operatus est, Operatur quippe verè Deitas per corpus, quod circa ipsam est, omnium salutem, ut sit carnis quidèm passio, Dei autem operatio.

422 „ Hanc igitur, ut dictum est, contentionem incipientem accendi videntes, necessarium judicavimus, attritas potiùs Sanctorum Patrum voces & synodicè definitas semper sequi, & neque quæ rarò à quibusdam Patribus dicta sunt, & non circa hæc intentionem habentibus, quasi planam & inambiguam de eis doctrinam exponerent, ad regulam & legem per omnia dogmaticam reducere, quale est & quod de una operatione ab eis dictum est; neque iterùm quæ nullatenùs dicta sunt à probabilibus Patribus, nunc verò à quibusdam proferentur, duas, inquam, operationes, tanquàm dogma Ecclesiasticum proferre.

423 „ Et ad ultimum stetit ac placuit, quatenùs prædictus Sophronius venerabilis nullum sermonem de cætero de una, sive duabus operationibus movere debeat, sed ei sufficiat præfata cantaque ac trita Sanctorum Patrum recta traditio atque doctrina. His itaque contentus sæpènominatus venerabilis Vir & hæc custodire certificans, petivit nos etiam per Epistolam de his ei præbere responsum, quatenùs hujusmodi Epistolam, ut ait, ostendat his, qui forsitan interrogare eum de prædicta quæstione voluerint, quod & alacriter egimus; & ille quidèm in his hinc enavigavit.

424 „ Nuper autem piissimus & à Deo coronatus Dominus noster apud Edessenam demorans Civitatem, pios ad nos apices fecit, præcipientes, ut paterna illa testimonia deflorarremus, quæ continentur in

„ libro dogmatico, ficut dictum eft, facto à fanctæ memoriæ Menna ad Sanctiffimum Vigilium de unà operatione & una voluntate; & hæc à Deo inftructæ ejus Serenitati dirigere deberemus, quod & ad effectum perduximus. Nos autem quæ dudum mota funt, memoriâ retinentes, & tumultum, qui ex ejufmodi motione cœpit, fcientes, fuggeffimus ejus piiffimæ Serenitati per mediocrem noftram fuggeftionem; & fcripta ad Excellentiffimum Sacellarium Imperialem confequenter hujus Capituli omnem fubtilitatem, horumque, quæ à nobis de hoc ventilata funt; & quòd non oporteat de hujufmodi inquifitione perfcrutari, fed permanere in attrita Patrum doctrina, quam omnes confonanter confitentur de hujufmodi quæftione, & confiteri unigenitum Filium Dei, qui veraciter Deus fimul & homo eft; eundem operari divina & humana, & ex eo uno eodemque incarnato Deo Verbo, ficut jam fumus effati, infeparabiliter atque indivisè omnem divinam atque humanam operationem procedere. Hoc namq; Leo Dei portitor inftruit, manifeftè p ibens: Agit enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium habet. In quibus refcriptum piæ juffionis ab ejus manfuetiffima fufcepimus fortitudine, quæ à Deo confervandam ejus Serenitatem condecent, continentem.

425 „ His igitur omnibus principio ita provenientibus, rationabile fimul & neceffarium judicavimus de his, quæ partim memorata funt, cognitionem dare veftræ fraternæ atque unanimi Beatitudini per exemplaria, quæ à nobis directa funt, & adhortamur vos Sacratiffimi hæc omnia legere, & Deo placitam ac pleniffimam charitatem, quæ in vobis eft, nunc quoque fequentes, fi quid ampliùs minùfve inveneritis, hoc per datam vobis à Deo gratiam adimplere, atque per fanctas fyllabas veftras unà cum veftra optabili fofpitate, quæque fuper his vobis fuerint placita, fignificare. *Hactenus Sergius ad Honorium Papam.*

426 Aftutè fanè & confuetâ calliditate hæreticorum talia fcripfit Sergius, quoniam nè deprehenderetur hæreticus, nihil exprefsè pofuit, quod adverfaretur facrofanctæ Chalcedonenfi Synodo de duabus naturis in Chrifto indivifis & inconfufis, quas adeffe in Chrifto contra Eutychetis hærefim profeffus eft Sergius, & fe recipere atque etiam defendere Sancti Leonis Epiftolam conteftatur. Dùm porrò agit de duabus operationibus & voluntatibus in Chrifto, abftinendum dicit ab ejufmodi locutione, nè, propter aliquorum infirmitatem, videantur duas in Chrifto contrarias inter fe voluntates afferi: ab una quoque operatione & voluntate afferenda pariter abftinendum exiftimat, propter aliorum fcandalum, nè fcilicet ab ejufmodi locutione inferatur, unam effe in Chrifto naturam. Et ad extremum, ut reverà Catholicus credatur, fe fubjicit Romani Pontificis cenfuræ, per illa verba: *Si quid ampliùs minùfve inveneritis, hoc per datam vobis à Deo gratiam adimplere, atque per fanctas fyllabas veftras unà cum veftra optabili fofpitate, quæque fuper his vobis fuerint placita, fignificare.* Sic fubdolè omnia Sergius; quoniam in Epiftola refponfiva datâ ad Cyrum, qua, ut præfati fumus, eum in fuam traxit fententiam, apertiùs loquitur, in ea namque, ut habetur eâdem Actione XII. fextæ Synodi, fic fcribit.

427 „ Apparuit quidem nobis ftatim & à primo experimento vehementia, & fedulitas fenfus Deo amabilitatis veftræ, nunc autem multò ampliùs per hæc, quæ fcripfit, folertiam ejus atque diligentiam addidicimus. Infinuans quippe relegiffe divinam juffionem fortiffimi & à Deo confervandi noftri Imperatoris ad Archadium reverendum Præfulem Cypri contra Paulum Priorem maligni cœtus Acephalorum, & inveniffe prædictam piam juffionem, prohibentem duas in Chrifto Deo noftro dicere operationes: interrogavit nos per notionem fuam, utrùm oporteat duas prædicare operationes, an unam dicere in Domino operationem. Undè nos fimplici & compendiofo fermone utimur, & quæ noftræ funt fcientiæ, perhibemus.

428 „ Afferimus igitur, quòd in fanctis quidem magnis & univerfalibus Conciliis nulla de hoc mentio facta eft, nec invenire eft de hujufmodi quæftione diffinitionem quamlibet effe prolatam à quodam orthodoxorum Conciliorum. Nonnullos verò probabilium Patrum fcimus, & præcipuè fanctiffimum Cyrillum Alexandriæ Archiepifcopum in quibufdam fcriptis fuis, unam vivificam operationem Chrifti veri Dei noftri dicentem. Sed & Mennas fanctæ memoriæ, quondam Archiepifcopus à Deo confervandæ hujus Regiæ Urbis, fermonem compofuit acclamatum ad Vigilium quondam Sanctiffimum Papam antiquæ Romæ, in quo & ipfe fimili modo unam voluntatem & unam Magni Dei & Salvatoris noftri Jefu Chrifti operationem adftruxit. Et ut prudentiffima veftra diligentia relegens vigorem, quæ in eo continetur, agnofcat, neceffariò præfatum fermonem tranfcribi fecimus, fubnectentes teftimonia diverfa ad ftabiliendam propofitam intentionem, & hunc unà cum noftris literis ad eam deftinare præcepimus.

429 „ Quoniam igitur afferuit veftra Reverentia, Leonem Sanctiffimum Papam Romanum in eo, quod dicit: *Operatur enim utraque forma cum alterius communione*, duas operationes in Chrifto vero Deo no-

„ nostro tradere atque prædicare, oportet
„ scire, quòd multis ex impio schismate ma-
„ ledicti Severi adversùm pietatis dogmata
„ decertantibus, & adversùm prædicti egre-
„ gii Patris Epistolam latrantibus, quæ com-
„ mune reverà rectæ fidei fundamentum exi-
„ stit, diversi probabilium Catholicæ Eccle-
„ siæ Doctorum ad justam & veram advo-
„ cationem prædictæ Epistolæ assurrexerunt,
„ & nullum horum scimus dixisse, quòd in
„ præsenti libro duas operationes Leo san-
„ ctissimus asseruisset; sed ut non omnes hos
„ ad medium deducentes, literas extendamus,
„ unius eorum, qui plurimam ob doctrinam
„ veracium dogmatum ab omnibus laudem
„ adeptus est, Eulogii, dico, venerabilis me-
„ moriæ quondam Alexandrinorum Pastoris,
„ librum, qui integrum pro præfata scripsit
„ Epistola, testimonium ad præsentem per-
„ tinens textum, superiùs memorato sermo-
„ ni subnecti post paterna testimonia se-
„ cimus.

430 „ Neque ergò eos, quos scimus piè
„ pro superiùs dicta Epistola propugnasse,
„ neque alium quemquam à Deo inspirabi-
„ lium Ecclesiæ Institutorum usque hodie
„ duas operationes in Christo Deo nostro re-
„ perimus adstruxisse. Si quis verò de soler-
„ tioribus ostendere valuerit, quemquam
„ probabilium Patrum nostrorum, quorum
„ dogmata Catholicæ adstruunt Ecclesiæ,
„ duas operationes in Christo dicere tradi-
„ disse, opportunum est per omnia sequi.
„ Omninò enim necesse est, non solùm se-
„ cundùm sensum sequi Sanctorum Patrum
„ dogmata, & eisdem vocibus uti cum illis,
„ nihilque penitùs innovare. Quæ igitur
„ novimus propositi Capituli gratiâ, hæc
„ sunt. Suscipiens autem Deo amabilitas ve-
„ stra, & sequentur ea, quæ à nobis missa
„ sunt, relegens quæ sunt ædificationis qui-
„ dèm in ejusmodi sermonibus, atque opu-
„ sculis ipsis, scientiarum Deo & Patribus
„ adscribat, gratis autem pro nostra exoret
„ humilitate, & horum rescripta veloci-
„ ter ad nos dirigat. *Hactenus ad Cyrum*
„ *Sergius*.

431 Sed antequàm ulteriùs progrediamur, altiùs repetenda sunt hujus hæresis primordia. Etenim sub Justiniano Principe Anno Domini DLXIII. Joannis Papæ IV. Pontificatus Anno IV. & ejusdem Imperii Justiniani Anno XXXVII. Post Consulatum Basili XX. currente Indictione XI. exorta est corrupticulorum & incorrupticulorum, sive corruptiblium & incorruptibilium hæresis, à Severo ex una parte Pseudoepiscopo Antiocheno, & à Juliano ex altera pariter Pseudoepiscopo Halicarnasseo, ambobus ex Eutychiana hæresi prodeuntibus; Theodosius tunc temporis Episcopus Alexandrinus, à quo Theodosiani dicti sunt, sectâ Eutychianus fautor corrupticulorum è propria Sede pulsus fuit, incorrupticulis prævalentibus, quorum erat tunc Gajanus Antesignanus inthronizatus in Ecclesia Alexandrina loco Theodosii, ut scribit Liberatus in Breviario cap. 20. & asserit Leontius in lib. de Sectis cap. 5. & 10. Corrupticulæ verò, sive Severiani Eutychiani hæretici affirmabant, Christum habuisse carnem corruptibilem & passionibus necessitate obnoxiam, ut nequaquam se ab his liberum reddere potuerit. Incorrupticulæ verò, qui & Aphthardocitæ dicti sunt, pariter Eutychiani, docebant è contrario, Christi carnem suâ naturâ incorruptibilem & passionum expertem fuisse; tamen quando volebat, eam passionibus subjicere potuisse. Inter quas sententias sibi invicem contradicentes in medium positus Justinianus, inconsultâ Apostolicâ Sede, inconsultisque Episcopis, ut arbiter propriâ sæculari auctoritate pro Incorruptibilibus definitivam sentētiam pronunciavit, proposito edicto, quo omnes eandem sententiam tenere cogerentur, exilio mulctato Eutychio Episcopo Constantinopolitano ei contradicente, aliisque Episcopis eadem de causa in exilium relegatis, ut scribit Evagrius lib. 4. cap. 38. & referunt alii Scriptores Græci. Undè factum est, ut cùm paulò post Justinianus ex hac vita migrasset, fama percurreret hæreticum objisse, quamvis non desint, qui referant ante obitum pœnituisse, atque Eutychium ab exilio revocasse, ut videre est apud eos, qui hujus Principis gesta recensent.

432 Utramque certè sententiam, sive Corrupticulorum, sive Incorrupticulorum hæreticam esse citra est controversiam, quoniam Catholica Fides docet, Christi corpus naturâ suâ esse passionibus obnoxium, quemadmodùm cæterorum hominum corpora; non enim Dei Verbum naturam humanam diversè à nostra cæterisque hominibus naturæ aut conditionis assumpsit; undè quemadmodùm nostra omniumque hominum natura passionibus est obnoxia, sic & fuit Christi Domini humana natura; undè in hoc hæretici erant Incorrupticulæ, docentes naturam humanam Christi Domini ex sui natura incorruptibilem ac proinde non obnoxiam passionibus. Sed quoniam eadem Catholica Fides docet, ejusmodi Christi naturam ex sua natura passionibus obnoxiam, non tali necessitate obnoxiam, ut si Christus noluisset, adhùc coacta fuisset ex necessitate pati. Altera quoque sententia Corrupticulorum hæretica fuit; etenim, *oblatus est*, *quia ipse voluit*, si enim noluisset, passionem minimè substinuisset. Ex hæretica porrò Eutychianorum Incorrupticulorum sententia, à Justiniano suo edicto confirmata, exorti sunt Monothelitæ, unam voluntatem in Christo affirmantes, & hanc divinam, ratione cujus poterat Christus corpus suum, aliundè ex natura impassibile, passionibus subjici, ad quod minimè sufficis-

set

set humana voluntas, si aliter voluisset, ut prælibati hæretici inserebant. Et quoniam plausibilis videbatur opinio istorum à Principe roborata, ideò propagata semper fuit usque ad Heraclii tempora, licèt tacito nomine Incorruptibilis, vel Corruptibilis. His itaque ad eruditionem dumtaxat recensitis, ut Historiam nostram præsentem prosequamur, videndum erit quid ad Sergium, post relectas illius literas, respondit Honorius Papa. Extant ejusmodi literæ eàdem Actione XIII. ejusdem sextæ Synodi, quæ ita se habent, videlicet.

433 „ Scripta fraternitatis vestræ suscepimus, per quæ contentiones quasdam, & novas vocum quæstiones cognovimus introductas per Sophronium quendam, tunc Monachum, nunc verò ex auditu Episcopum Hierosolymitanæ Urbis constitutum adversùs fratrem nostrum Cyrum Alexandriæ Antistitem, unam operationem Domini nostri Jesu Christi conversis ex hæresi prædicantem. Qui denique ad vestram fraternitatem Sophronius veniens, quærelam hujusmodi deponens, multiformiter eruditus, petiit de his, quæ à vobis fuerat instructus, paginalibus sibi syllabis reserari: quarum literarum ad eundem Sophronium directarum suscipientes exemplar, & intuentes satis providè circumspectèque fraternitatem vestram scripsisse, laudamus novitatem vocabuli auferentem, quod posset scandalum simplicibus generare.

434 „ Nos enim in quo percepimus, oportet ambulare. Enimverò, duce Deo, perveniemus usq; ad mensuram rectæ fidei, quam Apostoli veritatis Scripturarum sanctarum funiculo extenderunt, confitentes Dominum Jesum Christum mediatorem Dei & hominum operatum divina, mediâ humanitate Verbo Dei hypostaticè unitâ, eundemque operatum humana ineffabiliter atque singulariter assumptâ carne, discretè, inconfusè atque inconvertibiliter plenâ Divinitate; & qui coruscavit in carne plena divinis miraculis, ipse est, & carneus effectus plenè Deus & homo: passiones & opprobria patitur unus mediator Dei & hominum in utrisque naturis, Verbum caro factum, & habitavit in nobis; ipse Filius hominis de Cœlo descendens, unus atque idem, sicut scriptum est, crucifixus Dominus Majestatis, dùm constet, Divinitatem nullas posse perpetì humanas passiones; & non de Cœlo, sed de Sanctà est assumpta caro Dei Genitrice; (nam per se veritas in Evangelio ita inquit: *Nullus ascendit in Cœlum, nisi qui de Cœlo descendit Filius hominis, qui est in Cœlo*) profectò nos instruens, quòd Divinitati unita est caro passibilis ineffabiliter atque singulariter, ut discretè atque inconfusè, sic indivisè videretur conjungi.

435 „ Ut nimirum stupendâ mente, mirabiliter manentibus utrarumque naturarum differentiis, cognoscatur uniri. Cui Apostolus, concinens ad Corinthios, ait; *Sapientiam loquimur inter perfectos, sapientiam verò non hujus seculi, neque Principum hujus sæculi, qui destruuntur, sed loquimur Dei sapientiam in mysterio absconditam, quam prædestinavit Deus ante sæcula in gloriam nostram, quam nemo Principum hujus sæculi cognovit. Si enim cognovissent, nunquam Dominum Majestatis crucifixissent.* Dùm profectò Divinitas nec crucingi potuit, nec passiones humanas experiri vel perpeti, sed propter ineffabilem conjunctionem humanæ Divinæque naturæ, idcircò ubique Deus dicitur pati, & humanitas ex Cœlo cum Divinitate descendisse. Undè & unam voluntatem fatemur Domini nostri Jesu Christi, quia profectò à Divinitate assumpta est nostra natura, non culpa; illa profectò, quæ ante peccatum creata est, non quæ post prævaricationem vitiata. Christus enim Dominus, in similitudinem carnis peccati veniens, peccatum Mundi abstulit, & de plenitudine ejus omnes accepimus; & formam servi suscipiens, habitu inventus est ut homo, quia sine peccato conceptus de Spiritu Sancto, etiam absque peccato est partus de Sanctà & Immaculata Virgine Dei Genitrice, nullum experiens contagium vitiatæ naturæ.

436 „ Carnis enim vocabulum, duobus modis sacris eloquiis, boni malique cognovimus nominari, sicut scriptum est: *Non permanebit spiritus meus in hominibus istis, quia caro sunt.* Et Apostolus: *Caro & sanguis Regnum Dei non possidebunt.* Et rursùm: *Mente servio legi Dei, carne autem legi peccati. Et video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captivum me trahentem in legem peccati, quæ est in membris meis.* Et alia multa hujusmodi in malo absolutè solent intelligi vel vocari. In bono autem ita, Isaia Propheta dicente: *Veniet omnis caro in Hierusalem, & adorabunt in conspectu meo.* Et Job: *In carne mea videbo Deum.* Et aliàs: *Videbit omnis caro salutare Dei.* Et alia diversa. Non est itaque assumpta, sicut præfati sumus, à Salvatore vitiata natura, quæ repugnaret legi mentis ejus, sed venit *quærere & salvare quod perierat*, idest, vitiatam humani generis naturam. Nam lex alia in membris, aut voluntas diversa non fuit, vel contraria Salvatori, quia super legem natus est humanæ conditionis. Et si quidem scriptum est: *Non veni facere voluntatem meam, sed ejus, qui misit me Patris.* Et: *Non quod ego volo, sed quod tu vis, Pater:* Et alia hujusmodi; non sunt hæc diversæ voluntatis, sed dispensationis huma-

ma-

„ manitatis assumptæ. Ista enim propter nos „ dicta sunt, quibus dedit exemplum, ut sequamur vestigia ejus, pius magister discipulos imbuens, ut non suam unusquisque nostrùm, sed potiùs Domini in omnibus præferat voluntatem.

437 „ Viâ igitur regiâ incedentes, & „ dextrorsum vel sinistrorsum venatorum laqueos circumpositos evitantes, ne ad lapidem pedem nostrum offendamus, Idumæis, „ idest, terrenis, atque hæreticis propria relinquentes, nec vestigio quidem pedis fensus nostri terram, idest, pravam eorum doctrinam omnimodo atterentes, ut ad id, „ quò tendimus, hoc est, ad fines patrios pervenire possimus, Ducum nostrorum semitâ „ gradientes, & si fortè quidam balbutientes, ut ita dicam, nisi sunt, proferentes exponere, formantes se in speciem Nutritorum, ut possent mentes imbuere auditorum, „ non oportet ad dogmata hæc Ecclesiastica „ retorquere: quæ neque Synodales apices super hæc examinantes, neque auctoritates „ Canonicæ visæ sunt explanasse, ut unam, „ vel duas energias aliquis præsumat Christi „ Dei prædicare, quas neque Evangelicæ, vel „ Apostolicæ literæ, neque Synodalis examinatio super his habita, visæ sunt terminasse, „ nisi fortassis, sicut præfati sumus, quidam „ aliqua balbutiendo docuerunt, condescendentes ad informandas mentes, atque intelligentias parvulorum, quæ ad Ecclesiastica „ dogmata trahi non debent, quæ unusquisque in sensu suo abundans videtur secundùm „ propriam sententiam explicare. Nam quia „ Dominus Jesus Christus, Filius ac Verbum „ Dei, per quem facta sunt omnia, ipse sit unus „ & idem operator Divinitatis, atque humanitatis, plenæ sunt sacræ literæ luculentiùs „ demonstrantes.

438 „ Utrùm autem propter opera Divinitatis, & humanitatis, una, an geminæ „ operationes debeant derivatæ dici vel intelligi, ad nos ista pertinere non debent, relinquentes ea grammaticis, qui solent parvulis, exquisita derivando nomina venditare. Nos enim non secundùm unam operationem vel duas Dominum Jesum Christum, „ ejusque Sanctum Spiritum, sacris literis „ percipimus, sed multiformiter cognovimus „ operatum; scriptum est enim: *Si quis Spiritum Christi non habet, hic ejus non est*; Et „ alibi: *Nemo potest dicere Dominus Jesus, „ nisi in Spiritu Sancto. Divisiones verò gratiarum sunt, idem autem Spiritus, & divisiones ministrantium sunt, idem autem Dominus. Et divisiones operationum sunt, idem verò Deus, qui operatur omnia in omnibus*. „ Si enim divisiones operationum sunt multæ, „ & has omnes Deus in membris omnibus „ pleni corporis operatur, quantò magis capiti nostro Christo Domino hæc possunt „ plenissimè coaptari? Ut Caput & Corpus „ unum sit perfectum, ut profectò occurrat, „ Sicut scriptum est, *in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi*. Si enim „ in aliis, idest in membris suis, Spiritus „ Christi multiformiter operatur, in quo vivunt, moventur, & sunt: quantò magis per „ semetipsum mediatorem Dei, & hominum, „ plenè ac perfectè, multisque modis, & ineffabilibus confiteri nos communione utriusq; „ naturæ condecet operatum?

439 „ Et nos quidem secundùm sanctiones Divinorum eloquiorum oportet sapere, „ vel spirare; illa videlicet refutantes, quæ „ quidem novæ voces noscuntur Sanctis Dei „ Ecclesiis scandala generare, ne parvuli aut „ duarum operationum vocabulo offensi, sectantes Nestorianos nos vesana sapere arbitrentur: aut certè si rursus unam operationem Domini nostri Jesu Christi fatendam „ esse censuerimus, stultam Eutychianistarum „ attonitis auribus dementiam fateri putemur, præcaventes, ne quorum inania arma „ combusta sunt, eorum Cineres redivivos „ ignes flammivomarum denuò renovent quæstionum, simpliciter atque veraciter confitentes Dominum Jesum Christum unum „ operatorem Divinæ, atque humanæ naturæ electiùs arbitrantes, ut vani naturarum „ ponderatores, otiosè negotiantes, & turgidi adversùs nos insonent vocibus ranarum „ philosophi, quàm ut simplices, & humilea „ spiritu populi Christiani possint remanere „ jejuni.

440 „ Nullus enim decipiet per philosophiam, & inanem fallaciam discipulos piscatorum, eorum doctrinam sequentes; „ omnia enim argumenta scopulosa disputationis callidæ, atque fluctivaga intra eorum „ retia sunt collisa. Hæc nobiscum fraternitas „ vestra prædicet, sicut & nos ea vobiscum „ unanimiter prædicamus, hortantes vos, ut „ unius vel geminæ novæ vocis inductum operationis vocabulum aufugientes, unum nobiscum Dominum Jesum Christum Filium „ Dei vivi, Deum verissimum, in duabus naturis operatum Divinitùs, atque humanitùs, fide orthodoxa, & unitate Catholica „ prædicetis. *Subscriptio*. Deus te incolumem custodiat dilectissime, atque sanctissime frater. *Hactenus Honorii epistola ad Sergium*.

441 Hæc itaque epistola multorum fuit petra scandali & lapis offensionis, condemnantium Honorium Papam velut hæreticum Monothelitam, quasi in ea epistola cum Sergio, & Cyro unam voluntatem, unamque operationem tantùm in Christo Domino nostro esse pronunciasset, id quod non sine recto examine prætereundum est: quoniam cum Honorius scribat: *Unde & unam voluntatem fatemur Domini nostri Jesu Christi*. Et item. *Nos enim non unam operationem, vel duas Dominum Jesum Christum ejusque Sanctum Spiritum*, *sacris literis*

teris percepimus. Et in fine. *Hæc nobiscum fraternitas vestra prædicet, sicut & ea nos vobiscum unanimiter prædicamus, hortantes vos, ut unius vel geminæ novæ vocis inductum operationis vocabulum aufugientes*. Quæ quidem verba innuere videntur de mente Honorii unam tantùm fuisse voluntatem in Christo, nec dici debere in eo duas fuisse operationes, sicut placuerat Sergio, & definiverat Cyrus Monthelitarum hæresis promulgatores.

442 Verùm spectato instituto Honorii in ea conscribenda epistola, & omnibus libratis rectèque perpensis, alienum certè ab hujus hæresis labe Honorium reperiemus, rectamque fidem professum, si sensus & intellectus verborum legitimus ac genuinus Pontificis percipiatur. Etenim unam voluntatem in Christo & ipse profitetur respondens Sergio, eo in sensu, quo idem Sergius duas voluntates in Christo non esse adstruendas fatetur, hoc est duas contrarias voluntates: Scribit enim Sergius in sua epistola: *Insuper & consequens ei fit prædicare duas voluntates, contrarietates circa invicem habentes, tanquam Deo quidem Verbo salutarem volente adimpleri passionem, humanitate verò ejus obsistente ejus voluntati, & resistente, & perinde duo contraria volentes introducantur; quod impium est. Impossibile quippè est in uno eodemque subjacenti duas simul, & erga hoc ipsum contrarias subsistere voluntates*. Hoc idem ergo fatetur Honorius respondens Sergio, nimirùm unam esse in Christo voluntatem ad excludendas duas contrarias voluntates, proindè probat non vitiatam Carnem Dei Verbum assumpsisse se, habentem in se aliam legem repugnantem legi mentis. *Undè*, ait, *& unam voluntatem fatemur Domini nostri Jesu Christi, quia profectò à Divinitate assumpta est nostra natura, non culpa*. Et infrà. *Non est itaque assumpta, sicut præfati sumus, à Salvatore vitiata natura, quæ repugnaret legi mentis ejus*. Et paucis interjectis. *Nam lex alia in membris, aut voluntas diversa non fuit, vel contraria Salvatori: Quia super legem natus est humanæ conditionis*. Undè palàm fit, duas tantùm contrarias sibi invicem voluntates in Christo rejecisse Honorium, non tamen denegasse duas voluntates concordes, humanam scilicèt, naturam comitantem humanam, atque & Divinam Verbi Dei sequentem naturam: quas duas voluntates sic concordes inesse Christo, ex iis quæ subjungit, demonstrat, dum ait: *Et si quidem scriptum est, non veni facere voluntatem meam, sed ejus qui misit me Patris. Et: non quod ego volo, sed quod tu vis Pater*. Quibus testimoniis probat in Christo fuisse humanam voluntatem in omnibus Divinæ voluntati concordem: proindè subjungit: Non sunt hæ diversæ voluntatis, idest contrariæ voluntatis, *Sed dispensationis humanitatis assumptæ*, habentis scilicèt voluntatem Divinæ voluntati conformem propter perfectionem naturæ assumptæ non vitiatæ, & unionem illius cum Verbo Divino. In eo ergo, quòd dixerat unam voluntatem in Christo in sensu antefato, & explicato, non est undè accusari possit de errore Monothelitarum, qui ut exitus probavit posteà, unam tantùm substantialem in Christo voluntatem, & hanc divinam adstruebant, id quod Sergius in prærecensita epistola ad Honorium tacuit, nec aperuit, solumque, ut silentium Sophronio contradicenti indiceretur, fassus est controversiam esse de duabus voluntatibus in Christo inter sese contrariis, prout præfati sumus, & verba ejus demonstrant.

443 Ad illud verò de una, vel duabus operationibus, abstinendum ab ejusmodi locutione proposuerat Sergius, propter periculum subversionis aliquorum: ait enim: *eo quòd unius operationis vox, quamquam à quibusdam Sanctis dicta est Patribus, tamen peregrina videatur, & perturbare aures quorumdam suspicantium ad peremptionem hanc proferre inconfusè, atque secundum subsistentiam unitatum in Christo Deo nostro duarum naturarum, quod non est unquam, nec fiat. Similitèr autem, & duarum operationum dictio multos scandalizet, utpotè à nullo Sanctorum, & probabilium Ecclesiæ Institutorum edita*. Itaque Honorius huic articulo respondens, non negavit in Christo duas operationes, nec asseruit unam, abstinendum pro tùnc existimavit & ipse ab ejusmodi utendis vocabulis, ne propter infirmum aliquorum intellectum unam dicendo, Eutychianam hæresim ab inferis revocarent, & unam naturam, sicut & unam operationem in Christo dicerent: vel si duæ dicerentur, in sententiam jam proscriptam abirent Nestorii de duabus in Christo personis distinctis. Nam ait Honorius. *Illa videlicèt refutantes, quæ quidem novæ voces noscuntur Sanctis Dei Ecclesiis scandala generare, ne parvuli aut duarum operationum vocabulo offensi, sectantes Nestorianos nos vesana sapere arbitrentur: aut certè, si rursus unam operationem Domini nostri Jesu Christi fatendam esse censuerimus, stultam Eutychianistarum attonitis auribus dementiam fateri putemur, præcaventes nè quorum inania arma combusta sunt, eorum cineres redivivos ignes flammivomarum denuò renovet quæstionum*. Itaque ex novitate vocum unius, vel duarum operationum in Christo Domino, quę poterant scandalum ingerere ex malo illarum intellectu, & quoniam nondum hac de re in Sacris Conciliis aliquid expressè definitum fuerat, nec apud Sanctos Patres apertè quicquam scriptum reperiebatur, consultiùs censuit Honorius ab hujusmodi vocibus tùnc abstinendum, quàm aliquid decernendum.

444 Et hoc fortiùs, quoniam controversia videbatur potiùs de denominatione, quàm de realitate operationum, an scilicèt operationes Christi Domini, quæ ab uno supposito in duabus naturis procedebant, duæ à dualitate naturarum, an una ab unitate suppositi rectè dici

dici deberent, quoniam cum actiones sint suppositorum secundùm Philosophos, & unum in Christo sit suppositum, videbatur potuisse salvâ fide, asseri in Christo unam operationem, propter suppositi unitatem: aliundè propter dualitatem naturarum, aliis videbatur esse duas dicendas operationes: Undè potiùs de nomine tunc videbatur quæstio quam de re. Id quod perbellè observavit Honorius, dum in sua epistola scribit: *Utrum autem propter opera Divinitatis, & humanitatis, an geminæ operationes debeant derivatæ dici, vel intelligi, ad nos ista pertinere non debent, relinquentes ea Grammaticis, qui solent parvulis exquisita derivando nomina venditare.* Quibus verbis confitetur Honorius alia esse opera Divinitatis, alia humanitatis in Christo, an postea derivatè dici debeant duæ propter dualitatem naturarum, an una propter unitatem suppositi, Grammaticis considerandа relinquit: quoniam ad dogma fidei solùm pertinet asseri alia in Christo fuisse Divinitatis opera, alia humanitatis: Quantùm postea ad denominationem propter derivationem, quæstionem de nomine censuit, proindè à Grammaticis definiendam, minimè à Theologis. Et in fine ait: *Simpliciter atque veraciter confitentes Dominum Jesum Christum unum operatorem, Divinæ atque humanæ naturæ, eligiùs arbitrantes, ut vani naturarum ponderatores, ociosè negociantes & turgidi adversùs nos insonent vocibus ranarum Philosophi, quàm ut simplices & humiles spiritu populi Christiani possint remanere jejuni.* Per quæ verba alludit ad Philosophos, qui subtilia perscrutantes, de denominationibus, undè desumantur, plura proferunt. Non est ergo eâ in epistola unde de errore, vel minimo in causa fidei reprehendi possit Honorius.

445 Sed redeundo ad historiam, his peractis inter Sergium & Honorium, tenuit silentium Sophronius, quemadmodum in sua epistola Sergius contestatur. Atqui non ità paruit Cyrus Episcopus Alexandrinus, qui unam operationem in Christo asserendam præcipiebat, qua de re offensus Sophronius, missâ ad Honorium legatione rogavit, ut petulanti Cyri linguæ talia docentis frænum imponeret: Cujus legationis mentio fit in Concilio Lateranensi sub Martino I. Secretar. II. ubi Stephanus Episcopus Hierosolymitanus dixit.

446 „ *Benedictus Deus & Pater Domini* „ *nostri Jesu Christi, Pater miserationum, &* „ *Deus totius consolationis, qui consolatus est* „ *nos*, per Sacratissimum in idipsum & Sacerdotalem Couvêtum sanctitatis vestræ in omni tribulatione nostra, quæ facta est nobis propter Sanctam Catholicam ejus Ecclesiam, ab adversantibus verbo fidei: Hanc etenim, Beatissime, in pace & tranquillitate consistentem veluti fluctus immanes irruentes per suam hæresim turbaverunt, priùs quidem Theodorus Pharanitanæ Ecclesiæ quondam Episcopus; Postmodum autem Cyrus Alexandrinus Antistes, item Sergius Constantinopolitanus, nec non successores ejus Pyrrhus, & Paulus. Hi namque Apollinaris & Severi dogmata hæreticorum renovari ausi sunt, per hoc, quod prædicaverunt, unam voluntatem & operationem Divinitatis & humanitatis Christi dogmatizare, quorum scripta testantur contra omnem præseminata orbem terrarum, ad deceptionem simplicium: qui induerunt non solùm exponere audacter & conscribere, sed & divulgare contra paternas, & Synodalia Ecclesiæ institutiones in aperto nisi sunt, & tàm per capitulorum seriem super ambone cum anathematis vinculo, qui sic non saperet, & secundùm sensum eorum recitatam, quàmque per sententias & subscriptiones ac gestorum monimenta.

447 „ Ac per hoc universam Catholicam Ecclesiam in his conturbantibus memoratis viris, juxta quod Beatus Hieremias inquit: *Confusi sumus, quia audivimus improperium: dereliquimus in confusione vultum nostrum, quia intraverunt alienigenæ in Sanctuarium nostrum*: & propterea aliquandò quidem aquam capiti, & oculis fontes lacrymarum exquirebamus, ubique omnes fideles hujusmodi miseram calamitatem plorantes: aliquandò autem pennas Columbæ secundùm Beatum David, & volemus, & annuntiemus hæc omnia omnium propositæ; Sed dico autem summæ vestræ & principali ad medicinale consultum emersi vulneris: quippè quoniam hoc protestativè olim & ab antiquitus facere per Apostolicam sivè Canonicam consuevit auctoritatem: dum aperta lucubratione, non solùm claves regni Cœlorum creditæ sunt ei, atque ipse tantummodò ad aperiendum eas fidelibus quidem dignè, minimè autem Evangelio credentibus justa claudere magnus secundùm veritatem, & princeps Apostolorum meruit Petrus; Sed etiam & pascere primus jussus est oves Catholicæ Ecclesiæ, cum Dominus dicit: *Petre amas me? Pasce oves meas*: Et iterum ipse præcipuè ac specialiter firmam præ omnibus habens in Dominum Deum nostrum & immutabilem fidem: convertere aliquandò & confirmare exagitatos consortes suos, & spiritales meruit fratres, utpotè dispensativè super omnes ab ipso, qui propter nos Incarnatus est Deus, potestatem accipiens & Sacerdotalem auctoritatem.

448 „ Quod utique sciens Beatæ memoriæ Sophronius quondam Patriarcha Sanctæ Christi Dei nostri Civitatis, sub cujus Diœcesi fungebar Sacerdotale officium, non acquiescens omninò carni & sanguini, sed sola quæ Christi sunt juxta sanctitatem vestram excogitans, studuit meam humilitatem sine mora pro hujusmodi tantummodò

„ capitulo cum sua suggestione ad hanc Aposto„ licam magnamque dirigere Sedem, in scripto, „ atque sine scripto, per me supplicem vestrum „ omnium prædictorum virorum adaperiens no„ vitatem, quam videlicet contra orthodoxam „ fidem memorati viri exponere ausi sunt.

449 „ Quippè nam & ipse, dùm adjuva„ ret, superiùs dictis temeratoribus in Orien„ te vehementissimè contradixit, contestans eos, „ & admonens, ut à propria hæresi quiesce„ rent, & ad rectam Patrum fidem remea„ rent; dans in duobus libris sexcenta testi„ monia Patrum ad evictionem impietatis eo„ rum, & veritatis ostensionem. Quos qui„ dem revocare minimè valuit; commovit „ autem eos contra se ad insidias, & mali„ gnam detractionem. Sed nullo modo pro„ pter hoc reveritus est omninò ille, nec ti„ muit timorem ubi non timor, quoniam „ *justus sicut leo confidit*. Zelo autem Dei & „ fiducia repletus, duxit me indignum, & sta„ tuit in Sancto Calvariæ loco, ubi propter „ nos, ipse qui super nos secundùm naturam „ Deus est, Dominus noster Jesus Christus „ spontè crucifigi secundùm carnem dignatus „ est, & ibi alligavit me vinculis indissolubi„ libus, dicens: Tu dabis rationem ipsi, qui „ propter nos secundùm carnem in hoc sancto „ loco spontè crucifixus est Deus, quandò „ cum gloria in terribili ejus adventu judica„ turus est vivos & mortuos, si distuleris & „ postposueris fidem ejus periclitantem, li„ cèt ego hoc facere corporaliter, ut nosti, „ propter emersam ex nostris peccatis incur„ sionem saracenorum præpedior.

450 „ Quantocyus ergo de finibus terræ ad „ terminos ejus deambula, donec ad Aposto„ licam Sedem, ubi orthodoxorum dogma„ tum fundamenta existunt, perveniens, non „ semel, non bis, sed multò sæpiùs aperiens „ sacris viris ibidem consistentibus omnia se„ cundùm veritatem, quæ in istis partibus mo„ ta sunt, & non quiescas instantiùs expe„ tens, atque exorans eos, donec ex Apo„ stolica prudentia, quæ in Deo est, ad vi„ ctoriam judicium perducere debeant, & no„ viter introductorum dogmatum perfectam „ faciant secundùm Canones destructionem, & „ nè secundùm quod Beatus Apostolus Pau„ lus ait, sicut cancer pascuam in amplius in„ veniant depascentes simplicium animas.

451 „ Igitur in his pertimescens ego, „ atque perterritus, propter impositam mihi „ terribilem in tremendo & venerabili loco „ conjurationem, nec non & creditum mihi „ ex Dei permissu Episcopale ministerium „ considerans, sed & supplicationes omnium „ penè habitantium orientalium tractuum, Re„ verendissimorum Episcoporum, & Christia„ norum populorum consonanter prædicto „ beatæ memoriæ Sophronio ad hoc me invi„ tantium, utpotè primùm Hierosolymitanæ „ Diœceseos, pervenire; *non dedi*, secundùm „ scripturam, *Somnum oculis meis, & palpe„ bris meis dormitationem, & requiem tempori„ bus meis*, quatenus adimplere debuissem „ hujusmodi desiderabilem jussionem: sed „ absque ulla mora propter hoc ipsum tan„ tummodò huc properavi: à quo tempore „ tertiò visus sum vestris Apostolicis adesse „ vestigiis, expetens, ac deprecatus, ut quod „ ille, & omnes libenter postulare noscuntur, „ hoc est, fidei Christianorum periclitanti „ manum porrigere.

452 „ Quod addiscentes contrarii, non „ levibus me implicuerunt afflictionibus, præ„ ceptiones propter me per loca, & Provin„ cias dirigentes, quatenus comprehendi & „ ferris constrictus ad eos deberem destinari, „ sicut omnes cognoscunt. Sed Dominus anxi„ liatus est mihi, & liberavit me ab omnibus „ persequentibus me, ideoque ad proposi„ tum currentem, & ad bravium properantem „ vestræ Apostolicæ Sedis. Neque despexit „ Deus preces cum lacrymis oblatas suppli„ cum suorum, sed excitavit non equidem „ mediocriter præcessores Apostolicosque Præ„ sules in commonitione, nec non contesta„ tione prædictorum virorum, licèt nullo „ modo eos flectere potuerunt. *Hactenus Ste„ phanus*, qui functus fuerat legatione So„ phronii ad Honorium Papam.

453 Ex qua Stephani attestatione liquet Honorium curasse hoc malum evellere, ac fræna imposuisse Cyri petulantiæ, quamvis Cyrus, contemptis Honorii jussionibus, nihil immutare voluisset. Testatur quoque; ipsemet Honorius in secunda quam hac de re fecit ad Sergium epistola, cujus pars lecta est in sexta Synodo in fine Actionis XIII. habebatque & præfixum titulum. *Dilectissimo fratri Sergio Honorius*. In ea namque, sic scribit: „ Nec „ non & Cyro fratri nostro Alexandriæ Civi„ tatis Præsuli, quatenùs novæ adinventionis „ unius, vel duarum operationum vocabulo „ refutato, elato Dei Ecclesiarum præconio, „ nebulosarũ concertationum caligines offun„ di non debeant vel aspergi, ut profectò unius „ vel geminæ naturæ Christi Dei vocabulum, „ noviter introductum ex prædicatione fidei „ eximatur; Nam qui hæc dicunt, quid aliud „ nisi juxta unius vel geminæ naturæ Christi „ Dei vocabulum, ita operationem unam, vel „ geminam suspicantur? Super quòd elata sunt „ Divina testimonia. Unius enim operationis „ vel duarum esse, vel fuisse mediatorem Dei „ & hominum Jesum Christum, sentire & pro„ mere ineptum est. *Hæc Honorius*: Cujus verba sunt intelligenda modo supra explicato. Sed in eadem epistola hæc alia relecta sunt.

454 „ Et quidem, quantùm ad instruen„ dam notitiam, ambigentium, sanctissimæ „ fraternitati vestræ per eam insinuandam „ prævidemus. Cæterùm quantum ad dog„ ma Ecclesiasticum pertinet, quæ tenere vel „ prædicare debemus propter simplicitatem

„ ho-

„ hominum, & amputandas inextricabiles „ quæstionum ambages, sicut superiùs diximus, non unam vel duas operationes in „ mediatore Dei & hominum definire, sed „ utrasque naturas in uno Christo unitate naturali copulatas, cum alterius communione operantes, atque operatricea confiteri „ debemus, & Divinam quidem, quæ Dei „ sunt operantem; & humanam quæ carnis „ sunt exequentem, non divisè, neque confusè, aut convertibiliter, Dei naturam in „ hominem, & humanam in Deum conversam „ edocentea, sed naturarum differentias integras confitentes: unus enim, atque idem „ est humilis & sublimis, æqualis Patri, & „ minor Patre, ipse ante tempora, natus in „ tempore est: Per quem facta sunt sæcula, factus in sæculo est: & qui legem dedit, factus „ sub lege est, ut eoa qni sub lege erant, redimeret: Ipse Crucifixus, ipse Chirographum, „ quod erat contra nos evacuans in Cruce, de „ Potestatibua & Principatibus triumphavit.

455 „ Auferentes ergo, sicut diximus, „ scandalum novellæ adinventionia, non nos „ oportet unas vel duas operationes definientes prædicare, sed pro nna, quam quidam „ dicnnt, operatione, oportet noa unum operatorem Christum Dominum in utrisque naturis veridicè confiteri: & pro dnabus operationibus, ablato geminæ operationis vocabulo, ipsas potiùs duas naturas, idest „ Divinitatis & carnis assumptæ, in una persona Unigeniti Dei Patris inconfusè, indivisè, atque inconvertibiliter nobis prædicare, propria operantes. Et hoc quidem „ Beatissimæ fraternitati vestræ insinuandum „ prævidimus, quatenùs nnius confessionis „ propositum nnanimitati vestræ Sanctitatis „ monstremua, ut profectò in uno spiritu, „ anhelantes, pari fidei documento conspiremua. Scribentea etiam communibua fratribua Cyro & Sophronio Antistitibus, ne novæ vocis, idest, uniua vel geminæ operationis vocabulo insistere vel immorari videantur: Sed abrasâ hujusmodi novæ vocia „ appellatione, unnm Christum Dominum „ nobiscum in utrisque naturis Divina vel „ humana prædicent operantem. Quamquam „ hos, quos ad nos prædictua frater & Coepiscopus noster Sophronius misit, instruximus, nè duarum operationum vocabulo deincepa prędicare innitatur, quod instantissimè „ promiserunt prędictum virum esse facturum, „ si etiam Cyrus frater, & Coepiscopus noster „ ab unius operationis vocabnlo discesserit. „ *Hæc Honorius ad Sergium in secunda epistola.*

456 Mirandum est sanè quosdam propter hæc Honorii scripta Monothelitam facere, vel Monothelitarum fautorem: cum nullo pacto ex iis Monothelitica heresis evinci possit. Etenim optimè explicat duas naturaa in Christo, & secundùm easdem diversaa operationes, Divinam scilicèt & humanam: dicens: *Sed utrasque naturas in uno Christo unitate naturali copulatas, cum alterius communione operantes, atque operatrices confiteri debemus: & Divinam quidem, quæ Dei sunt operantem, & humanam, quæ carnis sunt exequentem.* Non enim clariùs Catholicam sententiam exprimere poterat de distinctis in Christo operationibus, humanâ scilicet, & Divinâ. Deindè explicat in quo sensu posset dici una operatio, respectu scilicet unius suppositi operantis, inquiens: *Sed pro unâ, quam quidam dicunt, operatione, oportet nos unum operatorem Christum Dominum in utrisque naturis veridicè confiteri.* Et indo in quo sensu duæ ab aliis dicantur, explicans dicit: *& pro duabus operationibus, ablato geminæ operationis vocabulo, ipsas potiùs duas naturas, idest Divinitatis & carnis assumptę in una persona Unigeniti Dei Filii, inconfusè, indivisè, atque inconvertibiliter nobiscum prædicare propria operantes.* Sicque utramque opinionem in bono sensn explicare voluit: licèt propter superiùs allegatas rationes ab hujusmodi vocabulis, unius, vel duarum operationum abstinendum censuerit: & quidem alicujua œconomiæ gratiâ, quam œconomiam non contempsit Stephanua Sophronii Legatus, nec ab ea abhorruit Sophronius pro eo tempore, ut testatur in eadem epistola idem Honorius, dummodò tamen & ipse Cyrus ab unius operationis vocabulo se quoque abstineret. Nondum enim detecta erat prava Cyri, aliorumque Monothelitarum mens, atqne sententia, ut postea evenit: Proinde silentium à Pontifice indictum tolerabile erat: Sed dum postea constitit, ex assertione unius operationis, uniuaque voluntatis, ac duarum denegatione, Monothelitarum mentem fuisse denegandi in Christo distinctas operationes humanam, & Divinam, voluntatem humanam à Divina distinctam, & ex conseqnenti ipsam humanam naturam à Divina distinctam, nec controversiam esse de sola denominatione, sive appellatione, quemadmodum visum fuit ab initio, tunc ejusmodi silentium non fnit ampliùs tolerabile, ut infra suo loco ostendemua.

457 Interea rebus sic stantibus Honorius Papa ex hac vita migravit, anno Domini DCXXXVIII. Imperii Heraclii XXIX. currente Indictione XI. cùm sedisset annos XII. menses IV. & dies XXVII. Obiit enim IV. Idus Octobria, ut ex Actis Lateranensis Synodi conjicere licet, quibua corrigendus est Anastasius dicena, sedisse annoa XII. mensea XI. & diea XVII. Cujus loco universo consistente Romano Clero, suffectua est Severinus, natione Romanua ex Patre Abieno, ut scribit Anastasins. Eodem tempore Sergius Episcopus Constantinopolitanns nomine Heraclii Imperatoris Ecthesin composuit, sive quandam fidei explanationem, ut suam hæresim de unâ in Christo voluntate constabiliret, eandemque ejusdem Heraclii nomine publicare fecit, adiecto mandato de ita credendo, quem-

admodùm in eo Decreto Catholica fuerat expoſita fides. Quæ quidem Ecthefis, ſive fidei explanatio lecta eſt Secretar. 111. Synodi Lateranenſis ſub Martino Papa I. & ita ſe habet.

Expoſitio orthodoxæ fidei facta à Deo conſervando, & piiſſimo noſtro Domino, Magno Principe Heraclio, propter emerſam ab aliquibus altercationem pro requiſitione operationis, cōſonans in omnibus Sanctis, & Univerſalibus quinque Conciliis, quam cum multa ſatisfactione, & gratia exceperunt Patriarchis Sedibus Præſules, & gratanter ei conſenſerunt, utpotè pacem Sanctis Dei Eccleſiis inferentem.

458 „ Credimus in Patrem, & Filium, &
„ Sanctum Spiritum, Trinitatem conſubſtan-
„ tialem, unam Deitatem ſivè naturam &
„ eſſentiam, virtutemque & poteſtatem in
„ tribus ſubſiſtentiis, ſivè perſonis, cogno-
„ ſcentes uniuſcujuſque ſubſiſtentiæ familia-
„ ritatem, unitatem in Trinitate, & Trinita-
„ tem in unitate: Unitatem quidem eſſentiæ
„ ſuæ Deitatis rationem, Trinitatem autem
„ ſecundùm ſubſiſtentias, ſivè perſonas.

459 „ Nec enim unum ſecundùm eſſen-
„ tiam confitentes, à perſonarum differentiâ
„ excedimus: neque autem Trinitatem per-
„ ſonarum confitentes unam denegamus Dei-
„ tatem, Unus Deus Pater, unus Deus Filius,
„ unus Deus Spiritus Sanctus, unus hæc tria
„ Deus in eadem & immutabili Deitatis ratio-
„ ne: Nam perſonarum differentia, Deitatis
„ ſivè eſſentiæ non infert divi-ſionem.

460 „ Unam igitur confitemur Deitatem
„ proprietates inconfuſas ſervantem, & non
„ in unam perſonam tribus nominibus nun-
„ cupatam, aſſerentes hæc tria ſecundùm
„ Sabellium. Neque autem in tres eſſentias
„ unam Deitatem dividentes, aut extranean-
„ tes à Patris eſſentia Filium, aut Spiritum
„ Sanctum ſecundùm inſaniam Arii. Unum
„ enim eſt in tribus Deitas, ut dicit magnus
„ Gregorius in Theologia, & tria unum, in
„ quibus Deitas, ſivè ut veriſſimè dicatur,
„ Quædeitas.

461 „ Confitemur autem unum Sanctæ
„ Trinitatis Unigenitum Filium Dei, Deum
„ Verbum, à Patre progenitum ante omnia
„ ſæcula, lumen de lumine, ſplendorem glo-
„ riæ, vultum paternæ ſubſtantiæ, per quem
„ omnia facta ſunt, in extremis diebus pro-
„ pter nos, & propter noſtram ſalutem, de-
„ ſcendere de Cœlis, dignarique in intacto
„ Utero Sanctiſſimæ Dei Genitricis, & ſem-
„ per Virginis Mariæ habitare, & ex ea con-
„ glomerantem ſibi carnem in una ſubſtantia,
„ animam habentem rationalem, atque intel-
„ lectualem, natum eſſe ab ea, & ſemper ma-
„ nentem perfectum Deum, eundemque fie-
„ ri perfectum hominem inconfuſè, atque in-
„ diviſè, conſubſtantialem Deo, & Patri ſe-
„ cundùm Deitatem, & conſubſtantialem no-
„ bis eundem ſecundùm humanitatem, & per
„ omnia ſimilem nobis ſine peccato.

262 „ Undè & duas nativitates ejuſdem
„ Unigeniti Dei Verbi confitemur: unam
„ ante ſæcula à Patre ſine tempore & incor-
„ poraliter, alteram ipſius in extremis diebus
„ à Sancta intactàque Dei Genitrice & ſem-
„ per Virgine Maria, cum animato intelle-
„ ctualiter ejus corpore. Quapropter Sanctam
„ & nimis laudabilem ſemper Virginem Ma-
„ riam rectè & veraciter Dei Genitricem præ-
„ dicamus: Non quia Dei Verbum initium
„ ab ea accepit ut eſſet, ſed in extremis die-
„ bus Incarnatus ex ea, immutabiliter homo
„ factus eſt, & Paſſionem pro nobis ſponta-
„ neam carne ſuſtinuit. Compoſitum autem
„ Chriſtum glorificamus, Sanctorum Patrum
„ ſequentes doctrinam.

463 „ Pro enim myſterio, quod in Chri-
„ ſto eſt, per compoſitionem unitio, & confu-
„ ſionem & diviſionem ejicit, & ſervat qui-
„ dem utraque natura proprietatem, unam
„ autem ſubſtantiam, & unam perſonam Dei
„ Verbi cum animata intellectualiter ejus
„ carne oſtendit, neque quaternitate nobis
„ pro Sancta Trinitate introducta: abſit, nec
„ enim quartæ perſonæ additamentum San-
„ cta Trinitas ſuſcepit, & Incarnato uno ex
„ ea Dei Verbo.

464 „ Neque autem alter erat qui mira-
„ cula operabatur ut Deus, alter autem quàm
„ ipſe qui paſſiones ſuſtinuit, ſed unum eun-
„ demque Filium confitemur Deum ſimul &
„ hominem, unam ſubſiſtentiam, unam per-
„ ſonam, paſſibilem carne, impoſſibilem Dei-
„ tate, perfectum Deitate, & perfectum eun-
„ dem humanitate, & ipſius miracula, &
„ paſſiones, quas ſpontè ſuſtinuit Corpore.
„ Unde & ex duabus naturis unum Chriſtum
„ confitemur, unum Filium, unum Domi-
„ num, unam perſonam, unam ſubſtantiam
„ compoſitam, & unam naturam Dei Ver-
„ bi incarnatam corpore animato intelle-
„ ctualiter, ſicut Cyrillus Magnus ſapuit &
„ docuit, & in duabus naturis eundem eſſe
„ glorificantes: ut in Deitate & humanitate
„ unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum
„ verum Deum cognitum eſſe confitemur, dif-
„ ferentiam per hunc modum ſolùm ſignifi-
„ cantes naturarum, pro quibus inconfuſè
„ ineffabilis unitas facta eſt.

465 „ Nec enim Deitas tranſmigravit in
„ carnem, neque caro in Deitatem traſmuta-
„ ta eſt, ſed in proprietate naturali, & pro
„ uniuſcujuſque ſubſiſtentiæ unitate utrum-
„ que permanſit. Unde unum ſcimus Filium
„ Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, ex ini-
„ tium non habente Patre, & ex intacta Ma-
„ tre, eundem ante ſæcula, & in extremis
„ diebus conſtitutum, impaſſibilem atque
„ paſſibilem, viſibilem atque inviſibilem, unius
„ ejuſdemque miracula & paſſiones prædica-
„ mus, & omnem Divinam & humanam ope-
ra-

„ rationem uni eidemque Incarnato Dei Verbo tribuimus, & unam ei offerimus venerationem sponte & veraciter propter nos crucifixo carne,& exurgenti ex mortuis,& in Cœlos ascendenti & residenti in dextera Patris, & iterùm venienti judicare vivos & mortuos; nullo modo concedentes alicui ex omnibus unam vel duas dicere sive docere operationes in divina Domini Incarnatione; sed magis, sicut sanctæ & universales tradiderunt Synodi, unum eundemque Filium unigenitum Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum confiteri, operari divina & humana, & omnem Deo congruam & homini operationem ex uno eodemque Incarnato Dei Verbo indivisè & inconfusè procedere, & in unum eundemque fortiri; eò quòd unius quidèm operationis vox, licèt ab aliquibus Patribus dicta est, tamen turbat, extraneat quorundam aures arbitrantium in interitum eandem prolatam esse duarum naturarum, quæ in una subsistentia unitæ sunt in Christo Deo nostro.

466 „ Similiter autem & duarum operationum vocem multos scandalizare, utpotè à nemine dictam Sanctorum,& præcipuorum Patrum; sed & sequi in eo, ut duas confiteamur voluntates, contrariè ad invicem venientes, Deo quidèm Verbo volente, saluberrimam Passionem explere, Incarnationem autem in eo factam, obviam euntem ipsius voluntati & oppugnantem, & exinde duo contraria volentes introduci, quod impium est & extraneum christiani dogmatis.

467 „ Si enim insanus Nestorius, licèt dividens divinam Domini nostri humanitatem,& introducens filios duos, voluntates istorum dicere non ausus est, è contrario autem consonantem voluntatem in eo, formatis duabus personis, confessus est; quomodò possibile est orthodoxam confitentes fidem, & unum Filium Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum glorificantes, duas & has contrarias voluntates in eo suscipere? Undè Sanctos Patres in omnibus & in hoc sequentes, unam voluntatem Domini nostri Jesu Christi verissimi Dei confitemur, utpotè in nullo tempore animati intellectualiter ejus corporis separatim, & ex proprio impetu contrariè mutui uniti ei Dei Verbi in una substantia naturalem ejus producere motionem, sed quando & qualem & quantam ipse Deus Verbum voluerat.

468 „ Hæc pietatis dogmata tradiderunt nobis, qui ab initio præsentialiter viderunt, & Ministri Verbi facti sunt, eorumque discipuli & successores, quique sequenter à Deo inspirati Ecclesiæ Doctores, idest sanctæ & universales quinque Synodi, Niceæ, & in hanc Regiam Civitatem, necnon in Ephesum primùm, & in Chalcedonam & iterum in Constantinopolim in quinto congregati Concilio.

469 „ Et hæc in omnibus sequentes, & divina eorum suscipientes dogmata,omnes, quos exceperunt, excipimus; & quos ejecerunt, ejicimus & anathematizamus, præcipuè Novatum, Sabellionem, Arrium, Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Origenem, Evagrium, Didymum, Theodorum Mopsuestenum, Nestorium, Eutychen, Dioscorum, Severum, & impia conscripta Theodoreti, quæ contra rectam & Ephesinam primam Synodum, & duodecim Capitula Sancti Cyrilli, & quanto pro Theodoro & Nestorio conscripsit, & nuncupatam Ibæ Epistolam. Et hortamur omnes Christianos sic sapere, & sic glorificare, nihil addentes his, nihil subtrahentes, nihil transmutantes, secundùm quod scriptum est. Definitiones æternales à Deo inspirati Ecclesiæ Sacerdotes ad salutem cunctorum præfixerunt. *Et subscriptio Principis*. Heraclius fidelis Jesu Christo Deo Princeps subnotavit. *Hactenus Heraclii Ecthasis*.

470 Hac ergò editâ Ecthasi, sive fidei explanatione,Sergius Patriarcha Costantinopolitanus convocatâ in eadem Regia Civitate complurium Episcoporum atque suæ factionis Sacerdotum Synodo, decreto synodali comprobatam atque receptam voluit. Sicque coram Patribus ea in Synodo promulgatâ, nemo inventus est qui ei contradiceret, quinimmò communi omnium voce,ut consona doctrinæ Patrum atque orthodoxæ fidei recepta fuit, ut exhibent ejusdem Synodi Acta recitata Secretar. III. Synodi prælaudatæ Lateranensis, ubi legitur: „ Relecta nunc magni & sapientissimi Principis Ecthesis, secundùm veritatem Apostolicæ consonat prædicationi. Hæc sunt Patrum dogmata, hæc sunt præsidia Ecclesiæ, hæc orthodoxæ fidei stabilitas, hæc sanctorum quinque Conciliorum symbola, hæc unitatem Christi dilecti Orbis Terrarum stabiliunt populi,hec simpliciorum infirmitatem confirmant, & perfectos, diligentioresq; tuentur, hæc generalem humanitatis operantur salutem: sic & nos credimus, hæc & nos confirmamus, his & nos consentimus. *Hæc ibi*. Deinde & decretum adjectum est, quo præcipitur universis Christifidelibus,non aliam sequi fidē præter illam in Ecthasi explanatam: „ Si quis ergò, *dicitur ibi*,à præsenti die temerator prohibitorum tàm ab à Deo conservando Domino & magno Imperatore, atque hac congregatâ sanctâ Synodo factus, unam aut duas præsumpserit dogmatizare aut proferre in Christo Deo nostro operationes, hunc si quidèm Episcopus, aut Presbyter, vel Diaconus, sive de frequentibus fuerit gradibus, ab omni esse su-

„ suspensum Ecclesiastico ministerio vel officio desinimus. Si autem Monachorum habitum habuerit, aut Laicus fuerit, hunc de „ sancta communione vivifici Corporis & „ Sanguinis Magni Dei & Salvatoris nostri „ Jesu Christi separamus.

471 His porrò in hac impia Synodo peractis, idem Sergius curavit ejusdem Ecthesis exemplaria unà cum Actibus Synodalibus prædictis ad universos Orientis Episcopos & Patriarchas transmittere; nec hoc solo contentus, ausus est tentare, si posset à Romano Pontifice, tunc Severino, omnium confirmationem extorquere: Cujus rei causâ egit cum Heraclio, ut unum exemplar transmitteretur ad Isacium in Italia Exarchum, adhibito mandato, ut ageret cum Papa Severino, quatenùs eandem Ecthesim approbaret & confirmaret, prout indicant literæ Cyri Episcopi Alexandrini ad Sergium datæ, recitatæ eodem Secretario ejusdem Lateranensis Synodi, quæ sunt tenoris sequentis.

Domino Deo honorabili Beatissimo spirituali & Consacerdoti Sergio, Archiepiscopo & Patriarchæ, Cyrus ultimus de Alexandria.

472 „ Paratis nobis relaxare responsa in „ Regia Urbe, conjunxit Eustathius gloriosus Magister Militum, & detulit mihi venerandos apices precipui mei Domino Deo „ honorabilis Beatitudinis, intùs habentes „ & exemplar competenter & consultissimè, „ pariterque Deo amabiliter factæ Ecthesèos „ venerabilis nostræ fidei à piissimo & à Deo „ conservando Domino nostro magnoque „ Principe pro pia fide nostra, ad Isacium „ Excellentissimum Patricium & Exarchum „ Italiæ destinatæ, quam debet profiteri communis frater noster Severinus Sanctissimus, Deo juvante, qui ordinatur in Roma; quam non solùm semel & bis, sed & „ multò sæpiùs diligenter relegisse dignoscor, „ & lætatus ejusdem suæ electionis, atq; consistentes mecum congratulans per laudabilem Scriptorum expositionem, veluti Solis splendorem nitentem, & veram inconvertibilem & inviolabilem nostram fidem „ fixiùs rectèque & apertissimè prædicantem, „ gratiarum hymnos retuli Domino omnium „ Deo, qui nobis dedit prudentissimum Gubernatorem, sanctas suas Ecclesias rectè „ regentem, neque permittentem fortassis ab „ emergente tempestate quoquomodò nos „ perturbari, nec iterùm purè accedentibus „ in eam asperrimis saxis quassari; magis autem sine periculo & benignissimè ad tranquillum portum nos deducens, & pro pace „ fidelissimi populi eorum Deo decibiliter „ cogitantem.

473 „ Sed qui eum talem & in spiritualibus constituit Deus, ipse virtutem & fortitudinem condonet, & pio ejus Imperio „ contra repugnantes inimicos servilem ejus „ Rempublicam, ut tunc cum gratia & canticis exclamemus: Salvavit nos, salvavit, „ terque salvavit nos piissimus ter Augustus, „ hoc est, à tyrannica potestate, & Persarum „ ferocitate, necnon Saracenorum temeritate. Quia verò & nos vestræ participatæ „ doctrinæ, & hanc sine dubio sequentes, „ amplectimur, & conservamus, quæ ita piè „ & Deo amabiliter à serenissima ejus tranquillitate exposita sunt, jam antea vestra „ Deo honorabilis Sanctitas cognovit per ea, „ quæ sæpiùs ad eam à nostra humilitate, „ licèt rusticiter, attamèn orthodoxè, transmissa sunt; omnem, quæ cum vestra Deo „ honorabili Sanctitate consistit in Christo „ fraternitas, ego & qui mecum sunt, multùm salutamus. *Et subscriptio.* Salvus in Domino, ora pro nobis Sanctime Pater. *Hactenus literæ Cyri ad Sergium.*

474 Ceterùm aliter à spe concepta evenit, nullatenùs Severino Papa impiam approbante Ecthesim, quin potiùs eam reprobante atq; anathematizante, ut testatur Martinus I. in eadem Synodo, dicente post recitatam Cyri Epistolam: *Nec enim suscepta est omninò aut admissa est secundùm vanam eorum spem, magis autem condemnata est & anathematizata ab Apostolica auctoritate hùc transmissa pessima & præsumptæ novitatis eorum Ecthesis.* Pro qua re indignatus Isacius adversùs Severinum armatâ manu insurgere fecit, primùm per Mauritium Chartularium, deinde per se ipsum, qui Romam veniens, thesauros Ecclesiæ abstulit, Clero universo in exilium amandato, ut refert Anastasius in vita Severini, ubi inter alia scribit: „ Cùmque hæc „ veriùs cognovisset Isacius, venit in Civitatem Romanam, & misit omnes Primates „ Ecclesiæ singulos per singulas Civitates in „ exilium, ut non fuisset qui ei resistere debuisset de Clero. Et post dies aliquantulos „ ingressus est Isacius Patricius in Episcopium Lateranense, & fuit ibi per dies octo, „ usquedum omnes substantiam illam deprædarentur. Eodem tempore direxit exinde ex ipsa substantia partem quamdam „ in Civitatem Regiam ad Heraclium Imperatorem. *Hæc Anastasius*, qui cùm subjungat, post hæc ordinatum esse Severinum, intelligendum est, fuisse fortè auctoritate Imperiali confirmatum in sua electione, propter tyrannicè usurpatum jus ab Imperatoribus Orientis confirmandi à Clero Romano factam Romani Pontificis electionem, quam confirmationem nequaquam ab initio suę electionis Severinus ab Heraclio impetraverat. Et hac de causa idem Anastasius Pontificatui Severini duos tantùm menses, ac dies quatuor tribuit, fortè numerando à dicto tempore, quo per Isacium nomine Heraclii fuerat confirmatus, cùm aliundè constet, licèt an-

annum non excesserit, duorum mensium tempus excessisse; unde alii tribuunt ei menses undecim & dies quatuor.

475 Paulò itaque post recensita, mœrore confectus, ad Dominum migravit Severinus, currente Anno Domini DCXXXIX. Imperii Heraclii XXX. Indictione XII., post cujus obitum vacasse Sedem menses IV. & dies XXIX. scribit Anastasius, electo in ejus locum Joanne hujus nominis IV. natione Dalmatâ ex Patre Venantio. Eodem anno sublatus est de medio Sergius Episcopus Constantinopolitanus, evocatus à summo Judice reddere rationem ad tremendum illud Divinum Examen Dei viventis & videntis. Successit ejus loco Pyrrhus Chrysopolitanus Monachus & ordine Presbyter, non minùs nequam ac fuerat Sergius, pessimus & iste Monothelita.

476 Intereà Joannes Romanus Pontifex collectâ Romę Synodo Ecthesis Heraclii causâ, post examen unâ cum universa Synodo illam proscripsit, atque ut hæreticam damnavit & anathematizavit. In Africa quoque diversis in locis, convenientibus Episcopis, eandem Ecthesim damnatam fuisse, auctor est Theophanes, qui ait: „ Joannes Romanus „ Præsul, collecto Episcoporum Concilio, „ Monothelitarum hæresim anathematizavit: „ Similiter & in Africa penès Bizacium, „ Numidiam & Mauritaniam diversi Episco„ pi convenientes, Monothelitas anathema„ te perculerunt. *Hæc Theophanes*. Sed & impius Pyrrhus collectâ & ipse Constantinopoli Monothelitarum Synodo, eandem Ecthesim confirmare studuit, eique subscribere jussit, quotquot inveniebantur tunc Episcopi, qui nondùm ei subscripserant, adjecto pœnali decreto adversùs contradictores, ut produnt hujus Synodi Acta recitata in sępèsata Synodo Romana Secretar. III., sic se habentia.

477 „ Sanctissimus ac Beatissimus Ar„ chiepiscopus universalis Patriarcha Pyr„ rhus dixit: Nunc veraciter Spiritus San„ cti gratiâ his, qui nobiscum præsunt, in„ spirata, omnem extinxit errorem, & pie„ tatis dogmatibus mentes fidelium illustra„ vit, magno Imperatore & clementissimo, „ sicut ignis in semetipso hac coruscante at„ que omnem partem Orbis Terrarum illu„ minante. *Et post alia*: Sicuti magnus Im„ perator & adinventor sublimium.

478 „ Competenter igitur & nos sequen„ ter ejusdē virtutem & constructionem ejus „ dogmaticę in omnibus admittētes, & à Deo „ inspiratæ doctrinæ consonantem utique in „ omnibus admittentem, & in omnibus inspi„ ratę doctrinę consonantem utiq; in omnibus „ Apostolicæ traditioni atq; sanctis universa„ libus quinque Conciliis, multis nimis atq; „ precipuè sublimibus pro tanto zelo, qui in „ Deo est, coronamus laudibus, & secundùm „ nostræ virtutis mensurâ enixiùs pro pia ejus „ & illuminata anima Domino indesinenter „ orationes extollimus, quatenùs inconcus„ sum remaneat ejus Regale Imperium, omnes „ barbaras nationes substernens, & filiis filios „ cum profunda tranquillitate multis tempo„ ribus succedentes, atque immortalis vitæ „ gaudia in futuro ei condonari.

479 „ Decernimus itaque cum gratia in „ præsenti quidèm convenientes nobiscum „ sanctissimos Episcopos, qui necdum impe„ rialis prædicationis insinuationi subscri„ psisse probantur in tempore præcedenti; ut „ proprias subscriptiones post nostram sub„ scriptionem actibus subjungere debeant, „ necnon & eos, qui in hac Regia à Deo „ conservanda Urbe postmodùm conjunxe„ runt, & minimè subscripserunt per sollici„ tudinem, quorum interest subscribere Prę„ sules. Curavimus autem nihilominus, Deo „ donante, & ad eos, qui absentes sunt, apud „ nos gesta cum encylia nostra sine dubio de„ stinare Epistola, quatenùs & eorum unus„ quisque per suam similiter subscriptionem „ eidem orthodoxæ prædicationi consentiat, „ & suam per subscriptionem præcedentibus „ conjungant mentem; ut nobis inturbolen„ tus fons & suavissimus salutiferorum per„ maneat dogmatum, ex quo haurientes ra„ tionales oves Domini, solitæ sunt bibere „ ex abundantia divini lactis incrassantes, „ atque sitis penitùs sine experimento per„ manentes.

480 „ Qui hoc facere paratus minimè „ fuerit, sed permanens in inobedientia, „ condemnationi separantium se de integri„ tate corporis Christi semetipsum miserri„ mè submissurus est, & judicium contra se „ irrecusabile ex auctoritate Apostolicarum „ Sedium sibimet provocans, donec per sub„ tiliorem intentum semetipsum ad viam sa„ lutiferam revocaverit. *Et subscriptio*. Pyrrhus misericordiâ Dei Episcopus Constantinopoleos Romæ subscripsi. Gloria Deo nostro, Amen. *Hactenus Acta*.

481 Sed & fortè post hæc idem Pyrrhus exemplum Sergii sui decessoris secutus, qui ad Severinum Papam pro Ecthesi confirmanda scribendum curaverat, ipse quoque literas fecit ad Joannem IV. Papam, quatenùs & eandem Ecthesim reciperet, confirmaret, eique subscriberet. Sed frustrà talia attentare conatus est, Apostolico zelo resistente Joanne, qui, ut præfati fumus, eandem Ecthesim jam proscripserat atque damnaverat. Hujus Pyrrhi attentatum recenset Agatho Papa in Epistola prima, datâ Heraclio juniori & Tiberio Augustis, relectâ Act. IV. sextæ Synodi, ubi ait: „ Itemque Pyrrhus in conformatio„ ne typi, & in aliis pro Cyro Alexandrino „ satisfaciens, unam voluntatem & unam „ operationem intelligere se demonstrat. Et „ in scriptis ad sanctæ memoriæ Joannem Pa„ pam, unam voluntatem & unam operatio-

nem

„ nem Dominum nostrum Jesum Christum
„ habere confirmat.

482 Heraclius verò cùm cognovisset quæ & Romæ in Synodo à Joanne, & quæ in Africa in Provincialibus pariter Synodis adversùs suam Ecthesim acta fuerant, & quomodò in universo Occidente hujus rei causâ decantaretur hæreticus, nomenque suum omnium ubique proscinderetur ore; ut famæ suæ, honoriq; consuleret, edicto, quod tùm in Oriente, tùm in Occidente publicandum voluit, universis notum fecit, Ecthesim illam suo nomine promulgatam, minimè à se editam esse, sed ab uno & solo Constantinopolitano Episcopo Sergio, qui curaverat propter majorem illius firmitatem, ut Imperatorio promulgaretur nomine. Testatur hoc Sanctus Maximus in Actis publicis habitis in Senatu Constantinopolitano sub Constante Imperatore, ubi loquens de Constante, qui typum hæreticum & ipse promulgaverat, inter alia dicit: „ Verùm consilium hoc ei date, ut sui
„ Avi, nempe Heraclii Imperatoris piæ me-
„ moriæ exemplum sequatur. Ille enim cùm
„ sensisset à nonnullis in Occidente probrum
„ sibi aspergi, edicto se liberavit omni Ec-
„ clesiasticâ reprehensione, hæcque scripsit:
„ *Ecthesis mea non est, nec ego dictavi, nec fie-*
„ *ri jussi; verùm cùm Sergius Patriarcha quin-*
„ *que ante annis condidisset, quàm ab Oriente*
„ *redirem, oravit me, postquàm ad hanc fœli-*
„ *cem Urbem adveni, ut nomine meo promul-*
„ *garetur cum subscriptione; & hortatu id feci.*
„ *Nunc verò cùm cognoverim eam à nonnullis*
„ *oppugnari, declaro ad omnes, non esse meam.*

Hæc Maximus, subjungens, hoc edictum fecisse, atque ad Joannem Papam misisse, qui prædictam Ecthesim damnaverat, & acta Pyrrhi proscripserat.

CAPUT XI.

De continuata hæresi & schismate post Heraclii Principis obitum.

483 ANno Domini DCXLI., Joannis Pontificis currente Anno secundo, Indictione XIV. mensis Maji, Heraclius Imperator confectus ærumnis animi, corporisque molestiis, diversis ac putridis affectus ægritudinibus usque ad Hydropisim, ultimum clausit diem, imperitatis Annis XXXI. fortè inchoato XXXII., cui successit in Imperio Constantinus, quem Heraclius ante obitum Imperii consortem delegerat; sed hic menses dumtaxat quatuor in Imperio absolvit, inde decessit, ut scribit Theophanes, veneno fortè sublatus, ut fama fuit, à Martina Augusta Noverca sua propinato, ut Heracleon ejus filius coronaretur, id quod evenit, auxilio præbente Pyrrho Patriarcha: At post sex Imperii menses, rebellante Senatu, è Solio depositus, atque naso mutilatus, abscissâque Martinæ ejus matri impiæ fœminæ linguâ, unâ cum eadem matre in exilium amandatus, coactus est miseram in reliquo ducere vitam. Sed in ipsius loco ad Imperium evectus est, eodem procurante Senatu, Constans nepos Heraclii, ut scribit idem Theophanes, quem alii Constantium, alii Constantinum appellant.

484 Interea temporis Joannes Romanus Pontifex cùm accepisset, hæreticos Monothelitas jactare, auctoritate Honorii Papæ suam doctrinam esse confirmatam, ad hæc evertenda machinamenta hæreticorum, statim post Heraclii obitum ad Constantinum, qui Heraclio immediatè successerat, ut præfati sumus, arreptâ sui decessoris defensâ, ejusque in catholico sensu ad Sergium datas interpretatus est Epistolas, sequentem scribens Apologiam.

Ad Constantinum Imperatorem filium Heraclii, Joannis Papæ Apologia pro Honorio.

485 „ Dominus, qui dixit de tenebris
„ lucem splendescere, qui eripuit nos de po-
„ testate tenebrarum in admirabile lumen
„ suum, lumen veritatis, & veritas luminis,
„ in quo complacuit omnem plenitudinem
„ Divinitatis habitare, & per eum reconci-
„ liare omnia in ipso pacificans per sangui-
„ nem Crucis ejus, sive quæ in Cœlis sunt,
„ sive quæ in terris propter evidentem ma-
„ gnitudinem divitiarum bonitatis suæ in fa-
„ ciem Ecclesiæ suæ respiciens, vestram præ-
„ cognitam sibi & prædestinatam benignita-
„ tem ad fidei nunc integritatem vocare di-
„ gnatus est; ita ut omni fallaci caligine
„ procul amotâ, per vos victricem faciat ve-
„ ritatem.

486 „ Quantùm enim ex diversis sugge-
„ stionibus, quæ ad nos catervatim venerunt,
„ quinimmò & ex ipso quoque auditu didi-
„ cimus, omnes Occidentales partes scanda-
„ lizatæ turbantur, fratre nostro Pyrrho Pa-
„ triarcha per literas suas hùc atque illùc
„ transmissas, nova quædam & præter regu-
„ lam fidei prædicante, & ad proprium sen-
„ sum quasi sanctæ memoriæ Honorium Pa-
„ pam decessorem nostrum attrahere festi-
„ nante, quod à mente catholici Patris erat
„ penitùs alienum.

487 „ Igitur, ut vestra benignitas cau-
„ sam totam rei discere possit, subtilissimâ
„ veritate, quæ ante brevis intercapedinem
„ temporis gesta sunt, enarrabo. Sergius ve-
„ nerandæ memoriæ Patriarcha prædicto san-
„ ctæ recordationis Romanæ Urbis Pontifici
„ significavit, quòd quidam in Redemptore
„ nostro Domino Jesu Christo duas contra-
„ rias dicerent voluntates. Quo præfatus

Pa-

„ Papa comperto, rescripsit ei, quia Salvator noster, sicut esset Monadius unus, ita & valdè mirabiliter super omne genus hominum conceptus & natus esset. Et sanctâ quoque ipsius incarnatâ dispensatione docebat, quia Redemptor noster, sicut esset Deus perfectus, ita esset & homo perfectus, ut quam primus homo per prævaricationem amisit, sine aliquo peccato natus primæ imaginis nobilem originem renovaret. Natus ergò est secundus Adam, nullum habens nascendo, vel cum hominibus conversando, peccatum: Etenim Verbum caro factum in similitudine carnis peccati, omnia nostra suscepit, nullum reatus vitium ferens ex traduce prævaricationis exortum. Similitudinem ergò intelligimus non carnis ejus, sed peccati.

488 „ Etenim carnem Dominus veram suscepit ex Intemerata & Beata Virgine Dei Genitrice, consubstantialis nobis effectus: ergò similitudinem carnis peccati Sanctus dicit Apostolus, quam similem nobis peccatoribus, sine peccato cum anima rationali suscepit; & idcircò unam voluntatem secundùm primam formationem Adæ naturalem humanitatis suæ Dominus noster Jesus Christus habere dignatus est, non duas contrarias, quemadmodùm nunc nos habere dignoscimur, qui de peccato sumus Adæ geniti; quoniam corruptibilis per transgressionem primus homo effectus, & Creatori suo subdi contemnens, sensit carnem, quæ priùs erat sibi subjecta, nihilominus repugnantem, & peccato suo totum genus humanum fecit obnoxium, sicut dicit Apostolus: *Regnavit mors ab Adam usque ad Moysen etiam in eos, qui non peccaverunt in similitudinem prævaricationis Adæ.*

489 „ Quapropter & nos, qui per prævaricationem & peccatum illius nascimur, duas contrarias habere voluntates dignoscimur. Duas autem dico, mentis & carnis invicem reluctantes, sicut idem Beatus docet Apostolus: *Caro concupiscit adversùs spiritum, & spiritus adversùs carnem. Hæc autem invicem adversantur, ut non quæcumque vultis, illa faciatis.* Et hoc omne humanum patitur genus sub peccato constitutum, quoniam nemo est mundus ab hoc peccato prævaricationis, nec infans, sicut scriptum est, cujus est unius diei vita super terram. Et quemadmodùm Spiritus Sanctus per David ait: *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit me mater mea. Sicut enim in Adam omnes peccaverunt, secundùm Apostolum, ita in Christo omnes justificabuntur. Et sicut per unum hominem peccatores constituti sunt multi, ita & per unum hominem justi constituentur multi.* Ergò unus & solus est sine peccato mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus, qui in mortuis liber conceptus & natus est.

490 „ In dispensatione itaque sanctæ carnis suæ duas nunquam habuit contrarias voluntates, nec repugnavit voluntati mentis ejus voluntas carnis ipsius; neque enim habuit quodcumque peccatum, qui venit dimittere peccatum Mundi, quemadmodùm & ipse dixit: *Qui ex vobis arguit me de peccato?* Et aliàs taliter ait: *Venit Princeps Mundi hujus, & in me invenit nihil.* Undè scientes, quod nullum in eo, cùm nasceretur & conversaretur, esset omninò peccatum, decenter dicimus & veraciter confitemur unam voluntatem in sanctæ ejus dispensationis humanitate, & non duas contrarias mentis & carnis prædicamus, secundùm quod quidam hæretici, velut in primo homine delirare noscuntur.

491 „ Secundùm hunc igitur modum jam dictus decessor noster prænominato Sergio Patriarchæ percontanti scripsisse dignoscitur, quia in Salvatore nostro duæ voluntates contrariæ, idest in membris ipsius penitùs non consistunt, quoniam nihil vitii traxit ex prævaricatione primi hominis. In nobis enim, non in eo, coaptatur quod scriptum est: *Scio enim quia non habitat in me*, idest, in carne mea, *bonum*. Et iterùm: *Non quod volo bonum, hoc ago, sed quod nolo malum, hoc facio. Si autem quod nolo malum, illud facio, non jam ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum.* Et post hæc: *Video enim aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis.* Hinc ergò hæ duæ contrariæ voluntates mentis & carnis, quas Apostolus docet, in nostro nequaquam Salvatore fuerunt, eò quòd hic luctaminis stimulus ex prævaricatione Protoplasti sumpsit initium; quoniam à Redemptore nostro natura suscepta est, non criminis culpa.

492 „ Sed nè quis nonnunquam minùs intelligens reprehendat, quamobrèm de humana tantùm natura, & non etiam de divina natura docere sciatur: Etenim Christus in duabus naturis in una persona unitis cognoscitur, adoratur & colitur Deus & homo perfectus. Debet qui super hoc ambigit scire, quoniam ad hoc facta est responsio ad jam dicti Patriarchæ interrogationem. Præterea & hoc fieri solet, ut scilicet, ubi est vulnus, ibi medicinale occurrat auxiliũ. Nam & B. Apostolus hoc sæpè fecisse dignoscitur, se secundùm auditorum consuetudinem præparans: & aliquando quidem de suprema natura docens, de humana penitùs tacet; aliquando verò de humana dispensatione disputans, mysterium Divinitatis ejus non tangit. Etenim

„ ipse hic quidem de divina natura ait: *Christus Dei virtus & Dei sapientia*. Alibi autem de Incarnatione ejus ita dixit: *Quod stultum est Dei, sapientius est hominibus*; *& quod infirmum est Dei, fortius est hominibus*. Sapientia autem & stultitia, virtus & infirmitas, contrariæ ad invicem absque dubietate ponuntur. Ergòne contraria sibimet docet Beatus Apostolus? Absit: Sed audientibus semet configurat sapienter, secundùm tempus docens, ut provida nutrix parvulis quidem lac præbens, perfectis autem solidum tribuens cibum.

493 „ Quid ergò est quod ait: *quod infirmum est Dei, fortius est hominibus*; *& quod stultum est Dei, sapientius est hominibus?* Hoc totum capitulum de dispensatione Christi, non de superna natura illius docere videtur: volens ostendere, quia Deus homo factus, animam habuit & corpus humanum, quod stultum asserit & infirmum. Sapientia enim humana divinæ collata, stultitia est; fortitudo verò carnis cum Dei virtute comparata, infirmitas est. Quia profectò condita humana sapientia cum conditrice Sapientia comparata, stultitia est. Igitur connectentes utraque, & Christum Dei virtutem & Dei sapientiam, secundùm ejus sanctæ carnis dispensationem, quod stultum est & quod infirmum est Dei, naturam humanitatis veraciter prædicamus, quoniam hoc infirmum & stultum, fortius & sapientius est omnibus hominibus.

494 „ Omnes enim homines, sicut etiam superiùs dictum est, sub peccato prævaricationis nascuntur: Dominus autem noster Jesus Christus absq; peccato existens, & nullum secum vitium ferens vetustatis, non solùm fortior, sed & sapientior est omnibus hominibus, quamvis infirmum nostrum & stultum solâ misericordiâ suscipere sit dignatus. Qui verò ex peccato primi hominis nati sunt, filii iræ ac tenebrarum à Sanctæ Scripturæ magisterio nominantur. At verò Christus, cùm lux vera sit, sedentes in tenebris & umbrâ mortis illuminare dignatus est. Quid enim docet Apostolus scribens ad Ephesios, audiamus: *Et vos*, inquit, *cùm mortui essetis delictis & peccatis vestris, in quibus aliquandò ambulastis sæculum Mundi hujus, secundùm Principem potestatis aeris spiritus, qui nunc operatur in filiis diffidentiæ, in quibus & nos aliquandò conversati sumus, in desideriis carnis, facientes voluntates carnis & cogitationum, & eramus naturâ filii iræ, sicut & cæteri*.

495 „ Ecce istæ sunt duæ voluntates contrariæ, mentis scilicet & carnis, quæ in Salvatore nostro modis omnibus non fuere. Nos has ex peccato progenitoris Adæ, qui & se & omne humanum genus obnoxium fecit, habere dignoscimur, ut aliquandò quidem carnis aculeus menti resistere appareat, aliquandò verò voluntas mentis voluntati carnis contradicere satagat, ut taliter cum Apostolo gementes confiteamur: *mente quidem servio legi Dei, carne verò legi peccati*. Dominus autem noster unam voluntatem humanitatis naturalem suscipere dignatus est, quam in propria carne potestativè, ut omnium Dominus, circumferebat, eò quòd omnia serviant Deo, nullum profectò habens vel afferens ex prævaricatione peccatum, quoniam solus sine peccato & crimine prævaricationis est natus.

496 „ Prædictus ergò decessor meus docens de mysterio Incarnationis Christi dicebat, non fuisse in eo, sicut in nobis peccatoribus, mentis & carnis contrarias voluntates; quod quidam ad proprium sensum convertentes, Divinitatis ejus & humanitatis unam eum voluntatem docuisse suspicati sunt, quod veritati omnimodis est contrarium. Verumtamèn vellem, ut interroganti respponderent, secundùm quam naturam dicant Christi Dei unam voluntatem. Si secundùm divinam tantùm, de humanitate ipsius, quid respondebunt? quoniam & homo perfectus est, ut non cum Manichæo condemnetur. Porrò, si secundùm humanitatem Christi dixerint, quòd hæc voluntas Deus esset perfectus, observent, nè fortè cum Photino & Ebione judicentur. Jam verò, si ex utraque natura unam voluntatem esse dixerint, non solùm naturales voluntates, sed & ipsas naturas confundent, ut nec hoc, nec illud, idest, divina & humana intelligi possit. Sicut enim utrasque naturas in adunatione unius Christi, ut impius Nestorius, non partimur, ita differentiam naturarum penitùs non negamus, sed neque confundimus, quoniam utrasque naturas cum adunatione unius personæ Christi Dei, inenarrabili consonantia confitemur. Quia enim unam voluntatem dicunt Divinitatis Christi & humanitatis, & unam simul operationem; quid aliud, nisi quia & unam naturam Christi Dei, secundùm Eutychianam & Severianam divisionem operari noscuntur?

497 „ Denique orthodoxi Patres, qui in toto Mundo claruerunt, sicut utrasque naturas, ita & voluntates ac operationes Christi docere concordi prædicatione monstrantur. Comperimus autem, quòd charta quædam mandata sit, in qua Sacerdotes subscribere coacti sunt contra tomum beatæ memoriæ Papæ Leonis & Chalcedonensem Synodum, in qua charta quædam sint per novitatem composita, quæ dogma Ecclesiasticum refutare omninò dignoscitur. Inspiret ergò Divina Clementia christianissimæ pietati vestræ, ut cùm sitis custo-

„ ſtodes immaculatæ fidei noſtræ, vos ad „ compunctionem incitet, quo eos, qui no- „ vis ſunt adinventionibus corrumpendi, Im- „ peratoriis ſanctionibus arceatis; & prædi- „ ctam chartam, quæ in ſcandalum properat „ fidei, & locis publicis eſt ſuſpenſa, præci- „ piatis depoſitam ſcindi. Omnes enim, qui „ in Occidentalibus partibus hæc audierunt, „ hoc audierunt, ſed & populi, qui ſunt „ Regiæ veſtræ Urbis, cognitâ prædictæ „ chartæ concinnatione, corde perculſi ſunt. „ Erit enim per auctoritatem veſtram & „ Apoſtolicam perfectionem prædicta charta, „ quæ contra Chalcedonenſem Synodum eſt „ compoſita, nunc & in omni tempore otio- „ ſa & cunctis virtutibus irrita. Perfectio „ verò Fidei quemadmodùm uſque in præſens „ refulſit, oramus, ut & per vos, ſicut etiam „ per piæ memoriæ Conſtantinum, divino „ auxilio, in robore ſuo permaneat. Propter „ quod chriſtianiſſimi & Chriſti fideles Cu- „ ſtodes, donate hoc munus in primordiis „ veſtris Eccleſiæ matri veſtræ, cujus eſtis „ poſt Deum opitulatores, ut fidem Sponſi „ ejus ſerpentina calliditas non audeat vio- „ lare.

498 „ Hoc in primordiis ſalutare ſacri- „ ficium afferte Domino Deo noſtro, & ab „ ejus Eccleſia omnis novitatis nebulam ra- „ dio pietatis veſtræ diſpergite, quatenùs „ Dominus Deus noſter vicariâ ope omnes „ quæ contra vos ſunt, conterat nationes, „ quæque pacem & inexpugnabilem Deum „ repellunt. Quatenùs vobis ea, quæ ſunt „ Dei, curantibus, Deus quæ veſtræ ſunt, „ benignus dignetur perficere. Propter quod „ etiam mentis inclinato genu tota mecum „ Eccleſia ſupplicat, ut ab integritatæ im- „ maculatæ fidei noſtræ, quam Sancti Apo- „ ſtoli nobis tradiderunt, & Sanctiſſimi Pa- „ tres doctrinis luculentiſſimis conſignavere, „ novæ confuſionis turbinem amovere digne- „ tur. Quatenùs Deus & Dominus noſter, „ cujus fides immaculata cuſtoditur, miſe- „ ricordias ſuas meritò vobis & copioſiſſimè „ largiatur, qui eſt omnipotens & Dominus „ ſempiternus. Creator omnium ad veſtrum „ benignè reſpiciat Imperium, & gentes, quæ „ in ſua feritate confidunt, inexpugnabili „ ſuo potentatu proſternat. *Hactenus Apo-* „ *logetica Joannis Epiſtola*.

499 Meminit hujus Apologiæ Sanctus Maximus in diſputatione habita cum Pyrrho, ubi etiam tradit, Joannem ad interpretandam Honorii mentem uſum fuiſſe eodem, qui ei- dem Honorio Pontifici ab Epiſtolis fuerat, à quo prædicta ad Sergium data Epiſtola ſcri- pta fuit, ſuperſtite adhùc ſub Joannis IV. Pontificatu. In ea ergò diſputatione Dialo- gica, cùm Pyrrhus interrogaſſet: *Quid de Honorio ad reſpondendum habes, qui apertè anteceſſori meo (ideſt Sergio) unam volunta- tem Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe tradidit?* Reſpondit Sanctus Maximus: *Quis fuit fide & auctoritate dignus Epiſtolæ ejus interpres; is, qui eam ex perſona Sancti Honorii ſcripſit ad- hùc ſuperſtes, & qui totum Occidentem cùm aliis virtutibus, tùm pietatis dogmatibus illu- ſtravit, an hi, qui Conſtantinopoli, quæ ex cor- de erant, loquebantur?* Cùmque Pyrrhus re- ſpondiſſet: *Ille, qui hanc ſcripſit*, Maximus ſubjunxit, *is igitur cùm ad Divum Conſtanti- num Imperatorem rursùs ex perſona Joannis Papæ de hac Epiſtola ſcriberet, dixit: Unam voluntatem diximus in Domino, non Divinita- tis & humanitatis ejus, ſed humanitatis ſolius. Cùm enim Sergius ſcripſiſſet, quòd quidam duas voluntates in Chriſto contrarias dicerent, reſcripſimus, Chriſtum non duas voluntates contrarias habuiſſe, carnis, inquam, & ſpiritus, ſicut nos habemus poſt peccatum, ſed unam tan- tùm, quæ naturaliter humanitatem ejus ſigna- bat. Hoc autem ita eſſe, argumentum evidens eſt, meminiſſe membrorum & carnis, quæ qui- dem in Divinitate non licet intelligere*. Hacte- nus S. Maximus.

500 Hic verò Sanctiſſimur Vir, patriâ Conſtantinopolitanus, in divinis & humanis eruditus literis, in pretio habitus ab Hera- clio, atque in Imperiali Palatio, ut Regiis Commentariis operam daret, tractus; cùm primùm conſpiceret Monothelitarum hæreſim ingreſſam in aula, ſibi conſulens, relictâ Cu- riâ Monaſterium eſt ingreſſus; ubi monaſti- cam ducens vitam, coactus eſt, licèt invitus ejuſdem Monaſterii, quod in ulteriore litto- re ſitum erat, Chryſopolis nuncupati, regi- men aſſumere. Sed invaleſcente Monotheli- tarum hæreſi, ſciens ſeniorem Romam tali piaculo carere, Romam properare decrevit: Arreptoque itinere, cùm per Africanas Pro- vincias tranſitum feciſſet, egit, ut diverſis congregatis Synodis, de quibus ſupra egi- mus, nefanda damnaretur hæreſis. Veniens inde Romam ſub Joannis IV. Pontificatu, perſuaſit Pontifici, ut ad eundem effectum congregaret Synodum; ſicut & factum fuit, damnatâ tunc Synodali judicio maledictâ hæ- reſi. Quare non ignoravit Acta Joannis, & quid egerit prælaudatus Pontifex in defen- ſam Honorii, & quomodò Apologiam præ- fatam, interpretatâ Honorii mente juxta ex- poſita ab eo, qui à Secretis Honorio fuerat, ad Imperatorem miſerat; quoniam hæc om- nia Romæ ipſo præſente acta eſſe, ex iis, quæ retulimus, palàm fit: proinde recolenda ſunt ejuſdem Maximi geſta, quæ habentur edita ad calcem Operum ejus græcè, latinitati do- nata à Petro Morino Doctore Pariſienſi, in quibus cuncta, quæ præfati ſumus, copioſiùs deſcribuntur.

501 At poſt hæc Joannes Papa eodem an- no, quò ſupra adnotavimus, ſcilicet DCXLI. ad Dominum migravit die XII. menſis Octo- bris, cùm ſediſſet annum unum, menſes no- vem & dies ſex, ut Anaſtaſius ſcribit. Et poſt men-

mensem ac dies XIII. vacantis Sedis, die XXV. mensis Novembris renunciatus est Romanus Pontifex Theodorus, natione Græcus, de Civitate Hierosolyma, ex patre Theodoro Episcopo, ut idem refert Anastasius, regnante in Oriente Constante, de quo supra, ejecto Heracleone; in cujus Pontificatus exordio Pyrrhus Episcopus Constantinopolitaus, de cujus consensu Martina Augusta venenum Constantino primo Heraclii filio propinaverat, tanti criminis reus, ut laqueum pro tanto scelere sibi debitum subterfugeret, dimissâ Ecclesiâ, in Africam spontè secessit, postquàm sedisset annos duos, menses novem, & dies novem, ut adnotat Nicephorus in Chronico, cui ab Imperatore datus est successor Paulus, & ipse æquè hæreticus Monothelita. Hic enim est ille Paulus Severianæ factionis præcipuus fautor, cujus meminit Sergius in Epistola data ad Honorium Papam, recitatâ Act. XII. sextæ Synodi, à nobis supra relatâ sub num. 405. & seq. scripsit de sua ordinatione ex more Synodicam Epistolam ad Theodorum Papam, qui respondens, illum duplici de causa redarguit: Primùm quòd Ecthesis Heraclianæ chartam publicis in locis à Pyrrho suspensam non sustulerit. Deinde quòd Pyrrhi, qui Patriarchatum odio compulsus abdicarat, adhùc superstitis & nondum damnati Sedem occuparit; atque simul ut Synodo congregatâ coram Apocrisariis suis, causa Pyrrhi examinetur. Literæ porrò Theodori sic se habent.

502 „ Synodicas fraternitatis vestræ literas, datas per Georgium Presbyterum & Petrum Diaconum, nos suscepisse significamus; quarum percurrentes textum, invenimus eam inter spem & metum, quemadmodùm inter fidum gemini littoris portum confidentem pariter & fluctuantem, & non frustrà. Nam Sacerdotium grave onus est, quòd scilicet aliorum vitæ cura fatigat, juxta quod scriptum est: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non uror?* Et quanto metu sacerdotalis mens concutitur, nè fortè per silentium, vel immoderatum eloquium maculetur, tantò spe & maximâ propriæ fortitudinis pennâ ad altitudinem sublevatur, quandò de subjectorum profectu gratulatur. Scriptum est enim: *Ubi plurimæ segetes, ibi manifesta fortitudo Boum.* Hinc è contra metum reverberat. Scriptum namque est: *Fili mi, si spoponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manum tuam. Illaqueatus es verbis oris tui, & captus propriis sermonibus. Fac ergò quod dico, fili mi, & temetipsum libera, quia incidisti in manum proximi tui. Discurre, festina, suscita amicum tuum, nè dederis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebræ tuæ. Eruere quasi damula de manu, & quasi avis de insidiis aucupis.* Audivimus, dilectissime frater, per timorem periculum nostrum, audiamus per spem repromissum consolationum solatium: *Ego sum*, inquit Deus, *pars hæreditatis tuæ*. Et iterùm: *Sacerdotes tui induant justitiam*. Timor autem concutit, cùm aliàs dicitur: *Cui multùm creditur, multùm ab eo exigetur*. Et iterùm: *Potentes potenter tormenta patientur*. Et rursùs spes non resovet, ubi ait: *Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem exquirunt de ore ejus, quoniam Angelus Domini Exercituum est*.

503 „ Inter tot ergò procellas atque tranquillos fluctus æstuare profundum, quid aliud est, nisi in portu asperrimi littoris navim mentis nostræ tempestatibus concuti? Sed quia majorem fiduciam ex longanimitate Dei Evangeliorum habere cognoscimur, spe gaudentes hujusmodi æstum nullo modo formidamus. Nos ergò quid, nisi dispensatores unius Pastoris sumus? Ipso enim pascente pascimus, & regente regimus, quoniam omnes sub eodem Pastore cum ovibus ipsius oves pascuæ sumus. Neque enim nostris viribus, sed Dei gratiæ deputamus quod sumus. Tantùm restat, ut cum divino auxilio petendo, quærendo, pulsando, fide & opere donum gratiæ irreprehensibiliter exhibere possimus, quo conculcatis vitiis, virtutum repromissa præmia percipere mereamur. Superbia, quæ est initium omnis peccati, longè à Sacerdotum mentibus fiat. Avaritia rursùs, quæ est Idolorum servitus, atque omnium malorum radix, abscissa, & à turbine pulveris sui procul amota destruatur, quæ excæcat etiam oculos sapientum. Dilectionem igitur omnium virtutum matrem, sine qua nihil perficitur, & in qua omnes virtutes pacis completæ vinculo indissolubiliter continentur, fide rectâ & spe certâ studio indesinenti teneamus. Et quoniam fide hominum corda purgantur, lecti apices dilectionis vestræ limpida fidei fluenta vos de fontibus Salvatoris hausisse, & sicut prædicamus prædicare, & quemadmodùm credimus credere, & sicut docemus indiminutè docere manifestarunt.

504 „ His ergò ita se habentibus, cùm ea, quæ à Pyrrho adversùs Apostolicam fidem nostram, ad subversionem Synodalium Decretorum prolata sunt, tàm per dogma Sedis Apostolicæ, quod expositum est à Prædecessore nostro, quàm per jussionem filii nostri mansuetissimi Principis destructa sint; Quamobrem fraternitas tua à publicis locis chartam, quæ suspensa, pridemque cassata fuerat, non abstulit? Quæ scilicet scandalum sanctis Dei Ecclesiis non modicum intulit. *Corde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem*. Si dejiciendum ergò ejusdem Pyrrhi conamen fraternitas vestra ducit, quæ

pro

„ pro causa prædictam chartam de pariete „ non deposuit? Nemo quippè quod abomi„ natur colit. Si autem, quod absit, hujus„ modi scriptum amplectitur, cujus rei gratiâ „ nobis hoc per propria Synodica sua mini„ mè patefecit? Neutrum enim sine horum „ alterius dejectione indemniter stare potest; „ nam si recta fides, quæ à tot Conciliis ro„ borata est, ab Heraelio & Pyrrho cum qua„ dam additione & emendatione corrigitur: „ Ergò fides à Patribus subtiliter examinata „ commoveri cognoscitur, & mortui vacuâ „ spe Beatitudinis deciderunt, quod avertat „ Deus à fidelium cordibus. Hi enim, qui de„ functi sunt, minimè perierunt: *Pretiosa* „ *namque in conspectu Domini mors sanctorum* „ *ejus*. Et qui vivunt in hac fide, mundi ef„ fecti sunt; Patrumque dogma signatâ fide, „ verum & pium firmiter est posteris tradi„ tum. Restat igitur, quòd contra fidem „ promulgatum est, irritum fiat, & cum au„ ctore proprio destruatur.

505 „ Porrò mirati sumus, quia Episco„ pi, qui fraternitatem tuam consecraverunt, „ Sanctissimum illum in literis suis dixerunt; „ sed & quia propter vulgarem turbationem „ & odium Ecclesiæ hunc Constantinopoli„ tanæ abrenunciasse significaverunt. Pro„ pter quod etiam in ambiguitate positi, quæ „ à fraternitate vestra scripta sunt judicave„ ramus ad modicum quid differre, donec „ jam dictus Pyrrhus ab Episcopatu Ecclesiæ „ Constantinopolitanæ pelleretur; nam tur„ batio & odium populi Episcopatus gra„ dum nescit auferre. Canonica enim vindi„ cta super eum debuerat provenire, quo „ fraternitatis tuæ consecratio irreprehensi„ bilis & firma consistat. Scriptum est enim: „ *Si vir ejus mortuus fuerit, soluta est à lege* „ *viri. Si autem vir ejus vivit, adultera vo*„ *cabitur, si fuerit cum alio viro: erunt enim* „ *duo in carne una. Mysterium autem hoc ma*„ *gnum est*, ait Apostolus, *ego autem dico in* „ *Christo & Ecclesia*. Etenim, licèt indigni „ sumus, locum tamen ejus in Ecclesiis adim„ plemus. Vivente itaque prædicto Pyrrho, „ & nondum naturâ vel culpâ extincto, nè „ fortè fieret schisma, oportuerat præca„ veri.

506 „ Ut ergò fraternitatis vestræ sacer„ dotalis robustior ordo permaneat, oportet „ deditum adversùs eum colligi Episcopo„ rum ex propinquioribus locis conventum. „ Præcepimus enim super hoc etiam chariffi„ mis filiis nostris Sericio Archidiacono & „ Martino Diacono Apocrisario, quibus & „ locum nostrum ad hujus rei deliberatio„ nem credimus, quatenùs cum fraternitate „ vestra prædicti Pyrrhi culpa regulariter ex„ quiratur. Non enim præsentia ejus neces„ saria est, ubi excessus ejus & scripta veri„ tati repugnantia præstò sunt; ut cùm de „ his dijudicatur, modis omnibus condemne„ tur. Primò quidèm, quoniam Heraclium, „ qui anathematizavit inviolabilem ortho„ doxorum Patrum fidem, diversis laudibus „ extulit, & sophisticam jussionem ipsius, in „ qua quasi symbolum fidei composuit, sub„ scribendo firmavit; furtivisque subreptio„ nibus quosdam Sacerdotes apud se singilla„ tim prædictam chartam roborare coegit, & „ in publicis locis suspendere ad destructio„ nem Chalcedonensis Concilii audaci trans„ gressione præsumpsit. Undè non modicum „ dissensionis scandalum Ecclesiis Dei disse„ minavit, & obtestatione conventus à de„ cessore nostro corrigi parvipendit. His igi„ tur & aliis in Synodo fraternitatis vestræ „ requisitis, canonicè hunc executioni sub„ mittite, ut Sacerdotali ordine & Episco„ pali legislatione, ac regulariter eo sacerdo„ tio denudato, non solùm fides illibata per„ maneat, sed & fraternitatis vestræ gradus „ Episcopalis firmior conservetur.

507 „ At verò, si diligenter fraternitas „ vestra, dum consiliatur, perspexerit fauto„ res jam dicti Pyrrhi circumstrepere, & sen„ seritis crebrò, insolenter præsenti negotio, „ quod diffiniendum est, impedimentum per „ dilationem afferre, ut proprium compleant „ quandòque consilium, vobis contradicen„ tes, nisi juxta votum suum quidquam pro„ veniat; & si ob hoc fraternitatem vestram „ obnoxiam facere, vel etiam schisma de „ eadem personâ tentaverint, possibile est ut „ abscindatur etiam in hujusmodi Capitulo „ talis versutiarum ipsorum intentio, & obti„ neatur jussio à Domino nostro & filio chri„ stianissimo Principe, quoniam de hoc eni„ xiùs eum per literas nostras poposcimus, ut „ scilicet sæpedictum Pyrrhum ad hanc Ro„ manam Urbem jubeat mitti, quatenùs con„ ventu Synodico à nobis effecto, pro sua „ temeritate judicetur. Sic enim & frater„ nitatis vestræ Episcopalis dignitas omni „ futuro contrariorum schismate firmior ap„ parere valebit, & scandalum novitatis ab „ orthodoxa fide pulsum necabitur, atque „ Dei Ecclesia continuæ paci donabitur. De„ leri namque ab Ecclesia Dei scandala de„ bent & extirpari. Multa enim possunt ori„ ri dissensionis zizania contra promotionem „ fraternitatis tuæ, nisi canonicâ falce, nè „ proficiant radicitùs, rescindantur. Siqui„ dem cùm patimur unum membrum, com„ patiuntur reliqua corporis membra. Absit „ ergò, ut schismata & dissensiones prove„ niant, secundùm quod & mansuetissimum „ Dominum & filium nostrum Principem per „ literas nostras petivimus, quo ab Episco„ patu fraternitatis vestræ omnia, quæ nuper „ orta sunt scandala, rescindantur, & nos „ quidem veluti fraterna viscera condolenti„ bus providentiæ nostræ medelam afferentes „ appareamus. Verumtamèn prædictam char„ tham, quæ contra orthodoxam fidem &

Chal-

„ Chalcedonenſe Concilium ſophiſticè probatur expoſita, cunctis viribus irritam „ eſſe deliberamus & vinculo anathematis „ refutatam, atque ut à nobis & ab omnibus orthodoxis Epiſcopis abominatam reſpuimus.

508 „ Sufficit namque nobis fides, quam „ Sancti Apoſtoli prædicaverunt, Concilia „ firmaverunt, & Sancti Patres conſignaverunt, per quam renati & docti ſumus, „ quamque docemus, nullum augumentum in „ ſymbolo fidei, quod à Synodis eſt firmatum, recipientes. Anathema his, qui addunt, anathema qui demunt ſancto Mathemati, ideſt Symbolo, quod in Concilio Nicæno diffinitum, Conſtantinopolique firmatum, & in Epheſino primo, „ atque Chalcedone à Sanctis & orthodoxis Patribus, qui in Catholica Fide floruerunt, gratiâ Sancti eſt Spiritus ſtabilitum.

509 „ Hæc & his ſimilia concordi ſenſu „ fraternitas veſtra prædicando nobiſcum ore „ & opere confiteatur. Similiter autem anathematizantes omnes hæreſes & auctores „ earum, ut idipſum dicamus omnes, ſicut „ ſcriptum eſt, & ſchiſmata nullo modo germinent in Eccleſia Dei, quæ ſpirituali jam „ & bis acuto ſententiæ gladio ſunt reciſa. „ Porrò præſentem literarum latorem fraternitati veſtræ in omnibus commendamus, „ quoniam & mores ejus exigunt, ut eum „ vobis nos commendare debeamus; quia „ manifeſtè veſtram nobis præſentiam exhibere venerabilitas ejus atq; perfectio morum dignoſcitur. *Hactenus Epiſtola Theodori ad Paulum.*

510 Ex qua apparet, Paulum in ſuo Epiſcopatus exordio ſimulaſſe ſe catholicam fidē profiteri, & ſcripto in ejus Synodica nihil, quod orthodoxæ adverſaretur fidei, conſarcinaſſe. Sed quoniam cum affectu edicta Heraclii operâ Pyrrhi appenſa, & veræ fidei contraria minimè delenda curavit, ſuſpectum ſe Romano Pontifici reddidit, cujus rei causâ idem Theodorus poſitum eſſe ſcribit inter ſpem & metum. Conſtat inſuper ex eadem Epiſtola, Theodorum ex more Apocriſarios ad Imperatoris veſtigia Conſtantinopolim miſiſſe, & per eos contradendas eidem Imperatori, feciſſe literas, quæ tamen non extant. Ejuſdem porrò argumenti alias literas fecit ad Epiſcopos ordinatores Pauli, quas indicat in prærecenſita Epiſtola, à quibus pariter de Pauli ordinatione alias acceperat Epiſtolas. Sunt ergò præfatæ literæ ad antefatos Ordinatores datæ, tenoris ſequentis.

511 „ Literas fraternitatis veſtræ, per „ quas nobis de promotione Pauli fratris & „ Coepiſcopi noſtri ſignificaſtis, ſuſcepimus; „ & gaviſi quidem ſuper hujus ſumus ordinatione. Sed futura mœſtitia huic videlicet ſucceſſura, propter zizania, quæ naſcitura fore ſperantur, animum noſtrum „ valdè concuſſit, niſi diligentiſſimâ manu & „ cautiſſimâ curâ, priuſquàm creſcant, & „ Dominicam meſſem ſuffocent, extirpentur. Debuerat igitur Pyrrhus, qui Sanctis Dei Eccleſiis ſcandalum ſeminavit, „ canonicæ priùs animadverſioni ſubmitti, „ & tùm Prælatus frater noſter Paulus ſacrari, nè fortè tempore aliquo de ejectione „ ſua quampiam ſe putet querimoniam objecturum, quòd odium ſuſtinuerit populare, & vi pulſus libellum dederit, & ſuam „ Eccleſiam refutaverit, ſicut nobis fraternitas veſtra per literas ſuas ſignificavit. „ Facilè quippe mutantur homines, & quidem aliquandò ex odio ad dilectionem aſſurgunt, aliquandò verò à dilectione in „ odium dilabuntur.

512 „ Qua ergò pro cauſa, quæ diſſimulari futura ſunt, provido non contemplantur obtutu? Nè fortè proveniens ſcandalum, variis ſimultationibus Eccleſiam Dei „ diſcindat. Sunt capitula, quibus prædictus Pyrrhus canonicè poteſt ab omni ſacerdotali ordine pelli. Primùm quidem, „ quia Heraclium, qui anathematizavit catholicam fidem, & Patres orthodoxè ſentientes, in literis ſuis laudibus extulit, & „ per ſubreptionem per quoſdam Sacerdotes, „ qui ſubſcripſerant, ſophiſticam quoq; chartam adversùs Apoſtolicam fidem confirmare præſumpſit, & in publicis locis ſuſpendere feſtinavit, quaſi novam fidem & ſymbolum ſuſcitans contra ſanctam Chalcedonenſem Synodum; pœnam minimè veritus „ æterni judicii, & anathema, quod poſitum „ eſt in eadem Chalcedonenſium Synodo, „ quod nemo unquam ſancto Mathemati, „ ideſt colendo ſymbolo, quidquam addere „ vel minuere audere pertemptaret. Prædictus autem Pyrrhus nec proteſtatione conventus à pravitate ſua recedere paſſus eſt. „ Ideo ergò jam memoratam chartam abominantes, & omnia, quæ crebrò dictus „ Pyrrhus contra fidem molitus eſt, anathematizantes, quin etiam nunc iterùm at„ que iterum anathematizamus; illa tantùm „ amplectentes, quæ Sancti nobis Patres in „ Synodis tradiderunt, nihil fidei addentes „ nec auferentes. Et idcircò quæ in perſonam prædicti Pyrrhi diffinierimus, in literis, quas ad jam memoratum fratrem & „ Coepiſcopum miſimus, agnoſcetis.

513 „ Ut igitur ſcandalum minimè futuro tempore generetur, ſecundùm præfixum modum diligenter ſacra providentia „ extinguere curet. Et res quidem ipſa nos „ magis ad tribulationem provocavit, & naſcitura zizania conjecturis probabilibus „ informavit, quoniam per literas veſtras „ prædictum Pyrrhum Sanctiſſimum nominaſtis. Si enim alia taceamus, & nihil „ omninò peccavit, aut in religionem, aut

in

,, in doctrinam fidei, & nec unâ culpâ dam-
,, navit; quamobrèm de propria ejectus est
,, Ecclesia? Sed fortasse quis dixerit, gene-
,, rale hoc odium fecit. Sed vulgaris tumul-
,, tus jus Sacerdotii auferre non potest, nec
,, odium sacro quemquam Ordine denudare.
,, Manifestè quippe sunt canonicæ causæ, quæ
,, jura Sacerdotii recidere possunt. Nisi enim
,, naturæ causâ Præsul extinguatur, Eccle-
,, siam ejus alius non potest irreprehensibili-
,, ter apprehendere.

514 ,, Et hæc quidèm non contradicen-
,, tes ordinationi prædicti fratris nostri Pauli
,, scribimus, sed vulnus latens & absconsum
,, medente manu adaperimus, nè in vitalia
,, viscera serpere possit, omnem immundi-
,, tiam fœtidæ putredinis medicinaliter ex-
,, haurientes, & quæ possunt fieri diligentiâ
,, providæ incisionis penetrantes, non ut hęc
,, fiant optantes; nam sæpèdictum fratrem
,, nostrum in visceribus mentis nostræ com-
,, plectimur & fovemus. Sed nè schismata
,, fiant, fraternâ providentiâ & affectione di-
,, lectionis terremur; quatenùs Episcopatus
,, ejus manus impositio nullo modo macule-
,, tur. Denique interemptis & suffocatis
,, schismatibus, & fides quoque orthodoxa,
,, quæ tot spiritualibus Paradisi florum odo-
,, ribus per Agricolas Christi Dei nostri,
,, Sanctos videlicet Apostolos, eluxit, nulla-
,, tenùs aliquibus zizaniorum spinis poterit
,, sauciari. *Hactenus Epistola.*

515 Sed & præter hæc sui muneris mini-
mè oblitus Theodorus, Apostolicâ, qua fun-
gebatur auctoritate, Acta omnia Pyrrhi Ro-
mæ è Petri Cathedra diro anathematis ful-
mine, ut par erat, cum suo perculit auctore,
latâ sententiâ ac edito decreto, quod nedùm
Constantinopolim, verùm & ad universas
Orientis & ultramarinas Ecclesias transmit-
tere curavit, hisce verbis côceptum nimirum.

516 ,, Dominus ac Salvator noster in
,, Evangeliis Apostolis suis ita dixit: *Qui-*
,, *cumque solverit unum de mandatis istis mini-*
,, *mis, & docuerit sic homines, minimus vo-*
,, *cabitur in Regno Cœlorum.* Et alia scri-
,, ptura dicit: *Nè transferas terminos æternos,*
,, *quos posuerunt Patres tui.* His ergò sic se
,, habentibus, ad notitiam fraternitatis ve-
,, stræ deducimus, quia Pyrrhus, qui quon-
,, dam Ecclesiæ Constantinopoleos Episco-
,, patum subripuit, & instar Lupi sub præ-
,, textu Pastoris latitabat, contra orthodo-
,, xam fidem cornu bellico erecto, quædam
,, novitatis figmenta composuit, & chartis à
,, se dictatis, quosdam furtivis ac subrepti-
,, tiis modis subscribere compulit Sacerdo-
,, tes; versutè gerens, ut hæreticum præ-
,, sumptionis suæ dogmata subreptis aliorum
,, subscriptionibus stabiliret, & veluti novum
,, Mathema contra colendum nobisque tra-
,, ditum à Sanctis Patribus symbolum com-
,, ponere conaretur.

517 ,, Et quoniam in Chalcedonensi
,, Concilio anathema positum est his, qui ad-
,, diderint, vel dempserint quid in fide, quæ
,, à tot Patribus est roborata, hujus rei gra-
,, tiâ dilectionem vestram præmunire consi-
,, deravimus, ut his, quæ à prædicto Pyr-
,, rho adversùs Apostolicam fidem præsumpta
,, sunt, reprobatis, eandem fidem, sicut &
,, sisi sumus, retincatis, quam ex ipso lacte
,, uberum sanctæ Ecclesiæ simul suxistis,
,, universa temerariæ novitatis deliramenta
,, destruentes.

518 ,, Nos enim tàm per alias literas,
,, quàm per decretum præsentis propositio-
,, nis, omnia, quæ contra orthodoxam &
,, Apostolicam fidem nostram ab ejusmodi
,, Pyrrhi novâ & temerariâ vanitate intro-
,, ducta sunt, abominantes, simulque cum
,, charta, quæ proposita, & in publicis lo-
,, cis ab eo suspensa est, anathematizantes,
,, volumus omnes illa sapere, idest tenêre,
,, quę Sancti Apostoli tradiderunt, & Patres,
,, qui in orthodoxa fide floruerunt, posteris
,, tradita per sancta quinque Concilia firma-
,, verunt. *Hactenus Theodori decretum adver-*
,, *sùs gesta Pyrrhi.*

519 Hoc ergò per universum Orientem
promulgato Sanctissimi Theodori decreto,
plurimi ex Episcopis orthodoxis declinantes
Monothelitarum insidias, Romam se contu-
lerunt; alii verò non deserentes gregem, col-
lectis Synodis præfatam hęresim diro anathe-
mati subjecerunt, amplectentes in omnibus
fidem orthodoxam atque Theodori decretum;
inter quos sanctæ memoriæ Sergius in Insula
Cypri Episcopus orthodoxus Synodum con-
vocavit, currente Anno Domini DCXLIII.
Constantis Imperii Anno II., & pariter II.
Pontificatus Theodori, Indictione 1., ut te-
statur Theophilactus Primicerius Notario-
rum in Synodo Lateranensi Secret. 11. Atque
in ea Synodo damnata & penitùs rejecta at-
que reprobata & anathematizata est heresis
Monothelitarum, prout ex Synodica Epistola
data ad prælibatum Theodorum Papam, reci-
tatâ in antefata Lateranensi Synodo sub
Martino, eodem Secret. 11. palàm fit, quæ
est tenoris sequentis, videlicet.

*Sanctissimo & Beatissimo à Deo nostro honora-
bili Domino meo, Patri Patrum Archi-
episcopo & universali Papæ Domino
Theodoro, Sergius humilis in
Domino salutem.*

520 ,, Firmamentum à Deo fixum & im-
,, mobile, atque tituli formam lucidissimam
,, fidei vestram Apostolicam Sedem consti-
,, tuit, ò sacer vertex, Christus Deus noster:
,, Tu es enim, sicut Divinum veraciter pro-
,, nuntiat Verbum, Petrus, & super funda-
,, mentum tuum Ecclesiæ columnæ confir-
,, matæ sunt: Tibi & claves Cœlorum com-
mi-

,, misit, atque ligare &. solvere potestativè
,, quæ in Terra & in Cœlis sunt, promulga-
,, vit: Tu profanarum hæresum depositor
,, existis, ut Princeps & Doctor orthodoxæ
,, & immaculatæ fidei. Igitur non despicias
,, Patrum tuorum, Pater, fidem æstuantem,
,, & ab aliquibus hæreticis ventis violenta-
,, tam, necnon periclitantem; resolve nebu-
,, lam insipientium lumine tuæ divinæ scien-
,, tiæ, ô Sanctissime; abscinde blasphemias
,, & jactantiam vaniloquorum & noviter
,, emergentium hæreticorum Doctorum. Ni-
,, hil etenim minùs est orthodoxæ & Aposto-
,, licæ vestræ definitioni atque traditioni,
,, quatenùs augmentum aliquod suscipiat à
,, nobis fides.

521 ,, Nos autem à Deo inspirati & San-
,, ctorum Apostolorum Consabulatores &
,, Consacerdotes sapuimus, confitemur atque
,, confessi sumus à pristinis temporibus, & ex
,, ipsis cunabulis, secundùm Sanctum atque
,, Beatissimum Papam Leonem, prædicantes
,, omnibus & confitentes: *Operatur utraque*
,, *natura cum alterius communione*. Cum quo
,, Beatissimo Viro, & omnes à Deo inspirati
,, & Sancti Patres fatentur. Et hæc quidèm
,, à nobis humillimis Servis vestris atque Di-
,, scipulis prosecuta sunt. Multiloquium au-
,, tem & contradictionem adversariorum non
,, admittimus, quia parati sumus pro ortho-
,, doxa fide, auxiliantibus vobis, Sanctissi-
,, mis, & orantibus, martyrium suscipere.
,, Et si quidem voluerit ea, quæ inanè ad
,, consummationem animarum dogmata, hoc
,, est, ad interitum doctrinæ & confessionis
,, Sanctorum Patrum, & gloriosi atque præ-
,, cipui Papæ Leonis proposita sunt in Regia
,, Urbe deponere, quorum contraria sapien-
,, tes non desistimus, sufficit hoc, atque amica
,, Deo pax sanctis Ecclesiis intercedit, &
,, omnis divisio Ecclesiarum de medio absi-
,, stit, necnon schismata dissoluuntur, ad
,, unitatem denuò restaurata: Si autem no-
,, luerint hoc facere, Apostolicos vos Patres,
,, sequentes, in scripto & sine scripto eos ana-
,, thematizamus. Non est enim, non est Deo
,, placitum, neque justum, proposita pesti-
,, lentia hæresum & anathematis blasphe-
,, miis, verbis contendere. Honorent igitur
,, rationem & erubescant Deum, & hujus-
,, modi blasphemias subtrahere festinent, &
,, in quocumque voluerint loco vel tempore,
,, de quibus existimant sapere, movebimus
,, dogmata.

522 ,, Compendiosè autem, ô Sanctis-
,, sime, dicimus: ea, quæ ad eversionem &
,, depositionem à Deo inspiratorum Patrum
,, & Sanctissimi Papæ Leonis, necnon vestræ
,, à Deo sapientiæ conscripta sunt, deponan-
,, tur; nam & nos, sicut dictum est, juben-
,, tibus vobis Dominis nostris, & à Deo in-
,, spiratis Patribus percutimus eos anathe-
,, matibus, & tunc motiones de quæstioni-
,, bus eorum & certamina faciemus, speran-
,, tes in vestram Deo placitam & beatam
,, protectionem, quoniam non reveremur, ne-
,, que formidaturi sumus timore, ubi non est
,, timor, præposito Deo & orthodoxâ requi-
,, sitione. Usque ad hanc igitur diem dispen-
,, sationem aliquam quærentes, tacuimus eis,
,, arbitrantes ad meliora immutare eos pro-
,, prias doctrinas. Sic etenim & Sanctissimæ
,, memoriæ Divinus & Sanctus noster Arca-
,, dius sapuit, vestram orthodoxam sequens
,, doctrinam; cujus vestigia & nos omni vir-
,, tute, & sequi oramus, consonantes or-
,, thodoxæ & à Deo inspiratæ doctrinæ ve-
,, stræ sanctissimæ Dominationis atque Pater-
,, nitatis. Ulteriùs autem jam non patimur,
,, seminantibus eis zizania & scandala, ut ita
,, dicamus, in omnem Mundum.

523 ,, Hi sunt nostri Sancti Concilii in-
,, tellectus, sed & tomum beatæ memoriæ & à
,, Deo inspirati admittit & amplectitur Leo-
,, nis, & sicut ancoram salutiferam orthodo-
,, xiæ detinet, & vestris divinæ scientiæ læ-
,, tatur dogmatibus, nihil omninò minuens,
,, & cum ea orthodoxa confessione proficisci
,, & ad Dominum, & terribili ejus exorat
,, assistere judicio. Deus igitur creator om-
,, nium conservet longævum Sanctissimum
,, Dominum nostrum ad stabilitatem sancta-
,, rum ejus Ecclesiarum & orthodoxæ fidei,
,, vos Pastorem bonum, qui pro spiritalibus
,, ovibus tuam animam pones, atque Pasto-
,, rali baculo Lupos rapaces expelles. Om-
,, nes, qui digni sunt assistere Sanctissimo & à
,, Deo honorato Domino meo, ego & qui
,, mecum sunt, plurimùm in Domino saluta-
,, mus. *Et subscriptio*. Incolumem me &
,, Domino beneplacitum ora, Sanctissime Pa-
,, ter Patrum. *Hactenus Epistola Synodica*
Sergii Episcopi Cypri.

524 Interea temporis commorante in Africa Pyrrho, relictâ, ut præfati sumus, Sede Constantinopolitana, occurrit ei Sanctus Maximus, qui Româ in Africam pariter recesserat, atque cum eo congressum & disputationem habuit supra proposita de una vel duabus in Christo voluntatibus & operationibus quæstione; in qua quidem disputatione à sancto Viro victus Pyrrhus, fassus est duas in Christo voluntates, duasque operationes, abjurato pristino suo errore de una voluntate, unaque operatione; quare in fine ejusdem disputationis hæc fassum Pyrrhum proditur: ,, Demonstratum etiam profectò
,, est in quæstione de operationibus, absur-
,, dum esse, unam operationem in Christo
,, dicere, quomodocumque dicatur. Sed ve-
,, niam postulo tùm iis, qui antecesserunt, ex
,, ignorantia enim in absurdas has sententias
,, & argumentationes prolapsi sumus, & ob-
,, secro, ut inveniatur modus delendi hanc
,, introductam absonam sententiam, & par-
,, cendi memoriæ antecessorum. *Maximo ve-*
rò

„ *rò dicente*. Non est alius modus, quàm tacceri personas, & anathemate affici talia „ dogmata. *Pyrrhus respondit*. At si hoc fiat, „ reperientur cum his simul ejecti Sergius & „ Synodus me Patriarchâ habita. *Cui Maximus*. Subit me admiratio, quomodò Sy„ nodum vocas, quæ non est habita, ut le„ ges & Canones Synodici & jura Ecclesia„ stica jubent. Nec enim Epistola Encycli„ ca ex consensu Patriarcharum edita est, ne„ que locus, neque dies conveniendi decre„ tus. Non fuit aliquis actor aut accusator; „ qui convenerunt, Epistolas commendati„ tias non habuerunt, nec Episcopi à Me„ tropolitanis, neque Metropolitani à Pa„ triarchis, non Epistolæ, neque Vicarii ab „ aliis Patriarchis missi fuere. Quis igitur „ particeps rationis Synodum sustineat ap„ pellare, quæ scandalis & discordiâ cun„ ctum Orbem implevit? *Tum Pyrrhus dixit*. Si non est alius modus præter hunc, „ pluris faciens salutem meam, quàm cætera „ omnia, præstò sum ad faciendum hoc cum „ omni satisfactione: hoc solùm rogo, ut „ dignus habear in primis Templorum Apo„ stolorum, ac potiùs ipsorum Principum „ Apostolorum adoratione, deinde, ut vi„ deam faciem Sanctissimi Papæ, eique tra„ dam libellum eorum, quæ absurdè facta „ sunt. *Cui Maximus & Gregorius Patricius responderunt*: Quandoquidem tua propo„ sitio bona est, & Ecclesiæ utilis, sic fiat. „ *Hactenus ibi*.

525 Acta est hæc disputatio Anno Domini DCXLV. Theodori Pontificatus Anno IV. qui fuit & Annus IV. Imperii Constantis, currente Indictione III. Meminit hujus disputationis Theophanes in sua Miscella, per hæc verba: „ Pyrrhus verò cùm „ pervenisset in Africam, mutuis cum San„ ctissimo Maximo videtur aspectibus, Ab„ ba videlicet religiosissimo in monasticis „ correctionibus, necnon & Divinorum illic „ existentium Pontificum præsentatur obtu„ tibus; qui hunc redargutum & persuasum, „ Romam ad Papam Theodorum direxerunt: „ qui, orthodoxo libello tradito Papæ, ab eo „ receptus est. *Hæc Theophanes*. Itaque post absolutam prælibatam disputationem, ut promiserat, Romam accessit, atque orthodoxo suæ fidei professionis exhibito Sanctissimo Papæ Theodoro libello, in communionem receptus est. Hoc idem legitur in fine antefatæ disputationis cum Maximo, ubi habetur: „ In hac ergò celeberrimâ Urbe Româ, „ cùm adesset nobiscum, promissum præsti„ tit, damnavitque dogmata impiæ exposi„ tionis; seque per rectam professionem cum „ sanctâ Catholica & Apostolica Ecclesia „ conjunxit, gratiâ & cooperatione Magni „ Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, cui „ gloria in sæcula sæculorum. Amen. *Hactenus ibi*. Sed & Anastasius in vita Theodori describens gesta Pyrrhi Romæ cum Sanctissimo Pontifice Theodoro, ait: „ Ipsis „ temporibus venit Pyrrhus ex Africa, qui „ fuerat Patriarcha Constantinopolitanus, „ in Urbem Romam ad limina Apostolorum; „ qui ingressus, libellum obtulit cum sua „ subscriptione Apostolicæ nostræ Sedi in „ præsentia cuncti Cleri & populi, condem„ nans in eodem libello omnia, quæ à se, vel „ à decessoribus suis scripta vel acta sunt ad„ versùs immaculatam nostram fidem. His „ itaque ab eo peractis, fecit eum munera „ erogare in populo, & Cathedram ei poni „ juxta Altare, honorans eum ut Sacerdo„ tem Regiæ Civitatis. *Hæc Anastasius*.

526 Sed perversi corde difficilè corriguntur, quoniam paulò postea in pristinam relapsus est hæresim. Etenim cùm Imperator accepisset quæ Pyrrhus Romæ egerat, revocato Platone Exarcho, Olympium pessimum hæreticum ejus loco substitutum in Italiam misit, adjecto mandato, ut ageret cum Pyrrho, quatenùs pristinam reassumeret sententiam. Cùmque Olympius Ravennam venisset, omne adhibuit studium, ut mandata Imperatoris perficeret; quod, ut implere posset, elaboravit, ut illum ab Urbe Ravennam adduceret; cùmque illud ex animi sententia consecutus esset, qua pollebat auctoritate ipsum aggressus, nunquam deseruit, quousque desertorem fidei & assertæ catholicæ confessionis prævaricatorem effecerit. Quare subjungit Anastasius: „ Postea rursùs more „ Canis ad proprium impietatis vomitum „ reversus est. Tunc Sanctissimus Theodo„ rus Papa convocans universos Sacerdotes „ & Clerum in Ecclesia Beati Petri Aposto„ lorum Principis, condemnavit eum sub „ vinculo anathematis, juxta mercedem ac „ retributionem propriæ transgressionis ca„ nonicam pœnam, sive depositionem decer„ nens. *Hæc Anastasius*. Idem quoque recenset Theophanes sub Anno XX. Heraclii Imperatoris, per hæc verba: „ Pyrrhus cùm „ Româ discessisset, & Ravennam pervenis„ set, ut Canis ad vomitum suum reversus „ est. Quo Papa Theodoro comperto ple„ nitudine convocatâ Ecclesiæ, ad sepul„ chrum verticis Apostolorum accessit, & „ Divino Calice expostulato, ex vivifico „ Sanguine in atramentum stillavit, & ita „ propriâ manu depositionem Pyrrhi excom„ municati facit. *Hactenus Theophanes*. Horum quoque meminit Martinus I. in Synodo Lateranensi Secret. I.

527 In libello quoque Synodico apud Labbæum tom. 6. Conciliorum pag. 1699. sub titulo, *Romana Theodori*, orthod. hæc de Pyrrhi gestis referuntur: „ Cùm autem Hera„ clius morti vicinus jam esset, Pyrrho, qui „ hæterodoxus erat, serió manadavit, ut „ Martinam uxorem suam & filios à primo„ genito Constantio affligi non pateretur,

„ datâ ei & gratiâ ipsorum & pecuniâ sanè „ multâ in recompensationem. Quam ob „ causam Bizantini motâ adversùs Pyrrhum „ seditione, Solio eum exturbarunt, & in „ Africa exulatum abire compulerunt; ac „ Petrum Monotheleten in Pyrrhi Solium „ evexerunt, cui Paulus ejusdem Sectę successit. Pyrrho autem in Africam delato, „ contra eum insurrexerunt, Maximus, qui „ inter Monachos venerabilis erat, quique „ illic erant sacri Antistites divinâ præditi „ sapientiâ. Ipse verò Romam profectus, „ tanquam Presbyter libellum orthodoxæ „ confessionis obtulit. Sed Ravennæ postea, „ instar Canis, ad proprium reversus est vomitum. Quod cùm Beatus Theodorus, qui „ Sancto Joanni successerat, intellexisset, „ universâ Ecclesiâ convocatâ, & sepulchro „ Apostolorum Principis Petri occupato, „ Divino etiam Câlice postulato, ex tremendo & vivifico sanguine Christi, atramento „ affundens, propriâ manu depositionem ejus, „ & eorum, qui cum ipso communicarent, „ exaravit. Pyrrho autem Bizantium reverso, cùm Paulus blasphemâ linguâ vitam „ cum morte commutasset, generosuli & audiculi heterodoxi Pyrrhum denuò in Solium per vim intrudunt. *Hæc ex Libello „ Synodico.*

528 Hæc tamen non sunt intelligenda, quasi statim Pyrrhus in hæresim relapsus fuerit; quoniam nonnisi elapso biennio à sua reconciliatione hæresim reassumpsit, prout infra ostendemus. Perlatâ porrò notitiâ reconciliationis Pyrrhi Constantinopolim, hæretici ægrè ferentes, ad calumniam conversi, vi tormentorum extortam illius fidei confessionem à Theodoro Papa dixerunt, & unâ simul super januas primariæ Ecclesiæ appensâ chartâ, Monothelitarum hæresim credendam atque sequendam præceperunt. Catholici porrò & orthodoxi, quibus Pyrrhi conversio pergratissima fuit, non sustinentes quę ab hæreticis in Regia Constantinopolis Civitate agebantur & dicebantur, diversis in locis & Provinciis habitis Synodalibus conventibus, præfatam hæresim anathematizantes, catholicam atque orthodoxam fidem nuper à Pyrrho Romæ receptam, ubique & ab omnibus sequendam decreverunt. Primi ergò Episcopi, qui ad hunc effectum in Synodo convenerunt, fuere Provinciæ Bizacenæ sub Stephano Episcopo illorum Primate, de qua Synodo in Libello Synodico hæc habentur: „ Sed Stephanus, à Deo inspiratus, „ Bizacii Episcopus, collectâ à spiritu motâ „ Synodo, ea, quæ Sergius & Pyrrhus & „ Cyrus decreverant, decenti subjecit anathemati; & duas voluntates, operationesque Servatoris Christi prædicavit. *Hæc ibi.* Qua peractâ Synodo, decreta fuit Legatio ad Imperatorem Constantem, sive Constantinum, & ad Paulinum Episcopum Constantinopolitanum datis Synodicis Literis, quarum solùm extant quæ datæ fuerunt ad Imperatorem, recitatæ Secret. 11. Concilii Lateranensis sub Martino I., ad hunc modum se habentes.

Domino Clementissimo Terræ, Marisque Domino Constantino Augusto, Stephanus primæ Sedis Episcopus, vel universi Episcopi Concilii Bizaceni vestræ pietatis ultimi famuli.

529 „ Omnipotens Deus Ecclesiæ suæ „ providens, præscitos ac prædestinatos in „ præsidio ejus constituit Romani nominis „ Reges, ut quoties turbo diabolicæ factionis quiddam contra eam excitare tentaverit, à vestræ Clementiæ rigore valeat „ comprimi; quatenùs quies ei procurata, „ vestræ potentiæ suffragio debeat defensari, „ quia ei potestatem vestram serviendo subicitis, cujus munere & protectione imperatis? Undè divinitùs præordinati, ejus „ curam singularem habetis aut primam. „ Scriptum est igitur de vobis, & de eadem „ sancta Ecclesia toto terrarum Orbe diffusa: „ *Erunt Reges nutritii tui*. Pariterque scriptum est: *Honor Regis judicium diligit*; „ quia dum divina rebus humanis præponitis, & orthodoxam fidem curis secularibus „ præfertis, quid aliud, quàm judicium rectum Dei cultui immolastis?

530 „ Pro qua re pietati vestræ cuncti „ vestræ Africæ Domini Sacerdotes coràm „ Domino supplicamus, ut novellæ præsumptionis scandalum, quod adversùs fidem „ nostram attentatum est, auferatur, fratremque nostrum Paulum Constantinopolitanæ Ecclesiæ Episcopum, regali auctoritate, ut nobiscum, idest, cum omni generalitate orthodoxè sapere debeat, coarctare dignemini. Fidem namque rectam à „ Sanctis Patribus nobis traditam, sine adjectione aut imminutione custodire debemus; quia quidquid auctum fuerit, aut „ subtractum, nunquam probatur fuisse perfectum.

531 „ Scripsimus enim prædicto fratri & „ Coepiscopo nostro Paulo per latores præsentium, ut nostrâ eum vice cum vestræ „ Clementiæ præceptione admoneant, destinantes injunximus; quos vestræ mansuetudini commendantes, petitionis nostræ „ vota ut effectui mancipentur, omnes unanimiter genu mentis flexo deprecamur. „ Pro qua re, expedit censuræ ejus & famæ, „ ut quod auctor tantæ præsumptionis correxit, à se, vel ab aliis, non sinat incorrectum jamque scandalum defensari.

532 „ Injunximus autem Legationi nostræ supplici pietatis vestræ, ut ea, quæ „ prædicto fratri nostro scripsimus, ad pias ve-

„ vestræ Serenitatis aures deducere non mo-„ reatur; quatenùs pietas vestra divinitatis „ amore instructa, pro pace Ecclesiarum Dei „ regale præcipiat largiri præsidium, ut pa-„ ce Dei fruentes, quæ omnem superat in-„ tellectum, Regnum vestrum in pace secu-„ rum annis innumeris propagetur. Omni-„ potens Deus noster, cujus potestate cun-„ cta reguntur, benignus ad vestrum respi-„ ciat Principatum, paganasque gentes, quæ „ de sua feritate confidunt, potentiæ suæ „ dexterâ, pietatis vestræ christianissimæ di-„ tioni subjugare dignetur. *Hactenus Epistola*. Cui subscripserunt post Stephanum viginti duo Episcopi.

533 Eodemque tempore habita est Synodus altera à Gulosso Primate Provinciæ Proconsularis, Probo, atque aliis Africanis Episcopis numero sexaginta octo, in qua quidem Synodo rejecta quoque est Monothelitarum hæresis, & sola orthodoxa & catholica fides recepta & approbata, Sanctorum Patrum doctrina planè confirmata. Qua absolutâ, expeditæ fuerunt Synodicæ Literæ ad Paulum Constantinopolitanum Episcopum, quæ pariter habentur insertæ in Actibus Synodi Lateranensis eodem Secretar. 11. & sic se habent.

Domino Beatissimo & honorabili Sancto fratri Paulo Patriarchæ, Gulosus, Probus & cæteri Episcopi sancti Concilii Proconsularis, qui subscripturi sumus.

534 „ Caput & fundamentum fidei ca-„ tholicæ vel universalis Ecclesiæ noster Deus „ & Dominus Jesus Christus, qui cum Pa-„ tre & Spiritu Sancto indivisam habens na-„ turam Deitatis, suis (sicut nos Evange-„ lium docet) ait Discipulis: *Euntes, docete „ omnes gentes, baptizantes eos in nomine Pa-„ tris & Filii & Spiritus Sancti*. Dùm ergò, „ *in nomine*, diceret, non *in nominibus*, uni-„ tatem inseparabilem, non schisma, fideliter „ eum colentibus, & in eum syncerè creden-„ tibus, demonstravit. Beati igitur Apostoli „ præceptum sui Magistri, nostri Domini Je-„ su Christi, perficientes, sanam & rectam „ doctrinam in omni Orbe terrarum prædi-„ caverunt quonam modo sit Deus colendus, „ & Christus ejus Filius noster Deus & Do-„ minus, Deus & homo credendus, & coæter-„ nus & coæqualis Patri, & Filio Divinitate „ Spiritus Sanctus.

535 „ In hac ergò fine querelâ vera Dei „ culturâ catholicâ sanctâ Ecclesiâ manente „ unitâ, invidiâ Diaboli mors introivit in „ cordibus Infidelium, qui à viâ veritatis de-„ viantes, secundùm suæ errores pravæ con-„ scientiæ à fide, sicut Apostolus loquitur, „ erraverunt, & inseruerunt se doloribus „ multis, juxta uniuscujusque malum intel-„ lectum, per hæreses fidei catholicæ adver-„ santes; contra quas Concilia venerabilium „ Pontificum per sacras Christianissimorum „ Principum jussiones congregata tunc esse „ noscuntur, in quibus de hæreticorum di-„ versorum versutia, vel astuta adversùs re-„ ctam fidem eorum subtili fallaciâ, Sancti „ & veri Pontifices exquirentes, mundam „ fidei orthodoxæ, & liquidiùs declarata „ dogmata omnes hæreticos prædamnantes, „ unisonam dixere sententiam; sancientes, „ quomodo fidelis Populi credulitas obtine-„ ret solidata & inevulsibiliter radicata, „ Christi Domini nostri Dei, quemadmo-„ dùm confitemur personam, eum, qui super „ hæc auderet quippiam adjicere aut muta-„ re, vel exinde quiddam adimere, perpe-„ tuo anathemate condemnando. Quam „ piam & sanctam & Deo placitam determi-„ nationem omnis suscepit libenter fidelis „ Ecclesia, & per tot temporum curricula „ habetur & retinetur à rectè credentibus „ hæc definitio immaculata & immutilata „ firmissimè.

536 „ Quià verò comperimus, quòd que-„ dam contraria in Constantinopolitana sunt „ Civitate contra instituta fidelium & anti-„ quissimorum Patrum & universalium Con-„ ciliorum proposita per chartulæ cujusdam „ venenosæ dicta, miramur, imò dolemus, „ cur à vobis hæc sunt permanere permissa, „ aut non statim conscissa, & recto sacerdo-„ tali proposito radicitùs amputata.

537 „ Nos ergò omnia, quæ adversùs „ definitiones Patrum, vel sanctorum ortho-„ doxorum Conciliorum, catholicam fidem „ per Apostolorum doctrinam fundantium, „ & jam noviter temporibus Sergii, tunc in „ tempore Patriarchæ, fuerunt assumpta vel „ prædicata, utpotè execranda, damnamus; „ illa scilicet amplectentes, quæcumque à „ Sanctis Patribus terminata sunt, in quibus „ fides nostra firma & recta permanet incon-„ vulsa, & favente Christo, inviolabiliter „ incorrupta. Nec necessarium nobis est ea-„ dem repetere, quæ semel sunt benè posita „ & decreta, nè ad contentionem provocati „ in periculum incidamus, suscipientes jux-„ ta Patrum definitionem anathema, si super „ eos aliquid dicere vel mutare vel minuere, „ quod absit, præsumpsissemus nova quædam, „ quæ jam intelliguntur perversa, hæretica „ & Deo adversantia Capitula, cùm in assu-„ mentes talia ultio infertur justa divina, „ nisi pœnitentiæ fletibus ad Christum, in „ quem delinquunt, converterint purissima „ sua corda.

538 „ Hoc autem, quod sancta suscepit „ recta fides, & vera sicut prædicavit & fate-„ tur universalis immaculata Ecclesia, coli-„ mus & tenemus, Patrem & Filium & San-„ ctum Spiritum inseparabilem esse Trinita-„ tem, unum Deum. Unum autem Sanctæ

„ Trinitatis, Filium Dei, ideſt, Chriſtum Dominum Deum noſtrum carnem veram habere humanam cum anima rationali & intellectuali, nullatenùs Deitate amiſsâ aut diminutâ, ſed eundem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, Deum & hominem confitemur, dicentes & divinam naturam, voluntatem & operationem ut Deum habere perſectum; & quod eſt hominis, eundem ipſum ſine quolibet dumtaxat peccati vel concupiſcentię modo ſimiliter naturam, voluntatem & operationem habere pleniſſimam; ideſt, in Deo Domino noſtro Jeſu Chriſto duas eſſe naturas, duaſque voluntates naturales, ſicut catholica docuit & docet ſemper Eccleſia. Ut autem etiam exemplis Sanctorum Patrum, quæ præmiſſa ſunt, multò ampliùs roborentur, eorum exempla huic noſtro epiſtolari eloquio ex multis pauca inſeri maturavimus. *Hactenus Epiſtola*. Cui ſubnexa ſunt teſtimonia ex libris S. Auguſtini, & inde ſequuntur omnium Epiſcoporum ſubſcriptiones.

539 Sed & Victor eodem tempore electus Eccleſiæ Carthaginenſis Epiſcopus, defuncto aut ejecto Fortunio ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopo, qui Paulo Conſtantinopolitano communicaverat, aliam Syndodum in ſui Epiſcopatus exordio coëgit adverſùs eoſdem Monothelitas, de qua in Libello Synodico ſcribitur: *Victor verò Carthaginis admiratione dignus Epiſcopus, pariter ſacrà convocatà Synodo, Sergium, Cyrum & Pyrrhum anathemate notavit; duaſque voluntates & operationes in Chriſto Salvatore noſtro declaravit*. Qua porrò abſolutâ Synodo idem Victor decretâ Legatione ad Theodorum Papam per Melloſum Epiſcopum Gipponenſem, Redemptum Diaconum Carthaginenſem, & Creſciturum ejuſdem Eccleſiæ Notarium ſynodicas literas miſit, quibus in primis de ſua in Epiſcopum creatione eum certiorem reddidit, inde ſe catholicæ fidei profeſſorem eſſe ſignificavit, denique Acta Synodica ad Paulum Patriarcham per ſuos reſponſales contradenda mittere rogavit. Extant prælibatæ literæ in Actis Synodi Lateranenſis Secretar. II. tenoris ſequentis, videlicet.

Domino Beatiſſimo & honorabili Sancto fratri Theodoro Papæ, Victor.

540 „ Veſtræ Beatiſſimæ Paternitatis apud Deum acceptabilia opera & converſatio glorioſa penè Mundo toti ſunt manifeſta. Prædicationibus igitur Apoſtolicis & doctrinis, dùm veræ fidei culturâ univerſa repleta ſit terra, per divinorum tamen eruditionem eloquiorum, veſtrâ inſtruente admonitione exhortatoriâ, ſuperędificatur orthodoxa Chriſti Eccleſia, Apoſtolicâ inſtitutione fundata, & à fidelibus Patribus firmiſſimè roborata. Ad quam omnes Beatiſſimi Apoſtoli, pari honoris & poteſtatis conſortio præditi, populorum agmina convertentes piè & ſanctè de tenebris ad lumen, de lapſu ad veram fidem, de morte ad vitam homines divinæ prædeſtinationis gratiâ præſcitos, ſalutaribus pręceptis ac monitis perduxerunt. Quorum Sanctorum Apoſtolorum veſtra fraternitas honoranda, ſequens pleniùs merita, & perfectiùs implens exempla, Eccleſiam Dei morum probitate & actuum ſanctitate condecorat, & fide ſacrâ vel chriſtianis moribus vigens, quæ fieri Deo placita pręcipit, ſtudiis Pontificalibus indeſinenter operatur & perficit, ſervans Legis Divinę mandata: *Quia non legis auditores juſti ſunt apud Deum*, ſicut narrat Apoſtolus, *ſed factores legis juſtificabuntur*. In qua lege divina veſtra ſancta & venerãda ſynceritas, ſicut ſcriptum eſt, *meditatur die ac nocte*; quæ meditatio non lectione per figuram literarum tantùm conſpectâ; ſed uberante in vobis Chriſti gratiâ, in veſtra cognoſcitur conſcientia immobiliter inſita, nullatenùs de veſtro corde recedente lege Chriſti Dei Domini ſacroſanctâ, ſicut in Pſalmis dicit Propheta: *Os juſti meditabitur ſapientiam, & lingua ejus loquetur judicium. Lex Dei ejus in corde ipſius; non atramento, ſed ſpiritu Dei vivi veſtra in arcana conſcripta; neque in tabulis lapideis, ſed in tabulis cordis carnalibus*. Sicut Beatiſſimi Apoſtoli Pauli ad Corinthios miſſa nos docet Epiſtola.

541 „ Quibus præmiſſis, ſignificavimus Deo placitæ fraternitati veſtræ die XVII. Kalendarum Auguſtarum, Indictionis IV., noſtram humilitatem, divinâ gratiâ, ſuo ut præcepit munere, præveniente, ut veſtris ſanctis ac Deo dignis precibus, in ſancta Carthaginenſis Civitatis Eccleſia Pontificalis honoris accepiſſe conſecrationem & ſtolam. In quo dignitatis faſtigio, ut à Deo omnipotente regamur ab Altiſſimo, & à malis actibus liberati, ſacerdotale non nomen tantùm, ſed Chriſti Domini Dei noſtri protegente auxilio, & meritum habeamus; veſtris ſanctis ac Deo acceptabilibus nos commendantes orationibus, poſcimus; quatenùs & veſtris deprecationibus pro nobis ad Deum effuſis muniti, & eruditionibus bonis inſtructi, digni efficiamur cum omni nobis populo chriſtiano commiſſo illæſi protegi velamento divino.

542 „ Ad ſalutationem ergò veſtræ ſanctæ & honorandæ fraternitatis vice noſtrâ Melloſum humilem veſtrum fratrem noſtrum Epiſcopum & Redemptum Diaconum, vel Creſciturum Notarium ſanctæ noſtræ Sedis, veſtros famulos deſtinavimus, quos poſtulamus celeriùs nobis à veſtra Beatitudine perſolvi, quò poſſint ad pro-

„ proprias Ecclesias ante hyemem, Deo pro-„ pitio, remeare. Præ omnibus autem fateor, „ in ipso nostræ provectionis exordio cor no-„ strum non leviter vulneratum fuisse, ut „ propheticum illud præceptum exoptarem, „ dicens: *Quis dabit capiti meo aquam, aut* „ *oculis meis fontem lacrymarum, & sedens plo-* „ *rabo die ac nocte?* Ecce enim Ecclesiæ Dei nō „ leviter perturbantur, Christianissimorum „ voces, ac gemitus Episcoporum non sup-„ portamus, querentium & clamantium, no-„ vitates & concinnationum figmenta, à Pau-„ lo venerabili Consacerdote nostro, ut di-„ citur, contra fidem veracissimam approba-„ ta debere repelli.

543 „ Nos autem temperamentum cau-„ sis innectentes, expedire putavimus præ-„ dictorum Beatissimorum Consacerdotum „ nostrorum, licèt justissimos questus æqua-„ nimiter supportare, & ad auditus vene-„ randos fraternitatis vestræ hoc ipsum per-„ vigili cura adducere. Inquiunt enim, quæ-„ dam vice Epigrammatum, chartarum vo-„ lumina in sacris ædibus apud Regiam Ci-„ vitatem nuper esse suspensa Religioni Ca-„ tholicæ, & ipsi veræ fidei ac Patrum tra-„ ditionibus omninò contraria. Quis enim „ vecors sacrilegâ voce audeat prædicare, in „ Domino nostro Jesu Christo aut unam tan-„ tummodo voluntatem, aut unam opera-„ tionem existere, dùm manifestissimis Pa-„ trum definitionibus liquidiùs clareat, in „ Domino nostro Jesu Christo duas naturas, „ & earum duas voluntates, duasque opera-„ tiones vel proprietates naturales modis „ omnibus inveniri? Et possumus multipli-„ cibus Patrum documentis nostræ parvitatis „ intentionem firmare, nisi vestram sanctis-„ simam fraternitatem in omnibus corde ea „ retinere firmissimè teneamus. Ut autem „ ipsius Sedis Apostolicæ decretis per omnia „ confirmemur, Leonis Beatissimi prædecef-„ soris vestri Apostolicæ memoriæ definitio-„ nem inseri pervidemus, & continet: *Agit* „ *enim utraque natura cum alterius commu-* „ *nione quod proprium est*. Nos itaque Pa-„ trum in omnibus decreta sequentes, in „ Christo Domino nostro duas naturas, ea-„ rumque duas voluntates, duasque opera-„ tiones firmissimè prædicamus, Deum ve-„ rum atque hominem verum absque delictis „ humanis veraciter confitemur, repudian-„ tes cunctarum hæresum subsannationes, „ vanitates & insanias mendaces.

544 „ Vestrùm est igitur, frater sanctis-„ sime, canonicâ discretione solitè contra-„ riis catholicæ fidei obviare, nec permitte-„ re noviter dici, quod Patrum venerabi-„ lium auctoritas omninò non censuit. Nos „ enim humiles corde, quæ recta sunt, adju-„ tore Domino, sapientes, uno vinculo cha-„ ritatis vobiscum sumus constricti, veram „ Fidem ac Religionem catholicam in omni-„ bus fortiter defensantes. Studiosiùs itaque „ à Catholicis improbis posse resistere, im-„ minendum est, nè torpore desidiæ oppressi, „ culpæ taciturnitatis teneamur obnoxii, & „ quasi favorem impendentes judicemur, „ dùm adversa catholicæ fidei propulsare ne-„ gligimus. A' Beato namque Felice Aposto-„ lo vestræ Sanctitatis prædecessore dictum „ est: *Negligere quippe, cùm possit, deturbare* „ *perversos, nihil est aliud quàm fovere; nec* „ *caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto* „ *facinori desinit obviare*.

545 „ Liquet, Doctor sanctissime, ve-„ nenosa serpentum sine simplicitate astutia, „ manifesta est dolosa hæreticorum fallacia. „ Quid est enim naturarum in Christo Do-„ mino nostro proprietates auferre, nisi ea-„ rundem naturarum confusionem inducere? „ Quod catholicæ Ecclesiæ, ideſt, statutis „ quammaximè Patrum sancti Chalcedonen-„ sis Concilii extat contrarium, ex quo am-„ pliùs & fundamentum fidei & perfectio in-„ dubitatè consistit. Possemus verò etiam ei-„ dem fratri & Coepiscopo nostro Paulo „ beatissimo Regiæ Civitatis Antistiti simi-„ lia nostris scriptis dirigere, nisi malorum „ cognosceremus falsis locutionibus dictum „ fuisse, nostram quasi Africanam Provin-„ ciam posse aliqua, quæ in vero non consi-„ stunt, mala peragere. Sed & hoc nostræ „ postulationi subjungimus, ut ea, quæ epi-„ stolariter à Coepiscopis nostris sancti Con-„ cilii ad Beatissimum Paulum Patriarcham „ scripta sunt, per vestræ Beatitudinis re-„ sponsarios eidem fratri nostro Paulo diri-„ gere jubeatis. *Hactenus Synodica Victoris ad Theodorum*.

546 In Numidia quoque Columbus Episcopus in eadem causa symbolum coëgit, quemadmodùm & in Mauritania Reparatus Episcopus, quarum Synodorum mentio fit in præcitato Libello Synodico, ubi sub titulo, *Numidica Colybi orthodoxa*, dicitur: *Similiter autem & Colybus* (sive Columbus) *Numidiæ Africæ sanctissimus Episcopus, sacrà convocatà Synodo, Sergium, Pyrrhum & Cyrum anathemate notavit; & duas voluntates ac operationes Servatoris nostri & Dei Jesu Christi docuit*. Et sub titulo, *Mauritanica Reparati orthodoxa*, subjungitur: *Eodem modo & Reparatus sanctissimus Mauritaniæ Episcopus, divinà & sanctà institutà Synodo, Sergium, Cyrum & Pyrrhum anathemate notavit; & duas voluntates & operationes Servatoris nostri & Dei Jesu Christi prædicavit*. Cùmque prælibati prærecensitarum Synodorum Patres decrevissent ad Paulum Constantinopolitanum cum Actibus Synodalibus Legationem, Gregorius in Africa pro Imperatore Præses, utpotè Paulo, atque Monothelitis addictus, intercluso Africanorum cum Orientalibus commercio, nè id fieret, impedivit: Quo ab Episcopis comperto, ad Theodorum Romanum Pon-

Pontificem Literas fecerunt, eisque Epistolas & Synodalia gesta ad Paulum directa adnexerunt, postulántes, ut per Apostolicæ Sedis responsales ipsi contraderentur Paulo; supplicantes pariter, quatenus nisi Paulus emendaret errorem, veramq; & orthodoxam fidem reciperet, Apostolicâ auctoritate eum cœtu Fidelium sejungeret. Extant ejusmodi Literæ recitatæ pariter Secret. 11. Synodi Lateranensis sub Martino I. ad hunc modum se habentes:

Domino Beatissimo Apostolico culmine sublimato, Sancto Patri Patrum Theodoro Papæ & Summo omnium Præsulum Pontifici,
Columbus primæ Sedis Episcopus Concilii Numidiæ, & Stephanus primæ Sedis Episcopus Concilii Bizaceni, & Reparatus Episcopus primæ Sedis Concilii Mauritaniæ, & universi Episcopi de tribus Conciliis antedictis Africanæ Provinciæ.

547 „ Magnum & indeficientem omnibus Christianis fluenta redundantem apud Apostolicam Sedem consistere fontem, nullus ambigere possit, de quo rivuli prodeunt affluenter, universum largissimè irrigantes Orbem Christiànorum, cui etiam in honore Beatissimi Petri Patrum decreta peculiàrem omnem decrevere reverentiam in requirendis Dei rebus, quæ omninò & sollicitè debent, maximè verò justèque ab ipso Præsulum examinari vertice Apostolico, cujus vetusta sollicitudo est, tàm mala damnare, quàm probare laudanda.

548 „ Antiquis regulis sancitum est enim, ut quidquid, quamvis in remotis vel in longinquo positis, ageretur Provinciis, non priùs tractandum vel accipiendum sit, nisi ad notitiam almæ Sedis vestræ fuisset deductum, ut hujus auctoritate, juxta quæ fuisset pronuntiatio firmaretur, indeque sumerent cæteræ Ecclesiæ, velut de natali suo fonte prædicationis exordium, & per diversas totius Mundi Regiones puritatis incorruptæ maneant fidei Sacramenta salutis.

549 „ Quocircà humillimum Apostolico vestro culmini persolventes obsequium, cum lacrymis suggerimus, quod sine cordis gemitu reticere non valemus, ante hoc temporis spatium exosum apud Constantinopolitanam Civitatem novitatis commentum ad nos usque opinanter fuisse delatum. Et ut hactenùs siluissemus, putavimus serenissimo examine vestræ Apostolicæ Sedis fuisse defectum. Quod ubi pertinaciter cognovimus invalescere, relegentes videlicet libellum Pyrrhi nostri fratris, & Coepiscopi dudùm ejusdem Constantinopolitanæ Civitatis, apud vestram venerabilem Sedem prolati, relationem qualem necessitas exegit, fratri Paulo, nunc Constantinopolitanæ Civitatis Ecclesiam occupanti, emisimus, exhortantes eum nimio fletu, jam dictum novitatis commentum, non quidèm suis temporibus adinventum, à suo videlicet auctore consutatum, à se quoque, vel omni Ecclesia, cui præsidet, repellere, & chartas omnes præ foribus ipsius sanctæ Ecclesiæ ad scandalum populorum suspensas projicere, qualiter fides, quæ nunc usque permansit integra, & Apostolica eruditio illibata servetur.

550 „ Certum est enim, quòd tales sermonum novitates de malo gloriæ amore nascuntur; dum sibi nonnulli volunt acuti, perspicaces, & sapientes videri, quærunt quid novi proferant, nescientes, quia Deus noster *infirma Mundi eligit, ut confundat fortia*, & sapientes per stulta Mundi consudit. Ad Timotheum quippe Doctoris Gentium sollicitè legisset sermones, quibus ait, ut novitates vitet vocum profanas; ad impietatem nempè ista proficiunt, quæ super spinas & tribulos contulerunt; & Ephesi remanens denuntiet quibusdam, nè quis aliter prædicaret: Et ut aliqua de veteribus proferamus, Jeremiæ Prophetæ verba sunt: *Horribilia*, inquit, *facta sunt super terram; Prophetæ iniquitatem prophetant*. Multa sunt Divinæ Legis documenta, quæ de largo vestri culminis fonte nostris rivulis infundantur.

551 „ Quia verò in quandam suspectionem nostra Africana à malignis hominibus apud memoratam Regiam Civitatem recitata est Provincia, ante dictam relectionem memorato fratri Paulo Constantinopolitano Antistiti transmissam, vestræ Deo amabili Beatitudini direximus, quam rogamus humiliter per vestræ sacratissimæ Sedis Responsales transmittere, qualiter prosperè cognoscamus, si memoratus superiùs frater à nefanda se novitatis adinventione ad integram reformaverit orthodoxæ fidei prædicationem. Quòd si dissimulaverit, auctoritas almæ Sedis vestræ, juxta Patrum sanctiones, salubri consilio petractabit à sano corpore separare vulnus insanum, remotoque morbi sævientis flatu cautiùs, quæ sunt syncera, perdurent, & grex purior ab hac mali contagione, spiritali vestri culminis ferramento purgetur.

552 „ Novissimè hoc, necessitatis eventu quod accidit, in veritate suggerimus, quia nobis specialiter per unamquamque Provinciam Synodos contrahentibus venerandas, dùm ex nostro Collegio fratribus electis plenam transmittere nitimur Legationem cum nostris relationibus, quædam oborta sunt, quæ nostram intentionem ratio-

„ tionabiliter prohiberent. Sed hujus rei, „ quam memoravimus, urgente necessitate, „ generali Africanę Provincię Constituto per „ Legatos diversorum Conciliorum inito, „ generalem hanc prosperè vestro culmini- „ demandavimus relationem, postulantes non „ nobis, sed ipsi, quæ evenit, necessitati ad- „ scribere. Ora pro nobis Domine Sancte „ ac Beatissime Patrum Pater. *Hactenus Li- tera*.

553 Acta sunt hæc omnia, prout innuimus, post Romæ reconciliatum Pyrrhum, anno scilicet sequenti, hoc est Domini Anno DCXLVI., Imperii Constantis V., & pariter V. Pontificatus Theodori, currente Indictione IV. Porrò Theodorus, acceptis præenarratis Literis, atque ex eis intelligens universam Africam, nedum catholicam profiteri fidem, verùm in unam, eandemque convenire sententiam, ut Paulus Constantinopolitanus admoneretur, quatenùs conceptam dimitteret hæresim, sanamque & orthodoxam amplecteretur fidem, reluctans verò excommunicationi subjiceretur; zelo Apostolico indutus, id quod per blandas literas hactenus à Paulo minimè obtinere potuerat, datis ad eum cominatoriis literis, addito quoque suis Responsalibus mandato, de ipsum increpando, saltem terrore pœnæ conatus est ab eo extorquere. Et licèt ejusmodi literæ Theodori non extent, attamen ex ipsis, quas Paulus ad Theodorum reddidit, præfata omnia liquent. Sunt autem literæ ejusmodi.

Sanctissimo & Beatissimo fratri & Consacerdoti Domino Theodoro, Paulus indignus Episcopus, salutem.

554 „ *Ecce quàm bonum & quàm jucundum habitare fratres in unum*, spiritali dico „ habitaculo & concordiâ, quæ in Deo est, „ & unitate fidei hujus delectabilis secundùm veritatem inhabitaculi, quæ videlicet „ in Aaron magis decorabatur, atque sacerdotalem induentibus dignitatem, sicut unguentum super caput, principalem intellectum irrigans, & usque ad ipsam extremam scientiam deducens. In hoc enim habitaculo benedictionem & æternam vitam „ promisit Dominus.

555 „ Hujus igitur propheticæ vaticinationis meritum amplectentes, præsentem fraternam syllabam exposuimus, nostra propter charitatem minimè quærentes „ aut quæsituri. Nec enim detrahentibus, „ bonum est detrahere, aut palo, secundùm „ vulgarem fabulam, excutere palum: Absit, „ non sunt nostra hæc. Avertat Divinitas, „ non sunt edocti habitus nostri ita vincere, „ sed in patientia longanimitatis & spiritu „ humilitatis, quia sicut minimè per duritiam, ut propheticè dicamus, purgatur „ nigella, ita nec pacis saporatus fructus „ intelligentiæ, per asperitatem exprimitur. „ Propter hoc enim & verborum supportavimus colaphos, ut vel paulatim valeamus „ eum imitari, qui propter nos se humiliare „ dignatus est, ut extremæ illius ultionis „ per hanc plagam verbera declinemus.

556 „ Audiamus igitur & consentiamus „ Ecclesiæ Oratori, qui per linguam Spiritus clarâ voce exclamat, dicens: *Omnia à vobis in charitate fiant*. Ergò sivè quærimus, „ sivè tantummodò dicimus, & tantummodò „ audimus, charitas intercedat, ars aliqua „ existens ad compositionem concordię boni „ & conjunctionem. Oportet enim de Deo „ quærentibus nobis, sparto rectitudinis „ mentis nostræ denumerantes Templum, „ pacificè inhabitare in eo propter Dominum, qui per Prophetam locutus est: *Quærens quære, & apud me habita*. Speculum „ enim dedit Deus populo suo, ut oportet „ eos, qui à Deo sunt deputati, Sacerdotium adipisci, ita in humilitate gressum „ mentis ad invicem tendere, ut meliùs ædificentur hi, qui ad nos respiciunt, quàm, „ quod dicere piget, per nostram discordiam „ semitam pedum eorum concutere. Ad concordiam inclinemus nosmetipsos, & unum „ ad charitatem sapiamus. Humilitatem veneremur, per quam apprehendi solet altitudo spiritus.

557 „ Si enim & verbo ampliùs usque „ hùc taciturnitatem dileximus, hoc quidèm „ benè habere arbitrati sumus, nè scriptis „ vestris reciprocata respondentibus, injuriæ fomitem exhortemur, & pusillanimitate „ dijudicemur ab eo, qui omnia ad charitatem dirigere promulgavit. Oravimus verò, & tunc ostium circumstantiæ labiis nostris imponi, & verbum insonitum concipere potiùs, quàm verbum invigile; & tamen hoc mihi donum est à Domino: *Et factus sum sicut homo non audiens & non habens in ore ejus argumentationes, sed quia tempus est loquendi, & tempus tacendi*, aperio verbum, & claudo ostium per taciturnitatem, competenter exorans: *Domine labia mea aperies, ut respondeam exprobrantibus mihi verbum*. Licèt enim tacuimus, „ non semper tacebimus, adaperiente nobis „ Deo claves verbi.

558 „ Igitur directis in præsenti à Beatitudine fraternitatis vestræ Apocrisariis, „ qui post multas factas inter nos de Ecclesiastica requisitione dissonantes sermocinationes, in fine ad hoc pervenerunt, admonentes nos atque adhortantes interpretari „ unius Christi veri Dei nostri voluntatis „ intellectum, atque hujusmodi interpretationem destinari vestræ sacratissimæ venerationi. Nos autem acceptam habentes „ honæ conscientiæ prædictorum venerabilium Virorum admonitionē, cognoscentes „ autem & quæ Principatus Apostolorum sum-

„ summitas docet, paratos esse *ad satisfactionem omni poscenti nos verbum de spe, quæ in nobis est*, secundùm Dei timorem, mansuetudinem ad bonam scientiam temperantes, super tali tantummodò requisitione mentem nostram per has syllabas exponimus, superfluam excitationem & altercationem verborum propter satietatem & præsentis temporis incongruitatem declinantes, ac præcaventes, nihil nostrum intelligentes aut proferentes, vel dicentes, sed quæ audivimus & cognovimus à sanctis & universalibus magnis Conciliis, & Patres nostri enarraverunt nobis; quoniam via veritatis intellectus est sapientum, sicut proverbiatori Salomoni atque veritati benè placere dignoscitur. Sed quia tempus jam trahit nos promissionis, & ad aperiendam requisitionem provocat, incipiamus nostræ rectæ fidei formam scripturæ imaginibus enarrare, sicuti tinctitiis aliquibus coloribus paternis testimoniis certiùs decorantes quæ à nobis dicuntur.

559 „ Nos igitur, idest, jurisdictio Ecclesię nostrę & Synodus, confitemur unum consubstantialis & Auctoris vitæ Trinitatis Filium ac Verbum sine initio Genitoris Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum nostrum ex Spiritu Sancto & immaculata Dei Genitrice semperque Virgine Maria, inconvertibiliter incarnatum, perfectum esse eundem Deitate, & perfectum humanitate, unam personam, unam substantiam compositam in duabus, & post unitatem prædicantes naturis, differentiam utrarumque naturarum cognoscentes, secundùm earum proprietatem. Nec enim earum per partem divisionem, aut in alterutram mutationem, aut commixtionem sive confusionem penitùs intelligimus aut suscipimus: Absit; sed in uno Christo salvatâ utrâque naturâ Divinitatis & humanitatis & in essentiæ proprio termino, secundùm substantiam inenarrabilis summæ unitatis convenientiâ conservatis & permanentibus (mansit enim Verbum quod erat, & factum est quod non erat). Propterea & omnem congruam Divinitati & humanitati operationem ab uno eodemque procedentem Incarnato Deo Verbo dicimus, & in unum eundemque reduci. Ideoque & divisio non introducitur, & inconfusio salvatur.

560 „ Resipiscat plebs impiorum hęreticorum, sileant cum Nestorio, Diodoro & Theodoro Severus & Eutyches & Apollinaris execrabiles, ex alterutra dissonantia consonantes ad impietatem, aliis confusionem, aliis divisionem malè inducentibus, & benè à veritatis regulis denudatis. Unius autem & ejusdem Dei Verbi Incarnati miracula prędicamus, & passiones cognoscimus, quas, secundùm carnem, propter nos spontè sustinuit. Ideoque & Deus dicitur pati, & Filius hominis à Cœlo descendisse propter summam & indissipabilem, secundùm substantiam, duarum naturarum unitatem.

561 „ Undè & unam voluntatem Domini nostri Jesu Christi intelligimus, nè contrarietatem aut differentiam voluntatum uni eidemque personæ Domini nostri Jesu Christi applicemus, aut ipsum se expugnantem dogmatizemus, aut duas voluntates introducamus. Non enim ad conglomerationem omninò aut confusionem duarum naturarum, quæ in eodem videntur unius voluntatis, hanc producentes vocem, aut ad interemptionem alterius tantùm aliam esse prędicantes: Sed hoc per ejusmodi significantes vocem, quoniam caro ejus rationabiliter & intellectualiter animata, ex ipsa summa unitate inenarrabiliter omnibus divinis ditata, unientis eam sibi secundùm substantiam Divini Verbi, divinam habebat indiscretam voluntatem, quæ ab ipso semper ducebatur & movebatur, utpotè in nullo tempore eadem divisè & ex proprio impetu contrariè nutui uniti secundùm substantiam Dei Verbi, naturalem ejus faciens motionem; Sed quando & qualem & quantam ipse Deus Verbum volebat, nè (quod absit) in blasphemia dijudicemur, quod utique cavendum & terribile dicendum: Vę hujusmodi pravitati, ut per necessitatem naturę violentiam sustinentem introducamus ejus humanitatem & communicantem Petro dignę ejus increpationi, si utique per similem recusationem ex verborum significatione passioni ejus communicat.

562 „ Sic & Evangelicam intelligamus Lectionem, ubi dicit: *Non ut faciam voluntatem meam, sed ejus, qui misit me*. Sed & in recusatione Passionis non diversam in unum eundemque Christum & resultantem introducentes voluntatem, magis autem recusativè & non positivè hujusmodi suscipiamus vocem. Non enim quasi existens hoc verbum dictum est, sed ac si non est; sicuti, *neque peccatum meum, neque iniquitas mea*, ut peritissimus in dogmatibus Theologus Gregorius, sed & omnes Doctores, qui Passionis verba memoraverunt, ex affectione & relatione nostrę massę hanc susceperunt; sicut & magnus Ecclesię lucifer Athanasius edocuit nos, nostram ostendens pronam in hanc vitam naturam, sine passione nolentem à prędenti vita disrumpi, & non ut animatam intellectualiter carnis Verbi impromptam existentem ad totius Mundi salutiferam Passionem, aut discordantem Patri & inhabitanti Verbo.

563 „ Sed & hujus intellectui diligentissimum expositorem & interpretatorem su-

„ suscipiamus, idest, bis acutum pugionem „ spiritualem Cyrillum, in Sacerdotibus secundùm Zelotem Phinees, qui validissimo „ linguæ ictu percussit optimè meretricem „ confusionem, divisionis intellectum, & „ verbum pravitatis, in quarto de Anathematibus Capitulo, dictis adversùm contradictiones duodecim Capitulorum factas à „ Theodorito, atque probatis à sancta universali Chalcedonensi Synodo, & quintâ „ Synodo, luculentiùs Evangelicam proferens atque adaperiens vocem. Sed & omnes pietatis Doctores & Prædicatores hujusmodi unius voluntatis mente detinentur: Quorum si opus est requisitione proveniente, & competenter relegimus testimonia, quibus concordantes & consonantes facti sunt piæ memoriæ Sergius & Honorius; unus quidem novæ, alter autem „ antiquæ Romæ Summi Sacerdotii Sedem „ decorantes.

564 „ Igitur de his ita nos habemus, sic „ intelligimus, sic prædicamus: In his orthodoxię manifestatio, in his Ecclesię laus, „ in his salutis nostræ spes. Hæc est spiritui „ germen nutriferum, hæc Patrum salutaris „ flos, hæc est rationabilium ovium vivificus veritatis Paradisus. Hæc meditari, in „ his esse, per hæc illuminari & illuminare „ oramus; quoniam hoc facientes, & nos „ salvamur, & audientes prædicabimus. Ad „ supernam vocationem nostrum est studium, „ ubi pacis compositio; his, qui in studio „ pietatis benè unica gloriæ intercessor tribuitur corona. Non jurgialiter stamus, „ non ad contradictionem respicimus, non „ favorem inanem amplectimur, sed in verbo Dei præpositæ hujusmodi requisitionis „ resolutionem fecisse dignoscimur; confidentes, quoniam pacis Dominus Deus ad „ alterutrum nostrorum unitatem & dilectionem conservabit in gloria ejus benignissimæ Majestatis. Omnem cum vestra „ Beatitudine in Christo existentem fraternitatem, tàm nos, & qui nobiscum sunt, „ multùm salutamus. *Et subscriptio*. Incolumes in Domino orate pro nobis Sanctissime, & Beatissime Frater. *Hactenus literæ* „ *Pauli ad Theodorum*.

565 Atqui hæreticus homo eis in literis hęreticâ versutiâ & consuetâ omnium hęreticorum vafricie, sermone blando atque verborum & periodorum circulatione hęresim aliquo pacto suam tegere conatus est, sed non adeo benè, ut ab habentibus intellectum, solum veritati accomodatum non detegeretur. Id porrò, quod est notatu dignum, sanctissimos & orthodoxos Patres suæ hęresis patronos allegat, nè destituta credatur patrocinio nova & simul impia adinventio doctrinę, nunquam à Sanctis Patribus excogitata; quoniam Patres, si aliquandò unam in Christo fassi sunt voluntatem, id respectu unius personæ volentis, minimè ex naturarum intellexerunt confusâ proprietate. Rectè quidem allegat pro ea Sergium opinione, qui primus est illam machinatus, calumniosè verò Honorium citat, qui tantùm duas contrarias voluntates respectu ejusdem humanitatis Christi negavit, non respectu utriusque naturæ, ut Joannes Papa ejus successor, & S. Maximus suprarelati exposuerunt, & clariùs nos suo loco.

566 Intereà verò, cùmque conspiceret universam Ecclesiam Africanam, & Romanum Pontificem magis magisque suæ hęresi adversari, duasque in Christo voluntates & duas operationes prędicare, docere, ac ita credendum & sentiendum definire, atque Synodalibus judiciis pronunciare; Paulus timens, nè paulatim impia sua doctrina patronis destitueretur, ad consuetam hęreticorum fraudem animum adjiciens, exemplo ductus Sergii præfati erroris Principis, id quod ille egit cum Heraclio, ipse operatus est cum Imperatore Constante; & quemadmodùm Sergius dictatâ Ecthesi, qua in controversia de duabùs aut unâ in Christo voluntate & operatione silentium indicebatur, ita Paulus, ipsomet etiam fortè dictante, egit, ut novum decretum ab Imperatore promulgaretur sub nomine Typi, quo pariter simile silentium cunctis indiceretur. Extat hujusmodi Typus in Actis Synodi Lateranensis Secret. IV. sub hac forma conceptus, videlicèt.

Constantis Imperatoris Typus hæreticus.

567 „ Consuetudinem habentes de omnibus curam agere & intendere, quæ respiciunt ad utilitatem Christianissimæ nostræ Reipublicæ, & præcipuè quæ feruntur „ ad immaculatam nostram fidem, per quam „ nobis omnia prospera fieri credimus, cognovimus in multa perturbatione esse nostrum orthodoxum populum, utpotè dicentibus quibusdam unam voluntatem in „ dispensatione Magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, & eundem ipsum operari „ divina & humana. Aliis autem dogmatizantibus duas voluntates & duas operationes in eadem dispensatione Incarnati Verbi; & illis quidem in satisfactione propter „ unam personam, esse Dominum nostrum „ Jesum Christum in duabus naturis inconfusis & indivisè volentem & operantem divina & humana. Aliis autem propter convenientes naturas indivisè in ipsa unâ persona, & ut salvetur & maneat earum differentia secundùm naturas, eundemque ipsum unum Christum naturaliter operari „ divina & humana; & ex hoc in multam dissensionem & contentionem nostram Christianissimam Rempublicam produci, ut „ discordantes invicem non convenirent, &

,, ex hoc secundùm multos modos eam lædi
,, oportere.

568 ,, Igitur arbitrati sumus, ab omni-
potente Deo inspirati, sicut talem accen-
,, sam discordiæ flammam extinguere, & non
,, concedere eam ulteriùs humanas animas
,, depasci. Quapropter sancimus nobis sub-
,, jectos, qui consistunt in orthodoxa & im-
,, maculata nostra Christianorum fide, qui
,, sunt Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ, non
,, habere licentiam invicem à præsenti, de
,, una voluntate aut una operatione, aut dua-
,, rum voluntatum aut duarum operationum
,, qualemcumque proferre altercationem, aut
,, contentionem aut rixam.

569 ,, Hæc autem sancimus, nihil ali-
,, quid interficientes penitùs de piissimis dog-
,, matibus, quæ à Sanctis probabilibus Pa-
,, tribus de dispensatione Incarnati Verbi
,, Dei dogmatizata sunt, sed ulteriùs con-
,, tentionem, quę gratiâ propositæ quæstio-
,, nis orta est, cessare pręcipientes, & tan-
,, tummodò de eis sequi & sufficienter habere
,, divinas scripturas & traditiones sanctorum
,, quinque universalium Conciliorum, & sim-
,, plicibus sinè quęstione Sanctorum proba-
,, bilium Patrum usibus sive vocibus, quo-
,, rum dogmata, regulæ & leges sanctę Dei
,, Catholicę & Apostolicę Ecclesię consi-
,, stunt, nihil eis addentes proprium, neque
,, minuentes, aut per suam intentionem eas
,, interpretantes, sed priorem habitum ubi-
,, que custodiri, sicuti antequam procederet
,, contentio prædictarum quęstionum, quasi
,, nulla de eis exorta contentio, nulli de
,, omnibus usque ad præsens unam volunta-
,, tem & unam operationem, aut duas vo-
,, luntates & duas operationes dogmatiza-
,, verunt, sub qualemcumque querelam hu-
,, jus gratiâ aut accusationem facto, nisi tan-
,, tummodò qui ex sanctis quinque universa-
,, libus Conciliis & cęteris orthodoxis pro-
,, babilibus Patribus ejecti sunt heretici cum
,, impiis eorum dogmatibus & conscriptis;
,, & ut compendiosè dicamus, quod sancta
,, Catholica & Apostolica Ecclesia non acci-
,, pit, sed abjecit.

570 ,, Ad perfectam autem unitatem san-
,, ctarum Dei Ecclesiarum & communem
,, concordiam, & ut nulla occasio relinqua-
,, tur eis, qui sinè fine volunt contendere, &
,, chartas, quæ positæ fuerunt in Narthece
,, sanctissimæ magnæ Ecclesiæ hujus à Deo
,, conservandæ nostrę Regię Urbis, quę con-
,, tinent prædictas quæstiones, jussimus le-
,, vari.

571 ,, Qui autem ea presumpserint prę-
,, varicari, primùm quidem subjacent judi-
,, cio terribili omnipotentis Dei; deinde au-
,, tem & non qualemcumque regalem indi-
,, gnationem revereantur, per quam siqui-
,, dem Episcopi aut Clerici sunt, sui Sacer-
,, dotii, sive sui Cleri modis omnibus exci-
,, dant: Sin autem Monachi, segregentur &
,, alieni sint de suis locis; sin autem digni-
,, tatem aut cingulum aut militiam habeant,
,, nudentur de eis. Si autem sint privati,
,, siquidem nobiles consistunt, suarum sub-
,, stantiarum proscriptionem patiantur; sin
,, autem ignobiles consistunt, non solùm in
,, corpore verberentur, sed in exilio perpe-
,, tuo castigentur; ut omnes timore Dei com-
,, pressi, & comminata eis digna supplicia
,, reverentes, immobilem & sinè turba pa-
,, cem sanctarum Dei Ecclesiarum custodiant.
Hactenus Typus Constantis. Acta sunt hæc
Indictione VI., ut produnt Acta publica San-
cti Maximi, scilicet Anno Dñi DCXLVIII.
Imperii Constantis, & Pontificatus Theodo-
ri Anno VIII.

572 Hunc porrò Typum editum esse, ut
non solùm in humana natura Christi Domini,
sed etiam in utraq; omninò cùm sine volunta-
te & operatione, hoc est, absque natura &
essentia denunciaratur, dixit Beatus Marti-
nus Papa in Synodo Lateranensi post præfa-
tum Typum recitatum. Hinc Theodorus
Papa tùm ex literis Pauli supracensitis, tùm
ex prefato Typo comperiens, nihil se cum eo
posse proficere, ejusque curationem esse pla-
nè desperatam, collectâ Romæ Synodo, rele-
ctis in ea Africanarum Ecclesiarum Synodi-
cis, omnibusque perpensis & maturè libratis,
visum est, Paulum ampliùs minimè toleran-
dum, ac proinde Synodali judicio lata est in
eum depositionis, ejectionis atque exeommu-
nicationis sententia, damnatâ simul hæresi
Monotheliticâ, & abjecto Constantis Typo.
Hæc quidem ex Anastasio Bibliothecario in
Theodori vita manifesta sunt, ubi dicitur:
,, Tunc Sanctissimus Theodorus Papa scri-
,, psit Paulo Patriarchę Regię Civitatis tàm
,, rogans, quàmque regulariter increpans,
,, necnon per Apocrisarios, ut dictum est,
,, pro hoc maximè destinatos pręsentialiter
,, admonens & contestans, quatenùs pro-
,, prium emendaret commentum, atque ad
,, orthodoxam fidem Catholicę Ecclesie re-
,, mearet. Et neque rogantes neque incre-
,, pantes potuerunt eum à suo conamine quo-
,, quomodo revocare. Propter quod ab Apo-
,, stolica Sede ipse depositionis ultione per-
,, cussus est. *Hæc Anastasius*. Contigerat &
eodem tempore lapsus Pyrrhi Ravennę operâ
Olympii Exarchi, ut supra monuimus, proin-
deque eâdem in Synodo Pyrrhus quoque ana-
thematizatus est unà cum universis ejusdem
Monothelitarum hęresis fautoribus.

573 Similia docet Martinus Primus Papa
Theodori successor in exordio Synodi Late-
ranensis, inquiens: ,, Paulus autem prę-
,, cessores suos in his superare contendens,
,, non solùm in scripto per propriam Episto-
,, lam, ad hanc directam nostram Sedem, con-
,, firmavit & ipse contra se superiùs memora-
,, tæ Ecthesem irrationabilem hęresim, sed
etiam

„ etiam contradicens in scripto adversùs re- „ cta sanctæ Dei Ecclesiæ dogmata, audacter „ præsumpsit paternis definitionibus contra- „ ire. Propter quod justè ab Apostolica Se- „ de & ipse depositionis ultione percussus est. „ Insuper studuit ad cooperimentum proprii „ erroris, & in hoc Sergium imitatus, qui- „ busdam subreptionibus uti, & clementissi- „ mo Principi suadere, Typum exponere, „ qui catholicum dogma destrueret; in quo „ Typo omnes omninò voces Sanctorum Pa- „ trum cum nefandissimorum hæreticorum „ dictionibus enervavit, nec unam, nec duas „ voluntates aut operationes in Christo Deo „ nostro definiens confiteri. Ac per hoc sine „ voluntate penitùs & operatione Christum „ denuntiando, idest, absque substantia & na- „ tura eum prædicare noscuntur. *Hæc Sanctus Pontifex Maximus*.

574 Porrò accipiens Paulus quæ adversùs eum, & Principis Typum in Synodo Romana gesta erant à Sanctissimo Theodoro Pontifice, immò & Pyrrhum quoque diro anathemate percussum, conversus in furorem, patrocinio Principis fultus, cujus Imperialis Majestas offensa quoque in Typi damnatione videbatur, motâ persecutione, in Apocrisarios Apostolicæ Sedis primùm, inde in cæteros orthodoxos insurrexit: Et quod scelestius est, neque pepercit Altari Deo sacratô in domo Placidiæ ad usum Apocrisariorum erecto, qui in eadem domo domicilium habere consueverant, quod penitùs subvertendum atque demoliendum curavit, adjectâ prohibitione, nè ampliùs ibi sacra peragerentur Mysteria, declarans quasi excommunicatos atque indignos, ut Sacra perciperent, eosdem prælibatos Apocrisarios. Hæc quidem idem Beatus Martinus Papa loco mox citato recenset, inquiens: „ Qui de re hujusmodi pravita- „ tem suam defendens, quod nunquam nec „ à prioribus hæreticis præsumptum est, ipse „ illicitè præsumere studuit. Altare enim „ sanctæ nostræ Sedis in domo Placidiæ sa- „ cratum in venerabili oraculo subvertens, „ diripuit, prohibens, nè adorandam & im- „ maculatam Hostiam, idest, sacram cele- „ brationem Apocrisarii nostri ibidem Deo „ offerre valeant, & vivificæ Divinæ Com- „ munionis Saeramenta percipiant. Quos „ videlicèt Apocrisarios, qui ex præcepto- „ ne Apostolicæ auctoritatis commonuerunt „ eum; ut de tali hæretico intentu recederet, „ necnon contestari visi sunt, persecutioni- „ bus diversis cum aliis orthodoxis Viris & „ venerabilibus Sacerdotibus insecutus est „ eos, quosdam eorum in custodiam retru- „ dens, alios in exilio deportans, alios au- „ tem verberibus submittens. *Hæc Martinus Papa*, de Pauli excitata persecutione adversùs orthodoxos in Regia Urbe Constantinopolis degentes.

CAPUT XII.

De studio Martini Papæ I. pro abolenda Monothelitarum hæresi, atque delendo schismate.

575 Inter hæc Theodorus Papa ad superos evocatus, obiit in Domino Pridie Idus Majas Domini Anno DCXLIX. Imperii Constantis; & sui Pontificatus Anno VIII., cùm sedisset Annos VII. menses v. dies verò xx.; licèt Anastasius scribat dies x. Post cujus obitum vacavit Sedes per mensem unũ & dies xvi.; ut idem Anastasius tradit; quo elapso tempore, universo suffragante Clero, renunciatus est Romanus Pontifex Martinus, hujus nominis Primus, de Civitate Tudertina, Provinciâ Tusciæ, creatus die prima mensis Julii prælibati anni: Hic ab exordio sui Pontificatus nil magis in animo habuit, quàm extirpare hæresim Monothelitarum, & suadente Sancto Maximo, qui Romam iterùm remeaverat, atque consulente, Synodum complurium Episcoporum coëgit, cujus meminit Theophanes in Heraclio sub Anno XIX. inquiens: *Cùm autem Maximus Romam pervenisset, Papamque Martinum ad æmulationem accendisset, Synodo centum decem Episcoporum collectâ, Sergium, Pyrrhum & Cyrum, & Paulum anathematizaverunt.*

576 De hac eadem Synodo in Actis publicis atque rebus gestis Sancti Maximi hæc leguntur: „ Postquàm autem evenit, ut „ Theodorus Præsul Romæ è vita migraret, „ vir (ut scimus) multis laboribus exerci- „ tus & pietate clarus, Martinus religiosissi- „ mus in Illius Throno instituitur, multis „ & ipse charismatibus fulgens, præclaráque „ vitâ illustris; cujus virtutem Divinus Ma- „ ximus admiratus, eum plurimùm frequen- „ tabat, atque ubi opus erat, de multis eum „ eo, quæ fieri oporteret, loquebatur. Itaque „ cum eo consilium capit, omnes, qui ubi- „ que essent, Episcopos congregare, magnam- „ que Synodum celebrare, ut sub tot Deife- „ ris Viris sana fides firmiorem haberet ac „ certiorem confessionem, perversitas verò „ adversariorum apertam & insigniorem re- „ pudiationem atque expulsionem: Hi ad „ centum & quinque convenerunt. Cùm his „ sapientissimus Maximus interesset, omnia „ cum ratione ac Divino Spiritu egerunt, „ omniaque acta (ut par erat) in Commen- „ tarios contulerunt, multâ defensione rectæ „ doctrinæ datâ, cùm suam quisque operam „ ac industriam studiosè navasset. *Hæc ibi*.

577 In Actis porrò Sancti Audoëni Episcopi Rothomagensis, apud Surium tom. 4. ad diem 24. Augusti cap. 8. dicitur, Constantem Imperatorem, suadente Paulo Episcopo Constantinopolitano, cùm primùm accepisset

Martinum ad Pontificatus apicem evectum, Typum à se nuper editum, confirmandum atq; subscribendum misisse; id quod Apostolico zelo agere renuit Pontifex, ac hujus rei causâ Synodum coëgit, simulque literas ad Regem Francorum dedit, rogans, ut selectos sui Regni Episcopos ad eandem Synodum remitteret: Remissos postea ab eodem Rege, subjungit, Audoënum unà cum Sancto Eligio:
„ Cùmque ea de re, *inquiunt Acta*, Paulo
„ & cæteris infausti dogmatis assertoribus,
„ cum auctoritate etiam Imperatoris Con-
„ stantis, tertii Nepotis Heraclii, Beato Mar-
„ tino Pontifici Romano scripta dirigeren-
„ tur, ut ipse huic sententiæ assentiret &
„ subscriberet; gustum mortiferæ suasionis
„ summâ cum execratione respuit, ita dicens:
„ Etiamsi totus Orbis dogmata peregrina
„ & à fide aliena amplecti velit, se nec mi-
„ nis cujusquam, nec blandimentis, nec mor-
„ te ipsâ à Doctrina Evangelica & Apostoli-
„ ca ullo pacto posse avelli. Mox verò ad
„ Francorum Regem Legatos mittens, rogat,
„ ut Viros in fidei puritate fundatos, verbo
„ & sapientiâ præditos quamprimùm ad se
„ mittat, ut cum illis & totius Italiæ Præ-
„ sulibus, Domino auxiliante, aliquam ad-
„ versùs tantæ pravitatis venena antidotum
„ adhibere possit. Rex igitur, cunctis Regni
„ sui Sacerdotibus in unum collectis, quid
„ Legati tanti Pontificis afferant, exponit,
„ jubetque, ut ex semetipsis Viros tales eli-
„ gant, quos ad suscipiendam tantæ rei mu-
„ nus, puritate fidei, & Verbi sapientiâ ido-
„ neos norint. Tunc illi uno animo Beatum
„ Audoënum cum Sancto Eligio ei rei desti-
„ nandos eligunt. *Hactenus Acta*.

578 Denique ejusdem Synodi mentio fit in Libello Synodico, ubi sub titulo, *Romana Martini Orthodoxa*, hæc habentur: „ Sed
„ & Martinus Sanctissimus Papa Romanus,
„ qui Theodoro successerat, eodem, quo
„ Divinus Maximus, zelo succensus, Divi-
„ nam & sanctam convocavit Synodum, in
„ qua Sergium, Cyrum, Petrum & Paulum
„ & Pyrrhum anathemate notavit; summa-
„ riâ definitione expositâ, in qua & duas vo-
„ luntates ac operationes Christi Dei & Ser-
„ vatoris nostri corroboravit. *Hactenus Libellus Synodicus*.

579 Coacta est hæc Synodus, ut ejus Acta produnt in exordio, sive titulo præposito Secretar. I. Anno I. Pontificatus Martini, inchoato Anno IX. Imperii Constantis, sive Constantini, qui fuit Dñi Annus DCXLIX. currente Indictione VIII. Et sub die III. Nonas Octobris habita est prima Sessio, præsentibus centum & quinque Episcopis, extra Abbates, aliosque inferioris in Clero Ordinis, quorum erat consulere tantùm, minimè Actis subscribere: Præsedit porrò ei personaliter ipsemet Martinus Papa. Hinc Acta: „ In
„ nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu
„ Christi, Imperii Domini Constantini piis-
„ simi Augusti Anno IX. sub die III. Nonas
„ Octobris, Indictione VIII. præsidente San-
„ cto ac Beatissimo Martino Papa Sanctæ Se-
„ dis Apostolicæ Urbis Romæ, propositis sa-
„ crosanctis & venerabilibus Evangeliis in
„ Ecclesia Domini Dei & Salvatoris nostri
„ Jesu Christi, quæ vocatur Constantiniana,
„ residentibus etiam Viris venerabilibus, pa-
„ riterque cum eo audientibus Maximo San-
„ ctissimo Aquilejensi Ecclesiæ Episcopo &c.
„ Theophilactus primus Notariorum Apo-
„ stolicæ Sedis dixit &c. *Hæc ibi*.

580 Hæc porrò Synodus quinque duntaxat continet Sessiones, sive Secretarios, vel Consultationes, quarum prima habita est, ut præfati sumus, III. Nonas Octobris, in qua Sanctus Martinus habitâ oratione ad Synodum luculenter ostendit per hæresim Monothelitarum Incarnationis Mysterium in universum everti, probatque tùm Scripturæ auctoritate, tùm Sanctorum Patrum testimonio dogma catholicum; gesta Cyri, Sergii, Pyrrhi & Pauli hæreticorum recenset, atque eorum objecta refellit. Duas porrò in Christo voluntates, duasque operationes, lecto priùs Mauri Episcopi Ravennatis excusatorio libello, egregiè confirmat.

581 Secunda Sessio celebrata est VIII. Idus Octobris, & in ea Sanctissimus Pontifex nonnulla præfatus est ad judicium Ecclesiasticum pertinentia. Inde lecti sunt libelli exhibiti à Stephano Episcopo Dorensi in Palestina Apostolicæ Sedis Vicario, & à Presbyteris, Monachis, atque Græciæ Abbatibus, quibus poscebatur, ut inventores & fautores prædictæ hæresis, unà cum Typo à Constante Augusto edito, damnarentur. Scripta quoque producta sunt eorum, qui prædecessori Theodoro Papæ adversùs eosdem hæreticos querelarum obtulerant libellos. Item recitatæ sunt Epistolæ Sergii, data ad Theodorum Papam, atque Epistolæ conscriptæ ab Africanis Episcopis tùm ad Theodorum Papam, tùm ad Constantem Imperatorem & ad Paulum Constantinopolitanum, quas omnes nos supra per extensum recensuimus.

582 Tertia Consultatio sive Sessio celebrata est XVI. Kalendas Novembris, in qua, præmisso discursu Martini super vigilantia debita ex Divino mandato Pastori universæ Ecclesiæ pro extirpandis hæresibus, & studio, quo eis resistere debet, exhibita sunt & recitata impia Theodori Pharanitæ Episcopi de una in Christo voluntate & operatione, quæ ex doctrina Sanctorum Patrum sunt omninò confutata. Post hæc recitata sunt novem Capitula edita à Cyro in Pseudosynodo Alexandrina, de quibus nos supra, & inde Epistola Sergii responsiva ad Cyrum, quam nos supra omisimus, estque tenoris sequentis.

Epistola scripta à Sergio Episcopo Constantinopolitano ad Cyrum Episcopum Alexandrinum, in qua eum laudat pro una operatione, & confirmat eam quasi pro unitate Acephalorum hæreticorum.

583 „ Sacras syllabas vestræ à Deo honorandæ Sanctitatis suscepimus per gratiam Divini Spiritus, & Deo placitum studium à Deo conservandi & Serenissimi nostri Principis, atque divinâ institutione, necnon totius Orthodoxiæ plena sacratissimæ vestræ Beatitudinis anunnciantes facta in Alexandrinam Christi dilectam magnam Civitatem, & in omnes Regiones ejus, eorum videlicet, qui priùs dicebantur Theodosiani, in Catholicam & Apostolicam atque Orthodoxam Ecclesiasticam unitatem. Pro quibus spirituali & ineffabili gaudio repleti, gratiæ laudes omnipotenti Deo & Salvatori nostro Jesu Christo ex toto corde retulimus, quoniam tandem aliquandò cooperatione divinâ medio pariete discordiæ abstracto, per quem priùs communis omnium inimicus à fratribus fratres separare studuit, conjuncti & comparticipes paruerunt, & facti sunt omnes unum labium & una lingua, bonam confessionem & glorificationem, ut oportet, gloriosæ atque vivificæ Trinitati celebrantes, & prædicatur ab omnibus consonanter, *unus Dominus, una Fides, unum Baptisma*.

584 „ Dicta enim ostendentes eis venerabilium & universalium sanctarum Synodorum, per gratiam Sancti Spiritus convenientium, & unam eandemque orthodoxam fidem definientium, idest, Nicænam, Constantinopolitanam sub temporibus Divæ memoriæ Justiniani congregatam sanctam quintam Synodum, atque omne scandalum de medio per eas, sicut aliquas petras à semita jactantes, apertum & nimis facilem ad Deo amabilem unitatem transitum effecistis. Pro qua re multa vestræ sacræ perfectioni tàm apud Deum & omnes homines merces & laus reposita est.

585 „ Asseruistis igitur in Capitulis, quę ad ipsos facta sunt, confiteri (bonum est enim, ut ipsis sacris vocibus vestris utamur) Patrem & Filium & Spiritum Sanctum, Trinitatem consubstantialem, unam Deitatem in tribus subsistentiis. Ipsum autem unum de sancta Trinitate Deum verum, qui ante sæcula ex Patre genitus est, descendere de Cœlis in ultimis diebus, & incarnari ex Spiritu Sancto, & Domina nostra secundùm veritatem Dei Genitrice semperque Virgine Maria, carnem assumentem ex ipsa nobis consubstantialem, animatam anima rationali & intellectuali, eandemque ex ipsa conceptione unire sibi unitate naturali & substantiali; & ita natum ex ipsa unum existentem inconfusum, indivisum, perfectum in Deitate, perfectumque in humanitate, eundemque passibilem & impassibilem secundùm aliud & aliud, quomodò Beatus Cyrillus asseruit; patientem quidem humaniter carne, quia homo; manentem autem impassibilem eundem, quomodò Deum, in passionibus suæ carnis. Atque eundem unum Christum operari Deo decibilia & humana unâ operatione, quia omnis divina & humana operatio ex uno eodemq; incarnato Deo Verbo procedebat.

586 „ Secundùm hunc pium Intellectum & Leo sanctæ memoriæ Romanus Archiepiscopus sapuit & docuit, dicens: *Operatur utraque natura cum alterius communione*. Undè & ex duabus naturis, idest, divinitate & humanitate unum Christum venerari convenienter docuistis, & unam naturam Dei Verbi incarnatam, secundùm beatæ memoriæ confessi estis Cyrillum, unamque subsistentiam compositam, quæ est ipse Dominus noster Jesus Christus, unus de sancta & consubstantiali Trinitate. Similiter autem & in duabus naturis eundem confiteri prædicantes, non alium & alium esse asseruistis, sed unum eundemque, secundùm sapientissimum Cyrillum, contemplatione tantùm discernentes ea, ex quibus unitio facta est; & hæc per intellectum considerantes, inconvertibilia & inconfusa post eorum naturalem & consubstantialem unitatem permanentia, veracem eorum visionem exponentes; Non enim phantasiâ falsâ & inanibus fictionibus mentis, utique interemptâ in duobus divisione propter ineffabilem & inconfusam atque incircumscriptam unitatem.

587 „ Hæc piè & nimiùm acribiiùs exponentes, omnes sequentes impiarum hæresum auctores anathemati submisistis, cum quibus & omnes contradictores duodecim Capitulorum sapientissimi & mirabilis Cyrilli; quos minimè pœnitentes, sed in eodem usque in finem permanentes errore, similibus execrationibus condemnastis. Igitur hanc vestram orthodoxam relegentes doctrinam, per quam gloriæ beneplacitum est Domino, tantorum fratrum nostrorum unitionem dispensare, ipsius benignitatem glorificavimus; laudavimus autem & vestram sacratissimam Sanctitatem, in tali mirifico & ultra omnem spem intercedere dignatam negotio, tàm per gratiam sancti & vivifici, atque electione & doctrinâ à Deo sapientissimi & veraciter pacifici magni Imperatoris, qui sanctificatum ejus cor in manu Dei habet, & ab ipsa secundùm veritatem in omnibus actionibus suis ducitur & gubernatur; quem super omnes solus potens Deus in amplius exaltet, salvet,

„ vet, conservans eum ut firmamentum Sanctarum Dei Ecclesiarum & immaculatæ Christianorum fidei, commodans ei longinquitatem temporum, multitudinem pacis, & omnium hostilium Gentium subjugationem, in filios ex filiis regale succedens Imperium.

588 „ Donet autem & tuæ sanctæ & sacræ charitati abundantiùs suam gratiam in labiis, & verbum in apertione oris, per quem, & quod fortassis residuum est eorum, qui nobis stultè & ineptè contradicunt, salvetur, vestigia sequentes nuper nobis adunatis dilectissimis filiis nostris, quos videlicèt per vos beatissimos spiritualibus brachiis amplectentes, & osculo sancto salutantes, oramus hos omnium bonorum ex Deo percipere jucunditatem. *Et subscriptio*. Salus in Domino, ora pro nobis „ Reverendissime frater. *Hactenus Sergii epistola*.

589 Qua lectâ, cumque priùs recitatum fuisset & septimum capitulum pseudosynodi Alexandrinæ, à Cyro compositum, in quo allegabatur pro una in Christo operatione testimonium Dionysii Areopagitæ dicentis: *Eundem unum Christum, & unum filium operantem Deo decibilia, & humana unâ Dei, & viri operatione*, Sergius Episcopus Tempsanensis dixit, esse accipiendum codicem Beati Dionysii, videndumque in eo si talia dixisset, qualia allegaverat Cyrus, quo allato codice, relectum fuit, non sicut Cyrus allegaverat scripsisse Dionysium in epistola ad Cajum, sed ita: *Etiam non secundùm Deum divina operatus, neque humana secundùm hominem, sed Deo homine facto, novam quandam Deivirilem, idest Theandricin operationem nobis ostendens*. Apparuitque ex hoc, Cyrum textum Sanctissimi Doctoris adulterasse, & ubi Dionysius scribit, *novam quandam Deivirilem operationem*, Cyrum *novam*, in *unam* commutasse, dicens, *una Dei & viri operatione*.

590 Deinde in eodem Secretario recitata est epistola quædam Themistii hæretici data ad Marcellum Presbyterum, & Stephanum Diaconum, de una in Christo operatione ex Dionysii Deivirilis operationis malè accepta sententia; unde Martinus Papa rectè exponens textum ejusdem Dionysii, per Deivirilem operationem, non unam, sed unius personæ duas, humanam scilicet & Divinam significare voluisse pluribus ostendit. Id quod etiam Deusdedit Episcopus Calaritanus adnotavit, & ejusdem argumenti adversùs Themistium, Cyrum & Sergium plura interlocutus est: Quibus peractis lecta est Ecthesis à Sergio nomine Heraclii promulgata; & recitatæ pariter sunt epistolæ, quas pro confirmatione prædictæ Ecthescos Sergius ad Cyrum, & Cyrus scripserat ad Sergium, quas nos supra recensuimus.

591 Quarta porrò sessio, sivè consultatio celebrata est VI. Kal. Novembris; atque in ea Beatus Martinus Papa Ecthesim Heraclii, eiusque defensores Cyrum & Sergium, habito sermone, validissimis impugnavit rationibus, præcepitque postea judicium quoque peragi de Paulo, qui typum Constantis edendum proposuerat: jussumque fuit & literas ad Theodorum Romanum Pontificem redditas recitare, ex quibus illius refractarius animus cognitus fuit. Recitatus pariter fuit & typus Constantis, atque à Patribus ut subdolus, inconstans, mendax, & impius rejectus est & damnatus. Et post hæc jussu Sanctissimi Pontificis Nicænum & Constantinopolitanum Symbolum, duodecim anathematismi Concilii Ephesini, Definitio fidei Catholicæ facta in Chalcedonensi Concilio; & quatuordecim capita quintæ Synodi recitata fuerunt. Quibus lectis, nomine totius Synodi locutus est Maximus Aquilejensis Episcopus, plura inculcans in Conciliorum commendationem, & in hæresços ejusque sectariorum detestationem.

592 Denique celebrata est ultima, & quinta consultatio, seu sessio Pridie Kalendas Novembris, in qua hortatu Martini, allata sunt volumina Sanctorum Patrum, ex quibus Patres Concilii adversùs præfatam hæresim plura testimonia excerpserunt, præcipuè ex scriptis S. Ambrosii S. Augustini, Sancti Basilii, Sancti Cyrilli Alexandrini, Sancti Gregorii Theologi, Sancti Gregorii Nisseni, aliorumque plurium Patrum: indeque jussa sunt legi veterum hæreticorum scripta, nimirum Lucii Ariani, Apollinaris, Polemonis discipuli Apollinaris, Severi, Themestii Agnoitarum, hoc est, Ignorantium hæreticorum principis, Colluthi, Theodori Mopsuesteni, Pauli Diaconi Persæ Nestoriani, Juliani quondam Halicarnassensis Episcopi, Theodosii hæretici Alexandriæ, atque Severi; eo fine, ut recentiores hæretici convincerentur, qui ad decipiendum simpliciores, sequi se mentiebantur Patres orrhodoxos, Concilia tueri, & nequaquam de fide hæreticorum sententias sequi. Posteà edito Fidei Decreto, ad confutandas adversariorum assertiones, viginti Canones sanciti sunt, adjecto ad cujusque finem anathemate aliter sentientibus.

593 Sed in Canone XVIII. damnatis & anathematizatis antiquis hæreticis, nimirum Ario, Sabellio, Eunomio, Macedonio, Apollinari, Polemone, Eutychete, Dioscoro, Timotheo Æluro, Severo, Theodosio, Colluthо, Themestio, Paulo Samosateno, Diodoro, Theodoro, Nestorio, Theodulo Persa, Origene, Didymo, & Evagrio, & qui similia illorum sentiunt, nominatim quoque damnati, & anathematizati sunt Theodorus Episcopus Pharanitanus, Cyrus Episcopus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, & Paulus Episcopi Constantinopolitani, unà cum illorum

rum impiis conscriptis, atque universis similia cum illis docentibus, defendentibus, atq; sentientibus. Item proscripta eodem modo est impiissima nomine Heraclii à Sergio edita & promulgata Ecthesis adversùs orthodoxam fidem: eademque sententia pronunciata est adversùs Typum Constantis Imperatoris suasione Pauli editum, atque promulgatum. Ad hæc verò, & in fine Canonum sequutæ sunt subscriptiones omnium Episcoporum, indeque data est epistola Encyclica ad omnes Christifideles, cujus initium est: *Gratia vobis, & pax multiplicetur*. Porrò idem Martinus Papa Synodalia acta ad universos Episcopos mittere curavit, ut liquet ex ejus epistola data ad Amandum Episcopum Trajectensem, cujus initium, *fraternitatis tuæ studium*.

594 De hac Synodo Anastasius in vita Martini hæc scribit: „ Tunc Martinus sanctissimus ac Beatissimus Episcopus misit, „ & congregavit Episcopos in Urbem Romam numero centum & quinque, & fecit „ Synodum secundùm instituta Patrum orthodoxorum in Ecclesia Salvatoris, juxta „ Episcopium Lateranense; Sedentibus Episcopis & Presbyteris, adstantibus Diaconis & „ universo Clero, condemnaverunt Cyrum „ Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, & „ Paulum Patriarchas Constantinopolitanos, „ qui novitates contra immaculatam fidem „ præsumpserunt innectere. Quippè quoniam „ ipsam excludere properantes, hæreticorum „ dogmatum contra Catholicam Dei Ecclesiam confusionem continuaverunt, Anathe„ matis ultione percussi sunt. Quæ Synodus „ hodie Ecclesiæ archivio continetur. Et sa„ ciens exemplaria per omnes tractus Orientis & Occidentis direxit, & per manus Or„ thodoxorum fidelium disseminavit. *Hæc* „ *Anastasius*. „ Constat porrò ex epistola Martini data ad Ecclesiam Carthaginensem, cujus initium: *Omnis quidem virtus*, Acta hujus Synodi ad eam misisse. Sic pariter gesta in eadem Synodo retulisse ad Ecclesias Hierosolymitanam, & Antiochenam, liquet ex literis ad eas datis, incipien. *Gratia vobis, & pax à Deo Patre*. Ejusdem argumenti ferè literas fecit ad Ecclesiam Thessalonicensem, quæ incipiunt. *Universitatis opifex Dominus*.

595 Sed quæ per Olympium Exarchum, ut jussa Imperatoris impleret, pendente Concilio, gesta sunt adversùs Beatissimum Pontificem, ex Anastasio describemus, qui loco citato mox subjungit. „ Ipsis diebus direxit Im„ perator in Italiam Olympium cubicularium „ & exarchum ad regendam omnem Italiam, „ præcipiens & dicens; Oportet gloriam „ tuam, ut sicut nobis suggessit Paulus Pa„ triarcha, hujus à Deo conservandæ Urbis „ peragere. Et si quidem inveneris Provin„ ciam ipsam consentientem in Typo à nobis „ exposito, facias tenere omnes, qui ibidem „ sunt, Episcopos & possessores, atque ha„ bitatores & peregrinos in eodem subscribe„ re. Si autem, quomodò nobis suggessit „ Platon gloriosus Patricius, & Eupraxius „ gloriosus, potueritis suadere exercitui ibi„ dem consistenti, jubemus teneri Martinum, „ qui hic erat Apocrisarius in regia Urbe. Et „ postmodum omnes Ecclesias relegere eum, „ qui factus est à nobis orthodoxus typus, ut „ omnes Episcopi Italiæ in ipso subscribant. „ Si autem inveneritis contrarietatem, in ta„ li casu exercitum taciti habetote, do„ nec obtinueritis Provinciam, & poteritis „ vobis exercitum aggregare, tàm Romanæ „ Civitatis, quàm Ravennatis, ut ea, quæ „ à nobis præcepta sunt, quantociùs explere „ valeatis.

596 „ Qui prædictus Olympius veniens „ in Civitatem Romanam, invenit Sanctam „ Romanam Ecclesiam coadunatam cum om„ nibus Episcopis Italiæ, seu Sacerdotibus „ vel Clero. Et volens adimplere ea, quæ ei „ jussa sunt, armans se cum exercitus virtu„ te, voluit schisma in Sanctam Ecclesiam in„ tromittere, (hoc per plurimum tempus „ actum est,) & non illi permisit omnipotens „ Deus, quæ nitebatur perficere. Videns „ ergo se à Sancta Dei Catholica & Apostoli„ ca Ecclesia separatum, necesse habuit, de „ sua tàm mala intentione declinare: & quod „ non potuit per manum armatam facere, „ subreptitio modo per Missarum solemnia ni„ sus est implere.

597 „ In Ecclesia enim Dei Genitricis „ Mariæ ad Præsepe, dum ei communionem „ porrigeret Sanctissimus Papa, voluit inte„ rimere eum, ut demandaverat suo spatha„ rio. Sed Deus omnipotens, qui solitus est „ servos suos orthodoxos circumtegere, & ab „ omni malo eripere, ipse excæcavit Spatha„ rium Olympii Exarchi, & non est per„ missus videre Pontificem, quando Exarcho „ communionem perrexit, vel pacem dedit, „ nè sanguis ejus effunderetur, & Catholica „ Dei Ecclesia hæresi subjugaretur: quod post„ modùm prędictus armiger diversis cum jure„ jurando professus est.

598 „ Videns ergò Olympius Exarchus, „ quia manus Domini circumtegebat Marti„ num Papam, necesse habuit se cum Ponti„ fice concordare; & omnia, quæ ei jussa fue„ rant, eidem sanctissimo viro indicare. Qui, „ pace facta cum Sancta Dei Ecclesia, colli„ gens exercitum, profectus est in Siciliam „ adversùs gentem Saracenorum, qui ibidem „ inhabitabant, & peccato faciente, major „ interitus tunc in exercitum Romanum per„ venit. Et post hoc idem Exarchus morbo „ interiit. *Hæc Anastasius*.

599 His tamen non obstantibus, licèt cognitâ Imperatoris perfidiâ, & in Monothelitarum hæresi induratâ pertinaciâ, ex præfati Exarchi gestis, & narratione, incredibili & ad-

admirabili constantia, zelo Divini honoris armatus, atque fidei conservandæ orthodoxæ, quovis humano sepposito respectu, excussoque quovis timore, ad ipsum Imperatorem scripsit, gestaque in Synodo retulit, quin & ipsa Synodalia acta transmisit, & ad ea ipse quoque recipienda, Monothelitarumque hæresim jam in Synodo damnatam, damnandam & ab ipso, forti animo adhortatus est. Sunt autem literæ tenoris sequentis.

Domino piissimo & Serenissimo Victori Triumphatori filio diligenti Deum & Dominum nostrum Jesum Christum, Constanti Augusto, Martinus Episcopus servus Servorum Dei, & universa Synodus in hac Urbe Roma congregata.

600 „ Cœlesti sæculorum Regi, Christo Deo, qui per carnem unà cum mente animatam, & ipsi secundùm hypostasim unitam, in terris apparuit; Magi terrena munera promptè obtulerunt, non magis quæ Divinâ gloriâ ipsius digna essent (est enim incomparabilis,) quàm quæ promptam eorum voluntatem declararent; illa enim infinita est, hæc singularem Deo amorem exhibet.

601 „ Vobis autem, Serenissime, qui in terra per ipsum regnatis, & ad eum properatis; cum multa libertate preciosa offerimus dona, qui omnes per gratiam Sacerdotes ejus existimus, salutaria nempè Sanctorum Patrum & Synodorum præconia, ad veram ostensionem internæ ergà ipsum Dominum ac Deum nostrum charitatis, & erga vos, qui synceri ejus estis ministri. Et quoniam *omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum*, tanquam splendidum aurum possidemus firmam in eum & syncerissimam confessionem: Theologiam verò, thus purum & eximium & optimi odoris: Myrrham conservatricem bonorum, & contrariorum expultricem doctrinam. Hæc enim stabiliter custodita, erunt ditioni vestræ corona decoris, & diadema gloriæ in manu Domini. Nam regni ornamentum est veritatis cognitio, splendida & immarcescibilis, quæque invenitur his, qui eam quærunt: quoniam hæc dignos se circuit quærens, & iis se ostendit, qui eam non tentant.

602 „ Quapropter vobis, optime Imperator, ut Dominum quærentibus in simplicitate cordis, & in mentis bonitate de eo sentire properantibus, studuimus ejus annuntiare salutare, hac relationis nostræ mediocritate. Nobis enim per Amos Prophetam de se annuntiare præcepit, dicens: *Sacerdotes audite, & testificamini Domui Israel, dicit Dominus Deus omnipotens.* Edocemus igitur pium vestrum ac serenum Imperium, quòd in hac Dei amante & cultrice vestra Urbe Roma convenientes nos omnes, qui ad mansuetudinem vestram confugimus, & Apostolica & spirituali unanimitate & consensu, in eadem mente, & eadem sententia, piam orthodoxæ fidei definitionem confirmavimus, & congruenter infirmavimus inconvenientem hæreticorum sermonem, qui quondam quique nunc propriorum sensuum pravitate se à veritate separarunt, qui intra se ipsos non rectè ratiocinati, dixerunt non habere in humanitatis suæ natura voluntatem, aut operationem naturalem, ipsum, qui propter nos humanatus est, Dominum: Sed sine voluntate ipsum existere, ac sine operatione, intangibilemque, & inanimem esse: & quidem cum Patrum doctrina, testem veritatis propriam habentes naturam, ad redarguendam eam, quæ de hoc ab iis dogmatizatur, absurditatem, cùm substantiam suam videant ab ipso Creatore voluntate præditam, & operatoriam factam esse. Quomodò igitur à se fabricatam, & propria Incarnatione assumptam à naturali voluntate & operatione deminuit? Non verè faciens substantiæ nostræ in se fidem, sed imaginariè & fallaciter dispensationem secundùm illos perpetrans, qui ob hoc unam Divinitatis ejus, atque humanitatis voluntatem & operationem esse dogmatizarunt.

603 „ Qua propter ab omnibus ferè aliarum Provinciarum Deo amabilibus Episcopis & Apostolicis Pontificibus in hac seniore Roma constitutis, in dilectione admoniti, ut ab ejusmodi damnabili novitate abstinerent, ad correctionem non venerunt, sed in deterius progressi sunt, Divinam ejus voluntatem, & operationem in humanam contrahentes: ac veluti asserentes, nullam ullo modo eum in utraque earum, ex quibus & in quibus est, naturarum, voluntatem & operationem habere, sed absque voluntate naturam esse, & absque operatione: quod omnium tùm Sanctorum Patrum, tùm Oecumenicorum quinque Conciliorum definitiones evertit, quæ per omnia perfectum eundem in Divinitate, & in humanitate perfectum prædicaverunt: tantùm absque peccato. Nàm in peccato naturæ perfectio non conspicitur, sed vitium agnoscitur nostræ transgressionis. Quòd si perfectus est, videlicèt perfectus secundùm Divinam voluntatem & operationem, quemadmodum & juxta naturam principii expertem atque increatam: & secundùm humanam quoque tùm voluntatem, tùm operationem, ut & secundùm naturam creatam, & quæ principium habuit. Qui verò in aliquo eum imminuit, manifestè evertit perfecti rationem, eam conspici nullo modo permittens propter ejus quod naturæ convenit defectum: quem adversarii, Theodorus videlicèt, qui Pharan Episcopus fuit,

& Cy-

„ & Cyrus qui Alexandriæ, Sergius qui Regiæ Urbis, ac eorum successores Pyrrhus „ & Paulus, in prima & secunda conscriptione dogmatum suorum non solùm posuerunt, sed etiam studuerunt, ut sibi illa per Ecthesim, hæc per Typum confirmaretur, idque contra fidem: nefariè subrepentes vestræ serenitatis auribus, ut & antea auribus beatæ memoriæ avi mansuetudinis vestræ: ut culpam suam callidè aliis aspergerent, dèque manu Domini hanc ob causam duplicia peccata sua reciperent, justas videlicèt pro iis pœnas, utpotè qui ea peccaverint, ex quibus non exigua perturbatio tamdiù universam terram vexat: quòd non solùm pii populi scandalizentur, sed impii etiam barbari magnum confessionis nostræ mysterium traducant; quia non solum prima ac potissima fides ab adversariis labefactetur, sed ea etiam, quam excogitarunt, statim ab iis evacuetur, opposità nova pessimæ hæreseos pravitate: ut decætero nè illi quidem intelligant, quid ab illis credatur aut existimetur, propter obstinatam propriarum opinionum eversionem.

604 „ Quo circa omnium ferè piorum Sacerdotum & populorum contrà nos clamores Apostolica Sedes accipiens, orantium atque obtestantium, nè usque in finem Catholicam Ecclesiam ab ipsis in periculum adductam negligamus, sed exurgamus acriter, & immaculatam Christianam fidem diligenti paternarum & Synodicarum traditionum observatione conservemus: nos omnes Sacerdotali ordine convocavit, ut à nobis omnia adversariorum dogmata tractentur, & canonicè per commentariorum acta judicentur, de quibus opinionibus suis ad simpliciores fallendos ausi sunt, dicere, hæc pietatis esse dogmata, quæ tradiderunt, qui ab initio ipsi viderunt, & ministri fuerunt sermonis, quique deinceps eorum discipuli & successores fuere, Catholicæ Ecclesiæ divinitùs inspirati Doctores, idest, Sanctæ & Oecumenicæ quinque Synodi.

605 „ Ad veritatis igitur ostensionem, & denudationem calumniæ adversariorum, absurdam illorum doctrinam, & piam Sanctorum Patrum Synodorumque prædicationem, adversa dilucidè inter se comparantes, nec horum ad illa ullam convenientiam & cognationem invenientes, quemadmodùm nec tenebris prorsùs ad lucem; hæc, ut diximus, definientes sancivimus, salutaria nempè Sanctorū Patrum & Synodorum decreta: illa verò omnes, ut piis definitionibus contraria & inimica, unà voce damnavimus, ipsosque etiam hæreticos, prædictos nempè homines, unà cum ipsorum expositione, & præfata formula (*supple Typo*,) orta ex suggestione & pravo eorum dogmate, cumque omnibus, „ quæ pro iis acta scriptaque sunt: ut vestrùm in omnibus sine ullà maculà fœlicem conversationem tueamur, quæ adversariorum scriptis gravatur: In quam ausi sunt Religiosis Africæ Episcopis dicere scribentes, quod mente consilioque regio verè excitati, memoratam piam formulam exposuistis, præcipientes de nimia observatione paulùm sine damno remittere. Hæc autem scripserunt Sanctis Patribus nullo modo auscultantes, quòd in iis, quæ ad Deum pertinent, inque Divinis prædicationibus, id quod parùm abest, paulùmque mutatum est, non parvum tamen est ducendum.

606 „ Sed in eo vel maximè vestræ potestati labem, ut dictum est, inurere properarunt in eo, quòd illam formulam præter exactam rationem esse testati sunt, & scripto aliis significarunt. Quorum in his nequitiam & fraudem aversantes, cum his ipsis & eorum hæresim Canonicè damnavimus, ubique omnibus & ante omnes vestræ divinitùs stabilitæ serenitati notum facientes. Per ea quæ Synodicè à nobis pro orthodoxa fide in præsenti acta sunt, quòd duas ejusdem & unius Christi Dei edicunt Theologi naturas sivè substantias confiteri, secundùm hypostasim unitas inconfusè, & indivisè: & duas juxta naturam voluntates, duasque juxta naturam operationes, Divinam & humanam, increatam & creatam conjunctè unitas, ad veram confirmationem, quòd Deus naturâ perfectus, & homo naturâ itidem perfectus, idem propriè est, & unus Christus, ac filius: quòdque omnes Sanctis Patribus contraeuntes hæretici, quique confusione, quique divisione propriis dogmatibus depravati sunt, impiè in eo unam voluntatem, & unam operationem confessi sunt: Alii quidem, ut per inanem speciem; alii verò ut per nudam nominum similitudinem, sivè per puram ambiguitatem: Magnum Incarnationis Christi mysterium temerariè reprobarent.

607 „ Undè nos ad pietatem vestram confugientes; ut utrorumque tùm paternorum piorumque decretorum, tùm impiorum hominum ac dogmatum differentiam vestræ potestati apertè exhiberemus, hæc à nobis Synodicè acta unà cum eorum Græca interpretatione misimus, orantes atque hortantes serenitatem vestram Divinæ sapientiæ deditam, ut hæc diligenter legere dignetur, pietatisque legibus memoratos hæreticos unà cum eorum hæresi condemnet, ac religionis Divinæ rationibus solam nobiscum, qui minimi sumus, Sanctorum Patrum & Synodorum orthodoxam confessionem fanciat, ad Catholicæ Ecclesiæ commendationem & laudem, & ad incolumitatem Reipublicæ vestræ Christum amantis, ipsique servientis.

608 „ Solet enim unà cum orthodoxa fide

Nn de

„ fide status Reipublicæ florere, ac vestræ potestati meritò hostes subjugabit Dominus, „ à vestra Serenitate rectè creditus, ad vindictam inimicorum creaturam armans. Inducet enim loricâ justitię pietatem vestram, „ galeâque muniet, judicio vero ac simulationis experte; & clypeum præbebit, „ inexpugnabilem Religionem, ad subjiciendum pedibus ejus barbaras omnes gentes, „ quæ bella volunt; utque victorem efficiat, „ rebus contra vitia pariter & homines feros „ præclarè gerendis; & gloriosorum laborum „ prǽmium reddat, æternam cum Sanctis, „ qui à sæculo sunt, fruitionem & quietem; „ piissimum Domini Imperium supernâ gratiâ custodiat, & omnium gentium cervices „ ei subdat. *Hactenus Synodica ad Constantem*, cui universi Episcopi, qui Synodo „ interfuerunt, se subscripserunt.

609 At Imperator, his acceptis literis, & cùm nosset nihil actum per Olympium Exarchum, secundùm ejus jussa, sed & contraria omnia suis præceptionibus evenisse; & cùm non solùm Typum suum confirmatum à Romano Pontifice, aliisque Italiæ Sacerdotibus, ut optabat, minimè fuisse, cognovisset, verùm potiùs synodali judicio infirmatum, reprobatum, atque penitùs damnatum; irâ fremens, excitante quoque illum ad indignationem Paulo, suggerenteque læsam per Typi damnationem Imperialem Majestatem, ad se, ut de gravi recepta injuria vendicandum animum adjecit; ac proindè tribus consarcinatis calumniis adversùs Sanctum Pontificem prosilivit, & quòd traditam mutasset à Majoribus fidem, & quòd adversùs Romanum Imperium nonnulla cum Saracenis molitus esset, ad eosque pecunias misisset, & quòd denique contra Dei Genitricem Beatam Mariam Virginem quædam locutus fuisset. Quibus mendaciis compositis, misso in Italiam Theodoro Calliopa Exarcho, in mandatis dedit, ut adhibitâ vi militari Martinum caperet, & vinctum Constantinopolim remitteret. Cùmque Calliopa Romam venisset, divulgatis prædictis calumniis adversùs Sanctum Pontificem, manu armatâ è Lateranensi Ecclesia, undè ab Exercitu priùs constrinctus fuerat, extractus, die xv. Kalendas Julias & eâdem nocte impositus in Navim, missus est Constantinopolim, paucis suis comitantibus pueris, Calliopâ non permittente alios de Clero ipsum sequi. Hujus rei gesta diffusiori sermone enarrat ipsemet Sanctus Martinus in duabus Epistolis, quas de Regia Urbe scripsit ad Theodorum Episcopum, quarum prima, quæ inter Epistolas Martini est xiv. sic se habet.

Martinus Theodoro syncerà affectione dilecto fratri.

610 „ Quoniam agnovi, ut potui, ea, „ quæ in scriptis à vobis significata sunt, in „ paucis verbis exequar. Cùm exirem ab Ecclesia, quæ vocatur Constantiniana, in qua „ Exercitus me cum armis constrinxerat, in „ præsentia Exarchi ac Theodori Cubicularii, seu Cleri, clarâ voce dixerunt: Anathema habeat quisquis dixerit vel crediderit, quia Martinus usque ad unum apicem „ fidem mutavit aut mutaturus est; & anathema habeant qui in orthodoxa fide sua „ usq;ad mortẽ non permanserint. His auditis, „ Calliopas cœpit reddere rationem, aliam „ fidem, præterquàm nos tenemus, non esse, „ neque aliter se credere: sed hoc propter „ eos, qui audiebant, non propter fidem „ dicere.

611 „ Et scire te volo, dilectissime frater, de fide, quam significasti, necnon & „ falsis calumniis, quas adversùs veritatem „ proponunt, quia opitulantibus nobis orationibus vestris ac omnium fidelium Christianorum, qui vobiscum sunt, & vivens „ & moriens salutis nostræ fidem defendam, „ & quemadmodùm Beatus Paulus Apostolus docet: *Mihi vivere Christus est, & mori lucrum*. De falsis autem accusationibus, „ quas noviter hæretici faciunt, abjicientes „ veritatem Christi Dei, qualem omninò poterunt hominibus veritatem loqui, qui Dei „ veritati resistunt?

612 „ Tibi igitur reddo rationem, dilectissime frater, per eum, qui judicaturus „ est Mundum istum per ignem, qui & reddet unicuique secundùm opus suum. Ego „ aliquandò ad Saracenos nec literas misi, „ nec quem dicunt tomum, qualiter credere „ debeant, aut pecunias unquam transmisi, „ exceptis dumtaxat quibusdam illuc venientibus Servis Dei causâ eleemosynæ, „ quibus & modicum quid præbuimus, minimè ad Saracenos transmissum.

613 „ Porrò de Domina nostra gloriosa „ semper Virgine Maria, quæ Deum & Dominum nostrum Jesum Christum peperit, „ quam omnes Sancti catholici Patres Dei „ Genitricem appellant, utpotè quæ Deum „ hominem genuit, falsò contrà me, imò contra suas ipsorum animas iniqui viri testificati sunt; Nam quisquis Beatam super „ omnem creaturam & naturam humanam, „ absque eo, qui genitus est ex ea, venerabilem semperque Virginem, Matrem videlicèt Domini nostri non honorat atque „ adorat, anathema sit in præsenti sæculo & „ in futuro; Sed homines occasiones quærentes, scandala obiiciunt ad scandalizandos multos. *Subscriptio*. Deus te incolumem custodiat, amantissime Fili. *Ha-*

He-

stenus Epistola. Sed & altera, ubi seriem facti recenset, ad hunc modum se habet.

Martinus Theodoro.

614 „ Noscere voluit chara vestra dilectio, qualiter de Sede Sancti Petri Apostoli, sicut unus Passer solitarius ab ædificio raptus fuerim. Et miror, quia super hoc me Inquirere voluisti, cùm prædixerit Dominus noster de nequam temporibus istis Discipulis suis: *Quia in diebus illis erit tribulatio, qualis non fuit ab origine Mundi usque nunc; & nisi quia abbreviati sunt dies illi, non posset sustinere omnis caro; sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*. Hoc in paucis de Antichristo dicitur; nam & Sanctus Paulus, secundùm datam sibi gratiam spiritus, prænunciavit dies istos Timotheo Discipulo suo, dicens: *In novissimis diebus discedent homines à fide & à veritate auditum avertent, seipsos amantes, avari*, & cetera. Et crede mihi, desideratissime fili mi, non videndum tempus aliud, nisi manifestè hoc, in quo sunt initia dolorum, quemadmodùm Dominus prędixit adventum Antichristi. Et mihi breviter dicere necessarium visum est, antequàm in toto Mundo prævaleat judicium, & finem cursus tradam, hoc mihi expedire arbitratus, quò aliis mala mihi præparantibus exultem, potiùs quàm fleam.

615 „ Igitur, ut scias, qualiter sublatus & ductus sim à Romana Urbe, nil falsum audies accidentium. Omnia præscivi per totum tempus quæ meditabantur; & sumpto meipsò cum omni Clero meo, privatim mansi in Ecclesia Salvatoris nostri Jesu Christi, quæ cognominatur Constantiniana, quæ prima in toto Mundo constructa & stabilita est, à beatæ memoriæ Constantino Imperatore, & est juxta Episcopium. Illic enim omnes nos seorsum morabamur à die Sabbati, quandò Calliopas cùm Ravennati Exercitu & Theodoro Cubiculario introivit Civitatem. Misi ergò in obviam ejus quosdam ex Clero, quibus susceptis in Palatio, æstimavit & me cum eis esse. Cùm autem quæsisset, & non invenisset, dixit primis Cleri: Quia nos eum voluimus adorare; sed cras, quod est Dominica dies obvii ei erimus, & salutabimus eum, quia hodiè non suffecimus.

616 „ Porrò Dominico die datis Missis in prædicta Sancta Dei Ecclesia, suspicatus ille turbam multam colligi propter diem, nuntiavit hoc: Quia multùm fatigati sumus ex itinere, & non possumus occurrere hodiè, sed cras omnimodis occurremus, & adorabimus Sanctitatem vestram. Ego verò ipse graviter infirmus eram ab Octobrio mense usque ad prædictum tempus, idest usque ad XVI. Kalendas Julias. Ergò feriâ secundâ diluculò mittit Chartolarium suum, & quosdam ex obsequio suo, dicens: Quia arma præparasti, & armatos habes intùs, & multitudinem lapidum collegisti ad repugnandum, & hoc necessarium non est, nec aliquid tale fieri permittas. Cùmque præsens audissem hæc, necessarium magis non habui, qualiter hos certos redderem, quàm mittere illos giraturos per totum Episcopium, & si arma, vel lapides vidissent, ipsi testimonium perhiberent. Cùm autem essent, & nihil invenissent, subintuli eis per verba, quòd nunquam aliquandò aliter, sed semper per complexionem & fallacem accusationem incederent adversùs nos; & cùm in adventu infamis Olympii vani cujusdam hominis cum armis me hunc potuisse repellere faterentur.

617 „ Ego itaque ante Altare Ecclesiæ lectulum meum habebam, in quo jacebam, & nondùm transactâ mediâ horâ, ecce Exercitus cum eis veniens in Ecclesiam obumbrati omnes tenentes lanceas & spathas suas, quin & arcus suos paratos unà cum scutis suis, & facta sunt illic quæ nec dicenda sunt. Quemadmodùm namque in hyemali tempore, vento validè flante, folia ex arboribus concussa cadunt, ita percutiebantur armis candelę sanctæ Ecclesiæ, & retunsæ excutiebantur in pavimentum, & audiebatur sonitus, qui in eadem fiebat Ecclesia, veluti tonitrus quidam horribilis, tàm ex pressura armorum, quàm ex multitudine candelarum ab eis fractarum. Quibus confestim introeuntibus, jussio à Calliopa porrecta est Presbyteris & Diaconibus, in qua humilitatis meæ abjectio continebatur, quòd irregulariter & sine lege Episcopatum subripuissem, & non essem in Apostolica Sede dignus institui, sed omnimodis in hanc Regiam Urbem transmitti, subrogato in loco meo Episcopo; quod necdùm aliquandò factum est, & spero, quòd nec aliquandò fieri habet; quia in absentia Pontificis Archidiaconus & Archipresbyter & Primicerius locum præsentant Pontificis.

618 „ Dùm ergò hæc moventur, quæ de fide gesta fuerant jam manifestavi vobis. Quòd autem præparati non fuerimus ad repugnandum, meliùs judicavi decies mori, quàm uniuscujusque sanguinem in terram fundi. Quod quidèm & sinè periculo hoc gestum, non paucis, quæ non placuerunt Deo, malis effectis. Eàdem itaque horâ dedi meipsum ad exhibendum Imperatori, & non resistendum. Porrò acclamantibus mihi, ut veritatem dicam, quibusdam ex Clero, nè facerem hoc, nulli eorum accomodavi aurem, nè subitò fierent homicidia. Sed dixi illis: Sinite mecum venire ex Clero, qui necessarii mihi sunt, Episco-

„ pos videlicèt, Presbyteros & Diaconos, &c. „ absolutè qui mihi videntur. Respondit „ Calliopas: Quotquot voluerint venire, „ cum bono veniant, nos cuiquam necessita- „ tem non facimus. Respondi ego: Clerus „ in potestate mea est. Exclamantes autem, „ quidam de Sacerdotibus, dicebant: Cum „ ipso vivimus, & cum ipso morimur.

619 „ Post hæc cœpit dicere per se Cal- „ liopas, & qui cum ipso erant: Veni nobis- „ cum ad Palatium. Nec hoc facere recusa- „ vi; sed exivi cum eis in Palatium eâdem „ secundâ feriâ. Et tertiâ feriâ venit ad me „ omnis Clerus, & multi erant, qui se para- „ verant ad navigandum mecum; qui etiam „ res suas jam immiserant in ea, quæ voca- „ bantur levamenta, & alii quoque nonnulli „ præparabantur Clerici & Laici, qui festi- „ nabant pervenire ad nos. Eâdem ergò no- „ cte, quæ illucescit in feria quarta, quæ „ erat XIII. Kalend. Julias circa horam quasi „ sextam noctis, tulerunt me de Palatio, re- „ trusis omnibus, qui mecum in Palatio erant, „ usque ad res diversas, quæ mihi in via, & „ hic erant necessariæ; & nonnisi cum sex „ puerulis, & uno cauculo eduxerunt nos ex „ Urbe, & cùm immisissent nos in unum eo- „ rum, quæ dicebantur levamenta, circa ho- „ ram plùs minùs quartam diei ad portum „ pervenimus. In ea sanè hora, qua egressi „ sumus ab Urbe Roma, statim, ut erant „ obseratæ portæ, iterùm eas obseraverunt, „ & sic remanserunt, nè exirent à Civitate „ aliqui, & venirent ad nos in portu, donec „ navigassemus; Undè necessitas nobis effe- „ cta est, ut omnium eorum res, quæ in le- „ vamenta missæ fuerant, in prædicto por- „ tu dimitteremus, & mox eâdem die mo- „ veremur.

620 „ Et pervenimus Kalendas Julias „ Messenam, in qua erat navis, idest carcer „ meus. Non autem Messenæ tantùm, sed & „ in Calabria; & non tantùm in Calabria, „ quæ subdita est magnæ Urbi Romanorum, „ sed & in plurimis Insularum, in quibus nos „ vel tribus mensibus peccata impedierunt, „ nullam compassionem adeptus sum, exce- „ pto dumtaxat in Insula Naxia, quoniam „ ibi annum fecimus, merui lavari duobus „ vel tribus balneis, & apud Urbem mansi „ in Hospitio quodam. Et ecce quadraginta „ & septem dies sunt hodie, ex quo non me- „ rui calidâ nec frigidâ aquâ rigare me, & „ effluxi & refrigui totus, quoniam ventris „ fluor & in navi & in terra usque ad præsen- „ tem horam requiem mihi omninò non de- „ dit; & in ipsa quoque necessitatis meæ ho- „ ra, cùm gustaturus sum, totus conquassa- „ tus corpore, ea, quæ necessaria sunt per- „ cipere ad confortandam naturam non ha- „ beo, quia quod habeo, tedet me sumere, „ cùm id habeam penitùs in fastidium. Sed „ credo in virtutem Dei, qui omnia conspi- „ cit, quia cùm de præsenti vita subductus „ fuero, exquirentur de his omnibus, qui „ me persequuntur, ut saltèm sic ad pœniten- „ tiam ducti, ab iniquitate sua convertantur. „ *Subscriptio*. Incolumem te custodiat Deus, „ fili dulcissime. *Hactenus Epistola*.

621 Anno itaque Domini DCL. Imperii Constantis, Anno IX. Martini, Pontificatus I. currente Indictione VIII. die XV. Kalend. Julias captus est idem Beatus Pontifex, ductusque in Palatium Calliopæ Exarchi feriâ secundâ, & die postea XIII. Kalendas Julias raptus è Palatio, coactus est super Tiberim naviculam conscendere, atque ad portum navigare. Porrò XII. Kalendas Julias feriâ IV. conscensâ navi, iter per Mare est aggressus. Diem & mensem consignat idem Sanctus Pontifex, annum verò adnotat Theophanes ad Annum XX. Heraclii, inquiens: *Ceterùm nono Anno Imperii sui Constans nepos Heraclii, Indictione VIII. his agnitis, furore repletus, Sanctum Martinum & Maximum Constantinopolim ductos & cruciatos apud Chersonum, & alia climata exilio relegavit, multos etiam Hesperiarum Episcoporum punivit*. Anastasius compendiosè eandem historiam his verbis recenset: „ Deinde directus est ab Imperatore „ Theodorus Exarchus, qui cognomento „ Calliopa dicitur, cum Theodoro Impe- „ riali Cubiculario, qui & Polarius diceba- „ tur, cum jussione; qui tollentes Sanctissi- „ mum Martinum Papam de Ecclesia Salva- „ toris, quæ & Constantiniana appellatur, „ perduxerunt Constantinopolim; & nec sic „ eis acquievit: Deinde directus est prædi- „ ctus sanctissimus Vir in exilium in locum, „ qui dicitur Chersona; & ibidem, ut Deo „ placuit, vitam finivit in pace Christi Con- „ fessor. *Hæc Anastasius*. Ejusdem sceleris fit quoque mentio in Libello Synodico, ubi additur, Sanctum Maximum, jussu Constantis Caucasiis Montibus fuisse inclusum, exsectâ ei priùs linguâ: *Quin & generosum illum Maximum*, ait, *postea comprehensum, exsectâ ei linguâ, Caucasiis ipsum Montibus inclusit*.

622 Ceterùm ea alia, quæ in suo itinere passus est mala Beatissimus Pontifex, quidam suæ peregrinationis comes, in relatione, quâ scripsit ad universos orthodoxos Occidentis, insertâ inter Epistolas ejusdem Sancti Martini, ita recenset, inquiens: „ Traditus igitur „ Romę de catholica Ecclesia Sancti Joannis „ à potentibus hujus sæculi his, qui hoc „ erant ministerio digni Ministri, atque Cu- „ stodibus, depositus est ad portum, & con- „ jectus est in Lembo, & navigantibus, sicut „ scitis, eunti busque juxta Avidum, in Insu- „ la, quæ vocatur Naxos, non concesserunt „ Beato illi Apostolico Viro Custodes peni- „ tùs contingere terram, dolentibus prorsùs „ pedibus ejus, cùm ipsi per loca conferrent, „ & omninò quiescerent. Hi autem, qui per lo-

„ loca erant Sacerdotes & cæteri fideles Regionis ipsius dirigebant munera Beato illi „ causâ utilitatis ejus, non parvæ multotiès „ quantitatis; quas quidèm directas species „ & quantitates Custodes bestiales continuò „ coram eo diripiebant, impropetiosa & amara plurima congerentes in eum. Eos autem qui munuscula detulissent, injuriis & „ verberibus afficientes dimittebant, dicentes ad eos: Quoniam quicumque diligitis istum, inimici estis Reipublicæ. *Hac ibi*.

623 Deinde post moram unius anni in Insula Naxos, ut ipsemet Martinus in præfata sua Epistola indicat, ductus est Constantinopolim, ante cujus adventum, præmissis à Custodibus Nuntiis, nuntiatum est in Bizantio adventum & captionem ejus, proferendo adversùs eum plurima mala, & proclamando hæreticum & rebellem, Deique adversarium, atq; subvertentem universam Terram Romanorum, ut his vocibus plebs universa ad iram & odium adversùs Sanctum Pontificem concitaretur, nemoque esset qui tantis malis compati dignaretur. Itaque pervenit Bizantium die XVII. mensis Septembris, sui Pontificatus Anno III. inchoato, Imperii Constantis Anno X., qui fuit Domini DCLI. Indictione IX., appulitque in portum Euphemiæ prope Archadianon, ibidemque à Ministris derelictus, à manè mansit usque ad horam decimam, recumbens in grabbato navis, universâ concurrente populari cujusvis generis turbâ ad ipsum videndum, simulque irridendum & subsannandum, factus lacrymabile spectaculum hominibus, Angelis admirabile. Porrò ad occasum Solis ejusdem diei, veniente Sagolevâ Scribâ cum multis Excubitoribus, raptus de Lembo, atque in Gestatorio positus, ductus est in custodiam Excubitorii, quæ cognominabatur Prandearia, & adjecto Custodibus mandato, ut nemini dicerent ibidem fuisse detentum, abierunt. Mansit ibidem reclusus in multis ærumnis & tribulationibus Sanctissimus Pontifex nonaginta tres dies, quibus elapsis extractus è custodia, jussus est sistere coràm universo Senatu, ubi compluribus falsis testibus introductis, postposito Dei timore, adhibito jurejurando de pluribus accusârunt, non sinè extremo ejus dolore propter malam accusatorum & testium conscientiam, adeout Beatus Vir commiserans jacturam illarum animarum, ad Senatum conversus dixerit: *Obsecro vos per Deum, nolite præparare eos jurare, sed absque sacramento dicant quæcumque volunt, vosque facite quæcumque vultis. Et quid opus est etiam jurando perdere illos animas suas?*

624 Post plura ignominiosè dicta, calumniosè pronunciata & iniquè gesta, ait præfatæ Relationis Scriptor: „ Eduxerunt „ Sanctum Apostolicum Virum de Cella Judicii, magis autem ex aula Caiphæ, in Gestatorio Sedili sedentem, & statuerunt eum „ in medio Atrii, quod erat ante Cellam „ Sacellarii & Imperialis Stabuli, quo confueverat omnis populus convenire & expectare Saecellarii ingressum. Circumdederunt eum Excubitores, eratque omnibus „ spectaeulum formidabile turbis. Post paululùm ergò jusserunt inserri eum in Solarium expositionis, ut esset ibi, quatenùs „ prospiceret Imperator per cancellos triclinii sui ea, quæ futura erant, fieri. Erat itaque multitudo populorum usque ad Hippodromium conserta convenientium illic; „ Statuerunt ergò Reverendissimum Virum „ in medio Solarii dispositionis, præsentiâ „ totius Senatus subnixum hinc & inde. Facta est ergò constipatio subitò non minima, „ & exiens ab Imperatore Sacellarius apertis januis triclinii in Solarium, dividere „ universum populum jussit. Veniensque „ Imperator ad Sanctum & Venerabilem virum Martinum Apostolicum, dixit ad eum: „ *Vide quomodò Deus te duxit, & tradidit in manus nostras. Tu nitebaris contra Imperatorem, quid tibi spei erat? Ecce dereliquisti Deum, & dereliquit te Deus.*

625 His ab Imperatore absolutis verbis, ut subjungit Idem Scriptor: „ Continuò exclamans Sacellarius quemdam adstantium „ Excubitorum Tonsorem, præcepit sinè mora auferre Plachnion Summi & Apostolici „ atque præcipui Pastoris omnium Christianorum, qui orthodoxam Sanctorum Patrum & Synodorum confessionem, hoc est, „ fidem confirmavit, & novi erroris exortos „ auctores, novos videlicèt hæreticos cum „ impiis dogmatibus eorum, canonicè & synodicè anathematizavit. Cùm ergò incidisset Plachnion Beati Viri Excubitor, & „ corrigiam compagiorum ejus, statim tradidit eam Sacellarius Præfecto Urbis, dicens: *Tolle eum Domine Præfecte, & continuò membratim incide illum.* Cum his autem omnibus jussit adstantibus anathematizare eum, quod & fecerunt. Non responderunt antem hujuscemodi voci viginti Virorum animæ; sed omnes quique hoc ipsum „ videbant, & sciebant quia est Deus in Cœlo conspector eorum quæ fiebant, demisso „ vultu cum multa mœstitudine recedebant „ tribulati.

626 Porrò enarrans ea, quæ post hæc acta sunt in Sanctum Virum, prosequitur idem Anctor, inquiens: „ Suscipientes ergò eum „ Carnifices, exuerunt exteriùs ejus Pallium „ Sacerdotalis Stolæ, & scindentes alas tunicæ, quæ erat interiùs à summo usque deorsùm, circumposuerunt ferrea vincula in „ sanctam ejus cervicem, & per omne corpus ejus trahentes eum vi, non concesserunt penitùs ei alicubi residere, & animam „ refocillare, sed à Palatio duxerunt eum pu-

„ publicantes & dehonestantes per medium „ Civitatis ad Prætorium, & gladius coràm „ eo. *Et post aliqua*. Qui cùm venisset in „ Prætorium dehonestatus, & à Carnificibus „ vinculatus, cum gladiis conjecerunt eum „ in unum carcerem cum homicidis, & post „ unam quasi horam tulerunt eum inde, & „ transportaverunt in eam, quæ dicitur Dio- „ medis custodia in Prætorio Præfecti. Tan- „ tâ autem instantiâ & vi trahebant eum vin- „ culis nexum, ut dilaniarentur crura & po- „ plites ejus, & sanguis effluerect per ascen- „ sum schalæ ejusdem Custodiæ: Sunt enim „ scopulosi & asperi valdè, ac penitùs in al- „ tum porrecti gradus. Hæc & alia de sævi- „ tia in Sanctum Virum, antequàm in exi- „ lium amandaretur, recenset prælibatus „ Scriptor.

627 Dùm verò hæc agerentur in Sanctis- simum Christi Confessorem & Martyrem, contigit, justo Dei judicio, Paulum Con- stantinopolitanum Episcopum omnium ho- rum malorum architectum & auctorem, gra- viter infirmari; qui cùm rescivisset ab Impe- ratore eum visitante, quæ in Martinum ha- ctenùs gesta fuerant: *Ingemiscens*, ut ait idem Scriptor, *& conversus ad parietem dixit: Hei mihi! & hoc ad abundantiam judiciorum meo- rum actum est*. At percunctante Imperatore quamobrèm talia dixerit, respondisse ait: *Numquidnam, Domine, non est miserabile ta- lia pati Pontifices? Tunc attentiùs*, subjungit Auctor, *adjuravit Imperatorem sufficere ei in his, quæ passus est, nihilque ampliùs sustinere*. Sed infælix Paulus paulò post ad supremum Tribunal evocatus excessit è vita, Post cujus obitum nitente Pyrrho, qui post lapsum Con- stantinopolim repeterat, iterùm in Thronum conscendere; contradixerunt ei plurimi pro- pter fidei libellum, quem Romæ exhibuerat. Rem verò idem Scriptor sic enarrat: „ Inte- „ rea, *inquit*, defuncto Paulo, & Pyrrho re- „ sidere nitente, atque quibusdam Ecclesiæ „ contradicentibus & prohibentibus, libel- „ lumque ejus publicantibus in Palatio, affe- „ rentibusque, quoniam & à Beatissimo Pau- „ lo anathematizatus est: Pyrrhus reproba- „ tus est Sacerdotio propter libellum, quem „ fecerat Romæ, & multâ commotione factâ. *Hæc ille*. Quæ contentio in causa fuit, ut Martinus Papa iterùm judicio & examini subjiceretur; quoniam, ut supra præfati su- mus, ad defensionem Pyrrhi, qui ex parte stabant, evulgatum jam fuerat libellum, & ejus fidei confessionem à Theodoro Papa vi tormentorum extortam, non liberè à Pyrrho exhibitam fuisse; pro qua re missus est De- mosthenes rescriptor & collaborator Sacella- rii unà cum Libellisio ad Diomedis carcerem, ad effectum examinandi Sanctum Pontificem super his, quæ acciderant Romæ inter Pyrrhū & Theodorum, & sciscitandum nùm spontè, an coactè Pyrrhus libellum fidei Theodoro exhibuerit.

628 Capita porrò interrogationum à De- mosthene factarum Sanctissimo Pontifici hæc fuerunt: Pro qua causa Pyrrhus Romam abi- erat, jussus nè, an proprio proposito? Quo- modo Pyrrhus à Theodoro Papa susceptus fuerat? Undè sumebat Pyrrhus ea, quæ ad usum sui corporis necessaria erant? Qualis Panis dabatur ei? An vi libellum fecerit, & vincula, & carceres sustinuerit? Quibus om- nibus respondit pro veritate Sanctus Ponti- fex, adjecitque in fine summâ animi constan- tiâ hæc verba: „ Quid volumus plurima „ quærere? Ecce in manibus vestris retine- „ tis me, & quodcumque vultis, consumate „ in me, Deo indulgente, in vestra est pote- „ state. Utique si membratim inciditis car- „ nes meas, sicuti Præfecto jussistis, cùm me „ traderetis, non communicabo Ecclesiæ „ Constantinopolitanæ. Ecce hic sum, exa- „ minate me & tentate, & invenietis expe- „ rimento gratiam Dei, & fidelium servo- „ rum ejus. Item Pyrrhus in medium venit, „ qui toties anathematizatus & nudatus est „ divino honore. *Hæc Sanctus Pontifex*. His dictis, subjungit Auctor: *Stupefactus Demo- sthenes rescriptor, & admirans super hac voce æquanimis Papæ audaciam atque constantiam pro Christo in morte sua, equidem ad hoc positus erat calix passionis. Similiter & hi, qui conse- quentes erant ei, stupentes, accepto Libellario, seriatim cuncta dicta à Beato Viro conscriben- tes, recesserunt*.

629 Post hæc decursis jam à suo ingressu in Regiam Civitatem diebus CLXXVIII., hoc est diebus LXXV, enumerandis à prima die, qua coràm Senatu jussus est sisti, post dies XCIII. à suo adventu, lata est in eum relegationis sententia in Insulam Chersonam, & extractus è custodia, ductusque à Sagoleba Scriba in domum propriam, ita mandante Principe, post aliquot dies, clanculò in navigio trans- vectus, ad locum relegationis deductus est. Abiit ergò in exilium mense Martii, currente Anno Domini DCLII., Imperii Constantis Anno XI., sui Pontificatus Anno IV., Indi- ctione X. circa quæ tempora acciderunt Or- bi Romano quæ recenset Cedrenus in An- num XX. Heraclii, inquiens: „ Ubi in hunc „ modum Ecclesia & à Regibus, & ab impiis „ sacrorum Antistitibus turbata est, erexit se „ Amalechus solitudinis cultor feriens nos, „ qui populi christiani sumus. Prima clades „ tunc accidit Romani Exercitus ad Habi- „ tanem & Hiermuchamum sanguinis effusio „ injusta. Deinde Palæstini, Cæsarienses, & „ Hierosolymitani capti sunt. Post Ægypti „ subsecutum excidium, ac deinceps Medi- „ terraneæ Insulæ, omnisque Romana Di- „ tio in potestatem hostium venerunt. Ad- „ ditur his Romani Exercitus & Classis in „ Phœnicia interitus, omniumque christia- „ norum Populorum & locorum vastationes, „ quorum finis nullus fuit, donec Ecclesiæ per-

„ persecutor infelici morte affectus est, oc„ cisus in Sicilia in Balneo Daphnes. *Hæc Cedrenus.*

630 Porrò in exilio constitutus & positus Beatissimus Pontifex Martinus, quantis & qualibus ærumnis, tribulationibus & angustiis subjici coactus fuerit, deficientibus eâ in Insula etiam quæ ad vitæ sustentationem necessaria sunt, nemine eum miserante, nec auxilium præbente, ipsemet Sanctus Pontifex testatur duabus in Epistolis ad quendam sibi charissimum Bizantii commorantem datis, quarum prima sic se habet.

Epistola prima Martini data ad quendam sibi charissimum de exilii sui calamitate.

631 „ Indicamus germanæ charitati ve„ stræ, Domine frater, quia postquam egressi „ sumus ex eo, quod Jeron dicitur à Con„ stantinopoli, navigantes sanctâ quintâ fe„ riâ Cœnæ Domini pertransivimus Pharum, „ per diversa loca transmeantes Idibus Majis „ & Chersonem pervenimus. Ergò gerulus „ harum, qui præsentem vobis tradit Epi„ stolam, post triginta dies post nos à parti„ bus Bizantii venit Chersonem; & gavisi „ sumus super adventum ipsius, æstimantes, „ expensæ missæ nobis ab Italia essent in ter„ ram hanc, quæ deberent nos, eo veniente, „ consolari. Et cùm interrogassemus, co„ gnovimus ab eo, quòd nihil hùc detulerit „ ab Italia & miratus sum, & glorificavi Deū „ meum etiam in hoc, quoniam, sicut scit, „ tribulationes nostras dispensat, maximè „ cùm fames in hac terra & necessitas ta„ lis esset, ut panis in ea tantùm nomine„ tur, non tamen penitùs videatur; Quo„ niam nisi mittantur nobis ex partibus illis „ sumptus, vel à partibus Ponti, hìc vivere „ omninò nequimus. Spiritus enim prom„ ptus est; caro verò infirma, ut etiam ipse „ nosti. Neque enim dispensatio quævis po„ test in hac terra ullatenùs inveniri in sola„ tium saltèm modici sumptus.

632 „ Si ergò, ut dictum est, transmis„ sum fuerit illinc frumentum & vinum, aut „ oleum, & alia quædam quoquomodò, fe„ stina, prout potueris mittere nobis. Ne„ que enim hujuscemodi mala, ut reor, osten„ di Sanctis, qui ibidem sunt, vel his, qui „ sunt Ecclesię illius, ut usque adeò manda„ tum Domini parvipenderent; præsertim „ cùm Apostolus Philippensibus scripsit, gra„ tias agens eis, quòd & Thessalonicam & „ semel & bis in usum sibi miserint, ubi & „ subdit: *Habeo autem omnia, & abundo*. Si „ enim Peregrinos illic, idest Romæ, ita „ reficit Sanctus Petrus, quid dicemus de „ nobis, qui proprii servi ejus sumus, & sal„ tèm ad momentum ministravimus ei, & in „ tali exilio & afflictione consistimus? Co„ gnitionem autem feci ad dilectionem ve„ stram quarundam specierum, quæ compa„ rari debent illic, & horum quęsò te, more „ solito curam habeto, ut nosti, ad emen„ dum & mittendum nobis propter multas „ necessitates nostras & frequentes infirmita„ tes. *Hactenus prima Martini Epistola de loco exilii*. Secunda verò ad hunc modum „ se habet.

Epistola secunda Martini Papæ ad eundem sibi charissimum ejusdem pariter argumenti.

633 „ Omne desiderium habemus sem„ per literis nostris charitatem vestram con„ solandi & relevandi vos à sollicitudine, „ quæ vobis de nobis est. Vobiscum verò & „ omnes Sanctos & fratres nostros, qui eu„ ram nostri propter Dominum gerunt. Ec„ ce & in præsentiarum scribo vobis quæ co„ arctant nos. Veritatem dico in nomine „ Christi Dei nostri. Remoti enim ex omni „ mundana turbatione & depositi à peccatis „ nostris, ecce & ipsâ vitâ caruimus: Si „ quidèm hi, qui in hac Regione habitant, „ omnes Gentiles existunt, & gentiles mo„ res acceperunt hi, qui hìc habitare noscun„ tur, nullam charitatem prorsùs habentes, „ quam jugiter hominum natura & inter ip„ sos quoque Barbaros crebrâ compassione „ demonstrat. Novit itaque Deus, nisi ex „ navieulis, quæ veniunt ex partibus Roma„ niæ, ut hi, qui hìc sunt, nuncupant, par„ tes videlicèt Græcorum, Ponticas partes „ vocantes; Nam nec semèl de Regione ista „ usque ad unum trimisium frumentum po„ tui comparare, sed nec alterius cujuscum„ que generis speciem, nisi, ut prædictum „ est, ex navieulis, quæ hùc rarò veniunt, „ ut sale onustę recedant. Sic potuimus eme„ re tres vel quatuor modios nomismate us„ que ad præsentem Septembrium mensem, „ usquenunc verò non potuimus de novis „ geniminibus emere, nisi uno nomismate „ modios quatuor.

634 „ Miratus sum autem, & adhùc mi„ ror indiscretionem & incompassionem om„ nium, qui quondam mihi pertinebant, & „ amicorum meorum & propinquorum, quia „ sic funditùs infœlicitatis meæ obliti sunt, „ & nec scire volunt, ut invenio, sivè sim su„ per terram, sivè non sim. Miratus quo„ que multò magis sum in eos, qui sunt san„ ctissimæ Apostoli Petri Ecclesiæ, quoniam „ tantam dederunt operam de corpore, ac „ membro suo, idest super dilectione nostra, „ ad reddendos nos finè sollicitudine, saltèm „ super corporali usu, quotidianoq; sumptu; „ Nam & si aurum Ecclesia Sancti Petri non „ habet, frumento tamen & vino, & aliis „ necessariis expensa non caret per gra„ tiam Dei, ut modicæ saltèm exhibitionis eu-

„ curam geffiffent. Qualem putas confcien-
„ tiam habemus exhibendi, ante Tribunal
„ Chrifti accufantibus omnibus tunc, & ra-
„ tionem reddentibus hominibus, qui ex eo-
„ dem luto & maffa confiftunt? Quæ formi-
„ do eft, quæ cecidit fuper homines ad man-
„ data Dei minimè facienda, aut timor ubi
„ non eft timor? An fubtractione ufqueadeò
„ nos fpiritus maligni operiunt? An ita ini-
„ micus omni plenitudini Ecclefiæ apparui,
„ & adverfarius illis?

635 „ Verumtamen Deus, qui vult om-
„ nes homines falvos fieri, & ad agnitionem
„ veritatis venire, per interceffiones Sancti
„ Petri ftabiliat corda eorum in orthodoxa
„ fide, & confirmet contra omnem hæreticam
„ & adverfariam Ecclefiæ noftræ perfonam,
„ & immobiles cuftodiat, præcipuè Pafto-
„ rem, qui eis nunc præeffe monftratur; quò
„ in nullo prorsùs decidentes vel declinantes
„ aut dimittentes eorum, quæ in confpectu
„ Domini & Sanctorum Angelorum ejus in
„ fcriptis profeffi funt ufq; ad pufillum quip-
„ piam, unà cum humilitate mea coronam
„ percipiant juftitiæ orthodoxæ fidei de ma-
„ nu Domini & Salvatoris noftri Jefu Chri-
„ fti. De humili namque hoc corpore meo
„ & ipfi Domino cura erit, ut fibi gubernare
„ placet fivè in tribulationibus indefinenti-
„ bus, fivè in modico refrigerio. Dominus
„ enim prope eft, & quid follicitus fum?
„ Spero quippe in miferationes ejus, quòd
„ non tardet modò finire meum, quo jufferit,
„ curfum. Omnes veftrates propter Domi-
„ num falutate, & omnes, qui pro Dei amo-
„ re meis compaffi funt vinculis. Deus ex-
„ celfus potenti manu fuà protegat vos ab
„ omni tentatione, & falvet in Regnum
„ fuum. *Hactenus Epiftola*.

636 Sed & Maximus, ut ex Theophane antefati fumus, eandem fortem fuftinuit ac Martinus, cùmque & ipfe Romæ effet, cujus fuafu & Concilium à Martino celebratum fuit, relatum eft Imperatori, præfatum fan-ctiffimum Virum magnopere ipfi adverfari, in eum obloqui, & alia his fimilia in hærefis odio facere, cujus rei causâ indignatus Imperator, eidem Exarcho Calliope in mandatis dedit, ut curaret eum vinctum Conftantinopolim perduci. Id quod ante captum Martinum præftitit Calliopas. Cùmque perveniffet Conftantinopolim, & ipfe coràm univerfo Senatu fifti juffus eft, ubi plura adverfùs eum denunciata funt, & præcipuè quòd magnas Urbes prodidiffet, Alexandriam fcilicèt & Ægyptum & Pentapolim, atque Saracenis dediffet, quorum maximè domefticum & in ipfos benevolum fuiffe, ajebant accufatores. Alia quoque crimina eidem objecerunt, ut refert horum geftorum Scriptor apud Baronium ad Annum Domini DCL. à num. 30. & feq., a quibus Sanctiffimus Vir rectè fe purgavit, fed prævalente perfidiâ, quamvis rationibus & argumentis Judices victi effent, poft varias cõtumelias in eum latas, inito confilio, Imperator cum Paulo Patriarcha, in exilium afportandum, latâ fententiâ pronunciavit: „ Confilium autem, *in-*
„ *quit geftorum ejus Scriptor*, unà habentes
„ Imperator & Patriarcha (quemadmodùm
„ Pilatus & Judæi fuper meo Jefu) juftum
„ damnant exilio in quoddam Oppidulum,
„ cui Bizia nomen erat, ftatim abducentes,
„ fimùlque difcipulum Anaftafium in quen-
„ dam locum valdè malum, Romanorumque
„ Imperii ultimum folum deportantes, Per-
„ ba, aliàs Perberis, ille locus lingua Barba-
„ rorum nuncupabatur. Itidèmque fecerunt
„ ejus cognomini Romæ Apocrifario, qui
„ Mefembriam relegatus eft. *Hæc ille*.

637 Intereà Romæ cùm delatum fuiffet, Sanctum Pontificem exilio damnatum, Calliopas, ut juffa Principis impleret, egit, ut in locum Martini alius renuncietur Pontifex. Recufante Clero, vim adhibere minatus eft Calliopas, quare nè cogeretur Ecclefia Romana, quod imminebat fubire periculum, ut nifi ipfe Clerus eligeret, daretur ipfis invitis ab Imperatore Epifcopus, qui & ejuf-dem cum ipfo effet hærefis & propagator. Penitùs inviti coacti funt alium fubftituere Paftorem, qui Vicariâ tantùm poteftate loco abfentis & exulis Martini Ecclefiam regeret. Sicque die IX. Augufti ejufdem Anni, fcilicèt DCLII. felecto egregio Viro, virtutibus & moribus excultо, ad regendam Ecclefiam modo fupradicto Clerus Romanus affumpfit: Is fuit Eugenius, natione Romanus, de Regione prima Aventina, Clericus à cunabulis, ex patre Ruffiniano, ut fcribit Anaftafius, vir benignus, mitis, manfuetus, omnibus affabilis, & fanctitate præclarior.

638 Porrò Conftantinopoli defuncto, ut dictum eft, Paulo Epifcopo, poft multas & varias altercationes, prævalente Pyrrhi factione apud ipfum Imperatorem, iterùm idem Pyrrhus Thronum Epifcopalem confcendit; non tamen diù permiffus eft Ecclefiam illam regere, raptus ad tremendum Divini Judicis Tribunal poft menfes IV. & dies XXIII., ut notat in Chronico Nicephorus, cui datus eft ab hæreticis hæreticus quoque fucceffor Petrus, qui in eadem Ecclefia fufcipiendorum hofpitum munere fungebatur. Hic, ut faciem catholici hominis faltèm oftenderet, ad Eugenium, ut ab eo in communionem recipi mereretur, Synodicam, reaffumpto more, fcripfit Epiftolam, perpleffam tamen, confufam & ambagibus plenam, nihil de operationibus & voluntatibus in Chrifto explicantem; quare meritò ab Eugenio & univerfo Romano Clero & populo rejecta fuit. Ita Anaftafius in Eugenio, inquiens: „ Hujus tempo-
„ ribus Patriarcha Conftantinopolitanus
„ direxit Synodicam Epiftolam ad Sedem
„ Apoftolicam, juxta confuetudinem prio-

rem

„ rem omninò obscurissimam & ultra regu-
„ lam, non autem declarans operationes aut
„ voluntates in Domino nostro Jesu Christo.
„ Et accensus Populus vel Clerus, eò quòd
„ talem Synodicam direxisset, minimè est
„ suscepta, sed cum majore strepitu est à san-
„ cta Dei Ecclesia projecta. Ut etiam nec
„ eundem Papam dimitteret Populus vel Cle-
„ rus, Missas celebrare in Basilica Sanctę Dei
„ Genitricis, semperque Virginis Mariæ,
„ quæ appellatur ad Præsepe, nisi promisisset
„ his ipse Pontifex, minimè eam aliquandò
„ suscipere. *Hactenus Anastasius*.

639 Post hæc variis ærumnis confectus gloriosissimus Christi Athleta Pontifex & Martyr Sanctus Martinus à mundano exilio, solutis corporis nexibus, ad Cœlestia Regna migravit Anno Domini DCLIV., Imperii Constantis Anno XIII., sui Pontificatus VI., Indictione XII., cùm sedisset Annos V. menses IV. dies verò XII., exactis in suo exilio ferè annis duobus cum dimidio. Testatam voluit Deus rectam sui Confessoris fidem & sanctitatem miraculis plurimis: Undè Anastasius in ejus vita scribit: *Directus est Sanctissimus Vir in exilium, in locum, qui dicitur Chersona, & ibidem, ut Deo placuit, vitam finivit in pace Christi Confessor, qui & multa mirabilia operatur usque in hodiernum diem*. Testatur hoc idem Gregorius II. Papa in Epistola data ad Leonem Isauricum hæreticum Imperatorem, inquiens: „ At Beatum Mar-
„ tinum esse Sanctum, testatur Civitas Cher-
„ sonensis & Bosphori, in quam relegatus
„ est, & totus Septemptrio atque Incolæ Se-
„ ptemptrionis, qui ad Sepulchrum ejus con-
„ fluunt, & morborum curationes experiun-
„ tur; Atque utinam faxit Deus, ut nos
„ Martini viam ingrediamur, eandemq; sor-
„ tem subeamus. *Hæc Gregorius*. Item Sanctus Audonëus Episcopus Rothomagensis in vita Sancti Eligii cap. 34. apud Surium ad diem 1. Decembris, de eodem Sanctissimo Pontifice hæc alia scribit: „ Constantino-
„ polim perductus Sanctus Martinus, atque
„ ibi in exilium relegatus, solà oratione me-
„ ruit cęco lumina reddere: Porrò exulans
„ & delitescens, post multa tormenta, cla-
„ ram valdè & nobilem vitam optimo & ve-
„ nerabili fine conclusit. Simulent nunc hę-
„ retiei quantum volunt; confundantur &
„ erubescant à se Martyrem factum, quam-
„ vis in pace exhalasse animam clamitent;
„ quamvis non à se interemptum, sed pro-
„ priâ fingant morte defunctum, quasi non
„ eum pœna consumpserit, in quo pœna con-
„ sumpta est. Qui si in præsenti nunc ades-
„ sent, hæc à me pro Martyre verba audi-
„ rent: Etsi imminente Carnificis gladio
„ mortuus non fuit, in confessione tamen
„ catholicæ Fidei in exilium relegatus, post
„ continuam & indefessam professionem, glo-
„ riosum mortis exitum meruit; sicque ad
„ Deum suum redeuntem, Cœlestis Aula
„ Martyrem suscepit. *Hæc & alia ejusdem argumenti Audonëus*. Scribit Baronius ad hunc annum sub num. 6. se accepisse à Viro quodam maximè pio & fide integro, quòd in hanc usque diem memoria Sancti Martini Papæ à Græcis adhùc frequentetur; quódque Populus frequenti cœtu ad Sepulchrum ejus confluens, gratias curationum accipiat, & alia justa petita impetret; quare probi censent, quòd dùm Corpus ejus Romam translatum fuit, Chersonenses unam partem ipsius sibi asservaverint. Non inultam tamen voluit Deus tanti Pontificis mortem: Eodem namque anno, ut scribit Theophanes, diversas à Saracenis Clades Imperium Romanum ipseque Imperator passus est.

640 Delatâ Romam S. Pontificis morte, à Clero Romano idē Eugenius, novo accedente consensu, in Sede Pontificia confirmatur: qui ab eo tempore, ut verus & absolutus Pontifex Ecclesiam Dei regere cœpit, rexitque à Martini obitu mensibus VI. & diebus XXIII. A' prima verò assumptione numerantur ab Anastasio Anni II. & menses VIII. Obiit Eugenius Romæ die 11. Junii, currente Domini Anno DCLV., Imperii Constantis XIV., Indictione XIII. Scribit Anastasius vacasse Sedem per mensem unum & dies viginti novem; alii, viginti tres; sed cùm electio Successoris statuatur sub ultima die mensis Augusti, si decessit Eugenius secundâ die mensis Junii, sequitur vacasse Episcopatum menses duos & dies viginti septem. Loco porrò Eugenii suffectus est Vitalianus, patriâ Signinus, Provinciæ Campaniæ, Anastasii filius, creatus, ut dictum est, die XXI. mensis Augusti.

CAPUT XIII.

De studio Vitaliani pro Ecclesiarum pace, & Monothelitarum gestis sub hoc Pontifice.

641 Conscendens Apostolicum Petri Thronum Vitalianus, responsales statim Constantinopolim misit cum Synodicis de sua ordinatione, simulque cum literis ad Petrum Patriarcham, hortans eum ad fidem catholicam, detestatâ Monothelitarum hæresi, amplexandam; Quos responsales humaniter suscepit Imperator, & renovatis privilegiis Ecclesiæ, cum donariis offerendis Ecclesię Sancti Petri eos remisit. Petrus quoque per eosdem rescripsit Pontifici, se illa profiteri, quæ veteres Patres docuerunt, quorum testimonia, licèt incorrupta, intexuit. Horum responsalium per Vitalianum ad Imperatorem transmissorum, ac ejusdem Imperatoris munerum Sancto Petro oblatorum, meminit Anastasius in Vitaliani vita, ita scribens: „ Hic direxit responsales suos cum
„ Synodica, juxta consuetudinem, in Re-

„ giam Urbem apud piissimos Principes, „ significans de ordinatione sua, & dùm suscepti essent, renovantes privilegia Ecclesiæ, reversi sunt, quorum Principum clementia per eosdem missos direxerat Beato „ Petro Apostolo & Evangelia aurea cum „ gemmis albis miræ magnitudinis in circuitu ornata. *Hæc Anastasius*. Certè mirâ calliditate talia egit Imperator, ut enim sibi Populum Romanum conciliaret, quasi cum Ecclesia Romana communicaret, donaria Beato Petro misit. Cùmque munera hæreticorum minimè à Pontifice Romano reciperentur, credendum est, unà cum illis fidei etiam orthodoxæ professionem externè tantùm, transmisisse, ratione cujus Vitalianus potuit prælibata munera accepisse.

642 De Epistola porrò Petri Patriarchæ ad Vitalianum directa, ex corruptis Patrum testimoniis in sui dogmatis confirmatione consarcinatâ, mentio fit in Actis sextæ Synodi Act. XIII., ubi dicitur: „ Item relecta „ est ex altero Regesto Epistola Petri & ipsius quondam Præsulis Regiæ Civitatis ad „ Vitalianum sanctæ memoriæ, qui fuit Papa Romanus, cujus est initium: *Spiritalem nobis lætitiam peperit litera vestra unanimis & sanctæ fraternitatis*. Dùmque relegeretur eadem Epistola, habens diversa Patrum testimonia, hi, qui locum gerebant „ Agathonis Sanctissimi Papæ Romani, dixerunt: Innotescimus vestræ gloriæ, quòd „ paterna testimonia, quæ continentur in „ præsenti, quæ nunc relegitur, Petri Epistolâ, circumcisè deflorata sunt ab eodem Petro ex hoc, quòd ostendere voluissent suam, super una voluntate & una operatione, intentionem. Gloriosissimi Judices dixerunt: „ Comperimus diligenter, juxta quæ à vestra Reverentia dicta sunt, quòd talia testimonia, quæ continentur in præsenti Epistola, detruncatè posita sunt. *Hæc ibi*.

643 Cæterùm versipellis Imperator suam in corde retinens hæresim, ejusdem propagationis atque stabilitatis avidus, inito cum hæretico Patriarcha Petro consilio, conclusit, nil posse magis proficere ad proprii dogmatis stabilitatem, quàm si in eandem sententiam descenderet Sanctissimus Maximus, utpotè apud Orientem & Occidentem in magna habitus æstimatione, spectatis sanctitate ejus vitæ & sanctarum literarum incomparabili scientiâ. Quare concordantibus Petro & Constante, decreta est Legatio ad Beatum Virum ad locum sui exilii, idest ad Castrum Biziæ, ubi exul morabatur, ut initâ cum eo disputatione, si fieri posset, in Monothelitarum errorem induceretur. Selecti sunt ad hoc munus Theodosius Episcopus Cæsareæ Bithyniæ ex parte & personâ Petri Constantinopolitani Episcopi, Paulus & alter Theodosius Consules ex persona Imperatoris, ille ut disputaret cum Maximo, isti ut veluti Judices & Testes consederent: Qui jussa Principis exequentes, perrexerunt ad præfatum locum Anno Domini DCLVI. die IX. Kalendas Septembris, Indictione XIV., currente Anno II. Pontificatus Vitaliani, sivè labente Anno I., Imperii Constantis Anno XV. Hinc Auctor, qui eandem disputationem conscripsit, in exordio tempus initæ disputationis consignans, ait: *Igitur nono Kalendas Septembris, quæ nunc transacta est quartadecimæ Indictionis, exivit ad eum in exilium, in quo positus servabatur, idest, ad Castrum Biziæ, prædictus Episcopus Theodosius ex persona, ut dixit, Petri Constantinopolitani Præsulis missus; necnon & Paulus ac Theodosius Consules, ut fassi sunt, & ipsi ex persona Imperatoris directi*.

644 In ea ergò disputatione, ut prodit tomus gestorum Sancti Maximi apud Labeum tom. 6. Concil. pag. 472., & refert etiam Baronius ad hunc Annum, nonnulla primùm de Præscientia & Prædestinatione, interrogante Theodosio, exposuit Sanctissimus Abbas; & inde progressum est ad examen principalis controversiæ de una vel duabus voluntatibus in Christo & operationibus: in qua controversia ad Theodosii Episcopi interrogata satisfaciens Maximus tùm rationibus validissimis, cùm Sanctorum Patrum testimoniis, ac eorum præcipuè, quibus usi fuerant Patres Concilii Lateranensis, ostendit in Christo duas voluntates, duasque operationes confiteri oportere. Et dicente Theodosio: *Unam propter unitionem Salvatoris nostri voluntatem per omnia & omninò dicere oportere, sicut Sergius & Pyrrhus benè intelligentes subscripserunt*, Beatus Maximus sex rationibus probavit, neque propter unitionem ullo modo afferi posse unam in Christo voluntatem & operationem: Quare victus Theodosius, victi quoque Consules coacti sunt pro tunc in sententiam Maximi descendere, qui relictis ei quibusdam muneribus, abierunt, iterum repetentes Constantinopolim, relaturi Imperatori præfata gesta.

645 Interea temporis & hoc eodem anno Petrus Patriarcha Constantinopolitanus vivere desiit, vocatus rationem reddere ad Tribunal Æterni Judicis, ubi sedisset Annos duos & menses tres, non verò Annos duodecim, ut non sinè errore manifesto consignat Nicephorus in Chronico: In ejus locum suffectus est Thomas, qui in Actis depravatis sextæ Synodi, ut notat Baronius, prædicatur catholicus, quandò illius gesta prorsùs contrarium demonstrant, ut idem Baronius ad hunc eundem annum eruditè probat. Sub hoc ergò Patriarcha missus est Paulus Consul iterùm Biziam ad Maximum, ut cum honore eum reduceret Constantinopolim; quoniam mense Septembris, Indictione XV., currente Domini Anno DCLVII., qui fuit Constan-

tis,

tis, Imperii Anno XVI., & inchoato Anno III. Vitaliani Pontificis, missum Paulum ad obducendum Maximum, ex Actis supracitatis evincitur.

646 Cùmque enim, ut præfati fumus, Theodosius & Consules remeassent ad Regiam Urbem, ac Imperatori retulissent exitum habitæ disputationis cum Maximo, & quomodò veritate victi manus dedissent: commotus Imperator jussit Paulum remeare Biziam, adjecto mandato de reducendo Maximo Bizantium; unde in Actis prædictis scribitur: „ Postquam verò abierunt prædicti viri, VI. „ Idus Septembrias præsentis XV. Indictionis, „ exivit rursùs Paulus Consul in Bizyen ad „ Abbatem Maximum jussionem ferens con- „ tinentem secundùm hanc formam: *Jubemus* „ *gloriæ tuæ ire Bizyen & adducere Maximum* „ *Monachum cum honore multo, atque blan-* „ *ditie, tàm propter senectam infirmitatem* „ *quàm eò quòd sit à progenitoribus nostris, fue-* „ *ritque illis honorabilis. Et ponite hunc in* „ *Venerabili Monasterio S. Theodori, quod re-* „ *jacet juxta Regium, & venire & nuntiare* „ *nobis: & mittemus ad eum ex persona nostra* „ *Patritios duos, qui debeant illi declarare,* „ *quæ nobis placuerint, nos ex animo amantes* „ *& à nobis amatos; & venire nuntiaturi no-* „ *bis adventum ejus.* Porrò jussa complens „ Paulus, adduxit Maximum Constantinopo- „ lim, atque in nominato repofuit Monaste- „ rio, ubi die sequenti, jubente Principe, missi „ sunt ad sanctum virum Epiphanius, & Troi- „ lus Patritii, quibus & comitatus est Theo- „ dosius Episcopus.

647 Consedentibus itaque præfatis Patritiis cum Theodosio Episcopo, & Maximo, novum certamen initum est inter eos, conantibus Patritiis persuadere Maximo, ut Typo Imperatoris subscriberet, ac ita illius jussa adimpleret. At resistente Beatissimo Viro, & palàm fatente duas in Christo voluntates, duasque operationes, irati abjerunt, nuntiantes Imperatori omnia. Redeuntes postea die XIII. Septembris, nimirum in vigilia Exaltationis Sanctæ Crucis majori cum ira, comitante eos Theodosio Consule, qui abstulit à Sancto Viro quidquid habebat, adjecto sermone: *Quia noluisti honorem, prolongatus est à te*, dixerunt eidem Maximo: „ Quia „ modis omnibus adducemus etiam ambos „ Discipulos tuos, idest tàm eum, qui est „ Mesembriæ, quàm illum, qui est Perberis, „ & prohabimus etiam ipsos, ac videbimus „ & ipsorum quoque proventum. Verumta- „ men ut scias, Domine Abbas, quoniam si „ saltèm modicam requiem sumpserimus à „ confusione Gentium, conjungi vobis ha- „ bemus per Sanctam Trinitatem, & Papam, „ qui nunc est, tollemus, & omnes ibidem „ loquentes, & reliquos Discipulos tuos, & „ omnes vos conflabimus, unumquemque in „ apto sibi loco, ut conflatus est Martinus. *Hæc illi*: Quibus verbis absolutis, per Theodosium Consulem traditus est Militibus, ductusque primùm in Salambriam, ubi per quemdam Militem diffamatus fuit, quia blasphemasset in Sanctissimam Dei Genitricem, ut sic in opprobrium cunctis redderetur: sed ab hac infamia in eodem loco coràm Clero & populo se rectè purgavit: Et dùm sancta verba annuntiaret & populo, & Militibus, jussu Prætoris extra Castra missus est, & exinde asportatus Perberis ad locum novi exilii.

648 At non contentus his, quæ in Maximum acta erant, Imperator iterùm à loco exilii Constantinopolim unà cum suis Discipulis Maximum adduci jussit, ut produnt Acta ejusdem Sancti Viri ex codice Vaticano exscripta à Baronio & suis inserta Annalibus, ad annum Domini DCLVII. à num. 3. In quibus hæc leguntur: „ Postquam verò multum temporis „ præterjisset, ac Sanctus esset in exilio, rur- „ sùm misit Imperator, eumque accersivit. „ Quo verò die ad hanc Urbem regiam appu- „ lerunt, tùm Dominus, tùm ejus Discipu- „ li sub occasum Solis, venerunt duo Manda- „ tores cum decem Excubitoribus, eosque è „ Navigio eduxerunt nudos & incalceatos, ac „ disjunxerunt, & in diversis excubiis custo- „ dierunt. *Hæc Acta illa*. Sed post aliquot dies ad aliud certamen provocatus est Maximus, ut referunt eadem Acta, quoniam ductus in Palatium coràm universo Senatu, & multa turba, jussus est in medio sisti, ubi introductis compluribus Satellitibus Satanę falsis testibus, atque iniquis accusatoribus, de pluribus criminatus est, & præcipuè de proditione adversùs Imperium & Principem, plura hujusmodi argumenta mendacia confingendo. Sed inter alia à quodam Gregorio, cujusdam Photini filio, accusatus est, quia Romę dixisset, Imperatorem non esse Sacerdotem; super qua accusatione mota est quæstio, nùm Imperator esset Sacerdos: Id quod palàm negavit Maximus, rationibusque probavit.

649 Post hæc dimisso Maximo, jussus est ingredi ejus Discipulus: „ Illo foras ducto, „ *inquiunt Acta*, Discipulum ejus intromit- „ tunt, ab eo postulantes; ut judicium fa- „ ceret in præceptorem, ut qui Pyrrhum af- „ flixisset. At ille sedatâ voce sic verum res- „ pondit: *Nemo æquè honorem habuit Pyrrho,* „ *ac meus Magister*. Cùm igitur de multis in- „ terrogatus non potuisset adduci, ut à de- „ cente & religiosa voce, atque ab observan- „ tia decederet, jubet eum Sacellarius co- „ ràm jis, qui aderant, verberari: Quem pu- „ gnis cædentes, feminecem fecerunt. *Hæc ibi*. At postero die ad occasum Solis abjerunt ad Sanctum Maximum Troilus Patritius & Sergius Euphratas Regię Mensę Præfectus, & considentes exquisierunt à Beato Viro, quosnam sermones tùm in Africa, tùm Romæ cum Pyrrho habuisset, & quibus argumentis persuasisset ei, ut proprium anathematizaret,

suoque assentiretur. Cui interrogationi respondens, argumenta, & rationes adduxit, quibus dogma Catholicum probatur de duabus operationibus, atque in Christo Domino voluntatibus. Interrogantibus illis, cur non communicaret Ecclesiæ Constantinopolitanæ, respondit: „ Quia Sanctas quatuor Synodos ejecerunt per novem Alexandriæ facta Capitula, & per Ecthesim proximè à Sergio in hac Urbe factam, & per Typum deinceps sexta Indictione expositum: & quòd ea, quæ per Ecthesim dogmatizaverunt, per Typum repudiaverunt; ac se ipsos toties destruxerunt. *Hæc & alia Maximus*. Et post multam discussionem de duabus voluntatibus & operationibus in Christo, & diversas altercationes, dimissus est Maximus.

650 Alio postea die, qui die Sabbati erat, ductus est in Palatium Maximus unà cum Anastasio Discipulo, & coram universo Senatu & Thoma Patriarcha, ambos sanctos viros examini subjecerunt. Primò interrogatus & Anastasius, adversùs quem Constantinus quidam & Menas diversorum Criminum Capita detulerant: sed sanctus vir, ut infames accusatores rejecit. Exinde interrogatus num Typum anathematizasset, constanter respondit invictoque animo, se anathematizasse, & etiam libellum adversùs eum fecisse. Et post varias alias interrogationes, & responsiones dimissus est. Conversis postea ad Maximum, Troilus Patricius sic ad eum affatus est: „ Vide Abbas, dic veritatem, Dominus tui miseretur: quandoquidem si in legitimam quæstionem veniamus, & vel unum eorum Criminum, quæ tibi objecta sunt, verum inveniatur; lex te interfecit. *Cui Sanctus Maximus dixit*: Jam dixi; & rursum dico, tantum possibile esse, ut ex jis vel unum verum sit, quantum, ut qui est Satanas, Deus sit. Sed cum Deus non sit nec esse possit, qui est Apostata; Crimina quoque hæc falsa sunt, nec subsistunt. Attamen si quid jubetis facere, facite, Deum colens, non afficior injuria. *Hæc Maximus*.

651 Hinc Troilus, an Typum anathematizaverit, eum interrogavit, & affirmante Maximo, subjunxit, *ergo anathematizasti quoque Imperatorem*. Cui Dei servus respondit. *Ego Imperatorem non anathematizavi, sed chartam alienam ab orthodoxa & Ecclesiastica fide*. Subjungente inde Troilo, ubi Typum anathematizasset, respondit S.Abbas, *à Synodo Romana, in Ecclesia Salvatoris, & in Dei Genitricis*. Exinde Eparcus verba faciens interrogavit eum, an communicaret Ecclesiæ Constantinopolitanæ, negativè respondit, dans rationem, quoniam Synodos rejiciebat. Et post alia sermonem fecit Sacellarius, eum interrogans, qua de causa Romanos diligebat, Græcos verò odio habebat: cui Sanctus Abbas dixit, neminem se odisse, Romanos diligere ut ejusdem fidei, Græcos verò ut ejusdem linguæ. Interrogatus postea super ætate sua, & sui Discipuli, respondit, se habere annos ætatis septuagintaquinque, Discipulum verò suum trigintaseptem. Et postea habita quæstione de Synodo Romana sub Martino, quam nullam Græci deprædicabant, traditus est Maximus unà cum Anastasio Discipulo Urbis Præfecto flagellandus.

652 Sic ergo habent Acta: „ Et quidem cum eos Urbis Præfectus sibi traditos accepisset, atque in Prætorium adduxisset, primùm quidem Divinum Maximum distentum nervis durissimis jussit verberari, non senectutem nefarius vir miseratus, non membra squallida & rugis contracta, non corpus illud jejunio & laboribus consumptum, adeoque crudeliter cædit, ut ob defluentis sanguinis copiam subjectum pavimentum eruentaretur, caroque universa consumeretur, nec unum membrum sanum & integrum relinqueretur. Tum bellua se ad ejus Discipulum transferri, deinde ad ejus cognominem, Anastasium itidem appellatum; multasque eis plagas imponit, vibicibus corpora eorum replens; atque hic præcones adhibuit, qui dum flagellarentur, hæc clamarent: *Qui Regiis Sanctionibus non parent, & in contumacia persistunt, digni sunt, qui hæc patiantur*. Ac eos quidem ægrum tenuemque spiritum ducentes, in carcerem contruserunt.

653 Sed quid postea? Eadem Acta subjungunt „ Postero verò die religiosum Virum unà cum Discipulo sistunt, totum vibicibus exaratum, totum scatentem tumoribus, totum plagis inustum. Quin etiam cùm tot doloribus confectus esset, non tamen sibi temperarunt, quin alia pejora ei facerent, naturam penitus aspernantes. Linguam enim illam Theologam, quæque sermonibus fluviorum instar scaturierat, à faucibus usque & à contigua Epiglottide scelestissimè præcidunt; ut vocis adempto instrumento, doctrina ei quoque & sermones eriperentur, posteaquam conticesceret, & mutus esset. At verò, egregie Maxime, non eras vel linguà excisà taciturnus. Verùm qui linguam perficit infantium, & muto, surdoque dedit sermonem; ipse fecit, ut præter opinionem loquereris, sermonesque emitteres magis, quàm antea articulatos.

654 „ Posteaquam autem idem & Discipulo Anastasio fecerunt, ejusque linguam introrsum præciderunt, eàdem ipsum corroboravit gratia, sermonem dans absque loquentis instrumento, eumque uberem inopinatò & copiosum. Quarè majori invidia scelesti homines perculsi, alium generosis Athletis insolitiorem cruciatum inflixerunt; quasi se injurios esse existimarent, nisi omnem in eos acerbitatem experirentur: quos & multò satius erat, morte affe-

affe-

„ affectos tollere de medio, sicut illis quoque „ videbatur; quàm hujusmodi suppliciis ad- „ dicere: nam vestibus tenuibus beatum com- „ plentes, ac tormentis undique adhibitis, „ ei cultro & malleo dexteram manum ab- „ scindunt, & in pavimentum abjiciunt: con- „ festimque certaminis socium Anastasium „ adeunt, idem ab eo supplicium expetentes, „ ut paris gloriæ fructu omninò potiretur.

655 „ Hos linguâ & manu expertes eji- „ ciunt è Prætorio, trahunt & circumducunt „ per forum, excisa membra ostentantes, „ clamoribus utentes incertis, eosque ludi- „ briis & dicteriis appetentes. Tum post in- „ honestam illam circumductionem, exilio „ longinquo tradunt unà cum Apocrisario „ Anastasio, ab omni cura & ope desertos, & „ nudos sine calceis, sine cibo, omni vitæ fa- „ cultate privatos, procul à mari propter „ misericordem hominum visitationem, & „ (quod omnium gravissimum) inter se dis- „ junctos; hoc solùm facientes pulchrè San- „ ctos Scelerati à se segregatos. *Hæc de san-* „ *cto illorum Martyrio in Regia Constanti-* „ *nopolis Civitate*. De eorum porrò exilio, „ ac ultimo vitæ exitu, hæc subjungunt Acta.

656 „ Postquam autem, ut sermo narra- „ vit, in exilium Maximum deportarunt; „ contigit, ut is in via multa pateretur, „ multasque ærumnas subiret, ac dolo- „ res, utpote qui nec in jumento, nec in sel- „ la aut lectica sedere posset, multis dolori- „ bus confectus, ac innumeris afflictus an- „ goribus. Eum igitur in quoddam grabba- „ tum vimine contextum imponunt, ac vix „ ægrèque gestantes longo itinere abducunt. „ Quem in quoddam Alaniæ Castello, quod „ Schimaris appellatur, custodiâ inclusum col- „ locantes, finunt ab ope & cura desertum. „ Cumque præclarum ejus Discipulum cum „ ejus cognomine, eodem itinere duxissent, „ disjungunt, utrumque à præceptore, eos- „ que etiam ab invicem dirimunt, singillatim „ multa commutantes loca, & à longè in Ab- „ fagorum inducunt regionem. Ex his alter „ multis incommodis fessus, ipsum spiritum, „ qui solus reliquus erat, emisit: nec satis „ scitur dies, quo discessit è vita, ut ejus di- „ xit cognominis Apocrisarius Anastasius. „ At Divino Maximo in Castello Alaniæ, jam „ trienninm concluso, sibimet in corporis „ cura ministrans, quamvis plenus dierum „ esset, ut dictum est, ac infirmo corpore, „ divinum quoddam visum supernè oblatum „ est, mortis diem ei significans, ad illa ac- „ censens tabernacula. Qui dies cum venisset „ (erat autem decimus tertius mensis Augu- „ sti) hæc dimittens percurrit ad Cœlos, re- „ vera Cœlis & illa habitatione dignus. Mo- „ numentum autem, in quo sacrum ejus cor- „ pus depositum est, tres lucidæ faces per „ unam noctem ex tunc splendore illustrant, „ mirificum quidem emittentes fulgorem, mi- „ rabiliorem verò, ut par est, stuporem in- „ tuentibus afferentes, mirificique Dei erga „ famulum suum ditissimam ostendentes gra- „ tiam. *Hactenus Acta præcitata*.

657 Post hæc Thomas Patriarcha Con- stantinopolitanus ubi sedisset annos duos, & menses septem, ut in Chronico ndnotat Ni- cephorus, vivere desiit: currente scilicet Do- mini anno DCLVIII. Constantis Imperii an- no XVII. Vitaliani verò Pontificatus anno IV. Indictione prima: cui successit Joannes Pre- sbyter, vel Diaconus ejusdem Ecclesiæ Syn- cellus, & custos vasorum: qui pariter in Actis sextæ Synodi prædicatur Catholicus: id quod non approbat Baronius ad præcitatum annum sub numero primo, & secundo. Sub hoc Epi- scopo, anno immediatè sequenti, Constans fratrem suum germanum Theodosium, jam Dia- conum consecratum, Satanâ instigante, oc- cidi jussit, ut scribit Theophanes, inquiens: „ Anno decimo octavo Imperii Constans ger- „ manum suum fratrem Theodosium interfe- „ cit: quem quidem, offensus ab eo antea, „ operâ Pauli Patriarchæ attonsum Diaco- „ num consecrari voluisset: à quo ministrante „ idem Imperator Sancto Sanguinis poculo „ in Sacrosanctis Mysteriis impetitus fuisset. „ *Hæc Theophanes*. Porrò altero anno, qui fuit Domini DCLX. Imperii Constantis XIX. Vitaliani Papæ VI. currente Indictione III. Beatissimus Martyr Maximus in loco sui exilii ad superos evocatus martyrium consummavit, prout ex anterelatis Actis liquet.

658 Triennio post, anno nimirum Domi- ni DCLXIII. Pontificatus Vitaliani anno IX. Indictione VI., qui erat Imperii Constantis annus XXII. Romam venit Constans visitatu- rus Apostolorum limina, honorificè exceptus à Vitaliano Papa: cujus adventum sic Anasta- sius in Vitaliani vita describit: „ Hujus tem- „ poribus venit Constantinus Augustus (*sic* „ *eum appellat*) de Regia Urbe per litoraria „ in Athenas, & exindè Tarantum, inde Be- „ neventum & Neapolim, per Indictionem VI. „ Postmodum venit Romam, idest die v. men- „ sis Julii, Feriâ quartâ Indictione suprascri- „ pta, & occurrit ei obviam Apostolicus cum „ Clero suo milliario sexto ab Urbe Roma, & „ suscepit eum. Et ipsa die ambulavit Impe- „ rator ad Sanctum Petrum ad orationem, „ & donum ibi obtulit. Die Sabbati ad San- „ ctam Mariam, itemque donum obtulit. „ Dominico die processit ad Sanctum Petrum „ cum exercitu suo. Omnes cum cereis ex- „ ierunt obviam ei, & obtulit super Altare „ illius pallium auro textile, & celebratæ sunt „ Missæ. Iterum Sabbati die venit Imperator „ ad Lateranas, & lavit se, & ibidem pran- „ sit in Basilica Julii. Item Dominico die fuit „ Statio ad Sanctum Petrum, & post Missas „ celebratas, valefecerunt sibi invicem Impe- „ rator & Pontifex, duodecim dies in Civitate „ Romana perseverans. *Hæc Anastasius*.

659

659 Hujus peregrinationis causam consignat Cedrenus, qui refert, quòd post necem fratris Theodosii quietem ampliùs per noctes habere minimè potuit, sibi apparente fratre Levitico induto habitu, ac in manibus habente poculum sanguine plenum, eique porrigente a dicente: *Bibe mi frater*; quare ejusmodi visione vexatum Imperatorem decrevisse aliò abire, si fortè eam effugere potuisset. scribit idem Cedrenus, inquiens:
„ Is ergò Theodosius à morte sua ab ipso
„ Constante crebrò per quietem visus est ha-
„ bitu Diaconi, poculum sanguine plenum
„ porrigens, atque dicens: *Bibe, mi frater*.
„ Ejus visionis acerbitate victus infœlix Im-
„ perator, statuit in Siciliam abire. Itaque
„ in Urbe relinquens uxorem & tres filios,
„ Celocem conscendit. Cumque solvisset,
„ conversus retrò Urbem Imperii Sedem
„ conspuit; sed nè in Sicilia quidèm insom-
„ nium illud vexare Constantem desiit, Sy-
„ racusas sibi delegit, ubi vitam ageret, ubi
„ & statuit Imperium Romanum transferre,
„ cùm invisus esset ob Monothelitarum hæ-
„ resim, aliasque pravas de Religione senten-
„ tias. Misit ergò qui uxorem & liberos ad-
„ ducerent; sed hanc Bizantii cum liberis de-
„ tinuerunt. *Hactenus Cedrenus*.

660 Ejusmodi verò secessionem in Siciliam evenisse postquàm ab Urbe Roma discesserat, notat prælaudatus Anastasius, qui loco mox relato subjungit: „ Omnia, quæ
„ erant in ære ad ornatum Civitatis, depo-
„ suit, sed & Ecclesiam Beatæ Mariæ ad Mar-
„ tyres, quæ tegulis æreis erat cooperta, di-
„ scooperuit, & in Regiam Urbem cum aliis
„ diversis, quæ deposuerat, direxit. Et post-
„ modùm secundâ feriâ egressus est de Civi-
„ tate Romana, & reversus est Neapolim. In-
„ de Mari Tyrrheno perrexit Rhegium, in-
„ gressus Siciliam per Indictionem septimam,
„ & habitavit in Civitate Syracusana. *Hæc Anastasius*.

661 Sed cur Vitalianus tantâ cum humanitate hæreticum Imperatorem suscepit? Cur nullâ Censurarum, quibus erat alligatus, tùm propter hæresim, tùm propter impia gesta in Sanctum Martinum, atque in Beatissimum Maximum, ejusque socios, factâ mentione, permiserit interesse Missarum solemniis, neque abnuerit cum Principe hæretico & excommunicato, non pridèm reconciliato, in sacris communicare? Respondet Baronius ad hunc eundem annum sub num. 4. & 5. talia egisse Vitalianum divinitùs inspiratum, ut ita veritati catholicæ fidei tutiùs consuleret. Non enim eum, qui saltèm externè catholicum esse ostendebat, conveniens erat exasperare, nè causa fidei in pejus abiret. Optimè quoque norat Beatissimus Vitalianus, ab uno solo Imperatore pependisse, aut totius Orientis scissionem ab Ecclesia Romana, aut cum ea unionem; quoniam communicante cum Ecclesia Romana Imperatore, visum semper fuit communicasse quoque majori ex parte Orientales, & præcipuè Ecclesiam Constantinopolitanam. Neque in malum cessit hujusmodi Vitaliani Oeconomia; quoniam præfatus Imperator usque ad obitum suum simulavit saltèm se catholicum esse, nec Romanam Ecclesiam etsi aliundè crudelissimus, ausus est imposterùm vexare.

662 Intereà tamen in Regia Constantinopolis Urbe prævalebat Monothelitarum hæresis, quæ, ut visum est in Actis Sancti Maximi, Senatores & Patritios, ac præcipuos de Clero Patronos habebat. Cùm verò Anno Domini DCLXIV., Indictione VII. ex hac vita migrasset Joannes Episcopus Constantinopolitanus, cùm sedisset Annos V. & menses IX., ut tradit Nicephorus in Chronico, datus est ei successor Constantinus ejusdem Ecclesiæ Diaconus Oeconomus & Vasorum Custos, quem catholicum fuisse non improbabile censet Baronius: Sed non diù Episcopatum tenuit; etenim post annum & menses duos & dies septem, ut ait idem Nicephorus, vivere desiit; & in ejus locum substitutus est pessimus hæreticus Monothelita, nomine Theodorus, Presbyter & ejusdem Ecclesiæ Vasorum Custos: Hic sedère cœpit Anno Domini DCLVI., Imperii Constantis XXV., & Vitaliani XII., currente IX. Indictione, & toto sui Episcopatus tempore nil magis in corde habuit, quàm suam hæresim promovere, nec tàm brevi tempore in Episcopali Sede vixit, cùm ferè in ea duodecimum annum complevisset in excidium catholicæ fidei.

663 Anno porrò Domini DCLXVIII., Imperii Constantis XXVII., & Vitaliani Pontificatus XIV., Indictione XI., Syracusis in Balneo occisus moritur præfatus Constans; neci autem ejus occasionem præbuisse suam crudelitatem, suamque tyrannidem, ex iis, quæ scribit Anastasius in vita Vitaliani, conjicere licebit; ait enim: „ Et habitavit in
„ Civitate Syracusana, & talem afflictionem
„ posuit in populo, seu habitatoribus vel
„ possessoribus Provinciarum Calabriæ, Si-
„ ciliæ, Africæ, Sardiniæ, per Diagrapha,
„ seu Capita, atque navigationes per annos
„ plurimos, quales à sæculo nunquam fue-
„ rant, ut etiam uxores à maritis, vel filios
„ à parentibus separarent, & alia multa in-
„ audita perpessi sunt, ut alicui spes vitæ non
„ remaneret, sed & Vasa sacrata vel Cime-
„ lia sanctarum Dei Ecclesiarum tollentes,
„ nihil dimiserunt. Et postmodùm XV. die
„ mensis Julii per XI. Indictionem prædictus
„ Imperator in Balneo occisus est. *Hæc Anastasius*. Paulus Diaconus lib. 5. cap. XI. occisum tradit Indictione XII. Post cujus necem Metius, qui ei rebellaverat, sive Mezentius, ut alii vocant, genere Armenus, Imperator creatur. Sed Constantinus filius Constantis,

co-

cognomento Pagonatus, assumptis Copiis, & profectus in Siciliam, inito cum Tyranno prælio, eum unà cum suis occidit, auxiliante Principi Vitaliano, ut idem Constantinus in literis datis ad Donum Papam infra recitandis, indicat per illa verba: *Hoc autem & propter collatam nobis charitatem ab eodem Vitaliano, dùm superesset in motione Tyrannorum nostrorum.* Is ergò Princeps orthodoxam fidem professus est, eamque in Oriente constabilire omni viâ curavit, prout ex infra dicendis palàm fiet.

CAPUT XIV.

De sedato Schismate & damnatâ Monothelitarum hæresi sub Constantino Pogonato, & Agathone Romano Pontifice.

664 Post Constantis necem & firmatum Constantini Pagonati Imperium, Vitalianus Papa ad Deum migravit Anno Domini DCLXIX. ejusdem Constantini currente Anno II. sui Imperii, Indictione XII. die VI. Kal. Februarias, ubi sedisset Annos XIII., menses IV. & dies XXVI., licèt Anastasius scribat, sedisse Annos XIV. & menses VI. Et post menses duos, secundùm eundem Anastasium, & dies XIII., universo suffragante Clero, & communi totius populi gaudio, renunciatus est Romanus Pontifex Adeodatus, natione Romanus, ex Monachis de patre Joviniano, ut idem inquit Anastasius, vir quidem mitissimus & benignissimus, ac proinde à majori usque ad minimum cunctis charus & acceptus. Sub quo Pontifice Civitas Constantinopolitana integro biennio passa est Saracenorum obsidionem, liberatam denique Dei Genitricis auxilio. Cæterùm quidquid egerit in causa Monothelitarum hæreticorum altum est silentium, monumentis gestorum ejus temporis injuriâ deperditis. Vixit in Pontificatu Annos VII. menses II. dies verò XVII., obiitque in Domino Anno salutis DCLXXVI., Imperii Constantini Pagonati Anno IX., Indictione IV., die verò VI. Kalendas Julias. In aliquibus tamen Anastasii Codicibus legitur vixisse in Pontificatu Annis dumtaxat quatuor, sed verior lectio est, sedisse, ut dictum est, Annos septem; cui datus successor Donus, quem alii Domnum, alii Domnionem appellant, natione Romanus, ex patre Mauritio, ut scribit Anastasius, creatus in ipsis Kalendis Novembris ejusdem Anni, vacatâ jam Sede mensibus IV. diebus verò V.

665 De hujus Pontificis electione perlatâ Constantinopolim notitiâ, Theodorus illius Ecclesiæ Episcopus & hæreticus Monothelita, intermissis, quas de suâ ordinatione scribere ad eum debebat, literis Synodalibus, misit dumtaxat Epistolam hortatoriam, qua petebatur, ut tandèm aliquandò concordia inter Orientalem & Occidentalem Ecclesiam sanciretur, ut ex litera Constantini ad eundem Donum datâ perspicuum fit. Cùmque Imperator bellicis curis solutus esset, pace cum Saracenis initâ, ad Ecclesiæ pacem restituendam animum adjecit, licèt resistentibus Theodoro Patriarcha Constantinopolitano, & Machario Antiocheno, qui, excepto Honorii nomine, quem pro Monotheliti s steti sse mentiebantur, aliorum Romanorum Pontificum nomina nequaquam in sacris Diptycis recitanda aut retinenda esse contendebant: At eorum audaciæ repugnante Principe, coacti sunt ei assentiri, ut Vitaliani nomen, aliorumque Romanorum Pontificum omninò retinerentur, atque in sacris Diptycis recitarentur. Verùm scelesti illi hæretici promissis minimè steterunt, & inscio, vel Imperatore invito, Vitaliani nomen prorsùs è Diptycis amoverunt atque ejecerunt. Quo comperto, Imperator, offensus ex hac Theodori temeritate, justè irâ succensus, eum ab Episcopali Sede amovit, suffecto ejus in locum Georgio, qui & sextæ Synodo interfuit. Ejectus est à sua Sede impius Theodorus Anno Domini DCLXXVIII., Imperii Constantini XI., Indictione VI., ad extremum Pontificatus Domni, cùm sedisset, ut supra monuimus, Annos duodecim & menses tres, non Annos duos, ut corruptè legitur apud Nicephorum in Chronico. Et hoc eodem anno Imperator pro componenda Ecclesiarum pace literas fecit ad Donum Papam, in quibus continentur & ea, quæ supra præfati sumus. Extant ejusmodi literæ in Actis sextæ Synodi relatæ ante primam Actionem, quæ sic se habent.

In nomine Domini Salvatoris nostri Jesu Christi, Imperator Flavius Constantinus, fidelis, magnus Imperator, sacra Dono Sanctissimo Archiepiscopo antiquæ nostræ Romæ & universali Papæ.

Data pridie Idus Augusti Constantinopoli, Indictione sexta.

666 „ Per omnia novit vestra paterna „ Beatitudo, & plures vestræ sanctæ Ecclesiæ „ antiquæ Romæ, quia ex quo jussit Deus „ principaliter nos imperare, dùm voluissent „ multotiès quidam motionem facere de verbis, de quibus est contentio pro dogmate „ pietatis inter partes tàm sanctæ vestræ Ecclesiæ, quàmque hujus sanctæ magnæ Dei „ Ecclesiæ, ut ambigerent, & hoc prohibuimus fieri tempore non admittente, cognoscentes, quòd ex particulari contentione non solùm unitas fieri non posset; sed „ magis malum accresceret. Et licèt animo „ doleremus ultra omnem dolorem, tàm pro ex-

„ exprobratione, quæ nobis ob hoc ab inimicis inferebatur, & propter ipsam veritatem, quòd Pontifices secundùm vos, & orthodoxus noster populus propter quasdam novitates vocum in schisma incidisset, exultatioque ex hoc fieret impiis & hæreticis; attamen Deo nostro commisimus, ipso pro nobis potiora providente, & dùm ejus benignitas jusserit correctionem hujus rei fieri, tunc nobis condonare opportunitatem temporis ad generalem collectionem faciendam utrarumque Sedium. Quatenùs considerantibus eis definitiones sanctarum quinque Synodorum & editiones Sanctorum probabilium Patrum, satisfacerent sibimetipsis, & convenirent in uno ore, unoque corde, ad glorificandum honorificum nomen Dei nostri.

667 „ Sed quoniam sicut homines cogitamus, sicut autem jubet Deus, omnia perficit; ipse enim novit futura & quæque nobis expediunt, sic ei placitum est, ut ad effectum perducantur: cognoscere facimus vestram paternam Beatitudinem, quòd dùm ordinatus esset Theodorus Sanctissimus & Beatissimus Patriarcha à Deo conservandæ hujus Regiæ nostræ Urbis, suggessit nostræ Serenitati suspectum se esse, dirigere consueta Synodica ad vestram paternam Beatitudinem, nè forsan non recipiantur, sicut & sub prædecessoribus ejus Patriarchis factum est; Sed quia magis prævidit adhortatoriam Epistolam facere ad vestram paternam Beatitudinem, quam & direxit, ejus per omnia scientiam habet vestra paterna Beatitudo, & non prævidimus per præsentem nostram piam Sacram, de hujusmodi Epistola uti multiloquio.

668 „ Sed posteaquàm directa est eadem Epistola ad vestram paternam Beatitudinem, interrogavimus eundem Sanctissimum & Beatissimum Patriarcham, & Macharium Sanctissimum & Beatissimum Patriarcham Civitatis Theopolitanæ, quænam esset difficultas, quæ pervenerat inter vestram paternam Beatitudinem, seu vestram Apostolicam Sedem, & ipsos, olim omnibus expletis, quæcumque sunt de immaculata nostra & incommutabili Christianorum fide, tàm per doctrinam Sanctorum Apostolorum, quàmque per definitiones Sanctorum quinque Synodorum & doctrinam Sanctorum ac probabilium Patrum, & omnibus hæresibus jam manifestatis atque condemnatis, & nullo deinceps remanente modo, quo possit divisio aut schisma sanctæ & immaculatæ nostræ fidei inferri. Satisfecerunt nobis iidem ipsi Sanctissimi Patriarchæ, quòd verba quædam novitatis intromissa sunt, aliquibus quidèm ex imperitia hæc introducentibus, aliquibus verò incongruè scrutantibus incomprehensibilia opera Dei; & quia ex quo hæc verba moveri cœperunt, & usque hactenùs utraque Sedes inter se minimè convenerunt, ut inquirentes sibimet satisfacerent pro veritate.

669 „ Propter viles igitur inquisitiones non sit infinita contentio, nè nobis insultent Pagani & Hæretici, neque in nobis usquequaque locum accipiant semina adversarii. Cadens namque ab humano genere, quod ei serviebat, & confusus per apparitionem Domini nostri, propterea non quiescit hæc ad suam consolationem facere; sed per gratiam Domini nostri Jesu Christi, veri Dei nostri, etiam in his confundatur per studium vestræ paternæ Beatitudinis, & secundùm quod scriptum est, deponentibus nobis omnem zelum & omnem contentionem omnemq; invidiam, veritati concurramus. Veritas enim Deo chara est; & secundùm Domini vocem, quicumque voluerit omnium primus esse, sit omnium minister. Et iterùm dictum est: *In hoc cognoscent omnes, quia mei estis Discipuli, si dilectionem habueritis ad invicem.*

670 „ Posteaquàm igitur tempus non recipit perfectam Congregationem fieri, adhortamur vestram paternam Beatitudinem per præsentem nostram piam Sacram dirigere Viros utiles ac modestos, notitiam habentes totius à Deo inspiratæ doctrinæ, & peritiam irreprehensibilem habentes dogmatum, indutos personam vestræ Apostolicæ Sedis, ejusque Concilii deferentes & libros, qui oportent proferri, & omnem auctoritatem habentes, quatenùs convenientes cum hîc posito Sanctissimo ac Beatissimo Patriarcha, & Machario Sanctissimo Patriarcha Theopolitanæ Civitatis, perscrutentur cum omni mansuetudine & modestia, & per gratiam Sancti Spiritus veritati insistere & consentire, munitionem habentibus eis, qui hùc advenerint ex parte Sedis vestræ per præsentem nostram piam Sacram. Per Deum enim omnipotentem non est apud nos partis cujuslibet favor, sed æqualitatem utrisque partibus conservabimus, nullatenùs necessitatem facientes in quocumque Capitulo eis, qui à vobis dirigantur quoquomodo; sed & omni honore cum competenti munificentia & susceptione dignos eos habebimus. Et si quidèm utrique convenerint, & benè: Sin autem minimè convenerint, iterùm cum omni humanitate eos ad vos dirigemus.

671 „ De cætero nos excusantes in judicio Dei imminente nobis, juxta quod constituti sumus servare fidem sanctam & immaculatam, quam percepimus, unoquoque proprio sensu abundante, & rationem reddituro ante sanctum & terribile

Tri-

„ Tribunal Dei nostri. Invitare enim & rogare possumus ad omnem emendationem & unitatem omnium Christianorum, necessitatem verò inferre nullatenùs volumus. Personas verò, quæ dirigentur à paterna vestra Beatitudine ita decernet; ex vestra quidèm sancta Ecclesia (si utique videtur ei) tres personæ sufficiant; quòd si & plures, quantæ ei placuerunt, dirigat. De Concilio verò usque ad duodecim Metropolitas & Episcopos. De quatuor verò Monasteriis Bizantinis, ab unoquoque Monasterio Monachos quatuor; Nam si reciperet tempus, ut dictum est, & perfectam Congregationem studuissemus facere: Sed quoniam tempus non admittit, Deus autem noster proprio consilio protulit, quod nos differebamus, in hoc tempore per omnia volumus vestram paternam Beatitudinem minimè effici impedimentum voluntati Dei, sed eos dirigere. Sic enim speramus in ejus benignitate, quoniam qui voluit hujusmodi Capitulum moveri in præsenti, per Spiritum Sanctum concedere habet, ut veritas clareat, & instruantur omnes sinè schismate atque contentione veritatem profiteri, & uno ore, unoque corde glorificare nos omnes ejus benignitatem.

672 „ Tacere quippe hoc, terribile æstimavimus, ut nè plebs, quæ ut sanctificetur, accedit ad sanctas Dei Catholicas & Apostolicas Ecclesias, contrariis occupationibus occupetur, considerans Antistitum ad invicem dissonantiam. Multam enim nobis instantiam fecerunt tàm hic Sanctissimus ac Beatissimus Patriarcha, quàmque Macharius Sanctissimus Patriarcha Theopoleos, ut ejiceretur Vitalianus Beatissimus de Diptycis, asserentes Honorium memorari in Diptycis propter honorem Apostolicæ antiquæ nostræ Romæ; Nam non acquiescere, ut memorentur Patriarchæ, qui postmodùm fuerunt in prædicta Sancta Romanâ Ecclesia, donec conquisitio & satisfactio proveniat verborum, de quibus contenditur inter utrasque Sedes, & ita vestra paterna Beatitudo consequenter memoretur: Sed hoc nos non acquievimus, ideſt, ut ejiceretur idem Vitalianus de Diptycis; hoc quidèm, utpotè omnem æqualitatem servantes, & utrosque orthodoxos habentes; hoc autem & propter collatam nobis charitatem ab eodem Vitaliano; dùm superesset in motione Tyrannorum nostrorum. Sed sic polliciti sumus prædictis Sanctissimis Patriarchis, quòd per omnia dirigit vestra Beatitudo homines, qui debeant conquirere cum ipsis; & tunc secundùm quod claruerit, perfecta dispositio fiet; Nam ante hoc nullo modo nos acquiescere, ut idem Beatissimus Vitalianus ejiciatur.

673 „ Hæc cognoscens vestra paterna Beatitudo studeat sequi voluntatem Dei. Sicut enim prædictum est, spem habemus in coronatore nostro Deo, quia dùm prævideat super hoc ferventem nostrum affectum, ejus benignitas etiam ingruentes nobis perturbationes gentium sedabit. Omnem verò concursum venientibus jussimus præbere. Theodorum gloriosum Patritium & Exarchum Christo amabilis nostræ Italiæ Provinciæ tàm in navi, quàmque in expensis, & omni utilitate eorum; & si necessitas exegerit, etiam castellatos Dromones præbere ad eorum munimen, ut ex omnibus illæsi, & sine periculo (Deo cooperante) iidem ad nos perducantur. *Subscriptio*. Divinitas te servet per multos annos, Sanctissime ac Beatissime Pater. *Hactenus Sacra Constantini ad Donum Papam.*

674 Sed hac eàdem sextâ Indictione ad Dominum migravit Donus Papa, ubi sedisset Annum I. menses v. & dies x., ut notat Anastasius, quamvis alii in ea versentur sententia, ipsum ad aliquot menses ampliùs Sedem propagasse, propter supra recensitâ Constantini Epistolam datam ad eundem Pontificem Pridie Idus Augusti; quoniam non videtur probabile, ut post menses quatuor obitus Romani Pontificis Imperatorem adhùc latuerit. Vacasse Sedem menses duos, & dies quindecim Anastasius subjungit, indèque electum in Romanum Pontificem Agathonem, natione Siculum, ex Monachis, cujus benignitatem, mansuetudinem, hilaritatem atque jucunditatem plurimùm commendat. Itaque Agathonis electio contigit Anno Domini DCLVIII., Constantini Pagonati Imperii Anno XI., Indictione VI. Et cùm literæ antefatæ ejusdem Imperatoris post Doni obitum Romam pervenissent, electo jam Agathone, ad ipsum Agathonem redditæ fuerunt, teste eodem Anastasio, qui in Agathone ait: „ Hic suscepit divalem jussionem piissimorū Principum Constantini, Heraclii, & Tiberii Augustorum per Epiphanium gloriosum à Secretis, missam prædecessori suo Dono Papæ, invitantem atque adhortantem, ut debeat Sacerdotes, vel Missos suos dirigere in Regiam Urbem pro adunatione faciendà sanctarum Dei Ecclesiarum, quod & ordinare non distulit.

675 Intereà cognità ab Episcopis Occidentalibus per antesatas literas Imperatoris mente, de cogenda Generali Synodo in causa Monothelitarum; & quòd à Sede Apostolica postulasset, qui ejusdem Sedis nomine & interessent, & loco Romani Pontificis eidem præessent Synodo, curarunt, ut habitis Provincialibus, sive Nationalibus Synodis, catholicâ comprobatâ atque confirmatâ fide, novitas Monothelitarum, sive hæresis, prorsùs damnaretur; ut indè sententia eorum in ea controversia ex Synodicis mittendis ad

Pp Ge-

Generale Concilium, universis illius Patribus pateret, & ipsimet Imperatori. Proindè anno Domini DCLXXIX. Imperii Constantini XII. Indictione VII. qui fuit annus II. inchoatus Agathonis Papæ, Insubres, sub Modesto Episcopo Mediolanensi, tunc temporis sanctitate & virtute præclaro, atque magni nominis, & celebris famæ viro, coactâ plurium Episcoporum Synodo, præfatam hæresim, cunctis consentientibus, damnavit, & editâ fidei expositione, unà cum Epistola Synodica à Damiano Ticinensi Episcopo, tunc etiam celeberrimo nomine Mansueti, ut ait Paulus Diaconus lib. 6. Cap. 4. scriptâ, cujus initium est, *Si apicem Imperialis fastigii*; remisit ad ipsum Imperatorem, quæ quidèm fidei explanatio, ad hunc modum se habet.

Expositio fidei Patrum Mediolanensis Synodi.

676 „ Profitemur nos credere indivisibilem Sanctam Trinitatem, hoc est, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum Deum, ità unum, ut trinum, & ità trinum, ut unum: Trinitatem in distinctis, atque discretis personis, hoc est, Patrem, ex quo omnia; Filium, per quem omnia; Spiritum Sanctum, in quo omnia, unius tamen Divinitatis, unius essentiæ, uniusque substantiæ, in tribus quidem subsistentiis seu personis, ut Pater, Pater sit: Filius, Filius sit; Spiritus Sanctus, Spiritus Sanctus sit: in una natura, unaque substantia, ut Deus unus, & solus, & summus credatur: non tres introducentes, ut Arius blasphemat, qui tres Deos prædicavit, excellentiorem, minorem, & inferiorem. Nos verò Sanctam Trinitatem in unitate, & unitatem in Sancta Trinitate confitemur. Nam cùm dicimus Omnipotentem Patrem, appellatio hujus paterni nominis ad filii personam intenditur: & cùm dicimus æternum Filium, ad æterni Patris personam refertur: & cùm nominamus Spiritum Sanctum, ab æterni Patris persona eum procedere, monstramus.

677 „ Cùm autem dicimus Deum Patrem Omnipotentem, non potest hujus nominis evacuari Sacramentum. Quià cùm dicimus Patrem, Filium demonstramus: & cùm dicimus Filium, Patrem declaramus; & cùm dicimus æternum Patrem, æternum Filium demonstramus. Nàm si non invenimus initium vocabuli hujus paterni nominis, quando Pater sit dictus, consequenter ostenditur, quia nec initium geniti reperimus. Obsecramus, ut detur nobis ratio, quando Pater hoc vocabulum, ut Pater vocaretur, fortitus est; si in tempore, si extra tempus, dicat nobis aliquis, quando primitùs cœperit appellari: & si potuerit hoc approbare, nulla erit dubietas ex illo initio paterni nominis, filium initium accepisse, quo Pater nominatus est. Et si defecerit, imò quia deficit, nec poterit approbare, nec dare initium paterni nominis, quando Pater esse cœperit; Profiteatur ergo nobiscum Sanctam Trinitatem coessentialem, atque consubstantialem, nec Patrem ante Filium, nec Filium post Patrem, nec Spiritum Sanctum inferiorem fuisse, quià dùm initium paterni nominis non invenitur, nescimus qua ratione Filio initium adscribatur. Quia cùm dicimus sempiternum Deum Patrem, sempiternum Deum Filium ostendimus. Ideò Sanctam Trinitatem in una natura, unaque essentia atque substantia, & tribus subsistentiis, sivè personis profitemur.

678 „ Credimus autem ipsum Dei Verbum, hoc est, Filium Patris sinè initio genitum: eundem unum ex tribus subsistentiis, de Sancta Trinitate, æternum Filium, pro dispensatione facta pro nobis & nostra salute descendisse de Cœlis, incarnatum Verbum Dei & hominem factum intra Virginis uterum, uniens sibi nostræ naturæ veritatem, ex Sancta & Gloriosa Dei Genitrice Maria Virgine, perfectus Deus, & perfectus homo in duabus naturis, Divinitatis scilicèt, atque humanitatis; consubstantialis Deo Patri secundùm Divinitatem, & consubstantialis idem ipse nobis secundùm humanitatem, non in duos Filios divisus, sed unus & idem Dei & hominis Filius, in veritate duarum naturarum: in una subsistentia sivè persona, Divinitatis videlicèt & humanitatis unitione facta, ut ex duabus perfectis naturis non duo Filii, sed unus idem Dei & hominis Filius, permanens quod erat, cœpit esse quod non erat, dùm sinè initio æterni Patris Filius, factus est hominis Filius. Ideò & unus est Dominus Noster Jesus Christus habens in semetipso perfectionem divinæ naturæ, & perfectionem humanæ naturæ, & est unigenitus quidem & Verbum, utpote ex Deo Patre natus & primogenitus in multis fratribus; Filius enim Dei Filius hominis factus est. Undè & duas Nativitates ejusmodi ipsius unigeniti Dei Verbi confitemur; antè sæcula quidèm ex Patre incomparabiliter unam, in ultimis autem diebus, ejusdem ipsius incarnati alteram de Sancta Gloriosa Dei Genitrice, & semper Virgine Maria, qui de Patre splenduit supra intellectum; de Matre ortus est supra rationem, & cùm Deus verè esset, factus est verè homo.

679 „ Ideò propriè & verè Dei Genitricem Sanctam & Gloriosam, & semper Virginem Mariam confitemur, non quià Deus Verbum initium ex ipsa accepit, sed quòd in ultimis diebus unigenitus Deus Verbum, qui antè sæcula erat, incarnatus ex ipsa mi-

„ mirabiliter homo factus est, & cùm invisibilis in suis esset, visibilis factus est in nostris: & cùm impassibilis Deus esset, non dedignatus est, passibilis homo esse; & immortalis, mortis legibus subjacere. Ipsum autem Deum & Dominum, qui in Bethlehem secundùm carnem natus est & similis factus est hominibus, absque peccato, & crucifixus est pro hominibus sub Pontio Pilato, ipsum confitemur Deum, ipsum hominem, ipsum filium Dei, ipsum filium hominis, ipsum de Cœlo, ipsum de Terra, ipsum impassibilem, ipsum passibilem.

680 „ Deus enim verus, qui natus ex Deo Patre ineffabiliter, inenarrabiliter, incomprehensibiliter, ipse in tempore natus est de Sancta Virgine Maria: idem ipse Dominus Noster Jesus Christus, unus de Sancta Trinitate conglorificandus est cùm Patre & Spiritu Sancto: nec enim quartæ personæ adjectionem suscepit Sancta Trinitas: duas autèm naturas in una persona divinitatis & humanitatis inconfusè, incommutabiliter Dominum Nostrum Jesum Christum habere, veraciter confitemur: Ità quoque & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes habere, utpote perfectum Deum, & perfectum hominem, unum eundemque ipsum Dominum Nostrum Jesum Christum pietatis nos regula perstruit, ipsum natum, ipsum passum, ipsum crucifixum, ipsum sepultum, eundem ipsum resurgentem, & in Cœlos ascendentem, ad dextram Patris sedentem, & ad vivos & mortuos judicandos venturum, cujus regni non erit finis. *Hactenus explanatio fidei*, apposita ad calcem præcitatæ Epistolæ datæ ad Constantinum apud Labæum tom. 6. Concil. pag. 604.

681 Sed & in Anglia aliam Synodum Congregatam tradit Beda lib. 4. hist. Cap. 17. his verbis: „ His temporibus audiens Theodorus, fidem Ecclesiæ Constantinopoli per hæresim Eutychetis multùm esse turbatam, & Ecclesias Anglorum, quibus præerat, ab hujusmodi labe immunes perdurare desiderans, collecto Venerabilium Sacerdotum, Doctorumque plurimorum cœtu, cujus essent fidei singuli sedulus inquirebat, omniumque unanimem in fide Catholica reperit consensum. Et hunc Synodalibus literis ad instructionem memoriamque sequentium commendare curavit. *Hæc Beda*. Erat tunc temporis in Anglia Theodorus Episcopus Dorovernensis natione Græcus, vir ejus sæculi rudioris doctissimus, peritiàque sacrarum literarum celeberrimus, hunc per Joannem Abbatem Monasterii Sancti Martini Agatho Papa ad Synodum Romæ celebrandam vocaverat: sed cùm non liceret ipsi coalescentem Ecclesiam suam, atque lacte adhùc opua habentem deserere, placuit Synodali Conventu fidem suam explanare, sicque explanatam, ad Romanam Synodum transmittere, facta lagatione Walfrido Abbati, qui nomine suo, & nomine universæ Ecclesiæ Anglicanæ Synodo Romanæ interesset. Vocatum ergò ab Agathone, & expectatum, tradit idem Pontifex in Epistola Synodica, data ad Imperatorem, per illa verba. *Sperabamus deindè de Britannia Theodorum consamulum, atque Coepiscopum nostrum, magnæ Insulæ Brittanniæ Archiepiscopum & Philosophum, cum aliis, qui ibidem usque hactenus commorantur*.

682 Porrò prælibata Synodus Anglicana Hedtfeldæ celebrata fuit Indictione VIII., ut præfefert Actorum illius inscriptio, sicque anno Domini DCLXXX. Imperii Constantini Pagonati anno XIII. & currente anno III. Pontificatus Agathonis: cujus Actorum fragmenta continentia fidei expositionem, idem Beda loc. mox cit. recenset ad hunc modum se habentia.

683 „ In nomine Domini Nostri Jesu Christi Salvatoris, imperantibus Dominis piissimis nostris Ecgfrido Rege Humbronensium, anno X. regni ejus, sub die XV. Kalendarum Octobris, Indictione VIII. & Edilfredo Rege Extranglorum, anno XVII. regni ejus, & Lodthario Rege Cantuariorum, regni ejus anno VII., præsidente ipso Theodoro, gratia Dei Archiepiscopo Britanniæ Insulæ, & Civitatis Dovernis, unà cum eo sedentibus cæteris Episcopis Britanniæ Insulæ viris Venerabilibus, præpositis Sacrosanctis Evangeliis, in loco, quem Saxonico vocabulo Hedtfelt nominant, pariter tractantes, fidem rectam & orthodoxam exposuimus, sicut Dominus Noster Jesus incarnatus tradidit Discipulis suis, quòd præsentialiter viderunt & audierunt sermones ejus, atque Sanctorum Patrum tradidit Symbolum, & generaliter omnes Sanctę, & universales Synodi, & omnis probabilium Catholicæ Ecclesiæ Doctorum Chorus.

684 „ Hos itaque sequentes nos piè, atque orthodoxè, juxta divinitùs inspiritam doctrinam eorum, professi credimus, constanter & confitemur, secundùm Sanctos Patres propriè & veracitèr, Patrem Filium & Spiritum Sanctum, Trinitatem in unitate consubstantialem, & unitatem in Trinitate, hoc est, unum Deum in tribus subsistentiis, vel personis consubstantialibus, æqualis gloriæ & honoris. *Et post multa hujusmodi, quæ ad rectæ fidei confessionem pertinebant, hæc quoque Sancta Synodus suis literis addidit*.

685 „ Suscipimus sanctas, & universales quinque Synodos, beatorum & Deo acceptabilium Patrum, idest, qui in Nicæna congregati fuerunt, trecentorum decem & octo contra Arium impiissimum, & ejus dogmata. Et in Constantinopoli centum

„ tum quinquaginta, contrà vesaniam Mace-
„ donii & Eudoxii, & eorum dogmata. Et
„ in Ephesó primò ducentorum contrà nequis-
„ simum Nestorium & ejusdem dogmata. Et
„ in Calchedone ducentorum & triginta con-
„ trà Eutychem & Nestorium, & eorum
„ dogmata. Et iterùm in Constantinopoli,
„ quinto congregati sunt Concilio in tempo-
„ re Justiniani Minoris, contrà Theodorum
„ & Theodoretum, & Ibæ Epistolas, & eo-
„ rum dogmata contrà Cyrillum. *Paulò post.*
„ & Synodum, quæ facta est in Urbe Roma
„ tempore Martini Papæ Beatissimi, Indictio-
„ ne VIII. Imperante Constantino piissimo
„ anno IX.

686 „ Suscipimus & glorificamus Domi-
„ num Nostrum Jesum Christum, sicut illi
„ glorificaverunt, nihil addentes vèl sub-
„ trahentes, & anathematizamus corde &
„ ore, quos anathematizaverunt, & quos
„ susceperunt suscipimus, glorificantes Deum
„ Patrem sinè initio, & Filium ejus unigeni-
„ tum ex Patre generatum antè sæcula, &
„ Spiritum Sanctum procedentem ex Patre
„ & Filio inenarrabiliter, sicut prædicaverunt
„ hi, quos memoravimus supra, Sancti Apo-
„ stoli, & Prophetæ & Doctores, & nos om-
„ nes subscribimus, qui cùm Theodoro Ar-
„ chiepiscopo fidem Catholicam exposuimus.
„ *Hactenus expositio fidei præfatæ Synodi ex*
„ *Beda*, quæ exscripta habetur apud La-
bæum tom. 6. cit. pag. 577. Cujus exemplarà
Theodoro Romam transmissum, ut supra in-
nuimus, author est idem Beda lib. 4. cit.
cap. 18., inquiens: „ Tales namque eo tem-
„ pore Constantinopolitanæ Ecclesiæ fidem
„ multùm turbaverant, sed Domino donante,
„ proditi jam sunt & victi sunt; Undè volens
„ Agatho Papa, sicut in aliis Provinciis, ità
„ etiam in Britannia, qualis esset Status Ec-
„ clesiæ, quomodò ab hæreticorum contagiis
„ castus, ediscere, hoc negotium Reverendis-
„ simo Abbati Joanni in Britanniam destina-
„ to injunxit. Quamobrem collectâ pro hoc
„ in Britannia Synodo, quam diximus, in-
„ venta est in omnibus fides Catholica invio-
„ lata, datumque illi exemplar ejus Romam
„ perferendum. *Hæc Beda.*

687 In Gallia quoque Synodum, ejusdem
rei causâ celebratam, Constat ex Actis sextæ
Synodi Act. IV. ubi dicitur à Synodo in Gal-
lia celebrata, missos ad Concilium Generale
Legatos Felicem Arelatensem, Adeodatum
Leucorum Episcopum, & Taurinum Diaco-
num: sed hujus Synodi Acta non extant. At
celebrior fuit Synodus Romæ habita ab eodem
Agathone Papa, cui personaliter præfuit, con-
sedentibus ex diversarum Provinciarum Epi-
scopis CXXV. exceptis aliis de Clero infe-
riorum. De qua Synodo, idem Beda Cap. 20.
ejusdem lib. 4. ait. *Eo tempore idem Agatho
Papa, cùm Synodum congregaret Romæ cen-
tum viginti quinque Episcoporum adversùs eos,
qui unam in Domino Salvatore voluntatem, at-
que operationem dogmatizabant, vocari jussit
& Wilfridum, atque inter Episcopos considen-
tem dicere fidem suam, simùl & Provinciæ, si-
vè Insulæ, de qua venerat.* In Libello quo-
que Synodico consignatur eadem Synodus
ab Agathone celebrata, licèt in duobus cor-
rigendus sit, & quòd dicat Agathonem Mar-
tino successisse, & quòd asserat fidei definitio-
nem ejusdem Synodi ab Agathone missam
esse ad Leonem Imperatorem Filium Constan-
tini. Constat enim Agathonem post Marti-
num, Eugenium, Vitalianum, Adeodatum,
& Donum Pontificatum adeptum; Episto-
lam verò Synodicam datam esse ad Constan-
tinum Pagonatum Imperatorem, Heraclium,
& Tiberium Augustos, ejusdem Constantini
fratres.

688 Itaque prælibata Romana Synodus
eodem, quo supra anno habita est, nimirum,
Domini DCLXXX. Pontificatus Agathonis
anno III. Imperii Constantini Pagonati an-
no XIII. Indictione IX. In qua, damnatâ priùs
hæresi Monothelitarum, atque firmatâ &
corroboratâ orthodoxâ fide, decreta est Le-
gatio ad Imperatorem, & Synodum Genera-
lem, ad quam delecti sunt Joannes Portuensis,
Abundantius Paternensis, & Joannes Regien-
sis Episcopi, datis Synodicis literis exhiben-
dis, atque adjecto eis mandato, ut de incer-
tis & dubiis nihil contenderent, eaque dum-
taxat, quæ Romano Concilio de fide con-
structa fuerant, in universali Patrum consen-
su proponerent, prout apparet ex jis Synodi-
cis literis, quæ ità se habent.

*Piissimis Dominis & Serenissimis Victoribus,
ac Triumphatoribus, dilectis Filiis Dei &
Domini Nostri Jesu Christi, Constan-
tino Magno Imperatori, Heraclio
& Tyberio Augustis.*

*Agatho Episcopus, servus servorum Dei, cum
Universis Synodis subjacentibus Concilio
Apostolicæ Sedis.*

689 „ Omnium bonorum spes inesse præ-
„ noscitur, dùm Imperiale Fastigium ejus, à
„ quo se coronatum, & hominibus præstitu-
„ tum ad salubriter gubernandum cognoscit,
„ veram confessionem, qua sola præ omnibus
„ muneribus delectatur, inquirit fideliter, &
„ vivaciter amplecti desiderat. Et hoc Dei
„ præstantissimum munus est, à quo procedit
„ omne quod bonum est, ad quem redigitur,
„ quod de ejus Majestate perceptum est, cu-
„ jus spiritu præstruente in mentis arcanis,
„ & convalescente spiritali flagrantia piæ in-
„ tentionis, radii circumquaque perlustrant,
„ & suavitatis odor de Sacrificio Cordis as-
„ cendit ad Dominum, qui tali munere com-
„ placatur, undè & in terrestibus fælicitatem
„ donet, & gentes subjuget universas, quas
„ ad veræ de se cognitionis confessionem ad-
scis-

„ fcifcat, quas fubjectas Christiano Imperio „ de poteſtate liberet tenebrarum, ut fœlices „ faciat humiliatos, quos infœliciter exaltari, „ ad eorum dejectionem permiſerat.

690 „ Quis verò, piiſſimi atque fortiſſimi Principum Augusti, veſtræ pietatis cùm „ laude admiramur Deo dignum propoſitum, „ quòd circà Apoſtolicam noſtram fidem habere dignamini, Deo ſecretiùs ſatisfaciente, non verbis fluentibus, nec loquacitate „ fallaci, ſed divinâ ſuâ gratiâ commonente, „ omnique ambiguitate ſublatâ, deſideratis „ cognoſcere, quæ veritas orthodoxæ & Apoſtolicæ fidei contineat: omnes nos exigui „ Eccleſiarum Præſules, veſtri Chriſtiani Imperii famuli, in ſeptemtrionalibus vèl occiduis partibus conſtituti, licèt parui & „ ſimplices ſcientiâ, fide tamen per Dei gratiam ſtabiles, pro jis, quæ per Divalem „ Sacram præcepta cognovimus, corregnanti, ac diſpenſanti vobiſcum conditori, ac „ diſpenſatori omnium Deo exhilarati, pro „ hujuſmodi pio propoſito cùm intimis Cordis fletibus gratias reddere cœpimus, quòd „ tàm laudabile, tàm mirificum, tàm ſaluberrimum, tàm ſingulariter Deo præ omnibus terrenis Sacrificiis acceptabile tranquillitas veſtra opus creditur concupiſſe, „ quod à multis quidèm pietate & juſtitia „ præditis regibus deſideratum, pauciſſimis „ tamen, raròque ad effectum Deo placitum, „ cùm ſynceritate Apoſtolicæ fidei, perduci „ poſſibile demonſtratum eſt.

691 „ Credimus autem, quia quod paucis raròque conceſſum eſt, à Deo coronato „ veſtro Imperio divinitùs concedetur, ut „ per ipſum Catholicæ, atque Apoſtolicæ „ veræ noſtræ fidei ſplendidiſſimum in omniū „ mentibus emicet lumen: quod ex veri luminis fonte tanquam de radio vivifici fulgoris, per miniſtros Beatos Petrum & Paulum Apoſtolorum Principes, eorumque Diſcipulos & Apoſtolicos Succeſſores, gradatim uſq; ad noſtram parvitatem, Dei opitulatione ſervatum eſt, nulla hæretici erroris tetrâ Caligine tenebratum, nec falſitatis nebulis confœdatum, nec intermixtis „ hæreticis pravitatibus velut caliginoſis nebulis perumbratum, immune atque ſyncerum & ſuis radiis perluſtratum, piis ſuis „ conatibus conſervare cupiet veſtrum à Deo „ coronatum faſtigium.

692 „ In hoc enim tàm Apoſtolicæ Sedis, „ quàmque noſtri exigui famulatus Prædeceſſores, uſque adhuc non ſinè periculis deſudarunt, nunc decretali commonitione cum „ Apoſtolicis Pontificibus conſulenteas, nunc „ Synodali definitione, quæ veritatis regula „ continebat, omnibus innoteſcentes, & ſempiternos terminos, quos tranſgredi nefas „ eſt, uſque ad animæ ipſius exitum conſtanter defendentes: non ſeducti adulationibus, „ non periculis territi, ut illam Domini Noſtri in Evangeliis ſententiam operibus demonſtrarent, qua ſententialiter præcipit, „ dicens: *Qui me confeſſus fuerit coràm hominibus, & ego confitebor illum coràm Patre meo, qui in Cœlis eſt*, & ſubſequenti pœna „ deterret, qua ſeveriter comminatur: *Qui me negaverit coràm hominibus, negabo & ego eum coràm Patre meo, qui in Cœlis eſt*. „ Execratur enim vera confeſſio pietatis, juxta diverſitatem temporum variari, ſicut nec „ ipſe varietatem admittit, de quo eſt ipſa „ vera confeſſio, qui dicit. *Ego ſum, & non mutatus*.

693 „ Igitur quia tranquilliſſimæ fortitudinis veſtræ clementia perſonas de Epiſcopali numero dirigi juſſit, vitâ atque ſcientiâ omnium Scripturarum præditas, de vitæ quidèm puritate, quamvis quiſquam purè vixerit, confidere tamen non præſumit: perfecta verò ſcientia, ſi ad veræ pietatis ſcientiam redigatur, ſola eſt veritatis cognitio: ſi ad eloquentiam ſæcularem, „ non æſtimamus, quemquam temporibus noſtris reperiri poſſe, qui de ſummitate ſcientiæ glorietur: quandoquidem in noſtris regionibus diverſarum gentium quotidiè „ æſtuat furor, nunc confligendo, nunc diſcurrendo, ac rapiendo. Unde tota vita „ noſtra ſollicitudinibus plena eſt, quos gentium manus circumdat, & de labore corporis victus eſt, eò quòd priſtina Eccleſiarum ſuſtentatio paulatim per diverſas calamitates deficiendo ſuccubuit. Et ſola eſt „ noſtra ſubſtantia fides noſtra: cum qua „ nobis vivere ſumma eſt gloria, pro qua mori lucrum æternum eſt. Hæc eſt perfecta „ noſtra ſcientia, ut terminos Catholicæ, atque Apoſtolicæ fidei, quos uſque adhuc „ Apoſtolica Sedes nobiſcum & tenet, & tradit, tota mentis cuſtodiâ conſervemus.

694 Et indè proſequitur exponens Catholicam & Orthodoxam fidem, & duas voluntates, duaſque naturales operationes in Chriſto confitendas denunciat, Theodorum Pharanitanum, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, & Petrum Conſtantinopolitanos Epiſcopos, veritati adverſarios declarat, atque alienos à fide Catholica, poſteaque ſubjungit.

695 „ Præterea ſatisfaciendum eſt noſtro „ exiguo famulatui apud Sereniſſimorum „ Dominorum noſtrorum clementiam, pro „ tarditate miſſarum ex Concilio noſtro perſonarum, quas dirigi per ſuam auguſtiſſimam ſacram veſtrum piiſſimum faſtigium „ juſſit. Primùm quidem, quòd numeroſa „ multitudo noſtrorum, uſque ad Oceani regiones extenditur, cujus itineris longinquitas in multi temporis curſum protrahitur. Sperabamus deinde de Britannia Theodorum conſamulum, atque Coepiſcopum „ noſtrum, Magnæ Inſulæ Britanniæ Archiepiſcopum & Philoſophum, cùm aliis, qui ibi-

„ ibidem usque hactenùs demorantur, exindè ad nostram humilitatem conjungere atque diversos hujus Concilii Episcopos in diversis Regionibus constitutos, ut à generalitate totius Concilii servilis nostra suggestio fieret, nè si tantùm pars, quod agebatur, cognosceret, partem lateret; & maximè, quia in medio gentium tàm Longobardorum, quàmque Sclavorum, necnon Francorum Gallorum & Gothorum, atque Britannorum, plurimi consamulorum nostrorum esse noscuntur, qui & de hoc curiosè satagere non desistunt, ut cognoscant quid in causa Apostolicæ fidei peragatur; qui quantùm prodesse possunt, dùm in consonantia fidei nobiscum tenentur, nobisque concorditer sentiunt; tantùm, quod absit, si quid scandali in fidei Capitulo patiantur, inveniuntur infesti atque contrarii.

696 „ Nos autem, licèt humillimi, summis viribus enitimur, ut christiani vestri Imperii Respublica, in qua Beati Petri Apostolorum Principis Sedes fundata est, cujus auctoritate omnes christianæ nobiscum Nationes venerantur & colunt, per ipsius Beati Petri Apostoli reverentiam, omnium gentium sublimior esse monstretur. Personas autem de nostræ humilitatis ordine prævidimus dirigere ad vestræ à Deo protegendæ fortitudinis vestigia, quæ omnium nostrùm, idest, universorum per Septentrionales vel Occiduas Regiones Episcoporum suggestionem, in qua & Apostolicæ nostræ fidei confessionem prælibavimus, offerre debeant, non tamen tanquàm de incertis contendere, sed ut certa atque immutabilia compendiosâ definitione proferre; suppliciter obsecrantes, ut à Deo coronato vestro Imperio favente, hæc eadem omnibus prædicari, atque apud omnes vim obtinere jubeatis, ut Deus, qui veritatem & justitiam diligit, omnia prospera vestræ Serenissimæ benignitatis temporibus donet, in quibus Apostolicæ prædicationis & pietatis veritas fulgeat, meliori ac prospero successu eorum fortissimæ tranquillitatis Imperium lętari de hostium subjectione concedens.

697 „ Suscipere itaque dignamini, piissimi Principes, à nostra humilitate directos Episcopos cum reliquis Ecclesiastici Ordinis Viris, atque religiosis Servis Dei cum solitæ tranquillitatis clementia, quatenùs ex ipsorum testimonio cũ gratiarum actione in propria remeantium, apud omnes Nationes laus Clementiæ vestræ crebrescat; sicut Magni illius Constantini, cujus post obitum laudabilis fama nihilominùs viget, cujus insigne non tantùm potestatis est, sed & pietatis, cum quo illud sacratissimum Concilium trecentorum & octo Antistitum in Nicęna Civitate in defensionem consubstantialis Trinitatis convènit. Et sicut Theodosii Magni, cujus inter alias ejus virtutes singularis pietas prædicatur; quo annitente, per Sancti Spiritus gratiam centum quinquaginta Patrum sententiâ, quam eis inspirabat, Spiritus Sanctus consubstantialis Patri & Filio prædicatus est. Et sicut egregii veritatis amatoris Marciani Principis, qui & primum Concilium Ephesinum, utpotè Catholicam & Apostolicam fidem prædicans, Sanctâ Chalcedonensi Synodo suscipi fecit, & errores, qui accreverant, de Dei Ecclesia repulit, sacrum illum tomum amplexus Apostolici Viri Papæ Leonis, quem Beatus Petrus Apostolus verbis ejus ediderat. Et sicut extremi quidèm, prestantissimi tamen omnium, magni illius Justiniani, cujus ut virtus, ita pietas omnia in meliorem ordinem restauravit; cujus instar fortissimæ vestræ Clementiæ Principatus, virtutis quidèm conatibus Rempublicam christianam tuetur & restaurat in melius, pietatisque studiis Catholicæ succurrit Ecclesiæ, ut in unitate veræ ac Apostolicæ confessionis perfectiùs copuletur, quam nunc usque nobiscum sancta Romana servat Ecclesia, quatenùs synceræ pietatis arcanum tubâ clariùs per totum Orbem prædicetur, & ubi hujus veræ confessionis synceritas pii vestri Imperii favoribus vim obtinet, laus simul ac meritum Serenissimi vestri Imperii prædicetur, ut cum pietatis laudibus, etiam Regni eorum, Deo annuente, dilatantur insignia; quosque verę pietatis invitat confessio, Imperialis fortitudo possideat.

698 „ Nam & nos, licèt indigni, Dei clementiam deprecamur, ut fine aliquo lapsu usque ad ipsius vitæ terminum immaculatam nos servare ac prædicare concedat, & per eam in suo conspectu gloriari. Quia & si sæculi sapientiam & inanem fallaciam (quemadmodùm Beatus Paulus Apostolus dicit) penitùs ignoramus, veræ tamen prædicationis normam simplici veritate docemus atque defendimus; quia non verborum pompas habere cupimus, ut contentionibus occupemur: nec enim, licèt in angustiis nobis degentibus, sed qui converti ad veritatem voluerint, rectæ nostræ fidei ordinem cum simplicitate cordis, verborumque lenitate proferimus. Salvare enim per Apostolicæ confessionis veritatem commissas nobis divinâ dignatione animas magis cupimus, quàm per verbosam loquacitatem in errorem audientes immittere.

699 „ Quicumque proinde Sacerdotum hæc, quæ in hac nostræ humilitatis confessione continentur, nobiscum synceriter prædicare desiderant, ut nostræ Apostolicæ fidei concordes, ut Consacerdotes, ut Comministros ejusdem fidei, & (ut simpli-

„ pliciter dicamus) ut spirituales fratres & „ Coepiscopos nostros suscipimus. Qui ve„ rò hæc confiteri noluerint, ut infestos ca„ tholicæ atque Apostolicæ confessioni, per„ petuæ condemnationis reos esse censemus, „ nec aliquandò tales in nostræ humilitatis „ collegio, nisi correctos suscipere, patimur. „ Nec transgredi nos quisquam eorum arbi„ tretur, quod à prædecessoribus nostris per„ cepimus.

700 „ Propterea gaudium magnum erit in „ Cœlo & in terra, si, vestrâ benignissimâ pie„ tate mediante, hæc corregnator vester om„ nipotens Deus ad effectum perduxerit, ut „ Cœlum jucundetur, exultet & terra, dùm „ pax multa sit diligentibus veritatem, & „ non est eis scandalum, & auferatur de do„ mo Dei abominatio scandali, quæ erat ad „ ruinam multorum inconstantium vel sim„ plicium, ut sit una fides, unum os & labium, „ una apud omnes Apostolicæ prædicationis „ confessio, dùm omnes unanimes loquen„ tur magnalia Dei, quam vestræ Serenissi„ mæ fœlicitatis temporibus misericors Deus „ concedere dignabitur, dùm dissipata, in „ ædificationem Ecclesiæ Dei construuntur; „ segregata, in compagine veritatis conve„ niunt; dissociata, in charitatem Apostoli„ cæ fidei copulantur; dispersa, in unitatem „ obtinente Apostolicâ veritate concurrunt, „ ut concorditer nobiscum omnes hoc bo„ num operantes, Dei Majestatem valeant „ fideliter obsecrare pro longævitate atque „ perfecta prosperitate vestræ fortitudinis „ Imperio divinitùs concedenda, ut eorum „ invictissimæ mansuetudinis laboribus con„ gregentur ex gentibus ad confitendum no„ mini sancto ejus, & gloriandum in laude „ veræ ejus confessionis, qui facit mirabilia „ magna solus, qui facit prodigia super ter„ ram, auferens bella usque ad fines terræ, „ qui dispersa congregat, & congregata con„ servat; qui tàm piissimos Principes super „ populum regnare præcipit; qui pervigili „ pietate & invictis laboribus, Deo coope„ rante, custodiunt. *Hactenus Synodica Agathonis*, cui universi Episcopi, qui Synodo Romanæ interfuerunt, se subscripserunt, ut apparet in Actis sextæ Synodi Act. IV.

701 Eodem simùl tempore, quo Synodica Legatio decreta est, & cum prærecensitis literis Constantinopolim directa, alteram Agatho adjunxit privatam & nomine suo Legationem ad eundem Imperatorem, selectis ad hoc munus Theodoro & Georgio Presbyteris, Joanne Diacono & Constantino Subdiacono: Datisque eis aliis literis Imperatori contradendis, simùl cum Synodi Legatis Constantinopolim direxit. Duas hasce Legationes in unam confundit Anastasius in vita Agathonis, ubi ait: *Direxit itaq; Abundantium Paternensem, Joannem Rhegitanum, & Joannem Portuensem Episcopos; Theodorum & Georgium Presbyteros; Joannem Diaconum & Constantinum Subdiaconum; Theodorum Presbyterum Ravennatem atque Religiosos Servos Dei Monachos*. His verò, quos suo nomine miserat, nempe Theodoro & Georgio Presbyteris atque Joanni Diacono, delegasse facultatem suo nomine præsidendi Concilio Generali, constat ex Actis ejusdem sextæ Synodi, in quibus præfati Viri nominantur, ut locum tenentes Agathonis Papæ, ut in singulis Actionibus videre perspicuum est. Literæ porrò, quas Agatho hisce suis Legatis ferendas Imperatori contradidit, recitatæ Act. IV. sextæ Synodi, ita se habent.

Dominis piissimis & Serenissimis victoribus ac triumphatoribus charissimis filiis, amatoribus Dei & Domini nostri Jesu Christi, Constantino majori Imperatori, Heraclio & Tiberio Augustis,

Agatho Episcopus Servus Servorum Dei.

702 „ Consideranti mihi humanæ vitæ „ diversos angores, & ante Deum, qui unus „ & verus est, cum vehementia fletuum in„ gementi, ut consolationem animę fluctuan„ ti divinæ miserationis impertiret instinctu, „ & de profundo mœroris & angustiæ poten„ tia suæ dexteræ sublevaret, magnam at„ que mirabilem cum indesinenti gratiarum „ actione, Serenissimi Domini filii, confi„ teor, consolationis oportunitatem exhi„ bere dignatus est, piissimum tranquillæ „ mansuetudinis vestræ propositum, quod ad „ stabilitatem divinitùs commissæ Reipubli„ cæ Christianæ ejus concessit dignatio, ut „ Imperialis virtus atque clementia de Deo, „ per quem Reges regnant, qui Rex Regum „ & Dominus Dominantium est, & curet & „ quærat ejus immaculatæ fidei veritatem, „ ut ab Apostolis atque Apostolicis est Pa„ tribus tradita, inquirere vigilanter, atque, „ ut vera traditio continet, instantissimè de„ sideret in omnibus Ecclesiis obtinere, & „ nè quemquam tàm pia lateret intentio au„ dientium, humanavè suspicio perterreret „ æstimantium potestate nos esse compulsos, „ & non plenâ serenitate ad satisfaciendum „ super Evangelicæ nostræ fidei prædicatio„ ne commonitos, divales apices ad Aposto„ licæ memoriæ Donum Pontificem nostræ „ pusillitatis prædecessorem, cunctis popu„ lis ac gentibus per nostrum ministerium „ patefecerunt ac satisfaciunt, quos gratia „ Sancti Spiritus Imperialis linguæ calamo „ de puro cordis thesauro dictavit, commo„ nentis, nòn opprimentis; satisfacientis, „ non perterrentis; non affligentis, sed ex„ hortantis, & ad ea, quæ Dei sunt, secun„ dùm Deum invitantis; quia & ipse Con„ ditor omnium ac Redemptor, cùm posset „ in suæ Divinitatis Majestate, in sæculum ve-

„ veniendo, mortales perterrere, humanitate magis inæstimabilis clementiæ humiliter ad nostra descendens, quos creavit, dignatus est & redimere; qui & spontaneam de nobis veræ de se fidei confessionem expectat: Et quod Beatus Petrus Apostolus Princeps commonet: *Pascite, qui in vobis est, gregem Christi, non coactè, sed spontaneè, secundùm Deum, exhortantes*.

703 „ His itaque, mansuetissimi rerum Domini, divalibus apicibus animatus, & ad spem consolationis de profundis angoribus alleviatus, orsus sum, meliori refectus confidentiâ paulatim, iis, quæ per mansuetissimæ fortitudinis vestræ sacram dudùm præcepta sunt, efficaciter promptam obsequentiam exhibere, ut personas, quales, secundùm temporis hujus defectum ac servilis Provinciæ qualitatem poterant inveniri, pro obedientiæ satisfactione inquirerem; & cum consilio confamulorum meorum Episcoporum tàm de propinqua hujus Apostolicæ Sedis Synodo, quàmque de familiari Clero amatores christiani Imperii, & sequenter de Religiosis Servis Dei, ut ad piissimæ tranquillitatis vestræ vestigia properarent, hortarer. Et nisi longus Provinciarum ambitus, in quibus humilitatis nostræ Concilium constitutum est, tanti temporis protelationem ingereret, olim hoc, quod vix tandèm nunc fieri potuit, studiosâ obedientiâ noster famulatus impleret.

704 „ Sed dùm de diversis Provinciis familiare nobiscum Concilium congregatur, & dùm personas, quasdam quidèm de hac servili vestri Serenissimi Principatus Romanâ Urbe, vel de proximo dirigere procuramus; quasdam de longè positis Provinciis, in quibus verbum christianæ fidei ab Apostolicis exiguitatis meæ prædecessoribus Missi prædicabant, remeare præstolamur, non parvus temporum cursus elapsus est; ut corporales ægritudines mei famulatus silentio transeam, in quibus nec vivere licet, nec libet assiduis ægrimoniis laborantem.

705 „ Ideòque, christianissimi Domini & filii, secundùm piissimam jussionem à Deo protegendæ mansuetudinis vestræ, pro obedientia, quam debuimus, non pro confidentia eorum scientiæ superabundantis, quos dirigimus, præsentes consamulos nostros Abundantium, Joannem, & Joannem Reverendissimos fratres nostros Episcopos; Theodorum & Georgium dilectissimos filios nostros Presbyteros, cum dilectissimo filio nostro Joanne Diacono & Constantino Subdiacono sanctæ hujus spiritalis Matris Apostolicæ Sedis, necnon & Theodorum Presbyterum Legatum sanctæ Ravennatis Ecclesiæ, & Religiosos Servos Dei Monachos, cum supplici cordis devotione curavimus demandare; Nam apud homines in medio gentium positos, & de labore corporis quotidianum victum cum summa hæsitatione conquirentes, quomodò ad plenum poterit inveniri scripturarum scientia, nisi quòd quæ regulariter à sanctis atque Apostolicis Prædecessoribus & venerabilibus quinque Conciliis definita sunt, cum simplicitate cordis & sine ambiguitate à Patribus traditæ fidei conservamus, unum ac præcipuum bonum habere semper optantes atque studentes, ut nihil de eis, quæ regulariter definita sunt, minuatur, nihil mutetur, vel augeatur, sed eadem & verbis & sensibus illibata custodiantur?

706 „ Quibus portitoribus & testimonia aliquorum Sanctorum Patrum, quos hæc Apostolica Christi Ecclesia suscipit, cum eorum libris tradidimus, ut facultatem suggerendi a benignissimo vestrę Christianitatis Imperio consecuti, ex his dumtaxat satisfacere studeant, dùm Imperialis mansuetudo præceperit, quid hæc spiritalis mater eorum ac à Deo propagati Imperii Apostolica Christi Ecclesia credat & prædicet, non per eloquentiam sæcularem, quæ nec suppetit idiotis hominibus, sed per synceritatem Apostolicæ fidei, in qua & ab incunabulis edocti usque in finem propagatori vestri Christiani Imperii Cœli Domino, omnes nobiscum deprecamur servire atque obedire: Licentiam proinde eis sivè auctoritatem dedimus apud tranquillissimum vestrum Imperium, dùm jusserit ejus clementia simpliciter satisfaciendi, in quantum eis dumtaxat injunctum est, ut nihil profectò præsumant augere, minuere vel mutare, sed traditionem hujus Apostolicæ Sedis, ut à prædecessoribus Apostolicis Pontificibus instituta est, synceriter enarrare. Pro quibus flexo mentis poplite, suppliciter vestram ad mansuetudinem semper intentam clementiam deprecamur, ut juxta benignissimam atque Augustissimam Imperialis sacræ promissionem, acceptione eos dignos efficiat Christo imitabilis vestra tranquillitas, atq; placabiles auditus eorum humillimis suggestionibus accomodare dignetur.

707 „ Sic aures Dei omnipotentis suis precibus ad exaudiendum inveniat vestra mansuetissima pietas reseratas, illæsosque tàm in rectitudine nostræ Apostolicæ fidei, quàmque corporum sospitate in propriis restituere jubeat: Sic restituat superna Majestas per fortissimos atque invictissimos labores vestræ à Deo corroboratæ clementiæ sub benigni vestri Principatus regimine totam Christianam Rempublicam & fortissimis vestris Sceptris adversas subigat Nationes, ut ex hoc omni animæ at-

que

„ que omnibus gentibus satisfiat; quia quod „ per Augustissimos apices de immunitate „ atque illæsione euntium, Deo sibi aspirante, polliceri dignata est, adimplevit in omnibus. Non enim nobis eorum scientia „ confidentiam dedit, ut ad pia vestra vestigia eos auderemus dirigere; sed hoc Imperialis vestra benignitas, clementer jubens, „ hortata est, & nostra pusillitas, quod justum est, obsequenter implevit. Ut autem „ vestræ divinitùs instructæ pietati quid Apostolicæ nostræ fidei vigor contineat, breviter intimemus, quam percepimus per Apostolicam, Apostolicorumque Pontificum „ traditionem & sanctarum quinque Generalium Synodorum, per quas fundamenta catholicæ Ecclesiæ Christi firmata atque stabilita sunt.

708 Deinde subjungit fidei catholicæ expositionem, & diffusè probat duas naturales voluntates, duasque in Christo operationes, allegans diversa Sanctorum Patrum testimonia, Ambrosii videlicet, Augustini, Gregorii Theologi, Gregorii Nysseni, Joannis Episcopi Constantinopolitani, Cyrilli Alexandrini, Leonis Papæ, & aliorum, quæ easdem duas naturales voluntates, & duas in Christo operationes ostendunt; necnon & diversis Sacræ Scripturæ utitur auctoritatibus, quæ etiam juxta Sanctorum Patrum intellectum, idem catholicum dogma confirmant. Addit insuper & rationes quasdam idem roborantes. Denique Dicta Theodosii hæretici Alexandrini, Theodori Pharanitani, Cyri Alexandrini, Sergii, Pauli, aliorumque Monothelitarum recenset, ut ex eis error veritati catholicæ adversarius appareat, & contradictoria docuisse palàm faciat, & persuasum reddat Principem de veritate orthodoxæ fidei, in Synodo ejus jussione indictâ, confirmandâ.

709 Itaque cum prælibatis Agathonis literis iter aggressi Apostolicæ Sedis Legati, Constantinopolim profecti sunt, ubi venientes, quomodò ab Imperatore suscepti fuerint, quidvè eis dixerit, recenset Anastasius in vita Agathonis, inquiens: „ Qui suprascripti „ Missi Sedis Apostolicæ, qui directi fuerant „ in Regiam Urbem, ingredientes die decimâ mensis Novembris, nonâ Indictione, „ Domino solatiante, atque Principe Apostolorum comitante, in oraculo Beati Petri Apostoli intra Palatinm, porrigentes ei „ scripta Pontificis. Quæ dùm suscepisset, „ commonuit eos, atque adhortatus est, ut „ non per schisma aut furorem, sed pacificâ „ dispositione, remittentes philosophicas assertiones, puram sanctarum Scripturarum, „ Patrumque, & probatam fidem per Synodalia Decreta satisfacerent. *Hæc Anastasius.* Quem tamen errare in adnotatione temporis eorum ingressus observant eruditi, tùm quia in Actis Synodalibus constat ipsis præsentibus Legatis die VII. Novembris celebratam Sessionem primam; tùm quia post eorum adventum IV. Idus Septembris constat, Imperatorem Sacram dedisse Georgio Patriarchæ pro inchoanda Synodo. Proinde rectè concludunt, præfatos Legatos Constantinopolim pervenisse vel circa Augusti finem, vel sub initium mensis Septembris. Sacra porrò Imperatoris data ad Georgium Patriarcham hæc fuit.

In nomine Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi, Imperator pius, pacificus Flavius Constantinus, fidelis in Jesu Christo Deo, Georgio Sanctissimo ac Beatiss. Archiepiscopo Constantinopoleos & universali Patriarchæ.

Datu IV. Idus Septembris Constantinopoli, imperante Domino piissimo perpetuo Augusto Constantino Imperatore Anno XXVIII., & post Consulatum ejus Anno XII.

710 „ Quamquàm sollicitudinibus tàm „ militaribus, quàmque civilibus indesinenter nostra Serenitas coarctetur, attamen „ omnes Christo amabiles nostræ Reipublicæ „ causas in secundo ob christianam nostram „ fidem ponentes, quam in bellis propugnatricem tàm nostri, quàmque Christo dilectorum nostrorum Exercituum habemus, „ necessarium judicavimus præsenti nostrâ „ piâ Sacrâ ad vestram paternam Beatitudinem uti, per quam adhortantes eam, sancimus congregare vestram paternam Beatitudinem omnes, qui ad ejus Sanctissimam „ Sedem pertinent, Sanctissimos Metropolitas & Episcopos in hanc à Deo conservandam nostram Regiam Urbem, quatenùs, „ cooperante omnipotente & misericorde „ Deo nostro, diligentissima inquisitio dogmatis fiat, quod olim ante multum tempus „ exortum est, de voluntate & operatione in „ dispensatione Incarnationis unius de Sancta Trinitate Domini nostri Jesu Christi „ veri Dei nostri, quod & dissidium non minimum per quasdam personas Sanctæ Dei „ Ecclesiæ intulit; innotescere quoque super „ hoc & Macario venerabili Archiepiscopo „ Antiochenæ magnæ Civitatis, quatenùs „ & ipse de propria Synodo Deo amabiles „ Metropolitanos & Episcopos præparatos „ faciat pro hoc ipso hùc congregari.

711 „ Jam enim super hoc adhortati sumus per nostros pios apices, adhùc inter „ vivos existentem Donum Sanctissimum „ Apostolicæ Sedis antiquæ Romæ Præsulem; & illo de hoc sæculo migrante, Agathò Sanctus nuper ordinatus Papa in Apostolica Sede prædictæ antiquæ Romæ, hujus-

„ jusmodi nostros pios suscipiens apices, destinavit in præsenti propriam ejus indutos personam, Theodorum & Georgium Deo amabiles Presbyteros, & Joannem Deo amabilem Diaconum: Ex persona verò totius ejus Concilii, Joannem & Abundantium, & Joannem venerabiles Episcopos cum cæteris Clericis & Monachis, qui debeant inveniri in prædicti Capituli quæstionem; qui & nunc ad nostra convenerunt vestigia, porrigentes nobis etiam duas Suggestiones, unam quidèm ejusdem Sanctissimi Agathonis Papæ, aliam verò Concilii ejus.

712 „ Sciens igitur vestra paterna Beatitudo, quia primum & præcipuum (ut prædiximus) hoc orthodoxæ existit Capitulum, festinet prædictos venerabiles Metropolitanos & Episcopos celeriter advenire in hanc à Deo conservandam nostram Regiam Urbem, quatenùs prædictum tractetur Capitulum, & magnorum donorum datore atque coronatore nostro Deo cooperante, cauta atque orthodoxa definitio hujusmodi dogmati imponatur. *Subscriptio.* Divinitas te servet per multos annos, Sanctissime ac Beatissime Pater. *Hactenus Sacra Constantini.*

713 Ex ea namque palàm fit, primùm, Legatos Apostolicæ Sedis appulisse Constantinopolim ante IV. Idus Septembris; alterum verò, ut supra antefati sumus, Agathonem duplicem ad Constantinum fecisse Legationem, primam suo nomine directis cum literis Theodoro & Georgio Presbyteris, atque Joanne Diacono, cum potestate præsidendi Synodo loco sui; Alteram verò nomine Romanæ Synodi per Abundantium, Joannem, & alterum Joannem Episcopos explendam, ut & ipsi unà cum Monachis & aliis Clericis Romanis Synodo interessent, sententiamque suam cum aliis in Synodo congregatis, & ipsi dicerent, prout in Romana Synodo pronunciata fuit, & in literis nomine ejusdem Synodi per eosdem ad Imperatorem allatis, exposita erat.

714 Infra duos menses ab hoc tempore convenientibus pluribus Episcopis, visum est Imperatori inchoandam esse Synodum, congregatisque omnibus, qui tunc Constantinopoli præsentes aderant Episcopis, Presbyteris & Monachis in Secretario Palatii Imperialis, cognominato Trullo, unà cum Apostolicæ Sedis Legatis, Georgio Patriarcha Constantinopolitano, Macario Antiocheno & Legatis Ecclesiarum Alexandrinæ & Hierosolymitanæ, præsente Imperatore atque nonnullis Magnatibus, celebrata est Actio prima die VII. mensis Novembris, Indictione IX., Domini Anno DCLXXX., Imperii Constantini, à tempore, quo conregnavit cum patre Anno XXVII. ab obitu patris, & post ejus Consulatum Anno XIII., Pontificatus Agathonis Anno III. In ea namque Apostolicæ Sedis Legati causam indicti Concilii proponentes, novam hæresim de una in Christo voluntate & operatione à Sergio, Pyrrho, Paulo & Petro Ecclesiæ Constantinopolitanæ Episcopis in Ecclesiam Dei invectam esse fassi sunt; Contradicente Macario Episcopo Antiocheno, & asserente præfatos Episcopos Patrum & Synodorum fidem in eo secutos esse, sententiam jussus est probare; & allatis quinque Conciliorum Codicibus ex Patriarchio, relectus est ex Synodo Ephesina locus Cyrilli Alexandrini dicentis: *Est enim ejus omnipotens voluntas*; ex eo conatus est probare unam in Christo voluntatem. At Legati falsam illationem esse ostenderunt, probaruntque de divina tantùm voluntate tribus Divinis Personis communi, eo in loco locutum esse Cyrillum. Et relectis inde Actis Synodi Ephesinæ, jubente Principe, absoluta est Actio, sive prima Sessio.

715 Die porrò X. Novembris iterùm convenientes, celebrata est Actio secunda, in quâ recitata sunt Acta Synodi Chalcedonensis, nihil objiciente Macario; Sed dùm legeretur Epistola Sancti Leonis Papæ ad Flavianum, Apostolicæ Sedis Legati, acceptâ licentiâ dicendi, ex ea demonstrarunt, Sanctum Leonem duas in Christo voluntates, duasque operationes in Christo asseruisse, non unam, ut hæretici mentiebantur. Quare Macarius ad testimonium Dionysii Areopagitæ, dicentis, in Christo adesse Deivirilem voluntatem, nec duas, nec unam signatè determinantis, confugit: Sed Imperator nè extraneis interlocutionibus à proposito themate discederetur, jussit quod reliquum erat Chalcedonensis Concilii legendo absolvi, reservatâ lectione quintæ Synodi ad sequentem Sessionem.

716 Convenientibus postea in eodem loco die XIII. ejusdem mensis Novembris allata sunt Acta Concilii Constantinopolitani secundi, idest, quintæ Synodi, ut recitarentur; & lectâ ab initio quâdam Epistolâ sub nomine Vigilii Papæ directâ ad Mennam Patriarcham, ubi una in Christo voluntas asserebatur, Apostolicæ Sedis Legati palàm contradixerunt, negantes ejusmodi Epistolam esse Vigilii, sed confictam à Monothelitis sub nomine Vigilii, atque Actis quintæ Synodi dolosè insertam: Factâque super hujusmodi re diligenti inquisitione, deprehensum fuit, tres priores quaterniones, quibus præfata Epistola continebatur, Actis Synodalibus superadditos fuisse; cujus rei causâ jussum est ab Imperatore prætermitti ejusmodi Epistolæ lecturam, & reliqua ejusdem quintæ Synodi Acta recitari. Cùmque deventum esset ad anathematismum pronunciatum Actione VII. adversùs Theodorum Mopsuestenum, ibique legeretur, anathemati subjectum fuisse, eò quòd non confiteretur

in

in Chriſto unam perſonam, repertum eſt, Monothelitarum ſtudio additum eſſe, *eò quòd in Chriſto unam negabat perſonam & unam operationem*: Id audientes Apoſtolicæ Sedis Legati, Vigilium à calumnia defenderunt, & objectos ſub nomine Vigilii libellos, ſuppoſititios eſſe convicerunt, hac ratione, quòd Vigilius de fide orthodoxa non aliter quàm Sacroſancta v. Synodus œcumenica ſentire potuerit, cum alioquin, ſi aliter ſenſiſſet, ab ea Sancta Synodo minimè receptus fuiſſet. Et poſt hæc omnium Patrum judicio & cognitorum Judicum dictum fuit, nihil in Synodis inventum eſſe, quod Monothelitis faveret: proinde juſſum eſt Macario, ut, ſicut Actione prima promiſerat, Patrum teſtimonia pro una in Chriſto voluntate & operatione in medium afferret: ſed petente Georgio Conſtantinopolitano, ut literæ Agathonis Papæ legerentur, conceſſum eſt, dilatâ tamen lecturâ propter prolixitatem ad ſequentem ſeſſionem.

717 Convenerunt ergo pro IV. Actione die XV. ejuſdem menſis, & quemadmodùm decretum fuerat in antecedenti Actione, ambæ Agathonis epiſtolæ recitatæ ſunt integræ ab initio, uſque ad Calcem: Et licèt in una legeretur, quòd nemo ſuorum anteceſſorum à recta & orthodoxa fide aberraverit, nec Monothelitæ, nec cæteri Patres, quidquam in Honorium, alioſve Romanos Pontifices objecerunt: ſed conclamantibus Patribus Epiſtolam Agathonis, velut oraculum Spiritus Sancti ſuſcipiendam atque colendam eſſe, dimiſſa eſt Actio.

718 Dilata eſt Actio V. ad diem VII. Decembris, in qua Macarius duos exhibuit Codices, quibus, ut aſſerebat, de unica in Chriſto voluntate, & operatione teſtimonia continebantur, quibus perlectis decretum fuit, cætera alia teſtimonia, ſi quæ haberet, alia ſequenti Actione produceret.

719 Elapſis diebus quinque die XII. Decembris in Actione VI. Macarius reliqua Patrum teſtimonia ad ſuam confirmandam ſententiam, uno Codicillo exhibuit: quibus perlectis, Apoſtolicæ Sedis Legati dixerunt, ejuſmodi Patrum teſtimonia detruncata eſſe & mutilata, proinde ad impoſturam detegendam, authenticos Codices fore in medium producendos. Quo audito, Imperator juſſit, utriuſque partis productas probationes ſigillo conſignari, atque diligenter cuſtodiri, & de allegatis utriuſque teſtimoniis, proximo Conventu ſedulò & fideliter inquiri.

720 Poſt duorum menſium interpollationem, die XIII. menſis Februarii novi anni, Domini ſcilicèt DCLXXXI. iterùm Patres, eodem loco congregati VII. habuerunt Actionem, atque in ea Apoſtolicæ Sedis Legati Codicem teſtimoniorum Sanctorum Patrum, quibus duæ voluntates & duæ operationes in Chriſto aſſerebantur, obtulerunt, quibus perlectis, & ſimùl recitatâ ſerie eorum, qui orthodoxam hujus Articuli fidem impugnabant, petente Georgio Epiſcopo Conſtantinopolitano, juſſum eſt, ut loca citata cum Codicibus Patriarchii conferrentur, & an latina exemplaria cum Græcis conſona eſſent, exploraretur: & ne fraus committi poſſet, oblatum teſtimoniorum Codicem conſignarunt.

721 De hac ſeſſione Anaſtaſius Bibliothecarius ſcribit in Vita Agathonis: „ Die XIII. „ menſis Februarii, auxiliante Beato Petro „ Apoſtolo, ut veritatis lumen appareret, „ intromiſſa ſunt coràm Synodo Venerabi- „ lium Patrum dicta Joannis Conſtantinopo- „ litani, Cyrilli, Athanaſii, Baſilii, Grego- „ rii, Dionyſii, Hilarii, Ambroſii, Augu- „ ſtini & Leonis, duas naturales voluntates „ & operationes in Chriſto dicentium ad ſa- „ tisfactionem Principis, vel Synodi. *Poſteà* „ *ſubjungit*: Sequenti die in eodem Secreta- „ rio, reſidente Synodo unà cum Principe, „ Synodica Sanctiſſimi Agathonis Papæ re- „ lecta eſt, & ad ſingula comprohata Patrum „ dictis inſertis, in qua Synodica Epiſcopi „ occidentalis partis ſubſcripſerunt, numero „ centum viginti. *Hæc Anaſtaſius*, qui etiàm recenſet in eadem actione, licèt interrogatum, Macarium, neque unam, neque duas voluntates in Chriſto aſſerere voluiſſe: convictum tamen; ex quodam hæretico tomo, in quo una voluntas aſſerebatur, ab eo propria manu ſubſcripto, & manu quoque Theodori ex-Patriarchæ firmato. Subjungit poſtea de interrogatione facta à Principe, Georgio Patriarchæ, an reciperet fidem, quam docet Sedes Apoſtolica, juxta Scripturam Agathonis, & Sanctorum Patrum: Georgium verò reſpondiſſe, petitâ licentiâ, ſe in ſcriptis ſatiſfacturum, ac deinde die 17. ejuſdem menſis, iterùm convenientibus Patribus in eodem Secretario, Catholicam fidei profeſſionem ſcripto coram Patribus emiſiſſe: „ Et in his rece- „ dentes, *ait*, die XVII. menſis Februarii, „ die Dominico intra Oraculum Sancti Petri, „ intra Palatium adſtantes Auguſtus ſimul- „ que Patriarcha, Legatos Sedis Apoſtolicæ „ Syncello ſuſceperunt, relegentes ſuggeſtio- „ nem, aliam pro eorum commendatione à „ Sanctiſſimo Papa directam: Qui Georgius „ Sanctiſſimus Patriarcha profeſſus eſt eo die „ in ſcriptis duas naturas, duaſque volunta- „ tes & operationes in Domino Noſtro Jeſu „ Chriſto ſe credere, & prædicare, ſicut Se- „ des Apoſtolica credit: anathematizans eos, „ qui unam naturam, voluntatem, & opera- „ tionem in Domino Noſtro Jeſu Chriſto di- „ cunt: *Hactenus Anaſtaſius*. Cumque hæc in Actis ſextæ Synodi deſiderentur à Theodoro Epiſcopo Conſtantinopolitano, prælibata Acta eſſe mutilata autumant eruditi, ne ſcilicèt eis ipſemet Theodorus comprobaretur hæreticus.

722 At proſequendo ſeriem Actionum,

prout exhibent Acta, quæ nunc extant: Die VII. mensis Martii celebrata est Actio VIII. qua Georgius, aliique plures, qui testimoniorum collationi cum authenticis exemplaribus factæ interfuerant, retulerunt, se loca Patrum in Codice Legatorum Sedis Apostolicæ pro duabus voluntatibus & operationibus Christi allegata fideliter cognovisse, eaque authenticis Patrum voluminibus planè consona reperisse, profitentes insuper hac occasione, cum Sanctis Patribus de Christi voluntatibus & operationibus sentire ac credere, desertâque Monothelitarum perfidiâ, fidem Orthodoxam profiteri: quasque Agatho Papa suggestiones direxerat, tanquam à Spiritu Sancto dictatas per os Sancti & Beatissimi Principis Apostolorum Petri, & digito ter Beatissimi Papæ Agathonis scriptas suscipere, & amplecti.

723 Post hæc Theodorus Melitenus Episcopus obtulit acceptum, ut ille dicebat, à Stephano Abbate Macarii discipulo libellum; quo continebatur, nihil in fide decernendum, præter ea, quæ in Sanctissimis Conciliis decreta essent, & quòd sufficeret in duabus naturis unam operationem confiteri, ideoque de duabus voluntatibus in Christo tacendum esse videri. Cùm post factam suffragiorum collationem, ille ab Imperatore interrogatus, unde libellum accepisset? itcrùmque Stephanum Abbatem discipulum Macarii nominasset, atque adeò ipsum reliquosque Macarii discipulos de Monothelitarum hæresi suggillasset, exurgentes Macarii Discipuli contestati sunt, Theodorum Melitenum Episcopum esse mentitum, seque paratos esse fidem Catholicam profiteri: Quod ut facerent, sequente Actione nona, per Decretum Synodi illis mandatum fuit. Quibus peractis suggessit Georgius Patriarcha Constantinopolitanus, sibi necessarium, atque utilissimum videri, ut nomen Vitaliani Papæ Sacris Diptychis, è quibus illud Theodorus Constantinopolitanus & Macarius Antiochenus invito Imperatore expunxerant, iterùm restitueretur: ideo maximè, quòd ea de causa plures se ab Ecclesia Catholica separassent, de quibus hac de causa convertendis spes maxima foret. Acquiescente Principe, immensâ lætitiâ repleta Sancta Synodus exclamavit: „ Constantino Magno Imperatori multos annos, Conservatori orthodoxæ fidei multos annos, Pacifico Imperatori multos annos, novo Magno Constantino Imperatori multos annos, novo Theodosio Imperatori multos annos, novo Imperatori Marciano multos annos, novo Justiniano Imperatori multos annos. Nos famuli Imperatoris, Agathoni Orthodoxo Papæ Romano multos annos, Georgio Orthodoxo Patriarchę multos annos, Sacro Senatui multos annos, Orthodoxo Senatui multos annos.

724 Absolutis hujusmodi acclamationibus, instante eadem Sancta Synodo, rogati sunt Macarius & Syriæ Episcopi, ut suam fidem edicerent, & an suggestionibus Agathonis Papæ consentirent, recusante Macario, rectam fidem, & Agathonis literas se suscipere professi sunt Syriæ Episcopi, nimirum Macrobius Episcopus Seleuciæ Isauriæ, Eulalius Episcopus Zenonopoleos, Constantinus Episcopus Dalisandi, & Theodorus Episcopus Olbæ. Deinde allati sunt Codices, quos porrexerat Macarius, & facta recognitione, jussus est Macarius, ut diceret quid sentiret de dispensatione Domini Nostri Jesu Christi unius Sanctæ Trinitatis Dei Verbi: & quoniam inter respondendum Macarius dixit, à se nuper editam fuisse fidei confessionem, sivè expositionem, jussit Imperator coram universa Synodo eam recitari, & à Diogene Imperiali Secretario relecta est, quæ ita se habet.

Expositio, sive confessio fidei Macarii hæresiarchæ.

725 „ Pacis Dei, quæ exuperat omnem sensum, summa est pietas, per quam uno ore, unoque corde Deo viventi, & vero, Trinitati servientes teneamus confessionem, pace Dei constricti. Hac non ab homine, neque per hominem, sed Divinâ gratiâ, ò fidelissime Imperator, instructus, cætera omnia inferiora ponens, ut condecebat Divinum Sacrumque Fastigium, Divinum Zelum, qui tibi inditus est, exacuisti: & Ecclesiæ oculos suscitans, Pontifices inquam, invitas unumquemque, ut quòd in eo est orthodoxiæ proferat lumen, quatenus fulgeat ampliùs in Mundo. Annuat quoque tibi Deus, temporibus pii tui Imperii, Christianissimæ prædicationis indeficiens lumen, & hæreticorum novæ Caligines extinguantur. Obedio itaque præparatus Deo placito vestro consilio. Quis ego sum Domine à Deo decrete, vilis & abjectus, nec apparens, & in pavimento rejacens? Dicam quoque, immeritus terribili servire atque assistere tribunali. Verùm à vobis dignus habitus, hanc professionem facio fidei, quam Patres nostri, qui in Nicæa, & dehinc fuerunt, promulgaverunt; cum qua genitus, & coeducatus sum, cum hac & abscedam.

726 „ Credo igitur in unum Deum, Patrem Omnipotentem, omnium visibilium & invisibilium factorem, & in unum Dominum Nostrum Jesum Christum, Filium ejus unigenitum, qui ex eo natus est ante omnia sæcula, Deum verum ex Deo vero, perfectum Filium, perfectum Patris Verbum efficax, sapientiam subsistentem, & virtutem totius creaturæ factricem. Et in Spiritum Sanctum ex patre procedentem, & per Filium manifestatum, videlicèt hominibus, vitam viventium causam, immortalem, sanctitatem totius sanctificationis lar-

„ largitorem. Trinitatem perfectam gloria, „ & æternitate & Imperio, & consilio non „ divisam, & unam deitatem, & dominatio- „ nem. Nihil enim servile in Trinitate, vel „ subjectum, & introductitium, tanquam „ priùs quidem non extitisset, post verò in- „ tromissum. Neque enim defuit Filius Pa- „ tri, neque Filio Spiritus, sed inconver- „ tibilis semper, & consubstantialis Sancta „ Trinitas Deus noster.

527 „ Deum verò cùm dico, uno lumi- „ ne illustror, & tribus: tribus quidem, se- „ cundùm proprietates sivè subsistentias, & „ personas: uno verò secundùm essentiæ ra- „ tionem, idest, deitatis. Dividitur quippe „ indivisibiliter, ut ita dicam, & conjungi- „ tur divisibiliter, unum nempè in tribus ip- „ sa deitas, & ipsa tria unum, in quibus dei- „ tas, sivè (ut expressiùs dicatur) quæ est „ deitas: & neque ipsam unitatem confusio- „ nem opinamur, neque ipsam divisionem, „ alienationem. Absit enim à nobis ex æquo „ & Sabellii confusio, & Arii divisio, quæ „ & è regione mala sunt, & similia quidem „ impietate. Quid enim est opus, aut Deum „ confundere malè, aut concidere in inæqua- „ lia? Nobis verò unus Deus Pater, ex quo „ omnia; & unus Dominus Jesus Christus, per „ quem omnia, & unus Spiritus Sanctus, in „ quo omnia: unus hæc tria Deus, & hæc tria „ unum, sicut diximus.

728 „ Confitemur autem unum Sanctæ „ Trinitatis Dominum Nostrum Jesum Chri- „ stum Filium Dei unigenitum propter nos „ in ultimis diebus descendisse de Cœlis, & „ incarnatum esse de Spiritu Sancto, & San- „ cta Immaculataque Domina nostra Dei „ Genitrice semperque Virgine Maria, & hu- „ manatum esse, hoc est, veram carnem ac- „ cepisse de ea, animatam anima rationali „ atque intellectuali: & hanc, nullo modo „ ante hoc subsistentem, mirabiliter in se ip- „ so formasse, & hanc propriam, per unio- „ nem dispensativè fecisse non ex semine hu- „ mano, vel operatione viri extitisse, neque „ ex voluntate carnis, sed operatione, & vo- „ luntate virtutis Altissimi Dei. Ait enim „ Angelus ad Gloriosam & verè Dei Genitri- „ cem: *Spiritus Sanctus superveniet in te, & „ virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque, „ quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Fi- „ lius Dei*.

729 „ Ex hoc quippe solùm, Dei Geni- „ tricem propriè, atque secundùm veritatem „ Dei Verbi Virginem Matrem glorificamus, „ quoniam qui præerat Deus super natu- „ ram, ex se peperit incarnatum: & ita fa- „ ctus est secundùm nos humanatus Deus „ Verbum, ut non, quod erat, amitteret: „ sed & si factus est in assumptione carnis & „ sanguinis, ita quoq; mansit quod erat Deus „ naturâ scilicèt & veritate. Nec tamen car- „ nem dicimus in Divinitatis transisse natu- „ ram, neque iterùm in naturam carnis inef- „ fabilem Dei Verbi derivatam esse naturam, „ sicut Apollinarius, Eutyches, & Severus „ impudenter asseverunt. Nusquam enim pro- „ pter unitionem differentia naturarum eva- „ nescit. Salvatur autem magis proprietas „ utriusque naturæ in una persona, unaque „ subsistentia. Unitum quippe esse carni se- „ cundùm subsistentiam confitentes Verbum, „ unum illum adoramus, Filium unigenitum „ Deum verum Dominum omnium nostrùm „ Jesum Christum, in duabus naturis incon- „ fusè, & indivisè cognoscendum, non per „ partes ponentes, ac segregantes hominem, „ & Deum, neque illum quidem operatum „ fuisse miracula, hunc verò passum fuisse „ quæ humana sunt, sicut dividentes Theo- „ dorus & Nestorius dicunt, sed unum eun- „ demque confitemur Deum & hominem per- „ fectum, consubstantialem Patri secundùm „ Deitatem, & consubstantialem nobis eun- „ dem secundùm humanitatem, ejusdem duas „ nativitates prædicantes, tamque ante sæ- „ cula ex Patre secundùm Deitatem, quàm- „ que in ultimis diebus ex Maria Virgine Dei „ Genitrice secundùm humanitatem, ejus- „ dem miracula & passiones, & omnem simul „ Deo decibilem, atque homini condecen- „ tem operationem ex eodem uno Christo „ Deo nostro nova ratione processisse credimus.

730 „ Neque enim quæ divina sunt, se- „ cundùm Deum; neque rursùs quæ sunt ho- „ minis secundùm hominem: sed humanatus „ Deus Verbum novam quandam Deiviri- „ lem operationem, & hanc totam vivifica- „ tricem demonstrat: tametsi novum videtur, „ & perturbat aliquorum auditus suspican- „ tium in peremptionem hanc nos proferre „ earum, quæ in Christo Deo nostro sunt in- „ confusè, & secundùm subsistentiam aduna- „ tarum duarum naturarum, quod non est „ unquam, nec fiet. Unum igitur eundem- „ que operatum fuisse dicimus, idest, mirè „ operatum esse salutem nostram, eundem- „ que passum propria carne, & omnes verè „ sustinuisse salutares passiones, idem est di- „ cere & miracula, ut sit quidem carnis pa- „ ti, non separatæ videlicèt à Divinitate, „ quamvis non divinitatis fuit pati, ipsius „ autem Dei operatio, quamvis per huma- „ nitatem ejus, hoc est, totam nostram con- „ spersionem hanc adimpleverit una & singu- „ lari voluntate Divina, utpote non existen- „ te in eo & alia voluntate, sivè obsistente & „ adversante Divinæ ejus, & potenti illi vo- „ luntati. Impossibile enim est, in uno eo- „ demque Christo Deo nostro duas simùl, & „ adinvicem contrarias seu similes existere „ voluntates.

731 „ Salutaris verò à Deo instructorum „ Patrum doctrina manifestè instruit, quia „ nunquam intellectualiter animata Domini „ caro, divisè atque ex proprio appetitu con-

tra

„ tra nutum uniti sibi subsistentialiter Dei
„ Verbi naturalem sui fecisset motionem: sed
„ quando, & quantam, & qualem idem Deus
„ Verbum volebat, & ut clariùs dicatur,
„ quemadmodùm corpus regitur, & orna-
„ rur, atque ordinatur ab intellectuali & ra-
„ tionali anima nostra, ita & in Domino
„ Christo tota humana ejus conspersio ab ejus-
„ dem Verbi Divinitate semper & in omni-
„ bus mota Deo mobilis erat secundùm Nys-
„ senum Gregorium, dicentem adversùs Eu-
„ nomium ita: secundùm quod Deus est Fi-
„ lius impassibilis est per omnia & immorta-
„ lis. Si autem passio de eodem in Evangelio
„ dicatur, per humanitatem, quæ profectò
„ per omnia passionis est capax, hoc opera-
„ tus est. Operatur enim verè Divinitas per
„ corpus quod circa eam est, omnium salutem,
„ ut corporis quidem sint passiones, Dei ve-
„ rò operatio, per quam & salvati sumus, &
„ hujusmodi saluti nullam introducimus di-
„ visionem. Semel enim moriens & multo-
„ rum abluens peccata redemptionem & salu-
„ tem ex se ipso nobis, qui in peccatis sumus
„ acquirens, resurrexit, & consuscitavit &
„ vivificavit nos, pacem perpetuam donans:
„ ascendensque in Cœlos, sedet ad dexteram
„ Patris ejus, & iterùm veniet cum gloria
„ judicaturus vivos, & mortuos, cujus re-
„ gni non erit finis. Speramus enim resusci-
„ tari omnes, & Divino assistere Tribunali,
„ ut percipiat unusquisque justam ab eo re-
„ tributionem, finem non habituram.

732 „ Necessariè verò & illud adjicimus;
„ afferentes quippe mortem, quoad carnem
„ Unigeniti Filii Dei, idest, Jesu Christi, &
„ ex mortuis ascensum, & in Cœlos assum-
„ ptionem confitentes, citrà sanguinem cul-
„ tum in Ecclesia celebramus. Ita quippe ac-
„ cedimus ad benedictiones arcanas, & san-
„ ctificamur participes effecti tam sanctæ car-
„ nis, quàmque pretiosi sanguinis Christi,
„ omnium nostrùm Salvatoris: & non ut
„ communem carnem suscipiamus, absit: ne-
„ que iterùm ut viri sanctificati, & copulati
„ Verbo per unitatem dignitatis, sivè ut Di-
„ vinam inhabitationem habentis, sed sicut
„ verè vivificatricem, & propriam ejusdem
„ Verbi: vita enim cum sit naturaliter ut Deus,
„ quia factus est unum ad carnem suam, vivi-
„ ficam eam demonstravit. Unde cùm dicit
„ ad nos: *Amen Amen dico vobis, nisi man-*
„ *ducaveritis carnem filii hominis, & biberi-*
„ *tis ejus sanguinem*, non sicut hominis unius
„ ex nobis, & ipsam existimamus esse: quomo-
„ do enim hominis caro vivificare poterit se-
„ cundùm propriam sui naturam? Sed ut verè
„ propriam Filii Dei, qui pro nobis etiam Fi-
„ lius hominis factus est. Cæterùm voces Sal-
„ vatoris nostri, quæ in Evangeliis sunt, neque
„ subsistentiis duabus, neque personis patimur;
„ sed tam humanas, ad hæc & Divinas, ab uno
„ dictas putabimus, rectè sentientes. Uni igi-
„ tur personæ universas voces, quę sunt in
„ Evangelio deputare oporteret, uni subsisten-
„ tię Verbi incarnati: Dominus enim unus est
„ Jesus Christus, secundùm scripturas.

733 „ Hæc sapere sumus edocti à Sanctis
„ Apostolis & Evangelistis, ab omni quo-
„ que à Deo inspirata scriptura, & à vera con-
„ fessione Beatissimorum Patrum eorum, qui
„ in Nicæa & Constantinopoli, & deinceps,
„ idest, sanctarum & universalium quinque
„ Synodorum, in quibus & Epistolæ San-
„ ctorum Cyrilli & Leonis quæque prædica-
„ verunt ac susceperunt, suscipimus & præ-
„ dicamus: & quæque abiecerunt, & nos
„ anathematizamus, & omnem hæresim à Si-
„ mone usque in præsens, præcipuè Arium,
„ Eunomium, Macedonium, & Apollina-
„ rem, Sabellium, Novatum, & Sabbatium,
„ Diodorum, & Nestorium, Eutychen quo-
„ que, Dioscorum, Severum, & Julianum,
„ & Agnoitin (& ignorantem) Themistium,
„ & omne eorum profanum consortium,
„ Origenem quoque, & Didymum, & Eva-
„ grium & fabulosa eorum deliramenta.

734 „ Ad hæc, anathematizamus & quos
„ sancta quinta Synodus abjecit, Theodo-
„ rum, inquam, Mopsuestenum maledictum
„ illius Maximi hereseos divisionisq; doctorem
„ & impia Theodoreti scripta, quæ adversùm
„ orthodoxam fidem & duodecim Capitula
„ Beati Cyrilli, & Epistolam, quæ dicitur
„ ab Iba scripta fuisse ad Marim Persam, su-
„ per his etiam omnibus hæreticis, & eum,
„ qui his subortus est, Maximum, nec dicen-
„ dum cum ejus Discipulis, qui manichæi-
„ zare, & proiicere Corpus Christi Domi-
„ ni Nostri ille paganus edocebat, & impium
„ divisionis ejus dogma, quod & olim nostri
„ Patres respuerunt, idest, Honorius, Ser-
„ gius, & Cyrus, & reliqui Ecclesiarum Do-
„ ctores, atque Antistites, ad hæc etiam &
„ piæ memoriæ Heraclius proavus vester,
„ cujus prosapiam orthodoxiæ Deus huic pio
„ Imperio assignavit: cum indignatione quip-
„ pe cum Sanctis Patribus nostris, etiam ip-
„ se exortam hanc Maximianorum hæresim
„ condemnavit; quos secuta & ea quæ hic fa-
„ cta est per di[illegible]lem jussionem piæ memoriæ
„ Patris vestri Sancta Congregatio, Petrus
„ quoque Sanctissimus ac universalis Patriar-
„ cha, & præcessor meæ parvitatis Macedo-
„ nius beatæ memoriæ, & Vicarius Alexan-
„ driæ Theodorus, præsentibus unà cum eis,
„ & qui advenerant Episcopis, & Sacro Se-
„ natu, quæ circa fuerant, in scripto discu-
„ tientes, hanc anathematizaverunt, & exi-
„ lio damnaverunt cum impiis ejus Discipu-
„ lis. Sed universos hæreticos apud se ana-
„ thematibus congemiscere derelinquens, ite-
„ rum convertor ad Dominum, & ab eo con-
„ servari Vestram pietatem exposco, quæ or-
„ thodoxiæ sermonem corroborat. Vos enim
„ & à proavis luminaria fidei: luminaria fi-

dei

„ dei Dominus illustret; Orthodoxiæ Custodes Dominus custodiat; Deus exaltet „ cornu vestrum persequens omnem hostem, „ & pacem profundam Ecclesiis & universo „ Mundo condonans. *Subscriptio*.

735 *Macharius, misericordia Dei Episcopus Theopoleos, dictans omnem supradictum Orthodoxiæ textum, juxta editiones sanctarum & universalium quinque Synodorum & Sanctorum ac probabilium Patrum, qui nominatim à me sunt positi, qui explanaverunt, juxta præfixam virtutem, unam voluntatem in uno Domino Jesu Christo Deo nostro, qui Deivirilem demonstravit nobis suam operationem, & quia impium sit dicere, in eodem Christo Deo nostro duas voluntates, consentiens atque confessus, & ita sentiens & docens, & sperans assistere terribili Dei Tribunali cum hac mea orthodoxa fide subscripsi.* Hactenus fidei explanatio Macarii.

736 Eâ itaq; recitatâ & postulante Principe, si confiteretur duas naturales voluntates & duas operationes naturales in Incarnationis dispensatione Christi Dei nostri, respondit Macarius, se nullatenùs factùrum duas voluntates duasque operationes, etiamsi membratim incideretur & mitteretur in Mare: *Non dico*, inquit, *duas naturales voluntates, nec duas operationes naturales in Incarnationis dispensatione Domini nostri Jesu Christi, nec si membratim incidar & mittar in Mare*. Tunc eodem præcipiente Imperatore, facta est collatio testimoniorum Patrum, quæ defloraverat Macarius pro una in Christo voluntate cum authenticis Codicibus; & cùm Patres cognovissent detruncata atque mutilata à Macario fuisse, intermissâ ulteriori collatione, exclamaverunt: „ Hæreticum se „ ipsum manifestè demonstravit, novo Dioscoro anathema, hujusmodi deponatur, „ novum Dioscorum foràs mitte, novo Apollinario malos annos; meritò ab Episcopatu alienetur; nudetur circumposito ei pallio. Et denudato eo, *inquiunt Acta*, atque „ in medio adstante unà cum Stephano ejus „ discipulo, Theophanes venerabilis Presbyter & Abbas Monasterii Bajas interrogavit „ eosdem. Habuit humanam voluntatem „ Dominus noster Jesus Christus & impeccabilem? Et Macarius & Stephanus dixerunt: Nos voluntatem humanam in Christo non dicimus.

737 De Macarii depositione, ejusque & suorum discipulorum damnatione Anastasius in vita Agathonis hæc scribit: „ Eâ horâ „ sancta Synodus unà cum Principe ejus „ Orarium auferri jusserunt à collo ejus, & „ exiliens Basilius Episcopus Cretensis Ecclesiæ, Orarium abstulit; & anathematizantes, projecerunt eum foris Synodum, „ simùlq; & Thronum ejus. Stephanum autem „ discipulum ejus cervicibus à sancta Synodo Clerici Romani ejicientes expulerunt. „ Eâ horâ tantę telę aranearum nigerrimæ in „ medio populi ceciderunt, ut omnes mirarentur ac dicerent, quòd sordes hæresum „ expulsæ sunt, &, Deo auxiliante, unitæ „ sunt sanctæ Dei Ecclesiæ. In loco verò „ Macarii ordinatus est Theophanius (*sive* „ *Stephanus*) Abbas Monasterii, quod appellatur Bajas Insulæ Siciliensis; Patriarcha Ecclesiæ Antiochenæ; Macarius verò cum suis amatoribus, idest, Stephano, „ Anastasio Expresbyteris, & Leontio Exdiacono, Polychronio, Epiphanio Expresbyteris trusi in exilium, in Romanam directi sunt Civitatem. *Hactenus Anastasius*.

738 Die VIII. mensis Martii ejusdem Anni DCLXXXI. celebrata est Actio IX., ubi factâ publicâ testimoniorum Macarii collatione, post eorumque depravationem coràm omnibus publicatam & manifestatam, latâ jam damnationis sententiâ, in Macarium & Stephanum executa est, clamante Synodo: *Multos annos Imperatori; orthodoxo Imperatori multos annos: Hæreticum foràs mitte, novo Entycheti malos annos; novo Apollinari malos annos: Hæreticum foràs mitte. Et impulsus est Stephanus*, subjungunt Acta, *& foràs missus est*.

739 Post hæc iterùm in eodem loco convenientes die XVIII. mensis Martii, habuerunt Actionem X.; atque in ea publicata est collatio locorum, quæ citata fuerunt ex Sanctis Patribus in Epistolis Agathonis & Romani Concilii; estque in omnium consessu manifestè cognitum, probatum & declaratum, ipsa testimonia cum Græcis Codicibus in omnibus convenire, prorsùsque iisdem consentire. Deinceps Petrus Episcopus Nicomediæ, recantatâ Palinodiâ, confessionem suæ fidei scripto editam coràm Synodo exhibuit, qua anathemati subjiciebat quotquot unam voluntatem & unam operationem in Christo confiterentur, quæ omnium judicio ut catholica recepta & approbata fuit. Et inde petente Theodoro Hierosolymitanæ Ecclesiæ Legato, ut legeretur ea Epistola Sophronii Hierosolymitani, quam Sergius Constantinopolitanus Episcopus ad se transmissam non susceperit, dictum est à Principe, ejusmodi lectionem transferendam ad sequentem Actionem, & dimissa est decima Actio.

740 Uno dumtaxat intermisso die convenientibus Patribus in eodem loco unà cum Principe cæterisque aliis, die 20. Martii celebrata est Actio XI., ubi, juxta petitionem factam superiori Actione à Legato Ecclesiæ Hierosolymitanæ, lecta est Epistola Sophronii ad Sergium data, quæ incipit: *Papæ, Papę Beatissimi*, quæ, cùm omnium judicio approbata fuisset, ad hæresim Macarii, ejusque discipuli magis publicandam & confundendam, utrùsque scripta blasphemiis plenissima recitari mandatum fuit: Sed dùm vix ad medium ventum esset, lectio eorum interrupta est,

est, dicente Concilio: „ Superfluæ fabulo-
„ sitatis pulverem Scriptorum Macarii &
„ Stephani ejus discipuli, præsertimque ter-
„ tii eorum sermonis, qui & in præsenti re-
„ legitur, à nobis metipsis excutientes, &
„ justo anathemati submittentes, interrumpi
„ prævidimus horum animabus noxiam le-
„ ctionem. *Hæc ibi*.

741 Deinde judicatum fuit non abs re futurum, si in detestationem hæresis Monothelitarum ex scriptis Macarii blasphemiæ illius exciperentur, collectæque in unum cum aliis blasphemiis hæreticorum, qui recensiti sunt in Epistola Agathonis, conjungerentur. Et cùm hæc recitarentur, ventum est ad sermonem acclamatorium ad Imperatorum ejusdem Macarii, in quo inter alia hæc dixisse relatum est: „ Eos, qui contraria eis
„ adstruxerunt SS. Patres nostros, condemna-
„ verunt & anathematizaverunt absolutè om-
„ nes, qui unam voluntatem Domini adstru-
„ xerunt, quorum unus extitit Honorius
„ Romanus, qui unam voluntatem manife-
„ stissimè prædicavit. *Hæc ibi*. Cùmque non constet Apostolicæ Sedis Legatos quicquam in defensionem Honorii interlocutos, visum est aliquibus eos consensisse, talem fuisse Honorii doctrinam; verùm ex hoc ipso quidam eruditi concludunt, talia in Actis inserta fuisse à Monothelitis, cùm probabile non videatur, Legatos, qui acerrimè Romanorum Pontificum fidem defenderunt, in casu Honorii tacuisse. Sed de hac controversia, infra.

742 Die porrò XXII. ejusdem mensis Martii (mendosè in Actis notatur XX. Nam eâ die constat celebratam antefatam Actionem) absente Principe, locum tamen ejus tenentibus Constantino & Anastasio Patritiis & Exconsulibus, Polyeucto & Petro pariter Exconsulibus, in eodem loco, qui dicitur Trullus, consedentibus Patribus Actio XII. habita est, ubi missæ sunt ab Imperatore quędam chartæ à Macario missæ, quarum in numero, dum post sermonem acclamatorium superiore Actione recitatum, continerentur Epistola Sergii ad Cyrum Alexandrinum, cujus initium: *Apparuit quidem nobis statim*, ejusdemque alia ad Honorium Pontificem, incipiens: *In tantum vobis*; item Epistola prima Honorii ad Sergium reddita, quæ incipit: *Scripta fraternitatis vestræ*; relecta est Epistola Sergii ad Cyrum; deinde prolatus est sermo quidam nomine Mennæ ad Vigilium, & dùm relegeretur, jubentibus Judicibus intermissa est lectio, cognito prælibato sermone ut ficto & suppositito; ejusdem farinæ esse pronunciantes Epistolam nomine Vigilii datam Justiniano & Theodoræ Augustæ; quare his omissis, recitatæ sunt Epistolæ Sergii ad Honorium, & altera Honorii ad Sergium. Et post hæc declamatum est iterùm adversùs Macarium, dicente sanctâ Synodo: „ Inveteratum Macarium in impieta-
„ tis dogmatibus, & non solùm universalem
„ Christo amabilem plebem, quę hanc à Deo
„ conservandam Regiam Urbem inhabitat,
„ eversione turbolentâ potantem, testimo-
„ niaque Sanctorum & probabilium Patrum
„ falsantem, & quædam quidèm abscinden-
„ tem, quædam verò addentem, & secundùm
„ quod ei videbatur, in devia mittentem piis-
„ simum & à Deo coronatum nostrum Prin-
„ cipem, per oblatos ab eo Codices, sed &
„ a Solis ortu usque ad occasum per literas
„ suas & per homines, quos mittebat, uni-
„ versos perturbantem, & à fide vera segre-
„ gantem, & justè atque regulariter à Pon-
„ tificali habitu denudatum, nullatenùs di-
„ vina regula de cætero suscipit in Doctoris
„ Sede residere, nè ex hoc propriæ suæ hæ-
„ reseos multò ampliùs recrudescere faciat
„ intelligentiam, *& fiant*, juxta quod scri-
„ ptum est, *novissima illius pejora prioribus*. His & aliis dictis, qui de Ecclesiæ Antiochenæ erant, factâ Suggestione, rogarunt, ut de alio Episcopo Antiochena Ecclesia provideretur: Sed dilatâ provisione in alteram Actionem, dimissa est illius diei Actio.

743 Die XXVIII. mensis Martii absente pariter Imperatore, & locum ejus tenentibus qui supra Exconsulibus, celebrata est à Patribus XIII. Actio eodem in loco, qui dicitur Trullus, ubi lata est sententia condemnationis adversùs Cyrum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, & Petrum nominatim recensitos, addita est & Honorii persona, sed putatur ab Actorum Interpolatore inserta, ut nos suo loco ostendemus. Deinde recitatâ præfatâ sententiâ, adjecta est lectio novem Capitulorum Conciliabuli Alexandrini sub Cyro & earum Epistolarum, quas Cyrus ad Sergium, Pyrrhus ad Joannem Romanum Pontificem, Petrus, Paulus, aliique plures ad alios transmiserant; & adjecto decreto, ut præfata omnia scripta igne cremarentur, coràm universo Concilio combusta sunt. In hac Actione substitutum esse Theophanium Episcopum Antiochenæ Ecclesiæ loco depositi Macarii, juxta postulata in anteriori Actione ab Episcopis Antiochenæ Diœcesis, licèt in Actis desideretur, certum tamen redditur ex subsequenti Actione, ubi Theophanius, sivè Theophanes, nominatur Episcopus Theopoleos Antiochiæ, sicut & in cæteris subsequentibus Actionibus.

744 Die porrò quinta Aprilis, ut habetur in Actis (quamvis Binius legat diem secundam) iterùm habita est Actio XIV. coràm eisdem Exconsulibus, locum tenentibus Imperatoris, ipso absente, ubi relecta sunt ex Actis quintæ Synodi quædam scripta sub nomine Mennæ & Vigilii Papæ de una in Christo voluntate. Cognitis tamen à Patribus ut suppositititiis & alicujus Monothelitæ Impostoris arte sub nomine præfatorum Episcoporum

rum confictis & Actis quintæ Synodi dolosè insertis, placuit universæ Synodo & scripta illa & Auctores, qui ea confixerunt, anathemati subjici. Post hæc Episcopi Insulæ Cypri tomum quendam in medium protulerunt, Athanasii nomine inscriptum, ex quo per inductionem longiùs petitam probatum est, in Christo duas esse voluntates, duasque operationes; & inde dimissa est Actio.

745 Eodem mense Aprilis die xxv. iterùm eodem in loco convenientes Patres coràm prælibatis Exconsulibus, absente Principe, celebrata est Actio xv., in qua sola causa Polychronii Presbyteri Monachi, proposita in fine anterioris Actionis à Domitio Episcopo Prusiadiano cognita fuit. Is enim Sectator erat Macarii, ac multos falso dogmate decipiebat, delusus quoque à Satana, etiam miracula facere ostentare non verebatur. Vocatos itaque à Patribus, & ingressus, interrogatusque de sua fide, & quid sentiret in causa præsentis controversiæ, dixit: *Ego expositionem fidei meæ do in opere mortui, rogans pro eo Filium Dei, ut suscitet eum: Sin autem non resurrexerit, ecce Concilium & Imperator, quæ eis placuerint, in me faciant*. Et interrogante Concilio, quam expositionem supra mortuum ponere voluisset, respondit, non aliam, quàm suæ fidei; quarè jussus est eam exhibere, ipsa in quadam obsignata charta exhibita per Antiochum Lectorem & Notarium Patriarchæ Constantinopolitani, relecta est. Eratque his verbis concepta.

746 „ Constantino à Deo coronato ac „ mansuetissimo magno Principi ego Poly„ chronius, tanquàm præsens, saluto & ado„ ro; & quia vidi multitudinem Virorum „ candidatorum, & in medio Virum, cujus „ virtutem narrare non valeo, dicentem mi„ hi: Quia novam fidem componit, festina, „ & dic Imperatori Constantino, nè faciat „ novam fidem, neque acquiescat. Et ve„ niente me ab Heraclea Chrysopolim, & „ stante me in Solario (hora erat quasi septi„ ma diei) vidi Virum terribilem, candida„ tum valdè, & stetit coràm me, dicens: „ Quia qui non confitetur unam voluntatem „ & Deivirilem operationem, non est Chri„ stianus. Ego autem dixi: Hoc & Constan„ tinus sapientissimus Imperator præfinivit, „ unam voluntatem & Deivirilem opera„ tionem. Ille autem dixit: Multùm benè „ & Deo placitè. *Hactenus explanatio Polychronii*.

474 Eâ itaque recitatâ, jussus est edicere, si propriâ ejus manu scripta erant contenta in ea chartula: Et si ipsa chartula ea erat, cum qua promittebat mortuum suscitare: ipso affirmante, & egressis de loco Synodi universis, jussus est mortuum asportari in Atrio publici Lavacri, ubi spectante populo & qui de Concilio erant, Polychronius posuit super ipsum mortuum ejusmodi fidei suæ chartulam, & ut inquiunt Acta: *Et per plures horas perseverans, & insusurrans ei, nihil horum, quæ ab eo stolidè & blasphemè promissa fuerant, valens peragere, idem Polychronius dixit, nullatenùs se posse mortuum suscitare*. Quo viso populus, qui ibidem aderat, exclamavit, dicens: *Novo Simoni anathema, Polychronio seductori populi anathema*. Et ingressis iterùm Patribus in locum Concilii, nolente Polychronio duas confiteri in Christo voluntates & operationes, ab universo Concilio depositus est, & tanquàm hæreticus cum Macario & Stephano anathematizatus & execratus.

748 Tribus porrò elapsis mensibus & aliquibus diebus celebrata est Actio xvi. mense Augusti, die ix. ejusdem, sinè Imperatoris præsentiâ, & coràm iisdem Exconsulibus, ubi comparens quidam Ecclesiæ Apameæ Presbyter, nomine Constantinus hæreticus Monothelita, professus est, se ad docendam Synodum venisse, atque ad concordiam inter Monothelitas & Catholicos ineundam invenisse hunc modum, ut dicerentur in Christo duæ operationes, voluntas autem una. Et post varias interrogationes, respondens dixit: Christum unam voluntatem habuisse, & hanc divinam: Naturalem quoque voluntatem ab utero usque ad Crucem habuisse, sed consummatâ illius Passione, non mansisse ampliùs in eo naturalem illam voluntatem, sed eam deseruisse, atque eum carne & sanguine exuisse: & interrogatus, quis exuerit carnem, & eum carne voluntatem, respondit, exuisse ipsummet Christum. Et hanc fuisse Macarii fidem, & ab eo accepisse ejusmodi dogma affatus est. Cùmque induci non potuerit, ut duas in Christo operationes secundùm rectam fidem confiteretur, sanctâ Synodo exclamante: *Hæc Secta Manichæorum est: Hæc est fides Apollinarii; anathema illi cum dogmatibus suis; novo Manichæo anathema; novo Apollinario anathema; foràs mittatur Manichæus; omnibusque hæreticis anathema*, ejectus & expulsus est. Deinde rogante Georgio Episcopo Constantinopolitano, ut si possibile esset, nominatim in acclamationibus non anathematizarentur Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus, qui suæ Ecclesiæ fuerant Episcopi, dictum est, eos omnes per sanctam Synodum damnatos, nominatim quoque in acclamationibus fore anathematizandos; ideòque post acclamationes Imperatori, Agathoni & universo Concilio oblatas, Sergio, Cyro, Theodoro Pharanitano, Pyrrho, Paulo, Petro, Macario, Stephano, Polychronio, & Apergio Pergensi, nominatim, & universis hæreticis dictum est anathema. Adest etiam in Actis Honorii nomen anathemati subjectum.

749 Die postea xi. mensis Septembris celebrata est Actio xvii. eodem in loco, iisdem, qui supra, consedentibus Patribus Ex-

consulibus & Patritiis, in qua edita est, lecta & publicata fidei catholicæ definitio, cujus initium est: *Unigenitus Dei Patris Filius*, continens Symbolum Nicænum, & alterum Constantinopolitanum, atque declarans duas in Christo Domino confitendas naturales voluntates, divinam scilicet & humanam, duasque pariter naturales operationes, adjecto pœnali decreto adversùs aliter credentes, vel dogmatizantes.

750 · Denique die XVI. ejusdem mensis Septembris inchoatâ Indictione x. convenientibus iterùm Patribus eodem in loco, qui dicitur Trullus, ipso quoque præsente Imperatore, adstantibus compluribus Consulibus, Exconsulibus atque Patritiis, habita est Actio XVIII. & ultima, ubi præcipiente Imperatore, iterùm relecta est Actio, & publicata eadem definitio fidei cum subscriptione omnium Patrum, numero CLXVI., & inde sanctum Côcilium exclamavit:,, Omnes ita credimus, ,, una fides, omnes idipsum sentimus, omnes ,, consentientes & amplectentes subscripsimus, orthodoxè omnes credimus. Hæc est ,, fides Apostolorum, hæc est fides Orthodoxorum. *Hæc ibi*. Et post acclamationes oblatas Imperatori, dictum est iterùm anathema Nestorio, Eutycheti, Dioscoro, Apollinario, Severo, Theodoro Pharanitano, Sergio, Honorio, Pyrrho, Paulo, Cyro, Petro, Macario, Stephano, Polychronio, & universis hæreticis, qui prædicaverunt, vel prædicant, aut docent, aut docturi sunt unam voluntatem & unam operationem in dispensatione Domini nostri Jesu Christi Dei nostri. Deinde commendatis ab Imperatore universis Synodi gestis, & reiteratis à Patribus eidem Imperatori acclamationibus, & adversùs hæreticos & aliter ac definitum fuerat sentientes, anathematibus, recitatus est sermo prosphoneticus, sive acclamatorius ad eundem Principem, cui universi Patres subscripserunt, & absoluta est Synodus.

751 Editæ sunt postea Synodicæ Literæ, datæ ad Agathonem Papam, incipientes: *Maximi morbi majoribus indigent auxiliis*, quibus pariter universi Patres subscripserunt. Fecit & Imperator Edictum, cujus initium: *In nomine Domini &c. Firmamentum & fundamentum superno nutu*, quo, in sacro Concilio edita & definita, præcipiuntur esse eredenda, tenenda, prædicanda & edocenda, adjecto ad calcem pœnali decreto, si quis aliter ausus fuerit credere vel docere, ab iis, quæ stabilita, definita & sancita sunt in eo sacrosancto & œcumenico Concilio.

752 Sic absolutâ Synodo per ultimam Actionem celebratam, ut diximus, die XVI. mensis Septembris Anni Dñi DCLXXXI., Imperii Constantini Pagonati à Patris obitu Anno XIII., currente jàm Indictione x., ut Acta ipsa consignant, remissi sunt Romam Legati ad Agathonem Papam cum Synodica Patrum; ut coactâ per eum Romæ Synodo Acta omnia prælibati Concilii confirmaret. Accepisse Agathonem ejusmodi literas, Baronius ad Annum Domini DCLXXXII. sub num. I. probat ex quadam Epistola ejusdem Agathonis datâ ad Sanctum Edictum Episcopum Viennensem, ex Monumentis Bibliothecæ Floriacensis extracta, quæ sic se habet.

Agatho Episcopus S. Edicto Viennensi Archiepiscopo.

753 ,, Presbyter tuus Donatus in Synodo, ubi centum penè Episcopi residebant, ,, Romæ de sanitate tua nos lætificavit, cui ,, rem gestam apud Constantinopolim, sicut ,, Legati nostri detulerunt, Sanctitati tuæ ,, deferendam dedimus; ubi reperies Antiochenum Episcopum pro errore suo damnatum. Hæc tu, frater Beatissime, cùm per- ,, curreris, omnibus Galliarum Episcopis ,, legenda & cavenda, ac tenenda transmitte. ,, Scias autem loco ejus Theophanium Episcopum ordinatum. Data pridie Kalendas ,, Martii, piissimo Constantino Augusto. *Hactenus Epistola*.

754 · Ex ea ergò clarum fit, Agathonem post absolutam Synodum supervixisse usque ad ultimam diem Februarii Anni ineuntis DCLXXXII. non verò obiisse die x. Januarii ejusdem Anni, ut Anastasius scribit, qui ait, sepultum esse IV. Idus Januarii, nisi Librariorum errore scriptum sit Januarii, loco Junii, cùm probabiliùs videatur obiisse mense Junii, vel certè post scriptam ab eo recensitam Epistolam. Scribit porrò idem Anastasius sedisse Annos duos, menses tres, & dies tres, Sedemque vacasse Annum unum, mensea septem, dies verò quinque; sed errat in supputatione temporis, quoniam sistendo ejus dictis, cùm, secundùm ipsius sententiam, Donus Papa obierit XI. die Aprilis, & post menses II. diesque xv. vacantis Sedis, statuat Agathonis electionem, necesse est asserat, Agathonem electum fuisse die XXVI. Julii Anni Domini DCLXVIII. Si porrò verum est, quòd de obitu Agathonis scribit, objisse nimirum, vel sepultum esse die x. Januarii, cùm obierit Anno Domini DCLXXXII. ineunte, sequitur sedisse Annos III. menses VI. & dies tres; Sed si dicamus usque ad mensem Junii vitam protraxisse, ferè ad Annos IV. minùs circiter mense.

755 De tempore quoque vacantis Sedis post Agathonis obitum certant inter se eruditi. Anastasius enim, ut antefati sumus, scribit, Sedem vacasse per Annum, & septem menses, diesque quinque. Cùmque Pontificatui Leonis II., qui successit Agathoni, tribuat tantùm menses x. & dies VII., vel, ut alii legunt, dies XVII., sequitur, Leonem electum fuisse Anno Domini DCLXXXIII.,

quo-

quoniam tempore Concilii Toletani XIV. celebrati Anno Domini DCLXXXIV. Superstitem adhùc fuisse, indicat prælibati Concilii Canon II., ubi dicitur ab eo missam Epistolam cum Actibus Synodi Constantinopolitanæ: *Cum quibus etiam gestis, Leonis quoque antiquæ Romæ Pontificis*, inquit Canon, *invitatorio, Epistolaris gratiæ consulta suscepimus, per quæ omnis ordo gestorum, gestaque ordinum dilucidè, ut acta sunt, nostris sensibus patuerunt*. Si autem ante præfatum annum Cathedram Sancti Petri conscendisset, ex brevitate temporis sui Pontificatus in vivis esse minimè potuisset tempore Synodi XIV. Toletanæ.

756 Sed obstare videtur Epistola Constantini Imperatoris, data ad eundem Leonem Papam Indictione X., die XIII. mensis Decembris, sivè, ut corrigit Labæus in notis ad vitam Leonis, die XIII. Aprilis; quoniam mense Aprilis X. Indictionis currebat Annus Domini DCLXXXII., & ita videtur eo anno Sedem Pontificiam conscendisse. Quarè Labæus in observatione ad eandem Leonis vitam ad ejusmodi difficultates eliminandas sequentia adnotat; ait ergò: Anno Christi DCLXXXII. ineunte, die X. Januarii, Indictione X. obiisse, aut saltèm sepultum fuisse Agathonem, post Sedem annorum trium, mensium sex, & dierum vigintiquinque, absoluto jam Concilio Constantinopolitano à die XVI. præteriti mensis Septembris; & paulò post Agathonis mortem electum esse Leonem II., & ad hunc sub die XIII. Aprilis scripsisse Constantinum Epistolam suprarecensitam, cujus initium: *Cælorum æternum Regnum*. Mense Julio ejusdem Indictionis X. affirmat, Legatos ab Agathone missos ad Synodum Constantinopolitanam, Romam ferentes Synodalia Acta & Epistolam Constantini, rediisse. Die postea XV. Augusti prefatæ Indictionis, acceptâ à Constantino suæ electionis confirmatione, ordinatum Leonem II. in Romanum Pontificem, tùm ab Episcopo Portuensi, tùm ab aliis, subjungit: Ex quibus colligit, Leonem II. sedisse annum unum cum mensibus X. & diebus XIV. Sed quoniam alii ordinationem Leonis referunt ad diem XV. Augusti, labente Indictione XI., Anni scilicet DCLXXXIII., ideò ait, quòd si verum esset, fatendum sit, Leonem II. à Romanis electum, atque interim Pontificium munus pro dignitate obeuntem, vix ac ne vix tandèm post annum ac sex circiter menses consensisse in suam consecrationem, præ summa animi demissione, aliasvè ob causas.

757 Deinde, cùm Anastasius scribat sub hoc Pontifice, Indictione X., die XVI. Aprilis Eclypsim Lunæ factam, & talem, ut post Cœnam Domini nocte penè totâ in sanguineo vultu elaborasset, & nonnisi post Galli cantum cœpisset paulatim delimpidare, & in suum reverti statum, concludit Labæus, tunc temporis aut consecratum, aut certè electum fuisse Leonem. Addit postea mense Maii Indictionis XI. examinatis Actis sextæ Synodi cum Imperatoris Epistola, allatis mense Julii superioris anni à Legatis, Leonem aut tantùm electum, aut etiam ordinatum, Synodum præfatum confirmasse, datis ad Imperatorem confirmationis Literis, quarum initium: *Regi Regum, in cujus potestate*, licèt in eis mendosè adnotata sit Indictio X. Post hæc sub Initium Autumni Anni Domini DCLXXXIII., inchoatâ jàm Indictione XII., Leonem misisse, tradit, Acta sextæ Synodi in Hispaniam per Petrum Reginarium S. R. Ecclesiæ Notarium cum Epistolis ejusdem, quarum prima incipit: *Cùm diversa sint*; Secunda verò: *Ad cognitionem*; Tertia: *Cùm sit vestra*; Et quarta deniquè: *Cùm unus extet Rex omnium Deus*. Sed cùm die IV. Novembris, absoluto jam Concilio Toletano XIII., & dimissis Patribus, hujusmodi Literæ & Acta delata fuissent, eorum Lectionem in mensem Novembris anni sequentis, quo Concilium XIV. Toletanum celebratum fuit, prorogatam fuisse ait; Ac denique concludit, Leonem II. obiisse die XXVIII. Junii Anni DCLXXXIV., labente Indictione XII., ejusque loco suffectum esse Benedictum, hujus nominis, Secundum. Hęc omnia ex antefato Labæo.

758 Cæterùm sivè defectu electionis, sivè defectu confirmationis electi, quæ ex more tyrannico ab Imperatore exigebatur, diù certè post Agathonis obitum remansit Ecclesia Romana suo viduata Pastore: Causam hujus tribuit Baronius Theodoro Patriarchæ Constantinopolitano, qui simulatè fidem catholicam professus, Anno Domini DCLXXXII. Indictione X. post absolutam sextam Synodum, mortuo Georgio Patriarcha, qui Actis sextæ Synodi interfuit, post annos tres, & menses tres sui Episcopatus, ut Nicephorus notat in Chronico; iterùm Solium Constantinopolitanæ Ecclesiæ, à quo turpiter propter suam hæresim ejectus fuerat, conscendit. Cùmque iste Monothelita esset, & Romanorum Pontificum hostis acerrimus, licèt exteriùs, timore Principis percussus, catholicum se esse profiteretur, in corde tamen hęresim fovebat, & ei favere, quantùm sibi fas erat, minimè omittebat; Quare ejus studio factum est, ut Legati Apostolicę Sedis diù retinerentur in Regia Urbe; quoniam cùm ad ejus manus delata essent Acta sextæ Synodi nuper editæ, donec posset ea pro suo libito adulterare, non est passus redire Romam Legatos, quibus Acta Synodi ferenda, erant contradenda; Et hac eàdem de causâ non est permissum, ut citiùs electus Pontifex, ab Imperatore confirmaretur, eo fortè usus prætextu, ut per eosdem Legatos confirmationis Literæ mitterentur. Hęc quidèm ex Baronio ad Annum DCLXXXII. sub num. 2.

CAPUT XV.

De duabus in Christo voluntatibus & operationibus Catholica Assertio.

759 DUas in Christo Domino nostro voluntates, duasque operationes, solos damnatos hæreticos, ante Monothelitas denegasse, Acta Lateranensis Synodi sub Martino I. Secret. v. demonstrant, quorum testimonia ibidem relecta sunt, præcipuèque Lucii Ariani, quondam Ecclesiæ Alexandrinæ Episcopi, in quodam sermone dicto in die Paschæ, Apollinarii in libro contra Diodorum, in sermone Divinæ Incarnationis, aliisque in locis; Polemonis Apollinarii discipuli in libro de Contradictionibus adversùs sententias Patrum, & de sexta Epistola ad Timotheum; Severi hæretici in sermone prosphonetico recitato in Daphne; in Epistolis, quas scripsit ad Eleusinium, ad Sergium Grammaticum, ad Oecumenium & adversùs Joannem Episcopum Cæsareæ Palestinæ; Themistii Severiani in sermone secundo, oblato à Theodosio Theodoræ Augustæ, ac in diversis aliis ejus scriptis; Colluthi in opere, quod inscripsit de satisfactione facta pro tomo Theodosii; Theodori Mopsuesteni sermone secundo pro miraculis facto; & in sermone de Incarnatione; Nestorii in libro de Mysterio Apparitionis Christi, & in Epistola ad Alexandrum Hieropolitanum; Pauli Diaconi Persæ Secta Nestoriani in sermone de Judicio; Juliani quondam Halicarnassei Episcopi hæretici in sermone contra Manichæos; Theodosii hæretici Alexandrini in tomo scripto Theodoræ Augustæ, & Theodoli Nestoriani lib. 2. de consonantia novi & veteris Testamenti. Et ipse Sergius Monothelita plurimùm nisus est scriptis Theodori quondam Episcopi Pharanitani, qui pro una voluntate & operatione tomum integrum scripserat ad Sergium quondam Episcopum Arsinoitam Ægyptiacæ Diœceseos, cujus libri excerpta hæretica recitata sunt XIII. Actione sextæ Synodi, aliaque Secret. III. Concilii Lateranensis sub Martino I. Eutychianos porrò omnes cum Eutychete & Dioscoro, unam tantùm naturam in Christo Domino post unionem sivè unitionem, & hanc magis divinam, blasphemando confitentes, Auctores istius novæ hæresis extitisse, non est undè in dubium revocari possit; quoniam unam duntaxat naturam, & hanc divinam concedentes post unitionem in Christo, ex consequenti necesse est asserant & unam solummodò voluntatem, unamque operationem in eo extitisse, quidèm divinam, comitantem scilicèt divinam naturam.

760 At Apostolica Christi Ecclesia Mater & omnium Magistra verum & catholicum fidei dogma sequens, execratur prærecensitos omnes hæreticos cum suo dogmate, & instruens filios suos, verissimè confitetur unum Dominum nostrum Jesum Christum ex duabus & in duabus existentem naturis & duas ejus naturas, divinam scilicèt & humanam, etiam post inseparabilem unitionem inconfusas, in eo esse defendit, & ex proprietatibus naturalibus unamquamque harum Christi naturarum perfectam esse cognoscit, & quidquid ad proprietates naturarum pertinet, duplicia omnia confitetur; quia ipse Dominus noster Jesus Christus & Deus perfectus est & homo perfectus est, & ex duabus & in duabus naturis; & post admirabilem Incarnationem existens, nec Deitas ejus sinè humanitate, nec humanitas sinè Deitate potest intelligi; Et consequenter duas etiam naturales voluntates in eo, & duas operationes esse confitetur, docet & prædicat; Neque enim consistere potest in uno Domino nostro Jesu Christo dualitas naturarum perfectarum inconfusè & distinctè in unitate personæ unitarum, nisi cum suis naturalibus proprietatibus suas respectivè comitantibus naturas; neque in Christo Domino, si credatur caro, negari potest anima, & si concedatur anima rationalis, non potest denegari voluntas naturalis, quæ necessariò consequitur animam rationalem, ut proprietas ab ea inseparabilis. Neque deniquè humana natura perfecta est, si animâ rationali cum suis caret proprietatibus; undè & Christus perfectus homo non esset, si exanimem naturam hominis, carnemvè humanam assumpsisset. Cùm sit itaque, ut dictum est, Dominus noster Jesus Christus perfectus Deus & perfectus homo, necesse est confiteri in eo duas perfectissimas naturas, divinam, qua Deus est, & humanam, qua homo perfectus est; duasque quoque voluntates, unam divinam, quæ ad perfectionem spectat naturæ divinæ, humanam alteram perficientem humanam naturam; & consequenter ex eis duas naturales operationes.

761 Hoc itaq; fidei dogma adversùs Monothelitas, aliosvè insanientes hæreticos ex Scripturis sanctis, atque ex Patrum doctrina deprompsit sacrosancta Apostolica Ecclesia; Etenim scriptum est apud Matthæum cap. 26., Salvatorem Dominum nostrum Jesum Christum ante suam sacratissimam Passionem in Horto orantem, hæc verba protulisse: *Pater, si possibile est, transeat à me calix iste: Veruntamen non sicut volo, sed sicut tu vis*; vel, ut legitur apud Marcum cap. 14., & Lucam cap. 22. *non mea voluntas, sed tua fiat*. Quibus verbis duo velle, duasque voluntates distinguit, unam Patris, alteram suam, non suam, quà Deus erat: hæc namque non est voluntas à Patris voluntate distincta; una enim & sola voluntas est in Trinitate com-

mu-

munia Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: suam ergo quà homo erat, ab illa Patris distinctam, hoc est aliam à voluntate, quæ comitatur in eo naturam Divinam. Ita Sanctus Athanasius in sermone de humana natura suscepta contra Arianos & Apollinarium, inquiens: „ Cùm igitur dicit: *Pater, si possibile est, transeat à me calix iste: veramtamen non mea voluntas fiat, sed tua: Spiritus enim promptus, caro infirma est*: duas „ voluntates ibi ostendit: alteram humanam, „ quæ est carnis: alteram Divinam. Si quidem Divina natura prompta est: humana „ verò ob imbecillitatem deprecatur passionem. *Hæc Athanasius*, qui & in sermone de Annunciatione Sanctissimæ Deiparæ, hæc alia ejusdem argumenti scribit, inquiens: „ Si quidem juxta Divinum Characterem humana ejus forma Statum suum accepit, unitione scilicèt cùm anima: atque ita fit, ut „ Christus pariter duo fit, & unum singulare, „ unusque item fit, & non duo, & rursùs „ duo, & nequaquam unum est secundùm rationem duarum naturarum: & unus non „ duo, secundùm unitatem subsistendi. Ideòque duas voluntates prædicamus, sed nequaquam duos volentes, aut duos operantes, sed unum volentem secundùm unitatem personæ: contrà, duas voluntates, & „ duas operationes secundùm peculiarem „ utriusque naturæ rationem. *Hactenus Athanasius*.

762 Eundem pariter locum exponit Sanctus Augustinus in psal. 93. & humanam in Christo Domino voluntatem ex eo concludit, Divinæ voluntati prorsùs conformem, inquiens: „ Dicit Christus Dominus Noster: „ *Pater si fieri potest, transeat hic calix*. Sed „ tristitiam sic assumpsit quomodo carnem. „ Nolite enim putare, quia hoc dicimus, „ non fuisse tristem Dominum. Si enim hoc „ dixerimus, quia non erat tristis, cum Evangelium dicat: *tristis est anima mea usque ad mortem*: ergo & quando dicit Evangelium, „ Dormivit Jesus, non dormivit Jesus: & „ quando Evangelium dicit: manducavit Jesus, non manducavit Jesus: subrepit vermiculus putredinis, & nihil sanum relinquet, ut dicatur quia & corpus non erat „ verum, & carnem veram non habuit: Quidquid ergo de illo scriptum est, fratres, factum est, verum est. Ego tristis fuit? prorsùs tristis, sed voluntate suscipiens tristitiam, quomodo voluntate suscipiens carnem. Quomodo voluntate carnem veram, „ sic voluntate tristitiam veram. *Hæc ibi*. Et clariùs in expositione psalmi centesimi, ubi ait: „ Quid enim dixit? *Pater si possibile est, transeat à me calix iste*. Ecce habes voluntatem humanam expressam. Vide jam rectum cor. *Verùm non quod ego volo, sed quod tu vis Pater*. Item & lib. 3. contra Maximinum Cap. 20. pariter eandem scripturam interpretatus ait: „ Ubi autem dixit Filius Patri, *Verùm non quod ego volo, sed quod tu vis*: qui te adjuvat quòd tua „ verba subjungis, & dicis. Ostendit verè „ voluntatem suam subjectam suo genitori. „ Quasi nos negemus, hominis voluntatem „ voluntati Dei debere esse subjectam? Nam „ ex natura hominis hoc dixisse eum citò videt, qui locum ipsum Sancti Evangelii paulò attentiùs intuetur. *Et paulò post*: Non „ ait, *tristis sum*: quamquàm etiam si hoc „ dixisset, nonnisi ex natura hominis oportuisset intelligi; sed ait: *Tristis est anima mea*: quam sicut homo utique habebat humanam, quanquàm & in hoc quod ait: *Non quod ego volo*, aliud se ostendit voluisse „ quàm Pater.

763 Deinde aliis in locis idem Dominus Noster Jesus Christus verba faciens, se humanam voluntatem habere à Divina distinctam fassus est: & quidem clarissimè apud Joannem in Evangelio Cap. 5. ubi alloquens Judæos sub num. 30. ait: *Non quæro voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me*. Et Cap. 6. vers. 38. *Quia descendi de Cælo non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me*. Dum ergo dicit, *non quæro voluntatem meam*, humanam designat voluntatem: quam pariter indicat dum ait: *Descendi non ut faciam voluntatem meam*: subjungens postea: *sed voluntatem ejus qui misit me*, Divinam adnotat, Patris scilicèt, à quo missus est Filius, quæ & Filio ipsi, & toti Trinitati communis est. Si enim dum dicit se propriam facere voluntatem non venisse, sed ejus qui misit eum, per propriam, humanam minimè designaret, sed Divinam, contradictoria eàdem locutione affirmaret: cùmque enim Divina voluntas eadem & una sit in tribus, Patri & Filio & Spiritui Sancto communis, dicens non veni facere voluntatem meam, idest Divinam, sed facere voluntatem ejus qui misit me, pariter Divinam: esset idem ac si diceret, non veni facere voluntatem Divinam, sed veni facere voluntatem Divinam, quod quidem absurdissimum est; ac proinde ut omnis contradictio in Christi Domini verbis adimatur, omneque vitium in ejus tollatur elocutione, consequens est ut dicatur, duas voluntates distinctas per eam locutionem enunciasse, humanam scilicèt, quam suam & veluti sibi propriam dicit, & Divinam, quam Patris appellat toti Trinitati communem. Rectè S. Leo relat. secret. v. Synodi Lateranensis sub Martino I. ait: *Secundùm quidem formam servi non venit facere voluntatem suam, sed ejus qui misit eum. Propriam dixit, quam temporaliter accepit de Virgine: voluntatem autem ejus, qui misit eum, utique hanc ostendit, quam sine tempore habuit cum Patre communem*. Et S. Athanasius in lib. de communi essentia adversùs eos, qui hoc dictum ad contumeliam Filii accipiunt: *Non veni facere voluntatem*

luntatem meam, ait: „ Si probro est Filio „ adimplere voluntatem Patris, probro quo„ que est Deo & Patri adimplere volunta„ tem justi, cùm David de eo loquatur: *Vo„ luntatem timentium se faciet, & depreca„ tionem eorum exaudiet.* Quòd si Deus adim„ plens voluntatem mortalium non confun„ ditur pudore, Filius scilicèt ob humanæ „ carnis negotia dispensationemque & habi„ tum nobis convenientem, & conditionem „ servilem, quam nostri causâ suscepit, in „ probro erit cum dicit: *Non veni facere vo„ luntatem meam*, hoc est carnis meæ, *sed „ Patris*, hoc est, divinam voluntatem?

764 Præterea, ejusdem humanam voluntatem designat Joannes Cap. 7. sui Evangelii per illa verba: *Post hæc autem ambulabat Jesus in Galilæam, non enim volebat in Judæam ambulare, quia quærebant eum Judæi interficere*. Item & Marcus Cap. 9. vers. 29. *Et inde profecti prætergrediebantur Galilæam: nec volebat quemquam scire*. Et Cap. 7. vers. 24. *Surgens abiit in fines Tyri & Sidonis, & ingressus Domum, neminem voluit scire, & non potuit latere*. Non enim voluntate Divina nolebat in Judæam ambulare, aut latere volebat: quemadmodùm enim humana natura, non Divina ambulabat, & ut homo non ut Deus latere volebat, ita humana voluntate non volebat ambulare, aut abscondi volebat. Ita Sanctus Maximus in disputatione habita cum Pyrrho, inquiens: „ Si ambulatio naturâ erat „ carnis, & non Divinitatis secundùm hy„ postasim ei unitæ: igitur quatenus homo, „ ambulans in Galilea, nolebat ambulare in „ Judæa: & idem poterat velle quatenus ho„ mo. *Et item ad locum Marci subjungit*: Om„ nibus certum est itionem naturâ esse huma„ nitatis Domini, ut dictum est, non Divi„ nitatis ejus. Quòd si itio quatenus homo „ erat, & non quatenus Deus naturâ ei ine„ rat: igitur etiam quatenus homo transiens „ cum Discipulis suis, non voluit ut aliquis „ sciret; & poterat idem, etiam quatenus „ homo velle. *Et denique ad alium Marci locum*, „ ait: Si Christus quatenus Deus erat virtus „ per se subsistens: quatenus verò homo, in„ firmitas: *& si enim*, inquit Apostolus, *cru„ cifixus est ex infirmitate, sed vivit ex virtu„ te Dei*: Igitur quatenus homo, & non qua„ tenus Deus, ingressus in Domum non vo„ luit ut aliquis sciret, & non potuit latere: „ habuitque quatenus homo potestatem vo„ lendi. *Hæc Maximus*.

765 Denique, ex virtute obedientiæ crucem subiisse & mortem Dominum Nostrum Jesum Christum, Paulus Doctor Gentium prædicat in ea, quam ad Philippenses scripsit, Epistolâ, inquiens Cap. 2. *Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis*. Est autem obedientia, *animæ propriæ consummata abnegatio, per corpus manifestè monstrata*, ait Climacus, sivè, *perfecta corporis abnegatio per animam ex voluntate ferventer ostensa*. Ergo ad exequendam obedientiæ virtutem anima necessaria est & animæ voluntas: non enim in Brutis obedientiæ virtus locum habet, quoniam & si animâ polleant, voluntate tamen sunt destituta: unde dum Pastoribus, aut Ductoribus, sivè Rectoribus parent, ex instinctu quodam naturæ parent, minimè ex obedientiæ virtute. Itaque Salvator noster, qui ex virtute obedientiæ paruit æterno Patri, dum factus obediens est ad mortem usque, & mortem crucis, nec animâ propriâ humanâ, nec voluntate carere potuit, sinè quibus non consistit obedientiæ virtus. Neque Divina voluntate, qua propter unionem Divinæ naturæ in eadem hypostasi præditus erat, dici potuit factus obediens: quoniam illa erat Patri æqualis, seu eadem ipsa erat Patris voluntas: Voluntas, quæ paret ex obedientiæ virtute alia debet esse ab ea cui paret, & illi inferior. Rectè Agatho Papa in Epistola data ad Imperatorem Constantinum & fratrea ejus recitata Act. IV. sextæ Synodi, ait: „ Quis intantum à luce veritatis abscessit, ut „ secundùm Divinitatis suæ voluntatem præ„ sumat dicere, Dominum Nostrum Jesum „ Christum Patri obedisse, cui est æqualis in „ omnibus, & hoc vult in omnibus & ipse „ quod Pater? Aut quis non intelligat obe„ dientiam humanæ magis competere volun„ tati, in qua nullum habuit omninò pecca„ tum: nec diceretur obediens usque ad mor„ tem, nisi humanam in se susciperet volun„ tatem, sicut animam rationalem, carnem„ que cum omnibus suis proprietatibus hu„ manatus assumpsit. *Hæc Agatho*.

766 Sed & hoc Pauli testimonium refert Sanctus Leo in Epistola 97. data ad Leonem Augustum, sivè quisquis auctor sit præfatæ Epistolæ, & ad illa verba, quæ ibidem Paulus subjungit: *Propter quod, & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen*, ait: „ Cùm ergo una sit Do„ minus Jesus Christus, & veræ Deitatis, ve„ ræque humanitatis in ipso una prorsùs ca„ demque persona sit, exaltationem tamen, „ qua illum, sicut Doctor Gentium dicit, „ *exaltavit Deus, & donavit illi nomen, quod „ super omne nomen excellit*, ad eam intelligi„ mus pertinere formam, quæ ditanda erat „ tantæ glorificationis augmento. In forma „ quippe Dei æqualis erat Filius Patri, & in„ ter Genitorem, atque Unigenitum, nulla „ in essentia erat discretio, nulla in Majesta„ te diversitas, nec per Incarnationis Myste„ rium aliquid decesserat Verbo, quod ei Pa„ tris munere redderetur. Forma autem ser„ vi, per quam impassibilis Deitas Sacramen„ tum magnæ pietatis implevit, humana hu„ militas est, quæ in Gloriam Divinæ pote„ statis evecta est in tantam unitatem, ab ip„ so conceptu Virginis Deitate & humanita„ te conserta, ut nec sinè homine Divina, nec

sinè

„ finè Deo agerentur humana. *Hæc ille*.

767 Adsunt & complura Patrum testimonia recitata tùm in Synodo Lateranensi Secretar. v. tùm in sexta Synodo Act. iv. quibus duæ naturales voluntates, duæque operationes in dispensatione incarnationis comprobantur: Et præter eos eleganter S. Joannes Damascenus in oratione de duabus Christi voluntatibus, sic duas voluntates, & duas operationes probat, inquiens: „ Si quidem non „ assumpsit humanam voluntatem Christus, „ qua voluntate factus est Patri obediens? „ Si non assumpsit humanam voluntatem, qua „ voluntate factus est sub lege? Si non assumpsit humanam voluntatem, qua voluntate „ implevit omnem justitiam? Si non assumpsit humanam voluntatem, non attulit ei „ remedium quod primum in morbum inciderat. Quod enim non assumptum fuit, „ non est curatum, ut ait Gregorius Theologus. Quid enim offenderat, nisi voluntas? Quod ergo offenderat, quod peccaverat, id demum ampliùs curatione indigebat. Quòd si neges id ab eo assumptum „ quod peccaverat, fateare necesse est, nec „ peccatricem quidem ac ægram naturam assumpsisse. Quòd si non assumpsit, nec humanam assumpsit naturam: ipsa quippe est, „ quæ peccaverat. Si non assumpsit humanam voluntatem, quomodo antequam cognoscat bonum ac malum, non acquiescet „ malitiæ ut eligat bonum (Isai. 7.) Non „ enim Divina voluntas velut suasione vel „ non acquiescit, vel acquiescit, aut eligit. „ Itaque non acquiescit, aut paret malitiæ, „ liberè, ut homo, parens ac obtemperans „ voluntati paternæ. *Hæc & alia*, ibi scribit Damascenus.

768 Nec quidem Catholica hæc sententia est rationibus destituta: quoniam si in Christo natura humana fuit in eadem hypostasi unita cum Divina natura, ut asserebant Monothelitæ, ne deprehenderentur Eutychiani, affirmare necesse est, & animam intellectivam & rationalem Christum Dominum habuisse; Concipi enim natura humana absque anima intellectiva non potest: unde homo ex anima intellectiva & corpore substantialiter, & essentialiter componitur, quarum alterâ ex partibus ademptâ desinit & homo esse. Et ita intelligi non potest in Christo humana natura, quin simùl intelligatur & anima intellectiva. Atqui voluntas non minus ac intellectus sunt animæ proprietates ab ea inseparabiles, eamque comitantes etiam à corpore separatam: semel ergo, quòd in Christo ponitur anima rationalis & intellectiva, confitenda est, & humana atque naturalis voluntas, quæ est ejusdem animæ inseparabilis proprietas. Unde S. Augustinus tùm in lib. de duabus animabus Cap. 10. tùm lib. 1. Retract. Cap. 15. dicit voluntatem esse animi motum, cogente nullo ad aliquid, vel non amittendum, vel adipiscendum. Animus enim naturam esse, ex eodem Augustino, asserit Agatho Papa in Epistola supra citata; unde sequitur quòd voluntas motus sit naturæ, & proinde à natura inseparabilis, idest ab animo, sivè animâ: nam idem est animus ac anima.

769 Sed quomodo arguat Agatho Sanctissimus Pontifex in præfata Epistola, videamus: „ Beatus Augustinus, *inquit*, in quinto volumine disputationis adversùs Julianum Pelagianum, quid sit voluntas, his „ definit verbis: motus animi, quid est, nisi motus naturæ? Animus enim sinè dubitatione natura est: proinde voluntas motus est naturæ, quoniam motus est animi: „ ecce per hujus prudentissimi Patris definitionem quid sit humana voluntas monstratum est, quia animi motus est. Item in eodem: veritas autem dicit, quamdiu est voluntas ulla, à natura non potest separari: „ & rursùs in eodem volumine: & aliunde „ est voluntas, & esse non cognoscitur: & si „ ejus origo quærenda non est, non ideo quærenda non est quòd voluntas aliunde non est, „ sed quia manifestum est unde sit. Ab illo „ enim est voluntas, cujus est voluntas: ab „ Angelo scilicèt voluntas Angeli, ab homine hominis, à Deo Dei. Et si operatur „ Deus in homine voluntatem bonam, id agit, „ ut oriatur ab illo bona voluntas, cujus est „ voluntas. Et iterùm. Cur ergò negas, inquit, clausis oculis res apertas, de natura „ hominis exoriri hominis voluntatem? Itemque: ipse animi motus, cogente nullo, voluntas est: quapropter hoc est dicere, voluntas existit de animi motu, quòd voluntas existit de voluntate. Et iterùm, ita ne „ verò Juliane, ex homine hominis voluntas „ non oritur, cùm homo bonum opus Dei „ fit? Postremò potuit ne ascendere in cor „ tuum, exoriri quidem hominis voluntatem, „ sed non de libero ejus arbitrio? Dic ergo, „ unde, si non de natura, idest, non de ipso homine? Quibus testimoniis claret, *subjungit Agatho*, unamquamque earum, quas „ hic spiritalis Pater dinumeravit naturas, „ propriam naturalem habere, & unicuique „ assignari debere voluntatem. Neque enim „ poterit Angelica natura Divinam habere „ voluntatem aut humanam, neque humana „ natura voluntatem Dei, vel Angeli: sicut „ nec alterius, quàm est, quidquam naturam „ habere poterit, vel motum, nisi quod est „ naturaliter, aut creatum est. Cùm hæc ita „ veritas habeat, certissimè claret, quòd in „ Domino Nostro Jesu Christo duas, idest, „ Dei & hominis naturas sivè substantias confitentes in unam ejus convenisse subsistentiam, sivè personam, necesse est, & duas „ nos naturales in eo fateri voluntates, Divinam scilicèt & humanam; quia neque Divinitatem ejus quantùm ad naturæ rationem pertinet, humanam habuisse volunta-

tem

„ tem, dicendum est: Neque humanitatem „ ejus, Divinam habuisse naturaliter voluntatem, credendum est: neque rursùs aliquam ex eisdem duabus Christi substantiis „ absque naturali voluntate extitisse fatendum: cùm & humana per omnipotentiam „ Divinitatis ejus sublimata sit, & Divina „ per humanitatem ejus hominibus reserata. „ *Hactenus Agatho*.

770 Martinus I. Romanus Pontifex in sermone habito in Synodo Lateranensi, Secretario primo, ex dualitate naturarum in Christo duas naturales operationes infert: nam quemadmodum ubi una naturalis est operatio una asseritur natura, ita ubi duæ naturæ diversæ sunt, duæ operationes naturales esse debent: „ Si enim, *inquit*, ubi unam naturalem operationem, & naturam unam esse „ docent, utique ubi diversæ naturæ sunt, „ diversas esse essentiales operationes docere „ noscuntur: quoniam per differentiam naturæ, differentia naturalium operationum „ introducitur: Sicut & per indissimilitudinem naturæ indissimile operationis cognoscitur: & propter hoc unam quidem, idest „ Divinam & inconditam naturam atque operationem, sicut & voluntatem in Patre, & „ Filio, & Spiritu Sancto, Sanctæ & consubstantialis adorandæ Trinitatis adorarunt. Duas autem competenter naturas, „ sicut & voluntates, Divinam dico & humanam in uno eodemque Sanctæ Trinitatis „ Dei Verbo propter nos Incarnato, in unitione inconfusam & indivisam tradidisse „ monstrantur, idest, increatam atque creatam, quoniam utrumque eamdem naturaliter esse, impossibile est. *Hactenus Martinus*.

771 Adversantes porrò huic Catholicæ veritati diversimodè arguebant: & quidem Pyrrhus, ut liquet ex disputatione habita cum Sancto Maximo, primò dicebat: Ex eo quòd Christus est unus, una quoque naturalis operatio in eo admittenda. Secundò: quoniam si duæ voluntates naturales in Christo concederentur, concedere oporteret in eo contrarias voluntates: quoniam impossibile est in una persona duas simul esse non contrarias voluntates. Tertiò: quoniam si in Christo admitterentur duæ naturales voluntates sicut duæ conceduntur naturæ, sequeretur quòd quemadmodum duæ illæ naturæ unum efficiunt compositum: Duæ quoque illæ voluntates aliud efficerent compositum.

772 Sed & his & aliis Pyrrhi argumentis occurrit Sanctus Maximus: & quidem futile esse primum argumentum demonstrat: quoniam sicut non sequitur, unus est Christus, ergò una est in Christo natura: Minus sequi potest, quòd si unus est Christus, una sit pariter naturalis operatio, & una voluntas: Non enim ex numero operationum personarum inducitur numerus: Sicùt nec ex unitate personæ unitas concluditur naturæ: aliàs in Christo sicut una est persona, sic & una est natura, quemadmodum fatebatur Eutyches: homo quoque constat animâ & corpore velut duabus formis, licèt una sit persona, Multiplicantur individua ad suppositorum multiplicationem, non quidem formarum. Undè si sint plures formæ naturales in uno supposito, unum dicitur suppositum, licèt plures in eo ratione diversarum formarum diversæ sint operationes. Quarè ex unitate personæ solùm rectè infertur, quòd unus sit operans, sed multipliciter operans juxta numerum naturarum in eo unitarum. Sic ergò Christus Dominus unus est operans, quia una persona: dupliciter verò operans, propter dualitatem naturæ in eo unitæ, humanè scilicèt propter naturam humanam, Divinè verò propter Divinam: Et si dicatur Christum tantùm Divinè operatum, concluditur in eo sola Divina natura, & quòd solus Deus sit; si humanè tantùm, hominem tantùm fuisse sequitur. Itaque sicut natura humana in supposito proprio suas humanas exercet operationes: ita & in Divino conjuncta supposito vicem gerenti, sivè supplenti vicem proprii suppositi, nec suas amittit naturales proprietates, nec sibi proprias & convenientes operationes.

773 Instabat Pyrrhus, non unam operationem in Christo fateri ratione naturæ, sed ratione unionis, & quemadmodum una fuit unio, Sic & una operatio consequens ipsam unionem. Et in hoc sensu Theodosius quoque Episcopus Cæsareæ Bithyniæ, ut liquet ex collatione habita cum Sancto Maximo, unam voluntatem propter unitionem cum Sergio & eodem Pyrrho fatebatur in Christo Domino nostro.

774 Respondet Sanctus Maximus, quòd si ratione unionis & non naturarum una dicenda esset operatio, sequeretur ex unione accessisse operationem: & proindè quòd ante unionem ipsum Verbum vacasset operatione „ Si, „ *inquit*, ut vos loquimini ex unione accessit „ ei operatio, ante unionem igitur vacabat „ operatione, & per vim fabricatus est Mundus, ut vestra est opinio. „ Subjungit inde & ad aliud inconveniens Monothelitarum trahit opinionem, inquiens: „ Ac rursus: Si „ ex unione accessit operatio: Pater autem & „ Spiritus Sanctus non sunt uniti secundùm „ hypostasim cum carne: igitur non sunt operatores: Si non operatores, ergò neque „ fabricatores, ut non dicam omninò non „ esse.

775 Deinde hæc alia subnectit, dicens: „ Præterea: quandoquidem unio habitudo „ est, & non res: habitudo igitur & non res, „ est operatio Christi. Deindè necesse est vobis, ut creatam aut non creatam esse dicatis: Si quidem nulla penitùs intermedia est „ inter creatam & non creatam. Si creatam „ dicetis, solam naturam creatam indicabit

(ope-

„ (operatio creata) si non creatam, solam „ naturam non creatam signabit; oportet enim „ omninò naturalia naturis convenire. At „ quomodò fieri potest, ut naturæ creatæ, „ & quæ cœpit esse, operatio sit non creata, „ & sine principio, atque infinita, & crea„ trix, & conservatrix? Vel naturæ non „ creatæ & principio carentis, operatio sit „ creata, & cœpta, atque terminata, atque „ ab alia natura, nè dissolvi queat, conser„ vetur. „ *Hæc Maximus*. qui cùm dicit unionem esse habitudinem non rem, vult dicere, esse relationem, ut Philosophi statuunt; Et cùm sit relatio, non res, non natura, non potest esse principium operationis: natura enim est principium motus & naturalium operationum, relatio est de genere sterilium, ut iidem philosophi pronunciant; quare ratione unionis nulli supposito competere potest hæc vel alia operatio, sed ratione hujus vel illius formæ tantùm, nam formæ optimè sunt in genere naturæ, à quo omnis relatio manet exclusa.

776 Neque propter unitionem unam posse concludi voluntatem adversùs Theodosium in antefata collatione pluribus demonstrat idem Sanctus Martyr. Primò: „ quia si pro„ pter unitionem, *inquit*, una Dei & Salva„ toris nostri, sicut Sergius, Pyrrhus, & „ Paulus scripserunt, voluntas effecta est, „ alterius voluntatis secundùm illos erit Fi„ lius Patri propter naturam, sed propter „ unitionem secundùm Filium habenti volun„ tatem, si non idipsum est unitio & natu„ ra. Hæc S. Martyr: „ Et quidem innuere videtur, ex Theodosii ratione sequi aliam esse voluntatem quam habet Filius communem cum Patre, ut naturâ Deus est, & aliam quam habet propter unitionem cum natura humana, cum qua Pater secundùm suam hypostasim non est unitus. Et certè alia esse videretur; quoniam voluntas Divina Patris non potest humana operari: & voluntas Divina Filii secundùm illorum sententiam humana quoque operaretur.

777 „ Secundò, *Subjungit Maximus*, Si „ propter unitionem una secundùm ipsum „ Salvatoris nostri voluntas effecta est, cau„ sam profectò suam unitionem habebit, & „ non aliam eorum naturam ex quibus exi„ stit, & affectus, non naturæ, secundùm „ ipsos erit apertè voluntas; naturam enim, „ non affectum, veritatis ratio novit. Tertiò, „ si propter unitionem, ut fassi sunt, una „ Salvatoris nostri voluntas effecta est, qua „ voluntate, ajunt, ipsam fuisse unitionem effe„ ctam? non enim eâ, quæ per illum effecta „ est, fatebuntur utique, si dumtaxat veri„ tati operam dederint, & quod est irratio„ nabile fugerint. Quartò, si propter unitio„ nem una Salvatoris voluntas effecta est, li„ quet profectò, quòd ante unitionem aut „ cum multis voluntatibus fuerit, aut peni„ tùs absque voluntate. Et siquidem multa„ rum erat voluntatum, diminutionem mul„ tarum pertulit, ad unam nimirùm volun„ tatem contractus, & convertibilitatis per„ spicuæ passionem suscepit; multarum, quæ „ sibi naturaliter inerant, voluntatum dimi„ nutionem. At verò si modis omnibus erat „ absque voluntate, meliorem naturâ esse „ monstravit unitionem, ex qua acquisivit „ voluntatem, qua natura carebat. Et ite„ rum convertibibilis, palàm profectò fecit „ quod naturâ sibi non inerat, sed acquisivit „ affectu. Quintò, si propter unitionem una „ Salvatoris nostri secundùm eos, una, ex „ quibus est voluntas, effecta est, recens fa„ ctus est voluntate Deus, idem ipse propter „ unitionem naturâ permanens sempiternus, „ & voluntate homo sine principio permanens „ naturâ recens, quod est impossibile, nè di„ xerim impium. Sextò, Si propter unitio„ nem una naturarum voluntas effecta est, „ non est quidpiam propter eandem causam „ una naturarum effectum natura. *Hæc omnia* „ *S. Maximus*.

778 Ad secundum postea principale de voluntatum contrarietate, reassumens Sanctus Maximus Pyrrhi verba dicentis, *impossibile est in una persona duas simul esse non contrarias voluntates*, ait: „ Si non est possibile esse si„ mul in una & eadem persona duas non con„ trarias voluntates; igitur opinione tua, „ possibile est esse, si contrariæ sint. Si sic est, „ confessus es hactenus duas esse, & non dis„ sides à numero, sed tantùm à pugna. *Hæc* „ *ille*. „ Qui postea subjungens ait in Christo utique salvari dualitatem voluntatum absque illarum inter se pugnâ, ullâve contrarietate: quoniam non ex voluntatis natura præfata oritur pugna, bene verò ex peccato, quod cùm non sit reperiri in Christo, neque erit in eo inveniri voluntatum pugna & contrarietas. „ Restat igitur, *inquit*, quæramus causam „ hujus pugnæ effectricem. Quam igitur esse „ hanc ais? Voluntatem nè naturalem, an „ peccatum? Si naturalem dicis, hujus autem „ auctorem non alium esse scimus, nisi Deum. „ Igitur, ut tua est opinio, Deus est auctor „ pugnæ. Si peccatum dicas: peccatum „ autem non fecit, neque Deus incarnatus „ ullam quampiam pugnam in naturalibus „ voluntatibus habuit. Cùm enim causa non „ est, planè nec effectus causæ erit. *Ita San-* „ *ctus Maximus*.

779 Denique ad tertium Pyrrhi argumentum, de composito quod sequeretur ex duabus voluntatibus, idem Sanctus Maximus errare eum dicit ex omnium Philosophorum sententia: quoniam compositio ex forma fit & ex subjecto, non verò ex proprietatibus alteriusque. Anima & Corpus ad invicem se unientes compositum constituunt, non tamen animæ proprietates cum proprietatibus Corporis compositum aliquid efficiunt, nàm animæ proprie-

tates animam sequuntur, corpus verò, quæ corporis sunt, proprietates: neque aliqua peculiari unione inter se hujusmodi uniuntur proprietates. In Christo autem Domino natura humana est illa, quæ per realem unionem Divino supposito Verbi unitur, in quo per identitatem naturæ ipsa est conjuncta Divina natura, ex quibus componitur unus Christus: atqui Divina voluntas ut proprietas Divinæ naturæ eam sequitur. Quemadmodum & humana voluntas sequitur naturam humanam ut proprietas illius & ab ea inseparabilis: quæ quidem duæ voluntates non sunt inter se unitæ peculiari aliqua unione, ut compositum aliquod ex eis resultet.

780 „ Vides, *inquit* Sanctus Maximus, „ quemadmodum ex eo erratis, quòd penitùs „ ignoratis, compositiones eorum esse quæ „ sunt in hypostasi, non eorum quæ in alio „ spectantur? Atque hæc quidem est omnium „ tùm Philosophorum Gentilium, tùm sapientum Doctorum Ecclesiæ communis „ sententia. Quòd si voluntatum compositionem dicitis, cogemini etiam aliorum naturalium compositionem dicere, si modò vultis consentaneè de vestro dogmate disserere. „ Aliorum, inquam, idest, creati & non „ creati, infiniti & finiti, non definiti & definiti, immortalis & mortalis, ejus quod „ corrumpi potest, & ejus quod corrumpi non „ potest: atque ita in absurdas opiniones deferimini. Quomodò ex voluntatibus compositum voluntas appellatur? Non enim „ quod compositum est, appellatione compositorum appellari potest: aut certè eo „ modo ex naturis quod constat, natura appellabitur, secundùm veteres hæreticos. „ Præterea voluntate à Patre eum separatis, „ cùm compositam & solam naturam voluntate compositâ signatis. *Hactenus Sanctus* „ *Maximus*.

781 Arguebat Sergius, quia non est recedendum à mente Sanctorum Patrum, qui unam voluntatem tantùm in Christo professi sunt, inter quos omnium primum citabat S. Dionysium Areopagitam, quasi in epistola ad Cajum scripsisset in Christo esse unam Deivirilem operationem, ut liquet ex ejus epistola ad Cyrum data, & relecta Secret. III. Synodi Lateranensis. Sed quoniam allato codice S. Dionysii repertum est, non dixisse S. Dionysium, *unam Deivirilem operationem*, *sed novam*, Sergium verò & Cyrum textum corrupisse commutando *novam* in *unam*, ut ex Actis ejusdem Concilii eodem Secretario manifestum fit, ideò Pyrrhus, ne in eandem censuram incurreret, quasi & ipse textum Sancti Dionysii corrupisset, locum integrum expressit: & in quodam suo tomo Dogmatico, cujus fragmentum relectum est Act. XIV. Sextæ Synodi, excusat Sergium, non malitiosè eum vocem illam commutasse, sed *unam* posuisse, quoniam, *unam* pro *nova* etiam Cyrus intellexerat: „ Unam enim, *inquit*, in „ veritate pro nova continebat eadem charta non malitiosè quod absit, secundùm „ meum sermonem, sed utpotè quæ non aliter *nova* quàm *una* intelligi valuisset à Cyro Sanctissimo, ejusmodi vox est apposita: „ Per extremitatum quippè negationem *unam* „ Divinus Doctor asserit, & hanc singulariter exprimens, quid aliud quàm unam confiteri operationem tanquam unius Christi „ secundùm quamlibet rationem apertè & planè contradidit? *Hæc Pyrrhus*. „ Itaque secundùm Sergii, Cyri, Pyrrhi, aliorumque Monothelitarum opinionem, sequi videtur D. Dionysium per illa verba unam intellexisse in Christo voluntatem. Unde idem Pyrrhus in disputatione habita cum S. Maximo, hoc idem testimonium pro una in Christo voluntate affert inquiens: *Quid præterea dicemus de Sancto Dionysio, qui in epistola ad Cajum cultorem de Christo dixit exercuisse novam quamdam operationem Theandricam, idest Deivirilem?*

782 Ad hoc autem argumentum dicimus novam utique non unam Deivirilem operationem dixisse S. Dionysium; nec per novam rectè intelligi posse unam secundùm Sancti Doctoris mentem, ex aliis ejus scriptis palam fit: quoniam Beatus Dionysius in lib. 4. de Divinis nominibus palàm fatetur in Christo humanam à Divina distinctam fuisse operationem, inquiens: „ Discreta est autem benignissima circà nos Dei operatio; per hoc, „ quòd secundùm nos ex nobis, integrè & verè substantialiter plasmari voluit Verbum, „ & operatus est, & passus quanta humanæ „ ejus operationi congruunt præcipua. In his „ namque Pater & Spiritus nulla ratione communicant. „ *Hæc ibi Dionysius*. Quem locum Agatho Papa in epistola ad Constantinum Imperatorem pro duabus in Christo operationibus refert ad hunc modum translatum, nimirum: „ Discreta est autem benignissima circà nos Dei operatio, per hoc, „ quòd secundùm nos ex nobis integrè verèque humanatum est Verbum, quod est supra substantiam, & operatum, & passum „ quanta humanæ ejus & Divinæ operationi „ congruunt, præcipua ac probabilia. His „ namque Pater, & Spiritus nulla ratione „ communicant: Nisi quis dixerit, secundùm „ benignissimam & misericordem voluntatem, „ & per omnem sublimissimam & ineffabilem „ Dei operationem, quam operatus est, secundùm nos factus incommutabilis, eo „ quòd Deus & Dei Verbum. „ *Hæc Dionysius apud Agathonem*. Si ergò expressè confitetur duas in Christo operationes, nec humanam adimit, immò explicitè affirmat: nunquam de mente ipsius verum erit, quòd ubi dicit, *novam Deivirilem operationem*, sumi debeat *nova* pro *una*: nè sibimet contraria asserere dicatur.

783 Itaque in Christo Domino diversæ considerantur operationes: quædam sunt, purè divinæ, quas Dominus operatur per solam naturam divinam, ut curatio infirmorum facta in ejus absentia, ut accidit in Centurionis puero, pro cujus sanatione nulla humanę naturę actio intercessit. Quædam verò sunt purè humanæ, & secundùm humanam dumtaxat naturam patratæ, ut edere, bibere, flere, pati, & his similes. Aliæ denique sunt quodammodò mixtæ, ab utraque scilicèt natura conjunctim procedentes, ut cum solo tactu ægros sanabat, vel Mare pedibus calcabat, quoniam in istis partim quid divinum inerat, partimque humanum, tactus enim quid humanum est, sanatio consequens tactum quid divinum: humanum est ambulare, sed undas Maris solidas effici, quid divinum est: Et hujus tertii generis operationes Deiviriles à Dionysio sunt nuncupatæ, & novæ. Ita Sophronius in Epistola data ad Sergium, relectâ Actione XIV. sextæ Synodi, inquiens: „ Est unus idemque Filius & Christus inseparabilis in duabus indivisè agnoscendus naturis; & ipsius unius Filii cuncta esse certificamus, & omnes ejus & voces & operationes credimus; licèt quædam earum sint Deo decibiles; quædam verò ità rursùs humanæ, quædam verò medium quendam ordinem obtinent, tanquàm habentes in hoc ipso Deo dignum quid & humanum. Hujus verò asserimus esse virtutis etiam illam, quæ dicitur nova & Deivirilis operatio, non unam existentem, sed diversi generis ac differentem, quam ex Areopago à Paulo divinitùs captus, Deiloquus vocatus asseruit Dionysius, utpotè Deo decibile in hoc ipso, & humanum habentem perque elegantem atque compositam dictionem, unjuscujusque substantiæ, atque naturæ unamquamque perfectè significantem operationem. *Hæc Sophronius*, cui consonat S. Maximus in Scholiis ad eundem Dionysii textum.

784 Sed & in disputatione cum Pyrrho, eidem præfatum Dionysii locum objicienti, probat novitatem, de qua Sanctus Doctor loquitur, non esse quantitatem, ut per eam dictionem numerus significetur, sivè unitas; aliàs cùm Apostolus scribens ad Corinthios Epist. 2. cap. 5. scribit: *Ecce sunt facta omnia nova*, oporteret dici, Apostolum voluisse *omnia facta esse unum*, quod absurdum est, sivè accipiatur de unitate naturæ, sivè de unitate operationis; undè concludit ejusmodi *novitatem* esse qualitatem: „ Si ergò qualitas, non unam, *inquit*, operationem declarat, sed novum & arcanum modum demonstrationis operationum naturalium Christi, inter seipsas, & novam atq; admirabilem ac naturæ rerum ignotam cõversationem ejus secundùm humanitatem, ac modũ reciprocę communicationis secundùm unionem inexplicabilem & arcanam. *Hæc S. Maximus*, qui, suggerente Pyrrho atque dicente: *Nec Deivirilis operatio unam operationem declarat?* Respondit: *Minimè*: „ Imò contra vox ipsa, *subjungit*, quadam circuitione per numeratas naturas earum operationes tradidit; negatis enim extremis, nihil est medium in Christo. Si autem unam operationem declarat, aliam operationem, præter operationem Patris, habebit Christus ut Deus; alius, inquam, operationis erit Filius, quàm Pater: Siquidèm operatio Patris non est theandrica, idest, Deivirilis, quæ nimìrum naturam Deivirilem signat & constituit; operatio enim, quæ naturalis est, naturam testatur, & character naturalis ejus est. *Hæc Maximus*, ubi & adversùs eundem Pyrrhum probat quoque novitatem non esse substantiam.

785 Denique Sanctus Joannes Damascenus in Oratione de duabus in Christo voluntatibus, expendens eundem Dionysii testimonium, hæc habet: „ Quæcumque humanâ voluntate voluit ac egit, salus Mundi fuerunt. Non enim divino more agebat divina (haud quippe Dei nudi & sinè carne, ut contactu ac manuum extensione miracula patraret) nec more humano agebat humana. Nec enim ita comparatum est, ut puri hominis passiones Mundo salutem allaturæ sint. Sed cùm Deus esset, ac factus esset homo, novam quandam ac inauditam actionem humanam operaretur: Humanam, sed qua divina ministraret, quæque Divinitatis sibi conjunctæ signa prætenderet. Quemadmodùm enim ignis & ferri diversa est natura, aliaque & alia munera & actiones. Neque enim ignis secat, sed incendit ac illuminat eâ vi agendi, quam tribuit ei natura; neque rursùs ferrum sic à natura comparatum est, ut urat aut illuminet, sed ipsum secat, ac nigrum est: Cùm autem ea conjuncta fuerint, conjunctè jam ac indivisè suum munus utrumque exequitur. Simùl enim cum sectione existit ustio, ignisque ferri adminiculo tùm incendit, tùm illuminat. Cùm interim non sit una naturalis actio, sed duæ, una ignis, qua urit, altera ferri, qua secat, ac utriusque effectus proprius est, ignis quidèm ustio, ferri autem sectio: Sic in Domino nostro Jesu Christo agebat utraque natura cum alterius communione quod proprium erat; cùm intereà nec una duæ essent, nec duarum una est affectio ac officium; sed humanæ ejus naturæ divino esset liberè imperio ac voluntati obedire atque servire, suâque voluntate manum porrigere & tangere puellam, obsequendo, inquam, voluntati divinæ: Deitatis autem contactu efficacis esset suscitatio puellæ. Quocircà nec magnus Dionysius Dei & hominis actionem dixit, sed simpliciter *novam*, idest, inusita-

„ tam. Utraque enim inusitata erat ac di„ vinohumana; neque enim illis verbis ex„ pressit, sed modum inusitatum. *Hæc Damascenus.*

786 Alia quoque Sanctorum Patrum testimonia in medium producebant Monothelitæ pro una in Christo voluntate unâvè operatione; Et primò illud Athanasii in libro de salutari adventu Christi, dicentis: *Ille vir natus est ex muliere, qui ex prima creatione sibi formam hominis erexit & excitavit in ostensione carnis, sed sinè voluntatibus carnalibus & sinè humanis cogitationibus in imagine novitatis. Voluntas enim erat solius Divinitatis*, Secundò illud Gregorii Nysseni scribentis adversùs Eunomium: *Ita Divinitatem per corpus, quod induit, communem omnium salutem operari, ut propria sit carnis perpessio, Dei verò sit operatio.* Tertiò est illud Sancti Cyrilli lib.4. in Joannem, ubi ait; *Christum unam cognatam operationem per ambas ostendisse*. Et denique & illud Sancti & Magni Leonis Papæ, dicentis; *Operatur utraque natura cum alterius communione.*

787 Sed ex Actione VIII, sextæ Synodi apparuit, Monothelitas Sanctorum Patrum testimonia aut corrupta, aut mutilata & detruncata allegasse, adeòut convictus Macarius, & à Constantino Principe sollicitatus, ut diceret, cùr Patrum testimonia circumcisa allegasset; respondit; *Ego testimonia, quæ desloravi, secundùm proprium intentum desloravi*. Alienum quippe est à Sanctorum Patrum mente asserere unam in Christo voluntatem & unam operationem, cùm constet expressis verbis contraria docuisse, & absque hesitatione duas in Christo voluntates ac duas operationes posuisse. Hinc Sanctus Athanasius præter testimonium allegatum à nobis supra sub num. 761. alibi quoque eandem catholicam veritatem docet, ut videre est Actione XIV, sextæ Synodi, ubi copiosum fragmentum depromptum ex sermone ejusdem in illum textum Evangelii: *Nunc anima mea turbata est*, pro eodem argumento relectum est.

788 Cùm verò prælibatum Athanasii testimonium inter alios Monothelitas allegatum à Pyrrho fit in disputatione cum Maximo, ab eodem Sancto Maximo accipienda est responsio, qui dicit ejusmodi auctoritatem seipsam interpretari, & idcircò nullo penitùs subsidio ratiocinationis indigere; quoniam Sanctus Athanasius, cùm vellet demonstrare, fuisse Incarnationem opus divinæ & solius voluntatis, complacente Deo Patre, ac per se operante Filio, & cooperante Spiritu Sancto; non autem opus motus carnalis & cogitationum humanarum, idest, ordinis & consecutionis nuptialis, ideò dixit: *Sinè voluntatibus carnalibus & sinè humanis cogitationibus*. Et item: *Voluntas enim erat solius Divinitatis*. Hoc sanè ex antecedentibus & consequentibus ejusdem Sancti Doctoris verbis palàm fit. Ait ergò Athanasius; „ Dimisit „ ergò Verbum, quod erat Deus, ut primi „ hominis opifex homo efficeretur ad homi„ nis vivificationem & demolitionem inimi„ ci. Natus igitur ex fœmina, formam ho„ minis ex primaria & originali creatione in „ se restituit, exhibitâ carne, quæ libidini„ bus carnalibus & cogitationibus careret in „ imagine novitatis. Hunc enim hominem „ non voluntas carnis, sed sola dumtaxat „ voluntas Deitatis constituit; siquidèm to„ ta Verbi natura adfuit ad exhibendam hu„ manam formam & carnem visibilem, ex „ secundo Adam oriundam, non divisione „ personarum, sed coessentiâ Divinitatis & „ humanitatis. *Hæc Athanasius*, prout exhibet proprius textus, quem præ manibus habemus. Ita palàm fit, loqui Athanasium de voluntate, qua operatum est opus Incarnationis, & hanc solam fuisse catholicè docet; non tamen ex hoc excludit in Christo humanam voluntatem, licèt in opere Incarnationis nullam vel minimam partem habuerit. Rectè etiam Theophanes Presbyter in sexta Synodo Act.VIII. relecto hoc eodem testimonio à Macario allegato, exponens dixit: „ Si „ testimonium, quod detruncastis, integrè „ posuissetis, inveniebatur, quòd carnales „ voluntates & humanas cogitationes culpa„ biles & voluptuosas accepit Sanctus Pater „ Athanasius, quæ ex seminatione diabolica „ illatæ sunt humanæ naturæ, sicut idem „ Sanctissimus Pater superiùs asseruit; nam „ & ego dico, non habuisse Dominum no„ strum Jesum Christum verum Deum no„ strum ex superfatione voluntatem carna„ lem, aut peccabiles cogitationes, absit, „ sed naturalem voluntatem, quam ipse „ Deus creans Adam, ei indidit. *Hactenus ille.*

789 Testimonium porrò Gregorii Nysseni in ore fuit omnium Monothelitarum, eo enim usus est Sergius in Epistola data ad Honorium Papam, relectâ Act.XII. sextæ Synodi, & post Sergium cæteri; undè & Pyrrhus illud idem objecit Sancto Maximo: Sed abest à Sanctissimi Patris mente ejusmodi Monothelitarum dementia, qui in suis scriptis non semel & bis, sed centies expressè posuit duplicem in Christo voluntatem & operationes quoque duas, ut videre est Secretar.V.Synodi Lateranensis sub Martino I. Cæterùm non rectè ex allegatis Nysseni verbis concluditur una voluntas vel una operatio; quoniam si propterea una Christi operatio esse debet, quòd operatio sit solius Divinitatis, Passio verò humanitatis; ergò una quoque erit affirmanda natura in Christo, & hæc divina, quæ sola est operatrix, cùm humana potiùs dicenda sit patibilis; prout arguit ad hominem Damascenus lib. 3. de orthodoxa fide cap.15. Idem ergò Sanctus Gregorius per illa ver-

verba non excludit à Christo humanas operationes, quæ sub vocabulo perpessionis carnis continentur, omnis enim humana operatio carnis perpessio appellari potest; quoniam omne creatum eo ipso patitur, quò movetur, quia scilicèt alterius moventis impressionem admittit & recipit. Et hæc est Sancti Maximi doctrina in disput. cum Pyrrho, ubi ait; „ Sanctos Patres variis nominibus affecisse „ humanæ naturæ motionem, prout ejus di„ versæ notiones postulabant. Appellarunt „ ipsam & facultatem, & operationem, & dif„ ferentiam, & motionem, & proprietatem, „ & qualitatem, & passionem. Hanc autem „ usurparunt, non quatenùs opponitur di„ vinæ, sed quatenùs quidèm continet ac „ conservat, & immutabilis, eam facultatem „ nominarunt; quatenùs verò character est „ & nota propria, quæ in omnibus eadem „ comprehensis specie invariabilem quan„ dam rationem ostendit, energiam vocarunt; „ ut autem distinguit & discernit, differen„ tiam; ut indicandi vim habet, motionem; „ ut constituit, ac soli ipsi, & non alteri na„ turæ inest, proprietatem; ut speciem facit, „ qualitatem; ut movetur, passionem nuncu„ parunt. Etenim omnia, quæ ex Deo sunt, „ & post Deum, eo ipso patiuntur, quò mo„ ventur; utpotè quæ non sunt ipsa motio, „ ipsaque vis aut virtus. *Hactenus Sanctus Maximus*.

790 Quare contra eundem Eunomium scribens sermone 2. idem Beatissimus Nysse„ nus, ait: „ Quomodò Dominus, qui se„ cundùm Christum homo est, Mundum sibi „ reconcilians distribuebat animæ, corpori„ que beneficium, quod ab ea fiebat homi„ nibus, volens quidèm per animam, tan„ gens autem corpore. *Hæc ibi*, ubi afferit apertè operationem humanæ voluntatis per illa verba: *Volens quidèm per animam*. Undè & in sermone facto in Pascha: *Accedit Leprosus*, ait, *defluxus jam & exterminatus corpore; quomodò fiet in ipso à Domino mundatio? Anima vult, corpus tangit; per utraque fugatur passio*. Clarissimè postea in sermone contra Apollinarem: „ Hujusmodi autem, in„ quit, rationabili anxietate una erit con„ solatio mysterii vera confessio; quoniam „ formidare quidèm in passione, humanæ fra„ gilitatis est, juxta quod Dominus ait, spi„ ritum promptum esse dicens, carnem au„ tem infirmam, suscipere autem dispensa„ tionem, divinæ voluntatis atque virtutis „ est. Quoniam igitur altera humana volun„ tas, & divina altera est, loquitur quidèm „ ut homo, quod infirmitati carnis congruit, „ qui nostras passiones suscepit; producit ta„ men secundam vocem, excelsam & Deo „ dignam voluntatem confirmari, quàm hu„ manam propter salutem hominum volens. „ Qui enim dixit: *Non mea voluntas*, hu„ manam præsenti sermone signavit; addens „ autem, *tuam*, ostendit conjunctionem pro„ priæ Divinitatis ad Patrem, cujus Divi„ nitatis nulla est differentia propter socie„ tatem naturæ. *Hæc Nyssenus*, quæ cum aliis ejusdem testimoniis habentur recitata in antefato Secret. v. Synodi Lateranensis, atque etiam Agatho Papa in sua inseruit Synodica ad Constantinum datâ & relectâ Act. iv. sextæ Synodi.

791 Mirum est, Monothelitas pro sua citare sententia Beatum Cyrillum Alexandrinum, & tàm apertâ fronte asserere in ea fuisse opinione, ut una voluntas tantùm fuerit, unaque operatio, cùm luce clarius ex ejus scriptis liqueat, palàm & verbis clarissimis, duas operationes, duasque volutates posuisse in Domino nostro Jesu Christo; Undè lib. 10, Thesaur. cap. 3. scribit: „ Quandò videtur „ timens mortem & dicens: *Si potest fieri*, „ *transeat à me calix iste*; considera iterùm, „ quoniam formidans mortem, caro doceba„ tur à Deo Verbo gestata, hoc deinceps mi„ nimè pati. Dicebat enim ad Patrem; *Non sicut ego volo, sed sicut tu*. Et non quidèm „ timebat ipse mortem, secundùm quod Ver„ bum est & Deus, sed usque ad finem di„ spensationem perficere properabat. Hæc „ enim erat Patris voluntas. Habet autem „ & nolle mori, eò quòd mortem caro recu„ sabat naturaliter. *Hæc ille*. Undè Agatho Papa allato hoc testimonio concludit de mente ejusdem Sancti Doctoris, duas in Christo esse voluntates, & totidèm operationes.

792 Itaque verba Cyrilli allegata à Pyrrho, dicentis Christum unam cognatam operationem per ambas ostendisse, non pugnare ullo modo cum duabus operationibus, sed contra potiùs eas defendere, demonstrat Sanctus Maximus, inquiens: „ Non enim di„ xit unam naturalem operationem Divini„ tatis Christi & humanitatis ejus; alioquin „ non dixisset alibi: Auctoris & operis ean„ dem esse operationem, nunquam aliquis „ sanæ mentis concesserit, sed potiùs illud „ dixit, cùm vellet demonstrare, unam esse „ Divinitatis sinè carne, & cum carne ope„ rationem, sicut si quispiam, unam esse ignis „ operationem cum materia, & sinè materia „ ostendere volens, diceret ignem cum mate„ ria & sinè materia urere. Sic Pater Cyril„ lus non dixit unam operationem duarum „ rum naturarum, sed unam operationem di„ xit divinam & paternam, quæ essentiali„ ter in Verbo Deo Incarnato inerat; qua „ non solùm jussu suo, omnium rerum effe„ ctore miracula incorporaliter faciebat, „ sicut ipse ait, siquidèm etiam post Incar„ nationem habebat eandem operationem „ communem cum Patre incorporeè operan„ te, sed tactu etiam propriæ carnis hæc ipsa „ miracula corporaliter ostendebat. Hoc „ enim significat, quod ait: *Per ambas*; ut

vita

„ vita reddita puellæ per verbum, & jussum „ omnia operantem, vel aspectus cæco resti„ tutus, vel mundatio leprosi, vel benedi„ ctio panum, cognationem haberet secun„ dùm naturam cum operatione per tactum „ corporeè consummata, ut demonstraret „ carnem quoque esse vivificam, quia ejus „ propriè erat, & non alterius propter sum„ mam eum ea unionem; per utraque enim „ hæc, per jussum, inquam, & tactum di„ vina operatio in ipsis rebus apparebat, ne„ quaquam naturalem operationem carnis „ naturæ nostræ humanæ & patientem læ„ dens, sed contra potiùs eam conservans „ ad propriam manifestationem; sicut & ani„ ma tanquàm instrumentum proprii corpo„ ris, & per naturalem operationem ejus, ea, „ quæ sibi propria sunt, & suam operationem „ naturalem profert. Extensio enim manus „ & tactus, & comprehensio & mixtio luti „ manufacta, ac fractio panis, & denique „ id omne, quod manu, vel alio membro, „ vel parte corporis fiebat, naturalis opera„ tionis humanitatis Christi erat, qua tan„ quàm homo ipse naturâ Deus operator „ erat, & divina naturaliter operabatur, ut „ per utraque (divina scilicet & humana) „ secundùm naturam probaret perfectum „ Deum & perfectum hominem, absque so„ lo peccato, se verè esse ostendens. Non „ igitur ignoravit Cyrillus proprietatem præ„ cipuam uniuscujusque naturæ, & eam, quę „ alias naturales proprietates comprehendit; „ operationem dico creatricem & vivifica„ tricem ex anima corpori ejus impartitam, „ quas Verbum Incarnatum servans in seipso, „ synceras & non confusas demonstravit; „ operationem creatricem in creanda sub„ stantia, & qualitate & quantitate, ex „ quibus & in quibus, & quæ rerum es„ sentia est & spectatur. *Hæc Sanctus Ma„ ximus.*

793 Deinde idem Sanctus Maximus in Epistola ad Nicandrum eundem locum Sancti Cyrilli explicans, docet, unam & eandem operationem duarum naturarum vocari à Cyrillo, propter acutissimam earum unionem, & eâdem de causa cognatam appellare, qua unione fit, ut quemadmodùm natura assumpta hominis, sic hujus actio divina sit & propria suppositi Verbi. Et ita in idem opus, cujusmodi erat mortui ad vitam revocatio, vel visus restitutio, ambæ concurrebant, ab eadem persona diversis ex principiis manantes. Cognata enim dicuntur & quę sunt ejusdem, & quæ diversæ substantiæ, si vinculo connexæ sint unionis. Undè Gregorius Nazianzenus orat. in funere Cæsarii fratris carnem animæ cognatam appellat, quod idem Sanctus Maximus notat; non tamen propter naturam, sed propter unionem.

794 Ad testimonium Sancti Leonis allegatum à Sergio in Epistola ad Cyrum, ac inde ab aliis Monothelitis, dicentis: *Agit enim utraque forma cum alterius communione.* Dicimus, non rectè esse allegatum & integrum, sed detruncatum, & tùm ex antecedentibus, tùm ex consequentibus potiùs contrarium evincitur ab eo, quod inferunt Monothelitæ; Etenim in Epistola ad Flavianum, relectâ Act. 2. Synodi Chalcedonensis cap. 4., undè desumptum est à Sergio præfatum testimonium, ita scribit: „ Assumpta est igitur de „ matre, Domini natura, non culpa; nec „ in Domino Jesu Christo ex utero Virginis „ genito, quia nativitas est mirabilis, ideò „ natura est dissimilis. Qui enim verus est „ Deus, idem verus est homo; Et nullum est „ in hac unitate mendacium, dùm invicem „ sunt humilitas hominis & altitudo Deita„ tis. Sicut enim Deus non mutatur mise„ ratione, ita homo non consumitur digni„ tate: Agit enim utraque forma cum alte„ rius communione, Verbo scilicet operan„ te quod Verbi est; carne exequente quod „ carnis. Et sicut Verbum ab æqualitate pa„ ternæ gloriæ non recessit, ita caro natu„ ram nostri generis non reliquit. *Hæc Sanctus Leo*, secundùm ejus integrum textum. Undè evincitur, non denegasse duas operationes in Christo Domino, sed potiùs affirmasse, cùm fateatur quæ Verbi sunt operatum Verbum, carnem verò quæ carnis sunt, licèt cum alterius communione, propter unionem duarum naturarum in uno, eodemque supposito Dei Verbi. Alia Patrum testimonia in proprium sensum extorta producebant Monothelitæ, quæ nos omittimus, cùm in Actis Synodi Lateranensis, atque in sexta Synodo, necnon in disputatione Pyrrhi cum Maximo, refutata tanquàm detruncata, ac quędam explicata secundùm verum & genuinum eorundem Patrum sensum relegantur.

795 Itaque cum sancta sexta Synodo in definitione fidei credimus, unum Sanctæ Trinitatis, & post Incarnationem Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum nostrum esse: Asserimus duas ejus esse naturas in una ejus radiantes subsistentia, in qua tàm miracula, quàmque passiones per omnem sui dispensativam conversationem, non per phantasiam, sed veraciter demonstravit ob naturalem differentiam in eadem una subsistentia cognoscendam, dùm cum alterius communione utraque natura indivisè & inconfusè propria vellet, atque operaretur; juxtà quam rationem & duas naturales voluntates & operationes confitemur, ad salutem humani generis convenienter in eo concurrentes.

796 Dicimus denique cum sancta Lateranensi Synodo: „ Si quis secundùm Sanctos „ Patres non confitetur propriè & secundùm „ veritatem naturales proprietates Deitatis „ ejus & humanitatis indiminutè in eo, & „ sine deminoratione salvatas, condemnatus sit.

„ sit. *Item*. Si quis secundùm Sanctos Patres non confitetur propriè & secundùm veritatem duas unius ejusdemque Christi Dei nostri voluntates cohærenter unitas, divinam & humanam, ex hoc quòd per utramque ejus naturam voluntarius operator naturaliter idem existit nostræ salutis, condemnatus sit. *Item*. Si quis secundùm Sanctos Patres non confitetur propriè & secundùm veritatem duas unius ejusdemque Christi Dei nostri operationes cohærenter unitas, divinam & humanam, ab eo quòd per utramque ejus naturam operator naturaliter idem existit nostræ salutis, condemnatus sit. *Item*. Si quis secundùm scelerosos hæreticos, unam Christi Dei nostri voluntatem confitetur, & unam operationem, in peremptionem Sanctorum Patrum confessionis, & abnegationem ejusdem Salvatoris nostri dispensationis, condemnatus sit. *Item*. Si quis secundùm scelerosos hæreticos, in Christo Deo, in unitate substantialiter salvatis, & à Sanctis Patribus nostris piè prædicatis duabus voluntatibus, & duabus operationibus, divinâ & humanâ, contra doctrinam Patrum, & unam voluntatem, & unam operationem confitetur, condemnatus sit. *Item*. Si quis secundùm scelerosos hæreticos cum una voluntate & una operatione, quæ ab hæreticis impiè confitetur, & duas voluntates pariterque & operationes, hoc est, divinam & humanam, quæ in ipso Christo Deo in unitate salvantur, & à Sanctis Patribus orthodoxè in ipso prædicantur, denegat & respuit, condemnatus sit. *Denique*. Si quis secundùm scelerosos hæreticos Deivirilem operationem, quod Græci dicunt, *Theandricbin*, unam operationem insipienter suscipit, non autem duplicem esse confitetur secundùm Sanctos Patres, hoc est divinam & humanam, aut ipsam Deivirilis, quæ posita est, novam vocabuli dictionem unius esse designativam, sed non utriusque mirificæ & Gloriosæ unitionis demonstrativam, condemnatus sit.

CAPUT XVI.

De Honorii Papæ fide in controversia de duabus in Christo voluntatibus & operationibus.

797 MAgna sanè controversia, an Honorius cum Monothelitis unâ in Christo Domino Nostro Jesu Christo asseruerit voluntatem, unamque tantùm operationem, à Viris Doctissimis agitata nec hactenus unico sensu decisa, aliis de hæresi ipsum culpantibus, & aliis ab ea defensantibus. Scandalum hoc peperit ejus ad Sergium data Epistola, in qua eum Sergio convenisse videtur, non esse nimirum duas in Christo voluntates, neque asserendum in eo duas extitisse operationes, sed magis abstinendum propter infirmiores ab ejusmodi locutione, proindeque nec duas, nec unam prædicandam. Scribit namque in ea: *Unde & unam voluntatem fatemur Domini Nostri Jesu Christi, quia profectò à Divinitate assumpta est nostra natura, non culpa in illa, profectò quæ ante peccatum creata est, non quæ post prævaricationem vitiata.* Et infra. „ Non oportet, *inquit*, ad dogmata hæc Ecclesiastica retorquere, quæ neque Synodales apices super hoc examinantes, neque auctoritates Canonicæ visæ sunt explanasse, ut unam vel duas energias aliquis præsumat Christi Dei prædicare, quas neque Evangelicæ vel Apostolicæ literæ, neque Synodalis examinatio super his habita visæ sunt terminasse, nisi fortassis, sicut præfati sumus, quidam aliqua balbutiendo docuerunt, condescendentes ad informandas mentes, atque intelligentias parvulorum, quæ ad Ecclesiastica dogmata trahi non debent; quæ unusquisque in sensu suo abundans, videtur secundùm propriam sententiam explicare. Nam quia Dominus Noster Jesus Christus Filius ac Verbum Dei, per quem facta sunt omnia, ipse sit unus & idem operans Divina & humana plenè sacræ literæ luculenter demonstrant. Utrùm autem propter opera Divinitatis & humanitatis, una, an geminæ operationes debeant derivatæ dici, vel intelligi, ad nos ista pertinere non debent, relinquentes ea grammaticis, qui solent parvulis exquisita derivando nomina vendicare. Nos enim non unam operationem, vel duas Dominum Nostrum Jesum Christum, ejusque Sanctum Spiritum, sacris literis percepimus, sed multiformiter cognovimus operatum. *Et paulò infra subjungit*. Et nos quidem secundùm sanctiones divinorum eloquiorum oportet sapere vel spirare, illa videlicet refutantes, quæ quidem novæ voces noscuntur Sanctis Dei Ecclesiis scandala generare: ne parvuli aut duarum operationum vocabulo offensi, sectantes Nestorianos nos vesana sapere arbitrentur: aut certè, si rursùs unam operationem Domini Nostri Jesu Christi fatendam esse censuerimus, stultam Eutychianistarum, attonitis auribus dementiam fateri putemur. *Hæc Honorius*.

798 Ex ejusmodi itaque Honorii scriptis, qui ei adversantur concludunt eum ex duplici capite convinci eum rectam de Christi voluntatibus atque operationibus fidem non habuisse, primò quia disertis verbis unam in Christo voluntatem fassus est: Ac deinde quoniam nec unam voluntatem, & operationem, nec duas esse dicendas mandavit, sivè in hoc Sergio adhæsit; & consensit. Etenim tàm hæreticus esse videtur, qui veritatem negat, quàm qui eam

non

non confitetur: si est fidei dogma esse in Christo duas voluntates, & duas operationes, hæreticus est nedùm ille, qui unam tantùm asserit, verùm & ille qui abstrahit, nec duas confiteri vult, quamvis unam neque dicat. Hac enim ratione Ecthesis Heraclii proscripta fuit, atque damnatus typus Constantis: relectâ namque priùs Ecthesi Secret. IV: Synodi Lateranensis, indeque typo, quibus pro Ecclesiarum concordia ineunda præceptum erat ut neque una, neque duæ ad scandala pusillorum delenda, dicerentur in Christo voluntates, & operationes, Martinus I. ejusdem Concilii præses dixit: „ Relectus typus bonum quidem intentum habere dignoscitur, dissonantem autem virtutem intentui continet. Bonum est namque proculdubiò & omnibus timentibus Deum desiderabile, cohibere dissensiones, & altercationes pro causa fidei: sed non est utile & bonum, cum malo destruere bonum, idest cum hæreticis Orthodoxorum Patrum verba, & dogmata; quoniam hoc potiùs exurit, non enim mitigat merito in controversiarum stantium, nullo videlicèt patiente denegare cum impietate hæretica Venerabile Verbum fidei. Similiter namque est & inhonestum malum amplecti, & cum eodem bonum indiscretè proiicere, quoniam utrumque justitiæ perimit traditionem. Unde & Magnus Abraham in hoc hæsitans, Domino appropinquans, ait: *Nùm perdes justum cum impio, & erit justus sicut impius? Nullo modo tu facias secundùm hoc verbum, ut occidas justum cum impio, & erit justus sicut impius: non est hoc tuum, qui judicas omnem terram: non facies judicium hoc.* Nàm si quidem per approbationem Scripturæ, hoc est, paternæ doctrinæ, reprehensibile pariter aut laudabile utrumque ostenderet, benè utique fuisset typus expositus, propter utriusque approbatam per spirituales sermones reprehensionem, aut per spiritales Patres utriusque taciturnitatem definiens, aut è contrariò pro eorum laudabilitate utriusque professionem. Si autem nihil horum penitùs demonstravit, sed taciturnitati pariter prohibuit unam aut duas dicere operationes & voluntates, sufficit nobis Patriarchæ voce Serenissimum Principem alloqui, sed & ipsi Regi Regum fiducialiter eam offerentes cum eo, qui ait: *Nullo modo tu facies, secundùm hoc verbum, ut interficias justum cum impio, & erit justus sicut impius.* Declinare autem à malo & facere bonum, ipse nobis omnium Dominus præcepit: non enim cum malo bonum aversari, aut penitùs confirmare, quoniam utrumque dùm perficitur, lædit. Illud autem tantummodò salvare consuevit, dùm perficitur, idest, declinare à malo, & confiteri bonum. Præcepit namque nobis per Moysen dicens: *Ut habeatis scientiam discernendi inter sanctum & profanum, & inter pollutum & mundum. Ego Dominus vester. Custodite omnia legitima mea, & non faciatis ex omnibus abominationibus istis: quia omnis homo, qui fecerit ex omnibus abominationibus istis, exterminabitur anima ejus de populo suo.*

799 „ Igitur, *subjungit*, nullo modo oportet contra eos, qui minimè denegant pariter utrumque, idest, unam aut duas dicere in Christo Deo operationes & voluntates, sinè discretione indignationem infligere, sed justè contra eos tantummodò hanc proferre, qui non confitentur, quas probabiles Ecclesiæ Patres confitentur; hoc est, duas ejusdem, atque unius sicuti essentias unitas inconfusè & indivisè, ita & æquali numero voluntates & operationes, Divinam dico & humanam: maximè eum, qui secundùm Deum suas, ut condecet, properat promulgare sententias. Propterea Intentum quidem, ut dictum est, bonum existentem typum laudamus, sed modum ab intentu dissonantem avertimur: quoniam omninò est inconveniens Catholicæ Ecclesiæ regulæ, in qua utique adversa tantummodò jubetur meritò sepeliri silentio: Non enim Orthodoxa cum contrariis confiteri omninò aut quoquomodo denegare; asserit enim ità, quoniam alienum est Christianorum cum recta fide Impietatem suscipere, & non discernere recta à malis: *Qualis namque participatio justitiæ cum iniquitate? Aut qualis communio luminis cum tenebris?* Et qualis consonantia paternæ doctrinæ cum hæretica contentione? Ab omni enim contagione hæretica alienum consistit verbum Orthodoxiæ, quod sinè dubio intrasgressibiliter confiteri in confessione æterna omnibus præcepit Dominus, dum dixit: *Qui me confitebitur coràm hominibus, confitebor & ego eum coràm Patre meo, qui in Cælis est. Qui autem negaverit me & sermones meos, negabo eum & ego coràm Patre meo, qui in Cælis est.* Hæc & alia in rejectionem typi protulit Martinus, quæ quidem & reiiciunt, cùm eadem sit sententia, & Honorii œconomiam, & assertionem.

800 Deinde S. Maximus & Ecthesim, & Typum pariter ut adversantes Catholicæ veritati penitùs rejecit: Etenim in collatione habita cum principibus, dicentibus Troilo & aliis Beato Viro: *ne contristes Imperatorem, qui propter pacem tantummodò fecit typum: non in ademptionem cujusquam eorum, quæ in Christo intelliguntur, sed ad pacem silentium vocum, quæ faciebant dissensionem, dispensans;* Sanctus Maximus respondit, Christum confitendum esse, sicuti est, & quemadmodùm de eo prædicaverunt Sancti Dei, & firmaverunt Synodi œcumenicæ, & cùm perfectum hominem esse dixerint, talem confitendum. Si autem, *inquit* „ Perfectus est in utroque, si-

cut

„ ent in nullo ex ambobus est minoratus: ma„ nifestè totum ipsius adulterat Sacramen„ tum, qui non confitetur eum esse, quod „ est, cum existentibus sibi omnibus natu„ ralibus idiomatibus, ex quibus & in qui„ bus, & quæ esse probatur. *Hæc illo*, qui & pariter hæc alia contra eundem typum protulit, inquiens: „ Verumtamen sub quo fie„ ri modo unitatem à Deo coronata ejus jussit „ tranquillitas, nosti? & dixisti, sub typo. „ Et dixi impossibile, ut opinor, est hoc. Non „ enim patiuntur Romani auferri una cum „ impuris hæreticorum vocibus Sanctorum „ Patrum luciferas voces, vel simul cum men„ dacio veritatem extingui, aut cum tene„ bris lumen pariter dissipari. Nihil nobis „ quod adoretur erit, si Divinitus ostenso„ rum fuit verborum ablatio. Et dixisti, non „ ablationem Sacrarum Typus effecit vocum, „ sed taciturnitatem, ut dispensemus pacem. „ Et dixi, est apud Divinam Scripturam ta„ citurnitas etiam demptio. Deus enim per „ David dixit. *Non sunt loquelæ neque ser„ mones, quorum non audiantur voces eorum*. „ Ergo nisi dicantur, & audiantur sermones, „ qui de Deo sunt, nec omninò sunt secun„ dùm Scripturam. Et dixisti: Non mittas „ me in Sylvas, ego sancto contentus sum „ Symbolo. Et quomodo dixi, potes sancto „ esse contentus Symbolo, suscipiens Typum? „ Et quid lædet suscipere Typum, & dicere „ Symbolum? Asseruisti. Ajo, quoniam evi„ denter obtruncat Symbolum Typus. *Hæc & alia* Maximus concludens & probans Typum adversari Catholico Symbolo, propter silentium in eo indictum de duabus voluntatibus, & operationibus in Christo Deo Nostro.

801 Porrò & in collatione habita cum Theodosio Episcopo, plura quoque adversùs eundem Typum exagerat, & dicentibus factum esse propter dispensationem, & ut Ecclesiarum pax eo medio, ablatis dissensionibus propter ejusmodi voces exortas, consisteret, ait Sanctus Martyr post plura: *Videte ne forte pacem prætendentes, Apostasiâ reperiamur languere & prædicare, quam præcursurum fore Antichristi adventum, Sacratissimus dixit Apostolus*. Itaque damnato typo, sustineri non posse videtur Honorii Papæ indictum silentium, unà semel quòd in typo nonnisi de duabus, aut una operatione, & voluntate silentium indiceretur: hujusmodi silentium in typo damnatur à Patribus ut adversatiuum Orthodoxæ fidei: ergo pari ratione damnari debet in Epistola Honorii, propter identitatem rationis. Et ad comprobandam impietatem typi atque indicti in eadem causa silentii, utitur S. Maximus exemplo Arianorum, qui proposuerunt pro pace ineunda ut taceretur vox illa, *consubstantialis Dei Verbi cum Patre*, repugnantibus huic dispensationi universis Catholicis, *inquiens*, in antefata cum Principibus collatione: „ Hoc aliquando Ariani „ prætenderunt in scriptis sub Magno Con„ stantino, dicentes: *Auferamus dictum „ unius substantiæ, & alterius substantiæ, & „ uniantur Ecclesiæ*. Et non id admiserunt „ Deiferi Patres nostri, sed elegerunt potiùs „ persecutionem pati & mori, quàm tacere „ vocem comprobantem unam Patris & Filii „ & Spiritus Sancti supersubstantialem Dei„ tatem, & hæc cohibente his qui præten„ debant Magno Constantino, sicut à mul„ tis refertur, qui ea quæ tunc gesta sunt „ studiosè scripserunt. Et nullus Imperato„ rum potuit mediis vocibus suadere Deilo„ quis Patribus, ut convenirent in ea, quæ „ ipsi sectabantur: sed expressis vocibus ac „ propriis, & Dogmati quod quærebatur „ congruis, usi sunt, dicentes liquidò, quo„ niam Sacerdotum est quærere ac diffinire de „ salutaribus Ecclesiæ Catholicæ Dogmati„ bus. *Hactenus Maximus*.

802 Præterea ejusdem sententiæ fuisse Honorium cum Monothelitis deduci posse videtur ex communi ejusdem Honorii loquendi modo cum Monothelitis: Eo enim pacto quo loquitur Sergius in sua Epistola, imò Macarius in sua fidei confessione, & in typo Constans Imperator, loqui videtur Honorius in prædicta Epistola. Sergius autem dicit: „ De „ cætero nullum permitteret unam, aut duas „ proferre operationes in Christo Deo No„ stro, magis autem (sicut sancta & univer„ salia tradiderunt Concilia) unum eundem„ que Filium Unigenitum, Dominum No„ strum Jesum Christum verum Deum opera„ tum confiteri tàm Divina quàmque huma„ na, & omnem Deo decibilem, & homine „ dignam operationem, ex uno eodemque „ incarnato Deo Verbo indivisè procedere, „ & ad unum eundemque redigi, eò quòd „ unius quidem operationis vox, quamquàm „ à quibusdam Sanctis dicta est Patribus, ta„ men peregrina videatur, & perturbare au„ res quorundam, suspicantium ad perem„ ptionem hanc proferri inconfusè atque se„ cundùm subsistentiam unitarum in Christo „ Deo nostro duarum naturarum, quod non „ est unquam, nec fiat. Similiter autem & „ duarum operationum dictio multos scan„ dalizet, utpote à nullo Sanctorum & pro„ babilium Ecclesiæ Institutorum edita. In„ super & consequens ei fit prædicare duas „ voluntates, contrarietates circa invicem „ habentes, tanquam Deo quidem Verbo sa„ lutarem volente adimplere passionem, hu„ manitate verò ejus obsistente ejus voluntati, „ & resistente, & perinde duo contraria vo„ lentes introducantur, quod impium est. „ Impossibile quippe est, in uno eodemque „ subjacenti duas simul & erga hoc ipsum „ contrarias subsistere voluntates. *Hæc Sergius*. Et hæc quidem ferè totidem verbia habentur in Epistola Honorii ad eundē Sergium data.

803 Macarius in sua fidei expositione hæc alia habet: „ Unum igitur eundemque operatum fuisse dicimus, idest, mirè operatum esse salutem nostram, eundemque passum propria carne, & omnes verè sustinuisse salutares passiones, idem est dicere & miracula, ut sit quidem carnis pati, non separatæ videlicèt à Divinitate, quamvis non Divinitatis fuit pati, ipsius autem Dei operatio, quamvis per humanitatem ejus, hoc est, totam nostram conspersionem hanc adimpleverit una & singulari voluntate Divina, utpote non existente in eo & alia voluntate, sivè obsistente & adversante Divinæ ejus, & potenti illi voluntati. Impossibile enim est in uno eodemque Christo Deo nostro duas simul & adinvicem contrarias seu similes existere voluntates. *Hæc Macarius*. Certè Honorius, ne duas in Christo contrarias voluntates asserere cogatur, unam tantùm confitetur. Duas quoque naturas profitetur operatrices cum alterius communione: & Christum operatum Divina media humanitate, sivè humanâ carne assumptâ. Et item fieri jubet unius operationis vocem propter Eutychianos, duarum verò propter Nestorianos. Constans quoque Imperator in typo silentium se indicere fatetur ad sedanda scandala, omnemque controversiam de medio adimendam. Plura quoque similia ferè in verbis ipsis habentur in secunda Sergii Epistola data ad Cyrum, quæ reperiuntur in literis Honorii. Qui similia docet, similia quoque credere fas est dicere: ergo similes Honorii locutiones cum Monothelitarum locutionibus, similem quoque fidem arguunt.

804 Hisce itaque de causis placuit nonnullis asserere Honorium lapsum in Monothelitarum errorem: ita ex exteris Nilus lib. de primatu Romani Pontificis, Magdeburgenses Centur. 7. Cap. 10. in vita Honorii, & Cap. 11. & ferè omnes, qui Romanæ Ecclesiæ adversantur. Ex nostratibus verò Melchior Canus lib. 6. de locis commun. Cap. ultim. Et ex recentioribus ab hac eadem opinione non videtur prorsùs alienus Natalis Alexandri in Dissert. 11. sæculi VII. suæ Ecclesiast. Histor. Conclus. 2. licèt Conclus. 3. fateatur & piè & verè posse Honorium ab hæresi excusari. Docet ergò in prima Conclusione in responsione ad argumentum depromptum ex Epistola Agathonis ex infallibilitate Romani Pontificis, nihil obstare errorem Honorii infallibilitati debitæ Romano Pontifici: quoniam, *inquit*, indeficientis judicii privilegium Romanis Pontificibus ità non convenit, ut errare non possint vel hæresim asserendo, vel eam fovendo, & connivendo hæreticis, qua homines privati sunt, & cùm Epistolas privatas scribunt ad aliquos Patriarchas, vel Episcopos, qualem Honorius ad Sergium scripsit, non autem Encyclicas, quibus Ecclesiæ fidem in controversiis emergentibus exponant, & Christianos omnes doceant: quæ Epistolæ Encyclicæ judicium Sedis Apostolicæ de quæstione fidei continentes, accedente Ecclesiæ consensu, comprobentur. Et hoc, subjungit, esse, quod Theologi de Schola dicunt, Romanum Pontificem ex Cathedra docentem errare minimè posse. Id quod pluribus probare conatur. Cæterùm natalis ut unam solvat controversiam, alteram inducit, an scilicèt ad infallibilitatem Decretorum fidei Romani Pontificis docentis ex Cathedra requiratur Ecclesiæ consensus illorum comprobativus. Licèt plurimorum Catholicorum antiquiorum sententia fuerit, Romanum Pontificem ut privatam personam, sivè privatum doctorem in fide errare posse: communis omnium semper sententia fuit, ex Cathedra docentem, ut scilicèt Doctorem communem universæ Ecclesiæ errare minimè posse ex privilegio Christi Domini Petro concesso, ac perinde & successoribus Petri secundùm Sanctorum Patrum doctrinam, ut videre est apud Bellarminum lib. 4. de Rom. Pontifice Cap. 3. Neque ut sit infallibilis in hujusmodi Decretis ex Cathedra docens emanatis, requiritur consensus Ecclesiæ, ut idem Bellarminus probat ex doctrina Sanctorum Patrum, & est sententia receptissima in Ecclesia Romana, & ferè communis inter Catholicos paucis dumtaxat exceptis. Sed quoniam hæc materia ad aliam spectat controversiam, non est diutiùs in ea hìc immorandum.

805 Communis ergo sententia, sivè communior, in causa Honorii, docet nullatenus in Monothelitarum errorem & hæresim lapsum. Sed diversimodè excusant, unde Anastasius Bibliothecarius in Epistola data ad Joannem Romanæ Ecclesiæ Diaconum, suspicatur de genuitate illius Epistolæ: *ait* enim: „ Quis autem erit, qui nobis interim dicat, utrùm ipse pro certo dictaverit Epistolam, de qua illum anathematizandi fomitem caluminatores susceperunt: cùm & ex scriptoris vel indisciplinatione, vel in Pontificem odio quid contingere tale potuerit? *Hæc ille*, licèt posteà subjungat, eam Epistolam scripsisse Joannem Abbatem, dictante Pontifice. Sed hæc opinio est prorsùs singularis, quoniam & Joannes Papa IV. qui immediatè successit Honorio, pro genuina Honorii eam agnovit, unde in suo Apologetico pro eodem Honorio, non est ausus eam repudiare tanquam nomine Honorii confictam: & neque hoc asseruit Sanctus Maximus Honorio Coævus, qui & aliâ viâ conatus est eum ab hæresi defendere.

806 Alius porrò Auctor qui scripsit historiam Monothelitarum apud Natalem Alexandri, & si non abnuat præfatam Epistolam esse Honorii, corruptam tamen ab hæreticis fatetur, in eò quod dicatur, *unam Christi voluntatem*; unde vult Honorium scripsisse *novam* Christi voluntatem, non *unam*, ab hæreti-

reticis verò vocem, *novam*, commutatam iu *unam*, quemadmodùm fecerat Sergius in textu Sancti Dionysii. Hoc porrò tribus conjecturis firmare conatur; quarum prima est, quòd Honorius studet ubique cum Sanctis Patribus effari. Inde enim convenienter colligitur, ipsum eo in loco cum Sancto Dionysio fuisse locutum. Secunda, quòd indignum sit non planè stolido Viro, nedùm docto Pontifici, qui Clerum in multis erudierit, definire, ne una, vel gemina in Christo prædicetur voluntas; quod ibi decerneret apertè, si interim ipse & unam defenderet, & unam apertè prædicaret. Tertia deniq; conjectura est, quòd ratio, quam subdit Honorius propositioni celebri, nulla prorsùs sit & inepta, si dicamus eum scripsisse unam voluntatem; Etenim ratio, quam subdit, hæc est: *quia à Divinitate assumpta est nostra natura, non culpa*. Quid interierat ad convincendum, unam esse in Christo voluntatem, asserere, assumptam fuisse à Christo humanitatem peccato non fœdatam? Plurimùm verò refert asserere, quòd Christus non assumpserit peccatum, nec carnem peccato fœdatam, ad inferendum, novâ præditum fuisse voluntate, qua scilicèt careant reliqui homines in Adamo lapsi. *Hæc recentior Auctor ille*.

807 Sed hæc pariter nova Honorii defensio minimè subsistere videtur, cùm nemo ex antiquis similem corruptelam in prædicta adnotaverit Epistola, & præcipuè Joannes Papa, qui poterat optimè observare ex Exemplari Romæ retento, nec quidèm in suo Apologetico id recensere omisisset; undè illam propositionem adeò germanam agnovit, ut curaverit in catholicum eam explicare sensum. Maximus quoque & Anastasius nullo pacto fassi sunt, commutatam ab hæreticis fuisse *novam* voluntatem in *unam*; neque conjecturæ à præfato adductæ Auctore sufficienter indicare possunt ejusmodi corruptionem. Non quidèm prima, quoniam si Honorius unam voluntatem affirmare voluisset, locutionem Sanctorum Patrum non attendisset; immò ad Sanctos Patres docentes duas voluntates non respexisse, colligitur ex eo, quòd dicat, eos, qui duas voluntates adstruxerunt, balbutiendo magis, quàm solidè loquendo id effecisse. Tùm quia Sergius quoque doctrinam Patrum se sequi fatebatur, unam tamen voluntatem asserebat, hoc idem & in Honorio dici posset. Secunda porrò conjectura destruitur ex ipsis Epistolæ verbis; quoniam Honorius in Epistola silentium indicere videtur, non quia reverà non assereret unam voluntatem, sed propter pusillorum scandalum, non enim contra propriam sententiam abiisse dici potest propter indictum silentium, quoniam stat benè, ut unam fateatur voluntatem, licèt dicat ad scandala & contentiones vitandas, non esse prędicandam nec unam, nec duas. Sergius quoque, qui unam reverà voluntatem fatebatur, hanc œconomiam introduxit. Nec denique tertia conjectura vim aliquam habet, quoniam in errante parùm attenditur, si consentaneè loquatur nec ne. Iisdem principiis etiam Sergius usus est in sua Epistola, & similia Honorio scripsit, licèt postea constans esset in asserenda una voluntate.

808 Itaque, ut à labe hæresis defendatur Honorius, per eandem viam incedendum est, per quam abierunt & Joannes Papa & Sanctus Maximus, asserendo cum veritate mentem Honorii non fuisse, denegare in Christo Domino duas naturales voluntates & duas operationes, humanam unam, alteram Divinam, verùm tantùm duas contrarias voluntates, quemadmodùm nos supra post recensitam Honorii Epistolam cum eodem Joanne & Maximo breviter adnotavimus, & modò iterùm ostendemus. Et primò notanda sunt verba antecedentia, quæ in eadem Epistola scribit Honorius: ait ergò: „ Enimverò, „ duce Deo, perveniemus, *inquit*, usque „ ad mensuram rectę fidei, quam Apostoli „ veritatis Scripturarum sanctarum funiculo extenderunt, confitentes Dominum Je- „ sum Christum mediatorem Dei & homi- „ num operatum divina, mediâ humanitate „ Verbo Deo hypostaticè (*sive naturaliter*) „ unitâ; Eundemque operatum humana in- „ effabiliter atque singulariter assumptâ car- „ ne discretè, inconfusè atque inconverti- „ biliter plenâ Divinitate, & qui coruscavit „ in carne plena divinis miraculis, ipse est & „ carneus effectus plenè Deus & homo; pas- „ siones & opprobria patitur unus mediator „ Dei & hominum in utrisque naturis, Ver- „ bum caro factum, & habitavit in nobis, „ Ipse Filius hominis de Cœlo descendens, „ unus atque idem, sicut scriptum est, cruci- „ fixus Dominus Majestatis, dùm constet „ Divinitatem nullas posse perpeti passiones; „ & non de Cœlo, sed de sancta est assumpta „ caro Dei Genitrice (non per se veritas in „ Evangelio ita inquit: *Nullus ascendit in* „ *Cœlum, nisi qui de Cœlo descendit Filius ho-* „ *minis, qui est in Cœlo*) profectò nos in- „ struens, quòd Divinitati unita est caro „ passibilis ineffabiliter atque singulariter, ut „ discretè, atque inconfusè, sic indivisè vide- „ retur conjungi. Ut nimirum stupendâ men- „ te mirabiliter manentibus utrarumque na- „ turarum differentiis, cognoscatur uniri. *Hæc Honorius*, & pauca alia similia in ea prӕmittit Epistola. Undè liquet, Honorium duo hæc confiteri, nimirum, Christum perfectum hominem esse, insuper & Deum perfectum, duasque in eo copulatas naturas, humanam scilicèt & divinam cum suis differentiis essentialibus indivisas & inconfusas; qua stante confessione, magis duas voluntatea & duas operationes fassus est in Domino no-

stro Jesu Christo, quàm unam tantùm; ad perfectionem enim hominis spectat esse intellectivum & volitivum, ac proinde proprium habere intellectum, propriamque voluntatem: Quis enim dicere auserit, naturam carentem propriâ voluntate, proprioque intellectu, posse dici perfectum hominem constituere, si hæc sunt ferè hominis specificativa & distinctiva à naturis irrationalibus & brutis? Itaque ita confitendo, voluntatem propriam habuisse naturam humanam assumptam, distinctam à natura divina, necesse est ex consequenti asseruisse.

809 Dùm porrò post pauca ait: *Undè & unam fatemur Domini nostri Jesu Christi*, videamus causalem, & qua ratione unam fateatur Domini nostri Jesu Christi voluntatem: *quia profectò*, inquit, *à Divinitate assumpta est nostra natura, non culpa; illa profectò, quæ ante peccatum creata est, non quæ post prævaricationem vitiata*. Unam ergò fatetur in Christo voluntatem, quoniam caro Christi assumpta finè culpa fuit, & talis qualis ante Adæ prævaricationem, non qualis postea fuit; undè subjungit: „ Christus enim Dominus „ in similitudine carnis peccati veniens, peccatum Mundi abstulit, & de plenitudine „ ejus omnes accepimus; & formam Servi „ suscipiens, inventus est ut homo, quia „ finè peccato conceptus de Spiritu Sancto, „ etiam absque peccato est partus de Sancta „ & Immaculata Virgine Dei Genitrice, nullum experiens contagium vitiatæ naturæ. *Hæc ibi*. Ex quibus apparet, non dixisse unam ad exclusionem voluntatis naturalis, quæ est proprietas animæ intellectivæ, sed ad exclusionem alterius voluntatis carnalis, quæ inest naturæ vitiatæ, estque contraria voluntati mentis; & hanc esse genninam ejus mentem, ex subsequentibus perspicuè liquet, nam postquàm ostendit carnem in bonum, & in malum accipi aliquandò in sacris scripturis, ait: „ Non est itaque assumpta, sicut præfati sumus, à Salvatore vitiata natura, „ quæ repugnaret legi mentis ejus, *sed venit* „ *quærere, & salvare quod perierat*, idest, „ vitiatam humani generis naturam; Nam „ lex alia in membris, aut voluntas diversa „ non fuit, vel contraria Salvatori, quia super legem natus est humanæ conditionis. En ergò quomodò excludit voluntatem illam carnalem, quam aliam legem in membris repugnantem legi mentis appellat Apostolus. Et dùm postea prosequitur dicens: „ Est siquidèm scriptum: *Non veni facere voluntatem meam, sed ejus, qui misit me Patris*; „ *Et, non quod volo, sed quod tu vis, Pater*; „ & alia hujusmodi, non sunt hæc diversæ „ voluntatis, sed dispensationis humanitatis „ assumptæ. Ista enim propter nos dicta sunt, „ quibus dedit exemplum, ut sequamur vestigia ejus, pius Magister Discipulos imbuens, ut non suam unusquisque nostrùm, „ sed potiùs Domini in omnibus præferat „ voluntatem. Dùm, inquam, hæc subjungit, indicat, non ex carnali & repugnante voluntate talia fassum esse Salvatorem nostrum, sed ex naturali illa voluntate, voluntati Patris conformem, ut esset nobis norma, ut quemadmodùm ille non suam faciebat voluntatem, sed Patris; ita & nos non nostram sed divinam facere deberemus.

810 Et hæc quidèm expositio à vero aberrare non potest, quoniam Honorius conformiter ad ea, quæ scripserat ipsi Sergius, rescripsit: Non enim Sergius scripsit expressè, non duas naturales voluntates dicendas in Christo, sed duas voluntates contrarias, sivè abstinendum à voce duarum voluntatum; nam dicendo in Christo duas voluntates, consequens esset admittere in eo voluntates contrarias: „ Similiter autem, *inquit*, & duarum operationum dictio multos scandalizet, utpotè à nullo Sanctorum & probabilium Institutorum Ecclesiæ edita. Insuper & consequens ei fit prædicare duas voluntates, contrarietates circa invicem habentes, tanquàm Deo quidem Verbo salutarem volente adimpleri Passionem, humanitate verò ejus obsistente ejus voluntati & resistente, & perinde duo contraria volentes introducantur, quod impium „ est. *Hæc ille*. Honorius ergò ad rem propositam rescribens, nihil hactenùs suspicatus de Sergii dolo, rescripsit optimè, unam esse in Christo voluntatem, non duas contrarias, quarum altera ortum habet à vitiata carne, & carni inest, & in membris. Ita Joannes IV. in Epistola Apologetica pro Honorio, inquiens: „ Sergius reverendæ memoriæ Patriarcha prædicto sanctæ recordationis Romanæ Urbis Pontifici significavit, quòd „ quidam in Redemptore nostro Domino Jesu Christo duas dicerent voluntates; quo „ præfatus Papa comperto, rescripsit ei, quia „ Salvator noster, sicut esset monadicus unus, „ ita & valdè mirabiliter super omne genus „ hominum conceptus & natus esset. Et sanctâ quoque ipsius incarnatâ dispensatione „ docebat, quia Redemptor noster, sicut esset Deus perfectus, ita esset & homo perfectus; ut quam primus homo per prævaricationem amisit, finè aliquo peccato natus primæ imaginis nobilem originem renovaret. *Et paulò post*. Etenim carnem Dominus veram suscepit ex intemerata & „ Beata Virgine Dei Genitrice, consubstantialis nobis effectus: ergò similitudinem „ carnis peccati Sanctus dicit Apostolus, „ quam similem nobis peccatoribus finè peccato cum anima rationali suscepit: Et idcircò unam voluntatem secundùm primam „ formationem Adæ naturalem humanitatis „ suæ Dominus noster Jesus Christus habere „ dignatus est, non duas contrarias, quemadmodùm nunc nos habere dignoscimur,

qui

„ qui de peccato sumus Adæ geniti. Et infra. Secundùm igitur hunc modum jam „ dictus decessor noster prænominato Sergio „ Patriarchæ percontanti scripsisse dignoscitur, quia in Salvatore nostro duæ voluntates contrariæ, idest, in membris ipsius, „ penitùs non consistunt; quoniam nihil vitii „ traxit ex prævaricatione primi Hominis. *Hæc Joannes*.

811 Deinde objicienti, qua de causa Honorius solùm loquitur de humana natura, & duabus voluntatibus contrariis respectu ejusdem naturæ, & non etiam de divina natura, aut etiam de voluntate, quæ inest naturæ divinæ, sivè de duabus voluntatibus, aut una respectu utriusque naturæ, cùm Christus in duabus naturis in una persona cognoscatur, adoretur & colatur Deus & homo perfectus; respondit: Quoniam intentum Honorii tantùm fuit satisfacere ad proposita à Sergio. De quo enim facta fuerat a Sergio interrogatio, de eo facta est ab Honorio responsio. Et quoniam ubi est vulnus, ibi medicinale occurrere debet auxilium. Concludit denique dicens post plura: „ Prædictus ergò decessor meus docens de mysterio Incarnationis Christi dicebat, non fuisse in eo, „ sicut in nobis peccatoribus, mentis & carnis contrarias voluntates; quod quidèm „ ad proprium sensum convertentes, Divinitatis ejus & humanitatis unam eum voluntatem docuisse suspicati sunt; quod veritati omnimodis est contrarium. *Hactenus Joannes*.

812 Testatur porrò Sanctus Maximus in disputatione cum Pyrrho, eundem, qui fuerat Honorio à Secretis, literamvè scripserat, in hoc sensu defuncti jam Pontificis mentem exposuisse. Interrogante Pyrrho, quid de Honorio respondendum haberet, qui unam voluntatem in literis ad Sergium fassus erat, respondit: *Quis fuerit fide & auctoritate dignus Epistolæ hujus Interpres, qui eam ex persona Honorii scripsit, adhùc Superstes, & qui totum Occidentem cum aliis virtutibus, tùm dogmatibus fidei illustravit; an ii, qui Constantinopoli, quæ ex corde erant, loquebantur?* Dicente Pyrrho: *Qui hanc composuit*. Subjungit Maximus: „ Is igitur ipse, cùm ad „ Divum Constantinum Imperatorem ex persona Sancti Papæ Joannis de hac Epistola „ scriberet, dixit: Unam voluntatem diximus in Domino, non Divinitatis ejus & „ humanitatis, sed humanitatis solius. Cùm „ enim Sergius scripsisset, quòd quidam duas „ voluntates in Christo contrarias dicerent, „ diximus, Christum non duas voluntates „ contrarias habuisse, carnis, inquam, & „ spiritus, sicut nos habemus post peccatum, „ sed unam tantùm, quæ naturaliter humanitatem ejus signabat. *Hæc Maximus*.

813 In hoc porrò sensu S. Athanasius in Orat. de Salutari Adventu Jesu Christi contra Apollinarium circa medium scribit, Christum Dominum, non carnis voluntate, sed Deitatis dumtaxat constitutum, dùm ait: *Natus igitur ex fœmina, formam hominis ex primaria & originali creatione in se restituit, exhibità carne, quæ libidinibus carnalibus & cogitationibus careret in imagine novitatis. Hunc enim hominem non voluntas carnis, sed sola dumtaxat voluntas Deitatis constituit*. Hinc est, quòd idem Sanctus Maximus in Epistola ad Marinum Presbyterum in defensione Honorii, eundem Sancti Athanasii locum observat, & non aliter unam voluntatem Honorium asseruisse fatetur, ac Athanasius in prælaudato loco; & mente ejusdem Honorii aperiens, conformiter ad supra exposita, plura scribit, inquiens.

814 „ Honorium etiam Romanum Papam non diffiteri reor naturaliter in Christo voluntatum dualitatem, in Epistola, „ quam scripsit ad Sergium, eò quòd unam „ dixerit voluntatem, sed potiùs confiteri, „ & hanc fortassis etiam constabilire; Nam „ hoc non in reprobationem dixit humanæ „ Salvatoris & naturalis voluntatis, sed quòd „ nullatenùs conceptionem ejus, quæ fuit „ sinè semine, vel incorruptam nativitatem „ præcesserit voluntas carnis, vel cogitatio „ vitiosa. Sola namque voluntas divina atque paterna per Filium unigenitum per semet operantem propriam Incarnationem, „ Sanctiq; Spiritus conventionem hanc operata est; & quòd hunc sensum sectetur, hinc „ est manifestum. Cùm enim dixisset, quia „ propter ineffabilem unitatem humanæ ac „ divinæ naturæ, & Deus diciturpati, & „ humanitas de Cœlo eum Divinitate descendisse; & hoc modo ostendisset eorum, „ quæ naturaliter insunt utriq; naturæ unius „ Christi & Dei Filii per commutationem „ summam redditionem, subinfert: *Undè*, „ inquiens, & *unam voluntatem fatemur Domini Jesu Christi*, quomodò ait: *Quia profectò à Divinitate assumpta est natura nostra, non culpa*, idest, non à peccato, propemodùm cum magno effatus Athanasio, qui „ hæc contra Apollinarium impium scribit: „ *Natus est ex muliere de prima plasmatione hominis, formam sibi erigens in ostensione carnis absque carnalibus voluntatibus & humanis cogitationibus in imagine novitatis. Voluntas enim sola Divinitatis est, quoniam natura tota Divinitatis est*. Denique Verbi propter nos secundùm carnem nativitatis super nos progressio facta est. Non „ enim carnis vitiosa præcessit voluntas vel „ cogitatio, sicut in nobis aspicitur, propter „ generis desiderium, quod à deceptione primi Parentis obtinuit, sed voluntas Divinitatis sola per Filium, qui secundùm beneplacitum Patris; & cooperationem Spiritus Sancti, propriam, ut dixi per se operatus est incorporationem, gerens in se &

per

„ per se noviter inventum naturæ modum „ nativitatis, & finè semine ipsius patrans „ conceptionem ex Sancta Dei Genitrice, „ semperque Virgine Maria.

815 Deinde subjungit: „ Hac ergò ineffabili nativitatis ejus inspectâ ratione, „ ille quidèm, voluntatem solam in eo Divinitatis dixit, hic verò voluntatem unam „ Domini nostri Jesu Christi: *Quia profectò*, „ inquit, *à Divinitate assumpta est natura nostra, non culpa*, absque carnalibus voluntatibus, & humanis cogitationibus, ut „ sacratissimus Athanasius ait: Non tamen „ perhibuit eum tanquàm hominem, quia „ est quoque naturâ Deus, non habere humanam voluntatem & naturalem, quemadmodùm & divinam atque paternam. Idipsum autem etiam in subsequentibus innuit, „ asserens: *Sinè peccata conceptus est de Spiritu Sancto, & sanctâ immaculatâ, semperque Virgine Dei Genitrice Maria, & sinè contagione ex ea secundùm carnem natus est*. „ Divinam quoque scripturam in laudem & „ vituperationem profert carnis memoriam „ facere; non aliam, absit, natura & substantia Domini carnem, quàm nostram „ commonens intelligendam; qui etiam hanc „ sciebat assumptam ex nostra substantia, „ ideft, ex congenitæ nobis semper Virginis „ & Dei Matris sanctis visceribus, sed alienam à vitio, & nullatenùs legem prævaricationis habentem, sicut nos, in membris „ repugnantem spiritus legi: *Non enim assumpta est*, ait, *à Salvatore caro à peccato corrupta, quæ repugnaret legi mentis ejus*. „ Cujus enim sementationem, quæ per peccatum efficitur, non præcessit generationis „ lex, hujus omninò nec in membris est, sed „ lex Divinæ Justitiæ ad imaginationem nobis ostensa, & eam quoque, quæ ex prævaricatione naturæ illata est, perfectè demolitur: *Venit enim sinè peccato quærere, & salvare quod perierat*, ideft, naturam humani generis, quæ peccaverat. Alia enim „ lex in membris ejus, aut voluntas diversa „ vel adversa non fuit in Salvatore. Hinc „ ostendit, non quòd non habuerit humanam „ voluntatem & naturalem (non enim hoc „ dixisse videtur) sed quòd sicut homo neque secundùm corpus per membra quamlibet habeat præter naturæ leges operationem; neque rursùs secundùm animam voluntatis contrarium, vel sinè ratione motum, veluti nos, quia & super legem natus „ est humanæ naturæ.

816 Denique & hæc alia subnectit: „ Expressiùs autem & in subsequentibus comprobat, quòd sermo sibi esset tantùm, vitiatam & non naturalem à Salvatore di„sterminandi voluntatem, & quòd in naturali ac humana ad paternam ac divinam coaptatur quidèm, sed nullam haberet ad illam ex repugnatione diversitatem. Normam autem dans nobis seipsum, quod propriè suum erat, voluntariè subjiciebat; „ commendabat verò paternum. Quatenùs „ & nos imitati, quod nostrum est reprobato, quod Divinum est omni studio expleamus, dicens ita: *Licèt enim scriptum sit*: „ Non veni facere voluntatem meam, sed „ ejus, qui misit me Patris. *Et*, non quod „ ego volo, sed quod tu, Pater; *non sunt hæc diversæ voluntatis, ideft, contrariæ ac repugnantis, sed dispensationis humanitatis assumptæ, quæ sua compassibiliter fecit quæ nostra sunt. Ista enim propter nos dicebat, quibus dedit exemplum pietatis Magister, ut sequamur vestigia ejus, non suam unusquisque nostrùm, sed Domini potiùs in omnibus præferat voluntatem*. Non ergò interemptionem, ut dixi, naturalis & humanæ voluntatis, sed vitiosæ, ac ejus, quæ est extra naturam facit; & totum fateamur ab „ omni peccato Deum liberum esse, testatur, „ qui secundùm nos propter nos incarnatus „ est. Et, ut compendio dicam, per unam „ voluntatem, solam ejus secundùm carnem „ nativitatem eum divinam præcessisse voluntatem indicare conjicio. Per id verò, „ quod ait: Non esse voluntatis ejus diversitatem, contrarium vel repugnans quid „ non eum habere perhibet, sed conveniens „ & prorsùs unirum ex toto. Undè cùm nostram quidèm naturam de Divinitatis voluntate dicit assumptam, unius mentionem facit. Illud autem, quod introducit: *Non veni facere voluntatem meam*, in medium verbo præponit omisso numero, *non sunt*, inquit, *hæc diversæ voluntatis*, ideft, „ contrariæ atque adversatricis. Ex quo „ duas secundùm naturam existere in Salvatore voluntates manifestè colligitur. Si „ enim contrariam non habuit, naturalem „ habuit tanquàm homo. Quod enim non „ est contrarium, naturale profectò est, & „ nemo contradicit. Nihil quippè in natura, „ vel in his, quæ sunt secundùm naturam, „ est omninò contrarium. *Hactenus Maximus*; quibus verbis omnia ea, quæ antefati sumus, comprobat & roborat.

817 Hujusmodi porrò defensiones recipit & approbat Athanasius in Epistola ad Joannem Diaconum, qua ostendit in Apostolica Sede Petri hæreticum Pastorem neminem fecisse, & dùm ad Honorii gesta enarranda pergit, post plura ait: „ Sed ecce, dùm prolixiùs præfatio ad te nostra dirigitur, ab interpretadi studio procùl abscessimus; ostendere gestientes, quòd in Apostolicæ Sedis „ petra, quantùm ad fidem pertinet, nec „ etiam per Honorium inventum sit unquàm „ serpentis, ideft, virulentæ Sectæ, vestigium. Sume igitur jam memoratam Joannis Papæ pro Honorio Apologiam; sume „ etiam & pro eodem ipso Apologiam ex „ Epistola Maximi Monachi, & reverà Philoso-

„ losophi, Christique Dei nostri Martyris,
„ missam Marino Presbytero, difflo ratam. Ip-
„ se quippe Beatissimus Maximus non solùm
„ in jam dicta, sed & in ea, quam scripsit ad
„ Abbatem Thalassium Epistolâ, jam memo-
„ ratum defendit Honorium. Verùm etiam
„ in Epistola sua dogmatica, quam ad Petrum
„ scripsit illustrem, magnum hunc & Divi-
„ num appellat. *Hæc Anastasius*.

818 Neque prætereundum est id quod
idem Maximus in prælaudata ad Martinum
Epistola, subjungit: Estque notatu digniſſi-
mum: Ait namque se accepisse ab Anastasio
Abbate à Seniori Roma revertente, quod ha-
bitâ Romæ magna discussione super Honorii
Epistola, & vocato Joanne Abbate illius Scri-
ptore, atque de genuino illius sensu inter-
pellato, respondisse refert, ea in Epistola nul-
lo modo factam fuisse unius voluntatis dum-
taxat mentionem: „ Certiorem autem, *ait*,
„ mihi hunc Sanctissimus fecit Presbyter,
„ Dominus videlicèt Anastasius Abbas à Se-
„ niori Roma reversus, vir scilicèt incompa-
„ rabilis, virtuteque divina & prudentia ve-
„ nustatus, qui asserens, quòd multum ser-
„ monem moverit ad Sacratissimos magnos
„ illius Ecclesiæ viros, propter Epistolam,
„ quæ ab eo fuerat ad Sergium scripta, per-
„ contans cujus rei gratiâ, vel qualiter in ea
„ inserta fuerit una voluntas, & invenit hæ-
„ sitantes in hoc, & rationem reddentes. In-
„ super & eum qui hanc per jussionem ejus
„ latinis dictaverit dictionibus, Dominum
„ videlicèt Abbatem Joannem Sanctissimum
„ Symponum, affirmantem, quòd nullo mo-
„ do mentionem in ea per numerum fecerit
„ unius omnimodis voluntatis: licèt hoc nunc
„ sit fictum ab his, qui hanc in Græcam vo-
„ cem interpretati sunt: verùm nec quamli-
„ bet exinanitionem vel abolitionem natura-
„ lis secundùm humanam Salvatoris volunta-
„ tem, sed ejus quæ nostra est, & reproba
„ facta, perfectam dejectionem, & inter-
„ remptionem. *Hæc Maximus*. Quibus stan-
tibus, recens ille Auctor historiæ Monotheli-
tarum, non multùm distat à vero, dum ait,
Epistolam Honorii falsatam à Græcis. Quòd
si Joannes Papa in sua Apologia, hujus falsa-
tionis non meminerit, credendum est hoc ta-
cuisse ne in alteram incideret controversiam,
nùm falsata, nec ne; quoniam Græci con-
stanter asseruissent nullo pacto falsatam eam,
quæ ad eorum manus devenerat, sed magis
postea Romanos eam mutilasse. Cumque ad-
huc, hoc etiam omisso, suppeterent efficacis-
sima argumenta ex contextu Epistolæ ipsius,
ad ostensionem mentis Catholicæ Honorii æquû
existimavit Joannes omittere rationem dedu-
ctam ex corruptione Epistolæ, & aliis rationi-
bus incontrovertibilibus demonstrare sensum
prorsùs alienum ab errore Monothelitarû San-
ctissimi Pontificis, adhuc retenta voce unius
voluntatis, ut Græci vertendo posuerant.

819 Itaque satis liquet ex hactenus dedu-
ctis non negasse Honorium duas naturales vo-
luntates in Christo Domino, sed magis affe-
ruisse, tantùmve carnis voluntatem contra-
riam voluntati spiritus refutasse, propter non
vitiatam carnem à Verbo assumptam. Sed si-
lentium, *inquiunt*, indixit: ne una, vel duæ
confiterentur, prout ex ejus recitatis ad Ser-
gium datis literis apparet: & liquet etiam in
altera ejus Epistola ad eundem Sergium data
cujus fragmentum relectum est in fine XIII.
Actionis sextæ Synodi, ubi *ait*: „ Nec non
„ & Cyro fratri nostro Alexandriæ Civitatis
„ Præsuli, quatenus novæ adinventionis unius
„ vel duarum operationum vocabulo refuta-
„ to, claro Dei Ecclesiarum præconio nebu-
„ losarum concertationum caligines offundi
„ non debeant, vel aspergi, ut profectò unius
„ vel geminæ operationis vocabulum noviter
„ introductum ex prædicatione fidei exima-
„ tur. Nam qui hæc dicunt, quid aliud nisi
„ juxta unius vel geminæ naturæ Christi Dei
„ vocabulum, ita & operationem unam vel
„ geminam suspicantur? Super quod clara
„ sunt divina testimonia. Unius autem ope-
„ rationis vel duarum esse, vel fuisse media-
„ torem Dei & hominum Dominum Jesum
„ Christum, sentire & promere, satis ine-
„ ptum est. *Et infrà*. Et quidem, quantùm
„ ad instruendam notitiam ambigentium,
„ sanctissimæ fraternitati vestræ per eam in-
„ sinuandam prævidimus. Cæterùm quan-
„ tùm ad dogma Ecclesiasticum pertinet, quæ
„ tenere vel prædicare debemus, propter sim-
„ plicitatem hominum, & amputandas inex-
„ tricabiles quæstionum ambages, sicut su-
„ periùs diximus, non unam vel duas ope-
„ rationes in mediatore Dei & hominum de-
„ finire. *Hæc ibi*, & similia quoque subjun-
git: unde ex hoc jam constat cum Sergio Ho-
norium convenisse, qui ut liquet ex ejus Epi-
stola, ejusmodi silentium proposuerat: cum-
que in eodem silentio involueretur hæresis, ut
exitus probavit, non videtur excusari posse
Honorius ne cum Sergio in dogmate sentiret.

820 Sed neque ex hoc convinci potest de
errore: immò si reliqua ejusdem Epistolæ se-
cundæ ad Sergium verba attendantur, clariùs
Catholica Pontificis mens aperitur. Ait nam-
que immediatè post suprarelata verba: „ Sed
„ utrasque naturas, *subjungit*, in uno Chri-
„ sto unitate naturali copulatas, cum alte-
„ rius communione operantes, atque opera-
„ trices confiteri debemus: & Divinam qui-
„ dem, quæ Dei sunt operantem, & huma-
„ nam, quæ carnis sunt exequentem, non
„ divisè neque confusè, aut convertibiliter,
„ Dei naturam in hominem, & humanam in
„ Deum conversam edocentes, sed natura-
„ rum differentias integras confitentes. *Hæc
ille*. Quæ quidem locutio duas palàm indicat
operationes: priora namque verba desumpta
sunt ferè in terminis ex Epistola Sancti Leonis
data

data ad Flavianum, in qua Cap. 4. hæc leguntur: *Agit enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium est; Verbo scilicèt operante, quod Verbi est; carne exequente, quod carnis.* Et hoc Beati Leonis testimonium pro duabus in Christo operationibus recitavit Martinus I. Papa in sermone habito in Conc. Lateranensi ad Patres in exordio Secretarii I. inquiens: *Sed & beatæ memoriæ Flaviano de operationibus ejusdem Salvatoris nostri in tomo suo prædictus Pater scribens*, ait, *operatur enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium est: Verbo quidem operante quod Verbi est, carne autem exequente quod carnis est: & unum horum coruscat miraculis, aliud autem succumbit injuriis.* Item & recitatum est in sexta Synodo Act. x. inter alia Patrum testimonia, pariter, ut ex eo comprobarentur in Christo duæ operationes. Si ergò non dissimiliter locutus est Honorius, quin potiùs ejusdem S.Leonis verbis usus est, fit evidens, quòd sicut S. Leo per eà verba confessus est duas naturales operationes in Christo, ita & Honorius, si eadem omnino recitat verba; unde Honorius non negavit duas operationes in Christo, sed expresè eas asserit.

821 Cur verò posteà placuit de duabus vel una operatione cum Sergio silentium indicere, ipsemet in prima ad Sergium Epistola rationem affert, *inquiens*: „ Utrùm autem „ propter opera divinitatis, & humanitatis, „ una an geminæ operationes debeant derivatè dici, vel intelligi, ad nos ista pertinere non debent, relinquentes ea grammaticis, qui solent parvulis exquisita derivando nomina venditare. Nos enim non unam „ operationem vel duas Dominum Jesum „ Christum, ejusque Sanctum Spiritum, sacris literis percepimus, sed multiformiter „ cognovimus operatum. *Hæc ibi*. Confessus est, ut antefati sumus, in Christo, duas naturas operatrices, Divinam scilicèt operantem quæ Dei sunt, humanam verò, quæ carnis sunt. An posteà derivatè, propter scilicèt unitatem personæ operantis, una dici debeat operatio, an verò duæ, præscindendum esse fatetur, quoniam de sola denominatione quæstio videbatur, & ideo hujusmodi controversiam definire, quæ sola videbatur de nomine, ad grammaticos remittit. Quare in altera ad Sergium data Epistola, postquam dicit duas esse in Christo Domino naturas operatrices quæ sunt eis propria, *subjungit*: „ Auferentes ergo, sicut diximus, scandalum „ novellæ adinventionis, non nos oportet „ unam vel duas operationes definientes prædicare: sed pro una, quam quidam dicunt, operatione, oportet nos unum operatorem Christum Dominum in utrisque „ naturis veridicè confiteri: & pro duabus „ operationibus, ablato geminæ operationis „ vocabulo, ipsas potiùs duas naturas, idest „ divinitatis & carnis assumptæ, in una persona Unigeniti Dei Patris, inconfusè, indivisè, atque inconvertibiliter nobiscum „ prædicare propria operantes. *Hæc ibi Honorius*, clarissimè exponens in quo sensu dici possit una operatio, in quo verò duæ: una nimirum propter unitatem personæ operantis, duæ autem propter duas naturas in eo suppósito operantes: in quo sensu locutus fuit Sanctus Leo in Epistola 97. data ad Leonem Imperatorem, cujus testimonium recitatum est Act. x. sextæ Synodi, sic se habens: „ Licèt ergò in uno Domino Nostro Jesu „ Christo vero Deo, atque hominis filio Verbi & carnis una persona sit, quæ inseparabiliter atque indivisè communes habet „ Actiones, intelligendæ tamen sunt ipsorum „ operum qualitates, & syncerae fidei contemplatione cernendum est, ad quæ provehatur humilitas carnis, & ad quæ inclinetur „ altitudo Deitatis.

822 Constantissimum ergò est, Honorium cognovisse duas operationes ratione duarum naturarum in Christo, sed ne ex ejusmodi locutione parvuli offenderentur, quasi putarent ex diversitate operationum inferendam cum Nestorio etiam personarum diversitatem, abstinendum esse censuit, ut in terminis docet in prima ad Sergium data Epistola. Et licèt Sergio hæretico sine ejusmodi silentium indicendum proposuisset, nondùm erat mens illius Honorio cognita: qui existimabat Sergium Virum Catholicum & rectè sentientem, solùmve ad scandala vitanda & schismata, talia proposuisse: nec sanè Honorius de hæresi Monothelitarum ex hoc silentio indicto argui justè potest: quoniam si sic, etiam Sophronius Episcopus Hierosolymitanus, qui primus Cyro Alexandrino restitit, ut in historia præfati sumus, de hæresi eàdem foret reprehendendus, quoniam & ipse præfatæ œconomiæ Honorii de servando silentio assensum præbuit. Testatur hoc idem Honorius in secunda ad Sergium data Epistola, *inquiens*: „ Quamquàm hos, quos ad nos prædictus frater „ & Coepiscopus noster Sophronius misit, „ instruximus, ne duarum operationum vocabulum deinceps prędicare innitatur, quod „ instantissimè promiserunt prædictum virum „ esse facturum, si etiam Cyrus frater & Coepiscopus noster ab unius operationis vocabulo discesserit. *Hæc ille*. Si ergò de hæresi arguendus est qui præcipit abstinendum esse à vocabulo unius vel geminæ operationis, non erit ab eadem hæresi liber, qui præcepto adhæret, & præcipienti consentit: tàm enim hæreticus censetur ille qui hæresim docet, ac ille qui docenti consensum præstat. Si autem ab hæresi immunis fuit Sophronius, qui Honorio præcipienti abstinendum ab usu præfatorum vocabulorum adhæsit: nec eà infectus dici potest Honorius ex eo quòd silentium illud indixerit.

823 Deinde Sophronius nedùm Pontifici paruit

paruit indicenti silentium, verùm & ipsi Sergio idem silentium ei consulenti. Hoc quidem testatur idem Sergius in Epistola ad Honorium in qua ante finem scribit: „ Et ad ultimum stetit & placuit, quatenus prædictus Sophronius venerabilis nullum sermonem de cætero de una sivè duabus operationibus movere debeat, sed ei sufficiat prædicta cautaque ac trita Sanctorum Patrum recta traditio, atque doctrina. His itaque contentus sæpè nominatus Venerabilis Vir, & hæc custodire certificans, petivit nos etiam per Epistolam de his ei præbere responsum, quatenus hujusmodi Epistolam, ut ait, ostendat his, qui forsitan interrogare eum de prædicta quæstione voluerint, quod & alacriter egimus. Et ille quidem in his hinc enavigavit. *Hæc ille*. Itaque si non censetur hæreticus Monothelita Sophronius qui Sergio proponenti silentium acquievit: neque Honorius per hoc quod adhæserit postulatis à Sergio de eodem indicendo silentio, justè de hæresi accusari poterit: Quoniam si error fuit abstinere à vocabulo unius, vel geminæ operationis, æquè errasse eum Sergio dicendum erit Sophronium, atque Honorium; si non illum, neque hunc: at nemo errori Sophronium damnat, ergo neque Honorium errasse asseverandum erit. Et ratio potissima est, quoniam dum Honorius scripsit ad Sergium, nec quidem levissima suspicio erat de mala Sergii fide: ubique enim tunc pro Catholico & ab universis habebatur: unde non poterat Pontifex quidquam mali in eo suspicari: Et quia novitas vocum solet in Ecclesia esse suspecta, prudens consilium visum fuit Honorio pro tuoc silentium indicere, & tutius abstinendum à voce unius, vel geminæ operationis in re, quæ videbatur noviter inventa, quàm declinando in unam partem cum periculo schismatis & majoris contentionis.

824 Cùm porrò dicunt Ecthesin Heraclii, & Constantis typum idem præscripsisse silentium, & tamen & Ecthesis damnata fuit, & anathematizatus Typus, dicimus tempora esse distinguenda: quoniam aliqua ando aliqua permitti possunt, quæ in alia temporis differentia reiiciuntur, propter diversas usurpationes. Certè Antiochena octoginta Episcoporum Synodus contrà Paulum Samosatenum Christum Dominum, sivè Dei Filium non esse consubstantialem Patri definivit, vocemque *consubstantialis* abjecit, atque proscripsit; quando postea in Nicæna Synodo apertè diffinitum fuit Verbum Patri consubstantiale; non licuit hac voce uti tempore Synodi Antiochenæ, licuit tempore Synodi Nicænæ: pro hæretico Paulianista habebatur qui ante Nicænam Synodum illa utebatur voce. Et pro Ariano notabatur qui eâ post Nicænam non uteretur. Sed unde hæc? Quoniam Paulus eâ utebatur voce ad suam hæresim constabiliendam: Arius eam abjiciebat tanquam suo dogmati adversativam: & ideo Antiochenses Patres abjiciendam decreverunt, ne eâ retentâ Paulo assentiri putarentur: Nicæni autem Patres retinendam voluerunt, ne eâ abjectâ Arii dogma roboraretur. Paulus quippe qui Christum ante Mariam non fuisse fatebatur, sed à Maria initium sumpsisse ajebat, & ex homine Deus factus, non ex Deo homo: argoebat, quia si Christus non ex hominibus Deus factus est, necessariò sequitur eum esse Deo consubstantialem; si consubstanti alis Deo, ergo in Deo tres substantias esse necesse est fateri, unâ primariam, & duas ex ea oriundas: ut ergo Pauli Sophisma vitarent dixerunt Patres Antiochenses, Christum non esse Deo consubstantialem in sensu à Paulo intento, quatenus adderet Deo aliam substantiam ab essentia distinctam. Ita loquitur Athanasius in lib. de Synodis Arimini & Seleuciæ. Cùm porrò Ariani Dei Filium puram Creaturam pronunciarent, Patres Nicæni cognoscentes eum ex substantia Patris genitum Deum verum de Deo vero, ejusdem cum Patre naturæ, vocem *consubstantialem* acceperunt ad significandum Dei Filium esse ejusdem naturæ & substantiæ cum Patre. Sed audiamos Athanasium loco citato de utraque Synodo loquentem: „ Qui enim, *inquit*, Samosatensem sustulerunt, hanc vocem *consubstantiale* corporaliter accepere, cum Paulus sophisticari vellet, & diceret: Christus non ex hominibus Deus factus est, igitur cõsubstantialis est Patri, & necessariò sequitur tres esse substantias: unam quidem, quæ prior sit Princeps, reliquas verò duas ex ea oriundas: ideoque meritò vitantes illud Sophisma Pauli, dixere Christum non esse consubstantialem: non enim ita se habet Filius ad Patrem ut ille cogitabat. Illi verò qui Arianam hæresim anathemate notarunt, cognoscentes non creaturam, sed genitum quiddam ex substantia Patris Filium esse, & substantiam Patris originem, radicem, & fontem esse Filii, & veram undecumque esse similitudinem Geniti cum Genitore, & nequaquam eum, uti nos, adversæ naturæ esse, & pro se habentes Dionysii exempla, fontem scilicèt, & consubstantialis assertionem, & præterea unitricem Salvatoris vocem, *Ego & Pater unum sumus*, *& qui vidit me, vidit & Patrem meum*, his de causis meritò inducti sunt, ut Filium consubstantialem dicerent. *Hactenus Athanasius*.

825 Itaque ad rem nostram: dum Honorius scripsit abstinendum esse à voce unius vel geminæ voluntatis, & operationis, nondum detecta hæresis erat Sergii & Monothelitarum, imò ad vitandas novas hæreses, sivè Nestorii, sivè Eutychetis, ut ipse fatetur, providentiam illam induxit: ac ita in bono sensu silentium illud acceperat. Atqui detectâ postea hæreticâ Sergii mente sub Honorii successoribus, & cognoscentes illud silentium

esse procuratum ad roborandam hæresim unius naturalis voluntatis & operationis in Christo Domino, meritò abstinendum non esse amplius à voce geminæ voluntatis & operationis, decreverunt successores Honorii, damnantes ex hac ratione & Hectesin Heraclii, & Typum Constantis, cognoscentes & Sergium procurasse Hectesin ab Honorio, & Paulum à Constante Typum, ad subversionem Catholicæ veritatis de duabus in Christo voluntatibus, atque operationibus. Non enim dampnantur voces, aut retinentur quia voces, sed damnantur propter vitiosam intelligentiam, & retinentur propter bonum sensum, rectamque intelligentiam; sic vox *consubstantialis* damnata fuit secundùm vitiosam Pauli Samosateni intelligentiam, recepta porrò fuit, secundùm sanam Patrum Nicænæ Synodi intelligentiam. Auferatur vitiosa intelligentia, & retineatur vox. Hoc adnotat Sanctus Hilarius in lib. de Synodis in eadem *consubstantialis* voce, inquiens; *Malè intelligitur* Omousion, *quid adme bene intelligentem? Malè* Omousion *Samosatenus confessus est: sed numquid meliùs Ariani negaverunt? Octoginta Episcopi respuerunt; sed trecenti decem & octo nuper receperunt*. Et postea, Omousion, *Sanctissimi Viri intelligo ex Deo Deum, non dissimilis essentiæ, non divisum, sed natum & ex innascibilis Dei substantia congenitam in filio, secundùm similitudinem unigenitam nativitatem: Ea me antea intelligentem non mediocriter ad id confirmavit* Omousion; *Sed malè alius intelligit; damnemus in commune vitiosam intelligentiam, non auferamus fidei securitatem*. Hæc Hilarius. Ita pariformiter loquendum est in casu; malè Sergius, & malè Paulus usurparunt silentium de unius vel geminæ operationis & voluntatis Christi voce; sed rectè usurpavit Honorius; damnetur mala intelligentia & vitiosa Sergii, & Pauli, & servetur recta intelligentia Honorii. Meritò ergò damnatur in Ecthesi, & Typo indictum silentium propter vitiosum sensum, quod damnari non potest in Honorio propter rectam Honorii mentem: qui jam, ut dictum & ostensum est, in eisdem ad Sergium datis literis, duas operatrices naturas, & duas operationes asseruit; ex quo argui non potest de vitioso sensu indicti silentii, quemadmodùm postea ex gestis, & dictis Pauli & Sergii, vitiosa illorum ejusdem silentii intelligentia apparuit.

826 Præterea D. Hieronymus in Epistola 57. ad Damasum Romanum Pontificem data proposuit eidem ut in Divinis tacerentur tres hypostases, eò quòd nonnulli per vocem hypostasis usiam usurpabant, idest essentiam, unde asserendo esse in Divinis tres hypostases, ex consequenti inferebant esse in Divinis tres essentias: verba Hieronymi sunt: „ Quis quis „ tria esse, *inquit*, hoc est, tres esse hypo„ stases, idest, Usias dicit; sub nomine pie„ tatis, tres naturas conatur asserere: & si „ ita est, cur ab Ario parietibus separamur, „ perfidiâ copulati? Jungatur cum Beatitu„ dine tua Ursicinus, cum Ambrosio socie„ tur Auxentius. Absit hoc à Romana fide; „ sacrilegium tantum religiosa populorum „ corda non hauriant. Sufficiat nobis dicere, „ unam substantiam, tres personas subsisten„ tes, perfectas, æquales, coæternas. Ta„ ceantur tres hypostases, si placet, & una „ teneatur. Non bonæ suspicionis est, cùm „ in eodem sensu verba dissentiune. Sufficiat „ nobis memorata credulitas. Aut si rectum „ putatis tres hypostases cum suis interpre„ tationibus debere nos dicere, non nega„ mus; sed, mihi credite, venenum sub mel„ le latet. *Hæc Hieronymus*. Itaque propter vitiosam quorundam intelligentiam vocis hypostasis, licèt à Catholicis secundùm rectum & genuinum sensum usurparetur, proposuerat Hieronymus, vocem trium hypostasum esse tacendam: neque ex hoc ausus est quispiam eum accusare de hæresi, quamvis definitum sit postea, revera in Divinis esse tres hypostases, sumptâ voce hypostasis, non ad significandam essentiam, ut impii usurpabant hæretici, sed dumtaxat ad exprimendas proprietates personales. Sic pariter nec hæreticus censeri debet Honorius qui tacendam voluit vocem unius vel geminæ operationis, malè ab hæreticis usurpatam, & in pravum sensum extortam, usurpantibus Eutychianis vocem unius operationis ad inferendam unam naturam, vocem verò geminæ operationis Nestorianis ad concludendam in Christo Domino dualitatem personarum: licèt postea definitum fuerit secundùm rectum verborum intellectum dicendum esse duas in Christo naturales operationes procedentes à duabus naturis copulatis & unitis in uno Divino supposito.

827 Ea porrò, quę Sanctus Maximus loquitur adversùs typum, dùm ait, silentium verborum interemptionem esse eorundem, & reliqua superiùs ex eodem Sancto Martyre allegata, locum habent post detectum errorem, sivè hæreticum silentii sensum, tunc certè silentium præjudicat veritati, & fidei adversatur; & consonant ea quoque, quæ Martinus I, in Secret. IV. Synodi Lateranensis profert, cùm dicit, non esse utile bonum cum malo destruere bonum. Cæterùm ante detectum hæreticorum sensum, non est ita, ut ostensum est; Typus verò editus fuit, sicut & Ecthesis postquàm jam manifesta fuerat prava Sergii & Pauli mens, procurantium hujusmodi silentium ad constabiliendam hæresim, quæ adhùc latuerat Honorium, dùm præfato silentio adhæsit, cujus rei causâ adhæsit eidem & Sophronius, ut antefati sumus. Non enim negamus, Honorium similia locutum in suis literis, his, quæ Sergius scripserat, sed alio sensu à Sergio intento, & sensu qui-

quidèm catholico, nondùm perspectâ pravâ Pauli mente; proindèque non rectè inferri potest ea sensisse, quæ Sergius; quoniam eadem verba communia esse possunt aliquandò & Catholicis & Hæreticis, licèt in diverso sensu sint à Catholicis usurpata, ac ab Hæreticis; præcipuèque quandò nondùm est perspecta mens hæreticorum, nec pravus, in quo illi usurpant, sensus, quod, ut ostendimus, apparuit in voce *consubstantialis*, & in voce *hypostasis*.

828 Denique Agatho Papa, qui paulò post Honorium Pontificatum tenuit, in suis literis datis ad Imperatorem pro sexta Synodo, atque Actione IV. ejusdem Synodi recitatis, profitetur, Romanos Pontifices suos prædecessores ex privilegio divinitùs Petro, & in illius Sede succedentibus Pontificibus concesso, nunquàm à tramite deviasse rectæ fidei, eamque quomodò ab Apostolis acceperant, illibatam & integram conservasse: „ Hæc est enim, *inquit*, veræ fidei regula, „ quam & in prosperis, & in adversis vivaci„ ter tenuit ac defendit hæc spiritalis Mater „ vestri tranquillissimi Imperii Apostolica „ Ecclesia, quæ per Dei omnipotentis gra„ tiam à tramite Apostolicæ traditionis nun„ quam errasse probabitur, nec hæreticis no„ vitatibus succubuit, sed ut ab exordio fidei „ christianæ percepit ab auctoribus suis Apo„ stolorum Christi Principibus, illibata fine „ tenus permanet, secundùm Ipsius Domini „ Salvatoris divinam pollicitationem, quam „ suorum Discipulorum Principi in sacris „ Evangeliis fatus est: *Petre, Petre*, inquiens, „ *ecce Satan expetivit, ut cribraret vos, sicut* „ *qui cribrat triticum; ego autem pro te roga*„ *vi, ut non deficiat fides tua. Et tu aliquan*„ *dò conversus confirma fratres tuos*. Confide„ ret itaque vestra tranquilla clementia, quo„ niam Dominus, & Salvator omnium, cu„ jus fides est, qui fidem Petri non defectu„ ram promisit, confirmare eum fratres suos „ admonuit, quòd Apostolicos Pontifices, „ meæ exiguitatis prædecessores, confiden„ ter fecisse semper cunctis est cognitum. *Hæc Agatho*, & quidèm in eadem causa Monothelitarum. Qua autem fronte talia scripsisse poterat, si Honorius, unus ex proximioribus suorum decessorum, in eam hæresim lapsus fuisset, de qua præcipuè agebatur controversia? Nonnè & de mendacio convinci potuisset, dicens, neminem ex suis prædecessoribus à tramite rectæ fidei deviasse, si Honorius in hæresim lapsus fuisset? Longè itaque abfuerat tunc Honorius ab hæresis suspicione, in quam postea incurrisse mentiti sunt Græci.

829 Neque vim argumenti infringit quorundam responsio dicentium, Agathonem intellexisse de Romanis Pontificibus ex Cathedra loquentibus, in quo sensu verissimum est, neminem à tramite rectæ fidei deviasse, neminemque unquam hæreticum dogma credendum Ecclesiæ proposuisse, aut fideles hæretica docuisse; at veró neutiquam dixisse, nemiuem ex suis prædecessoribus, ut privati Doctores, sivè, ut personæ privatæ, lapsum in hæresim minimè fuisse; promissionem factam Petro & successoribus ejus de indeficientia fidei, respicere Romanos Pontifices ex Cathedra dumtaxat docentes. Non inquam, ejusmodi responsio quicquam relevat, quoniam ejusmodi distinctio merè gratis introducitur in casu; quòd si talis fuisset sensus Agathonis, cùr non se declaravit? Numquid Imperator, ad quem directæ erant literæ, instructus jam erat in ejusmodi distinctionis subtilitate? Certè debuisset se explicare, si talis fuisset ipsius intellectus, nè absolutè loquendo de mendacio convinceretur propter Honorium; quoniam qui nescirent distinguere accipientes verba, ut sonant, mendacium scripsisse dicere potuissent, unâ semel quòd constitisset Honorium lapsum in hæresim. Itaque dicendum est, Agathonem absque hac distinctione asseruisse, neminem ex suis decessoribus à tramite rectæ fidei deviasse. Et quidèm meritò, quoniam in Synodo Lateranensi paulò ante celebratâ sub Martino I. adversùs eosdem Monothelitas, in qua Ecthesis Heraclii damnata fuit, & anathemate Typus Constantis interminatus, nec verbum quidèm de Honorio legitur factum, quòd si in hæresis suspicionem incurrisset, certè ejus causa in prælibata Synodo discussa fuisset. Concludamus ergò, Honorium minimè in Monothelitarum hæresim lapsum, Romæ nec levem quidèm hæresis suspicionem incurrisse, quidquid postea Monothelitæ latraverint.

CAPUT XVII.

De Honorii Anathematismo in sexta Synodo.

830 Acta sextæ Synodi, quæ nunc extant, damnatum Honorium Romanum Pontificem cum Pyrrho, Cyro, Sergio, Paulo, Petro, aliisque Monothelitis, exhibent. Ejus Epistolas, quas ad Sergium scripserat, priùs relectas unà cum cæteris libellis, chartis & scriptis Monothelitarum, tanquàm continentes hæresim Monotheliticam, igni traditas & crematas tradunt. Etenim recitatis Actione XIII. diversis hæreticorum libellis, atque ad extremum & secundà Honorii ad Sergium datâ Epistolâ, Sanctum Concilium dixit: „ Cognitionem ac„ cipientes prolatorum nobis à Georgio Deo „ amabili Diacono, & Chartophylace hujus „ sanctæ Dei magnæ Ecclesiæ, libellorum „ atque chartarum, sivè aliorum opusculo„ rum, comperimus in unam, eandemque

„ impietatem concurrere. Et prævidimus „ profana & animæ perniciosa continuò ob „ perfectum exterminium igne cremari. Et „ combusta sunt. *Hæc Acta*. Actione porrò XVI. in fine post acclamationes oblatas Imperatori, Agathoni, Patriarchis Constantinopolitano & Alexandrino, ipsimet Concilio & Senatui, anathema dictum est nominatim, Theodoro Pharanitano, Sergio, Cyro, Honorio Papæ, aliisque Monothelitis, tanquàm hæreticis; exclamante sanctâ Synodo: *Theodoro hæretico Pharanitano anathema, Cyro hæretico anathema, Honorio hæretico anathema, Pyrrho hæretico anathema; Paulo hæretico anathema, Macario hæretico anathema, Stephano hæretico anathema, Polychronio hæretico anathema, Apergio Pergensi anathema; omnibus hæreticis anathema, omnibus, qui suffragantur hæreticis anathema*. Et in definitione fidei recitatâ Actione XVII., quæ incipit: *Unigenitus Dei Patris Filius*, inter alios hæreticos Monothelitas ab eadem sancta Synodo nominatim damnatos, recensetur Honorius, qui fuit Papa antiquæ Romæ, ut in terminis exprimitur; postea verò subscriptis eidem definitioni Patribus, iterùm acclamantibus Imperatori, anathema cum aliis hæreticis & Honorio dixerunt, clamantes: *Nestorio & Eutychi & Dioscoro anathema; Theodoro Pharanitano anathema; Sergio & Honorio anathema*.

831 Deinde in Sermone Prosphonetico, sivè acclamatorio ab universali Concilio ad Imperatorem dicto, eidem anathemati subjicitur Honorius: „ Superfluas autem vocum novitates, *inquiunt*, & harum adinventores procùl ab Ecclesiasticis Septis „ abjiciimus & anathemati meritò subjicimus, idest, Theodorum Pharanitanum, „ Sergium & Paulum, Pyrrhum simùl & Petrum, qui Constantinopoleos Præsulatum „ tenuerut, insuper & Cyrum, qui Alexandrinum Sacerdotium gessit, & cum eis Honorium; qui fuit Romæ Præsul, utpotè „ qui eos in his secutus est. *Hæc ibi*. Sed & in Epistola Synodica ad Agathonem missâ, cujus initium: *Maximi morbi*, refertur in eadem Synodo, cum aliis Monothelitis damnatum esse Honorium: „ Ipsos, *inquiunt*, ut „ lapsos circa fidem ac peccatores, in ma„ tutinis extra castra atriorum Dei, ut Da„ vidicè loquamur, anathematibus interfe„ cimus, ex sententia per sacras literas ve„ stras de iis priùs latâ, videlicèt, Theodo„ rum Episcopum Pharan, Sergium, Ho„ norium, Cyrum, Paulum, Pyrrhum & „ Petrum.

832 Ad hæc & Constantinus in suo Edicto pro observantia Decretorum ejusdem sextæ Synodi, quod incipit: *Firmamentum ac fundamentum*, inter alios Monothelitas, qui Ecclesias contaminaverunt, easque perversè gubernarunt, Honorium quoque adnumerat, inquiens: „ Hujusmodi denique contagione „ Ecclesias contaminaverunt etiam hi, qui „ ante nostra tempora sacrilegi Sacerdotes „ Ecclesias perversè gubernarunt. Sunt au„ tem hi: Theodorus, qui fuit Pharan Epi„ scopus, Sergius, qui fuit Regiæ Urbis An„ tistes; ad hæc & Honorius, qui fuit anti„ quæ Romæ Papa, hujusmodi hæreseos con„ firmator, qui etiam sui extitit oppugnator. *Hæc Constantinus*, qui & circa Edicti finem se cum sancta Synodo anathematizare, atque ab universa Ecclesia anathematizatum Honorium cum cæteris Monothelitis declarat, inquiens: „ Super hæc omnia anathematiza„ mus atque refutamus & eos, qui superva„ cuorum & novorum dogmatum hæretici „ auctores atque fautores sunt. Dicimus au„ tem Theodorum, qui fuit Pharanitanus „ Episcopus, & Sergium, qui fuit hujus à „ Deo conservandæ nostræ Regiæ Urbis An„ tistes, huic consentaneum & moribus, at„ que impietati parilem: ad hæc & Hono„ rium, qui fuit antiquæ Romæ Papa, horum „ hæreseos in omnibus fautorem, concurso„ rem atque confirmatorem.

833 Sed & quod magis facessit, est Leonis Papæ II. Epistola data ad Constantinum Augustum, cujus initium: *Regi Regum*, qua Acta sextæ Synodi confirmat, quoniam & ipse in ea nedùm Honorio anathema à Synodo confirmat indictum, verùm & novo anathemati eum subjicit, inquiens: „ Pariter„ que anathematizamus novi erroris inven„ tores, idest, Theodorum Pharanitanum „ Episcopum, Cyrum Alexandrinum, Ser„ gium, Pyrrhum, Paulum, Petrum Con„ stantinopolitanæ Ecclesiæ subsessores ma„ gis quàm Præsules; necnon & Honorium, „ qui hanc Apostolicam Ecclesiam, non Apo„ stolicæ traditionis doctrinâ lustravit, sed „ profanâ proditione immaculatã fidem sub„ vertere conatus est. *Hæc Leo*, qui & in Epistola ad Episcopos Hispaniæ, quæ incipit: *Cùm diversa sint hominum studia*, de gestis & actis sextæ Synodi, eos admonet de damnatis nominatim in ea hæreticis, inter quos & Honorium recenset, inquiens: „ Qui „ verò adversùm Apostolicæ traditionis pu„ ritatem perduelliones extiterant, abeuntes „ quidèm æternâ condemnatione mulctati „ sunt, idest, Theodorus Pharanitanus, Cy„ rus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Pau„ lus, Petrus Constantinopolitani, cum Ho„ norio, qui flammam hæretici dogmatis, „ non, ut decuit Apostolicam auctoritatem, „ incipientem extinxit, sed negligendo con„ fovit. *Hæc ibi* Leo; id, quod iterùm repetit in Epistola data ad Ervigium Regem Hispaniæ, cujus initium: *Cùm unus extet Rex*, in qua pariter gesta ejusdem sextæ Synodi recensens, ait: „ Quidquid offensionem chri„ stianis Populis poterat generare, de me„ dio Dei Ecclesiæ fecit auferri, omnesque hæ-

„ hæreticæ assertionis auctores, venerando „ consente Concilio condemnati, de catholicæ Ecclesiæ adunatione projecti sunt, „ idest, Theodorus Pharanitanus Episcopus, „ Cyrus Alexandrinus, Sergius, Paulus, „ Pyrrhus, & Petrus quondam Constantinopolitani Præsules, & unà cum eis Honorius Romanus, qui immaculatam Apostolicæ traditionis regulam, quam à prædecessoribus suis accepit, maculari consensit, &c.

834 Præterea quotquot meminerunt hujus Synodi, damnatum Honorium fatentur. Sic legitur in Photii libello, ubi recensitis qui nomine Sedium Patriarchalium eidem Synodo interfuerant, statim subjungitur: *Hi simul cum aliis sacris, sanctisque Patribus, Sergium, Pyrrhum, Paulum Constantinopolitanos, Honorium Romanum, Cyrumq; Alexandrinum, & Theodorum Pharensem, qui unanam mendacii catenam conficiebant &c. meritò condemnarunt.* Apud Nilum verò idem pariter habetur, qui de sexta Synodo sic scripsit: „ Sancta œcumenica sexta Synodus habita est imperante Constantino Pagonato, „ congregata à centum septuaginta Patribus, cui præerant Agatho Romæ, Georgius Constantinopolis, Petrus Monachus „ Alexandrini Legatus, Theophanes Antiochiæ Episcopi adversùs Honoriom Papam „ Romæ, Cyrum Alexandriæ, Sergium, Pyrrhum, Paulum, & Petrum Constantinopolis Episcopos. *Hæc ibi*. In Libello porrò Synodico similia scribuntur, nimirum prælibatam Synodum congregatam fuisse *contra Theodorum Pharanum, Honorium Romanum*, & alios supra recensitos.

835 Item damnatum Honorium in sexta Synodo, fatetur Tharasius Episcopus Constantinopolitanus in Epistola data ad Patriarchas Alexandrinum & Antiochenum, cujus initium est: *Multa & magna providentia*, recitatâ à Stephano Diacono Actione III, Synodi VII. In ea namque se fatetor recipere sextam Synodum cum suis Actibus, ac proinde & cum ea anathema dicit Honorio: „ Porrò „ per sextam, *inquit*, sicut ex duabus naturis Christum, ex quibus & est, olim esse „ didiceram, ita & duas naturales voluntates & operationes ejus in utraque natura „ credidi, humanâ scilicèt & divinâ. Summittoque anathemati Cyrum, Sergium, „ Honorium, Pyrrhum, Paulum, & omnes „ consectatores eorum; dogma quoque ipsorum, ut Sodomiticam vitem & Gommorrhiticam propaginem, amaritudinis botryonem habentes odivi. Ipsius autem sanctæ sextæ Synodi cum omnibus dogmatibus, quæ legaliter ac divinitùs ab ea promulgata sunt, etiam depromptos Canones, „ recipio. *Hæc Tharasius*.

836 Similiter & Theodorus Episcopus Hierosolymitanus in sua Synodica Epistola, quæ incipit: *Credimus igitur Beatissimi*, relectâ pariter eâdem Actione III. Synodi VII., & ab universa Synodo receptâ, damnatum meminit cum cæteris Monothelitis in VI. Synodo Honorium, inquiens: „ Postquàm sancta sexta Synodus, quemadmodùm alius „ Sol emicuit, ducentorum octoginta novem Sanctorum Patrum, Regiam Urbem „ sortita pro requie, in quâ celebrata, eos, „ qui duas proprias voluntates & operationes in dispensatione carnis Christi Dei nostri denegant, & unam voluntatem & unam „ portentosè afferunt operationem Salvatoris nostri, Deitatis pariter & humanitatis, „ anathematizavit, idest, Sergium, Pyrrhum, „ Petrum, Cyrum, Honorium, Theodorum „ Pharanitanum, & Polychronium delirum „ senem, atque omnes, qui definierunt, vel „ definient, aut desinire præsumant unam „ volũtatem & operationem in duabus Christi naturis.

837 Immò & ipsamet VII. Synodus in definitione fidei, cujus initium: *Qui lucem agnitionis suæ*, promulgatâ Act. VII. profitetur se recipere sextam Synodum, atque cum ea rejicere cum aliis Monothelitis Honorium Papam: „ Deinde quoque, *ait*, & duas voluntates & operationes secundùm naturarum „ proprietatem in Christo prædicamus, quemadmodùm & Constantinopoli sexta Synodus exclamavit, abjiciens Sergium, Honorium, Cyrum, Pyrrhum, Macarium, & „ eos, qui sinè voluntate sunt pietatis, atque „ istis similia sentientes. *Hæc ibi*. Et in Epistola Synodica datâ ad universos Sacerdotes & Clericos, incipiente; *Christus Deus noster*, publicatâ eâdem Actione VII. Iconomachos hæreticos abjecit cum Sergio atque Honorio, aliisque hæreticis, inquiens: „ Sed ad „ nihilum verbom Domini redegerunt, reprobantes Ecclesiasticas traditiones; propterea ad nihilum redegit eos Dominus, „ & cum Ario, Eunomio, Macedonio, Apollinario, Nestorio, Eutychete, ac Dioscoro, „ Sergio, Honorio, atque cum omni eorum „ pessima Secta connumeravit turbulentum „ factionis eorum Concilium. *Hæc Synodi Patres*, qui & similia habent in Epistola pariter Synodica, datâ ad Constantinum & Irenam, cujus initium: *Glorificatur Ecclesiæ caput, Christus videlicet Deus noster*, pariter publicatâ eâdem VII. Actione, ubi & ipsi cum cæteris Monothelitis anathemati subjiciunt Honorium; „ Itaque, *inquiunt*, Apostolicas „ & paternas traditiones sequentes, audemus autem dicere, conspiratione Sanctissimi Spiritus consonantes, invicemque convenientes, universi concordantem nobis habentes traditionem Ecclesiæ catholicæ, consonantiis, quæ formatæ sunt à sanctis sex „ universalibus Conciliis concordes effecti „ sumus, anathematizantes Arii vesaniam, „ Macedonii rabiem, Apollinarii insensatum sen-

„ sensum , Nestorii hominis culturam , Eu-
„ tychetis & Dioscori confusibilem vanita-
„ tem , & cum illis Polycephalon Hydram ;
„ Origenis , & Dydimi , & Evagrii desipien-
„ tes fabulationes ; Sergii , & Honorii & Cy-
„ ri , & Pyrrhi & assedarum eorum unius ,
„ imò nequam moris voluntatem . *Hactenus ibi* .

838 Porrò Hadrianus Papa in tertia ejus allocutione, relectâ per Petrum Diaconum in VIII. Synodo Act. VII. , & ab eadem Synodo receptâ , testatur Honorium damnatum in sexta Synodo , inquiens : „ Intolerabilis est
„ ista præsumptio , dilectissimi, & hanc aures
„ præcordiorum , fateor , sustinere non pos-
„ sunt : quis unquam vestrûm tale quid pre-
„ cor , audivit , vel quis hujusmodi temeri-
„ tatis , saltèm lectione , immensitatem in-
„ venit ? Siquidèm Romanum Pontificem de
„ omnium Ecclesiarum Præsulibus judicasse
„ legimus ; de eo verò quemquam judicasse
„ non legimus : Licèt enim Honorio ab
„ Orientalibus post mortem anathema sit
„ dictum , sciendum tamen est , quia fuerat
„ super hæresi accusatus , propter quam so-
„ lùm licitum est minoribus majorum suo-
„ rum suorum motibus resistendi ; vel pravos
„ sensus liberè respuendi ; quamvis & ibi nec
„ Patriarcharum , nec cæterorum Antistitum
„ cuipiam de eo quemlibet fas fuerit profe-
„ rendi sententiam , nisi ejusdem primæ Se-
„ dis Pontificis consensus præcessisset aucto-
„ ritas .

839 Nicephorus item Patriarcha Constantinopolitanus in Epistola Synodica datâ ad Leonem III. Papam, quæ incipit : *Magnus reverà , omnique laude* , œcumenicas septem Synodos se venerari fatetur , inter quas & sextam , in qua Honorium cum aliis Monothelitis damnatum recenset , inquiens : „ Post
„ hanc & sextam quoque sanctam & œcume-
„ nicam centum septuaginta Virorum Syno-
„ dum, Iterùm in Regia hac Urbe congrega-
„ tam veneror , quæ pro naturarum Christi
„ ratione, ejusdem quoque proprietates , na-
„ turalesque operationes & voluntates di-
„ stinxit, ac prædicavit, & Theodorum Epi-
„ scopum Pharan , Honorium, Cyrum , Ser-
„ gium , Pyrrhum , Paulum , Petrum , qui
„ permissu Dei per corruptionem & fraudem
„ in Ecclesiæ Sacerdotium irrepserant , Ma-
„ carium Antiochiæ Antistitem , & Stepha-
„ num Macarii discipulum, & Polychronium
„ puerilem , insanumque anathemati subje-
„ cit . Unam enim hi dumtaxat voluntatem,
„ unamque operationem Christo Servatori
„ nostro tribuendam esse docebant . *Hactenus Nicephorus* . His verò recensitis Scriptoribus addi possunt Beda , Ado Viennensis , Humbertus Cardinalis Sylvæ Candidæ , & Anastasius Bibliothecarius , qui omnes testantur Honorium in sexta Synodo damnatum; quoniam Beda libro de sex Mundi ætatibus : *Macarium verò*, ait , *cum suis sequacibus , simùl & prædecessoribus, Cyro , Sergio , Honorio , Pyrrho , Paulo , & Petro anathematizavit* . Ado verò idem adnotat in Chronico . Humbertus porrò Cardinalis in libro adversùs Nicetam Pectoratum , agens de sexta Synodo , ait : *Et Gregorius quidèm correctus est ; Macarius autem cum suis sequacibus , simùl & prædecessoribus, Cyro , Sergio , Honorio, Pyrrho, Paulo, & Petro anathematizati* . Anastasius denique in Epistola ad Joannem Diacor[illegible] præmissâ suæ Collectaneæ , cujus initium est : *Ecclesiasticum scripturæ* , ubi agens de Apologia Maximi pro Honorio , subjungit : *Licèt huic sexta sancta Synodus quasi hæretico anathema dixerit* .

840 Nec prætermittenda sunt ea , quæ idem Anastasius in vita Sancti Leonis II. scribit de eadem Honorii damnatione habita in sexta Synodo , ab eodem Leone approbata , cùm scribat : „ Hic suscepit sanctam sextam
„ Synodum , quæ per Dei providentiam nu-
„ per in Regia Urbe celebrata est, græco elo-
„ quio conscriptam , exequente ac residente
„ piissimo & clementissimo magno Principe
„ Constantino intra regale Palatinm ejus ,
„ quod appellatur Trullus ; simùlque cum eo
„ Legati Sedis Apostolicæ , & duo Patriar-
„ chæ , idest , Constantinopolitanus & An-
„ tiochenus , atq; centum quinquaginta Epi-
„ scopi , in qua & condemnati sunt Cyrus ,
„ Sergius, Honorius , & Pyrrhus, Paulus, &
„ Petrus , necnon & Macarius cum discipulo
„ suo Stephano , sed & Polychronius novus
„ Simon, qui unam voluntatem & operatio-
„ nem in Domino nostro Jesu Christo dixe-
„ runt . *Hæc Anastasius* . Sic pariter damnatum Honorium in sexta Synodo tradit Cedrenus in Compendio Historiæ, & asserit Marianus Scotus in Chronico . Addunt quidèm, ex vetusto Breviario Romano, in Lectionibus secundi Nocturni recitari solitis in Officio Sancti Leonis II. , referri , eundem Sanctum Leonem excomunicasse Honorium cum aliis Monothelitis . Alii verò inducunt etiam antiquum Romanum Diurnum , continens fidei professionem consuetam emitti à Romano Pontifice noviter electo , in qua ferunt excommunicari Honorium cum Sergio , Cyro, & aliis Monothelitis .

841 Tot itaq; & talibus testimoniis pressi Doctores in varias abiere sententias ; quare nonnulli , ut præfati sumus , superiori Capite non dubitarunt asserere , Honorium reverâ in hæresim Monothelitarum lapsum , ac proindè cum cæteris Monothelitis in sexta Synodo damnatum ; Sed satis eodem in superiori Capite probatum est , nullo pacto Honorium hæresi adhæsisse Monothelitarum , quibus addi potest id , quod recenset Joannes de Polemar Archidiaconus Barchinonensis in Oratione habita in Synodo Basiliensi de Civili Clericorum Dominio adversùs Bohemos, quæ in-

incipit: *Deus in adjutorium meum intende* nimirum, Honorii tunicâ quemdam indutum Demoniacum à spiritibus immundis liberatum, inquiens; *Item Honorius Papa miræ pietatis fuit, cujus tunicâ Demoniacus quidam indutus fuit & liberatus est*. Quod sanè factum rectam illius comprobavit fidem, in qua decessisse, certum reddit.

842 Sed & alii, & si immunem velint Honorium ab hæresis labe, quæ in hæretico pravam cum pertinacia electionem exigit, damnatum tamen fatentur in sexta Synodo propter conniventiam habitam cum Sergio, & Cyro, sivè negligentiam in resistendo Apostolico, ut par erat, Zelo novæ illi emergenti hæresi, ac proinde quia potiùs creditus fuit favisse prælibatis Monothelitis, quàm illorum professus fuerit hæresim. In qua sententia est Natalis Alexandri in Differt. 2. sæculi VII. Conclus. 3. & pluribus demonstat, Primo ex literis Leonis II. Papæ ad Episcopos Hispaniæ, ubi recensitis Monothelitis nominatim in sexta Synodo damnatis, dum addit Honorium, causam illius afferens damnationis, ait; *Cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis, non ut decuit Apostolicam authoritatem, incipientem extinxit, sed negligendo confovit*. Deinde ex ejusdem Leonis data ad Constantinum Pagonatum Epistola, in qua pariter eandem Honorii damnationem recensens ait: *Nec non & Honorium, qui hanc Apostolicam Ecclesiam, non Apostolicæ traditionis doctrinâ lustravit, sed profana proditione immaculatam maculari permisit*. Unde & Constantinus in suo Edicto pro sexta Synodo, Honorium dicit ejus hæresis extitisse fautorem, concursorem, & confirmatorem, non tamen hæreticum facit. Addit idem Natalis id quod in professione fidei Romanorum Pontificum, de qua nos supra mentionem fecimus ex Romano Diurno, circa Honorii damnationem expressum legitur; nimirum: *Auctores verò novi hæretici dogmatis, Sergium, Pyrrhum, Paulum, & Petrum Constantinopolitanos, unà cum Honorio, qui pravis eorum assertionibus fomitem impendit*.

843 Ejusmodi porrò conniventia cùm hæreticis, ex indicto per suas litteras silentio concluditur: quoniam in rebus fidei silentium sæpè catholicam veritatem offendit, unde Cœlestinus Papa hujus nominis primus in Epistola data ad Episcopos Galliarum scribit. *Timeo ne connivere sit hoc tacere, timeo ne magis ipsi loquantur, qui permittunt illis taliter loqui. In talibus causis non caret suspicione taciturnitas, quia occurreret veritas, si falsitas displiceret. Meritò namque causa nos respicit, si silentio faveamus errori*. Honorius porrò & Theodosius Imperatores in rescripto dato ad Aurelium Carthaginensem v. Idus Junias, Monaxio & Plinta Consulibus in causa Pelagianorum, pari pœna plectendos decernunt Episcopos qui cum Pelagianis sentiebant, ac eos qui propter conniventiam damnare Pelagianos detrectabant, dicentes, *una eademque culpa est eorum, qui aut dissimulando, conniventiam; aut non damnando, favorem noxium præstiterint*. Accedit & Theodorus Studita in Epistola data ad Præpositos Monachorum, qui in causa Sacrarum Imaginum sub Leone Armeno, silentium polliciti fuerant, in qua hujusmodi damnat silentium, *inquiens*; „ In „ hoc temporis articulo, non solùm qui di„ gnitate & scientia præcellit, certare is de„ bet, rectè fidei doctrinam proferens; sed & „ Discipulus quoque ipse fiduciam sumere, „ & veritatem intrepida ac libera voce profi„ teri. Non mea sunt hæc verba, qui pecca„ tor sum, sed Divini Chrisostomi; quinim„ mo & aliorum Patrum. *Et addit*. Consen„ sui par esse silentium; id esse, prodere ve„ ritatem, & Præfecturam abnegare, & sub„ ditos sibi subvertere. *Hæc ille*. Ac ideo licèt Honorius Pontifex hæreticus non fuerit, ob negligentiam in damnanda Monothelitarum hæresi, & ob conniventiam & patrocinium Monothelitis impensum, propter indictum silentium justè damnari poterat à sexta Synodo. *Hæc ex Natali Alexandri*.

844 Sed quoniam probatum est supra, culpabile non fuisse indictum ab Honorio silentium, nec ex eo evinci posse conniventiam cum hæreticis vel minimam habuisse, ruunt omnia à Natali allegata. Et sanè optimè Cœlestinus I. silentium in rebus fidei damnat, quoties hæresis detecta est; tunc silentium eam fovet, & illi patrocinatur, & pari pœna plecti possunt qui silentium servant, & qui hæresim palàm fatentur, ut sanctè sancitum fuit Theodosii & Honorii lege in causa hæresis Pelagianæ jam toti Mundo cognita: & optimè, ac rectè Studita reprehendit Monachos de promisso silentio in causa Sacrarum Imaginum, quando jam hæresis Iconomachorum evulgata & satis cunctis manifesta erat. At in causa Honorii res aliter se habuit: nondum enim manifesta erat hæresis Monothelitarum, nec ullo prorsùs modo cognita Pontifici, ut antefati sumus, eo tempore, quo silentium indixerat, cui etiam eadem de causa acquievit & Sophronius, unde non potuit Honorius justè de negligentia, atque etiam conniventia cum hæreticis reprehendi, & minus ex hoc præcisè capite in sexta Synodo damnari. Illud denique quod ex Diurno Romano in fidei professione à Pontificibus noviter electis emittenda, refert Natalis de Honorii damnatione, non est adeò verum & constans, quoniam in eadem fidei professione, quam ex eodem Diurno excripsisse fatetur Antonius Augustinus apud Labæum tom. 8. Concil. pag. 1492. nec minima fit de Honorii damnatione mentio: sic verò integram eam reddentes, se habet.

In

In nomine sanctæ, & individuæ
Trinitatis -- Amen --

845 „ Ego N. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ
„ Diaconus, *vel* Presbyter, *aut* Episcopus
„ Cardinalis electus, ut fiam per Dei gra-
„ tiam hujus Apostolicæ Sedis humilis mini-
„ ster, profiteor tibi, Beate Petre Aposto-
„ lorum Princeps, cui Claves Regni Cœlo-
„ stis ad ligandum atque solvendum in Cœlo
„ & in terra Creator & Redemptor Dominus
„ noster tradidit, inquiens; *Quæcumque li-*
„ *gaveris super terram erunt ligata & in Cœlis;*
„ *& quæcumque solveris super terram, erunt*
„ *soluta & in Cœlis*: Sanctæque tuæ Ecclesiæ,
„ quam hodie tuo præsidio regendam susci-
„ pio, quòd quamdiu in hac misera vita con-
„ stitutus fuero, ipsam non deseram, non
„ relinquam, non abnegabo, non abdicabo
„ aliquatenus, nec ex quacumque causa,
„ cujuscumque motus vel periculi occasione
„ dimittam; nec me segregabo ab ipsa, sed
„ veræ fidei rectitudinem, quam Christo au-
„ ctore tradente per Beatissimum tuum Coa-
„ postolum Paulum, & per Discipulos suc-
„ cessores vestros usque ad exiguitatem meam
„ prolatam in tua Sancta Ecclesia reperi, to-
„ tis conatibus, usque ad sanguinem custo-
„ dire, tàm de sanctæ & individuæ Trinitatis
„ Mysterio, quæ unus est Deus; quàm de
„ dispensatione, quæ secundùm carnem fa-
„ cta est Unigeniti Filii Dei Domini Nostri
„ Jesu Christi. Et de cæteris Ecclesiæ dog-
„ matibus, sicut universalibus Conciliis &
„ Constitutionum Apostolicorum Pontifi-
„ cum, probatissimorumque Ecclesiæ Do-
„ ctorum scriptis sunt commendata, idest,
„ quæ ad rectitudinem nostræ vestræque Or-
„ thodoxæ fidei à te traditionem recipiunt,
„ conservare, sanctaque octo universalia Con-
„ cilia, idest Nicænum, Constantinopolita-
„ num, & Ephesinum primum, Chalcedo-
„ nense, quintum quoque & sextum item
„ Constantinopolitana, & septimum item Ni-
„ cænum, octovum quoque item Constan-
„ tinopolitanum usque ad unum apicem im-
„ mutilatè servare, & pro honore & venera-
„ tione digna habere, & quæ prædicaverunt,
„ & statuerunt omnimodè sequi, prædicare:
„ quæque condemnaverunt, condemnare ore
„ & corde.

846 „ Diligentiùs autem & vivaciùs
„ quamdiu vixero omnia Decreta Cononica
„ prædecessorum Apostolicorum nostrorum
„ Pontificum, quæcumque ipsi synodaliter sta-
„ tuerunt, & probata sunt confirmare, & in-
„ diminuta servare, & sicut ab eis statuta
„ sunt, in sui vigoris stabilitate custodire:
„ quæque vel quoscumque condemnaverunt
„ vel abdicaverunt, simili sententia condem-
„ nare vel abdicare. Disciplinam & Ritum
„ Ecclesiæ, sicut invenimus à Sanctis Præ-
„ decessoribus meis canonicè traditum, quam-
„ diu vita in istis comes fuerit, illibatè cu-
„ stodire, & indiminutas res Ecclesiæ con-
„ servare, neque alienare, seu in feudum,
„ censum, vel Emphyteusim dare quomodo-
„ libet ex quacumque causa; & ut indimi-
„ nutè custodiantur operam dare. Nihil de
„ traditione, quam à probatissimis præde-
„ cessoribus meis canonicè traditam, & ser-
„ vatam reperi, diminuere, vel mutare, aut
„ aliquam novitatem admittere; sed ferven-
„ ter, ut eorum verè Discipulus & sequipe-
„ da, totis mentis meæ conatibus, quæ tra-
„ dita canonicè comperio, servare, & ve-
„ nerari.

847 „ Si quà verò emerserint contra ca-
„ nonicam disciplinam, communicatione fi-
„ liorum meorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ
„ Cardinalium, cum quorum consilio, dire-
„ ctione & rememoratione ministerium meum
„ geram, & peragam, emendare, aut pa-
„ tienter (exceptâ fidei & Christianæ reli-
„ gionis gravi offensione) tua & Beatissimi
„ tui Coapostoli Pauli procurante interces-
„ sione, tolerare, Sacrosque Canones, & Sa-
„ crorum Pontificum constituta, ut Divina
„ & Cœlestia mandata, Deo auxiliante cu-
„ stodire, utpote Deo & tibi sciens me red-
„ diturum de omnibus, quæ profiteor, &
„ quamdiu vixero, egero, vel oblivisear,
„ districtam in Divino Judicio rationem. Cu-
„ jus Sanctissimæ Sedi Divina dignatione, te
„ patrocinante, præsideo, & vicem interces-
„ sionibus tuis adimpleo. Eris autem mihi
„ in illa terribili die hæc conanti, & diligen-
„ ter servare curanti propitius.

848 „ Adjutorium quoque ut præbeas,
„ obsecro in hac corruptibili vita constituto,
„ ut irreprehensibilia appaream ante conspe-
„ ctum Judicia omnium Domini Nostri Jesu
„ Christi, dum terribiliter de commissis ad-
„ venerit judicare, ut faciat me dexteræ par-
„ tis participem, & inter fideles Discipulos
„ & Successores tuos esse consortem. Hanc
„ autem professionem meam per Notarium &
„ Scriniarium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ me
„ jubente scriptam propria manu subscripsi,
„ & tibi, Apostole Petre, & Apostolorum
„ omnium Principi, pura mente, & devota
„ conscientia super Sanctum Corpus tuum &
„ Altare tuum synceriter offero. Actum, &c.
„ *Hactenus fidei professio Pontificia.*

849 Ex ea ergo liquet de Honorii damnatione nec verbum quidem fieri: quòd si alia formula ejusdem fidei professionis eam damnationem contineat, examinandum erit quænam ex eis reverà sit genuina: quoniam in supra recensita generaliter omnis ad rectam fidem continentur: nec est necessè, ut quis Orthodoxam profiteatur fidem, nominatim hæreticos anathematizare, quos Sancta Universalia Concilia anathematizarunt, cùm satis sit profiteri in ea prælibata se recipere Concilia, eosque quos illa receperunt generaliter reci-

recipere, eos verò rejicere quos & illa abjecerunt. Solùm in ipsis Synodis in more fuit nominatim anathematizare hæreticos etiam in prioribus anathematizatos Synodis, & in fidei professionibus, quæ coram Patribus in præfatis Synodis exhiberi consueverant. Cæterùm in fidei professionibus quæ ex præscripto Ecclesiæ emitti solent ab iis, qui ad aliquam conscendunt Ecclesiasticam dignitatem, satis est generaliter hæreticos quosque damnare. Cæterùm formula fidei exhibita à Garnerio in Romano Diurno, & si quæ aliæ extant, in quibus mentio fit de Honorii damnatione, pro interpollatis haberi debent; quemadmodùm ex interpollatis Actis deprompta fatemur quæ in Lectionibus S. Leonis II. in ejusdem Festo sub die 28. Junii continentur in vetustioribus quibusdam Breviariis Romanis, circa ejusdem Honorii damnationem: constat namque plura Apocrypha in præfatis peranti-quis Breviariis contineri, quæ postea emendata fuere, prout variis exemplis probat P. Marchesius, qui causam Honorii fusissimè pertractat: Ac ita eodem pacto censemus emendatam formulam fidei contentam in Romano pervetusto Diurno, ex ea præcipuè parte, quæ damnationem præseferebat Honorii, utpote deprom-ptam ex interpollatis Concilii Actis, de quibus paulò inferiùs erit sermo.

850 Est proinde & aliorum sententia docentium damnatum quidem Honorium in sexta Synodo, non tamen rectè & justè damnatum, errasse autem in hac parte, non examinatâ illius causâ, neque spectatâ, sivè affectatâ mente Honorii, ex sola assertione Monothelitarum, qui propter Epistolam ad Sergium datam secundùm eorum pravum sensum interpretatam, pro sua parte stetisse gloriabantur. Exceptâ verò causâ hæresis, quæ in Conciliis principaliter agebatur, reliqua in eis gesta sivè tangentia personas, sivè res alias Ecclesiasticas, non sunt irrefragabilia, & plura eorundem Conciliorum decreta retractata, atque reprobata à Romanis Pontificibus leguntur. Tradit enim Gelasius Papa in libro de Anathematis vinculo, ea quæ pro fide communi in Synodis gesta sunt, & à Sede Apostolica tractanda jussa sunt, & inde ab eadem sunt comprobata, firmitatem habere, secùs alia, & maximè, si aut non consulta, vel repugnante Apostolica Sede geruntur: „ Cognoscant, *inquit*, igitur illud secundùm Scripturas Sanctas, traditionemque „ Majorum, secundùm Canones, regulasque „ Ecclesiæ, pro fide communi, & veritate „ Catholica & Apostolica, pro qua hanc fieri Sedes Apostolica delegavit, factamque „ firmavit, à tota Ecclesia indubitanter admitti: alia autem quæ per incompetentem „ præsumptionem illic prolata sunt, vel potiùs ventilata, quę Sedes Apostolica gerenda nullatenus denegavit, mox à Vicariis „ Sedis Apostolicæ contradicta, manifestum „ est; quæ Sedes Apostolica, etiam petente „ Marciano Principe, nullatenus approbavit. *Hæc ille*, agens de gestis Synodi Chalcedonensis, & docens decreta synodalia præter delegationem Sedis Apostolicæ edita, & ab eadem Sede non approbata nullam firmitatem habere. Unde infra subjungit: *Quod firmavit in Synodo Sedes Apostolica, hoc robur obtinuit: quod refutavit, habere non potuit firmitatem: Et sola rescindit, quod præter ordinem congregatio Synodica putaverat usurpandum, non promulgatrix iteratæ sententiæ, sed cum Apostolica Sede veteris executrix.*

851 Hac de causâ Ecclesia Romana solùm recepit Acta Concilii Constantinopolitani I. quæ concernebant definitionem fidei contrà Macedonium, nequaquam Canones extra causam fidei editos, ut testatur S. Gregorius Magnus lib. 6. Epist. 31. data ad Eulogium & Anastasium Episcopos, Indict. xv. ubi ait: *Romana autem Ecclesia eosdem Canones vel gesta Synodi illius hactenus non habet, nec accipit; in hoc autem eandem Synodum accipit, quod est per eam contrà Macedonium definitum.* Imò & ipsam sextam Synodum Canones quosdam edidisse, editosque exhibuisse Græcos, perspicuum fuit, quos tamen Ecclesia Romana non recepit, & Latini universi reprobarunt. Itaque quidquid in Generalibus Synodis agitur extra causam fidei, præcipuè præter Romani Pontificis instructionem nullam habent firmitatem. Cumque Patres sextæ Synodi præter sententiam Agathonis processerint ad damnationem Honorii, nihil firmitatis habere potuit. Et quòd præter sententiam Agathonis causam Honorii cognoverint, imò contrà expressam, ut ita fatear, illius sententiam, liquet ex ejus data ad Imperatorem Epistola, ubi facultatem suis Legatis concessam insinuat, inquiens: *Licentiam proinde eis, sivè authoritatem dedimus, apud tranquillissimum vestrum Imperium, dum jusserit ejus clementia simpliciter satisfaciendi, in quantùm eis dumtaxat injunctum est, ut nihil profectò præsumant augere, minuere vel immutare, sed traditionem hujus Apostolicæ Sedis, ut à Prædecessoribus Apostolicis Pontificibus instituta est, synceriter enarrare.*

852 Et in hanc sententiam circa Honorii damnationem abjisse Anastasium Bibliothecarium, sua ipsius Epistola data ad Joannem Diaconum, præfixa, ut antefati sumus, suis collectaneis aperte indicat: Agens enim ibi de Honorii causa, ejusque in sexta Synodo damnatione, primò quasi temerè egisse tradit: sed postea ut eam Synodum ab ejusmodi temeritatis nota eximat, *subjungit*: „ Sed ne „ videamur tam Sanctam, tamque reverendam Synodum accusare, vel temerè reprehendere, licere nobis opinamur de illa sentire, quæ Sanctos Patres nostros de Chalcedonensi magna Synodo sensisse non ignoramus. Quorum unus Sanctus videlicet

 Gre-

„ Gregorius Papa, usque ad prolationem „ tantummodò Canonum hanc suscipiendam „ fore signavit. Beatus autem æquè Papa „ Gelasius in tomo de anathematis vinculo, „ qualiter eadem Synodus recipienda sit lu- „ culentis exemplis, & nonullis divinis testi- „ moniis innuit, ubi horum circumstantiam, „ tali deliberatione concludit: *Hæc*, inquiens, „ *& hujusmodi exempla nos edocent, & testi-* „ *monia divina confirmant, non omnia passim* „ *à quocumque dicta, vel ubicumque scripta* „ *indifferenter accipere, sed retentis bonis,* „ *quæ nocent refutare*. Nam & hanc quoque „ Sanctam Synodum canonica quædam Ca- „ pitula promulgasse, Græcorum scripta te- „ stantur, quæ tamen penè omnia, quæ Se- „ des Apostolica non probavit, tota latini- „ tas reprobavit. Sed quid de hac sola dici- „ mus? Cùm & secundam universalem Sy- „ nodum, quæ primò Constantinopoli cele- „ brata est, in causa primatus Ecclesiarum, „ Sedes Apostolica non admittat; quin & „ omnes Synodos sic recipiendas decernat, „ ut Chalcedonensem Synodum admitten- „ dam fore prædictus Gelasius Papa descri- „ bat, *pro fidei scilicèt communione & verita-* „ *te Catholica & Apostolica, pro qua hanc* „ *fieri Sedes Apostolica delegavit, factamque* „ *firmavit*. Hactenus Anastasius.

853 Et sanè Pelagius II. in Epistola ad Episcopos Istriæ, cujus initium, *virtutum mater charitas*, cùm præfati Episcopi adversùs V. Synodum pro damnatione trium Capitulorum, quæ à Synodo Chalcedonensi damnata minimè fuerant, auctoritatem objicerent D. Leonis Papæ in literis datis ad Leonem Augustum, quibus asserebat nullum de definitis in Nicæna Synodo se audere inire tractatum, tamquam dubia vel infirma forent, eos perstringit Pelagius, *inquiens*: Leonem locutum dumtaxat de definitis in causa fidei, quod ex ejusdem Leonis literis probat, non verò de iis quæ acta sunt extra fidei causam, quæ iterum judicio Synodali retractari possunt: & quoniam causa trium Capitulorum potiùs personas respiciebat, quàm fidei causam, poterat iterum retractari: unde ait; „ Si igitur fidem, fratres carissimi, in cun- „ ctis Mundi partibus uno ac solido statu vi- „ gère non cerneretis, convulsum quidquam „ de Sancta Chalcedonensi Synodo rectè di- „ ceretis. At postquam nihil nunc aliud nisi „ de personis agitur, nihil de Sancta Chalce- „ donensis Synodi fide, quæritis, auctorita- „ tem Patrum, quasi sequendo declinatis. „ *Hæc Pelagius*, subjungens inde apertis verbis, quæ in causis specialibus, extra causam in eadem Synodo acta fuerant, rectè retractari potuisse: quoniam infallibilem non habent firmitatem. Cùm itaque Honorii causa acta in sexta Synodo non dogma aliquod fidei concerneret, sed personam dumtaxat respiceret, num scilicèt consenserit nec ne errori Monothelitarum, judicium adversùs eum latum cùm non fuerit infallibilis firmitatis, potcrat subesse falsum; & cum ex antedictis constet Honorium ab hæresis Monothelitarum labe penitùs extitisse alienum, sequi videtur, sextam Synodum in illius damnatione errasse.

854 Sed huic opinioni plura sunt, quæ adversari videntur; quoniam licèt concedatur, sextam Synodum in ejusmodi causa, utpote extra causam fidei errare potuisse; tamen non errasse, atque rectè damnasse probat confirmata à Romano Pontifice sententia: ut enim supra fati sumus, Leo II. Romanus Pontifex synodalem adversùs Honorium sententiam ratam habuit, eundem cum prælibata Synodo anathematizans Honorium. Septimam quoque Synodum eandem sextæ Synodi sententiam approbasse ex Actis illius probavimus, quæ etiam in definitione fidei inter alios hæreticos recensuit, & unà cum illis novo anathemati subjecit. Hadrianus Papa pariter supra relatos rectè damnatum pronunciat. Denique nemo est ex antiquis Scriptoribus, qui ejusmodi damnationem ratam non habuerit; nec est inveniri qui ei contradixerit.

855 Itaque Baronius & Binius cum pluribus eos sequentibus hac in controversia aliâ viâ incedunt; Etenim Honorium certè immunem extitisse ab hæresi ei imputata, primùm demonstrant; indeque nullo pacto in sexta Synodo damnatum fatentur. Acta verò Synodica illius, quæ ejusmodi damnationem exhibent, genuina minimè esse, sed à Monothelitis ipsis corrupta, pluribus nec condemnandis conjecturis probant. Et quidem primò: Apologia Joannis Papæ, qui Honorio successit, qua adeo efficaciter ipsum ab hæresi Honorium eximit, Latinis certè, præcipuèque Romanis incognita esse minimè potuit, ubi causa Honorii teste Sancto Maximo in Epistola ad Marinum, discussa & ventilata fuit, & taliter accuratè, ut qui Honorio à secretis fuerat, literasque Pontificis ad Sergium scripserat, de ipsius Honorii mente fuerit interrogatus; si verò incognita Romanis non fuit expurgatio Honorii per Joannem Papam, debuit quoque innotuisse & Apostolicæ Sedis Legatis, qui loco Agathonis Papæ, sextæ Synodo & interfuerant & præfuerant: unde abest à vero, ut ipsis præsentibus & tacentibus damnaretur Honorius. Non enim est verosimile ut paterentur diro anathemati subjici Romanum Pontificem ipsis præsentibus & præcipuè scientibus, Successorem Honorii & proinde Ecclesiam ipsam Romanam, aliter de eo judicium pronunciasse. Atqui in ipsis Actis synodicis non constat eos ejusmodi damnationi restitisse, aut, ut par erat, protestasse: imò nec verbum quidem contradicendo protulisse.

856 Legimus in Actis Synodi Chalcedonen-

nensis, Paschasinum & Lucentium Apostolicæ Sedis Legatos, qui locum S. Leonis Papæ ea in Synodo tenebant, protestasse adversùs decretum, ipsis etiam absentibus, editum de primatu Ecclesiæ Constantinopolitanæ post Romanam Ecclesiam, velut de injuria per eum irrogata Pontifici, & Ecclesiæ Romanæ, his Lucentius usus verbis: „ Sedes Apostolica nobis præsentibus humiliari non debet: „ Et ideò quæcumque in præjudicium Canonum vel regularum hesternâ die gesta sunt, „ nobis absentibus, sublimitatem vestram petimus, ut circumduci jubeatis: sin aliàs, „ contradictio nostra his gestis inhæreat, ut „ noverimus quid Apostolico Viro universalis Ecclesiæ Papæ referre debeamus: ut ipse „ aut de suæ Sedis injuria, aut de Canonum „ eversione possit ferre sententiam. *Hæc Lucentius*, ut constat ex Act. XVI. ejusdem Synodi in fine ejusdem Actionis. Certè & damnatio Honorii in sexta Synodo in præjudicium, quin & in injuriam Apostolicæ Sedis cessisset, à qua, illius causâ cognitâ, incondemnatus Honorius, & ut ab omni erroris labe immunis relictus fuit; proindè probabile non est, Legatos Apostolicæ Sedis, si reverà Patres sextæ Synodi ad damnationem Honorii processissent, penitùs tacuisse, nullâ positâ contradictione, nullâque interpositâ protestatione.

857 Et eò fortiùs, quoniam non ad alias definiendas controversias extra causam circa fidem, missi fuerant ab Agathone: Limitatam eis auctoritatem dedit, quatenùs ea tantùm tractari permitterent, quæ ad præsentem de fide controversiam pertinebant, ut in literis ipsiusmet Agathonis ad Imperatorem datis & recitatis Actione IV. sextæ Synodi palàm fit, cùm ibi dicat: „ Licentiam proinde eis, sive „ auctoritatem dedimus apud tranquillissimum vestrum Imperium, dùm jusserit ejus „ clementia simpliciter satisfaciendi, inquantùm eis dumtaxat injunctum est, ut nihil „ profectò præsumant augere, minuere, vel „ mutare, sed traditionem hujus Apostolicę „ Sedis, ut à prædecessoribus Apostolicis „ Pontificibus instituta est, synceriter enarrare. *Hæc ille*. Atqui cognitio causę Honorii ad præsentem de fide controversiam minimè spectabat, ac ideò silentio eam præterire, nullatenùs contradicendo Apostolicæ Sedis Legati minimè debuissent; quoniam cognitio illius causæ excedebat limites sibi à Romano Pontifice præfixos. Meritò Sanctus Leo in Epistola data ad Anatolium reprehendit Patres Synodi Chalcedonensis propter editum ab eis de primatu Ecclesię Constantinopolitanæ decretum, eò quia ea in Synodo sola fidei causa tractanda erat, & pro ea sola definienda missos esse Legatos, quos pro facta contradictione laudat: „ Nimis ergò, „ *inquit*, hæc improba nimis sunt prava, quę „ sacratissimis Canonibus inveniuntur esse „ contraria. In totius Ecclesiæ perturbationem superba hæc tendit elatio, quæ ita „ abuti voluit Concilio Synodali, ut fratres „ In fidei tantummodò negotium convocatos, & definitione ejus causæ, quæ erat „ curanda, perfunctos, ad consentiendum „ sibi, aut depravando traduceret, aut terrendo compelleret. Inde enim fratres nostri, ab Apostolica Sede directi, qui vice „ meâ Synodo præsidebant, probabiliter at„ que constanter illicitis ausibus obstiterunt, „ apertè reclamantes. *Hæc Leo*. Digni sanè ejusmodi reprehensione fuissent Patres sextæ Synodi pro causa dumtaxat fidei congregati, si Honorii causam examinare fuissent ausi; & Legati ausibus non obsistentes, de gravi culpa rei forent constituti; proindeque non videtur probabile, eâ in Synodo talia adversùs Honorium acta esse, quæ Græci exhibent.

858 At ad hæc respondent ii, qui damnatum Honorium fatentur, silentium Legatorum non inferre quod prætenditur: Id enim ad vitandum majus malum factum esse, inquiunt; quoniam verebantur Legati, si reclamarent, nè impediretur definitio rectæ fidei, & non posset tolli schisma, quod annis sexaginta jam duraverat; nam damnabantur in eo Concilio Patriarchæ multi Constantinopolitani, Alexandrini & Antiocheni, quorum successores non facilè acquievissent, nisi etiam Honorius damnaretur, qui unà cum illis accusatus fuerat. Quam responsionem affert Bellarmin. lib. 4. de Romano Pontifice cap. XI. pro iis, qui adduci non possunt, ut credant Acta sextæ Synodi esse corrupta; & eâ utitur etiam Natalis Alexandri Dissertat. 2. Sæculi VII. conclus. 1., ubi & aliam causam ejusdem silentii affert, nimirum, quia ipsum Honorium à favore Monothelitis impenso, à communione cum ipsis inita, ab ignava conniventia & œconomia damnanda, ab approbatione sententiæ Sergii unam vel duas operationes dicere in Christo Domino prohibentis, purgare non poterant. Ait insuper, nec prohibitionem Agathonis allegatam ex ejus datis ad Imperatorem literis quidquam probare; quoniam prohibitio solùm concernebat, nè quidquam minuere vel addere permitterent circa dogmata, non circa personas, & ideò rectè sancta illa Synodus, non obstante ejusmodi prohibitione, causam cognovit Macarii, Stephani, & Polychronii, quos & anathemati subjecerunt, non hactenùs anathematizatos.

859 Verùm non mihi tantæ soliditatis ejusmodi videntur responsiones; non quidem prima, quoniam etsi ad vitanda majora mala non debuissent Legati usque ad pertinaciam contendere, & defensionem Honorii tueri: Gratis enim hoc dato, tamen poterant unum vel alterum verbum proferre, præcipuèque in medium proferre quæ Romæ gesta erant in causa Honorii, quæ Joannes Papa scripserat,

quævè Maximus in illius defensam protulerat: Si verò post hæc Synodus adhùc in sententia perstitisset ad majora mala vitanda, dato quòd licuisset, poterant silere, nec synodali sententiæ contradicere. Sed cùm non constet in Actis vel minimam quidèm contradictionem fecisse, immò nec verbum in defensam Honorii protulisse; nec etiam constet fuisse causam illius leviter saltèm examinatam, est prorsùs alienum à probabilitate, quòd fuerit damnatus. Meritò Anastasius in sæpèfata Epistola ad Joannem Diaconum miratur damnatum esse Honorium, causâ illius non diligenter examinatâ, inquiens: „ Quis „ autem erit, qui nobis interim dicat, utrùm „ ipse pro certo dictaverit Epistolam, de „ qua illum anathematizandi fomitem ca„ lumniatores susceperunt; cùm & ex Scri„ ptoris vel indisciplinatione, vel in Ponti„ ficem odio, quid contingere tale potuerit? „ quamvis non ignoremus, docente Sancto „ Maximo in Epistola sua, quam Marino scri„ psit Presbytero, Sanctissimum hanc scri„ psisse Joannem Abbatem, estò & ipse Di„ ctator extitit: Quis hinc illum interroga„ vit? Quis intentionem investigavit? Quis „ hunc corrigere voluit, & ille percontanti „ aut emendare conanti restitit, vel conten„ tionibus serviens resultavit? presertim cùm „ in Evangelio illo, quo dicitur: *Nolite* „ *judicare, & non judicabimini*, & cætera, ni„ hil aliud præcipi magnis etiam Magistris „ Ecclesiæ videtur, nisi, ut ea facta, quæ „ dubium est quo animo fiant, in melio„ rem partem interpretemur. *Hæc Anastasius*.

860 Neque par erat ratio de Episcopis Constantinopolitanis in eadem Synodo damnatis, & Antiocheno atq; Alexandrino; quoniam illi jam fuerant damnati & proscripti ante præfatam Synodum, cognitâ & examinatâ illorum causâ, immò & priùs moniti per Apostolicas literas, Decretis Synodalibus Apostolicæ Sedis; proinde & in Literis Synodicis ab Agathone & Romana Synodo transmissis nominatim recensentur Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus Constantinopolitanus, ut hæretici & novi dogmatis auctores. Idemq; habetur & in altera, quam nomine suo Agatho ad eundem Principem per suos Legatos miserat. De Honorio silet Pontifex; nec valet dicere cum Natali Alexandri, Agathonem privatis in mandatis dedisse Legatis, ut de Honorio quoque cum cæteris tractaretur Monothelitis; quoniam nedùm est gratis dictum, verùm longè abest à verosimili, quoniam enim poterat Agatho in mandatis dare, ut causa Honorii cognosceretur in Synodo, quæ jam Romæ sub Joanne Papa examinata fuerat, & Honorius ab hæresi defensus? Et improbabile etiam prorsùs est, voluisse causam Romani Pontificis judicio Græcorum subjicere, quos aversos utplurimùm Romanis Pontificibus fuisse non ignorabat. Sed item, ut quidquid refricare præfatam causam in Synodo Græcorum, si jam in Occidente de recta fide Honorii minimè dubitabatur? Inutilis prorsùs est ejusmodi Natalis responsio, nè dicam cavillatio.

861 Paritas quoque Honorii cum Macario, Stephano, & Polychronio in eadem Synodo damnatis non currit. Ut enim Acta exhibent, præfati aderant Synodo, Macarius suæ fidei professionem hæreticam exhibuit, interrogatus & monitus, in suo errore stetit; Sic pariter & Stephanus illius discipulus de fide interrogatus, & repertus in suo errore pertinaciter persistens, meritò damnatus fuit. Eadem regula servata fuit cum Polychronio; quoniam isti hactenùs non damnati, ante synodalem sententiam fuerant auditi, & proprio ore confessi sunt se hæresim profiteri. Ita agere in Synodis non est egredi à limitibus præfixis; quoniam, ut damnentur hæretici, qui profitentur falsum dogma, de quo in Synodo tractatur, consequitur ad facultatem receptam de definiendo in causa fidei, sivè controversi dogmatis, quandò personæ sunt accusatæ & vocatæ, & Synodo adsunt præsentes, vel contumaciter accedere renuunt. In causa verò Honorii non erat par ratio, quia nec damnatus antea, immò defensus & absolutus Apostolicæ Sedis judicio; nec præsens aderat, nec vocatus renuit, nec causa, ut fieri solet, examinata atque discussa, undè nullâ ratione damnari poterat, neque si voluissent, poterant, quoniam ipsorum non erat in eum proferre sententiam, quem Sedes Sedes Apostolica in suis literis non exhibuerat judicandum, nec præsens fuerat.

862 Addo ad hæc Ecclesiæ catholicæ consuetudinem in damnandis hæreticis, sivè personis post eorum obitum, nondùm in vita damnatis, cum magna cautela semper se gessisse, & nonnisi post grave examen sententiam damnationis proferre consuevisse, liquet de Origene in pace functo, & post obitum damnato, ante cujus damnationem diversa Concilia celebrata leguntur, in quibus ejus doctrina fuit subtiliter examinata; complures orthodoxi Viri libellos confecerunt in illius doctrinæ refutationem, adeout nonnisi post varia certamina & magnos labores deventum sit ad illius damnationem. Causa quoque Theodori Mopsuesteni, Ibæ, & Theodoreti, quoniam jam in pace decesserant, diù agitata fuit, adeout Synodus v. œcumenica pro hac præcipuè illorum causa congregata fuerit. Nonnè ergò ridiculum est credere, Synodum sextam in causa fidei congregatam, ex sola duarum Epistolarum lectione, quæ in rectum sensum jam fuerant explicatæ, absque alio examine, sine alicujus interlocutione, voluisse Honorium Romanum Pontificem à multis annis vitâ functum damnare? Ridiculum est quo-

quoque cogitare, quòd si in hanc præcipitem sententiam descendere voluissent Græci Patres, siluissent Sedis Apostolicæ Legati, & nec verbum in ejus protulissent defensam. Nec relevat, si cum Natali dicas, Legatos fuisse homines rudes & ignaros, certè non erant tàm grossi, ut omninò nescirent quæ Romę gesta erant in causa Honorii. Aderant, præter Legatos, Episcopi; aderant & Monachi ex Occidente ad Concilium missi, numquid omnes tàm rudes, tam grossi erant, ut audientes pronunciari anathema in Romanum Pontificem, nullibi priùs damnatum, nec unum verbum scirent proferre in favorem illius & Apostolicæ Sedis, à qua, ut jura illius tuerentur, missi fuerant? Et si rudes & non tàm subtiliter periti in Scripturarum scientia forent Legati, ut scribit Agatho in Epistola ad Imperatorem, tamen quæ in sanctis Conciliis, quæ à Romana & Apostolica Ecclesia definita fuerant optimè, ut idem Agatho scribit, sciebant, ad hoc instructi ex doctrina Sanctorum Patrum, traditis quoque iisdem Codicibus afferendis eorundem Sanctorum Patrum, ut per eos suggerere possent & satisfacere in causa controversi dogmatis: cùr ergò satisfacere non poterant etiam ex gestis Romæ in defensam Honorii, cùm satis dixisse suffecisset, Honorium Romæ, ac nullibi fuisse damnatum, ejusque literas optimè à Joanne Papa in catholicum sensum interpretatas; certè ad hoc proferendum non grandis doctrina exigebatur. Undè à primo ad ultimum prorsùs improbabile videtur damnatum Honorium in sexta Synodo penitùs tacentibus, nec contradicentibus Legatis, nec uno ex Occidentalibus.

863 Deinde Acta Synodica exhibent Honorium damnatum, tanquàm fautorem hæreticorum deprehensum ex literis ipsius ad Serginm datis, relectis in ea Synodo, quibus adhærebat Sergio, postulanti tacendum vocabulum unius vel geminę operationis in Christo Domino. Si enim ex hoc justè damnari poterat, damnandus erat & Sophronius Episcopus Hierosolymitanus, qui eidem silentio servando, ab eodem Sergio proposito, consenserat. Lectæ enim fuerunt & literæ Sergii, in quibus contestabatur, Sophronium acquievisse proposito ab eo silentio: Cùr ergò Patres hæc audientes, anathema non dixerunt Sophronio, quemadmodùm ferunt pronunciasse in Honorium? Eadem certè erat causa; & si culpa fuit, non dispar fuit; acquievit Honorius proposito à Sergio silentio, consensit eidem, & in eadem numero causa Sophronius, indemnis relinquitur Sophronius, & damnatur Honorius; quis non videt collusionem in ipsis Actis Synodalibus?

864 Altera porrò conjectura Baronii, Binii, Bellarmini, & aliorum, qua ostendunt, non esse probabile sextam Synodum damnasse Honorium, nititur in iisdem Agathonis literis datis ad Imperatorem: In eis namq; scribit Agatho, prædecessores suos à tramite rectæ fidei nunquam deviasse: „ Consideret „ itaque, *inquit*, vestra tranquilla clementia, „ quoniam Dominus, & Salvator omnium, „ cujus fides est, qui fidem Petri non defe„cturam promisit, confirmare eum fratres „ suos admonuit, quod Apostolicos Ponti„ fices meæ exiguitatis prædecessores confi„denter fecisse semper, cunctis est cognitum. „ *Et infra*. Eximenda proinde, *inquit*, ac „ summis conatibus, cum Dei præsidio liberanda est sancta Dei Ecclesia, christianissimi vestri Imperii Mater de talium Doctorum erroribus, & Evangelicam atque Apostolicam orthodoxæ fidei rectitudinem, quę „ fundata est supra firmam Petram hujus Beati Petri Apostolorum Principis Ecclesiæ, „ quæ ejus gratiâ atque præsidio ab omni errore illibata permanet, omnis Præsulum „ numerus ac Sacerdotum, Cleri ac Populorum unanimiter ad placendum Deo, animamque salvandam, veritatis formulam „ Apostolicæ traditionis nobiscum confiteatur & prædicet. *Hæc Agatho*. Sed & Romana Synodus sub eodem Agathone in Synodica missa ad Imperatorem, pariter recitata Actione IV. sextæ Synodi, similiter inculcat, inquiens: „ Credimus autem, quia quod „ paucis, raròque concessum est, à Deo coronato vestro Imperio divinitùs concedetur, „ ut per ipsum Catholicæ atque Apostolicæ „ veræ nostræ Fidei splendidissimum in omnium mentibus emicet lumen, quod ex veri luminis fonte, tanquàm de radio vivifici „ fulgoris, per Ministros Beatos Petrum & „ Paulum Apostolorum Principes, eorumq; „ Discipulos & Apostolicos Successores, gradatim usque ad nostram parvitatem, Dei „ opitulatione, servatum est, nullâ hęretici erroris tetrâ caligine tenebrarum, „ nec falsitatis nebulis consœdatum, nec intermixtis hæreticis pravitatibus, velut caliginosis nebulis perumbratum, immune „ atque syncerum & suis radiis perlustratum „ piis suis conatibus conservare cupit vestrum à Deo coronatum fastigium. *Hactenus ibi*.

865 His stantibus, ait Baronius. Audisti Lector, quàm liberè asserat, ac fortiter inculcet, firmiterque asseveret Sanctissimus Agatho Papa, nullâ hæreticæ pravitatis suspicionis labe hactenùs aspersam fuisse Apostolicam Sedem, nullum prædecessorem defecisse à catholicę pietatis assertione atque defensione. At quomodò ista tàm liberè potuisset tantus Pontifex contestari, si in eadem hæresi, quam suâ Epistolâ ipse Agatho adeò validè insectatur, Honorius, cujus recens adhùc memoria erat, iisdem hæreticis ignominiosè manus dedisset, & eundem cum illis errorem consovisset? *Hæc Baronius* ad Annum 680. sub num. 17. Binius verò in Notis ad

ad sextam Synodum, ex allatis testimoniis, hanc conficit rationem, nimirum, quòd sexta Synodus non potuerit damnare Honorium, nisi cum Agathonis Epistola pugnaret, sibique ipsi contradiceret. Agatho enim, inquit, in Epistola sua ad Constantinum Imperatorem apertè scribit, Sedem Petri neque defecisse unquam, neque deficere, suorum Prædecessorum neminem in fide vera aberrasse. Quod si verum est, quis credat, Patres Sanctissimi Concilii, Honorium Agathonis prædecessorem ob hæresim Monothelitarum condemnasse? Actione VIII. & XVIII. profitentur iidem Patres, Petrum allegatâ Epistolâ per Agathonem locutum fuisse, scriptamque Epistolam à Spiritu Sancto dictatam esse; quis credat, eundem Spiritum Sanctum in hoc contrarium esse locutum, judicioque Synodali ob crimen hæreseon Honorium Papam condemnasse? Quæ cùm nemo Virorum prudentium unquam asseruerit, necessum est fateri, Acta hujus Concilii omnibus istis locis, quibus Honorius Monothelitis annumeratur ab æmulis Romanæ Ecclesiæ corrupta esse. *Hæc Binius*. Et eodem pacto arguit Cardin. Bellarminus loco supracitato.

866 At Natalis Alexandri loco antesato conclus. 2. ait, Agathonis verba in eo sensu interpretanda esse, quo Romani Pontifices privilegio gaudent infallibilitatis, dùm nimirùm ex Cathedra docent, nondùm ut privati Doctores sententiam suam particularem proferunt; Undè ait: Respondeo, quòd Agatho de suis decessoribus dixit, ipsos semper confirmasse fratres in fide, intelligendum esse de Pontificibus, quatenùs ex assistentia singulari Spiritus Sancti, ut omnium Christianorum Patres ac Doctores, aliquid credendum, judicando & definiendo proposuerunt; non verò de iisdem in singulis vitæ suæ gestis, vel in privatis Epistolis ad singulos datis. *Et infra*. Indeficientis itaque judicii, ait, Privilegium Romanis Pontificibus ita non convenit, ut errare non possint vel hæresim asserendo, vel eam fovendo, & connivendo hæreticis, qua homines privati sunt, & cùm Epistolas privatas scribunt ad aliquos Patriarchas aut Episcopos, qualem Honorius ad Sergium scripsit. *Hæc & alia plura* ejusdem argumenti subnectit Natalis Alexandri.

867 Verùm Agatho, dùm scribit, suos prædecessores unquam à tramite rectæ fidei deviasse, magis personas respicere videtur, quàm Cathedram; quoniam non solùm asserit id de suis prædecessoribus, verùm & de ipsa Ecclesia Romana, quasi quòd dicens prædecessores, consideret eorum personas, & dicens Ecclesiam Romanam, in qua etiam Pontifices comprehenduntur, innuat Cathedram docentem. Deinde loquitur comparativè ad Patriarchas Orientis, qui sæpè in hæresim lapsi sunt, undè videtur comparare personas ad personas. Et ideò paulò infra subjungit in sua Epistola Agatho: „ Undè & Apostolicæ memoriæ meæ parvitatis prædecessores, Dominicis doctrinis instructi, ex quo novitatem hæreticam in Christi immaculatam Ecclesiam Constantinopolitanæ Ecclesiæ Præsules introducere conabantur, nunquam neglexerunt eos hortari, atque obsecrando commonere, ut à pravi dogmatis hæretico errore, saltèm tacendo desisterent, nè ex hoc exordium dissidii in unitate Ecclesiæ facerent, unam voluntatem, unamque operationem duarum naturarum asserentes in uno Domino nostro Jesu Christo. *Hæc ibi*. Ex quo valdè est observandum, quòd talia scribendo Agatho, disertè eximit Honorium à labe hæresis propter indictum silentium. Sanè verba illa: *Nunquam neglexerunt eos hortari, atque obsecrando commonere, ut à pravi dogmatis hæretico errore, saltèm tacendo, desisterent*, ad Honorium directa videntur; quoniam in controversia de una, vel gemina in Christo operatione, de qua Agatho in terminis loquitur, solus Honorius, ut desisterent à pravi dogmatis errore, tacendo saltèm, admonuit. Commendat ergò Agatho Honorium, qui silentium indixerat in exordio hujus controversiæ, non minùs ac cæteros Prædecessores, qui hæresim damnarunt. Non ergò pro Monothelita habere potuit ex eo quòd silentium indixerat; proindè non est probabile voluisse Concilium, qui literas Agathonis, ut à Spiritu Sancto dictatas, recepit, damnare Honorium tanquàm hæreticum, eò præcisè, quòd silentium in prælibata controversia indixerit, quandò ipse Agatho commendat illius diligentiam in eo, quod admonuerat, ut, saltèm tacendo, desisterent ab errore. Quare in Epistola Synodica suos omnes Prædecessores, nemine excepto, collaudat, quòd ejusmodi hæreticorum conatibus fortiter restitissent, inquiens: „ In hoc enim tàm Apostolicæ Sedis, quàmque nostri exigui famulatus Prædecessores usque adhùc non sinè periculis desudarunt, nunc decretali commonitione cum Apostolicis Pontificibus consulentes, nunc Synodali definitione, quæ veritatis regula continebat, omnibus innotescentes & sempiternos terminos, quos transgredi nefas est, usque ad animæ ipsius exitum constanter defendentes, non blanditiis, non periculis territi. *Hæc Agatho*.

868 Ad hæc & altera accedit ratio, probans Honorium non fuisse in sexta Synodo damnatum, quoniam in literis Synodicis datis ad Agathonem Papam fatentur Patres, se damnasse Monothelitas, juxta tenorem sententiæ ab ipso in eosdem latæ: „ Ac ipsos, *inquiunt*, ut lapsos circa fidem ac peccatores, in matutinis extra Castra atriorum Dei, ut Davidicè loquamur, anathematibus interfecimus, ex sententia per sacras vestras literas de iis priùs lata, videlicet

Theo-

„ Theodorum Episcopum Pharam, Sergium, „ Honorium, Cyrum, Paulum, Pyrrhum, & „ Petrum. *Hæc ibi*. Quibus recitatis à Baronio ad annum Domini 681. sub num. 70. subjungit statim, inquiens: Hæc dum Patres habent, & profitentur, ut sæpè dictum est, se ex literis ipsius Agathonis nominatos homines condemnasse, certè de nomine Honorii supradicto vehemens est suspicio de impostura: siquidem in literis Agathonis nulla penitùs de Honorio ignominiosa mentio facta est, sed honorifica potiùs, dum eum non excipit à laude omnium prædecessorum, quorum prędicat illibatam Catholicam fidem. *Hæc Baronius*. Rectè ergo argui potest sic: Patres sextæ Synodi in damnandis hæreticis profitentur in eorum synodica se secutos esse sententiam in eosdem latam ab Agathone in suis literis in eadem Synodo recitatis expressam; atqui in literis Agathonis non damnatur Honorius, nec constat ex eis Agathonem sententiam pronunciasse adversùs Honorium, ergo sequitur nec sextam Synodum, secutam Agathonis sententiam, Honorium damnasse, & proinde nomen Honorii insertum in Actis fuisse ab aliquo Impostore.

869 Huic argumento occurrit Natalis Alexandri respondens, Agathonem præcipuos dumtaxat Monothelismi auctores, ac sectæ velut antesignanos nominatim damnasse, non autem sectatores omnes & fautores. Hoc ostendit ex ipsius Agathonis verbis dicentis: *Nunc necesse est, ut novi dogmatis intentio, quosnam secuta sit, & quorum Doctorum auctoritate fulciatur, annotemus*. Quibus recitatis, *subjungit* Natalis, eum omnes perstringit à Cyro usque ad Petrum Hæreseos auctores & doctores impietatis. Quos inter non mirum, quod prætermiserit Honorium, & illum nihilominus damnaverit sexta Synodus. Ipsum namque non damnavit Agatho nominatim, quia auctor aut sectator hæreseos non fuit. Ipsum verò damnavit sexta Synodus, ut hæreseos fautorem, utique hæreticorum communione maculatum. Etsi igitur Agatho paucos illos Hæresiarchas notaverit, non tamen in eos solùm ferendam à Synodo definivit sententiam: quin potiùs in omnes universim cùm authores tùm sectatores, ac fautores hæreseos pœnam significavit extendendam. *Restat*, inquit, *ut à Deo coronata vestra clementia piis favoribus, victoriæ coronâ redimita veritas fulgeat, & novitatis error cum suis inventoribus, & ijs qui eorum doctrinam sequuti sunt, propriæ præsumptionis pœnam exolvat*. Sicut igitur malè quis colligeret, Macarium, Stephanum, Polychronium à sexta Synodo non fuisse damnatos, quia illos nominatim non damnavit, ità malè colligit Baronius, Honorium à sexta Synodo non fuisse damnatum, quia eum nominatim non proscripsit Agatho. *Hæc Natalis Alexandri*.

870 At, concesso etiam quòd Agatho primarios Auctores, ac sectæ Monothelitarum antesignanos & principes nominatim dumtaxat damnasset, & hujus rei causa omisisset Honorium, quia auctor non fuit, sed tantùm, ut inquiunt, vel ut inquit Natalis, fautor; cur non inter fautores recensetur à sextà Synodo, sed inter primarios auctores? Etenim post Theodorum Pharanitanum & Sergium, ante Cyrum, Paulum, Pyrrhum, & Petrum, qui Principes hujus sectæ fuerunt locum tenet Honorius: si enim Sancta Synodus damnare voluisset Honorium ut hæresis tantùm fautorem post eos adnumerare debebat, & inter eos quos postea ut fautores & sectatores recenset, Macarium scilicèt, Stephanum, & Polychronium. Deinde optimè Sancta Synodus ea in Epistola distinguit quos damnavit ex sententia Agathonis, quos verò præter sententiam, & accessoriè repertos scilicèt ejusdem hæresis sectatores, & fautores. Dicunt ergo: *Anathematibus interfecimus ex sententia per sacras vestras literas de jis priùs lata, videlicèt, Theodorum Episcopum Pharan, Sergium, Honorium, Cyrum, Paulum, Pyrrhum, & Petrum*. Hos ergo ex lata Agathonis sententia profitentur se damnasse, quod apertissime manifestat adjunctum adverbium, *videlicèt*: Quos postea pręter sententiam Agathonis repertos scilicèt ejusdem hæresis fautores & sectatores, à se damnatos referunt, in subsequentibus sua adhibita distinctione recensent, dum inquiunt: *Ad hoc autem & post eos anathematibus hæreticorum justè subjecimus & eos, qui vivunt suscepta illorum impietate, vel ut apertiùs dicatur, Apollinarii, & Severi, & Themistii exosorum Deo, Macarium qui fuit Antiochensium Magnæ Urbis Episcopus, quem & pastoritia pelle meritò ipsius denudavimus, propter impœnitentiam ejus circa orthodoxam fidem & obstinatam pervicaciam: & Stephanum ejus ad amentiam discipulum, ad impietatem doctorem. Item Polychronium, qui in dogmatibus hæreticis nomini suo respondens, inveteravit: eos denum, qui similia atque his, impœnitenter docuerunt, aut docent, aut sentiunt, aut senserunt*. Hactenus ibi. Patet ergo Honorium esse recensitum inter primarios hæresis damnatos auctores, quos à se damnatos pronunciant Patres ex Agathonis sententia: nequaquam inter fautores, & præter sententiam Agathonis: Quòd si juxta Natalis etiam opinionem, ut fautor debuerat damnari, non ut Princeps & hæresis antesignanus, sequitur evidenter nomen Honorii inter damnatos à sexta Synodo à Monothelita impostore insertum, & appositum; & eò maximè, quòd in Actis omnibus sextæ Synodi nomen Honorii invenitur repositum inter primarios hæreticos, sicut & sermone prosphonetico, ac etiam & in Edicto Imperatoris, nunquam inter fautores.

871 Porrò in Epistola Synodica ejusdem Agathonis & Romanæ Synodi ad Constantinum

num Imperatorem data, eos tantum scribitur ad ea Synodo damnatos, qui fuerunt hujus hæresis auctores, & qui eis consentanei usque in finem demonstrati sunt: solùmve pro auctoribus numerantur Theodorus, Cyrus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus: *Quorum auctores extiterunt*, inquit, *Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus Constantinopolitani, vel quivis eis consentanei usque in finem demonstrati sunt*. Ex quo textu duo colliguntur, primum, quòd nulla mentio facta est de Honorio. Alterum, quòd neque adnumerari potest inter eos, qui usque in finem errori consentanei demonstrati sunt: quoniam & si malam opinionem concepisset Honorius, quod quidem falsum est, probari tamen non potest in ea usque in finem perseverasse. Nec relevat responsio Natalis Alexandri dicentis; perseverasse Honorium usque in finem in concepto errore, compertum fuisse Patribus sextæ Synodi, ex ipsius Honorii Epistolis, quas expenderunt, & quas nunquam retractavit, nullumque prolatum fuisse monumentum, quod Honorium excusaret, eumque Monothelitis imprudenti & damnandâ œconomiâ non favisse probaret, & cum ipsis non communicasse, ac eorum loquendi modum usurpasse. Nihil, inquam, relevat hujusmodi responsio, quoniam satis probatum est supra, Honorium in ejus literis nihil hæreticum pronunciasse, imò Catholicam fidem de duabus in Christo operationibus palàm in eis docuisse: Indictum silentium in illo rerum statu non fuisse pravæ opinionis argumentum, cui ut sæpè fati sumus etiam Sophronius adhæsit.

872 Optimè ergo Binius in notis ad sextam Synodum, *ait*: Quod nisi concedatur Acta synodalia in iis, quæ causam Honorii concernunt, corrupta & depravata fuisse, oporteat fateri, universam Synodum Sanctissimam intolerabilis erroris, impudentiæ & injustitiæ notam indelebilem incurrisse. Intolerabilis error foret, si unam atque alteram Epistolam Honorii, ducenti octoginta novem Patres non intellexissent, quavè intentione ea scripta fuisset, ex circumstantiis temporis, loci, ac personarum non advertissent, item quæ locorum dubiorum foret interpretatio, ex vulgata illa & celebri disputatione Maximi cum Pyrrho habita non audivissent. Magna esset impudentia, si Apostolicam Sedem, quæ communi antiquissimorum Patrum sententia judicat omnes & à nemine judicatur, ipsi jam præcipitato judicio condemnare præsumpsissent, cùm aliàs ob damnationem Theodori Mopsuesteni, aliorumque minoris auctoritatis & dignitatis Episcoporum, totum terrarum Orbem commoveri, Synodumque œcumenicam congregari opus fuisset. Gravis est injustitia sinè causa justa damnare innocentem, atque citrà legitimam, debitamque processus formam etiam nocentem & criminis reum condemnare: Si Patres œcumenici Concilii Honorium condemnassent, sinè causa damnationis sententiam in eum intulissent: Epistolæ enim quas ad Sergium scripsit, & quarum causâ damnari perhibetur, Catholicæ sunt, & nulla hæresis suspicione laborant: Siquidem ambæ clarissimè testantur, ipsum sensisse & docuisse in Christo duas esse voluntates & operationes, & solùm voluisse abstineri à nominibus unius, vel duarum, ad scandalum tollendum, & contentionem sedandam. *Hæc in terminis Binius*.

873 Eadem quoque & alia ejusdem argumenti profert Baronius ad annum 681. numero 22. *inquiens*. Si à Synodo factum esset, ut Acta, quæ extant, edocent, nihil iniquius, nihil imprudentius, vel ineptius potest excogitari. Si enim ob damnationem muscæ mortuæ (ita dixerim) Theodori Mopsuesteni, & condemnationem Scriptorum Theodoreti & Ibæ Orientalium sub aliis Sedibus constitutorum Episcoporum, totum Orbem terrarum oportuit commoveri, Synodumque œcumenicam congregari, & non sinè maximo labore ac vix tandem obtineri valuit; quomodo accidere potuit, ut unius dumtaxat lectione Epistolæ, tanquam Cælo sereno repentè fulmine misso, condemnatus fuerit primariæ Sedis Antistes, de qua illa esse consuevit omnium vox in Synodis: *Prima Sedes omnes judicat, & à nemine judicatur?* Quomodo lecta Epistola antea cum auctore damnata fuit, quàm examinata? Sed & si examinata fuisset, & hæretica inventa esset, nonne antequam cum ea damnaretur, ipsius auctor, oportuisset exactè disquiri, num usque ad obitum in eadem sententia perstitisset? Quem certè non perstitisse illud necessariò demonstrabat, quòd semper Romæ Catholicus habitus, in Catholica pariter communione diem clausisset extremum, id enim toti Christiano Orbi notissimum erat, quòdque usque in hanc diem tot Romani Pontifices ejus successores, & inter alios Sanctissimus Papa Martyrque Martinus ejus memoriam, sicut aliorum Pontificum honorificè in Synodo fuerint prosequuti. *Hæc Baronius*.

874 Et sanè in Synodo Lateranensi sub Martino I. celebrata, paulò post defunctum Honorium, nec levis quidem mentiò legitur facta de Honorio, nec de ejus causa; non à Martino, non ab Episcopis interloquentibus, & tamen Monothelitarum causa accuratè discussa & tractata est: unde inter damnatos hæreticos, nomina tantum Theodori, Cyri, Sergii, Pyrrhi, Pauli, & Petri recensentur adnotata. Sic pariter in Epistola Encyclica ad omnes Christi fideles, ubi dicitur: *Subintrojerunt quidam homines, qui olim proscripti sunt, in hoc judicium impietatis spontè procedere*, hoc est, *Theodorus quondam Episcopus Pharanitanus, Cyrus Alexandriæ, Sergius Constantinopolitanus, vel ejus successores Pyrrus*,

rus, *& Paulus*. Et in Epistola ejusdem Martini data ad Constantem Imperatorem de damnatis Monothelitis jidem inter hæreticos damnatos recensentur: De Honorio verò altum est Silentium: quòd si de ejus fide dubitatum fuisset, nullibi ejus causa aptiùs tractari potuisset, quàm Romæ coràm ipso Pontifice, & in Synodo in causa ejusdem hæresis congregata, & tempore quo recens erat adhuc ejusdem Honorii memoria: Id quod non solùm factum non legitur, verùm idem Martinus in Epistola data ad Ecclesiam Hierosolymitanam & Antiochenam, cujus initium, *gratia vobis & pax*, post recensitos damnatos in ea Synodo hæreticos, fidem laudat suorum prædecessorum Romanorum Pontificum, nemine excepto; *ait* namque: „ Scire enim „ vos volo fratres, de rebus præsentibus, „ idest, de furibus, qui temporibus nostris „ insurrexerunt contra orthodoxam fidem, „ nempè Theodoro qui fuit Episcopus Pharan, & Cyro qui Alexandriæ, & Sergio „ qui Constantinopolis, & ejus successoribus Pyrrho & Paulo: quòd hi per propriam „ hæresim valdè moliti sunt perfodere, & „ Thesauros sivè dogmata Ecclesiæ Catholicæ expilare. *Et his dictis, statim subjungit*: „ Nos verò, idest hujus Apostolicæ Sedis „ Pontifices, ad custodiam domus pervigiles, juxta præceptum Domini, non permisimus eos hanc effodere, vel fidei subripere Thesaurum. Et in Encyclica. Ideoque „ propter pravas eorum adinventiones, & „ praviora novitatis commenta, & in interiora cordis, juxta Beatum Hieremiam, „ conturbati Catholicæ recordationis antecessores nostri Pontifices non destiterunt „ admonentes eos, & contestantes recedere à „ sua ejusmodi hæresi, & sanam doctrinam „ amplecti, nequando irascatur Dominus, „ & pereant funditus de via justorum. *Hæc* „ *Martinus*.

875 Dùm ergo tàm securè, & absque ulla trepidatione commendat Martinus suorum prædecessorum studium, nullius facta exceptione, in damnanda Monothelitarum hæresi, ut evidens neminem ex ejus antecessoribus hujus labe maculatum fuisse: quòd si Honorius creditus fuisset in eam lapsus, tàm absolutè de omnibus loqui non potuisset. Immò ex eo quòd in Epistola ad Ecclesiam Antiochenam, & Hierosolymitanam nominatis, Sergio, Cyro, Pyrrho, Theodoro, & Paulo præfatæ hæresis auctoribus, statim eis opposuerit studium suorum prædecessorum in custodiendo illibato fidei Thesauro, videtur datâ operâ eximere voluisse omnes suos prædecessores ab ejusdem hæresis suspicione, præcipuè Honorium, cujus causa, ut antefati sumus, sub Joanne Papa fuerat jam examinata, atque Honorius Catholicus repertus: Et hac eadem de causa in Synodo Lateranensi nulla de ea facta fuit inquisitio, utpote jam absoluta & definita à prælibato Joanne & Romano Clero: quemadmodùm pariter & Agatho in Romana Synodo se abstinuit ab eadem causæ cognitione, utpote quæ in controversiam ampliùs revocanda non erat, semel jam examinata.

876 Ad hæc verò Natalis Alexandri respondet, Martini primi & Patrum Lateranensium silentium, tacitam potiùs fuisse damnationem, quàm defensionem. Enim verò, *inquit*, statim ac Cyrus visus est suspicionem ingessisse vel levissimam receptæ à Severino Ecthefeos, eò quòd scripsisset: *Quam debet profiteri communis frater noster Severinus Sanctissimus, qui creatur Romæ*, statim inquam, atque hæc facta est suspicio, insurrexit Martinus I. & sua spe delusum ostendit hæreticum hominem, cum Apostolica Sedes impiam Ecthesin reprobaverit: At verò cum recitata est in eodem Concilio Lateranensi Secretario IV. Pauli Constantinopolitani synodica, qua laudat Honorium ut Sergio concordantem & consonantem, nec verbum quidem protulit Martinus, aut quivis alius Episcoporum in defensionem Honorii. Quod argumento est, nihil ipsis occurrisse, quo labem consensionis cum Sergio, saltem in suppressione vocabulorum unius, vel duarum operationum, & similis penè in omnibus eum ipso loquendi modi, ab Honorio depellerent. *Hæc Natalis*, qui postea subjungit Martinum in Epistola ad Ecclesiam Antiochenam & Hierosolymitanam, per illa verba: *Nos verò, idest, hujus Apostolicæ Sedis Pontifices non permisimus eos fidei subripere Thesaurum*, non indicare Honorium, aut alios ejusdem Martini decessores, sed se ipsum, & Episcopos Romano Patriarchatui subditos, qui Monothelismum synodaliter damnarunt. Id quod ex tenore sequentium verborum demonstrare conatur: Cùm subjungat Pontifex: *Sed ipsos catenis impiæ eorum & adulterinæ doctrinæ constringentes, accurata demonstratione & examinatione eorum, quæ ab ipsis contra fidei Christianæ integritatem scripta sunt, tùm ipsos, tùm ea, quæ impiè docuerunt igne Canonicæ sententiæ veluti malo Zizania exurentes, synodaliter condemnavimus, ubique omnibus eorum hæresim publicantes*. Hactenus Natalis.

877 Atqui vim non enervat argumenti ejusmodi adducta à Natali responsio: quoniam in re tanti momenti non satis erat silere, ut pro damnato haberetur Honorius unus ex Romanis Pontificibus: nullibi enim ante Lateranensem Synodum constat fuisse damnatum, ut ex silentio illius argui posset, damnationem confirmasse. Paritas allegata de defensa accepta à Martino I. pro Severino Pontifice, de quo Cyrus scripserat se sperare eum recepturum Ecthesin non probat intentum: quoniam nec in ea Epistola Cyrus scripserat Severinum Ecthesin recepisse, ut in suspicionem hæresis devenire potuisset, sed tantùm, quòd deberet profiteri: *quam debet profi-*

profiteri, inquit, *communis frater noster Severinus Sanctissimus, Deo adjuvante, qui ordinatur in Roma*. Tantùm enim abfuit, ut illam profiteretur, quòd eam apertè damnaverit; Id quod notum erat nedùm Romano Clero, sed universo Orbi christiano, tàm in Occidente, quàm in Oriente; Undè Martinus solùm subjunxit, fraudatam esse hæreticorum spem: *Ceciderunt*, inquit, *autem à sua spe, mentiti contra caput proprium. Nec enim suscepta est omninò, aut dimissa est secundùm vanam eorum spem, magis autem condemnata est & anathematizata ab Apostolica auctoritate hùc transmissa pessimæ & præsumptæ novitatis eorum Ecthesis*. Quæ quidèm verba non videntur dicta quasi Severinus in aliquam vel levissimam hæresis suspicionem incurrisset, ut scribit Natalis, sed magis hæreticos ipsos de illorum temeritate arguendo, & Apostolicam Sedem de suæ fidei commendando integritatem. Quòd porrò tacuerit Martinus recitatâ Pauli Epistolâ, qua laudabatur Honorius, quòd Sergio adhæsisset, approbando propositum ab eodem Sergio silentium, non probat sanctam illam Synodum pro damnato habuisse Honorium, sive pro hæretico Monothelita; immò potiùs è contrario, scientes Patres jam purgatum ab hæresis suspicione Honorium sub Joanne illius successore, parvipenderunt dicta Pauli, nihil addere curantes, quòd Honorio faveret, cujus causam examinatam & definitam in ipsa Urbe Roma satis constabat.

878 Deinde aut Patres Lateranensis Synodi ex lectura Epistolæ Pauli suspicati sunt Honorium hæresi Monothelitarum adhæsisse, necnè? Si non, satis erat causam illam præterire silentio, nihil dicere habentes pro Honorio ab omnibus jam habito pro catholico: Si sic, satis non erat silère, ut pro hæretico judicaretur; nemo enim Judicis condemnatur silentio; Honorius nondùm hereticus judicatus, si ut hæreticus cognitus fuisset à Patribus Synodi, voce damnari oportuisset, nec sufecisset silère. Tolerabilis esset aliquo modo Natalis responsio, si alicubi ante Synodum Lateranensem constitisset damnatum Honorium: Cùm verò hoc non constiterit, malè infertur ex Patrum silentio illius damnatio; Immò si ex lectura Epistolæ Pauli in suspicionem hæresis coràm Patribus incurrisset Honorius, ex more, illius causa examinari debuisset, nec sine censura Patres illam silentio præterire potuissent, & præcipuè considentes Synodo adversùm prædictam hæresim unicè congregatæ. Praxis omnium Synodorum nunquam fuit præterire silentio causas de hæresi suspectorum, sed magis summa cum diligentia examinare & cognoscere.

879 Denique parùm relevat quod subjungit ad ea, quæ Martinus scribit in Epistola ad Ecclesiam Antiochenam & Hierosolymitanam de suorum prædecessorum fide; quoniam Sanctissimi Pontificis mens aperitur clarissimè in Epistola Encyclica, cujus verba recitavimus; ait namque: *Conturbati catholicæ recordationis antecessores nostri Pontifices non destiterunt admonentes eos, contestantes recedere à sua ejusmodi hæresi*; quæ sanè verba referri nullo modo possunt ad seipsum & Episcopos Romano Patriarchatui subjectos; ac proinde ex illius in hac Epistola apertissimâ sententiâ sequitur etiam loqui de Romanis Pontificibus prædecessoribus etiam dùm ait: *Nos verò hujus Apostolicæ Sedis Pontifices*; Et quando etiam eâ in Epistola solùm intelligeret seipsum & Episcopos Romano Patriarchatui subjectos, ut vult Natalis, adhùc nostra ratio vim haberet ex iis, quæ habet in Epistola Encyclica, ubi dubitari non potest, quin loquatur de studio suorum prædecessorum Pontificum Romanorum in conservanda fide catholica, & in resistendo hæreticorum conatibus. Nisi fortè Natalis diceret loqui de suis prædecessoribus ex Cathedra loquentibus, quomodò exposuerat Agathonis literas, ut antefati sumus; cui responsioni jam satisfecimus. Ultraquamquod non est necesse Romanos Pontifices ut admoneant hæreticos, quatenùs recedant ab eorum falsis dogmatibus, quod fecisse scribit Martinus, loqui ex Cathedra.

880 Præterea aliam conjecturam addit Baronius loco mox citato sub num. 19., inquiens: Insuper quòd ad eam sententiam in Honorium latam, dùm ejus damnationis illa unica causa exprimitur, quòd (ut ibi dicitur) scribens ad Sergium, mentem ejus secutus est, & impia dogmata confirmavit. Quàm id longè procùl sit à veritate, quæ diffusè superiùs dicta sunt, dùm suo loco & tempore eandem Epistolam recitavimus, dilucidè satis ostendunt, ut ipse eadem repetendo, poteris intelligere. Sed esto, demus eandem Honorii Epistolam convictam fuisse (quod dici non potest) hæreticam; numquid ex ea continuò damnandus à Synodo erat ipse Honorius, & non more majorum disquirentium, an inveniri posset ipsum recantasse Palinodiam, vel potiùs in eodem errore esse defunctum? Sed & quòd sciretur extare posterior ejusdem Honorii Epistola ad eundem Sergium reddita, cùr non expectata est ejus editio atque lectio, quæ in sequenti Sessione postea secuta est, ex qua certo argumento demonstraretur idem Pontifex assertor esse duarum operationum, & totidèm in Christo voluntatum, ut superiùs, cùm de ea egimus, perspicuè est demonstratum? Quem non de impostura suspectum reddit pręcox ista atque præpostera, immò veloci impetu præcipitata de Romanæ Sedis Pontificis condemnatione sententia? *Hæc in terminis Baronius*. Quæ sanè conjectura est valdè observanda, magnique ponderis, cùm non videatur probabile ante alterius Epistolę lectionem, Synodum voluisse Pontificem Roma-

manum damnare, scientes Patres aliam ejusdem esse recitandam Epistolam. Addit inde sub num. 23. An non decebat, inquiens (ut in rebus minoris momenti in aliis Synodis factum legimus) ut antea de his Agatho Papa consuleretur, quàm de eo condemnationis sententia proferretur? Siccinè in causa tanti momenti absque defensore, absque perendina ulla dilatione, absque aliquali facta de Honorii fide investigatione, uno eodemque contextu, non negatis sententiis singulorum; præcipitata est potiùs, quàm prolata de ejus damnatione sententia? Non sic Clericulus quispiam consuevit aliquandò damnari, non laicus homo, defunctus præsertim, ab Ecclesia ejici: Dixerim ampliùs; non famosus hæreticus, immò nec hæresiarcha (ut est exemplum de Theodoro Mopsuesteno) ita uno impetu, ducto uno calami condemnari, nisi multo temporis spatio antea judicio ventilato, iterùm repetito, discusso sæpiùs & quæ objici contra potuissent diligentiùs examinatis atque solutis: Nihil hujusmodi in Honorio, non secùs ac si agendum fuisset de homine in aliis sæpè Synodis prædamnato, atque ab omnibus & ubique execrationibus impetito. *Hæc Baronius*.

881 Cæterùm Acta, quæ extant, corrupta esse probat idem Baronius ad Annum 681. sub num. 2. ex eo quòd Anastasius Bibliothecarius in vita Agathonis plura recenseat, quæ in præfatis Actis desiderantur. Etenim referens ea, quæ gesta sunt die XIV. Februarii, ut ipse notat, currente Indictione IX. ait: „ Deinde protulit piissimus & Serenissimus Princeps tomum ad relegendum, in quo vanum hæreticum dogma Macarii erat conscriptum, & ejus manu subscriptum, apertissimè unam voluntatem in Domino affirmantis, Sub ipsius scriptione, & Theodori Expatriarchæ, utique juxta eum tenorem ibi subscriptio erat. Et interrogatus Georgius Patriarcha, si eam fidem, quam docet Sedes Apostolica, amplectitur, juxta scriptum venerandi Agathonis Papæ, seu Sanctorum venerabilium Patrum? Qui respondens, petiit, ut acceptâ licentiâ, in scriptis, quæ opportuna essent, responderet. Et in his recedentes, die XVII. mensis Februarii die Dominico intra oraculum Sancti Petri intra Palatium convenere, & adstante Syncello simùl cum Patriarcha, Legatus Apostolicæ Sedis suscepit relegens suggestionem pro eorum condemnatione à Sanctissimo Papa Agathone directam. Qui Georgius Sanctissimus Patriarcha professus est eo die in scriptis, duas naturas, duas voluntates & operationes credere & prædicare, sicut Sedes Apostolica, anathematizans eos, qui unam naturam, voluntatem & operationem in Domino nostro Jesu Christo dicunt. Die vigesima quinta mensis Februarii residente Synodo unà cum pio Principe, simùlque & Legatis Sedis Apostolicæ Macarium adesse jussit, & datâ à Principe licentiâ, ut se in partem, quam quis vellet, divideret, Georgius Patriarcha Regiæ Civitatis cum suis in partes orthodoxorum stetit: Macarius verò cum suis in parte alia hæreticorum. Et deducentes ad medium professionem Georgii Patriarchæ, quam fecerat, & porrexerunt Principi, & relectâ est. *Hæc Anastasius*. Quæ quidèm omnia desiderantur in Actis sextæ Synodi, quæ nunc extant.

882 Itaque cum allegata Anastasii verba probent, Theodorum, qui fuerat Episcopus Constantinopolitanus, & propter Monothelitarum hæresim ejectus, atque Principis jussu in exilium amandatus, non minùs ac Macarium in sexta Synodo damnatum, cujus tamen damnatio in Actis, quæ extant, desideretur, palàm fit ejusmodi Acta esse corrupta atque mutilata; undè Baronius in ea est sententia, ab ipsomet Theodoro prælibata Acta esse corrupta, qui, mortuo Georgio post absolutam Synodum, emissâ catholicæ fidei professione & ante reditum Legatorum ad Urbem Romam, iterùm Thronum Constantinopolitanum conscenderat, atque Synodi Actorum exemplaria Romam deferenda transcripserat; suoque inter hæreticos damnatos abraso nomine, & in odium Romanorum Pontificum substituto ubique nomine Honorii Papæ: Ait ergò Baronius ad Annum antesatum sub num. 28. agens de restituto Theodoro in Thronum Constantinopolitanum: Hunc igitur restitutum in Thronum, summâ rerum potitum, Synodi prototypum nactum, nomen suum è damnatorum numero delevisse (quod inter eos non legatur) affirmare necesse esse, neminem, qui hæc, quæ sunt dicta, consideret, inficias iterùm puto. Cùm igitur detectum tibi ostenderimus impostorem, habes planè cui inventam tribuas imposturam; ut nullatenùs dubites, quòd cujus fuit ex Synodalibus Actis sui damnationem auferre, ejusdem quoque fuerit, alia pro arbitrio reddere; ac idem inter damnatos adeò inconcinnè apposuerit nomen Honorii ob odium, quod conceperat adversùs Apostolicam Sedem, quod tunc potissimùm declaravit, quandò repugnante etiam Imperatore, abstulit (ut dictum est) è Dypticis nomen Vitaliani Romani Pontificis, sic etiam leviorem conatus reddere culpam suam, suorumque prædecessorum Monothelitarum, quod exemplo Romani Pontificis, quem sequi deberent, ipsi peccassent. *Hæc Baronius*.

883 At Natalis Alexandri negat Theodorum paucis post Synodum mensibus iterùm Thronum Constantinopolitanum conscendisse, testante Theophane, Georgium Superstitem Synodo vixisse tribus annis. Baronius verò probat ex Nicephoro in Chronico, Georgium sedisse tantùm annis tribus & to-

tidèm mensibus, ac proinde defunctum paucis post celebratam sextam Synodum mensibus. Utrùm postea adhærendum sit Theophani, an potiùs Nicephoro, putarem hac in re adhærendum esse Nicephoro, utpotè Constantinopolitano Patriarchæ; quoniam non est probabile, voluisse suorum decessorum minùs accuratè seriem describere, sed credendum est, exactissimè omnia quæsiisse, & non solùm personas, sed tempus Episcopatus adnotasse exquisitiùs, quàm cæteri auctores Græci. Alia porrò affert Baronius ad comprobandum Acta sextæ Synodi, quæ nunc extant, corrupta atque esse falsata à Theodoro Episcopo Constantinopolitano: Quare ad Annum Domini 681. sub num. 3. tradit ejusdem Theodori arte post absolutam Synodum Apostolicæ Sedis Legatos diù ac par erat detentos fuisse Constantinopoli, nimirùm ad electionem usque Agathonis successoris, eàdemque arte ordinationem ejusdem successoris, retardatâ ab Imperatore confirmatione, fuisse dilatam. Quisnam, ait, præter ipsum, Imperatori potuit ingessisse, ut Legatos Româ ad Synodum missos, tamdiù post ipsam absolutam Constantinopoli detineret, donec novus Pontifex crearetur, interim verò ea Synodalia Acta Constantinopoli dimoveri non sinerentur, & procurasse, ut tardiùs ordinaretur Romæ Pontifex, nè esset qui suis intereà molitionibus posset obsistere? Adhùc enim apud ipsum Imperatorem repositum erat quem Clerus Romanus eligeret, confirmaret. *Hæc Baronius*.

884 Nonnulli tamen, qui à Baronii abeunt sententia, asserunt, probabile minimè esse tali audaciâ ulum Theodorum, ut Superstitibus cunctis, qui adfuerant Synodo Patribus, Acta illius falsare voluerit, præcipuèque ante Legatorum reditum ad Urbem; eò vel maximè, quòd quilibet ex Patriarchis suum in Synodo Notarium, qui Acta Concilii exciperet, habebat. Neque credibile est, præfatum Theodorum ausum tradere Apostolicæ Sedis Legatis Acta falsata & corrupta, qui optimè reclamare poterant, & de corruptione redarguere ipsum Theodorum, ac causam ad Imperatorem deferre. Sic & cæteri Ecclesiarum Patriarchæ, vel eorundem locum tenentes, falsationem adnotare poterant, ac ipsi quoque reclamare, quoniam, ut habetur in Actis Actione XVIII. post sermonem prosphoneticum, cuilibet Sedi Patriarchali, ipsis petentibus exemplaria tradita sunt Actorum: *Sancta Synodus dixit*, inquiunt Acta: *Petimus à Domini potestate instructa à Deo, ad majorem orthodoxæ fidei stabilitatem & confirmationem, ut subscripta exempla definitionis relectæ, præsente vestra Serenissima potestate edantur quinque Patriarchalibus Sedibus unà cum pia vestra subsignatione; Constantinus piissimus Imperator dixit: Quod etiam nunc à sancto & universali vestro Concilio petitum est, piè conficiemus*. Deinde, subjungunt Acta, præfata exemplaria subsignata ab ipso Principe, tradita esse Sedi Apostolicæ Urbis Romæ, Sedi Constantinopolitanæ, Sedi Alexandrinæ, Sedi Antiochenæ, atque Sedi Hierosolymitanæ. Quibus sic stantibus, non videtur probabile tradita eis fuisse Acta corrupta & falsata.

885 Ad hæc Agatho Diaconus Ecclesiæ Constantinopolitanę, & Scriniorum ejusdem Thesaurarii, qui in sexta Synodo Notarii munere fungebatur, in sua Peroratione edita à P. Combefisio in Actuario Bibliothecæ Patrum, testatur Acta Synodi literis consignata atque à Patribus subscripta, fuisse in Imperatoris Palatio reposita: „ Omnes porrò tomos Actorum præfatæ Synodi, *inquit*, „ mundo codice, propriâ ipse manu, Eccle„ siasticis literis consignavi, qui & sub signa„ culis unà cum fidei definitione, quam san„ cta Synodus palàm edidisset, Patrum sub„ scriptione munita, in Imperatoris Palatio „ fuerunt repositi ac tutò servati: Quin & „ quinque Patriarchalibus Sedibus tradita „ definitionis ejusdem, eâdem Patrum sub„ scriptione munita exemplaria, eodem con„ scripsi modo, ita jubente piæ recordatio„ nis Imperatore Constantino, ac sic fieri „ præcipiente, quo fidei orthodoxæ sinceri„ tas atque veritas nullis pateret insidiis. *Hæc Agatho Diaconus*. Ex quibus inferunt Acta sextæ Synodi in Imperatoris Palatio asservata non potuisse à quovis falsari, nisi annuente Principe, annuisse porrò piissimum Principem prælibatæ falsationi, nefas est credere, quinimmò cogitare; proindeque inverosimile, prorsùsque improbabile esse concludunt, Acta sextæ Synodi corrupta atque falsata Apostolicæ Sedis Legatis tradita fuisse.

886 Sed dici potest, exemplaria postulata à Sedibus Patriarchalibus, & inde recepta non fuisse omnium Actorum, benè verò definitionis fidei, prout verba Synodi indicant: *Ut subscripta exempla definitionis relectæ*, inquit Synodus, *præsente vestrà Serenissimà potestate edantur quinque Patriarchalibus Sedibus, unà cum pia vestra obsignatione*. Nec aliud Patriarchalibus Sedibus contraditum fuisse præter fidei definitionem, indicat præcitatus Agatho Diaconus; quoniam postquàm dicit omnes Actorum tomos à se exaratos ac repositos in Palatio Principis, subjungit Sedibus Patriarchalibus traditam fuisse fidei definitionem: *Quin*, inquit, *& quinque Patriarchalibus Sedibus tradita definitionis ejusdem, eâdem Patrum subscriptione, munita exemplaria eodem conscripsi modo*. Et ex hoc probabile est, Legatos Apostolicæ Sedis nonnisi fidei definitionem, illam scilicet, quæ incipit: *Unigenitus Dei Patris Filius*, relectâ Actione XVIII. præsente Principe Romam secum detulisse, eamque eis, sicut & aliis Patriar-

triarchalibus Sedibus, genuinam traditam fuisse, cujus rei causâ reclamare non poterant. Acta porrò omnia in Palatio Principis reposita, progressu temporis, ac ipso nesciente Imperatore, fuisse corrupta, atque sic corrupta per Orbem evulgata.

887 Dices fortasse, etiam in ipsa fidei definitione recensetur nomen Honorii inter damnatos hæreticos. Utique dico verum esse in ea definitione inserta in Actis corruptis, quæ extant: non sic in illa, quæ tradita fuit Ecclesiis Patriarchalibus, & eidem Romanæ Ecclesiæ.

888 Dices iterùm, ipsum Constantinum in Epistola data ad Leonem II. Papam, cujus initium: *Cœlorum æternum Regnum*, fateri se gesta Synodalia per Apostolicæ Sedis Legatos transmittere, quæ quidèm gesta se recepisse, testatur idem Leo in redditis ad eundem Imperatorem literis, quarum initium: *Regi Regum, in cujus potestate sunt Regna Mundi*. Ergò non sola fidei definitio per suos Legatos ei contradita fuit, verùm & omnia Synodalia Acta.

889 Ad hæc dico cum Baronio, ejusmodi literas esse suspectæ fidei, tùm quæ dicuntur à Constantino scriptę Leoni Papæ, tùm quę feruntur à Leone missę Constantino. Id quod non levibus conjecturis probat ad Annum Domini 683. Et quidèm, quò ad Epistolam Imperatoris, liquet in primis ex ipsius titulo & inscriptione, nam dicitur missa XIII. die mensis Decembris, Indictione X. Atqui mense Decembris X. Indictionis nondùm Pontifex creatus erat Leo, cujus creatio incidit in finem Indictionis XI. mense Augusti, ut ex Anastasio liquet; & dato quòd mense Augusti ejusdem X. Indictionis creatus fuisset, priùs esset data Epistola ac Pontifex electus; quoniam nova Indictio à mense Septembris exordium sumebat, adeout mensis Augusti foret ultimus cujusvis Indictionis. Si dicatur creatum fuisse Pontificem mense Augusti IX. Indictionis, quod certè falsum est, adhùc non est probabile, quòd nonnisi post quatuor menses voluerit Imperator certiorem reddere Leonem de rebus gestis in Synodo, cui statim fidei statum indicasse oportebat, tùm quia die XIII. Decembris Indictionis X. adhùc Superstes erat Agatho, sepultus IV. Idus Januarias, ut scribit Anastasius. Demus verò ex errore Librariorum scriptum esse Indictione X. loco fortè XII., adhùc est in ipsa Epistola, undè argui possit de suppositione; quoniam eâ in Epistola dicitur, Imperatorem de cogenda Synodo scripsisse ad Agathonem Papam: *Quapropter*, inquit, *Sancti Papæ Agathonis Beatitudinem piis apicibus nostris sumus hortati, ut aliquot mitteret, qui ejus personam obtinerent &c.* At constat ejusmodi literas nullo pacto fuisse ad Agathonem directas, sed ad Donum Papam illius decessorem, licèt ab Agathone receptas, prout supra fati sumus; Id quod etiam ipsemet Imperator testatur in literis datis ad Georgium Patriarcham pro convocanda Synodo, & Agatho quoque asserit in literis ad eundem Imperatorem redditis.

890 Per id verò quod spectat ad fidem Epistolæ Leonis ad ipsum Imperatorem redditæ, ipsa quoque ad calcem notata Indictio suspectam reddit. Dicitur namque in ea data Nonis Maii Indictione X. Id quod nullo pacto concordare potest cum iis, quæ habentur in ipsomet Epistolæ textu, ubi Auctor Epistolæ scribit, se Legatos cum sacris Principis Divalibus suscepisse mense Julio: *Denique*, inquit, *Legatos hujus Apostolicæ Sedis &c. per nuper elapsam decimam Indictionem mense Julio, cum Divalibus clementiæ vestræ apicibus & Synodalibus gestis, cum magno jucunditatis gaudio in Domino exultantes, suscepimus*. Si ergò testatur Auctor Epistolæ, elapsâ jam Indictione X. mense Julio, se Divalem Principis Synodalia Acta & Legatos suscepisse, non potuit rescripsisse mense Maii decimæ Indictionis, aliàs priùs rescripsisset, ac literas accepisset. Porrò Leo II. nondùm mense Julio XI. Indictionis ordinatus fuerat Pontifex, ordinato mense Augusto ejusdem Indictionis, nec Superstes fuit mense Julio XII. Indictionis, sepulto postea exactis tantùm decem sui Pontificatus mensibus, IV. Kalendas Julias, ut Anastasius tradit, & consentiunt alii; ac proinde nullâ Indictione, sive XI. sivè XII. potuit Leo Legatos suscepisse, & literas mense Julio.

891 Contradicere pariter sibimet idem Auctor, & ad invicem pugnantia scribere videtur, dùm Monothelitas unà cum Honorio subjicit; ait namque: *Pariterque anathematizamus novi erroris inventores, idest, Theodorum Pharanitanum Episcopum, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum Constantinopolitanæ Ecclesiæ subsessores magis quàm Præsules, necnon & Honorium, qui hanc Apostolicam Ecclesiam non Apostolicæ traditionis doctrinà lustravit, sed profana proditione immaculatam subvertere conatus est; & omnes, qui in suo errore defuncti sunt, similiter anathematizamus*. Quibus verbis adnotare licebit, primùm, Honorium recenseri inter Auctores hæresis Monothelitarum, qui nunquam talem fuisse comprobari potest. Secundò, nominat illum inter vivos, cùm jam à multo tempore vitâ functus esset. Tertiò, dicit se anathematizare eos jam defunctos, qui in errore decesserant; cùm probari non possit, Honorium in errore (si aspersus fuisset aliquandò) decessisse. Certè Honorius in Ecclesię Catholicæ communione defunctus est, totâ testante Romanâ Urbe; quoniam publico funere Ecclesia Romana eum sepelivit inter Sanctissimos Pontifices in Ecclesia Sancti Petri, & ut Catholico Pontifici eidem in omnibus parentavit. Ergò, etiam si daremus, ait

ait Baronius, Honorium in errorem aliquandò lapsum, oportuit ab errore desiisse ante obitum suum, cùm eum post obitum, ut Catholicum Ecclesia Romana coluerit. Denique numquid probabile est, Leonem Papam suum antecessorem damnare voluisse, utendo probrosis illis verbis, appellans proditorem fidei, ejusdemque subversorem, quandò à similibus se abstinet in damnatione aliorum, qui reverà fuerant prefatæ heresis auctores? Clarum ergò fit in odium Romani Pontificis, consarcinatas ab aliquo Impostore esse ejusmodi literas, ut magis fides adhiberetur corruptis sextæ Synodi Actis.

892 Itaque ex hactenùs deductis patet quoque responsio ad allegata ab Adversariis in exordio hujus Capitis ex præfata Leonis II. Epistola. Neque urgent alia testimonia producta ex ejusdem Leonis Epistolis datis ad Episcopos Hispaniæ, & ad Ervigium Regem Hispaniæ; quoniam ejusdem farinæ sunt cum præcedenti, scilicèt & supposititiæ; quemadmodùm & inter spurias & suppositias recensentur aliæ duæ, & quæ legitur data ad Quiricum Episcopum, & ad Simplicium Comitem. Sed videamus de prima, nimirum quæ exhibetur data ad Episcopos Hispaniæ, cujus initium est: *Cùm diversa sint hominum studia*; in ea pariter scribit, Synodum Constantinopolitanam absolutam Indictione IX. *Dùm censuit*, inquit, *Majestas Superna, per nuper elapsam nonam Indictionem explevit*; id quod falsum demonstratur ex ipsis Synodalibus Actis, cùm constet absolutam sextam Synodum Indictione X. jam inchoata, certè Leo optimè sciebat, qua fuerat absolutà Indictione, præcipuè, si verum sit unà simùl misisse Acta Synodalia, in quibus accuratè erat tempus adnotatum. Et hic idem error reperitur in aliis tribus Epistolis, ut appareat, non ex errore Librariorum, aut lapsu calami Scriptoris id accidisse, sed ex intento & deliberatione Auctoris. Deinde dicitur in ea Epistola, de diversis Conciliis, ab Urbe Roma Archiepiscopos destinatos esse ad sextam Synodum: *De diversis autem Conciliis*, inquit, *huic sanctæ Apostolicæ Sedi, cujus ministerio fungimur, subjacentibus, Archiepiscopi sunt à nobis destinati, qui cum pio Principe simùl & omnibus, qui ejus mandato convenerunt Ecclesiarum Præsulibus præsidentes ac confidentes, primùm quidèm sancta quinque universalia Concilia, & venerabiles Ecclesiæ Patres, quorum libri & testimonia hinc fuerant destinata.* Atqui in primis falsum est, Leonem aliquem ad sextam Synodum destinasse, electum in Pontificem jam ipsâ absolutà. Falsum pariter est, ab Urbe Roma missos fuisse Archiepiscopos ad eam Synodum, cùm in Actis Synodalibus nec unus sit inveniri; proinde palàm de impostura convincitur.

893 In Epistola verò data ad Ervigium Regem Hispaniæ, cujus initium est: *Cùm unus extet*, nonnulla pariter continentur, quæ apertè eam spuriam declarant; scribitur namque in ea: *Nunc autem (quod cum gratiarum actione in Deum exultantes effamur) per nonam nuper elapsam Indictionem piissimus atque christianissimus noster, imò Dei Ecclesiæ filius Imperator ad Apostolicæ memoriæ nostrum decessorem Agathonem Papam atque Pontificem Scripta Imperialia dirigens, affatim hortatus est, ut ab sancta Apostolicæ Sedis Ecclesia de omnibus adjacentibus ei reverendis Conciliis Legatos tàm de Ecclesiarum Præsulibus, quàmque de aliis ordinibus Ecclesiasticis cum dogmaticis literis, venerabiliumq; Patrum libris ac testimoniis instructos, in Regiam Constantinopolitanam Urbem dirigeret, quod Dei nutu effectum atque perfectum est.* In quibus verbis plura à veritate continentur aliena; nam falsum est, ut supra etiam effati sumus, Imperatorem ad Agathonem de Synodo congregandæ literas fecisse, cùm constet ejusmodi literas ad Donum Agathonis decessorem datas: falsum insuper est scriptas fuisse Indictione nonâ, quoniam, ut videre est, habentur datæ Indictione sextâ, pridie Idus Augusti. Et ita omni ex parte pro suppositiis concluduntur. Quare argumenta ex ejusmodi literis deprompta pro Honorii damnatione nullius sunt roboris.

894 Cæterùm de duabus aliis Epistolis, quæ dicuntur scriptæ, una ad Quiricum Episcopum, quæ incipit: *Ad cognitionem*, altera ad Simplicium Comitem, cujus initium: *Cùm sit vestræ salutis*, notat Baronius, & eum Baronio Binius, eas quoque esse suppositias; quoniam nullus Episcopus hujus nominis fuit tunc temporis in Hispania, uno excepto Quirico Episcopo Toletano, septennio antea vità functo, Juliani Episcopi qui Synodo Toletanę XIII. interfuit decessore; Nec pariter inter Comites Concilii Toletani prefati quispiam reperitur Simplicius nomine; tùm quia, etiam in Epistola ad Quiricum scribitur, sextam Synodum Indictione nonâ absolutam, quod, ut antefati sumus, omninò aberrat à vero. Licèt hac ex parte non adeò efficaciter de suppositione convinci potest, quoniam in literis præfatis nec dicitur, absolutam omninò omni ex parte Synodum Indictione IX., sed tantùm celebratam, quod verissimum est; tùm etiam, quia Indictio nova apud Romanos incipiebat à die XXIV. Septembris; apud verò Constantinopolitanos ab exordio ferè mensis Septembris: Cùmque duę Sessiones ultimæ celebratæ legantur XII. & XIV. die mensis Septembris, more numerandi Indictiones apud Constantinopolitanos dici possunt celebratæ Indictione X., sed apud Romanos adhùc nondùm absolutâ Indictione IX.

895 Sed quoniam supra diximus, fortassè ad Leonem Papam delatam fuisse solius fidei de-

definitionem per Apoftolicæ Sedis Legatos, & genuinam, non verò Acta omnia; operepretium eft adnotare, Patres Concilii Toletani XIV. Can.II. fateri fe à Leone Papa miffa integra VI. Synodi Acta recepifse: „ Clara, *inquiunt*, omnes notio populos Hifpaniæ implet, quòd decurrentis evoluti temporis ferie per Romani Præfulis Bajulum gefta Synodalia focietatis noftræ advecta funt, quibus Conftantinopolim, Conftantino pio & religiofo Principe mediante, magnâ & fublimi copiâ aggregatâ Pontificum, Apollinaris dogma comperimus fuifse deftructum; Cum quibus etiam geftis, Leonis quoque antiquæ Romæ Pontificis invitatorio epiftolaris gratiæ confulta fufcepimus, per quæ omnis ordo geftorum, geftsque ordinum dilucidè, ut acta funt, noftris fenfibus patuerunt. *Hæc ibi*. Ac proinde hoc ftante teftimonio, minimè negari poteft, quin Leo omnia Acta Synodalia, ab Apoftolicæ Sedis Legatis delata, fufceperit. Id quod etiam innuit Anaftafius in vita Leonis per illa verba: *Hic fufcepit fanctam fextam Synodum, quæ per Dei providentiam nuper in Regia Urbe celebrata eft, græco fermone confcriptam*.

896 His de caufis ad fuperiùs allegata objecta duo dicere pofsumus cum Binio in Notis ad vitam Leonis: unum, quòd fortè Acta tranfmifsa eidem Leoni fuerint genuina & nondùm corrupta; falfata verò evulgata fuifse pofteà, quandò Monothelitæ Synodum impugnare cœperunt: Et hac ftante opinione fatendum eft, literas Conftantini ad Leonem, Leonis ad Conftantinum, aliafque fub nomine Leonis fcriptas & fupraindictas, in quibus mentio habetur damnationis Honorii, fpurias effe & fuppofititias; Alterum verò, quòd Legati Acta corrupta à Theodoro acceperint, ac fic corrupta, Romam delata Leoni contradiderint, nec reclamantibus Legatis in Regia Urbe, nec quidèm Romæ Leone, pro pacis bono, nè novâ exortâ controverfiâ, Iterùm hærefis revivifceret Monothelitarum. Ait ergò Binius: Sed an eâdem impofturâ Theodori Monothelitæ corrupta approbaverit? Nifi commentitiam efse dixeris ejufdem Leonis Epiftolam primam, cum communi fententia necefsum eft affirmare, quòd Sanctus Leo ea Acta confirmaverit, quę per Legatos acceperat, quævè Theodorus inferto nomine Honorii corruperat, pluribufque addititiis fcriptis auxerat; atque ita pro defenfione Leonis dicendum eft, vel quòd eam iniquiffimam conditionem fubire neceffitas temporis exegerit, adeòut fi non fecifset, damnata hæreſis iterùm revixifset, Actaque Synodalia abolenda fuifsent; vel quòd Leo præteritarum rerum ignarus nefcivifset Acta legitima Synodi, eamque defenfionem, qua Joannes Papa, & Maximus Abbas Honorii Epiftolas declaraverant & defenderant. Sed cùm horum nentrum in Pontifice culpâ caruifset, alterutrum horum neceſsariò eft ftatuendum, vel quòd Acta Concilii ante tempora Leonis incorrupta quidèm extiterint, fuerintque tùm demùm depravata cum Leonis Epiftola, quandò poft annos decem & viginti Monothelitæ Decreta Synodi impugnare cœperunt; vel quòd ipfa Epiftola Leonis, ficut afserit Baronius, commentitia exiftat. *Hactenus Binius*.

897 Denique ea omnia, quæ pro damnatione Honorii afferri folent, & fupra funt recenfita, ex eodem fonte manarunt, quoniam decepti Scriptores ex corruptis fextæ Synodi Actis, de Honorio, quæ in corruptis Actis invenerant, recenfuerunt: qua de caufa & in feptima Synodo recenfetur ac fi in fexta fuifset reverà damnatus, exhibentibus ipfis corruptis Actibus illius damnationem. Hinc Binius in Notis ad vitam Honorii oftendit primùm diverfis conjecturis, Honorium in fexta Synodo minimè damnatum, Acta illius exhibentia damnationem, efse corrupta; indeque addit: Quæ rationes, fi necdùm aliquam corruptelam & depravationem Actorum (funt illius verba) Synodalium fexti Concilii perfuadeant, addo, Concilium œcumenicum (quod fieri pofse fentiunt omnes Catholici) in quæftione facti aberrafse, adeòut eadem Acta, quæ vel corruptè, vel erroneè Honorium damnatum fuifse referunt, caufam dederint Patribus feptimi Concilli œcumenici, ftatuendi & decernendi de Honorio illud, quod in Actis Concilii fexti vel corruptis, vel erroneis decifum fuifse legerant. *Hæc Binius*, qui pofteà nè in eundem errorem trahat Leonem Secundum propter ejus Epiftolam datam ad Conftantinum, cum communi tradit fententia, efse commentitiam, prout probat etiam Baronius, vel corruptam, ut placet Bellarmino; *Epiftolam Leonis*, inquit, *quam objiciunt*, *Bellarminus corruptam*, *Baronius commentitiam effe fcribunt*. Sed fatis de hac controverfia. Quæ verò dicta funt, magis ex aliorum, quàm ex noftra protulimus fententia, non aufi inter tot, tantofque celeberrimos Scriptores quidquam noftrum in medium proferre.

CA-

CAPUT XVIII.

De damnatione sextæ Synodi, sub Philippico Imperatore, ac novo ex ea exorto schismate.

898 Absolutâ, ut antefati sumus, sexta Synodo, proscriptâque cum suis Auctoribus & Sectatoribus Monothelitica hæresi, Romam inde reversis Apostolicæ Sedis Legatis, post aliquot menses Agatho Sanctissimus Pontifex ex hac vita ad Dominum migravit, currente Anno Domini DCLXXXIV. Imperii Constantini Pagonati Anno XVII. Indictione XII. die VI. Kalendas Julii, cum sedisset menses x. & dies VIII. prout ex Anastasio colligitur; cui datus est successor Benedictus hujus Nominis II. Patriâ Romanus, Joannis Filius, creatus die xx. mensis Augusti: ac sub hujus Pontificatu restituta est Ecclesiæ Romanæ libertas ordinandi electum Pontificem, non ampliùs expectata Imperatoris confirmatione, per suas literas indulgente ipsomet Constantino Pagonato: unde Anastasius scribit: *Hic suscepit Divales jussiones Clementissimi Constantini Magni Principis ad Venerabilem Clerum & Populum, atque felicissimum exercitum Romanæ Civitatis, per quas concessit, ut persona, qui electus fuerit ad Sedem Apostolicam è vestigio absque tarditate Pontifex ordinetur.* Qui porrò exactis sui Pontificatus mensibus octo, diebusque decem & septem, die VII. Maji sequentis anni vitâ functus est, unde Anastasius ait: *Sepultus est ad Beatum Petrum Apostolum sub die octava Idus Maji.* Elapsisque duobus mensibus, ac diebus quindecim vacantis Sedis, renunciatus est Romanus Pontifex die XII. Julii anni Domini DCLXXXV. Joannes hujus nominis V. Syrus natione, ex Provincia Antiochia, Cyriaci filius: qui primus omnium post multa tempora non expectatâ confirmatione, ordinatus est. *Hic*, ait Anastasius, *post multorum Pontificum tempora, vel annorum, juxta priscam consuetudinem à generalitate in Ecclesia Salvatoris, quæ appellatur Constantiniana electus est, atque exinde in Episcopium introductus est.* Vixit in Pontificatu annum unum, & dies undecim, objitque die secunda Augusti, ut scribit Anastasius, anno Domini DCLXXXVI. Indictione XIV. Imperii Justiniani Junioris anno II.

899 Post cujus obitum non modica in deligendo successore contentio suborta est, propendente Clero in Petrum Archipresbyterum, exercitu verò ex altera parte in Theodorum Presbyterum, donec ad Schisma vitandum deventum est ad electionem unius tertiæ personæ, & universo suffragante Clero, nec repugnante exercitu, renunciatus fuit Conon patriâ Thrax, apud Siciliam educatus, vir, ut ait Anastasius, provectæ ætatis, venerandæ canitiei, sermone verus, animo simplex, moribus quietus, vita religiosus: creatus in Pontificem die xx. Octobris, post menses duos, diesque XVIII. vacantis Sedis. Circa cujus tempus Justinianus Junior, cùm Sedi Apostolicæ in eligendo Pontifice libertatem solitam restitutam esse ægrè tulisset, mandavit, ut non crearetur Pontifex sinè consensu Exarchi, ex quo factum est, ut Archidiaconus Cononis Papæ, videns eum infirmitate constrictum, ante illius obitum, scripsit Ravennam ad Joannem Exarchum, ut ageret, qua tenus post Cononis obitum ipse eligeretur Romanus Pontifex, adjectâ promissione dandæ pecuniæ, prout refert Anastasius. Hinc defuncto Conone die XIII. mensis Octobris, anni DCLXXXVII. exactis sui Pontificatus mensibus XI. ac diebus XXIII. magna orta est inter Clerum & populum, imò inter populum & populum contentio, aliis ut Exarcho faverent, acclamantibus Paschalem Archidiaconum, aliis verò in Theodorum Archipresbyterum oculos intnentibus; verùm cùm nec unus alteri, nec altera pars alteri cedere vellet, utrisque pro suo pugnantibus, maxima pars Romani Cleri & maximè Sacerdotum, unà cum Romana Militia, assumpto Sergio, Romanum Pontificem renunciarunt, & coram omnibus Schismaticis, Deo cooperante, In Patriarchium Lateranense deduxerunt, atque introductum ordinarunt: cui tandem, sedato Schismate, universi adhæserunt. Creatus est die XXVI. mensis Decembris labente anno Domini DCLXXXVII. post duos menses ac dies XIII. ab obitu Cononis.

900 Hic ergò sanctissimè Ecclesiam Dei rexit annis XIII. mensibus XIII. diebus verò XIV. objitq; in Domino anno salutis DCCI. Tiberii Absimari Imperatoris anno V. inchoata Indictione xv. sepultusque ad Beatum Petrum Apostolum v. Idus Septembris, vacavitque Sedes mensem unum & dies xx. Quo elapso tempore in ejus locum electus est Joannes hujus nominis VI. Natione Græcus, creatus die XXVIII. mensis Octobris, sed post annos tres, menses duos, & dies XII. migravit ad Dominum die x. Januarii ineunte anno Domini DCCV. Indictione III. Cui post mensem unum, & dies XVIII. vacantis Sedis, die I. Martii, datus est Successor Joannes alter, hujus nominis VII. Natione Græcus, Platonis Filius, vir eruditissimus, & eloquentiâ facundus: Seditque annos duos, menses VII. & dies XVII. ut ait Anastasius, objitque in Domino xv. Kal. Novembris anni Domini DCCVII. currente Indictione VI. post quem, exactis mensibus tribus vacantis Sedis, renunciatus est Romanus Pontifex Sisinius, xv. Kalendas Februarias sequentis anni DCCVIII. qui fuit genere Syrus, sed Episcopa-

ſcopatum tenuit xx. dumtaxat diebus, vita functus die VII. Februarii, creato poſt menſem, ſivè poſt dies XXIX. vacantis Sedis, idest, die VII. Martii, in defuncti locum, Conſtantino, genere pariter Syro, viro mitiſſimo, ut Anaſtaſius ſcribit in ejus vita.

901 Deinde, ut ſupra præmonuimus, abſolutâ pariter eâdem ſextâ Synodo, moritur Georgius Conſtantinopolitanus Epiſcopus, anno Domini DCLXXXII. Indictione x. ubi ſediſſet annos tres, totidemque menſes, ut notat Nicephorus in Chronico; poſt cujus obitum, iterum reſtitutus eſt in Sede Patriarchali Theodorus, olim propter Monothelitem hæreſim ejectus, ſimulante ſe profiteri catholicam fidem: Qui poſt annum unum & menſes x. moritur, anno ſcilicèt Domini DCLXXXIV. & datus eſt ei ſucceſſor quidam Paulus, qui ex Laico factus eſt Epiſcopus; Hunc verò perveniſſe uſque ad annum Domini DCXCII. quo Conciliabolum Quinſextum in Trullo à Græcis pro condendis Canonibus celebratum legitur, indicat ſubſcriptio ejuſdem Conciliaboli apud Labæum tom. 6. Concil. pagina 1128. ubi nomen Pauli Patriarchæ primum locum tenet. Verùm Binius in notis ad eandem pſeudoſynodum ſcribit eam congregatam auctoritate Callinici Patriarchæ Conſtantinopolitani. *Auctoritate Callinici Conſtantinopolitani Epiſcopi*, inquit, *qui hoc tempore poſt obitum Pauli Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ præſidebat, hæc erratica Pſeudoſynodus in Trullo Conſtantinopoli congregata fuit*. Paulo ergo ſucceſſit Callinicus, ſub quo ſexta pſeudoſynodus celebrata eſt, ab Eccleſia Romana & Apoſtolica Sede prorsùs reprobata; ac proinde Canones in eadem editi, nullius apud Latinos auctoritatis ſunt. Hinc porrò Callinicus Thronum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ tenuit ad annum uſque Domini DCCIII. quo iterum Juſtinianus Junior Imperium adeptus eſt, cujus auctoritate ejectus Callinicus, quinimmò vinctus, ac oculis orbatus miſſus eſt Romam in exilium: Datuſque ei ab ipſomet Imperatore ſucceſſor Cyrus quidam Monachus in Inſula Amaſtride, qui eidem Juſtiniano Imperii prædixerat recuperationem.

902 Denique triennio poſt circiter eandem abſolutam ſextam Synodum, anno nimirum DCLXXXV. Conſtantiuus Imperator, ubi imperaſſet annos XVII. vita functus eſt, relicto Juſtiniano filio Imperii hærede, cujus Imperii initia conſignantur ab Anaſtaſio menſe Septembri inchoata Indictione XIV. Hunc non rectæ fidei extitiſſe, innuit Nicolaus I. in literis datis ad Michaelem Imperatorem. Scripſit ad Cononem Papam ſe reperiſſe in Imperiali Palatio Acta ſextæ Synodi, promittens ſe illibata ſervaturum, ut ait Anaſtaſius in vita Cononis. Sub anno VIII. ejus Imperii & v. Pontificatus Sergii, celebratum eſt Concilium Quinſextum, ſeu potiùs Conciliabolum, poſt cujus abſolutionem plurimùm laboravit, licèt fruſtrà, ut à Pontifice Romano confirmaretur. Egit primùm cum Sergio, quo recuſante indignatus miſit Romam Zachariam Protoſpatharium ut captum Pontificem Conſtantinopolim amandaret, id quod minimè Protoſpatharius ad effectum perducere potuit, ut referunt Beda lib. de ſex ætatibus, Paulus Diaconus lib. 6. de Geſtis Longobardorum Cap. XI. & Anaſtaſius in Sergii vita.

903 Anno porrò ſui Imperii X. rebellante Populo, Leontius Præfectus acclamatur Imperator, qui Juſtinianum accipiens, præciſis naribus, atque facie deturpatum Cherſonam in exilium relegavit, ut ſcribit Cedrenus; Sed anno III. ſui Imperii & IX. Sergii Pontificatus, ejecto Leontio, Imperium ſibi uſurpavit Tiberius Abſimarus; Hic verò Imperium tenuit ſpatio annorum ſeptem; Etenim anno VII. ſui Imperii & II. Joannis Papæ VI. Domini verò DCCIII. Indictione I. ſtudio Trebellii Bulgarorum Regis, iterum pulſo Tiberio reſtitutus eſt Juſtinianus, qui poſtea captis Leontio, & Tiberio, poſt varia ludibria eos truncatis capitibus neci dedit. Poſtea ut Epiſcopis Græcis faveret, ſciens Romæ electum in Pontificem Joannem hujus nominis VII. Natione Græcum, ſperans ab eo poſſe obtinere Canonum Conciliaboli Quinſexti confirmationem, miſit ad eum duos Epiſcopos Metropolitanos unà cum ſuis literis, adjecto mandato, ut pro poſſe agerent cum Pontifice, quatenus prælibatos Canones confirmaret: „ Qui illicò ut Palatium ingreſſus eſt, „ *ait Anaſtaſius*, propriumque adeptus eſt „ Imperium, tomos, quos antea ſub Domno „ Sergio Apoſtolicæ memoriæ Pontifice Ro„ mam direxerat, in quibus diverſa Capitu„ la Romanæ Eccleſiæ contraria ſcripta ine„ rant, per duos Metropolitanos Epiſcopos „ demandavit, dirigens per eos & ſacram, „ per quam denominatum Pontificem conju„ ravit, ac adhortatus eſt, ut Apoſtolicæ „ Eccleſiæ Concilium aggregaret, & quæque „ ei viſa eſſent, ſtabiliret, & quæ adverſa re„ nuendo excluderet. *Hactenus Anaſtaſius*, qui poſtea ſubjungit nullo pacto poſtulatis annuiſſe Joannem.

904 Deinde anno ſui Imperii VI. Domini DCCIX. Pontificatus Conſtantini anno II. Indictione VII. per ſuas literas Conſtantinopolim Pontificem advocavit, ut tradit Anaſtaſius in vita Conſtantini Papæ, inquiens: *His temporibus miſit ſuprafatus Imperator ad Conſtantinum Pontificem ſacram, per quam juſſit eum ad Regiam aſcendere Urbem*, ut ſuis aliquis controverſiæ ob Canones ad quintam & ſextam Synodum ſuperadditos poneretur, prout idem Anaſtaſius indicat in principio vitæ Gregorii II. Lubenter annuit Pontifex, & profectus Conſtantinopolim, ſummo cum honore exceptus eſt: manifitque

fitque ibi usque ad annum Domini DCCXI. quo Romam redjit, cum honore pariter dimissus: At post Constantini discessum, deficientibus ab Imperatore Chersonensibus, junctus Bardane Philippico, & Elia Spathario, unà cum Exercitu, acclamato Philippico in Imperatorem, victo & capto Justiniano, manu Eliæ Spatharii trucidatus est, unà cum Tiberio ejus filio: quibus necatis confirmatus est in Imperio Philippicus.

905 Sub hoc ergo Imperatore & Constantino Papa iterum Cervices erexerant Monothelitæ, & novum Schisma exortus est inter Orientalem, atque occidentalem Ecclesiam. Erat ipse Philippicus Monothelitica infectus hæresi: cœpitque ab exordio adversari sextæ Synodo, monitus præcipuè à quodam Monacho Monothelita, qui ei ante susceptum Imperium, illud prænunciaverat, promittens & longam vitam, & Imperii fœlicitatem, si adepto illo Acta sextæ Synodi aboleret. Unde Theophanes rem sic enarrat: „ Priusquam „ imperaret, *inquit*, erat quidam inclusus „ in Monasterio Callistrati prævisor (qui scilicèt Astronomicis inspectionibus futura „ prædicere consueverat, & hæreticus Monothelita) qui ad se venienti Philippico „ dixit: Imperium tibi est repositum. At ille „ turbatus est. Et ait inclusus: Si jubet Deus, „ tu quamobrem contradicis? Hoc autem dico: quia sexta Synodus malè facta est; si „ ergo imperaveris, hanc projice, & Imperium fiet tibi forte, atque longum. Qui „ cum juramento spondet ei, se hoc facturum. „ Cùm autem Leontius Justiniano successisset, „ accendit Philippicus ad inclusum. Qui dicit ei: Ne festires, fiet tibi. Cumque Absimarus imperasset, rursus ascendit ad eum. „ Cui iterum ille ait: ne accelerea: illud „ enim te præstolatur. *Hæc Theophanes*.

906 Itaque adepto Imperio impius Philippicus id quod hæretico spoponderat Monacho, exequi curavit: ac proinde exturbato à Sede Constantinopolitana Cyro Patriarcha, Joannem suæ impietatis Socium, eidem solio præposuit: sic Cedrenus, inquiens: *Cyro quoque Patriarcha exturbato, Joannem suæ impietatis Socium ei solio præfecit*, nec hoc sinè specioso egit prætextu, quòd scilicèt Cyrus in alterius Thronum conscendisset, pro arbitrio crudelissimi Imperatoris, nimirum Justiniani, qui Callinicum Patriarcham in ordinem redegisset, oculisque orbatum in exilium ejecisset:ipsum verò Cyrum in eam Cathedram contra omnia jura Ecclesiastica sublevasset: nec satia fuit illum è folio dimovere, sed & in exilium misit.

907 Sic igitur rebus dispositis, sedente in Throno Ecclesię Constantinopolitanę Joanne Monothelita, nonnisi Monothelitæ, vacantibus dignitatis Sedibus ad illas promovebantur: quàmplurimi quoque Episcopi parùm in fide orthodoxa solidi, minusque stabiles ne è propriis exturbarentur Sedibus, hæretico Patriarchæ, & impio Principi adhæserunt: adeout quamplurimi inventi sint, qui cum Joanne & Philippico sextam proscriberent Synodum. Inchoato enim anno II. sui Imperii, Pontificatus Constantini anno V. currente Domini anno DCCXII. Indictione x. Indicta est & celebrata in Regia Urbe pseudosynodus, adversùs Sanctam & œcumenicam sextam Synodum: sic Theophanes, inquiens: *Fecit pseudosynodum juxta pseudomonachi & inclusi sermonem, & abjecit Sanctam & universalem sextam Synodum*. Et in Libello synodico, hæc leguntur: „ Philippicus autem, qui „ & Bardanes Chersone profectus, unà cum „ Classe cùm Regiam occupasset, & Justinianum „ in Damatrye gladiis occidisset, Constantinopoli Synedrium nefandum congregans, „ Monothelitarum impietatem renovavit, & „ Archiepiscopum Cyrum ejecit, & Monasterio, quod Chora dicebatur, eum inclusit, inque ejus locum Joannem elegit. Hactenus ibi.

908 At quidam Anonymus illius ætatis scriptor verè pius, & ortodoxus scribens relationem eorum, quæ à Philippico gesta sunt, apud Labæum tom. 6. Concil. pag. 1402. nonnulla alia Philippici impia recenset: ait namque: „ Qui cùm se Philippicum mutato, „ ut videbatur, nomine appellasset, illinc „ præter expectationem repentè accedens ad „ hanc Imperialem Civitatem, cum navi advectis, quæ eum sequebantur, & concurrebant armatis militaribus copiis eorum, „ qui ipsum crearant Imperatorem, jàm olim „ habens innatam, non solùm ex præcedente „ parentum, ut ipse dicebat, doctrina & traditione, sed etiam per introductam falsam „ quandam doctrinam, huic Sanctæ & œcumenicæ sextæ Synodo contrariam profanissimam hæresim, ut quia ab ineunte ætate fuisset Discipulus Stephani Abbatis Discipuli Macarii, usus protinus auctoritate „ & potestate imperatoria ante suum ingressum, quæ multis quidem ante annis jam „ posita fuerat, ejusdem Sanctæ Synodi Imaginem, inter quartam & sextam Scholam, „ in vestibulo Imperialis Palatii jussit dejici, „ dicens se non aliàs in animum inducturum, „ ut in Regiam, quæ sua non erat, ingrederetur, nisi hoc factum esset.

909 Hoc certè ut pareret egit, reeluso pseudomonaco, incipiens ostendere suam impietatem ac adversum sextæ Synodo animum à dejectione illius Imaginis: subjungit inde Auctor: „ Hoc quoque pro Imperio decernens, „ ut appellatio Sergii & Honorii, & reliquorum, „ qui cum eis ejecti fuerant & anathematizati à „ Sancta & œcumenica Synodo, in Sacris Sanctarum Ecclesiarum Diptycis recitaretur, & „ eorum in locum suum reponerentur Imagines. „ Brevissimo autem post tempore, cùm eos quoque, quos diximus, invenisset in Imperiali Pala-

„ Palatio repositos mea manu scriptos ejusdem „ Sanctæ œcumenicæ sextæ Synodi actorum tomos, eos ejiciens & in publicum proferens in „ secreto igni tradidit & abolevit, cùm pluri- „ mos & Orthodoxos Patres fuisset persecu- „ tus, & quosdam ex eis misisset in exilium, „ & maximè eos, qui noluerant ejus jussu „ composito & pronunciato de fide veluti to- „ mo ad abolendam hanc Sanctam & œcume- „ nicam sextam Synodum subscribere. *Hactenus ille*. Hunc verò Anonymum Auctorem fuisse Agathonem Diaconum, qui ut Notarius interfuit sextæ Synodo, & cujus manu exarata exemplaria sextæ Synodi, quæ reposita fuerant in Palatio, supra sub num. 885. innuimus ex allegatis verbis evinci potest, eum dicat, Philippicum Acta synodalia sexti Concilii igni tradidisse, quæ propria sua manu scripta fuerant, ac in Palatio reposita.

910 Scripsit porrò Philippicus Sacram ad Constantinum Papam, cui & inseruit suæ fidei professionem, sed hæreticam, ac proinde à Sanctissimo fuit prorsùs ejecta, atque refutata, ut scribit Anastasius in vita Constantini, inquiens: *Post menses autem tres* (scilicèt à reditu Constantini) *lugubre nuntium personuit, quòd Justinianus Christianissimus Imperator, & Orthodoxus Imperator, trucidatus est, & Philippicus hæreticus in Imperiali promotus est arce. Cujus & Sacram cum pravi dogmatis exaratione Constantinus suscepit, sed cum Apostolicæ Sedis consilio respuit*. Cùm porrò Romæ innotuissent ea, quæ impius Imperator egerat adversùs Sacrosanctam sextam Synodum, & quomodo Imaginem illius, ut antefati sumus deleverat, ipsius Imperatoris Imaginem Romani execrati sunt, etiam impressam in solidis, prout idem qui supra Anastasius subjungit, inquiens: *Iisdem temporibus cum statuisset Populus Romanus nequaquam hæretici Imperatoris nomen, aut chartas, vel figuram solidi suscipere, unde nec ejus Effigies in Ecclesiam introducta est, nec suum nomen ad Missarum solemnia proferebant*.

911 Non diu passus est pius & misericors Deus impium hunc Principem regnare: quoniam anno secundo sui Imperii è Throno, facta seditione, ejectus est, ac oculis orbatus coactus est extorris miseram ducere vitam: Rem enarrat Theophanes, ita scribens: „ Bien- „ nio Imperii Philippici transacto, circoque „ natalitio cum Prasini vicissent, visum est „ Imperatori, Sabbato Pentecostes equitem „ cum susceptione ac organis ingredi & lavari „ in publico balneo Zeuxippi, & cum civi- „ bus prosapiæ antiquæ prandere. Cùm au- „ tem meridie requiesceret, repentè ad an- „ ream portam intravit Rufusus primus stra- „ torum obsequji, cognomento Buramphi, „ & Theodorus Patricius Myancii cùm taxa- „ tis, quos habebat in Thracia thematia sui: „ & festinans in Palatium, invenit Philippi- „ cum meridie quiescentem, & comprehen- „ sum eum duxit sursum in Oratorium Prasi- „ norum, & illic ejus oculos eruit, nullo „ sciente. In crastinum autem, idest, Pen- „ tecoste, coacervato in Magna Ecclesia „ Populo, coronatus est Artemius à secretis, „ dictus mutato nomine Anastasius. Sabbato „ verò post Pentecosten oculis privatus est „ Theodorus Myancii, & secundo Sabbato „ id ipsum pertulit Gregorius Buramphus, & „ in exilium missi sunt apud Thessalonicam. „ *Hactenus Theophanes*.

912 Auctor Anonymus mox citatus, sivè Agatho Diaconus eadem copiosiùs recenset, *inquiens*: „ Cùm hæc duobus annis, sic ab „ ipso cum iis, qui ipsum sequebantur, & „ quia eadem, quæ ipse sentiebat, violen- „ ter fierent, eum Divina puniit & evertit „ justitia, & maximè propter ea quæ nefariè „ & turpiter ipse perpetravit & ejus admini- „ stri, in mulierum Monasteriis, & plurimam „ co nomine factam dissipationem & diminu- „ tionem earum, quæ à Justiniano congre- „ gatæ fuerant pecuniarum repositarum in „ Palatio. Die enim Sabbati Sanctæ Pente- „ costes, Indictione XI. repentè circa cre- „ pusculum in eum facta insurrectione præ- „ ter expectationem ab exercitu, qui in Thra- „ cia fuerat congregatus; propter irruptio- „ nem vicinæ Gentis Hungarorum Bulgaro- „ rum, cùm magna cæde & strage Christia- „ norum qui manebant in Thracia, ejus cul- „ pâ factam, quòd pactis conventis non ste- „ terat, captus ipse barbarus tyrannus, im- „ perioque motus & ejectus repentè orbatur „ oculis, in tenebris deinceps insipientia sui „ cordis tempore vitæ suæ ambulans, ut di- „ cit psalmorum eloquium.

913 „ Sequenti autem die proclamatur „ ipso die S. Pentecostes, inspiratione & „ gratiâ Sanctissimi & vivifici Spiritus Impe- „ perator, pius & orthodoxus Flavius Arte- „ mius, qui etiam mutato nomine, postea „ vocatus fuit Anastasius, qui priùs fuerat in „ numero Scholæ eorum qui à secretis, sen- „ tentia & suffragiis Sacrosancti Senatus, & „ totius Catalogi Sacerdotum, & Christi „ amantium qui illic agebant exercitum, & „ universi Populi Civitatis, primùm renun- „ ciatus in Sanctissima Dei Catholica & Apo- „ stolica Ecclesia, & coronatus à Pontifice & „ Patriarcha Joanne ad Sanctum & Veneran- „ dum Altare, cum eo apertè quoque procla- „ mata & renunciata ab omnibus Sanctissi- „ mis, qui ibi agebant Pontificibus & pio „ Clero dicta Sancta & œcumenica sexta Sy- „ nodus. Qui quidem maximam curam ge- „ rebant pacis & concordiæ Sanctissimarum, „ quæ ubique sunt Ecclesiarum, sicque paulò „ post cùm ei ita visum esset & consensisset, „ factæ sunt literæ defensionis à Sanctissimo „ hujus Civitatis Episcopo Joanne ad Con- „ stantinum Sanctissimum & Beatissimum Pa- „ pam Romæ veteris. Quæ quidem cum sy-

„ nodalibus de more missæ sunt literis. Quæ „ de omnibus priùs scriptis, ut par erat, „ eum reddebant certiorem. *Hæc Auctor ille.*

914 Cujus rei notitia Romam perlata, magnam attulit Pontifici, ac Clero & universo Romano Populo lætitiam, scribit Anastasius, inquiens: *Non post multos autem dies scripta venerunt à Siciliensi Insula, quæ nuntiaverunt Philippicum hæreticum à principali vertice depulsum, & Anastasius orthodoxus Augustus Sceptra Regalia gubernanda suscepit. Tunc orthodoxis exultatio magna, tenebrarum autem dies cunctis hæreticis superfusa est.* Quæ porrò subsecuta sunt Constantinopoli adversùs gesta Philippici, & in honorem sextæ Synodi, his verbis prælibatus recenset Auctor, subjungens: „ Quoniam autem post „ dejectionem superiùs dictę Synodalis ima„ ginis, qui eam nefariè dejici jusserat sce„ leratus & demens Bardanes in Melii, quæ „ dicitur fornice, sanctas & œcumenicas „ quinque Synodos, & solùm in imagine se „ poni jussit, in ejus medio se cum Georgio „ erectum statuens, necessariò omninò & „ valdè convenienter his duabus personis ex „ illa dejectis, ejusdem sanctæ & œcumenicæ sextæ Synodi cum aliis quinque fit in „ columna descriptio. Communi festo & „ lætitia spiritali in Domino exultatione ex„ ortâ universo Dei amantis Ecclesiæ cœtui „ ob constitutionem & pacem sanctissima„ rum Ecclesiarum. Anastasius verò scribit, eundem Imperatorem sacram misisse ad Constantinum Papam per Scholasticum Cubicularium, & Patritium Ravennæ Exarchum cum suæ orthodoxæ fidei confessione: *Post aliquod verò temporis*, inquit, *Scholasticus Cubicularius Patritius & Exarchus Italiæ veniens Romam, detulit secum Sacram Anastasii Principis, per quam verè se orthodoxæ fidei prædicatorem, & sancti sexti Concilii confessorem esse omnibus declaravit, quam & Pontifici obtulit, & ita perrexit Ravennam.* Eâ inde à Pontifice acceptâ Imperatoris fidei professione, eundem in catholicam receptum communionem, in album orthodoxorum Imperatorum, quo pro eo universa Ecclesia exoraret, referri voluit; ad quem etiam ex more misit pro responsis Ecclesiasticis Michaelem Presbyterum Cardinalem Apocrisarium, ut scribit Theophanes, eo vel maximè fine, ut Episcopi lapsi sub Philippico, facti pœnitentes, sanctæ catholicæ Ecclesiæ reconciliarentur. Et quidèm ipsemet Joannes Patriarcha, omnium schismaticorum antesignanus, pœnitentiâ ductus sub orthodoxo Principe, Apologeticum pro sua & suorum defensione scripsit ad Romanum Pontificem, cujus, ut antesati sumus, meminit prelaudatus Anonymus, vel Agatho Diaconus, ad hunc modum se habentem.

Sanctissimo & Beatissimo fratri, & Comministro Domino Constantino, Joannes indignus Episcopus in Domino salutem.

915 „ Qui suæ Divinitatis, & potestatis „ indicium, eorum quæ videntur magnificen„ tiam architectatus est Deus, præcipuè in „ pretiosissimo creaturarum rerū sensibilium, „ nostro inquam figmento suam ostendit glo„ riam, & sapientiam, qua quidèm ratione „ ex ipso quoque admirabilem esse factam di„ vinam cognitionem Propheta exclamavit. „ Ipse naturæ nostræ opifex, cùm suo artifi„ cio curasset, ut caput toti corpori præfice„ retur, in eo collocatis præcipuis sensuum „ instrumentis, omnem reliquorum membro„ rum motionem, & perfectionem illinc ori„ ri fecit, & conservari; & si contigerit ali„ quod eorum offendi, aut aliquo incommo„ do affici, non levem eorum curam à se ge„ rendam esse statuit. Sed etiam adversùs „ ultima membra naturalem ostendens affe„ ctionem & consensionem per manuum mi„ nisterium ductu oculorum, curat quod la„ borabat,

916 „ His vestrum quoque Apostolicum „ Pontificatum comparare possumus, ò San„ ctissimi, & christiani Sacerdotii Caput vos „ canonicè reputantes, meritò per vos quæ„ rimus, ægritudinis quæ Ecclesiastico nostro „ accidit corpori à pestilenti, & exitiosa ani„ mis tyrannica potestate, accipere solatium. „ Omninò enim vos quoque, ut est proprium „ Capitis, nos involuntariè laborantes, mini„ mè despicietis, neque à congenita ac coa„ lita conjunctione nos amandabitis, sed „ propter nostra potiùs vulnera dolētes (non „ enim membro patiente, omnia quoque „ membra simùl pati est consentaneum con„ venienter voci Apostolicæ) nunc sanitati „ nostræ recuperationi jure gratulabimini, „ & maximè quandò morbus à culpa corpo„ ris non est profectus, sed extrinsecùs à vio„ lenta, & inopinata calamitate fuit effe„ ctus.

917 „ De qua, ut vos certiores reddere„ mus, necessariò misimus has literas, per eas „ vobis veluti aperientes & indicantes gravi„ tatem vulneris. Quamobrèm hucusquè „ prohibiti sumus synodalem scriptionem de „ more ad vos mittere, ut qui tyrannicè de„ tineremur; neque enim nobis aliòqui lice„ bat ad vos scribere, purè, & non turbidè „ exponentes dogmata pietatis. Cùm enim „ hanc à Deo custoditam occupasset Civita„ tem cum externa potentia, neque enim ve„ rè dixerim imperio, qui instar latronis, & „ veluti ex insidiis vulnus nobis attulit, iis „ quas novit rationibus universorum guber„ natrix providentia: non est enim nostrum „ scrutari profundum divinorum judiciorum, „ vim & non leges jaciens fundamentum, po-

„ potentiæ dejecit quidèm vel ante suum ingressum, in atriis regiæ positam imaginem „ sanctæ sextæ Synodi.

918 „ Cùm autem in Sede Pontificatus „ vellet hominem collocare, qui non erat ex „ nostro cœtu Ecclesiastico, sed qui idem cum „ ejus perversa sentiebat sententia, nostri tamen Cleri assiduitate, contentione coactus „ non expectantes, non volentes, & non „ sine dolore ægrèque ac gravatè hoc sustinentes, provexit ad Pontificatus dignitatem, & fastigium. Quis enim navigandi „ omninò imperitus navem conscendat, & „ freta transmittere audeat? est autem majus quandò quis per vastum mare est peregrè profecturus, ei soli committatur clavus „ navis onerariæ sui & rectorum gubernandorum curam suscipienti. Quod quidèm „ in nobis quoque quilibet intuens (nunquam enim meditati sumus, quæ inter Pontifices conveniunt in dignitatibus Ecclesiasticis splendorem assequuti, soli mysteriorum ministerio vacantes) non incredibile „ enim existimabit quod dicimus, id nostrâ „ voluntate non esse factum ipsum nostræ „ conscientiæ testimonium, quod sui gloriatione divinus Apostolus definiit, nobis „ Deo producentibus ad probandam veritatem eorum, quæ dicuntur.

919 „ Iste ergo, qui suum decus esse ducebat, dedecus ac probrum Ecclesiæ parturiebat quidèm, & studebat impietatis edere basiliscum, malorum auctoris serpentis „ fœtum, ut publicè in Ecclesia, & in Episcoporum confessionibus anathemati subjiceretur dicta sancta sexta Synodus, & Apostolicæ & venerandæ vestræ Sedis Majores, qui venerandum dogma pietatis tenuerunt. Communiter autem confiteremur „ absurdis dictionibus, & quæ nullam habent cognationem cum notionibus, quæ „ significant perfectionem ejus, quod est in „ Christo mysterii: Ipsum autem Verbi humanitatis susceptionis mysterium procùl „ abesset; imò verò quidam jam murmurarent ipsam sanctam Chalcedonensem Synodum abrogandam, utpotè quòd ab illa „ penderet quod ad dogmatum attinet convenientiam, & eam, ut ita dicam, habere „ radicem & confirmationem dicta sancta „ sexta Synodus.

920 „ Mitto dicere quantas nobis reverà „ exhibuit molestias, ut ad vestram fraternam Beatitudinem literas dirigeremus convenienter scopo illius amentiæ. Ad hæc „ quomodò nos & quo consilio ita gesserimus, ut depelleremus quidèm ejus vim tyrannicam & protervam. Ad id autem, quod „ est paulò moderatius, deduceremus insolentiam, scientes, ut in malis non esse omninò rejiciendam indifferentiam, quandò „ non ipsum bonum licet primo loco obtinere, nobis testimonium feret ipsa potestas, „ quæ cordium consilia intuetur. Quin etiam „ inter homines Sanctissimæ vestræ Sedis religiosus Apocrisarius, qui hìc agit, cui nos „ hunc maximè urgente tempestate dato jurejurando satisfecimus, ei puram, quæ nobis inerat in orthodoxam fidem affectionem „ aperientes. Etenim vos quoque scitis, ut „ qui experientiâ apertè didiceritis, ò Sanctissimi, quòd nimis asperè & præfractè se „ gerere adversùs potestatis necessitatem in „ rebus ejusmodi absque aliqua arte & ingenii solertiâ nequaquàm fuit facile. Etenim „ Nathan quoque Propheta non apertâ in „ Davidem usus est reprehensione de admisso „ adulterio & cæde, sed cùm eam colorasset „ probabili quadam narratione ex illius sententia in eum protulit judicium, licèt ipse „ quoque David esset ornatus spiritu prophetiæ. Propterea nos quoque, sicut magnus dicit Basilius, viri moribus parumper „ cedendum esse censuimus, ut in iis, quæ „ sunt præcipua, si non verbis, at sententiis „ inviolata fidei servaretur confessio. Non „ enim in verbis, sed in rebus est nobis veritas, clamat Gregorius Theologus; & rursùm definit esse valdè absurdum & turpe de „ sono vocis exiliter differere. Apostolicus „ quoque Dionysius Areopagita esse à ratione alienum & ineptum pronuntiat, vim „ scopi & instituti non attendere, sed dictiones. Idque, inquit, non est eorum proprium, qui volunt intelligentiâ divinâ percipere, sed eorum, qui solos sonos admittunt, eosque ad aures usque ulteriùs permeare non valentes extrinsecùs continent, „ & nolunt scire quid hæc quidèm dictio „ significat; quomodò autem eam explicare „ oporteat per alias, quæ tantùm valent, & „ evidentiùs exprimuntur.

921 „ Hæc autem dicimus, non ut qui „ velimus evertere jam synodicè definitas, „ quasque universa Dei Ecclesia longo jam „ tempore est confessa; Nempè dicere in mysterio Christi Incarnationis ex pia & Sanctis Patribus cognita intelligentia duas „ naturales voluntates, & duas naturales „ operationes. Sed intuentes ad solam tyranni persuasionem, ut nominat Apostolus, ut ea solerti excogitatione verteretur „ in contrarium, nè aliena dogmata apertè „ introducerentur in Ecclesiam & penitùs „ labefactarentur de re proposita pietatis decreta, quæ firma manserant & inconcussa: „ simùl quoque magnum ducentes, uti etiam „ à nominatæ sanctæ Synodi inimicis ex „ sententia per confessionem admitteretur „ ejus doctrina, ut non eversionem, sed illius „ potiùs confirmationem apertè ostenderent, „ apud eos quidèm certè, qui sano & inflexibili oculo rerum contemplationis hæc „ sciunt considerare, ea, quæ tyrannus adversùs Synodum est machinatus; volendi „ enim & operandi potestate præditum in altera

„ tera natura dicere esse Christum, nihil
„ est aliud, quàm intelligere duas natu-
„ rales voluntates, & duas naturales ope-
„ rationes.
922 „ Expressè enim hoc sensu has in-
„ telligi voces, in edicto à se decreto priùs
„ decrevit in vestra magna Civitate Romana
„ congregata Synodus à venerandæ memo-
„ riæ Martino, qui vestræ præfuit Ecclesiæ,
„ ut illa apertè per nos quoque peccatores
„ & minimos dispensarit Dei sapientia, qui
„ comprehendit sapientes in astutia eorum,
„ quæ Gregorius Theologus ponit in fune-
„ bri Oratione in Magnum Basilium, ubi
„ illum inducit usum consilio Davidis di-
„ spensando verba sua in judicio: Silentio
„ quidèm præteriisse principalem vocem in
„ Sancto Spiritu, aliis autem, quæ idem
„ valerent vocibus, corroborasse piam fidei
„ prædicationem. Quamquàm quanta sit
„ differentia utriusque argumenti, ejus, in-
„ quam, quod versatum circa fidem & con-
„ fessionem Divinitatis, & de Divina Incar-
„ natione, ut idem dicit Sanctus Gregorius
„ Theologus, meditationum, quas subtilis
„ necessariò exquirit contemplatio ad indi-
„ candam perfectionem in utraque natura,
„ seu vivifica Trinitate tractationes & dog-
„ mata excellentiam habeant & præstantiam.
„ Sic enim & quæ ab eodem sapienti Theo-
„ logo in Oratione de Theologia adversùs
„ Eunomianos dicta sunt, ubi hæc dicit:
„ Philosophare de Mundo, de Materia, de
„ Anima, de Rationis Compotibus Naturis,
„ tàm præstantioribus, quàm deterioribus,
„ de Resurrectione, de Judicio, Remunera-
„ tione, Christi Passionibus. In his enim &
„ assequi nō inutile, & peccare vacat pericu-
„ lo. Non enim ea simpliciter & absolutè
„ posuit Doctor, sed quòd illa conferret cum
„ iis, quę dicuntur & decernuntur de Divina
„ Trinitate.
923 „ Hac itaque dispensationis ratione
„ & consilio cætera quoque eorum, quæ fa-
„ cta sunt, processisse credentes, ò Sanctissi-
„ mi, nè velitis propterea eam in nos con-
„ ferre culpam, cui non possit ignosci. Sed
„ & si quis existimet id, quod est accuratum
„ & perfectum nos non esse assecutos, com-
„ paratione eorum, qui ex Sanctis Patribus
„ œcumenicè processerunt, absolvamur à cul-
„ pa & omni condemnatione; Nam Cyril-
„ lus quoque sapientissimus non expressè ju-
„ bet abdicari Theodorum Mopsuestiæ Epi-
„ scopum, certo consilio gratificans iis, qui
„ adhùc infirmiùs in eum erant affecti; etsi
„ illum sciret auctorem & patrem perversi
„ Nestorii sententiæ. Idque indicant quæ ab
„ ipso de eo scripta sunt ad Sanctum Pro-
„ clum, qui nostræ sanctissimæ præfuit Ec-
„ clesiæ. Et superiùs quidèm dictus fidei ty-
„ rannus, *suam conscientiam habens cauteria-*
„ *tam*, sicut dicit Sanctissimus Paulus, au-
„ sus est comburere tomos Actorum nomina-
„ tæ sanctæ sextæ Synodi, repositos in Pala-
„ tio, existimans, ut sibi videbatur, simùl
„ quoque cum iis verbum delere veritatis.
„ Nos autem eum sinentes suâ decipi opinio-
„ ne, & tanquàm præclaro aliquo facinore
„ suo gloriari dedecore, diligenter custodivi-
„ mus apud nos repositos Actorum tomos
„ nominatæ sanctæ sextæ Synodi, in quibus
„ etiam omnium, quæ in hanc sanctam sex-
„ tam Synodum convenerunt, Episcopo-
„ rum subscriptiones cum Imperiali subsi-
„ gnatione in decreto ab eis edito conti-
„ nentur.
924 „ Porrò aliter autem nostro tempo-
„ re, ut conservarentur, nec interirent Acta
„ ejusdem sanctæ Synodi, diligentiùs cura-
„ tum est. Quandoquidèm liber quoq; scri-
„ ptus propria manu Pauli sanctæ memoriæ,
„ qui fuit Antistes nostræ sanctissimæ Eccle-
„ siæ, Dei gratiâ apud nos servaretur, qui
„ cùm esset à Secretis, in hac sancta Synodo
„ inserviit. Adeout ex hoc apud posteros
„ quoque cautum sit Dei & Ecclesiæ, nè
„ quisquam malignitate aliquâ, ut multa in-
„ ter homines solet tempus innovare, andeat
„ adulterare ea, quæ, ut priùs dictum est,
„ continenter acta sunt à sancta sexta Syno-
„ do, aut perversè aliis ea possit tradere. Ger-
„ mana enim, & quæ circumscribi non po-
„ test veritas, vel ex hoc libro omnibus osten-
„ detur apertiùs. Quandoquidèm verus no-
„ ster Præses & Servator Dominus Jesus
„ Christus in his diutiùs tolerandis non su-
„ stinuit indormiscere; sed surgens suâ bo-
„ nitate & potentiâ, nunc quoque increpa-
„ vit fluctum, non aquæ, sed nefarii conatus,
„ & sedavit quidèm hyemem Ecclesiarum
„ tempestatis. Donavit autem nobis ma-
„ gnam rerum tranquillitatem, pium Impe-
„ ratorem omni ex parte virtute præditum,
„ qui Imperiori Celsitudini respondentem
„ habet zelum orthodoxæ fidei, morum ho-
„ nestatem, & moderationem quique conve-
„ nienter ejus nomini, nempè Anastasii, fur-
„ gere fecit Ecclesiasticam pacem & concor-
„ diam. Confidimus etiam in eo, qui eam
„ nobis donavit, quòd Reipublicæ quoque
„ electionem, ut fert appellatio nominis, ex-
„ orditur.
925 „ Vos ergò, ò Sacrum Caput, per-
„ spicacissimâ, quæ est in vobis, virtute spiri-
„ tus, benignæ invocationis nobis manum
„ porrigentis miti contactu mutuarum lite-
„ rarum ex more Ecclesiastico, antisynodi-
„ corum scilicèt Apostolorum charitatis ad-
„ hibeas medicamentum, quod est in nobis
„ molestum & palpitans studete medicari,
„ Nunquàm enim erit nostra relaxatio, aut
„ oculis somnus ascendet, & requies tem-
„ poribus, & palpebris nostris dormitatio,
„ donec universam Dei Ecclesiam aspexeri-
„ mus, rursùs conservare unitatem spiritus
in

,, in vinculo pacis. Etenim cùm sitis illius discipuli & successores, qui audiit à Domino: *Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribraret tanquàm triticum. Ego etiam rogavi pro te, ut non deficeret fides tua; & tu aliquandò conversus confirma fratres tuos*, debetis quidèm diligenter inducere quæ fulciunt & stabiliunt ad correctionem, promptiùs etiam donare quę sunt clementis animi & misericordis; Nam ipsum summum Apostolorum, ex eo quod ipsi accidit, adhortatur Dominus agnoscere quidèm carnis infirmitatem; eos autem, qui insultu rerum externarum lapsi sunt, ut ipsi quoque usu venit tempore salutaris passionis, non impediri, quominùs per correctionem restituantur priori impatibilitati.

926 ,, Jam verò hoc quoque vestram sacrosanctam non fugiat memoriam, quòd quidam ex iis, qui impium Eutychen deposuerant tempore Flaviani sanctæ memoriæ, cùm in Synodo, quæ Ephesi postea celebrata est à Dioscoro, eum qui justè fuerat condemnatus, justum pronunciassent, Beatissimum Flavianum iniquissimè condemnarunt. In sancta tamen Chalcedonensi Synodo eis suffecit ad perfectam criminis depulsionem sanctæ confessionis depositio; nec de eo multo eis labore & verbis fuit opus. Scit enim fraterna dilectio non diù differre benignitatem & clementiam in proximum: *Sanctis enim Patribus*, qui Chalcedone fuerant congregati, hæc scripsit Leo clarissimus, vestræ Sedis Apostolicæ, immò verò totius Orbis terræ lumen clarissimum: *Sed quoniam multa sæpè accidunt, quæ possunt adducere ad pœnitentiam, & Dei misericordia vincit delicta peccatorum, propterea suspenditur supplicium, ut possit locum habere correctio*. Præterea ad Pulcheriam quoque scribens piæ memoriæ in Epistola, cujus est principium: *Piam vestræ benignitatis curam, quam perpetuò gerit fidei catholicæ*, hęc dicit Leonis mens pręstantissima: *Quemadmodùm enim ab initio hujus argumenti scripsi frequentissimè, inter dissentientes mentes, & carnales mentes hanc volo servari moderationem, ut fidei quidèm perfectioni nihil liceat addere nec conferre: iis autem, qui revertuntur ad unitatem & pacem, præbeatur medela veniæ, quoniam opera Diaboli tunc validiùs destruuntur, quandò charitatem in Deum & proximum hominum corda revocant*.

927 ,, Hoc ipsum autem multò ante Cyrillus quoq; Divinarum rerum peritissimus fecisse invenitur in Episcoporum Orientalium in ipsum invectione & decertatione. Illi enim à condemnatione volentes absolvere Nestorium, & in ipsum latam infirmare sententiam contendentes, ausi sunt non tolerabilia, sed maximum delictum admiserunt: Ipsum enim Beatum Cyrillum & Synodum ejus anathematizarunt; sed ille quoque celerem & non operosam adhibuit reparationem; nempè hoc solum, ut consentirent iis, quæ synodicè fuerant constituta ac piè definita, & comprobarent impii damnationem, illas post hæc omni lætitiâ plenas voces, exclamante ipso Divino Patre, quas suppliciter quispiam dictas esse, quasi ipse potiùs sui lapsus accepisset condonationem, non autem ipse lapsum condonasset: *Lætentur enim*, inquit, *Cœli & exultet terra; soluta est enim maceria sepis, & omnis dissensionis nodus est sublatus, cùm omnium nostrûm Servator Christus suis Ecclesiis pacem conciliarit*.

928 ,, Habetis ergò vos, ò Viri divinitùs inspirati, delicti per alterius vim & injuriam admissi, validam & legitimam defensionem, & quæ nequaquàm convelli ac labefactari potest puram & liberam orthodoxæ fidei confessionem. Nè sitis ergò, ò Beati, pigri & tardi in id, quod est vobis conjunctum & individuum in spirituali conspiratione & concordia, neque attendentes ea, quæ per vim facta sunt, nos, quibus vis est allata, expellatis à vestra charitate, neque tanquàm inimicos existimetis, ut dicit Divinus Apostolus, sed consolemini ut fratres, ostendentes Dei imitationem.

929 ,, Omninò enim considerabitis, ò Sanctissimi, ex Scripturę historia de Aaron Sancto Domini, sicut eum Divinus appellavit Spiritus, quòd ea, quæ per vim, & non ex intrinseca animi malitia fiunt, sequitur justa condemnatio, exceptâ verbi perfectâ abnegatione, & ad perfectam impietatem abductione. Aaron enim ille, cùm prisci populi cessisset impetui, & ad Idolum fabricandum eis fuisset administer, à fratre quidèm fuit reprehensus; Sed cùm se id per vim coactum fecisse in sua assereret defensione, nullam à Deo accipit increpationem, neq; privatur dignitate Pontificatus. Omninò ad internum germanum in Deum cultum, aspiciente eo, qui sigillatim finxit corda nostra, ut dicit magnus David, & non ad externam temeritatem, Ostensâ ergò nostræ in rectum verbum sententię sanitate & consensione, ex eò quòd citrà morem quidèm simus parati condemnare quidèm ita, quæ absurdè facta sunt, comprobare autem & confirmare dogmata pietatis dictæ sanctæ sextæ Synodi. Nos amplectimini, ò fratres venerandi, alter alterius enim onera portate, & sic implete legem Christi, voce maximâ nobis clamat Divinus Apostolus, ut unanimes in uno spiritu glorificemus Deum & Patrem Domini nostri Jesu Christi. *Subscriptio*. Fortis in Domino, ora pro nobis Sanctissime

& Bea-

„ & Beatissime Frater. *Hactenus Joannis Epistola ad Constantinum*.

930 At his non obstantibus, licèt, ut tradit Anastasius, ei Papa rescripserit, non proindè Constantinopoli, utpotè qui, ut hæreticus, & ab hæretico Principe promotus, creditus est catholicus. Quare novus Imperator Anastasius dubitans de Joannis fide, consultiùs existimavit eum è Throno ejicere, aliumque indubitatum orthodoxum in ejus locum substituere. Sicque exturbato Joanne, de totius Cleri, Senatus, Populi, atq; Michaelis Cardinalis Apost. Sedis Apocrisarii consensu, ad Thronum Ecclesię Constantinopolitanæ in ipsis Kalendis Augusti, Anno secundo Imperii Anastasii, Germanum Episcopum Cyzicenum, virum nobilitate clarum, sanctitate vitæ clariorem, evexit; de cujus electione sic scribit Theophanes: „ Anno II. „ Artemii, qui & Anastasii, translatus à „ Cyzico Urbe Metropoli Germanus Con„ stantinopolim, in quo & commonitorium „ translationis, quod subinfertur, pronun„ ciatum est, continens ita: Electione & ap„ probatione religiosissimorum Presbytero„ rum & Diaconorum, totius venerabilis, „ sacrique Senatus, & amici Christi Populi „ conservandæ hujus Regiæ Urbis divinà „ gratià, quæ semper infirma curat, & ea, „ quæ desunt, adimplet, transtulit Germa„ num Sanctissimum Præsulem Cyzicensium „ Metropoleos in Episcopum hujus à Deo „ conservandæ ac Imperatoriæ Civitatis. Fa„ cta est præsens translatio in præsentia Mi„ chaelis sanctissimi Presbyteri & Apocrisarii „ Apostolicæ Sedis sub Artemio Imperato„ re. *Hæc Theophanes*.

931 Erat porrò Germanus Eunuchus, in odium genitoris, jussu Constantini Pagonati, castratus, de quo Zonaras hæc scribit: „ Fuit „ enim Germanus filius Justiniani Patritii, „ qui eo tempore, quo Constantinus Pago„ natus Imperator è Sicilia veniens, ultus est „ in eos, qui alium Imperatorem designave„ rant, ab eodem occisus est; & ejus filium „ Germanum, cùm ejus ætatis esset, qua ca„ strari homines solent, Eunuchum fecit. *Hæc Zonaras*. Ejusdem insuper sanctitatem ac prophetiæ spiritum in ipsa ordinationis die, dùm, scilicèt electus in Ecclesiam, duceretur in Throno collocandus, demonstratum recenset Sanctus Joannes Damascenus in vita Martyris Stephani Junioris, inquiens: „ Cùm eximius vir Germanus in Patriarchi„ chum Thronum ascensurus esset, plebs in„ genti frequentià ad maximum Sanctæ So„ phiæ Templum, ipsius videndi cupiditate „ concurrebat: Erat enim ille virtutis no„ mine clarus & illustris, atque in omnium „ linguis non sinè voluptate versabatur. Unà „ autem cum omnibus præclarum illud pa„ rentum Stephani par occurrens, scamnum „ quoddam occuparat, quo eum, quem cu„ piebat è superioribus intueri posset. Cùm „ igitur ille per Ecclesiam transiret, statim „ mulier, quæ Stephanum gestabat in utero „ (ipsam enim ejus, quem gestabat in utero, „ cura concitabat): *Benedic Domine id, quod* „ *in meo utero est*, clamare cœpit. Ille autem „ perspicaci animæ oculo, eum, qui utero „ gestabatur, intuens: *Benedicat hunc Domi*„ *nus per primi Martyris intercessiones*, re„ spondit. Apud omnes porrò mulier affir„ mabat, se eà horà, qua hoc audisset, igneam „ flammam ex divino illo ore prosilientem vi„ disse. Ut igitur in lucem editus est, sta„ tim eum, ut magnus Germanus prædixe„ rat, Stephanum appellarunt. *Hæc ille*.

932 Sed eodem anno, quo hæc gesta sunt Constantinopoli, obiit in Domino Romæ Constantinus Papa, sepultusque ad Beatum Petrum Apostolum v. Idus Aprilis, Anno Domini DCCXLV. currente indictione XII. ubi sedisset annos VI., die I. & mense I. proindè ante promotionem Germani ad Thronum Constantinopolitanum, quam contigisse diximus in ipsis Kal. Augusti. In locum porrò Constātini universo suffragante Clero, summàque omnium concordià, post dies XLII. vacantis Sedis, suffectus est Gregorius hujus nominis II., natione Romanus, ex Patre Marcello, creatus die XXII. Maji ejusdem anni. Anastasius tradit, ad hunc Gregorium scripsisse Joannem Episcopum Constantinopolitanum ante recitatam literam, cui Pontificem rescripsisse fatetur. At Baronius ad hunc annum, sub num. 3. tom. 9. probat eam synodicam sive apologeticam repudiatam, Joannemque postquàm Gregorius rescripsit Constantinopolim, è Throno fuisse ejectum. Ego quidèm putarem, Epistolam Joannis scriptam fuisse ad Constantinum Papam, receptam tamen à Gregorio. Etenim si verum est quod Theophanes scribit, promotionem Germani accidisse in ipsis Kalendis Augusti; electionem Gregorii, cum Anastasio, immò potiùs cum ipso Baronio, & Binio factam fuisse die XXII. Maji, non est probabile tàm brevi tempore, à die scilicèt creationis Gregorii, & promotionis Germani, potuisse ea omnia evenire, nimìrum, ut electio Gregorii innotesceret Constantinopoli, ut habità notitià Joannes scriberet Romam, & Papa acceptis literis, rescriberet ut amoveretur; quoniàm necesse esset asserere hęc omnia evenisse spatio duorum mensium novemque dierum; atqui locorum distantia sententiam improbabilem reddit.

933 Deinde eodem anno sub Gregorii Pontificatu coactus est Anastasius Imperium Theodosio hujus nominis IV. cedere: quomodo res se habuerit, scribit Anastasius Bibliothecarius in vita Gregorii, inquiens: „ Hujus „ temporibus Anastasius Imperator classem „ navium præparatam in partibus Alexan„ driæ direxit contra à Deo destruendos Aga-

renos,

„ renos, qui ad aliud verfi confilium, antequàm pervenifsent ad deftinatum locum, ab itinere medio ad regiam regreffi funt Urbem, Theodofium orthodoxum inquirentes, Imperatorem elegerunt, atque coactum in folio Imperii confirmaverunt. Anaftafius itaque cum civibus, vel quibus potuit de exercitu, munitam Civitatem, Nicæam perrexit: illic cum clafse, in qua Theodofius fuerat, dimicavit, & ferè feptem millia exercitus funt interempta. Cujus Anaftafii fuperata pars verbum jam immunitatis expetiit; Datoque fibi Sacramento, Clericus factus, atque Presbyter eft confecratus. *Hæc Anaftafius de Theodofii evectione ad Imperium*.

934 Theophanes verò eandem rem fic enarrat: „ Cùm Artemius, idemque dictus Anaftafius, didicifset, quòd clafsis Sarracenorum ab Alexandria in Phœnicem properaret ad ligna Cyprefsina incidenda, eademque ad ufum navium comparanda, mittit clafsem ut obfifteret, cui præfecit Obficium, necnon Joannem magnæ Ecclefiæ Diaconum. Porrò idem Imperator Generalem Logothetam Obficium & alios omnes in Rhodo Infula convenire jubet. Ubi cùm efsent, ab eis, qui erant Obficii, adversùs eos, qui erant Joannis, difsenfio orta eft; qua factum, ut occifo Joanne, adverfæ partis militibus prævalentibus, dùm timerent Imperatorem ob admifsum facinus, reverfuri ad propria, cùm Adramytium pervenifsent, invenientes indigenum hominem nomine Theodofium, qui erat tributorum publicorum exceptor, eum hortati funt imperare, qui fugâ lapfus, in monte latuit; fed inventum imperare coegerunt, Conftantinopolimque versùs navigantes, cum Clafse Regia pugnandum fuit, donec tandèm poft fex menfes proditione Urbis portâ patefactâ, unà cum fuis admifsus eft Theodofius, qui Anaftafio vitam concefsit, quam duceret, factus Monachus in Monafterio, ubi fuit exilio relegatus. *Hactenus Theophanes*. Subjungit porrò Anaftafius, hunc, utpotè Catholicum, deletas a Philippico fex fanctarum Synodorum imagines, eodem loco reftituifse, ut fic ex fervore fidei, omnis in Ecclefia cefsaret controverfia: *Protinùs etiam*, ait, *ut ingrefsus eft memoratus Theodofius regiam Urbem, imaginem illam venerandam, in qua fanctæ erant fex Synodi depictæ, & à Philippico nec dicendo fuerat depofito, in priftinum erexit locum, itaut hujus fidei fervore omnis ab Ecclefia cefsaret quæftio*. Hoc ergò pacto pax firmata fuit, quæ tamen non diù perduravit, ut patebit infra.

CAPUT XIX.

De alia Græcorum fecefsione ab Ecclefia Romana fub Leone Ifaurico Imperatore.

935 CUmque Theodofii ad Imperium prumotio minimè placuifset Leoni Ifaurico Orientis Præfecto, ei parère renuit, & adfcito Artabafso Armeniæ Prætore, cui & filiam nuptui dare promifit, defectionem meditari cœpit. Sic Theophanes, inquiens: *Cum interim Leo Ifauricus Præfectus Orientis minimè valens novo Imperatori fe fubiicere, fecum attrahens Artabaffum Prætorem Armeniæ, cui & filiam fpopondit in matrimonium fe daturum, de Imperio adipifcendo cogitare cœpit*. Itaque factâ defectione, adversùs Theodofium infurrexit, qui utpotè magis quietis amicus, de Germani fanctiffimi Patriarchæ, ac totius Senatus confilio, fponte fe abdicavit, Imperiumque æmulo fuo cefsit, prout auctor eft idem Theophanes, inquiens: „ Theodofius compertis his, quæ gefta funt, fuperiùs enarrata, confilio à Germano Patriarcha & à Senatu percepto, per eundem Patriarcham à Leone verba indemnitatis accepit, & Ecclefiæ fuæ finè perturbatione fervandæ; & fic ei committunt Imperium. Porrò Theodofius unà cum filio fuo Clericus factus, refiduum vitæ fuæ tranfivit in pace. *Hæc ille*. Exordia hujus Imperii numerantur ab VIII. Kalendas Aprilis, Indictionis XIV., Anni fcilicèt Domini DCCXVI. Pontificatus verò Gregorii, III., licèt Theophanes incipiat numerare ab Indictione XV. dictarum Kalendarum Aprilium, quem perveniffe tradit ufque ad XIV. Kalendas Julias IX. Indictionis; cùm verò Gregorius in Epiftola ad Leonem reddita fateatur fe illius accepiffe literas fub datis Indictione XIV., recedendum eft à Theophane, afferendumq; imperare cœpiffe prælibatâ XIV. Indictione.

936 De origine & hujus Principis progreffu hæc fcribit Cedrenus lib. 3. Annal., inquiens: „ Hebræi impoftores, qui quo falfa pronunciaffent Arabum Regi, quæfiti ad necem, cùm fugiffent in Ifauriam, nacti Leonem adolefcentem, eundemque & Cononem nominatum, videntes ipfum formofum, procero corpore, qui fordidâ arte alebat, prænuntiaverunt ei, fore ut Romano Imperio potiretur, juramentoque eum obligant, fi hoc effet, facturum quod poftulabunt. Juravit id Leo in Ecclefia Sancti Theodori, quæ vicina erat. Poft hæc factum, ut Leo à Sifinnio Patritio in militiam adfcifceretur, à Juftiniano autem Spatharius crearetur, ab Anaftafio verò Præfecturâ Orientis infigniretur, licèt alii

 eam

„ eam à Theodosio assecutum tradant, & sic Imperator evaserit. *Hæc Cedrenus*.

937 Ab initio sui principatus se verè orthodoxum ostendit: coronandus à Germano Patriarcha, ipso exigente, juravit se fidem Catholicam illibatam in omnibus servaturum. Scripsit ex more ad Gregorium Papam de sua promotione eum certiorem reddens, cui Epistolæ & Catholicæ suæ fidei professionem inseruit, postulans, ab eo Catholicam communicationem, cui petitioni S. Pontifex, certioratus etiam de synceritate illius fidei per literas Germani Patriarchæ, annuens, eum benignè in filium suscepit, & redditis literis, promisit quoque se curaturum, ut ubique in occidente Principes Christiani ipsi fœdere amicitiæ jungerentur. Porrò ipsius Imagines, quas Ianrata nominare consueverunt, Romam delatæ, magno cum honore fuerunt à civibus susceptę, & ut id ipsum in Provinciis prestaretur à Principibus Christianis, æquè ejusdem Gregorii operâ curatum est. Hæc omnia colliguntur ex Epistola I. ejusdem Gregorii ad Leonem data, cujus initium, *literas vestræ à Deo custoditæ Majestatis*, præpositâ Actis Synodi Nicænæ secundæ. Anno inde sui Imperii VII. Gregorii II. Anno IX. Domini verò DCCXXII. Indictione v. coegit Leo omnes Judæos, atque Montanos baptizari, licèt postea Judæi defecissent, Montani verò Igni se spontè incendendos tradidissent, unde Theophanes ait: *Leo Imperator coegit Judæos, & Montanos baptizari. At verò Judæi contra popositum suum diluerunt Baptismum, & comedentes Sancta munere, participabantur, & contaminabant fidem. Porrò Montani divinantes sibi, & definientes fidem, domos introjerunt errari sua deputatas, & incenderunt semetipsos*. Persecutus est quoque Manichæos, ut tradit Lucas Siculus.

938 Sed anno VIII. sui Imperii, Gregorii II. Pontificatus anno X. Domini DCCXXIII. Indictione VIII. apud Saracenos sua agnovit initia Iconoclastarum hæresis, cui & infœlix Leo adhæsit, ex quo facta est lacrymabilis Ecclesiæ Orientalis ab occidentali secessio: ita adnotat Theophenes, *inquiens*: „ Anno VIII. Leonis Imperatoris Judæus quidam oriundus ex Laodicæa maritimæ Phœnicis maleficus, veniens ad Gizid Sarracenorum tunc Principem, promittit, cum quadraginta annis retenturum Arabum principatum, si venerabiles, quæ in Ecclesiis in toto principatu suo Imagines venerabantur, deponeret. Huic itaque credens stolidus Gizid, edictum generale contrà Sanctas Imagines, promulgavit. Sed gratiâ Domini Nostri Jesu Christi, & intercessionibus Matris ejus, omniumque Sanctorum, mortuus est Gizid, pluribus adhuc nec audire volentibus satanicum ipsius edictum. *Hæc Theophanes*.

939 Deinde de adhæsione huic errori Leonis Isaurici, hæc alia, *subjungit*: „ Pereeptâ ergo amarâ istâ & illicitâ, nequamque doctrinâ, Leo Imperator multorum effectus est nobis causa malorum. Porrò eùm invenisset indisciplinationis hujus consentaneum quemdam Beser nomine, qui natus quidem de Christianis fuerat, sed captiuus in Syriam ductus, refuga fidei, quæ est in Christum, repertus est, Arabum dogma sectari apparuit; is ante tempus non multum ab illorum servitute liber effectus, cùm venisset ad Rempublicam Romanorum, ob robur corporis & consensum pravæ opinionis honoratus est ab eodem Leone, qui & Imperatoris fautor in magno hujus mali periculo factus est. Concordabat autem ei & Episcopus Nacoliæ, qui indisciplinationi ejus operam dans, consimili vitâ vivebat cum ipso. *Hæc de exordio hæresis Iconaclastarum in Leone Isaurico Theophanes*.

940 Porrò idem initium hanc hæresim habuisse recitat Joannes Monachus in Actis septimæ Synodi, videlicèt Nicænæ secundæ Act. v. & quidem copiosiùs, *inquiens*: „ Cùm diem extremum impiorum Arabum tyrannus, quem Suliman nominabant, clausisset, subsecutus illum est Umarus, qui posteaquam regnum adjisset, Anafcaphon Malsamam, hostem sanè atrocem, per gratiam Domini Nostri Jesu Christi servatoris, ejusque Deiparæ Matris, cum magna exercitus sui clade & ignominia à terra ista expulit, in Syriamque fugavit. Neque de redeundo spem illi ullam reliquit. Umaro autem fato defuncto, Ezidus quispiam homo levis & inconstans regnum accepit.

941 „ Per ea tempora in Tiberiade dux quispiam erat Hebræorum impiorum, cui nomen Sarantapechys, Officina Diabolorum, quibus vitiare animas lusus est & jocus, homo præstigiator & veneficus & Ecclesiæ Dei hostis implacabilis. Hic animadversâ Ezidi Regis levitate, hominem aggreditur, pollicetùrque Hæbreorum ingenitâ malitiâ, se regi quædam prædicturum, & Vatem acturum in maximè necessariis rebus se offert. Ea re, cùm esset insinuatus Tyranno: Volo, *inquit*, ò Princeps, mòdò me audias, rationem quandam indicare tibi, qua poteris facillimè, & vitam commodam degere, & triginta annos regnum æquabili in potestate conservare. Stultus autem Tyrannus, spe & desiderio longioris vitæ, animi levitate elatus (erat enim homo voluptatibus deditus & præditus) respondit: Quæcumque me jusseris facere, modò possim, agam: teque, si modò consecutus fuero quod prædixisti, beneficiis infinitis afficiam. Veneficus autem Hebræus confestim, *inquit*: Sinè ulla dilatione jube universum per Regnum Epistolam, quæ passim circumferatur, scribi & mitti, qua omnem Imaginem & picturam, sivè ea in tabulis,

„ bulis, sivè in opere musaico in parietibus, „ sivè in vasis sacris, aut indumentis & Altaribus sit, & quæcumque in Christianorum Ecclesiis reperitur, deleri, expungi, „ auferri, & ex toto subverti mandes. Neque illas solùm, verùm omnes planè similitudinea, & earum etiam quæ in foro ornatus & honestatis gratiâ collocantur. Nullâ „ igitur ratione aliâ, quàm ut odium & furorem adversùm Christianos exerceret, Prę„ stigiator id tentavit. Tyrannus autem nefandus Præstigiatori levitate sua auscultatus, missis Nuntiis, omnes Sanctas Imagines, & similitudines per universam Provinciam abstulit.

942 „ Hoc itaque modo primùm Ecclesiæ „ ornamenta, procurante Hebræo venefico, „ ablata sunt. Christiani autem cùm id suis „ manibus facere detrectarent, missi sunt Hebrei & Arabes, homines in Deum impii, „ qui Imaginibus exustis Ecclesiarum, quasdam calce, quasdam aliis coloribus dealbarunt & incrustarunt. Hæc autem cùm „ perveuissent ad aures pseudoepiscopi Nacoliæ, & qui ejusdem erant cum illo opinionis, impios Hebræos & Arabes imitati, Ecclesias Dei veluti Crucem Christi verecundantes reddiderunt. Arbitror autem relatu „ dignum, ut & sanctitas vestra audiat, quem „ finem ignavus iste & veneficus Hebræus „ habuerit. Ezidus enim, qui facinus perpetraverat, ultra annum cum dimidio non „ vixit, in ignemque æternum descendit: „ Postquam autem mortuus fuit, in pristinum „ ordinem & statum Imagines restitutæ sunt. „ Filius autem illius Ulidus nomine, indignatus Hebræo, tanquam interfectori patris, turpissima morte hominem mori coegit. Ita iu falsi sui vaticinii dignum præmium accepit. *Hæc Joannes Monachus*. Cujus narrationi assensum confirmana præbuit Episcopus Miseuæ, inquiena: *Et ego parvulus eram in Syria, quando Sarracenorum Princeps Imagines subvertit*.

943 Cæterùm quò ad Leonem Isauricum etsi Theophanes, ea quæ supra recensuimus referat ad annum VIII. illius Imperii, attamen nonnisi anno X. apparuit hæreticus, antea semper pro catholico habitus: hoc tempus notat S. Joannes Damascenus in vita S. Stephani Martyris, *inquiens*: „ Cùm autem ad decimum jam Imperii annum Leo Isauricus Imperator pervenisset: nec jam eam hæresim „ diutiùs animo premere ac continere posset, „ sceleratum fœtum edidit: accitaque & „ coacta Senatorum Classe, absurdum illud „ & impium evomuit: Imaginum picturas, „ formâ quandam Idolorum retinere, inquiens, „ neque jia cultum adhibendum esse, ne alioqui „ Dei loco imprudentes Idola veneremur. „ *Hæc Damascenus*. Consentiunt Theophanes, Cedrenus, Zonaras, & alii Scriptores Græci. Hoc egisse juxta promissa ab eo facta Hebræo illi, qui, ut antefati sumus, Imperium ei prædixerat, plurimi referunt: inter quos Constantinus Manesses historicus Græcus, *inquiens*: „ Hebræi Leonis renunciatione cognitâ: mox ad Imperatorem advolant, ut „ promisso satisfaciat, orant: non tamen illi „ vel aurnm, vel argentum, vel gemmas petebant, sed Sanctarum Imaginum picturarum, statuarum veneratione dignarum abolitionem, hoc est, ipsam Religiosi cultus „ abolitionem, hoc est, ipsam Religiosi cultus eversionem, cujus turres atque munitiones hoc facto de fundamento subrui „ oportebat. *Hæc ille*: Sed licèt ab initio fortasse illius Imperii Hebræi soliciti fuerint, ut talia ab impio Principe agerentur, illicò tamen non est ausus, nactus temporia opportunitatem, impium fœtum in corde retinens, & quidem propter animi sui timiditatem: unde idem Constantinus Manesses, *ait*: „ Rebus „ humanis ad sceleratissimum Leonem delatis, gravis tempestas Ecclesiam excepit, „ magnis cum hominum cædibus conjuncta. „ Nam execrabilis Imperator parturiebat illa „ quidem (ut consentaneum est) absurda „ novaque consilia contrà Christum, sed fœtum improbitatis nullo modo parere poterat: quippe timidus animus eum ab instituto revocabat. Tandem verò captatâ opportunitate, summâque audaciâ fœtum edidit, „ aluus ruptus est, viperes sobolea prodiit. „ *Hæc ille*.

944 Promulgato itaque edicto de Sanctarum Imaginum eversione, anno X. ut prę fati sumus, Imperii Leonis Isaurici, qui fuit Domini annus DCCXXVI. Pontificatus Gregorii annus XIII. currente Indictione IX. protinus ingens tumultus à plebe excitatus est, ut tradunt Acta Stephani Martyris, ac mœstitiæ nubes Orthodoxorum Ecclesiam obtexit. Germanus verò Patriarcha Zelo fidei succensus, dùm primùm tantum scelus accepisset, misit ad Imperatorem unum ex præcipuis suæ Ecclesiæ ministria, ut eum moneret, quatenua ab impio instituto desisteret: sed frustrà, confirmato in sua impietate Principe: qui minis modò, & blanditiis in suam sententiam conatus est trahere Sanctissimum Patriarcham, prout Theophanes scribit, *inquiens*: „ Leo Imperator furens contrà rectam fidem, „ adducto Beato Germano, cœpit blandis sermonibus eum delinire. At verò Beatus, „ summusque Sacerdos dixit ad eum: Depositionem Sanctarum Imaginum audivimus „ quidem futuram, sed non tempore Imperii „ tui. Cùm autem ille cogeret eum dicere: „ sub cujus Imperio; *ait*, sub Cononis. At „ ille: Re, *inquit*, verâ ex Baptismo mihi „ Conon nomen est. At ille dixit: Absit Domine, ut per Imperium tuum istud malum „ perficiatur. Antichristi præcursor est, qui „ hoc adimpleturus est, & Divinæ Incarnationis eversor. In his ergo sævus Tyrannus infa-

„ insaniens, minas Beato Germano prætendebat. *Hactenus Theophanes*.

945 Deinde agens de dira adversùs Orthodoxos ab ipso Leone excitata persecutione, hæc alia, *subjungit*: „ Turbæ autem, „ quæ in Regia Urbe erant valdè tristes super „ novis doctrinis, meditabantur in eum insurgere, & quosdam regios homines occiderunt, Dei deponentes icona, quæ super „ magnam æneam portam cernebatur. Adeo, „ ut multi eorum pro veritate punirentur „ membrorum detruncationibus, & flagris, „ & exiliis, & rerum jacturis, maximèque „ illi, qui nobilitate ac verbo clari esse videbantur. Itaut etiam eruditionis Scholas, „ & piam eruditionem à sanctę memorię Constantino Magno hucusque servatas extingueret; cujus videlicèt cum aliis quoque „ multis tomis destructor Leo factus est, „ ejusdem cum Sarracenis sensus existens, *Hęc ille*. Dùm autem hæc à scelestissimo Principe, & alia plura agerentur iniqua, Sanctissimus Patriarcha Germanus datis ad Gregorium Papam literis, certiorem de his omnibus fecit. Qui ad eundem Germanum sequentem rescripsit dogmaticam Epistolam.

Epistola Gregorii Sanctissimi Papæ Romani ad Sanctissimum Germanum, qui fuerat Patriarcha Constantinopoleos.

946 „ Qualis & quæ delectatio meam sic „ lætificare animam novit, sicut gratificus „ nuntius super tuo nomine, quod reverendum revera mihi, & magnificandum decenter est, ò sanctificate & divinitus acte? Hoc „ enim & nunc ego per honorabiles literas „ tuas evangelizatus exultavi, & præ nimio „ gaudio Spiritu lætificatus sum. Deinde in „ Cœlum extendens oculum, gratiarum Dominatori omnium Deo retuli Actiones: Qui „ taliter etiam modò voluit, & sine tenus vobis cooperatur, & omnia vestra in lucem „ educit. Hoc enim & orandum mihi est noctu & interdiu, & nunquam aliquando hoc „ desiderium deserendum esse in Christo confidens, pronuntiabo.

947 „ Testimonium autem perhibet sermoni meo, ò superlaudabilis & à Deo dilecte, etiam tuæ per omnem horam benevolentiæ recordatio: quam habitatricem „ habens in labiis, & dolorem verbi ferre non „ valens, illicò ad effatum per literas properavi. Est enim debitum mihi, & debitis „ cunctis insignius, te Fratrem meum, & „ Propugnatorem Ecclesiæ salutare, ac alloqui, & luctaminum tuorum collaudare materias. Etiamsi quis dicat, & valdè convenienter: clamet potiùs ea impletatis præcursor, qui nunc passus est, bona actione „ malam actionem tuis commutaturus fœlicitatibus. Nam arbitrabatur secundùm illum „ qui deorsùm cecidit, fremere simul & prævalere adversùs pietatem: sed impeditur „ cœlitus spe fraudatus, & audiebat quidem „ ab Ecclesia, ea, quæ & Pharao priùs Ægiptius Tyrannus, Moyse de illo canente. *Dixit „ inimicus, persequens comprehendam, partibor spolia, replebo animam meam*. Sed audiebat, quæ & ipse Diabolus, cùm prophetica illi pronunciaretur maledictio; „ *Propterea destruet te Deus in finem, evellet „ te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuam de Terra viventium*. Ita & ille „ præter spem conatibus, qui in spe erant, „ frustratus periit, superno agone vestro & „ robore, Apostatæ enervata impugnatione „ adversùs Deum, deorsum effectis, & ad „ novissimum propemodum expulsa, exitium „ Christum impugnantis ferocitate; itaut super eum Scriptura veraciter impleatur, quę „ dicit: *Arcus fortium superatus est, & infirmi accincti sunt robore*: pro eo quòd nulla est ad infirmum Dei firmitas abominationis eorum, qui Deum impugnant, & pugnare pro Deo Mundum contrà insensatos, „ scriptum est. Quomodo ergo non cum Deo „ pugnans, ò tu Sanctissime, adversùs eos, „ qui sinè Deo & contrà Deum sunt, commoveris? Qui videlicèt inveniunt eum, qui „ invisibiliter oppugnatur, imò ut veriùs dicamus, simul pugnat, & hostes in fugam „ vertit: ac ubi sic cœpisti prælium, ut Deus „ ipse tibi monstravit? Præesse præcipiens in „ Castris Regni Christi gloriosum verò ac insigne labarum, idest, vivificam Crucem, „ magnum contra mortem magnitudinis suæ „ trophæum: in quo Mundi quadrifariè terminos circumscripsit, lineamentis distinguens.

948 „ Deinde & Sanctam Imaginem omnium Dominæ ac veræ Dei Matris, cujus „ vultum divites plebis deprecabuntur. Etenim Sancta est, quemadmodùm Patribus „ videtur, quæ taliter à vobis piè venerata „ tribuit vicissitudines. Nam Imaginis honor ad principalem transit, secundùm Basilium Magnum. Et pietate est plena venerabilium Imaginum causa, sicut dicit Chrysostomus: Ego & cerâ perfusam amavi picturam pietate refertam; Vidi enim in Imagine Angelum cuneos barbarorum persequentem, & David veritatem dicentem: „ *Domine in Civitate tua Imaginem eorum ad „ nihilum rediges*. Et nequaquam Ecclesia erravit, licèt ita fuerit æstimatum. Indulgeat Deus, neque secundùm Gentilem consequentiam est traditio, absit, & intentio „ rei secundùm quid probatur, & nequaquam „ considerantur quæ perficiuntur. Nam neque in Pansede Civitate Hemorrhoissæ piæ „ motæ in recordationem facti in se miraculi „ repudiabatur, cùm orta esset herba circa „ pedes statuæ, quæ ab ea in nomine Domini „ Jesu Christi erecta est: & extranea erat, incogni-

„ cognitaque fpecie, pofitaque omnibus in „ variorum languorum remedium condefcen- „ fione & bonitate Dei, & Salvatoris noftri. „ Imò legalis, ut ita dicamus, hujufmodi eft „ in Deo erectio; licèt figuris expreffior ma- „ gis fignanda, ut umbræ præferenda fit gra- „ tia & veritas,

949 „ Unde maximam falutis caufam „ Sanctorum cœtus Dei confilio hoc Capitu- „ lum Ecclefiæ tradidit in univerforum vulti- „ bus, & colorum operationibus venerabi- „ lem & fanctum characterem, fecundùm hu- „ manitatem ejus, qui tollit peccatum Mun- „ di, erigamus, per eum humilitatis celfitu- „ dinem Dei Verbi confiderantes, & ad me- „ moriam converfationis in carne factæ, tam „ videlicèt paffionis ejus & falutaris mortis, „ quàm redemptionis quæ hinc Mundo effe- „ cta eft, manu quodammodo ducti: & nul- „ la eft hinc à Divinis diffonantia. Si enim „ propheticæ prælocutiones terminum mini- „ mè perceperunt, ne fcribantur res ad often- „ fionem eorum, quæ adhuc facta non funt: „ ideft, fi non eft incarnatus Dominus, non „ formetur Sancta Imago ejus fecundùm car- „ nem. Si non eft natus in Bethlhem ex Glo- „ riofa Virgine Dei Genitrice, neque Magi „ munera obtulerunt, neque Paftoribus fu- „ pra ftetit Angelus, neque multitudo cœle- „ ftis exercitus nato hymnum obtulit, fi non „ in ulnis Genitricis ut infantulus fereba- „ tur, qui portat univerfa; & lactis alimo- „ niam pertulit, qui dat efcam omni carni; „ nec hoc figuretur. Si non à fene fufcipieba- „ tur, qui vitæ tenet principatum & mortis, „ & omnium Dominus per eum agnitus fimul „ & prædicatus, & ut dimiffionem concede- „ ret, poftulatus. Si non in Ægyptum cau- „ sâ difpenfationis pergebat fuper nubem le- „ vem, omni fcilicèt lumine illuftratam Ma- „ trem ac fanctitate robuftam, qui in ex- „ celso fedet, & redit ex Ægypto, & habitat „ Nazareth; ne figurentur coloribus. Si non „ mortuos fufcitavit, & erexit Paralyticos, „ & Leprofis præbuit purgationem, & cæ- „ cos illuminavit, deinde & expreffam fecit „ linguam mutorum, & bafes claudorum fir- „ mavit, & expulit Dæmones; nifi aperuit „ aures furdorum, & omnia operatus eft glo- „ riofa, & in Deo figna perfecit: ne pingan- „ tur. Et nifi paffionem voluntariè fufcepit, „ & infernum fpoliavit, & furgens in Cœlum „ afcendit, qui venturus eft judicare vivos & „ mortuos, neque fcribantur, nec figuren- „ tur hiftoriæ, quæ ifta enarrant, tàm per li- „ teras, quàm per colores.

950 „ At fi hæc omnia facta funt, & ma- „ gnum eft pietatis myfterium, utinam effet „ poffibile, ut Cœlum & Terra & Mare, ani- „ mantia quoque omnia & virgulta, & quid- „ quid aliud eft, enarrent illa, & per voces, „ & per literas, & per picturas. Eorum enim „ quæ non funt, firmatio, Idolica pictura no- „ minatur, quæ & paganæ fabulationis poe- „ ma finxit, eorum quæ nunquam fuerunt „ per effentiam, facturam defipienter affeve- „ rans. Et certè nulla eft condefcenfio Eccle- „ fiæ Chrifti cum Idolis: abfit; Neque enim „ vitulos adoravimus, neque vitulum in Cho- „ reb fudimus, neque à nobis creatura Deus „ æftimata eft: fed neque rursùs fculptili pro- „ cidimus, & Belphegor initiati fumus, ne- „ que natorum occifores, aut facrificatores „ fuimus: aut occulta myfteria celebravimus: „ Neque filios noftros & filias immolavimus „ unquam Dæmonibus, ut in nos ea, quæ à „ Salomone Idolorum cultoribus dicta funt, „ affumantur. Nunquid à nobis infecta eft „ terra in fanguinibus? Vel Imaginem in Tem- „ plo fecimus quadriforme habentem Idolum, „ & hanc adoravimus? Numquid abomina- „ tionem repentium & pecorum fupra mu- „ rum Templi depinximus? Aut iterum nos „ Ezechiel vidit plangentes Adonidem, & „ incenfum Soli offerentes, de quibus dicit „ Apoftolus: *Servierunt creaturæ potiùs quàm* „ *Creatori*. Putasne, ftatuimus Imagines „ duarum fornicariarum in Ægypto, Oola fci- „ licèt & Ooliab, & eas adoravimus? An rur- „ sùm à nobis Sacrificia Bel in Babylone, & „ Dagon in Palæftina oblata funt? Vel aliis „ Diis Gentium procidimus? Non funt hæc, „ non funt; calumnietur nullus; quoniam in „ nullo eorum, quæ confiftunt & facta funt, „ nomen quod eft fuper omne nomen populus „ Chrifti ufque hodie, præter Sanctam & vi- „ vificam Trinitatem, coluit, vel latria fervi- „ vit; abfit; Nam modus Idololatriæ manife- „ ftus eft. Chriftianis autem Dei cultoribus „ omnium Dominator eft adorandus.

951 „ Porrò fi quis judaico more ad ac- „ cufationem motus, quæ olim contrà Ido- „ lorum cultores dicta funt, diffamavarit, „ & Idolatriam Ecclefiæ noftræ adfcripferit „ ex Venerabilium Imaginum Deifico & mi- „ rabili ad meliora ducatu, nihil aliud arbi- „ tremur, quàm ut canis latret, & in funda „ procul abjectus audiat ficut Judæus: Uti- „ nam & Israel per vifibilia vifus effet Deo „ adorationem offerre, & per typica memor „ effet creantis, & non vitulum retineret ac „ mufcas fuper tabulas teftamenti. Utinam „ Sanctum Altare magis defideraffet, & non „ vitulas Samariæ. Utinam attendiffet Aaron „ virgam, & non Aftartem. Bonum quippe „ fimul & juftum effet ei, petram falutare „ quæ imbres divinitus dedit, & non Baal. „ Utinam ad virgam Moyfi magis intuitus „ effet, & urnam auream, Arcam, Propi- „ tiatorium, petalum, Ephod, menfam, ta- „ bernaculum interius & exterius: quæom- „ nia in gloriam Dei patrata, licèt manufa- „ cta, Sancta tamen appellabantur San- „ ctorum; deinde & Cherubim fculptiles, „ quorum memoriam faciens Apoftolus ait: „ *Cherubim gloriæ adumbrantia Propitiato-* *rium*:

rium: quibus & Divinam vehi gloriam à Scriptura docemur. Si his intendisset non utique Idolis procidisset; omne namque opus quod in nomine Domini fit, pretiosum & sanctum est. Et quid opus est Epistolam in longum extendere? Et maximè ad Virum Deo placitum, & vas electum à Deo, gratiam adeptum spiritus, & in profunda divinorum dogmatum valentem prospicere, atque Deo ductore considerare summam scientiæ altitudinem.

952 „ Verùm hinc ad propositum redeamus, propugnatricis tuæ, ò Sanctissime, & omnium Christianorum Dominæ magnificationes: & qualis ipse ostensus fueris in cunctis ab illa directus & salvatus, & contra inimicos confortatus, admirantes. Illi verò, qui ex multo jam tempore contra eam debacchati sunt, tantò invenerunt resistentem, quantò invenerunt sibi contradicentem. Et hoc mirum non est. Si enim Betulia per manum Judith mulieris Israelitidis salvabatur, cujus opus Holofernis peremptio fuit; & hanc salvatricem Israel, qui per idem tempus fuerunt, prædicaverunt: quomodo non oporteret ampliùs tuam amplissimam sanctitatem tali propugnatrice usam aggredi fidei hostes, & victoriâ coronare subjectos? Sed ejusdem supplicationibus & omnium Sanctorum potens in prælio Deus noster, fortis, & longanimus, qui deduxit te super Joseph ut ovem, custodiat te Sanctissime in annos prolixos, universæ Christianæ benè operantem conversationi, & Sacro Canoni obtemperare cunctos docentem, & incitantem, & custodire depositum quod à patribus suscepimus; convertentem eos qui ad modicum quid non intellexerunt: O'juge gaudium nostrum, & communis utilitas & refectio, Sanctissime & omnibus Christianis amabilis. *Hactenus Gregorius ad Germanum.*

953 Scripsit porrò idem Pontifex ad ipsum Leonem Isauricum dogmaticam pariter Epistolam, qua ostendit Sacrarum Imaginum venerationem ex vetusta Ecclesiæ & Patrum traditione licitam, piam, & Sanctam esse, ab omni labe Idolatricæ superstitionis immunem, hortans eum, atque omni cum efficacia persuadens, quatenus dimisso errore, catholicam sequi velit veritatem, à pessimoque instituto insultandi adversùs Sacras Imagines, desistat: sunt autem literæ tenoris sequentis.

Sancti Patris nostri Gregorii Papæ Romani ad Leonem Isauricum Imperatorem de Sacris Imaginibus Epistola prima.

954 „ Literas vestræ à Deo custoditæ Majestatis, ac fraternitatis per augustalem Spatharo candidatum missas accepimus, imperante te Indictione XIV. Ipsius etiam XIV. & XV. & I. & II. & III. & IV. & V. & VI. & VII. & VIII. & IX. Indictionum acceptas Epistolas tuas, in Sancta Ecclesia repositas in limine confessionis Sancti & gloriosi ac Principis Apostolorum Petri diligenter servamus, ubi & Christi amantium Prædecessorum tuorum, qui piè imperarunt sunt literæ. Et in decem Syllabis rectè ac piè, utque Imperatorem Christianorum decet, observaturum te ac custoditurum integrè omnes Sanctorum Patrum nostrorum & Doctorum admonitiones promisisti. Illud autem in primis præcipuum est, quòd literæ tuæ, & non alienæ sigillis Imperatoriis obsignatæ diligenter sunt, & accuratæ intus subscriptiones per cinnabarin propria manu tua, ut mos est Imperatoribus subscribere: rectèque admodum ac religiosè confessionem inculpatæ & orthodoxæ fidei nostræ edidisti, sed & scripsisti, eum qui rescindit & destruit terminos Patrum, execrandum esse.

955 „ Cumque isthæc accepissemus, gratiarum actionis hymnos Deo offerebamus, quòd à Deo tibi planè donatum esset Imperium. Et cùm rectè curreres, quis auribus tuis insonuit, & cor pervertit velut arcum pravũ, & in ea quę à tergo sunt respexisti? Decē annos Dei benignitate rectè ambulasti, neque Sacrarum Imaginum mentionem fecisti: nunc autem eas dicis Idolorum locum implere, atque illos qui eas venerantur, idololatras esse; teque ad eas evertendas penitusque delendas convertisti: neque Judicium Dei reformidasti, cum scandala in hominum corda, non fidelium modò, sed & infidelium ingruerent. Atqui denuntiat tibi Christus, ut ne unum de pusillis scandalizes, & ob exiguum scandalum in ignem æternum immissum iri: At tu Mundum totum scandalizasti, ut qui mortem nolis subire, atque infœlicem rationem reddere.

956 „ Scripsisti autem non esse manufacta veneranda nec ullam effigiem ad similitudinem effictam, sicut dixit Deus, neque in Cœlo, neque in Terra: Et demonstra mihi, quis tradiderit veneranda & adoranda esse manufacta, tùm ego Dei esse mandatum fateor. Quare verò tanquam Imperator & caput Christianorum, sapientes non percuntatus es, qui experientiâ pollent: & ab ipsis edoceri potuisses: propter quæ manufacta Deus hæc dixerit; priusquam confunderes & commisceres humiles Populos, atque conturbares? Verumtamen tu Sanctos Patres nostros ac Doctores rejecisti, ac repudiasti, & foras amandasti, quibus manu propria scriptisque tuis te pariturum, eosque secuturum promisisti. Scriptura nostra, lux et salus nostra, Sancti ac Deo pleni Patres & Doctores nostri sunt: & hoc sex in Christo Synodi nobis tradiderunt, & tu eorum testimonia non

„ non accipis. Necesse habemus crassa tibi &
„ indocta scribere, ut indoctus es & crassus,
„ sed revera tamen virtutem ac veritatem Dei
„ in se continent.

957 „ Per Deum te obtestamur, ut arro-
„ gantiam deponas ac superbiam, qua cir-
„ cumfluis, multaque cum humilitate synce-
„ rè nobis aures accomodes. Flectat animum
„ tuum Deus ad veritatem sermonum suorum
„ efficacitate. Propter Idololatras enim, qui
„ terram promissionis occupabant, verba fa-
„ ciebat, qui animalia aurea & argentea, li-
„ gneaque & omnem creaturam adorabant, &
„ volantes aves omnes; ac dicebant: Isti sunt
„ Dii nostri, & alius Deus non est. Propter
„ hæc manufacta Diaboli noxia & execranda
„ dicebat Deus, ne ea adoraremus. Nam
„ quia sunt manufacta quædam ad Ministe-
„ rium & gloriam Dei, cùm peculiarem po-
„ pulum suum Hebræorum sanctificatum in-
„ troducere vellet, prout ante Deus Abra-
„ ham, Isaac, & Jacob promiserat, se ter-
„ ram illis promissionis daturum, & posseso-
„ res ac heredes possessionum Idololatrarum il-
„ los redditurum, ac gentes illas concisu-
„ rum, penitusque deleturum, quia terram
„ & aerem impietate sua, quam perpetrave-
„ rant, contaminarant, prædicebat Deus,
„ ac prænunciabat Populum suum, ne in eo-
„ rum adorationes prolaberentur. In Populo
„ Israelitico viros duos selegit Deus, ac be-
„ nedixit eos & sanctificavit, ut opera ma-
„ nufacta fabricarentur, verùm ad gloriam &
„ ministerium Dei in monumentum genera-
„ tionum ipsarum, Bezeleel inquam & Ooliab
„ ex prima tribu Dan. Dixit Moysi Deus:
„ *præcide tabulas duas lapideas, & affer mihi*:
„ Cumque præcidisset advexit: & digito suo
„ decem & vivifica & immortalia verba scri-
„ psit Deus. Deinde, fac Cherubim & Sera-
„ phim, inquit Deus, & fac mensam ac deau-
„ rato intus & foris: & Arcam fac de lignis
„ imputribilibus, & impone testimonia tua
„ in Arcam in memoriale generationum ve-
„ strarum, hoc est, tabulas, urnam, Vir-
„ gam, Manna. Sunt ne hæc figuræ ac simu-
„ lacra manufacta, an non? Verumtamen
„ ad gloriam & ministerium Dei. Moyses ille
„ magnus timore correptus cùm figuram vel-
„ let & simulacrum intueri, ne fortè erra-
„ ret, orabat Deum dicens: Ostende mihi
„ teipsum manifestò, ut videam te: & respon-
„ dit Deus: Si videris me, morieris, sed as-
„ cende per foramen petræ, & videbis poste-
„ riora mea. Ostendit ei Deus in visione my-
„ sterium à sæculis absconditum & à genera-
„ tionibus.

958 „ Verùm nostrarum generationum
„ ætate in novissimis temporibus manifestum
„ seipsum, & posteriora simul & anteriora per-
„ fectè nobis ostendit. Cùm verò genus ho-
„ minum in perpetuum perire vidisset Deus,
„ figmenti sui misertus, Filium suum ante sæ-
„ cula genitum misit: & de Cœlis descendens,
„ in ventrem Virginis Mariæ ingressus est,
„ cùm in ejus utero verum Lumen eluxisset,
„ & fœminis loco Lumen factum est caro: & in
„ Jordano fluvio baptizatus est, & nos quo-
„ que baptizavit. Indiciorum nobis pignora
„ dare cœpit ne fallamur; & Hierosolymam
„ ingressus in Cœnaculo Sanctæ & Gloriosæ
„ Sion in mystica Cœna Sacrum nobis Corpus
„ suum appofuit, & pretioso nos sanguine suo
„ potavit. Illic & pedes nostros lavit, & cum
„ ipso bibimus & comedimus, & ipsum ma-
„ nus nostræ contrectaverunt, & familiaris
„ noster est factus, & manifestata nobis est
„ veritas; & error, & caligo, qua circum-
„ fusi eramus, aufugit, & è medio sublata est;
„ atque in omnem terram exivit sonus ejus, &
„ in fines orbis terræ verba ejus. Cœperunt
„ ab universo terrarum Orbe homines velut
„ Aquilæ advolantes Hierosolymam venire,
„ prout in Evangeliis dixit Dominus: *Ubi*
„ *fuerit Corpus, illic congregabuntur & Aqui-*
„ *læ*. Christus autem cadaver, Aquilæ in
„ sublime volantes religiosi sunt homines &
„ Christi amantes. Qui Dominum cùm vi-
„ dissent, prout viderant, spectandum ipsum
„ proponentes depinxerunt; Cùm Jacobum
„ fratrem Domini vidissent, prout viderant,
„ spectandum ipsum proponentes depinxe-
„ runt. Cùm Stephanum Protomartyrem vi-
„ dissent, prout viderant, spectandum ipsum
„ proponentes depinxerunt; & ut uno verbo
„ dicam, cùm facies Martyrum, qui sangui-
„ nem pro Christo fuderant, vidissent, depin-
„ xerunt: & his conspectis, deinceps in toto
„ terrarum Orbe homines, Diaboli adoratio-
„ nibus derelictis, has exhibuerunt non la-
„ triâ, sed habitudine.

659 „ Nùm tibi justum videtur Impera-
„ tor, has Imagines venerari, an erroris dia-
„ bolici? Cùm Hierosolymis ageret Christus,
„ Augarus, qui tum temporis dominabatur
„ & Rex erat Urbis Edessenorum, cùm Chri-
„ sti miracula inaudisset, Epistolam scripsit
„ ad Christum, qui manu sua responsum, &
„ Sacram Gloriosamque faciem suam ad eum
„ misit. Itaque ad illam non manufactam Ima-
„ ginem mitto, ac vide: Congregantur illic
„ Orientis turbæ Populorum, & orant: & aliæ
„ multæ sunt tales manufactæ, quas Christi
„ amantes peregrinantium cœtus conservant,
„ qui ad spectacula ejusmodi confluunt, quæ
„ quotidiè veneraris, & circumspicis. Cur
„ tandem Patrem Domini Nostri Jesu Christi
„ non oculis subjicimus ac pingimus? Quo-
„ niam quis sit non novimus, Deique natura
„ spectanda proponi non potest ac pingi. Quòd
„ si eum intuiti essemus ac novissemus prout
„ Filium ejus, illum quoque spectandum pro-
„ ponere potuissemus ac pingere, ut & illius
„ Imaginem Idolum appellares.

960 „ Obtestamur te tanquam fratres in
„ Christo, ingredere rursum ad veritatem,
unde

„ undè exivisti; excute spiritus elatos, & pertinaciam tolle, atque ad omnes scribe quoquò versum, eosque, quibus offendiculo fuisti, erige, quosque excæcasti; tametsi præ nimia tua stupiditate illud pro nihilo habes. Novit charitas Christi, quandò Templum Sancti Principis Apostolorum Petri ingredimur, & Sancti pictam imaginem contemplamur, compunctione percellimur, & instar imbris, pluente Cœlo, lacrymæ nostræ funduntur. Christus visum Cœcis restituit; tu eos, qui rectè videbant, excæcasti & obstaculo illis fuisti, tametsi pro nihilo istud habes; & imperitos reddidisti, rectumque hominum cursum interrupisti, ac precibus ipsos privasti, & vigiliarum loco atque assiduitatis & studii erga Deum, in somnum & dormitationem & incuriam humiles populos devolvisti & capite truncasti. Et dicis nos lapides & parietes ac tabellas adorare. Non ita est, ut dicis, Imperator, sed ut memoria nostra excitetur, & ut stolida & imperita crassaque mens nostra erigatur, & in altum provehatur per eos, quorum hæc nomina, & quorum appellationes, & quorum hæ sunt imagines; & non tanquàm Deos, ut tu inquis: absit; non enim spem in illis habemus. Ac si quidèm imago sit Domini, dicimus: *Domine Jesu Christe Fili Dei, succurre & salva nos*. Sin autem Sanctæ Matris ejus, dicimus: *Sancta Dei Genitrix Domini Mater, intercede apud Filium tuum verum Deum nostrum, ut salvas faciat animas nostras*. Sin verò Martyris: *Sancte Stephane, qui pro Christo sanguinem tuum fudisti, qui, ut Protomartyr loquendi confidentiam habes, intercede pro nobis*. Et de quovis Martyre, qui passus est Martyrium, ita dicimus, tales per illos preces offerimus: Non ita est, ut tu dicis, Imperator, quasi Deos Martyres appellemus. Averte cogitationes tuas malas, te obtestor, & libera animam tuam à scandalis & execrationibus, quibus ab universo Mundo incessèris, quandoquidèm vel à puerulis parvis illuderis. Obito scholas eorum, qui elementis imbuuntur, & dic: *Ego sum eversor & persecutor Imaginum*; & confestim tabellas suas in caput tuum projicient, quodque à sapientibus minimè doceri potuisti, ab insipientibus edoceberе.

961 „ Sic ad nos scripsisti: Ozias Rex Judæorum (veriùs Ezechias) post annos octingentos Serpentem æneum è Templo ejecit; ego verò post annos octingentos Idola ex Ecclesiis ejeci. Verè & Ozias frater erat tuus, & eadem erat, qua tu, pertinaciâ præditus, illiusque temporis Sacerdotibus vim afferebat, ut tu facis. Illum siquidèm Serpentem sanctificatus David unâ cum Arca sancta in Templum invexit. Quid enim illud erat, nisi consecratum à Deo æramentum, propter eos, qui tùm ægri erant, & à serpentibus læsi? Ut populo demonstraretur is, qui primo figmento à Deo formato Adamo & Evæ peccatum suggesserat, ipsum in medelam peccatorum constituit. At tu, prout gloriaris, post annos demùm octingentos benedictionem ex Ecclesiis ejecisti, ac Martyrum sanctificationem; etsi, uti rectè initio confessus es, datâ operâ, non ex aliqua necessitate; postremò autem manu propria subscribens, in caput tuum ipsorum execrationem detorsisti.

962 „ Voluimus & nos, utpote qui facultatem & potestatem, atque auctoritatem à S. Petro Principe Apostolorum habemus, tibi pœnam irrogare; sed quoniàm in teipsum execrationem ingessisti, tibi habeto illam cum Consiliariis tuis, quos complecteris. Qualem, quæso, ædificationem & cursum eorum, qui rectè currebant, interrupisti? Novit charitas Christi. Nos ipsi cùm Ecclesiam ingredimur, & miraculorum Domini nostri Jesu Christi picturas contemplamur, & Sanctæ Matris ejus Dominum Deumque nostrum lactentem in ulnis habentis, Angelosque circumstantes, ac ter sanctum hymnum canentes, non sinè compunctione regredimur. Ecquis enim nõ compungitur & luget similiter, intuens, & vasa lavacri, & Sacerdotes in orbem circumstãtes, & mysticam cœnam, & cœcorum illuminationem, & Lazari exsuscitationem, & Leprosi ac Paralytici curationẽ, recubitus in herba, cophinos, sportas, & reliquias, montis Thabor transfigurationem, crucifixionem Christi, sepulturam ejus, & resurrectionem, sanctam Ascensionem, & Spiritus Sancti descensum? Quis picturam Abrahæ cernens, & gladium pueri cervicibus imminentẽ, non compungitur & collacrymatur? & in universum omnes Domini passiones?

963 „ Expediret tibi, Imperator, duobus propositis, ut hæreticus potiùs, quàm persecutor & eversor historiarum & picturarum, imaginum, & Passionum Domini appellareris. Atqui malum est minimèque commodum, te hæreticum appellari: verùm tibi ego referam quam ob causam: Hæreticus notus dicitur, quandò paucis est notus, & non multis; & difficilia sunt offendicula, sententiæque intricatæ, neque di judicari facilè possunt. Itemque qui doctrinam spargunt, & qui humilitate præditi non sunt, ob imperitiam atque cœcitatem ipsorum statim labuntur; neque tanti criminis illi sunt, quanti tu damnandi. Tu ea, quæ cognita sunt, & spectata ut lumen, apertè infestatus es, & Ecclesias Dei denudasti, quas Sancti Patres convestierant & ornarant. Tu spoliasti atque denudasti, tametsi talem habebas Pontificem, Dominum, inquam, Germa-

num

„ num fratrem nostrum & comministrum; „ hujus debebas tanquàm patris, & doctoris, „ & tanquàm senioris, multàque rerum, cùm „ Ecclesiasticarum, tùm civilium experien„ tiâ pollentis, consiliis obtemperare.

964 „ Annum etenim agit hodiè vir ille „ nonagesimum quintum, singulis Patriar„ chis, & Imperatoribus inserviens, perpe„ tuòque fuit occupatus, quòd utrisque re„ bus gerendis mirificè utilis & aptus esset. „ Illum igitur omittens lateri tuo adjunge„ re, improbum illum Ephesinum Apsimari „ filium, ejusque similes audisti. Cùm enim „ Dominus Germanus, quique tùm temporis „ Patriarcha erat Dominus Georgius, sug„ gessissent, persuasissentq; Constantino Con„ stantis filio, Justiniani patri, ut Romam „ ad nos scriberet: sic interposito jurejuran„ do scripsit ad nos, & nobiscum egit, ut ad „ universalem Synodum congregandam vi„ ros utiles mitteremus; neque cum illis, „ inquit, tanquàm Imperator sedebo, aut „ imperiosè loquar, sed tanquàm unus ex „ illis; & prout statuerint Pontifices, ego „ exequar; & eos qui rectè loquuntur, ad„ mittemus; eosque qui malè loquuntur, „ expellemus, & exiliis relegabimus. Si pa„ ter meus quidpiam ex intemerata, pura„ que fide perverterit, ego primus illum „ anathematizabo: Tū nos, Deo benè volente, „ misimus, & cum pace sexta Synodus cele„ brata est. Scis, Imperator, Sanctæ Ecclesiæ „ dogmata non Imperatorum esse, sed Pon„ tificum, quę tutò debent dogmatizari. Id„ circò Ecclesiis præpositi sunt Pontifices, „ Reipublicæ negotiis abstinentes: & Impe„ ratores ergò similiter ab Ecclesiasticis ab„ stineant; & quæ sibi commissa sunt, capes„ sant. Consilium autem Christi amantium „ Imperatorum, & piorum Pontificum vir„ tus est una, quandò cum pace atque cha„ ritate res administrantur.

965 „ Scripsisti, ut Concilium universale „ cogeretur: & nobis inutilis ea res visa est. „ Tu persecutor es Imaginum, & hostis con„ tumeliosus & eversor: cessa, nobis hoc „ largire, ut taceas: tùm Mundus pace per„ fruetur, & scandala cessabunt. Finge nos „ te audisse, & ex universo terrarum Orbe „ Pontifices congregatos esse, Senatumque „ ac consilium sedisse. Ubi est Christi ama„ tor, ac pius Imperator, qui de more in Se„ natu sedere debet, & eos, qui rectè loquun„ tur, munerari; eosque, qui aliena à verita„ te blaterant, amandare, cùm tu Impera„ tor vacilles, ac barbaros imiteris? Non „ animadvertis hunc tuum conatum, quo ad„ versùs Imagines insurrexisti, facinus esse „ turbulentum & insolens & superbum? „ Cùm Ecclesiæ Dei altâ pace fruerentur, tu „ pugnas & odia & scandala suscitasti? Ces„ sa & quiesce, tùm Synodo minimè opus „ est. Scribe ad omnes, & in quascumque „ regiones Orbis terrarum, quibus offendi„ culo fuisti, Germanum Patriarcham Con„ stantinopolitanum, & Gregorium Papam „ Romanum circa Imagines peccasse; & nós „ ab hac cura quietum te præstabimus, nè „ peccatum aut lapsus ullus sit tuus, utpotè „ qui à Deo potestatem & Cœlestia & ter„ rena solvendi accepimus.

966 „ Testis est Deus, quascumque mi„ sisti ad nos epistolas, auribus cordibusque „ Regum Occidentis obtulimus, pacē illorum „ tibi ac benevolentiam conciliantes, teque „ laudantes, ac mirificè efferentes, prout te „ antea conversantem intuebamur. Idcircò „ etiam laurata tua receperunt, ut Reges à „ Regibus honore affici convenit: idque cùm „ nondùm inceptum hoc conatumque tuum, „ quo adversùs Imagines insurrexisti, audi„ vissent. Cùm verò didicerunt, certioresque sunt facti, te Jovinum Spatharo can„ didatum ad Chalcopratia misisse, ad ever„ tendum & confringendum Salvatorem, „ qui appellatur Antiphonetæ, ubi, & mi„ racula multa fiunt, inventæ sunt illic mu„ lieres zelo succensæ, & illarum æmulæ, „ quæ unguenta ferebant, quæ Spatharocan„ didatum orarunt: nè, obsecramus, nè hoc „ facias, ajebant. Ille verò preces earum „ non admittens, erectâ schalâ conscendit. „ Cùmque ter securi faciem imaginis Salva„ toris percussisset, hoc videntes mulieres, & „ iniquum illud facinus non ferentes, attra„ ctâ schalâ fustibus concisum illic necarunt. „ Tùm tu, mali æmulator, missis satellitibus, „ mulieres nescio quot illic occidisti, an„ tibus utilibus Viris Romanis, & ex Fran„ cia, ex Vvandalis, ex Mauritania, ex „ Gotthia, & ut generatim dicam, ex toto „ interiori Occidente. Cùm autem advenis„ sent, & in suis regionibus singuli juveni„ lia tua pueriliaque facta narrassent, tunc „ projecta laurata tua conculcarunt, & fa„ ciem tuam conciderunt, ac delectu habito „ Longobardi, & Sarmatæ, cæterique, qui „ ad Septemptrionem habitant, miseram De„ capolim incursionibus infestarunt, ipsam„ que Metropolim Ravennam occuparunt, & „ ejectis Magistratibus tuis, proprios consti„ tuere Magistratus; & vicinas nobis Sedes „ regias, ipsamque Romam sic tractare sta„ tuerunt, cùm tu nos defendere minimè „ possis. Et hæc ob imprudentiam, & stul„ titiam sustinuisti.

967 „ At enim nos perterrefacis, aisque: „ Romam mittam, & imaginem Sancti Petri „ confringam; sed & Gregorium illinc Pon„ tificem vinctum adduci curabo, sicut Mar„ tinum Constantius adduci jussit. Scire au„ tem debes, ac pro certo habere, Pontifices, „ qui pro tempore Romæ extiterint, conci„ liandæ pacis causâ sedere tanquàm parie„ tem intergerinum, septumque medianum „ Orientis & Occidentis ac pacis arbitros & mo-

Bbb

„ moderatores esse; quique ante te fuerunt Imperatores in hoc componendæ pacis certamine desudarunt. Quòd si nobis insolenter insultes, & minas intentes, non est nobis necesse tecum in certamen descendere. Ad quatuor & viginti stadia secedet in Regionem Campaniæ Romanus Pontifex; tu tu vade, ventos persequere. Prædecessor noster Martinus Pontifex ad pacem cohortans sedebat: idcircò malignus ille Constans de fide Sanctæ Trinitatis malè sentiens, & hæreticis Pontificibus proscriptis adstipulans, Sergio, & Paulo, & Pyrrho, missis satellitibus rapuit illum, & Bizantium tyrannicâ violentiâ abduxit, multisque malis obsessum, in exilium amandavit; Quin etiam Maximo Monacho, & hujus discipulo Anastasio mala multa exhibuit, & Cazicam in exilium misit.

968 „ At Constans, qui eos relegarat, interfectus & in peccato suo mortuus est. Nezeuxius enim, qui tùm Comes obsequii ejus erat, ab Episcopis Siciliæ certior factus hæreticum eum esse, ipsum intùs in Templo trucidavit, & in peccato suo interiit. Beatum verò esse Martinum testatur Civitas Chersonis, in quam relegatus est, & Bosphori, totusque Septemptrio & Incolæ Septemptrionis, qui ad monumentum ejus accurrunt, & curationes accipiunt. Atque utinam Dei munere nobis contingat, ut per Martini viam incedamus; tametsi ob plebis utilitatem vivere volumus & supervivere, quandoquidèm Occidens universus ad humilitatem nostram convertit oculos; ac licèt tales non simus nos, illi tamen magnoperè nobis confidunt, & in eum, cujus denuntias, te imaginem eversurum atque deleturum, Sancti scilicèt Petri, quem omnia Occidentis Regna, velut Deum terrestrem, habent. Quòd si hoc velis experiri, planè parati sunt Occidentales ulcisci etiam Orientales, quos injuriis affecisti.

969 „ Veruntamèn per Dominum te obsecramus à juvenilibus ac puerilibus factis avertere. Scis Romam ulcisci Imperium tuum non posse, nisi fortè solam Urbem propter adjacens illi Mare ac navigia. Ut enim antediximus, si ad quatuor & viginti stadia Romà fuerit egressus Papa, nihil tuas minas extimescit. Unum est quod nos malè habet, quòd agrestes & barbari mansueti fiant, & tu mansuetus contra agrestis & ferus. Totus Occidens Sancto Principi Apostolorum fide fructus offert. Quòd si quospiam ad evertendam imaginem miseria Sancti Petri, vide, protestamur tibi, innocentes sumus à sanguine, quem fusuri sunt; verùm in cervices tuas, & in caput tuum ista recident. Nuper siquidèm ab interiori Occidente preces illius, quem Septetum appellant, accepimus, qui vultum expetit nostrum, Dei gratiâ, ut ad impartiendum ei sanctum baptisma, illic proficiscamur; ac nè socordiæ, negligentiæque nostræ ratio nobis reddenda sit, ad iter nos accingimus. Deus autem timorem suum in cor tuum immittat, & te ad veritatem convertat ab iis, quæ in Mundum perperàm invexisti; tuasque literas quamprimùm accipiam, quæ nobis tuam annuntient conversionem. At is, qui de Cœlo descendit Deus, & in uterum Sacræ Virginis Dei Genitricis propter nostram salutem intravit, inhabitet in corde tuo, citòque abigat eos, qui te inhabitant, & scandala invehunt; pacemque cũctorum Christianorum Ecclesiis largiatur in sæcula sæculorum. Amen. *Hactenus Epistola.*

970 De mulieribus jussu Imperatoris trucidatis, eò quòd eversorem imaginis Salvatoris in terram projectum, necassent, fit mentio in Actis Sancti Stephani Junioris Martyris, ubi hujus rei gestæ historia ad hunc modum enarratur: „ Ac primùm adversùs tuam imaginem, *inquit illorum Auctor*, audacissima illa anima grassatur, quæ supra portam fixa erat, ac vulgò ærea dicebatur, Theandricam tuam formam dejici atque obliterari jubet. Cùm autem ad hoc facinus perpetrandum missus satelles, impositâ jam schalâ conscenderet, divino zelo incensæ mulieres, præclarissimum ac generosissimum virtutis specimen edentes, arreptam manibus schalam, in terram dejiciunt, unàq; eum, qui hoc facinus aggrediebatur, præcipitem agunt; qui statim hanc præstiti ad hoc ministerii mercedem tulit, ut vitâ orbaretur. Sanctæ autem illæ mulieres ob Christum, cujus zelo flagrabant, opportunè abjecto & contempto pudore, cursu effuso in Ecclesiam feruntur, atque impium Patriarcham, qui tùm illic erat, illum inquam, ut Christi verbis utar, desolationis abominationem in loco sancto stantem lapidibus incesserunt, mercenarium non pastorem, lupum non Pastorem, Ecclesiasticarum deniq; Sanctionum proditorem appellantes. Ille autem pudore simùl & metu correptus, confestim ad Imperatorem confugit, eique quod factum fuerat, narrat, atque ad mulierum cædem eum extimulat. Hujusmodi enim boni illius ac pacifici Pastoris studium erat, tanquàm videlicèt per ea, quæ agebat, docere cupientis, malum pro bono rependendum esse. Mox igitur gladio necantur, ac pro pietatis præmio mortem ferunt. *Hactenus ibi.*

971 Cùmque hæc, quæ de cæde mulierum prælibata enarrant Acta, contigissent post expulsum Sanctum Germanum, atque ejus in locum substitutum jam hereticum Patriarcham, ut contextus ipse tradit historiæ, necesse est asserere, alias cæsas mulieres fuisse propter necem eversoris imaginis Salvatoris,

de

de quibus scribit Gregorius; & alias posteà, propter irrogatas novo & hęretico Patriarchę injurias, cujus cædis meminit Auctor Actorum Sancti Stephani Martyris; quoniam Sancti Germani expulsio & inthronizatio heretici triennio ferè posteà accidit.

972 Post itaque prærecitatas missas ad Leonem literas, cùm Gregorius novas literas ipsius Imperatoris per Ruffinum ejus Legatum contraditas accepisset, atque comperisset ex eis, magis in sua perfidia induratum Principem, non expectato priorum literarum responso, sequentes alias ad eundem scripsit.

Gregorii Papæ Romani de sacris Imaginibus ad Leonem Isauricum Imperatorem Epistola secunda.

973 „ Accepimus vestri à Deo conservati Imperii, atque in Christo fraternitatis „ literas per Ruffinum Legatum vestrum de„ latas; mèque prorsùs vitæ meæ tęduit, „ quòd sententiam non mutaris, sed in eis„ dem malis perseveres, nec ea, quæ Christi „ sunt, sapias, ut sanctos ac celebres mira„ culorum effectores Patres nostros ac Do„ ctores secteris & imiteris; neque verò sim„ pliciter Doctores peregrinos profero, sed „ eos tantùm, qui ex Urbe ac Regione tua „ prodierunt. Nùm sapientiores sunt Gre„ gorio miraculorum effectore, Gregorio „ Nysseno, Gregorio Theologo, Basilio Cap„ padociæ, & Joanne Chrysostomo? Nè in„ finita millla Sanctorum illis similium ac „ Deo plenorum Patrum, Doctorumque no„ strorum commemorem; sed obsecutus es „ pervicaci animo tuo ac domesticis pertur„ bationibus; & scripsisti: *Imperator sum & „ Sacerdos*.

974 „ Enimverò qui ante te fuerunt Im„ peratores, hoc opere ac sermone demon„ strarunt, qui condiderunt & curam gesse„ runt Ecclesiarum unà cum Pontificibus cu„ piditate zeloque incensi, rectæque fidei ve„ ritatem pervestigantes, Constantinus Ma„ gnus, Theodosius Magnus, Valentinianus „ Magnus, & Constantinus Justiniani pater, „ qui sextæ Synodo interfuit. Imperatores „ religiosè imperarunt, & cum Pontificibus „ uno consilio ac sententia Synodos congre„ gantes atque veritatem dogmatum perqui„ rentes, sanctas Ecclesias constituerunt & „ ornarunt. Hi sunt Sacerdotes & Impera„ tores, qui id opere demonstrarunt: tu ve„ rò, ex quo Imperium occupasti, definitio„ nes Patrum perpetuò non custodisti; sed „ cùm sanctas Ecclesias fimbriatis aureis ve„ stibus convestitas & variegatas invenisses, „ eas ornatu privasti atque vastasti.

975 „ Quid enim nostræ sunt Ecclesiæ? „ Nonnè res manufactæ, lapides, ligna, pa„ leæ, lutum & calx? Verùm picturis histo„ riisque miraculorum à Sanctis editorum, „ & Christi passionum, ac Sanctæ gloriosæ „ Matris ipsius, Sanctorumque Apostolorum „ exornatæ sunt; & in historias ac picturas „ homines facultates suas insumunt; & viri „ ac mulieres, pueros parvulos nuper bapti„ zatos in ulnis suis tenentes, itemque flo„ rentes ætate juvenes, & ex gentibus diver„ sis profectos, indicatis digito historiis eos „ ædificant, eorumque mentes & corda sur„ sùm ad Deum erigunt. At tu ab his absti„ nere jussos humiles populos in otiosis ser„ monibus, nugis, citharis, crepitaculis, „ tibiis & tricis occupasti, & pro gratiarum „ actione ac celebratione ad fabulas illos „ traduxisti, hæreditatem cum illis habeto, „ & cum iis, qui inutilia fabulantur, & in„ scitias blaterant.

976 „ Audi humilitatem nostram, Im„ perator, cessa & sanctam Ecclesiam seque„ re, prout invenisti & accepisti: non sunt „ Imperatorum dogmata, sed Pontificum; „ quoniam Christi sensum nos habemus. Alia „ est Ecclesiasticarum Constitutionum insti„ tutio, & alius sensus Sæcularium, in admi„ nistrationibus sęculi militarem ac ineptum, „ quem habes sensum & crassum, in spiritua„ libus dogmatum administrationibus habe„ re non potes. Et ecce tibi Palatii & Ec„ clesiarum scribo discrimen, Imperatorum & „ Pontificum: Agnosce illud & salvare, nec „ contentiosus esto. Si quis à te Regia In„ dumenta, Purpuram, Diadema Capitis, „ Trabeam abstulerit, & obsequii ordines, „ futurum est, ut ab hominibus turpis defor„ mis & abjectus habearis; quem in statum „ Ecclesias redigisti; quod enim ipse non ha„ bes, sanctas Ecclesias ornatu privasti, de„ formesque reddidisti; Nam quemadmo„ dùm Pontifex introspiciendi in Palatium „ potestatem non habet, àc dignitates regias „ deferendi, sic neque Imperator in Eccle„ sias introspiciendi, & electiones in Clero „ peragendi, neque consecrandi, vel symbo„ la sanctorum Sacramentorum administran„ di, sed neque participandi absque opera „ Sacerdotis. Sed unusquisque nostrùm in „ qua vocatione vocatus est à Deo, in ea „ maneat.

977 „ Vides, Imperator, Pontificum & „ Imperatorum discrimen? Si quispiam te „ offenderit, domum ejus publicas & spo„ lias, solam illi vitam relinquens, tandèm„ que illum etiam vel suspendio necas, vel „ capite truncas, vel relegas, eumque longè „ à liberis, & ab omnibus cognatis & ami„ cis suis amandas. Pontifices non ita, sed „ ubi peccarit quis, & confessus fuerit, su„ spedii vel amputationis capitis loco, Evan„ gelium & Crucem ejus cervicibus circum„ ponunt, eumque tanquàm in carcerem in „ Secretaria, sacrorumque Vasorum æraria „ conjiciunt; in Ecclesiæ Diaconia & in Ca-

„ thecumena ablegant, ac visceribus ejus jejunium, oculisque vigilias, & laudationem „ ori ejus indicunt. Cùmque probè castigarint, probèque fame afflixerint, tùm pretiosum illi Domini corpus impartiunt, & „ sancto illum Sanguine potant; & cum illum Vas electionis restituerint, ac immunem peccati, sic ad Dominum purum, infontemque transmittunt.

978 „ Vides, Imperator, Ecclesiarum, „ Imperiorumque discrimen? Imperatores, „ qui piè & in Christo vixerunt, Ecclesiarum Pontificibus obedire minimè recusarunt, nec eos vexarunt: Tu verò, Imperator, cùm transgressus fueris, ac perversus evaseris, & manu propriâ subscripseris, „ teipsum subjiciens, & confessus fueris, eum „ qui terminos Patrum tollit, execrabilem „ esse, in hoc proprio judicio condemnatus „ es, ac Spiritum Sanctùm à te alienasti. „ Persequeris nos, ac tyrannicè vexas militari, carnalique manu. Nos inermes ac „ nudi, qui terrenos & carnales Exercitus „ non habemus, invocamus Principem Exercitus omnis creaturæ sedentem in Cœlis, „ Christum, qui est super omnes Exercitus „ supernarum Virtutum, ut immittat tibi „ dæmonem, sicut ait Apostolus: *Tradere* „ *hujusmodi Satanæ in interitu carnis, ut spiritus salvus sit.*

979 „ Vides, Imperator, quò impudentiæ atque inhumanitatis teipsum provexeris? Animam tuam in barathra & prærupta „ loca præcipitem egisti, quòd humiliari no„ lueris, duramque cervicem tuam submittere; Nam ubi præclarâ commonitione „ adhibitâ & doctrinâ, Pontifices Deo exhibuerint Imperatores irreprehensibiles & „ mundos à peccatis ac delictis, magnam „ apud Deum laudem & gloriam obtinent in „ sanctam resurrectionem magnam, quo tempore res nostras occultas, opera nostra in „ lucem prolaturus est in confusionem nostram corâm Angelis suis; Tùm verò futurum est, ut nos humiles erubescamus, quòd „ te propter inobedientiam tuam lucrati non „ fuerimus; cùm illi, qui ante nos fuerunt „ Pontifices, eos, qui suis temporibus imperarunt, Deo obtulerint; quòd nobis humilibus pudorem incutiet, qui temporum „ nostrorum Imperatorem nō offeramus gloriosum & celebrem, sed ignominiosum & „ adulterinum. Ecce nunc quoque te hortamur, pœnitentiam age, & convertere, „ atque ad veritatem ingredere; sicut invenisti & accepisti, custodi. Honore affice, „ & glorifica Sanctos & gloriosos Patres nostros ac Doctores, qui cœcitatem à cordibus oculisque nostris secundùm dispulerunt, iisque visum restituerunt.

980 „ At enim scripsisti: Qui fit, ut in „ sex Conciliis de Imaginibus nihil sit dictum? Enimverò, Imperator, nè de pane „ quidèm & aqua dictum est quidquam, sit „ nè comedendùm, an non comedendum; bibendum, an non bibendum; quandoquidèm hæc antiquitùs & à principio ad vitæ „ humanæ conservationem habes tradita. „ Sic etiam Imagines traditæ fuerant, ipsique Pontifices Imagines ad Concilia deferebant; nec ullus ex Christi amantibus ac „ religiosis hominibus iter peragens, absque „ Imaginibus peregrinationes obibat, utpotè qui virtute præditi, atque apud Deum „ probi essent.

981 „ Hortamur te, ut sis Pontifex & „ Imperator, prout ante scripsisti: Quòd si „ te pudeat, hoc tibiipsi tanquàm Imperatori tribuere; ad Regiones omnes, quibus „ scandalo fuisti, scribe, Gregorium Papam „ Romanum circa Imagines errare; itemque „ Germanum Cōstantinopolitanum Patriarcham; & nos culpam peccati recipimus, „ utpotè qui potestatem à Domino accepe rimus, & auctoritatem terrena, cœlestiaque solvendi ac ligandi; teque ab hac cura „ quietum præstabimus; neque voluisti, neque vis; nos, ut rationem Christo Domino „ reddituri, monita atque documenta tibi „ adhibuimus, prout à Domino edocti sumus; at tu refugisti, atque obedire nobis „ humilibus recusasti, simùlque Germanò „ Præsuli, & sanctis atque gloriosis miraculorum Effectoribus, & Doctoribus Patribus nostris, & secutus es perversos, pravosque dogmatum Magistros, qui à veritate „ aberrant.

982 „ Habeto partem cum illis: nos, „ prout ante scripsimus tibi, viam ingredimur, Dei benignitate, in extremas Occidentis Regiones versùs illos, qui sanctum „ Baptisma efflagitant. Cùm enim illùc Episcopos misissem, & sanctæ Ecclesiæ nostræ „ Clericos, nondùm adducti sunt, ut capita „ sua inclinarent & baptizarentur eorum „ Principes, quòd exoptent, ut eorum sim „ susceptor. Hac de causa nos ad viam, Dei „ benignitate, accingimus, nè fortè damnationis & incuriæ nostræ rationem reddamus. Det tibi Deus prudentiam ac pœnitentiam, ut ad veritatem convertaris, à „ qua descivisti; rursùsque restituat humilibus populis in unum Pastorem Christum, „ & in unum ovile orthodoxarum Ecclesiarum ac Præsulum, & pacem Dominus Deus „ noster præbeat universo terrarum Orbi „ nunc & semper & in sæcula sæculorum. „ Amen. *Hactenus secunda Gregorii Epistola.*

983 At non solùm literas Gregorius misit, verùm & Legatos, quos impius Imperator contra Jus Gentium in exilium amandatos, in carcerem quoque detrusos mori coegit, prout scribit Nicolaus I. in Epistola 8., quæ est prima data ad Michaelem Imperatorem, ubi ait: *Aut certè corporaliter illos non con-*

confentientes fibi, necaverunt, ficuti fub venerabili Papa Gregorio factum eft, qui poft fextam Synodum fuit, quando pro zelo fidei & fanctarum Imaginum reverentià religiofi Viri ac Dei famuli direcli, in exilium miffi funt, & bonâ confeffione hujus Mundi finierunt vitam. Porrò nequaquā refipifcente Imperatore, Gregorius coactâ Romæ Synodo, cultum facrarum Imaginum confirmavit, atque illarum contemptores anathemati fubjecit; infuper & vectigalia Imperatori folvi prohibuit, inito cum Francis fœdere, ut fcribit Zonaras, inquiens: „ Gregorius, qui tùm Romæ veteris Ecclefiam gubernabat, repudiatâ focietate Præfidis novæ Romæ, Leonis fcilicèt Imperatoris, necnon eorum, qui illum fequerentur, illos unà cum Imperatore Synodico anathemati obftrinxit, & vectigalia, quæ ad id ufque tempus Imperio impendebantur inhibuit, icto cum Francis fœdere. *Hæc Zonaras.* Quam quidèm Synodum coegiffe poft factas in prærecenfitis literis monitiones, indicat idem Zonaras per ea, quæ fubjungit, inquiens: „ Igitur Papa Gregorius defertâ Imperatoris obedientiâ, ob perverfam ejus opinionem, ut dictum eft, pacem cum Francis fecit, cùm prius fæpè dediffet operam, ut Leonem per literas ab odio Dei revocaret, atque ad cultum facrarum Imaginum reduceret.

984 Cujus quoque Synodi mentio fit in Libello Synodico, fub titulo: *Synodus Romana Gregorii Papæ*, ubi dicitur: „ Quòd cùm Divinus Papa Romæ Gregorius refcivifet, divinâ & fanctâ Synodo convocatâ, Imaginum oppugnatores generosè anathemati fubjecit, multis & vehementibus ad Imperatorem Leonem ufus argumentis. *Hæc ibi.* Diffufiùs inde de eadem Synodo loquitur Hadrianus I. Papa in Epiftola data ad Carolum Regem de imaginibus adversùs oppugnatores feptimæ Synodi, fivè Nicenæ fecundæ, cujus initium: *Dominus ac Redemptor nofter*, ubi ait: „ Pro his firmiffimis exemplis prædeceffor nofter Sanctiffimus Dominus Gregorius II. Junior Papa in fuo facro Concilio (quod & in alio Concilio prædecefforis noftri Domini Stephani Papæ unà cum Sacerdotibus partium Franciæ atque Italiæ acto, fufceptum & veneratum eft) in eo ipfo præfidente Sanctiffimo ac Beatiffimo quondam Domino Gregorio Papa per femetipfum, fimiliter dixit: Si contraria fentientibus & irritas facere querentibus antiquas Patrum traditiones, falutis occurreret converfio, fufficerent utique ea, quæ fuperiùs à nobis ex Patrum teftimoniis, vel dicta funt documentis. Sed quia videmus, quod mœrentes dicimus, plerofque turbatis mentibus ftatuta conturbare Ecclefiæ: Ideò, fratres chariffimi, extenditur fermo, & cupimus ad compefcendam erroris infaniam adhùc ex veteribus monumentis aliquid dicere, forfitan refipifcent inquieti. *Hæc Hadrianus*, verba Gregorii habita recenfens Synodo, ubi pariter fubjungit & teftimonia in eadem Synodo ab ipfo allegata Gregorio pro facrarum Imaginum cultu.

985 Cæterùm Imperator magis furens, adversùs orthodoxos diram excitavit perfecutionem, præcipuèque adversùs perfonas nobiles, quę pro veneratione fanctarum Imaginum pugnabant, inter quas in Græcorum Monologio recenfentur Julianus, Marcianus, Joannes, Jacobus, Alexius, Demetrius, Photius, Petrus, Leontius, & Maria Patritii: *Omnes hi*, inquit Monologium, *fub Leone Imperatore impio pro defenfione fanctarum Imaginum multas ærumnas perpeffi, & variis tormentis fuperatis, poftremò gladiis percuffi, martyrio coronati funt.* Cogitavit indè, Romanum Pontificem neci dare, cujus rei causâ diverfas ei tetendit infidias, quas recenfet Anaftafius in vita ejufdem Gregorii. Primò enim, confulente eodem Imperatore, conjurarunt adversùs Sanctum Pontificem Bafilius Dux, Joannes Chartolarius, & Joannes Lurion Subdiaconus, confentiente Mauritio Spathario ab Imperatore ad eundem effectum miffo; „ Poft aliquod tempus, *ait Anaftafius*, Bafilius Dux, Jordanes Chartolarius, & Joannes Subdiaconus, cognomento Lurion, confilium inierunt, ut Pontificem interficerent. Quibus affenfum Marinus Imperialis Sphatarius, qui Romanum Ducatum tenebat, à Regia miffus Urbe, imperatore mandante, hoc probavit; fed tempus invenire non potuerunt, quia Dei judicio diffolutus & contractus eft, & fic à Roma receffit.

986 Deinde reaffumpto animo, idem fcelus perficere cogitarunt, fed patefacto eorum confilio, acceptâ à Romanis Pontificibus defenfione, uno excepto, qui poftea Monafterium ingreffus, vitam duxit monafticam ad extremum ufque fuæ vitæ diem, omnes trucidati funt; „ Poftmodùm Paulus, *fubjungit Anaftafius*, Patritius & Exarchus miffus in Italiam eft: qui denuò, ut hoc fcelus perficerent, meditabantur. Quorum confilium Romanis patefactum eft, qui moti cuncti, Jordanem interfecerunt & Joannem Lurionem; Bafilius verò Monachus factus, in loco quodam retrufus vitam finivit. *Hæc de fecunda conjuratione.* Tertiò, item idem Paulus Exarchus, jubente Imperatore, interficere Pontificem conatus eft, miffo ad hoc opus peragendum Spathario, fed Romani unà cum Longobardis refiftentes aggreffori, fruftrà conatum fuum reddiderunt: „ Paulus verò Exarchus, *ait idem Anaftafius*, imperatoris juffione eundem Pontificem conabatur interficere, eò quòd cenfum in Provincia ponere præpediebat, & cogitaret fuis opibus Ecclefias denudare, ficut

„ sicut in cæteris actum est locis, atq; alium
„ in ejus ordinare loco. Post hunc Spatha-
„ rius cum jussionibus missus est alter, ut
„ Pontifex à sua Sede dimoveretur. Denuò
„ Paulus Patritius ad perficiendum tale sce-
„ lus, quos seducere potuit ex Ravennati-
„ bus cum suo Comite, atque ex Castris ali-
„ quos misit: Sed motis Romanis, atque
„ undiquè Longobardis pro defensione Pon-
„ tificis, in Salario Ponte Spoletini, at-
„ que hincindè Duces Longobardorum cir-
„ cumdantes Romanorum fines, hoc præpe-
„ dierunt.

987 Deniquè impius Princeps edictum adversùs Sacras Imagines jam in Oriente publicatum, in Occidente quoque publicandum misit, adjectâ jussione adversùs Sanctum Pontificem, ut si aquiescere noluisset, è suo gradu dimovererur: „ Jussionibus itaq; post-
„ modùm missis, decreverat Leo Imperator,
„ ut nulla Imago cujuslibet Sancti, aut Mar-
„ tyris, aut Angeli ubicùmque haberetur:
„ maledicta enim omnia asserebat;& si acquie-
„ sceret in hoc Pontifex, gratiam Imperato-
„ ris haberet; si & hoc fieri præpediret, à
„ suo gradu decideret. *Hæc Anastasius*. At pius, & Sanctus Pontifex constanti animo profanis hisce restitit conatibus. Tunc enim factum est quod Zonaras scribit, ut inito cum Francis,& Occidētalibus Principibus fœdere, ab Imperatoris obediētia universi recesserunt:
„ Respiciens ergò pius vir, *sequitur Anasta-*
„ *sius*, profanam Principis jussionem, jam
„ contra Imperatorem quasi contra hostem se
„ armavit, renuens hæresim ejus, scribens
„ ubique cavere se Christianos, eò quòd or-
„ ta fuisset impietas talis. Igitur permoti
„ omnes Pentapolenses, atque Venetiarum
„ Exercitus,contra Imperatoris jussionem re-
„ stiterunt, dicentes, nunquam se in ejusdem
„ Pontificis condescendere nece, sed pro ejus
„ magis defensione viriliter decertare. Itaut
„ anathemati Paulum Exarchum, qui illud
„ edictum direxerat, ejusque consentaneos
„ submittunt, spernentes ordinationem ejus,
„ sibi omnes ubique in Italia Duces elege-
„ runt, atque sic de Pontificis, deque sua
„ immanitate cuncti studebant. *Hæc Ana-*
„ *stasius*.

988 Verùm impii homines, qui ex parte Imperatoris erant, novas adversùs Sanctum Pontificem moliti sunt insidias, in cassum tamen,Deo illum protegente; undè hæc alia addit Anastasius: „ Post aliquod verò tempus
„ Eutychium Patritium Eunuchum, qui
„ dudùm Exarchus fuerat, Neapolim misit
„ Imperator, ut illud quod Exarchus Pau-
„ lus, Spatharii quoque, & cæteri malorum
„ consiliatores facere nequiverunt, perfice-
„ ret ille: sed nec,sic jubente Deo,latuit mi-
„ serabilis dolus,sed claruit cunctis pessimum
„ consilium, quo Christi violare conabantur
„ Ecclesias, & perdere cunctos atque diripe-
„ re omnia loca. Cùmque mitteret hominem
„ proprium Romam cum scriptis suis, in qui-
„ bus continebatur, ut Pontifex occideretur
„ cum Optimatibus Romæ, agnitâ crudelissi-
„ mâ insaniâ, protinùs ipsum Patritium mis-
„ sum occidere voluerunt, nisi defensio Pon-
„ tificis nimia præpedisset. Verùm eundem
„ anathematizaverūt Eutychium Exarchum,
„ sese magni cum parvis constringentes Sa-
„ cramento,nunquàm Pontificem Christianæ
„ fidei zelotem, & Ecclesiarum defensorem
„ se permittere noceri aut amoveri, sed mo-
„ ri pro illius salute, essent omnes parati.
„ Munera tunc hincindè Ducibus Longo-
„ bardorum, & Regi pollicens plurima, ut
„ ab juvamine desisterent Pontificis, per suos
„ Legatos Patritius ille suadebat; qui ex
„ scriptis detestandam viri dolositatem despi-
„ cientes, unâ se quasi fratres fidei catenâ
„ constrinxerunt Romani atque Longobardi,
„ desiderantes cuncti mortem pro defensione
„ Pontificis sustinere gloriosam, nunquàm
„ illum passuri perferre molestiam, pro fide
„ vera & Christianorum certantes salute.
Hæc Anastasius.

989 Dùm porrò hæc adversùs Sanctum Pontificem molirentur in Italia, Sanctissimus Patriarcha Germanus pro fide certabat in Oriente, verbis quidèm, scriptis non minùs, undè pro Sanctarum Imaginum defensione literas omni eruditione refertas fecit ad Constantinum Episcopum Nacoliæ, quarum initium: *Joannes Deo amantissimus*, quæ in septima Synodo Act. IV. habentur recitatæ. Joannes quoque Damascenus, genere Syrus, idem aggressus est certamen, editis primùm tribus orationibus pro defensione cultus Sacrarum Imaginum, & diversis ad plurimos scriptis ejusdem argumenti Epistolis,ut hincindè evulgatæ, essent pro antidoto adversùs emergentem hæresim. Sic Joannes Patriarcha Hierosolymitanus in vita ejusdem S. Joannis Damasceni Monachi in Syria, inquiens:
„ Tùm autem Leo Isauricus Romanum Im-
„ perium gubernabat, qui adversùs veneran-
„ das Imagines, ac rectè de religione sentien-
„ tem Ecclesiæ cœtum,erat tanquàm Leo ra-
„ piens rugiens; nam & illas belluinâ insaniâ
„ igne comburebat, & earum adoratores ra-
„ piebat ac delebat; tyrannicæque impietatis
„ dentibus mirum in modum laniabat. Quæ
„ postquàm ad Joannis aures pervenerunt,
„ Eliæ zelum atque cognominis sui Baptistæ
„ reprehendendi libertatem imitatur, cùm
„ videlicèt etiam ante unctionem invisibili-
„ ter urgente spiritu, ac verbum Dei, veluti
„ spiritus gladium incidendi facultate præ-
„ ditum, ad ferinæ illius mentis dogma, tan-
„ quàm caput amputandum, objicit. Ad or-
„ thodoxos itaque, quibus notus erat, pro
„ venerandarum Imaginum honore Libellos
„ Epistolares mittebat, quibus illud erudi-
„ tissimè demonstrabat, divinarum Imaginum
ado-

„ adorationem necessariam esse, ipsosque hortabatur, ut aliis eadem commemorarent, „ suasque Epistolas omnibus ostenderent: atque omni oratione ac studio novus ille veritatis pugil ad hoc incumbebat, ut Epistolæ „ suæ, velut per orbem quemdam è piorum „ manibus ad piorum manus transirent; sicque recta doctrina confirmaretur. Ac Pauli „ instar omnem correctionem adhibebat, ut „ si non pedibus, at certè per Epistolas terram universam veritatis prædicatione in orbem amplecteretur. *Hæc ille*.

990 Cùmque Leo Imperator hos duos, Germanum scilicet Constantinopolis, & Joannem Damascenum in Syria maximè suæ impietati adversari conspexisset, utrosque perdere machinatus est: non apertè, sed occultè, usus fraude, ut justo aliquo simulato prætextu videretur agere: Quare ad perdendum Germanum usus est ministerio cujusdam Anastasii Discipuli ejusdem Germani, cui pro scelere Episcopatum Ecclesiæ Constantinopolitanæ promisit. Adversùs porrò Sanctum Joannem Damascenum, qui extra suam potestatem degebat, utpotè in Syria sub Sarracenorum potestate, quorum Principi erat à Consiliis, ut Joannes Hierosolymitanus Patriarcha mox citatus refert, alia excogitavit machinamenta, quare adhibitis suæ fidei & impietatis pessimis Consiliariis, Diabolo suggerente, fictitiam quamdam Epistolam velut sub Joannis Damasceni nomine, illius imitato charactere, quasi ad Imperatorem scriptam, & proditionem adversùs Sarracenorum Principem continentem, componendam decreverunt, sicque compositam ad manus ejusdem Principis mittendam, unà cum ejusdem pessimi Imperatoris Epistolâ, qua de ementita illa proditione Sanctissimus Vir accusaretur. Impio Consilio subsequitur opus: conscribitur Epistola, nomine Beati Viri subscribitur, illius est imitata manu, & ad Principem Sarracenorum mittitur. Hæc omnia idem Patriarcha Joannes recenset, qui & Epistolam nomine Damasceni confictam ad hunc modum se habuisse refert.

991 „ Salve Imperator. Majestati tuæ „ hoc gratulor, quod eandem nobiscum fidem „ tenens, tuæque Imperatoriæ Præcellentiæ cultum ac venerationem quam debeo, „ tribuo. Ea quæ de causa illud tibi significo, Urbem hanc nostram negligenter omnino custodiri, atque Agarenorum prædium „ quod hìc est, exiguum & infirmum esse. „ Quare per Deum te obtestor, ut hujus Civitatis commiseratione afficiaris, atque ingenti & strenua manu præter omnem expectationem missâ, qua aliò sese proficisci simulet, Urbem sine ullo labore obtinebis. „ Ad id enim ipse quoque non mediocrem „ opem tibi afferam: quandoquidem & Urbs „ & regio universa in mea penè potestate est. „ *Hactenus conficta Epistola*. Quid porrò sub nomine ejusdem Imperatoris eidem Sarracenorum Principi rescriptum fuerit, ex eodem Joanne Patriarcha relatum est, qui sub his verbis scripsisse tradit, nimirum.

992 „ Nihil pace beatius atque amicitiâ „ fortunatius esse censeo: ac propterea pacis „ fœdera servare, laudabile ac Deo gratum „ est. Proinde nihil antiquius duco quàm „ amicitiæ fœdus, quod tecum sanxi, firmum „ atque inviolatum conservare: quamquam „ ad illud clam infringendum, ac versutè violandum, à Christiano quodam, qui sub tua „ ditione atque Imperio est, crebris illius literis incitor; quibus illud certò confirmat, „ se mihi ad Urbem tuam in meam potestatem redigendam, ingentem opem allaturum esse, si ingentem exercitum eò misero. „ Unde etiam unam ex ipsis à me missis Epistolis ad te misi, ut jis quę ad te scribo, fidem conciliem, atque intelligas, quàm in „ tuendis amicitiis veræ ac synceræ fidei sim: „ simul etiam ejus, qui ad me hæc scribere „ ausus est, improbitatem ac fraudem perspectam habeas. *Hactenus Leonis Epistola*; quam per quemdam ex suis ad Barbarum Principem contradendam misit, ut hac via Joannem perderet.

993 Atqui Sarracenorum Princeps præfatis acceptis literis irâ scandens, Damascenum ad se accersiri jussit, cui ostensis literis, & de proditione increpans, justam Sancti Viri defensionem nec quidem audire voluit: sed illicò furibundus jussit illi amputari dexteram, quam amputatam in foro suspendi jussit: Vespere autem facta, cum Damascenus Tyranni indignationem sedatam atque compressam cognosceret, legationem ad eum misit, orans atque obsecrans, ut pro sui acerbi doloris levamine, dignaretur præcisam & appensam dexteram è loco auferre, sibique ad humandam restitui. Id quod præstitit Tyrannus: „ Qua acceptâ, *ait Joannes Patriarcha*, ille ad Oratorium, quod Domi habebat, ingreditur, „ pronoque omninò corpore ante Divinam „ Imaginem, quæ Dei Genitricis effigiem „ gerebat, provolutus, excisamque manum „ pristinæ suæ commissuræ admovens, intimo „ pectore ingemiscit, ac cum lacrymis exclamans, illam ad misericordiam propensissimam, hunc in modum obsecrare cœpit, „ *Domina & castissima Mater, quæ Deum „ meum peperisti, Divinarum Imaginum causâ dextera mihi manus amputata est; Neque „ enim te fugit, quòd Leonem in furorem conjecerit; Quare quàm celerrimè accurre; & „ manui meæ medicinam adhibe. Dextera „ excelsi, quæ in te incarnata est, per tuam „ intercessionem virtutes multas efficit: Tuo itaque rogatu meam quoque dexteram, obsecro, „ sanet ut tuas, quemadmodùm concesseris, „ Filiique ex te incarnati laudes modulo concentu, ò Dei Genitrix, literis consignet, atque Orthodoxo cultui adjumento sit. Potes „ enim quidquid lubet, ut Dei Mater*. Hæc

Joan-

„ Joannes lacrymis dicens obdormivit, atque in somnis Dei Genitricis Imaginem videt, placidis & lætis oculis ipsum intuentem, ac dicentem. *Ecce sanitati restituta est manus tua. Jam ergo sine ulla cunctatione, quemadmodùm nunc pollicitus es, ea scribe velociter, scribentis calamum effice*: Hæc Joannis Damasceni vitæ scriptor: Qui & alia subnectit, quæ ad præsentem non pertinent historiam, nisi quod ait, post hæc Barbarum admiratum rei magnitudinem, voluisse eum tanquam insontem inter primarios suæ Domus Principes constituere, renuisse tamen Joannem, ac denique omnibus divenditis, & pauperibus distributis, Hierosólymam venisse, & Sacratissimis visitatis locis ad Monasterium Sancti Sabæ se contulisse, ubi accepto Monachali habitu, vitam monasticam ducere decrevit.

994 Cæterùm, qui suis impiis machinationibus non valuit scelestus Imperator prorsùs Joannem Damascenum, ut habebat in votis, perdere, Deo illi, ut antefati sumus, auxilium præbente, illiusque innocentiam tanto comprobante miraculo, non pepercit Sanctissimo Germano, sub sua prorsùs constituto potestate. Anno itaque Domini DCCXXX. sui Imperii xv. Gregorii II. Pontificatus xvii. currente xiii. Indictione, prout notat Theophanes, deposito atque ejecto è suo Throno S. Germano Constantinopolitano Episcopo, Viro Sanctiss. mo atque orthodoxo, hæreticum & pessimum hominem, Anastasium scilicèt ejusdem Ecclesiæ Syncellum, juxta ei promissa in ejusdem Ecclesiæ Thronum reposuit: „ Septimo Idus Januarii, *ait Theophanes*, xiii. Indictione, tertiâ Feriâ, impius Leo silentium, concionaturus ad Populum, contrà Sanctas ac Venerabiles celebravit Iconas in Tribunali decem & novem Cubitorum, advocato quoque Germano Sanctissimo Patriarcha, ratus posse illi persuadere, quod subscriberet contrà Sanctas Iconas. Sed fortis Christi servus nullatenus acquiescens detestabili cacodoxiæ ipsius, cùm verbum veritatis rectè dixisset, abrenuntiavit Summum Sacerdotium, tradens pallium, & post multos didascalicos sermones dicens: *Si ego sum Jonas, mitte me in Mare. Absque universali quippe Synodo innovare fidem impossibile est mihi secundùm Apostolicam Doctrinam, & paternam traditionem, ò Imperator*. Et abjens ad locum, qui dicitur Platanium in parentali domo sua quieti operam dedit, Summo Sacerdotio functus annis XIV. mensibus v. & diebus vii. imò annos quindecim, ut dictum est superiùs. *Hæc Theophanes de Germani depositione*.

995 Verùm non sic placidè sed cum injuria amotum Germanum scribit S. Joannes Damascenus orat. 2. de Imaginibus, qui eâ vixit & scripsit ætate. *Et nunc Germanus*, inquit; *alapis percussus, & in exilium missus est, & complures alii Patres, quorum nomina nos ignoramus*. Consonant ea quæ habentur in libello synodico, sub titulo: *Synodus Constantinopolitana Leonis Isauri Imperatoris*: ubi dicitur: „ Leo igitur, qui & Conon dicebatur, Isaurus genere, cùm Theodosio in Imperio successisset, & errore Constantini Nacoliensis Episcopi, & Biser Patritii Saracenica sapientis, hæresiarcharum esset pollutus, nefandam in Palatio contrà Sacras Imagines instituit Synodum, & Beatum Germanum, ut earum demolitionem publicè renunciaret, coegit. Sacer autem Dei Antistes, exuto humerali è Synedrio discessit: quem efferus Tyrannus Domi suæ conclusit: nec multò post in Monasterio Choræ unà cum Archidiacono Anthimo, laqueo suffocavit. Anastasium verò Deo inimicum solio intrudens, ea quæ Gentilibus & Judæis in Christi Ecclesia persequenda defuerunt, truculenter implevit. *Hactenus ex libello Synodico*.

996 De intrhonizatione verò Anastasii idem antefatus Theophanes hæc scribit: „ Porrò xi. Kalendas Februarii creant falsi nominis Anastasium Discipulum & Syncellum ejusdem Beati Germani consentientem Leonis impietati propter amorem Principatus mundani, hunc ipsum Constantinopoleos provehentes. Sanè Gregorius Sanctissimus Præsul Romanus, quemadmodùm prædixi, Anastasium unà cum libello abjecit, Leonem per Epistolas tanquam iniquè agentem redarguens, & Romam cum tota Italia ab illius Imperio recedere faciens. Insaniens ergo Tyrannus contrà Venerabiles Imagines persecutionem tetendit, porrò multi Clerici Monachi, & Religiosi Laici pro recto periclitati sunt verbo. *Hæc ille*. Ex quibus apparet ausum fuisse Anastasium pseudopatriarcham synodicam mittere ad Gregorium Papam, quam rejectam Theophanes scribit. Similia tradit Anastasius Bibliothecarius in vita Gregorii, *inquiens*: „ Nam post hæc claruit ejusdem Imperatoris malitia, pro qua persequebatur Pontificem, itaut compelleret omnes Constantinopolim habitantes, tàm virtute, quàm blandimentis, ut deponerent ubicumque haberentur, Imagines tàm Salvatoris, quàmque ejus Genitricis Sanctæ, vel omnium Sanctorum, easque in medio Civitatis, quod dicere crudele est, igni cremarent, & omnes dealbarent depictas Ecclesias. Et quia plerique ex ejusdem Civitatis populo tale scelus fieri præpediebant, aliquanti caput truncati, alii in aliqua parte corporis excisi, pœnam pertulerunt. Pro qua causa etiam Germanum Sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ Antistitem, eò quòd ei consensum præbere noluisset, Pontificatu privavit idem Imperator, sibique complicem Anastasium Presbyte-

sbyte-

„ sbyterum in ejus locum conftituit . Qui „ missâ Romam fynodicâ, dum tali hærefi „ eum confentientem reperiret, Vir Sanctus „ non cenfuit eum fratrem & confacerdotem „ folitò vocari, fed refcriptis commonitoriis, „ nifi ad Catholicam converteretur fidem, „ etiam extorrem à Sacerdotali officio effe, „ mandavit. Imperatori quoque fuadens fa„ lutaria, ut à tali execrabili miferia decli„ naret, fcriptis commonuit. *Hactenus Anaftafius*. Poft hæc, *ait* Binius in notis ad Gregorii vitam, factum effe, quod fcribunt in Annalibus fuis Theophanes, Cedrenus, & Zonaras, ut idem Pontifex eundem Imperatorem, velut planè impœnitentem, hæreticum cognitum & declaratum, anathemati fubjecerit, omnefque Imperii fubditos in Italia ab ejus obedientia recedere adhortatus fuerit.

CAPUT XX.

De Continuatâ Iconoclaftarum hærefi in Oriente, fub Gregorio III. Romano Pontifice.

997 ANno currente Domini DCCXXXI. Imperii Leonis Ifauri XVI. Indictione XIV. menfe Februarii III. Idus ejufdem, Sanctiffimus Pontifex Gregorius II. ex hac vita migravit ad Dominum, cùm fediffet annos XVI. menfes VIII. & dies XX. in multis variifque tribulationibus, ut antefati fumus. Porrò poft paucos vacantis Sedis dies, nimirum die XVI. ejufdem menfis Februarii renunciatus eft Romanus Pontifex fummo totius Cleri & Populi confenfu alter Gregorius, hujus nominis III. Natione Syrus Joannis filius, vir mitiffimus & valdè fapiens, Græca non minus ac latina eruditus lingua, in Divinis Scripturis apprimè verfatus, in fermonibus politus, in prædicatione Verbi Dei affiduus, fideique Catholicæ & Apoftolicæ æmulator ac ftrenuus defenfor, erga inopes provifor, Orphanorum & Viduarum largitor, captivorum redemptor, Religiofitatis amator, ac denique omni præditus virtute, ut fcribit Anaftafius, dignus planè ut tam in periculofis temporibus Ecclefiam Dei regeret,

998 Hic porrò in fui Pontificatus exordio, ad extirpandam Iconoclaftarum hærefim fcripfit ad Leonem Ifaurum Imperatorem adhortatoriam Epiftolam, qua eum ab errore evocare conabatur, decretâ ei legatione, felectoque ad hoc munus exercendum Gregorio Romano Presbytero: qui humano terrore motus, literas Imperatori contradere non aufit: Cùmque Romam reverfus Pontifici enarraffet, agnitâque culpâ, acceptas literas reddidiffet, indignatus idem Sanctus Pontifex, coactâ Romæ Synodo Gregorium à Presbyterii honore deponere tentavit, rogatu tamen Epifcoporum pepercit: quæ omnia ita enarrat Anaftafius, inquiens: „ Fuit autem temporibus „ Leonis & Conftantini Imperatorum, ea „ perfecutione graffante, quæ per ipfos mota „ eft ad depofitionem & deftructionem Sacra„ rum Imaginum Domini Noftri Jefu Chrifti, „ & Sanctæ Dei Genitricis, Sanctorum Apo„ ftolorum, omniumque Sanctorum & Con„ fefforum, pro quibus idem Sanctiffimus „ Vir, ut ab hoc refipifcerent ac fe remove„ rent errore, commonitoria fcripta, juxta vi„ gorem & inftitutionem Sedis Apoftolicæ, „ quemadmodùm & fanctæ memoriæ deceffor „ ipfius direxerat, mifit per Gregorium Pre„ sbyterum. Qui humano ductus timore, „ non eadem fcripta Imperatori porrexit. Qui „ revertens, fecum hæc in Civitatem Roma„ nam reducens, ipfi Sanctiffimo Pontifici „ patefecit, confeffus fe faciens reum culpæ. „ Quem magna comminatione Pontifex ipfe „ voluit ab ordine Sacerdotali privare. Cui „ refidente Concilio, fed obfecrante tàm Con„ cilio, quàm optimatibus, ut non depone„ retur, fed magis idem Presbyter pœnitentiæ „ fubmitteretur. *Hæc Anaftafius*.

999 Intereà Imperator diabolico percitus furore magis ac magis adversùs Orthodoxos, atque Sanctarum Imaginum fæviebat defenfores, quàmplurimis Sanctiffimis Viris illo jubente necatis, inter quos enumerantur Emilianus Epifcopus Cyzicenus, qui Sancto Germano in illius Ecclefiæ fuccefferat regimine, Bafilius & Procopius Decapolita, atque Theophilus Monachus, quorum memoria extat in Græcorum Monologio, Æmiliani, fub die VIII. Augufti, Bafilii & Procopii fub die XXVII. Februarii, Theophili verò fub die II. Octobris. In quo pariter Monologio recenfetur memoria Gregorii Civis Decapolis in Ifauria, qui Orientem & Occidentem peragrans, in Confeffione Catholicæ fidei diem claufit extremum; Simeonis pariter Sanctitate nitentis, quem Leo propter fidei confeffionem in Carcerem detruferat, ut notatur fub die XX. menfis Novembris. Pepercit tantùm peffimus Princeps Joanni Epifcopo Polyboti miraculorum patratori, etfi ab eo de fua impietate reprehenfus, quem ad fuam Ecclefiam redire permifit.

1000 Deinde cogitavit Imperator fe de Romanis atque Italis vindicare propter eorum ab ipfius obedientia receffum, eaque egit, quæ Theophanes fcribit, inquiens: „ At „ Imperator contrà Papam atque receffum „ Romæ ac Italiæ fæviebat: Conftructum„ que ftolum magnum direxit adversùs eum, „ Manem Prætorem Cyberrotenfium caput in „ eo conftituit: Tunc impugnator Dei peram„ pliùs fæviens, cùm Arabi confenfu tenere„ tur adversùs Imagines, tributa capitalia „ tertiæ parti Siciliæ feu Calabriæ fuperim„ pofuit. Ea verò quæ dicuntur patrimonia „ Sanctorum Principum Apoftolorum, quæ

„ olim Ecclesiis auri dimidium & tria conferebant argenti talenta, publicæ rationi exolvi præcepit. Considerare etiam ac describere mares jubens, ut Pharao quondam eos qui erant ex Hebræis, quod nec ipsi Magistri ejus Arabes in Christianos, qui in eis sunt oris, fecisse noscuntur. *Hactenus Theophanes*. Addit Cedrenus ad annum Leonis XVII. ingentem Classem adversùs Italos atque Romanos ab eodem Imperatore paratam in Adriatico mari naufragio periisse.

1001 Ad hæc: cum Romanus Pontifex Gregorius iterum Gregorium Presbyterum, peractâ pœnitentiâ, ad ipsum Imperatorem cum commonitoriis misisset literis, re ab eodem cognita Imperatore, in Insula Siciliæ eum retinere fecit, coactum per annum integrum degere exulem: „ Cui impositâ dignâ pœnitentiâ, *subjungit Anastasius*, iterum secundò, eum eisdem literis scriptis apud Regiam direxit Urbem. Sed nequiter argumentata dispositio eorundem Imperatorum eadem venerabilia scripta in Siciliensi Insula retineri fecit, nec ad Urbem Regiam pertransire permisit; sed eundem portitorem penè per annum integrum in exilium relegavit. *Hæc ille*. Cujus rei causâ Gregorius collecto Romæ nonaginta trium Episcoporum Concilio, primùm ad confirmandas antiquas Patrum traditiones de usu Sacrarum Imaginum constitutum edidit, eosque diro anathemate percussit, qui huic decreto adversarentur. Additum insuper ex Synodo, ad eundem Imperatorem commonitoriam Epistolam mittendam esse. Celebrata est hæc Synodus Romæ Anno Domini DCCXXXII. Pontificatus Gregorii Anno II. Leonis Imperii XVII. Indictione XV. De qua hæc prosequitur Anastasius: „ Unde majori fidei ardore permotus Pontifex synodale decretum cum Sacerdotali Conventu coràm Sacrosancta Confessione Sanctissimi Corporis Beati Petri Apostoli, residentibus cum eodem Summo & Venerabili Papa, & Archiepiscopis, idest, Antonio Gradensi Archiepiscopo, Joanne Episcopo Ravennate cum cæteris Episcopis istins Hesperię partis num. XCIII. seu Presbyteris Sanctæ hujus Apostolicæ Sedis, adstantibus Diaconibus, cum cuncto Clero, Nobilibus etiam Consulibus, & reliquis Christianis plebibus adstantibus, decrevit, ut, *si quis deinceps antiquæ consuetudinis, & Apostolicæ Ecclesiæ tenentes fidelem usum contemnens, adversùs eandem Venerationem Sacrarum Imaginum, videlicèt Dei & Domini Nostri Jesu Christi, & Genitricis ejus semper Virginis Immaculatę, atque Gloriosæ Mariæ, Beatorum Apostolorum, & omnium Sanctorum depositor atque destructor & profanator, vel blasphemus extiterit, sit extorris à Corpore & Sanguine Domini Nostri Jesu Christi, vel totius Ecclesiæ unitate, atque compagine*. Quod & subscriptione sua solemniter universi firmaverunt, & inter cætera instituta probabilium Prædecessorum Orthodoxorum Pontificum annectenda sanxerunt.

„ 1002 Deinde subjungit Anastasius: „ Post peractum igitur hoc memoratum superius synodale constitutum, iterum misit alia similia scripta commonitoria pro erigendis Sacris Imaginibus per Constantinum Defensorem, quæ similiter ut anteriora detenta sunt, & portitorem eorum fortissimâ custodiâ constrinxerunt penè per annum integrum. Postmodum autem vi auferentes ei ipsa scripta, & comminantes ei, post tanti temporis custodiam cum injuriis eum remiserunt. *Hæc Anastasius*. Et licèt tantâ injuriâ in suis Legatis affectus fuisset Sanctus Pontifex, non perinde destitit iterum & novas Commonitorias ad eundem mittere Principem: „ Et iterum, *ait Anastasius*, Domnus Papa adhortatorias literas faciens pro erigendis suprascriptis Sacris Imaginibus, & orthodoxæ fidei firmitate, direxit per Petrum Defensorem ad Regiam Urbem, tàm Anastasio invasori Sedis Constantinopolitanæ, quàmque Principibus Leoni, & Constantino. *Hæc ille*. Quare Hadrianus Papa in Epistola ad Imperatores recitata Act. secunda Synodi septimæ scribit: „ Unde magno dolore constricti Dominus Gregorius, atque item Gregorius Beatissimi Pontifices, qui illo tempore existebant, eundem vestræ tranquillissimæ pietatis Proavum suis Apostolicis exarationum apicibus deprecati sunt, ut ab eadem novæ præsumptionis temeritate resipisceret, easdemque Imagines in pristino statu restitueret. Sed nullo modo eorum saluberrimis deprecationibus inclinatus est. *Hactenus Hadrianus*. Generalitas quoque totius Italiæ factâ ad eundem Principem legatione, similes deprecatorias pro erigendis Sacris Imaginibus direxerunt: at retentis Legatis in Insula Siciliæ post menses octo injuriis & contumeliis affecti, re infectâ dimissi sunt. Ita Anastasius, inquiens: „ Nam & cuncta generalitas istius Provinciæ Italiæ similiter pro erigendis Imaginibus supplicationis scripta unanimiter ad eosdem Principes direxerunt, quæ & ipsa similiter, ut anteriora ablata sunt à Sergio Patricio & Stratego ipsius Insulæ Siciliæ: Ac ferè per octo menses detenti, remissi sunt similiter cum exprobrationis injuria portitores. *Hactenus Anastasius*.

„ 1003 Itaque surdus ad omnia effectus Imperator, & in sua magis ac magis confirmatus perfidia, quotquot suæ impietati adversarios dignoscebat, aut morte, aut carceribus, aut exilio, aliisque mulctabat suppliciis; quare in Græcorum Monologio, ac in illo Basilii, inter innumeros, qui dira passi sunt, hoc regnante Tyranno, pro defensione cultus Sanctarum Imaginum, recensentur Theophylactus Episco-

ſcopus Nicomediæ, Nicetas Epiſcopus Apolloniadis, Theodorus Epiſcopus Grapſorum, cognomento Cantor, Joannes Abbas Monaſterii Catharorum, Hippatius Epiſcopus Lidorum, Andręas ejuſdem Epiſcopi Presbyter, Eudęmon Epiſcopus Lampſacenus, Gregorius Epiſcopus Melitenus, Baſilius Epiſcopus Parii, Joannes Epiſcopus Gothiæ, & alii, quos gratiâ brevitatis recenſere omittimus; non tamen omnes uno eodemque anno talia paſſi ſunt, ſed ab Anno X. Leonis Imperii ad Annum uſque XXV. qui ultimus numeratur; totidèm enim annis perſecutus eſt Eccleſiam Dei propter ſacrarum Imaginum cultum, retentum ab Orthodoxis, deteſtatum ab impio & hæretico Principe.

1004 Sed ergà ultimum ſui Imperii annum Deus judicium fecit, cùm reſpiciens terram illam, quam cum ſuo Principe calcabant Iconoclaſtæ, iratus fecit illam tremere: Anno ergò XXV. ſui peſſimi Imperii, currente Indictione IX., Pontificatus Gregorii III. Anno X. totâ contremente Orientali terrâ, Civitates complures ſolo æquatæ ſunt, ſtatuæ Imperatorum collapſæ & contritæ ſunt; innumeræ ædes quoquè dirutæ ſunt, non ſinè ingentis populi clade. Accuratè hoc deſcribit Theophanes, inquiens: „ Eodem anno „ Terręmotus factus eſt magnus atque terribilis Conſtantinopoli VII. Kalendas Novembris, Indictione IX., Feriâ IV., horâ „ VIII., & corruerunt Eccleſiæ & Monaſteria, populuſque multus extinctus eſt. „ Cecidit autem & ſimulacrum, quod „ ſtabat ſuper Attali porta Magni Conſtantini cum ipſo Attalo, & titulus Arcadii, qui ſuprà xerophili columna ſtabat, & „ ſimulacrum majoris Theodoſii, quod ſuper „ auream portam videbatur; necnon & terreni Urbis muri & Civitates & Villæ in „ Thracia, & Nicomedia in Bithynia, & Prænetus, & Nicæa, in qua ſalvâ tantùm remanſit Eccleſia. Fugiit autem Mare & terminos ſuis in quibuſdam locis, & perduravit Terręmotus menſibus duodecim. *Hæc Theophanes*. Sed & in Monologio Baſilii, Imperatoris juſſu collecto, de eodem Terręmotu hæc leguntur: „ Vigeſimo quinto Leonis „ Iſauri Principatus Anno, Indictione IX., „ XXVI. Octobris die, in Sancti Demetrii „ commemoratione factus eſt ingens & terribilis Terręmotus Conſtantinopoli, & „ omnes domus & Eccleſię conciderunt, multique ruinis oppreſſi, ſunt mortui. Undè „ tàm terribilis Terręmotus memoriam recolentes, ſupplicamus, & ad magnum & „ ſacrum Immaculatiſſimæ Dominæ noſtræ „ Dei Genitricis ſemperque Virginis Mariæ „ Templum, quod eſt in Blachernis, ſupplicantes & tàm intensè precantes, & ex ipſa „ ſinè Viri ſemine vel corruptione propter „ nos natum peccatores Dominum noſtrum „ Jeſum Chriſtum orantes, ut nos à ſua juſta „ liberet ira contra nos excitata. *Hactenus in Monologio*.

CAPUT XXI.

De eodem continuato Schiſmate, eàdemque hæreſi ſub Conſtantino Copronymo.

1005 Octo ferè poſt menſes à recenſito Terręmotu, adhùc Terrâ fremente & tremente, Leo Iſauricus pœnas in æternum ſuorum ſcelerum luiturus, animam Diabolo dedit, moriens die XVIII. menſis Junii, currente eâdem Indictione IX., Anno Domini DCCXLI., Pontificatus Gregorii III., Anno XI., de cujus obitu hæc habet Theophanes: *Regnavit Leo ab* VIII. *Kalendas Aprilis* XV. *Indictionis, uſque ad* XIV. *Kalendas Julii* IX. *Indictionis, cùm regnaſſet Annis* XXV. *menſibus* II. *diebus* XX. *Similiter & Conſtantinus filius ejus, Imperii & impietatis ejus ſucceſſor, ab eodem* XIV. *Kalendas Julii Indictionis* IX. *regnare cœpit*. Et poſteà addit: *Taliter ergò, ut prædiximus, mortuus eſt Leo tùm anima, tùm corpore, & imperat ejus filius*. Hoc itaque anno Conſtantinus, cognomento Copronymus, Leonis Iſauri filius ſolus imperare cœpit, cùm jã priùs ſimùl cum patre regnaſſet; de quo Theophanes hęc ſcribit: „ Hic enim perniciofiſſimus & ferus, tyrannicè nec legitimè abuſus Imperio, primùm „ quidem à Deo & intemerata Matre ipſius, „ & ab omnibus Sanctis abſcedit, magicis „ maleficiis & luxuriis, cruentiſque ſacrificiis & caballinis ſtercoribus atque lotio „ delectatus, mollitiebus, ac Dęmonum invocationibus gaudens, atque omnibus ani- „ mas corrumpentibus adinventionibus à tenera ætate convivens. *Hæc Theophanes*. Sed & Theoſterictus illius temporis Scriptor, in Nicęta ſimilia de eo ſcribit, inquiens: „ Tantoperè enim fordium & impuriſſimæ „ cujuſque rei odore malo delectabatur, ut „ animalium brutorum ſtercoribus ſe illiniret, & eos, qui cum illo erant, id facere „ juberet, quos amabat, ob idque benignè accipiebat, quòd rebus malè olentibus ſem- „ per delectaretur.

1006 Natus eſt Anno III. Imperii Leonis patris ſui, dùm baptizaretur à Sancto Germano Patriarcha, ſtercum in ſacroſanctum emiſit lavacrum, ex quo facto Sanctiſſimus Patriarcha mala præſignavit, quæ & Chriſtianis & ſanctæ Eccleſiæ, eo imperante, erat illaturus: „ Anno tertio Imperii ſui, *ait Theo-* „ *phanes in Leone*, natus eſt Leoni Principi „ filius Conſtantinus, qui magis illo impius „ fuit, dictus Antichriſti præcurſor. Cæte- „ VIII. Kalendas Januarias Maria uxor Leonis coronata eſt in Triclinio Auguſti, & „ proceſſit ſola cum ſolemni obſequio ſinè

 Vi-

„ Viro suo ad magnam Ecclesiam, & oratio-
„ ne ante ingressum Altaris effusâ, transiit
„ ad Baptisterium magnum, Viro ejus jam cū
„ paucis ingresso; ubi cùm Germanus Sum-
„ mus Sacerdos Constantinum nequitiæ ipso-
„ rum & Imperii successorem baptizaret, di-
„ rum quiddam & fœdum, parvulus Constan-
„ tinus, eodem præsignans exhibuit argu-
„ mentum, stercus emittens in sanctum La-
„ vacrum, ut ajunt qui diligenter hujus rei
„ facti sunt inspectores, itaut Germanus san-
„ ctissimus prophetice diceret: Constat Chri-
„ stianis & Ecclesiæ maximi mali per eum
„ efficiendi hoc signum esse futurum. *Hæc Theophanes*, & idem scribit Zonaras, referunt & alii, asserentes, eum stercus tunc egestum in sanctum Lavacrum, cognominatum fuisse Copronymum.

1007 Anno porrò XVI. Imperii Leonis, suæ ætatis XIV. circiter, sociavit sibi in uxorem Chajani filiam Gazarorum arbitri, quæ Irenes dicta est, christiana facta, ac in divinis literis mulier erudita, ergà venerandas Imagines devota, adeòut & Principum impietatem redargueret: *Anno decimosexto Imperii sui*, ait Theophanes, *Leo Imperator filiam Chajani Gazarorum arbitri filio suo Constantino, cùm hanc ebristianam fecisset, matrimonio sociavit, nominans eam Irenem; quæ cùm sacras literas didicisset, pietati operam dans, claruit, bos impietatis redarguens*.

1008 Itaque ab exordio sui Imperii, post patris obitum, ejusdem patris sectatus impietatem, bellum adversùs sacras & venerandas instauravit Imagines, adversùs quas nova publicari jussit edicta, ut Cedrenus, Theophanes affirmant, aliique Scriptores Græci; Sed ei, Deo suscitante æmulum, quod cœperat tunc, minimè perficere potuit. Etenim Artabasdus Curopalata, olim Armeniæ Prætor, Leonis Isauri Gener, cujus filiam sibi nupserat nomine Anna, ad invadendum Imperium animum adjecit. Cùm autem illum suspectum haberet Constantinus, molitus est necem filiorum ipsius; quarè, profectus adversùs Arabes, petiit ab Artabasdo, ut suos ad se mitteret filios, quos, ut nepotes, ex sorore filios, videre cuperet. Atqui intelligens paratam fraudem Artabasdus, minimè eos mittere voluit: Cùmque se sciret ob id malè habendum ab Imperatore, illum prævenire ac insequi decrevit, ut Theophanes scribit; proindè factâ seditione, ac plurimis ex Imperatoris interfectis amicis, coegit, ut sibi consuleret, Imperatorem arripere fugam. Ita fugato Principe, atque operâ Athanasii Silentiarii in suam partem tracto Theodoro Patritio, cui ab Imperatore Urbis cura commissa fuerat, potitus est Civitatem, & cunctis acclamantibus, renunciatus est Imperator: Coronatus inde ab Anastasio Pseudopatriarcha, qui contempto Constantino, ei adhæserat, atque complura impia de eodem Constantino, ut magis invisus populo redderetur, patefecerat. Artabasdus porrò captis Constantini filiis, cæsos & tonsos carcere mancipavit.

1009 Cùmque hęc agerentur in nova Roma, eodem labente Anno DCCXLI. nimirum IV. Kalendas Decembris, in antiqua Roma Gregorius III. Pontifex Romanus moritur, cùm sedisset Annos X., menses IX., dies verò XII., cui octiduo post die, scilicèt V. Decembris, universo suffragante Clero, atque summo omnium consensu datus est successor Zacharias, Græcus natione, filius Polychronii, vir, ut ait Anastasius, mitissimus atque suavis, omnique bonitate ornatus, Cleri amator & omnis Populi Romani, ad irascendum tardus, velox ad miserandum, nulli malum reddens pro malo, neque vindictam secundùm meritum tribuens; Sed pius ac omnibus à tempore suæ ordinationis misericors factus: qui post eandem suam ordinationem, ut idem Anastasius scribit, ex more, atque juxtà Ecclesiasticum ritum & fidei suæ sponsionem, Orthodoxam Synodicam Ecclesię misit Constantinopolitanæ, simùlque & aliam Suggestionem Constantino Principi direxit: Verùm Legati Pontificis cum prælibatis literis Constantinopolim venientes, non Constantinum ibi regnare, sed Artabasdum invenerunt, cujus rei gratiâ, retentis apud se literis, eâ in Civitate commorati sunt usque ad reditum Constantini: *Et pergentibus*, subjungit Anastasius, *Apostolicæ Sedis Responsalibus ad Regiam Urbem, invenerunt intra Palatium Regię Potestatis invasorem quendam & rebellem, Artaustum nomine*, idest Artavasdum, sivè Artabasdum.

1010 Biennio verò post, Anno scilicèt III. Constantini, & secundo Artabasdi, idem Constantinus ex Armenia, ubi hactenus imperaverat, mense Septembris, inchoatâ Indictione XII. valido comparato Exercitu, Constantinopolim profectus, Civitatem obsidet, & ferè bimestri post, nimirum die IV. Nonas Novembris, eam potitus est, capto Artabasdo unà cum illius filiis, quos excæcavit, necnon in suam complures Nobiles, qui Artabasdo auxilium præbuerant, redactos potestatem, alios neci dedit, nonnullos mutilare fecit, innumeros obcœcare; Undè Theophanes ait: *Multos & alios ex primoribus, qui auxiliati fuerant Artabasdo, peremit; innumerabiles oculis, & alios manibus seu pedibus ablatos debilitavit. Præcepit autem externis militibus, qui secum ingressi sunt, introire domos, rapere familiares Civium res*. Deindè subjungit ignominiam illatam Artabasdo & filiis, necnon & Anastasio Pseudopatriarchæ, inquiens: *Multa quoque alia, quin & innumera mala Urbi monstravit. Cùmque Hippodromium celebraret, introduxit Artabasdum unà cum filiis ejus & amicis ligatum per Dippium simùl cum Anastasio falsi nominis Patriarcha verbera-*

ra-

rato publicè, & in asino verso vultu pendente; omnes per Dippium in circum ostentavit. Verùm licèt hac ignominia affectus Anastasius, cùm pessimus Imperator similiorem se in impietate invenire Patriarcham minimè potuisset, sic infamis, eodem jubente Principe, in Solium restitutus est.

1011 At quid porrò egerit cum Zachariæ Legatis, qui adhùc in Regia morabantur Urbe, recenset Anastasius, qui compendiosè relatis iis, quę ex Theophane antefati sumus, subjungit: „ Post hęc requirens Missos Apo„ stolicæ Sedis, quos ibidèm tempore pertur„ bationis contingerat advenisse, eosque re„ pertos, ad Sedem absolvit Apostolicam, & „ juxtà quòd Beatissimus Pontifex postula„ verat, donationem in scriptis de duabus „ Massis, quæ Nymphas & Normias appel„ lantur, juris existentes publici, eidem San„ ctissimo ac Beatissimo Papæ Sanctæ Roma„ næ Ecclesię jure perpetuo direxit possiden„ das. *Hæc Anastasius*. Humanior visus est ergà Pontificis Legatos, & liberalior Leone patre ergà Apostolicam Sedem, pro tunc tamen, dùm sibi Imperium constabilire curabat, veneno in corde retento, quod posteà tempore sibi viso opportuno, evomuit.

1012 Sub hoc impio Principe Dei flagellum super universum ferè Imperium cecidit, præcipuè sui Principatus Anno VI. In primis tenebrę factę sunt ferè per duos integros menses, indè Terręmotus magni, demùm horribilis Pestilentia: *A' quarta Augusti*, ait Theophanes, *usque ad Octobris Kalendas tenebræ factæ sunt caliginosæ*. Et post pauca subjungit: „ Anno sexto Imperii Constantini fa„ ctus est Terręmotus magnus in Palęstina & „ circa Jordanem & totam Syriam mense Ja„ nuario, horâ quartâ, & multa millia, quin „ & innumerabilia hominum mortua sunt; „ Ecclesiæque & Monasteria corruerunt, & „ maximè penès Eremum Sanctæ Civitatis. „ *Hæc de Terręmotu*. De hominum porrò mortalitate divinitùs quoque per Angelos malos immissâ, hæc alia subnectit, inquiens: „ Venit nihilominùs & divinitùs „ indignatio, dissipans incessanter non solùm „ Urbis Cives, sed & in omnibus Suburba„ nis ejus degentes. Factę verò sunt & phan„ tasiæ in multis hominum, qui in Esthasi fa„ cti existimabant se cum peregrinis quibus„ dam, ut patebant, & truculibus faciebus „ comitari; & eos, qui in itinere obvii fie„ bant, se quasi amicos salutare ac colloqui „ fingebant. Notatis verò iis, quæ diceban„ tur ab eis, hæc posteà referebant. Con„ templabantur autem eosdem, & alios qui„ dèm ex domo deferre, alios autem vulne„ rare. Contigit autem, eorum quæ dicta „ sunt ab eis plurima, ut viderunt fieri. *Hæc de Mortalitate*, quę biennio perduravit. Cùm porrò Anno tertio magis ac magis increverit Pestilentia, hæc alia prosequitur.

1013 „ Præterea vernali tempore primæ „ Indictionis magis extensa est, æstivo au„ tem prorsùs incendit; itaut integræ quo„ què domus penitùs clauderentur, nec essent „ qui non haberent mortuos sepelire. Ex ne„ cessitate itaque multa excogitatum est, „ quòd super animalia tabulæ sternerentur, „ & ita super has impositi mortui deferren„ tur, pari modo & alii in plaustris superpo„ siti mortui deferrentur. Cùm autem reple„ ta fuissent universa, tàm scilicèt urbana, „ quàm suburbana monumenta, & cisternæ „ quoquè sinè aqua, & lacus & plurimæ vi„ neæ, necnon & interiores horti, qui intrà „ veteres muros erant, ad hujusmodi capes„ sendam sepulturam effossi sunt, & ita vix „ omnia hæc ad tantam necessitatem sufficere „ valuerunt: omni autem domo calamitate „ repletâ, propter depositionem, quæ im„ piè facta est ab Imperatoribus sacrarum „ Imaginum. *Hactenus Theophanes*. Similia tradit Theodorus Studità in Orat. de Sancto Platone, Scriptor illius ęvi, inquiens; „ Quo„ niam illis temporibus cœlestis ira inflicta „ est (res enim me admonet, ut de hac di„ cam quippè quæ publicam intulerit cala„ mitatem, non in paucis aliquibus Regio„ nibus ac Civitatibus versans, sed veluti „ Ægyptiacum quoddam flagellum ex alia in „ aliam Civitatem transiens) ac vel maximè „ in Regia Urbe Bizantio malum illud fuit. „ Hi verò, quos diximus, semper memorabi„ les è vita excesserunt. Non alienum au„ tem fortassè fuerit, utilitatis causâ mortia „ etiam ipsius genus conscribere. Narratio „ enim hæc talis est, quæ illorum animos „ terrere possit, qui prudenter eam intelle„ xerint: Repentè in singulorum vestibus sa„ lutaris Crucis signum cœruleo colore, ve„ lut à manu aliqua pulcherrimè pingente, „ sed Dei potiùs digito & superna manu ex„ pressum cernebatur. Quicumque ergò ta„ lis deprehensus fuerat, divulgabatur, ac sta„ tim mors illi afferebatur.

1014 Hæc Studita agens de morte Sergii & Euphemiæ, Sancti Platonis avis præfatâ raptis pestilentiâ, sed posteа quàm dira fuit describens, subnectit: „ Eodem die aliquis „ mortuum efferebat, & ipse mortuus effe„ rebatur; duo simùl in feretro, quatuor in „ jumento portabantur; onera corporum mi„ serabilium semper recens cumulata. La„ mentationes ubique, & voces miserabiles „ undique resonantes. Qui mortuorum ca„ davera efferebant, tàm multis oneribus „ sufficere non poterant: itaquè deerant qui „ mortuos sepelirent. Claudebantur domus, „ Urbis regiones inanes fiebant, sepulchra „ ipsa implebantur; cùm intra duos menses „ Urbs celeberrima, & multis millibus ho„ minum habitata, jam deserta, & talis ferè „ fit facta, ut si à nullis habitaretur. *Hæc ille*, qui causam tantæ calamitatis, & immissi fla-

gel-

gelli recensens, subjungit: „ Hæc illius impii Constantini temporibus acciderunt, à quo Imago Christi contumeliosè spreta, & à nefario illo homine, ac populi corruptore simulacra erroris nominata, imò verò Christus ipse noster Deus ab eo despectus fuit: Siquidèm honor Imaginis ad eum refertur, cujus est Imago, ut Divinus Basilius quodam loco ait. Hæc Dei virga, ut aliquis diceret, fuit justissima, qua peccantes homines instruerentur, nosque à summa nostra malitia revocati emendaremur. *Hactenus Beatus Studita.*

1015 At hisce non obstantibus flagellis, nihilo melior factus Imperator, patris perfidiam adversùs cultum sacrarum Imaginum tenaciter retinebat: Monitus quoquè per diversas literas à Sanctissimo Pontifice Zacharia, ut scribit Hadrianus I. in Epistola superiùs laudata ad Imperatores, flecti minimè potuit. Quarè novo Terremotu Syria divinitùs magnâ cum hominum clade concussa est, nono ejusdem Tyranni anno, prout adnotat Theophanes, inquiens: „ Anno verò eodem Terræmotus factus est in Syria, & ingens ac terribilis casus, undè Civitatum aliæ quidèm penitùs exterminatæ sunt, aliæ verò mediocriter, aliæ autem à Montanis ad subjecta campestria cum muris & habitatoribus suis integræ migraverunt, & salvæ, quasi ad milliaria sex, vel etiam modicum quid ultrà. Denique asseverarunt hi, qui propriis visibus terram Mesopotamiæ contemplati sunt, in longitudine disruptam fuisse ad milliaria duo, & ex profundo ejus ascendisse aliam terram nimis albam & arenosam, de cujus medio ascendit animal mulinum incontaminatum, loquens humanâ voce, & prænuntians gentis incursionem ab Eremo adversùs Arabes, quod & factum est. *Hæc Theophanes.*

1016 Post hæc adhùc in sua hæresi ac schismate confirmato in Oriente Copronymo Constantino, in Occidente ac Romæ ad Dominum migravit Sanctissimus Pontifex Zacharias die xv. Martii, sui Pontificatus Anno XI., tyrannidis Constantini Anno XII., currente Domini Anno DCCLII., Indictione v., & die xx. ejusdem mensis Martii, elapsis XII. dumtaxat vacantis Sedis diebus, renunciatus est Romanus Pontifex summo suffragantium consensu Stephanus Romanæ Ecclesiæ Presbyter, qui post biduo decessit, ut scribit Anastasius, inquiens: „ Defuncto verò beatæ memoriæ Domno Zacharia Papa, Stephanum quendam Presbyterum ad ordinem Pontificatus cunctus Populus sibi elegit, & intrà Lateranense Patriarchium misit, ubi biduo manens, tertio die, postquàm à suo surgeret somno, & sedens familiares causas suas disponeret, subitò, dùm sederet alienatus, obmutuit, & sequenti die defunctus est. *Hæc Anastasius.* Hinc propter ejusmodi temporis brevitatem in serie Summorum Pontificum ab aliquibus minimè recensetur: „ Post hæc verò, *subjungit Anastasius*, cunctus Dei populus congregatus est intrà venerabilem Basilicam Sanctæ Dei Genitricis ad Præsepe; ubi & omnes misericordiam Domini Dei nostri petentes, & in ipsius Dominæ nostræ sanctæ semperque Virginis Dei Genitricis Mariæ bono animo & consonâ voce prædictum Virum sibi eligunt in Pontificem. *Hæc ille.* Elegerunt nimirum alterum ejusdem nominis, Stephanum scilicèt, hujus nominis II. non computato in numero altero suprarecensito mox defuncto: Hic ergò fuit natione Romanus, Constantini filius, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconus, de quo hæc alia scribit Anastasius: „ Erat enim idem Beatissimus Papa amator Ecclesiarum Dei, traditionem etiam Ecclesiasticam firmâ stabilitate conservabat; pauperum Christi velox subventor, & verbi Dei in magna constantia prædicator; Viduas & pupillos multò meliùs visitans, fortissimus etiam ovilis sui cum Dei virtute defensor.

1017 Anno hujus Pontificatus secundo, Domini verò DCCLIII., Imperii Copronymi XIII., Indictione VI. miserè ultimum clausit diem Anastasius impius Pseudopatriarcha Ecclesiæ Constantinopolitanæ, de cujus obitu hæc habet Theophanes: „ Sed in primis hoc Anno XIII. Imperii Constantini, Anastasius, qui sceleratè Throno Constantinopolitano præfuit, mortuus est, corpore simùl & animâ miserabili passione, quæ dicitur cordapsos, fatigatus; cùm stercus per os evomisset, dignam exolvens vindictam pro audacia scilicèt, quam contra Deum, & contra suum Magistrum Sanctum Germanum exhibuit. *Hæc ille.* Post cujus obitum ipsemet Imperator Constantinum quendam, in scelere atque impietate parem sibi, solâ suâ auctoritate, Episcopis, neque Clero suffragantibus, in Patriarcham delegit; indeque coactâ Pseudosynodo trecentorum & octo Episcoporum, cui ipse cum novo suo Pseudopatriarcha præfuit, adversùs sanctas Dei Imagines Canones edidit, anathematizatis illorum cultoribus; Quorum gestorum compendiosè meminit idem Theophanes sub Anno XIII. hujus Principis, inquiens: „ Eodem quoquè anno Constantinus impius, contra sanctas ac venerabiles Imagines Concilium iniquum trecentorum triginta octo Episcoporum congregavit in Palatio Hieriæ, quorum primi erant Ephesinus filius Absimari, & Pastillus Pergensis, qui apud se, quæ visa fuerunt, dogmatizarunt, nullo præsente ex Catholicis Sedibus, Romanâ scilicèt, vel Antiochenâ, Alexandrinâ, aut Hierosolymitanâ, à quarto Idus Februarii incipientes, perduraverunt usque ad sextum Idus Augusti ejusdem septimæ

In-

Indictionis. Qui cùm in Blachernas Dei „ Genitricis hostes convenissent, ascendit „ Constantinus Imperator in ambonem, tenens Constantinum Monachum, qui fuit „ Silęi Episcopus; Et cùm perorasset voce „ magnâ, pronunciavit, dicens: Constantino universali Patriarchæ multos annos. „ Deindè ascendit Imperator cum Constantino scelerato Præsule, & reliquis Episcopis forum, & exclamaverunt suam divulgantes cacodoxam fidem in conspectu totius plebis, anathematizantes Germanum „ Sanctissimum Patriarcham, & Gregorium „ Cyprium, & Joannem Chrysorroam Damascenum, nepotem Mansur, Viros sanctos & reverendos Magistros. *Hactenus Theophanes*.

1018 At in Actis Sancti Stephani Junioris Martyris, de Constantino ad Sedem Patriarchalem evecto, hæc habentur: „ Quin „ etiam sacri ordinis quendam nactus, cui „ & nomen cum ipso idem, & eadem fidei sententia erat. Ei, proh scelestum facinus! Ecclesiæ curam administrationemque committit; non Patrum electione, non Synodi examinatione, non denique canonico „ suffragio atque decreto, sed tyrannicâ potiùs potestate Antistitem ipsum cõstituens. „ Etenim non secùs ac si in scœna apertè luderent, ac non seriò agerent, ambo in pulpitum ascenderunt, ac deindè Imperator „ manibus impuris Diploidem sacram nefario homini profanè imponit, dignum „ Episcopatu eum esse clamans, qui gravi „ potiùs ignominiâ & vituperatione dignus „ erat. Oh impuram & absurdam audaciam! „ Oh execrandum facinus! Qui ense accinctus erat, Antistitem sacrum creabat; Qui „ bellis ac cędibus per omne vitæ tempus „ operam dederat, initiatoris sacri munere „ fungebatur; Qui cum tribus mulieribus „ flagitiosissimè sese contaminarat, inter sceleratos Pontifices constituebat; Id quod „ nec apud Gentilium quidèm Sacerdotes „ unquàm perpetratum fuisse repertum est. itaut illud Scripturæ Sacræ hîc locum haberet: *Qualis Populus, talis Sacerdos*. Deindè de indicta universali Synodo hæc alia leguntur: *Cùm in hunc modum obscœnum illud par coiisset; atque Attagas (ut vulgò dici consuevit) Numennio sese adjunxisset: intereà ad omnes Urbes ac Provincias commeabant, quibus Episcopi ad Imperialem Urbem confestim accersebantur. Id autem eo fiebat, ut Concilium adversùs venerandas Imagines cogeretur*.

1019 Hujus porrò Synodi mentio fit in Libello Synodico, sub titulo: *Synodus Constantinopolitana Constantini Copronymi Imperatoris*; ubi & de Constantini Patriarchæ electione, ac de infœlici ejus exitu nonnulla memorantur, his videlicèt verbis: „ Leone igl- „ tur mortuo, Constantinus filius Imperio „ successit; & ipsis Græcis atque Judęis deteriùs Ecclesiam Christi est persecutus. „ Conspiratione enim initâ cum Constantino Anastasii successore, & vanissimis Episcopis, impiam instituit Synodum, in qua „ Christi, omniumque Sanctorum Imagines „ Idola nominavit, intercessiones negavit, & „ divinitùs honoratas Reliquias igni tradidit. Constantinus enim iste Pamphilię fuerat Episcopus; & propter turpia quædam „ facta ab ejusdem religionis sociis depositione mulctatus. Cùm autem variè sese „ versaret, demùm in amicitiam Imperatoris penetravit, ejusque compater est factus; „ Nihilominùs tamen blasphemiarum suarum meritam consecutus est mercedem à „ compatre suo publicè, in loco venationibus destinato capite truncatus. Solium „ verò ejus Nicetas consecutus est; & hujus Paulus Cyprius Salaminius. *Hactenus ibi*.

1020 Cæterùm de sanctis Reliquiis in contemptum in ea sacrilega datis Synodo, ac de negata insuper & detestata Sanctorum intercessione, produnt quoquè Acta prælibata Sancti Stephani, ubi hæc habentur: „ Insigne illud, quod Blachernis est, Deiparæ „ Templum eximiâ quadam ac penè incomparabili pulchritudine, & lapillis aureis in „ utroque pariete arte summâ exornatum, „ abrasit & immutavit, deletis videlicèt omnibus Imaginum formis; Etenim eximio „ & pererudito artificio carnalis Christi Nativitas & divina ipsius miracula, & venerandorum Mysteriorum traditio, ac deniquè per ipsius Crucem in Infernum descensum & resurrectio picta illic erant; quibus omnibus horrendum in modum abrasis „ atque deletis, ille perditionis filius Constantinus Imperator arborum species atque „ omnis generis avium formas eorum loco „ supplendas curavit. At tùm sanè quispiam „ non incommodè illud Davidis dixisset; „ *Venerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt Templum sanctum tuum, posuerunt „ Hierusalem in pomorum custodiam; posuerunt morticina servorum tuorum escas volatilibus Cæli, carnes Sanctorum tuorum bestiis Terræ*, quod est, venerandas ac sacras „ Martyrum Reliquias, quas partim igni, „ partim Mari, partim deniquè (oh facinus „ Orbi universo damnum ferens!) præcipitiis tradiderunt.

1021 Deindè subjungunt Acta: „ In hoc „ igitur venerando Templo consceleratus „ Tyrannus unà cum impio illo gregis mercenario, & non minùs execrandis Episcopis, qui cum ipso erant, insidens, improbum consessum cogens (& quis enim „ hoc Concilium appellarit?) statuas, oh „ rem gravem! & Idola sacras Imagines vocat. *Hæc ibi*. Post hæc subdunt de anathemate in ea Synodo Sancto Germano, cæte-

ris-

risque orthodoxis dicto, & inde de abrogata Sanctorum intercessione, hæc proferunt: „ Quonam pacto, Christe, lenitatem illam „ tuam, quæ nullis verbis explicari potest, „ non admirer? Quonam pacto benignitatis tuæ, quæ vim sermonis omnem superat, „ abyssum exponere queam? Adhùc porrò audacissimæ illæ linguæ eò proruperunt, ut „ ingens quoquè istud, & improbum loqui „ non dubitarunt, nimirum illam ipsam Dei „ Genitricem Virginem inutilem quandam „ post mortem & commodi omnis expertem „ rem esse, nec cuiquam omninò adjumento ac præsidio esse posse. *Hactenus Acta S. Stephani Junioris*.

1022 Verùm in Actis hujus Pseudosynodi recitatis in septima œcumenica Synodo, Actione VI. Sanctorum intercessionem nequaquàm abolitam legimus, immò potiùs firmatam; Undè ex tomo VI. ejusdem Pseudosynodi Gregorius Episcopus Neocesareæ hos Canones legit: „ Si quis non confitetur „ sanctam semper Virginem Mariam propriè „ ac verè Dei Genitricem sublimiorem esse „ omni visibili & invisibili Creatura, & cum „ syncera fide ipsius non expetit intercessiones, tanquàm fiduciam habentis ad Deum „ nostrum, qui ex illa genitus est, anathema. *Et item*. Si quis non confitetur, omnes Sanctos, qui à sæculo usque nunc sunt, „ qui ante legem, ac in lege, & in gratia, „ Deo placuerunt, honorabiles esse coràm „ ipso animâ & corpore, vel horum non postulat orationes, tanquàm fiduciam habentium pro Mundo intercedere, secundùm „ Ecclesiasticam traditionem, anathema.

1023 Ea porrò, quæ adversùs sacrosanctas & venerandas Imagines sancita ea in Pseudosynodo leguntur, hæc sunt: „ Si quis „ carnem, quæ deificata est ex unione sua, „ quæ ad Divinum Verbum effecta est, in „ Imagine pinxerit, veluti separans eam ex „ assumente atque deificante illam divinitate, & sinè Deo hanc per hoc conficiens, „ anathema. *Item*. Si quis Deum Verbum, „ qui in forma Dei est, quique formam servi „ in sua subsistentia recipit, & per omnia „ similis nobis factus est absque peccato, tentat per materiales colores formare quasi „ purum hominem, & separare illum ab inseparabili & incommutabili Divinitate, ut „ ex hoc quaternitatem inducat in sanctam „ & vivficam Trinitatem, anathema. *Item*. Si quis universorum Sanctorum effigies in „ Imaginibus inanimatis & surdis ex materialibus coloribus titulari studuerit, nullum profectum ferentes (vanum enim est „ commentum & diabolicæ argumentationis „ inventio) & non magis horum virtutes per „ ca, quæ in scripturis de illis insinuantur, „ veluti quasdam animatas Imagines in se depingit, & ad similem illis ex hoc erigitur „ zelum, quemadmodùm divini Patres nostri dixerunt, anathema. *Item in definitione*. Unâ voce definimus, abjectam fore, & alienam atque abominabilem ex „ Christianorum Ecclesia omnem Imaginem „ ex diversa materia & coloribus per malam „ Pictorum artem effectam; Non audere hominem quemquam ultrà studere tàm scelestum & impium studium. Qui verò ausus „ fuerit amodò construere Imaginem, vel „ adorare aut statuere in Ecclesia, vel in privata domo, seu occultare, si quidèm Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus fuerit, deponatur; Si verò Monachus, aut „ Laicus, anathematizetur, & Imperialium „ Legum obnoxius sit, tanquàm contrarius „ præceptorum Dei, & inimicus dogmatum „ paternorum.

1024 Ad hæc & alia in ea Pseudosynodo definita, sequuntur acclamationes hæreticorum Episcoporum, sivè totius Pseudosynodi; undè inquiunt illius Acta: „ Divi Imperatores Constantinus & Leo dixerunt: Dicta „ sancta & universalis Synodus, si per consensum omnium Sanctissimorum Episcoporum definitio, quæ nunc lecta est, promulgata sit. Sancta Synodus exclamavit: Omnes ita credimus, omnes idipsum sapimus, „ omnes consonantes & libenter subscripsimus, omnes orthodoxè credimus, omnes „ intelligibiliter intelligibilem Divinitatem „ adoramus: Hæc est fides Apostolorum, „ hæc est fides Patrum, hæc est fides Orthodoxorum. Multos annos Imperatorum; „ luminaria pacis, Domine, custodi; piam, „ Domine, vitam illis; Leoni & Constantino æterna memoria. *Post hæc*, & alia acclamatoria verba Imperatoribus dicta, anathema Germano dictum est, Georgio & Joanni Damasceno, contumeliosè Mansur nuncupatus est ab illis: „ Germani, Georgii & „ Mansur, *inquiunt*, malæ opinionis Virorum, sensum vos dissolvistis: Germano „ duplici sensu & ligni cultori, anathema; „ Georgio consentaneo ejus & falsario paternorum magisteriorum anathema; Mansur nequam nominis, & similia Sarracenis „ sentienti, anathema, Imaginum servitori & „ falsa scribenti Mansur, anathema; Contumelioso in Christum & insidiatori Imperii „ Divinæ Scripturæ Mansur, anathema. „ Trinitas tres istos deposuit. *Hactenus Acta Pseudosynodi*.

1025 Celebrata est hæc Pseudosynodus, ut antefati sumus, adhùc currente Anno XIII. Imperii Constantini Copronymi, inchoato tamen Anno Domini DCCLIV., Stephani Papæ Anno III., Indictione VII. Promulgata porrò est sub nomine septimę œcumenicę Synodi; sed illi contradixerunt orthodoxi omnes, utpotè à solis hæreticis Episcopis celebrata, nullo in ea residente Patriarcha, non Alexandrino, non Antiocheno, neque Hierosolymitano, à quibus maximo odio prosecuta

ta est, & adversùs per literas hinc inde missis sententiam damnationis, detestationis, & reprobationis pronunciarunt, prout testatur Stephanus Martyr in disputatione habita novennio post cum Iconoclastis, & produnt illius acta, inquiens: „ Antistites autem ipsi, „ hoc est Romæ, & Antiochiæ, ac Hierosolymorum, & Alexandriæ non modò dignè „ istud ac dogmatis auctorem gravissimo odio „ persequuntur, sed etiam per invectivas Epistolas de ipso triumpharunt, Apostatam „ ipsum ac Dei hostem vocantes; utpotè adversùs Christi Imaginem malè ac pestiferè „ concitatum. *Hactenus ille*. Itaque Stephanum Papam irritam reddidisse, atque Imperatorem monuisse, ut ab errore desisteret, Hadrianus I. testatur in superiùs citata ad Imperatores Epistola, etsi monumenta alia non extent, injuriâ temporum deperdita. Hocque præstasse cæteros ex infradicendis palàm fiet.

1026 Publicato inde Satanici Concilii edicto factum est, quod Damascenus in lib. de hæresibus in fine ait, nimirum: „ Quòd „ Sacras Imagines cum ignominiosissimè tractavissent, easdem in minutissimas partes „ comminuerent, in ignemque proiicierent, „ & quæ io parietibus erant depictæ partim „ aqua calida, partim calce, vel atramento „ obliterarent. Nam Timolentæ dicti sunt, „ quòd data potestate, cum sectam furore armaverant, eos qui Sacras Imagines excepissent, atque salutassent, plagis & suppliciis finè modo afficiebant. *Hæc ille*. Similia habentur in Actis S. Stephani Junioris sæpè citatis, ubi Auctor hæc habet: „ Cernere erat audacissima illa facinora atque „ impietatem omnem excedentia, quæ finè „ ullo metu perpetrabantur. Nam & Sacrosancta Vasa ob venerandarum Imaginum picturas pedibus obterebantur, & Templorùm decor & pulchritudo, quam Sacrarum „ Imaginum picturæ pariebant, partim abradebatur, partim calce illiniebatur: Etenim ubi Christi, aut Matris illius, aut Sanctorum Imago erat, vel in ignem coniiciebatur, vel in pulverem redigebatur, vel „ etiam albario opere inducebatur. *Hæc* Auctor Actorum S. Stephani, qui postea subjungit, universum Monachorum agmen orthodoxam retinentium fidem, tùm Bizantio, tùm aliis Europæ Urbibus, ac Bythiniæ excedentium ad Auxentianum montem se contulisse, nimirum ad inveniendum Beatum Stephanum, ac cum eo in tanta tribulatione consulendum. Tanto sceleri nec Terra ipsa quievit, quoniam ut notat Theophanes ad annum XVI. Imperii Constantini Copronymi, in Palestina, & Syria VII. Idus Martii non modicus factus est Terræmotus.

1027 Cum porrò hæc in Ecclesia Orientali agerentur, Romæ obiit in Domino Stephanus Papa VI. Kal. Maii currente Domini anno DCCLVII. Imperii Constantini Copronymi XVII. Indictione X. Cùm sedisset annos V. & dies XXVIII. Post cujus obitum scissa est Ecclesia Romana in duas partes, aliis suffragantibus pro Paulo Romano Constantini filio, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diacono, aliis pro Theophilacto ejusdem Ecclesiæ Archidiacono, ut Anastasius scribit, major tamen & sapior pars, atque potentior stans pro Paulo ipsum elegerunt, atque inthronizarunt, dispersisjis, qui ex parte Theophilacti erant: Creatus itaque est Romanus Pontifex præfatus Paulus, hujus nominis I. Die XXVIII. Maii, elapsis trigintaduobus diebus vacantis Sedis: „ Erat enim, *inquit Anastasius*, mitis, atque misericors, nulli unquam ma„ lum pro malo reddens. Et si pro modico „ quemquam per iniquos satellites tribulabat, „ in proximo tamen pietate motus, consolationis ille inferebat misericordiam. Hic, ut „ multi testati sunt, nocte per semetipsum „ Cellas pauperum infirmorum periacentium, „ qui ex suis nequaquam assurgere valebant „ lectulis, nec non & aliorum inopum cum „ suis familiaribus noctis circuibat silentio, „ amplissimè illis ministrans alimoniam, atque subsidii inferens opem. Sed & Carceres, atque alia Claustra per eadem noctium „ secreta visitabat. Et si quos ibidem conveniebat retrusos, à mortis eruens periculo, „ liberos ire relaxabat. Sed & plures qui debitis obligati, atque afflicti à suis fœneratoribus opprimebantur, reddito ipso debito à jugo redimebat servitii; viduis & pupillis, omnibusque egentibus opem ferens.

1028 Ab ipso quoque sui Pontificatus exordio, commiserans Ecclesiæ Orientalis jacturam, tantarumque animarum perditionem, utpotè etiam orthodoxe fidei fortissimus Defensor, literas fecit ad Constantinum Copronymum & Leonem Imperatorem. pro restituendis Sacris Imaginibus, ac illorum instaurando cultu, ut idem habet Anastasius, inquiens: „ Fortissimus enim erat orthodoxæ fidei Defensor. Unde sæpiùs suos Missos cum Apostolicis obsecratoriis, atque admonitoriis „ literis præfatis Constantino & Leoni Augustis direxit, pro restituendis confirmandisque in pristinum venerationis statum Sacratissimis Imaginibus Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, Sanctæque ejus „ Genitricis, atque Beatorum Apostolorum, „ omniumque Sanctorum Prophetarum Martyrum, & Confessorum. *Hactenus Anastasius*. Sed frustrà egit pius Pontifex cum impiis Principibus, prævaluit Imperatorum indurata perfidia: & tantum abfuit, ut monita Pauli quidquam cum eis proficerent, ut missis per orbem Satellitibus, unà cum execrando pseudosynodi decreto, cogeret Orthodoxos in suam trahere hæresim; renuentes, verò, & Patrum, atque Ecclesiæ Catholicæ

fidem

fidem retinentes, diversis & diris juberet affici cruciatibus. Quare in Actis Sancti Andreæ Martyris apud Surium sub die XVII. Octobris, scriptum legitur: „ Constantinus doctus à „ maligno spiritu, jussit per omnem Terram, „ quæ sub Cœlo est, ipsi tamen subjectam Imperio, procedere, & ad extremos fines pertransire alienum hoc Edictum, omne genus „ supplicii omni generi & ætati asperè minitans, si quis suo decreto non paréret; promptoque & alacri animo illud non exciperet; „ imò si Divinam figuram verbo tenus videretur honorare.

1029 Increduit porrò hæc persecutio anno XXI. ejus Imperii, Pauli Pontificatus V. currente Dominiæ anno D C C L X I. Indictione XIV. ex Theophane ad hunc annum, dicente: „ Eodem quoque anno Constantinus persecutor, Andream memorabilem Monachum, qui dicebatur Calybites, apud Blachernas flagris in hippodromo Sanctę Mannæ occidit, redarguentem impietatem ejus, „ & Valentinianistam ac Civilianum appellantem eum; quem & in rehuma maris jactari præcepit, nisi sorores ejus hunc rapientes, in emporio Leucadii sepelissent. „ *Hæc ille*. Copiosiùs verò in antefatis Actis S. Andreæ Martyris, ubi sic habetur: „ Propter has ergo asperas & sævas minas, licebat tunc videre Civitates effectas in solitudinibus, esse planè desertas Civitates, propter multitudinem eorum, qui ad eas veniebant solitudines. Nimis arctæ reddebantur Custodiæ, replebantur carceres non latronibus (proh dolor) non expilatoribus, „ aut aliis hujusmodi maleficis hominibus, „ sed viris piis ac religiosis, & Dominum timentibus, quorum erant per noctes Stationes, & qui sunt ex Deo sudores & nocturnæ lacrymæ, & quos Hierusalem vocabat „ libera Civitas, honorificè apud eam diversaturos. *Hæc Acta*, ubi inde descriptum est Gloriosum Beati Andreæ Monachi certamen adversùs Iconoclastas, ejusque denique consummatum Martyrium. Cùmque Sancti Monachi complurium Monasteriorum impio adversarentur Edicto, ira percitus Imperator eos omni modo est persecutus. Ita scripto reliquit Theodorus Studita in Oratione de Sancto Platone, inquiens: „ Constantinus ille „ impiis cogitationibus fervens, malitiæ domicilium, multorum Capitum Draco, ejus „ hæresis propugnator, quæ Sanctis Imaginibus bellum indixit, Monastici Ordinis „ acerbissimus persecutor tunc regnabat. At „ quisnam nostrorum Nazaræorum non fuit „ exterminatus? Aut quis latens non in medium prolatus? Quisvè eorum qui ei resistebant, non ad impietatis Barathrum detractus? Ita ut sicubi aliquis eorum, qui „ insignes erant, relictus fuisset, tanquam „ scintilla quædam in occulto, & obscuro loco jacens, ita latuerit, ut pro mortuo haberetur apud eos, qui adhuc supererant. „ *Hæc Studita*. In hac porrò Sanctorum Monachorum persecutione, anno XXII. Imperii hujus impii Tyranni, certamen iniit Stephanus ille Monachorum Coriphæus, atque miraculorum illustris, ex Auxentiano monte in Bythinia abstractus, inde in exilium missus, ac denique subsequentibus annis, pro recta fide neci datus.

1030 His tamen non obstantibus in recta fide permanebant Ecclesiæ Alexandrina, Antiochena, atque Hierosolymitana, Sanctas retinentes Imagines, illarum verò adversarios anathematizantes: quarum Patriarchæ in die Sancto Pentecostes anni XXIII. Imperii Constantini, post Sanctorum Evangeliorum lectionem, solemniter coràm universo fidelium Coetu, anathema dixerunt Cosmæ Episcopo Epiphaniæ consentienti Iconoclastarum hæresi, ut scribit Theophanes, inquiens: „ Cosmas „ autem quidam Episcopus erat Epiphaniæ, „ quæ est Civitas Apameæ Syriæ: quibusdam autem ex Civibus Epiphanię ad Theodorum Patriarcham Antiochenum accusationem contra eundem Cosmam super diminutione Sacrorum Vasorum facientibus; „ Cùm ille minimè potuisset restituere, discessit ab orthodoxa fide, consentaneus Constantini Imperatoris hæresi, Sacris adversatus Imaginibus: quem communi sententia Theodorus Antiochenus Patriarcha, atque Theodorus Hierosolymitanus, atque „ Cosmas Alexandrinus cum Episcopis sibi „ subjectis die Sancto Pentecostes, post lectionem Sancti Evangelii consonanter anathematizarunt singuli in sua Civitate.

1031 Licebat hoc præfatis Patriarchis majori ex parte sub Sarracenorum dominio constitutis: sed qui sub Imperio Constantini morabantur, nec loqui quidem poterant de Sanctarum Imaginum cultu, nefas erat verbum eadem de re proferre, ac reus læsæ majestatis constituebatur quisquis ausus fuisset de adorandis Imaginibus sermonem facere. Hinc est quòd anno XXV. sui Imperii crudelior factus, variis & diversis pœnis affici jussit, ac verberibus tradi, complures Principes ac milites de Imaginum cultu accusatos: indeque jusjurandum ab omnibus sub Imperio suo degentibus de non venerandis Sacris Imaginibus exigere voluit, Edicto publicato in ipsa Ecclesia ab impio Patriarcha Constantino, ut tradit Theophanes, inquiens: „ Multos etiam „ Principes ac milites accusatos quòd Imagines adorarent, diversis pœnis affecit, & immanissimis tradidit verberibus. Jusjurandum etiam generale ab omnibus sub Imperio suo degentibus exegit, ne quisquam „ adoraret Imagines, cum quibus & Constantinum falsi nominis Patriarcham super „ ambonem ascendere, & exaltare pretiosa „ ligna & jurare fecit, quòd non esset ex eis „ qui adoraret Imagines. *Hæc Theophanes*.

1032

1032 Poft hæc verò, anno XXVI. fui Imperii, qui fuit annus Domini DCCLXVI. currente Indictione IV. Pontificatus Pauli Papæ I. anno X. crudeliffimus ille Imperator Copronymus, magis magisque fæviens, Monachos quofdam, complurefque nobiles viros dehoneftavit, quafi adversùs Imperatorem prava moliti fuerint confilia: alioa verò fub eo prætextu quòd Carcerem ubi detinebatur Stephanus ille Monachus, quem ab exilio Conftantinopolim revocaverat, & in Carcerem detruxerat, ingreffi funt. Tandem, Deo permittente, fævit & in ipfum Conftantinum Patriarcham. Quæ omnia recenfet Theophanes, fic fcribens: „ Porrò XVI. Kalendas Septembris, ejufdem quartæ Indictionis publicè „ diffamavit & dehoneftavit habitum Mona„ chorum in Hippodromo, præcipiena unum„ quemque Monachum manu tenère mulie„ rem, & taliter tranfire per Hippodromum, „ fumptis injuriis ab omni Populo cumulatis. „ Similiter & VIII. Idus Septembris ducti „ funt ad ludos circenfes Principes decem „ & novem, & dehoneftati funt, quafi mala „ contrà Imperatorem confiliati fuerint, non „ veraciter accufati, fed quia invidebat eis, „ eò quòd effent formofi & robufti, & ab om„ nibus collaudati. Quibufdam verò ex eis „ & ob Religionem tentis, eò qnòd prædi„ ctum inclufum Stephanum effent ingreffi, & „ paffiones ejua publicè divulgarent, quos & „ interfecit. Quorum præcipui funt Con„ ftantinua Patriciua & dudum Logotheta „ Dromi, cui nomen impofuit *Podopagurum* „ & hujus frater Strategius Spatharius & Do„ mefticus Exeubitorum, Antiochua Logo„ theta Dromi factus & Prætor Siciliæ, Da„ vid Spathariua cams obfequii, Theophi„ lactus Protofpatharius, & alii, quos cùm „ in Hippodromo Iudo palàm traduci, & ab „ omni Populo confpui, & maledici feciffet, „ fententiam dedit: Et illos quidem duos „ fratrea Conftantinum & Strategium intra „ venationia fepta capitis animadverfione pu„ nivit, multo fuper eos univerfæ plebis fa„ cto lamento: adeout, cùm hoc didiciffet „ Imperator, indignaretur, & Procopium „ præfectum cæderet, & ab adminiftratione „ depelleret tanquam id fieri permittentem: „ cæteros autem oculis ptivatos in exilium „ deftinavit, quos & per fingulos mittena, „ cum effet & omni crudelitate plenus, ad lo„ ca qnibus degebant, catenis & flagria va„ pulare jubebat. Porrò III. Kalendaa Se„ ptembris ejufdem IV. Indictionis, infaniens „ idem malevolus adversùs æquivocum fuum „ & confentaneum fuum Patriareham, & in„ ventia quibufdam Clericis ac Monachis in„ ftruxit illos, ut dicerent: *Audivimus Pa„ triarcham cùm Rotopagurum adversùs Im„ peratorem loquentem*: Et mifit eos ad Pa„ triarcham, ut arguerent illum. Cùmque „ ille negaret, fecit eos ad pertiofa ligna ju„ rare, fatentes, ac dicentes. *A Patriar„ cha hæc maledicta audivimus*. Inter hæc er„ go mifit & bullâ fignavit Patriarcham, & „ hunc exilio relegavit apud Hiberiam & rur„ sùs apud Principem Infulam. *Hæc Theo„ phanes*.

1033 Deinde fubjungit de prohibito Sanctarum Reliquiarum cultu, atque Sanctorum damnata interceffione, adversùs etiam ea quæ, ut autefati fumua, decreta fuerant in ipfa fua pfeudofynodo: „ Is autem qui Chri„ ftianis, inquit, ineffabilibus Dei judiciis „ imperabat, fortaffis, ut Jezabel quondam, „ vel vefanus Acab, multò pejora, quàm „ Arabum fit infania, fub Imperio fuo pofitis „ Orthodoxis Epifcopia, Monachis, Laicis, „ Prælatia atque fubjectia oftendit: ubique „ interceffiones Sanctæ Virginis & Dei Ge„ nitricis & omnium Sanctorum, in fcriptis, „ ac finè feripto inutiles repellens, per quas „ nobia manat omne fuffragium, & Sanctas „ eorum Reliquias ejiciens & invifaa reddena. „ Sicubi infignis quifquam audiebatur, ad „ animarum fanitatem & corporum, vel fieut „ moris eft, à piè agentibus honorari, mox „ mortem adversùs hujufmodi tanquam im„ piè agentem minabatur: finautem, prof„ criptionea, exilia, & tormenta. Deo au„ tem gratiffimum Lipfanum, Reliquiæ Sa„ ctæ feilicèt, utpotè quidam Thefaurua pof„ fefforibua habitus, auferebatur, invifibile „ de cætero efficiendum. Tale quid & in pre„ tiofiffimum laudabilis Martyris Euphemiæ, „ Lipfanum profanus hic Imperator geffit: in „ profundum id cum loculo jaciens, non fe„ rens eam ex fe fuper omnem Populum fua„ vitatem unguenti reddentem, & arguen„ tem ejus adversùs interceffiones Sanctorum „ deliramenta. *Hæc Theophanes*. Similia tradit Metaphraftes ad diem XI. menfis Julii, licèt hoc afferat factum fub Leone Ifauro parente Conftantini Copronymi. At poft hæc eodem nimirum anno neci tandem datus eft ob cultum Sacrarum Imaginum fortis Chrifti Athleta & Martyr Stephanus Monachus, de quo in fuperioribus antefati fumus.

1034 Poft hæc Copronymus Legatos mifit ad Pipinum Chriftianiffimum Regem fex Patricios cum pluribns Epifcopia poftulans pro Leone filio fuo Godegefiliam Pipini filiam in uxorem, ac pro illius dote reftitutionem Exarchatus Ravennæ: & ne difparitas religionis ineundo fœderi obeffet, controverfiam de Imaginum cultu Gallicanorum Epifcoporum examini committeret: fimulque & de alia Controverfia ab jifdem fieret tractatio, concernente nimirum proceffionem Spiritus Sancti, num à folo Patre procederet, an à Patre & Filio, quoniam Grecis videbatur adjectum effe à Latinis dogma de proceffione Spiritus Sancti etiam à Filio. Itaque Pipiuus hac fufcepta Legatione, retentis interim Legatis, Conventum Epifcoporum coegit in Villa

 Gen-

Gentilisco in agro sita Parisiacensi, pro hujusmodi controversiis examinandis, atque definiendis. Celebratum est hoc Concilium, quod Gentiliacense appellatum est, anno Domini DCCLXVI. Pontificatus Pauli I. anno Imperii Copronymi XXVII. Regni Pipini Regis XVI. Indictione V. cujus meminit Ado Viennensis in Chronico, inquiens: *Facta est Synodus anno Incarnationis Domini DCCLXVII. & quæstio ventilata inter Græcos & Romanos de Trinitate, & utrùm Spiritus Sanctus, sicut procedit à Patre, ita procedat à Filio: & de Sanctorum Imaginibus, utrùm ne figendæ, aut pingendæ erant in Ecclesiis*. Idem refert & Eginhardus in Chronico sub eodem anno, ubi ait: *Orta quæstione de Sancta Trinitate, & de Sanctorum Imaginibus, inter Orientalem & occidentalem Ecclesiam, idest, Romanos & Græcos, Rex Pipinus Conventu in Gentiliaco Villa congregato Synodum de ipsa quæstione habuit*. Sic adnotant & Annales Francorum Bertiniani, & Regino Abbas, & Aimoinus lib. 4. Cap. 37. Eidem Synodo interfuerunt antefati Græcorum Legati, simulque & Sedis Apostolicæ Legati, qui unà cum Græcis Legatis à Regia Constantinopolis Urbe redeuntes, ad Pipinum Regem abierunt: prout idem antefatus Regino scribit: Et palàm fit ex Epistola XVI. Pauli I. Papæ inter Carolinas, ad eundem Pipinum data, in qua sic ait: „ Direxit nobis excellentiæ vestræ Christianitas, „ significans de Missis nostris, vestrisque at- „ que Græcorum, qui à Regia Urbe reversi „ sunt, eos apud vos esse detentos, interim „ quòd aggregatis vestris Sacerdotibus, at- „ que optimatibus, conjicere seu perpetrare „ valeatis, quid de his, quæ vobis directa sunt, „ respondendum sit. Et quidem nobis de hac „ re aliter confidendum non est à vobis re- „ sponderi, nisi quæ ad exaltationem Sacro- „ sanctæ Spiritalis Matris vestræ Romanæ „ Ecclesiæ, atque orthodoxæ fidei pertinere „ noscuntur. *Hactenus Paulus*. Et licèt hujusmodi Acta non extent, ex jis quæ in aliis Gallicanis Synodis postea gesta sunt, & ex fide Ecclesiæ illius temporum illorum monumentis probata, colligi meritò potest, ea in Synodo damnatam fuisse Iconomachorum hæresim, atque fidem de Spiritus Sancti processione à Patre, Filioque confirmatam.

1035 Eodem tempore in Oriente dum magis sæviebat Copronymi adversùs Sanctarum Imaginum cultores persecutio, ut antefati sumus, eodemque anno, trium Ecclesiarum Patriarchæ, Alexandrinus scilicèt, Antiochenus, & Hierosolymitanus, Hierosolymis convenientes cum sibi subjectis Episcopis, aliisque Presbyteris, & Monachis, coacta Synodo, cultum atque Sacrarum Imaginum venerationem confirmarunt, anathematizatis Iconoclastis, & quot quot eidem cultui adversabantur: indeque Synodicam Orthodoxam continentem fidem ad Paulum Ecclesiæ Romanæ Episcopum direxerunt, qui cùm jam esset vita functus, recepta est à successore, atque inde sub Stephano Papa in Synodo Romana recitata atque approbata: Hæc omnia scribit Hadrianus Papa in Epistola ad Carolum Regem pro Synodo Nicæna II. post initium Cap. 2. in Actione 3. inquiens: „ Theodorus Patriarcha Hierosolymorum cum cæ- „ teris præcipuè Patriarchis, videlicèt Cosma „ Alexandriæ, & Theodoro alio Antiochiæ, „ dudum prædecessori nostro Sanctæ recorda- „ tionis quondam Paulo Papæ, miserunt pro- „ priam eorum rectæ fidei synodicam: in qua „ & de Sacratissimis Imaginibus subtili nar- „ ratione, qualiter unà cum nostra Sancta „ Catholica & Apostolica universali Ecclesia „ Romana ipsi cæteri Orientales Orthodoxi „ Episcopi & Christianus Populus sentiunt, „ & in earundem Sanctarum Imaginum vene- „ ratione syncero mentis affectu ferventes in „ fide existunt, studuerunt intimandum. „ Quam synodicam in latino interpretatam „ eloquio prædecessor noster quondam San- „ ctissimus Stephanus Papa in suo Concilio, „ quod & ipse pro Sacris Imaginibus unà cum „ diversis Episcopis in partibus Franciæ seu „ Italiæ fecit, suscipientes ac relegentes, pla- „ cuerunt tam de diversis Francorum Patrum „ testimoniis, quàm de Symbolo fidei, ubi „ facti sunt, dicentes: *Si quis alium termi- „ num fidei, sivè Symbolum, aut doctrinam „ habet præter quod traditum est à Sanctis Ma- „ gnis, & universalibus sex Synodis & confir- „ matum est ab his Sanctis Patribus, qui in „ eis convenerunt, & non adorat Imaginem, „ sivè figuram Domini Nostri Jesu Christi, ne- „ que humanationem ejus confitetur, sicut qui „ descendit & incarnatus est propter genus hu- „ manum, talem impium anathematizamus, & „ alienum extraneumque deputamus Sanctæ „ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ*: & cætera „ quæ longum est enarrari. *Hactenus Hadrianus*, de hac Synodo: cujus quoque mentio fit in libello synodico sub titulo: *Synodus Hierosolymitana Theodori*, ubi dicitur. *Similiter & Theodorus Hierosolymitanus Episcopus, congregata à Deo collecta Synodo, Sacras sex œcumenicas Synodos, numero & tabulis prædicavit: recens autem natam Sanctarum combustricem hæresim, anathemati subjecit*.

1036 Hoc pariter anno Domini DCCLXVII. Indictione V. die XXIX. Junii, obiit Romæ Paulus Papa cum sedisset annos X. & mensem unum, post cujus obitum diro Schismate vexata est Romana Ecclesia, quoniam manu armata Constantinus quidam, frater cujusdam Toti Nepesinæ Civitatis Ducis, ex laico Pontificatum invasit, tenuitque per annum & mensem: inde tumultuariè acclamatus est Philippus Presbyter Monachus Monasterii Sancti Viti, sed statim rejectus: unde denique Divina opitulante gratia, sedatis rebus, cunctis in concordiam redactis, secundùm Canonica

nica instituta, Clero universo suffragante, die v. Augusti Anni Domini DCCLXVIII., Imperii Cõstantini Copronimi Ann. XXVIII. Indictione VI. renunciatus est Romanus Pontifex Stephanus, hujus nominis III., sivè IV., natione Siculus, Olivi filius, vir strenuus & Divinis Scripturis eruditus, Ecclesiasticis traditionibus imbutus, & in earum observationibus constantissimus perseverator, ut scribit Anastasius.

1037 Intereà tamen, dùm Ecclesia Romana sub invasore Constantino Pseudopapa premebatur, alter infamis Constantinus Pseudopatriarcha Constantinopolitanus exautoratus anno anteriori, ac in exilium amandatus, ut præfati sumus (substituto quoquè in ejus locum sollus Copronymi decreto, sexto Kalendas Decembris, quintæ Indictionis Niceta Eunucho è Sclavis orto) ultimas tantorum suorum scelerum pœnas luit; de quo hęc Theophanes ait: „ Anno XXVII. Imperii „ Constantini, Constantinus falsi nominis „ Patriarcha ductus est IX. Octobris, sextâ „ Indictione à Principe Insula, quem & cęcidit Tyrannus, quòd evadere non valeret „ ejus maledicta. Jussit autem in foro parari locum & eundem sedère in gremio Ecclesiæ magnæ, eratque à Secretis, *ob secuta videlicèt patefacta*, cum eo conferens „ chartæ tomum, in quo erant scripti hujus excessus. Omni ergò populo ex præcepto Regis illic congregato & vidente, legebatur charta totius populi, & per singula Capitula a Secretis (*ob secuta videlicèt manifestata, ut Cedrenus insinuat*) percutiebat faciem ejus, Niceta Patriarcha sedente in confessione & intuente. Post hæc „ verò cum imposuissent eum in ambonem, „ & rectum stare fecissent, accepit Nicetas „ chartam & misit Episcopis, & ablato superhumerali ejus, anathematizaverunt eum, „ & hunc scœum Abiron cognominantes, ab „ Ecclesia abstraxerunt. Posterà verò die, „ cùm Ludi Circenses agerentur, raserunt „ faciem ejus, & barbam denudaverunt, capitisque & supercilliorum pilis ablatis, indutum hunc laneo, brevi ac finè manicis „ vestimento, sedère fecerunt super asinum „ sagma ferentem, & ipsius tenère caudam, „ & duxerunt per Dippium in Hippodromum, cuncto populo imprecante illi mala, „ & conspuente. Cùmque venissent ad vulgus, descenderunt & conspuerunt, & pulverem jecerunt super illum; & dùm abduxissent eum ad Consistorium, dejecerunt „ eum de asino, & calcaverunt super collum „ ejus, & collocatus contra vulgus, audiebat „ illa ludicra verba usque ad absolutionem „ Ludorum Equestrium.

1038 Deindè quę post hæc acta sunt, subjungit: „ Eodem quoquè mense missis impius Imperator Patritiis, significat ei, dicens: *Quid dicis de fide nostra & concilio*, „ *quod fecimus?* Constantinus Patriarcha, „ sensibus ad vanitatem conversis, respondebat; *Benè*, inquiens, *& credis & concilium* „ *operatus es*, putans se ob hoc illum sibi „ placare. Et confestim illi respondentes, „ dixerunt; *Nos hoc audire voluimus ab ore* „ *tuo polluto; ex hoc ergò vade ad tenebras*. „ Et sic acceptâ sententiâ, descendit ad claustra ferarum, & decollatus est; & caput „ quidèm per aures ligantes, tribus diebus in „ Milio suspenderunt ad ostensionem plebis; „ Corpus verò veste pede ligato traxerunt „ per plateas usque ad loca pelagi, & sociandum Biothenatis statuerunt; similiter & „ caput ejus post tres dies illùc delatum projecerunt. *Hæc de infœlici Constantini Patriarchæ exitu Theophanes*.

1039 Sed & alia immania eodem tempore ergà orthodoxos exercuit Imperator; quoniam, ut idem Theophanes refert, deposuit Petrum nobilem Stilitem à Metra, quem virum, cùm suis dogmatibus cedere noluisset, ligatis pedibus ejus, in prædicto Palatii loco inclusit, & indè tractum, per plateas proiici jussit: „ Alios, *subjungit*, etiam in Sacris „ vinciens, & lapidibus aggravans, eruens „ oculos, in pelagus jactari præcipiebat, „ nares abscindens, flagellia excorians, & „ omnem tormenti speciem adversùs eos, qui „ piè vivebant excogitans. Et in Urbe quidèm per seipsum hæc & consentaneos suos „ Antonium Patritium, & Scholarum domesticum, ac Petrum Magistrum super populum singulorum ordinum, qui à se fuerat „ eruditus ad talia, agebat; in exteris verò „ partibus, per jam dictos Prætores. Ipse „ namque Citharę delectabatur sonitu, atque conviviis; turpibus sermonibus, & „ saltationibus, eos qui sibi adhærebant, incessanter erudiens. *Hæc ille*. Sed & in tantam descendit impietatem diabolicus iste Tyrannus, potiùs quàm Imperator, ut Christianis non permitteret in illorum casibus, Dei Genitricem in auxilium sibi, ut fieri solet, invocare; qui talia ausus fuisset, ut Imperatoris inimicus damnabatur: ejusdem criminis rei habebantur omnes pii viri, qui orationibus, vigiliis, piisque operibus operam dabant; *Si quisquam corruens*, inquit Theophanes, *vel dolens, solitam Christianorum vocem emitteret dicens: Dei Genitrix juva, aut vigilias agens deprehenderetur, aut Ecclesiis assuetus, aut cum Religione vivens, aut non passim juramento abutens, ut inimicus Imperatoris damnabatur, & immemorabilis memorabatur*. Subdit quoque Theophanes de destructis ab hoc Tyranno sanctorum virorum, & mulierum Monasteriis, affirmans plurima militibus inhabitanda tradidisse, Monachis expulsis, alia è fundamentis destruxisse, & signanter ea, quæ dicebantur Calistrati, & Dii.

1040 Quæ porrò adversùs Dei Genitricem

cem Beatam Mariam Virginem, ejusque intercessionem, egisse, ex Theophane antefati sumus, Theosteriftus in Niceta illius temporis scriptor, apud Surium tom. 2. ad diem 2. Aprilis, sic enarrat, inquiens: „ Habitu „ erat Christianus, mente Judæus: Quam „ enim Christus sibi in Domicilium delegit, „ gloriosissimam, inquam, suam Matrem „ omnibus aliis rebus creatis superiorem, „ omnium hominum salutem, Mundi Pa„ trocinium, quæ propter Virginitatis suæ „ præstantiam propè Deum versatur, hujus, „ inquam, venerandum nomen multis modis „ ab Ecclesia expellere studuit: ejus vero in„ tercessiones, per quas Mundus consistit, „ illas nè nominare quidèm voluit, cùm di„ ceret, nemini eam posse opitulari. *Hæc* & alia ejusdem argumenti scribit Theosteriftus.

1041 At per eadem tempora Stephanus Papa, nuper electus, Synodum Romę celebrādam indixit, cui interfuerunt Episcopi plurimi ex Tuscia, Campania, aliisque Italiæ Regionibus, necnon ex Francia duodecim missi à Carolo Rege, virtute, & scientiâ præstantiores, petente eodem Stephano, ut notat Anastasius in Stephani vita, quorum nomina ex schedis Pavinianis exhibet Labæus; sunt autèm Wilicarius Episcopus Senonensis, Lullus Moguntinus, Gavienus Turonensis, Addo Lugdunensis, Herminardus Bituricensis, Daniel Narbonensis, Tilpinus Rhemensis, Herulfus Lingoniensis. Item, & Herembertus, Babulfus, Giselhertus, & Joseph, quorum Sedes apertè minimè designatæ reperiuntur. Celebrata est hæc Synodus in Basilica Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, juxtà Lateranense Palatium, mense Aprilis Indictione VII. ut idem Anastasius notat: & ita Anno Domini DCCLXIX., Imperii Constantini Copronymi Anno XXIX., Pontificatus Stephani Anno II. ut supputat Baronius; eique Stephanus ipse personaliter præfuit.

1042 In ea namque Synodo præter nonnulla sancita ad Ecclesiasticam disciplinam pertinentia, habita quoque est de cultu sanctarum Imaginum tractatio, & allatis pluribus sanctorum Patrum testimoniis, earum cultum prorsùs retinendum definitum est, anathematizatâ impiâ, & scleratâ Pseudosynodo illâ Constantinopolitanâ à Copronymo, & perfido Constantino falsi nominis Patriarchâ cum eorum sequacibus hæreticis celebratâ: „ Post hæc verò omnia, *ait Anastasius*, promulgata, continuò, & diversa „ Sanctorum Patrum testimonia de sacris „ Imaginibus Domini nostri Jesu Christi, „ Sanctęque, & gloriosæ ejus Genitricis sem„ per Virginis Mariæ Dominæ nostræ, & „ Beatorum Apostolorum, omniumque San„ ctorum, ac Prophetarum, & Martyrum seù „ Confessorum, in idem allata sunt Conci„ lium, & subtiliùs multa perindagantes, „ statuerunt magno honoris affectu ab omni„ bus Christianis ipsas sacras venerari Imagi„ nes, sicut ab omnibus prædecessoribus hu„ jus Apostolicæ Sedis, & cunctis Venerabi„ libus Patribus, usque hactenùs de earum „ honoris observantia effectum, & cunctis ad „ memoriam pię compunctionis est traditum, „ confundentes atque anathematizantes exe„ crabilem illam Synodum, quæ in Græcis „ partibus nuper facta est pro deponendis „ ipsis sacris Imaginibus. *Hactenus Anastasius*.

1043 Eandem Synodum plurimùm & pluriès commendat Hadrianus I. Papa in Epistola data ad Carolum Regem pro Synodo Nicæna secunda: Etenim in Actione 1. capite 5. ait: „ Porrò & prædecessor noster „ sanctæ recordationis quondam Dominus „ Stephanus Papa similiter cum Episcopis „ partium Franciæ atque Italiæ præsidens in „ Basilica Salvatoris Domini nostri Jesu „ Christi, quæ appellatur Constantiniana, „ prædecessoris sui Venerabile Concilium „ confirmans atque amplectens, magis, ma„ gisque, & ipse unà cum omnibus Episco„ pis præsidentibus, Sanctorum Patrum te„ stimoniis adhærentes, adorare atque vene„ rari sacras Imagines statuerunt. *Hæc ille*, qui, & similia de hac Synodo repetit cap. 12. in Actione VI., cap. 2. in Actione III., sed & cap. 18. in Act. V. ait, in eadem Synodo recitatam & receptam fuisse Synodicam pro sacris Imaginibus Cosmæ Alexandrini Episcopi, Theodori Antiocheni, & Theodori Hierosolymitani Episcoporum, ex Synodo Hierosolymitana missa, de qua superiùs fati sumus.

1044 Excerpta verò ex Actis hujus Synodi exhibentur apud Anselmū lib. 4. cap. 24. & seq., & recensentur ex eo à Labæo tom. 6. Concil. pag. 1722. Quæ verò ad cultum sanctarum Imaginum pertinentia sancita sunt, ex Actione IV. ejusdem Synodi sequentia leguntur: „ Sed ad Sanctorum Consortium „ venire optamus, profectò hìc omnia in ho„ nore Sanctorum, sivè reliquias nos solùm „ corporum, sed & vestimentorum, sivè Ba„ silicas nominibus eorum memoratas, seù „ etiam Imagines, & vultus illorum, in quo„ libet loco depictos, celeberrimo honore ve„ nerari debemus. *Item*. Pavendum est, nè „ sub Iconum occasione ad pejora sese status „ malæ assertionis erigat, & corpora Sancto„ rum, & reliquias Martyrum adorari tan„ quàm membra Domini, ac venerari pro„ hibeat. *Item*. Interrogatio Antiochi ad „ Sanctum Athanasium: *Quomodò vos facitis* „ *Imagines, & adoratis?* Responsio. Non „ sicut Deos Imagines adoramus nos fideles, „ absit, sicut Pagani, sed tantummodò affe„ ctum, & charitatis animæ nostræ ad vul„ tum faciei Imaginis aptamus. Unde & „ multotiès vultu deleto, sicut lignum pu„ rum atque commune jam, quod dudùm

fue-

„ fuerat imago, comburimus. *Item*: Crucem „ pro Crucifixo in ea Christo adoramus, & „ amplectimur fideliter. *Item*: Si quis sanctas Imagines Domini nostri Jesu Christi, „ & ejus Genitricis, atque omnium Sanctorum, secundùm Sanctorum Patrum statuta venerari noluerit, anathema sit. *Hactenus statuta Synodi sub Stephano*, de veneratione sacrarum Imaginum ex Anselmo apud Labæum.

1045 Dùm porrò Romæ à Sanctissimo Pontifice cum cæteris orthodoxis hujusmodi Decreta pro sanctarum Imaginum retinendo cultu salubriter sancirentur, pessimus Imperator in Oriente ad penitùs abolendum præfatum cultum, omnem præstabat operam, prosequens sævire in Monachos, quos unicè suæ impietati adversari dignoscebat, conatus ordinem Monasticum penitùs delere, sivè mulierum, sivè virorum; quare Anno XXX. sui Imperii currente, unus ex ejus Præfectis omnes Monachos, Monachasque in Thracia commorantes, apud Ephesum convenire fecit, & inde, ut nuberent, cogere eos voluit, propositis renuentibus pœnis: talem impietatem sic enarrat Theophanes: „ Eodem „ verò Anno XXX. Imperii Constantini, *inquit*, imitatus Lachanodraco Præfectus „ Magistrum suum, omnem Monachum, & „ Monacham in themate Thracensium commorantes apud Ephesum congregavit, & „ eduxit eos in Campum, & ait: *Qui vult* „ *Imperatori ac nobis obedire, albâ induatur* „ *veste, & uxorem hac sumat horâ: atqui hoc* „ *facere parvipenderint, privati luminibus,* „ *in Cyprum exilia damnabantur*. Cùmque „ opus pariter cum verbo consummatum est, „ & multi ostensi sunt Martyres; multi „ verò deficientes, & enervati perierunt, „ quos & familiares sibi Draco faciebat. *Hæc ille*.

1046 Post hæc verò continuatâ in Monachos persecutione, venundata sunt euncta tùm virorum, cùm mulierum Monasteria, universa quoque Vasa sacra, mobilia & immobilia omnia ad præfata pertinentia Monasteria, delato Imperatori pretio; Libri verò Sanctorum Patrum vitas continentes & gesta, igni traditi sunt; Sanctorum denique & Reliquiæ pariter combustæ sunt, mulctatis iis, apud quos inveniebantur. Ita idem Theophanes, inquiens: „ Eodem quoquè Anno „ Imperii Constantini, misso Prætore Thraciensium Lachanodracone & Leone Notario suo, & Leone ex Monacho venundabat „ omnia Monasteria virorum ac mulierum, & „ omnia Vasa sacrata, & libros & pecora, „ quæ patrimonium eorum erant, & horum „ pretia Principi detulit: Quotquot autem „ monachicos & paternos Libros, in quibus „ vitæ erant Sanctorum Patrum, reperit, „ igne combussit; & sicubi Lipsanum, hoc „ est, venerandas Reliquias Sancti cujuspiam „ habens, apparuisset ad Custodiam & hoc „ quoque nihilominùs igni tradebat; cùm verò qui habebat illud, ut impiè agentem „ puniebat. Et multos quidèm Monachorum interfecit verberibus, quosdam etiam „ gladiis trucidavit; Prætereà innumerabiles oculorum visibus privavit, & quorundam quidèm barbas cera & oleo perungens „ succendebat igne, & ita tàm facies eorum, „ quàm capita cremabat. Porrò post alios „ cruciatus etiam exiliis destinabat; & postremò in toto themate, hoc est Provinciâ „ sibi subjectâ, non deseruit hominem unum „ Monastico schemate amictum. Quòd cùm „ didicisset Imperator, bonum semper exosum habens, scripsit ei gratias, dicens: *Inveni hominem secundùm cor meum, quia facias omnes voluntates meas*. Hunc ergò imitatores cæteri similia perpetrabant. *Hactenus Theophanes*.

1047 Intereà Romę ad Dominum migravit Stephanus Sanctissimus Pontifex, ineunte Anno Domini DCCLXXII., Imperii Copronymi XXXII., Indictione x. in ipsis Kalendis Februarii, cùm sedisset Annos III., menses v. & dies xxvIII., & die Ix. ejusdem mensis renunciatus est Romanus Pontifex, summâ omnium concordiâ, Hadrianus hujus nominis I. Romanus Civis, nobili ortus genere, Theodori filius, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconus Cardinalis, de quo hæc habet Anastasius: „ Factum est, ut dùm de hac „ vita migraret antefatus Dominus Stephanus Papa, illicò (dùm ferventissimo affectu à populo Romano diligeretur) idem „ præcipuus ac Sanctissimus Vir & Dei cultor Hadrianus ad sacrum Pontificatus erectus est culmen. *De cujus moribus ac nobilitate hæc alia habet*: Vir valdè præclarus „ & nobilissimi generis prosapiâ ortus, atque potentissimis Romanis parentibus editus, elegans, & nimis persona decorabilis, „ constans etiam atque fortissimus orthodoxæ fidei, ac patriæ suæ & plebis sibi commissæ defensor. Viriliter cum Dei virtute „ inimicis Sanctæ Dei Ecclesiæ ac Reipublicæ impugnatoribus resistens, pauperum „ etiam, omniumque indigentium misericordissimus & copiosus consolator; Ecclesiasticæ quoquè traditionis & Sanctorum „ Patrum Institutionum observator. *Hæc Anastasius*, qui & plura de ejus gestis prosequitur.

CA-

CAPUT XXII.

De gestis in eadem causa sacrarum Imaginum cultus sub Hadriano Pontifice, ab obitu Copronymi ad usque septimam Synodum.

1048 MOderante Ecclesiam Dei Hadriano, de quo antefati sumus, Anno sui Pontificatus IV., Imperii Copronymi XXXV., Dñi verò DCCLXXV., Indictione XIII. in æternum suorum scelerum meritas luĕdas pœnas abiit ipsemet Constantinus Imperator, moriens, cùm ab obitu patris sui tyrannicè imperasset Annos XXXIV., menses 11., dies XXVI. *Regnavit*, ait Theophanes, *post mortem patris sui annis triginta quatuor, & mensibus duobus, diebus viginti sex*. Obiit utique impius Princeps, suorum scelerum conscius, clamans & dicens, ut idem testatur Theophanes: *Vivens adhùc sum igni inextinguibili traditus*. Visus est moriendo pœnitens, non tamen ad salutem, undè & laudandam Beatam Virginem, ejusque Templa, quæ præcipuè ab eo ignominiâ affecta fuerant, præcepit, ac testamento mandavit: *Moriens*, ait Cedrenus, *suamque ultimam voluntatem testatam faciens, hæc pronunciavit: Incolume esto magnum Templum Divinæ Sophiæ: Incolumis esto ædes Sanctissimæ Deiparæ in Blacbernis: Incolumis esto Ecclesia ejusdem in Chalcopatriis: Incolumis esto ædes Sanctorum Apostolorum: Incolumis esto Urbs & Senatus: Incolumis esto, fili mi Imperator, atque tu etiam, ò Theophanes, cui magnum meum arcanum credidi*. Ita vitam dissoluit. *Subjungit Theophanes*: „ Sanguinibus multis infectum, & Demonum invocationibus, & sacrificiis, persecutionibus quoquè Sanctarum Ecclesiarum, rectæque & immaculatæ fidei, necnon & Monachorum peremptionibus & violationibus Monasteriorum, malisque aliis supercrescens, non minùs quàm Diocletianus, vel aliquis Tyrannorum.

1049 Tempus porrò & locum ejus mortis idem consignat Theophanes, inquiens: „ Anno trigesimo quinto sui Imperii, mense Augusto, decimatertiâ Indictione, exivit contra Bulgaros Constantinus, qui divinitùs in cruribus plagâ percussus, quæ græcè *Antrax* appellatur, & hinc febre validissimâ detentus, Arcadiopolim rediit, à subjectis humeris in lectum delatus; & veniens Silimbriam, navem ingressus est; cùmq; Strongylum pervenisset Castellum, miserabiliter in Chelandio moritur, clamans & dicens: *Vivens adhùc sum igni inextinguibili traditus*; Sanctamque Virginem & Dei Genitricem laudari exposcens, cùm suæ fœdere ejus fuerit inimicus. *Cedrenus etiam*: Navigio, *inquit*, usque ad Castellum Strongylum vectus, ibi animæ & corporis mortem obiit, vociferans atque dicens, se inextinguibili igni traditum propter Mariam, jubens eam exindè honorari, ac celebrari verè Deiparam.

1050 Post ejus obitum Leo filius capessit Imperium, hujus nominis IV., qui ab exordio visus est pius, Sanctæ Dei Genitricis cultor, & Monachorum amicus: *Visus est brevi tempore pius esse*, inquit Theophanes, *Sanctæque Dei Genitricis, & Monachorum amicus, unde & Monachos Metropolitanos Episcopos creans, in summis Sedibus collocavit*. Liberalem item in populum se ostendit, quæ in causa fuit, ut Cives Constantinopolitani ergà ipsum affecti essent, peterentque, ut filius ejus Constantinus ex Irene natus, licèt parvulus, Imperator coronaretur: id quod factum est in magna Ecclesia die sancto Paschatis VIII. Kalendas Majas, Indictione XIV., eodem teste Theophane. Anno porrò sui Imperii V., Domini DCCLXXX., Hadriani Pontificatus IX., Indictione III. moritur Niceta Patriarcha Constantinopolitanus, & ejus loco VIII. Idus Februarii, secundâ Jejuniorū hebdomadâ, die Dominico, ut Theophanes notat, Paulus genere Cyprius consecratus est Patriarcha, externè hæreticus Iconoclasta, etsi internè orthodoxam fidem retineret. Comparuit tunc temporis & hæreticus Iconoclasta Leo, & sanctarum Imaginum cultoribus adversarius; quoniam, ut ait Theophanes, ipsius jussu, mediâ hebdomadâ Jejuniorum tentus est Jacobus Prothospatharius, tenti sunt & Papias & Strategius, & Theophanes Cubicularii, unà cum aliis religiosis Viris, eò quòd Imagines adorarent; quos cæsos & tonsos, per mediam Urbem vinctos ad pompam duci fecit, & in Prætorio includi mandavit, Theophane in ipso conflictu mortuo. Cedrenus verò causam præcedentem enarrans, ait: „ Idem Leo Imperator mediâ Jejuniorum septimanâ duas Imagines reperit in pulvinari uxoris suæ Irenis, quas cùm diligenter esset contemplatus, inquisitione factâ, deprehendit eas à Papia Palatino, aliisque nonnullis Primiceriorum fuisse illatas; quos & cruciatibus, suppliciisque gravissimis addixit: In uxoremque Irenem acriter invectus, eamque nauci esse dixit, quę suo Patri Imperatori horribilibus atque intemeratis fidei mysteriis prolatis, diversum planè jurasset, & constanter asseverantem, eas à se non visas, repulit, neque posteà rem cum ipsa habuit. *Hæc Cedrenus*.

1051 Verùm, dùm orthodoxos & sacrarum Imaginum cultores jam persequi incœpisset, Deus non est passus diù vivere miseras populi sui, deficiens mense Septembris ejusdem Anni, inchoatâ Indictione IV., ut Theophanes adnotat, qui & morbi qualita-

tem

tem indicans, ait: „ Eodemque mense Septembri, IV. jam inchoatâ Indictione mortuus est Leo filius Constantini hoc modo: Cùm insaniret circà lapides pretiosos, nimis adamavit coronam magnæ Ecclesiæ; & accipiens, portavit eam: Tunc exierunt carbunculi in capite ejus, & captus validâ febre, mortuus est, cùm regnasset Annis V. & diebus VI. *Hæc ille*, qui etiam tradit VI. Idus Septembris ejusdem Indictionis, Irenem cum filio suo Constantino, in quem jam populus & Senatus juraverant, Imperium divinitùs accepisse. Subjungit indè agens de conjuratione, paulò post factâ adversùs Principes, ita inquiens: „ Post quadraginta verò dies Imperii ejus, cùm ejus filius esset decem annorum, consilium facientes quidam Senatorum, voluerunt educere Nicephorum Cæsarem, & Imperatorem statuere (*erat hic frater Leonis coronatus Cæsar sub illius Imperio*.) Cùm autem hæc ad illius notitiam pervenissent, tenti sunt Gregorius Logotheta Dromi, & Bardas dudùm Prætor Armenorum, Constantinusque Vicarii Spatharius & Domesticus Excubitorum, & Theophilactus Rambagi Drungarius duodecimæ Insulæ, & multi alii, quos cæsos & tonsos, in diversis Insulis exilio relegavit. Porrò viri fratres Cæsares, ac nobilissimos tonsos, Sacerdotio fungi, & populo communionem in festivitate Nativitatis Christi porrigere fecit, in qua procedens Imperatorio more, publicè cum puero reddidit Ecclesiæ stemma (*scilicèt Coronam*) quod fuerat à marito sublatum, pulcherrimè fabrefactum, & lapidibus pretiosis venustatum. *Hæc Theophanes*.

1052 In exordio porrò ipso Imperii Constantini & Irenæ, utpotè illa cultrix sacrarum Imaginum, ut præfati sumus, quievit tribulatio, respirare incæperunt orthodoxi, Monachi quoque Monasteria repetentes, liberè divino cultui operam dabant; undè qui Deo, Mundo relicto & sæculo, vitam monasticam deligere optabant, id peragere concessum fuit: „ Cæterùm, *ait Theophanes*, intereà piissimi Principis fiducialiter agere cœperunt, & verbum Domini dilatare; & qui volebant salvari, sinè prohibitione Mundo abrenunciare, & glorificationem Dei exaltare, atque omne bonum manifestare. *Hæc ille*. Sed Theodorus Studita in vita Sancti Platonis hæc & alia his verbis scribit: „ Posteà verò quàm cœpit regnare Christi cultrix Irenes, quæ pacem ipsa, ut cognomento, ita & re attulit, in cujus Regno cum aliis bonis & monasticæ vitæ adeundæ facultas, & janua patefacta est, quæ olim ab impio Imperatore clausa fuerat, quemadmodùm ab iis Imperatoribus, qui Græcorum superstitionem sequebantur, christianæ fidei aditus præcludebatur. Ex eo, inquam, tempore, quo Irene ipsa regnare cœpit, nostra tota eorum, qui rebus terrenis renunciaverant, familia monasticæ vitæ obedientiam profitebatur. *Hæc Theodorus*; subjungens inde de Sancto Platone, qui liberâ voce cultum & venerationem sanctarum Imaginum coràm multis prædicabat, bellum indicente Iconoclastis.

1053 Porrò Anno quinto Imperii Irenæ & Constantini, nimirum Domini Anno DCCLXXXIV., Pontificatus Hadriani Anno XIII., Indictione VIII. moritur Paulus Patriarcha Constantinopolitanus, ante cujus obitum, relicto Throno, in Monasterium Flori se duci fecit, ibidemque advocatis Patritiis & universo Senatu, palàm orthodoxam fidem, quam in corde, ut antefati sumus, retinebat, professus est, damnatâ Iconoclastarum hæresi. Hinc Theophanes hæc scribit: „ Primo Kalendarum Septembrium, ejusdem septimæ Indictionis Paulus almificus Patriarcha Sanctissimus infirmatus, Thronum reliquit, & descendens ad Monasterium Flori, Monasticum suscepit habitum, Imperatrice ignorante. Cùm autem Imperatrix hoc didicisset, venit cum filio tristis & clamans: *Cur*, inquit, *hoc fecisti?* At ille cum lamentis ait ad eam: *Utinam nè unquàm in Sacerdotii Throno sedissem, Ecclesia Dei tyrannidem patiente, præsertim cùm scissa sit à reliquis universalibus Sedibus & anathematizata*. Quæ demùm adsciтos Patritios & Senatus primores misit ad eum audire, quæ ab ipso dicebantur; qui dixit ad illos: *Nisi Synodus universalis fiat, & error, qui est in medio vestri, corrigatur, salutem non habebitis*. At illi dixerunt: *Quarè subscripsisti, cùm consecraris Iconoclastis*. At ille: *Idcircò lamentis afficior, & cucurri ad pœnitentiam, deprecaturus Deum, nè me sicut Sacerdotem judicet & cruciet, quòd tacuerim usque nunc, & præ timore favoris vestri non prædicaverim veritatem*. Et in his dormivit in pace, derelicto lamento multo tàm piis, quàm impiis & religiosis Viris Reipublicæ. Colendus enim Vir erat, & suprà mensuram misericors & omni reverentiâ dignus, multamque fidem habebat tàm Respublica, quàm Imperium ergà illum. Ex tunc ergò cœpit dici ac disputari de sanctis Imaginibus. *Hactenus Theophanes*.

1054 Ante hoc tempus non licebat adeò publicè de sanctarum Imaginum cultu disputari, radicatâ hæresi in primoribus Reipublicæ, undè, ut ajunt Annales Græci, loquentes de conversione Joannicii viri præclarissimi, quamvis Irene sacras Imagines in Ecclesiis restitui jussisset: *Neque sic quidèm multi hujus Iconomachorum hæresis acerbitatem eluerunt ex animis, sed cùm temporis diuturnitate ad mali habitum pervenissent, ægrè ferebant se ab eo liberari*. Sed postquàm Paulus Patriar-

cha talia locutus fuerat, licuit unicuique habere tractationem, adeòut statim Principes cogitarunt de orthodoxo eligendo Patriarcha, & agendo inde cum eo de Synodo œcumenica cogenda, pro firmanda catholica veritate, ac divisioni, schismati & dissentioni finem imponendo. Ipsimet Principes hæc omnia testantur in ipsorum Sacra recitata in principio Actionis primæ septimæ Synodi, ubi inquiunt: „ Et quoniàm Paulus sanctissimus Patriarcha, cùm secundùm divinam „ voluntatem à præsentibus vinculis absolvendus, & hanc peregrinationem dimissurus atque ad habitationem, imò verò ad „ ipsum Dominum Christum profecturus esset, Episcopatum refutavit, vitam eligens „ Monachorum: Nobis autem interrogantibus eum, quamobrèm hoc fecerit, respondit: Quia si morte præoccupatus fuero, in „ Episcopatu Deo conservandæ Regię Urbis, „ anathema habebo à tota catholica Ecclesia, „ quod ducit in tenebras exteriores, quæ „ præparatæ sunt Diabolo & Angelis ejus, „ eò quòd Synodum quandam dicant hic esse fectam, quæ subvertat imaginales picturas, „ quas Ecclesia catholica tenet, amplectitur, „ & ad commemorationem principalium suscipit. Hoc animam meam conturbat, hoc „ me in commonitionem adducit, quomodò „ effugiam judicium Dei pro eo, quòd cum „ hujusmodi Viris conversatus fuerim & „ computatus? Hæc verò etiam cum quibusdam gloriosissimorum Principum nostrorum locutus est, & sic vità excessit. Hanc „ ergò terribilem sententiam considerante „ pio Imperio nostro, quanquàm & ante hoc „ ex multis audivimus hujuscemodi jurgiū, „ consilium nobiscum consiliati sumus, quidnàm deberet fieri? Et deliberavimus in „ consilio nostro, quòd cùm ordinatus foret „ Patriarcha, quæ dicta fuerant, mox perciperent finem. *Hæc Imperatores.*

1055 Itaque funerato Paulo, ad electionem successoris deventum est, & universo consentiente populo & acclamante, selectus est Tharasius, qui erat Principibus à Secretis, vir eximiæ eruditionis, & fidei orthodoxæ professor, licèt ex Laico, immò & ipso renitente; cujus electionē sic describit Theophanes, inquiens: „ Hoc quoque Anno V., „ scilicèt Irenæ & Constantini Imperatorum, „ collecto omni populo apud Magnauram, „ ipsa Irena dixit ad eos: *Scitis, fratres, quid* „ *fecerit Paulus Patriarcha; siquidèm si vixisset, non hùc utique pateremur dimittere Sacerdotii Thronum, licèt monasticum induerit* „ *habitum. Quia verò, sicut Deo placuit, de* „ *hac vita migravit qui posset pascere nos, provideamus hominem, qui Ecclesiam Dei* „ *diduscalis possit servare sermonibus.* Qui universaliter dixerunt, non fore alium, nisi „ Tharasium à Secretis. At illa: *Et nos,* inquit, *ipsum eligimus*, sed refultat, & dicit; „ *pro sua causa non suscipit electionem Imperii* „ *& totius plebis.* Hæc Theophanes.

1056 Sed & ipsi Imperatores in antefata Sacra de ejusdem Tharasii electione subjungunt: „ Accersentes ergò Viros Ecclesiasticorum negotiorum expertos, & Christum „ Deum nostrum invocantes, & consilium „ cum eis facientes, quisnam dignus esset „ provehi ad Sacerdotii Cathedram hujus „ Deo conservandę Regię Civitatis, & unius „ consilii animique omnibus factis, in Tharasium, qui nunc in Pontificali præsidet „ dignitate, dabatur decretum. Hunc itaque advocantes, ea quæ dicta sunt, & decreta super eo, pronunciavimus; qui nequaquam annuere voluit, neque consensum his quæ decreta fuerant, effici postulabat. Cùmq; nos eum, quamobrèm obedire minimè pateretur, percunctati fuissemus; primò quidèm respondit, excusans „ se, & super se jugum Sacerdotii, dicens: „ Nos autem intelligentes, quòd excusationem quandam faceret, proponens non obediendum, nequaquam ab eo, sed permansimus persuadere illi conantes, quòd susciperet Summi Sacerdotii dignitatem. *Hæc ibi*; ubi & subjungitur & excusationis ratio ab eo allegata, quæ copiosiùs continetur in ipsius Apologetico habito ad universum populum, dùm, ut antefati sumus, ipsius electio à Principibus, eo præsente, denunciata est universo populo, qui quidèm Apologeticus sic se habet.

Apologeticus ad Populum à Tharasio à Secretis compendiosè dictus die, qua intimaverunt imperantes Irene & Constantinus populis, ut fieret Patriarcha, qui & promotus est Indictione VIII. *Anno à creatione Mundi* 6293.

1057 „ Immaculatæ fidei nostræ, idest, „ Christianorum custodes, & eorum, quæ in „ gloriam Dei fiunt æmulatores, fideles Imperatores nostri, tanquàm omnium in beneplacitum ejus, & in commodum nostrum, „ christianorum, videlicèt curam facientes, „ & maximè nunc Ecclesiastica negotia diligenter & sollicitè considerantes, quò Summus Sacerdos in hac Regia Urbe sua constitueretur, in suæ pietatis animum me assumpserunt, & ut manifestum mihi redderetur quod consiliati sunt, præceperunt. „ Cùm ego hoc me indignum esse pronuntiarem, & nullam condescensionem facerem „ (utpotè qui jugum hujus sarcinæ portare „ & sufferre non possem) jusserunt me adduci ante faciem vestram, pro eo quòd & hujus consilii participes effecti sitis; & nunc „ Viri Dominum timentes, & cum semper in „ cordibus vestris habentes, vos ajo, qui „ Christi vocatione, veri videlicèt Dei nostri, no-

„ nominamini christiani, audite brevis sermonis ab exiguitate ac humilitate nostra „ rationem.

1058 „ Ego quidèm quidquid piissimia „ Imperatoribus nostris, & per omnia orthodoxis responderim, etiam in conspectu vestro rationis meę Apologiâ respondeo. Timore deprimor ad consentiendum huic electioni, & revereor à facie Dei currere taliter & quomodolibet incircumspectè, ut non terribili damnationi succumbam. Si enim Paulus divinus Apostolus, qui Dei voces audivit, Cœlumque habuit correptorem, & Paradisi inspector effectus est, audivitque arcana verba, & portavit nomen Dei in conspectu nationum & Regum, Corinthiis scribens, dicebat: *Nè fortè cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar*; quomodò ego, qui in Mundo conversatus,& cum Laicis connumeratus, Imperatoriis ministrationibus militavi, sic absque dijudicatione atque circumspectione possum insilire ad Sacerdotii magnitudinem? Horrendum conamen ad exiguitatem meam & temerarium studium: Causa verò timoris & meæ refutationis hæc est.

1058 „ Aspicio enim & video Ecclesiam, quę super petram Christum Deum nostrum fundata est, scissam nunc & divisam, & nos aliàs atque aliter loquentes, & aliter cos christianos, qui in Oriente unius nobiscum sunt fidei; sed & his concordantes Occidentales, & nos ab omnibus illis alienatos, & à se per singulos dies anathematizatos habere. Dira pœna ęst anathema, procùl à Deo emittit, & è Regno Cœlorum persequitur, & ducit in tenebras exteriores. Nescit Ecclesiæ lex, vel terminus sectam sivè contentionem; sed sicut novit confiteri unum Baptisma, unam Fidem, ita & concordiam unam in omni Ecclesiastico negotio. Nihil enim est in conspectu Dei tàm acceptum atque placabile, quàm ut unum simus, & una efficiamur Ecclesia catholica, quemadmodùm in syncerę nostrę fidei Symbolo confitemur.

1059 „ Et petimus nos, fratres, ut reor, & vos, quoniam scio vos timorem Dei habere, à piissimis, & orthodoxis Imperatoribus nostris Synodum universalem colligi, ut efficiamur nos, qui unius Dei sumus, unum; Et qui Trinitatis cultores existimus, uniti & unanimes, & collegæ, & qui capitis nostri Christi sumus, efficiamur corpus unum, compactum atque connexum: Et qui Sancti Spiritus sumus, efficiamur non contra invicem, sed pro invicem; & qui veritatis existimus, efficiamur idipsum sapientes atque dicentes, & non fit in nobis certamen sive dissensio, ut pax Dei, quæ exuperat omnem sensum, muniat omnes nos; & si quidèm jusserint orthodoxiæ propugnatores, Imperatores videlicèt nostri, postulationi meæ justæ annuere, consentio, & ego, & jussionem eorum implebo: Sin autem, impossibile mihi est hoc facere, nè subiiciar anathemati, & inveniar condemnatus in die Domini nostri, & justi Judicis, ubi neque Imperatores, neque Sacerdotes, neque Principes, neque hominum multitudo poterit eripere me, & quidquid placuerit vobis, fratres, date Apologiæ meæ, imò verò petitioni meæ responsum. *Hactenus Apologia*.

1060 Subjungit ad hæc Theophanes, qui integram ejusmodi Apologiam recenset: „ Et libenter audierunt omnes quæ dicta sunt, consensum præbentes, ut fieret Synodus. Quidam autem perpauci ex insipientibus differebant. At verò Tharasius, rursùm ad populum disputans, respondebat: quia Dominus Leo Imperator subvertit Imagines; & quando Synodus facta est, subversas illas invenit; & quòd propter Imperatoriam manum subversæ sunt, iterũ quæstionem habet idem Capitulum; quoniam antiquam consuetudinem in Ecclesia traditam præsumpserunt, sicut eis libitum fuit, exterminare, sed veritas Dei (ut Apostolicè dicamus) non est alligata. *Hæc ille*. Idemque & totidèm verbis Anastasius, qui eandem Apologiam à se translatam recenset in præambulis septimæ Synodi.

1061 Itaque his pręhabitis, & acceptâ sponsione de Generali celebranda Synodo, consensum suæ præbuit electioni, & passus est consecrari, & VIII. Kalendas Januarii, ipsius octavæ Indictionis consecratus est, prout idem Theophanes adnotat. Erat autem Tharasius ex Patritio ortus genere, proinde nobilitate clarus, Patre Georgio, Urbanam Præfecturam magnâ gloriâ administrante, matre verò dictâ Eucratia, æquè pietate conspicuâ: Ipse verò moribus, & virtute clarissimus auctus Consulari dignitate ob eruditionem insignem, ad secreta curanda adscitus fuerat ab Imperatore, ut ex Ignatio refert Baronius, undè etsi ex Laico, dignissimus tamen fuit, & quovis tunc temporis dignior, ut in Episcopalem Thronum eveheretur. Scripsit post suam consecrationem, antiquo reassumpto more, Synodicam Epistolam ad Hadrianum Romanum Pontificem, atque etiam & aliam ad Patriarchas Antiochiæ, & Alexandriæ. Quam verò scripsit ad Hadrianum non extat, liquet tamen ex Hadriani datâ ad eum responsione, recitatâ Actione II. Septimæ Synodi, ad hunc modum se habente.

Dilecto fratri Tharasio Patriarchæ, Hadrianus Episcopus servus servorum Dei.

1062 „ Pastoralibus curis, quibus convenit nos pascere populum Dei, & subtilissimis cogitationibus perpendentes, quemadmodùm prædicationis vox sana à præcone in omni tempore debeat prædicari, & qualis in conversatione debeat esse, ut omnibus proximus compassione fiat, & cunctis conversatione insignis; quatenùs & per piam miserationem ad se omnium infirmitates transferat, & ipse per summum respectum sui ad Divina trāscendat, consideravimus vestræ dilectæ sanctitati sacrà affari concordiâ, & subtiliter verbum manifestare.

1063 „ In Synodicis confessionis vestræ fidei, quæ Apostolicæ Sedi nostræ directa sunt per Leonem Reverendissimum Præsbyterum vestrum, invenimus in eis in initio primæ paginæ Reverentiam vestram ex Laico ordine, & Imperatoria administratione ad sacrati gradus sublimatam esse fastigium: Et vehementer in his anima nostra mirata est. Et misi vestram synceram, & orthodoxam fidem in prædictis Synodicis sacri Symboli secundùm ritum sanctarum sex universalium Synodorum, & de venerabilibus Imaginibus benè se invenissemus habere, nullatenùs auderemus hujusmodi obaudire Synodica. Sed quantùm cor nostrum tristabatur de inepta veteri ex nobis distantia, tantò confessionem & rectam fidem vestram anima nostra inveniens lætata est.

1064 „ Invenimus autem in prędicta Synodica Epistola Sanctitatis vestræ, post plenitudinem fidei, & confessionem sacri Symboli, & omnium sanctarum sex Synodorum, & de sacris ac venerabilibus sex characteribus miraculum laude ac veneratione dignissimum contineri: Quia & easdem sanctas sex Synodos suscipio cum omnibus regulis, quæ jure ac divinitùs ab ipsis promulgatæ sunt; inter quas continetur: In quibusdam venerabilium Imaginum picturis Agnus digito Præcursoris demonstratus exaratur, qui in figuram præteriit gratiæ, verum nobis per legem præostendens Agnum Christum Dominum nostrum. Ergò veteres figuras & umbras, ut veritatis indicia & præsagia, Ecclesiæ traditas amplectentes, gratiam præferimus & veritatem, hanc ut plenitudinem legis suscipientes. Ut ergò perfectio etiam per colorum operationes in cunctorum vultibus depingatur Agni Christi Dei nostri, qui tulit peccatum Mundi, secundùm humanitatem characterem & imaginem hominis pro veteri Agno pingi definimus, per ipsum Dei Verbi humilitatis celsitudinem considerantes, & ad memoriam in carne conversationis, tàm scilicèt passionem ejus, quàm salutarem mortem atque redemptionem, quæ hinc est Mundo effecta, manu quodammodò reducentes.

1065 „ Hoc testimonium orthodoxę fidei malignorum curiositatem & hæreticorum garrulitatem vestrum repulit fraternum Sacerdotium; quemadmodùm & eorum maligna sollicitudo non est à nobis, neque à gratia divina recepta, sed instabilis in hujusmodi reputata. Siquidèm nobis succinctis lumbis mentis nostræ, confitetur etiam Catholica & Apostolica Romana Ecclesia, consonans & concordans adversùs hæreticorum amentiam, à quibus etiam impugnata taliter disposuisse ostenditur. Quia ergò sanctas Imagines Christi Dei nostri, qui secundùm nos & pro nobis, & propter nos incarnatus est juxtà humanum characterem, atque Sanctæ intemeratæ & reverà Dei Genitricis, necnon & Sanctorum ejus, vestra dilecta Sanctitas colere atque adorare sollicita est, ideircò ejus orthodoxum propositum, si quemadmodùm cœpit, perseveraverit, modis omnibus collaudamus, & ut pastoralis curæ sollicitudinem habentes, consilium damus, ut orthodoxam fidem, quam semèl confessa est, immutabilem servet prædicando pariter & docendo: *Fundamentum enim aliud potest ponere nemo, propter id quod positum est, quod est Dominus Jesus.* Ergò quisquis dilectionis Dei & proximi ac fidei, quæ in ipso est, firmamentum tenet, eundem Jesum Christum Dei & hominis Filium apud se posuit fundamentum.

1066 „ Confitendum est enim, quòd ubi Christus fundamentum est, bonorum etiam operum sequatur ædificium. Ipsa verò per se veritas dicit: *Qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed intrat aliunde, ille fur est & latro. Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium.* Unde rursùs idem salvator ait: *Ego sum ostium.* Ille ergo ad ovile intrat per ostium, qui intrat per Christum. Ipse autem per Christum intrat, qui de eodem conditore & liberatore humani generis veritatem intelligens prædicat & custodit, culmen regiminis ad officium portandi oneris suscipit, non appetitum gloriæ transitorii honoris: Curæ quoque suscepti ovilis solerter invigilat, ne oves Dei aut perversi homines prava loquentes dilanient, aut maligni Spiritus oblectamenta vitiorum suadentes devastent. Certè Beatum Jacob, qui pro uxoribus diu servierat, dixisse meminimus; *Viginti annis fui tecum, oves tuæ & capræ steriles non fuerunt: arietes gregis tui non comedi, nec captum à bestia ostendi tibi. Ego damnum omne reddebam; quidquid furto perierat, à me exigebat.*

„ *bar. Die noctuque æstu urebar & gelu: fu-*
„ *giebat somnus ab oculis meis.* Si igitur sic
„ laborat & vigilat qui pascit oves Laban,
„ quanto labori, quantisque vigiliis debet
„ intendere, qui pascit oves Dei? Sed in his
„ omnibus ipse vos instruat, qui propter nos
„ homo factus est, & qui dignatus est fieri
„ quod fecit, ipse & charitatem Sancti Spi-
„ ritus sui ac amorem infundat in vos, & ab
„ omni cura conservet, & oculos vestræ men-
„ tis aperiat; ut per cursum & agonem atque
„ solicitudinem vestræ dilectionis, Apostoli-
„ cam nostram imitantis priscæ orthodoxæ fi-
„ dei traditionem, in partibus piorum Impe-
„ ratorum nostrorum Sacræ ac venerabiles
„ Iconæ secundùm antiquum ordinem sistant:
„ quatenus vestrum per hoc stabile permaneat
„ Sacerdotium.

1067 „ Porrò post confessionem fidei ve-
„ stræ, notum factum est nobis, quòd vestra
„ venerabilis Sanctitas postulaverit ab Or-
„ thodoxis & Zelatoribus & Propugnatori-
„ bus veritatis, piissimis videlicèt Imperato-
„ ribus nostris, qui ad gloriam Dei facti sunt,
„ quò fieret universalis Synodus, & repro-
„ miserint coram omni Christiano populo suo
„ supplicationi vestræ piè annuentes, Syno-
„ dumque in Regia Urbe fieri definientes.
„ Nos autem quemadmodùm & in ipsorum
„ diva continebatur jussione, dilectos nobis
„ & approbatos, atque prudentes Sacerdo-
„ tes pro statu Sacrarum Imaginum, ut pri-
„ sco illis in partibus ordine constituantur,
„ cum magno desiderio & maximo gaudio
„ destinavimus. Sed vestra Sanctitas jisdem
„ piissimis Imperatoribus & triumphatoribus
„ alacriter suggerat, ut in primis pseudosy-
„ logus ille, qui sinè Apostolica Sede inordi-
„ natè & Asyllogisticè factus est adversùs ve-
„ nerabilium Patrum traditionem, contrà
„ Divinas Imagines anathematizetur præsen-
„ tibus Apocrysariis nostris, & omne Ziza-
„ nium eradicetur ab Ecclesia, & Domini
„ Nostri Jesu Christi sermo adimpleatur: *Quia*
„ *portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.*
„ Et rursùs. *Tu es Petrus, & super hanc pe-*
„ *tram ædificabo Ecclesiam meam; & tibi dabo*
„ *claves Regni Cælorum. Et quæcumque li-*
„ *gaveris super terram erunt ligata & in Cælis;*
„ *& quæcumque solveris super terram, erunt*
„ *soluta & in Cælis.* Cujus Sedes in omnem
„ terrarum Orbem primatum tenens reful-
„ get, & caput omnium Ecclesiarum Dei
„ consistit. Unde idem Beatus Petrus Apo-
„ stolus Domini præcepto pascens Ecclesiam,
„ nihil dissolutum dimisit, sed tenuit sem-
„ per & retinet principatum.

1068 „ Cui si adhærere cupit vestra San-
„ ctitas, & nostræ Apostolicæ Sedis, quæ est
„ caput omnium Ecclesiarum Dei, Sacram
„ & Orthodoxam formam incorruptè atque
„ incontaminatè ex profundo cordis & synce-
„ ritate mentis custodire studet, & revera or-
„ thodoxa & Dei cultrix consistens, hoc pri-
„ mùm omnipotenti Deo offerat Sacrificium,
„ ut ex persona nostra prædictorum piissimo-
„ rum & à Deo coronatorum magnorum Im-
„ peratorum nostrorum sublimia vestigia ob-
„ secret, & ut in conspectu Dei per terribile
„ illos adjuret judicium, ut Sacras Imagines
„ in ipsa à Deo conservanda & Regia Urbe,
„ & in omni loco in antiquum statum resti-
„ tuere & stabilire jubeant, conservantes tra-
„ ditionem hujus Sacræ ac Sanctissimæ no-
„ stræ Romanæ Ecclesiæ, & persequentes ac
„ abominantes malignorum & hæreticorum
„ errorem per certamen vestrum & fidelem so-
„ licitudinem. Si autem Sacras ac venerabi-
„ les Imagines illis in partibus non restitue-
„ rint, consecrationem vestram recipere non
„ audemus: & maximè si fuctatus fueris eos,
„ qui non credunt veritati.

1069 „ Quapropter cum summo labore
„ ac amore fidei, atque agone, in his om-
„ nibus indubitanter vestram venerabilissi-
„ mam sanctitatem convenit Sacras Imagines
„ Domini & Salvatoris Nostri Jesu Christi,
„ & Sanctæ ipsius Genitricis, semperque
„ Virginis Mariæ, seu Sanctorum Apostolo-
„ rum Prophetarum atque Martyrum, simul-
„ que & Confessorum, illis in partibus in an-
„ tiquo erigere statu: quatenus uno consen-
„ su dignè Propheticum canamus canticum,
„ dicentes: *Domine salvos fac piissimos reges.*
Et exaudi nos in die qua invocaverimus te: Quia
dilexerunt decorem domus tuæ, & locum ta-
bernaculi gloriæ tuæ.

1070 „ Dilectos autem nostros, Petrum
„ scilicèt Archipresbyterum Sanctæ nostræ
„ Romanæ Ecclesiæ, & Petrum Monachum
„ & Presbyterum atque Abbatem, qui missi
„ sunt à nobis ad vestigia tranquillissimorum
„ & piorum Imperatorum, rogamus propter
„ amorem Sancti Petri Apostolorum Princi-
„ pis, & propter nos, omni benigna susce-
„ ptione ac humanitate dignos apud vos ju-
„ dicandos pariter & habendos; quatenus &
„ in hoc magnas referre gratias valeamus.
„ Deus omnipotens dilectionem vestram, si
„ stabiliter permanserit, conservare annuat,
„ & fructum qui tibi creditus est, super men-
„ suram abundantiæ faciat abundare, atque
„ in sempiterna transire gaudia jubeat. Deus
„ te incolumem servet, dilectissime frater.
„ *Hactenus Epistola Hadriani.*

1071 Sed & fidei ejus professio quænam
fuerit, & quibus verbis concepta, cùm, ut
præfati sumus, non extent Tharasii literæ ad
Hadrianum datæ, colligere erit ex alia Epi-
stola ejusdem, datâ ad Patriarchas Antioche-
num & Alexandrinum pariter synodicâ, atque
ejusdem argumenti, ad hunc modum se ha-
bente.

Exem-

Exemplar literarum quæ missæ sunt ad summos Sacerdotes Antiochiæ, Alexandriæ & Sanctæ Civitatis à Tharasio Beatissimo Patriarcha Constantinopoleos.

1072 „ Multâ & magnâ providentiâ Dominus Deus hominum vitas regens & protrahens, atque proventum vitæ uniuscujusque consultè deducens (finè ipso namque factum est nihil, quia & capilli capitis nostri numerati sunt ei) & me in Laicorum ordine usque nunc connumeratum, & imperialibus ministeriis deputatum, nescio quibus judiciis (ipse scit) in Cathedram Pontificalem evexit, hortatu valido à veritatis propugnatoribus piissimis videlicèt ac Orthodoxis Imperatoribus nostris, atque Sanctissimis Episcopis, seu Clericis, in me violenter effecto: cui succumbens annui & obedientiæ fructum his carpendum commisi. Et rogo vos Sacratissimos, ut tanquam Patres me pusillanimem baculo potentiæ, idest, paternis vestris magisteriis fulciatis, & veluti fratres puris orationibus vestris nos cum armatura Dei contrà versutias antiqui hostis adjuvetis, atque fluctibus invicem surgentibus vacillantem gubernetis, quatenus pertingam ad portum voluntatis Christi Dei nostri. Est enim prorsùs apud nos prælium finè ferro, dum sermones jaciant & jaciantur. Sed triumphale habemus trophæum, veritatem quæ non vincitur. Deinde quoque & procellis vehementibus inspirantibus, in auxilium vobis assumptis, harum pauxillum quid sufferentes æstum, Christum has increpantem inveniemus, & vitam tranquillè per omnia transigemus.

1073 „ Et his quidem sufficienter in præfatione nostra præmissis, in cæteris evidenter horum cognitio denuntiabitur. Nunc autem ad aliam intentionem dicendo progredior. Quia enim prisca quædam, & ut veriùs fateamur, Apostolica traditio in omnibus Ecclesiis inolevit, ut hi, qui ad pontificium provehuntur, præcedentibus se in eodem ordine, qualiter se habeant, quæ fuę fidei sunt, exponendo commendent: visum est & mihi hoc sectanti, me vobis inclinare, & liquidò confessionem pronuntiare, quemadmodùm à tubis Sancti Spiritus (quarum sonus in omnem terram exivit, & in fines terræ verba) & ab earum alumnis, atque asseclis, Sacratissimis videlicè Patribus nostris educatus, ex ipsis mollibus ungulis didici.

1074 „ Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, & in unum Dominum Jesum Christum FiliumDei & Deum nostrum, natum ex Patre finè tempore coæternum: Et in Spiritum Sanctum Dominum & vivificantem, ex Patre per Filium procedentem, & eundem Deum esse & cognosci. Trinitatem unius substantiæ, unius honoris & sedis, sempiternam & increatam, omnium Creaturarum conditricem: unum Principium, unam Deitatem & dominationem, unum imperium, potentatum & potestatem in tribus subsistentiis, individuè quidem divisam, & divisè unitam; non ex imperfectis tribus unum aliquid perfectum: sed ex tribus perfectis unum superperfectum & plusquam perfectum, uti magnus locutus est Dionysius. Itaque secundùm proprietatem personarum tria quidem adoranda; at verò secundùm communem naturæ rationem unus Deus omnium factor visibilium & invisibilium, omnium provisor.

1075 „ Confiteor autem factam propter salutem nostram innovissimis diebus secundùm carnem nativitatem unius Sanctæ Trinitatis, Filii scilicèt Dei & Domini Nostri Jesu Christi, ex veraciter Sancta Dei Genitrice, semperque Virgine Maria: consubstantialem quidem factum nobis modis omnibus absque peccato, non autem desinentem esse quod erat; sed duabus naturis inconfusè manentibus, unà cum consistentibus in se duabus voluntatibus & operationibus: Crucifixum pro nobis carne, & sepultum, & resurrexisse, in Cœlosque ascendisse, & venturum judicare vivos & mortuos. Insuper spero resurrectionem mortuorum, & singulorum gestorum æternam redditionem bonorum scilicèt, & his contrariorum.

1076 „ Expetens etiam intercessiones Sanctissimæ & intemeratæ Dominæ nostræ Dei Genitricis & semper Virginis Mariæ, Sanctorumque Angelorum, & Sanctorum & Gloriosissimorum Apostolorum, Prophetarum, Martyrum, Confessorum, & Doctorum: salutans & venerabiles Iconas eorum & omnem hæreticam abominans contentionem, nec non & eorum Doctores atque primores, Simonem videlicèt, Marcionem, Manetem, Paulum quoque Samosatenum, & Sabellium Lyhium, eorumque dogmata nefaria.

1077 „ Recipio etiam Sanctas & universales sex Synodos, & earum Divina dogmata pariter & doctrinas, tanquam quæ Divina inspiratione nobis tradita fuerint. Et cum prima quidem homousion & unà cum Patre finè initio Filium esse credens, anathematizo impium Arium, Aetium, Eunomium, Eudoxium, & Demophilum: post hos & eos, qui jure dicuntur dissimiles Semiariani, atque omnem coinquinatam eorum catervam. Cum secunda verò Deum esse Spiritum Sanctum & vivificatorem confitens, abjicio Macedonium & omnes qui unius cum illo sunt sensus, cum his autem & Deo perosum Apollinarium, qui insensatè desipuit. Cum tertia autem unum Domi-

„ minum Jesum Christum verum Deum no„ strum ex Patre genitum, eundemque in no„ vissimis diebus propter salutem nostram in„ carnatum ex Sancta Dei Genitrice, sem„ perque Virgine Maria, prædicans, homi„ nis cultorem Nestorium, & bigam quæ circa „ ipsum est, Diodorum ajo ac Theodorum, „ nec non & eorum prodigiosam fabulam præ„ dicantes, & in Christo personalem dualita„ tem formantes, procul à confessione mea „ repello.

1078 „ Præterea cum quarta, ex duabus „ naturis & in duabus naturis, unum Sanctæ „ Trinitatis Christum Deum Nostrum carne „ venisse sentiens, anathematizo Eutyche„ tem, Dioscorum, & totam ipsorum finè ca„ pite multitudinem, unà cum Divinitus ful„ minando Severo, & infando Juliano Hali„ carnasèo, qui fabulosè Dominum nostrum „ incorruptum corpus suscepisse perhibuit. „ Denique in quinta, quæ sicut Machæra spi„ ritus in superficie quodammodo ex priori„ bus temporibus navigantes iniquas rescidit „ hæreses, & inventores patefecit earum, Ori„ genem videlicèt, & Didymum, & Evagrium; „ ita & ego has, utpotè portentosas hæreti„ corum fabulationes repello. Porrò per sex„ tam sicut ex duabus naturis Christum, ex „ quibus & est, olim esse didiceram; ita & „ duas naturales voluntates & operationes „ ejus in utraque natura credidi, humana sci„ licèt & Divina. Submittoque anathemati „ Cyrum, Sergium, Honorium, Pyrrhum, „ Paulum, & omnes consectatores eorum: dog„ ma quoque ipsorum, ut sodomiticam vitem, „ & Gomorrhiticam propaginem, amaritu„ dinis botryonem habentes, odivi. Ipsius „ autem Sanctæ sextæ Synodi cum omnibus „ dogmatibus, quę legaliter ac Divinitus ab „ ea promulgata sunt, etiam depromptos Ca„ nones recipio; in quibus refertur. In qui„ busdam venerabilium Imaginum picturis ag„ nus digito Præcursoris exaratur ostensus, „ qui in figura præcessit gratiæ, verum nobis „ per legem demonstrans agnum, Christum „ videlicèt Dominum Nostrum. Veteres er„ go figuras & umbras, utpotè veritatis indi„ cia, & pręcedentes Characteres Ecclesię tra„ ditos salutantes, gratiam honore præferi„ mus, & veritatem hanc ut legis plenitudi„ nem admittentes.

1079 „ Ut ergo perfectio etiam per co„ lorum operationes in omnium vultibus de„ pingatur, Characterem Agni Dei nostri „ Christi, qui tollit peccata mundi, secun„ dùm humanitatem etiam in Iconis ex hoc „ pro veteri agno definimus depingi: per eum „ videlicèt celsitudinem humilitatis Dei Ver„ bi considerantes, & ad memoriam conver„ sationis, quam in carne gessit, passionis „ quoque ac salutaris mortis ejus adducti, at„ que redemptionis quæ hinc est Mundo effe„ cta. Superfluas autem tumultuationes & „ garrulitates post hæc inconsultè promulga„ tas, ut apud vos minimè receptas, neque „ per Divinam gratiam dictas, irritas æstima„ mus: & Ave istis dicentes, fugacesque fa„ cturi, accingimus lumbos mentis nostræ in „ veritate, & suscitamur unà cum piis & fide„ libus Imperatoribus nostris, propugnato„ ribus, videlicèt veritatis, ad unitatem San„ ctæ Dei Ecclesiæ: à quibus & Synodum „ universalem petivimus in præsentia totius „ eorum Deo amabilis populi: & postulationi „ nostræ piè annuerunt.

1080 „ Unde vos qui superædificati estis „ super fundamentum Apostolorum & Pro„ phetarum, ipsum videlicèt summum & an„ gularem lapidem Christum Jesum, quem„ admodùm in præcedentibus dictum est, con„ certatores & consectatores ac auxiliatores „ sumentes, confidentiam talem habemus ad „ Dominum: non quòd sufficientes sumus co„ gitare aliquid à nobis quasi à nobis, sed suf„ ficientia nostra ex Deo est; quia disrupta „ membra & discissa in unum corpus compa„ ctum & connexum crescere faciat, in qui„ bus caput est Christus: & ultra jam non „ erunt dispersa.

1081 „ De cætero rogamus sanctitatem „ vestram usque ad duos Vicarios loci serva„ tores mittere cum Deiloqua Epistola sua; „ & quidquid sibi fuerit divinitus super hoc „ negotio revelatum, nobis facere manifestum; „ ut secundùm quod debitum est, tam loci „ servatores, quàm literæ vestræ synodicæ si„ vè ad loquendum, sivè ad legendum in om„ nibus inveniantur, quatenus per hoc quæ „ scissa sunt, uniantur. Id ipsum enim & à „ Præsule Senioris Romæ petivimus, & rogo „ vos fraternè, Apostolicam vocem vobis pro„ nuntians, tanquam Deo exhortante per „ nos; omnia perscrutantes secundùm Con„ silium vestrum, quod in Deo patefacite no„ bis. Scriptum est enim: *Labia Sacerdotum* „ *custodient scientiam, & legem exquirent ex* „ *ore eorum*. Certi enim sumus, quòd semi„ na veritatis in vobis salva custodiatis. Sed „ & pii Imperatores nostri, & per cuncta or„ thodoxæ veritatis firmitatem sectantur, & „ Domino Deo supplicare non cessant, secun„ dùm Gregorium, qui à Theologia cogno„ men fortitus est; ut efficiamur nos, qui „ unius Dei existimus, unum & qui sumus „ Trinitatis, uniti & honore pares, atque „ unanimes in cunctis inveniamur; & qui su„ mus Sancti Spiritus, non contra invicem, „ sed pro invicem simus: & qui sumus verita„ tis, id ipsum sapientes atque dicentes exhi„ beamus, & non sit contentio, vel dissensio „ in nobis: sed sicut habemus unum baptis„ ma, unam fidem, ita & consonantiam unam „ in omni Ecclesiastico negotio. Et pax Dei, „ quæ exuperat omnem sensum, in unum nos „ conducat, & divisa uniat, atque diutur„ num vobis sanet, & incolumitate fidei in-

te-

„ tegros servet, & in vera confessione atque „ concordia, stabiliat omnes, uniatque San- „ ctam Ecclesiam suam, & compescat scanda- „ la, quæ superjacent ei, intercessionibus inte- „ meratæ Dominæ nostræ Dei Genitricis & „ omnium Sanctorum fiat, Amen. *Hactenus* „ *synodica Tharasii data ad Patriarchas*.

1082 Similes ergo accepisse Hadrianum, quibus suprarecensitam dedisse responsionem, testantur Apostolicæ Sedis Legati, Petrus Presbyter Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & alter Petrus Presbyter pariter & Abbas, in ipsa septima Synodo Act. III. ubi relectâ antefatâ synodicâ, dixerunt: *Hujusmodi literas Sanctissimus Papa recepit, & idcircò direxit nos cum rescriptis, quæ jam lecta sunt*. Sed quid responderunt Orientis Patriarchæ videre restat. Eorum ergo literæ in eadem Actione septimæ Synodi pariter relectæ ad hunc modum se habuerunt.

Sanctissimo ac Beatissimo Domino Tharasio Archiepiscopo Constantinopoleos, & Universali Patriarchæ, Orientis summi Sacerdotes in Domino salutem.

1083 „ Sacratissimis & ex Divina Deitatis inspiratione libellis Apostolicæ ac paternæ Sanctitatis vestræ prælectis, ô Beatissimi, „ nos humiles, & eorum qui desertum incolere gestiunt, ultimi, tremore pariter & gaudio sumus detenti. Tremore quidem, propter timorem eorum, quibus ob peccata nostra servire decreti sumus, quique verè sunt „ impii, & in circuitu, secundùm quod scriptum est, impii ambulant, ac per singulos „ penè dies occasiones exquirunt, ut nos morti tradant, & perdant: gaudio verò propter „ veritatem orthodoxæ fidei, quæ fulget in „ eis solarium more radiorum, & luculentissimam explanationem Apostolicorum dogmatum & paternorum. De quibus aptè genitorem vocis Verbi, idest, Prophetarum „ Zachariam ad memoriam reducentes, magna voce clamamus: *Visitavit nos oriens ex* „ *alto*, splendidus theorica & Divinâ providentiâ illustratæ mentis, in tenebris & in „ umbra mortis maligni erroris, idest, Arabicæ impietatis, sedentes, ad dirigendos „ intelligibiles pedes nostros in viam & semitas paciferæ constitutionis. *Quis loquetur* „ *potentias Domini?* Nobiscum psallat David „ Pater Dei; *aut auditas facies omnes laudes* „ *ejus?* Quoniam misertus est Deus desperati „ populi sui, & distantia ad unam fidei collegit harmoniam. *Et erexit cornu salutis nobis*, „ & directionis in domo, & Dominum recipiente templo Unigeniti Filii sui, Domini „ videlicèt Dei ac Salvatoris nostri Jesu Christi: quod estis vos Sanctissimi, atque hi „ qui partes secundas Ecclesiæ portant per legem & ordinem Ecclesiæ nostræ, triumphatores scilicèt ac divinitus redimiti seu decreti Principes nostri & Domini terrarum Orbis.

1084 „ Sacerdotii enim Imperii sanctificatio est & constitutio, & Imperium Sacerdotii fortitudo & firmamentum: de quibus „ sapiens quidam Princeps, & in sanctis Regibus Beatissimus ait: *Maximum donum* „ *Deus hominibus præstitit, Sacerdotium &* „ *Imperium: illud quidem adornans & regens* „ *Cælestia: hoc verò gubernans legibus justis* „ *terrestria*. Nunc veraciter medius maceriæ „ paries solutus est, & concordia discordiæ „ principatur, & incurvatur unitati divisio, „ & fuga lapsa disparuit dissonantia: & *pax* „ *Dei quæ exuperat omnem sensum* jucundo „ vultu triumphat, & fideialiter conversatur. *Nunc nos qui facti fueramus opprobrium* „ *vicinis, & affinibus nostris, subsannatio &* „ *derisio his qui in circuitu nostro sunt*, ac per „ hoc ad terram præ confusione prospicientes, „ ad Cœlos unanimi claritate suspicimus, & „ psallentes in exultatione proclamamus: *In* „ *hoc cognovi quoniam voluisti me, quia non* „ *gaudebit inimicus meus super me*. Me autem „ propter innocentiam & simplicitatem erroris titubantem suscepisti, & salvum me faciens erexisti, & super petram Apostolicæ „ fidei claudicantes pedes meos infixisti.

1085 „ Hæc & his concinnentia scibere „ nos fecerunt divinitus exarata volumina vestra, quæ canonica moti lege, & paternæ „ traditionis disciplina ducti, his qui Apostolicarum Sedium moderamen sortiti sunt, „ per reverendas & à Deo directas bigas missis: qui pervenientes & per Dei voluntatem ac nutum occurrentes Dei cultoribus „ fratribus nostris, Viris Sanctis, qui dederunt animas suas pro Ecclesiarum correctione: & recogniti ex veteri & antiqua conversatione, valdè gavisi sunt: & maximè „ reperientes ambos in uno loco degentes, & „ modum Deo placitum persequentes. Et sese „ revelantes, ostenderunt ei Orthodoxiæ vestræ Deo decentes & dignos admiratione Libellos, referentes per ordinem Deo placitæ „ sanctitatis vestræ mentem, & pium Deo conservatorum Dominorum nostrorum consilium, & communis omnium salutis expectationem, & circa Deum sinè confusione „ spem. At illi quasi unam animam in duobus corporibus habentes, & unum secundùm Apostolum sapientes, & à Divino exagitati spiritu, secretò pariter & intelligenter fratres contegentes & occultantes propter formidinem inimicorum Crucis, quæ „ hinc inde disposita fuerat, non ausi sunt, „ cum essent sapientes, vel credere visionem „ ipsorum, vel causæ operari decursum: præsertim eùm in timore res haberetur, & quàm „ maximè crebrescens consilium & diligens „ circumspiciendi tractatus exigeretur. *Consilium enim bonum custodiet*, inquit, *te*, „ *cogitatio verò bona servabit te*.

1086 „ Et Ecce dum lateret eos, quos sub tuitione custodiæ posuerant, cucurrerunt usque ad nos & in idipsum congregantes silenter, humilitatem nostram, primò quidem adjuramento vincientes, nos servare secretò ac finè propalatione, quæ ab eis erant dicenda, & in hunc modum quidquid ad cautelam pertinent exagerantes, revelaverunt nobis omnem rei, quæ sibi acciderat, circumstantiam. Stupefacti autem & compuncti corde, lacrymisque perfusi, ferventibus super hujusmodi narrationis miraculo, & inopinatâ gloriâ tantæ rerum mutationis, stetimus ad orationem, veluti peccatores, cum timore ac tremore, & ei qui facit omnia & transfert ad id, quod melius est, decentem laudem referentes, petivimus obnixè benignitatem ejus, quò in minimis nobis fieret medius, & per Spiritum Sanctum illucesceret lux scientiæ in cordibus nostris, atque communis utilitatis consilii donaret virtutem, cogitationesque bonas ad terminationem optimi vestri propositi, quod & fecit, cùm esset benignus atque misericors.

1087 „ Consideramus igitur, Sanctissimi, contaminatæ nationis cognoscentes contrà nos infestationem, retinere hos qui missi sunt, & prohibere appropiare his, ad quos destinati sunt: ducentes hos in medium nostrum, & admonentes plurimùm, ne inducerent turbationem, imò, ut specialiùs dicamus, exitium quiescentibus, & Dei gratia pacificatis Ecclesiis, vel populo miserabiliter jugo servitutis afflicto, & importabilium illatione tributorum oppresso. At illi hæc molestè ferentes, dicebant, quia in hoc destinati sumus, ut tradamus nostras in mortem animas pro Ecclesia, & propositum Sanctissimi Patriarchæ ac piissimorum Imperatorum perducamus in finem. Sed si in vestras tantummodo animas, diximus ad eos, cohauriretur periculum, haberet fortè sermo vester aliquam firmitatem. At verò, quia contra commune corpus procedit Ecclesiæ, qualis erit profectus? Imò qualis non erit læsio, ædificium construere super putredinem, & firmo fundamento privatum? Et quomodo, inquiunt, vel qua facie ad eos qui nos miserunt, redibimus, nihil eorum quæ secundùm votum suum sperabant, omninò ferentes? Ad hæc deficientes nos, scientesque Deo amabiles fratres nostros, Joannem scilicèt & Thomam, Zelo Divino orthodoxæ fidei adornatos, atque duorum Sanctorum & magnorum Patriarcharum Syncellos, qui & sanctifici silentii amatores, diximus ad eos: Ecce tempus, fratres, acceptum salutis, & silentio excellentius. Ite cum viris istis, & pro eis Apologiam assumite: & enarrate viva voce, quæ per literas intimare Dominis nostris supra vires esse conjicimus. Nostis enim qualiter per pusillam accusationem exul factus sit à bis millibus Signorum ille, qui ad regendum thronum fratris Domini sortitus est Jacobi. Cùm autem opus Dei adimpleveritis, & Apostolicam traditionem, quæ tenetur in Ecclesiis per Ægyptum & Syriam, Dominis nostris cognitam feceritis, tunc quod à vobis desideratur, amplectimini. Et quomodo nos, responderunt, idiotæ cum simus, & inexpertes, & ad tantam causam infirmi & indocti, præsumemus arripere negotium quod virtutem nostram exuperat? Sed Christus Deus noster, qui per vilissimos & idiotas, è vestigio diximus, cooperatus est, Sanctos inquam Apostolos, & per eos Orbem terrarum captavit ad obedientiam Verbi dispensationis suæ, potens est dare vobis sermonem in apertione oris vestri, ad supplendum intentionem & sensum eorum, qui neque literas quiverunt suscipere, neque ausi sunt scribere, vel super talibus quolibet modo mutire. Qui cùm Dei essent amatores, obedientiæ filii apparentes, obedierunt verbo nostro, & aequieverunt hortationi: quos cum prolixa promittentes oratione, & gaudium non qualecumque bis qui missi sunt, conciliantes, taliter divulsi sumus ab invicem cum multa lacrymarum effusione.

1088 „ Verùm, ò Sanctissimi & Beatissimi, ut decet paternam Dominationem vestram, benignè fratres nostros suscipite, & Dominis orbis absque subtractione vel timore hominum præsentate: habebitis enim eos scientes liquidò trium Apostolicarum Sedium concinentem & concordantem orthodoxiam: qui sanctas & universales sex Synodos voce consona prædicant; aliam ad has, quam & septimam quidam susurrando nuncupant, nullatenus admittentes, imò modis omnibus respuentes, nimirum ut dudum in Apostolicarum & magisterialium traditionum depositionem, atque Sacrarum ac venerabilium Imaginum interemptionem & abolitionem, collectam. Vos autem, Sanctissimi, Divino illustrati Zelo, consentaneos quoque habentes divinitus conservandos Dominos, qui justo decreto Dei in vobis imperare præordinati sunt, simul etiam & à Deo protegendum & muniendum Senatum, prævalete, & viriliter agite, & confortetur cor vestrum, omnem inobedientiam apostolicè ulciscentes, & ad Christi obedientiam coaptantes.

1089 „ Illud autem tanquam necessarium penès Pontificalem apicem vestrum commonendum duximus; ut si beneplacito cunctorum Regis, Christi videlicèt Dei nostri, & eorum qui cum eo regnare meruerunt, Dei scilicèt & amicorum & triumphatorum Dominorum nostrorum, volueritis celebrare Synodum: ne molesta vobis

„ appareat trium Apostolicarum Sedium al-„ morum Patriarcharum, & sanctissimorum „ Episcoporum, qui sub ipsis degunt, absentia, non ex proprio eorum accidens proposito, sed ex tenentium seu dominantium „ illis terribilibus minis & mortiferis pœnis. „ Hoc autem est subtiliùs considerandum „ etiam ab ipsa sacra & universali sexta Synodo, in qua nullus eorum, qui per idem „ tempus in his partibus Episcopi erant, convenisse repertus est propter obscœnorum „ obtinentiam: Sed nullum ex hoc sanctæ „ adhæsit Synodo præjudicium; neque vires „ habuit prohibitio aliqua statuendi & manifesta faciendi recta dogmata pietatis, præcipuè cùm Sanctissimus & Apostolicus Papa Romanus concordaverit, & in ea inventus sit per Apocrisarios suos. Et nunc, Sanctissimi, hoc cum auxilio Dei similiter fiat; „ Nam sicut tunc illius fides in orbis terræ „ personuit fines, ita & Synodi, quæ nunc „ per gratiam Dei congreganda est per interventionem vestram, & ejus, qui moderatur Apostolorum Principis Sedem, prædicabitur in omni loco qui sub Sole est, „ videlicèt quæ tyrannicè destructa sunt, erigens & in antiquam & Apostolicam reformans traditionem.

1090 „ Porrò ad munitionem humilium „ literarum nostrarum, satisfactionemque „ Beatitudinis Dominationis vestræ, atque „ victorum, & triumphatorum Imperatorum „ nostrorum, conspeximus etiam exemplar „ Synodicorum Theodori sanctæ memoriæ „ Patris nostri & Patriarchæ Hierosolymorum subiiciendum his, quæ scripta sunt à „ nobis. Hunc autem Libellum, secundùm „ solitum Ecclesiæ ritum, idem sanctæ recordationis scripsit beatis & almi termini „ sanctissimis Patriarchis, Cosmę scilicèt Alexandriæ ac Theodoro Antiochiæ Theopoleos, qui & reciproca Synodica eorum, „ dùm adhùc viveret, recepisse dignoscitur. „ Incolumes vos pro nobis orantes Dominus conservet, sanctissimi & divinitùs honorati. *Hactenus Epistola*. Præfata verò Synodica Theodori quondàm Episcopi Hierosolymitani, quam Orientales huic suæ Epistolæ subnectunt, illa eadem est, quam suprà diximus, missam quoque Romam fuisse, ac sub Stephano Papa in Synodo Romana recitatam & receptam.

CAPUT XXIII.

De septima Synodo, atque in ea damnata Iconoclastarum hæresi, & inità sanctarum Ecclesiarum pace.

1091 Defuncto Paulo Patriarcha, ut antefati sumus, atque Tharasio, sub sponsione à Principibus facta de Synodo Generali cogenda, ut pariter præfati sumus, consecrato; tàm Imperatores Irena & Constantinus, quàm ipse Tharasius mox cœperunt de prælibata œcumenica Synodo congreganda, prout ex supra recitatis Tharasii literis satis perspicuèque liquet. Sed cùm in Generalibus Synodis primas Romanus Pontifex partes teneat, sinè cujus assensu nullius roboris, firmitatis & auctoritatis sunt, Irena & Constantinus suas divales sacras pro ea Synodo canonicè celebranda ad Hadrianum I. Romanum Pontificem miserunt, tenoris videlicèt sequentis.

Divalis sacra directa à Constantino & Irene Augustis ad Sanctissimum & Beatissimum Hadrianum Papam senioris Romæ.

1092 „ Qui à Domino nostro Jesu Christo vero Deo nostro suscipiunt sivè Imperii „ dignitatem, sivè principalis Sacerdotii honorem, debent quæ illi placita sunt & cogitare & curare, & creditos sibi ab illo populos secundùm ejus voluntatem regere & „ gubernare. Ergò debitum nobis & vobis, „ ô Sanctissimum Caput, hoc est, ut irreprehensibiliter quæ ejus sunt, sapiamus, & „ in suis versemur, utpotè ab ipso nos quidèm Imperium, vos verò principalis Sacerdotum dignitatem suscipientes. Incipimus „ ergò hinc sermonem.

1093 „ Scit vestra paterna Beatitudo „ quæ pridèm facta sunt in hac nostrà Regia „ Civitate propter venerabiles Imagines, qualiter qui ante nos regnaverunt, eas destruxerunt, & in dehonestatem atque injuriam „ posuerunt (utinam illis non imputetur, „ meliùs enim fuerat non mittere manus suas „ in Ecclesiam) & omnem populum, qui hìc „ est, imò Orientalem eodem modo seduxerunt, & in propriam voluntatem retraxerunt, usquequò Deus suscitavit nos regnare in his, qui in veritate quærimus gloriam „ ejus, & tenère quæ tradita sunt ab Apostolis suis & omnibus Doctoribus. Undè „ nunc constanter cum mundo corde & vero „ cultu, quæ ad Deum pertinent, unà cum „ omnibus Subditis nostris & his Sacerdotibus doctissimis, locuti sumus & cum consilio decrevimus, ut fieret universale Con-

ci-

„ cilium. Et rogamus vestram paternam Beatitudinem, imò verò Dominus Deus rogat *qui vult omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire*, ut det seipsum, & nullam tarditatem faciat, & ascendat hùc in stabilitatem & firmitatem antiquæ traditionis super venerabilibus Imaginibus; Debitum enim illi est hoc facere, agnoscit verò, quia scriptum est: *Consolamini, consolamini populum meum Sacerdotes, dicit Dominus*. Et, *Labia Sacerdotum custodiunt scientiam, & de ore ejus egredietur lex, quoniam Angelus Domini Exercituum est*. Et iterùm divinus & veritatis prædicator Apostolus, qui ab Hierusalem & circuitu usque ad Illyricum prædicavit Evangelium, sic mandavit: *Pascite gregem Domini cum disciplina, quem acquisivit proprio sanguine*. Et tanquàm verus primus Sacerdos, & is qui in loco & Sede Sancti & superlaudabilis Apostoli Petri præsidet, sicut dictum est, ascendat, & simùl cum omnibus Sacerdotibus, qui hìc sunt, inveniatur, & voluntas Domini fiat: *Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo*, sicut evangelicè didicimus, *ibi sum in medio eorum*.

1094 „ Certificetur enim & confirmetur à magno Deo & Rege, omniumque Domino nostro Jesu Christo, & à nobis servis ejus, quòd ascendentem vestram paternam & sacram Beatitudinem hùc, cum omni honore & gloria habemus & suscipere, & quę opportuna sunt, impartiri. Et iterùm expleto Capitulo, quod beneplacito Dei Christi speramus fieri, cum honore & magnitudine pręire illam habemus ad remeandum ad propria. Si enim non potuerit ascendere hùc (quod putamus non fieri, scimus enim eum studiosum esse circa Divina) eligat Viros honorabiles habentes scientiam, & dirigat unà cum syllabis, ut inveniantur ex persona sacræ & paternæ vestrę Beatitudinis hìc. Veruntamèn convenientibus ipsis cum omnibus Sacerdotibus, qui hìc sunt, synodicè confirmetur antiqua traditio Sanctorum Patrum nostrorum, & confundatur omne zizanium malè plantatum, & Domini nostri Salvatoris Jesu Christi verbum impleatur, quoniàm *portæ Inferi non prævalebunt adversùs eam*. Et ex hoc non fit schisma & separatio in una sancta Catholica & Apostolica Ecclesia, cujus est Caput ipse Christus verus Deus noster.

1095 „ Constantinum præterea sanctissimum Episcopum Leontinum Christo amabilis Siciliæ nostræ Insulæ, quem etiam noscit paterna vestra Beatitudo, adduximus ad nos, & facie ad faciem loquentes, direximus cum præsenti nostra venerabili jussione ad vos; Qui cùm venerit ad vos, continuò absolve eum, ut remeet ad nos, scribens nobis per ipsum adventum tuum, quibus diebus habet moveri illinc, & proficisci ad nos. Porrò sanctissimum Episcopum Neapolitanum omninò tenère habet, ut cum ipso ascendat hùc. Etenim iter vestrum per Neapolim & Siciliam habet fieri; & super hoc Stratego Siciliæ jussimus, ut omnis requiei & honoris vestri curam habeat, quò veniat vestra paterna Beatitudo ad nos. Datâ IV. Kalendas Septembris, Indictione VII. à Regia Urbe. *Hactenus Divalis*.

1096 Nisi mendum irrepserit in designatione temporis, videtur, Irenem & Constantinum ante obitum Pauli, atque Tharasii promotionem, scripsisse de Synodo œcumenica cogenda ad ipsum Pontificem Hadrianum, quoniam ex superiùs dictis, testante Theophane, Paulus primo die Kalēdarum Septembrium, septimæ Indictionis, infirmatus, relicto Throno, ad Monasterium se contulit Flori, ibique habitu monastico indutus est, ac proinde triduo post datas Imperatorum literas, & post quatuor ferè menses, nimìrum VIII. Kalendas Januarii, VIII. Indictionis inchoatæ à mense Septembris, contigit consecratio Tharasii, jam Paulo vitâ functo. Cùm autem tùm ex Apologetico Tharasii ad populum habito, tùm ex sacra eorundem Imperatorum ad Synodi Patres data, constet, atque etiam ejusdem Theophanis testimonio, Pauli morientis dicta, ac Tharasii postulationem, occasionem præbuisse Imperatoribus cogendi Generalem Synodum, probabiliùs videtur, præfatam Divalem datam esse eodem Anno, scilicèt labente Indictione VIII., die nimìrum XXIX. Augusti, inchoandâ mense proximo Septembri IX. Indictione, cùm etiam constet ex infra dicendis, mense Augusti ejusdem IX. Indictionis promptos fuisse Episcopos in Regia Civitate pro Synodo celebranda.

1097 Eidem Divali respondisse Hadrianum dubitari minimè potest, cùm de magna re ageretur, & quidèm à Romano Pontifice optatissima; & quoniam personaliter, prout summoperè cupiebant Principes, ad Synodum accedere renuit, certum fit se apud eosdem justis de causis excusasse, etsi hujusmodi literæ desiderentur. Alias quoquè literas ejusdem argumenti ab Imperatoribus missas accepisse Hadrianum, quibus etiam certiorem reddiderunt de consecratione Tharasii ex Laico, cohonestantes præfatum Patriarcham titulo Episcopi universalis, indicant ejusdem Hadriani literæ ad eosdem per suos Legatos Petrum Romanæ Ecclesiæ Presbyterum, & Petrum Monachum Presbyterum pariter & Abbatem redditæ, atque Actione secundâ Synodi septimæ recitatæ in hunc modum se habentes.

Dominis piissimis & Serenissimis victoribus Imperatoribus ac triumphatoribus, Filiis diligendis in Deo & Domino nostro Jesu Christo, Constantino & Irenæ Augustis.

1098 „ Deus qui dixit *de tenebris lucem splendescere, qui eripuit nos de potestate tenebrarum* per Incarnationem Filii sui veri luminis, *in quo complacuit omnem plenitudinem Deitatis habitare, & per eum renovare omnia, & in ipso pacificans per Sanguinem crucis ejus, sive quæ in Cælis, sive quæ in terris sunt*; per multiplices divitias bonitatis suæ, in faciem Ecclesiæ suæ respiciens, vestram præscitam, & prædestinatam serenissimam, & Imperialem Clementiam ad fidei nunc integritatem vocare dignatus est; itaut omni falsitatis nubilo procùl exploso per vos, victricem faciat veritatem.

1099 „ Quantùm literarum vestræ piissimæ tranquillitatis ad nos venientium didicimus, etiam ipso auditu nimis noster exultans relevatus est animus, & tantum jucunditatis gaudium in cor nostrum ascendit, ut linguâ humanâ explicare nullus sufficiat sermo. Quia nimirum magis nobis lætitia de vestris jussionibus nunc orta est, quàm dudùm pro schismaticorum hæresi mœror affecerit. De his quippe in ipsis venerandis jussionibus vestris referebatur, quæ pridèm facta sunt in vestra regali civitate propter venerabiles imagines, qualiter qui ante vos regnaverunt, eas destruxerunt, & in inhonestate atque injuria posuerint. Utinam non illis imputetur: Meliùs enim illis fuisset non mittere manus eorum in Ecclesiam: & quia omnis populus, qui est in Orientalibus partibus, erraverunt, & pro sua voluntate usi sunt illis, usquequò Deus erexit vos regnare, qui in veritate quæritis gloriam ejus, & quæ tradita sunt à Sanctorum Apostolorum, & omnium simùl Sanctorum magisterio tenère: quas referantes, & venerabiles Imagines ad vestrum piissimum Imperium laudabiliter exaratas reperientes, atque hæreticorum abiicientes vesaniam, seù in Divinæ examinationis judicio Principum, qui manus miserunt in Ecclesiam jaculum deputantes, vestram à Deo promotam in triumphis Imperialem potentiam insontem esse ab eorum sævitia prorsùs credimus.

1100 „ Undè omnipotentis Dei clementiam exorantes, referimus grates sinè fine, tenentesque ea, quæ vestra sanxit, & cœpit Serenitas perficere, constantes estote. Quòd si perseverantes permanseritis in ea, quam cœpistis, orthodoxa fide, & per vos in partibus illis in pristino statu erectæ fuerint sacræ ac venerandæ Imagines; sicuè piæ memoriæ Dominum Constantinum Imperatorem, & Beatam Helenam, qui fidem orthodoxam promulgaverunt, atque Sanctam Catholicam, & Apostolicam Spiritualem Matrem vestram Romanam Ecclesiam exaltaverunt, & cum cæteris orthodoxis Imperatoribus, utpotè caput omnium Ecclesiarum venerati sunt, ita vestrum à Deo protectum clementissimum nomen novum Constantinum, & novam Helenam habentes, per quos in primordiis Sancta Catholica, & Apostolica Ecclesia robur fidei sumpsit, & ad quorum instar vibrantissima, ac in toto orbe terrarum vestra opinatissima in triumphis imperialis fama laudabiliter divulgatur. Magis autem si orthodoxę fidei sequentes traditiones Ecclesiæ Beati Petri Apostolorum Principis amplexi fueritis censuram, & sicut antiquitùs vestri prædecessores Sancti Imperatores egerunt, ita & vos eam honorificè venerantes, ejus Vicarium ex intimo dilexeritis corde, potiùsque vestrum à Deo concessum Imperium eorum secutum fuerit orthodoxam, secundùm Sanctam Romanam nostram Ecclesiam, fidem.

1101 „ Ipse Princeps Apostolorum, cui à Domino Deo ligandi, solvendique peccata in Cœlo, & in Terra potestas data est, crebrò vobis protector existens, omnesque barbaras nationes sub vestris prosternens Sedibus, ubique vos victores ostendat. Etenim ejus insignia dignitatis sacra pandat auctoritas, quantaque veneratio ejus summæ Sedi exhibenda sit à fidelibus cunctis per orbem; Dominus enim eundem clavigerum Regni Cœlorum cunctis præposuit Principem; & hoc ab ipso honoratur privilegio, quo ei claves collatæ sunt Regni Cœlorum. Iste itaque tàm præcelso Prælatus honore promoruit confiteri fidem, supra quam fundatur Ecclesia Christi: Beatam Confessionem beatitudo secuta est præmiorum, cujus prædicatione sancta universalis illustrata est Ecclesia, & ex ea cæteræ Dei Ecclesiæ fidei documenta sumpserunt. Nàm ipse Princeps Apostolorum Beatus Petrus, qui Apostolicæ Sedi primitùs præsedit, sui Apostolatus Principatum ac pastoralis curę successoribus suis, qui in ejus Sacratissima Sede perenniter sessuri sunt, dereliquit; quibus & auctoritatis potestatem, quemadmodùm à Salvatore nostro Domino Deo ei concessa est, & ipse quoque suis contulit ac tradidit Divino jussu successoribus Pontificibus, quorum traditione Christi sanctam effigiem sanctæque ejus Genitricis, Apostolorumque vel omnium Sanctorum veneramur Imagines.

1102 „ Ex eo enim quo Christi Dei nostri Ecclesiæ quietis, & pacis apertę sunt fo-

„ fores, hactenúsque depictæ Ecclesiæ imagi-
„ nibus sunt ornatæ, Beato atque Sanctissimo
„ Papa Silvestro testante. In ipsis enim ex-
„ ordiis Christianorum, cùm ad fidem con-
„ verteretur pius Imperator Constantinus,
„ sic legitur: *Transactà die, nocturno Regi*
„ *facto silentio, somni tempus advenit; Et ecce*
„ *adsunt Sancti Apostoli Petrus, & Paulus*
„ *dicentes: Quoniam flagitiis tuis posuisti ter-*
„ *minum, & effusionem innocentum sanguinis*
„ *horruisti, missi sumus à Christo Jesu Domi-*
„ *no dare tibi sanitatis recuperandæ consilium.*
„ *Audi ergo monita nostra, & fac omnia quæ-*
„ *cumque indicabimus tibi: Silvester Episcopus*
„ *Civitatis Romanæ ad montem Soractem per-*
„ *secutiones tuas fugiens, in cavernis petrarum*
„ *cum suis Clericis latebras fovet; Hunc cùm*
„ *ad te adduxeris, ipse tibi piscinam ostendet,*
„ *in qua dum tertiò merserit, omnis te valetu-*
„ *do deseret Lepræ. Quod dum factum fuerit,*
„ *hanc vicissitudinem Salvatori tuo compensa,*
„ *ut omnes jussu tuo per orbem totum Roma-*
„ *num Ecclesiæ restaurentur. Tu autem in*
„ *hac parte purifica te, ut relictà omni supersti-*
„ *tione Idolorum, Deum unum, qui verus, &*
„ *solus est, adores & excolas, & ad ejus vo-*
„ *luntatem attingas.*

1103 „ Exurgens itaque è somno, statim
„ convocat eos, qui observabant Palatium,
„ & secundùm tenorem somni sui misit ad
„ montem Soractem, ubi Sanctus Silvester
„ in cujusdam Christiani agro persecutionis
„ causa cum suis Clericis receptus, lectioni-
„ bus, & orationibus insistebat. At ubi à
„ militibus se conventum vidit, credidit se
„ ad Martyrii coronam evocari: & conversus
„ ad Clerum omnem, qui cum eo erat, dixit;
„ *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies*
„ *salutis.* Profectus itaq; ut dictum est, perve-
„ nit ad Regem, cui nuntiatus cum tribus Pre-
„ sbyteris & duobus Diaconis introivit. In-
„ gressus dixit: *Pax tibi, & victoria de Cæ-*
„ *lo ministrentur.* Quem cùm Rex alacri ani-
„ mo, & vultu placidissimo suscepisset, om-
„ nia illa quæ facta, quæ dicta sunt, quæ
„ etiam revelata sunt, secundùm textum su-
„ periùs comprehensum, exposuit. Post finem
„ verò narrationis suæ percontabatur qui es-
„ sent isti Dii Petrus, & Paulus, qui illum
„ visitarent ob causam salutis suæ, & ejus
„ latebras detexissent. Silvester respondit:
„ Hi quidem Dii non sunt, sed idonei servi
„ Christi, & Apostoli electi ab eo, & missi
„ ad invitationem gentium, ut credentes, sa-
„ lutem consequantur. Cùmque hæc & his
„ similiter Augusto diceret Papa, interroga-
„ re cœpit Augustus, utrùmnam istos Apo-
„ stolos haberet aliqua imago expressos, ut
„ ex pictura disceret hos esse, quos revelatio
„ docuerat. Tunc Sanctus Silvester misso
„ Diacono, Imaginem Apostolorum sibi exhi-
„ beri præcepit, quam Imperator aspiciens,
„ ingenti clamore cœpit dicere, ipsos esse
„ quos viderat, nec debere jam differre per
„ Spiritum Sanctum factam ostensionem pi-
„ scinæ, quam istos promisisse suæ saluti me-
„ morabat.

1104 „ Ecce, ut præmissum est, Sancto-
„ rum figuræ ab ipsis sanctis fidei nostræ ru-
„ dimentis apud omnes fuerunt Christianos,
„ atque in Ecclesiis Sanctorum sacræ figuræ
„ expressæ atque depictæ hactenùs fuerunt:
„ quatenùs gentilitas Paganorum conspectà
„ Divinæ Scripturæ depictà historià, ab Ido-
„ lorum cultura, & Dæmonum simulacris, ad
„ verum Christianitatis lumen atque amoris
„ Dei culturam verti deberet: sicut & præ-
„ cipuus Pater atque idoneus prædicator
„ Beatus Gregorius hujus Apostolicæ Sedis
„ Præsul ait, ut hi, qui literas nesciunt, sal-
„ tèm in parietibus videndo legant, quæ le-
„ gere in codicibus non valent. Ob hoc
„ quippè Sancti probatissimi Patres ipsas
„ Imagines atque picturas Divinæ Scripturæ
„ & gesta Sanctorum in Ecclesiis depingi sta-
„ tuerunt, & cuncti orthodoxi atque Chri-
„ stianissimi Imperatores, & omnes Sacerdo-
„ tes ac Religiosi Dei famuli, atque univer-
„ sus Christianorum Cœtus, sicut à primor-
„ dio traditionem à Sanctis Patribus susce-
„ perunt, easdem Imagines atque picturas
„ ob memoriam piæ compunctionis veneran-
„ tes observaverunt, & in partibus illis usque
„ ad tempora proavi Serenitatis vestræ ortho-
„ doxæ coluerunt.

1105 „ Sed ipse vester proavus, per quo-
„ rundam impiorum immissiones, easdem de-
„ posuit sacras Imagines, & ex hoc error
„ magnus in ipsius Græciæ partibus accrevit,
„ & ingens scandalum in universum mundum
„ devenit. Sed væ illi, per quem scandala in
„ universum mundum venerunt, sicut ipsa
„ veritas testatur. Undè magno dolore con-
„ stricti Dominus Gregorius, atque item
„ Gregorius, Beatissimi Pontifices, qui illo
„ tempore existebant, eundem vestræ tran-
„ quillissimæ pietatis proavum suis Apostoli-
„ cis exarationum apicibus deprecati sunt,
„ ut ab eadem novæ præsumptionis temerita-
„ te resipisceret, easdemque Imagines in
„ pristino statu restitueret. Sed nullo modo
„ eorum saluberrimis deprecationibus incli-
„ natus est. Et postmodùm Dominus Za-
„ charias, & Stephanus, atque Paulus, &
„ item Stephanus, prædecessores nostri San-
„ cti Pontifices, sæpiùs avum, & genito-
„ rem vestræ serenissimæ tranquillitatis pro
„ statuendis ipsis imaginibus sacris depre-
„ cati sunt: simùlque, & nostra pusillitas
„ cum magna humilitate vestram studuit cle-
„ mentissimam Imperialem potentiam constan-
„ ter postulare.

1106 „ Et demùm subnixiùs, quæsumus,
„ ut sicut à Sanctis Patribus, & prædecesso-
„ ribus nostris probatissimis Pontificibus su-
„ scepimus, Divinæ historiæ scripturam in
Ec-

„ Ecclesiis pro memoria piæ operationis, &
„ doctrinâ imperitorum depingimus, & sa-
„ cram Imaginem Domini Dei, & Salvato-
„ ris nostri Jesu Christi, secundùm incarna-
„ tam ejus humanam formam, in aula Dei
„ constituimus, simùlque, & sanctæ ejus
„ Genitricis, atque Beatorum Apostolorum
„ Prophetarum, Martyrum, & Confessorum,
„ ob eorum amorem designantes veneramur,
„ itâ, & vestra clementissima Imperialis po-
„ tentia partibus ejusdem Græciæ faciat ve-
„ stræ Orthodoxæ fidej coæquari; ut sicut
„ scriptum est: *fiat unus Grex*, & *unum Ovi-*
„ *le*; quia in universo mundo, ubi Christia-
„ nitas est, ipsæ sacræ Imagines permanentes,
„ ab omnibus fidelibus honorantur; ut per
„ visibilem vultum ad invisibilem Divinita-
„ tis Majestatem mens nostra rapiatur spi-
„ rituali affectu per contemplationem figura-
„ tæ Imaginis secundùm carnem, quam Fi-
„ lius Dei pro nostra salute suscipere digna-
„ tus est, eundem Redemptorem nostrum
„ qui in Cœlis est, adoremus, & in Spiritu
„ glorificantes collaudemus, quoniam jux-
„ ta, ut scriptum est: *Deus Spiritus est*; &
„ ob hoc spiritualiter Divinitatem ejus ado-
„ ramus.

1107 „ Nam absit à nobis, ut ipsas Ima-
„ gines (sicut quidam garriunt) deificemus,
„ sed affectum & dilectionem nostram, quam
„ in Dei amorem & Sanctorum ejus habe-
„ mus, omni modo proferimus, & secun-
„ dùm Divinæ Scripturæ libros, ipsas ima-
„ gines ob memoriam venerationis habemus
„ nostræ fidei puritatem servantes; Nam
„ Creator noster Dominus Deus, dum ad
„ Imaginem, & similitudinem suam de limo
„ terræ plasmasset hominem, sagacitatis in-
„ dustria illustrans, in proprio consideratio-
„ nis arbitrio eum constituit. Et ipse primus
„ homo ex proprio arbitrio Divinâ inspira-
„ tione cuncta animantia, & universa vola-
„ tilia Cœli, & omnes bestias terræ propriis
„ nominibus appellavit, & in ipsa appella-
„ tione permisit animatis permanere. Etiam
„ & Abel divino ignitus spiritu, de primo-
„ genitis gregis sui munera ex proprio con-
„ siderationis arbitrio Domino obtulit; Pro
„ quo legimus, quòd respexisset Deus ad
„ Abel & ad munera ejus. Porrò & Noe post
„ Diluvii inundationem & ipse supernâ in-
„ spiratione suo arbitrio propriæ adinventio-
„ nis consideratione Altare Domino ædifica-
„ vit, & de cunctis pecoribus & volucribus
„ Mundi holocausta super eodem Altare Do-
„ mino obtulit. Simili modo Abraham (sicut
„ scriptum est) suo arbitrio Altare ædifica-
„ vit ad honorem & gloriam Dei, qui appa-
„ ruit ei. Sic Jacob fugiens Esau fratrem
„ suum, dùm in somnis Angelos Dei ascen-
„ dentes in Cœlum & descendentes per sca-
„ lam, atque innixum ipsi scalæ loquentem
„ sibi Dominum aspiceret; surgens protinùs
„ suo arbitrio tulit lapidem, quem suppo-
„ suerat capiti suo, erexitque in titulum,
„ fundens oleum desuper; appellavitque lo-
„ cum illum Bethel, dicens: *Non est hic aliud*,
„ *nisi domus Dei*, & *porta Cœli*. Pro quo,
„ nequaquam omnipotens Deus iratus est,
„ quòd lapidem illum erexit in titulum suo
„ arbitrio & consideratione; Undè post pau-
„ lulum in historia Geneseos fertur dictum
„ illi fuisse: *Ego sum Deus Bethel*, *ubi unxi-*
„ *sti lapidem*, & *votum vovisti mihi*.

1108 „ Ecce, Serenissimi Domini filii
„ magni Principes, omnia, quę humanâ con-
„ sideratione ad laudem Dei parantur, non
„ sunt prohibenda, potiùs autem omninò
„ Creatori nostro Domino constat esse pla-
„ cabilia; Nàm idem ipse Jacob proprio de-
„ mùm arbitrio summitatem virgæ filii sui
„ Jacob deosculatus est, fidei dilectione hoc
„ agens, sicut Beatus Paulus in Epistola ad
„ Hebræos testatur, non virgæ, sed tenenti
„ eam honoris ac dilectionis exhibuit affe-
„ ctum. Sic & nos pro amore & dilectione,
„ quam apud Dominum & Sanctos ejus ha-
„ bemus, honorabiles eorum effigies Imagi-
„ nibus depingentes, non tabulis & colori-
„ bus honorem exhibemus, sed illis, pro
„ quorum honore consistunt. Rursùmque
„ legimus, præceptum fuisse Moysi à Domi-
„ mino Deo nostro, cùm dicitur: *Facies* &
„ *Propitiatorium de auro mundissimo*, *duorum*
„ *cubitorum* & *dimidii erit longitudo ejus*, *se-*
„ *mis* & *cubiti latitudo*; *duos quoquè Cheru-*
„ *bim aureos* & *productiles facies ex utraque*
„ *parte Oraculi*. Et post paululum: *Ad coo-*
„ *periendam Arcam*, *in qua pones testimonium*,
„ *quod dabo tibi*, *inde præcipiam* & *eloquar*
„ *ad te*. Super Propitiatorium scilicèt ac
„ medios Cherubim, qui erant super Arcam
„ testimonii; sed & in cortinis atque operto-
„ rio Tabernaculi Cherubim textrino opere
„ diversis coloribus fieri præceptum est.

1109 „ Considerandum quippè est, tran-
„ quillissimi Domini filii magni Principes,
„ quòd omnipotens Dominus noster inter
„ eosdem Cherubim manufactos existentes,
„ ob salutem populi sui loqui dignatus est.
„ Pro quo dubium non est, quòd omnia, quæ
„ in Ecclesiis Dei ad laudem & decorem ip-
„ sius constituta sunt, sancta ac veneranda
„ esse noscantur. Etiam hoc, Serenissimi
„ filii, addendum est ad incredulorum satis-
„ factionem & directionem errantium, quòd
„ Deus famulo suo Moysi præcepit, dicens
„ (in libro enim Numerorum ita legitur
„ contra pestem, quæ in eos irruerat): *Fac*
„ *Serpentem* & *pone eum pro signo*; *qui percus-*
„ *sus aspexerit eum*, *vivet*. *Fecit ergò Moyses*
„ *Serpentem æneum*, & *posuit pro signo*; *quem*
„ *cùm percussi aspicerent*, *sanabantur*. Oh in-
„ sania frementium contra Fidem & Reli-
„ gionem Christianam, ut asserant, non co-
„ lere, aut venerari Imagines, in quibus figu-

ratæ

„ ratæ sunt Salvatoris effigies, & ejus Genitricis, vel Sanctorum, quorum virtute subsistit Orbis, atque potitur humanum genus salute: Ænei Serpentis inspectione credimus Israeliticum populum à calamitate injecta liberari, & Christi Domini nostri & Sanctorum effigies aspicientes atque venerantes dubitamus salvari? Absit tali nefariæ temeritati cedere assensum, Patrum priscas sequamur traditiones, & ab eorum doctrina nullà declinemus ratione.

1110 „ At verò & Salomonem Regem in Templo, quod ædificavit, Cherubim ad gloriam Dei fecisse legimus, & diversis coloribus idem adornavit Templum. Ob hoc quippè nos & omnes orthodoxi ob confessionem fidei nostræ, & pulchritudinē domus Dei, varietate colorum atque ornamentis picturarum exhibemus, quemadmodùm Isaias Propheta vaticinatus ait: *In die illa erit Altare Domini in medio terræ Ægypti, & titulus juxtà terminum ejus Domini, eritque in signum, & in testimonium Domino Exercituum in terra Ægypti: Clamabunt etenim ad Dominum à facie tribulantis, & mittet eis Salvatorem & Propugnatorem, qui liberet eos*; Sicut eximius Prophetarum Beatus David cecinit, dicens: *Confessio & pulchritudo in conspectu ejus*; & idem ipse: *Domine, dilexi decorem domus tuæ, & locum tabernaculi gloriæ tuæ*. Et iterùm adventum Redemptoris nostri, atque Incarnationem ipsius Filii Dei annuntians, magnoperè vultum ejus secundùm humanitatis ipsius dispensationem adorari præmonuit, inquiens: *Vultum tuum, Domine, requiram*. Et post: *Vultum tuum deprecabuntur omnes divites plebis*. Et rursùs: *Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine*. Hinc & Beatus Augustinus præcipuus Pater & optimus Doctor in suis admonitionum Sermonibus ait: *Quid est imago Dei, nisi vultus Dei, in quo signatus populus est Dei*.

1111 „ Intereà, & Beatus Gregorius Nyssenus Episcopus inter plura, quę in sermone, quem de Abraham instituit, ita dixit: vidi multotiès conscriptionem Imaginis passionis, & non sinè lacrymis visionem præterii, opere artis ad faciem afferentis historiam, & cætera de interpretatione in Cantica Canticorum, sicut conscripta doctrina dicit: materia quædam est omninò in diversis tincturis, quæ complet animantia imitationem. Qui enim ad Imaginem conspicit ex eadem ante per colores completam tabulam, non tincturis præfert contemplationem, sed ad visionem depictam conspicit tantummodò, quam per colores magister demonstravit. In Epistola Beati Basilii ad Julianum transgressorem missâ, refertur: secundùm id, quod à Deo hæreditate possidemus, nostram immaculatam fidem Christianorum confiteor, sequor; & credo in unum Deum Patrem Omnipotentem, Deum Filium, Deum Spiritum Sanctum; Unum Deum hæc tria adoro, & glorifico. Confiteor autem, & Filii incarnatam dispensationem, & Dei Genitricem, quæ secundùm carnem eum genuit, Sanctam Mariam. Suscipio verò & Sanctos Apostolos, Prophetas, & Martyres, qui ad Deum deprecationem faciunt; quia per eorum interventionem propitius mihi efficitur misericordissimus Dominus, & remissionem mihi facinorum donat; pro quo & figuras Imaginum eorum honoro, & adoro, & veneror specialiter: hoc enim traditum est à Sanctis Apostolis, nec est prohibendum; ac ideo in omnibus Ecclesiis nostris eorum designamus historiam.

1112 „ Item ejusdem de sermone in Sanctos Quadraginta Martyres; nam & bellorum triumphos ac victorias, & sermonum conscriptores multotiès & pictores significant, quidam quidèm verbo adornantes, quidam verò tabulis præsignantes, & multos utrique ad virilitatem excitaverunt. Quæ enim sermo historiæ per auditum depinxit, hæc conscripta silens admonitio per imitationem demonstrat. Item Beati Joannis Archiepiscopi Constantinopolitani, qui & Chrysostomus de parabola seminis, Indumentum Imperiale, si contumeliis affeceris, nonnè ei, qui induitur, contumelias irrogas? Nescis quia si quis imagini Imperatoris injuriam infert, ad ipsum Imperatorem, idest, ad ipsum principalem, & ad ejus dignitatem refert injuriam? Nescis, quòd si quis Imagini, quæ ex ligno & coloribus est, malè dicit, non judicatur veluti si cōtra inanimatum quiddam præsumptuosè se gesserit, sed tanquàm is, qui contra Imperatorem egerit? Dupliciter enim Imperatori contumeliam infert. Et iterùm de sermone ejusdem Patris habito in quinta feria Paschæ: Omnia facta sunt propter gloriam Dei & usum nostrum: Nubes ad imbrium ministerium, Terra ad fructuum abundantiam, Mare navigantibus absque invidia est; omnia famulantur homini, magis autem imagini Dei. Neque enim quandò Imperiales vultus & imagines in Civitates introducuntur, & obviant Judices, & Plebes cum laudibus tabulam honorant, vel superessusam cerà scripturam, sed figuram Imperatoris; Sic & creatura non terrenam speciem honorat, sed cœlestem ipsam figuram reveretur.

1113 „ Similiter & Beati Cyrilli ex interpretatione sancti Evangelii secundùm Matthæum sermonem proferimus: Depingit enim Fides, quòd in forma Dei existit Verbum, sicut & nostræ vitæ redemptio obla-

„ oblata est Deo, secundùm nos carne indutus & factus homo. Et idem ipse post pauca: Imaginum nobis explent opus parabolæ, significantes virtutem, ac si oculorum adhibitione, & palpatu manus suggerant etiam ea, quæ in exilibus cogitationibus invisibiliter habent cõtemplationem. Item Sancti Athanasii Episcopi Alexandriæ de humanitate Domini, cujus initium est: *Sufficienter quidèm de multis pauca sumentes*, intimavimus. Et post: Et ipsa, quæ scribuntur in lignis, abolitâ formâ per exteriores sordes, iterùm idipsum necesse est in omnibus reassumere & unire, cujus est forma, ut renovari possit imago in eadem materia & elemento. Per eandem enim formam & materia, ubi & conscribitur, non dejicitur, sed in ea ipsa configuratur, & cætera. Item, Beati Ambrosii ad Gratianum Imperatorem lib. 3. cap.9. Numquidnam quandò & Deitatem & carnem adoramus, dividimus Christum? Aut quandò in ipso & Dei imaginem & Crucem adoramus, dividimus eum? Absit.

1114 „ Item Sancti Epiphanii Constantiæ Cypri: Numquid enim & Imperator pro eo, quòd habet Imaginem, duo sunt Imperatores? Non sanè: Sed Imperator unus est etiam cum imagine. Item Sancti Episcopi Stephani Bostron de Imagine Sanctorum. De Imaginibus verò Sanctorum confitemur: quoniam omne opus, quod fit in Dei nomine, bonum est & sanctum; aliud enim est Imago,& aliud Simulacrum, idest, Statunculus. Quandò enim Deus Adam plasmavit, idest, condidit, dicebat: *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*; & fecit hominem ad imaginem Dei; Numquid enim quia imago Dei est homo, ideò simulacrum, idest, Idolorum cultura est & impietas? Nequaquã fuit. Si enim Adam imago Dęmonum esset, abjectus utique & inacceptabilis esset; sed quia imago Dei est, honorabilis & acceptabilis est. Omnis enim imago in nomine Domini, aut Angelorum, aut Prophetarum, aut Apostolorum, aut Martyrum, aut justorum facta, sancta est. Non enim lignum adoratur, sed id, quod in ligno conspicitur & memoratur, honorificatur. Omnes enim nos adoramus Principes & salutamus, licèt peccatores sint: cùr ergò non debemus adorare sanctos Dei Servos, & in memoriam eorum constituere Imagines eorum, nè oblivioni tradantur?

1115 „ Sed dicis: quia ipse Deus interdixit adorare manufacta. Dic itaque, ò Judęe, quid est super terram, quod non sit manufactum, cùm à Deo sit factum? Numquid Arca Dei, quæ ex lignis Sethim fabricata atque constructa fuit, manufacta non est? Et Altare & Propitiatorium & Urna,in qua erat Manna, & Mensa,& Candelabrum, & Tabernaculum interius & exterius, non fuerunt ex hominum operibus manuum, quæ Salomon fecit? Et cùr Sancta Sanctorum vocantur, manufacta existentia? Numquid Cherubim & senarum alarum animalia, quæ in circuitu Altaris erant, non fuerunt imagines Angelorum, opus manuum hominum? Et quomodò non abiiciuntur? Quia verò per præceptum Dei Imagines factæ sunt Angelorum, sanctæ sunt, & hæc Animalia erant, etenim Idola gentium, quia imagines fuerunt Dęmonum, Deus deposuit & condemnavit ea.

1116 „ Nos autem ad memoriam Sanctorum Imagines facimus, Abrahæ videlicèt, Moysi, Eliæ, Isaiæ, Zachariæ, & reliquorum Prophetarum, Apostolorum & Martyrum Sanctorum, qui propter Dominum interempti sunt; ut omnes,qui vident eos in imagine,memorentur eorum, & glorificent Dominum, qui glorificavit eos. Decet enim eos honor,& adoratio, & commendatio nostra secundùm justitiã eorum; ut omnes qui vident eos, festinent, & ipsi imitatores effici actionis eorum. Qualis enim est adorationis honoratio, nisi tantùm, quemadmodùm & nos peccatores adoramus, & salutamus alterutrum per honorem, & dilectionem, ita & Imaginem Domini nostri non aliter adoramus, & glorificamus, & contremiscimus, quia imago est similitudinis ejus, & in ea ipse depictus est. Ergò quicumque pii sunt, & bonum quidèm agunt,& Sanctorum memores sunt, nec prohibent benefacientes, nec scandalizant eos, qui honorant Sanctos, & Servos Dei, quin potiùs memorantur eorum, mercedem bonam ex bona operatione percipient; Impii verò secundùm quod cogitaverunt, habebunt desolationem inhonorationis pro eo quòd illud, quod erat justum, neglexerint & à Deo recesserint.

1117 „ Propter memoriam enim Sanctorum Imagines pinguntur, adorantur & honorantur, sicut Servorum Dei, & pro nobis Divinitatem deprecantium. Dignum enim est commemorari Præpositorum nostrorum, & gratias referre Deo. De Sermone Beati Hieronymi Presbyteri Hierosolymitani: Etenim, sicut permisit Deus adorare omnem gentem manufactã, Judęos autem tabulas, quas dolavit Moyses, & duos Cherubim aureos; sic & nobis Christianis donavit Crucem & bonarum operationum Imagines pingere & adorare, venerari, & demonstrare opus nostrum.

1117 „ Itaque hæc ipsa, piissimi & tranquillissimi Domini & filii, prædicta testimonia Sanctorum Patrum transivimus breviter; sed & divinæ Scripturæ novi, veterisque Testamenti testatur historia de divini cultus observatione, quòd ad laudem

„ dem Dei in Ecclesiis in memoriam piç operationis Dei nutu constituta sunt secundùm traditionem Sanctorum Patrum. Sed „ & de statu sacrarum Imaginum etiam à „ Divinæ Scripturæ historia satis promulgata sunt; quemadmodùm in hujus Apostolicæ Suggestionis serie à Deo corroboratæ „ Serenitati vestræ potentiæ cum omni humilitate & synceritate cordis studuimus „ intimare. Undè & quod in diversis & probabilibus Patrum testimoniis, qui ipsas „ sancta Imagines statuerunt, subtiliter videri potest, sicut in eorum libris reperimus, vestræ clementissimæ potentiæ „ studuimus intimandum; deprecantes cum „ magna cordis dilectione mansuetissimam „ vestram clementiam, & tanquàm præsentialiter humo prostratus, & vestris Deo directis vestigiis provolutus, quæso, & coràm Deo deposco & adjuro, ut easdem sacratissimas Imagines in ipsa à Deo conservata Regia Urbe, & cæteris Græciæ partibus in pristinum statum restituere & confirmare jubeatis, observantes traditionem „ hujus sacrosanctę nostræ Romanæ Ecclesię, „ abiicientes ac respuentes iniquorum atque „ hæreticorum calliditates, ut in hujus nostræ sanctæ Catholicæ & Apostolicæ ac irreprehensibilis Romanæ Ecclesiæ ulnis suscipiamini.

1119 Hactenùs Epistola Hadriani, prout recitata est in septima Synodo. Alia porrò subnectuit Pontifex, omissa à Græcis, proindèque nec in ea Synodo relecta. Continent enim Hadriani reprehensionem, quòd ex Laico Patriarcham delegerint adversùs Patrum regulas, & sacrorum decreta Conciliorum, & quòd electus Patriarcha universalis Episcopi titulum sibi usurpaverit, hactenus ab Apostolica Sede contradictum. Nè itaque publicè argui videretur Tharasius ab ipsa Apostolica Sede, & ex hoc ansam sumerent ei resistendi ac repugnandi hæretici in præjudicium etiam Actorum Synodalium atque publicæ utilitatis, visum fuit subsequentia Epistolæ omittere, quæ, ut ex Latino textu apparet, sic se habent.

1120 „ Si verò impossibile est hæreticorum vesaniæ pro incredulitate ipsorum ipsas sacras ac venerandas Imagines sinè Synodali Actione in pristino erigere ac confirmare statu, & nostros Sacerdotes pro „ hujusmodi pia operatione vestra cupit Serenissima Imperialis potentia accersire, sicut in vestris fertur imperialibus jussionibus: In primis pseudosyllogum illud, quod „ sinè Apostolica Sede enormiter & irrationabiliter, nequiterque contra Sanctorum „ venerabilium Patrum traditionem de sacris „ Imaginibus actum est, anathematizetur „ præsentibus Missis nostris; & tunc, sicut „ antiquitùs mos extitit, jure jurando vestra „ piissima ac tranquillissima potestas unà cum „ Domina Augusta piissima Imperii vestri „ Genitrice, seù ejusdem Regiæ Urbis Patriarcha, necnon & cuncto Senatu, corporale tribuentes sacramentum, verbum commonitorium, sicut antiquitùs, pia sacra nobis dirigere vestra dignetur Imperialis potestas, quia non est apud vos partis cujuslibet favor aut defensio, sed æqualitatem „ utrisque partibus conservabitis, nullatenùs necessitatem facientes in quocumque „ Capitulo eis, qui à nobis diriguntur quoquomodò, sed & omni honore cum munificentia competenti & susceptione dignos „ eos habebitis. Et si quidèm utrique convenerint, ecce benè, si autem minimè convenerint, iterùm cum omni humanitate „ eos ad nos dirigere satagetis; quia dudùm „ ibidem pro zelo fidei ac sanctarum Imaginum religiosi Viri ac Dei famuli directi, in „ exilio missi sunt, & bonæ confessionis hujus Mundi finierunt vitam.

1121 „ Porrò & hoc vestrum à Deo coronatum ac piissimum poscimus Imperium, „ ut si veram & othodoxam sanctæ Catholicæ Ecclesiæ Romanæ nitimini amplecti fidem, sicut antiquitùs ab orthodoxis Imperatoribus, seù à cæteris christianis fidelibus oblata atque concessa sunt patrimonia „ Beati Petri Apostolorum Principis, fautoris vestri, in integrum nobis restituere dignemini pro luminariorum concinnationibus eidem Dei Ecclesię, atque alimoniis „ pauperum; Imò & consecrationes Archiepiscoporum, seù Episcoporum, sicut Olitana constat traditio, nostræ Diœcesis existentes penitùs canonicè sanctæ Romanæ „ nostræ restituantur Ecclesię, ut nequaquam „ schisma inter concordiam perseverare valeat Sacerdotum, sicut in vestra Serenissima jussione exaratum est. Confundatur „ omne zizanium malè plantatum, & Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi verbum „ impleatur: Quoniam *portæ Inferi non prævalebunt adversùs eam*. Et rursùm: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam; & tibi dabo claves Regni Cælorum, & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in Cælis; & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in Cælis*. Cujus Sedes in toto orbe terrarum „ primatu fungens, Caput omnium Dei Ecclesiarum constituta est; Et quemadmodùm Beatus Petrus Apostolus per Domini „ præceptum regens Ecclesiam, nihilominùs „ subsequens & tenuit semper & retinet Principatum. Quod prçceptum universalis Ecclesiæ nullam magis oportet exequi Sedem, quàm primam, quæ unamquamq; Synodum & suâ auctoritate confirmat, & continuatâ moderatione custodit.

1122 „ Et valdè mirati sumus, quòd in „ vestris imperialibus jussis pro Patriarcha „ Regiæ Urbis, scilicèt Tharasio, directis, uni-

„ universalem ibidem eum reperimus exara-
„ tum : sed utrùm per imperitiam , aut schis-
„ ma , vel hæresim iniquorum scriptum est ,
„ ignoramus . Sed deinceps suademus vestræ
„ clementissimæ , imperialique potentiæ , ut
„ minimè in suarum exarationum serie uni-
„ versalis describatur ; quia contrà Sancto-
„ rum Canonum instituta , seu Sanctorum
„ Patrum traditionum decreta esse videtur.
„ In secundò enim ordine , si non per Sanctæ
„ nostræ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ
„ auctoritatem (sicut in omnibus patet)nun-
„ quam valuit nomen habere ; quod nimirum
„ si universalis super prælatam sibi Sanctam
„ Romanam Ecclesiam , quæ est caput om-
„ nium Dei Ecclesiarum , describatur , tan-
„ quam Sanctarum Synodorum rebellem at-
„ que hæreticum manifestare se certum est.
„ Quia si universalis est , etiam Ecclesiæ no-
„ stræ sedis primatum habere dignoscitur,
„ quod ridiculum omnibus fidelibus Chri-
„ stianis apparet : quia in toto Orbe terra-
„ rum ab ipso Redemptore Mundi Beato Pe-
„ tro Apostolo principatus ac potestas data
„ est , & per eundem Apostolum , cujus vel
„ immeriti vices gerimus , Sancta Catholica
„ & Apostolica Romana Ecclesia usque hacte-
„ nus & in ævum tenet principatum , ac po-
„ testatis auctoritatem : quatenus (quod
„ non credimus) si quispiam eum universa-
„ lem nuncupaverit , vel assensum tribuerit ,
„ sciat se orthodoxæ fidei esse alienum , &
„ nostræ Sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ec-
„ clesiæ rebellem .

1123 „ Ipse enim Tharasius Regiæ Ur-
„ bis Patriarcha misit nobis synodicam , pris-
„ cam adimplens consuetudinem : quam su-
„ scipientes , & liquidiùs indagantes , & de
„ confessione tam rectæ fidei ejus , quàm dog-
„ matum Sanctarum sex Synodorum & ve-
„ nerandarum Imaginum , ovantes , nimis
„ iterum conturbati & contristati sumus,quia
„ ex laicorum ordine & imperialibus obse-
„ quiis deputatus , repentè in patriarchatus
„ culmen electus est , & Apocalligus contrà
„ Sanctorum Canonum censuram factus est
„ Patriarcha : & quod dicere pudet , & gra-
„ ve tacere est , qui regendi adhuc & docen-
„ di sunt , Doctores nec erubescunt videri ,
„ nec metuunt ducatum animarum impuden-
„ ter assumere , quibus via in omnibus igno-
„ ta Doctoris est ; quò vel ipsi gradiantur ,
„ ignari sunt . Quod quàm pravum , quàm-
„ ve sit temerarium , sæculari ordine & di-
„ sciplina monstratur . Nàm dum Dux exer-
„ citus nonnisi labore & sollicitudine exper-
„ tus eligitur , quales animarum Duces esse
„ possint , qui in Episcopatus culmen imma-
„ tura cupiunt festinatione conscendere ?
„ Hujus saltem rei comparatione considerent,
„ & aggredi repentè inexpertos labores ab-
„ stineant ; quippe qui non didicerint quod
„ docent . Unde Canonica instituit censura ,
„ nequaquam ex laico ad Sacerdotium repen-
„ tè transire . Et nisi per ejus fidelem concur-
„ sum pro Sanctarum Imaginum erectione , in
„ ejus consecratione assensum omni modo
„ tribuere nequivimus .

1124 „ Et ideo Domini rerum à Deo co-
„ ronati magni Principes & serenissimi Impe-
„ ratores petimus , & obnixè iterum depre-
„ camur à Deo illustratam clementiam ve-
„ stram , & per omnipotentem Deum , qui
„ vos regnare præcepit , & Imperialis culmi-
„ nis apicem vobis conscendere jussit , pieta-
„ tem vestram , ut dictum est , conjuramus ,
„ ut pio intuitu vestras clementissimas aures
„ nostræ humili deprecationi inclinare jubea-
„ tis , ipsasque Sacratissimas Imagines in pri-
„ stino gradu restituere , ut omnes Christiani
„ in universo Mundo exultent , & magno læ-
„ tentur gaudio . Nam cùm talis iniquum er-
„ roris scandalum , quod in ipsis Græciæ par-
„ tibus irrepsit , abolitum fuerit , & Deo an-
„ nuente, ipsæ venerandæ Imagines in pristino
„ statu restitutæ fuerint , erit magna lætitia
„ dilata per universum Orbem terrarum , &
„ nunc super omnes barbaras nationes , Beato
„ Petro Principe Apostolorum vobiscum co-
„ mitante , eritis in triumpho imperantes vi-
„ ctores , sicut filius & spiritualis compater
„ noster Carolus Rex Francorum & Longo-
„ bardorum , ac Patricius Romanorum , no-
„ stris obtemperans monitis , atque adim-
„ plens in omnibus voluntates , omnis He-
„ speriæ , occiduæque partis barbaras natio-
„ nes sub suis prosternens conculcavit pedibus
„ omnipotentatum illorum domans,& suo su-
„ bjiciens regno adunavit . Unde per sua la-
„ boriosa certamina eidem Dei Apostolicæ
„ Ecclesiæ ob nimium amorem plura dona
„ perpetuò obtulit possidenda , tàm Provin-
„ cias , quàm Civitates , seu Castra & cæte-
„ ra territoria , imò & patrimonia , quæ à
„ perfida Longobardorum gente detineban-
„ tur , brachio forti eidem Dei Apostolo re-
„ stituit , cujus & jura esse dignoscebantur .
„ Sed & aurum atque argentum quotidiè prò
„ luminariorum concinnatione , seu alimo-
„ niis pauperum , non desinit offerendo; qua-
„ tenus ejus regalis memoria non derelinqua-
„ tur in sæculum sæculi .

1125 „ Idcircò nimiùm diligentes ac ve-
„ nerantes vestrum à Deo concessum Impe-
„ rium , magnopere suggerentes quæsumus ,
„ ut præsentium transvectores , videlicèt Pe-
„ trum dilectissimum nostrum Archipresbyte-
„ rum , seu Petrum Abbatem atque Presby-
„ terum Venerabilis Monasterii Sancti Sabbe,
„ hilari mente & vultu placidissimo suscipiens,
„ sospites iterum ad nos remeare disponere
„ jubeat vestra serenissima imperialis clemen-
„ tia : ut dum de vestra orthodoxa fide , qua
„ cœpistis , nos reddiderint certiores , nos-
„ que ex hoc de vestro proposito læti efficien-
„ tes , altisonas Domino Deo nostro referre
stu-

„ studeamus laudes, Divinam pro immensa „ piissimæ serenitatis vestræ lætitia exorantes „ clementiam, atque consona cum Propheta „ inquientes: *Domine salvos fac invictissimos* „ *nostros Principes & magnos Imperatores*, & „ *exaudi nos in quacunque die te deprecantes* „ *pro eis invocaverimus*. Ipse enim rerum Opi„ fex & arbiter Dominus Deus noster, in cu„ jus manu omnia regna consistunt Mundi, „ per quem etiam Reges regnant, & Princi„ pes imperant, & potentes quæ pietatis „ sunt clementer cuncta modigerando dispo„ nunt, vestræ piæ serenitatis mellifluis cor„ dibus inspirare dignetur ad exaudiendas „ nostras humillimas preces, & restituendam „ in pristino statu Sacras Imagines: tribuat„ que vobis, intercedentibus Beatissimis Apo„ stolorum Principibus Petro & Paulo lon„ gæva ac prospera & felicia tempora, & cum „ maxima corporis sospitate, atque animæ „ salute, imperialis potentiæ sceptris vos „ perfrui faciat. Et sicut Terræ summæ po„ tentiæ gloriam vobis concessit, & Cœlo„ rum quoque regna vobis per infinita sæcula „ largiri possidenda dignetur. Data VII. Ka„ lendas Novembris, Indictione IX. *Hacte„ nus Hadriani literæ*.

1126 Hisce itaque cum literis, aliisque, suprarelatis ad Tharasium Patriarcham datis, profecti sunt Apostolicæ Sedis Legati, Petrus, & Petrus Constantinopolim, ubi complures Episcopos, Abbates, aliosque de Clero paratos pro Synodo celebranda invenerunt: qui omnes cum iisdem Legatis, die prima Augusti ejusdem Indictionis IX. convenientes in Basilica Sanctorum Apostolorum, Sacram Synodum inchoare decreverunt: Idque ægrè ferentes Episcopi Iconoclastæ in sua confirmati perfidia, concitatis adversùm Sanctorum & Orthodoxorum Patrum cœtum, Militibus, tàm Sanctam, piamque congregationem exturbare conati sunt, prout narrat his verbis Theophanes, inquiens: „ Anno sexto Imperii „ sui, mittentes Imperatores convocaverunt „ omnes, qui sub eorum erant potestate, An„ tistites, pervenientibus quoque à Roma „ transmissis ab Hadriano literis & homini„ bus, ut prædiximus, ut ab Antiochia & „ Alexandria & septima Idus Augusti nona „ Indictione, præsidentes in Templo Sancto„ rum Apostolorum apud Regiam Urbem, „ cœperunt Sanctas Scripturas relegere, & „ objicere invicem, Imperatoribus & Hegu„ menis inspicientibus. Ast populi Scholario„ rum & Excubitorum, atque ordinum cæ„ terorum adunati à suis principibus, cùm ha„ berent etiam ipsi Magistrum Constantinum „ Deo odibilem dudum Imperatorem, irrue„ runt in eos nudatis gladiis, minitantes „ morte afficere tam summum Sacerdotem, „ quàm Orthodoxos Episcopos & Abbates. „ Imperio verò per astantes sibi familiares ho„ mines hos sedare nitentes, non acquieverunt, „ quin potiùs exprobaverunt. Cùm autem „ surrexisset Patriarcha, & tribunal cum Epi„ scopis & Monachia esset ingressus, hi qui „ maligni sensus erant eorum Episcopi, exie„ runt ad eos clamantes, & dicentes: *Vici„ mus*. Et gratiâ Dei nemini nocuerunt fu„ riosi illi & inhumani, & taliter dissolutâ Sy„ nodo, unusquisque rediit ad propria. *Hac* „ *Theophanes*.

1127 Sed & Tharasius in Actis septimæ Synodi in initio Actionis I. idem referens hæc eadem evenisse, ut antesati sumus in ipsis Kalendis Augusti, operâ quorundam Episcoporum & studio tradit, inquiens: „ Præterito „ anno Kalendis Augusti in Deo conservata „ Regis Urbe præsidentibus nobis in venera„ bili Templo tubarum spiritus, Sanctorum „ videlicèt & laudabilissimorum Apostolo„ rum, commota est multorum turba viro„ rum, furore ac amaritudine plena, ut in „ nos manus injiceret; ex qua manu Divina „ erepti sumus, habentes in auxilium quos„ dam Episcopos, qui facilè numerari pos„ sunt, quorum nomina voluntariè prateri„ mus, quoniam omnibus nota sunt: & ad „ modicum visi sunt prohibuisse loqui, & con„ firmare pium veritatis sermonem. Sed im„ tissimi Imperatores nostri divinitùs acti, „ cum essent orthodoxiæ propugnatores, & „ sinistræ opinionis obluctatores, non dede„ runt somnum oculis suis, & palpebris suis „ dormitationem, donec tabernaculum Dei, „ idest, Ecclesiam ejus in unum restituerent, „ & pacificum hanc habitaculum redderent. „ Quapropter consilio & voluntate Dei rur„ sùs in idipsum congregaverunt nos.

1128 Ignatius verò in Actis Tharasii apud Surium tom. I. sub die 25. Februarii, de eodem eventu hæc scribit: „ Jussu ergo Im„ peratorum omnes Pontifices ex unaqua„ que regione & Civitate proficiscuntur in „ regiam Civitatem. Etiam edicto Conven„ tu in inclyto templo Divinorum Apostolo„ rum, etiam sedentibus Episcopis in sedi„ bus propositis: Ecce quoddam examen ve„ sparum, virorum inquam, qui erant ani„ mis Leoninis ex Exercitu Constantini, qui „ olim Imperii sceptra non piè administrabat, „ exurgens velut ex quibusdam alveis malæ „ opinionis, accedit ad dictam ædem sacram, „ bellicis armis eam obstructurum. Qui cùm „ venerandæ ædis atriis appropinquassent, „ inconditis voce locum repleverunt, dicen„ tes, non esse ferendum infirmari, & trans„ gredi ea, quæ olim visa fuerunt Constanti„ no. Nam non permittemus, ajebant, illius „ abrogari dogmata, & prædicari, esse sta„ tuendas Imagines. Quòd si quis hoc acce„ perit, & ante nostros oculos viderimus „ abrogari Synodum, quæ fuit ab ipso con„ gregata: Sanguine Sacerdotum terram „ reddemus purpuream. Hæc dicebant, & „ in portas irrumpentes volebant eos qui

„ erant intus interficere . Tunc nutu Impe-
„ ratoriæ poteftatis , feffionem relinquunt
„ Pontifices. Imperatores autem in eos, qui
„ res novaverant cum ira ferventes, citò ve-
„ nerunt in fuum Palatium , eorum infolen-
„ tiam & infurrectionem & everfionem uni-
„ verfi reputantes . *Hæc Ignatius* . Eadem
denique habentur in præambulis ad feptimam
Synodum apud Anaftafium Bibliothecarium .

1129 Hujus itaque rei caufa , dimiffa Sy-
nodo , se ad proprias Sedes reverfis Epifco-
pis , Apoftolicæ quoque Sedis Legati Con-
ftantinopoli recedentes , ac Romam reverfuri,
venerunt in Infulam Siciliæ ubi confiftere juf-
fi funt , tempus opportunum iterum Synodi
colligendæ expectantes . Interea Imperatores
mala iftorum feditioforum hominum pefte
Civitatem expurgare meditantes fub prætex-
tu fictæ expeditionis adverfus Barbaros , exi-
re coacti funt , & inde eorundem Imperato-
rum juffu , exuti militiâ , ad propria reverti.
„ Tunc Imperatores , *ait Anaftafius in cita-
„ tis præambulis* , jufferunt milites exire, qua-
„ fi fub prætextu quidem hoftilis aciei , dan-
„ tes famam , quòd gens Agarenorum hofti-
„ liter fuiffet ingreffa . In veritate autem eos
„ foras pellebant de regia Civitate . Ergo
„ cùm feciffent ifti viam ufque ad Malage-
„ nam , per juffionem eorum omnes expelle-
„ bant , pariter & dimittebant , quòd eorum
„ operâ non indigebant , jubentes fingulos
„ abire in Patriam fuam . *Hæc ille* . Theo-
phanes porrò copiofiùs rem enarrans ait: „ An-
„ no feptimo Imperii fui miffo Irena ftatua-
„ rio Patricio & Logothetha in Thraciam
„ menfe Septembri , & initio decimæ Indi-
„ ctionis ad ulteriora themata (ita appellatos
„ ordines militares) perfuafit eos fibi coope-
„ ratores fieri , & depellere ab Urbe impium
„ populum , quem Conftantinus inftruxerat .
„ Et cùm fingeret , totum exercitum motum
„ effe in Orientales partes , eò quòd eas Ara-
„ bes fuiffent aggreffi : exjit omnis regius ap-
„ paratus atq; fuppellex ufq; ad Malaganam ,
„ & fic introeuntes hi , qui exteriorum the-
„ matum erant , tenuerunt Urbem . Mittens
„ autem ad illos , fignificavit eis dicens : Mit-
„ tite mihi arma veftra ; opus enim non ha-
„ beo vobis . At illi ftulti divinitùs facti , de-
„ derunt arma . Tunc miffis familiis eorum
„ in naves , exules mifit , ab Urbe in pro-
„ priam regionem unumquemque jubens abi-
„ re , in qua genitus effet . Et cùm feciffet
„ proprium exercitum & Principes fibi ob-
„ temperantes , ipfe iterum , menfe Majo an-
„ ni fequentis , mittens per omnem locum
„ congregavit omnes Epifcopos .

1130 „ Edictum porrò de iterum cogen-
da Synodo emanatum eft menfe Maji x. Indi-
ctionis, anno VIII. Imperii Irene & Conftan-
tini, Domini verò DCCLXXXVII. ut idem
Theophanes tradit ; non tamen juffi funt Epi-
fcopi iterum convenire in Regiam Urbem,
fed in Nicænfium Civitatem : ac toto æftivo
decurfo tempore omnes Epifcopi illuc congre-
gati funt : „ Etenim menfe Majo , *ait Theo-
„ phanes* , hujus x. Indictionis , mittens Ire-
„ ne Augufta convocavit omnes Epifcopos ,
„ qui convenirent in Nicænfium Civitatem
„ ad celebrandum illic Concilium , & per to-
„ tum tempus æftivum congregati funt om-
„ nes apud Nicæam : fiquidem eos qui ex
„ Romanæ Sedis , & Orientalium Patriar-
„ charum perfona venère , omninò non dimi-
„ ferat, fed retentos fecum habebant, & VIII.
„ anno Imperii Irene & Conftantini exivit
„ Tharafius Archiepifcopus Conftantinopo-
„ leos in Nicænfium Civitatem . *Hactenus
Theophanes* . Ignatius porrò in Actis Thara-
fii de illius egreffu & comitatu ut Nicæam ad
Synodum proficifceretur , hæc alia fcribit :
„ Cum Sanctiffima Claffis , *ait* , dicto citiùs
„ in dictam Civitatem veniffet, Tharafius quo-
„ que venit ex Urbe Regia , ex Apoftolicis
„ fecum affumens eximios quoslibet & præ-
„ ftantiffimos , nempè ab Hadriano quidem
„ Papa Romano Petrum primùm Presbyte-
„ rum , & Petrum Monachum & Præfectum ;
„ Ab Apoftolica autem Diœcefi , à Politiano
„ inquam Sacratiffimo Papa Alexandrino ,
„ Thomam Monachum & Presbyterum , & à
„ Theodoro Patriarcha Antiocheno , & ab
„ Elia Principe paftorum Æliæ Joannem Mo-
„ nachum Presbyterum & Syncellum , addu-
„ cens etiam fecum quofdam ex jis qui ge-
„ rebant magiftratus , pietate claros & gra-
„ tia doctrinæ & facundiæ ; inter quos fuit
„ etiam Nicephorus , qui erat à fecretis Im-
„ peratoris , qui cùm vixiffet in fanctitate ,
„ & effet ornatus Divinis Virtutibus , ac do-
„ ctrina , & dicendi fcientia , Bizantii Sedis
„ Patriarchalis fufcepit honorem poft Thara-
„ fii fanctam confummationem : & quicun-
„ que erant venerandi & eximii Monachi, qui
„ movebantur Zelo difciplinæ & regulæ Ec-
„ clefiafticæ , & contendebant femper fequi
„ fynodalem accurationem, profecti funt Ni-
„ cæam . *Hæc ille* .

1131 Congregata eft ergo œcumenica hæc
Synodus in Templo Sanctæ Sophiæ Civitatis
Nicææ , ac ea de caufa cognominata eft Nicæ-
na fecunda , feptima tamen Generalis , anno
Domini fuprarelato , menfe Septembris , ni-
mirum VIII. Kal. Octobrias inchoata jam In-
dictione XI. ut exhibent Acta fynodalia , ubi
in exordio Actionis primæ fcribitur : *In nomi-
ne Domini & Dominatoris Jefu Chrifti veri
Dei noftri , Imperio pijffimorum & amicorum
Chrifti Dominorum noftrorum Conftantini &
Irenes matris ejus , octavo anno Confulatus eo-
rum , octavo Kal. Octobrias Indictione* XI. In-
terfuerunt Epifcopi CCCL. ut ex Pfello fert
communis opinio , etfi Photius in libello fy-
nodico fcribat CCCLXVII. Nilus verò nu-
meret CCCLXIII. & Photio affentitur au-
ctor Monologii Græci Juffu Bafilii Imperato-
ris

ris editi. Inter quos Patres numerantur complures confessionis gloria celeberrimi, ut Plato, & Theophanes Monachi, & Euthymius Episcopus Sardicensis: qui sub Constantino Copronymo vincula & exilia passi fuerant: nec non & alii plures, qui pariter in persecutione Copronymi, pro defensione cultus Sanctarum Imaginum, multa mala sustinuerunt. Præfuerunt in ea nomine Hadriani Papæ, Petrus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Archipresbyter, & alter Petrus Monachus & Presbyter, ac Monasterii Sancti Sabbæ Romæ Abbas: ut præseferunt prælibata Synodi Acta. *Conveniente sancta & universali Synodo*, inquiunt, *quæ per divinam gratiam, & piam sanctionem eorumdem Deo confirmatorum Imperatorum congregata est in Nicænsium clara Metropoli Bithyniensium Provinciæ, idest, Petro Reverendissimo Archipresbytero Sanctissimæ Romæ Ecclesiæ scilicet Apostoli Petri, & Petro Reverendissimo Presbytero, Monacho & Abbate venerabilis Monasterii Sancti Sabbæ Romæ siti, retinentibus locum Apostolicæ Sedis almi & Sanctissimi Archiepiscopi Senioris Romæ Hadriani*. Hæc Acta, quæ inde secundùm locum tribuunt Tharasio Patriarchæ Constantinopolitano, postea Vicariis Ecclesiarum Patriarchalium Orientis. Ex parte Principum, qui eidem Synodo interfuerunt, recensentur in iisdem Actis, Petrona Exconsul Patricius & Comes Imperialis obsequii, & Joannes Imperialis Ostiarius & Logotheta militaris Logothesii.

1132 Habita est Actio I. ut antefati fuimus, VIII. Kal. Octobrium XI. Indictionis, ubi postulantibus Siciliæ Episcopis, Tharasius Patriarcha causam cogendæ Synodi exposuit, hortatusque est universos Patres, ut adversùs exortam hæresim strenuè agerent. Indeque suggerente Constantino Episcopo Constantiæ Cypri jussi sunt adesse Episcopi de hæresi Iconoclastarum accusati. Quibus ingressis facta est à Principibus suggestio, ut coram illis atque universa Synodo, legeretur Dominorum Imperatorum Sacra, ad eam Synodum missa, quam Leontius, qui & erat à secretis, in manibus accipiens, legit ad hunc modum.

Constantinus & Irene fideles Imperatores Romanorum, Sanctissimis Episcopis, qui in voluntate & gratia Dei, & jussione pii Imperii nostri convenerunt in Nicæna Synodo.

1133 „ Sapientia, quæ verè Dei & Patris est per naturam Dominus videlicèt Jesus Christus verus Deus noster per Divinam suam & magnam carnis dispensationem removens nos ab errore Idolorum, nostram assumpsit, & cooperatione connaturalis sui Spiritus renovavit naturam: Et primus Pontifex factus, hac vos appellatione dignos effecit, ò Sacri Viri; Ipse igitur pastor bonus, qui ovem quæ erraverat, super humeros portavit, hominem qui deciderat, proprio gregi, Angelicis videlicèt & administratoriis Virtutibus suis consocians, reconciliavit nos in semetipso; medioque maceriæ sublato pariter, solvit inimicitiam in carne sua, pacificam nobis conversationem condonans. Propter quod Evangelicè omnibus prædicans edicebat: *Beati pacifici, quoniam ipsi filii Dei vocabuntur*.

„ 1134 „ Ergò intra hanc Beatitudinem, quæ nobis nobilitatem adoptionis filiorum donavit, inveniri pium Imperium nostrum volens, ad pacem & concordiam omnem Romanam Rempublicam nostram dirigere festinat. Præcipuè autem Sanctarum Dei Ecclesiarum boni ordinis sollicitudinem summere cupit, atque Sacerdotum mercari semper unitatem procurat, Orientis, Septemptrionis, Occidentis, & Meridiei: & Præsules adsunt, Deo volente, per Vicarios suos, unà cum reciprocis rescriptis ad synodicas litteras, quæ missæ sunt à Sanctissimo Patriarcha. Ista enim antiquitus lex synodica Catholicæ Ecclesiæ, quæ à finibus usque ad fines suscepit Evangelium.

„ 1135 „ Igitur beneplacito & nutu ejus congregavimus vos Sanctos Sacerdotes ipsius, qui dispositis testamentum ejus super incruenta Sacrificia, ut Diffinitionibus Synodorum, quæ rectè dogmatizaverunt, judicium vestrum simile fiat, & cunctis splendor spiritus illucescat: *Nemo enim accendens lucernam, ponit eam sub modio, secundùm Domini vocem, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in Domo sunt*. Sic enim & legislationes, quæ olim à Patribus nostris piè traditæ sunt nobis sequemini, & Sanctæ Dei Ecclesiæ in pacifico ordine permanebunt. Adeò quippe confligimus pro veritate, & ad pietatem contendimus, & Ecclesiastico ordini consulimus, antiquam legislationem confirmare volentes, ut & militaribus Consiliis detenti, & Reipublicæ curis vacantes, primùm opus habeamus paciferam observantiam Ecclesiæ Catholicæ, & in secundo ponentes, ad Sacratissimam vestram non fatigemur Synodum congregandam: dantes unicuique licentiam, ut sinè omni subtractione loquatur, quæ sibi visa fuerint, ut districta examinatio fiat, & magis fiducialiter veritas agatur, quatenus & Ecclesiarum dissensio funditus abigatur, & pacis compago nobis omnibus coaptetur.

„ 1136 „ Et quoniam Paulus Sanctissimus Patriarcha cùm secundùm Divinam voluntatem à præsentibus vinculis absolvendus, & hanc peregrinationem dimissurus, atque ad habitationem, imò verò ad ipsum Dominum Christum profecturus esset, Episcopatum refutavit, vitam eligens Monachorum:

„ rum: nobis autem interrogantibus eum, „ quamobrem hoc fecerit; respondit: Quia „ si morte praeoccupatus fuero in Episcopatu „ Deo conservandae Regiae Urbis, anathema „ habebo à tota Catholica Ecclesia, quod ducit in tenebras exteriores, quae praeparatae „ sunt Diabolo & Angelis ejus: eò quòd Synodum quandam dicant hic effectam, quae „ subvertat imaginales picturas, quas Ecclesia Catholica tenet, amplectitur, & ad „ Commemorationem principalium suscipit. „ Hoc animam meam conturbat, hoc me in „ Commonitionem adducit: quomodo effugiam judicium Dei, pro eo, quòd hujusmodi viris conversatus fuerim & computatus. Haec verò etiam quibusdam gloriosissimorum Principum nostrorum locutus est, „ & sic vitâ excessit. Nam ergò terribilem sententiam considerante pio Imperio nostro, „ quamquam & ante hoc ex multis audiverimus hujusmodi jurgium, consilium nobiscum consiliati sumus, quidnam deberet „ fieri.

1137 „ Et deliberavimus in Consilio nostro, quòd eùm ordinatus foret Patriarcha, „ quae dicta fuerant, mox pereiperent finem. „ Accersentes ergò viros Ecclesiasticorum negotiorum expertos, & Christum Deum nostrum invocantes, & consilium cum eis facientes, quisnam dignus esset provehi ad „ Sacerdotii Cathedram hujus Deo conservandae Regiae Civitatis, & unius Consilii „ animique omnibus factis, in Tharasium „ qui nunc in Pontificali praesidet dignitate, „ dabatur decretum. Hunc itaque advocantes, ea quae dicta sunt & decreta super eo „ pronuntiavimus: Qui nequaquam annuere voluit, neque consensum his quae decreta fuerant effici postulabat. Cùmque nos „ eum, quamobrem obedire minimè pateretur, percontati fuissemus: primò quidem „ respondit excusans se & super se jugum Sacerdotii, dicens: Nos autem intelligentes, „ quòd excusationem quandam faceret proponens non obediendum, nequaquam ab „ eo, sed permansimus persuadere illi conantes, quòd susciperet summi Sacerdotii dignitatem. ipse itaque videns instantiam „ nostram, causam renuntiationis annuntiabat. Quoniam video, inquit, & conspicio Ecclesiam, quae super petram, Christum scilicèt Deum nostrum fundata est, „ scissam nunc & diruptam, & nos aliud loquentes, & eos qui ex Oriente unius nobiscum fidei sunt, Christianos videlicèt, „ aliter, & concordantes his, qui ex occidente consistunt, nosque alienatos ab illis „ universis, & per singulos dies ab omnibus „ anathematizatos, agnosco. Et quia Synodum universalem posco fieri, dum Vicarii tàm à Papa Romano, quàm ab Orientis „ Principibus Sacerdotum inveniuntur.

1138 „ Haec nos innotescentes in praesentia Sacerdotum & gloriosissimorum Principum nostrorum, & totius Christo amabilis Populi nostri, qui tunc hic aderant, „ virum eduximus, & in praesentia eorum „ quidquid nobis responderat & ipsis affatus „ est: At verò universi illi haec audientes libenter acceperunt, postulantes pacificum „ & pium Imperium nostrum, ut fieret universalis Synodus. Ergò huic petitioni annuimus, Deo vos, ut veritatem dicamus, „ congregare volente, & nos ad id dirigente. „ Igitur quoniam à toto terrarum Orbe collegit vos Deus, consilium suum statuere „ volens; Ecce propositis sanctis Evangeliis, „ & intelligibiliter clamantibus: *Justè judicate*: State stabiles pietatis propugnatores, „ & omnem novitatem vocum, & novites apparentem seditionem recidere procurate, „ quemadmodùm & Petrus primus Principum Collegii Apostolici, qui servilis deceptionis amentiâ percussa, Judaicae auditionis sensum gladio abstulit. Extendite securim spiritus, & omnem arborem germinantem fructum contentionis & dissensionis, ac introductae novitatis, aut magisterialibus vocibus transplantate, aut Canonicis increpationibus concidite, & in „ ignem futurae gehennae transmittite: ut integrum Ecclesiae corpus compactum & conveniens atque paterna traditione corroboratum pax spiritus custodiat, & totius Romanae Reipublicae nostrae constitutio simul „ tranquilla cum fidei tranquillitate consistat.

1139 „ Literas autem suscepimus missas „ ab Hadriano Sanctissimo Papa Senioris Romae per Vicarios ipsius, Petrum scilicèt „ primum Presbyterum, & Petrum Deo amabilem Presbyterum & Hegumenum, qui & „ vobiscum sedere videntur: & jubemus secundùm Jus synodicum in audientiam omnium recitari. Et eum debito silentio his „ auditis unà cum apicibus in duobus quaternionibus à summis Sacerdotibus, & Sacerdotibus Orientalis Dioeceseos destinatis, „ per Joannem Reverendissimum Monachum „ & dudum Syncellum Patriarchalis Antiochiae Sedis, & Thomam Presbyterum & Hegumenum; qui & ipsi ecce vobiscum adsunt: per ipsas cognoscetis, qualis sit Ecclesiae Catholicae sensus. *Hactenus sacra Imperatorum*.

1140 Ipsâ itaque perlectâ, & factâ Principibus ac eorum imperio synodicâ acclamatione, cognita est causa Basilii Episcopi Ancyrani, Theodosi Myrensis, atque alterius Theodosii Amorii Episcoporum lapsorum: qui haeresim publicè abjurantes ac Catholicae & orthodoxae fidei professionem emittentes, ac denique veniam postulantes, recepti sunt. Post hos ad synodalem consensum receptos, ut dictum est, producti sunt alii Episcopi pariter lapsi, nimirum Hyppatius Episcopus Nice-

cænus, Leo Rhodiensis, Gregorius Pisidiæ, Gregorius Pessinuntis, Leo Iconii, Nicolaus Hierapolis, & Leo Carpathi: quorum cùm fides non adeò explorata esset, prolixior cognitio de jis habita est. Cùmque inter loquendum Tharasius audivisset Leonem Episcopum Rhodiensem diu in ea permansisse hæresi, dixit: *Diuturniores passiones difficiliores sunt ad curandum: sic & anima quæ in obscuro est hæreseos, lumen orthodoxiæ difficilè recognoscit.* Actum est inde de modo quo præfati Episcopi Lapsi, & qui ab ipsis ordinati fuerant, in Ecclesiam recipiendi essent, facta pro hac re inquisitione ex vetustis Sanctæ Ecclesiæ regulis, & Sanctorum Patrum assertionibus, ex Patriarchio Tharasii in Synodum allatis. Cùmque aliqui Orthodoxi Episcopi se difficiliores ostenderent ad eos lapsos recipiendos, Juvenalis Episcopus, ut lapsi veniam quam petebant faciliùs consequerentur, ex sua Sede surgens, eandem cum lapsis excepturus sententiam, se illis immiscuit: id quod eadem intentione fecerunt Orthodoxi Illyriciani Episcopi, unde illorum receptio dilata est in aliam Actionem sequentem.

1141 Secunda Actio biduo post habita est, nimirum VI. Kalendas Octobris, ubi coram universa Synodo in Patrum consessum à quodam regio Ministro, jubentibus Principibus, introductus est Gregorius Episcopus Neocæsariensis lapsus, petens veniam, & postulans in Sanctam & Orthodoxam recipi Ecclesiam: & facto à Tharasio diligenti examine, an in veritate, vel fictè pœniteret, atque Ecclesiæ Catholicæ restitui cuperet: compertoque illum ex præcordiis pœnituisse, mandatum est, ut libellum supplicem, quo se verè Catholicum esse profiteretur ipse conscriberet, & sequenti Actione Synodo afferret. Inde verò suggerente Leontio regio à secretis, atque jubente Synodo per Nicephorum inclytum & regium pariter à secretis, lectæ sunt literæ Hadriani Papæ datæ ad Imperatores, quarum initium: *Deus qui dixit*: & quas nos supra recensuimus. Qua absoluta lectura, Tharasius exegit ab Apostolicæ Sedis Legatis, nùm ejusmodi literas ipsi revera ad Dominos Imperatores detulerint: Illis verò affirmantibus, Cosmas Diaconus & Notarius suggessit legendas esse & alias Hadriani literas ad Tharasium datas: Synodo verò annuente per eundem Cosmam lectæ sunt, quarum est initium: *Pastoralibus Curis*: & quæ pariter à nobis supra relatæ habentur. Ipsis porrò recitatis, Apostolicæ Sedis Legati rogarunt, quid Tharasius, quidve universa Synodus de jisdem sentiret, Tharasio inde ac universa Synodo respondentibus, se illas suscipere, sequi & admittere, Legati Patriarcharum Orientis, magnis præconiis easdem Hadriani Epistolas, fidemque Tharasii extulerunt, ac deinceps cum reliquis Episcopis & Archimandritis omnibus easdem sua subscriptione confirmarunt.

1142 Die porrò III. Kalendas Octobris iterum convenientes Patres tertia celebrata est Actio, in qua omnium primùm suggerente Demetrio Diacono admissi sunt, qui ab Episcopis lapsis ordinati fuerant, suos habentes libellos, & inde instante Tharasio ingressus est Gregorius Episcopus Neocæsareæ suum pariter habens libellum, quem & legit: Cujus tamen causa subtiliùs est agitata, quoniam fama erat eum Iconoclastarum antesignanum fuisse, ac tempore persecutionis multos Orthodoxos in Oriente vexasse: ac proinde nonnulli in ea erant sententia, ut in Ecclesiam tantùm reciperetur, nequaquam ad Episcopatum pristinum restitueretur: Cùmque ipse fassus fuisset neminem in persecutione vexasse, nec hoc crimen ei objectum probaretur, decretum tandem est auctoritate Legatorum Apostolicæ Sedis ut unà cum Collegis in Sedem suam reciperetur. Postea suggerentibus Joanne & Thoma Patriarcharum Sedium Orientis Vicariis, & annuente Synodo à Stephano Diacono lectæ sunt literæ Tharasii datæ ad Patriarchas Orientis, quarum initium est: *Multa & magna providentia*, & à Constantino Diacono recitatæ sunt illæ, quas jidem Patriarchæ dederunt ad Tharasium incipientes, *Sacratissimis*, cum inserta synodica Theodori quondam Patriarchæ Ecclesiæ Hierosolymitanæ, incipiente; *Credimus igitur, Beatissimi*: Quibus recitatis, & ab universa Synodo approbatis, Apostolicæ Sedis Legati, nomine trecentorum decem & octo Episcoporum, qui ante in eadem Civitate Nicænum primùm Concilium collegerunt, aliter sentientibus anathema dixerunt. Cùmque eandem sententiam Sacrosancta Synodus planè approbasset, suaque subscriptione corroborasset, faustis acclamationibus Imperatoribus oblatis, absoluta est Actio.

1143 In ipsis verò Kalendis Octobris celebrata est Actio IV., in qua, suggerente Thasio, & assentiente universâ Synodo, allata sunt in medium Sanctorum Patrum volumina, ex quibus de cultu sacrarum Imaginum testimonia recitarentur: Primùm tamèn sacræ Scripturæ testimonia pro eodem argumento recitata sunt tùm veteris, tùm novi Testamenti; nimirum quæ habentur in libro Exodi cap. 25., & in lib. Numeror. cap. 7. de Propitiatorio, & duobus Cherubim in eo fabrefactis. Et consonanter quæ ex visione Ezechielis cap. 4. exarata habentur; & quæ Divus Paulus in Epistola ad Hebræos cap. 9. ex eadem Scriptura de Arca, Propitiatorio, & duobus Cherubim recenset. Subsequenter verò recitata sunt testimonia Sancti Joannis Chrysostomi, Gregorii Nysseni, Cyrilli Alexandrini, Gregorii Theologi, Antipatri Bostrensis, Asterii Episcopi Amasiæ, ex Martyrio Sancti Anastasii Persæ, & ejusdem miraculis. Item & Beati Nili ex ejus Epistola ad Heliodorum, & ex altera ad Olympiodorum;

rum; Leontii quoquè Episcopi Neapoleos Cypri, Anastasii, Sophronii, Basilii, aliorumque complurium Patrum; inter quos præcipuè ex Divo Athanasio recitata est historia de Imagine illa Domini nostri Jesu Christi, quam Judæi Berythi in Syria iterùm crucifixerunt, clavis perforarunt, & post turpes irrisiones & contumelias & conspurcationes lancea transfoderunt: de qua illud memorabile historia continet, quòd cùm latus Imaginis perforassent, sanguis & aqua copiosè profluxerint; ex quo illi quidèm in admirationem versi, nec tamen conversi, novum experimentum tentant, si homines malè affecti & morbosi eo sanguine aspersi sanarentur: Quod cùm reverà præstitum esset, Deo corda eorum attingente, omnes abnegatâ perfidiâ, in Christum crediderunt. Deniquè, universâ Synodo jubente, lectæ sunt Epistola Gregorii II. data ad Sanctum Germanum Patriarcham, incipiens: *Qualis & quæ delectatio*, & illæ Germani scriptæ ad Joannem Episcopum Synadensem, ad Constantinum Episcopum Nacoliæ, & ad Thomam Episcopum Claudiopoleos; quibus absolutis, eadem sancta Synodus professa se antiquis traditionibus & Patrum sententiis inhærere, anathematismos pronunciavit, atque omnium Episcoporum subscriptione firmavit.

1144 Deindè IV. Nonas Octobris habita est Actio V., Tharasio omnium primo loquente, atque asserente, Iconoclastas sectatores esse Judæorum, Sarracenorum, Gentilium, Samaritanorum, & Manichæorum. Argumenta porrò Iconoclastarum in confirmationem propriæ hæreseon adducta, refutata sunt, atque compluribus aliis Sanctorum Patrum testimoniis sacrarum Imaginum cultus roboratus & comprobatus est. Post hęc verò ostensum est, quòd Anastasius, Constantinus, & Victor Patriarchæ hæretici tempore vigentis persecutionis, sacros Codices, in quibus de venerando cultu sacrarum Imaginum mentio aliqua inveniebatur, corruperint, aboleverint & incenderint. Deniquè his peractis, sententiâ & decreto Apostolicæ Sedis Legatorum iterati sunt adversùs Iconoclatas anathematismi, & dimissa est Actio.

1145 Porrò III. Nonas Octobris habita est Actio VI., in qua, suggerente Leontio, producta est in medium fidei definitio hæretica, edita in impia illa septima Pseudosynodo sub Constantino Copronymo celebrata nomine Gregorii Episcopi Neocęsareæ, quæ per singula capita fuit ab orthodoxis viris Joanne & Epiphanio Diaconis refutata; quibus habitis absoluta est Actio.

1146 Convenientes indè Patres in unum Actionem III. Idus Octobris, VII. habuerunt, in qua edita est fidei definitio, sub titulo: *Terminus sanctæ magnæ ac universalis Synodi secundæ in Nicæa collectæ*, quæ sic se habet.

Sancta magna et universalis Synodus, quæ per Dei gratiam & sanctionem piorum & christianorum Imperatorum Constantini & Irenæ matris ejus congregata est secundò in Nicænsium clara Metrapoli Bithyniensium Provinciæ in sancta Dei Ecclesia, quæ cognominatur Sophia, sectatà traditione Catholicæ Ecclesiæ, definivit inferiùs ordinata.

1147 „ Qui lucem agnitionis suæ nobis „ donavit, & à tenebris Idolorum ac insania „ nos redemit, Christus scilicèt Deus noster, „ desponsatâ sibi sanctâ suâ Catholicâ Ecclesiâ non habente maculam seu rugam, hanc „ se conservaturum promisit; Sanctisque Di„ scipulis suis asseverabat, dicens: *Vobiscum* „ *sum omnibus diebus usque ad consummatio*„ *nem sæculi*. Porrò hanc repromissionem „ non solùm illis donavit, sed & nobis, qui „ per eos credidimus in nomine ipsius. Ergò „ donum hoc quidam non cogitantes, à ver„ suto inimico volatici quodammodò facti, à „ recta ratione ceciderunt; traditioni etiam „ Catholicæ Ecclesiæ resultantes intellectu „ veritatis frustrati sunt; & ut ait prover„ bialis sermo, in axe agri sui erraverunt, & „ collegerunt manibus suis sterilitatem, quia „ sacrorum monumentorum Deo decibili or„ namento detrahere præsumpserunt, cùm „ Sacerdotes quidèm dicerentur, non essent „ autem; de quibus Deus per Prophetam cla„ mat: *Pastores multi corruperunt vineam* „ *meam, contaminaverunt portionem meam*. „ Sceleratos quippè secuti Viros sensibus „ suis pellectos, calumniati sunt sanctâ Chri„ sti Dei nostri Ecclesiam, quæ ipsi est de„ sponsata, & inter sanctum & profanum „ non distinxerunt, Imaginem Domini & „ Sanctorum ejus similiter ut statuas diabo„ licorum Idolorum nominantes.

1148 „ Propter quod Dominus Deus „ non ferens intueri ab ejusmodi peste cor„ rumpi subditos suos, nos Sacerdotii Prin„ cipes beneplacito suo undiquè convoca„ vit, divino zelo & nutu ferventes Con„ stantini & Irenæ Imperatorum nostrorum „ adductos, quatenùs Deifica Catholicæ Ec„ clesiæ traditio communi decreto recipiat „ firmitatem. Igitur cum omni diligentia „ perscrutantes & discutientes, & intentio„ nem veritatis sectantes, nihil adimimus, „ nihil addimus, sed omnia, quæ catholicæ „ sunt Ecclesiæ immutilata servamus; & se„ quentes sancta sex universalia Concilia, „ in primis quod in splendida Nicæna Me„ tropoli convenit, adhùc etiam & quod post „ in divinitùs conservanda Regia Urbe colle„ ctum est.

1149 „ Credimus in unum Deum Pa„ trem omnipotentem, factorem Cœli & „ Terræ, visibilium omnium & invisibilium. „ Et in unum Dominum Jesum Christum Fi-

lium

„ lium Dei Unigenitum, qui ex Patre natus „ est ante omnia sæcula: Lumen ex lumine, „ Deum verum de Deo vero; natum, non „ factum, consubstantialem Patri, per quem „ omnia facta sunt. Qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit „ de Cœlis, & incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, & homo factus est. „ Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus & sepultus est; & resurrexit „ tertiâ die secundùm Scripturas: Ascendit „ ad Cœlos, sedet ad dexteram Patris. Et „ iterùm venturus est cum gloria judicare „ vivos & mortuos; cujus Regni non erit „ finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum „ & vivificantem, qui ex Patre, Filioque „ procedit; qui cum Patre & Filio simùl „ adoratur & conglorificatur, qui locutus „ est per Prophetas. Et unam Sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum; expecto resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.

1150 „ Abominamur autem & anathematizamus Arium & consentaneos, & communicatores vesanæ opinionis ejus; Macedoniumque & eos, qui juxtà ipsum benè „ Pneumatomachi nominati sunt. Confitemur autem & Dominam nostram Sanctam „ Mariam propriè ac veraciter Dei Genitricem, quoniam peperit carne unum ex Sancta Trinitate, Christum videlicèt Deum „ nostrum, secundùm quod & Ephesinum „ priùs dogmatizavit Concilium, quod impium Nestorium cum collegis suis, tanquàm personalem dualitatem introducentem, ab Ecclesia depulit. Cum his autem „ & duas naturas confitemur ejus, qui incarnatus est propter nos ex intemerata Dei „ Genitrice semper Virgine Maria, perfectum eum Deum, & perfectum hominem „ cognoscentes, quemadmodùm & Chalcedonensis Synodus promulgavit, Eutychem „ & Dioscorum diffamatos à divino atrio „ abigens; conferentes cum illis pariter Severum, Petrum, & eorum multifariè blasphemantem alterutris perplexionibus vestim contextam; cum quibus & Origenis „ & Evagrii ac Didymi fabulas anathematizamus, sicuti & Constantinopoli congregatum quintum Concilium egisse dignoscitur. Deindè quoque & duas voluntates & operationes secundùm naturarum „ proprietatem in Christo prædicamus; quemadmodùm & Constantinopoli sexta Synodus exclamavit, abjiciens Sergium, Honorium, Cyrum, Pyrrhum, Macarium, & „ eos, qui sinè voluntate sunt pietatis; atque „ istis similia sentientes. Et ut compendiosè „ fateamur, omnes Ecclesiasticas sivè scripto, „ sivè non scripto sancitas nobis traditiones „ illibatè servamus, quarum una est etiam „ imaginalis picturæ formatio, quæ historię „ Evangelieæ prædicationis concinit ad certitudinem veræ, & non secundùm phantasiam Dei Verbi inhumanationis effectæ, & „ ad similem nobis utilitatem commodè proficiens: Quæ namque se mutuò indicant, „ indubitanter etiam mutuas habent significationes.

1151 „ His ita se habentibus, regię quasi „ continuati semitæ, sequentesque divinitùs „ inspiratum Sanctorum Patrum nostrorum „ magisterium, & catholicæ traditionem Ecclesiæ (nam Spiritus Sancti hanc esse novimus, qui nimirum in ipsa inhabitat) definimus in omni certitudine ac diligentia, „ sicut figuram pretiosæ ac vivificæ Crucis, „ ita venerabiles ac sanctas Imagines proponendas, tàm quæ de coloribus & tessellis, „ quàm quæ ex alia materia congruenter se „ habente in sanctis Dei Ecclesiis & sacris „ Vasis, & vestibus, & in parietibus ac tabulis, domibus & viis, tàm videlicèt Imaginem Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, quàm intemeratæ Dominæ nostræ Sanctæ Dei Genitricis, honorabiliumque Angelorum & omnium Sanctorum simùl & almorum Virorum. Quantò enim „ frequentiùs per imaginalem formationem „ videntur, tantò qui has contemplantur, „ alacriùs eriguntur ad primitivorum earum „ memoriam, & ad osculum, & ad honorariam his adorationem tribuendam.

1152 „ Non tamen ad veram latriam, „ quæ secundùm fidem est, quæque solùm „ divinam naturam decet, impartiendam; „ itaut istis, sicuti figuræ pretiosæ ac vivificæ Crucis & sanctis Evangeliis, & reliquis „ sacris monumentis incensorum & luminum „ oblatio ad harum honorem efficiendum exhibeatur, quemadmodùm & antiquis piæ „ consuetudinis erat. Imaginis enim honor „ ad primitivum transit, & qui adorat Imaginem, adorat in ea depicti subsistentiam. „ Sic enim robur obtinet Sanctorum Patrum „ nostrorum doctrina, idest traditio sanctæ „ catholicæ Ecclesiæ, quæ à finibus usque „ ad finem terræ suscepit Evangelium. Sic „ Paulum, qui in Christo locutus est, & omnem Divinum Apostolicum Cœtum & paternam Sanctitatem exequimur, tenentes „ traditiones, quas accepimus. Sic triumphales propheticè canimus hymnos: *Gaude satis filia Sion, prædica filia Hierusalem; jucundare & lætare ex toto corde tuo. Abstulit Dominus à te injustitias adversantium tibi; redemit te de manu inimicorum tuorum. Dominus Rex in medio tui; non videbis mala ultrà, & pax in te in tempus æternum.*

1153 „ Eos ergò, qui audent aliter sapere, aut docère aut secundùm scelestos hæreticos Ecclesiasticas traditiones spernere, „ & novitatem quamlibet excogitare, vel „ proiicere aliquid ex his, quæ sunt Ecclesię

„ deputata, sivè Evangelium, sivè figuram „ crucis, sivè imaginalem picturam, sivè san„ ctas Reliquias Martyris, aut excogitare „ pravè aut astutè ad subvertendum quid„ quam ex legitimis traditionibus Ecclesiæ „ Catholicæ, vel etiam quasi communibus „ uti sacris vasis, aut venerabilibus Monaste„ riis: si quidèm Episcopi aut Clerici fue„ rint, deponi præcipimus; Monachos au„ tem vel Laicos à communione segregari. *Hactenus fidei definitio*, cui subscripserunt primùm Apostolicæ Sedis Legati, indè Tharasius, posteà Joannes, & Thomas trium Sedium Patriarchalium Orientis Vicarii, & denique universi alii Episcopi.

1154 Post hæc sancta Synodus exclamavit, se ita credere, & sapere, atque hanc fidem esse Patrum, fidem Apostolorum, fidemque orthodoxorum, quæ orbem terrarum firmavit; dictumque Anathema his, qui assumunt dicta, quæ à Divina Scriptura contra Idola proferuntur, in venerabiles Imagines his, qui vocant sacras Imagines Idola; his qui non salutant sanctas & venerabiles Imagines, his qui dicunt, quia ut ad Deos Christiani ad Imagines accesserunt; his qui communicant scienter iis, qui injuriam & contumeliam venerabilibus Imaginibus inferunt; his qui dicunt, quia præter Christum alius eruit nos ab Idolis; & his qui audent dicere Catholicam Ecclesiam aliquandò Idola recepisse. Indè acclamatum est Principibus; atque iterùm dictum est Anathema cunctis hæreticis, Concilio adversùs sanctas Imagines celebrato, & nominatim Theodosio falsi nominis Episcopo Ephesino, Sisinnio cognomento Pastillæ, Basilio Tricaccabo, Anastasio, Constantino, & Nicetæ quondàm Patriarchis Ecclesiæ Constantinopolitanæ, Joanni Nicomediæ, & Constantino Nacoliæ Episcopis: ac denique eis, qui Christum Deum circumscriptum secundùm humanitatem non confitentur; vel Evangelicas narrationes, titulis picturisque factas non admittunt; vel eas tanquàm in nomine Domini & Sanctorum ejus factas non osculantur; vel Ecclesiasticam traditionem sivè scriptam, sivè non scriptam irritam faciunt. Ad extremum factis acclamationibus Germano orthodoxo quondàm Episcopo Constantinopolitano, Joanni & Gregorio, sivè Georgio, & Juliano, datæ sunt literæ Synodicæ Imperatoribus Constantino & Irenæ, ac Sacerdotibus & Clericis, tùm Ecclesiæ Constantinopolitanæ, tùm aliarum Ecclesiarum.

1155 Denique, ut exhibet nova hujus Synodi editio, die x. Kalendas Novembris celebrata est VIII. & ultima Actio in Regia Constantinopolis Civitate, Imperatoribus præsentibus, quibus & jubentibus lecta est, & recitata à Cosma Diacono antefata fidei definitio; quâ absolutâ, instantibus iisdem Imperatoribus, universa Synodus eam iterum comprobavit, atque aliter sentientibus Anathema pronunciavit: Deindè secutæ sunt acclamationes Imperatoribus, & Acta Synodica, rogante Tharasio, obsignata fuerunt & subscripta ab iisdem Imperatoribus Irene & Constantino, ex quorum pariter jussione recitatæ sunt Sententiæ Sanctorum Patrum, quæ Actione IV. fuerant in Nicæna Metropoli allegata pro sanctarum Imaginum cultu: & ita universis acquiescentibus, dimissa & absoluta est Synodus; In qua XXII. Canones ad Ecclesiasticam Disciplinam pertinentes, leguntur editi. Data denique est & Synodica ad Hadrianum Papam tenoris sequentis.

Per cuncta Sanctissimo ac Beatissimo Fratri, & Comministro, Domino Hadriano Papæ senioris Romæ, Tharasius, misericordiâ Dei Episcopus Constantinopoleos novæ Romæ, in Domino salutem.

1156 „ Sufficeret quidèm salutaris di„ spensatio magni Dei & Salvatoris nostri „ Jesu Christi ad pacem, unanimitatem & „ concordiam omnibus Christianis. Ipse „ namque post ex mortuis resurrectionem, „ Apostolis suis insufflans, ait: *pacem meam* „ *do vobis, pacem meam relinquo vobis*; eu„ jus rei gratiâ constans omnibus nobis ille, „ qui raptus in tertium Cœlum, & in Paradi„ sum ingressus, audivit arcans verba, Pau„ lus scilicèt Divinus Apostolus asseruit, di„ cens; *Christus est pax nostra, qui fecit utra*„ *que unum, & medium parietem maceriæ dis*„ *solvens, inimicitiam in carne sua*. Thessalo„ nicensibus præcipiens, ait: *Itaque, fratres,* „ *state, & tenete traditiones, quas didicistis* „ *sivè per Sermonem, sivè per Epistolam no*„ *stram*. Sed quoniàm inimicus, qui ab initio „ nequam est Diabolus, non dimisit per di„ versa tempora ædificatam supra fundamen„ tum Apostolorum & Prophetarum Eccle„ siam, secundum quod sibi visum est, di„ scindere atque disrumpere, semet inferens „ per quosdam se sequentes Viros malos; & „ zizania superseminare in regione hac, quæ „ culta est à tubis spiritus, Apostolis scilicèt „ Sanctis. Ipsi enim virtute ex alto acceptâ, „ & hac divinæ falcis operationis proscissâ, „ escam æternæ vitæ reliquerunt his, qui per „ ipsos crediderunt, carpendam. Horum „ Deiloquam doctrinam Sancti Patres no„ stri, qui hujus pastores & custodes per sin„ gula fuere tempora, suscipientes; zizania, „ idest hæreses & novitates addititias, atque „ introductas radicitùs exciderunt, & mes„ sem mundam arvo conservaverunt.

1157 „ Vestra ergò fraterna & summo „ Pontificio decorata Sanctitas cum his per „ Deiloquas suas doctrinas quodammodò ser„ mocinata, & ab eis accepto veritatis ver„ bo, spinosas herbas, quæ nunc germina„ verunt, fidelissimorum & pacificorum Im-

pe-

„ peratorum veritati concordans, evellere
„ machera ſpiritus feſtinavit, mittens ſecun-
„ dùm ſcriptam ſibi petitionem noſtram ad
„ univerſalem Synodum faciendam æquivo-
„ cos Viros Principis Apoſtolorum Petri;
„ Quibus advenientibus, pii & tranquilliſſi-
„ mi Imperatores noſtri eos benignè ſuſci-
„ pientes, ad nos jubebant mitti per eos lite-
„ ras veſtras nobis ſuſcipientibus. Et locuti
„ cum illis, quæ conveniebant, advocavi-
„ mus & eos, qui ab Oriente venerant Sa-
„ cerdotio decoratos viros Joannem & Tho-
„ mam, verbi & ſcientiæ participes, atque
„ reverentiâ & modeſtiâ perornatos; aderant
„ enim hic & ipſi per idem tempus perve-
„ nientes.

1158 „ Itaque congregatis omnibus Deo
„ amabilibus Epiſcopis hujus Diœceſeos, per
„ nutum & divinum zelum fideliſſimorum &
„ piorum Imperatorum ſeſſio Synodi facta
„ eſt. Sed quidam ex inſenſatis ſenſibus mo-
„ ti, turbationemq; intra ſe facientes, exur-
„ gere nos fecerunt è conſeſſu; & prohibiti,
„ anno uno taciti manſimus: At verò anno
„ tranſacto, rursùs Deo amabiles Epiſcopi
„ congregati in Nicenſium clara Metropoli
„ Bithyniénſium Provinciæ à piis Imperato-
„ ribus noſtris juſſi ſunt. Siquidèm & nos
„ comites nobis adſciſcentes Deo amabiles
„ viros & loci Servatores veſtros, ſimiliter
„ & eos, qui de Oriente venerant, perrexi-
„ mus ad eandem Metropolim; qui cùm om-
„ nes ſediſſemus, Caput fecimus Chriſtum:
„ Jacebat enim in ſancta Sede Evangelium
„ ſanctum, conteſtans omnibus nobis ſacra-
„ tis Viris, qui conveneramus: *Judicium ju-*
„ *ſtum judicate*; Judicate inter ſanctam Dei
„ Eccleſiam, & novitatem, quæ facta eſt. Et
„ cùm prælatæ primitùs veſtræ fraternæ San-
„ ctitatis literæ legerentur, præſtolabantur
„ omnes, ſpiritalibus eduliis tanquàm in
„ regalibus Cœnis fruentes, quæ Chriſtus
„ per literas tuas epulantibus præparabat; &
„ ſicut oculus totum corpus ad rectitudinis
„ veritatis ſemitam oſtendebat.

1159 „ Sic ergò dirupta membra in unũ
„ conveniebant; ſic vera conſonantia confir-
„ mabatur; ſic Catholica Eccleſia unitatem
„ recipiebat. Cum quibus & earum, quæ de
„ Orientali Diœceſi miſſæ ſunt nobis literæ,
„ lectione factâ, integra paternæ traditionis
„ pulchritudo demonſtrabatur, ac vis veri-
„ tatis roborabatur, propoſitis videlicèt le-
„ ctioni plurimis teſtimoniis Patrum. His
„ itaque geſtis, prædicabatur à nobis omni-
„ bus, qui beneplacito Dei congregati era-
„ mus, recta & irreprehenſibilis confeſſio,
„ quæ nobis miſſa eſt à vobis, & per relatio-
„ nem etiam piis Imperatoribus noſtris. Et
„ omnes hæreticæ illius pravitatis hæreſiar-
„ chæ, & qui eos ſecuti ſunt, & inconver-
„ tibiliter vitam ſuam finierunt, depoſitione
„ damnati ſunt cum his, qui ante in catholi-
„ ca Eccleſia hæreſes amplexi ſunt. Qui
„ enim in vita ſua præſentes fuere, ſalutem
„ ſuam per ſcriptos à ſe libellos confeſſi ſunt.
„ Et nequaquam dimiſit Chriſtus Deus no-
„ ſter, petram nimirum, in qua ſtabiliti ſu-
„ mus, deſuper contextam per totam tuni-
„ cam, ideſt Eccleſiam ſuam, quæ ab ipſo,
„ & per ipſum ædificata eſt, diſciſſam & di-
„ ruptam; ſed nec membra aliàs atque aliter
„ ſeſe moventia. Quin potiùs unà cum ve-
„ teribus hæreſibus etiam errorem novæ pra-
„ vitatis eorum, qui Chriſtianos accuſantes
„ contra venerabiles Imagines rabidè latrant,
„ verbo gratiæ ſuæ deſtruxit, & gladio ſpi-
„ ritus pupugit. Et ſatisfacti ſumus per om-
„ nia, & per experimentum cognovimus,
„ quia valet ſuper omnia veritas, & vincit
„ ſecundùm non mentientem dicentis vocem.
„ Reſiſtit autem ei univerſorum nullus, &
„ eſt robuſtiſſima, itaut elevetur contra om-
„ nes inimicos; & eorum, qui reſiſtunt ſibi,
„ legiones diſſolvit.

1160 „ Ecce enim, ecce labia quidèm
„ falſa loquentium ceſſaverunt, & caligo
„ procacium vituperationum quievit; illu-
„ xit autem veritatis dogmatum ſpecioſitas,
„ undiquè abjectâ hæreticâ infamiâ. Et Ec-
„ cleſia ornamentum ſuum fortita eſt, & ac-
„ cepit requiem ex opprimentibus ſe dolori-
„ bus. Immobilis enim eſt & inexpugnabi-
„ lis, adversùs cujus fidem portæ Inferi &
„ infidelitatis prævalere non poterunt, ſicut
„ ex Dominica voce audivimus: *Et repletum*
„ *eſt gaudium os noſtrum, & lingua noſtra*
„ *exultatione*, & facti ſumus lætantes in Ec-
„ cleſia, cui præſidemus ſecundùm Dei vo-
„ luntatem. Hæc itaque facta ſunt Chriſto,
„ qui ſuper omnia Deus noſter eſt, volente,
„ per orthodoxos & fortiſſimos Imperatores
„ noſtros. Ipſi enim in omni loco venerabi-
„ les Imagines erexerunt, tàm ſcilicèt in ce-
„ leberrimis Templis, quàm in regalibus Pa-
„ latiis ſuis; quibus Dominus Deus viciſſi-
„ tudinem tribuat, exaltans cornu Regni eo-
„ rum tàm ad pacem Eccleſiarum ſuarum,
„ quàm ad ſalutem omnium Chriſtianorum.
„ Et ſit nomen ejus benedictum in ſæcula ſæ-
„ culorum. Amen. *Hactenus Synodica ad*
Hadrianum.

1161 De hac porrò Synodo in Libello
Synodico hæc leguntur: „ Conſtantino verò
„ in Imperio filius Leo Charazenus ſucceſſit;
„ ejuſq; Imperium Conſtantinus iterùm filius
„ cum matre Irene fortitus eſt; qui divinam
„ & ſanctam in Templo Sanctorum & cele-
„ berrimorum Apoſtolorum Synodum inſti-
„ tuentes, uſque ad quartam horam confiden-
„ tes, anathemate notare Imaginum oppu-
„ gnatores feſtinarunt; quod tamen ut fie-
„ ret, Scholarii non permiſerunt. *Hæc ibi*;
„ ſed loquitur de inchoata Conſtantinopolis
„ Synodo, ut anteſati ſumus. De Nicæna
porrò abſoluta hæc alia habentur in Libello

à Justello & Joanne Pappo edito: „ Christi „ igitur amantes & divinissimi Imperatores, „ exilio Scholarios castigantes, sanctam œcu„ menicam septimam Synodum Niceæ, quæ „ Bithyniorum Præfecturam spectat, con„ gregari præceperunt; cui præfuerunt Præ„ sidentes Tharasius Constantinopolitanus, „ qui Paulo Cyprio successerat, Petrus, & „ Petrus Presbyteri, Hadriani Sanctissimi „ Papæ Romani locum tenentes; Joannes, „ & Thomas Monachi & Presbyteri, Pa„ triarcharum Alexandrini, Antiocheni, „ Hierosolymitani Diœceseos Orientalis lo„ cum tenentes. Hæc sancta Synodus eos, „ qui contra Dei Ecclesias latraverunt, ana„ themati subjecit; & definitione ortho„ doxâ expositâ, sacras Imagines ad pri„ stinam existimationem revocavit. *Hacte„ nus ibi*.

1162 In Libello Nili de hac eadem Synodo hæc habentur: „ Sancta & œcumenica „ septima Synodus Niceæ secundò habita „ est, imperantibus Constantino & ejus ma„ tre Irene, congregata à trecentis sexagin„ ta tribus Sanctis Patribus adversùs Icono„ machos, præerant huic Hadrianus Papa „ Romæ, Tharasius Constantinopolis, Po„ litianus Alexandriæ, Theodoritus Antio„ chiæ, Elias Hierosolymorum: Erat An„ nus Mundi 6288., Christi verò 724. A se„ ptima ad octavam sunt Anni centū viginti. *Hæc ibi*. Non tamen sinè errore in designatione temporis. Apud verò Photium hæc alia scripta reperiuntur: „ Sanctum & œcume„ nicum septimum Concilium Niceam qui„ dèm Bithyniæ Metropolim, quæ antea re„ ctorum dogmatum judicium fuerat, ipsam „ quoq; Religionis Tribunal ostendit: Tre„ centorum autem & sexaginta septem sa„ crorum Patrum multitudine dilatatum, sa„ cræ magnæque phalangis suæ ordinum du„ ces ac præsides constituit Tharasium inter „ Episcopos celeberrimum (divinus hic vir „ atque optimus erat ac dignus, ut si quia „ alius, qui sacra Regiæ Civitatis guberna„ cula tractaret) & Petrum religiosissimum „ Protopresbyterum Ecclesiæ Romanæ, & „ alterum Petrum Presbyterum ipsum quo„ que, & illius mansionis Præfectum Sancti „ Sabbæ: Hi Sedis Apostolicæ fortiti sunt „ locum, Hadriano tunc Pontificiam digni„ tatem exercente; & Joannem & Thomam „ monastica vivendi ratione celebres, & sa„ cro honore insignes, & totius Orientis „ Diœceseon Apostolicarum magnarumque „ Sedium tenentes locum, & vices agentes „ Episcoporum, nempè Apollinarii,& Theo„ doriti, & Eliæ, quorum primus Alexan„ driæ, alter Antiochiæ, tertius Hieroso„ lymorum erat Antistes. Tunc Constanti„ nus & Irene rectè de Religione sentientes, „ & pietatis gloriâ coronati, Imperii Roma„ ni purpuram induebant. Hoc sacrum ma„ gnumque Concilium recens patefactam & „ barbaram hæresim, quæ ab impiis & exe„ crandis hominibus parta erat, divinâ, com„ munique sententiâ simùl cum ipsis auctori„ bus condemnavit. *Hæc & alia ejusdem argumenti scribit Photius*.

CAPUT XXIV.

De hujus Synodi Contradictoribus.

1163 Absolutâ itaque, ut præfati fumus, œcumenicâ 11. Nicenâ Synodo, atque restituto in Oriente per diffinitivam sententiam Imaginum sanctarum cultu, & hac viâ utriusque Ecclesiæ Orientalis & Occidentalis initâ pace, non defuerunt tùm in Occidente, tùm in Oriente, qui Satanâ instigante, ei adversarentur. Et quidèm in Occidente, superstite adhùc ipso Hadriano Romano Pontifice adversati videntur Patres Concilii Francofordiensis celebrati Anno Domini DCCXCIV., Pontificatus Hadriani XXIII., Regni Caroli Magni XXVI., in causa Elipandi Episcopi Toletani, qui errorem Felicis Episcopi Urgelitani, quo asserebat, Christum esse Dei Filium adoptivum, biennio antea in Synodo Ratisponensi damnatum, restaurare curavit: Etenim pronunciatâ primùm à prælibatis Patribus adversùs Elipandi & Felicis dogma hæreticum, sententiâ, actum est de antefata Synodo, editoque Canone II., decretum fuit, non esse recipiendam: „ Allata est in medium, *scribitur in eo* „ *Canone*, quæstio de nova Græcorum Syno„ do, quam de adorandis Imaginibus Con„ stantinopoli fecerunt, in qua scriptum ha„ bebatur, ut qui Imaginibus Sanctorum, „ itant Deificæ Trinitati, servitium aut ado„ rationem non impenderent, anathema ju„ dicarentur. Qui suprà Sanctissimi Patres „ nostri omnimodis adorationem & servitu„ tem renuentes, contempserunt, atque con„ sentientes condemnaverunt. *Hactenus ibi*. Hinc Eginhardus in Chronico ait: *Synodus etiam, quæ ante paucos annos Constantinopoli sub Irene & Constantino filio eius congregata, & ab ipsis non solùm septima, verùm etiam universalis erat appellata, ab omnibus abdicata est*. Et consentiunt Aimoinus lib.4. cap. 85. de Gestis Francorum, Abbas Vespergensis in Chronico sub Anno Domini DCCXCIII., Hincmarus Rhemensis in libro contra Hincmarum Laudunensem cap. 20., & alii Scriptores. Cùm verò plures contradicant, asserantque, præfatam Synodum Francofordiensem nequaquam rejecisse sacram œcumenicam Nicenam Synodum, proindè res accuratiùs tractanda videtur.

1164 Nonnulli Historici tradunt, Synodum Francofordiensem nequaquàm septimam Catholicorum Synodum damnasse, sed illam hæ-

hæreticorum, celebratam sub Leone Copronymo adversùs sacrarum Imaginum cultum; sic Platina in vita Hadriani; Blondus lib. 1., Decad. 2.; Sabellius lib. 8., Enead. 8.; & Paulus Æmilius lib. 2. de Gestis Francorum, quibus adhærent Alanus Copus Dial. 4. cap. 18. & 19., & Dial. 5. cap. 12. & 13.; Sanderus lib. 2. de Imaginibus cap. 5., & lib. 7. de Visibili Monarchia num. 613.; Surius in Præfatione ad Synodum Francofordiensem; Vasquez lib. 2. de adorat. Imag. disp. 7. cap. 5.; & Suarez tom. 1. par. 3. disput. 54. sect. 3.; & confirmari videtur à Patribus Concilii Senonensis celebrati sub Clemente VII. Anno Domini MDXXVII., ubi sub cap. 14., in quo agitur de sacrarum Imaginum cultu, inter plura hęc habentur: „ Et insurgentibus tandèm Imaginum everforibus, Romani Pontifices, „ Constantinus, Gregorius Secundus, & „ Tertius, Stephanus Tertius, & Hadrianus „ Primus, tantâ animi constantiâ restitere, „ ut illi septimâ tandèm apud Nicęam Synodo, concordi Patrum assensu damnarentur; „ Et Carolus ille, cognomento Magnus, Francorum Rex Christianissimus, Francofordiensi conventu ejusdem erroris suppresserit insaniam, quam infœlicissimus quidam „ Felix in Gallias & Germaniam invexerat. *Hæc ibi*. Ex quo Canone videtur, Synodum Francofordiensem recepisse magis, quàm damnasse septimam Catholicorum Synodum, damnasse potiùs pseudo illam hæreticorum sub Copronymo Constantinopoli habitam; Et ideò Surius loco mox citato ait: *In Synodo Francofordiensi nihil actum esse contra Nicænam Synodum, sed eam potiùs damnatam esse quæ sub Constantino Copronymo Imperatore impiissimo ab Iconomachis habita est*.

1165 At Bellarminus lib. 2. de Imaginibus cap. 14. negat damnatam in Synodo Francofordiensi septimam hæreticorum Synodum, & vult damnatam esse Nicænam secundam Catholicorum: primùm probat testimonio librorum Carolinorum, qui licèt falsò sint Carolo adscripti, tamen scripti sunt tempore Caroli, qui eos Hadriano refutandos remisit, & constat Hadrianum refutasse, ut liquet ex illius Epistolà datâ ad Carolum Magnum, cujus initium est: *Dominus ac Redemptor noster*; undè existimat idem Bellarminus, præfatos libros Carolinos scriptos esse in Synodo Frãcofordiensi, & continere acta ejusdem Synodi adversùs Nicænam secundam Synodum, ut etiam testatur Hincmarus illius temporis scriptor. Deindè probat testimonio antiquorum scriptorum, Aimonis, Rhegionis, Adonis, & aliorum asserentium in Synodo Francofordiensi damnatam utique Nicænam secundam; & dicere aut præfatos auctores mentiri, aut libros eorum esse corruptos, ut Alano Copo placet, durum valdè sibi videtur. Tertiò probat: quoniàm si præfati scriptores loquerentur de falsa Synodo septima, hæreticorum scilicèt, meminissent etiam in suis historiis Synodi Nicænæ secundæ; & tamen non meminerunt, nisi unius Synodi VII. quam reprobatam dicunt. Neque obstare dicit, quòd præfati historici referant reprobatam Synodum Constantinopoli habitam, cùm vera septima Synodus habita sit Nicęæ, quoniàm, inquit, secuti sunt libros Carolinos, quorum Auctor lapsu memoriæ, vel ex imperitia posuit Constantinopolim pro Nicæa; & cùm dicat celebratam in Provincia Bithyniæ, ubi non Constantinopolis, sed Nicæa reperitur, satis indicare videtur, se de Nicæna loqui: eò vel maximè quòd Abbas, & Aimoinus, dicunt, damnatam Synodum celebratam tempore Irenæ & Constantini, quæ nonnisi Nicæna fuit.

1166 Præterea, non obstare dicit quod Hincmarus & libri Carolini dicant, Synodum reprobatam in Concilio Francofordiensi fuisse coactam sinè auctoritate Papæ, sicut fuit reverà fuit septima illa hæreticorum, nequaquam Nicæna Catholicorum; quoniàm Hincmarus inquit, secutus est libros Carolinos, ut ipse indicat, & Auctor illorum librorum hoc mendacium finxit cum aliis multis. Cùm porrò Platina, Blondus, Sabellius, Paulus Æmilius & alii fateantur, damnatam in Francofordiensi Concilio Synodum de tollendis Imaginibus, qualis reverà fuit septima hæreticorum, respondit Bellarminus, in primis hos auctores esse recentiores; deindè ait, in Concilio Francofordiensi utrasque Synodos reprobatas fuisse, tùm septimam hæreticorum, tùm Nicænam Catholicorum, id quod colligit tùm ex libris Carolinis, tùm ex Hincmaro: & hanc existimat causam esse, cur aliquorum historicorum aliqui nominent Nicæam, aliqui Constantinopolim, cùm dicunt Synodum Græcorum reprobatam in Concilio Francofordiensi.

1167 His præhabitis, concludit Bellarminus, sibi videri in Concilio Francofordiensi verè reprobatam Nicænam secundam Synodum, sed per errorem & materialiter, eo modo prorsùs, quo olim Synodus Ariminensis damnavit *Homousion*; Nam auctor librorum Carolinorum imposuit Synodo duo mendacia, unum quòd in Synodo Nicæna definitum fuisset, ut Imagines adorarentur cultu latriæ; alterum, ut sinè Papæ consensu à Græcis factum Decretum illud: Etenim in præfatione librorum Carolinorum dicitur, in Nicæna Synodo scriptum fuisse: *Ut qui Imaginibus Sanctorum, itaut Deificæ Trinitati servitium, aut adorationem non impenderent, Anathema judicarentur*. Et ex hoc Patres moti, eam Synodum reprobasse, ut nos etiam suprà ex secundo Canone, sivè Capitulo ejusdem Concilii Francofordiensis, adnotavimus. Deindè in eo etiam opere, ait Bellarminus, introducitur Constantinus Episcopus Constantiæ Cypri, in Concilio Nicæno anathema dicens

iis,

iis, qui non adorant Imagines eo cultu, quo adoratur Sanctissima Trinitas. Id quod est apertè falsum; nam Basilius Ancyranus, qui anteà fuerat hæreticus, resipiscens in ea Synodo, ac suam fidei professionem toto audiente Concilio emittens, in prima Actione dixit, se Imagines quidèm colere, non tamen latria. Et sanè illius verba sunt: *Similiter & venerabiles Imagines salutans pariter & amplectens, atque adorationem, quæ pertinet ad honorem, impendens*. Et infra: *His, qui non salutant sanctas & venerabiles Imagines, anathema*. Et postea: *His qui dicunt, quòd sicuti ad Deos Christiani ad Imagines accedunt, anathema*. Sed & Constantinus Episcopus Constantiæ Cypri, Actione III. ejusdem Synodi, non ut Auctor librorum Carolinorum locutus est, sed longè aliter, nam dixit palàm & manifestè: *Ego indignus, his consentio & concors efficior* (literis scilicèt Theodori Hierosolymitani, *suscipiens & amplectens honorabiliter sanctas & venerabiles Imagines; atque adorationem, quæ per latriam, idest, Deo debitam servitutem efficitur, soli supersubstantiali & vivificæ Trinitati impendo. Et qui ita non sapiunt, neque prædicant, à sancta Catholica & Apostolica Ecclesia segrego, & anathemati subiicio*. Et ita manifestum fit potiùs contrarium locutum Constantinum ab eo, quod auctor librorum Carolinorum finxit. Sicut & ex toto contextu Actorum Synodi Nicænæ secundæ falsitas ejusdem apparet auctoris, in eo quod dicat sinè auctoritate Romani Pontificis decretum illud editum fuisse in Synodo Nicæna secunda, cùm constet omnibus Actionibus interfuisse Apostolicæ Sedis Legatos, eisque omnium primos subscripsisse: quin & Actione secunda, constat recitatas fuisse Hadriani literas de Imaginibus atque universaliter receptas & comprobatas, & ad illarum formam decretum indè fuisse sacrarum Imaginum cultum. Deniquè idem Bellarminus fatetur, Synodum Francofordiensem absque dubio errasse in damnatione septimi Concilii, errore facti non juris, deceptam ex mendaciis consarcinatis ab auctore librorum Carolinorum, quæ posteà mendacia ipse Hadrianus refutaverat, ut liquet ex antesatis ejusdem Hadriani literis, datis ad Carolum Magnum.

1168 Baronii eadem est sententia ad Annum Domini DCCXCIV. à num. 34. & seq. propter easdem rationes à Bellarmino allegatas; additque etiam, mirum non esse, si Galli, quibus tunc temporis invisi erant Græci, præfatam damnarunt Synodum, quoniam quævis occasio sufficiebat, ut eis adversaretur: Illud occurrit, inquit sub num. 35., his temporibus res Græcorum Francis pessimè coluisse, ex eò quòd Constantinus Imperator, Irenæ matris suæ impulsu, recusavit pollicitas nuptias diù expectatas filiæ Caroli Magni; ob idque quamlibet oblatam occasionem arripuisse rebus ab eo gestis, pietatem licèt præseferentibus detrahendi pariter & insultandi, atque adeò ipsam Nicænam Synodum, ipsorum operâ collectam, & absolutam non sinè stomacho audivisse: Homines sumus, & quamdiù in hac vita degimus, hisce interdùm privatis pulsati affectibus inviti cogimur. Mitior sit ista reprehensio & tolerabilior redargutio, quàm eos omnes falsitatis arguere & imposturæ, dùm illis acquievere, qui his malis artibus in eandem Nicænam Synodum irrupere, in quos omnis culpa versatur. Etenim adversarii illi concionatores mendaciorum & fraudum architecti, eò, dolis atque fallaciis circumvenerunt eosdem ipsos Episcopos, qui venerunt ad Synodum, atque specie quidèm pietatis ad condemnationem Nicænæ Synodi permoverunt, mentientes in primis (ut apparet ex libro illo, Capitulari dicto, ad Carolum Magnum missso) Nicænam Synodum minimè confirmatam esse à Romano Pontifice, sinè quo (ut idem auctor ibi ait) Concilium consistere minimè posit, quòd omnis de fide controversia ad Romanum Pontificem spectet. Sed & quod planè nefandum est, addiderunt, eandem Synodum promulgasse manifestissimam impietatem, eò quòd ex eo hæresis confirmaretur, quà, ut ajunt, assererentur Imagines eodem honore & cultu, quo Deum, esse à fidelibus honorandas. Hæc in terminis Baronius, prosequens indè referre & refutare præfata mendacia, quibus moti Patres Concilii Francofordiensis, de abdicanda Nicæna secunda Synodo sententiam pronunciarunt.

1169 At ab hac Bellarmini atque Baronii sententia discedit Binius in notis ad Concilium Francofordiense, duabus quidèm potissimùm de causis, quarum prima est, quòd in Synodo Francofordiensi aderant Apostolicæ Sedis Legati, ipsius scilicèt Hadriani Papæ, quos Ado in Chronico scribit fuisse Theophilactum & Stephanum; ac proindè fieri non potuit, ut totum Concilium Francofordiense ignoraverit, qua auctoritate vera septima Synodus Nicæna congregata, & quid in ea definitum fuerit; Nam cùm hæc Synodus paulò ante sub eodem Pontifice coacta esset, non potuerunt Legati ejusdem Pontificis auctoritatem & doctrinam illius ignorare. Ergò etiamsi falsi rumores sparsi essent de illa septima Synodo, prout existimat etiam Genebrardus, potuissent Patres Concilii Francofordiensis à Legatis Summi Pontificis instrui, ipsiusque septimæ Synodi scriptis informari & doceri; Imò cùm celebratio Nicæni Concilii esset in universa Ecclesia res celeberrima & maximè publicata, non est credibile, quòd inter Episcopos universæ Galliæ & Germaniæ hoc loco congregatos nemo repertus fuerit, cui de congregata septima Synodo, ejusve per Pontificem factâ approbatione, nihil planè constiterit. Accedit, quòd error ille adorandi Imagines ut Deos,

Deos, potiùs eft error Gentilium, quàm aliquorum hæreticorum, vel eorum qui fidem Chrifti profitentur. Ergo nulla ratione credibile eft, quod Bellarminus & Baronius exiftimsnt, Pstres Concilii Francofordienfis id exiltimaffe, aut propter folos rumores fparfos id temerè crediditfe, præfertim cum nulla tunc effet in Ecclefia illius erroris fufpicio, piique & Catholici fuerint Epifcopi hujus Concilii, de quibus fufpicari non liceat, quòd pravo aliquo affectu erga Orientsles commoti, Patribus Sscrofsncti Nicæni Concilii errorem attribuerint, vel eorum, fententiam inftar hæreticorum in deteriorem partem interpretati fuerint.

1170 Altera ratio eft, ratione cujus recedit Binius à fententia Bellarmini & Baronii, quòd Patres hujus Concilii, fcilicèt Francofordienfis, fæpè profiteantur fe procedere fub obedientia Romani Pontificis, & in libro Sacrofyllabo fub finem, dum fententiam contrà hæreticos proferuot, fubjungunt hæc verba; *Refervato per omnia juris privilegio fummi Pontificis Domini & Patris noftri Hadriani primæ Sedis Beatiffimi Papæ*. Item quòd iidem Patres in hoc Concilio fæpè profiteantur, fe majorum traditiones fequi & ab eorum veftigiis non difcedere: & quòd Carolus Magnus, qui huic Concilio interfuit, in Epiftola ad Epifcopos Hifpaniæ dicat, fe in primis confuluiffe Apoftolicæ Sedis Pontificem, quid de caufa in illo Coocilio tractatâ fentiret: quòdque paulò infra hæc verba fubjungat: *Apoftolicæ Sedi, & antiquis ab initio nafcentis Ecclefiæ & Catholicis traditionibus tota mentis intentione, tota cordis alacritate conjungar*. Quæ fanè Patres Concilii profiteri non potuiffent, fi Sacrofanctam Nicænam Synodum à Sede Apoftolica confirmatam condemnaffent: Nam, ut fupra probatum eft, ex falsa informatione non potuerunt in facto errare. Itaque fi fcienter & per errorem hæc fecerunt, utique cum pertinacia & hærefi ifta fecerunt, atque ita de auctoritate Sedis Apoftolicæ aliter fenferunt, aliter locuti fuerunt. Quæ de tanto & tali Epifcoporum cœtu non funt præfumenda, & ita non eft verofimile, ipfos Patres Concilii coram Legatis fummi Pontificis & Catholico Principe, feptimam Synodum auctoritate Pontificia confirmatam condemnaffe, & Hadriano fummo Pontifici reftitiffe, *Hæc in terminis Binius*.

1171 Addit poftes, quòd fi hujus Synodi auctoritate Nicænum Concilium damnatum, atque ita error Iconomachorum ex mala etiam informatione re ipfa approbatus effet, certè tunc, vel ante noftra tempora, illius erroris aliquis fectator ejus auctoritate fe, fuamque fententiam munire ftuduiffet: quod tamen nullus fecit, maximè cùm paulò poft Carolum Magnum in eadem Gsllia exortus fuerit Claudius Taurinenfis, qui errorem illum in Occidentalem Ecclefiam introducere voluit: quem fanè plurimùm confirmare potuiffet auctoritate Occidentalis plenarii Concilii, fi errorem illum definitione confirmaffet. At verò neque Clsudius in fuum favorem illud adduxit, neque Jonas Aurelianenfis, qui contra illum eodem tempore fcripfit, & illius fundamenta confutavit, quidquam de Concilio Francofordienfi refpondit, vel quo ad hanc partem fcripfit. Denique, Romana Ecclefia nullum unquam Concilium Provinciale quosd partem aliquam approbavit, & recepit, in quo sliâ quâdam ex parte cum pertinacia & hærefi aberratum fuit: & hoc Provincisle Concilium, quoad eam partem quæ de fervitute & filiatione Chrifti definivit, ab Ecclefia Romana receptum & approbatum fuit; non eft ergo credibile, quòd eodem hoc Concilio Nicæna Synodus ulla ratione condemnata fuerit. *Ita difcurrens concludit Binius*.

1072 Jacobus Sirmondus in admonitione ad lectorem de Canone fecundo Concilii Francofordienfis, alia via incedit. Et primò fupponit Carolinos libros effe genuinos, genuinam quoque Hadriani Epiftolam & confutationem objectorum adversùs feptimam Synodum, quæ in libris Carolinis continentur. Sic pariter & Canones Synodi Francofordienfis, utpotè conteftatos in antiquiffimis codicibus, & vetuftiffimorum Scriptorum auctoritste comprobatos, pariter genuinos effe non dubitat. Denique ait non effe perfuafu difficile credere, Epifcopos Gsllos feptimam Synodum reprobaffe, cùm temporibus Ludovici pii non diffimilia in Synodo Parifienfi fenfiffe, fcribat Anaftafius Bibliothecarius in præfatione ad VII. Synodum oblata Joanni VIII. Quibus pro certis fuppofitis, quærit quænam fuerit mens illorum Patrum & vera de Imaginibus fententia, aut qua ratione purgari queant, qui Synodum Nicænam, quam inter œcumenicas numeramus, explodere aufi funt. Et primò fatetur, Patres Concilii Francofordienfis, & auctores librorum Carolinorum verfatos effe in hac quæftione, ut non cum œcumenico Concilio, fed cum peculiari Græcorum Synodo, contenderent: proindeque in præfatis libris Carolinis Auctores profitentur fe cum peculiari Græcorum Synodo contendere, & queruntur, quòd illa fibi, aut univerfalis, sut feptimæ Synodi oomen arrogaret, cùm œcumenicam dici poffe negarent, ad quam foli Græci conveniffent, reliquarumque Provinciarum Ecclefiæ convocatæ, aut fententiâ per Epiftolas more Ecclefiaftico rogatæ non fuiffent: Poft hæc fubjungit Sirmondus, inquiens: *Et quidem fi rem fuis momentis expendamus, fatis omninò caufæ videbatur, cur Synodum, cui tot adhuc Provincisrum, ac totius penè occidentis fuffrsgia deeffent, pro œcumenica nondum haberent. Nec Hadrianus ipfe aliter fe fentire oftendebat: qui allatam à Græcis Synodum,*

ut

ut Hincmarus docet, in Galliam misit, Conciliumque ejus causa convocari à Carolo jussit, & libris Carolinis, quibus oppugnata est, ita respondit, ut œcumenicæ Synodi nomen illis, auctoritatemque nusquam objieit: quare habebant hac in parte Galli, quo se defenderent. *Hæc Sirmondus*.

1173 Deinde procedens ait, in quæstione Imaginum Episcopos Gallos in uno à septima Synodo dissensisse, in altero convenisse: Nam cùm in Synodo Nicæna, inquit, de Sacris Imaginibus duo essent constituta: & retinendas nimirum, & adorandas Imagines esse; priùs illud nostri libenter amplectebantur, quod ipsi quoque jam ante in Synodo Gentiliaca contra Græcos Iconoclastas adstruxerant: alterum verò penitùs respuebant, Imaginesque non adorandas, sed memoriæ tantùm causâ & instructionis habendas affirmabant, Gregorium Magnum, ut ajebant, ducem sequuti, qui in eam sententiam Sereno Massiliensi Episcopo rescripsisse videbatur. Ac meritò sanè adorandas Imagines negarent, si adorare id erat, quod interpretabantur, hoc est Divinum honorem, cultumque deferre. Sic enim vitandam Imaginum adorationem docuerat S. Gregorius, & adorari Deum solum manifestum est. *Hæc ille*, qui postea subjungit sibi mirum esse potuisse Episcopos suspicari septimam Synodum definivisse, adorandas Imagines cultu latriæ, cùm & in Actis ejusdem Synodi, & in ipsa fidei definitione, constet, nil aliud esse definitum à Patribus septimæ Synodi, nisi ut Imaginibus tribuatur quædam adoratio honoraria, qua dum Imagines prosequimur, prototypa ipsa per eas honoramus. Quo sensu S. Gregorius, qui adorandas Divino cultu Imagines scribens ad Serenum negabat, in aliis ad Januarium, & Secundinum datis Epistolis, congruentem hanc illarum venerationem apertè confirmarat. Cæterùm de primo ad ultimum in ea est sententia Sirmondus, ut Patres Synodi Francofordiensis, decreverint adversùs septimam Synodum Imagines nequaquam esse adorandas, quasi septima Synodus decrevisset, adorandas esse cultu latriæ, concidente ejus sententiâ cum illa Baronii & Bellarmini, cui adversantur rationes à Binio allegatæ.

1174 Ad quas addo & alteram, quoniam, ut supra fati sumus sub Stephano III. Papa Romæ Synodus in Ecclesia Lateranensi celebrata fuit, currente Domini anno DCCLXIX. qui fuit primus regni Caroli Magni in causa præcisè venerationis Sanctarum Imaginum, cui missi à Pipino, Carolo Magno, & Carolomanno interfuerunt ex Gallia Episcopi XII. nobilioris notæ, ut Anastasius scribit in hujus Pontificia vita: in qua quidem Synodo apertè definitum fuit, teste ipso Hadriano, in Epistola data ad Carolum Magnum sæpè citata, in responsione ad caput V. Communi omnium Episcoporum assensu, adorandas, atque venerandas esse Sacras Imagines: *Ipse*; ait Hadrianus, *unà cum omnibus Episcopis præsidentibus Sanctorum Patrum testimoniis adhærens, adorare atque venerari Sacras Imagines statuerunt*. Et Anastasius: *Statuerunt, magno honoris affectu ab omnibus Christianis ipsas Sacras venerari Imagines*: unde apud Anselmum, ut etiam supra adnotavimus, hic inter alios editus ea in Synodo Canon legitur: *Si quis Sanctas Imagines Domini Nostri Jesu Christi, & ejus Genitricis, atque omnium Sanctorum secundùm Sanctorum Patrum statuta venerari noluerit, anathema sit*. Quæ quidem synodalia definita allata in Gallia per eosdem Gallicanos Episcopos, & promulgata in cunctis Ecclesiis, atque eidem Carolo Regi, suisque fratribus exhibita fuisse, citrà controversiam esse debet: ac proinde Episcopi Synodi Francofordiensis post annos tantum XXV. celebratæ ignorare minimè poterant, & minus Carolus ipse definita in Romana hac Synodo in causa Imaginum, & cùm non solùm definitum fuerit Imagines retinendas, verùm venerandas atque adorandas, ut præmisimus, absque dubio Patres Synodi Francofordiensis definiendo, ut placet Sirmondo, Imagines esse retinendas, non tamen adorandas, definitioni Apostolicæ Sedis, quin & Synodi Romanæ restitissent: quinimmo sibimet ipsis adversati fuissent; cum ipsi professi fuerint, omnem de fide controversiam spectare ad Romanum Pontificem, ut in libris Carolinis dicitur, & postea contrarium in facto egissent, difiniendo contra Romani Pontificis & Synodi Romanæ in causa fidei sententiam: Est prorsus inverosimile, quòd cognita mente Apostolicæ Sedis, ut rejicerent Patres Galli septimam Synodum, voluissent contra decreta Apostolicæ Sedis sententiam proferre, præsente quoque, nec ignorante Catholico Rege:

1175 Ad hæc porrò: non est probabile ut ex conficta aliquorum narratione moti, voluissent Catholici Episcopi præcipiti judicio, nec re bene perpensa, damnare septimam Synodum, eo solo prætextu quòd definierit Imagines adorandas cultu latriæ, & quòd sine Romani Pontificis auctoritate fuerit celebrata; quoniam si penès eos erant Acta synodalia, sicut erant, poterant in eia relegere fidei definitionem, in qua explicatur, quo cultu Imagines sunt adorandæ, poterant lustrare & Hadriani Epistolam in eadem Synodo recitatam, ubi idem explicatur, ac denique relegere subscriptiones Legatorum Apostolicæ Sedis, ut scire possent qua auctoritate celebrata fuerit: atque denique meminisse debuerant definitionis Romanæ Synodi, ne quicquam temerè definirent quod fidei, & Apostolicæ Sedis definitioni adversaretur; & præcipuè præsentibus Apostolicæ Sedis Legatis, omnium supradictorum bene consciì.

1176 Cæterùm cùm tota hujus rei controversia nitatur in libris Carolinis, expenden-

denda sunt quæ de ejusmodi libris Scriptores sentiant, nimirum quis fuerit auctor, num Carolus, num verò aliquis impostor: quæ de causa adversentur Nicænæ Synodo de Imaginibus, & an proscribant quemlibet cultum religiosum & honorarium ipsis Sanctorum Imaginibus.

1177 Et quidem quoad primum, non esse Caroli eos libros scripserunt nonnulli, inter quos Baronius ad annum Domini DCCXCIV. sed & ante illum Bellarminus in lib. 2. de Imaginibus Cap. 15. asserens ab aliquo hæretico impostore editos sub Caroli Magni nomine, eos tamen ab ipso Carolo ad Hadrianum Pontificem missos, ut eis responderet: nam constat Epistolam Hadriani datam ad Carolum Magnum, qua confutantur diversa & plura librorum Carolinorum capita, genuinam esse, & ipsius Hadriani; cùm præcipuè constet, Juonem Carnotensem ex ea Epistola multa sub Hadriani nomine in quartam partem sui Decreti transtulisse: Non enim si Caroli fuissent, ab eodem Carolo, ut refellerentur missi forent ad Pontificem. Neque probabile est Carolum libros hæresim continentes adversùs cultum Sanctarum Imaginum edere voluisse, qui optimè sciebat propter ejusmodi errorem Romanos Pontifices à Græcis Imperatoribus defecisse, ac sub tutela Francorum Regum se contulisse qui in fide antiqua constantes erant, ut scribunt Zonaras, Cedrenus Theophanes in Leone Isauro, & Petrus Diaconus. Deinde propter synceram Caroli Magni fidem in causa venerationis Sacrarum Imaginum, Claudius Taurinensis, qui sub Ludovico pio eundem renovavit errorem, ausus non fuit quidquam mutare toto quo vixit Carolus tempore, ut scribit Jonas Aurelianensis lib. 1. de cultu Imaginum: certè enim non diu venenum evomere retardasset, si novisset Carolum Iconomachis favisse. Item non potuit Carolus eidem favisse errori, quem sciebat adversùs Græcos refutatum in Synodo Gentiliaca coram Græcorum & Apostolicæ Sedis Legatis tempore Pipini ejus Patris; atque Romæ in sui ipsius Regni exordio sub Stephano Papa coram duodecim sui Regni ex celebrioribus Episcopis. Constat insuper omnium Scriptorum testimonio, & ex ipsius Caroli literis, carminibus, atque rebus gestis, ipsum & Hadrianum semper conjunctissimos fuisse etiam ad obitum usque Hadriani, quem Carolus nobili, pio, atque eleganti Epitaphio honorare voluit, ut videre est apud Platinam: neque est credibile Carolum alterius fidei fuisse quàm Hadrianus, & tam acriter in Hadrianum scripsisse, ut exhibent Libri Carolini, si eum tantopere coluerat ac etiam post mortem laudaverat. Accedit porrò, quòd ex stilo eorundem librorum apparet, editos ab homine barbaro, imperito, & levi, quod non erat talis Carolus, vir prudens, ingeniosus, & græcè, atque latinè peritissimus. Hæc omnia ex Bellarmino ut ex jis constet eos libros non esse revera à Carolo editos.

1178 His tamen non obstantibus à Carolo editos plures ex recentioribus existimant, & esse citrà omnem controversiam scribit Sirmondus loco supra relato ubi ait: *Ac de libris sanè Caroli, ut Hincmarum omittam, qui hos à se lectos testatur, inficiari nemo potest, nisi qui Hadriani Papę ad eosdem libros responsioni, seu confutationi, quæ in omnium manibus versatur, fidem detractam velit.* Et quidem Hadrianus ea in Apologetica pro Synodo Nicæna Epistola, scribit se cum honore recepisse Engilbertum à Carolo missum, & per eum Capitulare adversùm Nicænam Synodum: *Præterea*, inquit, *directum à vestra clementissima præcelsa regali potentia suscepimus fidelem familiarem vestrum, videlicèt Engilbertum Abbatem & Ministrum Cappellæ.* Et infra: *Inter quæ edidit nobis Capitulare adversùm Synodum, quæ pro Sacrarum Imaginum erectione in Nicæa acta est. Unde pro vestra mellifiua regali dilectione per unumquodque Capitulum responsum reddidimus*: quæ verba indicare videntur, Hadrianum agnovisse illud Capitulare, ut à Carolo editum.

1179 Deinde verba ipsa præfationis ad universum opus testantur ipsum Carolum fuisse auctorem: *Quoniam*, inquit, *in Ecclesiæ sinu regni gubernacula, Domino tribuente suscepimus, necesse est, ut in ejus defensione, & ob ejus exaltationem, Christo auxiliante, toto annisu certemus.* Et inde: *Quod opus*, subjungit, *aggressi sumus cum cohibentia Sacerdotum in Regno à Deo nobis concesso, Catholicis Gregibus Prælatorum non arrogantiæ supercilio, sed Zelo Dei & veritatis studio.* Postea in corpore operis lib. 1. Cap. 6. Pipinum Regem venerandæ memoriæ appellat Genitorem suum, cujus, suàque curâ effectum scribit, ut Gallicanæ, aliæque Occidentis Ecclesiæ in psallendi ordine cum Romana concordarent. Idem asseritur in Epistola synodica Concilii Parisiensis celebrati in eadem Imaginum causa, data ad Ludovicum & Lotharium, ubi dicitur: „ Eandem porrò Synodum, cum sanctæ memoriæ Genitor vester coram se, suisque perlegi fecisset, & multis in locis, ut dignum erat reprehendisset quædam Capitula, quæ reprehensioni patebant, prænotasset, eaque per Angilbertum Abbatem eidem Hadriano Papæ direxisset, ut illius judicio & auctoritate corrigerentur: Ipse rursùs favendo illis, qui ejus instinctu tam superstitiosa, tamque incongrua testimonia memorato operi inseruerant, per singula Capitula in illorum excusationem quæ voluit, non tamen quæ decuit, conatus est afferre. *Hæc ibi*. Hincmarus quoque in lib. contrà Hincmarum Laudunensem Cap. 20. loquens de septima Synodo à Concilio Francofordiensi abdicata, subjungit: *De cujus destructione non modicum vo-*

lumen, quod in Palatio adolescendulus legi, ab eodem Imperatore Romam est per quosdam Episcopos missum, in cujus voluminis quarto libro hæc de universalis nomine scripta sunt &c. Addit Natalis Alexandri in Differt. VI. Sæculi VIII. §. 6. In exemplariis Manuscriptis Vaticano, & Tiliano præseferri nomen Caroli; unde Tilius Episcopus Meldensis in eo ab ipso edito hunc titulum appofuit; „ In nomine „ Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi, incipit opus Illustrissimi & Excellentissimi seu „ spectabilis viri, Caroli, nutu Dei Regis „ Francorum, Gallias, Germaniam, Italiamque, sivè harum finitimas Provincias, „ Domino opitulante regentis, contrà Synodum, quæ in partibus Græciæ pro adorandis Imaginibus stolidè, sivè arroganter gesta est. *Hæc ibi*; Ex quibus omnibus constare videtur, præfatum opus aut ab ipso Carolo editum, aut ab aliquo alio, ipso tamen jubente Carolo, & nomine ejusdem Caroli.

1180 Verùm ejusmodi rationes non videntur adeò efficaces ut probent præfatum Capitulare esse editum à Carolo Magno, vel à quovis alio, ipsomet jubente Carolo. Ex eo enim quòd Carolus illud miserit ad Romanum Pontificem per Angilbertum Abbatem, suæque Cappellæ Ministrum, ut objecta in eo adversùs septimam Synodum dilueret, potiùs evincitur non esse opus Caroli, quàm probetur: Si enim Carolus adversatus fuisset septimæ Synodo, ac contra eam tale opus edidisset, certè non illud misisset ad Romanum Pontificem, ut objecta illa refutaret. Constat porrò ex eadem Hadriani refutatione præfatum opus non ab uno solo auctore editum, sed magis consarcinatum à pluribus, & diversis Auctoribus, qui absque ullo ordine gesta Synodi Nicænæ impugnarunt. Certum enim est Hadrianum in refutatione objectorum eundem ordinem servasse, qui in illorum expositione servatus fuerat in libro ad eum misso. Unde apparet, quòd cùm nullus ordo servatus fuerit in impugnanda sexta Synodo, non unus fuerit Auctor, sed plures, aliis quædam impugnantibus sextæ Synodi capita, aliis alia, quæ omnia in uno alligata fasciculo, fuerunt Carolo Regi oblata tempore Synodi Francofordiensis; qui sciens in hujusmodi rebus attendendum esse Apostolicæ Sedis judicium, ut pius atque Catholicus Princeps ad Hadrianum refutandum remisit. Quare Binius in notis ad Epistolam XIV. Hadriani scriptam pro refutatione prædictorum Capitum, existimat esse opus compositum à diversis Discipulis quondam Sereni Episcopi Massiliensis, primi in Gallia Iconomachi, ad quem scripserat Magnus Gregorius; quæ conjectura maximè augetur ex eo quòd Auctores in impugnanda præfata Synodo plurimùm magni faciant testimonium Magni Gregorii in Epistola ad eundem Serenum data.

1181 Argumentum porrò depromptum ex præfatione ad integrum opus neque est adeò solidum, nam Alanus Copus, & Surius meritò dubitant, an sit antiqua; vel nuper ab aliquo hæretico edita & supposita, vel saltem corrupta; nam qui præfatus, vel ficto, vel ementito nomine Eli Phili, sivè Eliæ Phililiri, ut observat Svarez tom. 1. disput. 54. sect. 3. se nominat ut se ipsum occultet, quod statim suspicionem alicujus deceptionis generat; præsertim in re adeò lubrica, & ex se suspecta. Et ut Alanus ipse ex Capite 18. adnotat, ipsum Eli Phili, se alium à Carolo esse ostendit; quoniam ex professo in eadem præfatione ostendere conatur, Carolum fuisse illorum librorum Auctorem, re priùs deliberata cum Episcopis Concilii Francofordiensis; ex quo palàm concludi potest Carolum Magnum nequaquam Auctorem fuisse illius præfationis, sed magis eundem Eli Phili, & ità non editam tempore Caroli Magni, sed primùm ætate ipsius Eli Phili, unde ex ea nullum solidum argumentum pro libris Carolinis ut à Carolo editis sumi potest. Accedit porrò, quod in refutatione Hadriani nulla vel minima mentio præfationis habeatur, quam certè ut optimus & accuratus refutator prætermittere non debuerat, eo vel maximè, quòd in ea manifestus relegatur error de loco septimæ Synodi: dicitur enim, prout quoque & in Canone ipso à nobis supra relatum fuit: *Allata est in medio quæstio de nova Græcorum Synodo, quam de adorandis Imaginibus, Constantinopoli fecerunt*. Nam quæ Constantinopoli acta est Synodus in causa Imaginum, non de adorandis acta est, sed de auferendis, & earum cultu abolendo; de adorandis verò Imaginibus acta est Nicææ in Bithynia. Certè hoc mendacium refutare non omisisset Hadrianus, si antefatam præfationem relegisset.

1182 Nec majorem soliditatem præbet alterum argumentum depromptum ex Synodica Concilii Parisiensis data ad Ludovicum pium, & Lotharium Imperatores: nam si quæ fuit Synodus Parisiensis tempore Ludovici pii adversùs Sacras Imagines, non Synodus appellanda est, sed pseudosynodus: solùm enim ab Eugenio I. Papa, postulante Ludovico pio, permissum fuit ut paucorum tantùm collatio fieret: sed collatores veriti non sunt præfatum Conventum Synodum appellare: & quoniam ipsi collatores non rectè sentiebant de Imaginum cultu, nondum in Gallia penitùs extincta nefanda Sereni Massiliensis Sobole, adversùs Sacras Imagines definire ausi sunt, decernentes retinendas utique, nequaquam venerandas, editâ postea synodicâ ad ipsos Imperatores datâ mendaciis pluribus ac simul blasphemiis refertâ. Ut ergo viderentur cum fundamento agere in reprobanda septima Synodo, & abolendo Sanctarum Imaginum cultu, usi sunt testimonio librorum Carolinorum, & mentiendo falsi sunt à Carolo Magno in Synodo Francofordiensi editos. Quæ enim

enim in lucem prodierunt anno 1596. sub nomine Actorum Synodi Parisiensis, sub hoc titulo: *Synodus Parisiensis de Imaginibus anno Christi DCCCXXIV. ex vetustissimo codice descripta & primùm in lucem edita*, spuria, falsa, & prorsùs suppositititia esse, demonstrat Bellarminus in appendice ad Tractatum de cultu Imaginum.

1183 Suspectum quoque est Hincmari testimonium, quoniam ut adnotat Alanus Copus, nec liber ille Hincmari unde sumptum dicitur, extat, neque ad nos pervenit, nisi ex relatione Illyrici hæretici, cui nulla fides est adhibenda, neque scimus unde idem Illyricus fragmentum illud excerpserit, præsertim cùm Trithemius inter Hincmari opera librum illum non numeret. Et notat Svarez loco antesato, in ipsa Hincmari narratione, nonnulla falsa contineri, alia pugnantia, & quædam parùm probabilia: Etenim in primis dicit, volumen editum à Carolo Magno adversùs septimam Synodum, ab eodem Imperatore Romam missum esse per quosdam Episcopos, quod est planè falsum, cùm ex Hadriani Epistola palàm fiat missum fuisse per Engilbertum Abbatem & Ministrum Cappellæ, atque per eum illum recepisse. Dicit insuper, in quadam septima Synodo Græcorum quosdam dixisse Imagines esse confringendas, alios non esse adorandas, id quod abest à vero, quoniam hæc acta sunt in diversis Synodis Græcorum, quas in unam confundit auctor. Porrò ait Romanum Pontificem receptis Actis Synodi Nicænæ, eos in Franciam direxisse, ut per Episcopos Ecclesiæ Gallicanæ examinarentur, vel corrigerentur: quod sanè est improbabile; & videtur magis vel ejusdem Illyrici vel alicujus ei similis farinæ figmentum, ut hac via detrahat auctoritatem ultimi & finalis judicii in rebus fidei Romano Pontifici. His igitur de causis satis probabile est, fragmentum unde desumptum est antesatum testimonium, esse confictum, & nequaquam Hincmari.

1184 Denique ex inscriptione quam præseferunt codices mss. Vatican. & Tillian. non potest efficax deduci argumentum, ut ex eo probetur reverà Carolum Auctorem esse illius operis, quando efficaciora in contrarium militant argumenta: facile enim fuit jis, qui Carolo adscribere voluerunt, nomen Caroli in titulo præseferre. Et certè exemplare missum Hadriano ejusmodi titulum habuisse non probatur, cum nec præfationem illam, quæ modò in codicibus reperitur, in eo extitisse probatum sit. Imò quæ in eodem titulo descripta leguntur verba, Regiâ sunt indigna Majestate: non enim Carolus prudentissimus Rex, pius, & modestus in ipso operis titulo Synodum Nicænam contumeliosè tractasset, imò & Patres omnes unà cum Apostolicæ Sedis Legatis, qui ei Synodo interfuerunt ea affecisset injuria, ut stolidos appellaret & arrogantes: *Quæ in partibus Græciæ* (ibi) *pro adorandis Imaginibus stolidè sivè arroganter gesta sunt*. Sunt enim verba livorem & superbiam in auctorem, & contemptum in universos Synodi Patres præseferentia: non sunt animi pacati, sed invidiosi cujusdam hominis dicta. Neque Carolus in suis subscriptionibus unquam phrasi illa usus est: in ejus namque Epistolis hæc usualis sua inscriptio fuit: *Carolus Dei gratia Rex Francorum, & Longobardorum, ac Patricius Romanus*. Sic Hadrianus ei rescribens hoc solo usus est titulo, *Domino Excellentissimo Filio, nostroque spiritali compatri, Carolo Regi Francorum & Longobardorum, atque Patricio Romanorum*. Legitur pariter in Caroli Epistolis aliquando se subscripsisse fidei defensorem, ut in ejus secunda Epistola data ad Homerum Auricularium, & in quarta data ad Offam Merciorum Regem: cæterùm generaliter eo tantùm gavisus est titulo, Regis scilicèt Francorum & Longobardorum, atque Patricii Romanorum: & postquam coronatus fuerat Imperator, addere consuevit quæ sunt Romanorum Imperatoribus Epitheta convenientia. Atqui in præfixo titulo operi adversùs septimam Synodum, omittitur. *Patricius Romanorum*, quod regulariter postquam creatus fuerat Patricius, omittere nequaquam consueverat: omittitur quoque titulus, *Regis Longobardorum*, cujus loco dicitur, *Gallias, Germaniam, Italiamque, sivè harum finitimas Provincias Domino opitulante regentis*, quibus verbis in aliis suis scriptionibus nunquam usus fuit. Quare magis videtur ejusmodi inscriptionem pro libito ab aliquo confictam, quàm revera ab ipso Carolo præfixam.

1185 De secundo verò, qua scilicèt de causa Auctor librorum Carolinorum adversatus sit Nicænæ Synodo in causa Imaginum celebratę, plura recenset Natalis Alexandri in Differt. VI. Seculi VIII. §. 7. qui & in ea est sententia ut revera præfati libri Carolini sint à Carolo Magno editi in Synodo Francofordiensi, Galliarum Episcopis assentientibus: scribit ergo: Proclives erant præterea Galli nostri, & ipse imprimis Imperator Carolus Magnus ad credendum Græcam levitatem in eum errorem lapsam esse, ut supremam adorationem Imaginibus deferret. Offensus enim erat Constantino Græcorum Imperatori Carolus, inquit, quòd repudiata sorore sua, quam ipsi desponderat, Mariam Armenam duxisset. Hinc inter Principes & gentem utramque offensio & invidia. Politica itaque studia Carolum Magnum, & Gallicanos, Germanosque Præsules in partes traxere contrà Synodum à Græcis Nicææ celebratam (hanc enim pro œcumenica non habebant) in eam struxere calamum: atque ut ingenii acumine & eruditione Græcis erant superiores, invidiosè disputavere, ex æquivoco adorationis nomine ab ipsis usurpato,

to, & ex Constantini Episcopi sententia, litigandi occasionem sumpsere, infirmas plerasque probationes ab ea Synodo in medium adductas sigillavere.

1186 Deinde subjungit: Constantinum & Irenem in primis irridendos propinarunt, quòd scripta sua *Divalia* nuncupassent, quòd se ipsos prædicarent in Epistola ad Hadrianum Papam hujus verbis: *Elegit nos Deus, qui in veritate quærimus gloriam ejus*: Quòd Gentili more de Deo scripsissent: *Rogamus tuam Paternitatem, & maximè Deus rogat, qui neminem vult perire*. Quòd scripsissent incongruè & superbè: *Per eum qui corregnat nobis Deus*. Synodum Nicænam rident, quòd Mulierem institutricem & doctricem habuerit, scilicèt Irenem. In Tharasium Patriarcham multa effutiunt, ipsi vitium ordinationis exprobrant, quòd ex Laico ad Sedem Constantinopolitanam assumptus esset, quòd rectam de Spiritu Sancto fidem non profiteretur, quem non ex Patre & Filio, sed ex Patre per Filium procedentem dicebat, & novo absurdoque vocabulo, *Patri & Filio contribulum*. Suffragium Constantini Episcopi acriùs impugnant, tum aliud Euthymii Sardensis illius simillimum. Multa Apocrypha, quorum auctoritate usi sunt Græci in Synodo Nicæna, rejiciunt; locutiones nonnullas Episcoporum paulò duriores carpunt: quòd reprehensione dignum videatur, sivè propter minus congruam rationem, sivè propter æquivocationem & ambiguitatem verborum, sivè ob sermonis novitatem, aut barbariem, intactum dimittunt nihil. Uno verbo, concludit, totum opus Carolinum sui Auctoris in Græcos offensionem & invidiam spirat. Unde mirum non est, quòd ex præjudicatæ mentis affectu ipse existimaverit Nicænam Synodum adorationem supremam, seu cultum latriæ Imaginibus sanxisse, eoque nomine ipsam impugnaverit impotentiùs. *Hæc in terminis Natalis Alexandri*.

1187 At licèt verum sit, Auctorem librorum Carolinorum ea adnotasse in septima Synodo, quasi digna censurâ, quæ Natalis exhibet, cùm ex jisdem libris Carolinis, & ex Hadriani responsione manifesta fiant, non perinde assentiri possum, ut credam præfatos libros à Carolo editos in Synodo Francofordiensi, propter rationem in principio ab eodem Natali Alexandri exhibitam, quam etiam adnotaverat Baronius, ut diximus supra sub numero 1168. Longè abest à verosimili, & à probabilitate, ut Carolus, & Episcopi Galli particulari invidia moti, soloque motivo quòd erant Græcis offensi, voluerint tàm acrem censuram in Synodum causâ Religionis celebratam inferre. Longè abest ejusmodi causa à Religiositate tanti Principis, nec affirmari potest sine injuria tantorum Episcoporum, quasi privata obcæcati passione, ut in Græcos inveherent, contra ipsam veritatem insurgerent. Si enim, ut ait Natalis, Episcopi Galli acumine & eruditione Græcis superiores erant, ignorare minimè debuerant non tanti ponderis fuisse illorum objecta, minui quoque illorum æstimationem, quòd talem exhibuissent Censuram, quæ de facili refutari poterat. Itaque verius & probabilius est causam ejusmodi Censure dedisse hæreticorum invidiam, qui ægrè ferebant in Nicæna Generali Synodo eorum hæresim damnatam, hosque, ut antefati sumus, extitisse plures ex Discipulis Sereni Episcopi Massiliensis, cujus propago extincta minimè adhuc erat, & in Gallia plura nova in eadem causa in dies excitabant; hæreticorum enim tantùm est minima quæque censurare, parva magnificare, cùm non habeant unde contra veritatem insurgant; Catholicorum verò & Religiosorum hominum proprium est solidam doctrinam respicere, veritatem omnibus modis diligenter inquirere, ac investigare, parva etsi non tàm congruè dicta præterire, quoties substantiali non adversantur doctrinæ, & ipsi veritati. Ad quid enim conducere poterat, seu quid pertinebat ad fidei dogma, de quo erat controversia, si Constantinus & Irenes, sic vel sic scripserint; si Tharasius ex Laico ordinatus erat Patriarcha, & his similia? Ad hæreticorum hominum ingenia hæc pertinent, nequaquam ad viros Catholicos & Religiosos, multò minus ad magnos & Catholicos Principes.

1188. De tertio denique, an libri Carolini omnem cultum & Imaginum venerationem improbent, an verò solùm latriæ cultum, disputat contra Dallæum idem Natalis Alexandri contendens solùm latriæ cultum esse proscriptum in libris Carolinis, id quod pluribus testimoniis ex eisdem libris depromptis demonstrare contendit, præcipuè ex Cap. 20. libri primi Cap. 18. & 24. ejusdem libri Cap. 7. lib. 2. Cap. 13. & 21. pariter ejusdem lib. 2. ex lib. 3. Cap. 16. & 17. & 18. & ex lib. 4. Capitulo 18. & 26. & 27. & denique 31. ubi præcipuè auctor facta comparatione utriusque Græcorum Synodi, illius scilicèt sub Copronymo, cum altera sub Constantino & Irene, hæc habet: „ Illi eas convellendas atque contemnendas esse censuerunt ab Ecclesia perpetua abdicatione: Isti eas non solùm habendas, verùm etiam venerandas student supplici adoratione. Illi eas mancipavere crepitantibus ignibus; Isti adorant honoriferis thymiamatibus. Illi eas effugiebant etiam cernere: Isti non cessant amplecti. Illi effodere ad ornamentum Ecclesiæ ab antiquis constitutas in parietibus: Isti nuper conditas oblatis perlustrant luminaribus. Illi studebant eas prorsùs abominari: Isti sanciunt omninò osculari: Illi anathematizabant habentes: Isti è contrario non adorantes. Quæ duo mala cùm alterutrum contraria sibi sint, & à recto tramite remota, restat nobis ut viam regiam secundùm Apo-

sto-

„ stolum gradientes, neque ad dexteram, neque ad sinistram declinemus, ut nec cum illis prorsùs abolendas dijudicemus, nec cum istis adorandas decernamus; sed solùm Deum adorantes, & ejus Sanctos venerantes, secundùm antiquam Ecclesiasticam traditionem, eas in Ecclesia in ornamenta & memoriam rerum gestarum, si libet, habeamus. *Hactenus Auctor ille*.

1189 Dicit porrò eodem in loco idem Natalis, Carolum, & qui cum Carolo sentiebant, deceptos fuisse partim ex æquivoco adorationis vocabulo, partim ex sententia Constantini Constantiæ Cypri Episcopi, prout in Actis ejusdem Synodi, latinè redditis, legebatur, his concepta verbis: „ Suscipio & amplector honorabiliter sanctas & venerandas Imagines secundùm servitium adorationis, quod consubstantiali & vivificatrici Trinitati emitto: Et qui sic non sentiunt, neque glorificant, à sancta Catholica & Apostolica Ecclesia segrego & anathemati submitto, & parti qui abnegaverunt incarnatam & salvabilem dispensationem Christi veri Dei nostri. *Hæc Constantinus*, quibus verbis tribuisse videbatur, Synodo totâ consentiente, Imaginibus adorationem latriæ; quoniam eam, quæ debetur vivificæ Trinitati.

1190 Cæterùm in antiqua latina Versione, quam exhibet Lahæus tom. 7. Conciliorum, post Versionem Anastasii aliter legitur, fertur enim Constantinum sic esse alloquutum: *Suscipio enim & amplector venerandas Imagines, adorationem autem, quæ fit secundùm latriam, hoc est, Dei culturam tantummodò supersubstantiali & vivificæ Trinitati conservo*. Anastasius verò vertit ita: *Suscipiens & amplectens honorabiliter sanctas & venerabiles Imagines; atque adorationem, quæ per latriam, idest, Deo debitam servitutem efficitur, soli supersubstantiali & vivificæ Trinitati impendo*. In Epistola verò Hadriani aliter quoque legitur; nam dicitur: *Suscipio & amplector honorabiliter sanctas & venerandas Imagines, & quæ secundùm servitium adorationis, quæ substantiali & vivificatrici Trinitati emitto*; quæ sententia sic concepta rectum sensum habere potest; sed in hoc nihil contendere audeo, utcumque locutus fuerit Constantinus, non rectè propter illius allocutionem damnanda erat Synodus Nicæna, quasi Imaginibus decrevisset adhibendam latriæ adorationem, cùm aliter in ejus definitione apertis verbis decretum fuerit; undè rectè Hadrianus in reprehensione illius capitis ait, Patres Synodi talem adorationem se confessos pro sacris Imaginibus credere, qualis in definitione Synodi constituta est.

1191 Non abnuo, auctorem horum librorum impugnare sanctam Synodum Nicænam, quasi decrevisset adorandas Imagines adoratione latriæ, & propter non rectè intellectam Constantini sententiam, & propter alia dicta similia Euthymii Episcopi Sardensis in pravo sensu explicata; & quia ubicumque sancta Synodus utitur voce adorationis, pro latria usurpata fuit, licèt non rectè. Non tamen ita certò assererem, præfatum auctorem solam latriæ adorationem damnare, & non quamcumque aliam venerationem, vel quemlibet alium religiosum cultum, ut colligi potest, si attentè examinentur apud Hadrianum objecta Carolina: Ex ipsis quoquè verbis allegatis ab ipso Natali ex cap.31. apparet, auctorem illorum librorum damnare luminaria, quæ ad Imagines venerationis gratiâ accenduntur, oscula, amplexus, incensum & similia; & in fine concludit pro ornamento tantùm Ecclesiarum, & ob memoriam gestorum, retineri posse, & quidèm ad libitum, *si libet*. Undè probabilissimum est, libros Carolinos quemlibet religiosum cultum ademisse sanctis Imaginibus. Neque hoc assertum favet Dallæo, vel Iconomachis, unâ semèl, quòd asseramus, Carolum Magnum nequaquàm fuisse auctorem præfatorum librorum, benè verò hæreticos illos Iconomachos à Sereni Massiliensis schola exortos: Et gratis concesso, Carolum fuisse Auctorem, nihil planè obtinere possunt Iconomachi; ut enim notat Bellarminus loco cit. cap. 15. in fine, solùm haberent testimonium unius hominis laici, & militis, quod opponere Generali Episcoporum Concilio stultitia est manifesta; quoniam, ut rectè Damascenus ait in Orat.2. de Imaginibus: *Christus non commisit Ecclesiam Regibus & Imperatoribus, sed Episcopis & Pastoribus*.

1192 Itaque de primo ad ultimum his omnibus rectè pensatis, verius & probabilius mihi videtur nec libros Carolinos esse à Carolo Magno editos, nec Synodum Francofordiensem veram septimam Catholicorum Synodum damnasse. Nec Hincmari testimonium quod plurimùm magnificiunt alterius sententiæ sectatores, quidquam probare potest, cùm suspectum sit, nec constet esse Hincmari, pluraque falsa & improbabilia contineat, ut suprà demonstravimus sub num.1183., cujus tamen verba integra referre, & iterùm sub trutina reponere non erit otiosum: Ait ergò in Opusculo 55. Capitum, in Cap.20., ut exhibet fragmentum ab Illyrico editum: *Septima apud Græcos vocata universalis Pseudosynodus de Imaginibus, quas quidam confringendas, quidam autem adorandas dicebant; neutra verò pars intellectu sano definiens*. Hoc sanè falsum est, quoniam septima Synodus Catholicorum duas partes non habuit, quarum una confringendas, altera adorandas Imagines contenderent, ut liquet ex Actis ipsis, atque omnium Episcoporum interlocutionibus, nemo câ in Synodo est inveniri, qui contenderet, neç quidèm verbum diceret de confrin-

frangendis imaginibus, omnes in unam conspiravere sententiam retinendas esse & venerandas; & qui olim alterius fuerant sententiæ, absque ulla contentione, abjurato errore, cum cæteris convenerunt. Confundit potiùs auctor ille duas Synodos in unam, illam scilicet hæreticorum sub Copronymo habitam, cum illa Catholicorum, quàm de una sola & septima loquatur Catholicorum, ut etiam suprà prænotavimus.

1193 Pergit auctor: *Sinè auctoritate Apostolicæ Sedis, non longè ante nostra tempora, Constantinopoli est à quamplurimis Episcopis habita & Romam missa, quam etiam Papa Romanus in Franciam direxit*. Est quidèm apertum mendacium asserere, septimam Synodum celebratam esse sinè auctoritate Apostolicæ Sedis, ut ex Actis ejusdem Synodi, ex Epistola Hadriani Actis inserta, & ex subscriptione Legatorum Apostolicæ Sedis fit manifestum; & cùm dicat esse Constantinopoli celebratam, potiùs alludere videtur ad illam Pseudosynodum celebratã sub Copronymo, quàm ad illam habitam sub Constantino & Irene; illa namque celebrata est Constantinopoli sinè auctoritate Apostolicæ Sedis, ista verò Nicææ in Bithynia cum auctoritate Hadriani I. Papæ. Sed pugnantia sunt quæ subjungit auctor, dùm ait, Acta illa esse à Papa Romano in Galliam missa, quoniam si loquatur de Actis Pseudosynodi sub Copronymo habitæ, falsum est missa à Pontifice in Galliam ad Carolum Magnum: Si verò sermo sit de Actis Nicenæ Synodi, sunt improbabilia ea quæ subjungit, cùm dicat: *Undè tempore Caroli Magni Imperatoris, jussione Apostolicæ Sedis, Generalis est Synodus in Francia, convocante præfato Imperatore, celebrata, & secundùm scripturarum tramitem, traditionemque majorum, ipsa Græcorum Pseudosynodus destructa & penitùs abdicata*. Est enim improbabile, ut Pontifex Acta illa misisset ad Carolum, ut Synodo coactã in Galliam, examinarentur. Etenim gesta Generalium Synodorum inauditum est, quòd subjiciantur examini Synodorum Nationalium & inferiorum: ultimum enim illorum judicium stat penès dumtaxat Sedem Apostolicam; ex more Ecclesiastico solùm evincitur, Romanos Pontifices consuevisse in Provincias transmittere Acta Generalium Synodorum, ut reciperentur, nequaquàm ut iterum examini inferiorum Synodorum subjicerentur, ut certum sit ex ipsa Ecclesiastica Historia.

1194 Hinc, ut antesati sumus, suspicari licebit, tale sub nomine Hincmari fragmentum aut editum, aut saltèm corruptum esse ab aliquo hæretico sanctarum Imaginum hoste, & ut ex eo ostendere possit, definitiones Generalium Synodorum, & ipsius Apostolicæ Sedis, adhùc ad examen revocari posse, atque iterùm judicari in Synodis inferioribus; Et quidèm Dalix Carentonicus minister ex protestantibus *in Dissert. de Conciliorum quorundam Definitionibus ad examen revocandis*, typis sinè auctoris nomine edita Anno Domini 1679. Ex libris Carolinis, & ex Synodo Francofordiensi & Parisiensi, probat, Definitiones Conciliorum Generalium confirmatorum à Romano Pontifice, ad examen iterùm revocari posse. Id certè quod in mente habuit aut corruptor fragmenti Hincmari, aut consarcinator illius sub nomine Hincmari.

1195 Deindè scribit auctor, Acta illa Synodica directa in Franciam tempore Caroli Magni Imperatoris, & jussu ejusdem Imperatoris coactam esse Generalem Synodum, jubente Põtifice, alludens ad Synodum Francofordiensem, in quo nescit tempora distinguere, quoniam tempore Synodi Francofordiensis nondùm Carolus acclamatus, nec coronatus erat Imperator: fuit enim ferè sexennio post Romæ acclamatus Imperator, & à Leone III. Hadriani successore coronatus Anno Domini DCCC., ut omnes Historici fatentur. Denique non minùs falsa sunt quæ subjungit, dùm ait: *De cujus destructione non modicum volumen, quod in Palatio adolescentulus legi, ab eodem Imperatore Romam est per quosdam Episcopos missum*; quoniam, ut suprà præmonuimus, ex ipsius Hadriani Epistola, volumen Carolinum non per Episcopos, sed per Angilbertum, sivè Engilbertum Abbatem, & Cappellæ Ministrum Romam ad Hadrianum directum est. Ex tot ergò mendaciis, contradictionibus, atque improbabilitatibus meritò concludi potest, præfatum fragmentum aut non esse Hincmari, aut majori ex parte corruptum.

1196 Sed quid dicemus de Canone secundo Concilii Francofordiensis, quò damnatur & rejicitur septima Synodus? Dico cum Laurentio Surio in admonitione ad Lectorem de Synodo Francofordiensi, in ea Synodo explosam esse Pseudosynodum septimam hæreticorum sub Copronymo celebratam, & Canonem allegatum esse corruptum, vel adjectum; quoniam in eo dicitur, habitam esse Constantinopoli: *Allata est*, ait Canon, *in medium quæstiò de nova Græcorum Synodo, quam de adorandis Imaginibus Constantinopoli fecerunt*. Cùm tamen septima Synodus pro adorandis Imaginibus celebrata sit in Nicæa Bithyniæ, neque expositio Jacobi Sirmondi in notis ad hunc Canonem quidquam relevat, dùm dicit: *Constantinopoli factam sic intelligendum hoc loco, non quòd in ea Urbe, sed quòd ab Imperatoribus Constantinopolitanis*. Eo nàmque sensu & Chalcedonensis, & Ephesina, & ipsa prima Nicæna possent dici habitæ Constantinopoli, quia ab Imperatoribus Constantinopolitanis celebratæ, cùm tamen nemo sit qui dicat, eas Synodos, vel scribat ex innumeris auctoribus, qui de Synodis scripserunt, habitas esse Constanti-

no-

nopoli. Meo videri, si excusationem aliquam meretur præfati Canonis Scriptor, in eo tantùm posset excusari, quòd ultima Actio septimæ Synodi fuerit Constantinopoli coràm Principibus celebrata; sed si omnia in Nicæa acta sunt usque ad fidei definitionem, adeòut in antiquis exemplaribus nec habeatur octava illa Actio Constantinopoli celebrata, ubi tantùm relecta fuit fidei definitio coràm Principibus, & subscripta, non est, undè ex hoc mereri possit nomen Synodi Constantinopolitanæ, & non simpliciter & absolutè *Nicænæ*. Quarè Surius, relatis verbis Canonis, subjungit: „ Ubi homines versuti, cùm vellent „ lectori persuadere, Nicenam Synodum hîc „ intelligi oportere, decretum Francofor„ diense corruperunt quidèm, sed mirabili „ Dei judicio, ut illorum impostura omni„ bus proderetur, obliti sunt Constantino„ polim eradere, atque ejus loco Nicæam „ substituere. Jam verò dùm Constantino„ polis relicta est, nemo tàm stupidus est, „ qui non animadvertat,eam Synodum Fran„ cofordiæ explosam esse, cujus suprà me„ minimus, quæ sub Constantino Coprony„ mo ab Iconomachis habita est Constanti„ nopoli. *Hactenus Surius*.

1197 Cæterùm negari non potest, quin plures Scriptores referant, in Synodo Francofordiensi damnatam & rejectam septimam Synodum de adorandis Imaginibus, ut præter Enghinardum, Aimoinum, & Urspergensem relatos sub num. 1162. scribunt Adhelmus Monachus in Annalibus ad Annum Domini 794. Annales Francorum Fuldenses ad eundem annum, Ado Viennensis in Chronico ad præfatum annum, Auctor Chronicon Moissiacensis, Ademarus in vita Caroli Magni, Aventinus, & alii Annalistæ, quos refert Natalis Alexandri loco supracitato. Verum tamen est, non omnes tàm clarè loquutos, ut evinci possit, in Synodo Francofordiensi damnatam esse Synodum Catholicorum. Etenim Ado Viennensis scribit: *Sed Pseudosynodus, quam septimam Græci appellant, pro adorandis Imaginibus, abdicata penitùs*. Annales Fuldenses inquiunt: *Pseudosynodus Græcorum pro adorandis Imaginibus habita, & falsò septima vocata, ab Episcopis damnatur*. Et pariformiter loquuntur cæteri Scriptores, & si quis ex ipsis designat locum, non Nicæam, sed Constantinopolim ponit. Est sanè observatione dignum, ut inter tot Scriptores, qui scribunt, damnatam Græcorum Synodum pro adorandis Imaginibus celebratam, nemo est qui scribat, hujusmodi Synodum esse Nicææ in Bithynia celebratam, sed vel tacent locum, vel si qui locum illum nominant, Constantinopolim scribunt. Ex quo non levis suspicandi conjectura exurgit, eos loqui de septima Græcorum hæreticorum Synodo, quæ ab universis Catholicis, utpotè non legitimè congregata, quia non Romani Pontificis auctoritate, nec ipso consentiente, Pseudosynodus appellata est: Id quod non convenit Nicænæ 11. Synodo, de Romani Pontificis consensu celebratæ, præsentibus quoquè in ea Apostolicæ Sedis Legatis, atque aliarum Orientis Patriarchalium Sedium Vicariis. Et licèt scribant: *pro adorandis Imaginibus* congregatam, ex errore scriptum esse, vel textum corruptum. Alanus existimat, & legendum putat: *pro non adorandis Imaginibus*. Notat insuper & textum Adonis Viennensis hoc nimirum pacto restituendum: *Pseudosynodus, quam septimam Græci appellant, pro adorandis Imaginibus abdicata penitùs*, interjecto videlicèt comate ante illa verba, *pro adorandis Imaginibus*, adeòut sensus fit, penitùs abdicatam pro adorandis Imaginibus, idest, propter definitionem de adorandis Imaginibus. Ex errore porrò unius, vel alterius Doctoris, sivè ex non recta assequuta mente illius, cæteri subsequentes in eundem errorem labi potuerunt: Atqui progressu temporis, re subtiliùs examinatâ ac meliùs perspectâ, compertàque veritate, priorum Scriptorum emendarunt errorem; & proindè Platina, Blondus, Sabellius, Paulus Æmilius, & alii, quos sub num. 1165. retulimus, scripserunt, Synodum Francofordiensem, non Nicænam damnasse Synodum, quam potiùs recepisse testantur, sed septimam illam hæreticorum sub Copronymo habitam Constantinopoli, quemadmodùm posteà palam declararunt Synodi Senonensis Patres, ut ibidem adnotavimus.

CAPUT XXV.

De Ecclesiæ Catholicæ Fide circà cultum & sacrarum Imaginum venerationem.

1198 Controvertitur à Doctoribus, quisnam primus post Evangelium cultui sacrarum Imaginum adversatus fuerit: undè diversi diversa scripsère; nos verò incertis & dubiis omissis opinionibus, non dubitamus asserere, Judæos primarios hujus erroris extitisse auctores, qui, dicente Scriptura, Exodi cap. 20. vers. 2. *Non facies tibi sculptile, neque omnem similitudinem, quæ est in Cælo desuper, & quæ in terra deorsùm, nec eorum quæ sunt in aquis sub terra, non adorabis ea, neque coles*; consueverant Christianis insultare, quasi sculptilia sibi facerent, atque colerent sacras retinendo Imagines, easque venerando. Hinc in disputatione illa Leontii, in qua Judæus disputat cum Christiano, ut habetur Actione v. septimæ Synodi, introducitur Judæus, dicens: *Offendor autem in hoc, ò Christiani, quòd coràm Imaginibus prociditis. Scriptura autem ubiquè prædicat, nè faciamus nobis sculptile, aut aliquam similitudi-*

dinem. Hinc Joannes Monachus post præfatū Christiani cum Judæo ex Leontio recitatum Dialogum interloquens, dixit: *Ecce quomodò Sancti nostri Patres, negantes incarnatam dispensationem Servatoris nostri Jesu Christi testantur, abjecisse sacras Imagines, Hebræorum dico & Samaritas*. Et passim Patres in eadem Synodo fatentur à Judæis & Samaritis hanc in sanctam Dei Ecclesiam invectam hæresim.

1199 Et sanè à tempore Justini Junioris, longè ante ætatem Leonis Isauri & Constantini Copronymi, Samaritæ hæretici in Catholicos insurgentes, sacras & venerabiles Imagines diversis affecerunt contumeliis, adeòut Simeon Stylita perpendens ea, quæ propè Prophyrionem Civitatem in Templo adversùs sacras præfati egerant Samaritę Imagines, mœrore ac simul zelo fidei repletus, sequentem scripserit ad eundem Imperatorem Epistolam, recitatam posteà Actione v. septimæ Synodi, his verbis conceptam.

Beati Simeonis Stylitæ, qui in admirando Monte vixit, Epistola ad Justinum Juniorem Imperatorem.

1200 „ *Quis dabit oculis meis fontem lacrymarum, ut omnibus diebus vitæ meæ fatis ex corde fleam?* Tanta enim, vestrâ Serenitate & pietate regnante, tanta scelera & impietates ab impiis & execrandis Samaritanis in sanctum Templum, quod devota tua Majestas extrui jussit, designata sunt, qualia nunquàm sunt audita. Dico autem eos, qui Castra habent propè Civitatem Prophyrionis. Hæc autem, quæ sunt facta, breviter & tenuiter cognoscat vestra Serenitas in his, quæ nostra humilitas per Sanctissimum Episcopum Orientalem Patriarcham, qui non leviter ex hoc angitur, ad vestram Majestatem scripsit. Nec lapides sufficientes sunt ferre, si omnèm illam impietatem exclamet, quam oculis suis dictus sanctissimus Archiepiscopus vidit. Citiùs enim mortem & interitum nostra tenuitas expeteret, quàm iterùm talia mihi narrari audire. Omnem enim blasphemiam excellit improbum hoc factum, quod in Deum Verbum pro nobis incarnatum, ejusque gloriosam Matrem, & venerandam, sanctamque Crucem designarunt. Hanc rem cùm cogitamus, ad Divinas vestras aures nos referimus; Nam cùm videamus pias leges vestras, eos qui Imaginem ac Statuam Imperatoris ignominiâ afficiunt, extremo & justo mortis supplicio plectere: qua tandèm pœnâ puniendi sunt, qui in Imaginem Domini nostri, ejusque Matrem nefando facinore grassati sunt? Profectò non video quid mihi dicendum sit. Tantum enim scelus est commissum, ut nec ulla humanitatis mica ampliùs superesse credatur. Quamobrèm obsecramus victoriosam vestrā potentiam, nè ulla posthac eis misericordia ostendatur, neque ampliùs parcere illis quispiam velit, neque ullam Apologiam, aut excusationem illorum nomine accipere, nè post hæc pejora aggrediantur. *Hactenus Epistola Stylitæ*, qui & plura alia superaddit, ut ad vindictam excitet Imperatorem.

1201 Ante hos porrò Samaritas Judæi illi, qui Thalmud ex falsis hebræorum traditionibus & confictis consarcinarunt fabulis, ejusdem fuere sententiæ, ut nequaquàm liceat Dei cultoribus retinere vel Imagines venerari, appellantes Idolatriæ domos Christianorum Ecclesias, ord. 2. tract. 1. dist. 2. propter certè in eis sacras retentas ac veneratas Imagines. In dies porrò hujus rei causâ pro Idolatris Christianos sacrarum cultores Imaginum habent.

1202 Sed omissis Judæis & Samaritis, Xenajas quidam Persa vili genere ortus, qui nondùm baptizatus, receptus à Petro Fullone impio hæretico, ejus auctoritate electus est Episcopus Hierapolis, tempore Zenonis Imperatoris, sacris adversatus est Imaginibus, de quo Nicephorus lib. 16. cap. 27. hæc scribit: „ Xenajas quidam erat (Philoxenum Græca lingua rectè vocat) genere Persa, & fortunâ servus, peridoneus Satanæ minister, qui sub Calendionis Episcopatu, cùm ab hero suo profugisset, ad Ecclesiam Dei accessit, Clericum se esse affirmans, cùm quidem nondùm Divinæ generationis lavacro initiatus esset. Calendion ubi hominem eum, & latentem in eo malevolentiam ex signis & conjecturis quibusdam cognovit, ab Ecclesia eum proscripsit. Ubi verò Calendioni Petrus Cnaphæus (qui & Fullo dictus est) successit, Xenajam illum non solùm recepit, verùm etiàm nondùm baptismo initiatum, vicinæ Hieropolis Episcopum creavit, & Philoxenum nominavit. Et Petrus, ubi tandèm se Episcopatum viro nondùm baptizato mandasse intellexit, dixisse fertur, sufficere ei pro baptismo consecrationem. Xenajus iste primùm (oh audacem animum, & os impudens!) vocem illam evomuit, Christi & eorum, qui ei placuerunt, Imagines venerandas non esse. *Hactenus Nicephorus*.

1203 De eodem Xenaja Theodorus lector similia scripsit, ut habetur in eadem Actione v. septimæ Synodi, ait namque: „ Persa quidam Xenajas vocatus, quem tempore Sacerdotii sui Calendio inveniens Ecclesiastica adulterare dogmata, & Castella excitare, pellit à regione. De hoc multa, quæ à diversis audiens scrutatus sum, ex parte dicam: A Persarum enim regione proprium Dominum fugiens, ad Romanorum pervenit. *Et Paulo post*. Hunc Petrus (*scilicet Fullo*) pro Cyro Hieropo-

Sien-

„ lienfium Ecclefiæ Epifcopum tranfmittit; „ quem non poft multum Epifcopi à Perfide „ venientes, quafi vernulam arguebant, & ut „ Divini exortem baptifmatis. Quo com- „ perto Petrus, quid oporteret fieri, non cu- „ rat, dixit fufficere illis Epifcopi confecra- „ tionem ad fupplementum Divinæ initia- „ tionis.

1204 Ejufdem porrò dogmata adverfùs facras Imagines recenfet Joannes Diacrinomenus, relatus pariter in eadem Actione quinta feptimæ Synodi, inquiens: „ Non enim „ licitum afferebat Xenajas, Angelos, cùm „ incorporei fint, corpora facere, & quafi in „ humanis formis exiftentes, corporeos for- „ mare. Sed nec illud exiftimare, honorem „ aut gloriā impendere Chrifto Imaginem ei „ per picturæ artem effectam; effe autem illi „ folam acceptabilem noffe in fpiritu & ve- „ ritate adorationem. *Et poft alia*. Noffe „ autem dicit & illud, effe puerilis fenfus, „ fingere in Columbæ Idolo fanctiffimum & „ adorandum Spiritū, præfertim cùm Evan- „ gelicæ nequaquàm tradant literæ, quia fa- „ ctus eft Columba Spiritus, fed quia in „ in fpecie Columbæ apparuit aliquandò, „ quia verò difpenfatoriè, non fubftantiali- „ ter femèl oftenfus eft, non ideò aptum piis „ eft corporis Idolum faciendi. Hoc Philo- „ xenus docens, unà cum doctrina etiam opus „ patrabat. Crebrò namque Angelorum Ima- „ gines quidèm deponens delebat; eas verò „ quæ Chriftum figurabant, in abditis locis „ occultabat. *Hæc ille*. Hinc Tharafius Patriarcha hac auditā lectione, ftatìm dixit: *Audiamus, facrati Viri, qui non receperunt venerabiles Imagines, non baptizati, Manichæi, & hi, qui phantafiam prædicant in Chrifti difpenfatione, ex quorum pollutionibus Chriftianos accufantes, harefeos introductores fomites fufceperunt*.

1205 Porrò, Leonem Ifaurum ad evertendas Imagines ab Hebræis follicitatum ex Theophane, & Manaffe fcripfimus fuprà, Cedrenus quoquè lib.3. idem affeverat, inquiens: „ Hebræi impoftores, qui quò falfa pronun- „ tiaffent Arabum Regi, quæfiti ad necem, „ cùm fugiffent in Ifauriam, nacti Leonem „ adolefcentem, eundemque & Cononem „ nominatum, videntes ipfum formofum pro- „ cero corpore, qui fordidā arte alebat, præ- „ nuntiaverunt ei, fore ut Romano Imperio „ potiretur; juramentoque eum obligant, fi „ hoc effet, facturum quod poftulabant. Ju- „ ravit id Leo in Ecclefia Sancti Theodori, „ quæ vicina erat. *Hæc Cedrenus*. Similia habet Zonara: Poftquàm verò adeptus eft Imperium, fcribit Manaffes hiftoricus Græcus: „ Hebræi Leonis renuntiatione cognitā, mox „ ad Imperatorem advolant, & ut promiffo „ fatisfaciat, orant; non tamen illi vel au- „ rum, vel gemmas petebant, fed fanctarum „ Imaginum picturarum, ftatuarum venera- „ tione dignarum abolitionem, hoc eft, ip- „ fam religiofi cultus everfionem, cujus tur- „ res, atque munitiones hoc facto de funda- „ mento fubrui oportebat. *Hæc Manaffes*, qui fubjungit, impium Principem annuiffe poftulatis, & renuentem Germanum fanctiffimum Patriarcham folio exturbatum, in exilium amandaffe, ut & nos fuprà præfati fumus. Pudeat ergò Imaginum facrarum everfores & contemptores tales habere Magiftros, Antefignanos & Principes.

1206 Cæterùm legi Dei nequaquàm religiofum & pium fanctarum Imaginum cultum adverfari, manifeftum eft; quoniam fi adverfatur, maximè illi Divino adverfatur Præcepto, contento cap.20. lib. Exodi verf.3. *Non habebis Deos alienos coràm te; non facies tibi fculptile, neque omnem fimilitudinem, quæ eft in Cœlo defuper, & in terra deorfùm*. Levitici cap.26. verf.1. *Non facietis vobis Idolum, & fculptile, nec titulos erigetis, nec infignem lapidem ponetis in terra veftra, ut adoretis eum*. Deuteronomii cap.5. verf.8. *Non facies tibi fculptile, nec fimilitudinem omnium, quæ in Cœlo funt defuper, & quæ in terra deorsùm, & quæ verfantur in aquis fub terra; Non adorabis ea, & non coles*. Atqui hæc & alia fimilia non adverfantur religiofo cultui, & facrarum Imaginum venerationi; quoniam ejufmodi præcepto cavetur, nè fiant Idola, hoc eft, alterius Dei ficti & falfi imagines: Eft autem Idolum imago falfi & ficti Dei; rectè Paulus 1. ad Corinthios cap.8. verf.4. *Scimus quia nihil eft Idolum in Mundo, & quòd nullus eft Deus, nifi unus*. Et licèt noftra Vulgata legat: *Non facies tibi fculptile*, Septuaginta Interpretes vertunt: *Non facies tibi ipfi Idolum*. Syriaca vertit: *Non facies tibi omne Simulacrum*. Verfio Samaritana: *Non facies tibi Idolum*. Itaque per illa verba alterius Dei imago prohibetur, quæ reverà Idolum dicitur, quod nihil eft, fed quid fictum, cùm alter Deus non fit: proindè ad hoc præceptum præmittit, dicens: *Ego fum Dominus Deus tuus*; & indè fubjungit: *non habebis Deos alienos*; ad cujus præcepti explicationem addit: *non facies tibi fculptile*. Et poft plura verf.23. magis fe eplicans, ait: *Non facietis Deos argenteos, nec Deos aureos facietis vobis*. Quarè & in Deuteronomio cap.5. ubi Moyfes iterùm repetit & explicat Decalogi præcepta; primùm dicit: *Non habebis Deos alienos in confpectu meo*. Pofteà ftatìm fubjungit: *non facies tibi fculptile, nec fimilitudinem omnium, quæ in Cœlo funt defuper*, cum iis, quæ fequuntur, prohibens falforum feu alienorum Deorum fimulacra & adorationem, addens: *non adorabis ea & non coles*; & dat indè rationem, inquiens: *Ego enim fum Dominus Deus tuus, Deus æmulator, reddens iniquitatem patrum fuper filios in tertiam & quartam generationem his, qui oderunt me*. Undè apertiffimè evincitur eo præcepto, fcul-

ptilia illa, Idola, & simulacra prohiberi, quæ pro Diis habebantur, & quibus divinus honor, seù cultus soli & vero Deo debitus tribuebatur.

1207 Hoc enim pacto in Ægypto adorabantur hominum & bestiarum quoquè simulacra, divinos eis exhibendo honores; undè verba Pauli ad Romanos cap.1. *Et immutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis & volucrum, & quadrupedum, & serpentium.* Ægyptiis adaptat Sanctus Augustinus in lib. de Unico Baptismo contra Petilianum cap.4., inquiens: *Talia quippe novimus fuisse simulacra Ægyptiorum, ubi & instituta esse multiplicior, multòque ignominiosior Idolatria perhibetur.* Ætate enim Jacob & Joseph sacra fieri, & divinos honores exhiberi Serapidi cæptum esse in Ægypto, auctor est idem Augustinus lib.18. de Civitate Dei cap.5. statutâ lege, ut nemo hominem illum dicere auderet sub capitali pœna, cui indè & clarissima extructa fuere Templa, undè Pausanis in Atticis ait: *Apud Ægyptios autem complura sunt ejus Dei Templa, sed omnium clarissimum habent Alexandrini antiquissimum Memphitici*; nec ille solus ut Deus venerabatur, sed alii plures; nam, teste Porphyrio, Serapis quintus decimus Ægyptiorum Deus fuit: *Serapis apud Ægyptios*, inquit, *quintus decimus Deus est, qui apud Græcos Pluton nuncupatur; idcircò parvis Dæmonibus iste princeps est. Apud veteres Ægyptios maximus omnium Deus habebatur.* Nè ergò filii Israel Ægyptios plures Deos colentes, imitarentur, præceperat Deus, unum tantùm vivum & verum Deum adorandum, atque eis, nè ex simulacris falsorum Numinum occasionem arriperent idololatrandi, prohibuit, nè sculptilia, sivè Idola, aut simulacra facerent, quemadmodùm Ægyptii fecerant.

1208 Ingressuri quoquè erant in Idololatrarum Terram, nè ergò illorum gentium more post Deos alienos abirent, tale præceptum dedit, nè sibi sculptilia facerent, proindè cap.6. Moyses univeso populo de Deo diligendo, & præceptis servandis in terra, ad quam ingressuri erant, repetit, & nè post Deos alienos abeant, iterùm admonet: *Hæc sunt præcepta*, inquit, *& cæremoniæ atque judicia, quæ mandavit Dominus Deus vester, ut docerem vos, & faciatis ea in terra, ad quam transgredimini possidendam.* Et posteà: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & tota anima tua, & ex tota fortitudine tua.* Et infrà: *Non ibis post Deos alienos cunctarum gentium, quæ in circuitu vestro sunt, quoniam Deus æmulator.* Et cap.7. omne fœdus & societatem cum gentibus illius Terræ, in quam erant ingressuri, prohibet, nè seducantur & abeant post Deos alienos, quorum aras, statuas, & sculptilia per eos delenda præcipit, inquiens: *Quin potiùs hæc facietis eis: aras eorum subvertite, & confringite statuas, lucosque succidite, & sculptilia comburite.* Et cap. 12. idem repetit, dicens: *Hæc sunt præcepta & judicia, quæ facere debetis in terra.* Et paulò post: *Subvertite omnia loca, in quibus coluerunt gentes, quas possessuri estis, Deos suos super montes excelsos, & colles, & subter omne lignum frondosum. Dissipate aras eorum, & confringite statuas, lucos igne comburite, & Idola comminuite.* Et infrà: *Cave, nè imiteris eas (scilicèt gentes) postquàm te fuerint introeunte subversæ; & requiras cæremonias earum, dicens: Sicut coluerunt gentes istæ Deos suos, ita & ego colam. Non facies similiter Domino Deo tuo.* Hæc quoquè & in libro Exodi scripta sunt, præcipuèque cap. 34. vers. 12. *Cave, nè unquàm cum habitatoribus terræ illius jungas amicitias, quæ sint tibi in ruinum; sed aras eorum destrue, confringe statuas, lucosque succide. Noli adorare Deum alienum. Dominus Zelotes nomen ejus, Deus est æmulator.* Undè manifestum fit, ad vitandam in populo gentium Idololatriam, quæ sculptilia & simulacra divino honore prosequebantur, Deum præcepisse eis, nè sculptilia facerent.

1209 Porrò in eodem libro Deuteronomii cap.4. prohibetur eidem populo cujusvis sculptilis, Imaginis, atque similitudinis formatio, nè deceptus loco Creatoris creaturam ut Deum coleret; ait enim Moyses: *Non vidistis aliquam similitudinem in die, qua locutus est vobis Dominus in Horeb de medio ignis, nè fortè decepti faciatis vobis sculptam similitudinem, aut imaginem masculi, vel fœminæ, similitudinem omnium jumentorum, quæ sunt super terram, vel avium sub Cœlo volantium, atque reptilium, quæ moventur in terra, sivè piscium, qui sub terra morantur in aquis; nè fortè elevatis oculis ad Cœlum, videat Solem & Lunam, & omnia astra Cœli, & errore deceptus adores ea, & colas quæ creavit Dominus Deus tuus in ministerium cunctis gentibus, quæ sub Cœlo sunt:* His ergò verbis primò prohibet Deus latriam impendi creaturæ viventi sub Cœlo, & ideò ait: *nè fortè decepti faciatis vobis sculptam similitudinem*, indèque corporibus cœlestibus; Undè optimè hujus rei causâ præmonet Moyses, inquiens: *Custodite igitur sollicitè animas vestras*, Idest, à cultu Idololatriæ; Nam latriæ cultus soli Deo debetur, & in datione Legis nulla apparuit figura alicujus creaturæ viventis, cui latriæ cultus fuerit exhibitus, neque ipsius Dei, cui honor latriæ exhibitus fuit; proindèque prohibetur populo, nè similitudinem aliquam faciat, cui posteà deceptus tribuat latriæ honorem.

1210 Ad hæc verò notandum est in Levitico cap.26., ubi prohibentur sculptilia fieri, prohibetur quoquè, nè tituli erigantur: *Nec titulos erigetis; nec insignem lapidem ponetis in terra vestra, ut adoretis eum*; numquid malum est in se erigere lapidem in titulum? Si

ità

ità, ergò malè egit Jacob, quandò, ut habetur Genes. cap. 28. vers. 18. surgens manè: *tulit lapidem, quem supposuerat capiti suo, & erexit in titulum, fundens oleum desuper*. Sic etiam Genes. cap. 31. vers. 45. idem Jacob in testimonium fœderis inter se & Laban: *tulit lapidem, & erexit illum in titulum*. Et cap. 35. vers. 14. *Erexit titulum lapideum in loco, quo locutus ei fuerat Deus, libans super eum libamina, & effundens oleum*. Item & mortuâ Rachele, atque sepultâ, *erexit titulum super sepulchrum ejus*, ut ibidem sacra narrat historia. Moyses quoquè Legislator, qui titulos erigendos interdixerat, *ædificavit altare ad radicem montis, & duodecim titulos per duodecim Tribus Israel*, ut legitur Exodi cap. 24. vers. 4. Josue pariter, ut in ejus libro legitur cap. 4. *duodecim lapides statuit in medio Jordanis alveo, ubi steterunt Sacerdotes, qui portabant Arcam Fœderis*. Sic & filii Ruben, & filii Gad, *ædificaverunt juxtà Jordanem altare infinitæ magnitudinis*, ut dicitur in eodem libro Josue cap. 22. vers. 10. non ut holocausta & victimas & sacrificia super eum imponerent, sed in testimonium, quòd Dominus ipse sit Deus, ut habetur vers. 34. Non ergò cujusvis tituli erectio divinâ lege prohibitus fuit, sed illa tantùm, quæ fiebat Idololatriæ causâ: Tituli verò, qui in honorem Dei erigebantur, vel in testimonium acceptorum à Deo beneficiorum, nequaquàm fuerant lege divinâ prohibiti, aliàs Jacob, Moses, & Josue, & alii, qui publicos titulos erexerunt, contrà Legem Dei egissent. Eodem ergò pacto & sculptilia, & manufacta, & imagines, & similitudines divinâ lege prohibebantur, quæ fiebant in honorem Deorum fictorum, & eo fine, ut illis divinus honor præstaretur; secùs verò, si in Dei honorem, si in memoriam gestorum Sanctorum illorum, qui Deo placuerunt, eo fine, ut in eis solus Deus glorificaretur.

1211 Deindè, si omnia manufacta, & universa sculptilia divinâ lege forent prohibita, omnesque tituli, excusari à culpa Simon Machabæus nequaquàm posset, de quo Machabæorum scriptura lib. 1. cap. 13. vers. 27. *Et ædificavit Simon super sepulchrum patris sui & fratrum suorum ædificium altum visu, lapide polito retrò & ante: Et statuit septem Pyramidas, unam contrà unam patri & matri, & quatuor fratribus; & his circumposuit columnas magnas, & super columnas arma ad memoriam æternam, & juxtà arma naves sculptas, quæ viderentur ab omnibus navigantibus mare*. Ex hoc tamen nemo asserit, talia erigendo contra legem Dei Simonem Machabæum peccasse; & ità firmum stat, eos solùm titulos, ea manufacta, & sculptilia fuisse divinâ lege prohibita, quæ fiebant in honorem falsorum Numinum, vel ut eis divinus exhiberetur cultus.

1212 Sed & ipse Deus, qui sculptilia facienda prohibuit, jussit duos Cherubim sculpi in utraque parte Propitiatorii, aut oraculi, Exodi cap. 25. *Facies Propitiatorium de auro mundissimo, duos cubitos & dimidium tenebit longitudo ejus, & cubitum ac semessem latitudo. Duos quoque Cherubim aureos & productiles facies ex utraque parte oraculi: Cherub unus sit in latere uno, & alter in altero*. Non enim hæc præcepisset, si lege decalogi quamlibet prohibuisset sculpturam, & quodcumque manufactum. Etiam Area testamenti Divino nutu fabricata, semper à Judæis in maxima habita fuit veneratione, ut sacra narrat historia, adeòut proni ante illam, Deum adorarent Filii Israel, ut Josue cap. 7. legitur, ubi dicitur: *Josue scidit vestimenta sua, & pronus cecidit in terram coràm Arca Domini usque ad Vesperam, tàm ipse, quàm omnes senes Israel*. Eam porrò religioso apparatu David Rex Hierosolymam deduxit, ut habetur 2. Reg. cap. 6. Qui & adorandam admonet in Psal. 98. per illa verba: *Adorate scabellum pedum ejus, quoniàm sanctum est*, alludens ad Arcam, de qua lib. 1. Paralip. cap. 28. ait: *Cogitavi, ut ædificarem Domum, in qua requiesceret Arca fœderis Domini, & scabellum pedum Dei nostri*. Licebat ergò religiosum cultum exhiberi Arcæ testamenti propter habitudinem ad Deum, etsi solùm esset figura eorum, quæ ventura erant, cùr ergò non licebit exhiberi cultum Imaginibus Christi Domini, & Sanctorum ejus, propter habitudinem ad ipsum Christum, & ad ipsos in Cœlo gaudentes Sanctos? Serpens quoquè erectus in deserto, de quo scribitur in libro Numerorum cap. 21. opus sculptile fuit, sed figura Christi, ipsomet testante: *Sicut Moyses exaltavit Serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filius hominis*. Licuit ergò opus sculptile figurans Christum futurum: cùr ergò non licebit opus sculptile exprimens Christum, qui jam fuit, & repræsentans eundem Christum quomodò in Terra se gessit, quandò cum hominibus conversatus est?

1213 Angelis insuper apparentibus in formis assumptis, legimus in sacris literis, non semel à Patribus religiosum cultum exhibitum. Sic Abraham, ut habetur in Genes. cap. 18. cucurrit in occursum trium Angelorum de ostio tabernaculi, *& adoravit in terram*. Lot quoquè, ut scribitur cap. 19. sedens in foro Sodomæ, & videns duos Angelos venientes: *Surrexit, & ivit obujam eis; adoravitque pronus in terram*. Item & Josue, ut in ejus libro cap. 5. videns Angelum, audiensque sibi dicentem: *Sum Princeps exercitus Domini, cecidit pronus in terram, & adorans, ait: Quid Dominus meus loquitur ad servum suum?* Hæc & plura alia Sanctarum Scripturarum exempla palàm docent, cultum aliquem religiosum & sacrum, licèt non latriæ soli Deo debitum, posse Sanctis Angelis, eorumque figuris & Imaginibus, propter habitudinem ad

ad eosdem Angelos, licitè exhiberi: Etenim si iisdem in formis assumptis, licèt corporeis ac sensibilibus, sivè per formas & externas Imagines, illorum præsentiam, & subsistentiam, aut virtutem significantes, honor sacer & cultus quodammodò religiosius exhibitus est à Patribus, non est undè negari possit, quin etiam eorum Imaginibus sivè ex coloribus, sivè ex alia materia confectis, propter habitudinem ad prototypa, hoc est ad eosdem Angelos repræsentatos per easdem Imagines, exhiberi pariter possit: Quòd enim ex auro, argento, ligno, vel lapide exculpta sit, aut conflata, vel pennicillo ex coloribus expressa imago, vel ex aere, aut quavis alia materia sensibili efformata sit, ad rationem Imaginis nihil interest.

1214 Sed & probandum est ex Ecclesiæ Catholicæ traditione licitum semper fuisse sanctarum Imaginum cultum atque venerationem: Si enim ab Ecclesia Catholica universaliter & ab exordio ejusmodi cultus receptus fuit, sequitur omni cum evidentia, non esse Divinâ lege & Decalogi præcepto prohibitum. Et sanè præfatum cultum receptum fuisse ab exordio nascentis Ecclesiæ, & sub ipsis Apostolis, idem Leo Isaurus sacrarum Imaginum eversor testatur in Epistola data ad Gregorium II. Papam, in qua, ut idem Gregorius in responsiva ad eum reddita Epistola scribit, quam nos suprà recitavimus, gloriabatur, se post annos octingentos Idola ab Ecclesia ejecisse, hoc est, sacras Imagines, quas impius Imperator Idola appellabat: *Sic ad nos scripsisti*, ait Gregorius, *Ozias Rex Judæorum post annos octingentos Serpentem æneum è Templo ejecit: ego verò post annos octingentos Idola ex Ecclesiis ejeci*. Confessus est ergò ille impius per annos ferè octingentos retentas ac veneratas fuisse in sancta Christi Ecclesia sacras Imagines; undè non negavit ab exordio sui, ac proinde & sub Apostolorum temporibus sacrum atque pium inolevisse usum venerandi, atque retinendi Imagines sacras, cùm neque octingenti anni elapsi fuerint à Christo Domino ad usque Leonem Isaurum, qui posuit octingentos, ut parem se cum Ozia faceret, designans per præfatum annorum numerum totam Ecclesiæ ætatem, à Christo videlicèt usque ad tempus illud, quo ipse jussit, ab Ecclesia sacras Imagines delendas atque evertendas.

1215 Deindè, quamvis non adeò certa sit historia de Imagine Salvatoris ab eodem missa ad Abgarum Edessæ Regem, cujus meminerunt Evagrius lib. 4. hist. cap. 26., Cosmas Alexandrinus, Theodorus, Theodorus Antiochenus, & alter Hierosolymitanus in eorum Synodica, Stephanus Papa in Synodo Romana, & alii scriptores. De statua tamen Christi Dñi ab Hemorrhoissa erecta, ad cujus pedes in ipsa basi ignota quedam nascebatur planta, quæ ad fimbriam usque æneæ diploidis assurgens, depellendis omnis generis morbis præsentissimum remedium erat, certa est narratio, Eusebio teste lib. 7. hist. cap. 15. antiquæ edit. aliàs 18. ubi hæc scribit: „ Justum videtur commemorare etiam illud in „ ea quod historia dignum duximus. Mulierem, quam sanguinis profluvio laborantem à Salvatore curatam, Evangelia tradiderunt, hujus Urbis civem constat fuisse, domusque ejus in ea etiam nunc ostenditur. Pro foribus verò domus ipsius basis quædam in loco editiore collocata monstratur, in qua mulieris ipsius velut genibus provolutæ, palmasque suppliciter tendentis imago ære videtur expressa. Adstat verò alia ære nihilominùs fusa statua, habitu viri stolâ comptâ circumdati, & dexteram mulieri porrigentis; hujus ad pedem statuæ è basi herba quædam nova specie nascitur, quæ cùm exorta fuerit, excrescere usque ad stolæ illius ærei indumenti simbriam solet, quam cum summo vertice crescens herba contigerit, vires inde ad depellendos omnes morbos languoresque conquirit, itaut quæcumque fuerit illa intimitas corporis haustu exiguo medesacti salutaris graminis depellatur; nihil omninò virium gerens, si antequàm ereæ simbriæ summitatem crescendo contigerit, decerpatur. Hanc statuam ad similitudinem vultus Jesu formatam tradebant, quæ permansit ad nostra usque tempora, sicut ipsi oculis nostris inspeximus. *Hæc Eusebius* ex Ruffini versione testis oculatus, de cujus fide dementia est hac in re dubitari, cùm erectam dicat in Paneade, hoc est, Cæsareæ Philippi, & à se propriis oculis inspectam, neque est verosimile, voluisse falsam hujus rel contexere narrationem, cùm facilè à suæ ætatis inspectoribus de falso convinci potuisset.

1216 Huic tàm solido testimonio vetustatem usus sacrarum Imaginum comprobanti, qui eis adversantur, diversimodè occurrunt: Inquiunt in primis, ejusmodi historiam laborare suspicione falsi, eò quod ipsimet libri Carolini dubitant, ut ex lib. 4. cap. 15., neque auctorem esse omni fide dignum, cùm constet in sua historia plura inseruisse à veritate prorsùs aliena, atque ab ipsa sancta Ecclesia penitùs rejecta; sed hæc videntur voluntariè dicta; neque libri Carolini sunt majoris auctoritatis ac Eusebii textus; nàm auctor librorum Carolinorum multò Eusebio recentior, & ex professo adversatur cultui sacrarum Imaginum: Eusebius verò valdè antiquior, rem scribit nedùm ex Cæsariensium, sivè Paneadensium traditione acceptam, verùm de visu cognitam. Et licèt in iis, quæ scribit circà dogma, suspectæ fidei auctor sit, propter ejus non rectam fidem, non tamen ità in rebus ad historiam pertinentibus; Undè Antipater Episcopus Bostræ in sermone pri-

primo pro defensione Origenis, ut habetur Act. v. septimæ Synodi, hæc de Eusebio habet: „ At ego, quòd multus quidem in historiis fuerit vir, & nihil ex veteribus conscriptionibus illius latuerit notitiam, consentio & confiteor. Imperiali quippe cooperatione usus, facilè quæ ubique sparsa erant colligere poterat. Non autem ad dogmatum exactam cognitionem hunc pervenisse concedo. Unde concedendum quidem est illi, quòd multa didicerit; quòd tamen dogmatum habuerit notionem nullo modo, quem videlicèt nimis fuisse procul ab horum acribia scimus.

1217 Dicunt insuper inverosimile esse, quòd mulier quæ antequam à Christo sanaretur, omnes facultates in medicos erogaverat, atque consumpserat, ut Lucas & Marcus testantur, duo ex ære simulachra ante ædes erexerit; quod absque magnis sumptibus fieri non potuit. Sed quàm levis sit hæc objectio nemo est qui non videat. Numquid mulier illa adeò omnia sua in medicos erogaverat, ut coacta fuerit mendicando sibi victum parare? Est enim phrasis illa Evangelistæ hyperbolica, adeout exprimat magnas fecisse expensas pro curatione in medicos, sed sinè fructu: ubi per omnem substantiam significare vult multam substantiam. Erat enim mulier Dives, & ex Civibus Cæsareæ, ut Eusebius notat, & facultates habebat, quas restituta sanitate, augere potuerat; quibus in grati animi monumentum statuam Christo conflaret. Nec Eusebius scribit ab eadem Hemorrhoissa erectam; unde ex fama tanti miraculi fieri potuit, ut post Christi ascensionem ab aliquo Cive Cæsariensi ad fidem converso, & locuplete, fuerit inde erecta. Antipater verò Episcopus Bostrensium, in sermone de Muliere, quæ fluxum sanguinis passa est, ex residuo suarum facultatum ab ea muliere conflatam statuam fatetur, inquiens: „ Hæc salutari fimbriâ comprehensâ dicebat mulier „ quæ fluxum sanguinis patiebatur, ut regem „ naturæ tenens Dominum, & passionis tyrannidem edocens: perceptoque dono, statuam erexit Christo. Et quidem divitias „ in medicos expenderat: sed divitiarum residua obtulit Christo. *Hæc ille*.

1218 Addunt porrò, vix credi posse, quòd ænea illa simulachra trecentos annos Panesde sivè Cæsareæ in publico integra atque inviolata mansissent, tot adversùs Christianos, & Christi cultores excitatis persecutionibus: quando etiam uno excepto Eusebio, nemo ex vetustioribus Scriptoribus vel minimam mentionem illorum faciat simulachrorum, cùm Christiani & Sancti Viri, ut Justinus Martyr Athenagoras & alii Apologetica pro Christianis, & fide Christi scripserint. Atqui facilè hujusmodi instantiæ occurri potest: Nam per id quod pertinet ad ejus conservationem etiam persecutionum tempore, quòd nimirum non fuerit eversa, ex providentia Dei factum est, ut nimirum servaretur tamdiu illud illustre monumentum ad Christianorum solatium, ne Tyranni de illius eversione cogitarent. Recensère porrò in Apologeticis pro Christianis illud miraculum, supervacaneum putarunt Sancti Viri, cùm Gentiles ad quos directa erant Apologetica nulli crederent miraculo. Multa & frequentia à Sanctis Viris persecutionum tempore patrabantur miracula, etiam ipsorum Tyrannorum conspectu, ut in Ecclesiastica legitur historia, sed Tyranni, quod Deus operabatur in rectæ fidei testimonium, Dæmonibus arte magica à Christianis invocatis tribuebant. Si ergo patentibus miraculis propriis etiam conspectis oculis nullam fidem adhibebant, multò minus credidissent, virtute Divina, herbam enatam è basi statuæ Christi, morbos sanare & languores, cùm & naturali illius herbæ virtuti tribuere possent: ac proinde à Sanctis Viris illud miraculum in comprobationem Christianæ fidei recensere, visum non est opportunum.

1219 Denique subjungunt, quòd etiam si concedatur erectam ab Hemorrhoissa statuam illam esse, nihil tamen probatur, quod faciat ad cultum Sanctorum Imaginum, quoniam ex ea historia solùm evinci potest unum tantùm erectum fuisse Christi simulachrum in Ecclesia primitiva, & quidem non alicujus Episcopi, aut Doctoris jussu, & auctoritate, sed à muliercula quadam ex paganismi luto emergente, & solius fœminæ voluntate: Nec quidem in Ecclesia, sed in vico publico, & pro foribus, non ut adoraretur, aut coleretur, sed ut accepti Divinitus à Christo Domino beneficii monumentum esset: non quidem ex Christiano usu, sed magis ex Ethnico, cui illam diu assueverat. Id quod idem Eusebius ex subsequentibus indicare videtur, cùm post antefatæ historiæ narrationem subjungat: „ Et „ nihil mirum, si, qui ex Gentibus crediderant, pro beneficiis, quæ à Salvatore fuerant consecuti, hujusmodi velut munus videbantur offerre, cùm videamus etiam nunc „ & Apostolorum Petri & Pauli & ipsius Salvatoris Imagines designari, tabulasque depingi. Sed & antiquas ipsorum Imagines à „ quibusdam conservatas nos vidimus. Quod „ mihi videtur ex Gentili consuetudine indifferenter observatum: quòd ità soleant honorare, quos honore dignos duxerint. Insignia enim veterum reservari ad posterorum memoriam; illorum honoris; horum verò amoris inditium est. *Hæc ille*.

1220 Ad hæc verò dicimus, ex antefata historia palàm colligi, apud Christianos primitivæ Ecclesiæ non fuisse reprobatum usum, statuas, aut Imagines retinendi, Christi scilicèt, & Sanctorum ejus: nec à Deo improbatum, sed magis comprobatum: ac proinde non esse Divina lege prohibitum usum illarum: Si certè impium foret Imagines & statuas

tuas Christum Dominum, & ejus Sanctos repræsentantes conficere, erigere, atque retinere, nequaquam continuo miraculo ostendisset sibi placuisse factum Hemorrhoissæ in erectione statuæ; quomodo ostendit in herba tantæ virtutis ex illius basi enascente. Utique propria auctoritate Mulier illa Christi & Salvatoris nostri statuam erexit, non jussu Episcopi, aut alicujus Doctoris: sed erecta jam auctoritate publica, inde consentientibus Episcopis, & Ecclesiæ Doctoribus retenta est: non enim constat in universa Ecclesiastica historia, à tempore, quo Cæsarea Christi fidem susceperat, fuisse ab aliquo Episcopo, vel eo jubente à Christianis deletam, sed retenta fuit, permansitque integra usque ad Juliani ætatem; quo jubente à Gentilibus eversa fuit, & confracta, reposita in ejus Basi Apostatæ Principis statuâ, prout Sozomenus scribit lib. 1. hist. Cap. 20. sivè 21. ubi de Juliano agens, hanc narrat historiam, inquiens: „ Cùm certior factus esset Cæsareæ Philippi (est ea „ quidem Urbs Phœniciæ, quam Paneadem „ vocant) preclaram esse Christi statuam, „ quam mulier, quæ sanguinis profluvio laborabat, cùm esset morbo liberata, ibi collocaverat: eam deturbavit, suamque in eo „ loco posuit. Quo facto ignis violentus de „ Cœlo delapsus statuam illam circiter pectus „ perfecnit, caputque unà cum collo in terram dejecit, atque in faciem humi ea in parte defixit, quæ fuerat à pectore divulsa. „ Ex quo quidem tempore ad hodiernum „ diem atra atque fulminis ictu combusta ma„ net. *Hæc Sozomenus*. Et eadem scribit Niceph. lib. 10. hist. Cap. 16. concordant & Acta S. Artemii apud Metaphr. sub die 20, Octob. Cap. 30. Meminit & Asterius apud Phot. Biblioth. cod. 271. licèt fortè memoriâ lapsus scribat, statuam Christi Domini eversam à Maximino Imperatore Constantini Magni decessore.. Hinc liquet per trecentos circiter annos erectam mansisse præfatam statuam, nemine ex Christianis contradicente, non Episcopo, non Doctore, non quovis alio cujusvis Ordinis fuerit vel conditionis; signum manifestum receptum fuisse ab initio nascentis Ecclesiæ, viventibus adhuc Sanctis Apostolis Ecclesiæ plantatoribus usum Imaginum Christi Domini; argumentum efficax, non adversari ejusmodi usum præcepto Decalogi, *non facies sculptilia*, ut contendunt Adversarii, & Iconomachi decantant.

1221 Verum quoque est, non in Ecclesia erectam fuisse, sed pro foribus, in vico: sed ex hoc nec intentum habent Adversarii, nam sculptilia prohibita in lege Decalogi, nec in Templo, nec in foribus, nec in via, nec in Deserto erigi licitum fuit, aut erecta retineri, ut apertè docet sacra historia. Immò quamvis statua illa integra in vico erecta fuisset, ejus tamen fragmenta, postquam eversa à Gentilibus fuit, à Christianis collecta in Ecclesia fuerunt reposita, ut idem Sozomenus loco mox citato subjungit, inquiens: *Id tempore igitur Gentiles Statuam Christi tanta cum violentia trahebant, ut eam confringerent. At Christiani postea ejus fragmenta cùm collegissent, in Ecclesia posuerunt, ubi etiam adhuc servatur*. At certè non ita se gessit Josias Rex adversùs Idola erecta contrà Dei præceptum à Regibus Juda, contrivit enim illa, & combussit, & redegit in pulverem, & projecit pulverem in Torrentem Cedron, ut habetur lib. 4. Reg. Cap. 23. non reservavit fragmenta illorum in Templo. Nec minori cum Zelo egissent Christiani Cæsareæ erga statuam illam, si ut Idolum lege Decalogi prohibitum illam habuissent: eò magis quòd cum Idolis Gentium, quæ vera Idola erant, aliter se habebant, nec secus ac Josaias.

1222 Ex luto Gentilitatis exorta erat mulier illa, tamen inde Christiani, non minus ac multi alii ex Gentilitate in Christum credantes. Et licèt Eusebius morem illum Gentilium Statuas erigentium in eorum honorem à quibus beneficium aliquod impetrassent, recenseat, non tamen illum damnat, aut illicitum decernit: adeoque ad usum Christianæ Religionis transferri potuisse, innuit, Christi & Sanctorum Imagines effingendo, sicut alii ritus complures à Gentilibus usurpari soliti, objecto & fine mutatis, ad Christianam Religionem, jam inde ab Ecclesiæ exordiis introducti sunt. Non ut Idola à Christianis erigebantur, ut faciebant Gentiles Dii suis fictis erigendo simulachra: unde rectè Tharasius Act. v: septimæ Synodi interloquendo dicit: „ Pagani propter Idola Martyres con„ demnabant, & dicebant eis: Cujus rei gra„ tia certatis, & nostras similitudines recusatis, „ habentes & ipsi proprias Iconas? Sancti verò „ respondebant: sed nos non simulachra Dæmo„ num facimus, sed Dei Verbi qui incarnatus „ est, Iconas facimus, & Sanctorum ejus: non ta„ men deificamus eas.

1223 Denique licèt Hemorrhoissa non erexerit statuam illam ut veneraretur, aut coleretur, sed in monumentum accepti beneficii, non proinde reprobatur usus erigendi Imagines eo etiam fine ut eis debita exhibeatur veneratio. Ex facto illo saltem evincitur non esse contrà Divinam legem erigere Statuas, atque Imagines effingere Christi vel Sanctorum ejus, in monumentum accepti beneficii, ut Adversarii ex lege dicente, *non facies sculptilia* demonstrare contendunt. Quod porrò neque sit contrà Divinam legem aliquam exhiberi eis venerationem, fusiùs demonstrabimus infra.

1224 Eundem porrò primitivæ Ecclesiæ usum insculpendi, effigiandi ac sacras retinendi Imagines, antiquorum Patrum testimonio ostendere possumus: & primò quidem ex Tertulliano vetustissimo Scriptore in libro de pudicitia Cap. 10. ubi jam factus Montanista,

sta, ex professo impugnat Catholicam Ecclesiam, eò quòd lapsos ad pœnitentiam reciperet, ac pœnitentibus veniam dabat, meminit consuetudinis illius ævi pingendi in calice effigiem boni Pastoris, qui omissam & inde inventam ovem humeris ad ovile reportat, inquiens: „ Sed cederem tibi, si Scriptura Pastoris, quæ sola mœchos amat, Divino instrumento meruisset incidi, si non ab omni Concilio Ecclesiarum etiam vestrarum inter Apocrypha & falsa judicaretur, adultera & ipsa, & inde patrona Sociorum. A' qua & aliàs initiaris, cui ille si fortè patrocinabitur Pastor, quem in calice depingis, prostitutorem & ipsum Christiani Sacramenti, meritò & ebrietatis Idolum & Mœchiæ asylum post calicem subsecuturæ, de quo nihil libentiùs bibas, quàm ovem pœnitentiæ secundæ. *Hæc Tertullianus*. Ex quo testimonio colligitur non esse contrà Divinam legem Imagines Christi, vel Sanctorum in Sacris vasis effigiatas habere, aliàs contrà Divinam legem egissent primi illi Christiani, qui ejusmodi Imaginem in Sacris Calicibus effigiatam retinebant.

1225 Secundò testatur S. Gregorius Nyssenus in sermone habito Constantinopoli, de Deitate Filii & Spiritus Sancti, & in Abraham, ubi fatetur se vidisse & non sinè lacrymis Imaginem pictam passionis Domini: inquiens. *Vidi sæpè in pictura Imaginem passionis, & non sinè lacrymis aspectum transivi, dum evidenter ars ante vultum afferret historiam*. Subjungit inde effigiatam quoque vidisse Abrahæ immolantis filium historiam. *Cæterùm ponitur*, inquit, *Isaac apud ipsum Altare super genu locatus, & ligatas habens manus retrorsum*. Cujus historiam diversimodè à pictoribus effigiatam sua ætate extitisse Cyrillus Alexandrinus refert in Epistola data ad Acacium Episcopum Scythopoleos, cujus initium est: *Missis nunc à Sanctitate tua*, ubi ait: „ Si quis nostrùm desiderat videre depictam historiam de Abraham, quomodo scilicèt eum designaverit pictor: utrùmnam simul, an sigillatim gesserit, quæ de illo dicuntur? Si quidem nonnulli in alia atque alia specie diversis eundem locis depingunt. *Hæc ille*.

1226 Sed idem Nyssenus in oratione in Theodorum Martyrem hæc alia ejusdem argumenti profert, inquiens: „ Si quis venerit ad aliquem locum similem huic, ubi hodie noster Conventus habetur, ubi memoria justi, Sanctæque Reliquiæ sunt; primùm quidem earum rerum magnificentiâ quas videt oblectatur, dum eadem, ut Templum Dei, & magnitudine structuræ, & adjecti ornatus decore splendidè elaboratum intuetur. Ubi & faber in animalium figuram lignum formavit, & latomus ad argenti levitatem crustas lapideas expolivit; induxit autem etiam pictor flores artis in Imagine depictos, fortia facta Martyris, repugnantias, cruciatus, efferatas & immanes tyrannorum formas, impetus violentos, flammeum illum fornacem, Beatissimam consummationem Athletæ, certaminum præsidis Christi humanæ formæ effigiem, omnia in nobis, tanquam in libro quodam, qui linguarum interpretationes contineat, coloribus artificiosè depingens, certamina atque labores Martyris nobis expressit, ac tanquam pratum amœnum & floridum, Templum exornavit. *Hactenus Nyssenus*, palàm docens sua ætate in more fuisse in sacris Templis Martyrum depingi certamina & gesta, ut ex illarum Imaginum intuitu fructum acciperent Christiani: nam ut ipse Gregorius, ait: *Solet pictura tacens in pariete loqui, maximèque prodesse*. Hinc & Asterius Episcopus Amasiæ in sermone de Sancta Euphemia Martyre, fatetur hujus Sanctæ Martyris gesta se picta vidisse in linteo juxta sacram thecam illius appenso.

1227 Porrò Theodoretus Episcopus Cypri in vita Simeonis Stylitæ, refert, hujus Sancti Viri Iconas Romæ in ipsis foribus erectas fuisse. S. Ambrosius Epistola 53. ubi de SS. Gervasio & Prothasio sibi per visum oblatis loquitur, asserit ex Beati Pauli Apostoli pictura, edoctum esse quænam fuerat persona illa, quæ sibi apparuerat. Sanctus Hieronymus in Cap. 4. Jonæ tradit in cucurbitia vasculorum, quas vulgò Sangomarias vocant in more fuisse pingi vel insculpi Apostolorum Imagines. S. Augustinus lib. 1. de consensu Evangelistarum Cap. 10. testatur antiquitus consuevisse pingi Imaginem Christi Domini simul cum Petri & Pauli Imaginibus: in lib. 22. contrà Faustū, tradit Abrahami filium suum in Sacrificium offerentis picturam multis in locis tunc temporis extitisse. S. Joannes Chrysostomus oratione in Sanctum Meletium, laudat Christianos Antiochenos, quòd Sanctam ejus imaginem & in annulorum circulis, & in calicibus & phialis, & in thalamorum parietibus ubique exaraverint. Legantur Paulinus Epistola 12. ad Severum Sulpitium, & in Natali nono S. Fœlicis, Prudentius hymno undecimo de Sancto Hippolyto, & in libro Peristephanon, Hymno nono. Theodoretus in Religiosa historia, Nilus in Epistola ad Olympiodorum, & alii plures Patres & Sancti Viri, qui morem Sanctorum Imagines effigiandi, sculpendi, & retinendi apertis recensent verbis.

1228 De veneratione verò & Sanctarum Imaginum cultu, atque religiosa quadam adoratione, agendum restat: Et non esse Divina lege prohibitum, sic Imagines Sanctorum venerari, liquet primùm quoniam religioso cultu, & sinè idolatriæ labe venerabantur à Judæis Sancta Sanctorum, quia ibi erant Cherubim & Archa testamenti, propitiatorium,

Man-

Manna, Virga Aaron, & Altare: certè omnia illa, exceptâ Mannâ, opera erant manufacta: licebit ergò & sanctas venerari Imagines, sinè Divinæ legis contraventione, quamvis sint opera manufacta: Hinc est quòd Sanctus Hieronymus in Epistola 17. data ad Marcellam, quā eam invitat, ut commigret Betlehem, ex ea veneratione, quam erga Sancta Sanctorum habuerant Judæi, demonstrat quanta cum majori Religiositate venerandum sit Domini Nostri Jesu Christi sepulchrum, inquiens: „ Venerabantur quondam Judæi „ Sancta Sanctorum, quia ibi erat Cherubim, „ & propitiatorium, & Arca testamenti, Manna, Virga Aaron, & Altare Aureum. Nonnè tibi venerabilius videtur sepulchrum „ Domini? *Hæc ibi*.

1229 Deinde ab jisdem Judæis æneus serpens, jubente Deo à Moyse in Deserto erectus atque pro signo positus ut habetur lib. Numer. Cap. 21. Religioso quodam venerabatur cultu: hoc tradit Beatus Augustinus lib. 3. de Trinit. Cap. 10. ubi loquens de quibusdam signis, quæ venerationem tanquam religiosa merentur, exemplificat de serpente æneo erecto in deserto: ait namque: „ Aliquando etiam res, quæ non erat quod Propheta, & erant jam in terrenis rebus, in „ hujusmodi sanctificationem assumpta est: „ sicut somnio viso Jacob evigilans fecit de lapide, quem dormiens habebat ad caput. „ Aliquando ad hoc fit eadem species, vel „ aliquantulum mansura, sicut potuit serpens ille æneus exaltatus in eremo, sicut „ possunt & literæ vel peracto ministerio transitura, sicut panis ad hoc factus in accipiendo Sacramento consumitur. Sed quia „ hæc omnibus nota sunt, quippe per homines fiunt, honorem tanquam religiosa possunt habere, stuporem tanquam mira non „ possunt. *Hactenus ibi Augustinus*.

1230 Sed & in lib. 3. de Doctrina Christiana tradit, signa à Deo instituta à Judæis habita fuisse in multa veneratione, nec per hoc cum paganis convenisse, ait; quoniam in ordine ad Deum signa divinitus instituta venerabantur: „ Quæ tamen servitus in Judæo populo (inquit Cap. 6.) longè à cæterarum Gentium more distabat, quandoquidem rebus temporalibus ità subjugati „ erant, ut unus eis in omnibus commendaretur Deus. Et quamquam signa rerum „ spiritalium pro ipsis rebus observarent, nescientes quò referrentur, id tamen insitum „ habebant, quòd tali servitute uni omnium, „ quem non videbant, placerent Deo. *Et Capitulo 9., subjungit*. Sub signo enim servit „ qui operatur, aut veneratur aliquam rem „ significantem, nesciens quid significet: qui „ verò aut operatur, aut veneratur utile signum divinitus institutum, cujus vim significationemque intelligit, non hoc veneratur quod videtur & transit, sed potius „ illud quò talia cuncta referenda sunt. *Hactenus Augustinus*. Serpens æneus signum fuit à Deo institutum, Christum futurum in Cruce præsignabat exaltandum: venerabatur à Judæis sinè Idololatriæ nota, licèt nescientibus significatum, referendo cultum ad ipsum Deum, cujus jussu erectus fuerat. Ergò & licebit nobis Imaginem Christi venerari, quæ Christum representat, & ipsum representare scimus, referendo cultum ad ejusdem Christi personam: quoniam si Christus in serpentis Imagine venerabatur a Judæis, in humana Imagine in qua reverà venit, poterit rectiùs à nobis venerari.

1231 Et hanc de venerandis Imaginibus esse Ecclesiæ traditionem ab ipsis Apostolis acceptam, tradit Basilius in Epistola data ad Julianum trangressorem, ubi inter alia, ait: „ Suscipio autem Sanctos Apostolos, Prophetas & Martyres, & ad supplicationem „ quæ est ad Deum, bos invito; ut per eos, „ idest, interventionem eorum, propitius „ mihi sit misericors Deus, & culparum mihi redemptio fiat & detur. Unde & Characteres Imaginum eorum honoro, & adoro; præcipuè cum hoc traditum à Sanctis „ Apostolis, & non prohibitum sit; quin & „ in omnibus Ecclesiis nostris ostendatur depictum. *Hactenus Basilius*. Cujus testimonium refert, etiam Hadrianus I. in Epistola ad Imperatores, ubi & ultima Basilii verba sic vertit. *Pro quo & figuras Imaginum eorum honoro, & adoro, veneror specialiter: Hoc enim traditum est à Sanctis Apostolis, nec est prohibendum. Ac ideo in omnibus Ecclesiis nostris eorum designamus historiam*.

1232 Confirmat eandem doctrinam de Sanctarum Imaginum cultu atque veneratione S. Athanasius in responsione ad quæstionem 39. Antiochi Principis, quo interrogante, *Cùm Deus per Prophetas mandet, ne adoremus opera manuum humanarum: ob quam causam adoramus Imagines, & Crucem, quæ sunt opera fabrorum, ut & ipsa Idola?* Respondit S. Athanasius: „ Non ut Deos adoramus „ Imagines nos, qui fideles sumus, absit, „ ut Ethnici faciunt: sed solummodo affectionem ac amorem animi nostri, quo erga Characterem Imaginis affecti sumus significamus; & quemadmodùm Jacob jam morti „ vicinus super extremo Sipionis Josephum „ adoravit, non baculum honore afficiens, „ sed eum à quo is tenebatur: sic & nos fideles non propter aliam aliquam rationem „ Imagines salutamus, & exosculamur, cùm „ hoc faciamus quomodo etiam Patres aut „ amicos osculo ac salute excipimus: Quemadmodùm etiam olim Judæi Tabulas legis „ lapideas & duos illos Cherubim, qui aurei sculptique erant, adorabant, non lapidem aut auri substantiam venerantes, sed „ Deum, qui ea construi jusserat. *Hæc ibi Athanasius*. Quibus testimoniis usus est & Hadria-

drianus I. in sæpè laudata ad Imperatores Epistola, inquiens: „ Idem ipse Jacob proprio „ demùm arbitrio summitatem virgæ filii sui „ Joseph deosculatus est, fidei dilectione hoc „ agens, sicut Beatus Paulus in Epistola ad „ Hebræos testatur (Cap. x 1.) non virgæ, „ sed tenenti eam honoris ac dilectionis ex- „ hibuit affectum. Sic & nos pro amore & „ dilectione quam apud Dominum & Sanctos „ ejus habemus, honorabiles eorum effigies „ Imaginibus depingentes, non tabulis & co- „ loribus honorem exhibemus, sed illis pro „ quorum honore consistunt. *Hæc ille.*

1233 Sanè hoc idem demonstratur exemplo ab eodem Athanasio allegato orat. 4. contrà Arianos post initium de Regis Imagine, ubi ait: „ In Imagine species Regis & forma „ apparet, & in Rege Imaginis species; sine „ ulla enim discrepantia vultus Regis in Ima- „ gine expressus est, ut qui videt Imaginem, „ videat in ea Regem: & vicissim qui Regem „ intuetur, agnoscat illum ipsum eundem „ esse qui in Imagine repræsentatur. Cæte- „ rùm quia in ambobus nulla est dissimilitudo, „ si quis post conspectam Imaginem, velit Re- „ gem videre, huic ad eum modum Imago „ jure loqueretur: *Ego & Rex unum sumus: „ Ego in illo sum, & ille in me: Et quod in „ me animadvertis, id quoque in eo animad- „ vertas: & quod videris in illo, videris & „ in me.* Qui igitur adorat Imaginem, in il- „ lo adorat ipsum Regem, quippe cùm ipsa „ Imago nihil aliud sit, quàm Regis forma ac „ species. *Hæc ille.* Hinc & Chrysostomus sermone in ablutionem quintæ feriæ, ait: „ Quando imperiales characteres & Imagines „ in Civitatem introducuntur, obviam ve- „ niunt Principes & vulgus eum laudatione, „ non tabulam honorantes, neque perfusam „ cerâ picturam, sed Characterem Impera- „ toris. *Hactenus Chrysostomus.* Consonant ea quæ habet Basilius de Spiritû Sancto ad Amphilochium Cap. 27., inquiens: „ Quia Rex „ dicitur & Regis Imago, & non sunt duo Re- „ ges. Nam neque Imperium scinditur, ne- „ que gloria dividitur. Sicque enim princi- „ patus noster, qui nobis imperat, & pote- „ stas una est, ita & laus quæ à nobis datur „ una est, & non multæ, eò quòd Imaginis „ honor ad primitivum transeat. *Hæc Basilius.* Unde Tharasius Act. iv. septimæ Synodi interloquendo dixit: *Ipsa rerum natura docet, quia Imaginis honor ad principale refertur: similiter autem & inhonorantia.*

1234 Idem porrò S. Basilius in sermone contrà Sabellianos & Arianos & Anomœos, iterum demonstrat honorem exhibitum Imagini ad ipsum principale cujus est Imago referri, quoniam Imperator, & ejus Imago non sunt duo Imperatores habentes sibi divisum Imperium, sed est idem Imperator in personâ, qui est in Imagine: „ Neque enim, inquit, „ qui in foro Imperatoriæ Imagini intendit, „ & Imperatorem dicit eum qui in tabula est, „ duos Imperatores confitetur, Imaginem „ scilicèt, & cujus est Imago. Neque si osten- „ das tabulam pictam, dixerit, hic est Im- „ perator, privavit principale Imperatoris „ appellatione, cùm magis illi honorem sta- „ biliat per hujus confessionem. *Hæc Basilius,* cui testimonio allegato eàdem Act. iv. septimę Synodi, Joannes Monachus Vicarius Orientalium Patriarcharum, hæc interloquendo subjunxit: „ Pseudosyllogum illud susurravit, „ quia qui adorat Imaginem dividit Christum „ in duo: & qui videt Imagines & dicit vel suprascribit, quia hic est Christus, dividit „ Christum, quod stultissimum est. Deifer „ enim Basilius, utpotè luminare & magister „ existens Ecclesiæ Dei, & Spiritu Sancto „ divina initiatus, ait: quia Imaginis ho- „ nor ad primitivum pertransit: & qui Ima- „ gini Imperatoris intendit, videt in ea Im- „ peratorem: qui autem adorat eam, non „ duos Imperatores adorat vel videt, sed „ unum Imperatorem. Dixit namque Pater „ lucidè, quia Imperator dicitur & Impera- „ toris Imago, & non duo Imperatores. Ita- „ que qui adorat Imaginem & dicit, quia hic „ est Christus filius Dei, non peccat. Mani- „ festum autem est, quia Christus est verus „ Dei filius & Patri consessor in Cœlis, & „ cum proprio corpore suo: sed per Imagi- „ nem, quæ de coloribus facta paret, ado- „ ratur Imperium ejus, & glorificatur, & in „ memoriam venimus ipsius præsentiæ, qua „ in terra conversatus est. Unde & hic Pater ostendit non duas adorationes, sed unam esse „ & Imaginis & principalis, cujus Imago est. „ *Hactenus ille.*

1235 Ejusdem argumenti sunt, quæ tradit Anastasius laudatus in eadem Act. iv. septimæ Synodi in sermone de Sabbato ad Simeonem Episcopum Bostræ dum ait: „ Sicut „ enim dum diligitur Imperator, Imago ejus „ pro ipso adoratur: cùm verò jam præsens „ fuerit, superfluum est, deserto primitivo „ adorare Imaginem. Non tamen quia non „ adoratur, eò quòd præstò sit is propter „ quem adoratur, inhonorari eam oportet. „ *Et post pauca*; sicut enim qui contumeliam „ infert Imagini Imperatoris, pœnam justam „ perpetitur, ac si eidem Imperatori contu- „ melias irrogasset; quamquam Imago nihil „ aliud sit quàm lignum & colores ceræ com- „ mixti & temperati: eodem modo qui figu- „ ram alicujus inhonorat, in eundem ipsum, „ cujus figura est, refert injuriam. *Hæc Anastasius.* Si ergò absente Imperatore in Imagine honoratur, & qui ejus Imaginem inhonorat Imperatorem inhonorat: sic absente Domino Nostro Jesu Christo, in ejus Imagine erit honorandus, & qui ejus inhonorat Imaginem, ipsum inhonorat: quia honor, & contumelia Imaginis in imagatum transeunt.

1236 Leontius quoque Episcopus Nea-

poleos Cypri in Sermone quinto Apologetico pro Christianis adversus Judæos plura profert pro sanctarum Imaginum veneratione, earumque cultu pro Christianorum eas adorantium defensione. In primis dicit, penès nos non adorari sicut Deos Sanctorum characteres & Iconas, vel formas: „ Si enim, „ *inquit*, ut Deum adorarem lignum Imagi- „ nis, possem profectò & ligna reliqua ado- „ rare; nam si ut Deum lignum adorarem, „ minimè utique, deleto charactere, Iconam „ incenderem. Et iterùm, usquequò com- „ pacta sunt duo ligna Crucis, adoro figu- „ ram propter Christum, qui in ipsa crucifi- „ xus est. Postquàm autem ab invicem sepa- „ rata fuerunt, projicio & ea incendo. *Hæc Leontius*. Et eodem pacto loquitur Sanctus Athanasius in responsione ad quæstionem 41. ad Antiochum; eo quippè interrogante, quarè fideles omnes ad Crucis imaginem cruces faciant, non ad lanceæ, aut arundinis, aut spongiæ figuras aliquas conficiant, respondit: „ Figuram quidèm Crucis ex duobus „ lignis compingentes conficimus, ut si quis „ Infidelium id in nobis reprehendat, quòd „ veneremur lignum, possimus duobus inter „ se disjunctis lignis, & crucis diremptâ for- „ mâ, ea tanquàm inutilia ligna reputare, & „ infideles persuadere, quòd non colamus li- „ gnum, sed quòd crucis typum veneremur; „ in lancea verò, aut spongia, vel arundine, „ nec facere hoc, nec ostendere possumus. *Hactenus Athanasius*.

1237 Deinde exemplificat Leontius subjungens: „ Et sicut is,qui jussionem Impera- „ toris suscepit, & salutavit sigillum, non „ lutum adoravit, aut chartam, aut plum- „ bum, sed Imperatori adorationem & cul- „ tum impendit: ita & nos Christianorum „ pueri figuram crucis adorantes, non natu- „ ram ligni adoramus, sed signum, & annu- „ lum, & characterem Christi, eum aspi- „ cientes, per eum illum, qui in eo crucifixus „ est, salutamus & adoramus. *Et post alia* „ *ait*: Ut ergò sæpè dixi, intentio exquiri- „ tur in omni salutatione, & omni adoratio- „ ne. Porrò si me accusas, quòd quasi Domi- „ num lignum adorem crucis, quarè non ca- „ lumniaris Jacob, qui adoravit super sum- „ mitatem virgæ Joseph? Sed manifestum est, „ quia non lignum videns adoravit, sed per „ lignum virgæ, Joseph; quemadmodùm & „ nos per crucem, Christum; nam & impios „ homines, qui vendiderunt Sepulchrum, „ Abraham adoravit, & genu curvavit su- „ per terram, sed non ut Deos eos adoravit. „ Et rursùs: Jacob Pharaoni benedixit impio „ & Idolatræ, sed non ut Deo illi benedixit. „ Et iterum: Esau cadens adoravit, sed non „ ut Deum. *Et inde*. Per reliquias Marty- „ rum & Imagines multotiès effugantur Dæ- „ monia; & hæc injuriis appetentes homines „ sordidi, subvertunt & illudunt atque de- „ rident. Quot, dic mihi, visitationes, ema- „ nationes, sed & frequenter sanguinum fluo- „ res ex Iconis & reliquiis Martyrum facti „ sunt? & insensati corde videntes non cre- „ dunt, sed fabulas & deliramenta hæc exi- „ stimant.

1238 Sed et S.Athanasius in supracit. responsione ad quæst. 39. ad Antiochum ex miraculis quoquè sanctarum Imaginum probat cultum, inquiens: „ Dementes verò illi, „ qui fastu quodam abrepti, crucem effigies- „ que Sanctorum adorare recusant, respon- „ deant nobis, quid factum sit, quòd sanctæ „ Imagines frequenter unguenta effuderint? „ Quomodò statua vitâ animâque carens, te- „ lo confossa, sanguinem, atque si corpus „ esset animatum, præter omnem rationem „ emiserit? Quomodò à tumulis & reliquiis „ ac Imaginibus Dæmones persæpè reiiciun- „ tur? Verùm ut dementes illos adhùc pu- „ dore confundamus, audi narrationem cer- „ tam à Patribus nostris de Imagine quadam „ expositam. Monachus quidam erat Hiero- „ solymis, cui frequenter adesse ac molestiam „ creare solebat Dæmon quidam malus: Qua- „ dam igitur die ita ipsi apparuit spiritus, ut „ conspici posset, ac dixit: *Si cupis nè te am-* „ *pliùs oppugnem, Imaginem hanc nè adorato*, „ *& ego absistam à te*. Erat verò imago illa „ Sanctæ Dei Genitricis. Quid ad hæc res- „ ponderint illi, qui mandant, nè effigies „ Sanctorum adorentur, quas non ob aliud „ aliquid, quàm memoriæ causâ effingimus? *Hæc Athanasius*, qui & historiam alibi recitat, ut testatur Petrus Episcopus Nicomediensis, de Domini nostri Jesu Christi Imagine Berythi in Syria à Judæis post varias contumelias lanceâ in latere confossa, quæ divinitùs sanguinem emisit & aquam, qui liquor remedium inde fuit ad diversas repellendas infirmitates, & causa conversionis Judæorum omnium illius Civitatis. Plura quoquè alia miracula in comprobationem cultus sanctarum Imaginum ex diversis Patribus excerpta relecta sunt Actione IV. septimæ Synodi, ubi videri possunt.

1239 Porrò traditio de sacrarum Imaginum cultu confirmatur ex collatione Sancti Maximi cum Theodosio Episcopo ante sextam Synodum habitâ Byzæ in loco exilii ejusdem Sancti Viri: in ea quippè legitur, Theodosium cum Maximo cæterisque ab Imperatore ad eam collationem habendam missis, sanctas Imagines piè salutasse; „ Et in his, *di-* „ *citur ibi*, surrexerunt omnes cum gaudio & „ lacrymis, positisque in terra genibus, ora- „ tio facta est, unusquisque ipsorum Sancta „ Evangelia, pretiosamque crucem & Ima- „ ginem Dei ac Salvatoris nostri Jesu Chri- „ sti, atque Dominæ nostræ, quæ illum pepe- „ rit Sanctissimæ Dei Genitricis, salutave- „ runt: ponentes nihilominùs manus suas „ ad certificationem eorum, quæ dicta sunt,

Et

„ *Et post multa subjungitur*. Et conversus ad „ Episcopum Abba Maximus cum lacrymis „ ait: Domine magne, diem Judicii expe- „ ctamus omnes: nosti quæ ordinata sunt & „ diffinita suprà Sancta Evangelia & vivifi- „ cam Crucem, atque Imaginem Dei & Sal- „ vatoris nostri Jesu Christi, & Sanctissimæ, „ quæ illum genuit semper Virginis Matris. *Hactenus ibi*. Hoc autem testimonium laudatur in septima Synodo Act. IV. ubi & plura allegata à Patribus illius Synodi relegi possunt testimonia, quæ causâ brevitatis omittimus.

1240 At modò restat videre, quid Imaginum sacrarum contemptores pro eorum confirmando errore in medium producant. Et quidèm veteres Iconomachi maximè nitebantur in illo Decalogi præcepto: *non facies tibi sculptilia, nec adorabis ea*; cui argumento in superioribus jam satisfecimus, & Patres septimæ Synodi, nullius firmitatis & roboris esse solidissimis rationibus, & Sanctorum Patrum testimoniis demonstrarunt; Eidem argumento occurrit Hadrianus Epistolâ datâ ad Imperatores, & in altera data ad Tharasium Patriarcham Constantinopolitanum; Gregorius insuper hujus nominis II. in Epistola data ad Leonem Isaurum, quas Epistolas in superioribus per extensum recitavimus, ac proindè quidquam ex eis pro hoc argumento repetere superfluum est. Recentiores verò Iconomachi & illud præceptum inculcant, aliqua quoquè superaddentes.

1241 Et primò arguunt adversùs morem pingendi & colendi Dei Imaginem, quoniàm Deus cùm sit invisibilis, ejus natura incomprehensibilis, incorporea quoquè & spiritualis, nullo pacto pingi potest; & est indecens, velle materiali colore rem omninò immaterialem exprimere: Et expressè videtur hoc interdictum divinâ lege, Exodi cap. 20., ubi dato præcepto de non faciendis sculptilibus, & similitudinibus, statim subjungit: *Deos aureos & argenteos non facietis mecum*, Imagines scilicèt aureas & argenteas Deum repræsentantes. Et in Denteronomio cap. 4. *Memento quòd Dominus locutus sit tibi in monte Horeb, vocem verborum audisti, imaginem nullam vidisti. Observa ergò teipsum, nè fortè deceptus, facias tibi ullam similitudinem*; sivè, ut habetur in nostra Vulgata sub num. 15. *Custodite igitur animas vestras. Non vidistis aliquam similitudinem in die, qua locutus est vobis Dominus in Horeb de media ignis, nè fortè decepti, faciatis vobis sculptam similitudinem aut imaginem masculi & fœminæ*; Quibus verbis palàm innuit, Dei imaginem, utpotè à nemine visam, non posse pingi sinè errore & deceptione, nec pariter sculpi. Hinc apud Isaiam cap. 40. vers. 18. dicitur: *Cui ergò similem fecistis Deum? aut quam imaginem ponetis ei?* Et cap. 46. vers. 5. *Cui assimilastis me, & adæquastis, & comparastis me, & fecistis similem? Qui confertis aurum de sacculo, & argentum staterà ponderatis, conducentes aurificem, ut faciant Deum, & procidunt & adorant*. Et hęc confirmare videtur Paulus Actor. cap. 17. vers. 24., qui in medio Areopagi consistens, inter alia de Deo dixit: *Deus, qui fecit Mundum, & omnia, quæ in eo sunt, hic Cœli & Terræ cùm sit Dominus, non in manufactis Templis habitat, nec manibus humanis colitur indigens aliquo*. Et vers. 29. *Genus ergò, cùm simus Dei, non debemus æstimare auro, aut argento, aut lapidi, sculpturæ artis & cogitationis hominis, divinum esse simile*.

1242 Accedit & disertum Sancti Augustini testimonium in lib. de Fide & Symbolo cap. 7., ubi explicans illum fidei articulum, de Filio Dei sedente ad dexteram Patris, ait: „ Nec ideò tamen quasi humanâ formâ „ circumscriptum esse Deum arbitrandum „ est, ut de illo cogitantibus dextrum aut „ sinistrum latus animo occurrat, aut idipsum „ quod sedère Pater dicitur, flexis poplitibus „ fieri putandum est, nè in illud incidamus „ sacrilegium, quo execratur Apostolus eos, „ *qui commutaverunt gloriam incorruptibilis* „ *Dei in similitudinem corruptibilis hominis*. „ Tale enim simulacrum Deo nefas est Chri- „ stiano in Templo collocare, multò magis „ in corde nefarium est. *Hæc ille*, qui & in libro 4. de Civitate Dei cap. 31. laudat ex parte Varronem docentem, castiùs sinè simulacris Deorum observari Religionem, inquiens: „ Quapropter cùm solos dicit animadvertis- „ se, quid esset Deus, qui eum crederent ani- „ mam Mundum gubernantem; castiùsque „ existimat sinè simulacris observari Reli- „ gionem; quis non videat quantùm propin- „ quaverit veritati? Si enim aliquid contrà „ vetustatem tanti posset erroris, profectò & „ unum Deum, à quo Mundum crederet gu- „ bernari, & sinè simulacro colendum esse „ censeret. *Hactenus Augustinus*.

1243 Et quidèm neque apud Romanos ab initio simulacra erecta fuerant, undè Varro, relatus à S. Augustino loco mox laudato, dicit, antiquos Romanos plusquàm annos centum & septnaginta Deos sinè simulacris coluisse. Hinc Plutarchus in Numa scribit totidèm annis ex Numæ præcepto, nullam in Romanorum Templis Imaginem neq; fictam, neque pictam fuisse conspectam; sic adnotat Tertullianus in Apologet. cap. 25., ubi ait: *Etsi à Numa concepta est curiositas superstitiosa, nondùm tamen aut simulacris, aut Templis res divina apud Romanos constabat*. Et Clemens Alex. lib. I. Stromat. tradit, Numam ex his, quæ à Moyse tradita sunt, adjutum, prohibuisse Romanis, nè homini, aut animali similem Dei facerent Imaginem. Et idem Tertullianus in lib. de Idololatria cap. 3. ait: *Idolum aliquandò retrò non erat, priusquàm hujus monstri artifices ebullissent, sola Templa, & vacua ædes erant*. Et vult à Dia-

Lll 2 bo-

bolo inductos esse in Mundo simulacrorum, statuarum & imaginum artifices: *Diabolum*, ait, *sæculo intulisse artifices statuarum & imaginum, & omnis generis simulacrorum*; sicut & Lactantius confirmat lib. 2. cap. 17. Qui porrò Romæ primus simulacra introduxerit, designatur à Plinio lib. 34. cap. 4., dùm ait: *Romæ simulacrum ex ære factum Cereris primum reperio ex peculio Sp. Cassii, quem Regnum affectantem pater ipsius interemerat*. Et Dionysius Halicarnasseus tradit, Tarquinium Priscum vanitate & stultitiâ Græcarum Religionum, Etruscarumque domi imbutum, Romanos docuisse simulacra Diis ponere. Si ergò neque à Gentilibus laudantur simulacrorum inventores, & fortè propter legem Moysis illa prohibentem, multò minùs laudandi videntur qui Dei veri imaginem & simulacra fieri docuerunt.

1244 Deindè Clemens Alex. lib. 5. Stromat. referens Moysis legem de non faciendis sculptilibus, eamque comparans cum quodam Pythagoræ dicto, ait: „ Moses multis „ ante sæculis apertè legem sanxit, nullam „ oportere sculptilem, nel fusilem, vel fictam, „ vel pictam Imaginem, simulacrumvè facere, ut sensibilia minimè attenderemus; sed „ ad ea transiremus, quæ percipiuntur intel- „ ligentiâ. Ut Dei enim Majestas vilis & „ cōtempta reddatur, efficit quæ est in promptu videndi consuetudo, & quæ intelli- „ gentiâ percipitur, essentiam colere per materiam, est eam per sensum vilipendere. *Hæc Clemens*. Et hanc causam allegasse Varronem detestantem Deorum simulacra innuit S. Augustinus supra cit., explicans dictum illius, nempè, quòd sinè simulacris *castiùs Dii observarentur*, dùm ait: „ Cujus sententiæ „ suę testem adhibet inter cętera etiam Gen- „ tem Judæam; nec dubitat eum locum ita „ concludere, ut dicat: qui primi simulacra „ Deorum populis posuerunt, eos Civitatibus suis & metum dempsisse, & errorem „ addidisse, prudenter existimans, Deos fa- „ cilè posse in simulacrorum stoliditate con- „ temni. *Hæc Augustinus*.

1245 Ad hæc ergò, prout allegata testimonia innuere videntur, Dei imaginem non esse pingendam, ex quo ejus natura incircumscripta sit, incorporea quoquè & invisibilis, dico primò, hanc opinionem fuisse etiam quorundam catholicorum Virorum, præcipuè Abulensis in cap. 4. Deuteronomii, Durandi in 3. dist. 9. quæst. 2., atque Peresii part. 3. de Tradit. in Imaginibus, docentium Dei imaginem non rectè fieri, ab Ecclesia verò tolerari magis, quàm probari. Undè & Bellarminus lib. 2. de Imag. cap. 8. affirmat, non esse ita certum in Ecclesia, an sint faciendæ Imagines Dei, sivè Trinitatis, quàm certum est, ut fiant Imagines Christi; hoc enim secundum ad fidem spectare ait: primum verò esse in opinione. Quo stante, licèt concederetur non esse retinendas, nec pingendas, Imagines Dei, sivè Sanctissimæ Trinitatis, non proinde rectè inferretur neque pingendas, aut habendas, sivè retinendas esse, Christi Domini & Salvatoris nostri Jesu, Deiparæ ejus Matris, ac aliorum Sanctorum. Undè Joannes Episcopus Thessalonicensis in quodam ejus Sermone, cujus fragmentum recitatum est Act. v. septimæ Synodi, ait: „ At „ verò Imagines Dei facimus, idest, Domini „ & Salvatoris nostri Jesu Christi, quemad- „ modùm visus est super terram, & cum ho- „ minibus conversatus est, hunc pingentes, & „ non ut intelligitur naturâ Deus. Quę enim „ similitudo est, vel quì habitus incorporei „ & sinè schemate, Verbi Patris? Spiritus „ enim est Deus, ut scriptum est, idest, sanctæ & consubstantialis Trinitatis naturæ; „ Sed quoniam beneplacito Dei Patris de- „ scendens Unigenitus Filius ejus, & Deus „ Verbum è Cœlis, incarnatus est propter sa- „ lutē nostram de Spiritu Sancto & intemerata Virgine Dei Genitrice Maria, huma- „ nitatem ejus pingimus, non incorporalem „ Deitatem. Consimilia tradit Germanus „ Patriarcha Constantinopoleos in Epistola „ data ad Joannem Episcopum Synadensem, „ relecta in Actione IV. Septimę Synodi, ubi „ inter plura ait: „ Neque enim invisibilis „ Deitatis imaginem & similitudinem, vel „ schema, vel figuram aliquam formamus, „ quam nè ipsorum Sanctorum Angelorum „ sublimes ordines considerare & investigare „ penitùs valent; Sed quoniam Unigenitus „ Filius, qui est in sinu Patris, revocans pro- „ prium figmentum à mortis damnatione, be- „ neplacito Patris Sanctique Spiritus homo „ dignatus est fieri, similiter nobis participa- „ tus carnis & sanguinis, uti magnus ait Apo- „ stolus, per omnia similis nobis factus abs- „ que peccato; humanum ejus characte- „ rem, & humanæ speciei, quam per car- „ nem suscepit imaginem, & non incompre- „ hensibilis ejus, & invisibilis Deitatis for- „ mantes.

1246 Deinde Act. v. septimæ Synodi Epiphanius Diaconus impugnans Acta Pseudosynodi habitæ sub Copronymo, vers. *Iterum*, vel *Rursùs*, ait: „ Veri autem Christiani „ unum eundemque confitentur Filium & „ Christum & Dominum; & pingentes Ico- „ nam secundùm id quod Verbum caro fa- „ ctum est, & habitavit in nobis, idest, ho- „ mo perfectus, valdè, rectè & piè faciunt. „ Circumscriptus est enim Deus Verbum „ carne, ad nos profectum, non tamen quis „ excogitavit Divinitatem ejus depingere, „ *Deum*, inquit, *nemo vidit unquàm*. Incir- „ cumscriptus est enim, & invisibilis, & in- „ comprehensibilis, sed circumscriptus se- „ cundùm humanitatem. *Hæc ille*. Eusebius porrò lib. de Præparat. Evangelica cap. 3. hæc alia habet: „ Quòd enim corpus intellectui di-

„ divino similitudinem habebit, cùm nec „ mentis humanæ imaginem habere posse cognoscatur? Humana enim mens incorporea est atque simplex, corpus omne corruptibile atque compositum. Quare jure rationalis atque immortalis animæ & intellectus ejus imaginem & similitudinem Dei „ habere dicitur; immaterialis enim & incorporea, intellectualis, rationalisque per „ essentiam est virtutis, atque sapientiæ capax? Quid si humanæ animæ, atque mentis formam, atque effigiem fingere impossibile est, quoniam nec sensu percipitur? „ Quis adeò stultus sit, ut ligneum simulacrum ac effigies, Dei Creatoris omnium „ similitudinem habere arbitretur? Natura „ enim divina omnem materiam & omnia, „ quæ percipimus, excedit. *Hactenus Eusebius*. Et Magnus Constantinus in Oratione ad Sanctorum Cœtum cap. 4. ait: *Nam quod potest intelligentiâ solùm percipi & comprehendi, nec appetit formam, qua cognoscatur, nec figuram admittit, ut imaginem & effigiem*.

1247 Et fortè in primitiva Ecclesia non invaluit usus pingendi Dei Patris & Sanctissimæ Trinitatis imaginem, undè & Origenes lib. 7. contra Celsum in fine, & Sanctus Joannes Damascenus lib. 4. de fide orthod. cap. 17. palàm docent, Christianos nullam Dei imaginem habuisse, & cùm pariformiter idem asserere videantur septimæ Synodi Patres, probabile est, præfatum morem post septimam Synodum fuisse receptum. Et quidèm in prioribus illis Ecclesiæ temporibus meritò abstinendum erat ab ejusmodi effigiandis Imaginibus propter varias de Deo corporeo exortas hæreses. Antropomorphitæ quidèm, qui & Vadiani, Deum corporeum, & in similitudinem imaginis corruptibilis sibi fingebant, ut tradit S. Augustinus in lib. de hæresibus, hæres. 50. Tertullianum quoque in eundem lapsum errorem scribit idem Augustinus in Epist. 175. ad Optatum, ubi agens de animarum origine, adversùs eos, qui ex traduce exoriri animas asseverabant, ait: „ Nam & illi, „ qui animas ex una propagari asserunt, „ quam Deus primò homini dedit, atque ità „ eas ex parentibus trahi dicunt, si Tertulliani opinionem sequuntur, profectò eas „ non spiritus, sed corpora esse contendunt, „ & corpulentis seminibus exoriri. Quo „ perversius quid dici potest? Neque hoc „ Tertullianum somniasse mirandum est, qui „ etiam ipsum Creatorem Deum non esse „ nisi corpus opinatur. *Hæc ibi*; & in lib. 10. de Genes. ad literam cap. 25. idem repetit, inquiens: *Tertullianus, quia corpus esse animam credidit, non ob aliud, nisi quòd eam incorpoream cogitare non potuit, & ideò timuit, nè nihil esset, si corpus non esset; nec de Deo valuit aliter sapere*. His itaque stantibus, nè horum dementium errore imaginibus & picturis confirmare viderentur Christiani, prorsùs se abstinuerunt ab effigiando Deo Patre in humana forma, vel Trinitatis imagine conficienda, quemadmodùm factum est posteà, dùm jam prorsùs antefatis sepultis hæresibus, vera Dei Patris atque Trinitatis Beatissimæ fides, omnium Christianorum corda præoccupavit.

1248 Cæterùm etsi non liceat Deitatis imagines pingere, sivè imagines facere exprimentes perfectam similitudinem formæ & naturæ ipsius Dei, quomodò solùm res corporeæ pingi possunt, licebit tamen pingere Divinas personas, sub iis formis, quas aliquandò suscipere, vel Sanctis Viris apparere dignati sunt, & prout sacræ literæ referunt. Hoc enim pacto non est divinam pingere naturam, sed magis exhibere oculis per picturam historiam, quã auribus exhibet ipsa scriptura, ut enim scribit Sanctus Gregorius Magnus lib. 9. Epist. 9. data ad Serenum Episcopum Massiliensem: *Quòd legentibus Scriptura, hoc idiotis pictura præstat cernentibus, quia in ipsa ignorantes vident quid sequi debeant, in ipsa legunt qui literas nesciunt; undè & præcipuè gentibus pro lectione pictura est*. Cùm itaque Scriptura doceat Genesis cap. 3. primos nostros parentes audivisse *vocem Dei deambulantis in Paradiso ad auram post meridiem*, quasi in humana forma pingi potest Deus Pater, ad exprimendam hujusmodi historiam in Viri forma deambulantis in Paradiso. Et cap. 28. referens Jacobi visionem, dicit: *Viditque in somnis scalam stantem super terram, & cacumen illius tangens Cœlum; Angelos quoque Dei ascendentes & descendentes per eam, & Dominum innixum scalæ*; non est undè non liceat hanc eandem pingi historiam repræsentantem scalam, & Angelos, & Deum Patrem scalæ innixum, & quidèm in humana forma, quomodò certè se Jacob conspiciendum exhibuit. In Visione porrò Danielis cap. 7. legitur: *Aspiciebam donec Throni positi sunt, & antiquus dierum sedit; vestimentum ejus candidum quasi nix, & capilli capitis ejus quasi lana munda*. Et paulò post: *Judicium sedit, & libri aperti sunt*. Joannes quoq; in Apocalypsi cap. 4. scribit: *Fui in spiritu, & ecce sedes posita erat in Cœlo, & supra sedem sedens; & qui sedebat, similis erat aspectui lapidis jaspidis & sardinis*. Cùr ergò imago Dei, ut se exhibuit oculis Danielis, & Joannis, & prout ab eis est descripta, pingi non licebit? Potest describi, ut nota fit audientibus, cùr non poterit pingi, ut oculis nescientium literas manifesta fiat? Dùm ergò Deum Patrem pingimus in forma hominis senis, non talem pingimus, ut per eam picturam exprimatur natura divina, sed forma tantùm, sub qua dignatus est in Visionibus sanctis se ostendere Viris; Nec pingimus, ut per picturam percipiatur divinæ naturæ notitia, sed magis, ut scientia habeatur eorum, quæ gesta sunt à Deo Patre, & sacræ literæ recensent.

1249

1249 Angeli quoq; in juvenum formam pinguntur, non quidèm ad exprimendam eorum naturam, quæ cùm prorsùs sit spiritualis, sub oculis corporeis non cadit, nec materialibus coloribus exprimi potest, sed quoniàm sub hac juvenum forma à sanctis Viris conspecti sunt. Sic Jacob Angelos vidit, Genes. cap. 32., quandò ei *fuerunt obviam Angeli Dei*. Et certè Angelus ille, qui *cum eo luctabatur usque mane*, formam præseferebat humanam, ipsâ dicente Scripturâ: *Et ecce vir luctabatur cum eo usque manè*. Ita & Tobias invenit Angelum in forma juvenis splendidi, stantis præcincti & parati ad ambulandum, ut narrat eadem Tobiæ historia cap.5. Et pluriès in eadem forma conspecti sunt Angeli, cujus rei causâ pingi solent in forma juvenum pulcherrimorum. Non ergò Angelos pingimus in ea forma, quam substantialiter habent, nec ut credamus, eos esse corporeos, sed in ea forma, sub qua apparuerunt, & à sanctis Viris conspecti sunt, & sacra edocet Scriptura: Quòd si pingimus alatos, ad eorum agilitatem exprimendam, celeremque illorum motum, sic pinguntur. Quoniam & est alius modus pingendi extrà historiam ad exprimendam naturam rei, non propter immediatam & propriam similitudinem, sed per analogiam, sivè metaphoricas mysticasque significationes; quo pacto Christum Dominum aliquandò pingimus in forma ovis & agni;nàm & Scriptura ipsa metaphoricè ovem appellat & agnum, Isaiæ cap.53. vers.7. *Sicut ovis ad occisionem ducetur; & quasi agnus coràm tondente se obmutescet, & non aperiet os suum*. Etiam Evangelistæ hoc pacto exprimuntur in figura quatuor animalium, Aquilæ, Leonis, Bovis, & Hominis, quomodò visa sunt ab Ezechiele, ut legitur in ejus Prophetia cap.1. Etiam & hoc pacto dicere possumus nos pingere Deum Patrem, dùm extrà historiam eum in forma pingimus humana, & Spiritum Sanctum extrà historiam pingimus in forma columbæ, aut linguarum ignis.

1250 Sed & in historia pingitur Spiritus Sanctus in forma columbæ, quoniàm sic dignatus est in terris apparere, ut Evangelica narrat historia Matthæi cap.3. vers.16. *Baptizatus autem Jesus, confestim ascendit de aqua, & ecce aperti sunt Cœli, & vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam*. Et Lucas cap.3. vers. 22. *Factum est autem cùm baptizaretur omnis populus, & Jesu baptizato, & orante, apertum est Cœlum, & descendit Spiritus Sanctus corporali specie, sicut columba in ipsum*. Hinc mos antiquus fuit in sancta Dei Ecclesia pingendi, aut sculpendi Spiritus Sancti imaginem in figura columbæ super divina lavacra, scilicèt Baptisteria, & super ipsa Altaria. Liquet sanè ex supplicatione Clericorum & Monachorum Ecclesiæ Antiochenæ missâ ad Joannem Patriarcham, & Synodum adversùs Severum congregatâ, relecta Act.v. Synodi Constantinopolitanæ sub Menna, ubi inter Severi scelera, & hoc adjunctum legitur: *Præsumptum est autem ab ipso & hoc, ò Beatissimi*, inquiunt, *nam columbas aureas & argenteas in figuram Spiritus Sancti super divina lavacra & Altaria appensas, unà cum aliis sibi appropriavit, dicens, non oportere in specie columbæ Spiritum Sanctum nominare*. Hinc & Amphilochius scribit, magnum Basilium in ejusmodi sculpta columbæ figura consuevisse sacram asservare Eucharistiam.

1251 His itaque stantibus ad ab adversariis supra allegata sub num. 1241. facilè respondemus, dicentes per illa scripturæ testimonia prohiberi tantùm atque interdici, aut imagines Dei naturam repræsentantes, aut fortè veriùs eas omnes imagines, quæ pro Deorum imaginibus habebantur, quemadmodùm erant simulacra gentium; proindè in Isaia dicitur: *Cui me assimilastis, & adæquastis, & comparastis me & fecistis similem?* Et cap. 40. *Cui ergò similem fecistis Deum? aut quam imaginem ponetis ei?* Quasi diceret, Deos aureos & argenteos, & ligneos vobis facitis, & cùm ego sim Deus, vos me illis similem facitis, & coæquatis & comparatis. Hinc Lyranus adnotans illa verba cap. 46., *cui assimilastis me*, ait, *fabricando vobis Idola*. Et Menochius addit, *fabricando Idolum quasi Deum alium mihi similem & æqualem*. Tirinus verò exponit: *Quàm vili rei, quàm fordido metallo similem credidistis divinam excellentiam?* Undè idem Lyranus in cap.40. expendens illa verba: *cui ergò similem fecistis Deum*, ait, per illa reprehendi Idololatriam, in qua cultus soli Deo debitus, creaturæ impenditur, & sic ei secundùm reputationem Idololatræ adæquari dicit, & repetens eadem verba, subjungit Lyranus: *Hoc dicitur contra Idololatras credentes aliquid Divinitatis esse in Imaginibus factis*. Et Tirinus ad illa verba: *quam imaginem ponetis ei*, ait: „ Quæ ejus „ essentiam prorsùs, ut dixi, infinitam, & „ naturam omni ex parte incomprehensibi- „ lem, potentiam ac magnitudinem intermi- „ nabilem ad vivum referat; & ad perfectum „ repræsentet, ut vos Idololatræ fingitis? Ni- „ hil ergò hìc contrà Imagines Christiano- „ rum, quæ non ad repræsentandam Divini- „ tatem, sed ad memoriam illius in homini- „ bus, & debitam venerationem excitandam „ exponi solent. *Hæc Tirinus*; & eodem pacto exponit quoque Menochius. Nec aliter loquitur Paulus, cùm dicit: *Non debemus æstimare aut argento, aut lapidi sculpturæ artis, & cogitationis hominis Divinum esse simile*, quoniam Divinitas pingi non potest, nec ars valet aliquod Divinitati simile conficere.

1252 Nec Beatus Augustinus loco supra laudato sub num. 1242. damnat Dei Imagines secundùm historiam affictas vel per analogiam, sed eas tantùm, quæ Dei naturam repræsentare cre-

credantur, hujuſmodi certè ſimulacra nefas eſt Chriſtiano in Templo collocare, & multò magis in corde, quoniam ſic Idololatræ faciebant, credentes ſuorum falſorum Numinum Divinitatem per Imagines repræſentari, de quibus apertè loquitur Paulus per illa verba ab Auguſtino citata: *Commutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in ſimilitudinem Imaginis corruptibilis hominis*, ubi & Apoſtolus ſubjungit: *& volucrum & quatrupedum, & ſerpentium*. Quæ verba directè feriunt Idololatras; undè & in Pſal. 105. verſ. 20. *Et mutaverunt gloriam ſuam in ſimilitudinem vituli comedentis fœnum*. Et Jeremias cap. 2. verſ. 11. *Populus verò meus mutavit gloriam ſuam in Idolum*. Itaque Idololatræ credebant ſuos Deos habere manus, & pedes, ac cætera corporis membra: hoc de Deo vero arbitrandum non eſſe Sanctus Doctor docet, & in Templo ſimile Dei ſimulacrum, ut per illud credatur Deum eſſe circumſcriptum, nefas eſſe, aït, in Templo collocari, & multò magis in corde ſic illud credere, nefarium eſſe pronunciat. Talia namque de ſuis Idolis credentes Idololatræ, qui commutaverunt, ita credentes, gloriam incorruptibilis Dei in ſimilitudinem Imaginis corruptibilis hominis, exhibendo divinos honores creaturæ corruptibili, immò & beſtiis terræ.

1253 Deinde utique Sanctus Auguſtinus laudat Varronem dicentem, eos, qui ſimulacra Deorum induxerunt, metum dempſiſſe, & errorem auxiſſe; nam & rectè loquutus eſt Varro, quoniam quidam propterea crediderunt, ſimulacra eſſe Deos, & videntes, ea nec aliis, nec ſibi prodeſſe, vel obeſſe, cœperunt Deos contemnere. At ſi non Deos ſimulacra, ſed Imagines Deorum eſſe credidiſſent, & Imagines non proprias, ſed analogicas, nec metum amiſiſſent, nec errorem inveniſſent, quemadmodùm non minuitur metus Principum, nec error ullus oritur per Imagines eorundem, quas videmus quotidiè, prout in terminis loquitur Bellarminus. Porrò auctus certè error eſt apud Gentiles per Deorum ſimulacra, quoniam & in dies augebantur ſimulacra, & multiplicabantur Dii, & adeò poſt Numam Pompilium aucti fuerunt, ut Camillus apud Livium lib. 5. dixerit: *Urbem auſpicato, inauguratoque conditam habemus, nullus locus in ea non religionum, Deorumque eſt plenus, ſacrificiis ſolemnibus non dies magis ſtati, quàm loca ſunt in quibus fiant*. Hinc idem Sanctus Auguſtinus lib. 3. de Civit. cap. 12. ait: „ Sub hoc ergò tot Deorum præſidio conſtituta Roma, tàm magnis & horrendis cladibus, quales ex multis paucas commemorabo, agitari affligique debuit: nimis enim multos Deos grandi fumo ſuo, tanquàm ſigno dato ad tuitionem congregaverat, quibus templa, altaria, ſacrificia, Sacerdotes inſtituendo atque præbendo, ſummum verum Deum, cui uni hæc ritè geſta „ debentur, offenderet. Et fœlicior quidèm „ cum paucioribus vixit. *Hæc Auguſtinus*. Et ita apparet veritas dicti Varronis, ex multiplicatione ſimulacrorum auctum eſſe errorem, quoniam multiplicata ſunt ſimulacra, quia multiplicati ſunt Romanorum Dii, & ita error auctus: quò enim plures Dii & numeroſiores eſſe creduntur, eò magis augetur error: Et hanc fuiſſe Varronis mentem, ex eodem Auguſtino loco mox cit. colligi poteſt: Ait namque Sanctus Doctor: „ Sub hoc tot „ Deorum præſidio, quos numerare quis po„ teſt indigenas, alienigenas, cœlites, ter„ reſtres, infernos, marinos, fontanos, flu„ viales, & ut Varro dicit, certos atque incer„ tos, in omnibuſque generibus Deorum, „ ſicut in animalibus, mares & fœminas. *Hæc Auguſtinus*. Si ergò Varro, etiam Deos incertos, etiam Deas fœminas Romanos habuiſſe tradit, quid mirum, ſi dicat ex ſimulacrorum multiplicatione, diverſos atque etiam incertos Deos repræſentantium, auctum eſſe errorem?

1254 Concedimus denique, Romam ſinè ſimulacris diù ſtetiſſe, ut Varro ſcripſit, & Tertullianus, Lactantius, & alii confirmant ſcriptores, & à Diabolo inventam artem faciendi ſimulacra Diis Gentium fatemur: Sic pariter ſinè ſimulacris caſtiùs obſervari Religionem à Gentilibus, de quibus loquitur Varro, fatemur, quia, ut ibi notat Auguſtinus, hoc pacto magis appropinquatur veritati; deletis enim Gentium ſimulacris, quæ multitudinem Deorum deſignant, magis appropinquatur ad unius Dei cognitionem: Et certè ſinè ſimulacris apud Romanos non tot Dii venerabantur, quot venerati fuerant poſt erecta ſimulacra, & ideò caſtiùs religio ſinè ſimulacris obſervabatur. At ex hoc non infertur etiam apud nos Chriſtianos caſtiùs obſervari Religionem ſinè ſimulacris vero & uni Deo erectis, eo modo, quo dignatus eſt ſe Sanctis ſuis, atque Prophetis oſtendere, quàm cum ſimulacris, eo modo, quo ſuprà explicavimus: quoniam non Deos per ſimulacra multiplicamus, nec falſis Diis ſimulacra erigimus, ſed unum & eundem Deum verum, & cum ſimulacris, & ſinè ſimulacris adoramus & colimus. Neque ars Sculpturæ, aut picturæ, in ſe Diaboli eſt inventum, ſed ut per eam Imagines, & ſimulacra falſorum Numinum conficiuntur, hoc à Diabolo eſt, & inventum diabolicum: In ſe autem optima eſt, immò à Deo ipſo edocta, qua quidèm inſtruxit Beſeleel & Ooliab, quos, ut dicitur Exodi cap. 31. verſ. 3. *Implevit ſapientià & intelligentià, & ſcientià in omni opere, ad excogitandum quidquid fabrefieri poteſt ex auro, & argento, & ære, & marmore, & gemmis, & diverſitate lignorum*, prout etiam ſcriptum eſt cap. 35. ejuſdem libri verſ. 31. dicente Moyſe ad populum de iiſdem viris, quos Deus impleverat ſpiritu, ſapientià & intelligentià, & ſcientià, & omni doctrinâ, *ad ex-*

excogitandum, & faciendum opus in auro & argento & ære, sculpendisque lapidibus, & opere carpentario, quidquid fabrè adinveniri potest. Hinc & eodem Domino jubente hac eadem sculptoria arte, duo Cherubim productiles in opere tabernaculi sculpti fuerunt, ut constat ex eodem libro Exodi Cap. 15. Et libro 2. Paralip. Cap. 3. scriptum est de Salomone Rege: *Fecit etiam in Domo Sancti Sanctorum Cherubim duos, opere statuario, & texit eos auro*.

1255 Porrò in septima Synodo Act. IV. plurimùm laudatur pictoria ars. Recitatâ enim prius oratione Beati Asterii Episcopi Amasiæ, quam habuit in Euphemiam Martyrem, & qua commendatur pictor qui hujus Martyris gesta in Syndone quadam delineavit, Clarissimi Judices dixerunt: *Pia ergò est pictoris ars, neque, ut aliqui, eam conviciis prosequamur*. Constantinus Episcopus Constantiæ Cypri dixit. *Imò & sacram Tabulam illam vocat, Theologus autem Imaginem venerandam, Chrysostomus Sanctam: qui verò nunc lectus est, Sacram appellat: Quis poterit autem ampliùs his contradicere?* Nicephorus Episcopus Dytrachii dixit. *Semper artificiosus pictor per artem res ipsas exhibet, quemadmodùm etiam qui Martyris Euphemiæ Imaginem delineavit: quamobrem & in his Doctor pingendi artem laudat*. Joannes Presbyter dixit: *Major est Imago quàm oratio. Atque hoc providentià Dei contigit propter Idiotas*. Reverendus Presbyter locum tenens Orientalium Diœcesum dixit: *Pictores haudquaquam adversantur Scripturis. Nam quod Scriptura dicit, hoc illi repræsentant, adeout confirmatores videantur Scripturarum*. Hæc & alia in Pictorum & picturæ laudes interloquendo pronunciarunt prælibatæ Synodi Patres, ut constet nec pictoriam, nec sculptoriam artem malam esse. Quare Simeon Benignus Episcopus Madrusiensis in sermone habito in sessione VI. Synodi Lateranensis V. sub Julio & Leone X. celebratæ, de pictoria & statuaria arte hæc affatus est: „ Quando ita constitutum est à natura, ut omnia orta occidant, plurimùm „ certè debemus majoribus nostris, qui cùm „ perpetuò esse non possent, usque adeò nobia prospexerunt, ut, nisi qui omnem exuit „ humanitatem, rerum gestarum memoriam „ & præsentem vitam corrigere, & futuram „ etiam rectè ducere sua sponte unusquisque „ possit ac valeat. Cujus etiam rei gratiâ statuariam & sculpturæ & picturæ artes sagacissima mortalitas adinvenit, ut qui literarum notitiam non habent, inspectis magnorum virorum Imaginibus ad benè vivendum excitentur: tùm etiam ut majores „ natu præclara illorum gesta à generatione „ in generationem proferant & promittant. „ *Hæc ille*.

1256 Ad testimonium denique deproptum ex Clemente Alexandrino lib. 5. Stromat dicimus eum loqui de falsorum Deorum Imaginibus, quales à Paganis in annulis exculpebantur, & quas Pythagoras prohibuit: in more fuit apud Gentes Deorum suorum Imagines in annulis exculpi, sicque in digitis gestare; unde & apud Ægyptios maximè ejusmodi invaluit consuetudo, ubi usque ad præsentem diem, apud præcipuè Alexandriam inter vetera rudera, complures annulorum lapilli inveniuntur, in quibus exculptæ sunt Idolorum Imagines, ut ipse propriis oculis vidi in nonnullis ad me ex Alexandria delatis. Has ergo Imagines prohibuit Pythagoras, & de talibus loquitur Clemens Alexandrinus, asserens Divina lege per Mosem lata, hujusmodi Imagines esse interdictas, unde ante verba relata hæc præmittit, inquiens: *Rursùs autem, non esse gestandos annulos, neque Deorum Imagines esse eis insculpendas, sicut Moyses multis ante sæculis apertè legem sanxit, nullam oportere sculptilem, vel fusilem, vel fictam, vel pictam Imaginem, simulacrumque facere, ut sensibilia minimè attenderemus, sed ad ea transiremus, quæ percipiuntur intelligentia*.

1257 At concesso etiam, quòd loquatur de veri Dei Imagine, non proinde ejus testimonium pugnat cum Sanctorum Imaginibus, atque cum ipsius Dei figuris efformatis sub ea forma, qua dignatus est hominibus apparere: quoniam Sancti Doctoris mens ea sola est, ne fiant Dei Imagines quæ credantur repræsentare Divinam naturam, prout de Imaginibus Deorum suorum existimabant Pagani. Id quod sanè explicat, dum recenset Platonis & Aristotelis sententiam asserentium Dei formam nec intelligi posse; alteram Anthistenis pronunciantis, Deum nulli esse similem, neminemque eum ex Imagine posse discere, & ea quæ pro eodem argumento Xenofons Atheniensis scripserat, inquiens: „ Qui omnia movet, & „ quieta efficit, magnus quidem est, & apertè potens, sed cujusmodinam sit forma, non „ apparet: sed nec Sol qui omni parte videtur „ esse lucidus & conspicuus, ipse se ipsum videre permittit: sed si quis ipsum impudenter fuerit contemplatus, visu oculorum privatur. *Hæc ille*. Hinc Seneca Epist. 113. Stoicos deridet tribuentes Deo formam rotundam. Et in Epistola 31. palàm asserit neminem nosse Deum, plurésque malè de ipso temerè sed impunè sentire: *Nemo*, inquit, *novit Deum. Multi de illo malè existimant, & impunè*. Sapientes itaque, etsi Ethnici peroptimè sciebant Dei naturam ignotam esse, nec per Imaginem repræsentari posse, quam notitiam Platonem ab Hebræis accepisse existimat idem Clemens loco citato; ubi & addit Grilli filium similia de Deo sentientem, ab Hebræorum prophetissa ejusmodi accepisse doctrinam, quæ ita vaticinata est.

Quæ

Quæ caro cæleſtem poteris, verumque tueri,
Humanæ ſortis qui expers in vertice Cœli
Eſt Deus: adversùs radios neque cernere ſolit.
Mortales poſſunt homines: lucemque micantem.

Et propter eandem rationem fatetur Clemens apud ſapientes Ægyptios ædem Minervæ ſub Dio conſtitutam fuiſſe, quemadmodùm & Hebræi, qui ſinè ſimulacro Templum poſuerant. *Quocircà*, inquit, *Ægyptiorum quoque Sacerdotum ſapientiſſimi Minervæ Ædem ſub Dio eſſe conſtituerunt, ut Hebræi qui templum poſuerunt abſque ſimulacro*. Deinde refert teſtimonium Zenonis, inquiens: *Zeno autem Stoicorum Sectæ Princeps & Auctor, nec Templa, nec Deorum Imagines habere voluit, nihil compoſitum Dijs dignum ratus*. Citat & Orpheum de Deo ita canentem.

——Nullus & ipſum.
Mortalis cernit, verùm omnes aſpicit ipſe.

Sententiam quoque Xenophanis Colophonii de Deo ita loquentis.

Maximus in genere eſt Divum atque hominum Deus unus.
Qui nec corpore, nec mente eſt mortalibus ullis
——Aſſimilis.

Ac denique hujus rei causâ Hempedoclem Homerum reprehendiſſe, & Heſiodum, qui ſpeciem hominis Djis affinxiſſent, quæ illis minimè congruebat, idem Clemens adnotat. Ex quibus omnibus palàm fit qualis fuerit ejuſdem Clementis Alexandrini vera de Imaginibus ſententia: cùm enim totus ejus diſcurſus ſit ordinatus ad demonſtrandum Deum, nullam habere figuram, nullamque Imaginem, quæ corporeis coloribus exprimi poſſit, laudans ſapientes & Philoſophos illos, qui ſinè ſimulacris Deum colendum fatebantur, afferebantque, nec conſpici, nec delinerari poſſe, reprehendens & illos, qui Dei effigies efformabant, atque in ſimulacris Deum adorandum eſſe exiſtimabant, fit evidens solùm velle, non poſſe Deum pingi in Imagine repræſentante ejus naturam, & Divinitatem, quomodo Pagani frequenter faciebant cum ſuis Diis, quos & corporeos, & tales quales pingebantur, aut exſculpebantur, eſſe quoque in natura credebant.

1258 Atqui inſtant Iconomachi recentiores, & aliam ab explicata mentem Clementis eſſe ex lib. 6. Stromatum, & ex Protreptico ejuſdem Clementis, demonſtrare conantur: Cùm artem pingendi damnare videatur: nam priori in loco, ait: „ Quemadmodùm qui „ aliena furatur, cùm magnam faciat injuriam, in ea, quæ meretur mala, jure incidit: ita qui Divina opera ſibi vindicat per fingendi, vel pingendi artem, & dicens ſe eſſe effectorem plantarum, & animalium, & ſimiliter, qui veram imitantur philoſophiam, fures ſunt: *Et in ſecundo loco*. Nobis enim, inquit, eſt apertè vetitum artem fallacem exercere; *Non facies enim*, inquit Propheta, *cujuſvis rei ſimilitudinem, eorum quæ ſunt in Cœlo, & quæcumque ſunt in terra infra*. Hactenus Clemens: unde inferunt, non ſolas falſorum Deorum, aut etiam veri Dei Imaginem, ſed quaſcumque rerum creatarum Imagines, & ſimilitudines Clementem deteſtari, utpotè Decalogi præcepto interdictas.

1259 Attamen falsò talia inferunt Iconomachi, nam priori iu loco Clemens adversùs eos agit artifices, qui ſe per artem pingendi aut ſculpendi res creatas, illarum eſſe auctores gloriabantur, cùm omnia Divina omnipotentia occultè operetur, cujus homines, atque aliæ res creatæ miniſtræ illius tantummodo ſunt: & ſe gloriantes auctores illarum artium, vel Imaginum, aut picturarum, ut fures habet, quaſi quidquam furati fuerint eorum quæ ſolius Dei omnipotentiæ propria ſunt, ac illi ſoli attribui debent. Id quod ex verbis ejuſdem in eodem loco evincitur, ubi & ait: „ Qui ergo dixerit ſe aliquid excogitaſſe, vel feciſſe ex jis, quæ pertinent ad „ creationem, impii & nefarii: *Nam* generali & universâ Dei providentiâ, per ea „ quæ moventur propinquiùs, per ſubmiſſionem tranſmittitur ad ſinguiaria efficax operatio. *Hæc ille*.

1260 Abeſt quoque à mente Clementis, ut ſentiat quamlibet Imaginem, & ſimilitudinem Decalogi eſſe præcepto interdictam, qui eas dumtaxat, quæ falſa repreſentant numina, eo præcepto interdictas exiſtimat & docet, cùm ſuperiùs ſcribat: „ Et primùm quidem præceptum Decalogi oſtendit unum „ ſolum eſſe Deum omnipotentem, qui populum tranſtulit ex Ægypto per ſolitudinem in terram patriam, ut per Divinas quidem operationes comprehenderent, ut poterant, ejus potentiam: ab eorum autem „ quæ ſunt genita, abſtinerent Idololatria, „ omnem ſpem habentes in Deo, qui eſt ex „ veritate. *Hactenus Clemens*, qui paulò inferiùs, licèt ante verba in objectione allegata, ut reverà oſtendat ſe agere non adversùs omne Imaginum genus, ſed falſorum tantùm Deorum, & illorum ſimulacra, hæc ſubjungit: „ Eſt autem adulterium, ſi quis „ relictâ Eccleſiaſticâ & verâ cognitione, & „ de Deo perſuaſione, accedat ad falſam, „ quæ non convenit opinionem, aut in Deos „ referens aliquid ex jis, quæ ſunt genita, „ & alicuju s ex jis, quæ non ſunt, ſimulacrum aliquod conſtituens, ad tranſilien„ dum cognitionem, vel potius ab eâ deſiliendum. *Et poſt pauca*: Quocircà, *ait*, „ præclarus quoque Apoſtolus unam fornicationis ſpeciem vocat Idololatriam, con-

„ sequenter Propheta, qui dicit *Mœchatus est eum ligno, & lapide: Ligno dixit; Pater meus es tu: & lapidi; Tu me genuisti.*

1261 Et eodem sensu in Protreptico loquitur, dum secundùm Prophetæ sententiam simulacra atque Imagines falsorum Numinum dumtaxat damnat, prout ex jis, quæ tum in antecedentibus, tum in consequentibus eodem in loco scribit: Ait namque: *Beati ergo illi omnes dumtaxat ex Sybillæ sententia.*

Qui sibi visa licèt Divorum Templa negabunt:
Surdorum & Lapidum quæ sunt altaria sedes:
Ex lapide & manibus simulacra effecta virorum;
Cæsorum quæ sunt animato infecta cruore.
Quadrupedum, bipedum, volucrumque, & Cæde ferarum.

„ Nobis enim est apertè vetitum artem fallacem exercere. Non facies enim, inquit Propheta, cujusvis rei similitudinem eorum quæ sunt in Cœlo, & quæcumque sunt in terra infra. Reverà enim Cererem Praxitelis, & Proserpinam, & Jacchum Mysticum Deo existimaremus, vel Lysippi artes, vel manus Apellis, quæ Divinæ existimationis præbuere materię. Sed vos quidem ut Statua fabricetur pulcherrima, valdè adlaboratis; ne autem propter insensibilitatem efficiamini Statuis similes, non curatis. *Hæc Clemens*, ex quibus ejus vera aperitur mens.

1262 Sanctarum Imaginum contemptores, & loca nonnulla ex Tertulliani scriptis excerpta, quæ sibi favere videntur, in medium afferunt, ut ex jis concludant non licere Christianis sacras retinere, vel adorare Imagines. Et primo loco recensent Tertulliani verba in libro de Spectaculis Cap. 21. ubi ait: *Jam verò ipsum opus personarum, quæro an Deo placeat, qui omnem similitudinem vetat fieri, quantò magis Imaginis suæ?* Ex quibus verbis inferunt de mente Tertulliani, Decalogi pręcepto quamcumque Imaginem, qualemvis similitudinem esse interdictam, si ex ea lege infert usum quoque personarum, quo scilicèt in spectaculis personæ diversæ repręsentabantur, interdictum existimat.

1263 Deinde in lib. de Idololatria Cap. 3. scribit à Diabolo artem pingendi introductam, aitque, *Diabolum sæculo intulisse artifices Statuarum, & Imaginum, & omnis generis simulacrorum*: Et Cap. 4. subjungit, Deum *toto mundo ejusmodi artem interdixisse servis suis*. Postea verò Cap. 5. advertens præceptum illud datum Moysi de erigendo serpentem æneum, nec hoc sibi objiceretur, ait: „ Si eundem Deum observas, habes legem ejus, ne feceris similitudinem. Si & præceptum factæ postea similitudinis respicis, & tu imitare Moysem. Ne facias adversùs legem simulacrorum aliquod, nisi & tibi Deus jusserit. *Hæc ille.* Hinc velle videtur, quòd stante illa legis prohibitione, nemini liceat similitudinem aliquam, vel Imaginem facere, nisi ipse Deus legis conditor id jusserit, quomodo Moyses nonnisi Deo jubente serpentem erexerat. Quæ quidem ratio locum habet & in illis Cherubim sculptis super Archam in ipso propitiatorio, quoniam ex jussione Dei facti fuerunt. Et ita concludunt, Tertullianum quamcumque damnasse Imaginem, & similitudinem, illis exceptis, quæ jubente Deo leguntur factæ.

1264 Porrò arguunt ex jis, quæ habet libro 4. contrà Marcionem Cap. 22. ubi probare videtur, apud Judæos Divina lege quamcumque Imaginem non solùm falsorum Numinum, verùm & Sanctorum Virorum fuisse prohibitam, quoniam fatetur Moysen, & Eliam in Monte Tabor, quando Jesus transfiguratus est, à Petro agnitos fuisse, non naturali aliqua notitia per illorum imagines accepta, quia populus Dei, nec Imagines, nec Statuas eos repręsentantes habebat, ipsa Divina lege prohibente, sed agnitos tantùm fuisse in spiritu, lumine scilicèt extraordinariæ Ectaseos. *Quomodo enim Moysen*, ait, *& Eliam cognovisset, nisi in spiritu? Nec enim Imagines eorum vel Statuas populus habuisset & similitudines, lege prohibente, nisi quia in spiritu viderat.* Inde est, inquiunt, quòd in libro contrà Hermogenem Cap. 1. picturæ artem tanquam grave crimen ei objicit, dum ait: *Prǽterea pingit licitè, nubis assiduè. Legem Dei in libidinem defendit, in artem contemnit; bis falsarius, & cauterio & stylo, totus adulter, & prædicationis & carnis.*

1265 Ad hæc itaque respondemus, primum Tertulliani testimonium ex lib. de Spectaculis, non probare omnem Imaginem, & similitudinem esse Divina lege prohibitam, cùm ibi de falsa dumtaxat Imagine & similitudine loquatur, quales erant Imagines, & similitudines, quas in Theatris personati homines repręsentabant, nempe Deos suos, Sacerdotes eis sacrificantes, quæ quidem ad Idololatriam pertinebant, & ideo eo in libro totus intentus est Tertullianus, ut probet ex Idololatria universam spectaculorum paraturam constare. Habet namque Cap. 4. communem esse Ludorum originem, communes titulos, inquiens: „ Ut de communibus causis perinde apparatus communes habeant, necesse est de reatu generali Idololatriæ conditricis suæ. *Circi pompam quorsum fit*, probari, inquit de simulacrorum serie, de Imaginum agmine. *Et post pauca.* Ex Sacris & Sacrificiis præcedentibus, intercedentibus, succedentibus. *Et item.* Et si pauca simulacra circumferat, in uno Idololatriam esse, *ait*.

1266 Hinc & Cap. 7. ejusdem libri tradit rem equestrem equitandi tantùm studio

pri-

primitus inventam, transacta in ludos, Ido-
lolatriâ fuisse contaminatam, inquiens: Ca-
stori & Polluci, Neptuno, Quadrigis Solis,
& bigis Lunæ deputari, & clariùs Cap. 9. ait:
„ Artes scenicas de gestis, & flexu corporis
„ mollitæ Veneris & Liberi immolare; illi
„ per Sexum, illi per Luxum dissolutis. Quæ
„ verò voce, & modis, & lyris transigun-
„ tur, Apollines & Musas, & Minervas &
„ Mercurios mancipes habere. *Et paulò post.*
„ Dæmonas ab initio prospicientes sibi, inter
„ cætera Idololatriæ, etiam spectaculorum in-
„ quinamenta, quibus homines à Deo avo-
„ carent, & suo honori obligarent, ejusmo-
„ di quoque artium ingenia inspirasse. *Et Ca-*
„ *pitulo x., ait*: Agonum apparatus Idolo-
„ latriam conspurcare de Coronis Profanis,
„ de Sacerdotibus Præsidibus, de Collegia-
„ riis Ministris, de ipso postremò Bovum
„ Sanguine: alios Sacros, alios Funebres,
„ aut Diis Nationum, aut mortuis fieri.
„ *Hæc & alia Tertullianus*, ut probet spe-
ctaculorum ludos ad Idololatriam pertinere.

1267 Sed & quòd falsas Imagines perso-
natorum hominum falsa Numina, Profanos
Sacerdotes, impiosque Diaboli Ministros in
Theatris & Scenicis ludis repræsentantium,
dicat Tertullianus esse divina lege prohibitas,
quoniam ad Idololatriam pertinebant, liquet
etiam ex iis, quæ ad verba in argumento al-
legata præmittit Tertullianus, & quæ postea
subjungit: „ An Deo placebit, inquit, au-
„ riga ille totanimarum inquietator, tot fu-
„ riarum minister, tot statuarum: velut Sa-
„ cerdos coronatus, vel coloratus ut leno,
„ quem curru rapiendum Diabolus adversùs
„ Eliam exornavit. Placebit, qui vultus
„ suos novaculâ mutat? Infidelis erga faciem
„ suam, quam non contentus Saturno, & Isi-
„ di, & Libero proximam facere, insuper
„ contumeliis alaparum sic objicit, quasi de
„ præcepto Domini laudat? Jam verò ipsum
„ opus personarum quæro an Deo placeat,
„ qui omnem similitudinem vetat fieri, quan-
„ tò magis Imaginis suæ? Non amat falsum
„ Auctor veritatis: Adulterium est apud il-
„ lum omne quod fingitur. Proinde vocem,
„ sexus, ætates mentientem, amores, iras,
„ gemitus lacrymas adseverantem, non pro-
„ babit, qui omnem hypocrisim damnat.
„ *Hæc Tertullianus*. Ex quo integro testu
genuina ejus aperitur mens, quæ est, ut nul-
la faciendà sit Imago, quæ ad usum Idolola-
triæ pertinere potest, sivè hæc fiat in pictura,
sivè in sculptura, sivè etiam in homine perso-
nato appareat.

1268 Et hoc idem detestatur in libro de
Idololatria Cap. 3. dùm dicit Diabolum in-
tulisse sæculo artifices statuarum, & Imagi-
num omnis generis simulacrorum, earum
scilicèt statuarum, & simulacrorum Imagi-
num Idololatriam præseferentium, falsosque
repræsentantium Deos, fictaque Numina: &
clarissima sunt ejus verba, licèt mutila ab
Iconomachis ejus referatur sententia: Ait nam-
que loco jam laudato: „ Idolum tàm fieri,
„ quàm coli Deus prohibet. Quando proce-
„ dit, ut fiat quod coli possit, tantò priùs est ne
„ fiat, si coli non licet. Propter hanc causam,
„ ad eradicandam scilicèt materiam Idolola-
„ triæ, lex Divina proclamat: *Ne feceris Ido-*
„ *lum*, & conjungens, *neque similitudinem*
„ *eorum, quæ in Cœlo sunt, atque in Terra,*
„ *& quæ in Mari*. Toto Mundo ejusmodi ar-
„ tibus interdixit Servis Dei. Antecesserat
„ Enoch prædicens, omnia elementa, om-
„ nem Mundi censum, quæ Cœlo, quæ Ma-
„ ri, quæ Terra continentur, in Idolatriam
„ versuros Dæmonas, & Spiritus deserto-
„ rum Angelorum, ut pro Deo adversùs Do-
„ minum consecrarentur. Omnia igitur co-
„ lit humanus error, præter ipsum omnium
„ Conditorem. Eorum Imagines, Idola,
„ Imaginum consecratio, Idololatria. Quid-
„ quid Idololatria committit, in artificem
„ quemcumque & cujuscumque Idoli depu-
„ tetur necesse est. Denique idem Enoch si-
„ mul & cultores Idoli & fabricatores in
„ Comminatione prædamnat. *Hactenus ille*.

1269 Item & quod ait Divina dispensa-
tione factum esse, ut erigeretur serpens æneus
in deserto, non infert ex hoc omnem Imagi-
nem esse Divina lege prohibitam, illis dum-
taxat exceptis, quas ipse Deus faciendas ju-
bet: Certè Divina lege omnes Imagines pro-
hibentur, quæ ad Idololatriam sunt ordinatę,
hic finis legis prohibentis, ne sculptilia fie-
rent, nec Imagines, nec cujusvis generis crea-
turarum similitudines, ne populus ad Idolo-
latraiam propensus, per eas similitudines ad
defectionem traheretur. Potuisset utique ad
defectionem trahi per serpentis similitudinem,
nec licuisset, nisi Deo ipso jubente, atque in
lege dispensante, conflatus fuisset ac proposi-
tus, ut Mysterii aliquando consummandi fi-
gura. Et quidem processu temporis in eum de-
fecerunt, ipsum postea colentes, eique Di-
vinos exhibentes honores, ut Sacra Regum
narrat historia lib. 4. Cap. 18. ubi de Ezechia
Rege ait: *Ipse dissipavit excelsa, & contrivit
statuas, & succidit lucos, confregitque serpen-
tem æneum, quem fecerat Moyses: siquidem
usque ad illud tempus filii Israel adolebant ei
incensum*. Optimè ergo Tertullianus ait, non
esse faciendum simulacrum adversùs legem,
nisi & Deus jusserit, dispensando scilicèt in
lege de non faciendis simulacris.

1270 Sed quænam sunt simulacra, quæ
legi adversantur? Numquid quævis Imago,
& similitudo etiam Sanctorum Virorum? Ab-
sit, & ipsemet Tertullianus eodem loco expli-
cat, dum ait: „ Si nulla lex Dei prohibuis-
„ set Idola fieri à nobis, si nulla vox Spiri-
„ tus Sancti fabricatoribus Idolorum, non
„ minus quàm cultoribus comminaretur, de
„ ipso Sacramento nostro, interpretaremur no-

„ bis, adversùs esse fidei ejusmodi artes. Quo-
„ modo enim renunciavimus Diabolo & An-
„ gelis ejus, si eos facimus. *Hæc ille*, unde patet de mente Tertulliani, Imagines & simulacra Divina lege prohibita, Idola esse, & non quasvis Imagines, & similitudines; Falsorum Numinum simulacra, non Sanctorum Virorum effigiatæ Imagines; unde & subjungit ad majorem suæ sententiæ explicationem:
„ Potea linguâ negasse, quod manu confite-
„ ris? Verbo destruere quod facto struis?
„ Unum Deum prædicare, qui tantos efficis?
„ Verum Deum prædicare, qui falsos facis?

1271 Acuit porrò Tertullianus stylum in fabricatores Idolorum, non tamen quarumvis Imaginum; quare hujusmodi fabricatoribus se excusantibus facere quidem Idola, sed non tamen colere, ait Tertullianus: „ Imò
„ tu colis, qui facis ut coli possint. Colis
„ autem, non Spiritu vilissimi nidoris ali-
„ cujus, sed tuo proprio, nec anima pecu-
„ dis impensa, sed anima tua. Illis ingenium
„ tuum immolas, illis sudorem tuum libas,
„ illis prudentiam tuam accendis. Plus es il-
„ lis quàm Sacerdos, cùm per te habeant Sa-
„ cerdotem. Diligentia tua numen illorum
„ est. *Et paulò post*. Tota die ad hanc par-
„ tem Zelus fidei perorabit, ingemens Chri-
„ stianum ab Idolis in Ecclesiam venire: de
„ Adversarii officina in Domum Dei: attol-
„ lere ad Deum Patrem manus Matres Ido-
„ lorum.

1272 Artes itaque pingendi, & sculpendi in se non damnat Tertullianus, nec asserit à lege Divina proscriptas, nisi in quantum Idololatriæ inservire possunt, & propter periculum, nec ad Idololatriæ usum transferantur, prævalente eâ præcipuè ætate ubique Idololatriâ, ideo habet: „ Si ita neces-
„ sitas exhibitionis obtenditur, habent & alias
„ species, quæ sinè exorbitatione disciplinæ,
„ idest, sinè Idoli confictura, opem victus
„ præstent. *Et post pauca*. Cùm igitur ad hæc Artificiorum genera coartemur, quæ Idolum quidem, & quæ Idolo competant, non attingant, sint autem & hominibus communia sæpè, quæ & Idolis, hoc quoque cavere debemus, ne quid scientibus nobis ab aliquibus de manibus nostris in rem Idolorum postuletur.

1273 Deinde quod idem Tertullianus profert in lib. 4. contrà Marcionem, apud scilicèt Judæos nullam fuisse Moysis aut Eliæ Imaginem, lege Divina prohibente, dicendum est, Tertullianum in ea fuisse opinione Judæis quævis Imago, cujusvis rei fuerit prohibita, & si lege Divina, non tamen Decalogi, potuit enim hujusmodi præceptum fuisse cæremoniale, cùm Imago ad Idololatriam ordinata Decalogi præcepto, & naturali quoque fuerit prohibita. Hinc Theodorus Studita in Epistola data ad universos dispersos Fratres, cujus initium, *Gratia & pax*, pariter asserit Judæos nec suorum Prophetarum Imagines habuisse: *Et Judæis planè deteriores se ostendunt*, ait, *quia nec Moysis nec alterius cujuspiam è Prophetis Imaginem recipiunt*. Sunt qui asserunt Judæos, non tantùm Divino præcepto, quàm Patrum traditione, cujusvis generis Imagines habuisse interdictas: quoniam stante Divino præcepto de non faciendis sculptilibus, idest, Idolis, visum fuit Patribus perantiquis illud extendere ad omnes Imagines, etiam Sanctorum Prophetarum, ne populus ad Idololatriam propensus ex prædictis Imaginibus occasionem Idololatrandi sumeret. Et sanè, si Moysis præcipuè Imaginem habuissent, honores Divinos illi exhibuissent: Cujus rei causâ nec Moysis sepulturam Deus cognitam Hebræis voluit, dicente Scriptura Deutoronomii Capitulo ult. *Et sepellivit eum in valle Terræ Moab contra Phogor, & non cognovit homo sepulchrum ejus*. Cognoscente porrò Diabolo, eosdem Judæos Divinos honores fore corpori Moysis exhibituros, si eis pateret, conatus est illud revelare, id quod perficere minimè valuit, Michaele Archangelo ei resistente, ut Beatus Judas Apostolus scribit in sua Catholica Epistola sub num. 9. dùm ait; *Cum Michael Archangelus cum Diabolo disputans, altercaretur de Moysi corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiæ, sed dixit: Imperet tibi Dominus*. In quem locum universi expositores dicunt, voluisse Satanam sepeliri Moysen loco cognito & celebri, ut Hebræi in Idololatriam proni, eum quasi Deum, & Numen colerent. Unde Lyranus: *Volebat Diabolus*, inquit, *revelare corpus Moysi Judæis ad Idololatriam pronis, ut eum adorarent tanquam Deum, Michael autem tunc Princeps Synagogæ hoc volebat impedire*. Non itaque mirum erit, si aut cæremonlali præcepto pro solis Judæis sic ad Idololatriam propensis, sivè ex Patrum traditione, fuerit eis quæcumque etiam Sanctorum Prophetarum Imago interdicta, ut visum fuit Tertulliano.

1274 Cæterùm ipsemet Tertullianus libro 2. contrà Marcionem Cap. 22. testatur eas dumtaxat Imagines ad usum Idololatriæ confectas, vel effictas, Decalogi præcepto fuisse Judæis prohibitas, cæteras verò non sic: „ Proinde, inquit, similitudinem ve-
„ tans fieri omnium, quæ in Cœlo, & in
„ Terra & in aquis, ostendit & causas, Ido-
„ lolatriæ scilicèt substantiam cohibentes:
„ subjicit enim, *Non adorabitis ea, neque*
„ *servietis illis*. Serpentis autem æneï effigies
„ postea præcepta Moysi à Domino, non ad
„ Idololatriæ titulum pertinebat, sed ad re-
„ mediandos eos, qui à serpentibus infesta-
„ bantur. Et taceo de figura remedii. Sic &
„ Cherubim & Seraphim aurea in Arca figu-
„ ratur exemplum, certè simplex ornamen-
„ tum, accomodatâ suggestui, longè diver-
„ sa habendo causas ab Idololatriæ conditio-
ne,

„ ne, ob quam fimilitudo prohibetur, non „ videntur fimilitudinum prohibitarum legi „ refragari, non in eo fimilitudinis ftatu de- „ prehenfa, ob quem fimilitudo prohibetur. *Hactenus Tertullianus*, qui differtiùs loqui non poterat.

1275 Denique non damnat Tertullianus in fe picturæ artem in Hermogene, quafi ex hoc præcisè ipfum reprehendat, quòd artem pictoriam exercuerit, fed fortè, quia in vetitum ufum artem illam converterit, Idola quoquè effigiando, quòd nunquàm alicui Viro chriftiano licitum fuerat, quoniam Idolorum fculptores, vel pictores materiam Gentilibus idololatrandi exhibebant, prout ex eodem Tertulliano loco fuprà laudato: quia ergò Hermogenes poft fufceptum Chriftiani nomen adhùc Deorum fimulacra pingebat, ideò meritò in eum ftylum acuit Tertullianus, ut Rigaltius adnotat. At Rhenanus apud Pamelium in notis ad hunc Tertulliani locum, aliter Tertulliani exponit fententiam. Cùm enim primò dicat: *Pingit licitè*, artem pictoriam in eo nequaquàm damnare exiftimat, fubjungens poftea, *in artem contemnit*, ait, per hæc verba voluiffe Tertullianum innuere, Hermogenem artem pingendi deferuiffe: „ Item Africanus, *ait Rhenanus*, „ arte pictor erat. Nec verò prohibitum ufquàm pingere, fi obfcœna, ignominiofaque „ excipias. Hoc eft ergò quod dicit; *Pingit licitè*. Qui item illud, quod mox fequitur: „ *in artem contemnit* (ait Pamelius, fic in- „ terpretatur Rhenanus) nam pictoriam de- „ feruit, quæ ars ex fe mala non eft. Præci- „ pit autem lex Dei, ut labore manuum vi- „ vamus. Cæterùm maluit otiofus effe fe- „ doctor populi, quàm pictor. *Hæc ex Rhenano & Pamelio*.

1276 Arguunt infuper Iconoclaftæ, ut probent, Imagines quafcumque effe lege Decalogi interdictas, ex eo quòd apud Iudæos nec pictores, nec ftatuarii in eorum admitterentur Civitatibus, lege divinâ prohibente, ut Origenes lib. 4. contrà Celfum difertis tradit verbis, inquiens: „ In Civitatem eo- „ rum nullus pictor admittebatur, nullus „ ftatuarius, legibus totum hoc genus ar- „ centibus, nè quà occafio præberetur ho- „ minibus craffis, nevè animi eorum à Dei „ cultu avocarentur ad res terrenas per hu- „ jufmodi illecebras. Habebant enim inter „ cæteras legem hanc: *Nolite impiè agere*, „ *nec facietis vobis fculptile in fimilitudinem*, „ *aut imaginem mafculi vel fæminæ, in fimili-* „ *tudinem omnium jumentorum, quæ funt fu-* „ *per terram, vel avium pennatorum fub Cœlo,* „ *volantium, vel pifcium quorumvis, qui de-* „ *gunt in aquis fub terra*. Et hanc legem, homiliâ VIII. in Exodum, tradit fpectare quoquè ad homines novi Teftamenti, proindèque concludunt de Origenis mente, non licere Chriftianis Imagines quafcumq; aut retinere, vel colere.

1277 Confirmatur hoc ex iis, quæ tradit Philo in lib. Decal., & lib. de Legatione ad Cajum, atque lib. de Gigantibus, in quibus tradit, Judæos in fuam Civitatem nec ftatuarios, nec pictores habuiffe; Id idem tradit Iofephus lib. 17. Antiquit. cap. 8., ubi refert, Judæos ægrè tuliffe, quòd Herodes Aquilam auream prægrandem fupra majorem portam collocarat Templi, quam juvenes quidam, magiftris impellentibus, palàm dejicere aufi fuerunt, & rationem allegans, ait: *Prohibet enim lex erectiones Imaginum moliri, aut quorumcumque animalium effigies collocari, velut anathemata iis, qui ex illius præfcripto vitam fuam componere voluerit*. Cujus rei causâ, *quòd nimirum, nullum fas fit in Urbe collocari fimulacrum*, refert lib. 2. de Bello Judaico, Pilatum, qui Imagines Cæfaris in Urbem introduxerat, Judæorum contradicentium victum conftantiâ, tandèm abftuliffe. Et lib. 8. Antiquit. accufat violatæ legis Salomonem, quòd areas Bovum bafi Maris, ideft, ingentis labri, quod ob ejus capacitatem Mare vocabatur, adjecerat, & Leonem in Throno pofuerat, quoniam nefas erat talia facere.

1278 Ad hæc verò, ut fuprà refpondeo, etfi cujufvis generis Imagines interdictæ fuerint Judæis, non tamen omnes divinâ Decalogi lege; hac enim lege folæ illæ Imagines vel fimulacra ad ufum Idololatriæ efficta, vel erecta, prohibita erant, prout idem Origenes ex antecedentibus & fubfequentibus palàm oftendit; ait namque de Judæis loquens: „ Apud quos nullum aliud nomen erat rece- „ ptum, quàm Deus hujus rerum univerfita- „ tis Præfes, procùl ablegatis omnibus fimu- „ lacrorum opificibus, nam in Civitatem „ eorum nullus pictor admittebatur, nullus „ ftatuarius, legibus totum hoc genus arcen- „ tibus, nè quà occafio præberetur homini- „ bus craffis, nevè animi eorum à Dei cultu „ avocarentur ad res terrenas per ejufmodi „ illecebras. *Hæc ille*. Ex quibus apparet, non aliâ de caufa de mente Origenis hujufmodi fuiffe ablegatos operarios, nè ex confectione fimulacrorum Deos falfos venerarentur, Deo vero derelicto, lege divinâ prohibente atque mandante, ut uni foli & vero Deo fervirent; Undè recitatis Decalogi verbis in objectione relatis, ftatim fubjungit: „ Quæ lex hoc agebat, ut contenti rerum „ veritate, caverent fibi à figmentis men- „ tientibus faciem maris aut fœminæ, aut „ pecudum, avium reptilium, pifcium ima- „ gines referentibus. Illud quoquè apud eos „ gravitatis & generofitatis plenum: *Cave*, „ *nè fortè oculis fublatis ad Cœlum, vifoque* „ *Sole & Lunà, cæterifque Stellis Cœli, de-* „ *core horum deceptus, adores aut colas aliquod* „ *ex Syderum numero*. Et ita clarum fit de mente ejufdem Origenis divinâ Decalogi lege imagines, & ea tantùm fimulacra fuiffe interdicta ad ufum Idololatriæ ordinata.

1279 Nec aliud innuit homilia 8. in Exodum, cujus verba sunt: „ Aliud est facere Idolum, aliud similitudinem. *Et paucis interjectis*, si quis in quolibet metallo, *inquit*, auri vel argenti, vel ligni, vel lapidis, faciat speciem quadrupedis alicujus, vel serpentis, vel avis, & statuat illam adorandam, non Idolum, sed similitudinem fecit; Vel etiamsi picturam ad hoc ipsum statuat, nihilominùs similitudinem fecisse dicendus est. Idolum verò fecit ille, qui secundùm Apostolum dicentem, *quia Idolum nihil est*, facit quod non est. *Hæc ille*. Undè patet sermo ejus, quòd scilicèt intendat, similitudines divinâ Decalogi lege interdictas, eas esse dumtaxàt, quæ ad cultum Idololatriæ sunt ordinatæ; Id quod in subsequentibus pariter ostendit; nam post pauca subjungit: „ Addit autem & dicit: *non adorabis ea, neque coles*. Potest quis, *ait Origenes*, interdùm & invitus adorare, sicut nonnulli Regibus adulantes, cùm eos ad hujusmodi studia deditos viderint, adorare se simulant Idola. Colere verò, est toto his affectu & studio mancipari. Utrumque ergò resecat sermo divinus, ut neque affectu colas, neque specie adores. *Hactenus Origenes*. Cujus sententia tota collimat ad demonstrandum, quamvis imaginem & quamlibet similitudinem ad usum Idololatriæ ordinatam, divinâ Decalogi lege esse interdictam, nullâ de aliis non ita ordinatis factâ mentione.

1280 Sed utique, ut ab initio dicebam, Judæos tanquàm sibi interdictas omnes similitudines, imagines, universasque simulacra, etiam non ordinata ad usum Idololatriæ habebant, nec ad hunc finem erecta; cujus rei causâ nec Romanorum Imperatorum imagines, nec quamcumque animalium similitudinem in sua Civitate habere volebant, ablegatis statuariis, & pictoribus, ut Philo & Josephus confirmant: Non tamen Decalogi lege, sed magis decreto Synagogæ, & Seniorum, extendêtium legem illam divinam etiam ad alia simulacra, aliasque imagines & similitudines, etiam ad usum Idololatriæ non ordinatas, ut ita homines à violatione divinæ legis longiùs arcerentur, ablegatâ quavis idolatrandi occasione, sivè divinam violandi legem; undè & ad hunc finem, ut rectiùs divina observaretur lex, plura decreta à Senioribus edita fuere, quæ & divinæ legis sepem nuncupare solebant. Certè hujusmodi artifices non fuerunt lege divinâ Decalogi ablegati; cùm, ut habetur lib. Exodi cap. 31., & supra fati sumus, ut essent magis, dedit Deus spiritum sapientiæ, & intelligentiæ, & scientiæ, *ad excogitandum*, ut ibi dicitur, *quidquid fabrefieri potest ex auro, & argento, & ære, marmore, & gemmis, & diversitate lignorum*. Nec rectè Josephus incusat Salomonē de legis violatione propter similitudines & Cherubim, & Boum, & Leonum, quas fecit ad ornatum Templi, & Throni, cùm ipsa Scriptura Regum lib. 3. cap. 6. & 7. nec hæc opera nequaquàm arguat Salomonem; immò Deo gratum fuisse significat, qui perfecto Templo, ipsi semèl & iterùm perspicuum se præbuit, & cum ipso, velut cum amico locutus est, sacrificiaque eodem in Templo ab ipso Salomone oblata, signis de Cœlo divinitùs emissis, grata sibi fuisse demonstravit, ut habetur etiam lib. 2. Paralip. cap. 7.

1281 Denique Iconomachos urgeo; nam si divinâ lege, & præcipuè Decalogi, quævis imago, etiam ex non ordinatis ad Idololatriam, quævis similitudo foret interdicta, quo pacto & Judæis asserunt fuisse interdictam, ut ipsi prætendunt Iconomachi, eâdem lege tenerentur Christiani, obligati ad Decalogi observantiam; non liceisset Christianis nec Principum, nec Regum, nec cujusvis imagines apud se retinere, nec quidèm sua, vel suorum Principum effigiata stemmata illorum: Cùr ergò & ipsi non agunt, ut olim Judæi, & à portis, à Templis, à domibus, & ab ipsis Civitatibus, Imagines suorum Principum, stemmata illorum, & quamvis aliam picturam aut statuam, non dejiciunt? Cùr pictores & statuarios à suis non arcent Civitatibus, ut olim arcebant Judæi? Si ergò non obstante Decalogi lege, licitum est Christianis suorum Principum, & clarissimorum Virorum imagines retinere, licebit quoquè, & multò magis habere Jesu Christi & Sanctorum ejus imagines.

1282 Aptant quoque Iconomachi adversùs sacrarum Imaginum cultores omnia Sanctorum Patrum dicta, & testimonia prolata adversùs Idolorum cultores, adeout quidquid dixerunt adversùs Idololatras, convenire asserant Imaginum sacrarum veneratoribus: Et ex hoc volunt pariter concludere, cultum sanctarum Imaginum non minus lege divinâ esse prohibitum, ac Idolorum ipsorum cultum; Et in primis in medium proferunt dicta Tertulliani in Apologetico cap. 12. scribentis: „ Quantùm autem de simulacris ipsis nihil aliud reprehendo, quàm materias sorores esse vasculorum, instrumentorumque communium, vel ex iisdem vasculis & instrumentis, quasi fatum consecratione mutantes, licentiâ artis transfigurante, & quidèm contumeliosissimè, & in ipso opere sacrilegè. *Et cap. ult.* Igitur si statuas & imagines frigidas mortuorum suorum simillimas non adoramus, quas milui & mures & araneæ intelligunt; nonnè laudem magis, quàm pœnam merebatur repudium agniti erroris? *Hactenus Tertullianus*. Atqui inferunt Sanctorum Imagines, nè de meliore luto, nec honestiore specie, vel sensibus instructæ sunt, quàm Gentilium statuæ. Æquè sorores, utræque vasculorum, instrumentorumque communium; neque has magis, quàm illas,

illas, & araneæ, & milui intelligunt. Igitur æquè à Tertulliano proscribuntur illæ, ac istæ, pro utrisque eâdem militante ratione.

1283 Inde adducunt & Minutii Felicis dicta in Octavio, deridentis, quòd Pagani publicè colerent Idola, ab ipsis animalibus variis in modis conspurcata; dùm ait: „ Quanta verò de Diis vestris animalia muta „ naturaliter judicant, mures, hirundines, „ milui? Non sentire eos sciunt, norunt, „ inculcant, insident, ac nisi abigatis, in ipso „ Dei vestro ore nidificant. Araneæ verò fa-„ ciem ejus intexunt, & de ipso capite sua „ fila suspendunt. Vos tergitis, mundatis, „ eraditis, & illos, quos facitis, protegitis, „ & timetis. *Hæc Minutius*. Quæ omnia in Sanctorum Imagines detorquent, quibus & similia accidere comprobant ipsâ quotidianâ experientiâ.

1284 Porrò, pro eodem argumento verba Lactantii lib. 2. Divin. Institut. cap. 2. adducunt, dicentis: *Quid sibi Templa, quid aræ volunt? Quid denique ipsa simulacra, quæ aut mortuorum, aut absentium simulacra sunt?* Imagines quoq; & sanctorum Virorum simulacra, & mortuorum, & absentium, inquiunt, monumenta sunt; eadem ergò est ratio. Pergit Lactantius: *Nec intelligunt*, inquit, *homines ineptissimi, quòd si sentire simulacra, & moveri possent, ultrò adoratura homines fuissent, à quibus sunt expolita*. Et item: *Adorant ergò insensibilia qui sentiunt, irrationabilia qui sapiunt, ex anima qui vivunt, terrena qui oriuntur à Cælo*. Et paucis interjectis, subjungit: *Nempe ideò timetis, quòd eos esse in Cælo arbitremini*. Cui responsioni occurrens Lactantius, ait: *Cùr igitur oculos in Cælum non tollitis? Cùr ad parietes & ligna & lapides potissimùm, quàm illò spectatis, ubi eos esse creditis?* Quod argumentum validè urgere fatentur etiam Sanctorum Imaginum cultores, quos & eâdem reprehensione dignos censent, quam idem Lactantius cap. 17. ejusdem libri subnectit, dùm ait: *Perversum esse & incongruent, ut simulacrum hominis à simulacro Dei colatur. Colit enim quod est deterius & imbecillius*. Ac posteà: *Inexpiabile facinus esse*, subjungit, *deserere viventem, ut defunctorum monimentis servias, qui nec vitam, nec lucem dare cuiquam possunt, qua ipsi carent*.

1285 Insuper & utrisque, Idolorum scilicèt, & Imaginum cultoribus, convenire fatentur quæ adversùs Idololatras profert S. Athanasius in oratione contra Gentes, inquiens: „ Deinde supplices ante ligna pro-„ cumbere, nè videre interim res similes ac „ prorsùs ejusdem generis suis sese pedibus „ calcare, & pro fomentis ignium usurpare, „ cùm tamen partes earum rerum Numina „ appellent. Et quæ paulò ante in usu com-„ muni habuere, ea per vecordiam (cùm „ exsculpata sunt) colenda arbitrantur, nihil „ omninò neque oculis, neque mente uten-„ tes, quippè qui non Deos, sed artem Cæ-„ latoris adorent. Quamdiù enim impolitus „ est lapis, & rudis materia, tamdiù istius-„ modi res pedibus calcant, iisque ad mini-„ steria sua, & subindè vilissima, abutuntur. „ Cæterùm, ubi artifex suæ scientiæ modulos „ proportionesque impressit, & in speciem vel „ viri, vel mulieris effiguraverit, aguntur „ gratię artifici, ac jam deinde pro Numini-„ bus adorant, quos pretio à sculptore rede-„ merunt. *Hactenus Athanasius*, qui & alia subnectit, quæ in sacrarum Imaginum cultores retorquent Iconomachi, referentes quoque & aliorum Sanctorum sententias consimiles adversùs paganos pronunciatas, quas & catholicos in colendis Imaginibus urgere quoque prætendunt.

1286 Sed errant sanè, longè distant catholici sacras venerantes Imagines à Paganis Idola colentibus, non enim eadem est utrorumque ratio & sententia, in modo quoque, & in fine, & in ipsa credulitate valdè discriminantur: undè quod rectè Sancti Patres in Paganis reprehendebant, nullo pacto retorqueri potest in catholicos sacrarum cultores Imaginum. Ethnici namque suorum Deorum simulacra ex vili materia compacta, licèt insensibilia essent & irrationalia, licèt de iis mures, hirundines, milui, & araneæ judicarent, & cætera hujusmodi à Sanctis Patribus recitata, nihilominùs ab eis instar Numinum habebantur, & colebantur; undè & divinos honores tribuebant. Putabant, quinimmò credebant ea esse vera Numina, sivè simplici substantiæ commutatione, ut indicare videtur S. Athanasius loco mox laudato, quæ opinio fortè apud rudiores invaluerat, sivè quadam divinitatis in ipsa infusione, alligatione, & substantiali præsentia, quasi fatum consecratione mutarent, prout ibi loquitur Tertullianus. Id quod fortasse sentiebant eruditi; & quidèm Hermes apud B. Augustinum lib. 8. de Civit. cap. 24. refert illud in hominibus, quòd artem invenerint efficiendi Deos: *Quoniam ergò*, inquit Hermes, *proavi multum errabant circa Deorum rationem increduli, & non animadvertentes ad cultum religionemque divinam, invenerunt artem, qua efficerent Deos*. Posteà subjungit, quomodò ut animata redderent simulacra, Dœmones eis alligarent: *Cui inventæ*, ait, *adjunxerunt virtutem de mundi natura convenientem; eamque miscentes, quoniam animas facere non poterant, evocantes animas Dæmonum, vel Angelorum, eas indiderunt Imaginibus sanctis divinisque mysteriis, per quas Idola & benefaciendi, & malè, vires habere possunt*. Et hanc fuisse quoque Mercurii opinionem, idem S. Augustinus eodem lib. cap. 23. innuit, dum de Trismegisto illo Mercurio loquens, scribit: *At ille visibilia & contrectabilia simulacra, velut corpora Deorum esse asserit: Inesse autem his quosdam spiritus invita-*

tatos, qui valeant aliquid, sivè ad nocendum, sivè ad desideria nonnulla eorum complenda, à quibus eis divini honores & cultus obsequia deferuntur. Deinde hanc magis explicans opinionem, subjungit: *Hos ergò spiritus invisibiles per artem quandam visibilibus rebus corporalis materiæ copulare, ut sint quasi animata corpora, illis spiritibus dicata & subdita simulacra; Hoc esse dicit Deos facere, eamque magnam & mirabilem Deos faciendi accepisse homines potestatem*. Hæc S. Augustinus.

1287 Deinde, Ethnici in præfatis suis simulacris spem omnem ponebant, ac in eis confidebant, juxtà illud Psal. 113. *Simulacra gentium argentum & aurum opera manuum hominum*. Et postea: *Similes illis fiant, qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis*. Certè Christiani catholici sacras colentes Imagines multùm distant ab Ethnicis simulacrorum cultoribus; quoniam nec ut Numina Imagines venerantur, nec pro Numinibus Imagines habent, nec credunt in iis aliquam inesse divinitatem aut virtutem, neque in eis fiduciam aut spem ponunt, prout sacra Tridentina Synodus sess. 25. in Decreto de sacris Imaginibus, definit, inquiens: „ Imagines porrò Christi, Deiparæ Virginis, & aliorum Sanctorum in Templis præsertim habendas, & retinendas, eisque debitum honorem & venerationem impertiendam, non quòd credatur inesse aliqua in iis divinitas, vel virtus, propter quam sint colendæ; vel quòd ab eis sit aliquid petendum, vel quòd fiducia in Imaginibus sit figenda, veluti olim fiebat à gentibus, quæ in Idolis spem suam collocabant: sed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quæ illæ repræsentant, itaut per Imagines, quas osculamur, & coràm quibus caput aperimus & procumbimus, Christum adoremus, & Sanctos, quorum illæ similitudinem gerunt, veneremur. *Hactenus Tridentina Synodus*.

1288 Sed instant adversarii; Doctiores inter Ethnicos neutiquàm credidisse ipsa simulacra Deos esse, solùmmodò asseruisse in ipsis simulacris, vel per ipsa simulacra Deos coli; licèt nonnulli de plebe rudes putaverint simulacra illa Deos esse, & pro Diis simulacra adoraverint. Hoc pacto, inquiunt, se habent Imaginum cultores; nam licèt Theologi & Doctiores non ipsas Imagines colant, sed Sanctos per Imagines repræsentatos, nec credant esse in ipsis Imaginibus aliquid divinitatis, aut Sanctos in eis latère: complures tamen de plebe rudes aliter credunt, existimantes sub eis latère Sanctos, aut ipsis esse conjunctos Imaginibus, ac proindè cum Paganis credere videntur.

1289 Deinde doctiores inter Ethnicos neutiquàm credidisse, simulacra Deos esse, sed Deos in simulacris repræsentatos coli, probant ex pluribus Patribus, & præcipuè ex Arnobio lib. 6. adversùs Gentes, ubi Paganum & Ethnicum hominem sic loquentem introducit: „ Sed erras & laberis; nam neque nos æra, neque auri argentique materias, neque alias, quibus signa conficiunt, eas esse per se Deos, & religiosa decernimus Numina; sed eos in his colimus, eosque veneramur, quos dedicatio infert sacra, & fabrilibus efficit inhabitare simulacris. *Et post alia subjungit*: In parte hac eadem illud etiam dicere simulacrorum assertores solent, non ignorasse, antiquos nihil haberer Numinis signa, neque ullum omninò inesse his sensum, sed propter indomitum atque imperitum vulgus, quæ pars in Populo atque in Civitatibus maxima est, salubriter ea, consilioque formasse, ut velut quadam specie objecta his Numinum, abjicerent asperitatem metu; arbitratique præsentibus sese sub Diis agere, factaque impia deponerent, & ad humana officia morum immutatione transirent. *Hæc Arnobius*. Sed & Lactantius lib. 2. Divinar. Instit. cap. 2. eosdem Ethnicos sic loquentes introducit: *Non ipsa timemus simulacra, sed eos, ad quorum imaginem ficta, & quorum nominibus consecrata sunt*. Consimilia habentur apud Athenagoram in legatione pro Christianis, apud Origenem lib. 7. contra Celsum, & apud alios antiquos Ecclesiasticos Doctores.

1290 At nos sacrarum Imaginum cultores à sacra edocti Scriptura respondemus, Paganos omnes doctrinam suorum sequentes Pontificum & Sacerdotum sensisse, simulacra esse Deos sivè immutatione substantiæ, sivè infusione quadam & incorporatione Deorum in ipsa, vi consecrationis; adeòque ipsa ut Numina coluisse, spem in his suam posuisse, ipsisque supplicasse ac servisse; Qua enim de causa Deus Exodi cap. 20. mandavit filiis Israel: *Non facietis Deos argenteos, nec Deos aureos facietis vobis*. Levitici cap. 19. *Nolite converti ad Idola, nec Deos conflatiles faciatis vobis. Ego Dominus Deus vester*. Certè non alia, nisi nè imitarentur Ethnicos, Deos aureos & argenteos & conflatiles colentes, tanquàm Deos vivos, ac si sensus & vitam haberent, cùm posteà eos deridens Propheta in Psal. 113. dicat: *Simulacra Gentium argentum & aurum opera manuum hominum. Os habent, & non loquentur; oculos habent, & non videbunt; aures habent, & non audient; nares habent, & non odorabunt; manus habent, & non palpabunt; pedes habent, & non ambulabunt; non clamabunt in gutture suo*. Si ergò apud Ethnicos simulacra pro Diis vivis habita nequaquàm forent, hujusmodi sacræ Scripturæ reprehensio vana foret & inutilis.

1291 Porrò apertissimè hoc idem liquet ex iis, quæ Isaias Propheta de Idolis Gentium scribit cap. 44. à vers. 10. & seq. „ Quis formavit Deum, *inquit*, & sculptile conflavit ad nihil utile? Ecce omnes participes ejus

„ confundentur; fabri enim sunt ex hominibus; convenient omnes, stabunt & pavebunt, & confundentur simul. Faber ferrarius limâ operatus est; in prunis & in malleis formavit illud; & operatus est in brachio fortitudinis suæ; esuriet & deficiet; non bibet aquam, & lassescet. Artifex lignarius extendit normam, formavit illud in runcina; fecit illud in angularibus, & in circino tornavit illud, & fecit imaginem viri quasi speciosum hominem habitantem in domo. Succidit cedros, tulit ilicem, & quercum, quæ steterat inter ligna saltus; plantavit pinum, quam pluvia nutrivit; & facta est hominibus in focum: sumpsit ex eis, & calefactus est, & succendit & coxit panes: de reliquo autem operatus est Deum, & adoravit; fecit sculptile, & curvatus est ante illud. Medium ejus combussit igni, & de medio ejus carnes comedit; coxit pulmentum & saturatus est, & calefactus est, & dixit: Vah, calefactus sum, vidi focum; reliquum autem ejus Deum fecit, & sculptile sibi; curvatur ante illud, & adorat illud & obsecrat, dicens: *Libera me, quia Deus meus es tu*. Nescierunt neque intellexerunt, obliti enim sunt, nè videant oculi eorum, & nè intelligant corde suo. *Hæc Isaias*, clarissimè ostendens, simulacrorum adoratores pro Diis vivis habuisse simulacra, atque in eis spem suam posuisse.

1292 Jeremias pariter cap. 2. Israel ad Idola prævaricatum reprehendens, ait: „ Quomodò confunditur fur, quandò deprehenditur, sic confusi sunt domus Israel, ipsi & Reges eorum, Principes & Sacerdotes, & Prophetæ eorum, dicentes ligno: *Pater meus es tu*; & lapidi: *Tu me genuisti*; verterunt ad me tergum, & non faciem; & in tempore afflictionis suæ dicent: *Surge, & libera nos*. Ubi sunt Dii, quos fecisti tibi, surgant, & liberent te in tempore afflictionis tuæ. Secundùm quippè numerum Civitatum tuarum erant Dii tui, Juda.

1293 Prætereà in libro Sapientiæ disertè scriptum est, Idololatras spem suam in Idolis, tanquàm in Deos vivos, posuisse, quoniam cap. 13. descriptâ priùs fabricatione Imaginis idololatricæ, sivè Idoli, sub num. 18., ait: *Non erubescit loqui cum illo, qui sinè anima est, & pro sanitate quidem infirmum deprecatur, & pro vita rogat mortuum, & in adjutorium inutilem invocat, & pro itinere petit ab eo, qui ambulare non potest; & de acquirendo, & de operando, & de omnium rerum eventu petit ab eo, qui in omnibus est inutilis*. Sed & cap. 14. agens de Idololatriæ prima origine vers. 15., ait: „ Acerbo enim luctu dolens pater, citò sibi rapti filii fecit imaginem; & illum, qui tunc quasi homo mortuus fuerat, nunc tanquàm Deum colere cœpit, & constituit inter servos suos sacra & sacrificia. Deindè, interveniente tempore, convalescente iniquâ consuetudine, hic error tanquàm lex custoditus est, & tyrannorum imperio colebantur figmenta. Et hos, quos in palàm homines honorare non poterant, propter hoc, quòd longè essent, è longinquo figurâ eorum allatâ, evidentem imaginem Regis, quem honorare volebant, fecerunt, ut illum, qui aberat, tanquàm præsentem colerent suâ sollicitudine. Provexit autem ad horum culturam & hos, qui ignorabant, artificis eximia diligentia: Ille enim volens placere illi, qui se assumpsit, elaboravit arte suâ, ut similitudinem in melius figuraret. Multitudo autem hominum abducta per speciem operis, eum, qui ante tempus tanquàm homo honoratus fuerat, nunc Deum æstimaverunt. Et hæc fuit vitæ humanæ deceptio, quoniam aut affectui, aut Regibus deservientes homines incommunicabile nomen lapidibus & lignis imposuerunt. *Hactenus ibi*.

1294 De iisdem porrò Idolis, illorumque cultoribus plura habentur in cap. 15., sed pro nostro argumento sola recensemus quæ leguntur sub num. 14. & sequen. ubi dicitur: „ Omnes enim insipientes, & infœlices suprà modum animæ superbi, sunt inimici populi tui, & imperantes illi, quoniam omnia Idola nationum Deos æstimaverunt, quibus neque oculorum usus est ad videndum, neque nares ad percipiendum spiritum, neque aures ad audiendum, neque digiti manuum ad tractandum, sed & pedes eorum pigri ad ambulandum: Homo enim fecit illos, & qui spiritum mutuatus est, is finxit illos. Nemo enim sibi similem homo poterit Deum fingere. Cùm enim sit mortalis, mortuum fingit manibus iniquis. Melior enim est ipse his quos colit, quia ipse quidèm vixit, cùm esset mortalis, illi autem nunquàm. *Hæc ibi, & alia*. Sed & plura ejusdem argumenti legi possunt apud Prophetam Baruch cap. 6. ubi de Babyloniorum Diis plura refert, monens populum, qui captivus ducendus erat, ut caveret ab iis, & ab omni Gentium illarum Idololatria. Et ita apertis sanctarum scripturarum testimoniis constat, Gentium simulacra pro Diis universaliter fuisse semper habita.

1295 Et hanc fuisse vetustiorum Patrum opinionem, quòd nimirum Ethnici pro Diis simulacra habuissent, liquet ex Tertulliano in Apologetico cap. 12., Arnobio lib. 1. adversùs gentes, Cypriano lib. 3. Testimoniorum adversùs Judæos, S. Athanasio orat. contrà Gentes; Theodoreto Dialog. 1., & ex Chrysostom., aliisque pluribus. Hine Minutius Felix in Octavio de Idolo, quod fabricatur, loquens, ait: *Funditur, fabricatur, sculpitur, nondùm Deus est. Ecce plumbatur, construitur, erigitur, nec adhùc Deus est. Ecce ornatur, consecratur, oratur, tunc postremò Deus est*,

cùm homo illum voluit & dedicavit.

1296 Cæterùm ex Ethnicis quosdam fuisse, licèt paucos, qui asserebant, simulacra illa Deos non esse, sed in eis latentes Deos coli, tradit S. Augustinus ipse lib. 8. de Civit, cap. 23., ubi scribit & hanc fuisse sententiam Mercurii Trismegisti, de quo ait: „ At ille visibilia & contrectabilia simulacra, velut corpora Deorum esse asserit; inesse autem his quosdam spiritus invitatos, qui valeant aliquid, sivè ad nocendum, sivè ad desideria eorum nonnulla complenda, à quibus eis divini honores, & cultus obsequia deferuntur. *Hæc ibi*. Et in Psal. 113. refutat eos, qui dicunt: *Non hoc visibile colo, sed Numen, quod illic invisibiliter habitat*. Et in Psal. 96. introducit Ethnicum disputatorem, sic loquentem: *Non ego illum lapidem colo, nec illud simulacrum, quod est sinè sensu: non enim Propheta vester potuit nō nosse, quia oculos habent & non vident, & ego scio, quia illud simulacrum nec animam habet, nec vides oculis, nec audis auribus: non ergò illud colo, sed adoro quod video, & servio ei, quem non video. Quis est iste? Numen quoddam*, inquit, *invisibile quod præsidet illi simulacro*. Et ita ejusdem sententiæ fuisse quendam Olympium Ethnicum Philosophum, innuere videntur Nicephorus lib. 12. Hist. cap. 25., & Sozomenus lib. 7. cap. 15., de quo referunt, quòd cùm ob eversa simulacra Idolorum conspiceret suos esse consternatos, hortabatur, ne à religione sua deficerent, asserens, Imagines ac statuas nihil aliud esse, quàm materiam corruptibilem, ac proinde ad nihilum potuisse redigi, inhabitasse autem his virtutes quasdam, & eas jam in Cœlum avolasse.

1297 Hos tamen sic respondentes impugnat S. Augustinus, ex eo quòd virtutes, quas inhabitare simulacris fatebantur hujusmodi Ethnici, Dæmones fuerint, juxtà illud Psalm. 95. *Quoniàm Dii Gentium Dæmonia*. Et Paulus 1. ad Corinthios cap. 10. *Non quòd Idolum sit aliquid, sed quoniàm quæ immolant gentes, Dæmoniis immolant, & non Deo: & nolo vos socios fieri Dæmoniorum*. Undè in Psalm. 96. ait Beatus Augustinus: „ Non ergò hinc se excusent, quia quasi Idolis insensatis dediti non sunt, Dæmoniis magis dediti sunt, quod est periculosius; nam si tantùm Idola colerent, sicut eos non adjuvarent, ita illis nihil nocerent: Si autem adores & servias Dæmonibus, erunt Domini tui. Et qui erunt Domini tui? Invidi tui, libertati tuæ necesse est semper invideant, semperque te velint possidere, semper talem facere, qualem possint secùm trahere. Et paulò infrà. *Cùm enim dixisset, subjungit: Confundantur omnes qui adorant sculptilia*, addidit, *& qui gloriantur in simulacris suis*; nè existerent quasi reddentes rationem de simulacris, & dicerent: *non lapides*, sed *Numina colimus*. Quæ Numina colis? Dic mihi, Dæmonia colis, an spiritus bonos, quales sunt Angeli? Sunt etiam Angeli Sancti, & sunt Spiritus maligni, qui sibi exigunt superbè sacrificium, & volunt se coli tanquàm Deos.

1298 Proindè cùm apud priscos Romanos, maximè invaluerit superstitiosa colendi in simulacris Dæmones religio, non abnuit Leo Papa Romam erroris appellare magistram, ut quæ omnium gentium serviret erroribus; & Tertullianus in lib. de Spectaculis lib. 7. vocat Urbem, in qua Dæmoniorum conventus consedit, & cap. 12. appellat Romanum Capitolium omniū Dæmonum Templum. Ab ejusmodi Dæmonibus in simulacris veneratis omnia turpia ad corrumpendos mores inventa, immò & ut sacra, præcepta leguntur: Ab ipsis scœnici ludi tùm apud Græcos, tùm Romanos, in quibus falsorum Numinū repræsentabantur turpitudines, adulteria scilicèt, stupra, incesta, & cujusvis generis libidinis turpissima gesta, Romanis demandati fuere, ut Sanctus Augustinus lib. 2. de Civit. cap. 8. ait, inquiens: „ Nolo dicere illa mystica, quàm ista thetrica esse turpiora; hoc dico, quòd negantes convincit historia, eosdem illos ludos, in quibus regnant figmenta Poetarum, non per imperitum obsequium sacris Deorum suorum intulisse Romanos, sed ipsos Deos, ut sibi solemniter ederentur, & honori suo consecrarentur, acerbè imperando, & quodammodò extorquendo fecisse. *Hactenus Sanctus Augustinus*. A' Diabolo itàque in simulacris latente ludi scœnici, atque theatrica omnia, ad corrumpendos honestorum hominum mores & inventa & præcepta sunt; quoniàm dùm stupra, adulteria, & Deorum suorum incestus in theatris repræsentata cernerent spectatores, ad eos in ejusmodi turpitudinibus imitandos animum adiiciebant.

1299 Hinc Julius Firmicus in lib. de erroribus profanæ Relig. cap. 12., „ Quicumque, *inquit*, hæc sacra Deorum devotâ mente venerantur, cuicumque placet superstitionis istius metuenda contagio aut malis suis solatium quærit, aut facinora eorum tacitâ collaudat cogitatione, hoc optans, hoc querens, hoc utique magnoperè desiderans, ut & sibi liceat quod Diis suis licuit, & ut se ad consortium talis vitæ morum similitudo perducat. *Et post aliqua*. Semina planè omnium scelerum, *ait*, à Diis suis peccantium turba collegit, & ut perditus animus impunè facinus posset admittere, ex præcedentibus facinorum exemplis majori se auctoritate defendi. *Hæc, & alia Julius Firmicus*; sed non dissimilia tradit Gregorius Nazianzenus Orat. in Sancta Lumina, ubi gravissimum hoc esse docet: „ Quòd flagitiosos Deos, & vitiorum Patronos affinxerunt, ut peccatum non

mo-

„ modò crimine careat, sed præclarum etiam „ ac Divinum censeatur, ad ea videlicèt, quę „ proDjis adorantur, defensionis esusâ confu„ giens, quis tandem illis persuaserit ut placi„ di & moderati sunt cùm Deos perturbatio„ num duces, & patronos habeant, ubi vi„ tium non modò turpe, sed honorificum „ etiam existimatur, utpotè Deorum ali„ quem protendens, cujus ista perturbatio „ fit, utque aris & sacrificiis ornatur. *Hæc Gregorius*. Exagerat quoque adversùs hujusmodi flagitia D. Cyprianus in Epist. ad Donat. dum ait: „ Exprimunt impudicam Ve„ nerem, adulterum Martem, Jovem illum „ suum non magis regno quàm vitiis princi„ pem, in terrenos amores cum ipsis suis ful„ minibus ardentem. *Cyrillus lib. 7. contrà Julianum*: Apud illos invenio Deos ab ab„ surdis non abhorrentes, & ad obscænas vo„ luptates omnes se conferentes.

1300 Ad hæc D. Ambrosius lib. 1. de Virginibus: „ Quid, inquit, de Sacris Phry„ giis loquar, in quibus impudicitia disci„ plina est, atque utinam sexus fragilioris, „ quid de orgiis Liberi, ubi Religionis My„ sterium est incentivum libidinis, qualis er„ go ibi potest esse vita Sacerdotum, ubi co„ litur stuprum Deorum? *Et D. Athanasius orat. contra Gentes*. Hinc mala in homines, „ inquit, ingenti numero incubuerunt, cùm „ enim viderent Deos suos istiusmodi rebus „ oblectari, statim eos jisdem delictis æmu„ lati sunt, egregium facinus arbitrati, nisi „ exempla eorum, quos summos censebant, „ imitarentur, atque inde factum est, ut sce„ leribus homicidiorum, parricidiorum, om„ niumque libidinum succubuerint, nam pro„ pemodum omnes ætates omnibus libidini„ bus scatent, ob immanitatem morum, „ quam in Diis conspiciunt. *Hæc Athanasius*.

1301 Itaque ex hactenus deductis palàm fit quanta sit inter Ethnicos simulacrorum cultores differentia & pios Christianos Sacras venerantes Imagines; illi sut ipsa simulacra lapidea, aurea, & argentea, ut Deos colebant, aut certè Dæmones sub eis latentes: Christiani verò non materiales Imagines, aut sculptas illas materiales venerantur figuras, sed Sanctos Dei, qui ipsi placuerunt, per Imagines repræsentatos colunt: Ethnici suis simulacris & Dæmonibus honores exhibebant Divinos: Christiani soli uni Deo & Trino Divinum exhibent honorem, Sacris verò Imaginibus, cultum quendam exhibent civilem & religiosum longè inferioris ordinis ab eo, qui debetur Deo: Pagani denique totam spem & fiduciam tanquam in objecto finali, in præfatis simulacris, imò Dæmonibus repositam habebant, à quibus se à malis liberari, in necessitatibus subveniri, bonaque obtinere credebant, hinc diversa genera Sacrificiorum, hinc Ludi, & diversa alia diabolica inventa ad eorum vel placandam iram, vel promerendam gratiam, vel implorandum auxilium, publicâ, aut Sacerdotum, & Pontificum, aut Magistratuum & Principum lege, præcepta erant: At fideles & pii Christiani in solo Deo velut in objecto finali sperant, ab eo tantùm adjuvari se posse, à malis liberari, bonaque cuncta obtinere credunt, unde & in eo solùm spem suam reponunt, non in ipsis Imaginibus, aut in Sanctis per eas repræsentatis, quos tantùm ut Dei amicos colunt, & ut mediatores & apud Deum intercessores invocant, prout Sacrosancta tradunt & docent Ecclesiæ Catholicæ Concilia.

1302 Arguunt denique Imaginum Sanctarum contemptores ex Canone XXXVII. Concilii Illiberitani celebrati ineunte sæculo IV. videlicèt anno Domini CCCV. ubi statuitur ne picturæ retineantur in Ecclesiis, ne id colitur, in parietibus pingatur: *Placuit*, inquit, *picturas in Ecclesia esse non debere, ne quod colitur, & adoratur, in parietibus depingatur*. Addunt porrò, quòd primi quinque sæculorum Patres nullam vel minimam de usu retinendi, aut Sacras venerandi Imagines, mentionem faciant, quando de aliis Christianorum ritibus, plura scribunt.

1303 Ad hoc argumentum depromptum ex Canone allegato Concilii Illiberitani diversæ à Sacris Scriptoribus solent afferri responsiones, quarum prima est, eo Canone non quamcumque Imaginem prohiberi in parietibus pingi, & in Ecclesiis retineri, sed tantùm Dei, & Divinarum personarum, illarumque naturam repræsentantes Imagines interdici. Quæ quidem responsio impugnatur à Bellarmino lib. 2. de Imaginibus Cap. 9. in responsione ad primum argumentum: quoniam, inquit, Concilium loquitur in genere de picturis: & quia non erat in usu eo tempore, imò nec unquam fuerunt in Ecclesiis tales Imagines, quæ sunt vera Idola: natura enim Divina nec pingi, nec effingi potest: Concilium verò loquitur de eo quod fieri solebat, & interdicit ne deinceps fiat.

1304 Alanus Copus lib. 5. Cap. 16. vult hic prohiberi Imagines, quia ab illis Christianis adorari cœperant tanquam Dii, & hunc esse Canonis sensum: *Placuit in Ecclesia non esse picturas, ne aliquid in parietibus existens adoretur & colatur ut Deus*: Sed hanc expositionem, licèt sit etiam Juonis in 3. par. Decreti Cap. 40. non quadrare verò sensui Canonis existimat idem Bellarminus, quoniam, inquit debuisset dici potius, *ne id quod pingitur adoretur: quàm, ne id quod adoratur pingatur*.

1305 Nicolaus Sanderus lib. 2. de cultu Imaginum, Cap. 4. ait Concilium Illiberitanum eo Canone prohibuisse Imagines in Templis, quia tempus & locus id requirebat: Tunc enim periculum erat, ne Gentiles existimarent, nostros adorare ligna & lapides: ac denique ad vitandum periculum, ne se-

Nnn 2 vign-

vientibus persecutionibus ab ipsis persecutoribus Imagines fuissent contumeliis affectæ. Et licèt aliqui in ea sint opinione, ut Concilium Eliberitanum celebratum fuerit post Nicænam primam Synodum, & jam cessatis in Ecclesia persecutionibus, vera tamen sententia est, celebratum ante Synodum Nicænam, & eo anno supra recensito, ad quem annum etiam Baronius eandem Synodum consignat, & probat Pagius in sua critica in Annales Baronii sub anno CCCV. num. v. sæviente tunc persecutione Constantii & Galerii Maximiani: Et quòd quidèm sæviret persecutio, liquet ex Canone xxv. ubi agitur de iis qui afferebant literas à Confessoribus. *Omnis qui attulerit literas confessionis, sublato nomine Confessoris (eò quòd omnes sub hoc nominis gloria partim concutiant simplices) communicatoriæ ei dandæ sunt literæ.* Et hanc Sanderi expositionem Canonis approbant Bellarminus & Turrianus, ille loc. cit. Hic verò lib. 1. de Hierar. ord. Cap. 23. sequitur eandem & Svarez tom. 1. disput. Theologic. disp. 53. sect. 1. Binius quoque in eundem Canonem, idem sentit.

1306 Gabriel Albaspineus in notis ad hunc Canonem, quem ipse numerat XXXVI. ait Patres ejus Canonis conditores loqui de picturis & tabulis; & de picturis, non quibus Sancti & Martyres, sed quibus Deus ipse, ipsaque Trinitas repræsentaretur; Illi siquidem, ait, non adorantur. Subjungit postea; „ Vetant igitur Deum in parietibus depingi, ne scilicèt, quem Gentilibus & Cathecumenis immensum, omnipotentem, invisibilem, æternum incomprehensibilem, spiritualem, corporis & materiæ expertem & immunem prædicarent, cùm ipsi Gentiles & Cathecumeni in ipsorum Ecclesiis, lineis & coloribus circumscriptum & comprehensum cernerent. Ne igitur Divini Numinis Majestas minueretur, & aliud de Deo depingeretur quàm prædicarent, & quem supra homines extollerent, humana specie depictum oculis objicerent; vetant ne in Ecclesiis Dei Imagines suspendantur: hæc ad Sanctorum Imagines nullatenus pertinent. „ *Hæc ille*. Cui se subscribit Schelestratius in Dissertatione de disciplina Arcani Cap. 6. art. 3. ubi ait prælibatum Canonem statutum fuisse potiùs pro Cathecumenis & Gentilibus, quàm pro fidelibus & Catholicis: Nam hi scientes Deum sub variis olim figuris apparuisse, ex Imaginibus Deum sub illis formis repræsentantibus nullam falsam opinionem concepissent. Secus verò Cathecumeni & Gentiles, quibus Deus invisibilis & incorporeus & incircumscriptus prædicabatur.

1307 In eandem sententiam descendere videtur Ferdinandus Mendoza lib. 3. de confirmando Concilio Illiberitano, in notis ad eundem Canonem: ubi in primis ait, eo Canone interdictas esse ejus tantùm Imagines, qui coli & adorari debet, propter verba ibi subjuncta: *Ne quod colitur & adoratur, in parietibus depingatur*, ideft, ut ipse explicat, ne vel Patris, vel Verbi, vel Spiritus Sancti forma ab ipsis aliquando suscepta ad eum repræsentandum hominibus in parietibus depingatur. Porrò duas ejus Constitutionis affert rationes, quarum primam talem esse scribit; Quia cùm omnes nascentis Ecclesiæ Imagines picturis, non statuis frequentiùs efformarentur, ad conservandam Divini Numinis Majestatem, illud Episcopi Hispani excogitasse videntur, ne in parietibus Ecclesiæ, Christi Imagines vel Divinarum personarum pingerentur, ut intelligerent Christiani omnes, tam docti, quàm simpliciores, & honoratiori loco, & augustiori veneratione Divinas personas, quàm humanas Sanctorum discerni, distinguique oportere. Alteram porrò quam consignat rationem, ne Christi humanitas, aut Divinarum personarum assumptæ formæ pingerentur, in eo stat, quod tunc nefas putarent, abstrusiora Trinitatis Mysteria publicari, ut nunc fit passim, in his præsertim provinciis, ait, in quibus veterum illa religio in promeudia Mysteriis irreverenter sublata est.

1308 Cæterùm vult per præfatum Canonem non esse penitùs interdictum usum retinendi in Ecclesiis Divinarum personarum Imagines, eas in assumptis formis repræsentantes, sed interdictum tantùm ait, ne in parietibus pingerentur Ecclesiarum, unde & in Altaribus hoc non obstante Canone, eas retinere, & retentas fuisse asserit; unde subjungit: „ Sed sapienter & religiosè voluerunt, eas in Altaribus ex tabulis compactis depingi, ut commodè velis obducitis, ut hodie, tegi possent, & ad cultum statutis temporibus à Christianis exhibendum reverenter detegi. Summâ enim cura cavebant Episcopi, ne religionis nostræ Mysteria ludibrio cum Auctore haberentur, & irriderentur à Gentibus. Sciebant quippe hujus Concilii tempore, quo major populi pars erat Ethnicorum, nomen Christi aversis auribus Gentes excipere; quinimmo memoriam ejus, molesto & iniquo ferre animo, nefandoque & sacrilego errore, aut extremâ potius dementiâ irridere & damnare Christianos, quòd audirent, illos hominem quemdam (ut ajebant) pœnæ causâ affixum Cruci, colere & adorare, ut Arnobius & Minutius Felix pluribus testantur. *Hæc Mendoza*.

1309 Et huic responsioni adhæret Bellarminus, dum ait: „ Alii ergo dicunt, tantùm prohiberi ne Imagines depingantur in parietibus Ecclesiæ, non autem ne depictæ in tabellis, aut velis in Ecclesia habeantur: & rationem esse volunt, propter honorem Imaginum, quia in parietibus facillimè corrumpuntur, vel humore parietum, vel situ, vel alia ratione: qua ratione fuit olim prohibitum etiam ne crux in pavimentis scul-

„ sculperetur; ne videlicèt conculcaretur: „ & tum hic erit sensus. *Placuit picturas in* „ *Ecclesia*, idest: in ipsa fabrica, sivè muris „ Ecclesiæ, *esse non debere, ne id quod ado-* „ *ratur & colitur, in parietibus depingatur*, „ idest, ne contingat rem sacram & venera- „ bilem, quales sunt Sanctæ Imagines, in „ parietibus esse, ubi facillimè corrumpan- „ tur. Huic expositioni aptissimè convenit „ ratio Canonis. *Hactenus Bellarminus.*

1310 Licèt autem ejusmodi Bellarmini ratio optima sit, non tamen contemnenda mihi videtur & altera ratio allegata à Mendoza, nempè, interdictum fuisse usum pingendi Sacras Imagines repræsentantes Dominum Nostrum Jesum Christum in forma humana, aliasque Divinas personas in formis assumptis, in parietibus Ecclesiarum, propter Cathecumenos & Gentiles, ne scilicèt ab illis conspici potuissent: quoniam, sicut eis non aperiebantur omnia Mysteria, sicque conveniens non erat, ut ea Mysteria in picturis oculis conspicerent, quæ auribus audire non licebat: *Quod legentibus Scriptura, hoc idiotis pictura præstat cernentibus*, ait D. Gregorius libro Epist. 9. ad Serenum Episcopum Massiliensem: *quia in ipsa ignorantes vident quid sequi debeant, in ipsa legunt qui literas nesciunt: unde & præcipuè Gentibus pro lectione pictura est.* Unde si formam quam Dei Verbum assumere dignatum est, & in qua Divinæ aliæ personæ apparuerunt, verbis narrare possumus, hac ratione & pingere poterimus: Et è converso: ea Mysteria quæ verbis explicare non possumus, neque in picturis poterimus exprimere, & ita Mysteria illa quæ verbis, aliquibus celantur, iisdem non licebit neque in picturis, neque in Imaginibus demonstrare.

1311 Et quidem nefas erat in primitiva Ecclesia Divina Mysteria coram Gentilibus peragere aut Cathecumenis, etsi utrisque permissum fuerit audire Dei Verbum, ut antiqui Canones demonstrant; Et S. Ambrosius Epistolâ 33. docet neque Symbolum omnibus Cathecumenis statim consuevisse tradere: *post lectiones, inquit, & tractatum dimissis Cathecumenis Symbolum aliquibus competentibus in baptisterii tradebam.* Et D. Cyrillus Hierosolymitanus in initio sui operis adjurat, ne quis infidelibus & Cathecumenis suas tradat catecheses; unde alloquens Cathecumenum, ait: *Fueras tu aliquando Cathecumenus, nec tamen proposita tibi Mysteria enarrabantur.* Plura de Divinis Mysteriis non omnibus palàm faciendis tradit D. Dionysius Areopagita in lib. de Eccles. Hierarchia par. 1. Cap. 12. & par. 3. Cap. 3. Chrysostomus quoque homil. 2. in Epist. 2. ad Corinth. Basilius de Spiritu Sancto Cap. 27. S. Augustinus tract. 11. & 16. in Joannem, Isidor. lib. 6. Etymol. similia docent: Et hanc consuetudinem accepisse Ecclesiam ab ipsis Apostolis perspicuum fit, cum ipse Paulus in priori ad Corinthios Cap. 3. sumptâ metaphorâ ab infantibus qui lacte vescuntur: ait: *Lac vobis potum dedi non escam. Nondum enim poteratis, sed nec nunc quidem potestis*: Ubi sacri expositores per lac, humiliorem ac simpliciorem intelligunt doctrinam, quam quidam dùm Christo nomen dant, ab initio capere possunt: per cibum vero solidum, sivè escam, sublimiorem exponunt doctrinam quæ tantùm perfectorum est, ut idem Apostolus scribit in Epistola ad Hebræos Capitulo 5. per illa verba: *perfectorum est solidus cibus*: Et hac de causa Cathecumeni arcebantur nedum à Sacramentis, verùm, ut habetur in Can. 4. Concilii Aurusicani, ab ipso Sacrosancti & Spiritualis lavacri aspectu. Non ergo mirum erit, si ea omnia Divina Mysteria à quibus arcebantur, pingi noluerint Patres Illiberitani in parietibus Ecclesiæ, ubi ab ipsis Cathecumenis conspici potuissent: Cùm satis fuisset eas Imagines pictas retinere in tabulis super Altaribus, obvelatas tamen, ut dictum est: hinc ut ait idem Mendoza, constat Hispanos Episcopos, non simplice tantùm, sed gemina pietatis laude decorandos: alterâ quòd Imagines Sacras Ecclesiæ depinxerint: alterâ quòd pari postea animi probitate, simul cultu, & eadem Religione, ad evitanda incommoda supra allegata, pingendas in Ecclesiarum parietibus interdixerint.

1312 Deinde ad ea quæ in argumento superaddunt Sacrarum contemptores Imaginum, quòd nempe Patres priorum quinque sæculorum nullam vel minimam fecerint mentionem de cultu & veneratione Sacrarum Imaginum, dicimus utique; quòd non adeò frequentius tunc vigebat usus eas in Ecclesiis retinendi, non tamen quia fuisset aliqua lege prohibitus, sed quia ante Constantinum Magnum non licuit Christiania publica habere templa, sed parva tantùm habebant oratoria, ubi conveniebant ad divinas lectiones, ad Verbum Dei audiendum, & ad Sacram recipiendam Eucharistiam, sinè aris, sinè simulacris, sinè Imaginibus, ne à Gentibus ut sacra loca dignoscerentur, & profanarentur, & si quas habuissent Imagines, ab iisdem aut deriderentur, aut polluerentur, unde apud Arnobium lib. 6. contra Gentes in initio, introducuntur Gentiles objicientes Christianis, quòd nec templa, nec Sacras ædes, nec simulacra, nec aras, nec altaria haberent: quoniam Christiani loca eorum, Saeris destinata permaximè occultabant ne Gentilibus innotescerent, superallegatis de causis.

1313 Cæterùm licèt non adeò frequenter persecutionum tempore viguerit apud Christianos usus sacras colendi ac retinendi Imagines, viguit tamen, & post redditam Ecclesiæ pacem sub Magno Constantino, auctus est: Et quidem præter superiùs allegata Patrum testimonia pro retinendo cultu Sacrarum Imaginum in primis quinque Ecclesiæ sæculis, addo in primis Decretum Sanctorum Apo-

Apostolorum in Antiochena Synodo ab ipsis Apostolis ad sedandas quasdam illic exortas controversias celebratâ, quo scilicèt Decreto, ut Canone VIII. ejusdem Synodi legitur, ità sancitum fuit. *Ne decipiantur salvati ob Idola, sed pingant ex opposito Divinam, humanamque manufactam, impermixtam effigiem Dei veri ac Salvatoris nostri Jesu Christi, ipsiusque Servorum, contrà Idola & Judæos. Neque errent in Idolis, neque similes fiant Judæis.* Hujus Synodi meminit Innocentius I. in Epistola 18. data ad Alexandrum Episcopum Antiochenum, ubi de Ecclesia agens Antiochena ait: *Ubi nomen accepit religio Christiana, & quæ Conventum Apostolorum apud se celeberrimum meruit.* Sed & in ea editos Canones, auctoritate Pamphili Martyris, eos in Bibliotheca Origenis repertos, probat Turrianus lib. I. Cap. 25. adversf. Magdeburgenses. Et hunc porrò Canonem citatum legimus pro Sanctarum Imaginum cultu à Gregorio Episcopo Pisuntino, Act. I. Synodi Nicænæ II. his verbis: „ In Synodo Sanctorum Apostolorum, quæ apud Antiochiam „ congregata dicitur: Et ne ultra errent hi „ qui salvi fiunt, circa Idola, sed pro eis „ Imaginentur Deivirilem statuam Domini „ Nostri Jesu Christi.

1314 Porrò quantus auctus fuerit Imaginum cultus & veneratio tempore Constantini & deinceps post redditam Ecclesiæ pacem, & post baptizatum præfatum Principem, primò constare potest ex libello de munificentia Constantini, quem Anastasius Bibliothecarius ex Archiviis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in lucem edidit: In eo namque inter plura munificentissimè constructa ædificia ab eodem Principe, ut Anastasius in vita Sylvestri refert, dicitur: „ Hujus temporibus fecit „ Constantinus Augustus Basilicas istas, quas „ & ornavit: Basilicam Constantinianam, „ ubi posuit dona ista: Fastigium argenteum, „ habens in fronte Salvatorem sedentem in „ Sella quinque pedum pensantem libras CXX. „ & duodecim Apostolos, habentes singulos „ quinos pedes, pensantes libras XC. cum co„ ronis ex argento purissimo. Item à tergo „ respicientem in abside Salvatorem, seden„ tem in throno in pedibus quinque ex ar„ gento purissimo pensantem libras CXL. Et „ Angelos quatuor ex argento in quinis pe„ dibus, qui pensant singuli CXV. cum gem„ mis Alabandenis. *Hæc ibi.* Ubi & mentio habetur de aurea Cruce quam erexit supra Corpus Sancti Petri pensante libras CL. & de altera pariter aurea erecta supra Corpus Sancti Pauli ejusdem ponderis.

1315 Sed quoniam Iconomachi possunt de suppositione, licèt gratis, præfatum arguere libellum, videamus quid ipse Eusebius scribit in Constantini vita de veneratis ab eo Principe Imaginibus: lib. enim 3. Cap. 3. vetustioris editionis, ait: „ Quin etiam in ta„ bula depicta, quam in sublimi ante Palatii „ vestibulum suspenderat, se omnium oculis „ contemplandum proposuit, salutareque „ passionis insigne supra caput ipsius locatum „ in pictura exprimendum: inimicam autem „ illam & hostilem belluam, quæ Ecclesiam „ Dei impiorum tyrannide oppugnasset, in „ altum demersam, Draconis specie & figu„ rà describendam curavit. Sacra enim ora„ cula in Dei Prophetarum libris eam Draco„ nem & tortuosum serpentem nuncuparunt. „ Et propterea Imperator, qui occultum hu„ mani generis hostem Diabolum (quem ip„ sius Salvatoris trophei capiti ejus immi„ nentis virtute ad extremum exitium pro„ lapsum significavit) tum sub suis, tum „ suorum pedibus conculcatum perspicuè in„ dicaret, Draconem medio ventre trans„ fixum, & in profundos Maris fluctus præ„ cipitatum subtili & artificiosâ picturâ sub „ omnium aspectu contemplandum subje„ cit. Atque istæ quidem res in Imagine sci„ tè depictæ variis quibusdam flosculis signi„ ficabantur. *Hæc Eusebius.*

1316 De Crucis effigie & in labaro, & in numismatibus à Magno Constantino sculpi jussa, eò quòd præcipuè sibi de Cælo apparuerit, cum ea inscriptione: *In hoc vince,* ut refert Eusebius in vita Constantini libro I. præter historicos, antiquissima testantur monumenta. Unde & Prudentius lib. I. adversùs Symmachum, tradit in suo exercitu voluisse Constantinum ut non solùm in Labaro, verùm & in militum scutis atque galeis imprimeretur Christi nomen & salutiferum Crucis effigiaretur signum. Et Eusebius loco mox cit. de eodem agens signo Crucis à Constantino usitato, ait: *Isto igitur salutari signo Imperator, tanquam hostilis cujusque & infestæ violentiæ propugnaculo semper usus est, cujus expressæ similitudines mandavit ut universum exercitum perpetuò antecederent.* Et Sozomenus libro I. Cap. 8. in fine de eodem agens Constantino ait: *Postremò supplicium Crucis à Romanis olim decretum maleficis lege sustulit: Quin etiam suam Imaginem Constantinus, seu in nummis expressam, seu depictam in tabulis, jussit semper hoc quoque Divino signo, inscribi, consignarique, cujus rei adhuc testimonio sunt Imagines ejus hac figura descriptæ.* Hinc est quòd data lege sancivit, ne sua Imago in Idolorum Templis erigeretur, indignum putans ut Crucis effigiea suæ Imagini adjecta in Dæmonum elevaretur Templia.

1317 Item ex eodem Eusebio lib. 3. de vita Constantini discimus, quòd per eundem Principem expurgato Sacratissimi Sepulchri Domini Nostri Jesu Christi loco olim à Gentium perfidia repleto & profanato, ac extructo nobilissimo Templo, jusserit propè ipsum monumentum Salvatoris resurgentis effigiem sculpi: „ Simul atque verò, inquit, „ solum terræ oppletum sordibus egestum fuit,

„ fuit, & aliud solum, idest, locus ille mo-
„ numenti, ex abditis terræ sedibus emine-
„ bat, ipsum etiam venerandum & sacrosan-
„ ctum salutaris Christi resurrectionis mo-
„ numentum, preter omnium spem unà emer-
„ sit & sepulchrum, quod meritò sanctissi-
„ mum appelletur, Resurrectionis Salvato-
„ ris aptè propterea expressit effigiem, quod
„ ex tenebrarum caligine, quibus quasi se-
„ pultum jacuisset, in lucem denuò prodiit,
„ & illustrem sanè miraculorum ibi editorum
„ visum (qui reverà omni voce clariùs Sal-
„ vatoris Resurrectionem testificatus est) sub
„ aspectu eorum, qui ad illud ipsum contem-
„ plandum veniebant, subjecit. *Hæc illè*.

1318 Ad hæc, ex Lactantio in carmine de Passione Domini mentio fit de quadam Crucifixi Domini nostri Jesu Christi imagine, cui hi versus subscripti legebantur:

Quisquis ades, mediique subis ad limina Templi,
Siste parùm, insontemque tuo pro crimine passum,
Respice me, conde animò, me in pectore serva,
Ille ego, qui casus hominum miseratus acerbos,
Hùc veni ——

Paulinus insuper Episcopus Nolanus, qui ætate claruit Constantini Magni, in Epistola 12. ad Severum Sulpitium datâ, Sanctissimæ Trinitatis effigiem musivo opere descriptam in Basilica, quam in honorem Sancti Felicis Nolæ extruxerat, his versibus commendavit:

Pleno coruscat Trinitas mysterio
Stat Christus agno: vox Patris Cœlo tonat,
Et per Columbam Spiritus Sanctus fluit.
Crucem corona lucido cingit globo;
Cui corona, sunt corona Apostoli,
Quorum figura est in Columbarum choro.

Deindè in Natali 9. ejusdem Sancti Felicis scribit, se in Basilicæ porticibus, veteris ac novi Testamenti historias pingendas curasse, ut ingens rusticorum & imperitorum turba, quæ ad celebrandum Sancti Felicis diem festum confluebat, pictis istis figuris, instar librorum erudiretur, inquiens:

Dùm fallit pictura famem, sanctasque legenti
Historias, castorum operum subrepit honestas
Exemplis inducta piis ——

Porrò, cùm Sulpitius Paulini imaginem unà cum Sancti Martini effigie in Ecclesia pingi curasset, conquestus Paulinus, ad eum scripsit, rogans, ut saltèm hos versus subter scribi demandaret, videlicèt.

Adstat Martinus perfectæ regula vitæ:
Paulinus veniam, quo mereare docet.
Hunc peccatores, illum spectate Beati,
Exemplar Sanctis ille sit, iste reis.

Item in eadem 12. Epistola ad Severum, agit de Cruce picta super ingressum ejusdem Sancti Felicis Basilicæ, inquiens:

Cerne coronatã Domini super atria Christi
Stare Crucem, duro splendentem celsa labori
Præmia. Tolle Crucem qui vis auferre coronam.

Inde refert Epigramma inscriptum Crucibus depictis in frontibus & dexteræ, levęque porticus Templi, scilicèt:

Ardua florifera Crux cingitur orbe coronæ,
Et Domini fuso tincta cruore rubet.
Quæque super signum resident cœleste Columbæ
Simplicibus produnt Regna patere Dei.

Agit quoque de picturis effigiatis in apside Basilicæ Fundanæ in his carminibus.

Sanctorum labor, & merces sibi ritè cohærent:
Ardua Crux, pretiumque Crucis sublime corona
Ipse Deum nobis particeps Crucis atque coronæ,
Inter floriferi cœleste nemus Paradisi,
Sub Cruce sanguinea niveo stat Christus in agno,
Agnus ut innocua injusto datus hostia letho:
Alite quem placida sanctus perfundit Hiantem
Spiritus, & rutila Genitor de nube coronat,
Et quia præcelsa, quasi Judex, rupe superstat,
Bis geminæ pecudis, discors agnit genus, hædi
Circumstant solium: lævos avertitur hædos
Pastor, & emeritos dextrà complectitur agnos.

Hæc omnia Paulinus; aliaque plura videri possunt in nono & decimo Natali S. Felicis, ut constet quàm frequentiùs eâ ætate invaluit usus retinendi atque sacras effigiandi, venerandique Imagines.

1319 Id quod confirmat Prudentius, qui pariter eodem sæculo claruit, nam in Cassiano ita scribit:

Erexi ad Cœlum faciem: stetit obvia contra
Fucis colorum picta imago Martyris,
Plagas mille gerens, totos lacerata per artus
Ruptam minutis præferens punctis cutem
Innumeri circùm pueri (miserabile visu)
Confossa parvis membra figebant stylis.

Sic pariter & similia tradit in Hyppolito, inquiens:

Exemplar sceleris paries habet illitus, in quo
Multicolor fucus digerit omne nefas.

Pi-

Picta super tumulum species liquidis viget umbris,
Effigians tracti membra cruenta viri.

En ergò aperta contemptorum sacrarum Imaginū falsitas, qui dùm asserere audent in prioribus quinque sæculis, nondùm usum invaluisse in sanctis Dei Ecclesiis pingendi illas, nec Patres vel minimam mentionem fecisse, ex allegatis testimoniis convincuntur de mendacio.

1320 Adsunt quoque & quinti Sæculi Scriptores, qui meminerunt ejusdem piissimæ consuetudinis. Et quidèm Prudentius lib. 4. vitæ Sancti Martini non solùm ostendit suā ætate laudabilem usum Sanctorum Imagines in Ecclesiis effigiandi sivè pingendi, verùm & morem eas colendi incensarum lampadum lumine, ita canens:

Hic paries retinet Sancti sub imagine formam,
Amplectenda ipso dulci pictura colore:
Sub pedibus justi paries habet arctè fenestram;
Lychnus adest, cujus vitrea natat ignis in urna.
Hùc ego dùm propero, valido torquente dolore,
Diffugiente gemens, oculorum luce fenestris:
Quo procùl at tetigi benedicto lumen olivo
Igneus ille vapor marcenti fronte recessit.

Testatur etiam S. Joannes Damascenus de Imaginibus Orat. 1., Sanctum Joannem Chrysostomum, qui claruit Sæculo v. retinuisse Sancti Pauli Apostoli Imaginem apud se, quam permaximè in honorem habuisse, & dùm Epistolas illius expositioni demandaret, eam semper ante oculos habuisse: „ Habebat autem, *inquit*, effigiem Apostoli „ Pauli in imagine, in loco, ubi propter corporis imbecillitatem parumper quiescebat; erat enim suprà quam natura patiatur vigilans. In hanc ille effigiem, quandò perlegebat illius Epistolas, oculorum aciem intendebat, in eaque non secùs ac si Paulus ipse vivus esset, obtutu defixo inhærebat, Beatum ipsum appellans, totamque animi cogitationem ad illum dirigens, & cum eo versans, & loquens contemplando. *Hæc Damascenus*. De Cœlestino Papa, qui pariter claruit Sæculo v., scribit Hadrianus Papa in Epistola ad Carolum Magnum: *Iterùm de sancta tertio Concilio Sanctus Cœlestinus Papa proprium suum Cœmeterium picturis declaravit*, indicans per hæc verba, historiam Synodi III., idest Ephesinæ, pingi fecisse in suum Cœmeterium, quam picturam extitisse ad Hadriani Pontificis usque tempora credi necesse est.

1321 Deinde idem Hadrianus oculatus testis in eadem Epistola de Cœlestini successore scribit: *Magis autem successor Cœlestini Sixtus Papa fecit Basilicam Sanctæ Dei Genitricis Mariæ, cognomento, Majorem, quæ & ad Præsepe dicitur; simili modo & ipse in metallis aureis, quanquàm in diversis historiis, sacris decoravit Imaginibus*. Pergit posteà Hadrianus: *Sed & per rogatum ejus Valentinianus Augustus fecit Imaginem auream cum duodecim portis, & Salvatore, gemmis pretiosis ornatam, quam voti gratiâ super Confessionem Beati Petri Apostoli posuit, & à tunc usque hactenus apud nos ab omnibus veneratur*. Plura alia ex antiquitate deprompta omitto testimonia, cùm satis hæc sint ad comprobandum antiquissimum in Ecclesia sacrarum Imaginum cultum.

CAPUT XXVI.

De nova secessione Ecclesiæ Constantinopolitanæ à Romana, & iterùm impugnato sacrarum Imaginum cultu.

1322 Reassumendo modò historiæ ordinem, biennio post absolutam VII. Synodum, Anno scilicèt Domini DCCXC., Hadriani Pontificat. Anno XIX. currente Indictione XIII. Constantinus Imperator, militibus Armeniæ propter matris imperium tumultuantibus, eâ pulsâ, solus regnare cœpit; Et quamvis sequenti anno ejusdem matris & Optimatum rogatu, fuerit iterùm Imperatrix acclamata, iisdem tamen contradicentibus Armeniæ militibus, coacta est se à regimine abstinere, ut Theophanes scribit; quò nimirum à Pancratio Astronomo, aliisque Pseudoprophetis seductus Imperator, expeditionem fecit adversùs Bulgaros, sub spe certæ victoriæ à præfatis repromissæ Ariolis, cùmque ei malè cessisset, turpi fugâ coactus est Constantinopolim redire, compluribus ex primoribus Magistratibus desideratis, occiso quoquè Pancratio Astronomo & Pseudopropheta. Cujus rei causâ militares ordines factâ in Urbe seditione, ut ait idem Theophanes, Nicephorum Constantini senioris filium & Cæsarem & Imperatorem renunciarunt. Quo comperto, Constantinus tùm ad Nicephorum, tùm ad alios ejus fratres, Nicetā scilicèt, Anhtimum, & Eudoxium, capiendos, satellites, militesque suos misit; captos verò ad Templum S. Mammantis, ducere jussit, ubi Nicephorus privatur oculis, cæteri verò fratres linguâ.

1323 Anno porrò Domini DCCXCV., & VII. à tempore quo sine matre regnare cœperat Constantinus, currente Indictione III. Romæ ex hac vita migravit ad Dominum Hadrianus Papa, ubi sedisset Annos XXIII. & dies XVII., obiit enim VII. Kalendas Januarias ejusdem labentis anni, ut legitur ad calcem epitaphii à Carolo Magno editi in ipsius Hadriani laudem; quarè videtur mendosus

Bi-

Binii codex in notis ad vitam Leonis apud Labæum, ubi dicitur, Hadrianum decessisse die XXVI. Januarii, cùm legendum sit die XXVI. Decembris. Eodem porrò die obitus Hadriani consignatur successoris electio, nimirum Leonis hujus nomini III.; qui fuit Romanus natione, ex patre Azuppio in Ecclesiastica à juventute benè institutus disciplina, omnique exornatus virtute, ut scribit Anastasius:

1324 Et hoc eodem anno Constantinus sine matre regnans, ut præfati sumus, ardore succensus libidinis, juvenili temeritate permotus, repudiatâ Mariâ legitimâ uxore suâ, Theodoram cubiculariam duxit uxorem, quam mense Augusto per manus Josephi œconomi coronavit Augustam, celebratis priùs ritu solemni nuptiis in Palatio Sancti Mennæ: Contradicentibus Sancto Platone Monacho, suisque Monachis, & compluribus aliis, fuere omnes in varias Orientis partes in exilium amandati; Sed Anno Domini DCCXCVII., Indictione v., parante Irene filio suo Constantino insidias, oculis privatus est; sicque orbatus, eodem anno vitam finivit, ab eadem Irene reassumpto Imperio, quæ statim sanctissimos illos Monachos, quos, ut antefati sumus, Constantinus relegaverat, restituit, ut habetur in Actis Sancti Platonis. Imperavit usq;ad Annum Domini DCCCII., quo tùm Carolus Magnus, tùm Leo Papa Legatos ad eandem miserant pro pace & perpetua ineunda concordia: Sed ipsis spectantibus, factâ seditione, Nicephorus pridie Kalendas Novembris, favore complurium de Ordine Senatorio Imperium invasit, in ordinem redactâ Irene, quam pauló post in Insulam Lesbum exulem atque in arctam custodiam relegavit, ubi & ultimum clausit diem, asportato ejus corpore in Insulam Principis ad Monasterium ab ea conditum.

1325 Pessimus hic Princeps fuit, potiùs tyrannus, quàm Imperator, qui nec ad tempus impietatem in corde retentam occultare est passus: *Nicephorus vorox*, ait Theophanes, *cùm rerum imperio potitus esset, nec saltèm partim valuit hypocrisim tegere, sed quasi vestiturus justitiam, nequam in Magnaura & injustum fore constituit judicium. Intentio namque Tyranno inerat, ut res ipsæ ostenderunt, non pauperibus jura tribuendi, sed per hoc omnes qui magni erant inhonorandi, & captivandi, & ad se, quæ cunctorum erant, transferendi.* De eodem porrò ex Theophane compendiosè ad hunc annum, sub num. 6. hæc tradit Baronius: ,, Catholicus licèt haberetur, tamen ,, ter impius semper apparuit, diversis de cau- ,, sis, quòd scilicèt faveret Iconoclastis hære- ,, ticis, probaret Manichæorum hæresim, & ,, pro ea stabilienda Synodum congregavit, ,, quòdque studeret Manichæorum incanta- ,, tionibus, quòd insuper, ut adversarius ,, Evangelii deridebat colentes divina man- ,, data; quòd etiam sacra cuncta ut profa- ,, na habebat; quòd omnem Ecclesiasticam ,, Immunitatem pessum dedit, jubens Præ- ,, fectos suos, ut Episcopis & Clericis veluti ,, mancipiis uterentur; quòd itidèm sanctas ,, Ecclesias, & sacra Hospitalia, omnesque ,, religiosas domos tributo redigeret, diras ,, ab eis exactiones extorquens: hoc enim sui ,, Imperii primo anno facere aggressus est, ut ,, ex Theophane senties. *Hæc Baronius.* Neque porrò suæ electionis ex more ad Romanum Pontificem literas fecit, nec suę fidei professionem mittere curavit, parvipendens illius communionem, permanens, non communicans usque ad infœlicem suæ vitæ exitum; quin nec Nicephoro noviter electo in Patriarcham post Tharasium permisit, juxtà Ecclesiasticam consuetudinem, Synodicam ad eundem Romanum Pontificem mittere, ut ipsemet Patriarcha testatur in ea Synodica, quam, defuncto Imperatore, posteà fecit.

1326 Sub hoc ergò tyranno atque scelestissimo Principe, Anno sui Imperii V., Leonis III., Pontificatus Anno XI., Domini verò DCCCVI., currente Indictione XIV., die XXV. mensis Februarii, obiit Constantinopoli Tharasius Patriarcha, ut Ignatius Monachus in ejus vita adnotat. Post cujus obitum, ut Imperator speciem pietatis saltèm exteriùs, qua interiùs prorsùs carebat, præseferret, consuluit de successore deligendo Theodorum Studitam spectatę Sanctitatis virum, & inde Sanctum Platonem virtute clarissimum; ac denique ad Thronum Patriarchalem evectus est Nicephorus, nobili genere natus, adhuc Laicus, qui dudùm in aula Imperatoria à secretis fuerat, de quo Ignatius in Tharasio, agens de iis, qui septimæ Synodo interfuerant, ait: *Inter quos fuit Nicephorus, qui erat à secretis Imperatoris, qui cùm vixisset in Sanctitate, & esset ornatus divinis virtutibus, & doctrinà, ac dicendi scientià, Bizantii Sedem Patriarchalem suscepit post Tharasii sanctam consummationem.*

1327 Hic itaque divinis rebus delectatus, abdicatis civilibus curis, relictâ Regiâ & Urbe, solitudinem selegerat, licèt nondùm Monachus factus, & recessum quemdam, asperamque rupem circà Propontidem regionem pro habitatione sibi quæsierat, ubi & usque ad extremum vitæ suæ spiritum degere constituerat; prout ipse testatur in sua ad Leonem Papam data Synodica post extinctum Tyrannum, ut antefati sumus, ubi & hæc alia de sua electione subjungit: ,, Accedit hoc ipsum, nempè, ut animi propositique mei spe ,, frustrarer, & mihi quoque. Etenim à grata illa amicaque solitudine, nescio quo ju- ,, dicio (Deus qui permisit, aut ita etiam ,, ordinavit, novit) ad Regium Palatium ,, abstractus, certè illorum voluntate, qui ,, per id tempus Regni solia obtinebant, com- ,, munique totius Cleri, ac Senatus, inexcu-

,, sabile quoddam inevitabile facinus machi-
,, nantium, suffragio (quòd Regiæ Civita-
,, tis Præsul vitâ excessisset, & ut homo debi-
,, tum exsoluisset) ad hanc Episcopalem Se-
,, dem, invitus, multùmque reclamans (te-
,, stis est mihi Deus) provectus, & tyranni-
,, dè potiùs, quàm consultò, aut nulla om-
,, ninò persuasione, aliis gubernandis præfe-
,, ctus sum. *Hæc ille*.

1328 Firmato sic in solio Patriarchali Nicephoro, cœpit Imperator cum eo agere, ut Joseph magnæ Ecclesiæ Presbyter & œconomus, qui dudùm à Tharasio proptar ab eo copulatas incestas Constantini cum Theodora nuptias, & eam in Imperatricem coronatam, legitimâ adhùc vivête Constantini uxore Mariâ Armenâ, ut præfati sumus, fuerat à gradu depositus, & à communione fidelium segregatus, in communionem reciperetur, ac in pristinum gradum restitueretur & honorem. Præmeruerat Joseph sibi Imperatoris gratiam, quoniàm excitetam adversùs eum à Turco Patritio & Duce seditionem, ægrè ferente, ut redactâ in ordinem Irene, quam ambiebat, ipse Regnum occupasset, absque sanguinis effusione sedavit, suâque mediatione compescuit, ut habetur in Libello Synodico. Sed reluctante Patriarchâ, cogitavit Imperator de Synodo congreganda, ut in ea, discussâ causâ, ex pluralitate suffragiorum fieret definitio: Consensum indè præbens Patriarcha, coacta est paucorum Episcoporum Synodus, seù magis conventus malignantium, in Regia Urbe, & factâ causæ discussione, in gratiam Imperatoria, licèt adversùs omnia Ecclesiastica jura, nullâ à Josepho peractâ pœnitentiâ, aut exhibitâ Ecclesiæ satisfactione, receptus est in communionem, atque in gradum suum & honorem restitutus, approbante & subscribente Patriarchâ.

1329 De qua Synodo in Libello Synodico hæc habentur: ,, Cùm autem Christi aman-
,, tissimus Nicephorus Irenæ piissimæ in Im-
,, perio successisset, Turcus dux & patritius,
,, qui Irenem Imperatricem ambiret, Impe-
,, ratori se manifestò opposuit; sed absque
,, sanguine Deus impetum ejus confregit,
,, Josepho Presbytero & œconomo magnæ
,, Ecclesiæ Constautinopolitanæ medium se
,, se interponente, quam ob causam beatissi-
,, mus Nicephorus, qui sancto Tharasio suc-
,, cesserat, divinam & sanctam particularem
,, Synodum de consensu Imperatoris Bizantii
,, congregavit: & per dispensationem Jose-
,, phum, quem defunctua Tharasius, prop-
,, ter conciliatas incestas nuptias Constanti-
,, ni Imperatoris filii Irenes deposuerat, in
,, Presbyterum recepit; unde quidam, quia
,, Christi Ecclesiæ per simplicitatem abrupti
,, fuerant, rursùs sunt uniti. *Hæc ibi*. Sed errat auctor, quoniàm hæc Synodus non unionem, sed schisma peperit.

1335 Ejusmodi Synodali decreto restiterunt sanctissimi viri Theodorus Studita, Sanctus Plato, illorum discipuli & Monachi, necnon Studitæ frater, Joseph scilicèt Thessalonicensis Episcopus, qui nullo pacto adduci potuerunt, ut communicarent cum Josepho, imò etiam à Patriarchæ communione, qui cum Josepho communicabat, se pariter abstinuerunt. Ipse porrò Studita alterâ die à Synodo congregata scripsit ad Nicephorum Patriarcham, studens avocare eum ab iis, quæ statuta essent de receptione damnati, se simùl excusans, si illius communicationi minimè admisceri velit, ad hunc modum.

1330 ,, Necesse non erat literis indicare
,, Angelo beatitudinis tuæ, quæ ore ipso
,, jam significata sunt, quanvis per humiles
,, nos ambos non fuisse, Attamen nè qui he-
,, sterno die, jussu tuo, conventus habitus est
,, Episcoporum, diversum aliquid docens ab
,, iis, quæ cùm illo dicta à nobis sunt, sa-
,, cras aures vestras conturbet, consentaneum
,, duximus, summatim referre totam Apolo-
,, giæ nostræ rationem.

1331 ,, Nos igitur, Beatissime, Ortho-
,, doxi sumus in omnibus, omnem hæresim
,, reiicientes, omnemque œcumenicam & lo-
,, calem Synodum approbatam recipientes,
,, necnon editas ab eis sacras & canonicas
,, constitutiones arctè complectimur; neque
,, enim veritatem prorsùs tenet is, qui rectam
,, fidem se habere existimans, divinis cano-
,, nibus non regatur. Ad hæc: legitimas à
,, Sanctis pro tempore usurpatas dispensatio-
,, nes admittimus, quandò & nos humiles
,, Sanctitatem tuam per œconomi ejectionem
,, amplecti, non exactum jus sectantium est,
,, sed admodùm dispensantium & conspiran-
,, tium: Et prædecessorem Sanctitatis tuæ
,, Patriarcham eàdem ratione suscepimus in
,, hoc ipso negotio, quandò reversi ab exilio
,, sumus, disrupto adulterino conjugio, &
,, œconomo Sacerdotii munere dejecto. Non
,, enim (ajebamus) nobis pars tecum, neque
,, hic, neque in futuro sæculo, propterea
,, quòd adulter promiscuè à Sanctitate tua
,, participarit. Illo verò contradicente, di-
,, spensatione usus sum, ut etiam impartiterer
,, ad tempus. Deindè hæc subiiciente, ma-
,, nus meæ abscissæ fuerunt in adulterina co-
,, ronatione, Numquid ego ullâ ratione co-
,, ronavi?

1332 ,, Post hæc communicavimus usq;
,, ad obitum ejus, & Sanctitatem tuam sus-
,, cepimus ad dignitatem Archiepiscopatus,
,, quemadmodùm & mentionem quotidiè fa-
,, cimus in sacrificio; nec alia re discrepa-
,, mus, quàm propter œconomum per sacros
,, Canones depositum multis modis, ac præ-
,, cipuè quòd post novem annorum excom-
,, municationem, iterùm sacris operetur, ne-
,, que id in abdito (ferendum enim id esset,
,, nobis ejus rei minimè consciis) sed in ipso

fon-

„ fonte Sacerdotii nostri, hoc est, cùm syncera conversatione tua assiduè pergens ad sacrificandum. Æquum igitur & sanctum, ac sine scandalo populo Dei fuerat, in primisque ordini nostro ejici & privari Sacerdotio, qui indignè prosiliit, nobis Sanctitati tuæ memoriam servantibus, & ab omni Episcopo & Sacerdote, qui manifestò reprobus non sit, communicantibus juxtà Theologum. Quòd si hoc nullâ ratione factum propter peccata nostra, nùm ut aliquid (non ex metu sermo, sed commiseratione communi) in humilitatem nostram à Sanctitate tua illicitum fiat & contrà Canones? quoniàm perferemus nos quidèm, Dei virtute, atque utinam nobis contingat ejus concessu?

1333 „ Verùm, testor Sanctitati tuę coràm Christo & Sanctis Angelis audientibus, magnum à te schisma conflari in Ecclesia nostra, quòd si potestati subjicimus ut homines, atque sub sacrorum & divinorum Canonum potestate velimus, nolimus, regimur, & obsequemur. Cæterùm oramus Sanctitatem tuam: flecte aurem tuam, & audi vocem nostram, ut peritus Medicus, ut Pastor bonus ovem unam prohibe à sacrificio, & omnes à scandalo redime, nè unius scabie tota Ecclesia nostra inficiatur, quam acquisivit Dominus & Deus noster sanguine suo. De nugis enim nugentur qui volunt, & calumnientur Sycophantæ, parati sumus ad omnem defensionem, refutationemque accusatoriæ objectionis. Amici & laudatores tui sumus, in primisque piissimorum & triumphatorum Dominorum nostrorum. Cumque tales simus, quamobrèm turbatio? Qua de causa eveniènt, quæ eventura sunt, si quidèm contraria Dei præceptis? Tribue nobis sacras preces tuas. *Hactenus Theodorus*.

1334 Sed frustrà hæc omnia, in sententia permanente Nicephoro Patriarcha, qui nec responsum dedit, ut videtur indicare idem Theodorus in Epistola, quam scripsit ad Simeonem, per illa verba: *De Patriarcha enim quid attinet loqui? qui nec responsa dare vult, nec admittere qui verba faciat, qui in omnibus Cæsari inservit*. Timore Principis ei annuit Patriarcha, & quasi invitus, & fortè ad majora Ecclesiæ vitanda mala, illatura certè per Tyrannum, si contradictorem habuisset Patriarcham, prout innuit Michael Monachus in vita Studitæ, cujus erat discipulus, ubi de Imperatore agens, hæc subjungit: „ Quorum ille nihil prorsùs recogitans, Patriarcham vi aggreditur (Nicephorus is erat Tharasii successor) omnibus cum machinis oppugnans, ut vel invitus voluntati suæ obsequeretur, & Sacerdotio redderet Josepho; quòd ille fanè vi tandèm ægrè adductus præstitit, veritùs, opinor, vir Dei, nè atrociùs quippiam insanus ille moliretur, Ecclesiamque vehementer vehementiùs exagitaret. si quod tantoperè concupierat, non obtineret. *Hæc ille*.

1335 Cæterùm beatissimi illi Monachi paulatim recesserunt à Patriarchæ communione, eò quòd communicaret cum Josepho œconomo, permitteretque Sacerdotio fungi, ut asserit Studita in Epistola data ad Nicolaum Chartolarium, his scilicèt verbis: „ Nulla nobis est cum Patriarcha de communione dubitatio, præterquàm œconomi causâ, eò quòd depositus sit per sacros Canones. Et quandò prohibebitur à sacro ministerio, sicut ante Dei beneplacito & Sanctissimi Patriarchæ, piorumque Dominorum nostrorum, nimirum quia œconomus est, & honorem gerit, tùm protinùs & simùl sacrificabimus & communicabimus, & manus porrigemus, nihil inquirentes de triennio hoc, quo cum eo sacris operatus est, pacis studio; neque id metu aliquo, sed communis utilitatis & salutis gratiâ. *Hæc Theodorus Studita*. Cùmque Imperator ægrè tulisset, hos sanctos Viros recessisse à Patriarchæ communione, & decretum prioris Synodi de œconomi receptione palàm contempsisse, & postquàm comperisset nullo pacto se eos abducere potuisse, ut cum Patriarcha communicarent, decretumq; Synodale ratum haberent, irâ percitus & scandens, eosdem exilio aliisque pœnis mulctare cogitavit; & nè videretur solâ ipsius auctoritate talia peragere, aliam Synodum habendam esse voluit, quam in eadem Regia Urbe, ipso mediante Patriarcha, indicendam jussit, triennio post primam, & post receptum œconomum.

1336 Celebrata est prima illa Synodus Anno Domini DCCCVI., Pontificatus Leonis Anno XI., Imperii Nicephori Anno V., à coronato Romæ Carolo Magno Anno VI., currente Indictione XIV., ab incestis Constantini nuptiis ferè Anno XI., & à damnato Josepho œconomo Anno circiter IX., ut indicat Studita in Epistola suprà recitata, datâ ad Nicephorum Patriarcham, ex qua apparet, non statim à copulatis nuptiis & coronatâ Mariâ, Josephum œconomum ejectum fuisse à Tharasio, sed ferè biennio post extincto scilicèt Constantino, dùm Irenes iterùm habenas reassumpsit Imperii Anno Domini DCCXCVII., Indictione XV., ut suprà adnotavimus. Porrò secunda hæc alia Synodus, magis satanica conventio, celebrata est Anno Domini DCCCIX., Imperii Nicephori XVIII., Leonis III., Pontificatus XIV., à coronato Carolo Magno Anno IX., post primam illam Synodum, ut præfati sumus, Anno III., currente Indictione II. Hinc Theophanes de hac Synodo hæc scripto mandavit: *Tunc Nicephorus Imperator occasione perceptâ, cùm Episcopos & Eugumenos congregasset, Synodum adversùs illos celebrari præcepit*, per

quam à Monasterio & Urbe dejecti, exilio sunt destinati, mense Januario, Indictione secunda. Hæc Theophanes mensem consignans & annum.

1337 Sed quid in hac Synodo, sivè satanico conventu actum sit, decretumvè, turpe est loqui. In primis sancitum est, ut conjugium Constantini cum Theodora adhùc vivente legitima uxore, quam vi in Monasterium detruserat, ex dispensatione dici deberet legitimum. Deindè decretum est, divinas leges non obstringere Reges & Principes, ab eis namque esse solutos, sivè non teneri ad illarum observantiam. Tertiò definitum fuit, Episcopos omnes potestatem habere dispensandi in sacros Canones; ac deniquè pronunciata est anathematis sententia in eos, qui ejusmodi adversarentur decretis, vigore cujus exilio, aliisque pœnis mulctati sunt Synodali sententiâ Theodorus Studita, Plato, Joseph Episcopus Thessalonicensis, cæterique eis adhærentes, qui decretis præfatis adversabantur. Quæ omnia recenset idem Theodorus Studita in Epistola jam in exilio positus, datâ ad Leonem III. Papam, tenoris videlicèt sequentis,

Sanctissimo & Summo Patri Patrum Leoni, Domino meo Papæ Apostolico, Theodorus minimus Presbyter & Præpositus Studensis,

1338 „ Quandoquidèm Petro magno Christus Deus post claves Regni Cœlorum pastoralis etiam Principatus contulit dignitatem, ad Petrum utique, vel ejus successorem, quidquid Ecclesia Catholica per eos innovatur, qui aberrant à veritate, necesse est referri; quod nos quoquè humiles & minimi à Sanctis olim Patribus nostris edocti, postquàm in Ecclesia nostra novitas quædam nuper exorta est, & priùs quidèm per Religiosissimum Archimandritam fratrem & conservum nostrum Epiphanium, & nunc per simplices literas nostras ad supremæ Beatitudinis tuæ Angelum de ea te referre nos debere, arbitrati sumus.

1339 „ Factus est, ò Divinissimorum omnium Capitum Caput, juxtà Hieremiam Prophetam, cœtus reverà prævaricatorum, & Concilium adulterantium: Quod enim ibi propter Idolorum fornicationem dictum est, hic per adulterinæ copulæ confirmationem patefactum est. Utrique Dominum spreverunt illi per legem, hi per Evangelii transgressionem. Neq verò satis illi fuit, quòd per priorem conventum in ejus, qui mœchos copularat receptione, sacrorumque cum eo communione Parasynagog (ut divinus loquitur Basilius) facti sunt; Sed ut hæresis absolutæ nomen adipiscerentur, in altera publica Synodo, eos, qui pravo ipsorum errori non adhæserant, aut universam potiùs Ecclesiam Catholicam anathemati subjecerunt; Et quotquot hactenus in cospectum venerunt, partim longinquis exiliis mulctantes, partim carceribus includentes, pristinam, usitato hîc more, persecutionem renovarunt.

1340 „ Causam suam improbâ defensione prætexunt, & justificatio ipsis nefariis sermonis usurpatio. Adulterini siquidèm conjugii conjunctionem, dispensationem esse decernunt: In Regibus nihil posse divinas leges definiunt; Eos, qui pro veritate ac justitia usque ad sanguinem restiterunt, ut Præcursorem & Chrysostomum imitari vetant. Episcopum unumquemque in sacros Canones, preter ea, quæ in illis statuta sint, potestatem habere pronunciant, Quarè, si quem fortè sacris initiatus contingat, clàm, palàmvè Canonum, per quos depositio irrogatur, reum teneri, hunc solâ volentis auctoritate, depositionis exortem manere. Quorum omnium testis est is, qui variis Canonibus cum aliis obstrictus tenetur, adulteri copulator, unà cum ipsis publicè ministrans. Testes ii, qui dùm iniquitates tanquàm dispensationes faciunt, in eo ipso, tùm alios, tùm ipsos sanctos vocant, & eos, qui illas non admittunt, velut à Deo alienos anathemate feriunt. Testis demùm hîc nata persecutio,

1341 „ Quid igitur ad hæc, ò Beate, dicendum est, nisi Apostolicum illud: *nunc Antichristi multi facti sunt*, si divinis legibus & Canonibus omnes homines subditi non sumus? His ergò à simplicitate nostra sinè fuco expositis, vocem nunc illam, quam Coriphæus cum reliquis Apostolis Christi emisit, cùm Maris fluctus excitarentur, apud Christi imitatricem beatitudinem tuâ adhibemus: *Salva nos Archipastor Ecclesiæ, quæ sub Cœlo est, perimus*. Imitare magistrum Christum, manumque Ecclesiæ nostræ porrige, sicut ille Petro; nisi quòd ille incipienti in mare mergi: tu autem jam mersæ in hæresis profundo. Æmulare, precamur, cognominem tibi Papam, atque ut ille, pullulante tùm hæresi Etychianâ, Leoninum in morè spiritu experrectus est, ut omnes norunt, dogmaticis suis Epistolis: Sic & tu (dicere audeo) juxtà nomen, quod geris, irrugi divinitùs, vel potiùs intona contrà præsentem hanc hæresim; ut decet.

1342 „ Si enim isti, arrogatâ sibi auctoritate, hæreticam Synodum cogere veriti non sunt, qui nè orthodoxam quidèm absque cognitione vestra (ut antiquitùs mos obtinet) cogere potuerunt, quantò æquiùs adeò necessarium fuerit (cum timore suggerimus) à divino tuo Principatu legitimam Synodum convocari, ut orthodoxorum

Ec-

„ Ecclesiæ dogma hæreticum excluderes: Et neque suprema dignitas cum orthodoxis omnibus anathemate notetur à novis nugatoribus, neque iniquitatis porrò classicum adulterinam hanc Synodum nacti, quibus id placet, in peccatum facilè prolabantur.

1343 „ Hæc, sicut parvitati nostræ conveniebat, ut minima Ecclesiæ membra repræsentantes, & divino pastorali vestro principatui parentes, obsecramus de cætero sanctam animam vestram, ut nos ceù proprias oves reputet, & sacris precibus suis eminùs illustret, atque confirmet; quòd si etiam documentis tuæ id fuerit divinæ benignitatis, quemadmodùm & Christus ad Agabarum scripsit, & multi etiam de subditis digni habiti sunt, qui ab Apostolis, Sanctisque acciperent literas. A' me autem solo peccatore, & in carcere detento, mittitur hæc Epistola, propterea quòd pater, Plato scilicèt, & conservus meus inclusus, & Thessalonicæ Archiepiscopus germanus noster in aliis Insulis pariter custodiuntur: Ipsi nihilominùs per me & mecum eadem dicunt, & sacris Beatitudinis tuæ vestigiis advolvuntur. *Hactenus Theodori Epistola*.

1344 Non renuit Leo Beatissimus Pontifex his receptis literis responsum dare, sacrisque apicibus suis solatium aliquod Dei Servis, pro justitia persecutionem patientibus, præstare; Quæ literæ, licèt non extent, indicantur tamen in posterioribus nomine Platonis & ejusdem Theodori, per Epiphanium Monachum ad eundem Leonem redditis, quarum initium est: *Magnum reverà nobis humilibus & summi voti opus fuit, quòd digni habiti sumus, qui ab Apostolica Beatitudine vestra salutationis allocutionem, & sacrarum ejus, qui à spiritu moventur sermonum, significationem acciperemus*. In qua quidem Epistola de eadem Synodo hæc habentur: „ Synodus, ô Beatissime, apud nos publica celebrata est, iis etiam, qui Magistratus gerunt unà confidentibus, & Synodus ad condemnationem Evangelii Christi, cujus tu claves ab ipsomet accepisti per intermedium Principem Apostolorum, & successores, usque ad eum, qui sanctissimum Caput tuum antecessit. *Hæc ibi*. Porrò eadem impia dogmata eodem in conventu definita recensentur, & contrà Evangelium, Deique legem esse probantur.

1345 Deindè quàm dira & quàm sæva fuerit illa excitata in sanctos Dei Monachos, renuentes ejusmodi impiis parere decretis ab ipso scelestissimo Principe, persecutio, ex iis, quæ scribit idem Studita in Platonis vita, perspicua sunt, ubi hæc habet: „ Sed ut quæ in medio sunt, ea velut ludicra quædam prætermittam (illa enim historiæ modum implere possunt) exilium jam decretum fuit, & Pater ipse circumscriptus est in una quadam Insula ex his, quæ ante Urbem sunt, quemadmodùm & frater noster Joseph Archiepiscopus Thessalonicæ in alia quadam valdè aspera, & munito quodam carcere ad exilium accedente. Oh rerum mutationem! Monachis ipsis humaniores extiterunt hi, qui communi vitâ utuntur, & privati homines veriti non sunt, justum ferre judicium, quod Judices debuissent. Manifestum enim erat iniquum illud facinus. Missum facio balneum illud, in quo Imperator ipse militari acie omnium fratris societatem invadens, cùm ex Monasterio illo singulos suæ voluntati subjicere conatus esset, spe deceptus, suo enim imperio fortiores illos esse cognovit, qui divinâ lege nitebantur. Missos facio carceres in Monasteriis constitutos, & Monasteriorum præfectos carceris duces factos, hisque, quos clausos tenebant, plura quàm jussi fuerant, tormenta inferentes. Prætereo quæ posteà consecuta sunt, quo tempore multi adducti, & in alium locum translati, persecutiones, inquisitiones, disjunctiones, atque exterminationes pertulerunt, quo tempore multæ & ingentes minæ, iræ, interrogationes, & responsa, multaque per omnes Urbes investigatio facta est, nec ubi aliquis fratrum lateret, adeòut nonnulli præ timore persequentium, in terræ foraminibus sese abdiderint, ut servari possent. *Hæc, & alia Theodorus*.

1346 Post hæc itaque, aliaque tyrannicè in universum populum quoque gesta, ut accuratè narrat Theophanes, sceleribus cumulatus, factâ expeditione adversùs Scythas Anno Domini DCCCXI., sui Imperii Anno X., Leonis III. Pontificatus Anno XVI., à coronato Carolo Magno Anno XI., biennio post celebratum hæreticum antefatum Concilium, & excitatam in Sanctos persecutionem, currente Indictione IV. mense Februario, primo Jejuniorum Sabbato, ut notat Theophanes, captus ab inimicis Imperator, miserrimè interfectus est, & trucidatus, cujus recisum caput Crunus Scytharum Princeps suspendit in ligno diebus multis, in ostentationem ad se venientium Nationum, & Græcorum omnium confusionem. Post cujus obitum Stauratius ejus filius, adhùc vivente Patre, Cæsar factus & Imperii Socius, à pluribus renunciatus est Imperator. Sed mense Octobri immediatè sequenti, inchoatâ Indictione v., octo elapsis à patris nece mensibus, ab universo Senatu atque ordinibus conclamatus est Imperator Michael Curopalata, vir mitissimus, ut de eo scribit Theophanes, Stauratio suâ se spontè abdicante, tonso, atque ad Monasterium confugiente.

1347 „ Anno Domini DCCCIV., *ait Theophanes secundùm Græcam supputationem*, Indictione v., tertio nonas Octobris,

Mi-

,, Michael Curapalats mitissimus appellatus ,, est Imperator Romanus in Hippodromo à ,, toto Senatu atque ordinibus, qui imperavit snnos duos. Stauratius autèm acclsmatione hujus audita, statim comsm totondit, ,, & Monachicis indutus est vestimentis, & ,, per Simeonem Monachum cognatum suum ,, valdè Patrisrcham implorant. Qui veniens ,, in Palatio unà cum Imperatore Michsele, ,, hoc Stauratium rogabat nè tristsretur super ,, quod factum est: uon enim per invidism, ,, sed desperatione vitę ipsius id gestum asseverans. At ille nequitiæ paternæ rabie furens, non acquievit, dicens ad eum: amicum meliorem mè non habebis. Horâ verò ,, qusrtâ coronatus est Michael à Nicephoro ,, Patriarcha in ambone magnæ Ecclesiæ, in ,, quo magna exultatio facta est. *Hæc Theophanes*.

1348. Exegisse Nicephorum à Michaele ante illius coronationem scriptum propria manu de recta fide, & ut finè sanguine manus à Christianis servaret, ac de sacris hominibus, seu Monachis de toto Ecclesiastico Catalogo, ne percuteretur ab illo, auctor est idem Theophanes, qui etism refert coronatam Procopiam Michselis uxorem in Triclinio Augustali IV. Idus Octobris. Ab exordio sui regiminis, cùm orthodoxus esset animum adjecit ad pacem Ecclesiæ reddendam: ,, Super multos præterea optimos mores suos, ,, *subjungit Theophanes*, cùm piissimus & ,, Orthodoxus esset, tristabatur super his, ,, qui à Sancts scindebantur Ecclesia, quacumque occasione, sivè ratione, multùmque Sanctissimum Patriarcham, ac eos qui ,, poterant pro communi pace concurrere, rogaus, non acquiescebat; inter quos & Theodorum Eugumenum studii & Platonem, atque Joseph Archiepiscopum Thessalonicensem frstrem Theodori in studiis detentos ,, amaris unà cum Principibus Monasterii satagebat unire, quod & fecit.: *Hæc ille*.

1349 Sed & da reddita Ecclesiæ pace in exordio Imperii Michaelis scribunt Theodorus Studita in vita Pistonis, & Michael Studita in vita Theodori: Ille enim sic: ,, Illum ,, Nicephorum scilicèt, diutiùs arrogantem, ,, & temeritate suspensum cùm fortis Dei ,, manus sd Scythas exterminasset, illic cum ,, toto exercitu perdidit, ut posteris narratio quædam terribilis, & dictu horrenda, ,, Deique judiciorum quæ comprehendi non ,, possunt, ejusdemque sapientissimæ providentiæ exemplum relinqueretur. Eum verò, Platonem videlicèt, qui antea uobiscum unà clausus tenebatur, cùm eorum, ,, qui nunc Imperio potiebàntur Michaele & ,, Procopia & piè se gerebant, gratiâ, proprio gregi restituisset, Confessorem illum ,, se ipsum esse probavit: idque quomodo factum sit dicemus: neque enim hoc prætetire consentaneum est, Eorum cura, qui ,, res nostras benevolo potiùs, quàm inimico animo disponebsnt, de medio sublstum ,, fuit scandalum, quo remoto & diffidium, ,, quod illi cum Episcopo intercesserat, sublatum fuit, cùm Principes ipsi hoc eis persuasissent. Itaque Sanctissimus Patrisrcha ,, se purgavit, quòd quæcumque acciderant, ,, Imperatoris violentiâ facta fuissent. Tunc ,, igitur unà convenerunt, & vicissim sibi satisfecerunt (quandoquidem ipsi Deo nihil ,, ita carum est, ut pax & concordia, modò ,, concordia non sit fidei dissensio, atque Divini Præcepti violatio, non denique Canonis alicujus reprobatio, quemadmodùm ,, pręsens conjunctio se habuit) quantùm ad ,, nos pertinebat; ea, quæ interea facta fuerunt prætermittentes ut illis similia, quæ ,, Divinorum Patrum memoriâ facta, & similiter dispensstione quadam neglecta fuerant, imò verò perfectâ earum rerum examinatione in futuro illo sæculo illi justo atque incorrupto judici reservata. *Hæc Theodorus*.

1350 Michael verò clariùs se explicans, tradit, Josephum œconomum ejectum fuisse atque Sacerdotio depositum, ac inde initam concordiam, confirmante omnia Romano Pontifice: ,, Michael qui Curopalata, inquit, dignitatem tum gerebst, sceptra suscepit, vir Imperio planè dignus, & in ea ,, administratione æquissimus. Cui ante omnia res patris curæ fuerant, ut ab exilio ,, eum revocaret, & honori omni reducem ,, cumularet. Quin etism diffidentia membra mox aptissimè copulavit, pulchrum ,, Ecclesiæ corpus in unum iterum connectens, & pristinam Sacerdotibus ac ,, Monachis concordiam reddens, Josepho nimirum, qui ejectus ab Ecclesia antea fuerat, ab eadem nunc tanquam inutili membro apertiùs reciso & excluso, qui in locum ejus fuerat intrusus. Placuit hoc in ,, primis Romano Antistiti, qui per literas, ,, nuntiosque suos sententiam confirmavit; ,, nam & illum sequestrem pacis & conciliatorem ad devincendum Patrum animos, plus ,, Imperator adhibuerat. *Hæc Michael in vita Theodori Studitæ*.

1351 Post ejusmodi initam concordiam Nicephorus Patriarcha synodicam cum suæ fidei professione, quam vivente, & regnante Nicephoro Imperatore, illo repugnante, & prohibente, ad Romanum Pontificem mittere detrectaret, absque cunctatione misit, cujus initium est. ***Magnus revera, omnique laude & admiratione dignus est***. In ea namque se excusat, purgatque à crimine tarditatis, propter antefatam causam, inquiens: ,, Quod ,, autem isto seriùs per ea quæ hactenus exposuimus, occurrimus, id nemo miretur, ,, neque nostram ob id existimationem, in accusationem adducat: quin potiùs Deo dilecta vestra fraternitas certò sibi persuasum ha-

„ habeat, Sacerdotalem consuetudinem ne„ quaquam hic exolevisse, aut per contem„ ptum, vel ignaviam quippiam eorum, quæ „ Ecclesiasticis viris conveniunt, neglectu „ habuisse, verùm duram, implacabilemque „ præpotentis potestatis sententiam, quo„ minus decretis uteremur, obstitisse. Igno„ scat proinde Beata vastra Anima, si quam „ noxam cunctatione mea promerui, cogi„ tetque haudquaquam facilè esse potentibus „ propria voluntate elatis, & quodcumque „ animo libitum fuerit, adimplere satagenti„ bus sese opponere. Etenim rati causam ad„ modum plausibilem, quâ nos jam tùm Sa„ cerdotio initiatos, ab officio præpedirent, „ sese moetos; stomachosè nobis objectabant, „ passimque invulgabant, vos à Constanti„ nopolitana Ecclesia alienos esse, temerè„ que ab ea vos divulsisse. Cùm ergo hæc, „ sive vis, sive injuria ad vos quoque atti„ nuerit, veniâ eos dignabimini, qui præ„ ter voluntatem pari necessitate constricti „ fuerunt. At cùm præsentem Ecclesiæ, lo„ ciqua hujus statum jam nunc ad Sanctita„ tem tuam perscripserimus, & suo deinceps „ opportuno tempore, quæ hic fient perscri„ bere certò decreverimus; non erit opus „ prolixiore, ut arbitror, nunc purgatione. „ Siquidem repagulum, quod impediebat, „ jam est perruptum, apertum est ostium, „ lapides offensionis è medio sublati, via lata, „ plana, scopulisque libera, & exæquata „ teritur, tristia procul ab oculis evanue„ runt, scandala seditionesque conquieve„ runt, omniâ denique impedimenta amota, „ luminaque pristina Ecclesiæ restituta sunt: „ quæve quæ charitatis, Sacerdotalisque con„ suetudinis propria sunt, locum suum de„ nuò adepta, nullo imposterum negotio „ perfici, observarique poterunt. *Hæc Patriarcha*.

1352 Hujus porrò synodicæ meminit Theophanes ità, inquiens: *Nicephorus quoque Sanctissimus Patriarcha transmisit synodicas literas ad Leonem Sanctum Papam Romanum; ante quippe hoc faciendi prohibebatur à Nicephoro Imperatore*. Michael quoque Imperator Legatos misit ad Leonem Pontificem unà cum suæ Catholicæ fidei professione, reassumpto antiquo more, à quo datæ sunt iisdem Legatis in Basilica Sancti Petri literæ communicatoriæ: perfuncti sunt hac Legatione Michael Episcopus Arsaphius & Theognostus Protospatarii, qui primùm missi fuerant ad Carolum Magnum pro ineunda & confirmanda pace, sed hac lege ut revertentes Romam cum præfatis literis Leonem Papam adirent, prout ex vetustis Francorum annalibus tradunt Baronius & Spondanus ad annum Domini DCCCXII.

1353 Cùmque Constantinopoli sub Imperio Nicephori complures hæreses invaluerint, & maximè Manichæorum, qui & Paulaciani, & Atingani dicebantur, & quibus addictus fuerat Nicephorus, promovente illam Sergio quodam à Diabolo instructo, ut Lucas Siculus scribit, piissimus Imperator Michael, Nicephoro, aliisque piis viris suggerentibus, capitali lege omnes proscribere curavit: „ Multo sanè Divino Zelo, *ait Theophanes*, Imperator piissimus motus contra „ Manichæos, qui nunc Paulaciani dicun„ tur, & Atinganos in Phrygia & Lycaonia „ degentes capitalem animadversionem, Ni„ cephori Sanctissimi Patriarchæ & aliorum „ piorum prædicamentis, promulgavit. *Et Lucas Siculus*. Videns ergo Michael, in„ quit, Pater piissimus Imperator & qui post „ eum Regnum tenuit Leo, variis & indi„ gnis modis infestari ab hæresi Christianos, „ missis in omnes Romani Imperii partes li„ teris, omnes nefariæ sectæ participes neca„ ri jusserunt. *Hactenus*. Revixerant quoque & Iconoclastæ, quos pari lege feriendos decreverat, exequutâ adversùm quemdam impium Eremitam Iconoclastam, de quo Theophanes hæc subjungit: „ Unum ex supradi„ ctis Seductoribus falsum Eremitam, qui „ Icona Sanctissimæ Dei Genitricis deposue„ rat, linguâ recisâ mulctavit, qui & mor„ tuus est corpore & anima. Collegam verò „ suum Nicolaum, promittentem se pœni„ tentiam acturum, omnibus publicavit, & „ confitentem sua ipsius mala, tradidit illum „ in Monasterio custodiendum, ne libera con„ versatione habitu proprio abuteretur.

1354 Sed non diù passus est imperare tam pius Princeps, sic exigentibus peccatis populi; etenim post biennium anno Domini DCCCXIII. Pontificatus Leonis III. anno XVIII. à Coronato Carolo Magno anno XIII. currente Indictione VI. propter receptam à Bulgaris cædem, exutus est Imperio, sive se sua sponte abdicante, ut vult Cedrenus, sive coactè, ut innuere videtur Theophanes, & ejus loco V. Idus Julii renunciatus est Imperator Leo Armenus, coronatus à Nicephoro Patriarcha, de quo hæc Cedrenus scribit: „ Multò ante Nicephorus Patriarcha „ Leonis perversitatem præsenserat, ab eo „ res Ecclesiæ agitatum, turbatumque iri. „ Nam quo tempore Diadema capiti ejus im„ posuit, visum sibi fuerat spinis ac tribulis „ manum pungi, idque omen malorum, quæ „ postea essent eventura, interpretatus fue„ rat. *Hæc Cedrenus*. Michael porrò & Procopia ejus uxor tonsis capitibus ad Monasterium Phari perrexerunt, ubi & Monasticis induti sunt vestimentis: quos tamen ibi degere non est passus Leo, relegavitque eos in Insulam Protam, sive Principem, castratis duobus illorum filiis Theophilacto scilicèt jam in sui Imperii exordio coronato Imperatore, & Ignatio natu minimo.

1355 Sub hoc ergo Imperatore renovata est hæresis Iconoclastarum in Oriente, ipso

Prin-

Principe eam promovente, suggerente quodam Sabbatio Monacho Iconoclasta Abbate Monasterii Philomeliensis, prout Cedrenus scribit: quia, ait, à quodam Monacho illius Monasterii Abbate, Leoni Imperium prenunciatum fuisse, Leonem verò & adepto ac superatis Bulgaris, sui Prophetæ recordatum, munera ad eum misisse, sed reperto illo jam vitâ functo, Sabbatio qui ei successerat, ab Imperatoris Legato eadem donaria oblata fuisse, respuisse illa Sabbatium ait, velut missa à Principe Idolotatria qui statuas adorabat: ac insuper & minatum Principi de brevitate Imperii, nisi Imagines sacras de medio sustulisset: „ Verùm is Monachus, *ait Cedrenus*,
„ jam tum vitam cum morte commutarat,
„ successeratque ei Sabbatius quidam totus
„ impiæ Iconoclastæ hæresi immersus, Ad eum
„ cùm venisset Legatus Imperatoris, horta-
„ tus est, ut munera præceptori suo missa
„ perciperet, literisque ac precibus Impera-
„ torem remuneraretur. At Sabbatius mu-
„ nera respuere, ipsum retrò abire jubere,
„ adeoque Imperatorem dignatione ista indi-
„ gnum dicere, simulacrorum cultui deditum,
„ & Irenæ Imperatricis, Tharasiique Patriar-
„ chæ statutis obtemperantem. Irenem impu-
„ rissimus homo Pardalim & Bacham, Tha-
„ rasium verò nobilem in Patriarcharum nu-
„ mero, Tharaxium, quasi perturbatorem
„ nominabat. Celerem quoque Imperii, &
„ vitæ amissionem Leoni minari, nisi quamprimùm
„ primùm sibi parens sacras dejiceret Imagi-
„ nes. *Hactenus Cedrenus*.

1356 Factâ per Legatum horum omnium ipsi Imperatori relatione, & relectis etiam ejusdem argumenti quas Sabbatius fecerat literis, perturbatus Princeps rem cum Theodoto Melliseno internè Iconoclasta communicat, consiliumque ab eo petit: sed ille perfidiam suam occultare nitens, nihil deliberare voluit, sed consuluit adeundum esse ad quendam Monachum in Degistiensi Monasterio degentem, spectatæ vitæ inquiebat, & mirabilium Patratorem, ac cum eo rem communicandam, illiusque sententiæ adhærescendum: „ Hæc cum Leone locutus, *prosequitur Cedrenus*, statim ab hoc ad Monachum
„ eum se contulit, indicatque Imperatorem
„ vili habitu ad ipsum proxima nocte ventu-
„ rum, & de religione consulturum, aliis-
„ que gravissimis negotiis. Proinde meminis-
„ se, ei præsentem Imperii, vitæque amis-
„ sionem denuntiare, nisi ultrò Leonis Isauri
„ Imperatoris decretum amplectens, Idola,
„ (sic Sacras Imagines appellabat) Divinis
„ ædibus exturbaret. Si hoc fecisset, fore
„ dominationem, vitamque diuturnam at-
„ que fœlicem. Hoc modo subornato Mona-
„ cho, & quæ cum Imperatore loqui debe-
„ ret instructo, abiit.

1357 „ Paulò post, *subjungit Cedrenus*,
„ noctu Imperatorem vili habitu velatum ad
„ Monachum adducit. Ibi jam inito colloquio,
„ Monachus proximè ad Imperatorem assi-
„ stens, veluti qui Divino instinctu Impera-
„ toriam Majestatem adesse sentiret: Non re-
„ ctè, inquit, aba te factum est, Imperator,
„ quòd nos privato habitu decepisti, intus
„ occultans tuam personam. Sed quanquam
„ tu hoc agis, nos tamen gratia Divini Spi-
„ ritus, non diutiùs est passa à te falli. Hoc
„ ut audivit Imperator, seque frustra cona-
„ tum vili habitu Imperatoriam dignitatem
„ celare putavit, animo perculsus est, ut
„ par erat, istius machinationis ignarus: Mo-
„ nachumque Divinum hominem esse fassus,
„ imperata ab eo obedienter & sine mora se
„ facturum promittit, atque venerabilium
„ Imaginum ab eo mandatam dejectionem suo
„ suffragio probat. *Hactenus Cedrenus*.

1358 Ut porrò conceptum scelus executioni demandare posset, curavit primùm pessimus Princeps sibi eos conciliare, quos propter usurpatam tyrannidem contrarios habere dignoverat: indeque pessimos viros & à veritate prorsùs alienos, impietatem & Iconoclastarum, aliorumque hæreticorum hæresim sectantes, Socios adscivit, quorum Coriphæus Joannes ille fuit cognomento Lecanomantia, falsis deditus vaticiniis, & incantationibus, procax ad loquendum, & ad omne perpetrandum scelus promptus & paratus. Ex ordine Senatorio invenit coadiutorem Joannem cognomento Spectam hæreticum Eutychianum; alterum porrò Joannem cognomento Grammaticum dedit ei Diabolus adjutorem. Accesserunt quoque ad illum ex jis, qui infra forlium regale erant, Antonius Syleus, & ex ordine Monastico Leontius quidam & Zosimus. Ita hæc omnia accuratè adnotat Michael Monachus in vita Theodori Studitæ.

1359. His ergo Diaboli Satellitibus stipatus Imperator, audacior factus, blanditiis primùm, inde minis in sententiam trahere conatus est Nicephorum Patriarcham, sed frustra: Cujus rei causâ jussit omnem Monachorum multitudinem cum Episcopis & Metropolitis convenire ad ipsum Patriarcham, ut coram ipsis quasi synodicè res tractaretur: quibus convenientibus in Ecclesiam Sanctæ Sophiæ, integram noctem in orationibus & precibus transegerunt: & mane facto, ad se accersiri eos jussit, Nicephorum priùs, deinde cæteros, quibus Imperator verba faciens, dixit: „ Scitote Patres, me idem sentire quod
„ vos, simulque effigiem quandam, quam in
„ sinu gestabat extulit, & per simulationem
„ illam adorans, sentio, inquit, quod vos,
„ ut videtis, neque à vobis dissideo. Verùm
„ quidam surrexere: qui aliter dicentes, eam
„ viam rectam esse dicunt, quam ipsi tenent.
„ Prodeant igitur coram vobis, & materia
„ hæc inter vos inquiratur. Et si quidem vo-
„ bis persuaserint, quod ipsi rectè dicant,
„ neque vos quod bonum est impediatis. Si

verò

„ verò ipsi à vobis persuasi fuerint, quòd res novas doceant: desistant à prava doctrina, & recti dogmatis sententia vigeat ut antea. Nam si de alia aliqua re minoris momenti ad me relatum esset, neque ita deceret, me eam tacitam præterire: quomodo de Ecclesiastica quæstione tacuerim? *Hæc apud Theosteriktum in Niceta*.

1360 Cùmque Æmilianus Cyrici Episcopus, Michael Sinnaculorum, Theophilactus Nicomediæ, Petrus Nicææ, & Euthymius Sardensis Episcopi, nonnulla orthodoxè interlocuti essent, Theodorus Studita liberiori voce, sic affatus est: „ Ne tentes nunc, Imperator, Ecclesiasticum statum dissolvere, ait enim Apostolus. *Quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primùm Apostolos, deinde Prophetas, tertiò pastores ad perfectionem Sanctorum*. Non dixit Reges. Tibi quidem, ò Imperator, Civilis status, & exercitus commissus est. Hæc igitur cura. Ecclesiam autem Pastoribus & Doctoribus, ut ait Apostolus, derelinque. At si non vis hæc facere. Si quis pervertendæ fidei nostræ causâ de Cœlo nobis aliquid annunciaverit: ipsum non audiemus: tantùm abest ut te audituri simus. *Hæc Studita*. Quibus auditis, Imperator furore nimio exardescens, velut quoddam injuriosum dictum esset, omnes ejecit.

1361 Complura in eo Conventu ejusdem argumenti à Sanctis Patribus dicta copiosè recenset Michael Studita in vita Theodori, ubi post liberam allocutionem ab ipso Theodoro habitam, de Imperatore hæc subjungit: „ Ad hæc Tyrannus quod dicere non habens, cum clamore, animique perturbatione à conspectu suo depulit, ne propiùs accederent, nève ampliùs loquerentur, magna voce minisque interdicens: quod nec unum rectè, diroque animo suo congruenter facere norat. Egressi verò Beati omnes unà cum Patriarcha magnum ambiunt Theodorum, hominem labiis simul atque animis deosculantes, ejusque in dicendo libertatem pariter & gratiam collaudantes, quòd tyrannum tam fortiter, tantoque pudore affecisset. *Hæc Michael*. Subjungens postea de lege lata ab Imperatore, ac universis illis Patribus intimatâ, ne quidquam loqui hac de quæstione auderent, aut de fide cum aliis tractare, aut ad invicem conferre. *Cæterùm*, inquit, *vix domum quisque redierat, cùm afferuntur ad singulos Præfecti Urbis edicta, quibus continere se jubet unumquemque, nihilque prorsùs cum aliis tractare nec inter se conferre, aut docere, aut de fide prorsùs loqui*.

1362 Cui decreto contradixit omnium primus Theodorus, qui iis ad eum illud intimandum missis, hæc verba fecit: „ Æquum ne sit, vobis, an Deo parere; vos ipsi rem ratione æstimantes, dicite: Nobis verò scitote certum esse, linguis potiùs amputatis carere, quàm ut fidei nostro testimonio desimus, nec illam, qua possumus verborum ope propugnemus. Quæ enim ratio est, ut deteriora defendere conari, & nos in multo meliori causa silentio uti? Quare non committemus, ut vel ad horam sermonem abditum teneamus, & populum præsenti ejus utilitate fraudemus. *Hæc Theodorus*. Qui postmodum videns Monachorum Præfectos silentio victos, atque edicto illo prostratos, ut prosequitur Michael Studita, sciens ejusmodi factum haud mediocrem cæteris Monachis, imò & Orthodoxis omnibus afferre ruinam, mox ex adverso consurgens, ad tanta Ecclesiæ illata damna reparanda festinans, exacuit stylum ad pugnam, literas in facti detestationem conscribens, sic se habentes.

Monasticam vitam agentibus.

1363 „ In hoc temporis articulo, cùm persecutionem in Imagine sua Christus pateretur: non solùm qui dignitate & scientia præcessit, certare is debet, rectæ fidei doctrinam proferens, & cæteris tradens; Sed & Discipulus quoque ipse fiduciam sumere, & veritatem intrepida ac libera voce profiteri. Non mea sunt hæc verba, qui peccator sum, sed Divini Chrysostomi, quinimmò & aliorum Patrum. Quod verò Domini Præpositi ab Imperatore detenti hoc minimè præstiterunt, quamvis dignitatis gradu & doctrinâ omnibus hujus horæ Præpositis anteirent, at contra potiùs conticuerunt: neque id solùm, quod re ipsa grave est, sed Chirographo etiam suo, se neque congressuros mutuò, neque docturos confirmarunt; id verò est prodere veritatem, & præfecturam abnegare, & subditos sibi atque adeò æquales & Socios subvertere: Apostoli enim, cùm à Judæis denunciatum illis esset, ne docerent in nomine Christi, sic verbis responderunt: *Judicate si justum est in conspectu Dei, vos potius audire quàm Deum. Et obedire oportet magis Deo, quàm hominibus*. Hæc & similia illos dicere oportebat, ut per eos glorificaretur Deus & ædificarent Orthodoxos, ut Monasteria confirmarent, & confortarent eos, qui in exiliis patiuntur.

1364 „ Sed quid, quòd pluris facimus Monasteria quàm Deum? Pluris commoda quæ inde capimus, quàm mala quæ boni causâ sustinemus? Ubinam est illud: *Loquebar in conspectu regum & non confundebar*? Et illud: *Labia mea non prohibebo, Domine tu scisti*. Ubi gloria & fortitudo ordinis nostri? Quonam pacto Sabas & Theodosius, cùm impiam hæresim tunc temporis Imperator Anastasius amplecteretur, insurrexerunt, pro fide scriter pugnantes, tum eos qui perperam in Ecclesia sen-

„ sentiebant excommunicando, tum ad Imperatorem ipsum scribendo, se mortem potiùs oppetere paratos, quàm ut de constitutis aliqnid immutarent? Et dicunt, ut fama est, Domini Præpositi, *Quinam sumus nos?* Primùm Christiani, qui nunc prorsùs loqui debeant; Deinde Monachi, quos re nulla abduci, nec abripi par sit, tanquam Mundo minimè adstrictos, minimèque obnoxios: denique Præpositi, qui & aliorum scandala tollunt, & in nullo dare offendiculum debent, ne vituperetur, inquit Apostolus, ministerium nostrum.

1365 „ Cujusmodi verò scandalum & vltuperationem, seu potiùs condescensum Chirographo suo præbuerint, quid attinet loqui? Nam si consensui par est silentium; illum ipsum scripto in totius Ecclesiæ oculis firmare, quantò est nefas? At occultè (dicitis) sacrificans Nicephorus, clam offert, & Patricii omnes (ut cæteros omittam) sunt Orthodoxi. Verùm qnid ait Christus? *Si quis confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo qui in Cœlis est*, & è contra de abnegatione. Quanquam enim hoc solùm Chirographo suo pacti sint, se mutuò non congressuros, idem planè est. Quomodo enim observabunt quod ait: *Eum qui venit ad me non ejiciam foras*. Veniat quispiam percontans, & discere cupiens veritatem, seu præpositus ille sit, seu quis alius: quid respondebit ei Præpositus? Mandatum nempe accepi, ne loquar; atque utinam id solùm sed ut te nec Monasterio ipso excipiam; nec tecum vescar. Christus dicit: *Suscipe & doce*. Quid si subtraxerit se, inquit, non placebit animæ meæ, At hi scripto fidem obstrinxerunt, ut Imperatoris decreto contrà Christum obedIrent. Hæc sunt, fratres, ac Patres, quæ ab eis gesta, pro certo comperi. Quæ quoniam dicere me, quod scirem, voluisti, coram Deo teste, nuntiavl. *Hactenus Epistola Theodori*.

1366 Post hæc Imperator ut rem ad optatum finem perducere posset, non valens Nicephori Patriarchæ constantiam flectere, exilium ei decrevit, suffecto in ejus locum pessimo illo Iconoclasta Theodoto Melilisseno. Sic Cedrenus. *Relegato Nicephoro*, inquit, *solium Archiepiscopale indignè conscendit ipso Resurrectionis Dominicæ die Theodotus Mellissenus quem & Cassiteram dictum, supra monuimus*. Michael verò Studita in vita Theodori, *Haud multò post*, inquit, *ejicitur à Sede sua ab impiis Patriarcha, pulsus itidem ab Urbe ob veritatis defensionem*. De modo porrò quo ejectus fuit scribit Theocteristus in Niceta, inquiens: „ Leo Tyrannus Sanctissimo Viro Nicephoro Patriarchæ scribens: *Descende*, inquit, *Tu de Sede ista, quoniam Ecclesia te non indiget*. At ille honestissimis suis literis ad eum rescripsit. *Non ita Imperator, ego temerè descendam, non enim causa aliqua in me est, cur deponi debeam. At si recta fidei gratià, & propter pietatem tyrannidem patior, sive per te ipsum, sive per aliquem regium tuum hominem, mihi significes & descendam*. Tum Imperator misit unum ex optimatibus suis, qui tyrannico more ipsum deposuit: ille verò cum magnam descendisset Ecclesiam, & cereas faces accendisset, thuraque & preces adhibuisset, cùm populus ipse illius peregrinationem lamentaretur, hanc habuit orationem. *Filii, Christianos vos inveni, Christianos vos relinquo*. Cùmque ad Acropolim descendisset, navigium conscendit, & venit in eum locum, in quem exul ducebatur. Illic autem in jejuniis ac precibus, silentio, tolerantia, & multa patientia usque ad eum diem permansit, quo ad Dominum suum migravit. *Hæc ille*.

1367 In hæreticorum Synodo, sive Conciliabolo depositum, & damnatum Nicephorum Patriarcham innuit Libellua synodicus, ubi dicitur: „ Mortuo verò in Bello Bulgariorum Nicephoro, filius ejus Stauratius in Imperio successit. Quem quidem Michael Rangabe, sororis ejus Procopiæ maritus, sibi ascivit: & Leo coronatus à Nicephoro Patriarcha. Eo imperante erat Confessor Theodorus Studites, cui Siramelio nomen erat; Imperium arripuit, & Judaicæ ac Manichaicæ superstitioni receptum præbuit; Imperio enim injustè arrepto, profanam & impiam, Christianorumque accusatricem in magna Christi Ecclesia Constantinopoli congregavit Synodum: Depositoque Sancto Nicephoro, & exilii causâ in Monasterium suum relegato, Theodotum in ipsius locum subrogavit, qui Cassiteras & Flavianus cognominabatur: Sacrisque Imaginibus eversis, adoratores earum anathemati subjecit, & proscriptionibus, exiliis, fame, carceribus, variisque mortis generibus eos absumpsit, pedibus trahens & cervices calcans impius. *Hæc ibi*.

1368 Verùm hanc Synodum celebratam esse post depositum Nicephorum, sub novo Patriarcha Mellisseno, ex Michaele Studita in vita Theodori palàm evincitur: ubi ait Monachos vocatos fuisse ad Patriarchium ubi Iconomachi convenerant, ad effectum eos in publico Conventu trahendi in ipsorum sententiam, qui consulentes Theodorum, accedere renuerunt, Theodorum verò ad hæreticos congregatos sequentem dedisse Epistolam nomine suorum Monachorum per duos ex eis ferendam.

1369 „ Nos legibus Dlvinis, Ecclesiasticisque Canonibus obsequentes, qui manifestè sic sanciunt, nihil præter Episcopi sui sententiam dicere, aut agere oportere, aut de his quæ ad fidei dogma, vel ad aliam quempiam Divinam controversiam spectent inve-

„ investigare aut penitùs inquirere: nec ve„ nire absente Patriarcha possumus, nec vo„ cantibus vobis parere, ne reos nos ipsi fa„ ciamus, violatæque legis culpam sustinea„ mus. Est enim talium vindex Deus mini„ mè inultos sinens eos, qui ejus mandata „ despiciunt. Quare ignoscite nobis, quòd „ adventum refugimus, quem noxium nobis „ fore scimus. Quid enim respondère vobis, „ aut omninò loqui possumus, proprio capite „ destituti, cui tanquam membra copulati „ omnes sumus, & sine quo reliquum Cor„ pus operari non potest? Parvus enim pari„ ter & magnus, in universum omnes ac sin„ guli privatim Patriarchæ nostro colligati „ sumus, ab eoque pendemus, & pendebi„ mus perpetuò. *Hactenus Epistola*.

1370 Liquet ergo Auctorem Libelli synodici confundere ejectionem Patriarchæ cum Actis hujus pseudosynodi. Theosterictus quoque in Nicæta disertis verbis adnotat hanc pseudosynodum celebratam sub pseudopatriarcha Theodoto, ejecto jam Nicephoro: in ea tamen adversùs cæteros Orthodoxos decreta esse exilia, & carceres, aliasve pœnas, refert: „ Postea, inquit, ubi scilicèt pseudo„ episcopus Constantinopolitanus in locum „ Nicephori Confessoris creatus est, Judai„ cum quoddam Concilium jidem in magna „ Ecclesia coegerunt, & sub anathemate San„ ctos Patres ejecerunt. *Hæc ille*. Theodorus verò in Epistola data ad Patriarcham Antiochenum, compendiosè Concilii hujus malignantium gesta recensens, ait: *Synodus facta est, veterem illam impiam confirmans*, illam scilicèt sub Copronymo ab Iconomachis habitam, *& orthodoxam, Nicænam scilicèt anathemate damnans*. Quo inde impio absoluto Conventu; Sanctissimos Monachos, atque universos orthodoxos, variis pœnis mulctatos, refert idem Theosterictus, qui primùm, ait, Nicætam Sanctissimum Virum in sordido carcere fuisse inclusum, & post animum in exilium amandatum, Theodorum quoque Studitam pari exilii pœna mulctatum. Tunc porrò evenisse, quæ Michael in Theodoro scribit post Nicephori exilium, inquiens: „ Vi„ deres tum impios ea patrantes, quæ sola „ ipsorum excogitaret, & caperet improbi„ tas. Sacras enim, proh dolor! & Sanctas „ Imagines, impuris manibus rapientes „ (quam fuisse dicam tuam, Christe mi, „ tum temporis longanimitatem?) Solo im„ pudenter allidebant, & frangebant, alias „ flammis dabant, alias luto & fordibus ob„ liniebant, nihil denique omittebant, quod „ ipsorum similes facere conveniret.

1371 Scripsit Theodorus Studita ante suum exilium consolatoriam Epistolam ad Nicephorum Patriarcham jam in exilio constitutum, cujus initium est: *Cum sæpè numero*. Post suum porrò exilium, dogmaticam Epistolam fecit ad universos dispersos fratres incip. *Gratia vobis & pax*, illos confortans, & ut in fide rectà constantes permaneant, hortatur, & alteram denique fecit ad Naucratium Monachum ejus Discipulum, hortans illum ad patienter pro Christo tolerandas passiones, quæ incipit. *Nuntius supra Nuntium*. Hæc denique omnia acta sunt anno primo Leonis Armeni Leonis Papæ anno XIX. Domini anno DCCCXIV. Indictione VII. à coronato Carolo Magno anno XIV. & ultimo; eo namque anno ineunte v. kalendas Februarias, obiit Carolus Magnus septuagesimo & secundo ætatis suæ anno, cui in Imperio Occidentali successit Ludovicus ejus filius.

1372 Anno postea sequenti DCCCXV. Imperator omnes exules ad se revocare jussit, ut si posset eos à proposito removere, atque in suam trahere sententiam, & sic revocatos in deterrimos reclusit carceres, exquisitis paratis, sibi contradicentibus, tormentis. Sic Theosterictus in Nicæta: „ Cùmque hyemis „ tempus, inquit, & Sanctorum Jejuniorum „ dies transiissent, post Sanctum Pascha ma„ lorum inventori Joanni eos tradidit, ut „ qua vellet ratione ipsos affligeret. Cùm igi„ tur eos apprehendisset in diversos carceres „ misit, & talibus tormentis subjecit atque „ compressit, qualibus neque Gentiles olim „ Martyres ipsos afflixerant. *Hæc ille*. Compertà porrò illorum constantià, & quòd parati essent malle mori, quàm veritatem prodere, ad decipiendos animum adjecerunt, dicentes nihil aliud velle ab eis, nisi ut semel saltem cum Theodoro Patriarcha communicarent, neque quidpiam aliud facerent, & inde posse ad sua regredi Monasteria cum ea fide & sententia quam haberent. Sic decepti Monachi communicarunt cum Patriarcha & ad sua reversi Monasteria. Quo audito Theodorus Studita, qui adhuc in exilio degebat, summo affectus dolore, scripsit primùm ad Josephum fratrem Episcopum Thessalonicensem dolens tantorum virorum casum. Cujus Epistolæ initium est: *Semper mihi optabile*, deinde & aliam ejusdem argumenti Epistolam fecit ad Naucratium Monachum, quæ incipit. *Pessimus Nuntius literarum tuarum, ò fili:*

1373 Cùmque delatum esset Imperatori, Theodorum per literas Monachos alloqui, eosque ad orthodoxam retinendam fidem excitare, ira repletus, ut Michael Monachus scribit, jussit è loco ubi degebat extrahi, ac longiùs amandari, in duriori, atque arctiori carcere detrudi, & verberibus cædi. Id quod factum est. Crescente postea in dies persecutione, complures Sanctissimi Viri passi sunt exilia, carceres, verbera aliaque hujus generis tormenta, impio præcipiente Principe. Maria quoque Regina olim Constantini uxor in Monasterium detrusa post incestas ejusdem Constantini nuptias cum Theodora, ut antefati sumus, ob veritatem, & rectæ fidei confessionem, in exilium est amandata, ad quam

Consolatoriam Epistolam scripsit è loco sui exilii prælibatus Theodorus Studita, cujus initium est. *Quales nos & quinam objectii sumus, quos occurrentibus molestiis defendere.* Eodem tempore idem Sanctissimus Vir, licèt inclusus, licèt catenis vinctus, licèt arctissimè custoditus, diversas fecit literas, alias hortatorias ad Martyrium, alias catecheticas ad instructionem, alias dogmaticas adversùs hæreticorum objectiones, alias consolatorias ad concaptivos, alias luctuosas ad lapsos, alias denique canonicas ad resipiscentes ex præscripto Canonum remedia continentes, quæ in tomo suorum operum, & Epistolarum legi possunt.

1374 Dum hæc agerentur in Oriente, Romæ Leo III. Pontifex migravit ad Dominum, pridie Idua Junii, currente anno Domini DCCCXVI. Imperii Leonis Armeni III. Et Ludovici Occidentis Imperatoris anno pariter III. Indictione IX. ubi sedisset annos XX. menses V. Dies vero XVII. ut Anastasius consignat: Die porrò XXII. ejusdem mensis Junii renunciatus est Romanus Pontifex, universo suffragante Clero, Stephanus hujus nominis quintus, dictus tamen quartus, natione Romanus, ex Patre Marino, vir in Sacris Canonibus, & Ecclesiasticis disciplinis apprimè versatus: qui statim profectus est in Galliam ad Ludovicum pium Imperatorem pro confirmanda pace & unitate Sanctæ Dei Ecclesiæ, ubi honorificè ab Imperatore susceptus est: rebus postea compositis Romam reversus paulò post excessit è vita, VIII. Kalendas Februarias anni Domini DCCCXVI. Imperii Ludovici pii IV. similiter & IV. Imperii Leonis Armeni, currente Indictione X. ubi sedisset, non annos septem, ut corruptè legitur apud Anastasium, sed menses VII. & dies III. Ut enim scribit Aimonius, duobus à sua ordinatione elapsis mensibus profectus est in Galliam, tertio inde mense post ejus reditum nondum exacto, ultimum diem clausit. Ejus verba sunt: *Stephanus non duobus post consecrationem suam exactis mensibus, quàm maximis itineribus ad Imperatorem venire contendit.* Et infra. *Tertio postquam Romam venerat mense nondum exacto circiter octavum Kalendas Februarii diem obiit.* Et Idem colligitur ex Thegano Chorepiscopo Trevirensi in Libello de gestis Ludovici. At biduo post Stephani obitum nimirum V. Kalendas Februarii, miro totius populi & Cleri consensu invitus & nolens electus est Paschalis, natione pariter Romanus ex Patre Bonoso, vir castus, sanctus, pius, innocens, magnanimus, loquela devotus, pudicitia plenus, & nimis hilariter, jucundèque in Eleemosynis pauperum cuncta quæ habebat opportunè distribuens, ut in terminis scribit Anastasius.

1375 Perlatâ in Orientem notitiâ de Paschalis electione, Theodorus pseudopatriarcha Constantinopolitanus, ut Ecclesiasticam Communionem ab eo subripere posset, Romam Apocrisarios pro Ecclesiasticis responsis ad eundem Pontificem direxit, quos Paschalis nec recipere voluit, nec in Urbem accedere permisit, ut ex secunda Theodori Epistola inferiùs recitanda liquet. Sed & Theodorus ipse Studita unà cum aliis Monachorum Præfectis in exilio degentibus, misso ad Paschalem Papam Dionysio Monacho Theodori Discipulo, sequentem fecerunt Epistolam:

In omnibus summa virtute prædito Lumini magno Principi Sacerdotum primo, Domino nostro Apostolico Papæ Paschali. Joannes, Theodosius, Athanasius, Joannes, Theodorus minimi Presbyteri, & Præsideos eorum, qui Cathari, Pieridii, Paulpetrii, Euceriæ & Studiani.

1376 „ Jam ferè audita sunt omninò supremæ vestræ Beatitudini ea, quæ propter peccata nostra in nostram Ecclesiam invasere. Etenim facti sumus in parabolam & proverbium omnibus gentibus, ut secundùm Scripturam loquar: non tamen par est renuntiatio, quæ fit exiliter, & per Epistolas. Quare nos minimi, etsi membrum corporis Christi ultimum sumus, tamen capite nostro comprehenso, atque iis, qui fraternitate excellunt, huc atque illuc dissipatis, potuimus quodammodo ex eo quòd prope simus, & per mutuam significationem in unum fieri & spiritum & verbum, scribentes hæc, tametsi confidenter.

1377 „ Audi, Apostolicum caput, à Deo præposite Pastor ovium Christi, janitor regni Cœlorum, Petra fidei; super quam ædificata est Catholica Ecclesia. Petrus tu Petri sedem exornans, & gubernans. Lupi graves irruperunt in caulam Domini, portæ inferi, ut olim, ruptæ sunt in ipsam. Quid hoc? Persecutionem patitur Christus cum Matre & Ministris. Siquidem contrà Imaginem incursus, prototypi est persecutio. Hinc detentio Patriarchalis capitis, & exilia, & relegationes Archiepiscoporum & Sacerdotum, & Monachorum, Monacharumque compedes & vincula ferrea, tormentaque, & ad extremum mora. O' horribilem auditionem, veneranda Imago Salvatoris nostri Dei, quam & Dæmones perhorrescunt, contumeliis affecta, & ludibrio habita est, non solùm in Regia Urbe, verùm etiam in omni regione, & oppido Altaria deleta sunt, Templa destructa, sacra profanata, effusus est sanguis, & effunditur eorum qui retinent Evangelium. Persecutiones & exilia eorum qui adhuc reliqui sunt. Conticuit omne pium os metus mortis; aperta est adversaria & blasphema lingua, commota est omnis caro in ambiguitate versans.

1378 „ Ei mihi, inquit Propheta, quia

facti

„ facti sumus, ut qui colligit calamum in „ messe, & racemum in vindemia, cùm non „ sit botrus. In nos, ò Beate, hæc omnia „ facta sunt. Quæ quia non ægrè tulerit in „ se ipso proximi damna considerans? Quis „ autem non ratiocinatus fuerit, esse adventus Antichristi prælūdia, tantùm differentia, quantùm ab exemplari Imago, in „ quam etiam insanitur? Huc igitur ab Occidente, ò Christi imitator, resurge & nè „ repellas in finem. Tibi dixit Christus Deus „ noster: *Et tu aliquandò conversus confirma* „ *fratres tuos*. Ecce tempus, ecce locus, „ opitulare nobis, qui & à Deo ad hoc ordinatus, porrige manum quantùm fieri potest; habes potestatem à Deo, eò quòd omnium princeps es, in quo positus es. Terreto, supplicamus, hæreticas feras calamo „ Divini verbi tui. Pastor bone, pone animam pro ovibus, supplicamus.

1379 „ Audiat Ecclesia, quæ sub Cœlo „ est, quòd à vobis anathematizantur per „ Synodum, qui hæc ausi, & jam Sanctos „ Patres nostros anathematizant: Hoc fuerit acceptum Angelis, & Sanctis gaudium, „ & concussis firmamentum, fundatis stabilimen, lapsis resurrectio, omni orthodoxorum Ecclesiæ exultatio, & tuæ certè „ Celsitudini, secundùm eos, qui antiquitùs „ præcesserunt, æternum monumentum. Qui „ similibus temporibus cùm fecerint ea, quæ „ à nobis peccatoribus nunc petuntur, Spiritus Sancti afflati, & commemorantur, & „ beati habiti sunt. Prorsùs autem credimus „ & confidimus, quòd misericordiâ miserationum flexus, nostram tenuem scripturam „ accipies, Christum imitatus, qui Deus „ omnium non recusavit ab Abgaro Epistolam accipere, & acceptatâ, rescribere. *Hactenus Epistola*.

1380 Scripsit Theodorus eodem tempore ad Orientis quoque Patriarchas, ut Michael Studita in ejus vita recenset, inquiens: „ Misit etiam Vir egregius quatuor Patriarchis Epistolas, prudenter admodùm atque „ opportunè, antiquiori dico Romæ, & Hierosolymorum, Antiochiæ, & Alexandriæ, „ quæ singulæ commemorabant, quemadmodùm Christi imago contumeliosè à persecutoribus tractata esset, & Orthodoxi omnes in carcerem, & in exilium missi, tùm „ deinde unumquemque excitabat ad defensionem, opemque ferendam periclitanti „ fidei ac veritati, quam falsitas sic opprimeret. *Hactenus Michael*. Et quidèm in ea, quam scripsit ad Patriarcham Alexandrinum de Imaginum sacrarum irrisione, hæc habet: „ Cùm ergò pictas in tabulis Imagines è sacris donariis sublatas, & libros, qui mentionem earum continent, proscindit, irridet, subsannat tanquàm abominanda à Deo „ invisa pajacula, quæ Deo accepta sunt, & „ Mundo salutaria. Heù quis lacrymas teneat? quis gemitus ex imo pectore non „ edat? *Viæ Sion lugent, eò quòd non sint qui* „ *piè ambulent in eis*. Et verè, *omnes declinaverunt, simùl inutiles facti sunt*. Agit posteà de eorum lapsu, qui metu tormentorum imperiali impietati assensum præbuerunt, & subdit: „ Qui Episcopi videbantur & Sacerdotes, Monachi & sæculares, ac omnis sexus & omnis ætas; alii „ quidèm circa fidem naufragium passi sunt; „ alii si minùs mente & cogitatione demersi, „ & hæreticâ saltèm communione mortis metu contractâ, eâdem ex parte periculo involuti.

1381 Deniquè agens de sæva illa persecutione excitatâ adversùs Orthodoxos, sic subjungit: „ Relicti tamen sunt qui non curvaverunt genua ante Baal, siquidèm tot „ numero, quot numerati sunt à Deo. Ante „ omnes, qui primus est inter nos sacrum „ Caput nostrum. & ejusdem tecum dignitatis Episcopi & Sacerdotes Domini, Monachi & Monachæ, quorum ludibriis & „ verberibus tentati fuerunt, illi vinculis & „ carceribus pane modico & aquâ vitam trahentes, alii exiliis relegati, alii in deserto „ & montibus, in speluncis & cavernis terræ „ versantes: quidam insuper flagellis cæsi, „ Martires ad Dominum migraverunt. Sunt „ qui sacco inclusi mare demersi noctu fuerunt, ut ab iis, qui viderunt, relatum est. „ Quid cætera? Anathemate feriuntur Sancti Patres nostri; prædicantur qui impii „ fuerunt; Infantes impietatis dogmata, tradito Magistro tomo, docentur; non est usquàm salutis profugium inter mortales; „ pium verbum proferre non licet; mox instant insidię, itant vię à conjuge sua caveat. *Hæc ille*. Similia pariter scribit in Epistola data ad Patriarcham Antiochenum, sed & ad Patriarcham Hierosolymitanum, licèt aliqualiter diversam scripserit Epistolam, ejusdem tamen argumenti fuit.

1382 Cùmque Patriarchæ, maximè Antiochenus & Alexandrinus, per eas literas interpellati, ut periclitanti Ecclesiæ manus darent, hoc præstare detrectaverint, dolet sanctissimus Vir, qui scribens ad Sabbam Abbatem Monasterii Lauræ, & ad Sanctum Charitonem, conqueritur de antesatorum Patriarcharum segnitie, & in re tanti momenti negligentia, inquiens: „ Quid hoc rei est, „ quòd fervente hæresis persecutione, conveniebat sublimium Sedium Antistitea, „ tanquàm spiritus adjutores, & Apostolici „ consilii plenos, fraterno animo commoveri, manumq; pro veritate certantibus compatiendo porrigere; *& si quid patitur*, inquit, *unum membrum compatiantur alia* „ *membra*; quia nimirum Caput est totius „ Ecclesiastici corporis Christus verus Dominus & Deus noster. Quid sanè Occidentis Apostolicus cùm præstitisset quantum

tum profuerit, quid opus est loqui? Partim quidèm resistentium mentes summoperè confirmans (vel exiguum quippè momentum vim ac robur fessis ac laborantibus addere solet) partim impiorum insolentiam à spiritu profectâ reprehensione profligans. Quò quid esse potuit salutarius? At verò qui idem facere possent, minimè præstiterunt; Sed contrarium, dicere miser nequeo Beatitudinis vestræ Angeli reverentiâ, quanta illis debeatur reprehensio. *Hæc Theodorus*, qui iterùm ad Apostolicam Sedem confugiens, alias fecit ad Paschalem Papam literas, quas per Epiphanium Monachum ferendas & contradendas curavit, quæ sic se habent.

Per omnia religiosissimo Patri, supremo Lumini universali Domino nostro Apostolico Papæ, Joannes, Theodosius, Athanasius, Theodorus minimi Presbyteri & Præpositi Cathararum, Pieridii, Paulopetrii, & Studiani.

1383 „ *Respexit nos oriens ex alto* Christus Deus noster, tuam in Occidente Beatitudinem, tanquàm facem quandam divinitùs lucentem ad Ecclesiæ, quæ sub Cœlo est, illuminationem, in Apostolica prima Sede. Etenim spirituale lumen percepimus, qui in tenebris & in umbra mortis improbæ hæreseos tenebamur, & tristitiæ nebulam deposuimus, atque in spem optimam emersimus, cùm didicissemus ex fratribus & conservis nostris, quos misimus, qualia & quanta egerit & dixerit sancta Celsitudo vestra. Quandò hæreticos quidèm Apocrisarios, velut fures, nè in sacrum quidèm conspectum admisit; sed cùm procul adhùc essent, meritò rejecit: Nostris verò calamitatibus ex literarum auditione & Missorum relatione compatiens, indoluit atque ingemuit Dei exemplo tanquàm propriis membris. Ac re ipsâ cognovimus, manifestum Apostolorum Principis successorem Romanæ Ecclesiæ præsidere, certoque nobis persuasimus, Dominum Ecclesiam nostram minimè deseruisse, cui unum solumque à vobis auxilium hactenus, atque ab ipso exordio in occurrentibus molestiis, Dei providentiâ concessum est.

1384 „ Vos igitur illimus ac syncerus ab initio fons orthodoxæ veritatis; Vos adversùs omnem hæreticam procellam tranquillus sepositus portus Ecclesiæ universæ; Vos à Deo electa Civitas refugii salutis: Sed quoniàm temerarium est à nobis miseris ac indignis encomia congeri divino nomini vestro, quod divinæ olim linguæ beatum prædicarunt, præstat, ut ad ærumnas nostras veniamus.

1385 „ Impii ergò consueta sibi omni conatu ac vesania facere non cessant, omnes qui mortis metu franguntur, in hæresis barathrum trahentes & abripientes. Necessè siquidèm est, eum qui credere nolit, verberum, aliorumque suppliciorum pœnis, subjici, itaut diffluant sensim aliqui (quod est miserrimum) etiam ex iis, qui certamen anteà sustinuerunt. Nos verò iterùm humiles & in membris postremi, tàm pro sacro proprio Capite, quàm pro reliquis præsentibus partibus, & fratribus audentes legatione fungimur & obsecramus, ut consoletur nos sancta & Apostolica anima tua. Primùm quidèm (quòd & facere illam credimus) nè suas pro stabilitate & salute omnium Deum flectentes preces intermittat, ita obtestamur sacratissima viscera; Deindè ut quæ Spiritus Sancti instinctu pro humilitatis nostræ utilitate, ac perpetuâ virtutis tuæ laude deliberavit & statuit, ad exitum, Deo adjuvante, perducat. *Hactenus Epistola*, quam misit ad Epiphanium Monachum, ut antefati sumus, à se delectum, Romam ferendam, & Paschali contradendam, cui & has alias adjunxit literas.

Epiphanio filio.

1386 „ En dilecte mi, sicut alacri animo instituisti, solve in Occidentem, literas istas laturus, quas dictavi. Misi Epistolas ad Apostolicum & Dominum Methodium, Frater enim Dionysius Dei nutu & incolumis eousquè pervasit, spem optimam reportavit. Ad quam iteratas litteras addere opere pretium duxi. Scripsi autem, non tanquàm à me solùm, sed sicut antea, ex personis utrorumque Præpositorum, quos indicat Epistola, præterquàm Euceriæ. Is enim, ut accepi, secundùm peccata mea lapsus est. Ex communi ergò sententia & scientia tùm per occultam significationem, tùm per Epistolæ ipsius lectionem tunc scripsimus, ut Epistola missa declarabat; Nunc verò etsi propter arctam custodiam id facere non potui, attamen veluti jam consentientibus utrisque, eorum etiam est hæc Epistola. Fortassè autem posteà continget, ut & ipsi certiores fiant.

1387 „ Vade igitur, egregie Epiphane, *Epiphanon* idest, apparens Occidenti nuntius fidelis, prudens, jam olim probatus, redde Epistolam, & juxtà ea, quæ divino instinctu impressa sunt in sancta Apostolica suggestione, verbisque Sancti Methodii Episcopi, simùl intercede & ipse, & ora, ut ad finem hæc perducantur Dei voluntate, qui potest & salvum te servare & sistere sacro ac beato vertici. Nè formides, multa tibi merces & magnum certamen; Dominus tecum; saluta Sanctos omnes, & maxi-

„ ximè eos, qui notissimi sunt, præcipuè „ Sanctum Patrem meum Carthophylacem, „ cujus charitas est in humili corde meo, „ *Hactenus Theodorus ad Epiphanium*.

1388 Cùm porrò Epiphanius hisçe cum literis Romam advenisset, fuit à Paschali honorificè susceptus, commiseransque statum periclitantis Ecclesiæ Orientalis, ac orthodoxorum calamitates, legationem decrevit ad Leonem Imperatorem & Ecclesiam Constantinopolitanam, datis literis, quibus de Iconoclastarum hæresi reprehenderat sacrarum Imaginum contemptores, eosque esse extrà Catholicam Ecclesiæ communionem, extrà Christi ovile, immò à Christo vero Ecclesiæ Capite, prorsùs alienos & discissos, pronunciaverat, prout colligitur ex iis, quæ habet Theodorus Studita in Epistola Catechetica adversùs Iconomachos datâ, ut ex lib. 2. Epistol. 66., in qua hæc leguntur: „ Non igitur „ effugerunt, quin à supremo Ecclesiæ Thro„ no arguerentur, sicut factum est, & ipsi „ scitis. Et nobis quidèm tuta & syncera „ erant omnia etiam ante Occidentalium „ adventum, plurimùm verò etiam inde ac„ cessit, ut cognoscamus consentaneè sæcu„ lis superioribus nostrum hoc Deo curę esse, „ & ob oculos statuisse testimonium, quod „ ab eo alieni sunt qui imaginem negant; „ utique & à Christo, qui caput est prædi„ ctorum; & lugere illorum causâ & mœre„ re convenit, nostri verò lętari supra mo„ dum. *Hæc ille*. Et clariùs eadem repetit in Epistola data ad Naucratium infrà recitanda.

1389 Etenim advenientibus in Regiam Urbem Apostolicis Legatis, atque Paschalis publicatis literis, commota est universa Civitas, gaudent Orthodoxi, debiles confirmantur, lapsi resurgunt, & palinodiamręcantant, ultròque Tyrannis se offerunt, anhelantes martyrium; Sed & hæretici augent persecutionem, & in Sanctos crudelissimè sæviunt, ut ex diversis Theodori Epistolis, præcipuèque ex datis ad Gregoram Laicum, quarum initium est: *Salve Confessor Christi*; & ex aliis datis ad fratres Studianos incip. *Salvete in Domino, fratres ac Patres*, conjicere licebit. Ejusdem persecutionis occasione, scripsit ad ubique dispersos fratres binas literas, quarum prima incipit: *Gaudete fratres*; altera verò: *Nuper à vobis*: Fecit quoque & alteram ad Naucratium, incipientem: *Non satiatur auris mea*. Invaluit indè magis ac magis persecutio, quoniàm numerus Confessorum excreverat, id quod tyrannum Principem in furorem vertebat; & in tantum, ut etiam mortis sententiam scripto pronunciaret in sanctum ipsum Theodorum Studitam, etsi executioni minimè demandata fuerit, ut idem Studita in Epistola tradit, quam fecit ad Naucratium, cujus initium est: *Seriùs ad te scripsimus*.

CAPUT XXVII.

De Leonis Armeni nece, Michaelis Balbi imperio, atque sub eo continuato schismate, eàdem Iconomachorum hæresi perseverante.

1390 ANno VII. Imperii Leonis Armeni, qui & VII. erat Imperii Ludovici Pii, Paschalis Papæ IV., Domini verò DCCCXX., currente Indict. XIII., quo totis viribus pessimus Tyrannus conabatur Orthodoxos perdere universos, ipse perditus fuit; proditione namque priùs machinatâ à Michaele Balbo, sed detectâ, indè palàm factâ seditione, à conjuratis in Palatio interficitur, ejus cadavere ab occisoribus in circum tracto, ac ludibrio exposito, atque eodem Michaele in Imperatorem salutato, ut scribit Cedrenus, & narrat Ignatius Monachus in vita Tharasii, qui cùm adhùc in carcere vinctus propter antefatam proditionem detineretur, extractus, & solutis compedibus, in Thronum conscendit, indèque in magno Sancti Stephani Templo à Patriarcha coronatus est. Ut porrò sibi consolidaret Imperium, detrusâ in Monasterium Dominorum Leonis uxore, quatuor illius filios, Sabbatium scillicèt jam Imperatorem designatum, Basilium, Gregorium, & Theodosium, in Insulam Protam relegavit, ubi & castrari jusserat.

1391 De Michaelis genere, ejusque religione & moribus, idem, qui suprà, Ignatius hæc scribit: „ Fuit hic Michael Amorii na„ tus superioris Phrygiæ Urbe, in qua ab an„ tiquis temporibus Judæorum, Athinganorum, aliorumque impiorum multitudo ha„ bitabat, & quædam ibi hæresis ex istorum „ diuturnâ atque continenti inter se conflatâ „ consuetudine, enata erat prorsùs nova, & „ inusitatis constans opinionibus, à qua & „ ipse erat Imperator traditæ à majoribus su„ perstitioni inhærens. Ea hæresis suos ad „ divinum ac salutare Baptismum admittit „ quidèm, in reliquis autem omnibus, dem„ ptâ circumcisione, Mosaycam legem tenet. „ Erat Michael Præceptor, qui eum iis sacris „ initiaverat, & quasi præfectus Hebræus „ quidam (sicut is fœmina potiùs Hebraica „ fuit) quem domi fovebat, ab eoque non „ ad religionem modò, sed ad rem domesti„ cam pertinentibus rebus instituebatur. Ab „ eo præoccupatus, nihil integrum servave„ rat, sed erat pravæ religionis in eo quasi „ colluvio quædam, cùm christiana decreta „ adulteraret, & Judaicam religionem spu„ riis opinionibus pollueret; Fuitque omni„ nò quod pietatis professionem attinet, talis „ in eo varietas & confusio, quasi fertur Li„ bycarum esse bestiarum natura, quæ ex di-

ver-

„ versis animalibua ob aquæ defectum con-
„ gressis nascuntur. *Hactenus Ignatius.*

1392 Perlatâ itaque occisi Leonis Orthodoxorum persecutoris per universum Orientem notitiâ, qui in exilio relegati degebant, qui in ergastulis & carceribus vincti adhùc detinebantur Orthodoxi, vel in montibus, in sylvis & latebris latitabant, aut profugi in varias dispersi vagabantur partes, animum reassumpserunt, sperantes sub novo Principe, cujus mores & religio ignota erat, rem Catholicorum in melius convertendam; proindè ubique Deo debitæ à piis reddebantur gratiæ. Sed præcipuè Theodorus Studita, acceptis à Naucratio, qui in carcere Constantinopolitano adhùc detinebatur, de extincto Tyranno & Imperio Michaelis, literis, sequentem ad eum mox rescripsit Epistolam.

Naucratio filio.

1393 „ Sacrarum literarum verba sunt:
„ *Vox in Rama audita est, ploratus & ulula-*
„ *tus multus, Rachel plorans filios suos, & no-*
„ *luit consolari.* Ego verò infœlix voce com-
„ mutatâ, jure illud dixerim: Gandii fausta
„ nuntia nobis audita sunt ex reverentia tua;
„ quorum gratiâ exultet non Civitas hæc,
„ aut illa; sed quæ sub Cœlo sunt ferè uni-
„ versæ, quia sustulit Dominus, non *Seon*
„ *Regem Amorrhæorum, neque Og Regem*
„ *Basan*, Reges parvos, sed nuper exortum
„ magnum draconem, & magnam Orbis par-
„ tem populantem, tortuosum serpentem, &
„ blasphema sibilantem, abominationem de-
„ solationis, vas iræ, filium Tabeel, nè di-
„ cam Caballini nepotem, Achab, Juliani
„ exemplar, complemẽtum mali, contumelio-
„ sum in Christum, Deiparæ hostem, adver-
„ sarium Sanctorum omnium; quorum enim
„ sacro-characteres persecutus est, & è me-
„ dio sustulit, eorum proculdubiò hostis pe-
„ nitùs & persecutor fuit. Lætentur Cœli,
„ & exultet terra, fluant montes dulcedinem,
„ & colles justitiam. Cecidit hostis, con-
„ tritus est qui nos cædebat; obstructum est
„ os loquens iniqua, repressa manus Abessa-
„ lom, periit durus corde Pharao, & non-
„ dùm mihi tempus & locus, ut auditu di-
„ gna eloquar de pessimo dracone.

1394 „ Hoc verò adjiciam ad ea, quæ
„ dixi, oportuisse Apostatam, eo quo scri-
„ psisti modo, vitam abrumpere; oportebat
„ noctu tenebrarum filium occumbere; opor-
„ tebat eum, qui divina Templa devastarat,
„ in Dei Templo nudatos in se gladios cer-
„ nere; oportebat ad divinum Altare confu-
„ gientem non salvari, qui Altare ipsum de-
„ struxerat; in eam manum, quæ extensa
„ in sancta fuerat, sectionem inferri; in fau-
„ ces, quæ impia eructarant, gladium di-
„ stringi; in humerum ejus, qui contumelio-
„ sè Christo insultabat, oportunum vulnus
„ infligi; pro justi sanguinis effusione inju-
„ stum sanguinem spargi; pro sectione &
„ dilaniatione membrorum atque tergorum
„ invisa Deo membra concidi; pro mor-
„ te sancta impiam mortem exhiberi; &
„ pro purpura panniculis indui semen in-
„ glorium.

1395 „ Nec verò de casu gaudens impii,
„ quin gemens & lugens mortis genua fugil-
„ lo, sed quia *malus malè peribit*, ut verita-
„ tis est sententia, & omnis, qui contrà
„ Deum juveniliter insurgit, condigna fa-
„ ctis capiet etiam hìc; necdùm enim dico
„ futurum extremum ignem, quo extermi-
„ nabuntur omnes impii & injusti. Quid ve-
„ rò post hæc? Novo Josia opus est, vel
„ Sylvis, Joviano quopiam, vel alio ex simi-
„ libus, qui Domini zelo ardens, dejecta eri-
„ gere studeat, divulsa coaptare, Deo red-
„ dere quæ Dei sunt (ut dicitur) restituere
„ imaginem Christi & Deiparæ, ac Sancti
„ cujusque, non quòd conciderit unquàm
„ Christi imago, absit, sed ut nos, qui per
„ impietatem cecidimus, suscitemur. Talis
„ ut sit, optamus peccatores, videaturque
„ piissimus Imperator à Deo promotus, & si
„ quidèm ita sit, optimum & in perpetuum
„ laudabile. Sin per peccata mea non ita;
„ attamen nos in Christi confessione, non
„ spernentes sacrum ejus carcerem, nec quic-
„ quam pro Deo formidantes, ut Deus ipse
„ hortatur. Hæc ostende Confessoribus tuis,
„ quos & ex nobis saluta. Frater tuus Nico-
„ laus impensè salutat. *Hæc Theodorus.*

1396 Intereà Imperator, non zelo Religionis Catholicæ, sed magis decessoria invidiâ, aut alio humano fine, publicato edicto, exules omnes & quotquot aut carceribus detinebantur, aut profugi pro orthodoxa fide abibant, in pristinam libertatem revocavit, sinens eos in causa Religionis pro libito agere, ut Michael Studita scribit in vita Theodori, inquiens: „ Postquàm verò qui adver-
„ sarios aufert Deus, sicut ait Propheta:
„ *recordatus est gemitus servorum suorum*, &
„ à superbo & arrogante Apostata pœnas
„ excepit, impio iisdem in locis, in quibus
„ imaginem Domini despexerat, in visceri-
„ bus percusso, tùm Imperium quidèm, qui
„ eum necaverat, Michael statim corripuit:
„ Patrum verò calamitatea finem illicò acce-
„ perunt, Imperatoris edicto reditum omni-
„ bus indulgente, etsi enim hæreticarum
„ partium is erat; haudquaquàm tamen im-
„ pudentiâ similis priori, nec molestus ulli
„ erat, quòd ei obsequi nollent, quæ vellet
„ agere sinens unumquemque. *Hactenus Mi-
chael*. Quo edicto publicato, reversus Theodorus ab exilio, & magnâ omnium Monachorum & orthodoxorum gratulatione ubique receptus, existimans Imperatorem reverà orthodoxum, dedit ad eum literas, quibus maximè laudibus & preconiis eum

ex-

extulit. Literæ verò ad hunc modum se habent.

Michaeli Imperatori.

1397 „ Æquum est quàm maximè hoc tempore ex ore omnium, qui persecutionem passi sunt, parari laudem, primùm quidèm Christo universorum Regi, deinde vestro à Deo custodito Imperio, per quod adepti sumus relaxationem vincti, dimissionem carcerati, consolationem afflicti, libertatem condemnati, reditum exules. Et quidèm rectè videor existimare, imitationem Christi imperium vestrum futurum, (ut simile simili reddens; dicat & ipsum iis, *qui vincti sunt, exite; & iis, qui in tenebris, revelamini. Et benedixit Dominus Deus Israel, quoniam erexit cornu salutis nostræ*, novum David, alterum Josiam, pacifici Imperii Regem, qui faciens, faciet quæ placita sunt Deo, qui lapsa restituet, dissecta conjunget; percutiet, & sanabit, & tertiâ die (ut propheticè loquar) resurget.

1398 „ Quoniam autem Christi, æmule Imperator, quos in hæresi mors occupavit, ii in perditionis partem abierunt, Christum negantes, dùm ejus Imaginem negarunt, quamvis Christiani appellarentur; credere enim in Christum, nihil aliud est, quàm quòd Filius Dei & Patris perfectus homo factus, Imagine exprimitur secundùm similitudinem nostrùm, ut non sit aliud quippiam, quàm sumus nos, manens idem incircumscriptus cum Patre & Spiritu, quatenùs est verus Deus. Sic itaque intelligatur mediator Dei & hominum, tanquàm utriusque utraque habens, & in utrovis nullâ parte destitutus, sicut omnis Sanctorum Patrum chorus vociferatur. Et sicut in Imperio vestro expressæ Imaginis susceptio confessio est Imperii vestri, & contrà, ita & in Christo Rege universæ terræ idem sumere licet, ac multò magis, *quia Regni ejus non erit finis*.

1399 „ Si ergò negatione imaginis Christi, negare ipsum Christum omni veritate demonstratum est, perspicuum est, & in adorationis ejus improbatione, Christi quoque ipsius adorationem abrogari; atque ideò universa, quæ sub Cœlo est, Ecclesia, ab ipsa Apostolica prædicatione, ut testatur & aspectus per picturam, & auditus per scripta monumenta, sanctam Imaginem Christi, Deiparæ, Angelorum (quandoquidèm cum corpore pinguntur, & isti divino mandato, licèt sint incorporei) & Sanctorum, qui diversis temporibus fuerunt, in divinis Templis, sacrisque vasis gerit & adorat; quamvis nuper Ecclesia nostra à quatuor Patriarchis divulsa, nequicquam prævaricata est. Sed *nunc tempus acceptabile, nunc dies salutis*, ut reconciliemur nos Christo, auspice & probante pacato Imperio tuo. Ut uniamur nos veritati Ecclesiarum Dei Romæ, & per eam tribus Patriarchis; ut unanimiter uno ore *glorificemus Deum & Patrem Domini nostri Jesu Christi cum Filio & Spiritu Sancto*, magnificantes vestrum piissimum & optabile Imperium. *Hactenus Theodorus ad Michaelem Imperatorem.*

1400 Post hæc Imperator jussit, universos Episcopos congregari in unum, Catholicos scilicèt & Iconomachos simùl, ut de dogmatibus fidei tractationem haberent, eo prætextu, ut hac via Ecclesiarum pax constabiliretur. At catholici & orthodoxi Episcopi convenientes inter se, habitâ super Principis jussione diligenti discussione, uno communi calculo dixerunt, sibi non licere cum hæreticis convenire, vetantibus Ecclesiasticis Regulis. Supplicandum esse Imperatorem, ut dignaretur se velle audire, exhibitâ excusatione, quòd non liceret eis cum hæreticis convenire, immò nec cum eis loqui, nisi fortè ad correptionem; proindèque nomine omnium Episcoporum & Præpositorum sequentem fecerunt ad Michaelem Imperatorem Epistolam.

Epistola ex persona omnium Episcoporum & Præpositorum ad Michaelem Imperatorem.

1401 „ Nos qui vestri à Deo coronati Imperii jussu in unum convenimus minimi Episcopi ac Præpositi, primam hanc vocem sub divinitùs constituto regno vestro edimus, actiones gratiarum & laudes; quòd revocati simus, qui fueramus ejecti; quòd misericordiam experti qui ærumnis pressi; quòd refocillati fuerimus, qui deficiebamus, ab hyeme ad ver, à tempestate ad tranquillitatem, à mœrore ad lætitiam, nova quædam & incredibilia cernentes. Tale enim est justum Imperium vestrum, lætum, jucundum, optabile, pacatum, justi amans, multis aliis appellationibus dignum. Quod ad Christi veri Dei exemplum dissidentia coaptat, ægra sanat, tristia exhilarat. Eximium quoddam reverà Imperium, & iis quæ beata quondàm prædicata fuerunt, par. Quod laudibus exornare hominis lingua haud facilè possit. Sed quandoquidèm ita se habent, oramus & obtestamur indigni, ut sacro ipso conspectu vestro frui nobis liceat, & suavissimam vocem audire venerandi ac sapientissimi oris vestri, ut quæ auribus accipimus oculis intuentes, animo exultemus, quasi lugubrem quandam vestem nostrùm hilaritate permutantes.

1402 „ Et quoniàm alterum nobis loquendi argumentum de syncera & inviolata Christianorum fide nostra est, illud cùm re-

Qqq ve-

„ vere mia referre audemus: Quòd si humanum quippiam esset, de quo sermo est, & „ vel in Sanctissimi nostri Patriarchæ potestate situm, vel in nostra, non solùm parùm „ aliquid, sed totum ipsum credere oporteret, „ ita jubente mandato; cùm autem de Deo „ sermo sit, & in Deum, cui serviunt omnia, „ non modò hic aut ille, sed neque si Petrus „ & Paulus, neque si Angelorum quispiam „ foret, demutare quippiam vel minimum „ auderet, tanquàm universo eâ ratione Evangelio inverso. Jam verò sermonem refellendi causâ cum Hethærodoxis conferre, „ Apostolico mandato repugnat, minimèque „ convenit, nisi ad correptionem tantummodò. Propterea indigni nos Imperii vestri „ famuli, nè hiscere quidèm contra præceptum audemus.

1403 „ Quòd si quid est hujusmodi, de „ quo ambigat, aut dissideat divina magnificentia vestra, à Patriarcha dissolvi posse; „ jubeat magna ipsius & à Deo confirmata „ manus ad communem utilitatem à vetere „ Roma fulcipi declarationem, prout olim & „ ab initio paternâ traditione trâsmissus mos „ fuit: Hæc enim, Christi æmule Imperator, „ suprema est Ecclesiarum Dei, in qua Petrus „ Sedem primus tenuit, ad quem Dominus „ dixit: *Tu es Petrus, & super hanc petram „ ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi „ non prævalebunt adversùs eam*. Hæc nostra „ est indignorum famulorum postulatio, hæc „ cum Deo humiliatorum exhortatio. Valida ergò Dei manus servet te mundo desiderabilem, piumque Imperatorem Christianorum ad multos annos superstitem, & „ ad filios filiorum Imperium transmittentem „ cum prosperis successibus, hostiumque & „ inimicorum victoriis. Fiat fiat. *Hæc Episcopi ad Michaelem Imperatorem*.

1404 Cùmque Imperator ejusmodi literas accepisset, annuit postulatis, noluitque eos cogere, ut cum Episcopis Iconomachis convenirent; unde spe conceptâ de meliorando Ecclesiæ Orientalis statu, inito cum Patriarcha Nicephoro consilio, novas preces Imperatori obtulerunt, postulantes nimirum, ut Catholici Episcopi sub Leone Armeno è sedibus suis causâ fidei injustè ejecti, restituerentur, verùm, ut ait Michael Studita in vita Theodori, non annuit Imperator, stultè, atque absurdissimè respondens: „ Tametsi „ egregia & honesta sunt quæ dixistis, at „ mihi nequaquàm amplectenda, qui hactenus Imaginem nullam colui vel adoravi. „ Quocircà & me æquum est eum manere, „ qui fui, & vos pariter pristinum statum retinere, opinionesque vestras sequi. Per me „ enim licebit, nec cuipiam obsistam, nisi „ quòd Imagines in Regia Urbe à vobis erigi „ prorsùs nolo, sed extrà eam procul, & ubicumque volueritis. *Hæc Imperatoris responsio*. Postulante inde & Sancto Patriarchâ Nicephoro, ut scribit Cedrenus, per Epistolam eidem missam Imperatori, sacrarum Imaginum restaurationem, similia respondit, inquiens: „ Se nullum Decretum de fide convellere statuisse, neque quicquam eorum, „ quæ tradita jam, & concessa haberentur, „ damnaturum vel mutaturum. Quis securè „ id sequeretur atque ageret, quod sibi probaretur atque liceret.

1405 Intereà Thomas quidam Tyrannus collectis copiis, adversùs Imperatorem se erexit, quo tempore, nè qui extra Urbem degebant, in Tyranni manus inciderent, ingressi sunt Constantinopolim, quo tempore Patriarcha quoque ingressus est, & Theodorus Studita, qui captâ occasione ab hac seditione, ratione cujus Imperator intentus rebus bellicis, orthodoxos in pace sinebat, nihil prætermisit & loquendo, & scribendo quod conducere posset ad augmentum & profectum Catholicæ fidei: quarè scripsit Epistolam Catecheticam ad suos Monachos adhùc, hùc, & illùc dispersos, præcipuè Laurentio, Simeoni, Dionysio, Pameno, & Litorio, quos nominatim designavit in Epistolæ inscriptione, cujus initium est: *Gaudere semper licet*; scripsit alteram literam Eustrasio olim præposito, sed lapso, quâ ad pœnitentiam ipsum revocare conabatur; cujus Epistolæ initium est: *Gavisus sum*. Et cùm eodem tempore idem Theodorus literas gratulatorias accepisset à Thoma Patriarcha Hierosolymitano, propter exilii solutionem, & Ecclesiæ pacem, rescripsit eidem Epistolam incipientem: *Quantò humiles*.

1406 Porrò elapso anno, auxilio Michaelis Regis Bulgarorum coactus est Thomas tyrannus obsidionem Regiæ Urbis solvere, aliòque migrare; quo tempore Michael Imperator, nondùm planè civili bello absoluto, veritus nè accessione orthodoxorum partes Thomæ vim reassumerent, atque in immensum excrescerent, astuto consilio conciliare in Ecclesia pacem magno studio videri voluit laborare; cujus rei gratiâ inter se mutuò de his agere orthodoxos & hæreticos unà convenientes, suadere conatus est. At iterùm renuerunt Catholici, asserentes, sibi non licere cum hæreticis convenire, sacris prohibentibus regulis. Hinc & Apologeticam fecerunt ad Imperatorem Epistolam satis prolixam, cujus initium est: *Prospectum est iis qui præditi sunt ratione*. Nè tamèn viderentur omninò pacem contemnere, modum ineundæ pacis Theodorus Studita proposuit in Epistola data ad Leonem Sacellarium, cujus initium est: *Ingenti gratiarum*. In ea namque hæc habet: „ Fieri nullâ ratione potest, „ Domine, ut sæculari judicio divinum judicium compararetur, aut ut coalescat hæc „ Ecclesia, non consentientibus quinque Patriarchis. Quòd si roget quispiam, quo pacto fieri id possit, si excedant, inquam,

Ec-

„ Ecclesiis Dei Hætherodoxi, & propriam Se-„ dem recipiat Nicephorus sacer Patriarcha. „ Qui coacto eorum conventu cum quibus „ certamen sustinuit, si fieri non possit, ut „ ab aliis Patriarchis, adsint Vicarii (quod „ certè fieri potest, si velit Imperator, Oc-„ cidentalem interesse, cui & potestas sum-„ ma defertur Synodi Oecumenicæ) attamen „ pacem conficiet, & conjunctionem, Sy-„ nodicas suas ad primæ sedis Præsulem mit-„ tendo. Quòd si hoc maximè probet Impe-„ rator, deflexitque (ut ipse ait) à veritate „ Nicephorus Antistes, mittenda est ad Ro-„ manum ab utraque parte legatio, & indè „ fidei accipienda certitudo. Etenim sic res „ se habet, ut si aberret unus è Patriarchis, „ à cæteris ejusdem ordinis (quemadmodùm „ Divinus Dionysius tradit) correctionem „ admittat, non ab Imperatoribus judicetur, „ exurgant, licèt omnes quotquot unquàm „ fuernnt Imperatores orthodoxi. *Hæc Studita*.

1407 Inter hæc verò contigit, ut Theodora, sivè Theodosia Augusta, quondàm uxor Leonis Armeni, in Monasterium Dominorum reclusa, & Eustathius, sivè Basilius ejus filius in Insulam Protam relegatus, ut antefati sumus, abjuratâ Iconoclastarum hæresi, Catholicam fidem & cultum receperint sacrarum Imaginum, prout testatur Theodorus Studita in Epistola ad eos data, cujus est initium: *Cùm ex variis fide dignis*, ubi inter plura, hæc etiam habet: „ Postquàm autem divina vos „ gratia (sicuti dixi) amplexa est per egre-„ giam confessionem, quam Patribus professi „ estis, nos quoque humiles, istâ nimirum „ confessionis fiduciâ freti, simùl etiam do-„ minam cum cæteris inclytis ramis suscipi-„ mus, & orthodoxæ fidei Patribus, seù po-„ tiùs Dei Ecclesiæ accensemus, venientes-„ que ad humilitatem nostram vos venera-„ mur, & vobiscum communicamus, gratias „ agentes Deo, qui magna & investigabilia „ facit. *Hæc ille*. Ex miraculo receptæ deperditæ in castratione loquelæ & vocis, intercedente S. Gregorio Nazianzeno, antè cujus Imaginem preces fuderat, permotum Basilium, fidem de cultu sanctarum Imaginum recepisse, auctor est Cedrenus ex Curopalata, ita scribens: „ Uxorem Leonis in Monaste-„ rio, quod Dominorum dicitur, inclusit, „ filios mares in Prota Insula; Qui cùm ibi „ castrarentur, Theodorus in fata concessit; „ Eustathius verò, qui alio nomine Basilius „ dicitur, vocis usu ab exsectione virilium „ privatus, ejus restitutionem cùm Deum „ flagitavit, tùm Gregorium Theologiæ no-„ mine illustrem, cùm ibi fortè quædam sta-„ tua erat: Exaudivit eum Sanctus ille, vi-„ saque est ei imago sacra, manu jubens char-„ tam, quam porrigebat, legere. Ac Basilius „ fidem dicto habens, ingressus Ecclesiam, „ clarâ & purissima voce recitavit hæc: *Rur-„ sus Jesus meus (quod est exordium oratio-„ nis Gregorii in sancta lumina.)* Voce ita-„ que receptâ, traditam à patre sibi, impie-„ tatem abominatus, gratum se ergà sacras „ Imagines præbuit. *Hactenus Cedrenus*.

1408 Circà eadem tempora obiit Romæ Paschalis Papa, currente nimirum Anno Domini DCCCXXIV., Imperii Michaelis IV., Ludovici Pii XI., Indictione II., pridie Idus Majas, ubi sedisset Annos VII., menses III., dies verò XVI., sivè XVII., ut notat Anastasius: In ejus verò locum suffectus est Eugenius, hujus nominis Secundus, creatus XIV. Kalendas Junias, post dies quatuor vacantis Sedis, qui, ut Anastasius scribit, fuit natione Romanus, ex patre Boemundo, vir præclarus, atque magnæ simplicitatis & humilitatis, doctus scientiâ, sermone præcipuus, formâ pulchrior, largus petentibus, Mundum respuens, solavè, quæ Christo erant placita, diù noctùque cogitans. In schismate electum fuisse indicat Auctor de rebus gestis Ludovici Pii, licèt major & sanior pars pro Eugenio stetisset: Ait namque præfatus Auctor: „ Legati Romani Pontificis Paschalis Ro-„ mam regressi, eundem validâ infirmitate „ detentum, & morti jam proximum inve-„ nerunt, qui etiam paucis post adventum „ eorum diebus vitâ decessit; in cujus locum, „ cùm duo per contentionem populi fuissent „ electi, Eugenius tamen Archipresbyter „ Tituli Sanctæ Sabinæ, vincente Nobilium „ parte, subrogatus & ordinatus est. *Hæc ille*. Sublatum porrò schisma per Lotharium filium Ludovici Pii Romam missum à patre, ad hujusmodi Romanorum componendas dissensiones, ex ipsius Ludovici gestis evinci potest, qui denique præcavens, nè in futurum in Pontificis electione similes suborirentur dissensiones, editâ Constitutione, sub exilii pœna jussit, nè quispiam, præter eos, quorum ex recepta Ecclesiæ consuetudine jus erat eligendi Romanum Pontificem, auderet se in ejusmodi electione intromittere: „ Vo-„ lumus, *inquit in ea Constitutione*, ut ad ele-„ ctionem Pontificis nemo audeat venire, ne-„ que liber, neque servus, qui aliquod impe-„ dimentum inferat, exceptis illis tantùm „ Romanis, quibus antiqua fuit consuetudo „ concessa per Constitutionem Sanctorum „ Patrum eligendi Pontificem. Quòd si quis „ contra nostram jussionem facere ausus fue-„ rit, exilio afficiatur.

1409 Hoc itaq; Pontifice Romanam Ecclesiam moderante, eodemque primo sui Pontificatus Anno Michael Imperator extincto atque occiso Thoma tyranno, & à civili liberatus bello, decrevit Legationem mittere ad Ludovicum Pium Occidentis Imperatorem, eàque occasione & ad ipsum Eugenium Papam, ut ita catholicus appareret, qui alinndè pessimus erat hæreticus, & Iconomachus; & ut magis pietatem ostentare posset,

donaria quoque misit ad Sanctum Petrum, librum scilicèt Evangeliorum, Calicem & patenam ex auro, universa lapidibus pretiosis ornata. Scripsit posteà prolixas ad Ludovicum Pium literas, quarum initium: *Notum esse non ambigimus*, quæ in conventu Parisiensi relectæ fuerunt, extantque; quas verò scripsit ad Eugenium, minimè extant: In eis namque, quas fecit ad Ludovicum Pium, inter plura de sacris Imaginibus sequentia multis referta mendaciis inseruit.

1410 „ Sed & hoc, *inquit*, vestræ Christo amabili dilectioni manifestamus, quia „ multi de Ecclesiasticis, seù & laicis Viris, „ alieni de Apostolicis traditionibus facti, & „ neque paternos terminos custodientes, facti sunt inventores malarum rerum. Primùm quidèm honorificas & vivificas Cruces de sacris Templis expellebant, & ad „ eadem loca Imagines statuebant, ponebantque lucernas coràm eis, simùl & incensum adolebant, atque eas in tali honore habebant, sicut honorificum & vivificum „ lignum, in quo Christus verus Deus noster „ crucifigi dignatus est propter nostram salutem. Psallebant & adorabant, atque ab „ iisdem Imaginibus auxilium petebant; plerique autem linteaminibus easdem Imagines circumdabant, & filiorum suorum de „ Baptismatis fonte susceptrices faciebant: „ Alii verò religiosum Habitum Monasticum sumere volentes, religiosiores personas postponebant, qui priùs comam capitis eorum suscipere solebant, adhibitis „ Imaginibus, quasi in sinum earum decidere capillos illorum sinebant: Quidam verò „ Sacerdotum & Clericorum colores de Imaginibus radentes immiscuerunt oblationibus & vino, & ex hac oblatione post Missarum celebrationem dabant communicare „ volentibus: Alii autem corpus Domini in „ manus Imaginum ponebant, undè communicare volentes accipere fecerunt: Nonnulli verò spretâ Ecclesiâ, in communibus „ domibus tabulis Imaginum pro Altaribus „ utebantur, & super eas sacrum mysterium „ celebrabant, & alia multa his similia illicita & nostræ Religioni contraria in Ecclesiis fiebant, quæ à Doctoribus, & sapientioribus Viris satis indigna esse videntur.

1411 „ Proptereà statuerunt orthodoxi „ Imperatores & doctissimi Sacerdotes locale adunare Concilium, ad inquisitionem „ super his habendam, qui in idipsum convenerunt, Sancto Spiritu inspirante. Talia „ ubique communi consilio fieri prohibuerunt, & Imagines de humilioribus locis efferri fecerunt, & eas, quæ in sublimioribus „ locis positæ erant, ut ipsa pictura pro scriptura haberetur, in suis locis consistere permiserunt, nè ab indoctioribus & infirmioribus adorarentur, neq. eis lucernas accenderent, neque incensum adolerent, prohibuerunt. Quemadmodùm & nos nunc sentimus, & tenemus, abiicientes de Ecclesia „ Christi eos, qui hujusmodi malignis inventionibus student.

1412 Proptereà quidam illorum, qui noluerunt suscipere Concilia localia, & à veritate redargui, fugerunt hinc, & venerunt „ ad antiquam Romam à Deo conservatam, „ injuriam ac calumnias Ecclesiæ inferentes, „ & veræ Religioni detrahentes, quorum pessima verba & blasphemiis plena, postponentes nostra potiùs orthodoxa, gloriæ tuæ „ manifesta facimus, quia nos Symbolum „ sanctarum universalium sex Synodorum, „ quod ab omnibus orthodoxis Christianis „ tenetur, non tantùm prædicamus, sed etiam „ inviolabiliter corde tenemus.

1413 „ Trinitatem in tribus Personis divisam colimus, unitatem unius divinitatis „ naturam confitentes, ex Virgine temporalem Verbi nativitatem prædicamus, divinitatis & humanitatis duas voluntates, & „ operationes glorificamus: Postulantes intercessiones & interpellationes inviolatæ „ dominatricis nostræ Dei Genitricis semper „ Virginis Mariæ, & omnium Sanctorum; „ Gloriosas autem & sanctas reliquias eorum „ cum fide veneramur, & quidquid aliud à „ Beatissimis Apostolis traditum, & à Sanctis „ Patribus in eisdem sex Synodis constitutum est, & confitemur & tenemus.

1414 „ Undè honorem Ecclesiæ Christi „ quærentes, facimus literas ad Sanctissimum „ Papam antiquæ Romæ, & eas misimus per „ prædictos Missos nostros ad eum, dantes eis „ Evangelium aureum ex lapidibus pretiosis „ ornatum, similiter & patenam auream, & „ ipsam ex lapidibus pretiosis ornatam, & „ calicem simili modo ornatum, ambobus inscripta Imperii nostri nomina, ut, Deo jubente, illùc pervenientes, afferant ea ad „ Templum Sanctissimi ac Beatissimi Apostolorum Principis Petri, qui intercedat pro „ nobis & vobis.

1415 „ De cætero ordinet vestra spiritalis dilectio, ut cum omni honore & illæsione ad eum veniant, auxilium eis ferentes „ in his, quæ Deo placeant, & ad honorem „ ejus pertineant in satisfactionem charitatis, quæ inter nos est, jubentes ei, ut si „ amodò manifesti fuerint quidam seductores, & pseudochristiani, Ecclesiæ calumniatores, illùc eos expellere, ut quod scriptum est, de his adimpleatur: dicit enim „ scriptura: *Eiicite malum de medio vestri*, „ ut non tantùm in Republica ad invicem „ concordemus, sed etiam & de magna re, „ quæ ad salutem animæ pertinet, idest, Ecclesiasticâ, & Deo amabili consentiamus. *Hæc ille*.

1416 Hisce literis per Michaelis Legatos receptis, Ludovicus Pius propter ea, quæ ad cul-

cultum ſanctarum Imaginum pertinebant, legationem miſit ad Eugenium Papam, licentiam petens colligendi viros doctos, ad effectum inquirendi, ac eâ de re pertractandi in privato conventu, non tamen ſynodaliter. Functi ſunt ejuſmodi Legatione Freulphua Epiſcopus, & Adegariua. Annuit poſtulatis Pontifex, & ut privatum Conventum per viros doctiores haberet, conceſſit, nequaquam tamen ut ea res in Synodo tractaretur, permiſit: Res enim in Generali Synodo jam definita, non erat iterum in Provinciali Concilio in judicium revocanda. Qua facultate acceptâ, delecti ſunt viri, qui teſtimonia Sanctorum Patrum ad cultum Sacrarum Imaginum pertinentia colligerent: & collecta ſunt quædam, ex quibus viſum eſt eis, Sacras Imagines neque eſſe frangendaa, aut contumeliâ afficiendas, tamen neque eſſe adorandas, & ita definiviſſe fortè aut ex Michaelis literia, aut ex non rectè intellectia Sanctorum Patrum teſtimoniis in collecta Pariſienſi Synodo, produnt nonnulli. Cæterùm prælibata Patrum teſtimonia miſſa fuiſſe à Ludovico ad Eugenium Papam per Jeremiam Epiſcopum Senonenſem, & Jonam Aurelianenſem, ad effectum, ut attentè ab eodem Pontifice examinatis, ſententiam ſuam diceret, teſtantur literæ ejuſdem Ludovici Pii ad eum datæ, in quibus & eorum omnium, quæ ſupra recenſuimus mentio habetur. Literę porrò ſunt ejuſmodi.

Sanctiſſimo ac Reverendiſſimo Domino, & in Chriſto patri Eugenio Summo Pontifici & univerſali Papæ Hiludovicus, & Hlotarius divina ordinante providentia Imperatores Auguſti, ſpirituales filii veſtri, ſempiternam in Domino Noſtro Jeſu Chriſto ſalutem.

1417 „ Quia veraciter nos debitores eſſe cognovimua, ut his quibus regimen Ecclesiarum, & ovium Dominicarum cura commiſſa eſt, in omnibus cauſia ad Divinum cultum pertinentibus, opem atque auxilium pro qualitate virium noſtrarum, & intellectus noſtri capacitate feramus; Idcircò prætermittere nequivimua, quin tunc, quando Legati Græcorum nobis manifeſtaverunt, qualem ad vos deberent perferre Legationem, ſummâ curâ ac ſollicitudine tractaremus, quale vobis adjutorium in hoc negotio cum Dei auxilio exhibere potuiſſemus. Et ob hoc à veſtra Sanctitate petivimus, ut Sacerdotibus noſtris liceret de libria Sanctorum Patrum ſententias quærere atque colligere, quæ ad eandem rem, pro qua iidem Legati vos conſulturi erant, veraciter definiendam convenire potuiſſent.

1418 „ Quas cùm illi juxta conceſſam etiam à vobis licentiam ſolerter inquirerent, & Divinâ opitulante gratiâ, quidquid invenire tàm brevi temporis ſpatio potuerunt, collegiſſent, nobis ea perlegenda direxcrunt. Quibus perlectis, ea veſtræ Sanctitati legenda atque examinanda per hos Legatoa noſtros, Jeremiam ſcilicèt & Jonam venerabiles Epiſcopos, mittere curavimus. Cum quibus, ſi veſtra Paternitas dignum duxerit, de eadem Legatione, quæ in Greciam à vobis mittenda eſt, non inutilem, ſed potiùs proficuam collationem habere poteſtis; quia & in ſacris ſunt literis admodum eruditi, & rationibus diſputatoriis non minimùm exercitati.

1419 „ Quos non ob hoc ad veſtræ almitatis præſentiam, cùm memoratis ſententiarum collectionibus miſimus, ut hìc aliquo veluti magiſterii officio fungerentur, aut huc docendi gratiâ directi putarentur: quia ſicut jam commemorati ſumus nos debitores exiſtere, ut huic Sacratiſſimæ Sedi in quibuſcumque negotiis auxilium ferre debeamua, ideo & hos Miſſos, & quas deferunt literas, ſi quid vobis adjutorii conferre potuiſſent, mittere dignum duximus. Hos veſtræ Sanctitati commendamus, ut benignam apud vos receptionem, & familiariter vobiſcum loquendi locum inveniant.

1420 „ Novit quippe Sanctitaa veſtra, qualiter populus Græcorum in hac Imaginum veneratione diviſus ſit. Ideò rogamua, ut almitaa veſtra curam & diligentiam adhibere dignetur: quomodo per veſtram ſaluberrimam doctrinam, atque admonitionem, magis ad concordiam & unitatem revocetur, quàm propter hoc ad majorem diſcordiam & diſſenſionem impellatur. Et ideò cautiſſimè conſiderare debetis, ut legatio veſtra, quam illuc dirigere diſponitis, tanta prudentia, tantoque moderamine ſuffulta ſit, ut à nemine Græco neque Romano juſtè valeat reprehendi: ſed talia ſit, qualem ſemper decet in omnibus cauſis ab iſta Sacratiſſima Sede proficiſci. Et ſi veſtræ Sanctitati placet, ut pro hac ipſa legatione Miſſi noſtri ſimul cum veſtris illas in partes dirigantur, & hoc nos tempore congruo ſcire permittite. Et non ſolùm hoc, ſed etiam ſi ituri ſunt, ubi & quando cum veſtris Miſſis jungere ſe debeant.

1421 „ Non ideò tamen de noſtris Miſſis illuc dirigendis interrogamus, quaſi neceſſarium nobis videatur, aut nos veſtros miſſos hanc legationem per ſe perficere dubitemus; ſed potiùs propter hoc eos vobia offerimus, ut ſciatia nos in omnibus eſſe paratos, quæ hujus Sacratiſſimæ Sedis neceſſitaa, aut voluntas poſtulaverit. Optamus ſanctam & venerabilem ac piam paternitatem veſtram ſemper in Chriſto benè valere, & noſtri ac noſtrorum omnium in ſacroſancta

„ ctia orationibus meminisse, Sanctissime ac „ Beatissime Pater. *Hactenus Ludovici literæ.* Qui simul & alias fecit literas ad suos designatos Legatos, data in eis instructione, qualiter in eo legationis munere se gerere cum Romano Pontifice oportuisset, quæ literæ sic se habent.

Jeremiæ & Jonæ Venerabilibus Episcopis in Domino salutem.

1422 „ Venerunt ad præsentiam nostram „ Halitgarius, & Amalarius Episcopi VIII. „ Idus Decembris, deferentes collectiones „ de libris Sanctorum Patrum, quas in Con„ ventu apud Parisios habito simul positi col„ legistis, quas etiam coram nobis perlegi „ fecimus. Et quia placuerunt, & ad id pro„ pter quod collectæ sunt necessariæ atque „ utiles à nobis judicantur, sub omni celeri„ tate censuimus dirigendas. Idcircò admo„ nendo præcipimus solertiæ vestræ, ut prius„ quam de his aliquid Domno Apostolico in„ dicetis, diligenti cura eadem vos recense„ re curetis, & ea quæ melius & aptius præ„ senti negotio convenire inveneritis excer„ pere atque describere, illique ad legendum „ offerre studeatis.

1423 „ Quia enim, ut nostis, nos ab eo „ petere voluimus licentiam, quatenus has „ collectiones à Sacerdotibus nostris fieri per„ mitteret; ideò non poterit prætermitti, „ quin ostendatur, quod ex ipsius permissio„ ne collectum est. Illud tamen summopere „ prævidete, ut eà de his ostendatis, quæ ra„ tioni de Imaginibus habendæ per omnia „ conveniant, & quod ipse, vel sui rejicere „ minimè valeant.

1424 „ Sed & vos ipsi tàm patienter ac „ modestè eum eo de hac causa pisputationem „ habeatis; ut summopere caveatis, ne ni„ mia, ei resistendo eum in aliquam irrevo„ cabilem pertinaciam incidere compellatis: „ sed paulatim verbis ejus quasi obsequendo „ magis, quàm apertè resistendo ad mensu„ ram, quæ in habendis Imaginibus retinen„ da est deducere eum valeatis. Et ideò po„ tiùs efficere contendatis, ut negotium, de „ quo agitur, ad meliorem quàm ad pejorem „ statum cum Dei adjutorio perducatur.

1425 „ Postquam verò hanc rationem de „ earundem Imaginum causa consummave„ ritis, si tamen hoc ad nihilum Romana per„ tinacia permiserit, ut ratio inter vos habi„ ta aliquo bono & convenienti fine clauda„ tur, & ille vobis indicaverit, quòd Lega„ tos suos ob eandem causam in Græciam mit„ tere velit, volumus, ut eum interrogetis, „ si el placeat, ut nostri Legati pariter cum „ suis in Græciam pergant. Et si hoc el me„ lius visum fuerit, seque hoc omninò velle „ responderit, tunc volumus, ut sub omni „ festinatione literis vestris à vobis ad nos di„ rectis, nos inde certos faciatis, simulque „ & de vestro adventu ad nos, ut eo tempore, „ quo vos ad nostram veneritis præsentiam, „ Halitgarium & Amalarium nobiscum inve„ niatis. Vos autem cum Domno Apostolico „ considerate, ubi ille vel quando velit, ut „ sui ac nostri Legati ad naves conscenden„ das se jungere debeant, & hoc nobis per „ vosmetipsos, cùm Deo volente, veneri„ tis, annuntiare potestis. *Hactenus Ludo„ vicus ad suos Legatos.*

1426 Sed deceptus Ludovicus, primùm à Michaelis literis, inde à pessimis consiliariis, talia molitus est. Putabat piissimus Princeps, Michaelem Imperatorem Orientis fuisse verè Catholicum, & solo Divini honoris ac Religionis Zelo talia scripsisse, credidit porrò vera omnia fuisse quæ de superadditis superstitionibus in cultu Sanctarum Imaginum in eis literis impius Michael retulerat. Consiliarii ejus posteà, aut non benè affecti præfato Imaginum Sacrarum cultui, aut ipsi quoque ex iisdem Michaelis literis persuasi, in eam partem conati sunt trahere Ludovicum, consilium dantes, ut ageret, quæ egit tum cum Romano Pontifice, tùm cum Michaele. Nam literæ ipsæ nomine Synodi Parisiensis missæ ad Ludovicum Pium & Lotharium ejus filium præfata omnia declarant, quæ cum satis prolixæ sint, recensere omitto: habentur enim in Actis Synodi Parisiensis, & transcriptæ apud Baronium ad annum Domini DCCCXXIV. sub numero 5. incipientes: *Nos servi & fidelissimi Oratores vestri.* In quibus idem Baronius plura adnotat mendacia, & impudenter dicta.

1427 Cæterùm ex ejusmodi recitatis Ludovici Pii literis Eugenius nihil à majorum suorum sententia, & à definitis in secunda Nicæna Synodo mutatus, nec Legatis, nec Ludovico assensum præbuit: quoniam nulla extat memoria: unde nec Legationem ad Græcos misit, quemadmodùm Ludovicus optaverat; An verò Ludovicus Legationem suam direxerit ad Michaelem incertum, & in obscuro manet, tomum tamen, sive libellum gestorum in Synodo Parisiensi in Orientem directum fuisse, satis probabile est, cum ex literis Theodori Studitæ colligi possit; Nam scribens ad Nicætam, fatetur se recepisse à Metropolitano librum continentem ea, quæ circa cultum Sanctarum Imaginum nomine Synodi Parisiensis scripta fuerant ad Ludovicum Pium in præcitata litera: ait namque Theodorus: „ Quem Sanctitas vestra per re„ ligiosissimum Metropolitam ad nos librum „ misit, legimus. Et profectò qui hunc scri„ psit, in venerandarum Imaginum dogmate „ non rectè sentit: Hæc enim ait: Ineffabi„ lem, & incomprehensam Dei erga nos hu„ manitatem, & Sacros Sanctorum agones „ in literis quidem sacris laudari saucimus, „ nullo figmento, quantùm in nobis est, vel

pictu-

„ picturæ quafi latentes: permittimus autem „ fimplicioribus, cum imperfectiores illi fint, „ ex congenita illorum perfuafione, etiam „ afpectu ejus commenfurato, talia introdu- „ ctionis ergò cognofcere: Quid ergo ad hæc „ dicemus? *Hæc ille*. Qui poftea profequitur hujufmodi refellens opinionem. Ex quibus etiam palàm fit Orthodoxos Orientales, nihil immutaffe de recepta cultus Sacrarum Imaginum fide, hifce non obftantibus divulgatis libellis, & fcriptis.

1428 Non tamen omifit Eugenius Legationem dirigere ad Ludovicum Pium: Conftat enim ex rebus geftis Ludovici Pii, circa Kalendas Junias anni DCCCXXV. conventum habuiffe in loco dicto Ingelheim, præfentibus Apoftolicæ Sedis Legatis Leone centumcellenfi Epifcopo, & Theophylacto Nomenclatore: fic enim fcribit Auctor: *Inter Legationes, præcipua, cæterifque eminens erat Legatio Romani Pontificis qua fungebatur Leo Centumcellenfis Epifcopus, & Theophylactus Nomenclator*. Item in eadem Ludovici Pii vita hæc alia leguntur. *Imperator verò Kalendis Junii menfis ad Ingelheim venit, ibidemque illi conventus populi fui fecundùm quod præceperat occurrit, in eodem placito fecundùm morem fuum multa quæ Ecclefiæ effent utilia admonuit, ftatuit, ac definivit, Legationefque tam à Sancta Sede Romana, quàm à Monte Oliveti per Dominicum Abbatem perlatas fufcepit, audivit, abfolvit*. Miffam fuiffe ejufmodi Legationem, ut ab affertis circa cultum Sacrarum Imaginum erroribus Ecclefia Gallicana, imò & ipfe Imperator revocaretur, probabile eft, licèt nihil in Actis proditum habeatur: Et quidem acquieviffe Romani Pontificiis fententiæ, fatis evinci poteft ex ipfius Jonæ Aurelianenfis fcriptis adversùs Claudium Taurinenfem Iconomachum: Qui enim Jonas functus fuerat Legatione ad Eugenium in prælibata causâ, ut memorati fumus, calamum acuit pro Sanctarum imaginum defenfione adversùs antefatum Claudium, trefque libros edidit: unde perfpicuum fit non diù in mala concepta illa opinione, Gallicanos à Michaelis literis deceptos fteliffe.

1429 Sed quoniam Iconomachi recentiores plurimùm magnifaciunt hujus Synodi Parifienfis gefta adversùs cultum Sacrarum Imaginum, ideò paulisper ab hiftoria deflectendo, pauca adnotare curavi. Et primò Synodum hanc Parifienfem nullam Synodi auctoritatem præfeferre, nec illi qui ad eam convenerant fibi hoc arrogant: quoniam in Epiftola Ludovici confecta in eo conventu dirigenda ad Eugenium, ut produnt Acta ipfa, hæc habentur: „ Nos tamen, non Synodum con- „ gregando, fed quemadmodùm à vobis po- „ ftulavimus, licentiamque agendi percepi- „ mus, unà cum familiaribus filiis noftris, „ quantùm pro multiplicibus follicitudinibus „ Regni diverfis occupati per intervalla po- „ tuimus confiderare, ftuduimus quid almi- „ tati veftræ de tanta neceffitate fignificare „ potuiffemus, qualiter idem populus à Deo „ per veftram confervandam orthodoxam „ Sanctitatem ad veram concordiam revocari „ potuiffet. *Hæc ibi*. Et ferè fimilia habentur in fupracitata Imperatorum ad eundem Eugenium Epiftola.

1430 Secundò fi quæ gefta fuerant in eo Conventu præcipuè in caufa Sacrarum Imaginum, per eofdem Gallicanos Præfules fubjecta fuere judicio Romani Pontificis cui collecta teftimonia Patrum quibus nitebantur, examinanda atque interpretanda eidem Eugenio per duos Epifcopos direxerunt, ut expresfè legitur in prærecenfita Imperatorum ad Pontificem miffa: & cùm ipfe non approbaverit, ideò paulò poft in fententiam ejufdem defcenderunt, propriâ & non rectè conceptâ dimiffâ opinione.

1431 Tertiò, mentem præcipuam Præfulum Gallicanorum in eo conventu non aliam fuiffe, nifi fuperfluum & fuperftitiofum Sanctarum Imaginum cultum auferre, non qualemcumque, & pium illum & religiofum eis debitum, multipliciter oftendi poteft: erant namque præoccupati ex Michaelis literis, quòd variæ fuperftitiones inoleviffent in cultu Sanctarum imaginum, ut fupra ex recitatis præfatis literis oftenfum eft, proindeque ad eas tollendas animum adjecerunt, quandam mediam viam excogitantes, ut & debitus honor fervaretur illis, & omnis fuperftitionis fufpicio auferretur. Unde fcribentes ad Ludovicum Pium, & recenfentes ea quæ fibi vifa erant: inquiunt: „ Quòd Imagines Sancto- „ rum ftulta præfumptione non funt confrin- „ gendæ, & ad injuriam Sanctorum abolen- „ dæ, & penitùs defpiciendæ: nec affertione „ fuperftitiofa colendæ aut adorandæ: fed „ potiùs hujufcemodi fuperftitione remota, „ juxta veram Religionem, memoriæ & amo- „ ris causâ, ob recordationem eorum, quo- „ rum Imagines, habendæ, ficut à Beatiffi- „ mo Gregorio fatis Catholicè perfpicuèque „ dictum declaratur. *Hæc ibi*. Et fimilia habentur fubnexa: necnon & in Epiftola nomine Romani Pontificis confcribenda ad Michaelem Imperatorem, eadem eft legis: unde videtur perfpicuum eos aciem ftruxiffe adversùs cultum fuperftitiofum, licèt non fit ambigendum quædam habuiffe pro fuperftitiofis, quæ talia non erant, imò piè ab Orthodoxis hactenus fuere recepta: cujus rei causâ improbari meruerunt ab Apoftolica Sede, & Romano Pontifice. Denique per ea quæ fpectant ad hanc Synodum Parifienfem legendus eft Bellarminus in Appendice de cultu Imaginum, ubi ex profeffo refutat quemdam libellum infcriptum. *Synodus Parifienfis de Imaginibus*. Francfurti editum anno 1596.

1432 Sed ad res geftas Michaelis redeundo, currente anno Domini DCCCXXVI. quo

quo magnus ille Theodorus Studita ad superos migravit, ipse Imperator, defuncta uxore, Virginem in Monasterio ab infantia educatam, ac Christo antiquo Ecclesiæ ritu desponsatam, nomine Euphrosinam, Constantini quondam Imperatoris filiam, sibi matrimonio copulavit, Theophilo ipso illius filio detestante scelus: Cujus exemplo, proximo anno Euphemius Dux Siciliæ aliam raptam Virginem sibi copulavit: qui quæsitus ad pœnam aufugit, & inito cum Sarracenis fœdere, factus Imperatori rebellis, in Insulam Siciliæ eos introduxit, licèt non longè post truncatus capite meritas pœnas luerit, ut scribit & adnotat Cedrenus.

1433 Anno porrò Domini DCCCXXVII. Imperii Michaelis VII. Ludovici Pii XIV. labente Indictione V. die XI. mensis Augusti Eugenius Papa Romæ ultimum clausit diem: ubi sedisset annos III. Menses II. dies verò XXIII. licèt in textu Anastasii mendosè legatur sedisse annos quatuor, quoniam Scriptores qui res Francorum scribunt, & ejusdem ævi, hoc prælibato anno Augusti mense decessisse testantur. In ejus locum suffectus est Valentinus natione Romanus ex Patre Petro de Regione Via lata, vir magnæ Sanctitatis, magnæque Beatitudinis, ut ait Anastasius, quem sedisse tradit dies dumtaxat quadraginta: Aimoinus verò lib. 4. Cap. 115. vix mensem attigisse fatetur: quo defuncto, communi omnium suffragio, mixtoque Cleri & Populi Romani consensu, die XXIV. Septembris ejusdem anni, renunciatus est Romanus Pontifex Gregorius hujus nominis IV. Hinc Aimoinus loco mox cit. hæc scribit: *Eugenius Papa mense Augusto decessit, in ejus locum Valentinus Diaconus à Romanis electus & ordinatus, vix in Pontificatu mensem unum complevit, quo defuncto, Gregorius Presbyter tituli Sanctæ Mariæ electus est.* De hoc porrò Gregorio sic scribit Anastasius: „ Gregorius IV. natione Romanus, ex Patre Joanne, sedit annos sexdecim. Vir strenuus, ac benignissimus, sanctitate atque pietate repletus, ornatus scientia, verbo jucundus, modestus præ omnibus sermone, firmissimus fide Catholica, justus operibus, & literarum Divinarum solertissimus inquisitor; Ecclesiarum quoque Sanctarum infatigabilis visitator, pater pauperum, & alitor omnium viduarum. Terrenum nil appetens, mundana hujus vitæ præsentis lucra deserens, æterna præmia in Cœlis dignis sibi meritis acquisivit. Hic à Deo Beatissimus Pontifex, genere clarus, sed magis clarior sanctitate, forma pulcher, fide pulchior. Quæ scilicèt universa laudum præconia non solùm Pontificatus sui tempore claruerunt, sed etiam cùm adhuc juvenilibus annis polleret, talia peragere indeficiens satagebat. *Hæc & alia in laudem hujus Pontificis, scribit Anastasius.*

1434 Sub hoc Pontifice, & primo sui Pontificatus anno, Nicephorus ille egregius Confessor agens jam in exilio annum decimumquartum, meritis cumulatus ad Dominum migravit, de quo Theophanes in oratione de ejus exilio commiserans statum Ecclesiæ Constantinopolitanæ, hæc ait: „ Ista quidem mali damnatio gravissimas calamitates invexit, & cuncta permiscuit atque turbavit, non exiguo aut brèvi temporis intervallo Imperatoris robore munita, sed triginta prope annorum spatio, quorum cùm quatuordecim in exilio, Divinus Pater Nicephorus transegisset, ab hac mortali vita migravit ad immortalem, & sepultus est juxta templum Sancti Martyris Theodori, in Monasterio, quod ipse à fundamentis construxerat. In hoc enim cum esset mutatus exilio, piam & sanctam vitam traduxit, & virtutum studio mentem suam excoluit, atque expurgavit, seque purum Dei, rerumque Divinarum exemplum exhibuit, cùm similis esset Angelorum, & simul cum Monasticæ, tùm Pontificiæ vitæ dignitatem virtutibus suis exornavit. *Hæc ille.*

CAPUT XXVIII.

De Theophyli Imperio ejusque gestis adversùs Imaginum cultores, sedato per ejus mortem schismate, atque pace Ecclesiarum conciliata sub Michaele III. & Gregorio IV.

1435 POst tot Michaelis scelera debitas atque æternas luiturus pœnam dysenteriæ morbo confectus ex hac vita recessit in ipsis Kalendis Octobris, anno Domini DCCCXXIX. Gregorii IV. Pontificatus anno secundo, Ludovici Pii Imperii anno XVI. ineunte VIII. Indictione à mense Septembris inchoata, ubi imperasset annos VIII. menses IX. & dies VII. Cui in Imperio successit Theophylus ejus filius, jam provectæ ætatis dudum Imperator creatus: „ Post Michaelis mortem, ait *Curopalata*, filius ejus Theophylus, qui ad virilem jam pervenerat ætatem, patrium excepit Imperium, Octobri mense Indictione VIII., verbis, justitiæ vehemens amator vocari studens, legumque Civilium perfectus observator; sed reverà seipsum ab externis qui eum nollent custodiens, ne fortè qui facinus in se aliquod auderet. *Hæc ille.* Qui prosequitur enarrans illius primordia, traditque quomodo quotquot cum Patre suo Michaele conspiraverant in necem Leonis Armeni, de medio sustulerit, afficiendo illos parricidorum pœnis. Addit porrò de illius no-

verca Euphrofina quam iterum in Monafte-
rium reclufit, inquiens: „ Theophilus au-
„ tem novercam quoque fuam à regia Domo
„ ejectam in Monafterium coegit redire, ubi
„ primùm capillos depofuerat, cùm nihil ei
„ jusjurandum profuiffet, ad quod Tenatum
„ Michael adegerat. *Hæc Curopalata*.

1436 Cùmque paternam fecum traxiffet
perfidiam eodem primo anno fui Imperii, no-
vam ac diram in Orthodoxos & Imaginum
cultores excitavit perfecutionem, datis edictis
& miffis per univerfum Imperium Miniftris &
Satellitibus ad inquirendos Orthodoxos ac
quæftionibus fubiiciendos: unde in Actis San-
cti Joannicii Anachoritæ, hæc de ejufmodi
perfecutione memoriæ prodita funt: „ Sce-
„ ptra quidem Romanorum tenebat Theo-
„ phylus. Ille autem congerendo auro totus
„ inhiabat, & ab eo fuperabatur, & alioqui
„ non ferens effe Chriftianus, & fe impiè ge-
„ rens in Divinas Imagines, & quomodo po-
„ teftate, ita etiam Iconomachorum dogma-
„ te alios fuperans, talem laqueum abfcon-
„ dit omnibus Chriftianis. Scribis & exa-
„ ctoribus omnem fimul vicum occupat, vo-
„ lens facere duo, quæ funt peffima, nempe
„ & avaro fuo gratificare animo tributorum
„ exactionibus, & fibi fieri manifeftum unum-
„ quemque qui doctrinam fequebatur Ortho-
„ doxam, ut eos vi caperet, & efficeret, ut
„ vel invitè adjungerentur hærefi Iconoma-
„ chorum. *Hæc prælibata Acta*. Ubi & glo-
riofum ejufdem Joannicii pro cultu Sacrarum
Imaginum, certamen accuratè recenfetur.

1437 De eadem porrò perfecutione, Acta
Sanctorum Confefforum Theodori & Theo-
phani fratrum, qui in ea certamen inhierunt,
hæc produnt: „ Poftquam deceffit impius Im-
„ perator Michael, magis impio filio fuo
„ Theophilo reliquit Imperium. Qui malum
„ dogma fic eft amplexatus, & iis qui pieta-
„ tem magis accuratè tenebant extitit tàm
„ gravis, & omnes qui fuerunt antea malæ
„ opinionis, frigidos ac molles redderet im-
„ pietate. Hinc rursùs in pios perfecutiones,
„ & facrarum rursùs Imaginum everfiones, &
„ rursùs tormenta, & judicia, & carceres,
„ & omne genus injuftitiæ commotum impie-
„ tate. *Hæc ibi*.

1438 Porrò Curopalata diffufiùs gefta
Theophyli adversùs Orthodoxos, Sacrarum-
que Imaginum cultores, & contra eafdem Sa-
cras Imagines recenfens: ait: „ In eos, qui
„ Sanctas & Immaculatas colunt Imagines
„ admodum fævus fuit & aufterus, quippe
„ qui Superiores omnes crudelitate vincere
„ contendebat: Superiores enim fuerunt Leo,
„ & Michael Balbus iftius pater, quorum al-
„ ter edicto fanxit, ut in nulla pictarum Ima-
„ ginum, ubicumque pictæ effent, hæc vox,
„ *Sanctus*, imprimeretur, quafi non alii hæc
„ vox, quàm Deo conveniret, haud rectè
„ conjurans. Cùm enim Deus hanc vocem
„ *Deus*, hominibus impertitus fit, quæ mul-
„ tò excellentior eft hac voce adjectiva, *San-*
„ *ctus*, (nam longè humilior eft, Sanctus)
„ non utique ipfa nobis interdixiffet. Verùm
„ hoc ille, ut dixi, lege fanxit. At Leo,
„ quiante ipfum regnavit, nequaquam ipfa
„ coli confenfit. Verùm Theophilus ne colo-
„ ribus quidem formari voluit, abjectum
„ enim & humile talibus affici dicens: Sed
„ folam veritatem contemplari. Igitur de-
„ trahebantur eo tempore ab omni Templo
„ Sacræ Imagines, pro quibus feræ & aves
„ Infculpebantur, qui illius immanem, fer-
„ vilemque dementiam coarguerent. Hinc
„ Sacrofanctæ opes repofitæ, in forum pro-
„ jectæ contumeliosè illudebantur, hinc Car-
„ ceres facinorofor um iis complebantur, qui
„ in honore Sacras Imagines haberent, Mo-
„ nachis, Epifcopis, Paftoribus, & his qui
„ eas depinxiffent: pleni jam montes erant,
„ & fpeluncæ iis, qui ut fures & fcelerum pa-
„ tratores fame & fiti interfecti fuerunt.

1439 „ Nàm cùm Monachis juffiffet ad
„ Urbes aditus intercludi, eofque omninò
„ expelli edicto fanxiffet, effecit ut Monafte-
„ ria & folitaria loca multis atque perfpicuis
„ hominibus complerentur. Quippe cum Sa-
„ cri Viri virtutem prodere & facrum nollent
„ indumentum, imò mallent fame & calami-
„ tatibus oppreffi vitam finire. Aliqui negli-
„ gentes habitum, idcircò perirent: plures
„ autem ex iis, qui per defidiam vitam age-
„ rent remiffam, ac diffolutam vitam ample-
„ xati effent à facris hymnis & cantionibus,
„ & ab ipfo habitu penitùs abftinentes. Ete-
„ nim ne hos quidem Conventus peragi Ty-
„ rannus conceffit, qui perfæpè vel foli pof-
„ funt fervare, & veluti frænum quoddam
„ effe iis, qui cupiditatibus dediti temerè la-
„ buntur. *Hæc Curopalata*. Qui enarratio-
nem profequutus, recenfet, quomodo peffi-
mus hic Tyrannus, nedum Orthodoxos Viros,
Sanctiffimos Monachos, poft varia tormenta
& verbera in exilium amandaverat, verùm
etiam quòd & pictores omnes perdere curavit,
nifi Imagines expungerent, inter quos & La-
zarum Monachum celeberrimum tunc in arte
pingendi, comprehenfum, atque in carcerem
detrufum, deinde quæftionibus fubjectum,
variis tormentorum tentatum generibus, per-
dere in totum conabatur, & perdidiffet fanè
nifi Regina pro eo interpellante, è carcere li-
ber evafiffet. Alia plura crudeliora gefta ha-
bentur in Actis antefatis Theodori, & Theo-
phani fratrum.

1440 Inter eos, qui maximè eâ clarebant
ætate, unus fuit Methodius multiplicibus il-
luftris coronis: Hunc ad certamen vocavit
Imperator, pepercit tamen ei, veritus ejus
infignis Sanctitatis nomen, & quod ejus ope-
râ, ob egregiam quæ fciebatur in viro effe
prudentiam, in negotiis opus erat. Sed pe-
percit ad tempus; nàm poft expeditionē, quam

habuit adversùs Saracenos, in qua universus ejus Exercitus profligatus fuit, & vix ipse liber evasit, iratus & furibundus, quasi non adjutus Methodii precibus, ut victoriam de inimicis reportaret, jussit eum comprehendi; comprehensum verò, unà cum duobus latronibus, in quoddam Sepulchrum recludi mandavit, datâ cuidam pileatori curâ, ut ei tantum cibi subministraret, quantum ad vitam in miseriis illis trahendam suppeteret: ubi & mansit usque ad Imperium Michaelis III. pane reverà tribulationis sustentatus.

1441 Intereà verò pessimus ille Theodorus Mellissenus Pseudopatriarcha Constantinopolitanus, & impius Iconoclasta vivere desiit, currente Anno Domini DCCCXXXV., Imperii Theophyli Anno VI., Ludovici Pii XXII. Gregorii verò Pontificatus Anno VIII. Indictione XIII., cui à scelestissimo Principe par illi impius datus est successor, Joannes quidam ejusdem Imperatoris Pedagogus, sextus hujus nominis inter eos, qui Cathedram Constantinopolitanam tenuere; unde Curopalata ait: *Cùm Theodorus Mellissenus diutiùs Constantinopolitanum Thronum obsinuisset, ac vità functus nuper esset, Joannes Theophyli Pedagogus illius excipit thronum, accepto Sacerdotio, velut impietatis ac perfidiæ præmio.*

1442 Cùmque in Oriente sub hoc Patriarcha, & Theophilo magis ac magis in dies sæviret adversùs orthodoxos persecutio, contigit in Occidente piissimi Imperatoris Ludovici obitus, currente Anno Domini DCCCXL., sui Imperii XXVII., Theophili XI., Gregorii Papę XIII. Indictione III., cui successit Lotharius ejus filius. Sed nec diù post supervixit tyrānus Theophylus in Oriente, Deo miserante servorum suorum; cujus obitus divinitùs fuerat priùs Beato revelatus Joannicio, ad quem Eusthatius Præfectus Monasterii Agaurorum accedens, cum lacrymis, postulavit & gemitibus, inquiens: *Quousque res Ecclesiarum non redduntur Ecclesiis? Quousque augebuntur res persecutorum, & immanes nos lacerabunt bestiæ?* Cui venerabilis Joanniciua, divino afflatu edoctus, respondit, prout ejus acta produnt: „ Parùm sustine, frater,
„ & intelliges Dei potentiam. Erit enim qui-
„ dam Methodius, qui tenebit ejus clavum,
„ & eam Divino Spiritu gubernabit, qui tol-
„ lit quidèm divisionem & dissensionem divi-
„ nitatis, decretis autem fidem constituet or-
„ thodoxam, & ad summam pacem & concor-
„ diam rediget seditionem, & in eos qui re-
„ iterant, dextera Domini subjunget. *Hæc ille.*

1443 Theophylus porrò quasi mortis suæ præsagus, mulierem quandam Agarenam divinatricem consulit, petens quinam post eum esset imperaturus, & quousque Imperium in successore sit permansurum. Cui mulier, ut tradit Curopalata, respondit: *Tuus, Imperator, filius succedet cum matre sua, sed post hos Martiniciorum genus Imperium diutiùs administrabit.* Quo audito Imperator, Martinicium, licèt sibi dilectum, detondendum & Monachum instituendum curavit, ejusque domum Monachorum fecit hospitium: Cùmque fatidica illa mulier alia multa ei prænunciasset, inter quę, quod futurum erat, ut Joannes Patriarcha sede suâ excederet, & venerabiles Imagines debitum honorem, cultumque consequerentur; dolens: *Theophylus*, ait Curopalata, *sæpè numero Reginam hortabatur, & Dromi Logothetam Theclistum, & jurejurando maximè formidabili obstringebat, nè post suum obitum Joannem Patriarcham dignitate abdicarent, nevè Idolorum (sic enim sacrosanctas Imagines appellabat) cultum permitterent.*

1444 Post hæc verò paulatìm deficiens Theophylus, in læthalem incidit morbum, & commendatis universo Senatui, quem, ubi decumbebat, ad se venire fecerat, uxore & filio, exactàque promissione de fide eis servandà, fato cessit Anno Domini DCCCXLII., Imperii Lotharii Anno secundo, Pontificatus Gregorii IV. Anno XV., Indictione V., quem antè obitum pœnituisse, ex antiquis monumentis refert Gennadius in expositione pro Concilio Florentino, sessione quinta. Post cujus obitum Theodora Augusta cum filio ejus Michaele hujus nominis III. Imperio potita est, sed sub tutela Emanuelis Magistri atque domestici Scholarum, & Theoctisti Patritii ac Logothetæ Dromi, quos Tutores Michaelis quasi testamento Theophylus constituerat.

1445 Ab initio itaque sui Imperii cœpit Augusta Theodora agere de restituendis sacris Imagnibus, Iconomachorum hæresi abolendâ, adhibito ad hoc piorum virorum consilio, assentiente Theoctisto, licèt aliqualiter nutante Emanuele, metuente Senatum & Joannem Patriarcham Iconomachum. Sic Curopalata inquiens: „ Igitur Theodora Imperio
„ cum filio potita, statim & ab initio, pio-
„ rum virorum monitis, quę ad Iconomacho-
„ rum sectam extirpandam pertinebant, ex-
„ plorabat, quæ quidèm à Leonis ex Arme-
„ niis Imperio usque ad eundem Theophyli
„ obitum omnem Romanorum ditionem per-
„ vaserat. Assentiebatur ejus demolitioni
„ Theoctistus quoque, sed Emanuel ad quod-
„ dam tempus ambiguus fuit. Verùm nemo
„ apertè ac liberè loqui de ipsa eruenda au-
„ debat, cum maxima cœtus pars, & Senatus,
„ atque adeò ipse Patriarcha hac heresi imbuti
„ essent. Solus autèm Emanuel, divinà vi im-
„ pulsus, id ausus est; Nàm priùs (ut dictum
„ est) animi dubius erat in sacrosanctarum
„ Imaginum cultu, quem postea tali de causa
„ amplexus est.

1446 Prosequitur indè, enarrans undè sententiam mutaverit Emanuel, & qua de causa assensum de sacris restituendis Imaginibus præbuerit, aitque hoc evenisse, quoniàm divinitùs à lethali morbo, in quem inciderat, fuerat

rat

rat liberatus, factâ priùs Sanctiſſimis quibufdam Monachis eum ad id hortantibus, de facris reſtituendis Imaginibus, fi convaluiſſet, promiſſione. Convaleſcente poſteà, quod promiſerat, executioni demandare curavit: Acceſſit ad Theodoram Reginam, & in ſententiam traxit, indeque convocatâ piorum virorum Synodo, dogma propoſitum eſt, ut facræ reſtituerentur Imagines, & mutatâ malâ opinione multorum tùm ex Senatorio ordine, tùm ex Eccleſiaſtico, decretum eſt, fore reſtituendas, renuentibus exilio mulctatis, & per vim depoſito Joanne Patriarchâ peſſimo contradictore, ſuffecto in illius locum Sancto Methodio: „ In cujus dejecti locum, „ *ait Curopalata*, Regina Patriarchâ Eccleſiæ „ facrum ac divinum virum Methodium „ ſufficit, qui adhuc martyrii puncta ob con- „ feſſionem in carne ſua geſtabat, omnibus „ piis Sacerdotibus & Laicis, & Monachis, „ & illis item, qui ſeſe in montibus exerce- „ bant, multo gaudio illius declarationem „ approbantibus. Qui confeſtim ad Reginam „ profecti, unanimes æterno anathemate hæ- „ reſim illam condemnarunt. *Hæc ille*.

1447 Hujus Synodi mentio fit in Libello Synodico, ubi hæc leguntur: „ Cùm igi- „ tur Theophylus vitam blaſphemè finiiſſet, „ Michael filius ejus unà cum matre Theo- „ dora Imperium ſuſcepit; qui zelo Dei in- „ flammati, eos, qui in exiliis erant, ſanctos „ Patres revocarunt; & Synodo divinâ ac „ facrâ locali in Canicleo convocatâ, Joan- „ nem quidèm impuriſſimum Throno deje- „ cerunt, Sanctum verò Methodium Con- „ ſtantinopolitanum Patriarcham conſtitue- „ runt, ſanctaſque ſeptem œcumenicas Sy- „ nodos approbantes, facras Imagines ad „ eam venerationem, quæ eis olim debeba- „ tur, reduxerunt. *Hactenus Libellus Synodicus*.

1448 Verùm hujus Synodi geſta diffuſiùs recenſentur à Theophane Presbytero in Oratione, quam dixit in Sanctum Nicephorum Patriarcham, ubi ait: „ Poſtquàm defuncto „ Theophylo Imperium ad ejus uxorē Theo- „ doram, & filium eorum Michaelem admo- „ dùm adoleſcentem delatum eſt, in pietatis „ ſtudium, curamque maximè incubuit fœ- „ mina, verè Dei munere (ut nomen ejus „ indicat) data, ex omnibus præclaris & ma- „ gnis facinoribus, quibus Principes proba- „ ri ſolent, nullum præſtantius exiſtimans, „ quò tutiùs ſibi Imperium confirmaret, aut „ virilem in fœmina perſona fortitudinem „ exerceret, quàm ſi pietatis & religionis „ cultu Deum ſibi propitium redderet. Id „ autem nullo pacto faciliùs aut commodiùs „ poſſe contingere, quàm ſi perturbationem „ in Eccleſia jam diù excitatam ſedaret, & „ partem in illa morbo laborantem reduce- „ ret ad ſanitatem; & qui inter ſe animi el- „ ſent alienati, conciliarentur, atque idem „ omninò ſentirent. Sic igitur fore, ut cùm „ una eſſet omnium ſententia, atque idem „ ſenſus, vera, ſynceraque fides Apoſtolo- „ rum, Patrumque Inſtitutis, tanquàm ſoli- „ dis fundamentis inſiſtens, firma atque im- „ mobilis conſervaretur, & ſibi deinceps „ Imperii gubernatio facilis & tolerabilis „ permaneret.

1449 „ Hæc igitur cùm illa verè animo „ excellens & mente fortis Regina ingenio „ ſuo excogitaſſet, & providentiâ confide- „ raſſet, & cum illis, qui erant in Magiſtra- „ tu & dignitate conſtituti communicatâ, „ acceſſit cum ipſis eos, qui inter Monachos „ præſtabant, & de Imaginum reſtauratione „ quæſtionem proponit. Cùmque idem om- „ nes conſentientes comperiſſent, diuturno- „ que rei deſiderio tenêri, atque animo ex- „ cruciari propter Religionis in ea re muta- „ tionem, poſtulavit, ut ſe etiam Patrum „ auctoritatibus ad veritatem confirmarent, „ quas variis in libris inveniſſent. Manda- „ vitque quo in loco Palatii præfinito cœtus „ Eccleſiaſticus univerſus cogeretur, & ad „ populum eâ de re quàm apertiſſimè verba „ faceret. Tanta autem multitudo conflu- „ xit, ut numerus comprehendi non poſſet: „ Convenerunt enim non ſolùm illi, qui „ mentem ſanam impietatis temporibus con- „ ſervarant, verùm etiam complures ex iis, „ qui cum pietatis hoſtibus conſenſerant, „ quique Sacerdotiis & Eccleſiis regendis ab „ ipſis electi fuerant; è veſtigioque mutatâ „ ſententiâ, eos, qui ſanctas Imaginis oppu- „ gnaverant, anathemati ſubjecerunt.

1450 „ Quæ quidèm celeri & inſperatâ „ rerum mutatione, Joannes, qui tàm impiè „ munus Pontificium adminiſtrabat, ſtupore „ & mentis caligine captus, parùm abfuit, „ quin ipſi ſibi manus inferret, mortemque „ conſciſceret. Hic enim ſceleris caput, & „ ſumma fuerat, qui cùm impiè ſentiret, & „ apud Imperatores auctoritate poſſet antea „ plurimùm, eos mendaciis & dolis impru- „ denter, inconſideratèque confectis, in im- „ pietatis barathrum impellebat. Eò igitur „ propter ea flagitia, quæ in Deum admiſe- „ rat, uno omnium conſenſu, & cunctis tùm „ magnorum Imperatorum, tùm univerſi cœ- „ tus Eccleſiaſtici ſuffragiis, à facra Sede „ cum ignominia ejectus, Methodius vir & „ vitâ & doctrinâ valdè probatus, qui pro ve- „ ritate & religione multa certamina, & lon- „ gum exilium pertulerat, atque inde plagis „ & carcere diù cruciatus redierat, omnibus „ in dignitate conſtitutis approbantibus, ele- „ ctus eſt, qui facram Reginæ Urbium Ci- „ vitatis Sedem obtineret.

1451 „ Tunc Nicææ ſecundum divinitùs „ electum ſanctum œcumenicum Concilium „ quod Irenæ Imperatricis verum ab ipſa pa- „ ce nomen habentis, & Tharaſii maximi, „ beatiſſimiq; Patriarchæ ſtudio celebratum eſt,

„ est ; merito firmam obtinuit auctoritatem „ ac robur, cùm omnes quæ, Deo aspiran- „ te, in ipso decreta fuerant, comprobarentur. „ Tunc omnes Ecclesiæ situm ubique decus „ receperunt, & venerabilium Imaginum „ splendore fuerunt illustratæ ; Ejectisque „ illis, qui eas nefariè insectabantur, Sacer- „ dotes in eis ac duces recti dogmatis sunt „ constituti. *Hactenus Theophanes de hujus Synodi gestis.*

1452 His peractis, abolitâ hæresi, ac restitutâ in integrum catholicâ fide in Ecclesia Orientali, Methodius Patriarcha ad revocandos in Ecclesiam lapsos, plurimùm ac mirificè laboravit : Cùmque ex ejusmodi lapsis variæ essent ætatis & conditionis, nè vilesceret Ecclesiastica disciplina, eosdem omnes diverso modo Ecclesiasticæ censuræ voluit esse subjectos, infrascipto publicato Edicto, cujus titulus est : *Methodii sanctissimi Patriarchæ Constantinopolitani, de iis, qui abnegarunt per diversos modos & ætates* ; Verba porrò Edicti sunt.

1453 „ Si puer quidèm comprehensus „ fuerit, & abnegaverit seù metu, seù igno- „ rantiâ & inscitiâ, is propitiationis preces „ septem diebus accipiat, & octavo die lave- „ tur, & à lavacro, linteo accinctus, chris- „ mate inungatur, ut solent inungi qui ba- „ ptizantur, & ferant vestes novas, secun- „ dùm ordinem eorum, qui illuminantur.

1454 „ Si autem sint adolescentes, vel „ senes, seniovè confecti, si quidèm per tor- „ menta negaverunt, clementer ac benignè „ cum eis agatur, sed duas Quadragesimas „ jejunent, vacantes orationibus & genufle- „ xiones, assiduèque preces peragentes. Dua- „ rum autem Quadragesimarum fine appro- „ pinquante, octo diebus propitiatorias pre- „ ces suscipiant, & sub omnibus qui inve- „ niuntur cum Sacerdote, qui pro eis Deum „ placat, eas faciant, & dicant intensâ voce, „ Kyrie eleison centies ; Et sicut superiùs „ statuimus, laventur & ungantur secundùm „ priorem constitutionem ; & celebrato sa- „ crificio, sacrosanctis Mysteriis digni ha- „ beantur, vacantes Ecclesiæ, & sacrorum „ celebrationi octo diebus.

1455 „ Si qui autem suâ sponte ad ne- „ gandum transfugerunt, ii quidèm habent „ Canonem terribilem ; sed propter commi- „ serationem duos annos jejunent, à carnium „ & ovorum esu, & à vino abstinentes, ge- „ nuum inflexiones facientes ; si sint quidèm „ Juvenes & robusti, quotidiè centum die- „ bus ducenties dicentes Kyrie eleison : Duo- „ bus autem annis expletis, ante octo dies „ preces propitiatorias accipiant, & quæ „ sequuntur, ut priùs statutum est, in ipsis „ fiant, sivè sint viri, sivè mulieres, modò „ sint perfecti ætate. *Hactenus decretum Methodii pro lapsis.*

1456 Acta sunt hæc omnia, ut præfati sumus, Anno I. Michaelis III. Imperatoris Orientis, Lotharii verò Imperatoris Occidentis Anno II., Gregorii IV. Pontificatus Anno XV., qui erat Annus Dñi DCCCXLII. Indictione v. Et cùm ergà primam Dominicā Quadragesimæ Imagines in Ecclesia Orientali restitutæ fuissent, ac Ecclesiarum sanctarum pax firmata esset, ideò ipsa Orientalis festum solemne hujus restitutionis celebrare voluit die Dominicę primæ Quadragesimæ tunc proximæ, nè hoc solùm contenta, jussit, ut perpetuis futuris temporibus in tanti beneficii memoriam quotannis in eâdem prima Dominica Quadragesimæ idem celebraretur festum. Et hæc satis de schismate & secessione Orientalis Ecclesiæ occasione hæresis Iconomachorum, satisque pro secunda parte operis de Græcorum Schismate, absolutâ, Divinâ assistente gratiâ, auxilioq; Deiparę semper immaculatæ, ac Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, Hierosolymis in Conventu Sancti Salvatoris, Anno MDCCXI., die XXVIII. mensis Junii, in pervigilio festivitatis eorundem Sanctorum Apostolorum, Civitate ipsâ Hierosolymitanâ morbo epidemico laborante.

FINIS.

INDEX RERUM,

Quæ continentur in hoc Tomo.

A

B

C

Em-

H

I

Joan-

K

M

N

S.

T

Theo-

sci-

V

Ver-

X

Z

Finis Indicis Rerum.

Errata	*Corrige*	*pag.*	*num. marg.*	*verfic.*
Obtumefcant	obmutefcant	90	418	26
recepiffe	refcidiffe	210	265	4
405	412	260	501	27
Maximus	Martinus	275	573	27
incorrupta	corrupta	289	641	13
Athanafius	Anaftafius	334	817	2
unquam	nunquam	350	867	2
fanctorum Synod.	fanctarum Synod.	206	668	14
Apocrifarii	Apocrifiarii	pluribus in locis.		

Alia, fi quæ fint ex Typographia quidem prolapfa, corrigat officiofus ac prudens Lector.

FIRENZE - BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE
PROGG. - 2.1.117 T.I° (143)
RESTAURO - 1998
LABORATORIO - RAIMONDO MILIO
RESTAURATORE PROGETTISTA - CLAUDIO MONTELATICI

SINTESI DELLE OPERAZIONI EFFETTUATE:

controllo numerazione, pulizia a secco con pennello morbido, risarcimento con montaggio a scarnire con carta giapponese di adeguato spessore e colore, Vanrow, velatura con velo giapponese 502 e Tylose MH300P al 2%, carte di guardia Ingres struttura F, cucitura su n. 5 nervi di spago, indorsatura con tela di mussola e pelle di capra scarnita, capitelli cuciti su anima di spago e fili di lino neutro e colorato, incartonatura dei quadranti in cartone accoppiato al durevole, nuova legatura in piena pelle di capra al vegetale (Scaricaciottoli) con dorso attaccato, adesivi Tylose MH300P e Vinavil 59 al 15%.

COLLAUDATORE
DATA DEL COLLAUDO

LAB. RESTAURO
LIBRI
R. Milio